SYNODORUM
GENERALIUM, AC PROVINCIALIUM DECRETA, ET CANONES,

SCHOLIIS, NOTIS, AC HISTORICA ACTORUM DISSERTATIONE ILLUSTRATI,

PER F. CHRISTIANUM LUPUM,

Iprenſem, Ordinis Heremitarum Sancti Auguſtini, Sacræ Theologiæ in Alma Lovanienſi Univerſitate Doctorem, ac Regium Primarium Profeſſorem.

PARS QUINTA.

OPERUM TOMUS QUINTUS,

Continens Victoris ſecundi, Stephani noni, Nicolai ſecundi, & Alexandri ſecundi Concilia, & Dictatum Sancti Gregorii ſeptimi.

STUDIO, AC LABORE

F. THOMÆ PHILIPPINI RAVENNATENSIS EJUSDEM ORDINIS.

VENETIIS, MDCCXXV.

Proſtant { APUD JO: BAPTISTAM ALBRITIUM Q. HIERON. ET SEBASTIANUM COLETI.

CUM GRATIA, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

EMINENTISSIMO AC REVERENDISSIMO DOMINO,

D. JACOBO ROSPIGLIOSO,

CLEMENTIS NONI,

SUMMI NUPER ET OPTIMI PONTIFICIS,

DIGNISSIMO NEPOTI,

Sanctæ Romæ Eccleſiæ ad Sanctum Xixtum Presbytero Cardinali, &c.

EMINENTISSIME DOMINE,

Non de ſola Sancti Petri Apoſtoli perſona, ſed etiam de ejus Romana Cathedra dixit Dominus: Ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum. *Hanc non ſola Arianorum Euſebiana factio, nec ſolus pro Hæreſiarcha Eutychete inſaniens Alexandriæ Patriarcha Dioſcorus, nec ſola Eutychianorum Acaciana conjuratio, nec ſolus Donatiſtarum Signifer, & apud Conſtantinam Epiſcopus Petilianus, nec ſolus Imperator Leo Iſauruc, nec ſolus totius Latinæ Eccleſiæ Calumniator Photius, nec plus Calumniarum Inſtaurator ac Amplitator Michael Cerularius arietarunt, ſed etiam intra Catholicam Communionem Africanæ Diœceſios Primas Aurelius, Arelatenſium Metropolita Hilarius, Regiæ civitatis Epiſcopi Attices ac Epiphanius, intra ipſam Italiam à Græcorum Exarchis inflata Ravennas Eccleſia, ac ipſo in hac quoque rerum ſumma ambidenter, Imperator Juſtinianus. Etenim junioris Theodoſii infelicem & recumductam de Illyriciana Diœceſi legem reſuſcitavit, reddidit Epiphanio, ac ſuo Codici inſeruit. Etiam totac tantis Romanæ Eccleſiæ laboribus atque impenſis repoſitus in ſuam Conſtantinopolitanam Cathedram Sanctus Patriarcha Ignatius. Quidam Divinum ac Evangelicum Papatus Primatum, quidam Apoſtolicam Patriarchatus dignitatem lacerare tentarunt aut truncare. Quas Sancti Petri injurias propriis oculis videre compulſus fuit & ſeptimus Gregorius, non tantùm à Wormatienſi aut Brixinenſi Latrocinio, ſed & à Cuberto, Bambergenſis Eccleſiæ Clerico, Goliath Henricianæ ac Gulbertinæ factionis. Etiam noſtro ſæculo non deſunt fumoſi Doctores, qui omnibus extra Urbicariam Italiam Metropolitis adſcribunt Autocephaliam. Garriunt Africanam Eccleſiam numquam provocaſſe ad Romanam. Blaterant Romanas appellationes eſſe Sardicenſis, quæ avitum Imperii jus tranſcripſit in Romanum Epiſcopum, Synodi inſtitutionem. Buccinant Canonica Provincialium Synodorum judicia fuiſſe olim ſuprema, inconcuſſa, inappellabilia. Clamant Orientales Epiſcopos numquam ad Apoſtolicam Sedem, ſemper ad Generalem Synodem provocaſſe. Apoſtolica, immò Evangelicam, quæ definitiva de fidei quæſtionibus judicia reſervavit Sedi Apoſtolicæ, legem plus maledicentiæ buccis proſcribunt ad novas uſurpationes. Sceleratas Euſebianæ factionis è Philippopolitano Conventiculo litteras veniùm exponunt uti authenticos Canones. Effutiunt Generalium Synodorum convocationem eſſe Auguſti Principis munus, non Romani Pontificis. Huic in iiſdem Synodis abjudicant ſuffragii Prærogativam, & confirmandi authoritatem. Quin & quidam Apoſtolicis privilegiis ſublimes & opulenti ſi fronte & mente cantant Romanum Pontificem non poſſe contra Canones privilegia concedere. Miſera invidia in tantùm ſtudet aliena jura quoquo modo lædere, ut ſua ſe evertere nocendi cupiditate non videat. Eſtella Græcorum nequitia, de qua ad Imperatorem Baſilium ſcripſit Adrianus ſecundus Pontifex:* Quidam, qui apud vos ſumma Eccleſiaſticarum rerum gubernecule moderantur, tunc Synodorum Statu vel etiam Sedia Apoſtolicæ Decreta proferunt, cùm vel alios lædere, vel ſe juvare cupiunt, ëæc ſub ſilentio regunt, quando fortaſſe contre ſe vel pro eliis proponerentur. *Ea tunc impugnare ac calumniari eſt longè major iniquitas. Nempè Apoſtolica de periculoſis noviſſimorum temporum diebus Prophetia edicit:* A veritate auditum evertent, ad fabulas convertentur. *Et certè noviſſimus Diaboli in Eccleſiam inſultus erit illius Hierarchiam confundere, & intrudere Gentilem, quò diſponunt iſta omnia, Achaliam. Ita ſperabit ſui Anti-Chriſti Monarchiam ſtabilire. Verùm contra hos omnes Sancti Petri Cratores ſtat & ſtabit immobile fundamentum:* Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. *Et hiſ Dominicis precibus non tantùm Nicænam, Sardicenſem, aut Chalcedonenſem, quæ impios ventilatores inferno ſepelierunt, Synodos debemus, ſed etiam Sancti Gregorii ſeptimi Pontificis Dictatum. Licèt ipſe Joannes Calvinus blaſphemet, & Marcus Antonius de Dominis garriat eſſe non Dictatum, ſed Dictum, conſtanter credit Orthodoxa Eccleſia ipſum eſſe ſpiritu Dei conditum, ideoque totius mundi reverentia conſecrandum. Ec hiſce in Scholiis Catholicæ Matris ſenſum ſtabilire conor, atque elucidare. Imperatori Conſtantio, Apoſtolicæ Sedis poteſtatem ultra limites uſurpatam ac ampliatam improperanti, repoſuit Liberius Pontifex:* Secutus ſum morem, ordinemque Majorum. Nihil addi Epiſcopatui urbis Romæ, nihil minui paſſus ſum. *Hanc regulam & ego ex corde profiteor, & ſtudui integram cuſtodire. Etenim*

Sanctus

Sanctus Petrus Apoſtolus, cui Dominus dedit omnia, non indiget meo mendacio. Et Sanctis aut ipſorum Dignitatibus ampliandis impenſum mendacium eſſe ſacrilegè pernicioſiſſimum, rectè ac frequenter docet Sanctus Auguſtinus. Nihilominus auguror Crabrones meis oculis non defuturos. Hinc Romanæ Eccleſiæ imploro Patrocinium, cujus legitimo Defenſori nullus ventus poſſit eſſe adeò validus, ut ipſum terreat ſupra quoſvis fluctus ambulare. Ambulat enim cum illo, cui dictum eſt: Confirma Fratres tuos. *Et iſtud patrocinium, à quo ſecuriùs ſperem, quàm à veſtra Eminentia? Quæ ſimiles aliquando Crabrones compeſcuit inſigniter, & exarmavit. Quæ en Patrui ſui Clementis noni optimi Pontificis exemplo, ac avito Illuſtriſſimæ ſuæ familiæ more, ſtudet omnibus, etiam Adverſantibus, benefacere, & imitari ipſum Clementiæ Dominum, qui ſuper juſtos pluit atque injuſtos. Quæ in me, ſervum inutilem, dignata eſt ampliſſima ſuæ Benignitatis dona frequenter profundere. Quibus ut non ſolus ego, nec ſola alma Urbs aut Italia, ſed omnis ſub cœlo Chriſtianitas diu mereatur gaudere, Divina miſeratio Eminentiam veſtram dignetur nobis in multos annos cuſtodire.*

Dabam Lovanii, in Conventu Sancti Joannis Baptiſtæ, die 23. Sept. A.Dom. 1672.

EMINENTIÆ VESTRÆ

minimus famulus

Fr. CHRISTIANUS LUPUS.

ORDO CONCILIORUM
AC
DECRETORUM
ROMANORUM PONTIFICUM,

Quæ in hoc Tomo elucidantur.

Concilium	Florentinum ſub Victore II.	pag. 1
	Turonenſe ſub eodem.	6
	Lugdunenſe ſub eodem.	10
	Tholoſanum ſub eodem.	12
	Colonienſe ſub eodem.	64
	Romanum ſub Stephano X.	66
	Romanum ſub Nicolao II.	67
Decretum	de Electione Romani Pontificis.	68
Decretum	de Simoniacis.	104
Concilium	Amalphitanum ſub Nicolao II.	118
	Beneventanum ſub eodem.	120
	Andegavenſe ſub eodem.	129
	Romanum ſub Alexandro II.	140
Decreta	quatuor Alexandri II.	147
Dictatus	Sancti Gregorii VII.	164

SYD-

SYNODORUM
GENERALIUM AC PROVINCIALIUM
DECRETA ET CANONES,
SCHOLIIS, ET NOTIS ILLUSTRATI.

VICTORIS II.
CONCILIUM
FLORENTINUM.

AD quinquageſimum quartum undecimi ſæculi annum ſcribit antiqua incogniti Auctoris Hiſtoriea compilatio : *Defuncto Leone Papa, Henricus Imperator Gebhardum Teutonicum Papam conſtituit, qui Victor uppellatus eſt.* Videtur aſſerere ipſum regia nominatione intruſum. Verùm vox, *Conſtituit*, aliud non importat quàm Regium Canonicæ electioni datum conſenſum, quem iſta ſæcula pompatico vocabulo titulabant Epiſcopatus donum aut conceſſionem, adeoque & conſtitutionem Epiſeopi. Rei ſeriem exponit in Caſſinenſis Monaſterii Chronico Leo
Lib. 1. cap 90. Oſtienſis Epiſcopus : *Defuncto ſanctæ memoriæ Leone Papa, Hildebrandus tunc Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus, à Romauis ad Imperatorem mittitur, ut quoniam in Eccleſia Romana perſona ad tantum officium idonea reperiri non poterat, de partibus illis, quem ipſe tamen vice Cleri Populique Romani Pontificem elegiſſet, adduceret. Quod cùm Imperator annuiſſet, Geberardum Eiſtetenſem Epiſcopum de Romanorum conſilio poſtulavit. Triſtis ad hæc Imperator, nimis enim illi charus erat, eum illum omnibus modis ſibi neceſſarium diceret, & alios pleroſque huic officio magis idoneos proponeret, Hildebrandus in ſententia perſtitit. Erat enim idem Epiſcopus non modò prudentiſſimus, verùm etiam in toto Regno ditior atque potentior omnibus. Hunc itaque invitum licet, ac nolente Rege, propter quod poſtmodum Monachos non amaſſe dictus eſt, Romam ſecum adduxit.* Conſonat Lambertus Schafnaburgenſis : *Imperator interpellatus à Romanis, ut Antiſtitem Sedi Apoſtolicæ provideret, Gerardum Eiſtetenſem* A. 1054.
Epiſcopum miſit. Et Hermannus Contractus : *Conventus ab Imperatore Moguntiæ factus eſt, in quo Geberardus Eiſtetenſis Epiſcopus, ab Epiſcopis electus, Romam miſſus eſt.* Romanus itaqun Clerus & Populus, quòd in ſuo gremio perſonam non haberet idoneam, ideoque ab alia Eccleſia deberet poſtulare, non in Henricum Imperatorem compromiſit, ſed in Hildebrandum, qui ab illo, & per ipſumad tanta de re deliberandum indicta Moguntina Synodo obtinuit laudatum Gerardum. Hildebrandus hic erat generoſus ille ac eruditus Cluniacenſis Monachus, quem Ro-

mam ſecum deduxerat, & in Subdiaconum promoverat Leo nonus. In omni arduo negotio dextera ſemper manus Apoſtolicæ Sedis, ac ejus tandem Pontifex Gregorius ſeptimus. Et quòd tunc in Romanæ etiam Eccleſiæ Clerum, ac ipſum item Pontificatum exaltati Monachi retinerent Monaſticum habitum, teſtatur in Windeshemenſis Con- L. 1. c. 23. gregationis Chronico Joannes Buſchius: *Dominus Apoſtolicus veſtem illam lineam, quam Roketam Romani appellant, ſuper omnia veſtimenta ſua rubea deferre conſuevit, niſi ad Papatum de Regulis Sanctorum Benedicti aut Franciſci quis fuerit aſſumptus. Tunc enim veſtem Ordini ſuo congruam ſolitus eſt deferre.* Hinc ergo Hildebrandum, non ut Clericum, ſed ut Monachum tractavit Victor ſecundus, ac ejus cauſa viſus fuit in omnem Monaſticum ſtatum fuiſſe non ſatis benignus. Rigidior præſertim fuit in Caſſinenſe ſcribentis hæc Leonis Monaſterium.

Fuiſſe virum inſigniter Sanctum demonſtrat à præfato Lamberto Schafnaburgenſi laudatum miraculum: *Victori Subdiaconus toxicon in Calicem miſit, quem cùm ipſe poſt conſecrationem levare vellet, nec poſſet, à Domino cauſam facti inquiſiturus, cum Populo ad orationem proſternitur, ſtatimque toxicator à Dæmone arripitur. Ita igitur cauſa manifeſtata, Dominus Papa Calicem cum ſanguine Dominico claudam altari juſſit includi, & pro Reliquiis in perpetuum conſervari. Deinde iterum cum Populo tamdiu ad orationem proſternitur, quouſque Subdiaconus à Dæmonio liberaretur.* Quod ipſum referunt authentici ac graves iſtius ſæculi Scriptores. Veneno exſtinctus non fuit Victor, attamen & ipſe & plures ejus Anteceſſores, ac Succeſſores modico admodum tempore vixerunt.
Lib. 1. Ep. 17. Quæ res tunc adeo turbavit multos, ut hujus Divinæ providentiæ cauſas à variis Doctoribus perquiſierit Alexander ſecundus, & varias adduxerit Sanctus Petrus Damiani. Et hinc maledicus Cardinalis Benno ſumpſit anſam blaterandi, quòd à degradato Pſeudo-Papa Theophylacto ſeu Benedicto nono, & Gerardo Brazuto adjutus Hildebrandus intra tredecim annos veneno ſuffocaſſet ſex Romanos Pontifices, atque ita ſibi viam ad Papatum aperuiſſet. Verùm ſunt adeò lucida mendacia, ut nec Henricus quartus Imperator, nec Venericus Vercellenſis, nec quis alius Henricianus Epiſcopus aut Apologus fuerit auſus ipſis uti.

Interim de Victore etiam tertio, qui in ipſa Papalis ſuæ conſecrationis & coronationis Miſſa dyſenteriam paſſus, elatus ex Eccleſia, ac ſtatim exſtinctus fuit, ſcribit Joannes Bromtonus:
A. 1073. *Victor tertius veneno in ejus Calicem miſſo obiit.* Et Guilielmus Malmesburienſis: *Hildebrando ſucceſſit Victor, ſed ad primam Miſſam, incertum quo diſcrimine, cecidit exanimatus, Calice, ſi dignum eſt credere, veneno infecto.* Ejus electionem vitioſam, & indignam Papatu perſonam in litteris ad Comitiſſam Mathildim deſcribit Hugo Archiepiſcopus Lugdunenſis, ipſas ſuo Virdunenſi Chronico intexuit Hugo Abbas Flaviniacenſis, & concluſit: *Victor conſecratus ab Hoſtienſi Epiſcopo, cùm Miſſas apud Sanctum Petrum diceret, infra actionem judicio Dei percuſſus eſt. Et quamvis tardè, cognoſcens ſe erraſſe, ſe ipſe depoſuit, & accitis fratribus de Monte Caſſino, qui ſecum aderant, præcepit ſe illò deferri, & in Capitulo non ut Papam, ſed ut Abbatem ſepeliri.* Antea enim fuerat Deſiderius Abbas Caſſinenſis, promotus gratia Victoris ſecundi: Hinc & ſe Victorem appellavit. Et de ejus morte non ſolùm Guibertini, ſpargentes quòd illi inflicta Arii morte Guiberti Papatum Deus confirmaſſet, ſed etiam Catholici fuerunt gaviſi. Interim patet quòd venenum è ſacro Calice non biberit: Utpote infra actionem paſſus corporis deliquium ante conſecrationem. Quidquid ſit, de Theodorici Gothorum in Italia Regis, quæ propriam Matrem ſuſtulit, filia ſcribit in Francorum Hiſtoria Sanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis: *Erant ſub Ariana Secta viventes. Et* L. 3. c. 31.
quia conſuetudo eorum eſt, ut ad Altaria venientes, de alio Calice Reges communicent, & de alio populus minor, venenum in Calice illo filia poſuit, de quo Mater communicatura erat. Quo illa hauſto, protinus mortua eſt. Non enim dubium eſt tale maleficium eſſe ex parte Diaboli. Quid contra hæc miſeri Hæretici reſpondebunt, ut in Sancta eorum locum habeat inimicus? Nos verò Trinitatem in una æqualitate pariter & omnipotentia confitentes, etiamſi mortiferum bibamus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, veri atque incorruptibilis Dei, nihil nobis nocebit. Et de Guilielmi Eboracenſis Archiepiſcopi, quem inſtante cum potentibus æmulis Sancto Bernardo ab Eugenio tertio degradatum reparavit Anaſtaſius quartus, præcipiti poſt ſolemnem in Pentecoſte Miſſam infirmitate ſcribit Rogerius Hovedenſis: *Guilielmus Ebora-* F. 490.
cenſis Archiepiſcopus in Sedem ſuam honorificè eſt ſuſceptus. Sed non multò poſt proditione Clericorum ſuorum, poſt perceptionem Euchariſtiæ, infra ablutiones liquore lethali infectus, exſtinctus eſt. Eandem rem largè ediſſerit Guilielmus Neubrigenſis, & adjungit: *Sanè Guilielmus, propter inopinatum ejus tranſitum, à multis creditur veneno* C. 1. c. 2.
exſtinctus, aſſerentibus eum ex ſacro Calice per quemdam ab adverſariis immiſſo, vel pro eis æmulantem infecto, potum mortiferum, quod dictu horrendum eſt, & cum potu mortem hauſiſſe. Aſſerit non ablutionem, ſed ipſum Sacro-ſanctum Calicem de infectione fuiſſe ſuſpectum. Aſſerit ſuſpicionem fuiſſe, non veritatem. Sic de Simone Alexandriæ Patriarcha ſcribit Orientale iſtorum Patriarcharum Chronicon: *Simon ſuſcitaſſe mortuum ſcribitur. Ter hauſit venenum poſt communionem abſque ullo nocumento. Verùm dato ipſi quarto periit. Captus eſt auctor, ac igne incenſus.* Videtur non ex Sacro-ſancti Calicis, ſed ex ablutionis toxico periiſſe. Etiam de Imperatore Henrico ſeptimo, quem Communicantem conſtat veneno exſtinctum, an in Sacro-ſancta Hoſtia, an in ablutione ſit paſſus iſtud ſacrilegium, Hiſtorici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.

Hinc interim oritur quæſtio, Quomodo laudatus Turonenſis Gregorius ſcribat Diabolo in ſola Hæreticorum Myſteria eſſe poteſtatem, à nobis autem illic ſine nocumento hauriri venenum? Reſpondeo illum loqui ex illa in Divi-

nam

nam miſerationem fiducia, ex qua laudatum Eboraci Epiſcopum Guilielmum egiſſe quidam dixerunt apud laudatum Guilielmum Neubrigenſem: *Fertur eum dixiſſe, quod cœleſti Antidoto non adjiceret humanum.* Et de Sancto Conrado Conſtantienſi Epiſcopo, ſolennem in Paſchali feſtivitate Miſſam celebrante, ſcribit ejuſdem Eccleſiæ Epiſt. 24. Chronicon: *Accepto Dominici corporis Sacramento, venitur ad Sanguinis participationem. Calix ex more diſcooperitur: Aranea vitæ liquori illapſa cernitur. Animal mortis exitium homini exteriori minatur, ſed interim poculo immortali animatur. Quid facit Miniſter Cœleſtis convivii? Summa accinctus fide, nihil in hac re mortale, nihil ducit exitiale, avidius conſumit, & quod Sacramenti, & quod exterminii fuit, non immemor antiqui ſerpentis venenum Antidoto Dominicæ paſſionis evacuatum. Cerneres cooperatores hujus Miniſterii palleſcere, imminens Antiſtiti, ut ſuſpicabantur, necis periculum circumſtantibus innuere. Ab omnibus in commune triſtatur ac timetur, dies gaudii in mœrorem vertitur. Tamen peracta Communionis diſtributione, ultra omnium ſpem, ad menſam artus jejuniis attenuatos refecturus accedit, ſed non guſtando cibum aliquamdiu ſedit. Percunctatur Secretarius quid eſſet acturus: Expecto, inquit, hoſpitem in proximo venientem. Et reclinato ſuper menſam capite exitum Araneæ aperto præbet ore, quæ nec mori in homine Dei, nec mortem potuit inferre.* Et in Occidentalis Eccleſiæ Hiſtoria ſcribit Jacobus Cardinalia da Vitriaco: *Quidam Sacerdotes ex tantâ fide quandoque muſcam, & Araneam cum Sanguine acceperunt, quod eis nihil nocuerunt. Audivi autem de quodam, qui poſtquàm* Lib. ult. *Araneam cum Sanguine ſuſcepit, poſt dies aliquot cum ſibi minueret, Aranea viva & integra cum Sanguine de brachio ejus proſilit.* Ex hac fide etiam Simon Patriarcha trinæ ablutionis toxicon illæſus admiſit. Et Hæreticorum, & Catholicorum Euchariſtiam venano poſſe infici fatetur, verùm in ſolis his laudatam poſſe reperiri fidem vult Sanctus Gregorius Tutonenſia.

Et hinc oritur alia quæſtio, An ad ejuſmodi fidem omnes obligemur? Reſpondeo negativè. Etenim infectum Calicem non ſumpſit Victor ſecundus, ſed ſervandum ſepoſuit uti Reliquias, ac pro Sacrificii complemento alium conſecravit. Et quod Guilielmus Eboracenſis Archiepiſcopus antidotum ſumpſerit, authenticis teſtimoniis demonſtrat Guilielmus Neubrigenſis, & adverſus aliud opinantes adjungit: *Quod Guilielmus, quia vir ſapiens fuit, & Dominum non eſſe tentandum Divina auctoritate edoctus, nec dixiſſe, neque egiſſe credendus eſt.* Non dixiſſe, quòd *Cœleſti* T 9. c. 24. *Antidoto non ſit adjiciendum humanum.* Et in ſuo Capitulari ſtatuit Venerabilis Pariſienſium Epiſcopus Odo: *Si in Domini Sanguinem muſca, vel aranea, vel aliquid tale ceciderit, quia non ſine vomitu & periculo corporis aliquando ſumi poteſt, igne cremandum eſt, & tunc Sanguis Domini ſumatur. Illud tamen, quod intùs ciciderit, priùs in Calice debet vino perfundi, & quantò cautiùs fieri poterit ablui, & poſtea ſuper piſcinam comburi, & illam ablutionem Sacerdos ſumat.* Et laudatus Cardinalis de Vitriaco: *Si muſca, vel aranea in Calicem ceciderit, non eſt tutum propter vomitum muſcam vel araneam cum Sanguine ſumere. Debet igitur Sacerdos diligenter & plaries muſcam vel araneam abluere, & aquam ablutionis ſumere. Id verò quod ablutum eſt comburatur, & cinis in piſcina reponatur, vel in liquida ſubſtantia recipiatur.* Firma in Deum fides eſt ſingulariſſimum Dei donum, ideoque adducta Sanctorum exempla ſunt potius admiranda & veneranda, quam imitanda. Quiſquis temerè venenum ſic ſumpſerit, de Divinæ Majeſtatis tentatione eſt meritò arguendus. Nam & Simonem Patriarcham à quarta ſumptione jam audivimus occiſum. Quare & Turonenſis Gregorius iſtam fidem ſolummodò laudat, non ſtatuit in generale præceptum. Horrendum neſcio cujus in Belluacenſi agro ruſtici, qui immiſſo bufonis ſanguine ſacrum ſui Presbyteri Ca- L. 3. c 17. licem intoxicavit, facinus refert in libris de ſua vita etiam venerabilis Guibenus Abbas Novigenti. Addit Presbyterum non virtute Sacramenti, ſed Sancti Marcelli Pariſienſis Epiſcopi interceſſione fuiſſe à morte ſervatum. Et hæc breviter dicta ſint ob Victori noſtro intoxicatum Calicem.

De eodem Victore ad iſtius ſæculi annum quinquageſimum ſeptimum pergit Lambertus Schafnaburgenſis: *Rex Henricus tertius Natalem Domini Ratisbonæ celebravit, præſente adhuc Victore Papa, qui exinde compoſitis mediocriter Regni negotiis, in Italiam regreſſus, quinto Kalendas Augaſti migravit ad Dominum. Eiſtetenſem Epiſcopatum, quo ſe ille Papa factus non abdicaverat, Gunrizo ſuſcepit.* Uti Leo nonus Tullenſem, ita Victor Eiſtetenſem Epiſcopatum ſimul cum Papatu retinuit: Quod ipſum de Lucenſi Cathedra poſtmodum fecit Alexander ſecundus. Laudatus Leo obiit decimo tertio Kalendas Majas anni quinquageſimi quarti, eodem anno electus eſt Victor, ſequenti coronatus in Cœna Domini, ac poſt biennium defunctus. Hinc à quibuſdam ad duos, à quibuſdam ad tres annos ſediſſe dicitur. Quòd nempe olim ſedes non ab electione, Fol. 114. ſed à Conſecratione, vel Coronatione ſumeret exordium. Magnum Belgii Chronicon ait ſedem à Leonis morte ad tres dumtaxat dies vacaſſe. Quod nempe tertio die Romanus Clerus & Populus compromiſerit in Hildebrandum Subdiaconum, atque hic ſtatim elegerit. Quin Victor plures Synodos celebrarit, non eſt dubitandum. Verùm ipſas varia dierum malitia nobis perdidit, atque uſque nunc occultavit. Omnium prima videtur fuiſſe Florentina, de qua laudatum Chronicon: *Victor Synodum Florentiæ celebravit, ubi multi Prælati, & Epiſcopi depoſiti propter Simoniam, & fornicationem damnantur.* Et in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius: *Synodus Florentiæ celebrata eſt ſub Victore Papa ejus nominis ſecundo, in qua multi Epiſcopi propter Simoniam & fornicationem depoſiti ſunt.* Celebratam dicit quinquageſimo quinto iſtius ſæculi anno, qui fuit Victoris primus. Fuiſſe plenarium, utique totius Romani Patriarchatus, L.4. Ep.12 Concilium, & adfuiſſe Henricum Imperatorem, teſtantur in litteris ad neſcio quem Epiſcopum Sanctus Petrus Damiani, & Auctor vitæ Sancti

Joannis Gualberti. Canones apud varios Scriptores ſunt quærendi. Quòd omnia Leonis noni adverſum conjugatos ac Simoniacos Epiſcopos, & Clericos Decreta ſint hic confirmata, jam audivimus à bino teſtimonio. Utraque peſtis erat hydra multiceps, & defecto uno capite ſurgebat aliud, adeoque ſæpius fuit ferienda.

Aliud Decretum adducit in laudatâ epiſtola laudatus Petrus Damiani: *Non te lateat, venerabilis frater, quia de prædiis Eccleſiæ tuæ, quæ diſtrahere diceris, non parvus rumor increvit. Numquid oblitus es, quòd ante ferè quinquennium Victor Apoſtolicæ Sedis Epiſcopus in plenario Concilio Florentiæ celebrato, cui ſimul & Imperator Henricus interfuit, hoc ſub excommunicationis cenſura prohibuit?* Quòd Epiſcopi & Abbates tunc Eccleſiarum ſuarum fundos ſuis ad emendam prælaturam mediatoribus militibus, aut aliis Palatinis in beneficium traderent, variè alienarent, ac tractarent peſſimè, vario à nobis loco & teſtimonio eſt oſtenſum. Peſſimum ergo abuſum ſecundus etiam Victor damnavit, & conatus eſt eradicare.

Tertium Decretum producit in vita Sancti Lanfranci Milo Criſpinus, Leonis Noni contra Berengarium Decreta laudans, & adjungens: *Quæ ſententia non effugit Leonis Papæ Succeſſorem* Cap. 3. *Victorem*. Addit etiam in Turonenſi per Victoris Legatum Hildebrandum Concilio fuiſſe damnatum Berengarium, atque ita ſupponit ab ipſo item Victore anteà damnatum. Quod eiſdem verbis ſcribit & ipſe Lanfrancus. Etenim errorem, quem in Pariſienſi Concilio ob Regii gladii metum ſolemniſſimè abjurarat, ſtatim contumaciter reſumpſit Berengarius. Sic ſupra audivimus à Durando Abbate Troarnenſi. Nec reſumpſit tantum, ſed & inſigniter auxit. Tunc enim quo penetrativam ac ſpiritualem Chriſti Domini in Euchariſtia exiſtentiam ſubverteret, blaterare cœpit ipſum *Clauſis januis ad Diſcipulos poſt reſurrectionem non intraſſe*. Addidit & aliam blaſphemiam: *Si mures conſecratum Chriſti Corpus comederint, non ideò Chriſtus in eis, & ipſi in Chriſto manebunt, nec vitam æternam habebunt*. Quam nefandam etiam in Germania graſſantem impietatem erudita ad Megenhardum Gladebacenſem Abbatem Epiſtola revicit Beatus Wolphelmus Abbas Brauvvilerenſis. Eam in hujus apud Laurentium Surium vita nobis ſervavit Conradus Monachus. Quòd non ſolummodò Galliam, ſed & Germaniam pervaſerit hæc hæreſis, ſupra etiam audivimus à Theoduino Epiſcopo Leodienſi. Hinc ipſam, uti in duplici Pariſienſi Henricus Rex Francorum, ita in hac Florentina Synodo coram ſe damnandam curavit Henricus Imperator.

Quartum hujus Synodi Decretum producit antiqua incogniti auctoris Hiſtorica compilatio. *Victor conſtituit, quòd quatuor tempora cum jejunio* An. 1055. *obſerventur*. De quatuor temporum jejunio ſcribit liber Pontificalis: *Calixtus conſtituit jejunium quater in anno fieri, frumenti, vini & olei gratia ſecundum Prophetiam*. Et ejuſdem Calixti ad neſcio quem Epiſcopum Benedictum epiſtola: *Jejunium, quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, convenientius nunc per quatuor tempora fieri decrevimus, ut ſicut annus per quatuor volvitur tempora, & nos quaternum ſolemne agamus jejunium per anni quatuor tempora. Et ſicut replemur frumento, vino & oleo, ad alenda corpora, ſic repleamur jejunio ad alendas animas, juxta Prophetæ Zachariæ vocem, &c.* Vario Prophetico ac legali teſtimonio quaternum hocce jejunium confirmat. Quæ omnia tamquam Authentica comprobat Eccleſiaſticorum Rituum elucidator Micrologus. Aliàs plures illius jejunii rationes adducit Amalarius Fortunatus. Calixti rationes comprobat & Sanctus Leo Ma- Cap. 28. gnus, aiens nos pro ſeminatis, creſcentibus, maturis, & collectis terræ frugibus per quater- L. 2. c. 2. num jejunium Deo agere gratias, & gratiam ſupplicare. In primo de his jejuniis ſermone dicit Decembrem eſſe *Tempus Apoſtolicis traditionibus* Serm. 9. *ad ipſa conſecratum*. Et in alio Sermone: *Sancti* Serm. 13. *Patres noſtri Divinitus inſpirati decimi menſis ſanxere jejunium*. Cum Calixto affirmat eſſe ex Prophetia, ſeu antiqua lege deſumptum, & proſequitur: *Non ideò negligendum eſt, quia de obſer-* Serm. 12. *vantia Veteris legis aſſumptum eſt, tamquam hoc de illis ſit, quæ inter diſcretiones ciborum, inter Baptiſmatum differentias, & avium pecudumque Hoſtias eſſe deſiterunt*. Etiam in alio Sermone declamat: Ser. 85. c. 1 *Cùm vos ad quædam, quæ etiam in veteri Teſtamento inſtituta ſunt, cohortamur, non Judaicæ vos obſervantiæ jugo ſubdimus, nec conſuetudinem vobis carnalis Populi indicimus*. Et iterum: *Quod fuit ante Judaicum, veſtra ſit obſervantia Chriſtianum*. Ser. 86. c. 1 Inſigniter demonſtrat jejunia hæc apud Judæos non fuiſſe Sacramentalia, ſed purè moralia, ideoque omninò potuiſſe mutuari per Patres noſtros, ac in Eccleſiam introduci. Et edicit in- Serm. 10. troductionis cauſam: *Decimi menſis jejunio, pro conſummata perceptione omnium fructuum, digniſſimè largitori eorum Deo continentiæ libamen offertur*. Quam pro Decembris jejunio rationem inculcat etiam in aliis Sermonibus. Scribit item de jejunio poſt Pentecoſten: *Ex Apoſtolica traditione ſubſequitur*. Et dat ejus cauſam: *Si quid macularum proximis diebus negligentia incauta contraxit, id je-* Ser. 71. c. 7 *junii cenſura caſtiget*. Per proximos dies intelligat Quinquageſimam, quam antiquus Eccleſiæ Canon tranſigi juſſit in gaudio, & vetuit jejunari: Ex iſta indulgentia contractas negligentias Ser. 9. c. 4. dicit Pontifex triduano hocce jejunio diluendas. Largè hæc deducit in ſequentibus Sermonibus. Etiam vernum ac autumnale laudat jejunium, & Ser. 73. 74. proſequitur: *Ideò continentiæ obſervantia quatuor eſt aſſignata temporibus, ut in idipſum totius anni redeunte decurſu, cognoſceremus nos indeſinenter purificationibus indigere, ſemperque eſſe nitendum, dum hujus vitæ varietate jactamur, ut peccatum, quod fragilitate carnis & cupiditatum pollutione contrahitur, jejuniis atque eleemoſynis deleatur*. Hæc quatuor anni tempora ſcribit eſſe quaſi qua- Serm. 16. tuor Evangelia, *à quibus inceſſabiliter diſcimus, quid & prædicemus & agamus*.

Et hinc omninò lucet quaternum hoc jejunium eſſe antiquum. Attamen ejus nec Tertullianus meminit in libro de jejuniis, nec ullus antiquus Doctor, ſeu Græcus ſeu Latinus. Et quod

ullas

ullas fixorum jejuniorum leges nec ab Apoſtolis acceperit, nec ſibi dudum impoſuerit Eccleſia, liquet ex eodem Tertulliani libro, confirmantque cum pluribus aliis Euſebius Cæſarienſis, ac in litteris ad Caſulanum Presbyterum Sanctus Auguſtinus. Et Pontificalis libri prior uſque ad Sylveſtrum pars, & omnes illæ per Iſidorum Mercatorem ex Hiſpania in Franciam deportatæ Romanorum Pontificum Epiſtolæ non ſunt authenticæ. Quaterni hujus jejunii nullus etiam poſterior Græcus meminit, ejuſque legem Orientalis Eccleſia numquam admiſit. Ipſam admiſiſſe videtur Gerundenſis Synodus, attamen infra Pentecoſtes Octavam non more Romano Sabbathum & cum ſexta quartam feriam, ſed quintam jejunari mandat, atque ita tanta Latinarum etiam Eccleſiarum varietas evincit legem non eſſe antiquiſſimam. Crediderim eſſe introductam paulatim conſuetudinem, quam Sanctus Sylveſter efformarit in legem. Nam ab ipſo eſt & Sabbathi jejunium. Et hinc Magnus Leo quaternum hoc jejunium dicit eſſe legem Patrum. Hinc item ejus nec Sanctus Auguſtinus, nec ullus Afer iſtius temporis, nec Sanctus Ambroſius meminit, & circa ejus modum Hiſpania variavit. Quòd nempè ad Sabbathini jejunii inſtar à Romana Eccleſia ad alias Provincias non niſi pedetentim ſit traductum.

Undè hic naſcitur quæſtio, Quomodo Magnus Leo ipſum affirmet eſſe traditionem Apoſtolicam? Lucidiſſima ſunt hæc ejus verba: Serm. 98. *Meritò diſpoſuerunt Apoſtolicæ ſanctiones, ut veterum jejuniorum utilitas permaneret, & licet Eccleſiæ conſuetudo prolixioribus ſe caſtigationibus exercere didiciſſet, amplecteretur tamen continentiæ ſanctificationem ex lege venientem. Quibus enim donatum erat poſſe quod majus eſt, indecens fuit non celebrare quod minus eſt.* Reſpondeo ipſum à ſe ipſo exponi: *Dubitandum non eſt omnem obſer-* Serm. 47. c. 1. *vantiam Chriſtianam eruditionis eſſe divinæ, & quidquid ab Eccleſia in conſuetudinem eſt devotionis receptum, de traditione Apoſtolica, & de Sancti Spiritus prodire doctrina.* Et in alio ſermone: *Inter omnia Apoſtolicæ inſtituta doctrinæ, quæ ex* Serm. 76. *divinæ inſtitutionis fonte manarunt, dubium non eſt, influente in Eccleſiæ Principes Spiritu Sancto, hanc primam ab eis obſervantiam fuiſſe conceptam, ut ſancti obſervatione jejunii omnium virtutum regulas inchoarent.* Diſtinguit jejunium, & fixos illius dies: Iſtud affirmat traditionem & ſanctionem Apoſtolicam, hoſce eſſe manantem indè Eccleſiarum conſuetudinem & legem Patrum. Conſuetudinem, quam tandem Patres firmarint in legem. Ejuſmodi ſuas conſuetudines Eccleſia ſemper titulavit ſanctiones Apoſtolicas. Et quaternum hoc jejunium omninò poſſint Apoſtoli, uti & alios Synagogæ bonos mores, commendaſſe. Interim Patrum legem omnis Latina Eccleſia tandem admiſit. Et neglectam ſuo ſæculo pietatem præſenti Canone reparavit Victor ſecundus. Aliud ejus Decretum laudat præfata compilatio: *Quòd nulli Clerici ordinentur, niſi in Sabbatho.* Quod ipſum ſtatuit Toloſana per ejuſdem Victoris Legatos celebrata Synodus: *Ordinatio non fiat niſi Temporibus ſecundùm Canones ſtatutis.* Eſt Leonis noni in Moguntina Synodo Decretum: Ab hac utraque, quòd plena executio non eſſet facta, Victoris Synodo novatum atque firmatum.

CONCILIUM TURONENSE.

Celebratum per Hildebrandum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum, ac Victoris ſecundi in Gallia Legatum.

A Sancto Guitmondo Averſæ Epiſcopo ſuperiùs adducta in defunctum Sanctum Pontificem Leonem, ac ejus Vercellenſem Synodum, ipſumque Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum Berengarii blaſphema ſcommata, ac ejuſdem poſt Pariſienſem Synodum relapſus, & in Floreotinam reſumpta contumacia, huic anno iſtius ſæculi quinquageſimo quinto celebratæ Synodo dederunt anſam, pergitque de ipſa laudatus Guitmondus: *Turonis item generali aggreguto Concilio, præſente tunc Venerabili Papa Gregorio, Romano tunc Archidiacono, panem & vinum in ſacrificio Domini non umbraticè, ſed verò Chriſti Carnem & Sanguinem fieri, dato propriæ manus Sacramento Berengarius confirmavit.* Et iterùm: *Romana Eccleſia per beatum Leonem Papam Berengariana figmenta mox in ſuo exortu damnavit. Deindè per hunc ipſum, qui nunc præeſt, Dominum Gregorium Papam, tunc Archidiaconum Romanæ Sedis, in Concilio Turonenſi convicit, ipſumque Berengarium, ut videbatur, correctum, ac propriæ manus Sacramento ſatisfacientem, clementer ſuſcepit.* Et Sanctus Lanfrancus: *Quæ ſancti*
Cap. 16. *Leonis ſententia non effugit ſucceſſorem quoque ſuum felicis memoriæ Papam Victorem, ſed quidquid de hac re ſeu cæteris ipſe ſtatuit, ſtatuive præcepit, hoc etiam iſte ſua atque omnium Conciliorum ſuorum auctoritate firmavit. Denique in Concilio Turonenſi, cui ipſius interfuere ac præfuere Legati, datu eſt tibi, Berengari, optio defendendi partem tuam. Quam cùm defendendam ſuſcipere non auderes, confeſſus coram omnibus communem Eccleſiæ fidem, jurâſti te ab illa horu ita crediturum, ſicut in Roma-*
Cap. 3. *no* poſtmodum Nicolai ſecundi Pontificis *Con-*
A. 1055. *cilio te juraſſe, eſt ſuperius comprehenſum.* Quæ omnia eiſdem verbis ſcribit Milo Criſpinus, & in Chronico ſuo confirmat Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Notanda ſunt Sancti Lanfranci de Victore Pontifice verba: *Omnium Conciliorum ſuorum auctoritate firmavit.* Alludunt ad Florentinam elapſo anno celebratam Synodum, à qua rurſus evocatum ac damnatum fuiſſe Berengarium, eſt pluribus ſupra oſtenſum. De ſanctiſſimis Leonis noni, Vercellenſia, ac ſuæ etiam Flotentinæ Synodi Decretis illum blatetare peſſima, & pejora in dies prædicare, Romam oolle accedere, imò nec Italiam intrare, videns laudatus Victor, ex laudata Florentioa Syoodo Hildebrandum Romanæ Eccleſiæ Subdiaconom, virum ſanctitate & doctrina conſpicuum, legavit in Galliam, qui huc uſque cootumacem Berengarium ſuæ illic Synodo cogeret adeſſe. Sanctus Guitmondus, aſſerens Hildebrandum fuiſſe tunc Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum, eſt memoria lapſus. Fuiſſe taotummodò Subdiacooum, diſertè io litteris ad Nicolaum ſecundum Pontificem teſtatur Petrus Damiani: *Hildebrandus, cùm adhuc Subdiaco-* L. 1. Epiſt. 9.
natus duntaxat fungeretur officio, à Victore Papa Apocriſarius in Gallias deſtinatus, Synodum congregavit. Quod ipſum de ſemetipſo affirmat ipſe, jam Gregorius ſeptimus, Hildebrandus in Dialogis habitis cum Deſiderio Abbate Caſſinenſi. A Nicolao ſecundo primùm fuit promotus io Cardinalem.

Primum de novato dogmate, ac qualicumque oovante perſona judicium ſemper ſpectaſſe ad Sedem Apoſtolicam, ideoque nec de ejuſmodi inferiori Clerico, aut etiam Laico ullum Patriarcham aut Metropolitam ſine facta ad laudatam Sedem relatione potuiſſe definire, cunctis Eccleſiaſticæ Hierarchiæ peritis eſt exploratum. Etenim primos Origenis minoris adhuc Clerici lapſus, non ſoli Alexaodrino Patriarchæ, ſed etiam Fabiano Pontifici fuiſſe delatos, teſtatur in litteris ad Pammachium & Oceanum Sanctus Hierooymus. Etiam Montani, Sabel- Epiſt 65. c. 4.
lii ac Praxeæ lapſus ad Romanam ſtatim Eccleſiam Patres iſtorum temporum retulerunt. Quod ipſum in Pelagii & Cæleſtii cauſa fecerunt Synodi Africanæ. Et Dioſpolitanam Synodum, quòd ad ſe de eodem Monacho Pelagio noo retuliſſet, probare numquam voluit Innocentius primus. Etiam Sanctum Flavianum Patriarcham Conſtantinopolitanum, quòd ſua adverſus Eutychetis Presbyteri errorem & perſonam Decreta ſtatim non retuliſſet, durè arguit Sanctus Leo Magnus. Et quidem ut ſola relatiooe cootentus ooo eſſet, ſed Pelagium

ex

ex Oriente Romam evocaret, præſentemque & auditum judicaret ipſe, laudatum Innocentium graviter hortatus eſt Sanctus Auguſtinus. Antiquum huoe Eccleſiæ Canonem obſervare neſcio quo titulo aut ſuco detrectavit contumax huc uſque Berengarius: Nec Romæ aut Vercellis coram Leone nooo, nec Florentiæ coram Uictore ſecundo ſe exhibere voluit, nec ioterim deſiit à ſua apud Pariſienſem Synodum profeſſione relapſus borrenda Zizania ſeminare. Hinc omnes ejus tergiverſationes exciſas volens laudatus Victor, præſentem Synodum fieri voluit in Gallia, in ipſa, ſub qua Andegaveoſis civitas, Metropoli Turonum.

Cur oon per Bartholomæum Metropolitam, ſed per Legatum Hildebrandum fieri juſſerit, haber in litteris Sancti Leonis Magni ad ſuum in Illyriciana Diœeeſi Vicarium Anaſtaſium Archiepiſcopum Theſſalonicenſem: *Si in eo, quod cum fratribus tractandum definiendumque credideris,* Epiſt. 34. c. 11. *diverſa eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia ſub geſtorum teſtificatione referantur, at remotis ambigutatibus, quod Deo placeat, decernatur.* Præſentis io ſuæ Diœceſios aut Provineiarum ad ipſam ſpectantium Synodo Pontifieis auctoritatem exponit in Synodalibus ad urbis Conſtantinopolitanæ & Bithyniæ Clerum litteris Papa Felix tertius: *Conſuetudo retinetur, ut Præſul Apoſtolicæ Sedis cuncta conſtituat.* In fidei præſertim eauſis affirmat id obtinere. Loqui videtur de ſolis Italiæ Synodis, quòd nempè Patriarchales ſuas Synodos Dominus Papa ſoleat intra Italiam celebrare In quovis loco celebratis habet eandem auctoritatem. Et hine ad Eutycheo, ex Conſtantioopolitano Archimandrita novum Hæreſiarcham, de ſui dogmatis cauſa conſultantem, reſcripſit Sanctus Petrus Chryſologus Metropolita Ravennatum: *Nos pro ſtudio pacis & fidei extra conſenſum Romanæ Civitatis Epiſcopi cauſas fidei audire non poſſumus.* Omnium tractandorum relationem ſeu propoſitionem, & ſuffragii eum irreſragabili auctoritate prærogativam habebat præſens Pontifex, ideoque ex ejus ſolius nomioe Synodalia acta edebantur. Hujus poteſtatis aliqua parte apud ſuos valuiſse etiam Patriarcham Alexandrinum, lucet ex quarta actione Concilii Chalcedonenſis. Ea pars ſorſan fuerit jus omnis Patriarchæ. Quidquid ſit, nobilem ejus portionem habuit io Synodis etiam Papæ Legatus: Ejus ſuffragium æquipollebat totius Synodi ſuffragio, ideoque quoties ipſe ſolus à tota diſsentiret Synodo, cauſa tamquam ambigua & diffieilis Romam ſemper debuit eum plena relatione mitti. Hinc ergo præſentem de momentoſiſſima Berengarii cauſa Synodum, non per Metropolitam, ſed per ſuum Legatum voluit Victor ſecundus celebrari.

Huie item Synodo propoſita fuit querela Henrici tertii Imperatoris adverſur Ferdinandum primum, cognomento & virtute Magnum, Caſtellæ ac Legionis Regem, de titulo Imperatoris. Etenim de Ferdinandi patre Sancio Magno ſcribit A. 1012. in Chronico Albericus: *Sancius ſe Imperatorem nominabat Hiſpaniæ.* Et in Hiſpaniæ Chrooico Joannes Vaſæus: *Sancius Hiſpaniæ Imperator appellatus eſt, redactis ad ejus Imperium omnibus Hiſpaniæ ditionibus, quæ Chriſtiani nominis erant.* Et in libro de Hiſpaniæ Regibus Franciſcus Tarapha: *Sancius Major, cùm Legionis occupaſſet Regnum, appellari voluit totius Hiſpaniæ Imperator.* A. 1006. *Mauros ſiquidem omnes à Navarræ, Aragoniæ, Caſtellæ, Legionis, Portugalliæ, Cantabriæ, & Vaſconum finibus exterminavit.* Et in opere de Cap. 8. Hiſpaniæ rebus Lucius Marineus: *Sancius Major non immeritò fuit Imperator totius Hiſpaniæ appellatus. Nam totam ferè devictis hoſtibus Hiſpaniam Chriſtiano nomini reſtituit. Siquidem Mauros omnes à Navarræ, Aragoniæ, Caſtellæ, Legionis, Portugalliæ, Cantabriæ, & Vaſconum finibus exterminavit.* In titulum ſucceſſit filius Ferdinandus, ipſumque uti paternæ bæreditatis nobiliſſimam gemmam conſtanter tuebatur. Verùm eſse ſuæ dignitatis injuriam & Auguſtæ Majeſtatis rebellionem eenſuit Imperator Henricus. Et tempus ipſum juvabat. Quòd enim Victor Ponti- L. 1. fex illi quaſi pater eſset, teſtatur Sanctus Pe- Epiſt. 2. trus Damiani. Hinc titulum à præſenti Synodo exſufflari poſtulavit, & Ferdinandum, cæterorum in Occidenre Regum more, ad ſubjectionem & obedientiam cogi.

Quòd enim etiam Galliæ Regnum Romano Imperio ſemper olim ſubſuerit, lucet vel ex Epiſt. 5. ſolis Conſularibus Codicillis & ornamentis, quæ Clodovæo Regi miſit Anaſtaſius Imperator, & Clodovæus gratanter accepit. Et hine Auxanio Metropolitæ Arelatenſi, ſuoque per Galliam Vicario, poſtulatum Archiepiſcopale Pallium impertiri citra Imperatoris Juſtiniani notitiam & conſenſum noo præſumpſit Vigiliur Pontifex: *Ne honorem fidei ejus cum competenti reverentia non ſervaſſe judicaretur.* Et tandem Pallium tranſmittens, Auxanio injunxit inceſſanter pro laudato Juſtiniano, ejuſque coojuge Theodora preces effundere, *qui pro his mandandis pia præbuerant devotione conſenſum.* Etiam pro Patritio Epiſt. 2. Beliſario, qui mediator fuerat & ſuggeſtor apud Principem, mandat orari. Ad Auxanii item ſucceſſorem Aurelianum, dum tranſmiſſit Pallium, ſcripſit: *Glorioſo Patritio Beliſario deſtinatis ſcriptis gratias referatis, qui homini veſtro laborem ad Clementiſſimum Principem abſtulit tran-* Epiſt. 5. *ſeundi, ſed mox ut Reſponſum recepit, nobis ſuis litteris indicavit.* Non ſolus Pontifex, ſed & ipſe inſigniendus Arelatenſis Epiſcopus debebat Pallii donum, & quidem per ſingulares Legatos, ab Auguſto Principe ſupplicare. Ipſum dabatur & ea lege, ut inſignitus *gratiæ intactæ fœdera* inter Romanos Imperatores & Francorum Reges *cuſtodiret*. Non amicitiæ aut ſocietatis, ſed fœdera gratiæ: Quam nempè Rex ab Imperatore, tamquam ſuo Patre & Domino, emereretur. Juſtinianum enim fuiſse Regis Childeberti patrem, in datis ad hunc litteris diſertè ſcribit Pelagius Papa primus. Et ipſe Juſtinianus Francicum etiam Imperatorem ſe ſemper appellavit.

Quibuſdam Francicæ Majeſtatis zelatoribus hæret hic aqua: Archiepiſcopale Pallium volunt tunc non fuiſse quampiam è lana faſ-

eiam,

etiam, ſed Auguſtum totius corporis ornamentum, cujus proindè citra Auguſti Principis conſenſum aſsumptio aut donatio fuerit crimen læſæ Majeſtatis. Verùm quis umquam audivit læſas alieni Regis leges aut ſanctiones eſse læſæ Majeſtatis crimen? Quis ornandi aut veſtiendi licentiam cenſuit unquam ab alieno Principe poſtulandam? Poſtulatio hæc eſt evidens character ſubjectionis. Et ipſa duravit in Galliis etiam ſub Papam Gregorii Magni, Syagrio Auguſtodunenſi Epiſcopo non auſi dare Pallium, niſi obtento conſenſu Mauritii Imperatoris. Leonis item Iſauri Imperatoris Laureata miſit etiam in Franciam, ipſaque fuiſse, quod eſt plenæ obedientiæ atque ſubjectionis profeſſio, honorifice ſuſcepta, teſtatur Gregorius ſecundus. Et hinc de Carolo Calvo, è Francorum Regno ad Romanum Imperium evecto per Joannem octavum Pontificem, atque Græcorum Imperatorum, præter Ludovici patris & Caroli Avi morem, ornamenta aſsumente ſcribunt Annales Francorum Fuldenſes: *Omnem conſuetudinem Regum Francorum contemnens, Græcas glorias optimas arbitrabatur. Et ut majorem ſuæ mentis elationem oſtenderet, ablato Regis nomine ſe Imperatorem & Auguſtum omnium Regum cis mare conſiſtentium appellari præcepit*. Avum ſuum Carolum Magnum, adeoque & ſeſe in omnia, quæ Conſtantinus Magnus ac ejus ſucceſsores in Occidente habuerant, jura, ideoque & in ſupremum ſuper cunctos illic Reges dominatum ſucceſſiſse Carolus exiſtimavit. De eodem Regnum Arelatenſe erigente ſcribit Abbas Regino. *Boſonem Regem appellari juſſit, ut more priſ-*
A. 877. *corum Imperatorum Regibus videretur dominari*. Pergit de Francorum Rege Carolo Simplice: *Carolus vires Odonis*, rebellis ſibi Comitis, *ferre non valens, patrocinia Arnulphi Imperatoris ſup-*
A. 893. *plex expoſcit. Æſtivo ſiquidem tempore Arnulphus conventum publicum Wormatiæ celebravit, ubi Carolus venit, & Arnulphum magnis muneribus ſibi conciliat, Regnumque quod uſurpaverat, ex ejus manu ſuſcepit*. De Germanici Auguſti manu ac inveſtitura non ſuſceptum Regnum vocat uſur-
A. 833. patum. Quod ipſum ſcribunt Annales Francorum Metenſes. Rem in Anglorum Regum Annalibus elucidat Simeon Monachus Dunelmenſis: *Carolo* Craſso Imperatore *defuncto, Regnum in quinque diviſum eſt, ſed principalior pars provenit Arnulpho, cui alii quatuor fidelitatem ſua ſponte juraverunt, ſubjectionemque exhibuerunt. Quia nullus eorum ex paterna progenie legitimus Regni illius poterat eſſe hæres præter ſolum Arnulphum. Apud illum enim manſit Imperium*. Rudolpho Burgundiam, Odoni Franciam, Longobardiam ait ceſſiſse Berengario ac Guidoni Odonem de Arnulphi conſenſu & beneficio fuiſse electum
Lib. 6. c. 10. teſtatur etiam Otho Epiſcopus Friſingenſis. Hinc illum deſerere, & ad Carolum poſt quatuor demum annos à Sancto Fulcone Remenſi Archiepiſcopo evectum deficere Arnulphus noluit, niſi uſurpati Regni agnito errore, data inveſtitura, & accepto hominio reconciliatus. Quomodo adverſus Caroli ſine ſuo aſsenſu factam promotionem fuerit proteſtatus, & quomodo Sanctus Fulco, Francici Regni Majeſtatem diu conatus defendere, tandem illi manus dederit, Lib. 4. cap. 5.
latè habes in Remenſis Eccleſiæ hiſtoria apud Flodoardum. De eodem Rege Carolo ſcribit Sigebertus Gemblacenſis: *Carolus Rex Francorum cum auxilio Lotharienſium juxta Urbem Sueſſionum pugnans contra Robertum fratrem Odonis Regis, qui contra ſe Regnum Francorum invadebat, eum cum multis peremit, & ſe & Franciam Henri-* A. 922.
co Primo Germaniæ Imperatori *ſubmittit, eique in pignus perpetui fœderis & amoris mittit manum pretioſi Martyris Pariſienſis Dionyſii, auro gemmiſque incluſam*. Factam Arnulpho profeſſionem etiam Henrico iteravit. Quod ipſum ſcribit Radulphus de Diceto. *Carolus Simplex Robertum Ducem Pariſienſem, Regnum invaden-* A. 921.
tem, cum multis peremit, & ſe & Franciam Henrico Regi Teutonico, qui ei auxilio fuerat, ſubmittit.

Etiam Ludovicus Tranſmarinus de ſuo Galliæ Regno adverſus invaſorem Hugonem Comitem in Synodo Engelhemenſi provocavit ad Othonem primum Imperatorem, offerens cauſam Divino etiam duelli judicio aſſerere *juxta præceptionem laudati Regis Othonis*. Rei ſeriem in ſuo Chronico exponit laudatus Flodoardus. Etiam Philippum Auguſtum Regem, de Henrici Leonis per Fredericum primum Imperatorem degradati Saxoniæ Ducis patrocinio ſuſpectum, laudat Godefridus Coloniæ ad Sanctum Pantaleonem Monachus: *Nuntii Regis Franciæ Im-* A. 1180.
peratorem adeunt cum litteris ejuſdem Regis, in quibus devotè excuſavit numquam ſibi animo fuiſſe, ut cauſa Ducis Saxoniæ Imperatori rebellaret. Rebellio non eſt niſi adverſus Superiorem. Et de Henrico ſexto Imperatore ſcribit Rogerus Hovedenſis: *Notum erat* Richardo primo Anglorum Regi, *quòd Imperator ſuper omnia deſiderabat, ut Regnum Franciæ Romanorum Imperio ſubjiceret*. Hinc eſt, ut avitam iſtius Regni ſubjectionem Imperio repararet. Et hinc de Bonifacio octavo Pontifice, Philippi Pulchri Francorum Regis contumaciam frœnante, ait magnum Belgii Chronicon: *Bonifacius Alberto Imperatori Ver-* Fol. 278.
bo, non opere, Regnum Franciæ ſubjecit, ſicut & alia Regna. Dicit, *verbo, non opere*: Quòd violentia foret lege ſuperior, & neque Albertus, neque Bonifacius propter acciſas Germanici Imperii vires, quod verbo & jure volebant, opere non poſſent. Et hinc ſua hæc Decreta laudanti Bonifacio Philippi Legatus cum ſarcaſmo repoſuit: *Beatiſſime Pater, veſtra poteſtas eſt verbalis, noſtra realis*. Hinc item de Sigiſmundo Imperatore ſcribit in Flandrorum Annalibus Ja- A. 1416.
cobus Meyerus: *Utinam totam Galliam Imperio, unde ablata eſt, valuiſſet reddere*. Francica interim, deſuper non clauſa, ſed aperta uſque ad Ludovicum undecimum, qui primus ipſam clauſit, corona Regni ſubjectionem eſt palam conteſtata. Aperta enim ſubjectionis, clauſa corona eſt character ſupremæ Majeſtatis. Quæ omnia, quibus eruditus Joannes Jacobus Chiffletius in vindiciis Hiſpanicis plura addit, lucidè demonſtrant Francorum in Gallia Regnum Romano Germanorum Imperio olim ſubfuiſſe. Eandem

ad-

adverſus Hiſpaniæ Regnum & Ferdinandum Re-
gem Henricus tertius Imperator quæſtionem mo-
vit, & per præſentem Synodum poſtulavit de-
cidi.

Erat res ardua. Etenim in litteris ad Geizam
Hungariæ Regem Gregorius ſeptimus rectè ſcri-
pſit Regni ſub Imperio ſubjectionem eſſe ſpe-
Ex Epiſt. ciem ſervitutis. Et quidem Victor Pontifex,
63. utpote homo Suevus, favebat Imperio, Lega-
tus vero Hildebrandus, utpote Cluniacenſis,
cui Hiſpaniarum Reges ſemper fuerunt devotiſ-
ſimi, Cœnobii Monachus, malebat ſcabroſam
quæſtionem tractari alio loco & tempore, ideo-
que ipſam, communicato cum partibus conſi-
lio, Pontifici remiſit. Hiſpani interim non
minus Germanicam, quam Saracenicam aver-
ſati ſervitutem, ad Apoſtolicam Sedem deſtina-
runt ſolemnes nuntios, ſupplicantes ſibi mit-
ti Apoſtolicum Legatum, coram quo avitæ ſuæ
libertatis & dignitatis fundamenta producerent:
Et legatus fuit Robertus ad Sanctam Sabinam
Cardinalis Presbyter, coram quo plenam victo-
riam fuiſſe ab Hiſpanis obtentam affirmat, ac
L. 9. c. 5. demonſtrare conatur Joannes Mariana.

Quod an verum ſit, ignoro & hæreo. Ete-
nim nullus authenticus Scriptor magnum Ferdi-
nandum deinceps titulavit Imperatorem totius
Hiſpaniæ, ſed ſolius ulterioris Hiſpaniæ Monar-
cham. Rodericus Archiepiſcopus Toletanus:
Lib. 6. *Rex Ferdinandus, non minus de Dei gratia, quàm*
cap. 11. *de victoria glorioſus Regnum fratris obtinuit, fa-*
ctus Monarchus Hiſpaniæ ulterioris. Et Roderi-
cus Sancius: *Fernandus fratre mortuo Regnum*
Lib. 3. *ejus obtinuit, & factus eſt Monarcha Hiſpaniæ ul-*
cap. 26. *terioris*. Et Regum Caſtellæ ac Legionis Cata-
logus: *Ferdinandus* Caſtellæ, Navarræ, ac Le-
gionis Rex *habuit præterea Regnum Aragoniæ,*
quod frater ejus Ramirus poſſidebat, qui ſine hære-
de legitimo deceſſit è vivis, Ideoque magnus, &
Hiſpaniæ Monarcha nominatus fuit. Regnare cœpit
anno poſt milleſimum decimo ſeptimo, regnavit an-
nos quadraginta. Hiſpaniam tributo, quod ei Hen-
ricus quartus Imperator & Urbanus Papa impera-
bant, liberavit. Res non cohæret. Etenim quin-
quageſimo ſeptimo iſtius ſæculi anno, quo obiit
Ferdinandus, Henricus quartus primùm ſucceſ-
ſit Patri adhuc puer in Regnum, & Urbanus ſe-
cundus adhuc erat Monachus, necdum Cardina-
lis. Interim lucet Imperatoris titulum, haud
dubiè ex præſentis Synodi Decreto, à Ferdinan-
do fuiſſe ſuſpenſum. Hinc enim illum reſum-
pſit ejus nepos Alphonſus ſeptimus, de quo
Rodericus Archiepiſcopus Toletanus: *Alphonſus*
L. 7. c. 7. *impoſuit ſibi Imperii diadema, & vocatus fuit*
deinceps Imperator. Titulo Diadema addidit. Et
L. 3. c. 31. Rodericus Sancius: *Alphonſus intitulatus Hiſpa-*
C. 77. *niarum Imperator*. Et in Hiſpanorum Regum
Anacephaleoſi Alphonſus à Carthagena: *Alphon-*
ſus ſeptimus, intitulatus Hiſpaniæ Imperator, cœ-
pit regnare anno Domini milleſimo centeſimo octa-
vo. Et in opere de Hiſpaniæ Regibus Michael
L. 3. Ritius: *Alphonſus appellari voluit Hiſpaniarum*
Imperator. Et laudatus Franciſcus Tarapha: *Al-*
phonſus ſeptimus Caſtellæ, Legioniſque Regnum
obtinuit, & Principatibus Regniſque conjunctis
Imperatoris nomine appellari voluit. Et Lucius
Marineus: *Alphonſus potentiſſimus omnium Regum,*
qui ante ſe fuerant, habitus eſt. Quapropter Hiſpa-
niarum Imperator fuit appellatus. Et in Sigeberti L. 7.
Gemblacenſis ſupplemento Robertus Abbas Mon-
tenſis: *Ludovicus Rex Francorum gratia orationis* A. 1155.
perrexit ad Sanctum Jacobum de Gallicia, & ab Im-
peratore Hiſpaniarum Socero ſuo favorabiliter ſuſce-
ptus eſt. Eundem titulum etiam infra aliquoties
Hiſpaniæ Regibus adſcribit, Quod ipſum fa- A. 1158.
ciunt Matthæus Pariſienſis, & Radulphus de 1132.
Diceto. Et in Sancti Petri Vivi Chronico Cla- A. 1155. 1154
rius Monachus: *Ipſo anno mortua eſt Regina Fran-* A. 1160.
ciæ, filia Imperatoris Hiſpaniæ. Quod ipſum ſcri-
bit Vincentius Epiſcopus Belluacenſis. Et in
Sacri belli hiſtoria Guilielmus Metropolita Ty-
riorum; *Dominus Rex Francorum Hiſpaniarum*
Imperatoris filiam, Mariam nomine, ſibi matrimo-
nio copulavit. Et Normandiæ Chronico: *Lu-*
dovicus Rex Francorum duxit uxorem filiam Al- L. 17. cap. 9.
phonſi Regis Hiſpaniarum, quem quia Principatur
Regulis Aragonum & Galliciæ, Imperatorem Hiſpa-
niarum appellant. Et Sanctus Bernardus cuidam
ſuæ Epiſtolæ dedit hanc Epigraphen: *Sanciæ,* A. 1153.
Sorori Imperatoris Hiſpaniæ. Et in litteris ad In-
nocentium ſecundum Pontificem Petrus Vene- Epiſt. 301
rabilis, Abbas Cluniacenſis: *Imperator Hiſpa-*
nus, magnus Chriſtiani populi Princeps. Laudat L. 4. Epiſt.
Alphonſum ſeptimum. Porro de Ferdinando 9.
tertio Caſtellæ & Legionis Rege ad Domini an-
num milleſimum ducenteſimum trigeſimum quar-
tum, & Gregorii noni Pontificatum ſcribit in
Chronico Albericus: *In Curia Romana talem peti-*
tionem propoſuit Rex Caſtellæ Fernandus, quod
nomen Imperatoris & benedictionem volebat habe-
re, ſicut habuerant quidam Anteceſſores ejus. Ex
quo vides Imperialem non ſolummodò titulum,
ſed & benedictionem Hiſpanis Regibus olim
fuiſſe. Alphonſus ſeptimus regnavit ſub Paſ-
chali ſecundo, & ipſi per Henricum quintum
Imperatorem graviſſimè afflicto complacere ſtu-
duit, atque ità temporis opportunitate uſus
reſumpſit Imperii titulum, & Diadema addi-
dit: Et Paſchalis indulſiſſe poſſit, aut diſſimu-
laſſe.

Adjectum ab Alphonſo Diadema videtur fuiſ-
ſe Mitra & cruce inſignita Corona, quam ſine
ſingulari Apoſtolicæ Sedis gratia non poſſe aſ-
ſumi, lucet ex litteris Gregorii ſeptimi ad Vra-
tislaum Ducem Bohemorum. Hinc cum Mitra
Coronam etiam Petro Aragoniæ Regi fuiſſe con- L. 5. Epiſt. 38.
ceſſam ab Innocentio tertio, habes in hujus vi-
ta publicata per Dominum Franciſcum Boſquet-
tum. Quare hanc ſine Paſchalis Pontificis indul- Fol. 272.
to non crediderim ab Alphonſo aſſumptam. Quæ
cauſa Imperialem titulum dormire rursùm fece-
rit, ideoque ad ejus à Gregorio nono poſtu-
landam reſuſcitationem coegerit Ferdinandum
tertium, ignoro. Quidquid ſit, Reges Auſtria-
ci, dum Mitram à Corona depoſuerunt, non
ſine fundamento retinuerunt clauſuram, & ſa-
cra Cruce inſignitum globum aſſumpſerunt.
Ejus ſignificationem exponit Michael Glycas: Fol. 234.
Juſtiniani Imperatoris ſtatua globum cruce inſigni-
tum leva manu continet, quo ſignificatur cum

per

Digitized by Google

per fidem in Chriſtum totius terrarum orbis Imperio eſſe potitum. Hiſpanico enim Imperio Sol numquam occidit.

Addo de plena libertate ſeu Majeſtate, quàm de Imperatoris titulo quæſtionem ſemper fuiſſe majorem. Titulus hic apud nos Latinos non fuit ſemper Auguſtus. Etenim per Stephanum Baluzium nuper publicata, & octavi ſæculi octogeſimo octavo anno ſub Adriani primi Papatu celebrata Narbonenſis Synodus Carolum Magnum, necdum à Leone tertio factum è Patricio Auguſtum, disertè titulat *Glorioſiſſimum Dominum Imperatorem*. Et Synodum ſpuriæ ſuppoſitionis non eſſe ideircò damnandam, idem Baluzius rectè affirmat. Etenim in Henriei quarti Imperatoris adverſus Gregorium ſeptimum Apologia Veneriens Vercellenſis Epiſcopus etiam ſcribit Galliæ ac Germaniæ Reges ex initis inter Pippinum Regem & Stephanum ſecundum Pontificem pactis eſſe *Reipublicæ Imperatores, & Patritios Eccleſiæ Romanæ*. Imperatorem cum Rege confundit. Quo in ſenſu Ludovicum item Balbum Francorum Regem in privilegio, quod Trenorchiano Cabilonenſis Diœceſis Monaſterio dedit in Tricaſſina Synodo, Imperatorem vocat Joannes octavus. Et Halenenſis in Narbonenſi Provincia Eccleſiæ Chartularium habet de Rege Carolo Simplice: *Obiit Carolus Imperator, filius Ludovici*. Quin imò hujus Pronepos Rex Lotharius in privilegiis datis Monaſterio Sancti Petri Rodenſis, & Monaſterio Sancti Genaſii de Fontanis, ſeſe non tantùm Imperatorem ſcribit, ſed & Auguſtum. Et de Carolo Calvo adhuc dumtaxat Rege, Ludoviei ſecundi Imperatoris morte vacantem Lotharingiam invadente, habent Fuldenſes Francorum Annales: *Carolus pravorum uſus conſilio, in urbe Metenſi Diadema capiti ſuo ab illius Civitatis Epiſcopo imponi, & ſe Imperatorem & Auguſtum, quaſi duo Regna poſ-*
A. 869. *ſeſſurus, appellari præcepit*. Quod Lotharienſis, Lotharii fratris ſui Auguſti ſeu perſonæ ſeu Coronæ à Patre ſuo Ludovico annexum, Regnum obtinuiſſet, competere ſibi cenſuit etiam titulum Auguſti. Cuncta Coronæ ſuæ acquiſita Regna aut Provincias ipſa acquiſitione uniri non credidit, ſed omnem dumtaxat plurium Regnorum Regem eſſe Auguſtum Imperatorem. Quod quia laudati Annales meritò damnant, Hiſpani Reges nunquam præſumpſerunt: Auguſti titulum ſemper detulerunt Imperio. Plena interim ipſorum ab Imperii jugo libertas lucet inſigniter ex Gregorii Magni litteris ad Regem Richaredum: *Dulciſſima mihi veſtra Excellentia* L. 7. In-
mandare curavit, ut piiſſimo Imperatori ſcriberem, dict. 2.
quatenus pacta in Chartophylacio requireret, quæ Epiſt. 118.
dudum inter piæ memoriæ Juſtinianum Principem ac jura veſtri Regni fuerunt emiſſa, ut ex his colligeret, quod vobis ſervare debuiſſet. Sed ad hoc faciendum duæ res mihi vehementer obſtiterunt. Una, quia Chartophylacium, prædicti Juſtiniani Principis tempore, ità ſurripiente ſubitò flamma incenſum eſt, ut omninò ex ejus temporibus penè nulla charta remaneret. Alia autem, quia quod nulli dicendum eſt, ea quæ contra te ſunt, apud temetipſum debes requirere, atque hæc pro te documenta proferre. De ſubactis in Italia Gothis victoriam etiam ad Hiſpanos extendi voluit Juſtinianus Auguſtus, verùm reperit obices, ideoque cum hiſce pacta iniit, quæ eſſe Majeſtatis everſiva, ac poſſe dumtaxat inter pares fieri, rectè advertunt Sanctus Proſper in Chronico, Lambertus Schafnaburgenſis, ac Annaliſta A. 1073.
Aſtronomus. Et quidem pauci Juſtiniano quaſi A. 319.
in aliquod ſolatium ſtipulati articuli fuerunt per famoſum Regiæ Civitatis incendium obliterati: Regnantibus in Hiſpania Gothis exindè fuiſſe pleniſſimam ſine quovis onere libertatem cenſuit etiam Magnus Gregorius, ideoque dum ipſorum Apoſtolo Sancto Leandro Archiepiſcopale Pallium miſit, da poſtulando Imperii conſenſu nullam fecit penitùs mentionem.

Quod hac in Synodo omnia item Leonis noni adverſùm Simoniacos, Inceſtuoſos, Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ raptores, & conjugatos Clericos Decreta fuerint novata atque firmata, ſupra audivimus à Sancto Lanfranco: quidquid de Berengarii re ſeu cæteris Leo ſtatuit, ſtatuive præcepit, hoc etiam Victor ſua atque omnium Conciliorum ſuorum auctoritate firmavit.

EJUSDEM HILDEBRANDI

CONCILIUM LUGDUNENSE.

HOc Concilium laudat in litteris ad Nicolaum ſecundum Pontificem Sanctus Petrus Damiani: *Cùm Hildebrandus adhuc Subdiaconatus dumtaxat fungeretur officio, à Victore Papa Apocriſarius ad Gallias deſtinatus, Synodum congregavit, in qua ſex Epiſcopos diverſis criminibus involutos, ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate depoſuit, inter quos quidam erat Epiſcopus, qui quondam per Simoniacam Hæreſim ad Epiſcopatus culmen irrepſerat, Spiritum Sanctum verbis exprimere, quibuſcumque tentaret niſibus, non valebat. Et quidem Patrem & Filium expeditè ſatis ac facilè proferebat; ad Spiritum Sanctum verò cùm perveniſſet, mox lingua balbutiens tandem rigida remanebat. Meritò ſiquidem Spiritum Sanctum, dum emit, amiſit, ut qui excluſus erat ab anima, procul eſſet conſequenter etiam à lingua. Hac igitur difficultate convictus, Epiſcopale decarceravit officium*. Ex A. 1074.
Joannes Bromptonus Abbas Jornalenſis: *Hildebrandus, quondam Prior Cluniacenſis, ſed tunc Romanus Archidiaconus, dum aliquando Legatus eſſet in Francia, acriter contra Simoniacos proceſſit Prælatos. Unde & unus Epiſcopus, ſuper hoc graviter infamatus, teſtes qui eum accuſaverant,*

Digitized by Google

rant, clam corrupit. Quod comperiens Legatus, coram Concilio per ipſum celebrato dixit: Ceſſet humanum iudicium frequenter fallibile, & Divinum Oraculum prodacatur, cùm certum ſit quòd Epiſcopalis gratia donum ſit Sancti Spiritus, & quiſquis Epiſcopatum mercatur, contra Spiritum Sanctum, qui donum Dei dicitur, facit. Si ergo tu, Epiſcope, contra Spiritum Sanctum non feciſti, dic palàm, GLORIA PATRI, ET FILIO, ET SPIRITUI SANCTO, *& ab hoc crimine te ſentio abſolutum. Annuit ille, & licet frequentiùs, omnibus audientibus,* GLORIA PATRI, ET FILIO, *expeditè proferebat,* SPIRITUI SANCTO, *nec tunc nec omni vita ſua proferre potuit. Secundùm tamen quoſdam, de Epiſcopatu ejectus planè dixit.* Et Guilielmus Malmesberienſis: *Hildebrandus in Gallia Vice-Papæ præſederat Concilio, ibi plures Epiſcopi, olim per Simoniam in Eccleſias introducti, degradati potioribus locum dederunt. Unus erat quem ſuſpicio iſtius Apoſtaſiæ inſimulabat, ſed nullis teſtibus argui, nullis argumentis poterat confutari. Quem cùm putares conſtrictum maximè, more anguis lubrici elapſum mirareris: Ità dicendi arte callebat, ut omnes eluderet. Tunc Archidiaconus: Ceſſet hominis eloquium, prodacatur in medium Divinum Oraculum. Scimus profectò, quòd Epiſcopalis gratia Sancti Spiritus munus eſt, & quiſquis Epiſcopatum mercatur, Sancti Spiritus donum poſſe comparari pecunia opinatur. Coram nobis ergo, qui judicio Spiritus Sancti congregati ſumus, dicat iſte,* GLORIA PATRI, ET FILIO, ET SPIRITUI SANCTO: *Quod ſi expreſſè & ſine titubantia dixerit, conſtabit apud me, illum non venaliter, ſed legitimè præſulatu functum. Libens hanc conditionem ille accepit, nihil minùs quàm horum verborum difficultatem ratus. Et verè,* GLORIA PATRI, ET FILIO, *integrè protulit, ſed in* SPIRITUI SANCTO *hæſit. Suſcitato cunctorum ſtrepitu, nullo conatu vel tunc, vel in reliquo vitæ ſpatio Spiritum Sanctum nominare potuit. Hujus miraculi teſtis fuit Hugo Abbas Cluniacenſis, qui dejectum Epiſcopum per loca ſecum ducens, illius rei experimentum ſæpè riſit. De quorum verborum certitudine dubitantem omnis Europa confutat, quæ Cluniacenſis Religionis numerum per eum augmentatum non neſcit.* Hugo Cluniacenſis Abbas Synodo huic adfuit, ac ejus teſtimonium eſt irreſiagabile: Atque ità qui degradato Epiſcopo nominandi Spiritus Sancti facultatem affirmant reſtitutam, hallucinantur. Etiam Joannes Bromptonus & Guilielmus Malmesberienſis falluntur Hildebrandum tunc fuiſſe Romanorum Archidiaconum. Et quin Berengarii, licet non perſona, tamen blaſphemia denuò fuerit hic damnata, non eſt dubitandum. Eadem eſt ratio de aliis Leonis noni Decretis.

Inſignem memoratæ in Simoniacum Epiſcopum divinæ vindictæ adverſam gratiam refert in Dialogorum libris Sanctus Gregorius Magnus:
L. 3. c. 32. *Juſtiniani Auguſti temporibus, dum contra Catholicorum fidem exorta à Wandalis perſecutio Ariana in Africa vehementer inſaniret, quidam in defenſione veritatis Epiſcopi fortiter perſiſtentes, ad medium ſunt deducti: Quos Wandalorum Rex verbis ac muneribus ad perfidiam flectere non valens, tormentis frangere poſſe credidit. Nam cum eis in ipſa defenſione veritatis ſilentium indiceret, nec tamen ipſi contra perfidiam tacerent, ne tacendo forſitan conſenſiſſe viderentur, raptus in furorem, eorum linguas abſcindi radicitùs præcepit. Res mira, & multis nota ſenioribus: Quia ità pro defenſione veritatis etiam ſine lingua loquebantur, ſicut priùs loqui per linguam conſueverant. Hi eo tempore profugi ad Conſtantinopolitanam urbem venerunt. Eo quoque tempore, quo pro explendis Reſponſis Eccleſiæ ad Principem ipſe tranſmiſſus ſum, ſeniorem quendam Epiſcopum reperi, qui ſe adhuc eorum ora ſine linguis loquentia vidiſſe teſtabatur, ità ut apertis oribus clamarent: Ecce videte, quia linguas non habemus, & loquimur. Videbatur enim à reſpicientibus, ut ferebant, quia abſciſſis radicitùs linguis, quaſi quoddam barathrum patebat in gutture, & tamen ore vacuo plena ad integrum verba formabantur. Quorum illic unus in luxuriam lapſus mox privatus eſt dono miraculi. Recto videlicet Omnipotentis Dei judicio, ut qui carnis continentiam ſervare neglexerat, ſine lingua non haberet verba veritatis.*

Quod ipſum in Chronico ſcribit Marcellinus Comes: *Honoricus* Wandalorum in Africa Arianus Rex *unius Catholici adoleſcentis, vitam à nativitate ſua ſine ullo ſermone ducentis, linguam præcepit abſcindi. Idemque mutus, quod ſine humano audita Chriſto credens fide didicerat, mox præciſa ſibi lingua locutus eſt, gloriamque Deo in primo vocis ſuæ exordio dedit. Denique ex hoc fidelium contubernio aliquantos ego religioſiſſimos, præciſis linguis, manibus truncatis, apud Byzantium integra voce conſpexi loquentes.* Muti iſtius & ſurdi Adoleſcentis prima poſt exciſam linguam adversùs Arianum Regem vox videtur fuiſſe. *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.* Quòd enim iſtam Doxologiam Ariani vitiarent, & de ipſa nobiſcum capitaliter diſſiderent, & Latini & Græci Scriptores teſtantur. Quidquid ſit, ex Adoleſcente iſto diſcimus noſtros à nativitate ſurdos & mutos non carere fide in Chriſtum Dominum, ſed ab ipſo in interiori ſchola catechizari & illuminari. Eadem refert Victor Tunnonenſis Epiſcopus: *Honoricus Confeſſoribus linguas abſcidit. Quos quod linguis abſciſſis perfectè finem ad uſque locuti ſint, Urbs Regia atteſtatur, ubi eorum corpora jacent.* Eiſdem ferè verbis idem ſcribit in Wandalorum Chronico Sanctus Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis. Et in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius: *Honoricus multos occidit, & linguam à gutture quorundam abſcidit, qui etiam Dei gratia poſteà loquebantur.* Fol. 158.

Addit de Petro Damaſci Epiſcopo, Libaneſiæ Phœniciæ Metropolita, quem ob conſtantem fidei prædicationem lingua privarunt Saraceni: *Walit* Saracenorum Princeps *Petrum ſanctiſſimum Damaſci Metropolitam lingua mutilari præcepit, tamquam palàm arguentem Arabum & Manichæorum cognationem, & exulem penes felicem Arabiam fecit, ubi & moritur pro Chriſto Martyrio ſuſcepto, cùm expreſſiùs Divinas Miſſas pronunctaſſet, ſicut hujus rei narratores ajunt,* Fol. 138.

qui

Digitized by Google

Fol. 349 *qui ſe propriis auditibus ſuper hoc ſatisfactos etiam fatentur*. Et Martyr Theophanes: *Walit Petro Sanctiſſimo Damaſi Metropolitæ, ceu Arabum, & Manichæorum impietatem palàm arguenti, linguam præſcindi juſſit, & exulem in felicem Arabiam deportari. Ibi pro Chriſto Martyrium paſſus, diſtinctiſque apertæ loquelæ verbis Sacrum celebrans, ut qui retulerunt, proprio auditu ſe percepiſſe confirmant, morte conſummatur*. Et Georgius Cedrenus: *Walit Petro Sanctiſſimo Damaſci Metropolitæ, quòd Arabum & Manichæorum errores arguerit, linguam præſcidit, & in Arabiam felicem relegavit. Ubi cùm Chriſto teſtimonium perhibuiſſet, & clara voce Liturgiam cantaſſet, ſupplicio affectus obiit*. Tantas in humanam naturam habent vires & Chriſtiana juſtitia, & Divinæ Majeſtatis offenſa. Nam & ex iſta proceſſit, quod de Cabade Perſarum Rege addit laudatus Anaſtaſius: Fol. 54. *Cabades quoſdam Chriſtianos poplite enervavit, qui tamen poſtmodum ambulaverunt*. Quod ipſum confirmant laudati Theophanes & Cedrenus. Omnia Leonis noni adversùm Simoniacos & alios criminoſos Decreta etiam hìc fuerunt firmata.

CONCILIUM THOLOSANUM,

Celebratum per tres Archiepiſcopos Victoris ſecundi Vicarios.

ANno Incarnationis Dominicæ milleſimo quinquageſimo ſexto, idibus Septembris, habita eſt ſancta Synodus decem & octo Epiſcoporum apud urbem Tholoſam, juſſu Domini Papæ Victoris, qui ob funditùs exſtirpandam Simoniacam hæreſim, ac penitùs reparandum ſanctæ Eccleſiæ ſtatum, ſecundùm priſcorum Scita Canonum, Vicarios vice ſua direxit Rambaldum Arelatenſem, & Pontium Aquenſem Archiepiſcopos, qui adjuncto ſibi VVifredo Dei gratia Narbonenſi Archiepiſcopo, aliiſque Coepiſcopis cæterarum Urbium, Sancti Petri auctoritate, & prænominati Papæ juſſione, Sanctorum Patrum *Statuta* ſequentes, hæc in Provinciis Galliæ atque Hiſpaniæ perpetim obſervanda æſtimaverunt.

SCHOLION.

SUb Saracenico jugo, quod excutere inſigniter cœperat cum patre ſuo magno Sancio magnus Rex Ferdinandus, adhuc gemebat bona Hiſpaniarum portio, ideoque ipſam Tholoſanæ Synodi Decretis ſtare juſſit Victor Pontifex. Nec ſine exemplo. Nam etiam Pontifex Innocentius primus Decreta ſua juſſit in Hiſpanias per Sanctum Exuperium Tholoſæ Epiſcopum promulgari. Et Narbonenſis Gallia tunc reſpiciebat Regnum Ferdinandi.

CANON I.

SI quis Epiſcoporum, accepta quocumque modo pecunia, ordinaverit Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum, aut quemcumque alium qui numeratur inter Clericos, ipſe gradus ſui ſubjaceat periculo, & qui ſic ordinatur, nullum habeat fructum ex hujuſmodi mercimonio, ſed ſit alienus ejus dignitatis & ordinis, quem per pecunias acquiſivit.

SCHO-

SCHOLION.

SImoniam hoc ſæculo fuiſſe acriter graſſatam in Gallia, profitetur in Virdunenſi Chro-
Fol. 198. nico Hugo Abbas Flaviniacenſis: *Simoniæ peſtis iniqua plurimùm ſerpebat in Gallia, quia pauci illic erant, qui non eſſent aut Simoniaci, aut à Simoniacis Ordinati*. Hinc Hugonem Dieoſis Eccleſiæ Electum affirmat apud Lugduoenſes fuiſſe dum-
Fol 195. taxat primæ Tonſuræ Clericum, *Quòd deteſtaretur Simoniacorum Ordinationes*. Ex quo lucet lepram Lugduni etiam fuiſſe graſſatam. De Flandria item noſtra laudatus Epiſcopus ac Romanæ Eccleſiæ in Gallia Legatus Hugo è ſua Pictavienſi Synodo retulit ad Gregorium ſeptimum: *Abbas Bergenſis Eccleſiæ de Flandria Simoniacus fuiſſe comprobatus eſt, ac depoſitus*. Exſtat relatio apud
Fol. 303. dictum Hugonem Flaviniacenſem. Nullam hoc ſæculo io Gallia factam reperias Synodum, quæ Simoniacos non degradarit. Et inter Sancti Adelberonis Meteoſis Epiſcopi palmares laudes, quòd in daodis Eccleſiæ Ordinibus nihil exegerit, adducit ejus apud Philippum Labbe antiqua vita. Omnis illic caro adeò corrupetat ſoam viam. Eandem corruptionem damnat & præſens Canon, mandans ordinantem degradati, ordinatum ſine reparationis ſpe dejici ad Laicos, ac datum ipſi ordinem eſſe irritum & nullum. Verba, *Nullum habeat fructum*, & ad ſubſtantiæ & ad ſoliusexecutionis vacuitatem ſignificandam ſuot ambigua & ambidextra: Nempe fervebat tunc iſta quæſtio, ideoqne Decreta ſua tunc paſſim Synodi ita librabant, ut neutri quærentium parti præjudicarent. Agit io ſolam ptimam & ſecundam Simoniæ ſpeciem: Factam tertiæ à Leone nono gratiam noo lædit.

CANON II.

ITem placuit confirmare, ſicut ſcriptum eſt, ut Epiſcopus, ut Abbas Presbyter ante triginta annos, Diaconus verò ante viginti quinque non ordinetur, niſi aut ſtudio ſanctitatis, aut ſapientiæ ornati, providentia Epiſcopi ſimul & Cleri promoveantur. Et eadem ordinatio ne fiat, niſi temporibus ſecundùm Canones ſtatutis. Aliter quidem irrita fiat ordinatio.

SCHOLION.

ABbates olim & apud Græcos & apud Latinos potuiſſe eſſe, ac paſſim fuiſſe Laicos, notins eſt quam ut demonſtretur. Nec ſolus Presbyter, ſed & Monaſterii Diacoous ac quivis Clericus habebat ubique locum ante Abbatem. Apud Gratianum exſtat hoc Decretum:
Diſt. 93 cap. 5. *Oſtiario Abbas in omni loco repræſentet obſequium ſuum, ſive in publico, ſive in gremio Eccleſiæ*. Incommodis erat hoc obnoxium, ideoque ſtatim ad quarti ſæculi exordium cœperunt Abbates paſſim promoveri in Presbyteros aut Diaconos, imò & plures ſuos Monachos hiſce gradibus ornare. Etenim ſub Sancti Cyrilli Alexandrini Patriarchatu omnes fermè Ægypti Abbates fuiſſe Presbyteros aut Diaconos, docet ejus ad ipſos de Symbolo Epiſtola, exſtans in Appendice
Epiſt. 43. Concilii Ephesini. Etiam ſic in Syria & Regia Civitate fuiſſe, habes in quarta actione Chalcedonenſis Synodi, in Conſtantinopolitana Sancti Flaviani adverſus Eutychetem Synodo, ac ex trigeſima quarta Epiſtola Sancti Leonis. Et inter Monachos, qui pro ſuo Abbate Eutychete ſupplicarunt Epheſino Latrocinio, fuerunt unus Presbyter, decem Diaconi, ac tres Subdiaconi. Abbatum dignitatem inſigniter auxit ſeptima Synodus: Abbatibus Presbyteris conceſſit, ut Lectoris intra Monaſterium exercendo charactere & officio ſuos Monachos poſſent inſignire. Et hinc ad Canonem iſtum ſcribit Theodorus Balſamoo: *Dubitatum eſt, An Monachorum Præfecti fiant, qui ſacris non ſunt initiati?* Seu ao quis non Presbyter poſſet deinceps benedici io Abbatem? Et qoidam cenſuerunt: *Quod cum Canon decernat hoc* donandi Lectoratus *jus habere Monaſteriorum Præfectos, qui ab Epiſcopo Characterem acceperint, Sacerdotes ſcilicet, apparet Characterem Præfecturæ non ſuſcipere præfatos, niſi ſint Sacerdotes*. Cenſuerunt Presbyteralem Ordinem, non ad dandum Lectoratum, ſed ad ſuſcipiendam Abbatialem benedictionem requiri à Canone, ideoque nullum niſi Presbyterum deinceps poſſe benedici. Verùm hanc ſententiam eſſe à Canonis ſcopo penitùs alienam, & Presbyteratum non propter ſuſcipiendam Prælaturam, ſed dumtaxat propter imprimendum Lectoris Ordinem requiri, rectè demonſtrat Balſamon, additque etiam merè Laicum poſſe evehi in Abbatem & benedici. In ſexti Carthaginenſis Canonis Commentatio eadem repetit, atque adjungit: *Synodalis declaratio facta eſt en ſupplicatione Patris venerabilis Monaſterii Evergetidis, quod quoniam Statutum Monaſterii decernit ejus Præfectum Monachorum ſupputationes auditurum, Profano autem non permittitur ſupputationes ſuſcipere, neceſſariò ſequitur Præfectum eſſe Sacerdotem*. Laudati Monaſterii Statutum mandabat Abbatem audiendis ſuo-

rum Monachorum confeſſionibus eſſe habilem
& obſtrictum, ideoque laudatus Abbas ſuppli-
cabat nullum niſi Presbyterum ſibi deinceps be-
nedici in Succeſſorem. Et Synodus poſtulatis
omninò annuit. Verùm ſingularis erat iſta lex
& gratia. Hinc interim lucet, quod ex tunc
quidam etiam Græci judicaverint nullum niſi
Presbyterum debere eſſe Abbatem.

Ejuſdem ſenſus dudum fuerunt aliqui etiam
Latini. Hinc enim in ſua Romana Synodo ſta-
Cap 27. tuit Eugenius ſecundus: *Abbates Sacerdotalem
honorem ſint adepti, ut peccatiam ſibi ſubjectorum
fratrum valeant omnimodis refrænare & amputare
commiſſa*. Quod ipſum in ſua item Romana Sy-
Cap. 27. nodo firmavit Leo quartus, & addidit: *Quate-
nus Domini pro cunctis poſſint Clementiam exorare,
ut ſcelerum abluti ſquallore, piaque converſatione
muniti, Sanctorum mereantur conſortiò ſociari*. Et
hinc Hilduinum Altivillaris Monaſterii Diaco-
num ac Electum fuiſſe priùs conſecratum in
Presbyterum, ac deinde Abbatiali benedictio-
ne donatum, teſtantur ſecunda Sueſſionenſis
Act. 6. Synodus, & in Remenſis Eccleſiæ Hiſtoria Flo-
Lib. 3. doardus. Utique ob laudata Eugenii & Leonis
cap. 11. Decreta. Quam Regulam fuiſſe poſteà lapſam
oſtendunt præſentis Canonis verba: *Abbas Pre-
ſbyter*: Oſtendunt quoſdam Abbates non fuiſſe
Presbyteros, quod ipſum multis demonſtrari
poſſit iſtius ſæculi exemplis. Nam & ſeſe, quem
Romanarum conſtitutionum obſervantiſſimum
ac Urbano ſecundo chariſſimum novimus, fuiſ-
ſe ex Diacono electum & benedictum in Abba-
tem, & non niſi poſteà, quod Romæ ad San-
Lib 2. ctam Priſcam Presbyter Cardinalis eſſet, con-
Ep. 30 ſecratum Sacerdotem, teſtatur in litteris ad Goſ-
ſredum Carnutenſem Epiſcopum Goffredus Ab-
bas Vindocinenſis. Et hinc Joannes & Benedi-
ctus, Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinales
Legati, ad avitam Regulam reparandam ſtatue-
Cap. 6. runt in prima ſua Pictavienſi Synodo: *Abbates
qui Presbyteri non ſunt, Presbyteri fiant, aut
Prælationes amittant*. Et ex iſta Regula Sugerius
Sancti Dionyſii propè Pariſios Diaconus ac Ele-
ctus in Ludovici Groſſi Regis vita teſtatur ſe à
Calixto ſecundo Pontifice priùs in Presbyterum,
ac tunc benedictum fuiſſe in Abbatem. Et de
Theodorico Sancti Trudonis Diacono ac Electo
ſcribit in ejuſdem Monaſterii Chronico Rudol-
Lib. 6. phus Abbas: *A Domino Olberto Leodienſi Epiſcopo
Presbyter & Abbas eſt conſecratus*. Addit in quar-
to ſuper Sancti Benedicti Regulam libro Ruper-
tus Tuitienſium Abbas: *Hodie nullus ferè Abbas
ordinatur, niſi primùm Presbyter fuerit ordina-
tus: Olim non ita erat*. Oſtendit Joannis & Be-
nedicti Canonem non ubique fuiſſe admiſſum.
Quare ipſum innovavit Eugenius tertius, ſan-
ciens nullum in Abbatem eligi, niſi Presbyte-
rum aut Diaconum. Majores in Abbate, quam
in eligendo Epiſcopo ſanxit neceſſarias qualita-
tes: Epiſcopum enim è Subdiaconis eligi permi-
ſit Urbanus ſecundus. Exſtant Eugenii Decre-
ta apud Leonem Hoſtienſem Epiſcopum in Ap-
pendice ad Chronicon Monaſterii Caſſinenſis.
Cap. 119. Et ipſa in litteris ad ſanctæ Crucis Presbyterum
& 120. Cardinalem, qui à reformando Sancti Quirici
Monaſterio irregularem ex idoneæ perſonæ ino-
pia poſtulandum curarat, reſpicit Innocentius
tertius: *Monachum illum, quem de honeſtate &
induſtria commendaſti, inſtituas in Abbatem, ita* L. 1. tit.
videlicet, quod ad ſacros Ordines non aſcendat, 14. c. 10.
*cum inſtante neceſſitatis articulo poſſit in Abbatem
aſſumi etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus*.
Notanda ſunt verba, *In minoribus Ordinibus con-
ſtitutus*: Videntur aſſerere Subdiaconum etiam
citra neceſſitatem ac diſpenſationem potuiſſe eli-
gi, atque ita Eugenii ſanctionem non plenè
fuiſſe receptam. Hinc enim ad Melitinenſem
Epiſcopum, qui altera manu mutilatum, &
nullo ſacro Ordine inſignitum Monachum con-
firmarat in Abbatem, ſcripſit idem Innocentius:
Reſpondemus quod cum pro tam enormi defectu ad Tit. 20.
ſacros non poſſit Ordines promoveri, & in promo- cap. 6.
*tione ſua id tacuerit fraudulenter, ab Abbatiæ offi-
cio eſt non immeritò amovendus*. Non ob ſacri Or-
dinis carentiam, ſed ob ſolam irregularitatem
affirmat electionem & confirmationem fuiſſe ir-
ritam & nullam. Et forſan hic Monachus erat
adhuc merè Laicus, atque ita etiam talis vide-
tur tunc legitimè potuiſſe in Abbatem eligi, aut
certè poſtulari apud Epiſcopum, & per ipſum
diſpenſatoriè confirmari. Quidquid ſit, Clementis
quinti Viennenſe poſteà Concilium ſtatuit om-
nes Monachos, dum quidem Abbati videretur,
promoveri ad ſacrum Presbyteratus Ordinem,
& nullum niſi Presbyterum promoveri in Clau-
ſtri Priorem. Exinde nullus non Presbyter lon-
gè potiori jure potuit eligi in Abbatem. Um-
broſæ Vallis Congregatio neminem permittit
eligi, niſi qui ad novem annos fuerit Sacerdos.
Et talia Statuta ſunt hodiè in variis congregatio-
nibus aut Abbatiis plura.

Hæc dicta ſint ob præſentis Canonis verba:
Vel Abbas Presbyter. Quæ tamen exiſtimo vitia-
ta. Legendum exiſtimo; *Epiſcopus, Abbas,
vel Presbyter*. Etenim & præcedens Canon di-
ſertè habet: *Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum,
Diaconum*. Ambo loquuntur cum prima Aure-
lianenſi Synodo: *Abbatibus, Presbyteris, omni-* C. 7.
que Clero. Et cum ſecunda: *Abbates, Martyra-
rii, Presbyteri*. Et cum tertia: *Abbatibus, Pre-* C. 13.
ſbyteris, cæteriſque Miniſtris. Eundem ordinem
figunt Aurelianenſis quarta, Antiſiodorenſis,
ſecunda Turonenſis, Vernenſis, Franco-
fordienſis. Multi Abbates erant tunc dumta-
xat Diaconi, inferiores Clerici, aut etiam Lai-
ci: Adeò apud Latinos antiquum eſt ipſos Preſ-
byteris anteferri. Hinc de prima Sancti Lan-
franci Cantuarienſis Archiepiſcopi ad reforman-
dam Anglicanam Eccleſiam Londinenſi Synodo,
& per ipſam innovatis antiquis Eccleſiæ Decretis
ſcribit Milo Criſpinus: *Ad comprimendam quo-* C. 22.
*rumdam indiſcretorum inſolentiam, ex communi De-
creto ſancitum eſt, ne quis in Concilio loquatur præ-
ter licentiam à Metropolitano ſumptam, exceptis
Epiſcopis & Abbatibus*. Etiam in antiquis Græ-
corum Synodis Presbyteri numquam, Abbates
ſemper habuere ſuffragium. Et à Fuldenſi Abba-
te proximum Moguntino Archiepiſcopo ante
omnes Epiſcopos locum fuiſſe in Provinciæ Sy-
nodo prætenſum, ſuprà oſtendimus. Et S. Dio-

nyſii

nyſii Monaſterio, quod Patiſienſis Epiſcopus quandoque obices, quæreret, ab Adtiano primo Pontifice datum fuiſſe, qui ſpectantibua ad iſtud Eccleſiis Clericos & alia Myſteria confectaret Abbati ſubditus, ſingularem Epiſcopum, lucet ex ejus privilegio apud Jacobum Sitmon-
Tom. 2. dum in Gallicanis Conciliis: Et Hibernorum olim Epiſcopi fixas non fuiſſe ſedes, ſed ipſos ſub Abbatibus egiſſe in Monaſterio, & ab illis ad officii ſul opus fuiſſe emiſſos, norunt periti iſtius Hietarchiæ. Scio hæc fuiſſe præter Regulas: Interim demonſtrant Abbatis nomen, uti & ſecunda Aquenſis Synodus profeſſa eſt, ſem-
L. 2. c. 1. per fuiſſe magnum in Eccleſia. Eſt Syriacum,
L. 7. c. 13. uti in originum libris tradit ſanctus Iſidorus, vocabulum, & ſignificat Patrem, quem antiqui Monaſticarum rerum aut Regularum Scriptores paſſim vocant & Seniorem, atque ita lucet grandævam ætatem in eligendis Abbatibus fuiſſe ſemper exquiſitam. Sancti Fructuoſi Bracarenſis
C. 10. Archiepiſcopi Monaſtica Regula ſic ſtatuit: *Abbas è propriis Cœnobii Monachis ſemper eligatur, Vir ſanctus, diſcretus, gravis, caſtus, charus, humilis, manſuetus, & doctus, qui diuturnis experimentatus, & omnibus præfatis rebus bene fuerit eruditus*. Et laudati Hiſpalenſis Iſidori
C. 5. Regula: *Abbas eligendus eſt inſtitutione ſanctæ vitæ duratus, atque inſpectus, patientiæ, & humilitatis expertus, quique etiam per exercitium vitam laborioſam toleravit, ac transcendens ætatem adoleſcentiæ, juventute ſua ſenectutem tetigerit, cui etiam majores non dedignentur parere, obedientes ei tam pro ætate, quàm etiam pro morum probitate*. Vult illum eſſe virilis ætatis, proximum ſenectuti. Eugenius ſecundus, Leo quartus, & alii Pontifices, qui nullum non Presbyterum ſanxerunt benedici in Abbatem, una ſanxerunt oportere eſſe triginta annorum. Et hoc omninò confirmat præſens Canon, ideoque & addit: *Sicut ſcriptum eſt*. Ita quidam fuiſſe exiſtimant uſque ad Alexandri tertii Lateranenſe Decretum, quod in ſolo Epiſcopo requirit triginta annos, atque adjungit: *Decanatum, Archidiaconatum, & alia quæ curam animarum habent annexam, nullus omninò ſuſcipiat, niſi qui jam vigeſimum quintum ætatis annum attigerit*. Comprehenſam hic fuiſſe cenſent & Abbatiam. Res non caret dubio. Quidquid ſit, majorem hodiè ætatem non requirit Tridentinum Concilium.

Etiam Epiſcopum ac Presbyterum ante completum trigeſimum ætatis annum non conſecrari eſt antiquiſſimus & Latinæ & Græcæ Eccleſiæ Canon: Haud dudiè Apoſtolicus. A lege mutuatum oſtendit in litteris ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham Sanctus Hieronymus:
Epiſt. 2. c. 8. *Recordetur legis antiquæ, & poſt viginti quinque annos à Levitica tribu eligi in Sacerdotium pervidebit. Aut ſi Hebraicam ſequitur veritatem, noverit triginta annorum fieri Sacerdotem*. Quod Apoſtoli Hebraicam veritatem in omnibus ſecuti ſint, frequenter & conſtanter oſtendit idem Hieronymus. Idem Apoſtolicus Canon Diaconum ante expletum vigeſimum quintum annum permiſit conſecrari. Et hinc Apoſtolicarum conſtitutionum Auctor, ſcribens Epiſcopum debere eſſe quinquaginta annorum, oſtendit ſe eſſe hominem perſonatum, nullo modo Clementem L. 2. c. 1.
Romanum Pontificem. In Novella tamen ad Petrum officiorum Magiſtrum lege Imperator Juſtianus juſſit eligendum Epiſcopum eſſe annorum triginta quinque, & addidit de Presbytero: *Presbyterum minorem triginta quinque annorum fieri* Leg. 123.
non permittimus. Verùm legem quoad Preſ- l. 13.
byteros correxit, & ad antiquos terminos reduxit Trullana Synodus. Quod ipſum Græci etiam hodie ſervant. Nullum Diaconum ante vigeſimum quintum, ante trigeſimum annum non ordinant Presbyterum: Quæ avitæ diſciplinæ cuſtodia non caret laude. Ipſam apud Hiſpanos ex Arianorum temporum iniquitate, & exinde nata Catholicorum Clericorum inopia lapſam reparavit quarta Toletana Synodus: *In veteri lege ab anno vigeſimo quinto Levitæ in Tabernaculo ſervire mandantur, cujus authoritatem in Canonibus & ſancti Patres ſecuti ſunt. Nos* C. 19.
& Divinæ legis & Conciliorum præcepti immemores, infantes & pueros Levitas facimus ante legitimam ætatem, & ante experientiam vitæ. Ideoque ne ulterius fiat à nobis, & Divinæ legis & Canonum admonemus ſententiis. Sed viginti quinque annorum ætatis Levitæ conſecrentur, & triginta Presbyteri ordinentur. Cum Sancto Hieronymo profitetur Diſciplinam hanc eſſe hauſtam è Synagoga, & per Patres derivatam in Eccleſias. Eandem in Gallia lapſam reparavit Agathenſis Synodus: *Epiſcopus benedictionem Diaconatus minoribus quàm viginti quinque annorum penitùs non committat. Presbyterum verò vel Epiſcopum ante triginta annos nullus Metropolitanorum ordinare præſumat. Ne per ætatem, quod aliquoties evenit,*
aliquo errore culpentur. Et quarta Arelatenſis: Cap. 16. 17.
Quia in ordinandis Clericis antiquorum Patrum Statuta non ad integrum obſervata eſſe dignoſcuntur, ne fortè quorumcumque importunis aut inordinatis precibus Sacerdotes Domini fatigentur, & quæ toties Cap. 1.
ſunt præcepta transgredi compellantur, hoc inter ſe obſervandum eſſe definiant, ut Epiſcoporum nullus Diaconum, antequam viginti quinque annos impleat, ordinare præſumat. Epiſcopatus verò vel Presbyterii honorem nullus ante triginta ætatis annos accipiat. Et tertia Aurelianenſis: *Nullus ante* Cap. 6.
ætatem legitimam, id eſt, viginti quinque annorum Diaconus, & triginta Presbyter ordinetur. Verùm cur Agathenſis Synodus junioris Diaconi benedictionem cunctis Epiſcopis, junioris autem Epiſcopi aut Presbyteri conſecrationem ſolis interdicit Metropolitis? An hoc Provincialibus adhuc permiſit Epiſcopis? Nullo modo. Juniores Diaconos cuncti Epiſcopi, juniores verò Epiſcopos aut Presbyteros creare ſoli per majoris ſuæ auctoritatis diſpenſationem attentarant Metropolitæ. Hinc de ipſis ſolis ſanxit Synodus Agathenſis. Arelatenſis addidit ad nullius deinceps preces aut cauſas iſtam inordinatam gratiam expendi. Ità prodit anterioris abuſus radicem. Ex Merovingiorum Regum ignavia lapſam denuò hanc diſciplinam reparare cœpit Apoſtolus noſter ac Martyr Boniſacius, ad quem reſcripſit Zacharias Pontifex: *Inquiſiviſti etiam & hoc, ſi ante trigeſimum annum liceat Sacerdotem or-* Ep. 13.

dinari. Bonum & congruum eſt chariſſime frater, ſi fieri & inveniri poteſt, ut provectæ ætatis & boni teſtimonii viri, juxta Sacrorum Canonum Inſtituta, ordinentur Sacerdotes. Si autem minimè reperiuntur, à viginti quinque annis & ſupra Levitæ & Sacerdotes ordinentur, quemadmodum in lege Domini continetur. Lege Moſaica. Nobiſcum affirmat Apoſtolicum hunc Canonem ex Synagoga ad Eccleſiam deveniſſe. Ejus jam dictum ſub Merovingiis Regibus lapſum plenè repararunt in ſuis Capitularibus Carolus Magnus, ejus in variis Synodis Epiſcopi, ac præſertim per Francofordienſe Concilium Apoſtolica Adriani pri- Cap. 19. mi Legatio; *De Presbyteris ante trigeſimum ætatis annum non ordinandis.* Ejuſdem poſt patrata in Formoſum Pontificem ſcandala relapſum præſens iterum Canon conatur reparare.

Tres ſunt Neophytorum ſpecies: Neophyti ex gentilibus, Neophyti ex Laicis, ac Neophyti ex pueris, quos Patres vocant maledictam hæreſim puerorum. Primam Nicæna, ſecundam Sardicenſis, tertiam tunc adhuc novellam ſpeciem damnat hæc noſtra Synodus, conaturque evellere. Etenim non ità pridem Græcorum Imperator Romanus Lacapenus filium ſuum Theophylactum adhuc puerum curarat conſecrari in Diaconum, nominarat in Patriarcham Conſtantinopolitanum, & decimo ſexto ætatis anno fecerat conſecrari. Et quidem per Simoniam confidentiæ. Quòd enim defuncto Stephano ſecundo Theophylactus decem dumtaxat annos haberet, Tryphon Monachus eſt interim in Cathedram intruſus, ea lege ut poſt ſexennium cederet Theophylacto. Rei ſeriem latiùs exponunt Michael Glycas, Conſtantinus Manaſſes, & cum aliis Græcorum ſcriptoribus Georgius Cedrenus, F 640. qui adjungit: *Cæterum quaſi ſi tempus in eo laboraret, ut ſummi Pontifices ejuſdem ſententiæ crearentur, Romanæ Eccleſiæ eodem tempore Præfectus fuit Joannes Alberici filius, homo ad omnem laſciviam & malitiam propenſus, quem Otho Francorum Imperator expulit, aliumque Eccleſiæ Paſtorem conſtituit.* Is fuit Joannes duodecimus, quem omninò adhuc fuiſſe puerum teſtatur Luitprandus Ticinenſis. Eundem quod annorum decem Lib. 6. cap. 6. Epiſcopum in Tudertina civitate ordinaſſet, in Romana apud eundem Luitprandum Synodo Cap. 7. accuſavit Benedictus Cardinalis. Circa eadem tempora ad Martinum Ferrarienſem Epiſcopum ſcripſit Ratherius ex Lobienſi Monacho Epiſcopus Veronenſis: *Eccleſiæ veſtræ filii vobis detrahunt, præcipuè de ordinationibus puerorum illicitis, adjicientes quod etiam pro pretio eas, quod Simoniacum eſt, perpetuò faciatis.* Exſtat Epiſto- Tom. 2. la in Spicilegio Lucæ Dacherii. Nobiles puerulos non tantùm in Clericos, ſed etiam in Epiſcopos tunc paſſim fuiſſe conſecratos, ibidem lamentatur in libro de Eccleſiaſticis preſſuris At- Tom. 8. to Epiſcopus Vercellenſis. Eos affirmat eſſe idola in Eccleſiis: Nempè uti idola in corpore, ità hi propter puerilem ignorantiam in mente habent oculos, & non vident. Et hinc de Brunone, Lotharii Francorum Regis conſanguineo, & ſuo per ipſum Lingonenſi Epiſcopo, quod conſecrationis tempore haberet annos viginti quatuor, ſibi gratulatur Chronicon Sancti Benigni Divionenſis. Et de Heriberto Viro- A. 980. mandenſi Comite, & per ipſum ſeductis Attone Sueſſionenſi, & Bovone Cathalaunenſi Epiſcopo, ſcribit in Remenſis Eccleſiæ hiſtoria Flodoardus: *Atto & Bovo Heriberti filium, nomine Lib. 4. cap. 20. Hugonem, admodum parvulum, qui nec adhuc quinquennii tempus expleſſet, eligunt in Remenſem Archiepiſcopum.* Addit electionem non tantùm à Rudolpho Francorum Rege, ſed etiam à Joanne decimo Pontifice fuiſſe diſpenſatoriè confirmatam. Adverſum hoſce abuſus, qui poſt patrata in Formoſum Pontificem ſcandala intrarunt Latinam Eccleſiam, editus eſt hic noſter Canon.

Verùm ipſos non exſtinxit. Etenim Guilielmum Rothomagenſem Archiepiſcopum, quod *puerorum ſpurcitiam, nova ac inaudita Neophytorum hæreſi Cathedram Epiſcopalem uſurpantium,* licet aliquandiu toleratam, tandem aliquando ejeciſſet ex Lexovienſi Eccleſia, laudat Sanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis. Quod ejeciſſet *Flam-* Ep. 149. *migeros pueros, & virum ſtrenuum & honeſtum,* Ep. 10. *Dominum Guilielmum Ebroicenſem Archidiaconum, in prædictæ Eccleſiæ Paſtorem elegiſſet.* Flammigerorum puerorum genus & facinus exponit in novis ad Sancti Ivonis epiſtolas Notis Joannes Baptiſta Souchetus: *Ivo alludit ad ipſorum cognomen. Erat enim Radulphi Flammardi, qui Anglis dicitur Flamma, Dunelmenſis Epiſcopi filii, qui nova & inaudita præſumptione eos in Lexovienſem Eccleſiam Paſtore vacuam intruſerat, duodennes licet, ipſoſque ut ſi prior deficeret, alter ſubſtitueretur, quaſi hæreditario jure ſufficere nitebatur.* Eundem Guilielmum ad cœpti operis perfectionem hortatur Ivo in alia item Epiſtola, carnalis polygamiæ crimen exaggerat, & concludit: *Eliminetur ergo de Lexovienſi Eccleſia Ranulfus Dunelmenſis Epiſcopus, & Digamia non admittatur. Eliminentur pueri ejus, ut Neophytorum hæreſis exſtirpetur.* Et in litteris ad Robertum Comitem Mel- Ep. 153. lentinum: *Quæ ratio, quæ lex permittit, ut Ra-* Ep. 154. *nulfus Dunelmenſis Epiſcopus de Eccleſia alterius Regni ad aliam Eccleſiam tranſeat, & velut quadam mœchatione præſentiæ ſuæ, vel filiorum ſuorum occupatione Lexovienſem Eccleſiam per violentiam Anglici Regis invadat?* Roberti apud Henricum primum Regem ac in omni Anglorum Regno authoritatem prædicat, idemque per ipſum impediri hæc rogat, & Eccleſiaſticas à ſanctis Patribus traditas, ac à Catholicis Regibus confirmatas leges adeò fœdè non perturbari. Etiam Paſchalem ſecundum Pontificem ſcripſit: *In terra Normannorum ità manifeſtè proſtituta eſt Eccleſia, ut de ea illud Propheticum dici poſſit,* PECCATUM SUUM SICUT SODOMA PRÆDICAVERUNT. *Quod in Eccleſia Lexovienſi Paternitas veſtra poterit agnoſcere, quam jam per plures annos Ranulphus agnomine Flammardus, Dunel-* Epiſt. 157. *menſis Epiſcopus, inaudito invaſionis genere occupavit, qui duos filios ſuos vix duodennes accepto Paſtorali baculo à Comite Normannorum prædictæ Eccleſiæ intrudi fecit, ea conditione ut ſi primogenitus moreretur, Judaico more alteri ſubrogaretur. Quod cum partim dolentibus, partim deridentibus*

tibus

tibus plurimis, diu perpeſſa eſſet Eccleſia, monitu quorundam Religioſorum, *graviter redargui ſolo charitatis intuitu Rothomagenſem Archiepiſcopum, ad cujus Diœceſim pertinet prætacta Eccleſia, quòd ex adverſo non ſtaret, quòd pro domo Iſrael murum non opponeret. Hæc idem feci aliis Epiſcopis ejuſdem Metropolitani ſuffraganeis. Tandem cùm Comes terræ illius periculo amittendi Principatus ſui urgeretur, quaſi pœnitentia ductus præcepit, ut prædictus Dunelmenſis Epiſcopus de Eccleſia cum ſua prole ejiceretur, & Epiſcopus ibi Canonicè eligeretur*. Ranulphus Flammardus Guilielmo ſecundo Anglorum Regi fuit ſceleratus incentor ad fœdandam ac turpandam Angliæ Eccleſiam & Rempublicam, atque hac via ex infima plebis fœce ad Dunelmenſem Epiſcopatum evectus, & de Guilielmi fratre ac ſucceſſore Henrico primo ſcribit Matthæus Pariſienſis: *Mortuo Rege iniquo, & Henrico coronato, de communi conſenſu Gentis Anglorum, Rex Ranulphum poſuit in vinculis, è quibus cum cuſtodibus ſuis pecunia corruptis evaſiſſet, transfretavit clam in Normandiam, & ſua exhortatione Ducem Robertum commovit in Regem fratrem ſuum*. Robertus Normandiæ Dux erat Guilielmi Conqueſtoris filius primogenitus, dum in terra ſancta cum Godefrido Lotharingiæ Duce militaret, per fratrem Guilielmum excluſus à Regno, & Normandiæ Ducatu juſſus eſſe contentus: Et eandem injuriam jam denuò paſſus fuerat à juniore fratre Henrico. Hinc illum ad turbas inflammavit Flammardus, ac ab illo obtinuit ſuis filiis Lexovienſem Epiſcopatum, quem ipſe, dum illi adoleſcerent, interim teneret, atque ita per confidentiæ Simoniam eſſet Epiſcopus, & duarum ſimul Eccleſiarum adulter. Et quidem Henricum Regem in exordio conniviſſe ſuadet laudata Jvonis Epiſtola ad Comitem Mellentinum. Videtur de ſpontaneo improbi hominis exilio fuiſſe gaviſus, atque ità de iſto ejus ſolatio diſſimulaſſe. Quidquid ſit, ipſum poſteà curavit ejici, & afflictæ Eccleſiæ concedi Canonicam electionem. Interim ad everrendas haſce ſordes optimus Jvo debuit uſque ad ſanguinem ſudare.

Et non evulſit radicem. Etenim in ſua Lateranenſi Synodo Innocentius ſecundus fuit compulſus denuò emittere hunc Canonem: *Prohibemus ne Adoleſcentibus, ſed qui prudentia & vitæ*
C. 16. *merito clareſcunt, concedantur honores*. Nempe Archidiaconatus, Decanatus, Præpoſituræ. Et Theodoinus ac Albertus, Alexandri tertii per Normandiam Cardinales Legati, in Abrincenſi Synodo ſtatuerunt: *Pueri ad regimen Eccleſiarum illarum, & ad illa adminiſtranda, in quibus cura eſt animarum, minime admittantur*. Exſtat
Fol. 331. apud Rogerum Hovedenſem. Et de Rogerio Eboracenſi Archiepiſcopo ſcribit Guilielmus Neubrigenſis: *Rogerius pro perſonis ſpectabilibus, quibus tamquam quibuſdam monilibus Eboracenſis olim refulſit Eccleſia, titulavit imberbes, & quoſ-*
L. 3. c. 5. *dam etiam agentes ſub ferula, aptos magis pro ætate ædificare caſas & plaſtello adjungere mures, ludere par impar, equitare in arundine longa, quàm perſonas gerere in Eccleſia Magnatum*. Et audi rurſus confidentiæ Simoniam: *Ut ſcilicet uſque ad annos viriles curam agens Titulatorum, univerſa perciperet commoda titulorum*. Et de Ricardo Londinenſi Epiſcopo ſcribit Radulphus de
Diceto: *Richardus Londinenſis Epiſcopus Richardo* A. 1138.
filio fratris ſui Waltheri Archidiaconatum conceſſit, licet Richardus necdum pubes exiſteret. Guilielmus Decanus Londoniæ, filius Adelinæ ſororis memorati Pontificis, prædicto Richardo ſtallum aſſignavit in Choro, ſedem in Capitulo. Et ecce denuò confidentiam. Richardi enim Epiſcopi Capellanus Hugo interim adminiſtravit Archidiaconatum, & puero cuſtodivit; juratus ſuo tempore reſtituere. Verùm quòd interim Epiſcopus moreretur, Tryphonem Conſtantinopolitanum Patriarcham imitatus eſt: Ad reddendum Archidiaconatum debuit judicis authoritate compelli.

De eodem abuſu graviter queritur in litteris ad Henricum Senonenſem Archiepiſcopum Sanctus Bernardus. Epiſcopatum, aliaſque Eccleſiæ dignitates eſſe non dumtaxat honorem & gloriam, ſed etiam pœnam & onus demonſtrat
inſigniter, & proſequitur: *Nunc verò quia ſola* Epiſt. 42.
attenditur gloria, & non pœna, purum eſſe Clericum erubeſcitur in Eccleſia, ſeque viles æſtimant & inglorios, qui quocumque eminentiori in loco non fuerint ſublimati. Scholares pueri, & imberbes adoleſcentuli ob ſanguinis dignitatem promoventur ad Eccleſiaſticas dignitates, & de ſub ferula transferuntur ad principandum Presbyteris: Lætiores interim, quòd virgas evaſerint, quàm quòd meruerint principatum. Nec tam illis blanditur adeptum, quàm ademptum Magiſterium. Blandos hoſce leonculos oſtendit pedetentim creſcere in terribiles leones, qui omnem devaſtent Eccleſiæ ſubſtantiam ac diſciplinam. Longè duriores querimonias miſit ad neſcio quem domeſticum Prælatum Eugenii tertii Pontificis: *Per-*
tranſit Legatus veſter, Cardinalis Jordanus Ho- Epiſt. 290.
ſtienſis Epiſcopus, *de gente in gentem, de Regno ad populum alterum, fœda & horrenda veſtigia apud nos ubique relinquens. A radice Alpium & Regno Teutonicorum per omnes penè Eccleſias Franciæ & Normandiæ, & circumquaque circuiens uſque Rothomagum, vir Apoſtolicus replevit non Evangelio, ſed Sacrilegio. Turpia fertur ubique commiſiſſe, ſpolia Eccleſiarum aſportaſſe, formoſuloſ pueros in Eccleſiaſticis honoribus, ubi potuit, promoviſſe, ubi non potuit, voluiſſe. Multi ſe redemerunt, ne veniret ad eos. Ad quos pervenire non potuit, exegit & extorſit per nuntios. In Scholis, in Curiis, in Triviis fabulam ſe ipſum fecit*. Ejus exceſſus exaggerat & concludit: *Legite litteras has Domino meo, ipſe videat quid de tali homine faciendum ſit. Ego liberavi animam meam. Dico autem præcipitatione, qua ſoleo: Bonum eſt ei, ſi purget ipſe Curiam ſuam, & ſic liberet conſcientiam*
ſuam. Et acri hac admonitione motus Euge- Cap. 9.
nius laudatum Innocentii ſecundi Canonem innovavit, ac ſuo Remenſi Concilio inſeruit. Verùm ſine pleno etiam effectu. Nam exſtat non ità dudum poſt ſcripta ad neſcio quem Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Epiſtola, qua Petrus Bleſenſis ſuo tempore graſſantem Cleri ambitum durè perſtringit, & adjungit: *Hodiè in Epiſco-*
pi dignitatem adoleſcentuli promoventur & molles, Epiſt. 23.

Eodem tempore Theobaldus Campaniæ Comes filiolum ſuum Guilielmum, jam Sencti Quiriaei Præpoſitum, ad neſcio quam aliam Eccleſiæ dignitatem commendari poſtulevit, & quidem ab iſtarum ſordinm hoſte Sancto Bernardo. Verùm bic repoſuit ſine Dei offenſe fieri hæc noo poſſe, & adjecit cauſam: *Honores & dignitates*
Epiſt. 271. *Eccleſiaſticas non ignoro deberi bis, qui eas dignè & ſecundùm Deum adminiſtrare & velint & poſſint*. Iterim neque Theobaldus, neque Guilielmus acqoieveruot. Quòd enim hic oon ità dodum poſt adhuc adoleſcens ſit electus & confirmatus in Carnutenſem Epiſcopum, teſtatur &
A. 1176. laudet Radnlphus de Diceto. Laudet ejue in iſtam Eccleſiam beneficia. Quòd eoim poſteà Senonenſem etiam ac Remenſem Archiepiſcopatum magoo virtutum exemplo adminiſtraiit, teſtantur Stephanus Tornaceoſis Epiſcopus, Robertus Abbas Montenſis, ae Guilielmi in Carnutenſem Cathedram ſucceſſor Joannes Sareſberienſis.

Abuſum elliminere conatus eſt io Lateranenſi Synodo etiam Alexender tertius: ſed iterum ſine pleno effectu. Quòd enim Anglicani præſertim Epiſcopi pueris necdum decennibus Archidiaconetus & aliis curetas dignitates conferrent, ec ipſes per Laicos interim edminiſtrari permitteient, docent plures laudati Pontificis epud Gregorium nonum litteræ & querimoniæ.
L. 1. Tit. 14. c. 2. 3. 4. Et facinus deinceps committi qnidem vetuit, eo tamen uſque Attentate ooo caſſevit: Donetas pueris dignitaies dumtaxat juſſit adminiſtrari per Clericos. Eciem ad Melphienſe Capitulum de degradato ejus Epiſcopo ſcripſit Innocentius tertius: *Nepotibus ſuis vagientibus in cunabulis*
L. 3. Epiſt. 133. *majores Præbendas tribuit, & meliora beneficia, portantibus aliis pondus diei & æſtum, & iſtis, ubi non ſeminaverunt, metentibus plena manu*. Et ob alia quidem plura; tamen ob hoc crimen degredavit iſtum Epiſcopum. Et oeque tunc malum ceſſevit. Etenim ſub Clemente quinto celebrata ſeconda Ravennæ Synodos edidit hunc
C. 16. Canooem: *Canonicatus nulli conferatur in Eccleſia Cathedrali, niſi tali qui ſciat legere & cantare, & competenter conſtruere, & decimum quintum annum attigerit. Nec Canonicatus in Collegiata Eccleſia, niſi duodecimum adimpleverit annum*. Tertia ibidem Synodus ad Cathedrelem Canonicatum requiſivit ſedecim ennos. Majorem rigorem non admittebat iſtius temporis iniquiras. Et in libro de corrupto Eccleſiæ Statu ſcribit Nicolaus de Clemangis: *Imberbes adhuc adoleſcentuli, vix ferula egreſſi, ad Paſtorale convolant Magiſterium, & tantumdem de illo, quantum de nautico ſciunt officio*. Eccleſiæ & diſciplinæ peſſime ab illis damoa largè expooit, & edjungit de Aotipapa Clemente ſeptimo: *His juvenibus nitidis & elegantibus, quorum maximè conſortio gaudebat, ſingulos ferè vacantes Epiſcopatus, cæteraſque præcipuas dignitates Clemens impendebat*. Peſtis graſſata fuit uſque ad Sacro-ſanctum Trideotinum Concilium, cui vel ob iſtam ſnlem reformatinoem omois ſub cœlo Eccleſie plurimùm obligatos. Et ex dictis lucet, quòd iſtas puerorum promotiones Eccleſia olim oon ſine ſundemento titularit maledictam Simooiam & Hæreſim puerorum.

Addit noſtra Synodus: *Niſi aut ſtudio ſanctitatis aut ſapientiæ ornati, providentia Epiſcopi ſimul & Cleri promoveantur*. Super ordinandorum Abbatum, Presbyterorum, ee Dieconorum ætete diſpenſandi facit poteſtatem. Nec ſine antiquis exemplis. Etenim de Sancto Gregorio Thaumaturgo, ae ejus fratre Athenodoro ſcribit in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſareenſis: *Tantam & tam admirabilem in Sacroſanctis Dei eloquiis fecere progreſſionem, ut dum adhuc ambo admodum adoleſcentes erant, Eccleſiarum in Ponto crearentur Epiſcopi*. Lib. 6. cap. 23. Uoica tuoe Provincia erat Pootus ſub Amaſea Metropoli, cujus Epiſcopum Phædimum prophetiæ ſpiritu elaruiſſe, ideoque leudato Gregorio ed Neocœſareenſem adhunc Paganam eivitatem ordioendo Epiſcopo dudum ſtuduiſſe, teſtetur in funebri hujus eocomio Sanctus Gregorius Epiſcopus Nyſſenns. Verùm ſugiebat ille inſidiantes ſibi manus, ideoque pergit laodatus Encomiaſtes: *Impetu quodam Divino Phædimus ad propoſitum ſtudium provectus, nihil curans interjectum ſpatium quo à Gregorio dirimebatur, quippè ille aberat itinere tridui, ſed ad Deum ſuſpiciens, precatuſque ut & ipſe & ille pariter illa hora à Deo reſpicerentur, loco manus impoſitionis Gregorio adhibet ſermonem, Deo conſecrans eum qui corpore coram non adeſſet*. Et conſecrationis modum, & conſecrandi ætatem videtur ſua Metropolitena auctoritate ſine omni ad Cæſareenſem Pooticæ Diœceſeos Primatem relatione diſpenſaſſe. Alexaodrum primum Pontificem vigeſimo ætetis anoo fuiſſe conſecratum, teſtetur ejus apud Laurentium Surium vita. Quod ipſum de Eleuthero Pontifice ſcribit Nicephorus Calixtus. Quòd L. 3. c. 29 irem Joanoes Hieroſolymæ Epiſcopus neſcio quem adoleſcentem in Presbyterum conſecrarit, teſtatur in litteris ed Pammechium Sanctus Hieronymus. Et Aotonium adoleſceotem, quòd Epiſt. 61. legitimus Electus aufugiſſet, à Numidiæ Primete fuiſſe diſpenſerum & conſecratum Fuſsalenſis Eccleſiæ primum Epiſcopum, In litteris ad Cæleſtinum Pontificem refert Sanctus Auguſtinus. Nec banc illi factam gratiem, ſed dumtaxat Epiſt. 262 pravam digniretis edminiſtrationem Fuſsalenſes Romæ accuſaverunt. Item ſe adoleſcentem fuiſſe à Fleviano Antiochiæ Petriarche conſecratum Presbyterum profitetur, & admiratur in habito deſuper ſermone Sanctus Joannes Chryſoſtomos. Quemdam item ſuum amicum ad- Hom. 46. modum juvenem fuiſse Diaconato inſignitum ſcribit in Homiliis ſuper Acta Apoſtolica. Sanctum Remigium vigeſimo ſecundo anno ad Remenſem Cathedram fuiſse potiùs raptum, quàm electum eſseverat in ejuſdem Eccleſiæ hiſtoria Flodoardus, & proſequitur: *Sanctiſſimus* L. 1. c. 17. *adoleſcens his preſſus anguſtiis, ſuper infirmæ ætatis cœpit conqueri tempore, & quòd Eccleſiaſtica Regula hanc ætatem ad tantam dignitatem non admitteret, voce publica prædicare. Sed cùm irrevocabiliter populi acclamaret frequentia, & vir Dei magna reniteretur conſtantia, placuit Omnipotenti Deo manifeſtiſſimis indiciis propalare, quòd ipſe*

de

de eo judicium dignaretur habere. Traditur enim cæleſtis radii lumen ſuper ipſius Sanctum ſubitò deſcendiſſe verticem, & cum ipſo lumine cælitus infuſum ejus capiti unguinis Divini liquorem, cujus ſacri nectaris totum ejuſdem videretur caput infuſione delibutum. Omni ergò poſtpoſita dubitatione, Præſulum Remenſis unanimitate Provinciæ, Pontificali conſecratur honore. Fuiſſe quinti ſæculi quinquageſimo ortum, & ſeptuageſimo ſecundo anno conſecratum Epiſcopum ſcribit apud Philippum Labbe breve Remenſis Eccleſiæ Chronicon. Verbum, *Traditur*, profitetur Divinum iſtud portentum nutare. Quidquid ſit, Provinciales Epiſcopi ſuper ætate diſpenſarunt. Et ex hoc fortaſse exemplo natum eſt, quòd cuncti olim Gallicani Epiſcopi Diaconum, & cuncti Metropolitæ Epiſcopum ac Presbyterum ſuper ætate diſpenſare conſueverint, cujus poteſtatis & moris exceſſum frænati ſupra audivimus à Synodis Agathenſi, Arelatenſi, ac Aurelianenſi. Verùm poſteà revixit. Etenim de Sancto Lamberto ſcribit magnum Belgii Chronicon. (Fol. 25.) *A toto Clero & Populo, anno ætatis ſuæ vigeſimo, Trajectenſis Epiſcopus electus eſt & conſecratus.* Et in libro de ejus geſtis Nicolaus Leodienſis Canonicus: *Lambertus Trajectenſium teſtimonio, Comprovincialium Epiſcoporum judicio approbatus,* (Cap. 5.) *per ſacræ Unctionis Miniſterium Spiritus ſancti virtutem ſuſcipiens, Tongrenſi Cathedræ præſedit Epiſcopus.* Comprovinciales Epiſcopos affirmat approbaſſe ſeu diſpenſaſſe. Eandem poteſtatem in Apoſtolo noſtro Boniſacio agnovit Zacharias Pontifex. Ob idonearum perſonarum inopiam permiſit vigeſimum quintum annum Presbyteratu donari. Venerabilem Bedam decimo nono, Sanctum Leodegarium fuiſſe anno ætatis (Epiſt. 13.) vigeſimo ordinatum Diaconum habemus in hujus vita, & apud Simeonem Dunelmenſem. Quod ipſum de Sancto Epiphanio Ticinenſi Epiſcopo aſſerit in ejus vita Ennodius ejuſdem (Cap. 2.) Eccleſiæ Diaconus. Et de Sancto Malachia ſcribit Sanctus Bernardus: *Erat, cùm Sacerdos ordinatus eſt, annos natus quaſi viginti quinque. In qua ejus ordinatione, ſi quid præter Canonum formam proceſſiſſe videtur, ut verè videtur, ſiquidem infra vigeſimum quintum annum Leviticum Miniſterium, infra trigeſimum adeptus eſt Sacerdotii dignitatem, donandum ſanè tum zelo Ordinatoris, tum meritis Ordinati. Ego verò iſtud nec in Sancto redarguendum, nec uſurpandum conſulo ei qui ſanctus non fuerit.* Olim enim hujuſmodi diſpenſationes ſibi non reſervavit Sedes Apoſtolica, ideoque ejus arbitrium & poteſtatem habebat quiſque Epiſcopus, actus ſui rationes Domino redditurus. Nam etiam diverſos Neophytos adver-(Epiſt. 25.) ſus Nicænum Concilium varii Epiſcopi diſpenſarunt & conſecrarunt, & ſibi factam gratiam fuiſſe ab omni Eccleſia probatam affirmat in litteris ad Vercellenſes Sanctus Ambroſius. Et hinc illos, qui nullam præviam ad vulnerandum, ſed ſolas poſteriores jam vulnerati Canonis diſſimulatorias diſpenſationes exiſtimant olim fuiſſe datas, palàm lucet hallucinari.

Interim præſens Canon ſolos Abbates, Preſbyteros, ac Diaconos, nequaquam ordinandos Epiſcopos permittit ſuper ætatis defectu diſpenſari. Licet non ex ipſis ejus verbis, claret tamen ex ſubſecuta praxi, fidiſſima interprete Canonum ac legum. Etenim Metropolitana Dolenſium Eccleſia electum à ſe neſcio quem nobilem juvenem, non ad Provinciæ Epiſcopos, ſed Romam ad Gregorium ſeptimum miſit diſpenſandum & conſecrandum. Et ipſum ob ſolum ætatis defectum rejecit laudatus Pontifex, (L. 4. Epiſt. 4. 5.) ac ejus in locum ſuffecit & conſecravit Ivonem Abbatem Sancti Melanii Redonenſis. Et de ſuæ Eccleſiæ Canonico Guilielmo, ſine Simonia & quavis alia ſorde in Pariſienſem Epiſcopum electo, ſcripſit ad Urbanum ſecundum Sanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis: (Epiſt. 43.) *Fratri illi dedimus conſilium, quia nonnihil infra legitimos annos nobis eſſe videbatur, ut promotiones ad gradus Eccleſiaſticos per congrua intervalla differret, & interim aut per ſe, aut per Nuntios Eccleſiæ pro his, quæ ad integritatem ordinationis minus ſunt, à Paternitate veſtra Indulgentiam poſtularet.* Etiam (L. 3. Epiſt. 11.) Rainaldum Andegavenſem Epiſcopum à Calixto ſecundo fuiſſe ſuper ætatis defectu diſpenſatum, in ſuis ad iſtum litteris lucidè ſcribit Goffredus Abbas Vindocinenſis. Cur omnes hi Gallicani Electi, non ſuos Conſecratores Metropolitas, ſed pro diſpenſatione acceſſerunt Sedem Apoſtolicam? Quòd præſens Synodus hanc poteſtatem laudatæ Sedis reſervaſſet.

Neocæſareenſis Synodus olim ſtatuit: *Preſbyter ante trigeſimum ætatis ſuæ annum nullatenus ordinetur, licet valde ſit dignus, ſed hoc tempus obſervet. Nam Dominus noſter trigeſimo ætatis ſuæ* (Can. 11.) *anno baptizatus eſt, & ſic cœpit docere.* Eiſdem ferè verbis conceptum Canonem Gratianus adſcribit Bonifacio primo. (Cap. 14.) Quidquid ſit, ipſum innovavit Trullana Synodus. Ob ſola perſonæ merita ſuper ætatis defectu non permiſit diſpenſari. Ex ſola Clericorum inopia gratiam iſtam à noſtro Apoſtolo Bonifacio fieri permiſit etiam Zacharias Pontifex. Et certè generales Eccleſiæ Canones ob ſolas publicas cauſas lædi & diſpenſari toleravit antiqua diſciplina. A quibus Patrum veſtigiis nequaquam receſſit noſtra hæc Synodus. Quòd enim ipſius tempore plerique Galliæ Epiſcopi, Abbates & Clerici eſſent aut ſimoniacè ordinati aut laicè inveſtiti, ſuprà audivimus ex fidis teſtimoniis, atque ità magna iſtic erat idoneorum Miniſtrorum inopia. Hinc ob ſola perſonæ merita permiſit præſens Canon ſuper ætate diſpenſari. Nec ſoli Epiſcopo, ſed ipſi ſimul cum majori Clero credidit hanc gratiam conformiter ad antiquos Canones, qui non à ſolo item Epiſcopo, ſed ab ipſo ac ejus Clero juſſerunt novos Clericos eligi.

Quæſtio eſt, An triginta in Epiſcopis ac Preſbyteris, viginti quinque anni in Diaconis reverà requirantur à Canone Apoſtolico? Dubitandi rationem facit in præfatione ſuper primam Epiſtolam ad Timotheum Sanctus Joannes Chryſoſtomus, oſtendens Timotheum adhuc adoleſcentem fuiſſe ab ipſo Apoſtolo conſecratum Epiſcopum, atque adjungens: *Apoſtolus cùm de Epiſcopis loqueretur, multaque dixiſſet quæ in Epiſcopo eſſent neceſſariò requirenda, nuſquam cernitur*

leges

legis de ætate ſteiſſe. Et in decima ſuper eandem Epiſtolsm homilia per voces Apoſtoli, *Non Neophytum*, aſſerit non eſſe intelligendum adoleſcentem, & proſequitur: *Apoſtolus hic ætatem adoleſcentiæ ſignificare noluit. Nam profectò ſi adoleſcentiam ſignare voluiſſet, nihil dicere probibebat, Non adoleſcentem. Ne ipſe quidem cùm ad Timotheum ſcriberet, ætatem in Epiſcopo ſummoperè inquirendam monuit, Nemo adoleſcentiam tuam contemnat*. Apoſtoli voces, *Non Neophytum* eodem modo interpretatur Theodoretus: *Apoſtolus, ut exiſtimarunt nonnulli, teneram ætatem non excludit. Beatus enim Timotheus, ad quem hæc ſcripſit, adhuc adoleſcens leges ſuſcepit. Quin ipſe divinus Apoſtolus, cùm eſſet adoleſcens, vocatus eſt*. Er laudatum Canonem eſſe, non ab Apoſtolis, ſed à Patribus, diſertè affirmant quarta Toletana Synodus, & prima Aquiſgranenſis.

Reſpondeo Canonem eſſe antiquiſſimum. Etenim in libro Apologetico ſcribit Tertullianns (Cap. 39) de noſtris Epiſcopis & Presbyteris: *Præſideat probati ſeniores*. Et in Præſcriptionum libro hæreticorum ordinationes dicit eſſe temeratias, leves, inconſtantes, & adjungit: *Nunc Neophytos collocant, nunc ſæculo obſtrictos, nunc Apoſtatas noſtros*. (Cap. 41.) Eos de juniorum provectione non arguit; quod univerſaliſſimum Eccleſiæ Canonem nullus eo uſque præſumpſiſſet prævaricari. Vel ſolùm, quod omninò eſt ab Apoſtolis inductum in Eccleſias, *Presbyteri* nomen evincit & in Epiſcopis & in Presbyteris requiſitam ab ipſis fuiſſe virilem ætatem. Et dum Epiſcopum Timotheum Paulus vocat adoleſcentem, intelligit juventutem, quæ & annum trigeſimum complectitur. (Epiſt. 61. c. 36.) Nam & Sancti Hieronymi fratrem Paulinianum, qui triginta erat annorum, Joannes Hieroſolymæ Epiſcopus puerum appellavit. Quidquid ſit de promoto per Prophetiam ſeu divinam revelationem Timotheo, quotquot ordinandis Sacerdotibus aut Diaconis annos præfigunt antiqui Canones, nullomodo inducunt novam legem, ſed dumtaxat firmant avitam conſuetudinem. Omnium antiquiſſimus Neocæſareenſis aliud non ſtatuit, quàm ſuper trigeſimo Presbyteri anno ob ſolam ſcientiæ aut vitæ eminentiam non poſſe diſpenſari. Quorumdam Epiſcoporum compeſcit exceſſus & prævaricationes. Quocirca hic locum omninò habet à Sancto Auguſtino in litteris ad Januarium fixa Regula: (Epiſt. 118. c. 1.) *Illa quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum orbe obſervantur, dantur intelligi vel ab ipſis Apoſtolis vel plenariis Conciliis commendata atque ſtatuta retineri*. At verò hæc univerſalis diſciplina eſt omni generali Concilio manifeſtè antiquior: Eſt ergo ab ipſis Apoſtolis. Sanctus Joannes Chryſoſtomus ac Theodoretus dumtaxat volunt non fuiſſe ſcripto ab Apoſtolis traditam.

Altera quæſtio eſt, Quis ordinandorum Sacerdotum ac Diaconorum ætatem ad præſentis tandem temporis normam perduxerit? Reſpondeo præſentis Synodi Canonem ab omnibus etiam Galliæ Eccleſiis non ſtatim fuiſſe admiſſum. Hinc enim ipſum in Melphitana Synodo innovavit Urbanus ſecundus. Quòd non ſolummodò adversùm Italos, ſed etiam adversùm Francos innovarit, lucet ex Stephano ejuſdem ſæculi Auguſtodunenſi Epiſcopo, qui in libro de Sacramento Altaris docet vigeſimo primo ætatis anno poſſe Diaconum conſecrari. (Cap. 12.) At verò ejuſdem ſæculi Doctor Sanctus Bernardus ſuprà nobis dixit nullum ante vigeſimum quintum in Diaconum, aut ante trigeſimum annum poſſe in Presbyterum conſecrari, niſi fuerit ejuſdem cum Sancto Malachia ſanctitatis. Lucidè laudat noſtrum Canonem, qui & in ordinandis exquirit iſtam ætatem, & ob inſignia ordinandi merita indulget præveniri. Hac igitur in re non concordabant Eccleſiæ, & antiqua diſciplina videbatur ægrè reparanda. Hinc in Lateranenſi Synodo Alexander tertius emiſit Canonem, quoad ſacros Ordines & Eccleſiaſtica miniſteria edixit requiri maturitatem ætatis, gravitatem morum, & litterarum ſcientiam, ideoque neminem, qui trigeſimum necdum compleſſet annum, in Epiſcopum eligi; nullum qui necdum attigiſſet vigeſimum quintum permiſit in Decanum, Archidiaconum, aut Parochialem Preſbyterum promoveri, & adjunxit: *Cùm autem aſſumptus fuerit, ſi Archidiaconus in Diaconum, Decani & reliqui admoniti non fuerint præfixo à Canonibus tempore in Presbyteros ordinati, ab illo removeantur officio*. (Cap. 3.) Quæſtio eſt, Qui Canones à Pontifice intelligantur, & ſunt variæ ſententiæ. Res tamen mihi videtur plana. Exiſtimo Pontificem reſpicere ad Claromontanum Urbani ſecundi Canonem, quem in hocce compendium redegit Lambertus Atrebatenſis Epiſcopus: *Nullus fiat Decanus in Eccleſia, niſi Presbyter, nullus Archidiaconus niſi Levita*. (Cap. 3.) Sub voce, *Decanus*, comprehenduntur quævis curata beneficia. Quod Decretum Paſchalis ſecundus, Innocentius ſecundus, Calixtus ſecundus, Eugenius tertius, & variæ Provinciarum Synodi frequenter confirmarunt. Simoniacam puerorum hæreſim conati ſunt per ipſum penitus eradicare. Sed plenam executionem inveteratus abuſus impedivit. Hinc ipſum moderatus eſt Alexander tertius: Permiſit beneficia illa poſt expletum vigeſimum quartum ætatis annum acceptari à necdum ordinatis, ea tamen lege ut præfixo per Sacros Canones tempore debitum ſuo beneficio ordinem acciperent; poſt vigeſimum quintum in Diaconos, poſt expletum trigeſimum annum ſtatim in Presbyteros conſecrarentur. Hoc eſt enim tempus per Sacros tunc uſque Canones conſtanter præfixum. Quare præſentem noſtrum, & alios de hac ætate antiquiores Canones Alexander confirmavit. Verùm & hoc Decretum pertulit prævaricationes. Quare in Lugdunenſi Concilio ſtatuit Gregorius decimus, ut omnis habens curatum beneficium intra annum, niſi illud vellet perdere, ſacro Presbyteratus ordine, atque ita plena officii ſui capacitate inſigniretur. Non differri ad annum, ſed ultra non differri juſſit, atque ità indulſit completo vigeſimo quarto ætatis anno accipi Presbyteratum. Varium ſucceſſum exindè diſciplina habuit: Hodiernam formam dedit Sacroſancta Synodus Tridentina.

Leo-

Digitized by Google

Leonis noni de ſervandis Sacrarum Ordinationom legitimis temporibus Canonem innovat noſtra Synodus, & adjungit : *Aliter irrita fiat ordinatio*. Loquitur cum Zozymo Pontifice, qui Urſum ac Tuentium illegitimo die à Proculo Maſſilienſi conſecratos Epiſcopos, ab omni Clericali communione anathematizavit. Et cum Sancto Leone Magno, qui adverſum conſecra- Epiſt. 2. tos extra legitimum diem ab Hilario Arelatenſi Metropolita Epiſcopos ſcripſit ad Provinciam Viennenſem ac Narbonenſem : *Non paſſim, ſed legitimo die ordinatio celebretur. Nec ſibi conſtare ſtatus ſui noverit firmitatem, qui non die Sabbathi veſpere, vel ipſo Dominico die fuerit ordinatus*. Cap. 3. Et ad Sanctum noſtrum Apoſtolum Bonifacium reſcripſit Zacharias Pontifex : *De ordinatione Preſbyterorum ac Diaconorum, cogente neceſſitate & paupertate rogantium non legitimis temporibus ac diebus à te promoveri, te offenſionem incurriſſe inſinuaſti. Dicimus autem tibi, Frater, ut bene noſti, quod ſacri Canones docent aptis temporibus Sacerdotes ordinandos. Attamen in eo, quod à te propter zelum fidei actum eſt, à Domino noſtro indulgentiam poſtu-* Ep. 13. *lamus*. Et de neſcio quo Presbytero, qui ſe extra tempora dubitabat ordinatum Subdiaconum ac Diaconum, ad Sancti Mauritii Agaunenſis Abbatem ſcripſit Innocentius tertius : *Si conſtaret quod extra ſtatuta Sabbatha fuiſſet ordinatus, quamquam ſuſtineri poſſet quod fuit de ordine Subdiaconatus præſumptum, Diaconalis tamen ordinis* Lib. 4. Ep. 148. *ei deberet executio interdici*. Quoad ſolum Subdiaconatum permittit illum habilitari ad Miniſterium, quod nempe Diaconatus non ſolum extra tempora, ſed etiam à ſuſpenſo eſſet ſuſceptus. Ex quo lucet datos extra tempora ſacros ordines fuiſſe quoad executionem ſemper irritos, ideoque irritationem hanc ſeu perpetuam ſuſpenſionem à Pio ſecundo non fuiſſe inductam, ſed dumtaxat adverſus quorumdam tunc prævaricationes innovatam ac reparatam.

Quæſtio eſt, An præſens Canon datos extra tempora ordines ſanciat irritos quoad ſolam executionem, an etiam quod ſubſtantiam? Rationem dubitandi præbet in litteris ad Faventinæ Eccleſiæ Clerum Sanctus Petrus Damiani, demonſtrans omnibus Sacramentis eſſe per ſacros Canones fixum ſuum tempus ac locum, & concludens de Matrimonio : *Aliud eſt nuptiale Myſterium, aliud carnale ſacrilegium. Quod Canonicè fit, Sacramentum eſt; quod autem contra Canones uſurpatum eſt, ſacrilegium eſt*. Et infra : Lib. 5. Ep. 11. *Quomodo Quadrageſimale tempus nuptias non evacuat, quas Canonum auctoritas damnat?* Et iterum : *Cenſura Canonica nuptias illicitis temporibus inſtitutas remoto omni ſcrupulo dividit, concubitum verò ſola parvæ pœnitudinis animadverſione percellit. Nuptiæ contra legum mandata contractæ aſque ad divortium condemnantur*. Avita Patrum diſciplina conjugale commercium prohibet per totam Quadrageſimam, & vel unicum hic lapſum punivit quadraginta dierum pœnitentia : Hinc aliud eſſe in Quadrageſima Conjugium contrahere, aliud tunc ipſo uti ſcribit laudatus Petrus, affirmatque hoc ſola modica pœnitentia, iſtud delictum divortio ſeu attentati matrimonii nullitate caſtigari. Et adjungit de Sacramento Ordinis : *Qui præter ſtatuta tempora Clericos ordinat, non eos utique provehit, ſed offenſionis obſtaculum, ne de cætero provehantur, opponit*. Pergit etiam de Baptiſmo & Confirmatione : *Qui paſſim, nec certo tempore Chriſmatis vel Baptiſmi Sacramenta celebrat, non tam Opifex Sacramenti, quam reus dicitur ſacrilegii*. Omnia extra tempus data Sacramenta videtur ducere irrita & nulla. Nec dubium, quin noſtrum, tunc omninò recentiſſimum, ac à Leone etiam nono & Victore ſecundo confirmatum, Canonem reſpiciat.

Reſpondeo ad quæſtionem fuiſſe jamdudum reſcriptum à Gregorio nono per litteras ad Archiepiſcopum Barenſem : *Conſultationi tuæ reſpon-* L. 1. tit. 11. *demus, quod eos, qui extra tempora ſtatuta ſacros Ordines receperunt, characterem non eſt dubium recepiſſe, quos pro tranſgreſſione hujuſmodi, primo eis pœnitentia impoſita competenti, ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare*. Quod ipſum ſupra audivimus à Zacharia Pontifice reſcribi ad Apoſtolum Bonifacium. Quod contractum extra tempora conjugium fuerit olim ſubſtantialiter nullum, fateor cum Sancto Petro Damiani : Verùm ut de Baptiſmo, Chriſtiana confirmatione, aut Eccleſiaſticis ordinibus iſtud ipſum quis opinetur, nullum eſt fundamentum.

CANON III.

Dedicationes item Eccleſiarum eadem Sancta Synodus per pecunias fieri nullatenus voluit.

SCHOLION.

Eccleſiarum Dedicatio eſt adeò antiqua, ut à Sancti Petri Apoſtoli Diſcipulo, ac primo noſtro Evangeliſta Sancto Materno plurimas Fol. 3. in Belgio fuiſſe dedicatas Eccleſias teſtetur magnum noſtrum Chronicon. Maternus didicerat à ſuo Magiſtro, de quo in Sacri Belli hi- L. 22. c. 3. ſtoria ſcribit Guilielmus Tyriorum Archiepiſcopus : *Antaradus hodiè corrupta nuncupatione Tortoſa dicitur, ubi Apoſtolus Petrus Phœnicem circumiens, in honore Dei Genetricis dicitur Baſilicam fundaſſe modicam, quæ multò populorum uſque hodiè frequentatur acceſſu, & ubi Divinitùs per ejuſdem Virginis interceſſionem multa dicuntur indigentibus fidelibus præſtari beneficia. Eſt Tyrenſi Metropoli ſuffraganea*. Quod cum Chriſto Domino jam dudum regnans idem Apoſtolus, cum magno Angelorum comitatu deſcenderit

e cœlis,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

e cœlis, & à Sancto Mellito Epiſcopo exſtru-
ctam Londinenſem Occidentalis Monaſterii Ec-
cleſiam conſecrarit, teſtantur Guilielmus Mal-
mesberienſis, & in libro de Sancti Regis Eduardi
vita Ailredus Abbas Rievallenſis. Quin imò Dei-
Fol. 235. paræ Virginis Glaſtonienſem in Anglia, & San-
cti Dionyſii prope Pariſios Baſilicas, fuiſſe ab
ipſo Chriſto Domino dedicatas, affirmant in
Anglorum hiſtoria Nicolaus Harpsfeldius, &
in Sancti Regis Ludovici vita Guilielmus Nan-
giacenſis. Quidquid ſit de hiſce exemplis, Sa-
cras noſtras, quas perſecutor Diocletianus deje-
cit per omne Imperium, ædes fuiſſe precibus di-
catas teſtatur in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius
Cæſarienſis. Et inter cætera, quæ Conſtantini
L. 8. c. 2. Imperium dedit Chriſtianitati, beneficia & gau-
dia ſcribit fuiſſe *Dedicationum feſtivitates per urbes*
Lib. 10. cap. 3. *ſingulas, Templorum nuper ædificatorum conſecratio-
nes*. Quòd ædificatam à ſe Hieroſolymis Ec-
cleſiam, non ab uno Epiſcopo, ſed ab univerſa
Tyria Synodo conſecrari juſſerit laudatus Con-
ſtantinus, affirmat in ejus vita idem Euſebius.
Euſebiana erat iſta Synodus, & Sanctum Atha-
Lib. 4. cap. 44. naſium iniquiſſimè damnaverat, ideoque ſcribit
Martyr Theophanes: *Suæ veritatis fama obtinuit
magnum Athanaſium, Tyro fugientem, acceſſiſſe Hie-
roſolymam, & conceptis precibus locu orationibus &
ſacrificiis deſtinata Sancto innuxiſſe unguento, &
Fol. 26. ante impiorum adventum conſecraſſe*. Hæc enim
conſecratio eſt Sacramenti genus, ideoque ipſum
Hæreticis numquam credidit Eccleſia. Nec dum-
taxat antiquum eſt, ſed etiam ſemper fuit nec-
ceſſarium hoc Sacramentum. Hinc enim lau-
datum Athanaſium, quod in nova necdum con-
ſecrata Baſilica Paſchalem Synaxim celebraſſet,
apud Imperatorem Conſtantium graviſſimè ac-
cuſavit, & ad multam Apologiam compulit
eadem Euſebiana factio. Et quidem per ſibi à
numeroſiſſimo, quem reliquæ Baſilicæ non ca-
perent, & qui in ipſis conſtringi pertinaciter
nollet, populo injectam neceſſitatem ſe excuſa-
vit ille, & per Anteceſſorum ſuorum ſimilia
diſpenſatoria exempla. Etiam de quadam ſuæ
Diœceſis Eccleſia ad Theophilum ſuum Patriar-
cham ſcripſit Sanctus Syneſius Ptolomaidis E-
piſcopus, Pentapolitanæ Provinciæ Metropoli-
ta: *Quod hoſtili excurſione compulſi homines neceſ-
Ep. 67. ſariò ibi precati ſunt, non ea res locum illum con-
ſecrat*. Affirmat ac demonſtrat non ſimplici ſa-
crificio, ſed grandi ac multifaria precum & Sa-
crorum rituum paratura Eccleſias conſecrari. Et
addit de conſecratis per Arianos Eccleſiis: *Pri-
vati juris habentur*. Hanc fœdam notam à Hie-
roſolymitanis Eccleſiis divertere volens Athana-
ſius, fecit quod ſtatim audivimus à Sancto Theo-
phane. Et licet ipſas reſacratas non legamus,
res tamen non caret fundamento. Quidquid
ſit, lucet Eccleſiarum conſecrationes eſſe anti-
quiſſimas, & haud dubiè Apoſtolicum inſtitu-
tum eſſe è Synagoga mutuatum affirmat Felix
quartus. Ejus radicem aperit laudatus Syneſius:
*Sacris illis cæremoniarum elementis & vocibus nu-
men adducitur*. Nempè ut ſingulari gratia illic
aſſiſtat, & ſuorum fidelium poſtulata exaudiat.
De Lateranenſi Baſilica ad Tarraconenſem Ar-
chiepiſcopum ſcripſit Clemens ſextus: *Illam Bea-
tus Sylveſter novo ſanctificationis & Chriſmationis*
genere dedicaſſe legitur. Affirmat hujus conſecra- Lib. 5. c. tit. 9. 2.
tionis ritus à Sancto Sylveſtro fuiſſe auctos va-
riè & ornatos. Res non eſt hujus loci.

Et fieri, præſertim poſt datam Chriſtianis à
Conſtantino pacem, cum ſumma celebritate
conſuevit hæc conſecratio. Quod enim omnem
Tyriam Synodum Conſtantinus ad Hieroſoly-
mitanæ Baſilicæ dedicationem invitarit, ſuprà
nobis dixit Euſebius Cæſarienſis, & adjungit:
*Sacerdotes & precibus & diſputationibus hanc ce-
lebritatem adjuvabunt*. Et in alio ejuſdem libri Lib. 4. cap. 45.
capite: *His omnibus præſto fuerunt tertii Mini-
ſtri. Nam ex ipſa Curia delegati erant ſpectata
probitate viri, qui Imperatoris ſumptibus celebri-
tatem hanc illuſtrarint. Horum facilè Princeps fuit
Marianus fide & prudentia vel ipſi Imperatori ne-
ceſſarius. Hic ſe Imperatoris voluntati caſtiſſimum
& integerrimum Miniſtrum præbens, cum gratiu
quadam & ſuavi humanitate, tum ſplendidis con-
viviis & lætis compotationibus cœtum illum bene-
ficè tractabat. Jam pauperum nudis corporibus,* Cap. 43.
*& cæterorum tum virorum tum fœminarum infini-
tæ penè multitudini, in ſumma victus inopia &
reliquarum opportunitatum egeſtate poſitæ, prolixè
& abundanter pecunias & veſtes largitus eſt*. Quæ
omnia in Antiochenæ etiam Baſilicæ Encæniis
fuiſſe à Conſtantio Auguſto ſervata, authenti-
cis teſtimoniis poſſit oſtendi. Et inter reliquas,
cur novam ſuam Baſilicam ante Paſcha dedi-
care non potuiſſet, rationes Sanctus Athana-
ſius adduxit & hanc. *Encæniorum feſtum celebra-
re ante tuum Decretum, prorſus nefarium fuiſ-
ſet*. In ſua Apologia alloquitur eundem Impe-
ratorem Conſtantium. Et ad Sidonium Apolli-
narem Alvernenſem Epiſcopum, qui ad Baſilicæ
dedicationem invitaverat, reſcripſit S. Avitus
Viennenſis Archiepiſcopus: *Provideat Deus epu-*
lis multitudini tibi convivæ. Ibi pauperum cibus, Ep. 25.
*olei tado & farris hydria perſiſtente, cumulabitur. Ibi
ſi vel quinque panes fuerint, geminum piſcem provi-
diſſe ſufficiat. Illud autem fidus poſt hæc miraculo-
rum experimenta promitto, quod Chriſto pauperum
ſuorum conventui minimè defuturo, quanto plura po-
pulorum millia collegeris, plures cophinos reporta-
bis*. Cujus piiſſimæ liberalitatis habemus plura
teſtimonia. Aliud eſt lapideum, aliud vivum &
verum Dei templum: *Templum Dei enim Sanctum
eſt, quod eſtis vos*. Nec noſtra dumtaxat ani-
ma, ſed etiam corpus habet iſtam dignitatem:
*Neſcitis enim quia corpora veſtra templum ſunt Spi-
ritus ſancti?* Lapidea templa ſunt vivi & veri
imago & figura. Illorum item conſecratio hujus
Baptiſma repræſentat. Hinc uti hoc, ita & iſtam
ſolemni & larga agape olim honoravit Eccleſia.
Impenſas donabant Principes aut Proceres: &
ipſarum melior portio cedebat Epiſcopis. Nec
dubitandum quin ipſis etiam evectio, manſio,
& commeatus fuerit ſuppeditata.

Defecit pedetentim iſta Principum & Proce-
rum pietas, ac interim Epiſcopi ejus emolu-
mentis noluerunt orbari. Gratiam ſunt conati
vertere in debitum, & ipſorum aliqui attentarunt
iſtas exactiones, adversùm quas ſtatuit ſecunda

Brac-

Braccarenſis Synodus: *Placuit ut quoties ab aliquo fidelium ad conſecrandas Eccleſias Epiſcopi invitantur, non quaſi ex debito manus aliquod à fundatore requirant, ſed ſi ipſe quidem aliquid ex ſuo voto obtulerit, non reſpuatur, ſi verò aut paupertas illum aut neceſſitas retinet, nihil exigatur ab illo.*
Cap. 5. Adeò olim in Gallia invaluit iſta exactio, ut
altaria, vel Eccleſias gratis ſine præmio benedicere pro magno privilegio Epiſcopi addixerint obſervantioribus Monaſteriis. Lucet ex prima formula apud Marculfum Monachum. Et tale privilegium Corbeienſi Monaſterio dedit Bentefridus Epiſcopus Ambianenſis: *Altaria Epiſcopus benedicat ſine pretio.* Etiam Vezeliacenſi Monaſterio dedit Nicolaus primus: *Subjungimus, ut locum avaritiæ ſecludamus, nullum de Sacerdotibus pro conſecratione Baſilicæ audere Xenii loco quiquam accipere.* Et eiſdem verbis confirmavit Joannes octavus. Eorum diplomata exſtant apud
Tom. 3. Lucam Dacherium in Chronico iſtius Monaſterii. Exſtat & Diploma, quo datum Corbeienſi Cœnobio à Bentefrido privilegium novavit & auxit Leo nonus: *Epiſcopus Ambianenſis Altarium & Baſilicarum conſecrationem differre non debebit, nec aliquod propterea munus expoſcere.* Et Auregniacenſi Monialium Cœnobio Innocentius tertius: *Ne pro conſecrationibus Altarium vel Ec-*
Tom. 6. *cleſiarum Diœceſanus Epiſcopus ſub obtentu conſuetudinis, vel quolibet modo alio quidquam exigere vel extorquere præſumat.* Et hinc diſciplinam reparaturus Carolus magnus ſancitum vo-
Lib. 2. Ep. 46. luit à ſecunda Cabilonenſi Synodo: *Pro dedicandis Baſilicis nihil accipiendum eſt.* Firmavit ſub Ludovico Pio ſecunda Synodus Aquiſgranenſis. *Nullus Epiſcoporum pro Dedicatione Sanctæ Eccle-*
Cap. 16. *ſiæ aliquid exigere præſumat. Qui fuerit convictus, canonicæ ſubjaceat diſciplinæ.* Et hinc Hedenulpho Laudunenſi Epiſcopo, ne pro Eccle-
Lib. 1. cap. 5. ſiarum conſecrationibus aliquid quovis ingenio venaretur, tanquam lucidam Simoniam rigidiſſimè per Canonicas, apud Jacobum Sirmondum exſtantes, litteras interdixit Hincmarus Metropolita Remenſis. Laudatum Braccarenſem Canonem etiam innovavit, ſuum fecit, & ad omnem Franciam extendit ſub Adriani ſecundi
Tom. 2. Pontificatu celebrata Synodus Wormarienſis. Hæc ergo omnia confirmat & præſens Canon. Et hinc Guidonem Mediolanenſem Archiepiſco-
Cap. 2. pum ad abjurandam omnem pro conſecrandis Baſilicis exactionem cum alia varia Simonia compulit etiam Sanctus Petrus Damiani. Quare non dubitem, quin hunc Canonem Victor item ſecundus ediderit in ſua Florentina Synodo.

Verùm plena obedientia non eſt ſtatim ſecuta. Hinc enim Joannes & Benedictus, Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinales Legati, in prima ſua Pictavienſi Synodo ſtatuerunt: *Nullus Epiſcopus pro Eccleſiarum benedictionibus munus acci-*
Cap. 4. *piat.* Et Joannes Cardinalis de Crema, Honorii ſecundi per Angliam Legatus, in Londinenſi Synodo: *In dedicationibus Eccleſiarum non cappa, non tapetes, non manutergia, non baccilia, & nihil omninò per violentiam niſi ſponte oblatum fuerit, penitus exigatur.* Quod ipſum in alia Londi-
Cap. 2. nenſi apud Gervaſium Monachum Synodo repetiit Albertus Hoſtienſis Epiſcopus, Cardinalis Legatus Innocentii ſecundi. Adeò graſſatum fuit A. 1138.
malum, ut adverſus Gerardum Engoliſmenſem Epiſcopum, laudati Honorii in Aquitania Legatum, ſcribat Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis: Cap. 1.
Baſilicarum Dedicationes, Altarium benedictiones eodem quo cætera more tractaſti, ut planè nihil faciendum putares, quod non alicujus emolumenti auſpicatio præveniret. Per plures iſtius ſæculi Synodos vix potuit evelli.

Laudatus Cardinalis Albericus Londinenſi ſuæ Synodo indidit & hunc Canonem: *Si quis Epiſcopus in Diœceſi ſua per alium Epiſcopum Eccleſiam conſecrari fecerit, Apoſtolica auctoritate prohibemus, ne quid indè ultra procurationem ejuſdem Epiſcopi exigat.* Ubi naſcitur quæſtio, cur potiùs Vicarii ac Delegati quam ſui ipſius procurationem permittatur Epiſcopus exigere? Reſpondeo Epiſcopales proventus eſſe præſtita à ſolis propriis ovibus Paſtoralia ſtipendia, ideoque Epiſcopum ad alienæ Diœceſis Miniſterium ex ipſis non obligari. Hinc enim & vacantium Eccleſiarum Viſitatoribus ſuas procurationes addixit Gregorius Magnus. Verùm uti horum, non à populo, ſed à viſitatæ Eccleſiæ ſubſtantia, ita iſtorum Delegatorum ſtipendia, à delegante Epiſcopo debent exigi ac perſolvi. Quod notandum eſt illis Epiſcopis, qui Pontificalis officii habent Vicarios aut Suffraganeos, de quibus apud Adrianum ſextum queſtus elapſo ſæculo fuit Norembergenſis Germanorum Procerum Conventus: *Cum Eccleſias ac templa prætenuia quidem Deo dicant ſacrantque nonnulli Suffraganeorum, ſubditos per ſe utcumque egeſtate laborantes, ſuperfluis minimeque neceſſariis ſumptibus onerant. Neque hoc contenti, quin munera quoque, & illa quidem immodica, à miſera plebecula exigant.* Et reverà indignum, ac ab omni juſtitia alienum eſt, ut opulenti Epiſcopi ad Pontificalia, quod per illos ipſos expleri Sacri Canones rigidiſſimè mandant, officii alendum Vicarium cogant aut permittant miſeram plebem ſimilibus exactionibus vexari. Non ad luxum, ſed ad laudatæ plebis ſolatium Chriſtiani Principes ac alii fideles Epiſcopalibus Cathedris divitias donaverunt. Et numquam crediderim Cardinalem Albericum ab hac Regula deceſſiſſe. Aliud non vult, quàm ab alieno ad conſecrandam Eccleſiam Delegato Epiſcopo nihil undequaque poſſe exigi, niſi moderatas procurationes.

Eodem ſenſu accipio Alexandri tertii, exſtans L. 5. tit. 3.
apud Gregorium nonum, Reſcriptum ad Vigilienſem Epiſcopum: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod nihil pro Eccleſiarum conſecratione* Cap. 10.
potes vel debes, præter procurationem, exigere. Loquitur de propria Vigilienſis Diœceſis Eccleſia. Nempè pauper eſt hodiè, & tunc erat Vigiliarum Epiſcopus, ideoque gaudebat jure Hartvici Bremenſis Archiepiſcopi, de quo rebus omnibus exſpoliato ſcribit in Sclavorum Chronico Arnoldus Abbas Lubecenſis: *Epiſcopus ex his, quæ de Cathedraticis vel Eccleſiarum conſecrationibus conſequi poterat, ſuſtentabatur.* Com- Lib. 3. cap. 21.
petentibus opibus inſtructi Epiſcopi obligantur æmulari Theodoricum Lubecenſem Epiſcopum,

pum, de quo laudatus Arnoldus: *In conſecrationibus Eccleſiarum magis omnes de propriis ſumptibus, & curatione ſtudebat procurare, quam ſua jucunditate alios importunè gravare*. Inter primævos Joannis Wicleffi diſcipulos fuit Joannes de Purneye, cujus hunc etiam articulum refert Henricus Cnyghtonus: *Epiſcopus nolens conſecrare Eccleſiam pauperrimæ Parochiæ abſque quadraginta ſolidis, ubi tota Parochia non ſufficit ſolvere, & ſi quadraginta denarii ſufficiant, per quadraginta dies eandem Eccleſiam ſuſpendat, & ſic Parochiani per tantum tempus à Miſſa & omni Sacramento ſint ſuſpenſi, eſt Simoniacus & Hæreticus*. L. 3. A. 1382. Videtur mihi hic articulus, ſi quidem loquatur de ſolis opulentis aut idoneis Epiſcopis, non carere fundamento. Et certè quòd Cleri deformata, per avaritiam præſertim, diſciplina Albigenſibus, Wicleffiſtis (prout & Lutheranis) aliquid anſæ dederit, eruditis ad Eugenium quartum litteris demonſtravit Julianus Cardinalis Cæſarinus.

CANON IV.

ITem placuit ut nullus Clericus vel Monachus, vel alius aliquis pro eis Epiſcopatum, vel Abbatiam, vel Presbyteratum emere præſumat. Sed neque Comes, vel alia ulla Poteſtas eadem vendere, aut pretium pro eis accipere audeat. Quòd ſi quis hoc tranſgreſſus fuerit, niſi reſipuerit, & dignè ſatisfecerit, communione privetur.

SCHOLION.

DE Laicis Principibus Eccleſiarum Antiſtites nominare attentantibus rectè ad Guilielmi ſecundi Siculorum Regis Capellanum ſcripſit Petrus Bleſenſis: *Peremptorium eſt in Principe vel auram adorare munerum, vel favorem quærere perſonarum*. Affirmat vel ob munus à manu, vel
Epiſt. 10 ob munus ab obſequio paſſim attentari iſtam violentiam. Eſt enim Simonia Neophytorum, ſeu Neophytos etiam exaltans hæreſis, quam è Gallia ejeciſſe laudatur Magnus Gregorius. Circa hæc tempora adeò graſſata fuit per Europam, ut Burgundiæ Reges ex leproſo iſto quæſtu quaſi victitaſſe ſcribat Ditmarus Epiſcopus Merſeburgenſis. L. 5. Ipſa infatuatus adeò fuerat Imperator Conradus Salicus, ut filius & ſucceſſor, præſentis Synodi tempore regnans, Henricus tertius ipſi exindè timuerit ſempiternam damnationem, ideoque & de ſua anima anxius ſtuduerit peſtem eradicare. Et omnes illi Epiſcopi, quos in Remenſi Leo IX. ac in Lugdunenſi Synodo degradavit Hildebrandus Subdiaconus, ab Henrico Francorum Rege Epiſcopatum emerant, aut ab ejus patrem Roberto. Quis iſto ſæculo Princeps ſanctior Godefrido Lotharingiæ Duce, qui pro Divino honore avita patrimonia vendidit, exiit cum electa nobilitate Galliæ, & Terram ſanctam ac omnem ferè Orientem Chriſto reſtituit? Et tamen de ipſo ſcribit in ſui Cœnobii Chronico Rudolphus Abbas Sancti Trudonis: *Dux Godefridus, qui poſtrà Hieroſolymam profectus eſt, totam Abbatiam noſtram ſuo mancipat ſervitio*. L. 5. Addit quòd nobiliter natum quidem, ſed per omnia ineptum Monachum Herimannum nominarit in Abbatem, & proſequitur: *Fratres vehementiſſimè reclamabant, tum quia ad talem curam eum inutilem omninò ſciebant, tum quia metuebant de promiſſa ab eo Duci pecunia totam vaſtandam Abbatiam*. Nec fuit vanus timor. Promiſſæ enim pecuniæ ſecuta ſolutio Abbatiam exhauſit, & redegit ad panis inopiam ac fœdam mendicitatem. Nempè Godefridus hæc didicerat à ſuo avunculo & anteceſſore Godefrido, cujus Capellani in Eccleſiaſticis Prælaturis diſtinguebant ſpiritualis poteſtatis & divinæ conſecrationis officium à temporalium proventuum jure ac beneficio: Iſtud ſolùm eſſe Simoniæ objectum prædicabant publicè, ideoque hoc à Principibus ſine ſcrupulo poſſe vendi. Pagenſes Eccleſiæ Domicelli Patroni eodem modo tractabant. Et hoſce errores & ſordes præſens Canon damnat ac proſcribit. Rectè addit: *Vel aliquis alius pro eis*. Quòd enim etiam mediatores Simoniam committant, & incurrant omnes Simoniacorum pœnas, lucet ex Canone Chalcedonenſi.

CANON

CANON V.

STatuit ſancta Synodus ; ut ſi quis Clericorum ; adipiſcendæ Abbatiæ cauſa , Monachus effectus fuerit , in Abbatia quidem Monachus permaneat , ſed ad ipſum honorem , ad quem ſpirabat , nullatenus accedat , quòd ſi præſumpſerit , excommunicetur.

SCHOLION.

NEſcio qnod iu Sardinia Monaſterinm vacanti ſuæ Præfecturæ non habebat perſonam idoneam , ideoque aliundè debebat poſtulare. Verùm poſtulatam perſonam , quia ſibi utilem , gratis concedere recuſabat neſcio quod aliud Monaſterium , atque ita de hac facti ſpecie
1. quæſt. 1. cap. 2. conſultua neſcio quotua apud Gratianum Pontiſex Boniſaciua reſcripſit : *Cavete fratres , quàm ſit ambiguum quod petiſtis conſilium , quod quidem ſecundùm veſtræ voluntatis propoſitum nulla inveuimus ratione confirmatum . Veruntamen ſi veſtræ neceſſitati adeò eſt opportunus quem reperiſtis , dum tamen omnis obſit pactio , omnis ceſſet conventio , nullaque veſtræ Eccleſiæ fiat diſtractio , accedat gratis , ſervire Deo incipiat , ſuique regiminis devotè geſtet obſequium , & poſtmodum vos , quaſi ſubſidii gratia , aliquas ſuæ Eccleſiæ munera largiri fratrum ſolatio Romana permittit Eccleſia.* Poſtulatum Monachum declarat gratis concedendum : Quodvis hic pactum damnat de Simonia. Quocirca uti Monaſterium à Monachando , ita Monachandus à Monaſterio nihil poteſt exigere: Hoc ipſum gratis acceptare , ille ſemetipſum debet gratis donare. Utraque exactio eſt æquæ leproſa. Etenim illum , qui Monaſterio aut Eccleſiæ ſeipſum niſi ſub certis penſionibus aut pactionibus nollet tradere , quis ambigat eſſe Simoniacum ? Et quidem Monachandus nibil poſſit poſtulare pretioſius , quàm ipſam Monaſterii Præfecturam. Nibil item durius exigere poſſit Monaſt rium , quàm iſtius Præfecturæ ſuſcipiendum onus. Hujuſmodi exactiones præſens Canon damnat ut Simoniacas , aut ut de Simonia ſuſpectas , ideoque juxta communem Monachalis Simoniæ legem ſancit valere profeſſionem , & adjectam conditionem , uti turpem ac damnatam , habet pro non adjecta. Eum , qui profeſſus ipſam in ſe adimpleri permiſerit , privat Chriſtiana communione. Quòd ipſum in iſto eodem relinquat Monaſterio , eſt ſingularis gratia : Simoniacè enim ingreſſum Monachum antiqua Regula jubet in aliud ſtrictiua Monaſterium deportari. Noſter Canon loquitur in ſolos Clericos : Quòd ejuſmodi artes & ambitus laica ſimplicitas tunc ignoraret. Plura dicenda ſuut ad ſimilem Nicolai ſecuudi Cauonem.

CANON VI.

ITem decrevit , ut Abbates curam Monachorum & Monaſteriorum exerceant , & eis victum & veſtitum , ſecundùm Regulam Sancti Benedicti præbeant , & hoc agentes , proprium eos habere nullatenus permittant . Ipſi verò Monachi abſque voluntate Abbatis Præpoſituram aliquam non teneant. Abbas autem vel Monachus has inſtitutiones corrigentes , à propriis corrigantur Epiſcopis.

SCHOLION.

MIſeram Abbatum circa præſentis Synodi tempora viram eleganter depingit in Epiſtola ad neſcio quem ſpontaneum Exabbatem
L. 6. Epiſt. 5. Sanctus Petrus Damiani : *Dic Pater , videlicet ut expertus , quis poteſt hoc ferreo ſæculo Monaſterium ſine ſui capitis periculo regere , imò quis poteſt cum Abbate ſimul & Monachum poſſidere ? Mox enim ut quis Abbas fieri incipit , Monachus eſſe deſiſtit : Et quicumque Abbatizandi culmens efflagitat , nibil eſt aliud , niſi quod Monachum velut importabile pondus quærit abjicere , & ne Apoſtata videatur , ſub fucato ſe vult colore Regiminis paliare . Videlicet ut poſſit latere peccatum , Prælationis quæritur argumentum : Et vitioſa cutis Paſtoralis officii ſuperducitur , ut perverſæ mentis plaga cum viroſi putis fætoribus occultetur . Quibus nimirum aptè congruit illud Evangelitum : Væ vobis , quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis . Præcipitur Monacho , ut moriatur mundo : Sed qua ratione hoc Abbas*

adimplet, qui & curarum tumultibus premitur, & negotiorum ſæcularium perplexionibus innodatur? Qui diem loquendo, & diverſa tractando continuat, noctem conſiliando dimidiat. Qui cum aliis complere non curat, atque ad explendum primæ Synaxis officium, Solis ortum ſemper anticipat. Et cùm Conventus Fratrum ſilentium communiter ſolvit, ille inter eos numquam ſalvam virginem portat. Nec ad proferendum jam cœleſtem ſermonem idoneè ſuppetit lingua, quæ priùs eſt tam prolixis terrenæ locutionis ambagibus diſſoluta. Porrò cum Monachus jubeatur in hoc mundo nihil appetere, nihil prorſus ambire, quid de Monacho ille Abbas habet, quem videmus velut Æthnæis irruptantem flammis, avaritiæ facibus inardeſcere, prædiorum confinia dilatare, pecunias hinc inde cum tanta aviditate colligere, ad aliena conquirenda conſinia totis deſideriis anhelare. Cui quidquid eſt nihil eſt, niſi & hoc ſtuduerit invenire quod deeſt. Cui Monaſterium ſit hoſpitium, equinum verò dorſum eſt quotidianum habitaculum. Chyrothecæ, calcaria, ſcutica, pidriſigulæ, & ſi qua alia equitandi ſunt utenſilia, numquam otioſo ſitu neglecta marceſcunt, cùm Sacerdotalia ornamenta, quibus ſacris Altaribus deſervitur, ſæpè à tineis comeſta reperiantur. Quæ enim fora, quæ Tribunalia inveniri poſſunt Abbatibus vacua? Quæ Curia, quæ cubilia Principum ferratis Abbatum virgis non adſpiciuntur effoſſa? Aulicum limen jugiter Abbatum veſtigiis teritur, & eorum querelæ vel jurgia importunè Regum auribus ingeruntur. Non eos effugiunt Caſtra bellantium, ſed ſub ſequeſtræ pacis ſpecie inter ipſos Galeatorum cuneos diſcerpi & comprimi ſæpè videas cucullatos. Qui vult noſſe quid actum ſit apud Forenſe negotium, non Prætoria Judicum, ſed diverſoria potiùs perquirat Abbatum. Quidquid in ſæculo agitur, ab eis velut à Magiſtris negotiorum ſæcularium requiratur. Legenda eſt integra Epiſtola: Abbatum, qui per ambitum ineunt dignitatem, mores & vitia exhibet ad vivum. Eadem per varias, quibus lapſam diſciplinam repararunt, Synodos evelli curarunt Imperatores Magnus Carolus & Pius Ludovicus. Ejuſmodi Abbatum noviſſima, imò nulla cura eſt de Monaſterio ac Monaſtica diſciplina: Apoſtatæ enim ſunt, & dumtaxat perſonatæ Monachorum larvæ, qui Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt. Et iſto tempore quidam nec Curios ſimulabant. Hinc noſter Canon mandat ipſos ad officium & paternam ſollicitudinem compelli.

Ante omnia mandat, ut ſuis Monachis nulla ratione permittant proprium. Plenam omnium temporalium communionem primis apud Hieroſolymam Chriſtianis Apoſtoli, apud Alexandriam Sanctus Marcus, aliquam ejus partem Sanctus Paulus impoſuit Corinthiis. Et illius prævaricationem horrendo in Ananiam & Sapphiram ſupplicio Sanctus Petrus vindicavit. Hanc communionem adeò dilexit Sanctus Joannes Chryſoſtomus, ut in undecima ſuper Apoſtolicos Actus homilia ſcribat: *Hæc ſi & nunc fieret, utique majori cum voluptate viveremus, & divites & pauperes. Non majorem autem pauperibus quàm divitibus hoc voluptatem adferret.* Adeò populoſa tunc erat Antiochena civitas, ut haberet ferè centum millia pauperum: Ipſam nihilominus commodiſſimè poſſe in communi vivere, multis conatur demonſtare. Ex eodem principio in ſermone de Sancto Philogono ſcribit Meum ac Tuum eſſe frigidum verbum, & cuncta humani generis mala ex ipſo pullulare. Et hoc eſt omninò veriſſimum: At nimia malorum cum bonis in hoc mundo mixtura tantam perfectionem non ſuffert. Nam & poſtquam Evangelicum rete bonis ac malis piſcibus impletum, & Chriſtiana profeſſio eſt multiplicata ſupra numerum, deſiit magnificari univerſalis ſanctitatis lætitia: Etiam Hieroſolymitana ac Alexandrina Eccleſia depoſuerunt avitam vitæ communionem. Eam cum paucis in Monaſterio ſociis reſumpſit Sanctus Antonius, & juſſit eſſe Cœnobiticæ vitæ fundamentum. Etenim Monaſticam vitam non eſſe aliud, quàm ad paucos contractam Apoſtolicam diſciplinam, docet antiqua Monachorum Regula: *Nemo quidquam ſibi vendicet, ſed ſicut ſcriptum eſt in Actibus Apoſtolorum, habeant omnia communia.* [Reg.a.c.1.] Cui exemplo ſua Monaſteria ſuperædificarunt etiam Magnus Baſilius, Sanctus Auguſtinus, Sanctus Benedictus, & alii Monachorum Auctores. Et hinc in undecima ſuper Apoſtolicos Actus homilia ſcribit laudatus Chryſoſtomus: *Sic in Monaſteriis nunc vivunt, quemadmodum olim fideles.*

Monaſticæ vitæ primum fundamentum eſſe plenam & perfectam omnium temporalium communionem, & ipſam ab Ægyptiis Sancti Antonii Monachis rigidiſſimè fuiſſe ſervatam, oſtendunt in libro de Catholicæ Eccleſiæ moribus [C. 30. 31.] laudatus Auguſtinus, & in epiſtola ad Euſtochium Sanctus Hieronymus, addens iſtic fuiſſe & aliud Monachorum genus, deterrimum, neglectum, & inſtar peſtis eliminandum: Utpotè qui ex collectis ſymbolis ſolam menſam haberent communem. *Apud hos*, inquit, *affectata ſunt omnia, laxæ manicæ, caligæ follicantes, veſtis craſſior, crebra ſuſpiria, viſitatio Virginum, detractio Clericorum: Et ſi quando dies feſtus venerit, ſaturantur ad vomitum.* Hi dicuntur Rebomoth ac Sarabaitæ, quos & primorum & mediorum ſæculorum Patres conſtanter affirmant eſſe ſpurios, ac veri Monachi nomine indignos. Antonianam communionem exponit ac prædicat in Monaſticarum Inſtitutionum libris etiam Joannes Caſſianus: *Nulli ciſtellam, nulli peculiarem* [L. 4 c. 13.] *ſportulam licet poſſidere, nec tale aliquid quod velut proprium retinens ſuo debeat communire ſignaculo.* Hanc regulam & apud Antonianos, & apud Thabenniſiotas ſeu Pachomianos ſervari affirmat tanto rigore, *ut ne vel verbo quidem audeat quis dicere aliquid ſuum, magnumque ſit crimen ex ore Monachi proceſſiſſe, Codicem meum, tabulas meas, graphium meum, tunicam meam, caligas meas, proque hoc digna pœnitentia ſatisfacturus ſit, ſi caſu aliquo per ſubreptionem vel ignorantiam hujuſmodi verbum de ore ejus effugerit.* Et hinc exclamat adversùm Galliæ Monachos: *Ad hæc nos miſerabiles quid dicemus, qui in Cœnobiis commorantes, peculiares circumferimus claves, omnique profeſſionis noſtræ vere-* [C. 15.] *cundia & confuſione calcata, etiam annulos, quibus recondita præſignemus, in digitis palàm geſtare non pudet,*

quibus

*quibus non ſolùm ciſtellæ vel ſportæ, ſed ne arcæ
quidem vel armaria ad ea quæ congerimus, vel quæ
egreſſi de ſæcule reſervamus, condenda ſufficiunt?*
Lamentatur Evangelicam paupertatem, & pro-
feſſam omnium temporalium communionem va-
riis in punctis apud Gallos titubare.

Sancti Antonii Inſtitutum primi in Europam
detulerunt Sanctus Athanaſius, ac ejus in Ale-
xandrino Patriarchatu ſucceſſor Petrus: Adver-
sùs Arianorum violentiam appellantes & acce-
dentes Apoſtolicam Sedem, duxerunt ſecum
Monachos, & ex Monachis Epiſcopos, & Ro-
mæ Monaſteria per ipſos fundaverunt. Et illa
per omnem Italiam Sanctus Euſebius Vercellen-
ſis Epiſcopus, ac Sanctus Martinus ſtuduerunt
extendere. Nam ab hoc eſſe Mediolanen-
ſe, quod in Confeſſionum libris laudat San-
ctus Auguſtinus, Monaſterium teſtatur Sulpi-
tius Severus. Idem Martinus idem Inſtitutum ex
Italia deportavit in Galliam, in Belgium Sanctus
Victricius Rothomagenſis Epiſcopus, in Afri-
cam Sanctus Auguſtinus, Sanctus Fulgentius
in Sardiniam, in Germaniam ac Pannoniam
Sanctus Nicetas, Audiua in Gothiam, venerabi-
lis Donatus in Hiſpaniam, Sanctus Hilarion in
Syriam, Euſtatius Sebaſtenus in Armeniam &
Pontum, in Cappadociam Sanctus Baſilius. Et
hi omnes Antonianam temporalium communi-
tatem fixerunt ſuis Monaſteriis in primum fun-
damentum. Etenim Monaſticam paupertatem
eſſe unica contentam tunica, & nulli poſſeſſioni
aut adminiſtrationi miſceri, jubet in litteris ad
Heraclidem Monachum, & latius in ſuis Regu-
Epiſt. 392. lis exponit laudatus Baſilius. Et de Turonico
Sancti Martini Monaſterio ſcribit Sulpitius Seve-
rus: *Diſcipuli octoginta erant. Nemo ibi quidquam
proprium habebat: Omnia in medium conferebantur.
Non emere aut vendere, ut pleriſque Monachis mo-*
C. 7. *ris eſt, quidquam licebat*. Et de Syriæ Monaſte-
riis in libris adversùm Monaſticæ vitæ vitupera-
tores Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quod om-
nia perturbat, Meum ac Tuum penitùs indè elimi-
natum eſt. Cuncta quippè illis communia ſunt:
Menſa, domus, indumentum. Et quod ſanè mira-
bilius, unus idemque omnibus eſt animus. Omnes
eadem nobilitate ſunt nobiles, omnes eadem ſervitu-*
L. 3. *te ſervi, eadem libertate liberi*. Sancti Auguſtini
Regula eſt omnibus notiſſima, & ex ipſa de San-
cti Fulgentii Monaſteriis ſcribit in hujus vita
C. 27. Ferrandus Carthaginenſis Diaconus: *Fulgentius
Cœnobialis diſciplinæ Ordinem cuſtodivit illæſum,
nemini dans licentiam profeſſionis ſanctæ Regulam
præterire, ſed principaliter hoc obſervandum Mona-
chis tradens, ut nullus eorum quidquam proprium
ſibi vendicaret, ſed eſſent omnibus omnia commu-
nia*. Et primus Sancti Leodegarii Auguſtodu-
nenſis Epiſcopi Canon: *Primus titulus hic eſt Mo-
naſticæ diſciplinæ, ut Abbates vel Monachi peculiare
non habeant*. Et ex hiſce & aliis ejuſmodi pluri-
mis Monaſticorum Patrum teſtimoniis ſcripſit ad
Sublacenſis Monaſterii Abbatem & fratres Inno-
centius tertius: *Non æſtimet Abbas quod ſuper ha-*
L. 3. Tit. 35. c. 6. *benda proprietate poſſit cum aliquo Monacho diſpen-
ſare. Quia abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia
caſtitatis, adeò eſt annexa Regulæ Monachali, ut
contra eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam con-
cedere*. Et per Hugonem Remenſem Epiſcopum
ejuſdem Pontificis in Gallia Legatum, celebra-
ta Avenionenſis Synodus *Epiſcopis, Abbatibus,* C. 19.
*Præpoſitis, & cæteris Religioſis Prioribus ſub atte-
ſtatione Divini Judicii diſtrictè injungit, ut ſubdi-
tis ſuis profeſſis licentiam habendæ proprietatis non
tribuant, cum etiam hoc Romano Pontifici non li-
ceat, ſicut Dominus Innocentius Papa tertius in
quadam conſtitutione teſtatur*. Proprii carentia eſt
Evangelicæ perfectionis ac Monaſticæ profeſſio-
nis portio eſſentialia, ideoque clarum eſt, quòd
nec Summus Pontifex poſſit in ipſa diſpen-
ſare.

Et hinc de Gallicanis Monachis, ab avita
communitate ac paupertate circa quædam minu-
tiora deviantibus, quòd omnem ſuæ profeſſionis
verecundiam calcarent, ſuprà nobis rectè dixit
Joannes Caſſianus. Et in brevioribus Regulis Cap. 27.
ſcripſit Sanctus Baſilius: *Si quis proprium ſibi eſſe
dicit, abſque dubio alienum ſe facit ab Electis Dei*.
Et apud Ferrandum Carthaginenſem Diaconum Cap. 27.
dicit Sanctus Fulgentius: *Nec debet nec poteſt
Monachus judicari, cui voluntas habere privatum
peculium perſuaſerit*. Nec eſt ſimplex, ſed ca-
pitale vitium: Ex ipſo naſci diſcordias, mur-
murationes, animoſitates, quamvis Monaſticæ
vitæ ſcabiem, ac ipſam tandem Apoſtaſiam,
nervosè & lucidè in ſeptimo Monaſticarum in-
ſtitutionum libro demonſtrat laudatus Caſſianus.
Quin imò occultum proprietarium eſſe mani-
feſto Apoſtata nequiorem docet atque oſtendit
in ſermonibus de communi Clericorum vita San-
ctus Auguſtinus. Et de neſcio quo electo in Ab-
batem Monacho Conſtantio ſcribit ad Joannem
Subdiaconum, Apoſtolici in Æmilia Patrimo-
nii Rectorem, Sanctus Gregorius: *Cognovi quòd* Lib. 10.
Conſtantius peculiaritati ſtudeat. Quæ res maximè Ep. 22.
teſtatur eum cor Monachi non habere. Hinc ejus
electionem caſſat, & adjungit de Sancto Mari-
niano Ravennatum Archiepiſcopo: *Fratri &
Coepiſcopo noſtro Mariniano omninò dicere ſtude, ut* Lib. 7.
peculiaritatem ſtudioſiſſimè compeſcat, & hoc ipſum Ep. 18.
*Monaſterium à tali peſte mundare feſtinet. Quia ſi
illic peculiaritas à Monachis habetur, neque concordia
neque charitas in congregatione eadem poterit perma-
nere. Quid eſt autem habitus Monachi, niſi deſpe-
ctus mundi? Quomodo igitur mundum deſpiciunt,
qui in Monaſterio poſiti aurum quærunt?* Quæ om- Opuſc. 12.
nia pluribus confirmat in litteris ad Alexandrum
ſecundum Pontificem, ac in opuſculo ad Albi-
zonem Eremitam Sanctus Petrus Damiani.
Oſtendit peſtem hanc eſſe ruinam ac mortem
Monaſteriorum. Quod ipſum in litteris ad ſuos
Belluacenſes Sancti Quintini Regulares Cleri- Epiſt. 17.
cos inculcat Sanctus Ivo Epiſcopus Carnuten-
ſis.

Addit laudatus Caſſianus: *Hæc erit ſumma vi-
ctoria, triumphuſque perpetuus, ut quemadmodum
dicitur, nec minuto quidem nummo conſcientia Mo-
nachi polluatur. Impoſſibile namque eſt eum, qui
victus in exigua ſtipe concupiſcentiæ ſemel in corde
ſuo radicem ſuſceperit, non majoris deſiderii pro-
tinus incendio conflagrare. Tamdiu namque miles
Chriſti victor ac ſecurus, cunctaque cupiditatis im-*

pugnatione erit externus, donec initia concupiſcentiæ hujus hic nequiſſimus ſpiritus in ejus corde non ſervaverit. Quapropter cùm in cunctis generibus vitiorum generaliter ſerpentis caput oporteat ſervari, in hoc præcipuè diligentiùs convenit præcaveri. Quòd ſi fuerit intromiſſum, ſua materia convaleſcens, ipſum ſibimet vehementiora ſuſcitabit incendia. Et infrà: [Cap. 28.] *Hæc eſt de Phylargia perfecta victoria, ut parviſſimæ cujuslibet ſtipis in corde noſtro reſidere non ſinamus igniculum, certi quòd reſtinguendi eum non habebimus ulteriùs facultatem, ſi quantulamcumque ſcintillæ hujus in nobis materiam foverimus.* Furis ac traditoris Judæ, nec non Ananiæ & Sapphiræ exempla urget in alio ejus libri capite, & concludit: [Cap. 30.] *Super hæc omnia conſiderantes conditionem fragilis incertæque naturæ noſtræ, caveamus ne dies Domini, ſicut fur, in nocte ſuperveniens maculatam vel uno obolo noſtram conſcientiam deprehendat, qui omnes fructus noſtræ renuntiationis evacuans, illud quod diviti in Evangelio dictum eſt, ad nos quoque faciat voce Dominica dirigi: Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te, quæ autem præparaſti cujus erunt?* Videtur docere nos hìc ob materiæ levitatem à mortali culpa non excuſari. Eſt res quæſtionis. Quidquid ſit, verum eſt antiquum adagium: *Monachus qui habet obolum, non valet obolum.*

Quapropter Religioſa paupertas eſt omninò magna virtus, & altus juſtitiæ mons, de quo poſſit rectè dici: *Non omnes capiunt verbum iſtud.* Horum unus fuit Zozymus Peluſiæ Eccleſiæ Presbyter, adversùs quem ſcripſit ejuſdem urbis civis Iſidorus: [Lib. 2. Ep. 113.] *Etſi ob multorum improbitatem, inexplebilemque cupiditatem voluntariæ paupertatis virtus eo redacta eſſe videatur, ut vires humanas excedat, nec quemquam eſſe credas, qui eam conſequatur & præſtet, quoſdam tamen eſſe novi. At ſi tu ignoras, nihil mirum. Nam cum præ opum ac divitiarum cupiditate ipſe temulentia labores, haud mirum eſt, eos qui purè atque integrè ſobrii ſunt, tibi eſſe ignotos.* Quòd Licinius Auguſtus caſtitatem impoſſibilem cenſeret, ideoque nullum Clericum aut Monachum crederet caſtè vivere, in Conſtantini Auguſti vita teſtatur Euſebius Cæſarienſis: Quo errore etiamnum hodie cæcantur Lutherani & Calviniſtæ. Exiſtimant in humano genere reperiri ſolos Afros, de quibus Sanctus Salvianus: *Tam impoſſibile eſt Afrum eſſe caſtum, quàm Afrum non eſſe Afrum.* Verùm primus Symboli Articulus profitetur Divinam Omnipotentiam, quam noſter cœleſtis Pater corruptam naturam noſtram miſerando & adjuvando maximè manifeſtat: Etenim Afrorum Clericos & Monachos iſto ipſo tempore fuiſſe caſtiſſimos addit laudatus Salvianus. Quòd ergo impurus Licinius de caſtitate, avarus & animalis Zozymus ſenſit de Monaſtica paupertate. Porrò laudatus Iſidorus rectè dixit: *Quoſdam tamen eſſe novi.* Etenim magnam hanc virtutem ſemper profeſſi ſunt plurimi, ſed non omnes obſervaverunt.

Et hinc neglectam obſervantiam, quòd plures etiam in Monaſteriis agantur pœnarum metu quam caſto amore virtutis, Monaſtica diſciplina horrendè ſemper vindicavit. Etenim ad Euſtochium ſcribit Sanctus Hieronymus: [Ep. 22.] *Quid ante non plures annos Nitriæ geſtum ſit, referemus. Quidam ex fratribus parcior magis quàm avarior, & neſciens triginta argenteis Dominum venditum, centum ſolidos, quos lina texendo acquiſierat, moriens dereliquit. Initum eſt inter Monachos conſilium, quid facto opus eſſet. Alii pauperibus diſtribuendos eſſe dicebant, alii dandos Eccleſiæ, nonnulli parentibus remittendos. Macarius, & Pambo, & Iſidorus, & cæteri quos Patres vocant, Sancto in eis loquente Spiritu, decreverunt infodiendos eſſe cum eodem, dicentes, Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Nec hoc crudeliter quiſquam putet factum. Tantus cunctos per totam Ægyptum terror invaſit, ut unum ſolidum dimiſiſſe, ſit criminis.* Eandem pœnam inflixit Gregorius Magnus. Errant qui hunc aſſerunt primum illius Auctorem. Et in Londinenſi, qua lapſam Anglicanæ Eccleſiæ diſciplinam reparavit, Synodo ſtatuit Sanctus Lanfrancus: *Monachi proprietate careant. Si quis cum proprietate inconfeſſus obierit, in Cœmiterio non ſepeliatur.* Exſtat apud Guilielmum [Fol. 214.] Malmesberienſem in primo libro de Geſtis Anglorum Pontificum. Et de neſcio quo Vindocinenſis Cœnobii Monacho, qui cum proprietate inconfeſſus obierat, ad ejus Abbatem Goffredum ſcripſit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus. *Monendo conſulimus, & conſulendo monemus, ut* [Ep. 57.] *ſepulturam, quam cum fratribus miſericorditer acceperat, amittat, quatenùs cæteri timorem habeant, & à ſimili ſacrilegio manus contineant.* Et ad Farſenſis Monaſterii Abbatem & Fratres Innocentius tertius: *Prohibemus diſtrictè in virtute obedientiæ, ſub obteſtatione Divini Judicii, ne* [Lib. 3. tit. 35. c. 6.] *quis Monachorum proprium aliquo modo poſſideat, ſed ſi quis aliquid habeat proprii, totum in continenti reſignet. Quòd ſi proprietas apud quemquam inventa fuerit in morte, ipſa cum eo in ſignum perditionis, extra Monaſterium in ſterquilinio ſubterretur, ſecundùm quod beatus Gregorius narrat in Dialogo ſe feciſſe.* Et hac lege omnes hodie vivimus.

Porrò Joannes Caſſianus in ſeptimo Monaſticarum Inſtitutionum libro diſtinguit tres Proprietariorum claſſes: [Cap. 14.] *Triplex eſt hujus invaletudinis morbus, qui ab univerſis Patribus æquali deteſtatione damnatur. Unus hic, qui decipiens miſerabiles quoſque, ea quæ ne antea quidem, cùm in ſæculo degereat, poſſidebat, congregare perſuadet. Alius qui hæc, quæ in primordiis ſuæ renuntiationis abjecerant, poſteà reſumere ac rursùm deſiderare compellit. Tertius qui initio malo vitioſoque contractus, & ab imperfectione incipiens, eos quos ſemel hoc tepore mentis infecerit, paupertatis ac diffidentiæ timore perterritos ſpoliare ſe cunctis mundi facultatibus non ſinit, eoſque pecunias vel ſubſtantias, quas utique renunciantes abjicere debuerant, reſervantes, ad Evangelicam perfectionem numquam pervenire concedit.* Tertiæ itaque claſſis ſunt illi, qui omnia quidem ſua Monaſterio dant aut pauperibus, ſed ſibi aliquam reſervant vitalitiam penſionem aut cenſum. Ipſorum exordium eſt omninò vitioſum. Monaſtica quippè profeſſio non eſt aliud quàm omnium temporalium abrenuntiatio, atque ità adversùm illos

rectè

rectè dixit in tertia Collatione Abbas Paſnutius: Cap. 7. *Necdum Evangelicum implet mandatum, qui omninò ſibi adhuc ex ſuis facultatibus aliquid reſervat.* Et adjungit: *Sicut nonnulli tepidorum faciunt.* Utroque enim pede claudicant: Nec Monachum induunt, nec Sæcularem deponunt. Undè adversùs Syncleticum, ex Senatore Monachum ejuſmodi, ſcripſit Magnus Baſilius: *Et Senatorem perdidiſti, & Monachum non feciſti.* Quod dictum prædicat, & ejus cauſam nobiſcum Lib 7. c. 19. laudat Caſſianus: *Quædam ſibi de propriis facultatibus Syncleticus reſervarat.* Rectè aſſerit iſtos *ad Evangelicam perfectionem numquam pervenire.* Captivi enim manent ſub Phylargia, omnium vitiorum matre ac nutrice, quam quidam appetentes etiam à fide erraverunt. Ex ipſa pauperes fratres deſpiciunt, cum plena humilitate non ſubjacent Præpoſitis, Divina Officia faſtidiunt, operari nolunt, ad licentioſum alicujus privilegii aut præeminentiæ in Monaſterio locum quavis arte adſpirant ac ſe intrudunt, communi alimentorum ac veſtium ſorte contenti non ſunt, atque ità Cœnobia ſua pedetentim tranſvertunt in illam Coludenſis apud Anglos Monaſterii miſerabilem formam, quam in Anglicana Venerabilis Bedæ hiſtoria deſcribit Religioſus Presbyter Adamannus: Lib. 4. c. 24. *Domunculæ, quæ ad orandum vel legendum factæ erant, nunc in commeſſationum, potationum, fabulationum, & cæterarum ſunt illecebrarum cubilia converſæ.* Quomodò ſpeluncam hanc immiſſus ab irato Deo ignis eradicaverit, pluribus narrat laudatus Beda, factum aſſerit ob exceſſus præſertim illorum, qui *majores eſſe videbantur*, & concludit: *Hæc ideò noſtræ hiſtoriæ inſerenda credidimus, ut admoneremus Lectorem operum Domini, quàm terribilis ſit in conſiliis ſuper filios hominum, ne fortè nos tempore aliquo carnis illecebris ſervientes, minùſque Dei judicium formidantes, repentina ira ejus corripiat, & vel temporalibus damnis juſtè ſæviens affligat, vel ad perpetuam damnationem diſtrictiùs examinans tollat.* Grandem apud ſuos Monachum ob ſimiles vanitates fuiſſe viſibiliter deportatum ad inferos, & Cayphæ ac aliis Domini occiſoribus adjunctum, narrat in eadem L. 5. c. 15. hiſtoria, & denuò concludit: *Factum eſt hoc nuper in Provincia Beraiciorum, ac longè latèque diffamatum, multos ad agendam & non differendam pœnitudinem provocavit. Quod utinam exhinc etiam noſtrarum lectione litterarum fiat.* Quocirca hiſce penſionatis Monachis Joannes Caſſianus meritò Cap. 20. applicat hocce Deuteronomii Statutum: *Quis eſt homo formidoloſus, & corde pavido? Non egrediatur ad bellum. Vadat & revertatur in domum ſuam, ne pavere faciat corda fratrum ſuorum, ſicut & ipſe timore perterritus eſt.* Ipſos ad Monaſticam militiam affirmat ineptos. Semetipſos enim præcipitant in Monaſteriis, & alios ſecum, licet non in lapſum, tamen in titubationem circumſcribunt. Quare qualiſcumque profeſſioni adjecta penſionis reſervatio eſt adverſa ſubſtantiæ, aut certè fœda conditio, ideoque habenda pro non appoſita. Eam Præfecti obligantur circumducere, & in communem ſubſtantiam devocare. Nulla hìc dotalis eleemoſyna, nec ſimilis quis humanæ infirmitatis palpo fucus valeat patrocinari. Eleemoſyna enim debet eſſe gratuita, non dotalis. Et hunc eſſe Tridentinæ reformationis ſcopum, ſuus locus demonſtrabit.

Circa præſentis Synodi tempora Monachi paſſim erant enormiter deformati. Etenim de Anglicanis, etiam Cathedralibus ac Primatialibus Cantuarienſibus, ſcribit in Anglorum Pontificum hiſtoria Guilielmus Malmesberienſis: Fol. 214. *Monachi Cantuarienſes, ſicut omnes tunc temporis in Anglia, ſæcularibus haud abſimiles erant, niſi quòd pudicitiam non facilè proderent. Canum curſibus avocari, avium prædam raptu aliarum volucrum per inane ſequi, ſpumantis equi tergum premere, teſſeras quærere, potibus indulgere, delicatiori victu & accuratiori cultu frugalitatem neſcire, parcimoniam abnuere, & cætera id genus, ut magis illos Conſules, quàm Monachos præ famulanti frequentia diceres.* Cujus deformationis fontem quis non videat fuiſſe proprietatem? Et in opuſculo de mundi contemptu Sanctus Petrus Damiani: Opuſc. 12. Cap. 1. *Ad tantam fæcem quotidie ſemetipſo deterior mundus iſte devolvitur, ut non ſolum cujuslibet, ſive ſæcularis ſive Eccleſiaſticæ conditionis ordo à ſtatu ſuo collapſus jaceat, ſed etiam ipſa Monaſtica diſciplina ſolo tenus, ut ita dixerim, reclinata, ab aſſueta illa celſitudinis ſuæ perfectione langueſcat.* Et addit cauſam: *Omnes enim quæ ſua ſunt quærunt, & contempto cæleſti deſiderio, terram inſatiabiliter concupiſcunt.* Quæ omnia repetit in opuſculo de perfectione Monachorum. In Germania fuiſſe tantam bonorum Monachorum inopiam, ut ad ipſos reformandos evocari debuerint Scoti ſeu Hiberni primùm, ac deinde Itali, teſtantur Marianus Scotus, ac Lambertus Schafnaburgenſis. Et hic edicit cauſam: A. 135. A. 1071. *Reverà non immeritò Dominus ſuper noſtrates Monachos deſpectionem effundere videbatur. Nam quorumdam Pſeudomonachorum privata ignominia nomen Monachorum vehementer infamaverat, qui omiſſo ſtudio Divinarum rerum, totam operam pecuniis & quæſtibus inſumebant. Hi pro Abbatiis & Epiſcopatibus aures Principum importunè obtundebant, & ad honores Eccleſiaſticos non via virtutum, ſed per ambitionis præruptum, & malè partarum pecuniarum profuſionem graſſabantur. Denique in coemptionem exigui honoris aureos montes quotidie promittebant, ſæculareſque emptores largitionis ſuæ immoderantia excludebant. Nec venditor tantum audebat expoſcere, quantum emptor paratus erat exſolvere. Mirabatur mundus, unde tantus pecuniarum ſcaturiret fluvius, unde Crœſi & Tantali opes in privatos homines congeſtæ fuiſſent, & eos potiſſimum homines, qui crucis ſcandalum & paupertatis titulum præ ſe ferrent, & præter ſimplicem victum ac veſtitum nihil rei familiaris ſe habere mentirentur.* Et hæc Dominici agri Zizania, & Divinæ vineæ arida ſarmenta è Gallicanis Monaſteriis evellere per præſentem Canonem eſt conata noſtra Synodus.

Nec ſine fructu. Iſto enim ſæculo Gallicana Eccleſia protulit præſtantiſſimos Abbates & Monachos, & præſtantiores ex ipſis Epiſcopos, nec non ſanctiſſimos novos Ordines, Ciſtercienſem, Carthuſienſem, Præmonſtratenſem,

ac Grandimontenſem, nec non Regulares Canonicos Sancti Ivonis. Tunc varii Religioſorum Ordinum habitus primùm apparuerunt in Eccleſia, atque ita hanc per illos eſſe factam Reginam circumamictam pulcherrimis varietatibus,
A. 1131. L. 7. c. 35. Fol. 158. Ep. 97. ſcribunt Robertus Abbas Montenſis, Ottho Friſingenſis Epiſcopus, Magnum Belgii Chronicon, & in litteris ad Eveshamenſem Abbatem Petrus Bleſenſis. Hoc item ſæculo vixit implacabilis Latinorum hoſtis Theodorus Balſamon, in quadrageſimi ſeptimi Carthaginenſis Canonis Commentario laudavit Monaſticam vitæ communitatem, & adjunxit: *Hodie parum quid eorum, vel propemodùm nihil fit. Nam neque Monachi ſimul habitant, neque Aſcetriæ. In ſolis mulierum Cœnobiis ſervatur hæc communis ſimul vivendi ratio & habitatio. Apud Latinos autem hucuſque ſervatur ea vitæ ratio. Omnes enim Monachi ſimul comedunt & dormiunt.* Conſonat antiquus ac eruditus, in Conſtantinopolitano Patrum Prædicatorum Conventu olim repertus, adverſùm Græcos Schiſmaticos & variam ipſorum prævaricationem Tractatus: *Penes Græcorum Monachos non eſt unum marſupium, ſed obliti dicentem,* NISI QUIS RENUNTIAVERIT OMNIBUS QUÆ POSSIDET, &c. *Singuli habent ſingula.* Abſit ut in hunc Scriptorem potuerit à Græcis regeri; *Væ tibi tu, nigræ dicebat cacabus ollæ.*

Ad plenè eradicandam proprietatis lepram Canon rectè addit: *Eis victum & veſtitum præbeant.* Hoc enim eſt primum & palmare Monachalis communitatis fundamentum, de quo in Epiſtola ad Euſtochium Sanctus Hieronymus: *Quia*
Ep. 22. *non licet dicere cuiquam, Tunicam & ſagum, textaque juncis ſtrata non habeo, Œconomus ita univerſa moderatur, ut nemo quid poſtulet, nemo non habeat.* Et de Monaſtica Sancti Fulgentii diſciplina ſcribit in ejus vita Ferrandus Carthaginenſis Diaconus: *Diſtribuebat planè ipſe cum ſumma diſcretione ſervis Dei neceſſaria vitæ ſubſidia, ſingulorum vires infirmitatemque conſiderans. Verumtamen quibuſcumque plus cæteris conſulebat, eos humilitatem cuſtodire amplius admonebat, dicens eis: De ſubſtantia communi quiſquis aliquid plus accipit, omnium fit debitor, quorum eſt illa ſubſtantia. Porrò debitorem juvat ſola humilitas. Sic efficiebat, ne quis ſcandalum pateretur, quando uni propter infirmitatem plus dare videbatur. Erat quoque ei nimia ſollicitudo prævenire cunctorum Monachorum petitiones, ante tribuendo quidquid tribuendum cuilibet vel neceſſitas vel ratio manifeſta monſtraret. Si quis autem præſumpſiſſet, priuſquam acciperet, petere, negabat ei continuò, etiamſi mereretur accipere, dicens Monachos debere iis, quæ acceperint, eſſe contentos. Cæterum qui ſibi plus quam indigeant petunt, deſideriis adhuc carnalibus ſerviunt, & omninò non perfectè de Cœleſtibus cogitant, quamdiu quod ſibi neceſſarium ſit ipſi ſibi, quia negotiando non poſſunt, petendo ſaltem providere feſtinant.* Quæ omnia lucidè deſumpſit ex Regula Sancti Auguſtini. Et lapſam ex Merovingiorum Regum ignavia diſciplinam reſtaurans ſexta Pariſienſis Synodus ſupplicavit Imperato-
L. 3. c. 18. ri Ludovico Pio, *ut Abbates & Abbatiſſæ Congregationes ſibi commiſſas, ſive ſpiritualiter ſive temporaliter, ex paterno affectu gubernare, eiſque neceſſaria ſtipendia subminiſtrare non negligant, ne fortè propter aliquam inopiam & Divina Officia negligantur, & ipſæ Congregationes irreligioſiùs vivere compellantur.* Et ſecunda Synodus Aquiſgranenſis: *Illud neceſſarium viſum eſt de Monaſteriis* L. 1. c. 8. *puellarum, quæ in quibuſdam locis lupanaria potiùs videntur eſſe quàm Monaſteria, propter negligentiam ſtipendiorum, aut certè inſolentiam Prælatarum. Unde poſtulandum eſt, ut Religioſi viri ad hoc dirigantur, ut talia inquirant, & ſecundùm Religionem Deo placabilem emendare ſtudeant, ſicut & ſuperiùs de Clericis decrevimus.* Utraque hæc Synodus Regii brachii poſtulavit auxilium ad exequenda illa, quæ & prima Aquenſis Synodus ſtatuerat, nec non & ibidem factus Abbatum Conventus, cujus hic eſt Canon quinquageſimus tertius: *Ut quoties expoſcit neceſſitas, veſtimenta & calceamenta, & omnia neceſſaria fratribus dentur.* Eadem Aquenſis Synodus paupe- c. 115. Lib. 1.
ribus Monaſteriis per Epiſcopos ex Eccleſiarum proventibus mandat hæc omnia ſuppleri. Reparatam tunc diſciplinam humana infirmitas iterum fœdaverat, ideoque præſens Canon denuò repurgavit. Quod ipſum per Angliam, Germaniam, Italiam, ac alias Provincias iſto ſæculo plures Synodi fecerunt.

Verùm poſteà irrepſit alius abuſus, in quem ſtatuit Oxonienſis Synodus Stephani Cantuarienſis Archiepiſcopi: *Decernimus, ut tam Monachi, quàm Canonici Regulares, & Moniales, in uno Refectorio ſimul edant, nec per ſe cuilibet, ſed communiter omnibus victualia præparentur. Nec ſingulis eorum denarii pro veſtibus tribuantur, ſed talia per certas perſonas ad hæc deputatas diligenter expediantur, qui, ut quilibet indiguerit, & facultas domus ſuſtinuerit, eis indumenta miniſtrent. Et cùm eis nova tradita ſunt, vetera ab eis recipiantur, quæ in uſus pauperum vel alias neceſſitates convertantur.* Et in Albienſi Synodo Zoenus Epiſcopus ac Innocentii tertii per Galliam Legatus. *Nulli regu-* C. 15.
lari pro veſtibus, ſeu pro pitantia, à ſuo Majore pecuniæ ſumma detur, ad hoc enim datur ei materia proprium retinendi; ſed omnes de veſtiario induantur. Et nova Benedictini Ordinis, quæ pro reformandis Narbonenſis Galliæ Monaſteriis confirmavit Gregorius nonus, Statuta: *Duximus prohibendum, ne Monachis detur pro victu pecunia vel veſtitu, vel occaſione hujuſmodi aſſigneatur redi-* C. 16.
tus alicui. Et ſi fortè hucuſque fuerint aſſignati, ab eo penitus auferantur. Duo hæc poſteriora Decre- Tom. 2. 6.
ta exſtant apud Lucam Dacherium. Quòd iſta veſtiaria pecunia ſit ſummum proprietatis & varii abuſus fomentum, norunt Monaſticarum rerum periti.

Addit præſens Canon: *Secundùm Regulam Sancti Benedicti.* In interrogatorio Caroli Magni Capitulari exſtat hæc quæſtio: *Utrùm aliqui* C. 12.
Monachi eſſe poſſint præter eos, qui Regulam Sancti Benedicti obſervant? Inquirendum etiam, ſi in Gallia Monachi fuiſſent, priuſquam traditio Regulæ Sancti Benedicti in has Parochias perveniſſet? Poſterior quæſtionis pars eſt inutilis ac imperita. Quis enim neſciat Sancti Antonii inſtitutum ex

Ita-

Digitized by Google

Italia in Gallias deportatum à Sancto Martino,
ac ibidem à Saocto Victricio Rotbomagenſi E-
piſcopo, Joapne Caſſiano, Sanctis Cæſario &
Aureliano Arelatenſibus Archiepiſcopis, Sancto
Ferreolo Epiſcopo Ucetienſi, & aliis pluribus
ante Sanctum Benedictum Patribus fuiſſe per
omnes Gallias propagatom? Quòd Sanctus Vi-
ctricius Barbaram Morinorum terram, hoc eſt,
Epiſt. 28. hodiernam Flandriam & Arteſiam Monaſteriis
impleverit, teſtatur Sanctus Paulinus. A San-
cto Benedicto Monachos, qui ejus Regulam
docerent, mitti in Galliam primus poſtulavit
Francorum Rex Theodobertus, ac impetravit
Sanctum Maurum, qui in Andegavenſi agro
exſtruxit Glanofolii Monaſterium: Rei ſeriem
latè exponit Monachus Aimoinus. Etiamnum
L. 2. c. Gallia habet plura Monaſteria Sancto Benedi-
22. 23. cto ſeniora. Et hinc poſteriorem iſtam quæſtio-
nem in ſubſequenti Capitulorum Brevi correxit
ipſe Carolus per hanc quæſtionem: *Qua Regula
Monachi vixiſſent in Gallia, priuſquam Regula San-*
C. 12. *cti Benedicti in ea tradita fuiſſet, cùm legamus
Sanctum Martinum & Monachum fuiſſe, & ſub ſe
Monachos habuiſſe, qui multò ante Sanctum Benedi-
ctum fuit?* Hanc quæſtionem Epiſcopis & Ab-
batibus Imperator propoſuit, & quid reſpon-
ſum fuerit igooro. Reſpondendum verò fuerat
Monachos iſtos vixiſſe juxta aliquam ex Re-
gulis jam laudatorum Patrum. Quin tamen
Sanctus Maurus Magiſtri ſui Regulam, Regio
favore fretus, propagare ſtuduerit non eſt du-
dubitandum.

Et cœptum ab ipſo opus inſigniter adjuvit
Sanctus Gregorius Magnus, ſcribens in libris
Dialogorum: *Benedictus Vir Dei inter tot mira-*
L. 2. c. 36. *cula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque
verbo non mediocriter fulſit. Nam ſcripſit Monacho-
rum Regulam, diſcretione præcipuam, ſermone lu-
culentam. Cujus ſi quis ſubtilius mores vitamque
vult cognoſcere, poteſt in eadem inſtitutione Regulæ
omnes Magiſterii illius actus invenire: Quia San-
ctus Vir nullo modo potuit aliter docere quàm vi-
xit.* Quòd Sanctus Gregorius Sancti Benedicti
Monachus fuerit, & juxta ejus Regulam in ſuo
L. 4. c. 80 ad Clivum Scauri Monaſterio vixerit, Joannes
Diaconus affirmat eſſe luce clarius, & proſe-
quitur: *Gregorius ſui Monaſterii Monachos, Be-
nedicti utique Regulis mancipatos, in Saxoniam,*
id eſt Angliam, *deſtinavit.* Et infrà: *Quòd
monachi, qui à Gregorio in Saxoniam miſſi, Sancti
Benedicti Regulæ fuerint mancipati, inter alia il-
lud etiam oſtendit, quod ex ipſius diſcipulis vix
poteſt in illis partibus Monachus aliquis inveniri,*
C. 82. *à quo non obſervetur tam in propoſito, quàm in cul-
tu Regula Benedicti.* Omnem Anglicanum Cle-
rum eſſe Monaſticum, & ipſas etiam Epiſcopa-
les Eccleſias non à Clericis, ſed à Cathedralibus
Monachis regi juſſit laudatus Gregorius: Juſſit
eſſe, uti eſt etiamnum hodiè, Benedictinum.
Et hinc ad plenam Angliæ Synodum dixit
Sanctus Wilfridus Archiepiſcopus Eboracenſis,
*Se primum fuiſſe qui verum Paſcha in Northum-
bria Scotis ejectis docuerit, qui Cantus Eccleſiaſti-
cos Antiphonatim inſtituerit, qui Sanctiſſimi Bene-
dicti Regulam à Monachis obſervari juſſerit.* San-
cti Benedicti Regulam, quam Sanctus Apoſto-
lus Auguſtinus Saxonibus dederat, Wilfridus Fol. 266.
traduxit ad Scotos. Exſtant hæc apud Guiliel-
mum Malmesberienſem. Etiam à Jacobo Syro
adversùs Chalcedonenſem Synodum, circum-
ſcriptos Armenios ad rectam viam reduxit, &
Romanos inſuper ritus ipſis perſuaſit Grego-
rius, atque ità de eorumdem Patriarcha Nierſe
habet ipſorum Menologion: *Nierſes Lampro-
nenſis ex Græco vertit in Armenum hiſtoriam
Sancti Gregorii Papæ Romanorum, & Regulam
Benedicti, apud eoſdem Romanos obſervatam.* Re- Jul. 17.
lictis Sancti Baſilii inſtitutionibus, Nierſes ſuis
Monachis impoſuit Sancti Benedicti Regulam,
imitatus Gregorium, qui ipſam impoſuerat Ro-
mania. Hinc & hujus hiſtoriam, ſeu Dialo-
gorum libros tranſtulit in Armenium. Quòd
nempè iſta Regula cum ſuo auctore, & omnis
Monaſtica vita ab hiſce libris inſigniter com-
mendetur. Et hinc lucet primam horum libro-
rum Gıæcam tranſlationem non eſſe à Zacharia
Pontifice, ſed multò priorem. Quod interim
laudatam Regulam omnibus Italiæ Monachis
Gregorius impoſuerit, non eſt amh gendom.
Et ità omninò credidit ſecunda Synodus Du-
ziacenſis: *Beati Benedicti Regula Sancto Spiritu
promulgata, & laudis auctoritate Beati Papæ
Gregorii inter Canonicas Scripturas, & Catholico-
rum Doctorum ſcripta eſt teneri decreta.*

Ex eodem principio laudata Regula plurimum
profecit etiam per Gallias. Quod poſt Sancti
Mauri adventum vix ullum ſit in Francia fun-
datum, niſi ſub Sancti Benedicti aut Sancti
Columbani Regula Monaſterium, poſſit facilè
& lucidè demonſtrari: Et variis exemplis de-
monſtravit in ſuis ad trigeſimam ſecundam San-
cti Lanfranci Epiſtolam notis Lucas Dacherius.
Quæ verò ſit Sancti Columbani Regula, edi-
cit in ſui Beſuenſis Cœnobii Chronico Joan-
nes Monachus: *Amalgarius Dux ſub manu filii
ſui Waldaleni, & ſub Regula Beati Columbani
ſtuduit Monachos aggregare.* Et ab ipſo relatum,
quo fundatio ipſa confirmatur, Clotarii Regis
Præceptum: *Waldalenus Abbas Monachos ſub
Regula Beati Columbani, ſeu Beati Benedicti
adunavit.* Beatus Columbanus fecit quod po-
ſtea Cluniacenſes, Ciſtercienſes, ac Cœleſtini
ſunt imitati. Sancti Benedicti Regulæ quædam
conſtitutionum additamenta ſuperpoſuit: Et
hæc aggregata ſunt Regula Sancti Columbani,
Cluniacenſis, Ciſtercienſis, aut Cœleſtina. Rem
inſigniter elucidat in Hiſtoria Eccleſiaſtica Ode-
ricus Vitalis: *Columbanus admirandæ Sanctitatis* Lib. 8.
*Pater inter præcipuos laboravit, ſignis & prodi-
giis glorioſè inter Terrigenas effulſit, & Spiritu
ſancto edoctus Monachalem Regulam edidit, primuſ-
que Gallis tradidit. Florentiſſimi de Schola ejus Mo-
nachi prodierunt, & in mundo, velut aſtra in fir-
mamento, virtutibus micuerunt. Euſtaſius enim
Lexovienſis, Agilus Rebacenſis, Faro Meldenſis,
Audomarus Bononienſis, Philipertus Gemmeticen-
ſis, aliique plures Epiſcopi & Abbates excellentiſ-
ſimæ proceſſere Religionis, quorum Sanctitas eviden-
tibus miraculis cœlitus oſtenſa eſt, ipſorumque ſtu-
dio in filiis Eccleſia inſigniter propagata. Ipſi a*

ſtor

reor, beatum Maurum ejuſque Socios & Diſcipulos noverunt, utpotè vicini, & ab ipſis, ſicut ab aliis Scripta Doctorum, ædificationis cauſa Sancti normam ſuſcepere Benedicti: Ita tamen ut non abhorrerent ſui Statuta Magiſtri, almi videlicet Columbani. Et hæc Regula non ſolis novis fuit impoſita Monaſteriis, ſed inſuper in ſuis Canonibus generatim ſanxit Sanctus Leodegarius Epiſcopus Auguſtodunenſis: *De Abbatibus vel Monachis ita obſervare convenit, ut quidquid Canoni-* Cap. 13. *cus Ordo vel Regula Sancti Benedicti edocet, & implere & cuſtodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitimè apud Abbates vel Monaſteria conſervata, & numerus Monachorum, Deo propitio, augebitur, & omnis mundus per eorum orationes aſſiduas malis carebit contagiis*. Per Canonicum Ordinem intelligit generales Eccleſiæ de Monaſtica diſciplina Canones, his ſolis dicit ſuæ Diœceſis Monachos fuiſſe tunc uſque directos, deinceps autem decernit dirigi etiam per Regulam Sancti Benedicti. Aut ſanè neſcio cujus ſui Anteceſſoris ſimile Statutum innovat & confirmat. Et ſuo, quod Corbeienſi Monaſterio dedit privilegio Berteſridus Ambianenſis Epiſcopus adjunxit: *Illud addi placuit, ut ipſi Monachi ſub Regula Sancti Benedicti, vel Sancti Columbani converſari & vivere debeat*. Particula, *vel*, hic non disjungit, ſed explanat, & æquivalet vocibus, *Id eſt*: Berteſridus vult Corbeienſes, alterius anteà diſciplinæ Monachos, deinceps vivere ſecundùm Sancti Benedicti Regulam, & illi ſuperpoſitas conſtitutiones Sancti Columbani. Apoſtolica hodie Sedes Eccleſiis ac Monaſteriis privilegia dat ea lege, ut deinceps admittant & obſervent Romanum Miſſale ac Breviarium: Eodem modo Gallicani tunc Epiſcopi honorarunt Regulam Sancti Benedicti.

Merovingiorum interim Regum ignavia, & Caroli Martelli in ipſos ac Eccleſiam violentia Clericos & Monachos detruſit in extremam paupertatem, paupertas in deſperationem, deſperatio in Apoſtaſiam & adnexa crimina: Quin imò pleraque Monaſteria Dei ſervis vacuavit. Ad reparandam diſciplinam Gregorius ſecundus legavit nobis Sanctum Bonifacium Apoſtolum, id eſt, ad nullam Sedem, ſed ad ſolas Apoſtolicas vices ordinatum Epiſcopum, Anglicanum Sancti Benedicti Monachum, ſeriis mandatis ac ſolemni ad Sancti Petri corpus profeſſione conſtrictum plantare Romanam ubique diſciplinam, quæ, uti & Anglicana, Monachos jam dudum vivere juſſerat ſecundùm Regulam Sancti Benedicti. An. 715. Hinc ille fecit quod ſcribit Marianus Scotus: *Sanctus Bonifacius à Præſule Sedis Apoſtolicæ Gregorio Moguntinæ Civitati Metropoli Germaniæ Archiepiſcopus ordinatur, & Legatus Germanicus Romanæ Eccleſiæ in Franciam mittitur, qui prædicatione ſua multos Thuringorum, Heſſorum, & Auſtraſiorum ad fidem rectam, à qua deviaverant, convertit. Monaſteria ſexus utriuſque primò inſtituit Germaniæ*. Remenſium Metropolita Hincmarus aſſerit ipſum non ad Moguntinam Eccleſiam, ſed ad ſolam Apoſtolicam Legationem fuiſſe à Gregorio conſecratum. Et an primus Monaſteria Germaniæ inſtituerit, videtur vacillare. Quidquid ſit, in neſcio qua Germanica Synodo ſub Hilderici regno & Carolomanni Principatu edidit hunc pro univerſa Francorum Eccleſia Canonem: Cap. 7. *Decernimus ut Monachi & Ancillæ Dei Monaſteriales juxta Regulam Sancti Benedicti Cœnobia vel Xenodochia ſua ordinare, gubernare, vivere ſtudeant, & vitam propriam degere ſecundùm prædicti Patris ordinationem non negligant*. Et in Synodo Leptinenſi: *Abbates & Monachi receperunt Regulam* Cap. 1. *Sancti Patris Benedicti ad reſtaurandam normam Regularis vitæ*. In notis ad trigeſimam ſecundam Sancti Lanfranci Epiſtolam eruditus Lucas Dacherius urget verbum, *Recipio*, ſolis amiſſis rebus convenire, & concludit: *Declarat ergo Synodus illa Abbates & Monachos, qui Leptinas convenerant, Benedictinæ Regulæ obſervationes ſuſque deque habitas, ejus ſanctionibus ultrò ſe ſubmittentes, ad priſtinum velle rigorem revocare*. Exiſtimat omnes Franciæ Monachos jam olim fuiſſe ad Sancti Benedicti Regulam compulſos, & iſtam antiquam conſtitutionem hic innovari.

At certum eſt falli. Iſtam enim conſtitutionem nulla commendat antiqua memoria: Nec veroſimile eſt, quod ad Sancti Mauri ingreſſum & prædicationem cuncta Galliæ Monaſteria Sanctorum Martini, Honorati, Cæſarii, Ferreoli, Aureliani, ac aliorum Patrum Regulis valedixerint. Etenim dudum poſt Sancti Mauri adventum Sanctus Donatus Vezontinenſis Epiſcopus ſuæ Provinciæ Monachis ſcripſit ſingularem Regulam, adeoque Sancti Benedicti Regula non poteſt tunc omnes Galliæ Monachos obligaſſe. Quapropter Leptinenſis Canon reſpicit priorem Germanicum. Hunc quidam prioris ſuæ Regulæ tenaces Abbates aut admittere detrectaverant, aut admiſſum excuſſerant, redeuntes ad avitam Regulam: Et hi tandem in Leptinenſi Synodo Sancti Benedicti Regulam receperunt. Addidit proxima ſub eodem Hilderico Rege & Majore domus Pippino celebrata Synodus Sueſſionenſis. *Ordo Monachorum vel Ancillarum Dei ſecundùm Regulam ſanctam ſtabilis permaneat*. Sancti Benedicti Regulam per antonomaſiam titulat abſolutè Regulam, & quidem Regulam ſanctam, & de ipſius apud Leptinas recepta ab omnibus profeſſione vult deinceps non ceſpitari: Ipſam ſancit eſſe immobilem ac inconcuſſam. Quæ omnia à Carolo Magno per magnam omnium Abbatum Synodum fuiſſe innovata & confirmata ſecundo noni ſæculi Anno, teſtatur Chronicon Monaſterii Moſſiacenſis. Acta latent aut perierunt.

Verum nec hac via Regulam fuiſſe immobilem demonſtrat ſuprà adductum interrogatorium ejuſdem Caroli Capitulum. Inter Benedictinæ ac inter alterius Regulæ profeſſores orta eſt magna diſſenſio: Iſti ante Sancti Benedicti Regulam aſſeruerunt nullos in Gallia fuiſſe Monachos, ideoque ſolos iſtius Profeſſores eſſe genuinos ac legitimos Eccleſiæ Gallicanæ filios. Erat aſſertio abſurda: Ignorans iſtud ſæculum ita cæcutiebat. Et hinc tandem meliora inſtructus Imperator in Reſponſorio Capitulorum Brevi flagiravit ab iſtis aſſertoribus, an ergo Sanctus Marinus non fuiſſet germanus Gallicanæ Eccleſiæ

Mona-

Monachus, & qua ille Regola vixiſſet? Videtur Benedictinæ Regulæ refutatoribus faviſſe, & ipſos ad illam noloiſſe compelli. Per ſemetipſum interim definire noluit, ſed controverſiam propoſuit Maguntinæ in Epiſcopos, Abbates, ac Proceres diſtributæ Synodo, cujus Prologus hæc habet: *In alia turma conſederunt Abbates ac probati Monachi, Regulam Sancti Benedicti tenentes atque tractantes diligenter, qualiter Monachorum vitam in meliorem ſtatum atque augmentum cum Dei gratia perducere potuiſſent*. Monaſticum ſtatum Carolus volebat plenè reparatum: Hinc per ipſos Abbates Synodaliter diſcuſſum voluit, an hunc ad finem expediret Benedictinam omnibus imponere, an ſingulis ſuam priorem Regulam permittere? Ac tandem Sanctus Benedictus vicit,
Cap. 11. & prodiit hic Canon: *Abbates cenſuimus ita cum Monachis ſuis pleniter vivere, ſicut ipſi qui in præſenti Synodo aderant, palàm nobis omnibus promiſerunt; id eſt, ſecundùm doctrinam Regulæ Sancti Benedicti, quantùm humana permittit fragilitas*.
Cap. 9. Confirmavit ſecunda Remenſis Synodus: *Lecta eſt Regula Sancti Benedicti, ut ad memoriam reduceretur Abbatibus minus ſcientibus, ſi qui fortè adfuerint, qualiter & ſe & ſuos ſecundùm eandem Regulam cuſtodire valerent atque gubernare*. Utraque hæc Synodus celebrata fuit anno tertio decimo noni ſæculi: eodem anno ſtatuit tertia Turonenſis: *Monaſteria Monachorum, in quibus olim Regula beati Benedicti Patris conſervabatur, ſed nunc fortè qualicumque negligentia ſubrepente remiſ-*
Cap. 25. *ſiùs ac diſſolutiùs cuſtoditur, vel certè penitùs abolita negligitur, bonum videtur ut ad priſtinum revertantur ſtatum, & Abbates eorumdem in eodem habitu & vita, qua ipſa Regula præcipit eos incedere, vivere ſtudeant. Quoniam aliqua ſunt Monaſteria, in quibus jam pauci ſunt Monachi, qui prædicti Patris Regulam ſuis Abbatibus promiſſam habeant. Quippe cum ipſi Abbates magis Canonicè, quam Monachicè, inter ſuos converſari videntur*. Receptam ac profeſſam in Leptinenſi, Sueſſionenſi, ac præſertim Aquenſi Abbatum Synodo Regulam quidam Turonenſis Regionis Abbates denuò excuſſerant, ideoque ipſos ad illam laudatus Canon dennò coegit. Eundem ſcopum
Cpa. 22. habet ſecunda Synodus Cabilonenſis: *De Abbatibus & Monachis idcircò hic pauca ſcribimus, quia penè omnia Monaſteria Regularia in his Regionibus conſtituta ſecundùm Regulam Sancti Benedicti ſe vivere fatentur. Inquiratur ergo diligenter, ubi ſecundùm ipſum Ordinem vivitur, & ubi ab ipſo Ordine digreſſum eſt, ut juxta ejuſdem beati viri inſtitutionem vivere certent, qui ſe ut ita viverent tum atteſtatione profeſſi ſunt*. Eos qui uſque huc Regulam iſtam profeſſi non fuerant, videtur ad ipſam admittendam non velle compelli.

Quidquid ſit, poſt tot Synodorum Decreta & Canones Regulam nondum fuiſſe io omni Francia firmatam demonſtrant ſequentes ab Aquenſi, quam ad patris Caroli exemplum convocaverat Ludovicus Pius, Abbatum Conventu editi Canones: *Ut Abbates, mox ut ad ſua Monaſteria*
C. 1. 2. 3. *remeaverint, Regulam per ſingula verba diſcutientes pleniter legant, & intelligentes, Domino opitulante, efficaciter cum Monachis ſuis implere ſtudeant. Ut Monachi omnes, qui poſſunt, Regulam memoriter diſcant. Ut officium juxta quod in Regula Sancti Benedicti continetur, celebrent Monachi*.
Et Canon ſecundæ ibidem Epiſcopalis Synodi: L. 1. c. 15.
Monachi ſecundùm traditam à Beato Benedicto Regulam unanimiter, quantumcumque poſſe eſt, cujuſque Religionis Regularem vitam in omnibus ſectentur. Lucidè mandat quaſcumque deſeri Regulas & acceptari ſolam Sancti Benedicti. Et haſce Synodos laudat Ludovici Pii Annaliſta
Aſtrologus: *Conventus Aquiſgrani poſt natalem* An. 819.
Domini habitus, in quo multa de Statu Eccleſiarum & Monaſteriorum tractata atque ordinata ſunt. Et adjungit: *Conſtituit Deo amabilis Ludovicus Imperator Benedictum Abbatem, & cum eo Monachos ſtrenuæ vitæ, qui per omnia Monaſteria Monachorum euntes, redeunteſque, uniformem traderent cunctis Monaſteriis, tam viris quàm Sanctimonialibus fœminis, vivendi ſecundùm Regulam Sancti Benedicti incommutabilem morem*. Notanda eſt vox, *Incommutabilem*: Edicit quòd Ludovicus peremptoriè obedire juſſerit, & deinceps de hoc articulo non diſceptari. Conſonat Lam-
bertus Schafnaburgenſis: *Præceptum eſt ut omnes* An. 819.
Monachi cantarent Ordinem Sancti Benedicti. Ludovicus Pius Aquiſgrani habuit Synodum, ibique ordinavit vitam Monachorum. Utique juxta Regulam laudati Patriarchæ. Alias Synodos de hac re Lambertus noo memorat: Quòd hæc ſola fuerit irrefragabilis, ac nullum relinquat tergiverſandi locum. Et ità poſt tot Synodos, Canones, ac Regia Decreta per omnem Franciam Regula tandem plenè triumphavit. Et ex his lucet ipſam oſque ad Sancti Booiſacii Apoſtolatum in laudata Monarchia non fuiſſe univerſalem.

Et ex iſto tempore Gallicana Eccleſia Sancti Benedicti Regulam cœpit abſolutè per Antonomaſiam appellare Regulam, Ordinem, Sanctum Ordinem, aut Regulam Sanctam. Ità ſuprà audivimus à Synodo Sueſſionenſi, & Aquenſi Conventu Abbatum. Etiam Vernenſis Synodus ſtatuit: *Monaſteria tam virorum quàm puellarum ſe-*
cundùm ordinem Regulariter vivant. Detrectan- Cap. 5.
tes Abbates aot Abbatiſſas mandat per Epiſcopum, aot etiam per Metropolitam aut Synodum compelli, & concludit de contumacibus: *Honorem ſuum perdant, & tales in eorum loco conſtituantur, qui ſecundùm Ordinem Sanctum ipſum gregem regant*. Ordo Sanctus idem eſt quod Regula ſancta. Et Moguntina ſub Carolo Magno
Synodus: *Decrevimus, ſicut Sancta Regula dicit,* Cap. 11.
ut Monaſterium, ubi fieri poſſit, per Decanos ordinetur, quia Præpoſiti ſæpè in elationem incidunt. Ubi clarum eſt intelligi Regulam Sancti Benedicti. Eodem modo in litteris ad Golſ- Ep. 32.
fridum Conſtantienſem in Normandia Epiſcopum loquitor ex Gallicanæ Eccleſiæ Monacho Cantuarienſium Archiepiſcopus Sanctus Lanfrancus: *De ſervanda Regula profeſſionem fecerunt. Ad ſervandam Regulam moneantur*. Iſtis nempè temporibus & Gallicana & Anglicana Eccleſia non admittebat aliam Monachalem Regulam, ideoque ad illam denotandam nulla

ſpeci-

ſpecificante voce erat opus. Omittere nolim grande encomium, quod illi dat in ſuo adverſus Dudam lapſam Monialem Decreto ſecunda Cap. 7. Synodus Duziacenſis: *Sanctus Spiritus per Beatum Benedictum eodem ſpiritu, quo & Sacri Canones conditi ſunt, Regulam Monachorum edidit.* Alludit ad phraſim Sancti Leonis, qui generales Eccleſiæ Canones dixit Spiritu Dei conditos, & Cap. 3. totius mundi reverentia conſecratos. Quod ipſum encomium repetit Synodus Trosleiana. Interim ex laudato Vernenſi Canone iterùm lucet, quod ad laudatam Regulam cunctis Franciæ Monachis imponendam & Synodi & Reges debuerint quaſi ſudare ſanguinem, & Abbatibus degradationem comminari.

Quin à S. Gregorii temporibus in Sicilia, Corſica, Sardinia, ac aliis Italiam reſpicientibus Inſulis eadem Regula fuerit univerſalis, non eſt dubitandum. Iſto enim tempore Corſica & Sicilia reſpiciebant urbem ac ejus Pontificem uti ſuam Metropolim atque Metropolitam, ideoque non minus apud ipſas, quàm in hac laudata Regula habuit plenum vigorem. Et varia S. Benedicti Monaſteria Gregorius apud Siculos exſtruxit. Sardinia ſemper habuit ſuam Eccleſiaſticam Metropolim. Verùm quomodo Gregorius dilectam Regulam, quam traduxit in alieni Patriarchatus Armeniam, in ſubditam ſuæ Diœceſi ac viciniſſimam Provinciam non traduxiſſet? Quòd ipſam in Hiſpanias traduxerit, certo teſtimonio firmare non poſſum, & non velim divinare. Quidquid ſit, ipſam admiſit, & omnibus ſuis utriuſque ſexus Monaſteriis impoſuit Hiſpanorum ſub Sancti Leonis noni Pontificatu celebrata Coyacenſis Synodus: Cap. 2. *Omnes Abbates ſe & fratres ſuos & Monaſteria, & Abbatiſſæ ſe & Moniales ſuas & Monaſteria ſecundum Beati Benedicti regant Statuta.* È Saracenica ſervitute exurgere tunc incipiebat afflicta Hiſpania, ideoque & lapſam reparare diſciplinam.

Quod Sanctus Auguſtinus, uſitato iſtius ſæculi more, Monachatum cum Baptiſmo acceperit, lucidè in ejus vita affirmat Sanctus Poſſidonius. Quod & ipſe & omnis Africa vocem, *Monaſterium*, uſque ad ejus tempora ignorarit, habemus in octavo Confeſſionum libro, ac in nonageſimo ſeptimo tractatu ſuper Evangelium Sancti Cap 6. Joannis. Sancti Antonii Inſtitutum ipſe ex Italia portavit in Africam, & ab Aurelio Carthagineuſium Primate adjutus quaquaverſum propagavit. Hinc enim maledicus Conſtantinenſium Donatiſtarum Epiſcopus Petilianus Circumcelliones improperanti repoſuit Monachos, & eum ſarcaſmo eſt percunctatus: *Quid ſunt Monachi? Monachorum nomen ubi habetur in Sacris litteris?* De advectis in Africam Monachis culpavit Auguſtinum, quaſi novis monſtris illam maculaſſet. Et quòd Regulam viris ſcripſerit, & poſteà Sanctimonialibus ex nata occaſione dumtaxat accommodaverit, poſſit lucidè demonſtrari. Et hinc ad Sancti Dionyſii Abbatem non malè ſcripſit Stephanus Tornacenſis Ep. 151. Epiſcopus: *Beato Benedicto Sacræ Religionis Primitias ſanctus contulit Auguſtinus.* Hoc eſt, propagandi Monachiſmi dedit exemplum. Neuter enim induxit novam Monachiſmi speciem, ſed Sancti, quod unicum tunc in Eccleſia, Antonii Inſtitutum novis dumtaxat, & ad ſua tempora & loca accommodatis legibus polierunt & propagarunt. Ex Auguſtini propagine fuit Sanctus Fulgentius. Hinc omnia, quæ intra Africam, & exul in Sardinia ſundavit Monaſteria, certum eſt fuiſſe Auguſtinianæ Regulæ. Uti Judaica in Apoſtolos perſecutio plurimùm Eccleſiæ profuit, & fidem ſeminavit per omnem mundum, ità & Wandalica perſecutio Religionem ac Regulam Auguſtinianam. Etenim de Ruffiniano Byzaeii Epiſcopo ſcribit in Sancti Fulgentii vita Ferrandus Diaconus, vel quia alius antiquus Doctor: *Epiſcopus quidam Ruffinianus nomine, qui perſecutionis violentiam fugiendo declinans ex Byzaceno Concilio navigarat, Provinciæ Siciliæ vicinus in quadam breviſſima commorabatur Inſula, vitam Monachi laudabiliter gerens.* Utique ædificato iſtic Monaſterio. Dixi: *Vel quis alius.* Etenim in operis præfatione Scriptor ille affirmat ſe in Sardinia ſub exule Fulgentio fuiſſe Monachum: Quod Ferrando Carthaginenſi Diacono videtur non quadrare. Et de Sancto Gaudioſo Aptungenſi Epiſcopo, ac Quodvultdeo Primate Carthaginenſi ſcribit ad Nicolaum ſecundum Pontificem Sanctus Petrus Damiani: Lib. 1. Ep. 9. *Beatus Gaudioſus Aptungenſis Eccleſiæ, quæ Africanæ Diœceſis eſt, Cathedram obtinens, Wandalis Africam devaſtantibus, cum Sancto Quodvultdeo ac cæteris Præſulibus fugit, & in Parthenope Civitate Monaſterium condidit.* Loquitur ex Wandalica Victoris Vitenſis Epiſcopi hiſtoria: Lib. 1. *Genzericus Rex memoratæ Urbis Epiſcopum, id eſt, Carthaginis, Deo & hominibus manifeſtum, nomine Quodvuldeus, & maximam turbam Clericorum, navibus fractis impoſitam, nudos atque exſpoliatos expelli præcepit. Quos Dominus miſeratione bonitatis ſuæ, proſpera navigatione Neapolim Campaniæ perducere dignatus eſt Civitatem.* Et hi iſtic Monaſterium conſtruxerunt. Hic eſt ille Quodvultdeus, ad quem Eccleſiæ Carthaginenſis adhuc Diaconum Sanctus Auguſtinus ſcripſit librum de Hæreſibus. Et de Africano Monacho Sancto Donato ſcribit in virorum Illuſtrium Catalogo Sanctus Hildefonſus Archiepiſcopus Toletanus: *Donatus, & profeſſione & opere Monachus, cujuſdam Eremitæ fertur in Africa exſtitiſſe Diſcipulus. Hic violentias Barbarorum Gentium, atque ovilis diſſipationem, & gregis Monachorum pericula pertimeſcens, ferè cum ſeptuaginta Monachis, copioſiſque librorum codicibus, navali vehiculo in Hiſpaniam commigravit, qui ab illuſtri Religioſaque fœmina Minchea ſubſidiis ac rerum opibus miniſtratis, Servitanum Monaſterium viſus eſt conſtruxiſſe. Iſte prior in Hiſpaniam Monaſticæ obſervantiæ uſum & regulam dicitur adduxiſſe, tam vivens virtutum exemplis nobilis, quàm defunctus memoriæ claritate ſublimis. Hic & in præſenti luce ſubſiſtens, & in crypta ſepulchri quieſcens, ſignis quibuſdam proditur effulgere ſalutis: Undè & monumentum ejus honorabiliter colere perhibentur Incolæ Regionis.* Eundem Donatum laudat in ſuo Chronico Joannes Abbas Biclarenſis: *Donatus Abbas Monaſterii Servitani u*

mi-

mirabilium operator, *clarus habetur*. Claruiſſe
affirmat ſub Imperio Juſtini primi. Et ex iſto
Servitano Monaſterio prodierunt & plurimi &
ſanctiſſimi Hiſpaniarum Epiſcopi, quos inter
fuit Sanctus Eutropius Valentinus Antiſtes,
quem laudat in virorum Illuſtrium Catalogo
Sanctus Iſidorus Hiſpalenſis Archiepiſcopus,
& adjungit: *Scripſit ad Petrum Epiſcopum Itali-
cenſem de diſtinctione Monachorum, ſalubri ſermone
compoſitam epiſtolam, & valdè Monachis neceſſa-
riam*. Ad quod Donati Encomium addit
Aubertus Miræus: *Donatus ſcripſit Regulam ad
Virgines, quam ex vetuſto codice ſuo deſcriptam
Canonici Regulares Monaſterii Corporis Chriſti Co-
lonia ad me tranſmiſerunt*. Et edicit iſtius Regulæ
exordium: *Sanctis à me plurimùm venerandis
Chriſti Virginibus Gauſtrudæ, omnique ſuæ con-
gregationi in Cœnobio, à famula Dei Flavia con-
ſtructo, Donatus*. Ex quo lucet utriuſque ſexus
Monaſteria à Sancto Donato per Hiſpaniam
fuiſſe diffuſa. Et quis inficietur aut ambigat
ipſum fuiſſe Auguſtinianæ Regulæ? Etenim
nullos niſi Sancti Auguſtini Monachos tunc
noverat Africana Eccleſia. Eutropius floruit
ſub Magno Gregorio, quem omnes ſcimus &
Benedictinæ Regulæ zeloſiſſimum, & Richaredo
Gothorum in Hiſpania Regi, ac ejus Doctori
& Directori Sancto Leandro Hiſpalenſi Archi-
epiſcopo fuiſſe amiciſſimum. Forſitan illæ hos
ad admittendam iſtam Regulam voluerit indu-
cere, & Sanctus Eutropius, utpotè Servitani
Monaſterii nuper Abbas & jam Protector, poſ-
ſit pro Sancti Auguſtini Regula interceſſiſſe.
Scio bas quæſtiones eſſe rixas Monaſticas ac
interminabiles genealogias, nec ipſis velim in-
tricari: attamen arrogantiæ non eſt dicere veri-
tatem. Benedictina Regula eſt per Summos Ec-
cleſiæ Patres judicata Monachis aptior quam Au-
guſtiniana, atque ita plura Sancti Auguſtini per
Europam Monaſteria olim obtinuit Sanctus Be-
nedictus. Præſentis, inquam, Synodi tempore
nullam Monaſticam niſi Sancti Benedicti Regu-
lam noverat Gallicana, Italica, Hiſpanica,
Anglicana, & omnis fermè Europæa Eccleſia.
Hinc noſter Canon mandat Monachis victum &
veſtitum præberi juxta Regulam Sancti Benedicti.

Ad evellendas quaſvis proprietatis radices ad-
dit de Monachis: *Abſque voluntate Abbatis Præ-
poſituram aliquam non teneant*. Voces, *Præpoſi-
tus ac Præpoſitura*, apud antiquos Monachos
habuerunt ſignificationem variam, de qua in
data ſuis Canonicis Regula Sanctus Crodogangus
Metenſis Epiſcopus: *Quamvis omnes, qui præ-
Cap. 46. *ſunt, Præpoſiti ritè dicantur, uſus tamen obtinuit
eos vocari Præpoſitos, qui quandam Prioratus cu-
ram ſub aliis gerunt*. Præpoſitum dicit eſſe illum,
quem plura hodie Monaſteria vocant Proviſorem
aut Procuratorem. Eodemque modo loquitur
in ſua Regula Sanctus Pachomius: Diſtinguit
enim Monaſterii Patrem, Monaſterii Principes
ſeu Majores, Monaſterii Præpoſitum ac Secun-
dum, id eſt, Præpoſiti abſentis aut impediti
Cap. 11. Vicarium. Quod ipſum in ſua Regula facit San-
ctus Fructuoſus Archiepiſcopus Braccarenſis. Eo-
dem ſenſu loqui videtur vita Sancti Fulgentii:
*Fulgentius ſine ſuo conſilio nec eum Fratrem, qui
Præpoſiti gerebat Officium, ſinebat aliquid agere*.
Lucidè ita loquitur in Sancti Auguſtini vita bea- Cap. 27.
tus Poſſidonius. Loquitur de Monaſterio Cleri- Cap. 24.
corum. Et hinc lucet aliam Clericis Auguſtini,
aliam ejus Monachis ſhiſſe regiminis formam,
& Regulam his, non iſtis ſcriptam: Ea enim
per Præpoſitum intelligit non Procuratorem, ſed
ipſum Patrem ſeu Monaſterii Præfectum. In
Monaſtica item Regula ſcribit Sanctus Iſidorus
Archiepiſcopus Hiſpalenſis: *Ad Præpoſitum per-
tinet ſollicitudo Monachorum, actio cauſarum, cura
poſſeſſionum, ſatio agrorum, plantatio & cultura
vinearum, diligentia legum, conſtructio ædificio-
rum, opus Carpentariorum ſeu Fabrorum*. Omnia
temporalia Monaſterii Officia dicit ordinanda à
Patre, & ſpectare ad curam Præpoſiti. Etiam
ad ſuos Sancti Quintini Regulares Canonicos
ſcribit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Ab-* Ep. 32.
*bas veſter faciat ſibi Præpoſitum, qui omnia exte-
riora diſponat*. Et in Auguſtano Sancti Udalrici
Monaſterio alium Sveviæ, alium Bavariæ fuiſſe
Præpoſitum, teſtatur ejuſdem Eccleſiæ Chro-
nicon: Quòd nempe alter apud Svevos, alter L. 2. c. 2.
apud Bavaros ſita Monaſterii bona gubernaret.
Uti quædam Eccleſiæ diverſos Archidiaconos,
ita magna Cœnobia varios habuere Præpoſitos;
Et Monachorum Cœnobia & Clericorum. Ea-
dem in ſignificatione vocem uſurpat prima
Aquenſis Synodus. Refert verba ſuperiùs addu-
cta Sancti Crodogangi. Et hunc Præpoſitum
leges Juſtiniani appellant Monaſterii Apocriſa-
rium.

Aliter verò in Eccleſiæ ſuæ hiſtoria ſcribit Si-
meon Monachus Dunelmenſis: *Sanctus Cudber-* L. 4. c. 8.
*tus ſucceſſit in Præpoſiti, id eſt, Prioris officium.
Nam qui nunc Prior, à Beato Benedicto Præpoſitus
Monaſterii appellatur*. Hinc idem Benedictus ei Cap. 21.
ſupponit omnes Decanos, quos hodiè dicimus
Superiores. Eum ſtatuit ab Abbate cum melio-
rum Fratrum conſilio eligendum, & proſequi-
tur: *Sæpiùs contingit ut per ordinationem Præpoſiti* Cap. 65.
*ſcandala gravia in Monaſteriis oriantur, dum ſint
aliqui maligno ſpiritu ſuperbiæ inflati, qui æſtiman-
tes ſe ſecundos eſſe Abbates, aſſumentes ſibi tyran-
nidem, ſcandala nutriunt, & diſſenſiones in Con-
gregatione faciunt; & maximè in illis locis, ubi
ab eodem Sacerdote, vel ab eiſdem Abbatibus, qui
Abbatem ordinant, ab ipſis etiam & Præpoſitus or-
dinatur. Quod quàm ſit abſurdum, facilè adver-
titur. Quia ab ipſo initio ordinationis materia ei da-
tur ſuperbiendi, dum ei ſuggeritur à cogitationibus
ſuis, exutum eum eſſe à poteſtate Abbatis ſui, quia
ab ipſis eſt ordinatus, à quibus & Abbas. Hinc
ſuſcitantur invidiæ, rixæ, detractiones, æmula-
tiones, diſſenſiones, exordinationes. Et dum con-
traria ſibi invicem Abbas Præpoſituſque ſentiunt, &
ipſorum neceſſe eſt ſub hac diſſenſione animas pericli-
tari, & ii qui ſub ipſis ſunt, dum adulantur parti-
bus, eunt in perditionem. Cujus periculi malum illo
reſpicit in capite, qui talibus in ordinatione fecerunt
auctores. Ideoque nos prævidemus expedire propter
pacis charitatiſque cuſtodiam, in Abbatis pendere
arbitrio ordinationem Monaſterii ſui. Et, ſi fie-
ri poteſt, per Decanos ordinetur omnis utili-*

tas

tas Monaſterii, prout Abbas diſpoſuerit: ut dum pluribus committitur, unus non ſuperbiat. Quòd ſi aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter cum humilitate, & Abbas judicaverit expedire, quemcumque elegerit Abbas cum conſilio Fratrum timentium Deum, ordinet ipſe ſibi Præpoſitum. Tanta in quibuſdam Monaſteriis erat Prioris ſeu Præpoſiti dignitas, ut ipſe non minùs quàm Abbas ab Epiſcopo ſolemniter benediceretur. Et hinc tanta illi etiam ſuperbia, ut ſe ab Abbatis poteſtate exemptum crederet, imò ſecundum Abbatem. Qua de cauſa maluit Sanctus Benedictus ſua Monaſteria carere Præpoſitis & variis per ipſos diſciplinæ periculis, ac regi per ſolos Abbates ac Decanos. Permiſit tamen arbitrio Abbatum. Et hunc articulum innovat, ac ſervari mandat Moguntina ſub Carolo Magno Sy-
Cap. 11. nodus: *Decrevimus, ſicut ſancta Regula dicit, ut Monaſterium, ubi fieri poſſit, per Decanos ordinetur, quia Præpoſiti ſæpè in elationem incidunt, & in laqueum Diaboli.* Quam formam etiam in Ægypti Monaſteriis fuiſſe ſervatam, ſcribit ad Euſtochium Sanctus Hieronymus.

Ep. 22. c. 15. Et ex his intelligimus varia Patrum ac Synodorum obſcuriora loca. In primis Sancti Gregorii Epiſtola ad Agnellum, quem vulgata Epigraphe perperam appellat Epiſcopum, Abbatem
Lib. 6. Ep. 10. Ariminenſem: *Dicimus quòd Dilectio tua Præpoſitum non habens, omninò in regendis fratribus elaboret. Si ergò qui vos in ordine ſequitur, talis eſt ut circa cellæ ordinationem, Fratrumque cuſtodiam, nec non & in lucrandis animabus ſolers valeat inveniri, is debet ad hunc locum incunctanter accedere. Si verò talis non eſt qualem locus repoſcit, de quolibet etiam ultimo gradu, ſi talis inter fratres fuerit repertus, hujus non locus, ſed utilitas profectò eſt prævidenda.* Epiſcopos Gregorius ac omnes ſemper Romani Pontifices, *non veſtræ Dilectionis, ſed veſtræ fraternitatis* titulo ſemper honorarunt. Et iſto tempore Caſtorium Epiſcopum ſemper infirmum habebat Ariminenſis Eccleſia, ac ejus loco viſitatorem Leontium Epiſcopum Urbinatem, atque ità conſtat Agnellum fuiſſe Abbatem. Et Epiſcopos aut Clericos eſſe ſimul Abbates numquam permiſit, ſed ſanctiſſimè ſemper Gregorius interdixit. Agnellus itaque Sancti Patris Benedicti ſecutus conſilium, noluit habere Præpoſitum, ſed per Decanum aut Decanos rexit ſuum Monaſterium. Verùm quia onus ſuperabat, aut certè fatigabat ejus vires, Præpoſitum aſſumi juſſit Pontifex: Et hoc non juxta ætatis, ſed juxta meritorum ordinem ac idoneitatis. Præpoſito affirmat incumbere ordinationem cellæ, Fratrum cuſtodiam, lucrandarum animarum zelum, Fratribus dandum omnis virtutis exemplum: Quæ omnia lucidè ſunt officium Prioris. Lucidè Gregorius loquitur ex Sancti Benedicti Regula, atque ità lucet ipſam tunc in omnibus Italiæ Monaſteriis habuiſſe vim Canonis, ac ſolam viguiſſe. Eodem ſenſu ſecunda Turonenſis Sydus duos in eadem cella habitare, aut in eodem lecto decumbere Monachos vetat, & ad-
Cap. 14. jungit: *Schola labore communi conſtruatur, ubi omnes jaceant aut Abbate aut Præpoſito gubernante.* A Monaſterii ſeptis item mandat arceri mulieres, & denuò ſubjungit: *Si Abbas in hac* Cap. 16.
parte aut Præpoſitus negligens apparuerit, excommunicetur. Utrumque hoc officium manifeſtè ſpectat ad Priorem. Et Sancti Leodegari Auguſtodunenſis Epiſcopi Monachales Canones habent: *Monachi Abbati ſuo ac Præpoſito ſint obedientes.* Et iterùm: *Quiſquis hæc dictata tentaverit aliqua tranſgreſſione caſſare, ſi Abbas eſt, anno uno ei communionis poteſtas ſuſpendatur, ſi Præpoſitus, annos duos.* Edicit Præpoſitum Monaſticæ diſciplinæ poſt Abbatem eſſe cuſtodem, ideoque eundem cum hodiernis Prioribus. Et in directis ad Monachos Capitulis Carolus Magnus commendat exhibendam Abbati reverentiam, & ſubjungit: *De Decanis & Præpoſitis, ut eorum mutatio ſecundùm Regulam fiat.* Ubi Sancti Benedicti Regulam denuò antonomaſticè appellat Regulam. Et Aquenſis Abbatum ſub Ludovico Pio conventus: *Præpoſitus intra & extra* Cap. 31.
Monaſterium poſt Abbatem majorem reliquis Abbatis ſubditis habeat poteſtatem. Senior Decanus reliquis Decanis præponitur, & Abbate vel Præpoſito præſente proprium locum teneat. Ut Abbas, Præpoſi- Cap. 55.
tus, vel Decanus, quamvis Presbyteri non ſint, Lectoribus benedictionem tribuant. Per Præpoſitum Cap. 62.
Prior, per Decanum intelligitur Supprior. Et idem Conventus quandoque habebat plures. Nam & hodiè quidem habent plures Priores: Magnum, & ſecundum, & tertium, & quartum. Primus eſt Præpoſitus, alii ſunt Decani. Et hinc etiamnum hodiè ſolus primus habet ubique, etiam præſente Abbate, ſuæ dignitatis locum, aliorum ſenior non niſi Abbate ac magno Priore abſente. Eis præſentibus, recedit ad locum ſuæ profeſſionis. Pomposa tot Priorum gradus & nomina peperit poſteriorum ſæculorum humanus dies: Sunt tamen antiqua. Etenim de Guilielmo Sancti Carileſi Monacho ſcribit Simeon Dunelmenſis: *Primò Prior Clauſtri, deindè ſecundus ab Abbate, Major ſcilicet Prior conſtituitur.* Prior Clauſtri fuiſſe tunc videtur ſenior F. 4. c. 1.
ſeu primus Decanorum. Sancti Benedicti Ordo hodiè Pachomiano more Œconomum appellat Præpoſitum. Excipe Monaſteria perpetuò commendata: Hæc titulum iſtum avito more dant Priori.

Verùm de neutra Præpoſitorum ſpecie ſtatuit hic noſter Canon. Præter Abbatias ac ſolemnes Monachorum Conventus olim fuerunt, ac etiamnum ſunt conventiculi, quos Patres & Canones vocant Abbatiolas, Cellas, Obedientias, Gangrias, Prioratus, Præpoſituras. Dependent ab Abbatia, ſicut membra à capite: Et ipſorum Præfectus ſemper debuit eſſe manualis ad nutum Abbatis, & illi obligatus ad rationes. Apud quoſdam titulatur Prior, apud quoſdam Præpoſitus: Nam Sancti Benedicti Regula hos titulos confundit. Hinc intellige quid apud antiquos Monaſticarum rerum Scriptores ſint Prior & Monachi Obedientiarii, quid Clauſtrales: Hi ipſam Abbatiam incolunt, iſti Obedientias ſeu Cellas. Habuerunt ſemper propria, & à principali Conventu diviſa bona, atque ex illis obligantur alere fratres certo numero, facere

Divina

Divina quotidie Officia, & in incolas ac peregrinos pauperes conſueta opera charitatis. Ea Abbas augere poterat, non diminuere, nec ſuæ menſæ applicare. Quidam olim ſtudebant bonorum augmento, atque ità adſpirabant ſuo tempore erigi in Abbatiam: Quibuſdam Fundator hanc conditionem appoſuerat. Laxata diſciplina hoſce Conventiculos redegit in ſolitudinem, & quaſi in carceres aut inſulas, in quas Abbates inviſos ſibi Monachos detrudebant. Et hinc natus eſt alius abuſus, in quem ſtatuit apud Guilhelmum Malmesberienſem Sanctus Anſelmus. *Ne Monachi teneant villas ad firmam.* Et apud Rogerium Hovedenſem Succeſſor ejus Hubertus:
Fol. 756. *Prohibemus ne Monachi reditus, quos Obedientias*
Fol. 228. *vocant, teneant ad firmam.* Et in Oxonienſi Synodo ejuſdem Sedis Antiſtes Stephanus: *Monachus Eccleſiam vel Monaſterium, vel quodlibet prædium Eccleſiæ ſuæ non audeat retinere ad firmam.* Et ad Auxitanum in Gallia Archiepiſcopum ſcripſit Innocentius tertius: *Ad audientiam noſtram noveris perveniſſe, quòd Monachi, Canonici, & alii Regulares tuæ Provinciæ, cùm deberent in Clauſtro potiùs juxta Regularia Conſtituta divinis obſequiis vigilare, de Obedientiis ac reditibus, quorum curam geſſerunt, pecunia congregata, Clauſtrum abhorrentes, per Curias Principum & Potentum diſcurrere non verentur.* Mandat illos compeſci, ſpoliari ipſis pecuniis, ipſaſque redigi in uſum communem. Exſtat Epiſtola apud Gregorium nonum. Præfatas igitur vacuas Cellas ſeu Præpoſituras Abbates elocabant ſuis Monachis, atque ita Simoniam committebant, fovebantque proprietatem ac inobedientiam. Conductor enim Monachus gerebat ſe, non ut manualem,

L. 1. tit. 31. cap. 7.

ſed ut firmum ac immobilem, & tam quoad adminiſtrationem, quàm ejus reſignationem dependere nolebat à voluntate Abbatis. Et hunc abuſum noſter Canon abolet & circumſcribit.

At ecce hinc humana iniquitas invenit aliam artem, adversùs quam ſcribit ad Uccetienſem Epiſcopum laudatus Innocentius: *Ad noſtram audientiam pervenit, quòd quidam Canonici Nemauſenſis Eccleſiæ à nobis litteras confirmationis ſuper adminiſtrationibus ſuis obtinere laborant, Religionis ſuæ conditione ſuppreſſa.* Nemauſenſis enim Eccleſia erat tunc Regularis. Et in aliis ad neſcio quem Abbatem litteris: *Porrecta nobis ex parte tua petitio continebat, quòd plures ex Religioſis, qui Prioratibus vel aliis adminiſtrationibus præſunt, à nobis ſuper ipſis quoad vixerint poſſidendis confirmationis litteras ſe aſſerunt impetraſſe.* Et Monachi & Regulares Clerici, quòd Cellas aut Præpoſituras à ſuis Abbatibus aut Epiſcopis deinceps conducere, & ad vitæ finem firmi retinere non poſſent, firmitatem iſtam ab Apoſtolica Sede flagitabant, & quandoque impetrabant: & quidem ſuæ profeſſionis qualitate ſuppreſſa. Omnes iſtiuſmodi gratias eſſe ſubreptitias, communis vitæ profeſſioni ac paupertatis voto ſubſtantialiter adverſas, ideoque nullas declarat Pontifex, & ab omnibus exſufflandas. Exſtant ambæ litteræ apud laudatum Gregorium. Quæ omnia inſigniter confirmavit atque innovavit ſancta Tridentina Synodus, ſanciens nulli Regulari, cujuſcumque conditionis fuerit, bona ſtabilia poſſe à Superioribus concedi in uſumfructum, uſum, adminiſtrationem, aut Commendam.

Lib. 2. tit. 30. c. 5. 6.

Seſſ. 25. cap. 2.

CANON VII.

PLacuit quoque Presbyteros, Diaconos, & reliquos Clericos, qui Eccleſiaſticos tenuerint honores, abſtinere omnimodis ab uxoribus, vel reliquis mulieribus. Quod ſi non fecerint, honore ſimul & officio priventur, & à propriis Epiſcopis excommunicentur.

Scholion.

HInc liquet quod Sancti Leonis noni adversùm conjugatos Clericos Decreta extendere ad Ultramontanos primus non cœperit Gregorius ſeptimus. Factum hic vides etiam à Victore ſecundo. Et quidem iſtud, quod excommunicatione in Laico caſtigare conſuevit Eccleſia, crimen ſola degradatione in Epiſcopo aut Clerico paſſim caſtigavit. Crimen, ob quod Clericus & degradetur & excommunicetur, immane ſemper eſſe debuit atque horrendum. Quam diſciplinam & vulgares Apoſtolorum Canones, & in canonicis ſuis Epiſtolis laudant Sanctus Baſilius, fundantes ſe in exemplo Divinæ clementiæ, quæ idem crimen non caſtigat bis in idipſum. Nihilominus ſacrorum Clericorum ſacrilega conjugia utroque gladio percoſſit hæc Synodus: Adeò Iſudatus Pontifex fuit ipſa deteſtatus. Verùm modico fructu: Sancti enim hujus operis adimpletio laudato Gregorio per divinam providentiam ſervabatur. Et hinc præſentem Canonem moderatus plurimùm eſt Nicolaus ſecundus. Quòd fœdis iſtis maritis ſolam ſuſpenſionem inflixerit, atque hac clementia caſtitatem reddere ſit conatus, infrà patebit.

CANON VIII.

INter hæc quoque placuit noxios diverſorum ſcelerum diverſis ſententiis refrænari. Et quia audivimus quoſdam Laicorum nefario auſu res Eccleſiaſticas ſuis uſibus applicuiſſe, & injuſto Dominio in ſuum opus retinuiſſe, idcircò omnimodis prohibemus, ut nemo Laicorum Abbatiam Monachorum, vel Clericorum Archidiaconatum, neque Præpoſituram, vel honorem Presbyterii, vel Sacriſtæ, ſeu Magiſtri Scholæ; neque ullos honores ad jus prædictum pertinentes auſit ſuis uſibus retinere. Et ſi fecerit, excommunicationi ſubjaceat.

SCHOLION.

UTi Carolus Martellus, & quidam poſt ipſum Reges, Duces & Comites Epiſcopatus, Abbatias, ipſarum Cellas, & alia pinguiora Saeerdotia, ita inferiores Proceres ae Pagorum etiam Domicelli Archidiaconatus, Parochiales Eccleſias, & alia id genus beneficia violenter iſto ſæculo redigebant in ſuam ſervitutem atque utilitatem, ſibi aut ſuis filiis tradebant in Commendam, & ntebantur tanquam propriis: Præſertim illis, quorum ipſorum Majores ferebantur fuiſſe Fundatores. Exemplis variis hoc ſuprà oſtenſum eſt, & ſuo adhuc loco oſtendendum. Hæc igitur ſaerilegia præſens Canon proſcribit & damnat.

CANON IX.

PRæcipimus quoque ut nullus Laicorum aliquid ſuſcipere audeat de rebus aut ſubſtantiis defunctorum, niſi quantum ipſi defuncti, adhibitis idoneis teſtibus, in vita ſua ordinaverint: Aut ſi inteſtati obierint, ad libitum propinquorum hæredum dividantur.

SCHOLION.

FIlios in parentum bona ſuccedere & natura mandat & jus gentium. At verò in extraneos teſtandi, legandi, aut per quamvis ultimam voluntatem de ſuis bonis diſponendi facultatem Gentiles Romanorum Prineipes cenſuerunt eſſe ſuum beneficium. Mors enim aufert dominium, & decedentium bona devolvit in communem mundum, ideoque Prineipis eſt de ipſis arbitrari & ordinare. Apud plures Barbaras Gentes nullum fuit jus extremæ in extraneos voluntatis. Et ità etiamnum eſt apud noſtros in Belgio Geldrienſes. Et hine tam Chriſtiani quàm Gentiles Romanorum Imperatores iſtud jus ſuis populis dederunt ſub variis conditionibus, & quædam ob erimina ipſo privaverunt. Scribit Nicephorus Calixtus: *Antoninus Pius, abrogata veteri Caii Julii Cæſaris lege, qua Senatorio viro de bonis ſuis teſtari non permiſerat, niſi dimidiam eorum partem, qui pro tempore futurus eſſet, Principi relinqueret, omnibus per conſtitutionem dedit liberam poteſtatem de facultatibus ſuis ita ut vellent diſponendi.* Et conditionum unam prodit in Neronis Auguſti vita Svetonius Tranquillus: *Nero inſtituit ut ingratorum in Principem teſtamenta ad fiſcum pertinerent, & ne impunè eſſet ſtudioſis juris, qui ſcripſiſſent ea vel dictaſſent.* Et in Antonini Philoſophi vita Julius Capitolinus: *Leges addidit de vigeſima hæreditatum.* Et de Antonino Heliogabalo Ælius Spartianus: *Ad vigeſimam hæreditatum Mulionem curare juſſit.* Ex quo fonte Nicephorus iſta hauſerit, ignoro: Iſtius ſanè per Julium Cæſarem in Senatores inducti, aut per Antoninum Pium exſtincti oneris nemo Romanæ Hiſtoriæ authenticus Scriptor meminit. Et ſtatim adducenda aliud demonſtrabunt. Quidquid ſit, firmato Auguſti Octaviani Imperio omnis ſtatim populus cœpit adeò adulari, ut ſcribat memoratus Svetonius: *Nonnulli Patrum familiarum teſtamento caverunt, at ab hæredibus ſuis, prælato Victimæ titulo, in Capitolium ducerentur, votumque pro ſe ſolveretur, quòd ſuperſtitem Auguſtum reliquiſſent.* Et exinde invaluit mos, quo quiſque moriens Principem legato aliquo atque elogio honoraret. Hinc de defuncta Junia, Caſſii uxore, ſorore Marci

Lib. 3. cap. 31.

Lib. 6. cap. 32.

Cap. 11.

Cap. 12.

Lib. 2. cap. 59.

Digitized by Google

ci Bruti, ſcribit in Annalium libris Cornelius
Lib. 3. cap. 76. Tacitus: *Teſtamentum ejus multo apud vulgus rumore fuit. Quia tu magnis opibus cùm fermè cunctas Proceres cum honore nominaſſet, Cæſarem omiſit. Quod civiliter acceptum: Neque prohibuit quo minùs laudatione pro roſtris, cæteriſque ſolemnibus funus cohoneſtaretur.* Multus erat rumor in populo, timebaturque Tiberius Juniam uti ingratam funebribus honoribus privaturus: Quòd nempe conſuetum tunc honoris morem idonea perſona in ſuo teſtamento non ſervaſſet. Et iſtum morem Nero in legem redegit, legatum iſtud non poſſe eſſe vigeſima hæreditatis parte minus definivit Antoninus Philoſophus, & iſtis vigeſimis colligendis ordinavit Præfectum & Curatorem. Erat officium honoratum: Hinc notatur fœdos Heliogabalus, quòd ipſo Mulionem donaſſet. Ex quo lucet Neronis legem à nullo Succeſſore fuiſſe circumductam. Circumduxiſſe tandem videtur magnus Conſtantinus: Nullus enim Chriſtianus Imperator legitur uſus iſto jure. Et neque in Theodoſiano, neque in Juſtinianæo Codice eſt ulla ipſius memoria.

Adulatrix Gentilitas dicto legati honore paſſim non fuit contenta. Romanorum plurimi Principem ſcripſerunt vel nuncuparunt hæredem. Adeò mos iſte invaluit, ut de reducto ad inopiam, ideoque ad rapinas converſo Imperatore
Lib. 4. c. 38. Cajo Caligula ſcribat Svetonius: *Teſtamenta Primipilarium, qui ab initio Principatus Tiberii neque illum neque ſe hæredem reliquiſſent, ut ingrata reſcidit. Item cæterorum ut irrita & vana, quoſcumque quis diceret hærede Cæſare mori deſtinaſſe. Quo metu injecto, cum jam & ab ignotis inter familiares, & à parentibus inter liberos palàm hæres nuncuparetur, deriſores vocabat, quòd poſt nuncupationem vivere perſeverarent. Et multis venenatas mattias miſit.* Et aliis inſuper modis occidit. Pergit idem Scriptor de Imperatore Domitiano:
L. 12. c. 12. *Confiſcabantur alieniſſimæ hæreditates, vel exiſtente uno, qui diceret audiſſe ſe ex defuncto, cum viveret, hæredem ſibi Cæſarem eſſe.* Ad Principem ex nuncupativo teſtamento probandum hæredem volebat ſufficere unicum teſtimonium. Simili tyrannide uſi fuiſſe videntur & quidam Chriſtiani Imperatores, adversùm quos in ſcripta ad Conſtantinopolitanum populum & omnes Provinciales Lege ſanxerunt Honorius ac Theodoſius ſecundus: *Nolumus convelli deficientium ſcriptas jure ac ſolemniter voluntates, dum quoddam morientis ſupremum, & non adſcriptum proceſſiſſe confirmatur arbitrium, tanquam Patrimonium ſuum ad nos deficiens maluerit pertinere. Omnibus enim privatis & militantibus interdicimus, ne hujuſmodi perhibeant teſtimonia, & falſi criminis reos teneri præcipimus, ſi cum ſcriptæ jure ac ſolemniter deficientium extiterint voluntates, non ſcriptum aliquod ſub noſtrorum nominum mentione falſa adſtruere molliantur.* Exſtat lex in Codice Theodoſiano.
Lib. 4. tit. 4. c. 5. Per ejuſdem tituli ſecundam, Proculo Urbis Præfecto ſcriptam, legem Valentinianus ſecundus ac Theodoſius Magnus ſibi aliquid per Epiſtolam aut Codicillum legari, quod in privatos beneficium omninò valebat, prohibent, & quoad alias cum legitimis ſolemnitatibus ſcriptas aut nuncupatas in ſui favorem extremas voluntates ſanciunt ſe nullo frui privilegio, ſed populo eſſe pares. Adducta junioris Theodoſii lex eſt multo benignior. Etenim ſcriptum teſtamentum non ſolùm alio poſteriori ſcripto, ſed etiam, ſi quidem ſua forma conſtiterit, nuncupativo teſtamento ſtatuit revocari atque caſſari. At verò in ſui favorem nec unico nec centum teſtibus credi hic voluit optimus Princeps, nuncupativo teſtamento nullum permiſit eſſe locum. Omnem qui deinceps pro tali teſtamento teſtis juraſſet, tractari voluit ut perjurum: Quia nempe anteà quidam adulatione pejeraverant. Hanc legem ſuo Codici inſeruit etiam Imperator Juſtinianus, verùm temperatam, ac reductam ad juris communis terminos. Cenſuit Principem in hoc puncto non oportere eſſe iniquioris conditionis quam privatos. Redeamus ad Gentiles Auguſtos. Memoratum ipſos inſtituendi morem probat etiam factum Nobilis viri Lucii veteris, de quo per Neronem ad mortem damnato ſcribit in ſexto decimo Annalium libro Cornelius Tacitus: *Nec defuere qui monerent magna ex parte hæredem Cæſarem nuncupare, atque ita nepotibus de reliquo conſulere. Quod aſpernatus: Ne vitam* Cap. 11.
proximè libertate actam noviſſimo ſervitio fœdaret. Nobilem virum Agricolam tanti fecit idem Scriptor, ut ſingularem de ejus vita libellum nobis reliquerit. Etiam ab ipſo teſtatur exoſum Domitianum ex æquo cum uxore & filiis ſcriptum hæredem, & adjungit de Tyranno: *Satis conſtabat* Cap. 43.
lecto teſtamento Agricolæ, quo cohæredem optimæ uxori & piiſſimæ filiæ Domitianum ſcripſit, lætatum eum velut honore, judicioque. Tam cæca & corrupta mens aſſiduis adulationibus erat, ut neſciret à bono patre non ſcribi hæredem, niſi malum Principem. Et de Commodo Imperatore, multos per calumniam trucidante, ſcribit Ælius Lampridius: *His, quibus deerat falſi criminis oppoſi-* Cap. 5.
tio, objiciebatur quod ſcribere voluiſſent Commodum hæredem. Et utique non ſcripſiſſent. Ex quibus liquet inſtitutiones iſtas fuiſſe omninò adulatorias atque extortas.

Et hinc in Octaviani Auguſti laudem ſcribit Svetonius: *Quamvis minimè appeteret hæredita-* Lib. 2. c. 66.
tes, ut qui nunquam ex ignoti teſtamento capere quidquam ſuſtinuerit, amicorum tamen ſuprema judicia moroſiſſimè penſitavit, neque dolore diſſimulato, ſi parciùs, aut citra honorem verborum, neque gaudio, ſi gratè pieque quis ſe proſecutus fuiſſet. Legata vel partes hæreditatum à quibuſcumque Parentibus relicta ſibi, aut ſtatim liberis concedere, aut ſi pupillari ætate eſſent, die virilis togæ vel nuptiarum, cum incremento reſtituere conſueverat. Et in rectum adhuc agentis Domitiani laudem: *Relictas ſibi hæreditates ab iis, quibus liberi erant,*
non recepit. Etiam Tiberium Imperatorem in Lib 12. c. 9.
Annalium libris laudat Cornelius Tacitus: *Hæ-* Lib. 2.
reditatem cujuſquam non adiit, niſi cum amicitia c. 48.
meruiſſet. Ignotos, & aliis infenſos, eoque Principem nuncupantes, procul arcebat. Quidam enim, ne bona ſua ad malè ſibi viſos hæredes tranſirent, inſtituebant Principem, ſperantes de hujus adversùm iſtos potentia. Et de Adriano Imperatore
ſcribit Ælius Spartianus: *Ignotorum hæreditates re-* Cap. 15.

pudiavit, nec noteram accepit, ſi filios haberent. Quod ipſum de Antonino Pio, & Antonino Philoſopho ſcribit Julius Capitolinus. Et de per-
Cap. 7. tinace Auguſto: *Legem tulit, ut teſtamenta priora non prius eſſent irrita, quàm alia perfecta eſſent, neve ob hoc Fiſcus aliquando ſuccedrret. Ipſeque profeſſus eſt nullius ſe aditurum hæreditatem, quæ aut adulatione alicujus delata eſſet, aut lite perplenn, ut legitimi hæredes & neceſſarii pri-*
Cap. 7. *varentur. Addiditque Senatuſconſulta hæc verba: Sanctius eſt, Patres Conſcripti, inopem Rempublicam obtinere, quàm ad divitiarum cumulum per diſcriminum atque dedecorum veſtigia pervenire.* Ex quibus lucet omnes has inſtitutiones fuiſſe captatas ab avaris Principibus, ideoque fuiſſe populi expilationes atque rapinas. Hinc item lucet, quod litigioſa bona Regio Fiſco, aut etiam, quod hinc inde conſuevit, Eccleſiæ legare, atque ita ſuo competenti ſuſcitare adverſarium irrefragabilem, ſit facinus non tantùm ab Eccleſiaſtica pietate aut Chriſtiana charitate, ſed etiam à Pagana juſtitia alienum.

Et dictis rapinis non contenti quidam Imperatores, aliis inſuper artibus in hæreditates ſunt graſſati. Quomodo enim Caius Caligula, Nero, Domitianus, atque Antoninus Commodus authentica teſtamenta ex frivolis cauſis exufflarint, jam audivimus. Hinc proceſſit & iſta, per Pertinacem caſſata, lex quæ jam perfectum teſtamentum per alterius inchoationem irritabat, atque ita hæreditatem iſtam devolvebat ad Fiſcum. Quin & de Cæſare Auguſto, quòd illuſtris viri Titi Vinii teſtamentum ob opum magnitudinem caſſarit, atque in Fiſcum tranſcripſerit, ſcribit in primo Hiſtoriarum libro Cornelius Tacitus. Ex quo fonte proceſſit & multa
Cap. 48. in Chriſtianos carnificina. Etenim quod Galerius Maximinus, non propter fidem, ſed propter opulentorum patrimonia moverit nobis perſecutionem, teſtatur in Eccleſiaſtica Hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius. Quod ipſum de Licinio Auguſto aſſeverat in magni Conſtantini vita Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, addens ipſius rapinas fuiſſe Martyrum hæredibus, aut
Lib. 2. c. 21. 35. 36. ubi illi deficerent, Eccleſiis à laudato Conſtantino reſtitutas.

Malum profecit etiam ad quoſdam Chriſtianos Imperatores. Etenim de Arcadio Auguſto, uxo-
Lib. 5. re ejus Eudoxia, ac reducto ad Cathedram Sancto Joanne Chryſoſtomo ſcribit Zozymus: *Joannes reverſas tadem tractabat, conſimiles in Urbe tumultus excitati.* Utique concionando in vitia Imperatricis. *Calumniatorum verò natio magis, quàm antehac unquam, velut inundans, & Eunuchos Aulicas perpetuò ſtipans, ſi quis opulentus vita decederet, ejus facultates nuntiabat, quaſi nulli liberi vel cognati exſtarent. Hinc Reſcripta Pelucipis adferrbantur, quibus hujus patrimonium illi tradi jubebatur. Simul hæreditates illis cedebant qui eas petiverant, adſtantibus interim liberis, & parentes cum gemitu implorantibus. Denique ſimpliciter nihil erat quod non lamentis impleret oppida, cuivis municipi detrimentum præter rationem afferens. Nam cum Princeps extremè ſtolidus, conjux ejus ſuprà ſexum arrogans, & inſatiabili avaritiæ, tum Eunuchorum, tum familiarium ſibi muliercularum, quæ maximè huic imperabat, undique addicta eſſet, vitam omnibus acerbam reddebat, adeò quidem ut modeſtis hominibus morte nihil eſſet optabilius.* In hocce vitium declamabat Sanctus Joannes, ideoque meruit deportari denuò, ac in ærumnis mori. Scio Zozymum eſſe in omnes Chriſtianos Imperatores maledicum Paganum, ideoque non ſolùm Arcadium & Eudoxiam de ſtoliditate & avaritia, ſed & laudatum Joannem de tumultibus ab ipſo argui: Hac tamen in parte adſtipulatur ei in Sancti Epiphanii vita Polybius Rhinocururæ Epiſcopus, affirmans nobilis, improlis, ac delati, ſed nondum auditi, longè minùs damnati, in Cypro viri Fauſtiniani hæreditatem fuiſſe invaſam ab Arcadio: Et de invaſo Callitropes viduæ agro nota eſt Hiſtoria. Quòd interim à laudato Epi- Cap. 52.
phanio correptus Arcadius Fauſtiniani viduæ reddiderit omnia, addit laudatus Polybius. Et rara ſunt in Chriſtianis Imperatoribus ſimilia rapacitatis exempla.

Verùm Barbari, qui Romanum poſteà lacerarunt Imperium, Reges reſumpſerunt iſta omnia, & facti Chriſtiani quædam retinuerunt. Etenim de Charegiſilo Sigeberti Francorum Regis Secretario, ſcribit Sanctus Gregorius Turonenſis E-
piſcopus: *Charegiſilus fuit levis opere, gravis cupiditate, competitor rerum alienarum, teſtamentarumque effractor, cui talis fuit vitæ exitus, ut non mereretur voluntatem propriam morte imminente complere, qui aliorum voluntates ſæpè deſtruxerat.* Fuit enim à ſicariis infeliciter trucidatus. Lib. 4. c. 51.
Et in quintæ Pariſienſis Synodi confirmatorio Edicto ſtatuit Clotharius ſecundus: *Cuicumque defuncto, ſi inteſtatus deceſſerit, propinqui abſque contrarietate Judicum in ejus facultate juxta legem ſuccedant.* Legem utique Romanam. Nempe inteſtatorum hæreditates ſibi Judices rapuerant, aut fuerant partiti cum Regio Fiſco. Nec violentia fuit tunc plenè exſtincta, aut ſanè poſteà revixit. Etenim de Hincmaro Remenſi Archiepiſcopo ſcribit in ejuſdem Eccleſiæ Hiſto-
ria Presbyter Flodoardus: *Hincmarus Amalberto illuſtri Comiti ſrripſit pro injuſtitia, quam audierat eum in ſua perpetraſſe judicio, exigendo res cujuſdam interfecti ab eo, qui ſecundùm commendationem ipſius eas in illius eleemoſynam diſtribuerat, perhorreſcens quòd Chriſtianus & moriturus admittere talia non expaverat, timens Dei futurum judicium.* Quiſpiam ex lethali vulnere defunctus nuncupativo teſtamento inſtituerat pauperes, & piam hanc voluntatem amico ſuo commiſerat exequendam, qui & fuit executus. Ac ecce Amalbertus Comes interceſſit, exſufflavit teſtamentum iſtud, defunctum tractavit uti inteſtatum, & pium executorem compulit ad reſtituenda omnia, quæ manus pauperum deportaverant in Cœlum. Facinus iſtud non ſolùm divinis ac humanis legibus, ſed etiam ſuorum Regum Capitularibus adverſari clamavit Hincmarus, atque ita lucet, non Clotharium duntaxat, ſed etiam Carolum Magnum ac ejus Succeſſores ad evertendam iſtam barbariem fuiſſe compulſos. Lib. 3. c. 26.

Etiam

Digitized by Google

Etiam apud Britones graſſata fuit iniquitas.
Etenim ipſorum Ducem Nomenoium, quòd
Nobilium hæreditates auferret, arguit Landrannus
Archiepiſcopus Turonenſis, & cum ipſo cele-
brata ibidem quarta Synodus. Iſtius item ſuc-
ceſſorem & filium Salomonem per ipſius Epiſ-
copos de variis exceſſibus admoneri juſſit Tul-
lenſis apud Saponarias Synodus, quos inter &
hic fuit: *Ut proprietates à parentibus relictas, vel
quolibet modo rationabiliter acquiſitas, juſtos poſſeſ-
ſores habere permittat*. Aliam adhuc rapacitatis
ſpeciem fuiſſe iſtic graſſatam refert in litteris ad
Honorium ſecundum Sanctus Hildebertus Ar-
chiepiſcopus Turonenſis: *Uſque in* Namnetenſis
Concilii *diem hujuſmodi conſuetudo in terra Comi-*
Epiſt. 65. *tis exſtiterat, ut decedente marito vel uxore, uni-
verſa decedentis mobilia in proprietatem Poteſtatis
tranſirent*. Poteſtas apud Britones & quoſdam
Francos eſt oppidi Præfectus aut pagi. Abuſum
exſtinxit Hildebertus in laudato Concilio, Co-
mes & ejus Proceres ſolemniter abjurarunt, &
omnia laudatus Pontifex Apoſtolica auctoritate
Epiſt. 66 confirmavit. Longè fœdior fuit quorumdam præ-
ſertim Germanorum conſuetudo, quæ cuncta
penes defunctum peregrinum reperta mobilia
tranſcribebat in poteſtatem Cauponis. Eam
damnavit Honorius tertius Pontifex, & Impe-
rator Fredericus ſecundus.

Eandem iniquitatem viguiſſe in Anglia, do-
cent apud Joannem Bromptonum Abbatem Jor-
nalenſem leges Canuti Regis: *Siquis ex hac vi-*
C. 7. *ta decedat ſine diſtributione rerum ſuarum, vel per
incuſtodiam, vel per mortem improviſam, non uſur-
pet ſibi Dominus ejus de pecunia ſua, niſi quantum
ad juſtam relevationem pertinet, quæ Anglicè dici-
tur Heeregelt, ſed ſit ſecundùm dictionem ejus ipſa
pecunia rectè diviſa, uxori, pueris, & propin-
quis, unicuique ſecundùm modum, qui ad eum per-
tinet*. Faciendæ per hæredem relevationis im-
C. 100. penſas præfigit, ac pergit: *Perſolvat omnis vi-
dua relevationem ſuam infrà duodecim menſes ſine
foriſfacturo, ſi non poſſit anteà*. Guilielmi Lam-
bardi verſio eſt clarior: *Si quis incuria, ſive mor-
te repentina fuerit inteſtatò mortuus, Dominus ta-
men nullam rerum ſuarum partem, præter eam
quæ jure debetur Hæreoti nomine, ſibi aſſumito,
verùm eas judicio ſuo uxori, liberis, & cognatione
proximis, pro ſuo cuique jure, juſte diſtribuito*.
Itaque uſque ad undecimi, quo regnavit Canu-
tus, ſæculi exordium Rex aut alius directus Do-
minus cuncta defuncti per negligentiam aut re-
pentinam mortem ſine teſtamento Vaſalli mo-
bilia invadebat, excludens etiam uxorem & li-
beros. Hinc enim præfatur laudatus Rex: *Hæc
eſt allevatio, quam omni populo meo providere volo,*
C. 66. *in quibus omninò nimis fuerant gravati*. Et eſt
hæc omnino iniquitas, adversùs quam in Gallia
graſſantem ſtatuit Rex Clotharius, & decla-
mavit Metropolita Hincmarus.

Guilielmi Rufi in Anglia Regis iniquitas fuit
longè major, de qua Henricus Archidiaconus
Huntindonienſis: *Guilelmus omnium hæres eſſe
ſtudebat*. Quod ipſum iiſdem verbis teſtatur Hen-
L. 7. ricus Cnyghtonus. Ejus frater & ſucceſſor Hen-
L. 2. c. 7. ricus primus circumduxit ejus violentias, Re-

gnoque reddidit avitas libertates, inter quas apud
Richardum Hugustaldenſis Monaſterii Priorem
in libro de Bello Standardico habentur hi arti-
culi: *Si aliquis Baronum meorum, vel Comitum,
ſive aliorum qui de me tenent, mortuus fuerit, hæ-
res ſuus non redimat terram ſuam, ſicut faciebat
tempore fratris mei, ſed legitima & juſta releva-
tione relevabit eam. Similiter homines Baronum
meorum legitima & juſta relevatione relevabunt ter-* A. 1135.
ras ſuas de Dominis ſuis. Plures habet iſtiuſmo-
di articulos, & concludit: *Si quis pro hæreditate
ſua aliquid pepigit, illud condono, & omnes releva-
tiones, quæ pro ratis hæreditatibus pactæ erant. Et
ſi quis Baronum vel hominum meorum infirmabitur,
ſicut ipſe dabit vel dare diſponet pecuniam ſuam, ità
datam eſſe concedo. Quòd ſi ipſe præventus vel armis
vel infirmitate, pecuniam ſuam non dederit, vel
dare diſpoſuerit, uxor ſua, ſive liberi, aut parentes
& legitimi homines ejus eam pro anima ejus divi-
dant, ſicut meliùs eis viſum fuerit*. Eadem ſcri-
bit Matthæus Pariſienſis, & ad ipſa præfatur:
*Henricus promiſit emendationem legum, quibus op-
preſſa fuerat Anglia tempore patris ſui, & fratris
nuper defuncti*. Hac arte ſeniorem fratrem ſuum A. 1100.
Robertum, in terra Sancta militantem, exclu-
ſit à Regno. Quocirca non ſolùm Guilielmus
Rufus, ſed etiam ipſius Pater Guilielmus Con-
quæſtor decedentium ſuorum vaſallorum inva-
ſit mobilia, feuda non relevari tantùm juſſit,
ſed de manu ſua etiam redimi, & quaſi de no-
vo vendi. Omnem antiquorum Regum, quam
Canutus Rex correxerat, in ſuorum Feudalium
hæreditatem ac teſtamenta violentiam reſum-
pſerunt. Ipſamque denuò correxit & abjuravit
Henricus primus, reddens legem Regis Eduar-
di, id eſt, legem laudati Canuti noviſſimè con-
firmatam à Rege Eduardo. Nempè Guilielmus
Conquæſtor Anglorum Proceres habebat ſuſpe-
ctos: Hinc ſero iſto jugo cenſuit domandos.
Violentiam reſumpſit ejus ex filia nepos, & poſt
Regem Stephanum ſucceſſor Henricus ſecundus.
Etenim inter ſeptem articulos, quos in ipſius
regimine corrigendos ſuaſit nobilis in Norman-
dia miles Philippus de Eſtrebi, *Quartus fuit de* A. 1192.
ablatis hæreditatibus reſtituendis. Exſtat apud
Joannem Bromptonum.

Idem Scriptor refert ac laudat ab illius filio
& ſucceſſore Richardo, dum ad ſacrum Bellum
proficiſceretur, pro ſua & parentum ſuorum æter-
na ſalute remiſſam antiquam ſervitutem, & ſta-
tutum fuiſſe: *Quòd omnis naufragus, qui ad ter-
ram vivus pervenerit, omnes res ſuas liberè habeat
& quietè; ſi autem in navi mortuus fuerit, filii
vel filiæ, fratres aut ſorores ejus res ſuas ha-
beant, ſecundùm quod oſtendere poterunt ſe eſſe pro-
pinquiores hæredes illius. Et ſi defunctus filios vel
filias, fratres aut ſorores non habuerit, habeat* A. 1190.
Rex Catalla. Anteà igitur Rex excludebat etiam
filios & fratres. Certè nullo juſtitiæ fundamen-
to. Nec etiam nepotes, conſobrinos, aut alios
conſanguineos excludi permiſit juſtitia, atque
ita Richardus Rex plenam non meruit laudem.
Exſtat ibidem alia ejuſdem necnon & Ludovi-
ci Francorum Regis de Sacrorum militum te-
ſtamentis conſtitutio: *Reges ſanxerunt, quòd*

omnes Peregrini, qui in via hujus peregrinationis morerentur, de omnibus armaturis ſuis, equitaturis & veſtibus, quibus uſuri erant, diſponerent. Et de medietate poſſeſſionum ſuarum, quas in via ſecum habent, pro arbitrio ſuo ſimiliter faciant, dummodò nihil in patriam remittant. Et Clerici de Capellis, & omnibus utenſilibus ad Capellas pertinentibus, & de omnibus libris pro voto ſuo liberè ordinabunt. Altera verò pars tradetur ad ſubventionem terræ Hieroſolymitanæ. Certè peregrinos iſtos ad nihil de ſuis rebus remittendum in patriam, aut ad ipſarum medietatem ſacro exercitui legandam compelli æquitas non permittebat.

Quòd Richardi frater ac ſucceſſor Joannes quaſvis hæreditates à ſe redimi dennò juſſerit,
L. 13. c. 26. 27. ideoque graves cum Regno quæſtiones habuerit, teſtatur in Scotorum Annalibus Hector Boetius. Hujus filius & ſucceſſor Henricus tertius ob illata Populo & Clero gravamina duras item cum Epiſcopis habuit contentiones, de quibus Matthæus Pariſienſis: *Rex promiſit ſe certiſſimè Eccleſiæ oppreſſiones temperando ad ſtatum debitæ libertatis revocare. Undè formati ſunt articuli, circiter quinquaginta, quos Prælati in ſcripta redegerunt, ut apto tempore coram Rege & Magnatibus, & Prælatis lecti effectum debitum ſortirentur. Qui articuli vel capitula fuerunt ſimilia illis, pro quibus Beatus Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis dimicavit Martyr, victor effectus glorioſus.* Articulorum Brevem ſeu indiculum ſuo additamentorum libro inſeruit idem Matthæus cum hac Epigraphe: *Articuli pro quibus Epiſcopi Angliæ fuerant pugnaturi.* Hi ſunt vigeſimus quartus & vigeſimus quintus: *Cùm quis tenens Laicum feudum de Domino Rege, decedit, Ballivi Regis omnia bona defuncti ſaiſiunt, nec permittunt ejus executores de eis diſponere, donec inquiſitum fuerit à Scacario, utrùm aliquid debeat Regi. Et hoc juri diſſonum eſt, & contrarium chartæ, qua cavetur, quod licet Ballivis ſic facere cùm litteras Domini Regis de ſummonitione talis debiti patentes oſtenduat, & ſic poſſunt attachiari Catalla aliqua ad honorem ipſius debiti, per viſum legalium hominum, donec illud debitum perſolvatur, in aliis catallis libera adminiſtratione executoribus omninò dimiſſa. Item mortuo Laico inteſtato, Dominus Rex & cæteri Domini feudorum, bona defuncti ſibi applicantes, non permittunt de ipſis debitu ſolvi, nec reſiduum in uſus liberorum & proximorum ſuorum, & alios pios uſus per loci Ordinarium, quorum intereſt aliqua converti.* Eos cum Sancti Thomæ articulis non malè comparat laudatus Matthæus. Etiam ob ſimilia, quæ Henrici Pater Joannes Populo & Clero intulerat gravamina ſcribit apud Franciſcum Boſquettum antiqua Innocenti tertii Pontificis vita: *Licet Beatus Thomas Archiepiſcopus animam ſuam pro Eccleſiaſtica poſuerit libertate, nulla tamen utilitas quoad hoc in ſanguine ejus erat, quoniam Anglicana Eccleſia per Principum inſolentiam in profundo ſervitutis ancillata jacebat.*

Barbara conſuetudo, quæ omnium naufragio pereuntium catalla tranſcribebat in Principem, viguit etiam apud Nortmannos. Quòd enim ipſi non ſolùm quoad Angliam, ſed etiam quoad Normandiam ceſſerit ac renuntiaverit Rex Richardus, in loco ſuperiùs laudato diſertè teſtatur Abbas Joannes Bromptonus. Uxorem dumtaxat & filios, ac fratres & ſorores ceſſavit etiam illic, nepotes & conſobrinos Rex omninò perrexit excludere. Graſſata ibidem ſunt & alia Populi & Cleri gravamina, adverſum quæ cum eodem Rege ſtrenuè pugnavit Guilielmus Rothomagenſis Archiepiſcopus, & quorum articulos refert Radulphus de Diceto. A. 1190. Hic eſt nonus articulus: *Si quis ſubitanea morte, vel quolibet alio fortuito caſu præoccupatus fuerit, ut de rebus ſuis diſponere non poſſit, diſtributio bonorum ejus Eccleſiaſtica auctoritate fiet.* Damnat violentiam illam, quam ſuprà audivimus etiam à Canuto Anglorum Rege damnatam. Hic eſt ſextus articulus: *Diſtributio eorum, quæ in teſtamento relinquuntur, auctoritate Eccleſiæ fiet, nec decima pars, ut olim, ſubtrahetur.* Uti Gentiles Romanorum Auguſti vigeſimam, ita Normandiæ Duces omnium hæreditatum habebant decimam partem. Et huic in populum violentiæ Richardus Rex etiam valedixit.

Nec mireris violentiam iſtam in Nortmanno Principe. Etenim ad duodecimi ſæculi annum vigeſimum tertium ſcribit de venerabili Alberone Leodienſi Epiſcopo, Ducis noſtri Godefridi Barbati fratre, Magnum Belgii Chronicon: *Venerabilis Albero, hujus nominis primus, frater Ducis Godefridi Lovanienſis ex parte matris, ex Clero Sancti Stephani Metenſis Electus, Leodienſium ordinatur Epiſcopus. Maxima pax Leodienſium hoc* Fol. 153. *tempore fuit. Undè de nocte dicitur orare ſolitus hic Epiſcopus pro grege ſibi commiſſo ante fores diverſarum Eccleſiarum. Ubi ſemel audiit mulierem flentem mortem mariti ſui, & præſertim propter mortuum maritum auferri culcitram ſuam ab Epiſcopo. Quapropter Epiſcopus iſte anno Pontificatus ſui tertio, primus omnium inter Prædeceſſores ſuos, juri ſuo vel ſervituti, quæ dicitur manus mortua, quæ adhuc in quibuſdam partibus Dominis temporalibus à ſuis ſubditis exhibetur, ex ſuperaffluentia innatæ ſibi miſericordiæ in tota terra Epiſcopatus Leodienſis renunciavit, & hanc abuſionem ſuſtulit. Quæ quidem ſervitus conditioni humanæ, quàm liberam in exordio Deus condidit, penitus adverſatur. In eo verò conſiſtebat jus, ut quandocumque aliquis paterfamilias, qui hanc debuit ſervitutem, moreretur, in ſignum ſervitutis præteritæ optimum pignus vel jocale, quòd in ipſius domo reperiri contigerit, à Dominis exigeretur; ſin autem nihil eſſet, ut tum defuncti dextera manus abſciſſa Domino offerretur?* Leodienſis enim Epiſcopus eſt unà temporalis Dominus, ideoque hac olim violentia ad Laicorum in Germania Procerum morem utebatur. Eadem uſi fuerunt Conſtantienſes ibidem Epiſcopi. Etenim de Sancto Epiſcopo Gebehardo ſcribit in ipſius vita ejuſdem Eccleſiæ Chronicon: *Gebehardus convocatis ſervis ſuis elegit ex eis optimos quoſque, & conſtituit ex eis coquos & piſtores, &c. Ut autem bono animo miniſtrarent, hujuſmodi donario cu-* L. 1. c. 19. *mulavit ipſos, ſcilicet cùm quis præſentium, vel ſucceſſorum qui de progenie illorum eſſet, moreretur, exuviæ de eis non ſumerentur, ſed hæredes*

reli-

relictam hæreditatem indiviſam poſſiderent. Quin & eadem violentia utebatur Abbas Lobbienſis. Lucet ex Fulcardi Abbatis apud Henricum quartum Imperatorem de ſui Cœnobii Advocatis, & ipſorum in illud ac ejus ſubditos violentiis querimonia: *In mortua manu nihil debet habere Advocatus, niſi Miniſter Abbati declamaverit apud eam, & ipſe Advocatus ei redemerit. Modò aliquando tertiam partem, & aliquandò totas tres partes deripiendo ſibi vindicat*. Queritur circa ſibi competens mortuæ manus jus ab Advocato prætendi tertiam partem, imo quandoque totum diripi ac invadi. Exſtat querula Epiſtola apud Lucam Dacherium in ſupplemento ad dicti Monaſterii Chronicon, ſcriptum ab Abbate Folquino. Exſtat & Diploma, quo Imperator Henricus Advocatorum rapacitatem compeſcuit, & Abbates in avito mortuæ manus jure confirmavit. Tom. 6.

Eorum, qui inteſtati nullos relinquunt conſanguineos, bona, omnium ferè gentium jure, ſemper ſpectarunt ad Principem. Et meritò. Quidam Principes noluerunt eis eſſe facultatem teſtandi. Ejuſmodi teſtamenta cenſebant condi in ſui fraudem & injuriam. Quidam iſta bona tradebant Epiſcopis, diſtribuenda in pauperes. Chriſtiani Principes his æquarunt bona acquiſita per uſuras. Hæc enim reſtitutioni ſunt obnoxia, ideoque dum iſti quibus debentur, aut defuncti ſunt aut ignoti, eſſe in pias Eccleſiæ cauſas aut in publicas populi neceſſitates impendenda, in opuſculo ad Brabantiæ Duciſſam rectè tradit Doctor Angelicus. Hinc varii Principes iſta bona in ſuum Fiſcum tranſcripſerunt. Et ecce hinc iterùm abuſus. Etenim inter reformationis articulos, quos Richardo primo Anglorum Regi extorſit Guilielmus Rothomagenſis Archiepiſcopus, fuerunt & hi: *De bonis Clericorum, etſi dicantur fuiſſe uſurarii, vel quocumque genere mortis præventi, nihil pertinet ad ſæcularem poteſtatem, ſed Epiſcopali auctoritate in pias cauſas diſtribuentur. Item quidquid Laici in vita ſua donaverint, vel quocumque titulo à ſe alienaverint, etſi uſurarii fuiſſe dicantur, poſt mortem non revocabitur. Quæ verò poſt mortem non alienata invenientur, ſi recognitum fuerit ipſos tempore mortis fuiſſe uſurarios, confiſcabuntur. Item ſi mortuus habuerit aliquod vadium, undè ſortem ſuam perceperit, portio ipſius libera ad eum qui invadiavit, vel ad hæredes ipſius revertetur. Idem fiet de portionibus uxoris & filiorum ejus poſt mortem ipſorum*. Normandiæ ergò Dux variè excedebat. Primò etiam Clericorum uſurariorum invadebat bona, quod lucidè ſpectat ad Epiſcopos. Secundò, etiam bona quæ uſurarius in vita donarat aut vendiderat, revocabat ad Fiſcum, atque ità bonæ fidei emptores iniquè ſpoliabat. Tertiò, apud uſurarium reperta mobilia pignora aut immobiles etiam hypothecas rapiebat. Item uxoris dotem, & legitima bona filiorum. Ad hæc omnia emendanda Richardum Guilielmus coegit. Acta exſtant apud Radulphum de Diceto, & apud Matthæum Pariſienſem. Etiam ad Philippum Auguſtum, invaſæ Normandiæ tunc poſſeſſorem, ſcripſit Innocentius tertius: *Ad noſtram noveris audientiam, referente Venerabili fratre noſtro Rothomagenſi Archiepiſcopo perveniſſe, quod Juſtitiarii tui per Normandiam conſtituti, & quidam alii Regiæ ditioni ſubjecti, poſtponentes penitus zelum Dei, præpediunt Laicos ægritudine laborantes, ne de terris, vel ſuis hæreditatibus aliquid in eleemoſynam alicui largiantur, ſive pro ſuarum animarum ſalute ſecundùm Eccleſiaſticam ſanctionem, vel condant teſtamentum exindè in ultima voluntate. Imponentes illis poſt obitum crimen uſurarium, qui pœnitentes, judicio Eccleſiæ ſatisfactione præmiſſa, viam ſunt univerſæ carnis ingreſſi, ut prætextu criminis uſurarum decedentium bona Fiſco Regio in detrimentum juris Eccleſiaſtici applicentur*. Ad abuſui renunciandum Pontifex Regem graviter adhortatur, & Epiſtolæ annexa ſubnotatio habet: *Super hoc ſcriptum eſt Dilectis filiis, Abbati Sancti Victoris, Archidiacono, & Cancellario Pariſienſi, ut Regem ad hoc efficaciter moneant, & prudenter inducant*. Sola manifeſtorum aut convictorum uſurariorum bona affirmat ſpectare ad Fiſcum, ideoque ex ſola ſuſpicione aut accuſatione nullum moribundum aut mortuum eſſe iniquè vexandum. Philippus Rex abuſus eſt hiſce initi inter Richardum Regem & Guilielmum Archiepiſcopum Concordati verbis: *Etſi uſurarii fuiſſe dicantur*. Credidit non requiri plenam probationem, ſed vulgarem famam ſufficere. Præſentis Synodi tempore graſſabantur pleræque hæ in hæreditates & teſtamenta violentiæ: Ipſos Canon conatur corrigere. Verum non plenè correxit. Nam adductarum violentiarum plures ſunt ipſo poſteriores.

A. 1190.

L. 2. Epiſt. 131.

CANON X.

STatuimus etiam, ut Eccleſiæ ad Sedem pertinentes, quæ ſolvunt tertium, aut Paratam, vel Synodum, ſolito more perſolvant Epiſcopis vel Clericis. De iis verò Eccleſiis, quæ non dant tertium, vel Paratam, tertia pars Decimarum cum Primitiis & Oblationibus, quæ de Cæmiteriis & defunctis conſequuntur, Epiſcopo & Clericis aſſignetur. Similí quoque modo ſtatuimus de Eccleſiis ad Monaſteria pertinentibus.

SCHO-

SCHOLION.

ECcleſiaſticæ ſubſtantiæ adminiſtrationem ac diſpenſationem Epiſcopali fidei credidit & commiſit Apoſtolicus Canon. Hinc inter vulgares quadrageſimus primus non ſine fundamento ſtatuit. *Præcipimus ut in poteſtate ſua Epiſcopus Eccleſiæ res habeat.* Et adducit cauſam: *Si enim animæ hominum pretioſæ illi ſunt creditæ, multò magis oportet eum gerere curam pecuniarum, ita ut poteſtate ejus indigentibus omnia diſpenſentur per Presbyteros & Diaconos, & cum timore ac omni ſollicitudine miniſtrentur. Ex iis autem, quibus indiget, ſi tamen indiget, ad ſuas neceſſitates & peregrinorum fratrum uſus ipſe percipiat, ut nihil eis poſſit omninò deeſſe.* Addit Canon trigeſimus nonus: *Omnium Eccleſiaſticorum negotiorum curam Epiſcopus habeat, & ea velut Deo contemplante diſpenſet.* Plenam omnium adminiſtrationem ac diſpenſationem committunt fidei & arbitrio ſolius Epiſcopi, qui utramque functionem aut per ſe aut per Vicarios Clericos poſſit exercere, & quidem tamquam contemplante Deo, id eſt, ſoli Deo obligatus ad rationes. Nam & de omni generatim Epiſcopali officio ſcribit aliquoties Sanctus Cyprianus: *Habet arbitrii ſui poteſtatem quiſque Epiſcopus, actus ſui rationem Domino redditurus.* Quæ omnia iiſdem ferè verbis per ſuum quartum & quintum ſupra vigeſimum Canonem ſanxit Antiochena Synodus. Et quia iſtos Apoſtolicos Canones non laudat, videtur ipſa eſſe verborum origo & mater, & Apoſtolicam traditionem per illa innovaſſe & confirmaſſe. Quin imò eſt non tantùm Apoſtolica traditio, ſed omninò ſcriptus per Apoſtolum Canon in prioribus litteris ad Timotheum: *Qui benè præſunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina.* Et iterùm:
C. 5. *Viduas honora, quæ verè viduæ ſunt.* Epheſiorum Eccleſiæ præfectum Timotheum docet & Clerum & pauperes alendi modum, quòd nempè iſtud arbitrium ad ſolum tunc Epiſcopum pertineret. Nulla igitur tunc erat Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ diviſio, nullus Œconomus, nullus pauperum aut fabricæ Curator: Omnia erat ſolus Epiſcopus. Et hinc de abeunte ad Martyrium Sancto Cornelio ſcribit liber Pontificalis: *Antequam paſſus eſt, omnia bona Eccleſiæ tradidit Stephano Archidiacono.* Quod ipſum Archidiacono ſuo Sancto Laurentio fecit Sixtus ſecundus. Quia nempè etiam Romanus, licet omnium Eccleſiarum ſollicitudine diſtentus, Epiſcopus omnia ſuæ Eccleſiæ bona habebat ſolus in manu, & vicariis præſertim Archidiaconi miniſteriis circa ipſa utebatur.

Antiquæ adminiſtrationis formam exponit in litteris ad Furnenſis Eccleſiæ Clerum ac populum Sanctus Cyprianus: *Clerici in honore ſportulantium fratrum, tamquam Decimas ex fructibus,*
Epiſt. 66. *accipiunt.* Et de Celerino ac Aurelio Confeſſoribus, quos exul in Lectores ordinaverat, ſcri-
Epiſt. 34. bit ad ſuæ Eccleſiæ Clerum & populum: *Preſbyterii honorem nos deſignaſſe illis jam ſciatis, ut & ſportulis iiſdem cum Presbyteris honorentur, & diviſiones menſurnas æquatis quantitatibus partiantur.* Etiam de Philumeno ac Fortunato Subdiaconis, & Favorino Acolytho, qui Apoſtatæ ſtatim ad Eccleſiam redierant, ſcribit exul ad ſuum Clerum: *Interim ſe à diviſione menſurna* Epiſt. 28.
tantum contineant, non quaſi à Miniſterio Eccleſiaſtico privati eſſe videantur. Clerici ergò tunc partim ex ſportulis, partim vivebant ex diviſione menſurna: Et aliam partem Epiſcopus, aliam Presbyteri, aliam Diaconi, aliam percipiebant inferiores Clerici, ſinguli juxta ſui Miniſterii gradum & meritum. Omnes de manu Epiſcopi. Hinc portionem & augere & minuere ille poterat, & Lectori ex cauſis adſcribere portionem Presbyteralem. Etiam quem privare diviſione menſurna poterat, & ſportulas relinquere. Eadem fuit ratio viduarum & pauperum. Hinc enim converſum Hiſtrionem, quem Thenenſis Eccleſia alere non poterat, per Euchratium Epiſcopum mitti Carthaginem Cyprianus juſſit, ſpondens iſtic alendum. Quin ad Numidiæ fratres è Barbarica captivitate redimendos Epiſcopis miſit partim ex ſuæ Eccleſiæ Gazophylacio, partim ex populi collatione Seſtertia centum millia nummum. Quæ omnia ſapiunt, imò manifeſtè referunt formam Romanæ Reipublicæ. Etenim Apoſtoli & proximi ipſorum Succeſſores, uti Chriſtianitatis Hierarchiam, ita & Eccleſiaſticæ annonæ adminiſtrandæ ac diſpenſandæ rationem è Romano Imperio ſunt mutuati.

Quid porrò apud Romanos fuerit ſportula, exponit in Gallieni Imperatoris vita Trebellius Pollio: *Gallienus convivatus in publico eſt, con-* C. 16.
giariis populum mollivit, Senatui ſportulam ſedens erogavit. Quod item in pompoſis Romanorum L. 14. C.
Nobilium conviviis fieret *ſolemnium ſportularum* 16.
diſtributio, teſtatur Ammianus Marcellinus. Et de Domeſticorum Protectorum ſcholam intrantibus ſcribunt ad Severum Domeſticorum Comitem Imperatores Valentinianus & Valens: *Sicut variis itineribus ad Scholam* hanc varios *venire conſpicimus, ita etiam ſportularum diverſa debebit eſſe inſumptio. Grave enim admodum eſt, viros poſt emenſum laborem, qui nullius rei cupidiores fuere quam gloriæ, hujuſmodi erogationibus fatigari.*
Taxant ac præfigunt, quot in iſta ſua ſolemni- L. 4. Tit.
tate ſolidos poſſint *ſportularum nomine in Primates* 24.
diſtribuere. Eſt Theodoſiani Codicis lex tertia ſub titulo de Domeſticis Protectoribus. Eorundem Imperatorum ad Engrammium lex exſtat
ſub libri octavi undecimo titulo: *Cum anni exor-* C. 5.
dia certis inchoanda Conſulibus nunciantur, à tenuioribus ſportulæ ſpecie conlationis neceſſitas ſeparetur. Ipſorum reſpectu affirmant eſſe, non *legitimum munus*, ſed *injurioſam neceſſitatem*, idoneis tamen per Provincias perſonis permittunt ſpontaneam oblationem. Et ad titulum de ludorum expenſis eſt famoſa Valentiniani ſecundi & Magni Theodoſii lex: *Conſtitutione ſolidamus, ut exceptis Conſulibus ordinariis, nulli prorſus alteri auream ſportulam, Dypticha ex ebore dandi facultas ſit. Cum publica celebrantur officia, ſit ſportulis nummus argenteus, alia materia dyptichis.*
Nec majorem argenteum nummum fas ſit expende- L. 15. Tit.
re, quam qui formari ſolet, cum argenti libra 9. C. 1.

una

una in argenteos ſexaginta dividitur. Minorem dare volentibus non ſolum liberum, ſed etiam honeſtum eſſe permittimus. Itaque ſportula erat Rogæ ſeu erogationis ſpecies, quam Imperatores, Conſules, Protectores Domeſtici, ac alii Reipublicæ vel Auguſtæ domus Officiales, in promotionis ſuæ aut alterius lætitiæ ſolemni die dividebant in populum, vel populus pro ipſis ad edenda congratulationis ſpectacula, ſeu alia publica ſigna conferebat. Erat tunc diſtributus in populum nummus. Et quoniam aliqui ſeſe per prodigalitatem depauperabant, Magnus Theodoſius nummo præfixit materiam & valorem. Nummo adjungebantur eburnea aut alterius materiæ dypticha, id eſt, promoti Officialis nomen continentes pugillares tabulæ, nec non & argenteum Caniſtellum, de quibus Romanæ urbis Præfectus Symmachus; *Filius noſter offert tibi dona Quæſtoria. Quæſo igitur, ut ejus nomine dypticha & apophoreta ſuſcipere dignemini. Præterea Domino & Principi noſtro, auro circumdatum dypticum miſi. Cæteros quoque amicos eburneis pugillaribus, & caniſtellis argenteis honoravi.* Et
L. 2. Epiſt. 81. 87. iterum in Auctuario: *Offero vobis eburneum dypticum, & caniſtellum argenteum librarum duarum, filii mei nomine, qui Quæſtorum munus exhibuit.*
Epiſt. 7. Principi igitur miſſa dypticha erant non ſolum eburnea, ſed & auro ornata.

Verùm fuit & aliud originalium & propriarum ſportarum ac ſportularum genus, de quo in Claudio Auguſto ſcribit Svetonius Tranquillus: *Claudius anniverſarium in Caſtris Prætorianis, extraordinarium & breve, exhibuit munus, quod appellare cœpit ſportulam, quia primum daturus edixerat, velut ad ſubitam condictam cœnulam invi-*
C. 21. *tare ſe populum.* Et in Nerone: *Multa ſub Nerone & animadverſa fuere, & coercita, nec minus inſtituta. Adhibitus ſumptibus modus: Publicæ cœnæ ad ſportulas redactæ.* Et in Domitiano: *Do-*
C. 16. *mitianus Congiarium populo nummorum trecenorum ter dedit, atque inter ſpectacula muneris largiſſimum epulum. Septimontiali ſacro quidem Senatui Equitique panariis, plebi ſportellis cum obſonio di-*
C. 4. *ſtributis. Initium veſcendi primus fecit.* Et iterum: *Multa in communi uſu novavit. Sportulas publicas ſuſtulit, revocata cœnarum rectarum conſuetudine.*
C. 7. Cœna recta erat ſolemne principalium ad menſam accumbentium amicorum convivium, ſportula verò erat ipſorum clientibus aut aliis inferioribus amicis è menſa ſubmiſſum ferculum: Paſſim portabatur in ſportula, ideoque & ſportula vocabatur. Eaſdem ſportulas Trebellius Pollio in Imperatoris Gallieni vita, ac de epulantibus Romanis Nobilibus loquens ſupra laudavit Ammianus Marcellinus. Eodem ſenſu in tertio adversùs Marcionem & fictum ab ipſo Chriſtum libro loquitur rerum Romanarum peri-
C. 16. tiſſimus Tertullianus: *Si nomen Chriſti, ut ſportulam latrunculus, captavit, cur etiam Jeſus voluit appellari?* Romanarum rerum imperitis obſcurum locum inſigniter exponit Beatus Rhenanus: *Docet Aſconius Pedianus in Verrinas Ciceronis, ſportam, ſportulas, nummorum eſſe receptacula, at ſpartea utenſilia ad majoris ſummæ pecunias capiendas. Quamquam locus ille mendis non caret, ut ubique fermè miſerè corruptus eſt optimus ille Ciceronis Interpres. Hic verò non arbitror Tertullianum de fure nummorum loqui, ſed ſportulam eam intelligere, quæ pauperculis clientibus, ſalutatoribuſque dabatur à divitibus apud Romanos. Huic recta cœna opponitur. Id erat legitimum convivium à liberalioribus Patronis exhiberi ſolitum. Inter eos autem qui ſportulam accipiebant, accidebat nonnunquam, ut alieni, qui de numero clientum non erant, ingererent ſeſe, non ſatis ab Atrienſi ſervo inſpecti exploratique. Nam interdum ab abſentibus ſe ſummiſſos mentiebantur. Id quod Juvenalis Satyra 1.*

> *——— Tunc ſportula primo*
> *Limine parva ſedet, turbæ rapienda togatæ.*
> *Ille tamen faciem priùs inſpicit, & trepidat ne*
> *Suppoſitus venias, & falſo nomine poſcas.*
> *Agnitus accipies. ———*

Hoc eſt ergo quod Tertullianus dicit: Nunc ſi nomen Chriſti, ut ſportulam furunculus, captavit. *Cæterum hujus temporis Religioſi plerique mendicis ſportulam dant ad oſtium domus, divitibus, quibus abundè per ſe ſuppetit quod edant, cœnæ rectæ adhibitis*, Eodem ſenſu ſuper hæc Apoſtolicæ ad Galatas epiſtolæ verba, *Conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris*, loquitur Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quemadmodum divites ſportulas mittunt* Cap. 6.
egentibus, quo ſi quando & ipſi in egeſtatem inciderint, eadem conſequantur; ſic & nobis eſt faciendum. Vera igitur Romana ſportula erat amico, clienti, aut pauperi miſſum è convivio aut quavis menſa ferculare donum.

Et mos iſte viguit uſque ad Chriſtianæ pacis tempora. Quia enim rectas ſuas cum ſportulis cœnas varia idololatrica ſuperſtitione fœdabant Gentiles, eas Chriſtiani Imperatores abrogarunt, ſeu tranſmutarunt in dona nummaria, atque exindè ſportula eſſe cœpit aureus vel argenteus nummus, quandoque ſolus, quandoque habens adjunctum cum eburneo dypticho caniſtellum. Nempè caniſtellum hoc rememorabat antiquam ſportulam. Et hinc in Chriſtianorum Imperatorum legibus nulla eſt verarum, ſed nummariarum dumtaxat ſportularum mentio. Nam & Romani illi, quos ſub Conſtantii Imperio fuiſſe cum ſolemnium ſportularum diſtributione convivatos ſcribit Ammianus Marcellinus, erant omninò Gentiles. Et hunc in ſenſum forſan etiam loquitur famoſus Ibæ Edeſſeno Epiſcopo intentatorum criminum indiculus: *A Paganis incidentibus in peccatum ſacrificiorum Daniel Carrenſis Epiſcopus ſportulam accipiens, remittit crimen, negotians & hinc ſibimet lucrum faciens.* Opipera forſan fercula è Gentilium conviviis accipiebat Daniel: Forſan ſola dona nummaria. Quidquid ſit, quòd etiam apud Chriſtianos ſportulæ tunc non fuerint penitus exſtinctæ, demonſtrat laudatus Chryſoſtomi locus. Hi enim ipſas, verum ſimplices & ab omni idololatrico ſolemni purgatas, perrexerunt ad pauperes mittere. Et hinc antiqua de magnæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ dignitatibus & officiis apud Joannem Marinum notitia affirmat magnum Œconomum præeſſe omnibus Eccleſiæ poſſeſſionibus, proventibus ac ſportulis. Quin in Florentini

Concilii

Concilii hiſtotia, exponens modum quo Latini Græcos aluerunt in Italia, ſcribit Sylveſter Sguropulus: *Imperatorem ſemper inceſſit ſollicitudo, ex quo Ferrariam appulimus, ut Græci cibaria acciperent, ſecundùm quod erat comprehenſum in Decreto Baſileenſi. Papales autem volebant diſtribuere panes, vinum, carnes, piſces, unicuique ad debitum pondus. Quod Imperator noluit, duram rem clamans & inurbanam, ut Principes & Magnates obſoniis tamquam è ſportula nutrirentur. Dari volebat ſtipendia pro hominum qualitate, ut unuſquiſque ſeipſum & famulos ex arbitrio aleret.*
Lib. 4. cap. 28. Et hinc in originum libris rectè ſcribit Sanctus Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis: *Sportula diminutivum à ſporta. Sporta autem dicta quia aliquid exportat.*
Lib. 20. cap. 9. Antiqui ſportis & caniſtris ſolebant prandia & cœnas è triclinio in convivium ferre. Et ſportula exportabat extra domum. Mittendarum ex opiparis conviviis ſportularum modus etiamnum viget apud varios. Ob mutata vaſa vocant ſcutellas.

Et hinc vides, quid apud primos Chriſtianos fuerit Eccleſiaſtica Clericorum ſportula, quid fratres ſportulantes. Epiſcopus ſuis Clericis ac pauperibus quotidiè dabat certam panis, vini, carnis, & cæteri alimenti menſuram, forſan & veſtes ſuo tempore: Ad normam Romanæ annonæ. Quòd enim hæc etiam diurna fuerit, & omnem eſculenti ac poculenti ſpeciem, ac ſuo etiam tempore arma & veſtes complecteretur, omnibus Romanæ Œconomiæ peritis eſt exploratum. Et hinc primæ adversùs Mauritium Imperatorem militaris proterviæ cauſam fuiſſe ad tres ſpecies, nempè veſtes, arma, & certos aureos nummos contractam
Lib. 7. cap. 1. annonam ſcribit in ejus vita Theophylactus Simocata. Nempè anteà quævis etiam alimenta ad ipſam ſpectabant. Porrò non annonæ, ſed ſportulæ nomen uſitavit antiqua Eccleſia, quod annona jus & exactionis facultatem, ſportula importet meram quaſi eleemoſynæ gratiam. Nullos enim tunc fundos, nullos cenſus habebat, ſed ex ſola fidelium ſtipe ac ſpontanea oblatione vivebat Eccleſia, ideoque quidquid aut ſibi aut ſuo Clero donabat Epiſcopus, erat gratioſa Chriſtiani populi ſportula. Et hinc intellige hanc, quam hiſtoriæ ſuæ Euſebius Cæſarienſis inſeruit, Sancti Apollonii in Montanum ac ejus ſequaces Invectivam: *Pecuniarum exactores conſtituit, oblationum nomine munera accipienda prætexit, ſui verbi Prædicatoribus, ut ejuſdem verbi doctrina ſordido ventris ab-*
Lib. 5. cap. 17. *domine & ingluvie roboretur, ſalaria ſuppeditat.* Exactio & oblatio capitaliter repugnant: Hæc ſpontanea, illa extorta eſt, ideoque Montani avaritia pugnabat in ſemetipſam. Solam exactionis ſpeciem aut ſuſpicionem adeò averſata fuit antiqua Eccleſia, ut ſtatuerit in Eliberino Con-
C. 48. cilio: *Emendari placuit, ut hi qui baptizantur nummos in concham non mittant, ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio diſtrahere videatur.* Hinc & ſalarii vocem eſt averſata. Salarium enim quandoque cum annona confudit, quandoque ab ipſa diſcrevit, & pro ſtipendio uſitavit Romana Reſpublica, atque ità vox illa ſemper importavit rigidum debitum & facultatem exactionis. Montanus igitur uti exegit à populo, ità ſuo Clero ſanxit ſalaria, atque ideò monſtravit ſe alienum à temporis iſtius diſciplina, & vera tunc Clericali caſtitate. Nam caſtitas, quam in Epiſcopo requirit Apoſtolus, eſt non ſolius corporis, ſed etiam animæ: Eſt integritas ab omni quæſtu & lucro. Et hinc patet ratio, cur etiam Judicum ſalaria appellentur ſportulæ. Quòd nempè olim nihil deberet litigans, ſed ex ſpontaneo arbitrio offerret. Litigantes olim adeò nihil ſolvebant, ut in Baſilii Imperatoris laudem ſcribat Michael Glycas: *Baſilius Edictis propoſitis in-* Fol. 297.
ſtituit, ut Judices è publico acciperent ſalaria, ne agitatas pro tribunali cauſas parvi facerent, obiterque tractarent. Item pauperioribus, jure adversùm alios experientibus, alimenta decrevit, ne fame contabeſcentes litibus renunciarent. Semper creſcens humana iniquitas ſportulas demutavit in ſalaria, quæ uti non habent naturam, ità nec nomen deberent habere commune.

Præter laudatas ſportulas Eccleſia olim ſuis Clericis dabat diviſiones menſurnas. Has enim Sanctus Cyprianus lucidè ab iſtis diſtinguit. Exiſtimo fuiſſe paucos nummos, quos ex oblationis Gazophylacio Epiſcopus quovis menſe dividebat. Quem etiam morem fuiſſe mutuatum è Romana Republica, apud Aurelium Caſſiodorum demonſtrat Gothorum in Italia Rex Theodoricus, pro Thomate inſigni Auriga ſcribens ad Fauſtum Præpoſitum: *Quoniam in hoc opere Tho-* L. 3. Epiſt.
mas Primatum noſcitur obtinere, menſtrua eum 51.
duximus largitate ſolidandum. Omninò loquitur ex antiqua Romanorum diſciplina. Eandem in ſuos Clericos ſemper obſervavit Eccleſia Conſtantinopolitana. Etenim de Patriarcha Macedonio ſecundo ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius: *Macedonius Acholium* Fol. 50.
quemdam, qui adverſus ſe exemerat machæram ex ſubmiſſione inimicorum ſuorum, per ſingulos menſes annonas præcepit accipere ſuper manſuetudine collaudatus. Hoc autem & in egenis ſacrilegis egit. Vocat annonas, non ſportulas. Quod nempe fixas poſſeſſiones tunc haberet Eccleſia, ideoque & has & iſtas poſſet donare. Et antiqua de magnæ iſtic Eccleſiæ dignitatibus atque officiis notitia habet: *Menſtruæ diſtributiones ita diſponuntur inter Clericos. Primus Quinarius duplum accipit, ſecundus partem cum dimidia, tertius partem & integram quartariam. Incipit autem in ſiniſtro Choro duplam partem Archipresbyter accipere.* Et concludit: *Hic eſt ſanctæ Dei Eccleſiæ ordo, à ſanctis Patribus congregatis in Conciliis inſtitutus. Et ipſum ab Eccleſia hoc pacto obſervari præceperunt.* Laudata Eccleſia videtur dediſſe ſolas ſine ſportulis diviſiones menſurnas: Hinc enim iſtum erga ſe & ſuos Epiſcopos ac Proceres morem in Italia cuſtodiri exegit ab Eugenio quarto Pontifice Imperator Joannes Palæologus, ac impetravit. Ipſorum enim quiſque quòd per menſem nummos deinceps acceperit, præfatus Sguropulus edicit. At verò antiquæ diſciplinæ amantiſſima & obſervantiſſima Romana Eccleſia cunctis Palatinis officiis etiam hodiè dat & ſportulas & diviſiones menſurnas: Et ſuum

morem

Digitized by Google

morem crediderat Græcis placitmum. Eundem in ſua familia ſervant plerique Domini Cardinales, & plures per Italiam Epiſcopi.

Porrò utraque hæc collatio erat adeò moderata ac macilenta, ut in litteris ad Euchratium Thenenſem Epiſcopum Sanctus Cyprianus ejuſmodi victum appellet parciorem ac ſalutarem.
Epiſt. 61. Scio illum non de Clericis, ſed de matricularis Eccleſiæ pauperibus loqui. Nihilominus etiam Clericorum ſportulas ac diviſiones non fuiſſe multò lautiores, docet quarta, in plena Eccleſiarum pace ac Romani Imperii flore celebrata, Carthaginenſis Synodus: *Clericus, quantumlibet verbo Dei eruditus, artificio victum quærat*. Quòd nempe multarum inopum Eccleſiarum & ſportula & menſurna diviſio cunctis Clericis ac pauperibus plenè alendis non ſufficeret. Quin & de Patriarchali Antiochena Eccleſia ſcribit in Homiliis ſuper Sancti Matthæi Evangelium
Hom. 67. Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Unius divitis, nec valde locupletis hæc Eccleſia fructus colligens, cogita tecum quot viduis, quot virginibus quotidiè ſuccurrat. Jam enim numerus earum in Catalogo adſcriptus ad tria millia pervenit. Et præterea multis qui carceres habitant, auxiliatur, multis in hoſpitali laborantibus, multis advenis, multis leproſis, omnibus qui altari aſſiſtunt cibaria & indumenta præbet, multis etiam qui quotidiè ad petendum accedunt. Nec tamen Eccleſiæ opes idcircò diminutæ ſunt*. Ex tam modicis opibus tantus Clericorum & pauperum numerus debuit fuiſſe parvo contentus. Noranda ſunt verba: *Cibaria & indumenta præbet*. Suadent utriuſque rei ſportulam fuiſſe Clero illic miniſtratam. De eodem Joanne Conſtantinopolitano Epiſcopo ſcribit in ejus vita Palladius Epiſcopus Helenopolitanus:
C. 5. *Joannes victum quoque caſtigat Cleri diligenter, orans & exhortans, ut contenti ſtipendiis ſuis nidores divitum non ſequerentur, ne fumum hujuſce inſequentes libidinis flammæ teaderentur, aſſeatatorum ac paraſitorum inſtituto viventes*. Adeò tunc modica erat tantæ Eccleſiæ ſubſtantia, ut quidam ejus Clerici præ inopia non erubeſcerent adulari alienis menſis, ac vivere paraſitus. Et frænum, quod turpi vitio injecit Sanctus Joannes, ipſos indignatos permovit ad tanto Epiſcopo inſidiandum. Laudatæ Eccleſiæ proventus largè ampliavit Juſtinianus Auguſtus, & tamen de ejus poſt multa tempora ſucceſſore, & noſtræ præſentis Synodi Coætaneo Conſtantino Monomacho ſcribit Georgius Cedrenus: *Ad id tempus inſignioribus tantùm ſolemnitatibus in magno Dei templo, & in Sabbathis ac Dominicis diebus incruentum Dei ſacrificium peragebatur, reliquis diebus nequaquam. Omittebatur enim*
Fol. 792. *ob redituum defectum. Hunc Monomachus liberaliter ſupplevit, ut quotidiè Miſſa celebraretur eo in templo. Laudabili ſanè inſtituto, quod hodieque obtinet*. Id ipſum ſcribit Michael Glycas. Quæ breviter dicta volui, ut luceat Clericales ſportulas ac menſurnas diviſiones in medio Gentilium perſecutionum æſtu fuiſſe omninò modicas.

Nec ſola Clericalis, ſed etiam Epiſcopalis diviſio ac ſportula fuit tunc admodum modica. Lucet ex Ammiano Marcellino. Urſicini contra Sanctum Damaſum Pontificem ſchiſmaticas turbulentias refert ac proſequitur: *Neque ego* L. 27. c. 6.
abnuo, oſtentationem rerum conſiderans urbanarum, hujus rei, utique Romani Epiſcopatus, *cupidos, ob impetrandum quod appetunt, omni contentione laterum jurgari debere, cum id adepti, futuri ſint ita ſecuri ut ditentur oblationibus matronarum, procedantque vehiculis inſidentes circumſpectè veſtiti, epulas curantes profuſas, adeò ut eorum convivia Regales ſuperent menſas. Qui eſſe poterant beati re vera, ſi magnitudine Urbis deſpecta, quam vitiis opponunt, ad imitationem Antiſtitum quorumdam Provincialium viverent, quos tenuitas edendi, potandique parciſſimè, vilitas etiam indumentorum, & ſupercilia humum ſpectantia, perpetuò Numini, veriſque ejus Cultoribus ut puros commendant & verecundos*. Solùm Romanum Epiſcopum dicit opulentum & ſplendidè vivere.

Nec mireris tunc tantas ex ſolis oblationibus divitias. Quod enim etiam poſt reparatam utcumque Gothicam captivitatem ſtatim Roma fuerit ſuprà fidem populoſa, teſtatur apud Photii Bibliothecam Olimpiodorus. Apoſtolicum interim de dupliciter honorando Epiſcopo Canonem ſemper adeò cuſtodivit antiqua Chriſtianitas, ut adverſum Catholicæ Eccleſiæ Agapas ſcribit in libro de jejuniis Montaniſta Tertullianus: *Ad elogium gulæ tuæ pertinet, quod duplex* C. 17.
apud te Præſidentibus honor binis partibus deputatur, cum Apoſtolus duplicem honorem dederit ut & fratribus & Præpoſitis. Agapem olim ſine Epiſcopi auctoritate non potuiſſe agi, Eccleſiaſticæ antiquitatis indagatores paſſim concludunt ex hiſce Martyris Ignatii verbis in Epiſtola ad Smyrnenſes: *Nemo præter Epiſcopum aliquid eorum agat quæ ad Eccleſiam pertinent*. Hinc illi paſſim præſidebat Epiſcopus, & ex quovis eſcæ aut potus ferculo duplicem habebat partem. Et huc reſpicit in litteris ad Epictetum Aſſuritanæ Eccleſiæ Epiſcopum, ejuſque Clerum ac populum Sanctus etiam Cyprianus: *Stipes, & oblationes, & lucra* Epiſt. 61.
deſiderant, quibus priùs inſatiabiles incubabant, & cœnis atque epulis etiam nunc inhiant, quorum crapulam nuper ſuperſtite in dies cruditate ructabant, nunc manifeſtiſſimè comprobantes, nec ante ſe Religioni, ſed ventri potius & quæſtui profana cupiditate ſerviſſe. Agit adverſus Fortunatianum ejuſdem Civitatis nuper Epiſcopum, qui ob idololatricum in perſecutione lapſum degradatus, per violentiam reſpirabat ad recuperandum Epiſcopatum: Ait ab iſtiuſmodi hominibus non Chriſti Miniſterium, ſed duplices in Agapicis cœnis partes, populi ſtipes & oblationes, duplicemque ex ipſis menſurnam diviſionem ambiri, ideoque non audiendos. Pro ſolis pauperibus fiebat Agape: Et quidem quotidie apud multas Eccleſias. Si augurari liceat, dicam ex ipſis à præſidente Epiſcopo fuiſſe unicuique Clerico miſſam ſuam ſportulam. Quidquid ſit, uti ex iſta, ita ex quavis alia fidelium oblatione Epiſcopus habebat partem duplicem. Et iſtum eſſe Apoſtolici Canonis litteralem ſcopum, Patres unanimiter affirmant. Lapſo ad Montanum Tertulliano ſola calumniandi libido aliud perſuaſit.

Digitized by Google

ſuaſit. Vulgaris Apoſtolicus Canon rectè addit: *Ex iis autem, quibus indiget, Epiſcopus ad ſuas neceſſitates & peregrinorum fratrum uſus percipiat, ut nihil eis poſſit omninò deeſſe.* Peregrinorum fratrum ſuſceptio ſpectabat ad ſolum Epiſcopum: Hinc duplici omnium parte erat ipſi omninò opus. Dum nec iſtæ ad tanta onera ſufficerent, poterat ille ſibi ſupplere.

Et hæc vivendi forma omninò permanſit uſque ad nobis datam à Magno Conſtantino pacem. Paulatim tunc fuit mutata. Plena autem Epiſcoporum in Eccleſiaſticam ſubſtantiam poteſtas perſeveravit longè diutius. Ipſam enim, quod nempe labi inciperet, ſuſtinuit & confirmavit Antiochena Encæniorum Synodus, nec non per Apoſtolicas Conſtitutiones perſonatus Romanus Clemens, quem certum eſt eſſe poſteriorem. Quin imò quod Chalcedonenſis Synodi tempore plures adhuc Epiſcopi non haberent Œconomos, adeoque omnia Eccleſiæ bona tenerent ad ſuam manum, lucet ex ejus Actis circa Ibam Edeſſæ Epiſcopum, ac ex vigeſimo ſexto Canone. Et de Sancto Auguſtino ſcribit Sanctus Poſſidonius: *Domus Eccleſiæ curam omnemque ſubſtantiam ad*
Cap. 24. *vices valentioribus Clericis delegabat & credebat. Numquam clavem, numquam annulum in manu habens, ſed ab eiſdem domus Præpoſitis cuncta &*
Cap. 23. *accepta & erogata notabantur.* Et iterum: *Pauperum ſemper memor erat, eiſque inde erogabat, unde & ſibi ſuiſque omnibus ſecum habitantibus, erogabatur; hoc eſt, vel ex reditibus poſſeſſionum Eccleſiæ, vel etiam ex oblationibus fidelium.* Lucidè affirmat nullum Hipponenſi Eccleſiæ fuiſſe Œconomum, nullam bonorum diviſionem, ſed omnia in manu & arbitrio ſolius Auguſtini. Nec dubitandum, quin iſta fuerit forma totius Africanæ Eccleſiæ. Etiam de Sancto Joanne Chryſoſtomo ſcribit in ejus Epiſcopalibus Actis Palladius Epiſcopus Helenopolitanus: *Diſpenſatoris Eccleſiaſtici ſcripta Joannes relegens, inutileſque Eccleſiæ ſumptus deprehendens, amputari hos protinus jubet. Acceſſit & ad ſolemnes Epiſcopi ſumptus inſpiciendo. Inveniensque immodicam profuſionem, transferri hanc magnificentiam ad infirmorum ſolatia præcepit.* Iſtam Epiſcopalem magnificentiam exponit ipſe Chryſoſtomus in Sermone de Pſeudoprophetis ac falſis Doctoribus. Sanctos Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopos Evodium atque Ignatium, Dionyſium Areopagitam, Magnum Baſilium, Magnum Athanaſium, Gregorium Nazianzenum, alioſque antiquos Epiſcopos & ipſorum ſanctiſſimam modeſtiam deprædicat, ac proſequitur de ſui temporis Epiſcopis:
Tom. 6. *Vides, quantum ſit interſtitium, quantaque differentia illorum Beatorum ac Sanctorum virorum ab his qui nunc ſunt. Illi potentes opere & ſermone erant, at iſti in jumentis & equis, ac mulis, & coquis, menſiſque ſplendidis ſtudium ponunt. Denique ſi quis eos fortè de ſacris libris interroget, reſpondent & dicunt: Pauperes ſumus, & facultas libros comparandi non eſt nobis. Poſteà verò prodeunt, non ut pauperes, ſed veſtimentis politis ac nitidis amicti, marſupiaque plena & colla ſibi parantes, tamquam ſaginati aliqui tauri, diſcipulorum autem multitudinem attrahunt, aut potius corporum, quin & opum affluentia ſubintroductas tenent, prætextu ancillarum. O malam opulentiam. O acerbam avaritiam.* Quæ omnia largius deducit in nona Homilia ſuper Epiſtolam ad Philippenſes. Quomodo Euſebius Peluſii Epiſcopus ac ejus Œconomus Zozymus conſpirarint, Eccleſiaſticam inter ſe diviſam ſubſtantiam dilapidarint, reliquumque Clerum defraudarint ac pauperes, multis queritur & caſtigandum expoſtulat à ſuo & ipſorum Patriarcha Sancto Cyrillo Alexandrino Iſidorus Lib. 2.
Peluſiota. Iſtiuſmodi Epiſcoporum exceſſus Ep. 127.
coegerunt Eccleſias ad alia conſilia & cogitationes, ad novam adminiſtrationis ac diſpenſationis formam.

Pleræque omnem ſuum proventum & obventum ſanxerunt dividendum in quatuor æquales portiones: Epiſcopo, Clero, pauperibus, fabricæ. Alterius partem ſanxerunt ſine furti crimine non poſſe ab altero contingi. Cuique parti dederunt ſuum Œconomum: Et ne cum Epiſcopo conſpirare poſſet, ſanxerunt non ab ipſo ſolo, ſed etiam à Clero eligendum, aut certè coram utroque compellendum ad rationes. Nec mireris plenam quartam ceſſiſſe uni Epiſcopo. Joannem quartum Conſtantinopolitanum Epiſcopum meritò prædicat Theophylactus Simocata: *Joannes Eccleſiæ Byzantinæ Præſul hujus lucis* L. 7. c. 6.
uſuram reddidit. Qui quod voluptates egregiè profligaret, & vitioſas animi motiones compeſceret, ventrique aſſiduum bellum faceret, à Byzantiis cognomentum jejunatoris tulit. Fertur à Mauritio Imperatore complura talenta mutuatus, Syngrapham illi dediſſe, & rem familiarem pignori oppoſuiſſe. Poſtquam die ſuo eſt perfunctus, Mauritius in ejus facultates inquirens, paupertatem conſectatum invenit, ac magnopere ſingularem Hierarchæ ſanctimoniam admiratus, Syngrapham gratuitò conſcidit. Nihil ſiquidem aliud inveniſſe ajunt præter lectum ligneum, & laneum ſtragulum nullius pretii, ac deformem penulam. Vili enim veſtitu delectabatur vir frugalitate vitæ conſpicuus. Fuit digna Epiſcopo vita. Similem in Magno Baſilio Valens Auguſtus, & alii in aliis ſunt admirati. Nihilominùs adverſum illos, qui ſuo oganniebant Epiſcopo: *Ille lavat ut ego, comedit, bibit, veſtimentis operitur, domus curam gerit atque familiæ; cujus ergo rei gratia eſt mihi prælatus? Sed & famulos habet, qui illi miniſtrant, & aſello vehitur: Cur præeſſe mihi debet?* Adverſum hos, inquam, murmuratores rectè ſcripſit in prima ſuper Epiſtolam ad Titum Homilia Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Vide, quanta rerum abſurditas? Num Epiſcopus debet carere Miniſtro, ut illi neceſſe ſit & incendere ignem, & aquas adferre, & ligna perfringere, atque in forum ſæpè neceſſariò ingredi? Et poteſt eſſe major perverſitas, majorque confuſio?* Nervosè oſtendit Epiſcopo deberi ſuam dignitatem & ſtatum. Et quis ignoret Epiſcopum eſſe Patrem omnium pauperum, & nulli hoſpiti claudendam ipſius domum? Magnas opes hæc requirunt.

Quis primus hanc diviſionem cœperit, ignoro. Gratianus primo, ad quinti ſæculi medium celebrato, Toletano Concilio adſcribit hunc

12. q. 2. C. 31. Canonem: *Sancimus omnibus Epiſcopis curam Laicorum inſtare. Ut ſi quos in fide Chriſti invenerint, nimio affectu diligant. Inſuper confirmamus, ut ſi aliqua ab ipſis accipiant dona, ſtatim in quatuor dividant partes, ita ut prima pars ſecundum Apoſtolica Præcepta titulorum nec non cœmiteriorum reſtaurationibus diligenter attribuatur, ſecunda Clericis, tertia cunctis pauperibus, quarta verò advenis.* Verùm antiquus Scholiaſtes hunc Canooem meritò proſcripſit ad paleas. Quis enim nmquam authenticus Canon peregrinos diſcrevit à panperibus, quis Epiſcopum confudit cum Clericis, quia fabricam donavit primo loco? Et Hiſpanica Eccleſia ſubſtantiam ſuam numquam io quatuor, ſed in tres dumtaxat partes ſemper

C. 16. diviſit. Et quidem ab antiquo. Etenim priſcos de hac re Caoones laudat Emeriteoſis Synodus, & ſextadecima Toletana, & ipſia longè antiquior Tarraconenſis ruiooſas Baſilicas mandat

C. 8. reparari per Epiſcopos, atque adjungit: *Quia tertia pars ex omnibus per antiquam traditionem ut accipiatur* huoc in finem, *ab Epiſcopis novimus ſtatutum.* Verùm iſta Epiſcopalis Synodus aut periit aut latet. Quadripartitæ item diviſionis auctorem eſſe & ignotum & antiquum, lucet ex decretali Sancti Gelaſii ad Brutiorum, Lucaniæ atque Siciliæ Antiſtites Epiſtola: *Quatuor tam de veditu, quam de oblatione fidelium, ſicut dudum rationabiliter eſt decretum, conveait fieri portiones. Quarum ſit una Pontificis, altera Clericorum, pau-*

Epiſt. 9 *perum tertia, quarta fabricis applicanda. De quibus, ſicut Sacerdotis intererit integram Miniſtris Eccleſiæ memoratam dependere quantitatem, ſic Clerus ultra delegatam ſibi ſummam nihil inſolenter noverit expetendum. Ea verò, quæ Eccleſiaſticis ædificiis attributa ſunt, huic operi veraciter prærogata locorum doceat inſtauratio manifeſta ſanctorum: Quia nefas eſt, ſi ſacris ædibus deſtitutis, in lucrum ſuum Præſul impendia his deſignata convertat. Ipſam nihilominus adſcriptam pauperibus portionem, quamvis divinis rationibus ſe diſpenſaſſe monſtraturus eſſe videatur, tamen junta quod ſcriptum eſt.* Ut videant opera veſtra booa, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt, *oportet etiam præſenti teſtificatione prædicari, & bono famæ præconio non taceri. Quapropter nec Clericorum quiſpiam ſe hujus offenſæ futurum confidat immunem, ſi in his, quæ ſalubriter ſequenda deprompſimus, ſive Epiſcopum, ſive Preſbyterum, ſive Diaconum viderit excedentem, non protinus ad aures noſtras deferre curaverit, probationibus dumtaxat competenter exhibitis, ut tranſgreſſoris ultio fiat & cæteris interdictio delinquendi.* Affirmat Epiſcopum circa pauperum quartam deinceps non poſſe ex ſola fide agere quaſi cootamplante Deo, ſed etiam hominibus obligari ad rationes. Nec per diviſionem hanc Eccleſia pauperes ſola ſua quarta voluit eſſe conteotos, ſed ipſia etiam io reliqnas partes reliquit plurimum juris. Et Epiſcopo, & Clero, & ſabricæ debetur ſola honeſta ſuſtentatio, ſuperflua omoia ſunt in iſtos refundeoda. Illia tribus adſeripta eſt portio ſuperabuodaoa, ut ipſis manus noo eſſet contracta ad largiendum, ſed ſemper aperta. Quod eoim ex opulento fabricæ Ærario ſuperfluas Baſilicas aut ſuperflua ipſarum ornamenta conflare oon poſſit Epiſcopus, ſed ipſum in pauperes obligetur exonerare, demooſtrat vel ſola lis Iſidori Peluſiotæ cum Theophilo Patriarcha Alexandrino. Et haoc diviſiooem adeò coluit ſemper Romana Eccleſia, ut ad Sancti Auguſtini apud Anglos Apoſtoli de ipſa quæſtiooem reſponderit Magnus Gregorius: *Mos Apoſtolicæ Sedis eſt ordinatis Epiſcopis præceptum tradere, ut de omni ſtipendio quod accedit, quatuor fieri debeant portiones. Una videlicet Epiſcopo, & familiæ ejus propter hoſpitalitatem & ſuſceptionem: Alia Clero, tertia pauperibus, quarta Eccleſiis reparandis.* Ad diviſionem hanc, tunc ubique necdum radicatam, L. 12. Ep.

latiſſimè propagandam videtur Romaoa Eccleſia 31. q. t.

omnem à ſe conſeciatum Epiſcopum ad ipſam admittendam ſub ſolemni profeſſione obligaſſe. Addit tamen Gregorius ſervandam io ſolis Clericalibus, noo io Eccleſiis Monachalibus, qualea jubebat eſſe Aoglicanaa. Hæ enim io plena Fratrum paupertate de Epiſcopi arbitrio & manu debent victitare.

Eandem diviſionem Gregorius commendat, propagat, & variè explanat in aliis etiam epiſtolis. Urbis veteris Eccleſia habebat exiguam ſubſtantiam, & Calumnioſus ipſius Clericus, aſſidua laborans iofirmitate, noo poterat Divinis adeſſe Miniſteriis, ideoque ſua illum diſtributione privabat Candidus Epiſcopus. Hinc reſcripſit Gregorius: *Secundùm loci ejus ordinem* L. 2. Ep. 5.

quæ et, ſi ſanus eſſet, poterant miniſtrari, de ipſa exiguitate, quæ Eccleſiæ poteſt accedere, Fraternitas tua, divini contemplatione judicii, ægrotanti præbere non deſinat. Cleri igitur portio uoicuique debet juxta ſuum loci ordinem diſtribui, & ipſa ægrotus, etiam aſſiduus, non poteſt privari. Nequidem in paupere Eccleſia. Neſcio quam Sanctæ Mariæ Parochialem Eccleſiam Pontifex contulit Dominico Presbytero, & ſcripſit ad Importunum ejus Epiſcopum: *Fraternitas tua ei emolumenta ejuſdem Eccleſiæ faciat ſine cun-* Epiſt. 10.

ctatione præſtari. Etiam fructus vacationis tempore perceptos. Quare tunc Pagenſes Italorum Eccleſiæ habebant diſcretos & proprios proventus, ideoque quadripartita diviſio vigebat in ſolis Eccleſiis Cathedralibus. Ea eoim tempora oecdum ooverant Eccleſias Collegiatas. Brutiis, Lucania, ac Siculis Eccleſiis laudatam diviſionem videtur impoſuiſſe per ſuperius laudatas litteras Sanctus Gelaſius. Et Siculorum Epiſcopi judicarunt eſſe Decretum oneroſum ac odioſum. Admiſeruot quoad tunc acqoiſita Eccleſiis bona, oon quoad acquirenda: Hæc juxta antiquam diſciplinam tenueruot ad ſuam manum, imò & ſuis dumtaxat uſibus applicarunt. Hinc ad Sanctum Maximianum Syracuſæ Epiſcopum, ſuum iſtic Vicarium, ſcripſit Gregorius: *Cogno-* Lib. 3.

vimus de redditibus Eccleſiarum noviter acquiſitis Ca- Ep. 11.

nonicam diſpoſitionem Quartarum minimè provenire, ſed Epiſcopos locorum tantummodò diſtribuere Quartam antiquorum redditaum, nunc verò quæſita ſuis uſibus retinere. Quam rem pravam, ſubintroductamque conſuetudinem Fraternitas tua vivaciter emendare feſtinet, ut ſive de præteritis redditibus, ſive de iis quæ nunc obvenerant, vel obvenerint, Quartæ ſecundùm diſtributionem Canonicam diſpen-

ſentur . Incongruum namque eſt unam eandemque Eccleſiæ ſubſtantiam duplici quodammodo jure cenſeri, id eſt, uſurpationis & Canonum. Petro Tri-
Lib. 4. Ep. 12. calitano Epiſcopo, Agrigentinæ Eccleſiæ Viſitatori, adſcribit totam Quartam. Ex quo lucet Eccleſiam iſtam, hodie opulentam, tunc fuiſſe inopem. Ad Gaudentium Nolæ Epiſcopum, Capuanæ Eccleſiæ Viſitatorem, hæc ſcripſit:
Ep. 26. *Fraternitatem tuam præſentibus hortamur affatibus, ut Clericis Capuanæ Eccleſiæ, qui in Civitate Neapolitana conſiſtunt, Quartam in Presbyterium eorum de hoc, quod ante Eccleſiæ ſingulis annis acceſſerit, juxta antiquam conſuetudinem diſtribuere ſecundùm perſonarum ſtudeat qualitatem, quatenùs aliquod ſtipendiorum habentes ſolatium, miniſterium officiumque ſuum circa eandem Eccleſiam devotiori mente provocentur impendere.* Ex quo vides omnium iſtic Presbyterorum portionem non fuiſſe æqualem, ſed pro ſingulorum qualitate ac miniſterio variam. Longobardi tunc ceperant Capuam: Hinc iſtorum Presbyterorum aliqui fugerant Neapolim. Ipſis tamen ſolos ante fugam iſtam lapſos & perceptos fructus videtur Pontifex aſſignaſſe. Caſtorius Ariminenſis Epiſcopus erat ſemper ægrotus, ideoque iſti Eccleſiæ Leontium Urbini Epiſcopum Gregorius dedit Viſitatorem, & adjunxit:
Ep. 41. *Quidquid de redditibus Eccleſiæ ipſius acceſſerit, quatuor juxta conſuetudinem oportet fieri portiones; unam ſcilicet, quæ Clero præbenda ſit, aliam quæ pauperibus. De reliquis autem duabus partibus tres fieri volumus: Unam ſartis tectis profuturam, aliam pro ſuſtentatione ſua Caſtorio proprio Epiſcopo dirigendam, reliquam ſibimet retinendam.* Viſitatorem partim ex infirmi Epiſcopi, partim ex fabricæ Quarta ſanxit ſtipendiandum. Cleri & pauperum portionem voluit illæſam. Catanenſis Eccleſia duas Clericalis Quartæ tertias dudum diviſerat in ſacros Clericos, inferiores ſola reliqua jubens eſſe contentos. Mutavit id Leo Epiſcopus: Duas tertias diviſit in inferiorem, utpotè numeroſiorem Clerum, ſacrum ſola reliqua juſſit eſſe contentum. Verùm & priorem conſuetudinem, & novellum hocce Statutum improbavit Gregorius,
Lib. 7. Ep. 2. ideoque ſcripſit ad Leonem: *Et quia inter alia de quarta portione Clerus hoc tenendum ſtatuit, ut unam portionem hi qui in ſacro loco ſunt poſiti, & reliquas duas Clerus accipiat, & latores præſentium Donatus Presbyter, nec non & Theodoſianus atque Viator Diaconi, aliorum quoque qui in ſacrato ſunt Ordine conſtituti, relationem ad nos deferentes, conqueſti ſunt hoc contra antiquam conſuetudinem in ſuo gravamine præjudicialiter ſtatutum, quippè quia de eadem quarta ſemper ſe duas partes, & Clerum tertiam perhibent conſecutum, & petierunt ne hæc definitio in ſuo præjudicio permaneat. Nos hoc Fraternitatis tuæ diſpoſitioni oportere prævidimus committendum. Volumus ergò, ut quidquid Eccleſiæ tuæ ex reddita vel quolibet alio titulo fortuſſis acceſſerit, quartam exinde portionem ſine diminutione aliqua debeas ſegregare, atque eam ſecundum Dei timorem Presbyteris, Diaconis, ac Clero, ut tibi viſum fuerit, diſcretè dividere, ita ſanè & unicuique, ſicut meritum laboris exegerit, libera tibi ſit, juxta quod prævideris, largiendi licentia, quatenùs & hi qui merentur, etiam temporali ſe ſentiant hoc commodo conſolari, & alii adjuvante Domino eorum ad meliùs contendant imitatione proficere.* Quarta non juxta Clericorum capita, nec juxta Ordinis gradum, ſed juxta perſonarum merita voluit Epiſcopali arbitrio diſpenſari. Neſcio quæ Italiæ Eccleſia pauperes peregrinos non ſuſcipiebat hoſpitio, ſed iſtud onus incumbebat civibus. Quare horum unuſquiſque Theodoro Epiſcopo aliquid contulerunt de ſua ſubſtantia, & onus in Eccleſiam traduxerunt. Concordatum religiosè ſervari mandavit Pontifex: Exi- Lib. 8. Ep. 29.
ſtimo pauperum quartam fuiſſe auctam à Civibus, ideoque tribus aliis exinde fuiſſe majorem. Fortunatus Neapolitanus Epiſcopus Cleri & pauperum portiones plenè non ſolverat, atque ita fuerat defunctus: Reſtabant quadringenti ſolidi. Ipſos ex vacantis Eccleſiæ proventu mox ſolvi per Paſchaſium Succeſſorem juſſit Pontifex, definiens quantum unicuique Clerico, quantum occultis & mendicare erubeſcentibus, quantum palàm mendicantibus pauperibus eſſet diſtribuendum. Addit ſolidos iſtos per Fortunatum fuiſſe injuſtè detentos, ideoque omninò reſtituendos. Lib. 9. Ep. 29.
Joannes Panormitanus Epiſcopus quædam cùm Clero ſuo circa ipſius Quartam iniit Concordata, quorum hi fuerunt capitales Articuli: *Primùm ut* Lib. 11. Ep. 51.
de redditibus Eccleſiæ quartam in integro portionem Eccleſiæ Clericis ſecundùm meritum, vel officium, ſive laborem ſuum, ut ipſe unicuique dare proſpexeris, ſine aliqua præbere debeas tarditate. De hoc verò quod ex fidelium oblatione acceſſerit, id eſt, quartam partem in ſolidis vel cellario, eis juxta priſtinam conſuetudinem dare non differas. Reliqua autem omnia mobilia in tua retineas poteſtate. Immobilia enim Eccleſiaſticis redditibus aggregentur, ut multiplicata quantitate, Clericorum uſibus proficiant. Sunt verba Pontificis ad Epiſcopum, quibus adductos articulos confirmavit. Ubi rurſum vides quartam iſtam non juxta Ordinis gradum, ſed juxta perſonarum in miniſterio meritum per omnem Italiam fuiſſe diviſam. Quod ipſum in inferioris Ordinis Clericos ſervandum ſanxit in litteris ad Sanctum Auguſtinum, adjungens hæc omnia in ſolis ſingulariter, non in communiter viventibus Clericis habere locum: Hos ex Eccleſiæ proventu mandat eſſe ſolo victu & amictu contentos, reliqua omnia pauperibus erogari.

Verùm his adverſari videtur Sancti Gelaſii, Part. 3. c. 147.
in Sancti Ivonis Decreto exſtans, ad Siciliæ Antiſtites Epiſtola: *Quomodo Præſulum noſtrorum auctoritas emanavit, ut facultates Eccleſiæ Epiſcopi ad regendum habeant poteſtatem, ita tamen, ut viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & Clericorum ſtipendia diſtribuere debeant, hoc eis ſtatuimus dari, quod hactenùs decretum eſt. Reliquum ſibi Epiſcopi vendicent, ut peregrinorum atque captivorum largitores eſſe poſſint.* Eccleſiaſticam ſubſtantiam affirmat in ſolas tres, Epiſcopi, Cleri, & pauperum portiones dividendam, nulla facta mentione fabricæ. Epiſcopi portionem aſſerit ampliſſimam, ut & ipſe de illa poſſit in pauperes eſſe ampliſſimè largus. Reſpondeo fabricam, licet non exprimatur, ideò non excludi.

Siculo-

Digitized by Google

Siculorum Epiſcopi videntur anteà profuſi in ſemetipſos, in pauperes & Clerum fuiſſe contracti: Sola illis ad pondus & menſuram neceſſariè miniſtraſſe. Quod ipſum viguiſſe videtur apud Brutios & Lucanos. Hinc per laudatas ſuperiùs litteras quadripartitam diviſionem in iſtarum trium Provinciarum Eccleſiis laudatus Pontifex plantavit. Verùm Apoſtolicæ Sedis prima mandata, dum novam figunt diſciplinam, paſſim firmas non jaciunt radices, nec plenam ſtatim habent executionem. Hinc & Siculorum Epiſcopi fuerunt in hoc puncto tergiverſati. Quapropter haſce executoriales litteras ſubmiſit Gelaſius, & à ſuis jam pridem Anteceſſoribus probatam & Eccleſiis impoſitam quadripartitam diviſionem vóluit etiam in Sicilia vigere ex integro, & ſine Epiſcoporum recalcitratione cuſtodiri. De fabrica non loquitur, quòd Clerus pro ſua dumtaxat & favorabili pauperum cauſa querimonias detuliſſet. Et quòd exindè laudata diviſio per Siciliam plenè obtinuerit, lucet ex variis jam adductis magni Gregorii Epiſtolis. Nulla Provincia aut Eccleſia tot objecit remoras: A laudato enim Gregorio memoratæ & compoſitæ pleræque provenerunt à Siculis. Et quòd non ad tripartitam diviſionem, ſed ad avitam plenæ Epiſcopalis poteſtatis conſuetudinem & Canonem proclamarint, liquet ex ejuſdem Pontificis Reſcripto ad relationem Sancti Maximiani Epiſcopi Syracuſani. Et ex hiſce poſterioribus Sancti Gelaſii litteris iterum claret quadripartitam diviſionem eſſe opus Sedis Apoſtolicæ. Item ipſam juxta Clericorum merita ex Epiſcopi arbitrio faciendam. Et ſanè omni in Clericos poteſtate non erant hic Epiſcopi privandi.

Quapropter tripartita diviſio fuit propria ſolis Hiſpaniarum Eccleſiis. Ità jam audivimus à Synodo Tarraconenſi. Atteſtatur & prima Bra-
Cap. 25. carenſis: *Placuit ut de rebus Eccleſiaſticis tres æquæ fiant portiones. Id eſt, una Epiſcopi, alia Clericorum, tertia in reparatione, vel in luminariis Eccleſiæ. De qua parte ſive Archipresbyter, ſive Archidiaconus illam adminiſtrans, Epiſcopo faciat rationes.* Illam aut Epiſcopo non credidit, aut potiùs ipſum hac viliori cura noluit à meliori ſpiritualium ſollicitudine devocari. Conſonat & ſecunda Bracarenſis: *Placuit ut nullus Epiſcoporum, cùm per Diœceſes ſuas am-*
Can. 2. *bulant, præter honorem Cathedræ ſuæ, id eſt, duos ſolidos, aliquid aliud per Eccleſias tollat. Neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in Eccleſiis Parochialibus requirat, ſed illa tertia pars pro luminariis Eccleſiæ, vel reparatione ſervetur: Et ſingulis annis Epiſcopo indè ratio fiat. Nam ſi tertiam partem illam Epiſcopus tollat, lumen & ſarta tecta abſtulit Eccleſiæ.* Et Pagenſibus & Cathedralibus Hiſpaniarum Eccleſiis diſcreta ac propria, nec non & tripartita fuiſſe bona lucidè affirmat. Quidam in Presbyterum, ejus Pagenſem Clerum, ac fabricam, quidam in Pagenſem Clerum, pauperes, & fabricam exiſtimant diviſa; at certum eſt diviſa fuiſſe in Epiſcopum, Pagenſem Clerum, & fabricam. Quòd enim plures Pagenſes Hiſpaniarum Eccleſiæ tunc unicum dumtaxat Presbyterum habuerint, vario poſſit demonſtrari teſtimonio, ac ſtatim audiemus à ſexta decima Synodo Toletana. Quidam igitur Epiſcopi ſua tertia non contenti, ſub Cathedratici fuco rodebant ac invadebant etiam fabricæ tertiam: Hos compeſcit adductus Canon, ipſorum interim avaritiæ duos adhuc ſolidos à quavis Eccleſia indulgens. Eandem rapacitatem damnat & tertia Toletana Synodus, queſta *quoſdam Epiſcopos, non ſacerdotaliter, ſed crudeliter deſævire in ſuas Parochias, ideoque excepto quòd veterum conſtitutiones habere jubent*, videlicet Cap. 20. excepta Epiſcopali tertia cum duobus è fabricæ tertia ſolidis, jubens quaſvis exactiones denegari.

Quartæ Toletanæ Synodi querimonia eſt longè gravior. Queritur Epiſcoporum quoſdam tanta ſordere avaritia, ut integras Pagenſium Eccleſiarum oblationes ſeu dotes in ſe transferibant, atque ità à miſeris per inopiam Clericis, & Divinis ipſorum officiis illas deſeri cogant, atque ſubjungit: *Pro qua re conſtitutum eſt à præſenti Conci-* Cap. 32.
lio, Epiſcopos ita Diœceſes ſuas regere, ut nihil jure præſumant auferre, ſed juxta priorum auctoritatem Conciliorum, tam de oblationibus quàm de tributis & frugibus tertiam conſequantur. Quòd ſi amplius quidquam ab eis præſumptum exſtiterit, per Concilium reſtauretur. Adversùs tripartitam diviſionem videntur ad avitum Canonem proclamaſſe, omnia Diœceſios bona revocanda tentaſſe ad ſuam manum, & Pagenſium Presbyteris vix competens alimentum dediſſe quidam Epiſcopi. Hinc diviſionem iſtam uti antiquam & authenticam laudat adductus Canon, duobus ſupernumerariis ſolidis ipſos privat, & ſancit ſula ſua tertia deinceps fore contentos. Hinc ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ reparationem, non à membris, ſed à capite inchoandam præfata nona Toletana Synodus hunc in Epiſcopos emiſit ſuum primum Canonem: *Omnis itaque rei Eccleſiaſticæ quantitas, ſicut remedium veniæ tribuit conferenti, ità damnum ritè præparat fraudatori. Et ideò nullus Sacerdotum vel Miniſtrorum ex rebus Eccleſiæ, quæ in quibuſcumque locis à fidelibus largiuntur, aliquid auferat, vel juri ſuo aut Cathedræ propriæ Civitatis connectat. Devotio enim uniuſcujuſque ſicut gratanter votum contulit Deo, ita deſcivit quòd plenitudo votorum conſervaretur in loco, in quo velut ſi collata tenentur, manet gratia offerentis, ità ſi fruſtrantur, imminet pernicies defraudantis.* Diſertè ſanxit, ne Pagenſium Eccleſiarum dotes aut alia bona Epiſcopi uniant ſuis Cathedris, vel devocent ad ſuas manus, ſed diviſa permittant, & ſua ex ipſis antiqua tertia ſint contenti. Aliud attentantem Epiſcopum ad Metropolitam, Metropolitam autem ad Regem deferri mandat, & caſtigari. Plurium Pagenſium Eccleſiarum ſubſtantia erat tenuis. Hinc addit ſextus Canon, ut ſuam tertiam, *ex paterna ſanctione ſibi competentem*, poſſint remittere Epiſcopi, vel etiam alteri donare pauperi Eccleſiæ, & iſtam remiſſionem aut donationem fore immobilem, nec per ſucceſſores poſſe concuti, longe minùs exſufflari. Pagenſes Eccleſias duro tertiæ jugo conatus eſt eximere, & reddere in libertatem.

Pagenſes Luſitaniæ Eccleſias aut hæc Epiſcoporum vexatio aut alia calamitaa reddiderat ruinoſas, caducas, deſolataa. Hinc Emeritenſis Synodus eſt ulteriùs progreſſa: *Benè diſpoſuit Divina gratia, quidquid unicuique Eccleſiæ à fidelibus collatum eſt, habeat. Priſcis quippe Canonibus erat decretum, ut Epiſcopus de Parochianis Eccleſiis tertiam ſequeretur, cui ſua pleniſſimè ſufficere poſſunt. Placuit huic Sancto Concilio, ut nullus Provinciæ Luſitaniæ Epiſcopus ſententiæ hujus terminum excedat, nec à qualibet Parochiana Eccleſia tertiam auferre præſumat, ſed quidquid exindè conſequi potuerat, totum in reparationem ipſarum Baſilicarum proficiat. Omnes verò Presbyteri, qui virtutem habuerins, Epiſcopo ſuo placitum faciant, ut reparare Eccleſias ſibi commiſſas intendant. Quod ſi facere diſtulerint, ab Epiſcopo ſuo diſtricti, Eccleſias ſibi creditas dignè reparent. Eccleſiæ tamen, quæ mundiales res nullas habent, ſollicitudine & diſpoſitione Epiſcopali habeant reparationem.* Aſſerit cunctis Loſitaniæ Cathedralibus Eccleſiis eſſe competentem ſubſtantiam, ideoque Pagenſium Eccleſiarum tertia nullum Epiſcopum indigere. Iſtam ergò ſancit deinceps applicandam reparandis Baſilicis, tamdiu Epiſcnpos ab ipſa eſſe ſuſpenſos, & ante expletum hocce neceſſarium opus, eandem à nullo Epiſcopo prætendi aut vexari. Addit pauperum Pagorum, licet ab illis nulla detur tertia, Eccleſias Epiſcopi impenſa etiam reparandas. Item ſtatuit Cathedralis & Pagenſium Eccleſiarum bona manere diviſa: Quòd nempè Epiſcoporum aliqui ad avitam indiviſionem non ceſſarent adſpirare. Quæ Decreta poſtmodùm adeò probavit Rex Egicanes, ot ſextam decimam Toletanam Synodum fuerit adhortatus in hunc modum: *Quia comperimus, quòd multæ Dei Baſilicæ in diſperſis locis veſtrarum Parochiarum conſtitutæ, dum ad unius reſpiciunt ordinationem Presbyteri, nec aſſidua in eis ſacrificia Domino delibantur, & deſtitutæ remanent, atque ſine tectis vel ſemi-tectæ ferè noſcuntur, ſpecialiter in Canonibus adnotetis, unaquæque Eccleſia, quamvis pauperrima, quæ vel decem mancipia habere poteſt, ſui debeat cura gubernari cultoris; cæterùm ſi minùs habuerit, ad alterius Eccleſiæ Presbyterum pertinebit. Nam dum ex omnibus plurimæ Baſilicæ unius ſollicitudine reguntur, ſolitum eſt, quia & viduatæ perſiſtunt, & difficilè ſacris Cultibus ordo debitus exhibetur. Quod non tantùm Sacerdotibus Dei in culpa eſt, verùm etiam & infidelibus Judæis ridiculum adfert. Qui dicunt nihil præſtitiſſe interdictas ſibi ac deſtructas fuiſſe Synagogas, cùm cernant pejores effectas eſſe Chriſtianorum Baſilicas. Pro quarum etiam reparatione à veſtra univerſitate cenſendum eſt, ut eas unuſquiſque Epiſcopus de tertiis Parochialium Baſilicarum Canonicè reſtaurandas invigilet. Qui ſi tertias ipſas conſequi noluerit, cura ſui gerendum eſt, ut Presbyter deſtructæ Eccleſiæ exindè commiſſam ſibi Baſilicam reparet: Evidentem cenſuræ modum apponentes in Canone, qualiter debet incurioſus quiſque Epiſcopus condemnari, ſi præſcriptum pro reparandis Dei Templis ordinem neglexerit adimplere. Nam & hoc Honorificentia veſtra promulgare curabit, ut Epiſcoporum nemo pro Regiis inquiſitionibus exhibendis Parochialium Eccleſiarum jura contingat, nec quaſcumque exindè inquiſitiones aut evectiones exigere audeat, ſed de prædiis ſuarum ſedium Regio culmini ſolita perquiſitionum obſequia deferat, nihilque de rebus earumdem Parochialium Eccleſiarum cauſa ſtipendii cujuſpiam dare præſumat. Quod ſi fecerit, duorum menſium ſpatio excommunicari ſe noverit.* Et Regio conſilio obtemperans Synodus emiſit hunc Canonem: *In medio cœtus noſtri deducta eſt quorumdam conſuetudo inordinata Sacerdotum, qui Parochias ſuas ultra modum diverſis exactionibus vel angariis comprimunt, per quod quamplures Eccleſiæ deſtitutæ perſiſtunt. Id-* C. 5
circa unio noſtræ admonitionis decernit atque inſtituit, ut tertias, quas antiqui Canones de Parochiis ſuis habendas Epiſcopis cenſuerunt, ſi eas exigendas crediderint, ab ipſis Epiſcopis dirutæ Eccleſiæ reparentur; ſi verò eas maluerint reddere, ab earumdem Eccleſiarum cultoribus, ſub cura & ſollicitudine ſui Pontificis, reparatio eiſdem adhibenda eſt Baſilicis. Quòd ſi omnes Eccleſiæ aut incolumes fuerint, aut quæ diruptæ erant reparatæ extiterint, ſecundùm antiquorum Canonum inſtituta, tertias ſibi debitas unuſquiſque Epiſcopus aſſequi ſi voluerit, facultas illi omnimoda erit; Ità videlicet ut citra ipſas tertias nullus Epiſcoporum quidpiam pro Regiis inquiſitionibus à Parochianis Eccleſiis exigat, nihilque de prædiis ipſarum Eccleſiarum cuiquam aliquid cauſa ſtipendii dare præſumat. Hiſpaniarum itaque Epiſcopi è cunctarum Pagenſium Eccleſiarum bonis non ſolùm extorquebant tertiam, ſed inſuper ex aliis duabus partibus ſolvebant Regias à ſuis Cathedralibus Eccleſiis exactiones, atque ita iſtas in caducitatem aut etiam ruinam, earumque Clericos redigebant in miſeram paupertatem. Hinc laudata Synodus ſtatuit varia. Primò, ut Regiæ exactiones è ſolis Cathedralium, quas utique ſolas Rex gravabat, Eccleſiarum bonis ſolvantur. Deindè, ut Epiſcopi aut renuncient Pagenſium Eccleſiarum tertiis, aut ad reparandas Baſilicas ipſi deinceps obligentur. Quapropter fabricæ tertia tunc fuit illic exſtincta, & adjuncta ad partem Cleri. Exindè fuit bipartita dumtaxat diviſio, verùm inæqualis. Unica tertia fabricæ, aliæ duæ partes ceſſerunt Clero. Porrò licet pauperes ſingularem iſtic partem non habuerint, non ideò fuerunt ſuo jure excluſi. Ad omnium partium ſoperflua retinuerunt avitum jus, cujus executio & diſpenſatio deinceps pertinuit ad ſingularum partium Præfectos aut Curatores. Tripartitionis auctrix Synodus credidit nec ab Epiſcopo, nec à Clero, nec à fabrica negligendos pauperes, multò minùs defraudandos.

Antiquæ diſciplinæ amans ſemper ac tenax Gallicana Eccleſia videtur nec ſub Romano Imperio, nec ſub Merovingiorum Regno ullam Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ diviſionem admiſiſſe. Nec tripartitam, nec quadripartitam. Lucet ex Gallicanorum de hoc puncto Canonum conſequentia. Ex Canone vigeſimo ſecundo Agathenſi: *Licet ſuperfluum ſit de re nota, & antiquis Canonibus prohibita, aliquid iteratò definire, attamen quo faciliùs cupiditas aut improbitas reprimatur, id ſtatuimus, quod omnes Canones jubent,*

ut

Digitized by Google

ut Civitatenſes ſivè Diœceſani Presbyteri vel Clerici, ſalvo jure Eccleſiæ, rem Eccleſiæ, ſicut permiſerint Epiſcopi, teneant. Et ex Canone trigeſimo ſexto: *Clerici omnes, qui Eccleſiæ fideliter vigilanterque deſerviunt, ſtipendia ſanctis laboribus debita, ſecundùm ſervitii ſui meritum, vel ordinationem Canonum, à Sacerdotibus conſequantur*. Per Romanam Eccleſiam inducta quadripartitio tunc adhue erat nova, & per Italiam proficiebat. Hine qnidam etiam Gallieani Clerici ad ipſam, utpotè ſibi favorabilem, videntur adſpiraſſe. Verùm interceſſit hujus Synodi auctoritas, affirmans diviſionem iſtam antiquis, omnem Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ adminiſtrationem ac diſpenſationem Epiſcopi arbitrio ac fidei credentibus, Canonibus notoriè adverſari, ad ipſam adſpirari à ſolis cupidis aut in ſuum Epiſcopum improbis, ideoque omni, & Civitatenſi & Pagenſi, Clero etiam deinceps vivendum antiquis juxta avitos Canones moribus, & omnia neceſſaria ex manu Epiſcopi accipienda. Non ſolius Cathedralis, ſed & Pagenſium Eccleſiarum bona in Epiſcopi arbitrio & manu confirmat: Quòd nempe & ad iſtam diviſionem Clerici adſpirarent. Addit Clericalia ſtipendia non ſecundùm Ordinis gradum aut ætatem, ſed ſecundùm Miniſterii meritum per Epiſcopos diſtribuenda: Et hoc ſecundùm ordinationem Canonum. Quòd enim Romana, uti ſuprà à magno Gregorio audivimus, quadripartitio ex Clericorum quarta, hoc antiquus Canon faciendum ſemper juſſit ex
Can. 14. 15, 16. tota Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ maſſa. Conſonat prima Aurelianenſis Synodus: *Antiquos Canones relegentes, priora Statuta credidimus renovanda, ut de his quæ in Altario fidelium oblatione conferuntur, medietatem ſibi Epiſcopus vendicet, & medietatem ſibi diſpenſandam ſecundum gradus Clerus accipiat, prædiis de omni commoditate in Epiſcoporum poteſtate durantibus. De his quæ Parochiis in terris, vineis, mancipiis atque peculiis, quicumque fideles obtulerint, antiquorum Canonum Statuta ſerventur, ut omnia in Epiſcopi poteſtate conſiſtant. De his tamen quæ in Altario acceſſerint, tertia fideliter Epiſcopis deferatur. Epiſcopus pauperibus vel infirmis, qui debilitate faciente non poſſunt ſuis manibus laborare, victum & veſtitum, in quantum poſſibilitas habuerit, largiatur*. Statuit varia. Primò, omnia & Cathedralis & Parochialium Eccleſiarum, tam mobilia quàm immobilia bona juxta antiquum Canonem mandat eſſe in manu Epiſcopi. Mancipia enim & peculia ſunt non tantùm mobilia, ſed & moventia ſemetipſa. Addit, *De omni commoditate*: Hoc eſt, & præſentia bona & futura. Secundò, & Cathedrali & Parochiali Clero aliquid concedit. Illi mediam partem, huic duas tertias factæ à populo ad Altara oblationis. Quæ enim ad Altare, quæ ad Gazophylacium, quæ ad Epiſcopi aut Presbyteri domum deberent offerri à populo, antiqui Canones diſcreverunt. Tertiò, infirmos ac pauperes non per proprium Præfectum, ſed per Epiſcopum curari mandat. Quòd nemè diſcretam illi non haberent partem, ideoque ad Cleri modum ex Antiſtitis manu deberent edere ac veſtiri. Ampliorem Pagenſibus Clericis gratiam fecit Synodus Carpentoratenſis: *Ad nos querela pervenit, quòd ea quæ à quibuſcumque fidelibus Parochiis conferuntur, ità ab aliquibus Epiſcopis præſumantur, ut aut parùm, aut propè nihil Eccleſiis, quibus collata fuerant, relinquatur. Hoc nobis juſtum & rationabile viſum eſt, ut ſi Eccleſia Civitatis ejus, cui Epiſcopus præeſt, ità eſt idonea, ut Chriſto propitio nihil indigeat, quidquid Parochiæ fuerit derelictum, rationabiliter diſpenſetur. Si verò Epiſcopum multas expenſas, & minorem ſubſtantiam habere conſtiterit, Parochiis quibus largior fuerit conlata ſubſtantia, hoc tantùm, quòd Clericis vel ſartis tectis rationabiliter ſufficiat, reſervetur. Quòd autem ampliùs fuerit, propter majores expenſas Epiſcopus ad ſe debeat revocare, ità tamen ut nihil de facultatula ipſa, vel de miniſterio Clerici loci ipſius licentiam habeant minuendi*. Quis non videat hæc emanaſſe ad Pagenſium Clericorum querimonias? Magnam illis gratiam fecit Synodus contra antiquum morem & Canonem, nullam tamen admiſit diviſionem, ſed per opulentos etiam Epiſcopos voluit omnia Pagenſium Eccleſiarum bona & adminiſtrari & diſpenſari. Ex hoc interim Decreto emanaſſe videtur conſuetudo illa, de qua ſtatuit tertia Synodus Aurelianenſis: *Si quæ oblationes in quibuslibet rebus atque corporibus collatæ fuerint Baſilicis in civitatibus conſtitutis, ad poteſtatem Epiſcopi redigantur, & in ejus ſit arbitrio, quid ad reparationem Baſilicæ, aut obſervantium ibi ſubſtantiam deputetur. De facultatibus verò* C. 5.
Parochiarum vel Baſilicarum in pagis Civitatum conſtitutis, ſingulorum locorum conſuetudo ſervetur. Ob Carpentoratenſe Decretum videntur quidam opulentarum Eccleſiarum Epiſcopi Pagenſium Eccleſiarum bona diviſiſſe, & ipſorum ſucceſſores adversùs diviſionem ad antiquos Canones reclamaſſe. Hine à novitatibus turbas metuens Synodus, mandat inductam conſuetudinem neque concuti naque mutari. Omnem tamen adminiſtrationem credit Epiſcopo. Lucidiùs expreſſit hoc quarta ejuſdem loci Synodus: *In Pontificis poteſtate conſiſtat, qualiter pro conſervando jure Eccleſiaſtico rem poſſeſſam inter Clericos de-* C. 18.
beat communicare. A magni Gregorii præſertim tempore quadripartita diviſio pleniſſimè viguit per omnem Italiam, & tamen medio poſt ſæculo celebrata prima Cabilonenſis Synodus ſtatuit: *Nonnulli ex fratribus & Coepiſcopis noſtris, reſidentibus nobis in Sancta Synodo in querimoniam detulerunt, quod Oratoria per villas Potentum jam longo conſtructa tempore, & facultates ibidem collatas, ipſis quorum villæ ſunt Epiſcopis contradicant, & jam nec ipſos Clericos qui ad ipſa Oratoria deſerviunt, ab Archidiacono coerceri permit-* C. 14.
tant. Quod convenit emendari. Ita dumtaxat ut in poteſtate ſit Epiſcopi, & de Ordinatione Clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipſa Oratoria & officium Divinum poſſit impleri, & ſacra libamina conſecrari. Quod ſi quis contradixerit, juxta priſcos Canones communione privetur. Quis denuò hic non videat Pagenſes Clericos non dumtaxat murmuraſſe adversùm Epiſcopos, ſed etiam ad Laicos ſuarum Eccleſiarum Fundatores habuiſſe refugium, & violenta ab ipſis

auxilia poſtulaſſe? Interim ad antiquos Canones permanſit Synodus, nec inter Cathedralis & Pagenſium Eccleſiarum bona diviſionem ſuſtinuit, moribus antiquis voluit ex ſolius Epiſcopi arbitrio & plena poteſtate omnia adminiſtrari. Admiſſam tamen à tertia Aurelianenſi Synodo exceptionem & conſuetudinem exiſtimo hic non fuiſſe exſufflatam. Et privilegio, quod Corbeienſi Monaſterio dedit, hæc inſeruit Berthefridus Ambianenſis Epiſcopus: *Epiſcopus neque in Monaſterio, ſeu in rebus aut ornamentis ipſius, neque in perſonis utatur ulla alia poteſtate. Nec Archidiaconus aut quælibet alia perſona, Ordinator Eccleſiæ Ambianenſis, quodcumque de eodem Monaſterio, ſicut de reliquis Parochiis, uſurpare aut commutare, aut aliquas res auferre, vel ſpecies, quæ ad ipſum Monaſterium ſunt collatæ, deferre ad Civitatem audeat, ut de perfecta quiete valeant ipſi Monachi per tempora exultare.* Sub Merovingenſis Regni finem emanavit hoc privilegium. Notanda ſunt ejus verba: *Sicut in reliquis Parochiis.* Edicunt omnia Parochialium Eccleſiarum bona etiam tunc pependiſſe ad manum & fidem Epiſcopi. Et iſti ſuo in illius item Monaſterii bona juri Berthefridus renuntiavit. Quòd enim omnia etiam Monaſteriorum bona olim fuerint in manu ac pleno arbitrio Epiſcopi, eſt antiquæ Diſciplinæ peritis exploratum. Magna eſt Epiſcoporum Majeſtas, altum Nomen. Et hinc prima, quæ aut à ſuis Epiſcopis, aut à Romanis Pontificibus Monachi ſollicitarunt ac impetrarunt, privilegia fuerunt bonorum diviſio, ac ipſorum adminiſtrandorum libera facultas.

Laudata indiviſio & plena Epiſcoporum in Eccleſiaſticam ſubſtantiam facultas duravit in Gallicana Eccleſia uſque ad Carolum Martellum, qui hanc poteſtatem in ſe tranſcripſit, ſubſtantiam diviſit in ſuos milites, & omnem apud nos deſtruxit Chriſtianitatem. Huic reparandæ Gregorius ſecundus Pontifex nobis Apoſtolum deſtinavit Anglicanum Sancti Benedicti Monachum Bonifacium, ad Romanæ Diſciplinæ plantandos in nobis mores ſolemni apud Sancti Petri corpus profeſſione conſtrictum, & de ipſo ſcripſit ad Thuringiæ Clerum ac Populum:
Ep. 4. *Fratrem jam & Coepiſcopum noſtrum Bonifacium vobis ordinavimus Sacerdotem. Cui dedimus in mandatis, ut de reddito Eccleſiæ vel oblatione fidelium quatuor faciat portiones; quarum unam ſibi ipſe retineat, alteram Clericis pro officiorum ſedulitate diſtribuat, tertiam pauperibus & peregrinis, quartam Eccleſiaſticis fabricis noverit reſervandam. De quibus Divino Judicio erit redditurus rationes.* Quæ poſtrema verba important plenam & efficaciſſimam voluntatem, qua Pontifex Bonifacium ad hanc in Francia plantandam quadripartitionem ſub Divini interminatione Judicii obligavit.

Notanda ſunt & hæc verba: *Pro officiorum ſedulitate diſtribuat.* Firmant Romanæ Eccleſiæ morem, quo Clericorum quartam non juxta ordinis ætatem aut gradum, ſed juxta ſingulorum in Miniſterio merita fuiſſe diſtributam, ſuprà audivimus à magno Gregorio. Et horum etiam meritorum æſtimatio erat penes ſolum Epiſcopum. Lucet ex Sancti Gelaſii, exſtante in Sancti Ivonis Decreto, ad Juſtinum Volaterranæ Eccleſiæ Archidiaconum, & Fauſtum Defenſorem Epiſtola: *Portionem quartam, quæ ad Clericos pertinet, ſua Pontifex ordinatione diſtribuat, prout cujuſque locum, meritumque cognoſcit.* Part. 3. cap. 151.
Et hinc intellige vigeſimum tertium Canonem primæ Synodi Aurelianenſis: *Si Epiſcopus humanitatis intuitu, vineolas vel terrulas Clericis vel Monachis præſtiterit excolendas, vel pro tempore tenendas, etiamſi longa tranſiſſe annorum ſpatia comprobentur, nullum Eccleſia præjudicium patiatur, nec ſæculari lege præſcriptio opponatur.* Et Symmachi Pontificis ad Sancti Cæſarii Arelatenſis Archiepiſcopi conſultationes reſponſoriam Epiſtolam: *Poſſeſſiones Eccleſiæ alienari non patimur, niſi forſitan aut Clericis honorum meritis, aut Monaſteriis religionis intuitu, aut certè peregrinis neceſſitas largiri ſuaſerit. Sic tamen, ut hæc ipſa non perpetuò, ſed temporaliter donec vixerint perfruantur.* Epiſt 3. cap. 2.
Et quartum decimum Canonem Epaonenſem: *Quiſquis Clericus aliquid de munificentia Eccleſiæ cui ſerviebat, ad ſummum Sacerdotium alterius Civitatis eſt aut fuerit ordinatus, quod dono accepit vel acceperit reddat.* Benemeritos de Eccleſia Clericos poterat non ſolùm amplioribus ſportulis aut ſtipendiis honorare Epiſcopus, ſed etiam modicas agri aut vineæ poſſeſſiones concedere in beneficium: Temporale tamen atque precarium, ex quo præſcriptio titulari non poſſet, imò nec colorari. Ea beneficia laudatus Epaonenſis Canon Eccleſiæ munificentiam ac donum, tertia Aurelianenſis Synodus vocat munera, à ſtipendiis diſtinguit, & ob quemvis exceſſum aut aliundè obvenientem vitæ commoditatem voluit Clericos ipſis privari. C 11. 18.
Ita Epiſcopi Clericos ad fidum ac fervens miniſterium hortabantur & animabant. Quæ etiam praxis mutuò deſumpta eſt ex Romano Imperio. Nam & ipſum reſpexit hæc Magiſtri noſtri Dei apud Evangeliſtam Lucam prædicatio: *Reges Gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur.* Cap. 22.
Apud Romanos aliud fuiſſe quorum vis Officialium ſtipendia, aliud ſedulorum beneficia, in primo de Auguſtæ domus officiis libro eruditè demonſtrat Jacobus Gutherius. Notanda item ſunt hæc Gregorii ſecundi verba: *De reddito Eccleſiæ vel oblatione fidelium.* Cap. 37.
Conſonat laudata Sancti Gelaſii ad Juſtinum Archidiaconum Epiſtola, mandans omnes poſſeſſionum proventus Epiſcopo tradendos, per ipſum dividendos in partes quatuor, atque adjungens: *Pariter etiam ex fidelium oblatione faciendum.* Avitam enim Epiſcoporum poteſtatem ultra neceſſarios quadripartitionis terminos mutilare noluit Romana Eccleſia: Omnia quæ olim illi in Clericos poterant ex tota maſſa, voluit adhuc poſſe ex Clericorum quarta. Et hinc medietas & duæ tertiæ, quas Cathedralibus & Pagenſibus Clericis ex Altaris oblationibus adſcripſit tertia Aurelianenſis Synodus, debent Eccleſiæ muneribus ſeu Epiſcoporum beneficiis adnumerari.

Gregorii itaque ſecundi mandata, ac ſuam ad Sancti Petri corpus profeſſionem adimplens Apoſtolus Bonifacius, apud Agrippinam Colo-

niam

Digitized by Google

niam celebravit Synodum, & hunc in Sancti Ivonis Decreto cuſtoditum nobis Canonem emi- Lib. 3. c. 201. ſit: *Quòd Decima, quæ à fidelibus datur, Dei cenſus nuncupandus eſt, & Deo ex integro reddenda. Cujus tertia pars, ſecundùm Canonem Toletanum, Epiſcoporum eſſe debet. Nos verò hac poteſtate uti nolumus, ſed tantùm ſingulis annis quartam partem juxta uſum Romanorum Pontificum, & obſervantiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, de eadem habere volumus.* Canon lucidè clamat Epiſcopos ab avita ſua in Eccleſiæ ſubſtantiam poteſtate invitos receſſiſſe, quibuſdam placuiſſe tripartitionem Hiſpanicam, ac omnes tandem in Romanam quadripartitionem conſenſiſſe. Canonem, tamquam ſuo tempore famoſum & fundamentalem, ſuo Capitulari inſeruit, qui ſub Carolo Magno floruit, Hatto Baſileenſis Epiſcopus, atque ità conſtat ipſum tunc fuiſſe antiquum & Bonifacianum. Ipſum executioni ac obſervantiæ mandandum credidit hac via Hatto, verùm illa fuit difficilior. Lucet ex Canonum conſequentia. Etenim nec Cabilonenſis, nec Turonenſis, nec Remenſis, nec Moguntina, nec alia ſub Caroli Magni Regno aut Imperio celebrata Synodus, nullum item ejuſdem Principis Capitulare, nullam etiam ſub ejus filio Ludovico aut patre Pippino acta Synodus Romanam quadripartitionem Cathedralibus Eccleſiis imponit. Primum Ludovici Capitulare ſic habet: Cap. 5. *Statutum eſt, quidquid tempore Imperii noſtri à fidelibus Eccleſiæ ſponte collatum fuerit, in ditioribus locis duas partes in uſus pauperum, tertiam in ſtipendia cedere Clericorum aut Monachorum, in minoribus verò locis æquè inter Clerum & pauperes fore dividendum. Niſi fortè à datoribus, ubi ſpecialiter dandæ ſint, fuerit conſtitutum.* Nihil Epiſcopo, nihil fabricæ adſcribit: Nec de quavis ſtatuit ſubſtantia, ſed de ſola ſub ſuo Imperio acquirenda. Et videtur de ſolis Monaſteriis loqui, ac Eccleſiis Parochialibus. Nam ſub ejuſdem Imperio celebrata ſexta Pariſienſis Synodus de Epiſcoporum avaritia graviſſimè queritur, & adjungit: *Quamquam auctoritas Canonica doceat, ut quarta pars Decimarum & redditnum ex* Lib. 1. c. 31. *oblationibus fidelium in uſus Epiſcoporum cedat, ubicumque tamen Epiſcopus ſua habet, ſuis contentus ſit; ubi autem nihil rerum Eccleſiæ ſuæ habet, accipiat de memorata quarta parte ſibi ſuiſque, non quod avaritia ſuaſerit, ſed potiùs quod neceſſitas compulerit. Cæterùm ſi accipiendi nulla neceſſitas urſerit, nihil de memorata quarta parte accipiat, ſed uſibus Eccleſiarum & pauperibus Chriſti impertiendam ſecundùm hanc diſpoſitionem relinquat.* Lucidè agit de ſolis Eccleſiis Pagenſibus, & ab ipſis Epiſcopalem quartam non vult niſi juxta præciſos rigidæ neceſſitatis limites extorqueri. Et in Canonicis ad Laudunenſem Eccleſiam de ordinato Hedenulpho Epiſcopo litteris ſcribit Hincmarus Metropolita Remenſis: *Regulam, quæ de quarta parte redditnum Eccleſiæ, juxta conſuetudinem aliarum Regionum, ità ut eſt ſcripta, Epiſcopus intelligat, & non pravè illam interpretans, perindè in his Regionibus quæ ſunt Preſbyterorum contra ſacras litteras diripiat.* Lucidè loquitur ex laudato Pariſienſi Decreto. Verba, *Juxta conſuetudinem aliarum Regionum*, reſpiciunt omninò Italiam: Edicunt conſuetudinem hanc ex ipſa veniſſe in Gallias, atque ità Pagenſium Eccleſiarum quartam etiam illic ad Epiſcopum pertinere. Quod ipſum infra ſtatim audiemus à Ratherio Epiſcopo Veronenſi. Attamen morem iſtum in Sancto Gelaſio hunc uſque non reperi, nec in Magno Gregorio. Solas etiam Pagenſes Eccleſias exprimit in ſuo Capitulari Riculphus Sueſſionenſis Epiſcopus: Unam quartam adſcribit Epiſcopo, additque, *Si velit*, hoc eſt, ſi indigeat, juxta Decretum Pariſienſe. Eandem diviſionem ſolis etiam Pagenſibus Eccleſiis disertè imponit Synodus Namnetenſis. Cap. 10. Quocirca in Cathedralibus Francorum Eccleſiis numquam admiſſa fuit Romana quadripartitio, aut certè non perſeveravit. Etenim communem in Clauſtro vitam, quam in Remenſi Metropoli inceperat ſub Caroli Martelli Ducatu Sanctus Rigobertus, omnibus ſuæ Monarchiæ Cathedralibus Eccleſiis impoſuerunt Carolus Magnus ac Ludovicus Pius, ideoque juxta Magni Gregorii ad Sanctum Auguſtinum pro Anglorum Eccleſia & diſciplina inſtructiones iſta quadripartita diviſione Cathedrales Francorum Eccleſiæ non habuerunt opus.

Africana Eccleſia diviſionem hanc ſemper ignoravit: Et tripartitam & quadripartitam. Quòd enim Sancti Auguſtini tempore & Epiſcopus & Clerici, & pauperes ex eadem maſſa viverent, ſuprà audivimus à Sancto Poſſidonio. Et ſuam quadripartitionem Romana Eccleſia tunc necdum induxerat. Ante inductam invaſa fuit à Wandalis Africa, & ſub iſto crudeli jugo ſpoliata ac pauperrima gemuit uſque ad Juſtinianum Auguſtum: Et per ipſum liberata vix umquam caruit inteſtinis motibus & bellis. Reparandæ ejus diſciplinæ ſingulariter ſtuduit Magnus Gregorius: Quod tamen laudatam quadripartitionem illi impoſuerit, nulla docet memoria, nullum teſtimonium. Sub Juſtiniano ſecundo à Saracenis invaſa eſt, & uſque huc numquam plenè liberata, atque ità his partitionibus pauperrima non habuit opus. Quòd etiam, dum ſub Romano Imperio floreret, ejus Eccleſiæ eſſent ſubſtantia mediocres, disertè teſtatur Sanctus Auguſtinus. Illyriciana item Diœceſis ſine diviſionibus ſemper vixit juxta antiquos Canones. Ep. 225. Licet enim ad Romanum ſpectaret Patriarchatum, Græcæ tamen linguæ cauſa Græcos & Orientales mores ſemper dilexit, apud quos omnia hæc diviſio fuit ſemper ignota. Ipſam in recuperata per Godefridum Lotharingiæ Ducem terra Sancta Urbanus ſecundus, ac in invaſo per Flandros Conſtantinopolitano Imperio plantavit Innocentius tertius, verùm cum ipſorum poſteris poſteà per Saracenos aut Græcos ejectis & ipſa fuit ejecta. Avita diſciplina, quæ omnia & Pagenſium etiam Eccleſiarum & Monaſteriorum bona ponebat ad manum & fidem Epiſcopi, & quam labentem ſuis Canonibus revocarunt Antiochena Synodus & vulgares Canones Apoſtolici: Hæc, inquam, apud Græcos diſciplina ad Magni Theodoſii tempora vix permanſit. Quod & Monaſteria paſſim, & dictæ

Ec-

Digitized by Google

Eccleſiæ tunc diſcreta haberent, & ſuo nutu adminiſtrarent bona, poſſit lucidè demonſtrari. Verùm Græcorum diſciplina non ſpectat ad præſentem Canonem.

Saracenica captivitas omnem in Hiſpania dormire fecit Ordinem, omnem Regulam: Præſertim quoad temporalia. Quod ipſum Gallia & Occidentale Imperium paſſa ſunt poſt exſtinctum genus Caroli Magni. Romana tunc quadripartitio variis in locis fuit variè læſa. Etenim de ſuis Cathedralibus Clericis plura quæritur Ratherius Veronenſis Epiſcopus. Primò, quòd ſuam quartam ipſi adminiſtrarent, ſepararent ab aliis partibus, ac inter ſe diſtribuerent. Secundò, quòd eam dividerent inter ſolos Presbyteros ac Diaconos. Tertiò, quòd eam non juxta merita, ſed juxta capita dividerent, & quidem per villas & maſſas: Quartò, quòd Epiſcopum ab omni ejus diſpenſatione arcerent. Quintò, quòd inferior Clerus eis faveret & adhæreret adversùs Epiſcopum: Utique ex ſpe in has violentias ſuo tempore ſuccedendi. Urget hæc in opuſculo de contemptu Canonum, ac in opuſculo de cauſis diſcordiæ inter ſe & Clerum. Hæc ab ipſis fieri affirmat ex uxorum & filiorum amore, atque hinc occaſionem ſumpſit in ipſorum ſacrilega conjugia potenter declamandi. Et quidem omnium quatuor portionum adminiſtrationem & diſpenſationem ſpectare ad Epiſcopum, rectè demonſtrat ex Eugenii primi, Leonis quarti, ac aliorum Pontificum Decretis: Et lucidè id ipſum docet in laudata ad Juſtinum Archidiaconum & Fauſtum Defenſorem Epiſtola Sanctus Gelaſius. Sexta Ratherii querimonia eſt, quòd è fabricæ quarta donari aliquid pauperibus Clerici nollent. Inſigniter oſtendit unam quartam poſſe ac debere juvari & fulciri ab alia: Deficientem à ſuperabundanti. Et hinc ipſe inferioribus per majores ab omni ſuæ quartæ participatione excluſis Clericis de ſua ſuccurrit Epiſcopali. Hinc item aliam, in Gratiani Decreto exſtantem, laudati Gelaſii ad eoſdem Juſtinum & Fauſtum Epiſtolam, quæ fabricæ ſuperflua mandat tradi enthecis, & ſuo tempore magnam ex ipſis conſtrui fabricam, aut aliquam
12. Qu. 2. c. 23. poſſeſſionem emi, intelligendam puto cum hoc moderamine: Si pauperes non indigeant.

Notanda eſt memorati Ratherii ad Pagenſes ſuos Clericos adhortatio: *Cùm authoritas contineat Eccleſiaſtica, ut de rebus Eccleſiaſticis quatuor fieri debeant partes, è quibus una Epiſcopi, altera fabricæ Eccleſiæ, tertia Clericorum, quarta debeat eſſe pauperum & hoſpitum, ſi veſtram pleniter habetis, de illis quæ ad Epiſcopum, fabricam, vel pauperes pertinent, nullam invidiam habeatis. De ipſa verò, quæ ad vos pertinet, fidem inter vos habetote, & communiter eam dividite, ſive ſit magna, ſive ſit modica. Noveritis etiam, quòd melius ſit omni Chriſtiano fraudem pati quam inferre.* Oſtendit varia. Primò, quod omnia Veronenſis Eccleſiæ bona fuerint diviſa in duas maſſas: Pagenſium Eccleſiarum, & Cathedralis. Omnia Pagenſium Eccleſiarum bona fuere in unum confuſa. Secundò, quòd etiam ex hac Epiſcopus ſuam quartam habuerit. Tertiò, quod Cleri quarta conſueta fuerit dividi æqualiter in pagos, aut in Presbyterorum capita, ideoque qualibet Pagenſis Eccleſia fuerit æquè dives aut pauper. Diverſæ Eccleſiæ habuerunt diverſam conſuetudinem. Et hæc communio atque diviſio in longè pluribus vacillare cœperant circa præſentis Synodi tempora: Cathedralium Clericorum quarta ſecari in Præbendas, Pagenſes Eccleſiæ cœperant ſuam ſubſtantiam diſcernere, ac ipſæ adminiſtrare. Quin & multæ poſſidebantur à Laicis, multæ à Monaſteriis, reliquæ ſpectabant ad ſedem, ſeu ad avitam Epiſcopi poteſtatem.

Quare hæc præſentis Canonis verba, *Eccleſiæ ad ſedem pertinentes, quæ ſolvunt tertiam, ſolito more perſolvant Epiſcopis & Clericis*, reſpiciunt Hiſpanos. Nam & ipſorum Epiſcopi Synodo adfuerunt. E Saracenica ſervitute caput erigere jam cœperat Hiſpania, ideoque & de reparanda diſciplina ſeriò cogitabat. Sexta decima Toletana Synodus, quæ cunctos Epiſcopos aut ad Pagenſium Eccleſiarum tertiæ renuntiandum, aut ad ipſarum Baſilicas reparandas obligaverat, induxit diverſam conſuetudinem. Quidam enim Epiſcopi renuntiarunt tertiæ, quidam ipſam cum dicto onere retinuerunt. Et ad horum Eccleſias diriguntur laudata verba noſtri Canonis. Notanda ſunt verba: *Epiſcopis & Clericis*. Utique Cathedralibus. Videntur hanc tertiam non ſoli Epiſcopo adſcribere, ſed ſancire ipſam etiam Clero communem ac dividendam. Quod an antiquum ſit, & obſervatum ante Saracenicam ſervitutem, ignoro. Certè Cathedrales aliarum gentium Clerici, exceptis Archipresbytero & Archidiacono, conſueti non fuerunt de Pagenſium Eccleſiarum bonis participare. Porrò dicta tertia debuit eſſe integra ex cunctis Pagenſis Eccleſiæ proventibus. Hinc enim additur de Eccleſiis tertiam non conſuetis ſolvere: *Tertia pars Decimarum, cum primitiis & oblationibus, quæ de cœmeteriis & defunctis conſequuntur, Epiſcopo & Clericis aſſignetur.* Solas cum quibuſdam oblationibus immobiles poſſeſſiones à tertia ſolvenda eximit, Decimas & cum primitiis faciendas ad defunctorum ſuffragia aut ſepulturam oblationes vult iſti oneri ſubjectas. Eandem legem ſtatuit ſpectantibus ad Monaſteria Eccleſiis. Etenim Monaſteria in hujuſmodi Eccleſiis uſurpabat omnia: Et Epiſcopi, & Presbyteri, & pauperum, & fabricæ partem. Presbyterum duntaxat alebant ad ſuum arbitrium, frequenter in pane anguſtiæ & aqua brevi. Ita demonſtrant frequentes Presbyterorum de Monaſteriis querimoniæ, & multi adversùm illa Canones. Hinc ipſa ad tertiam Epiſcopi partem præſens Canon obligavit. Verùm quemadmodum modica ſit ſecuta obedientia & executio, plures ſuo loco Synodi docebunt. Et certè cunctis Pagenſes Eccleſias & ipſarum proventus poſſidentibus Monaſteriis frequenter inculcanda eſt Regula: *Res tranſit cum ſuo onere*. Cum onere non ſolum in Epiſcopum, ſed præſertim in Presbyterum, pauperes item & fabricam. Eccleſia in Monaſterium tranſiens nec iota nec apicem nativæ ſuæ obligationis deponit.

Et ex hucuſque dictis patet quintum ſextæ deci-

mæ

Digitized by Google

mæ Toletanæ Synodi Canonem fuiſſe læſum à præſenti, ac mutilatum. Primò enim præſens Canon Epiſcopos, qui ex illius juſſu ad ſuſtentandæ fabricæ excutiendum onus ſuæ tertiæ renuntiarant, reſtituit in grandem hujus partem, nec tamen reponit in partem iſtius oneris. Deinde Epiſcopos, qui & onus & tertiam retinoerant, firmat in hujus plenitudine, nullamque facit oneris memoriam, quin imò ſancire videtur iſtam non ampliùs impendendam fabricæ, ſed Epiſcopo & ejus Cathedrali Clero deinceps dividendam. Etiam reſuſcitat exſtinctum ſecundæ Bracarenſis Synodi Canonem. Licèt enim præter tertiam cunctis Epiſcopis non aſſignet duos Cathedratici ſolidos, quibuſdam tamen confirmat Synodaticum & Paratam. Synodaticum alio loco abundè expoſui, Paratam verò eruditus Carolus Sigonius exiſtimat fuiſſe collationes, quas populus ad reparandos publicos pontes & parandas vias facere cogebatur. At certum eſt labi. Labuntur & illi, qui vocem *Parata* exiſtimant barbaram. Etiam in Canonis noſtri ſenſu eſt antiquiſſimè Romana. Etenim de Poſthumio Albino Romanorum Conſule,
L. 42. quòd primos juſſerit *ut ſibi Magiſtratus obviam exiret, & locum publicè pararet in quo diverteretur*, ſcribit Titus Livius. Et hæc eſt omninò prima Paratæ origo. Et in funebri Valentiniani ſecundi Imperatoris Encomio *Manſionem Paratam* laudat Sanctus Ambroſius. Quæ vox frequentiſſima olim fuit apud Reges Barbaros. Etenim in tertia Marculphi formula Francorum Rex ſcribit ad ſuos Judices de domibus Epiſcopalibus: *Nec Manſiones aut Paratas exigetis*. Et in quarta formula: *Nullus Judex ingredi debet ad Manſiones aut Paratas faciendum*. Et in privilegio, quod Helenenſi Sancti Andreæ Monaſterio dedit Rex Carolus Calvus: *Nullus Judex ingrediatur ad Manſiones aut Paratas faciendas*: Quod ipſum in Narbonenſis ad Sanctum Polycarpum Monaſterii privilegio repetit Rex Carolomannus. Ex-
Tom 8. ſtat utrumque privilegium in Specilegio Lucæ
Tom. 4. Dacherii. Porrò Manſionem laudat etiam San-
fol. 204. ctus Joannes Chryſoſtomus, aſſerens Romanum Imperium dividi in Civitates, Villas, ac Manſiones. Et in libro de unitate Eccleſiæ Sanctus
Cap. 12. Auguſtinus: *Quærite Donatiſtæ, ab Hieruſalem per terrena itinera uſque in Illyricum, quot Manſiones ſint*. Et in Monaſticis Inſtitutionibus Joannes Caſſianus: *Septem Manſionibus, vel eo am-*
Lib. 10. Cap. 24. *pliùs, illius ſeparabatur habitatio*. Et ad Chalcedonenſem Synodum de Hæreſiarcha Eutychete, quòd per ipſius calumnias fuiſſet ad quadraginta Manſiones deportatus, queſtus fuit Ibas Metro- Act. 10.
polita Edeſſenus. Quare Romanæ Manſiones erant publica hoſpitia, diſtantia unius diei itinere, de quibus in lege ad Viventium Prætorio Præfectum ſcribunt Imperatores Valentinianus & Valens: *Addimus ut quiſquis Judex Provinciæ* L. 1. tit.
Præſidentem propria poſſeſſione ſuſceperit, ager 7. C. 4.
quem diverſorium prædictus habuerit in tranſitu, Fiſci viribus vindicetur. Sic enim Judices Manſiones inſtruere & inſtaurare nitentur. Et in lege ad Mamertinum Prætorio Præfectum eidem Principes cum laude ſcribunt de Anatolio Conſulari:
Pabula, quæ hactenùs ex Tabulariorum voluntate Lib. 11.
atque arbitrio ad mutationes Manſioneſque ſingulas, tit. 1 C. 9.
animalibus curſui publico deputatis, repentè atque improviſè ſolebant convehi, nunc in conſilio ratione tractata, pro longinquitate vel moleſtia itineris, ab unoquoque oppido, certo ac denunciato tempore devehi ordinavit. Proindè manſiones non erant cauponæ aut tabernæ meritoriæ, ſed ad Imperium ſpectantia, ac omnibus ad laſſorum hominum & jumentorum refectionem neceſſariis inſtructa hoſpitia, quorum Princeps ſummam habebat curam. Hinc enim Judicem, qui Provinciæ Præfectum non in ipſis, ſed in proprio agro ſuſcepiſſet, ejuſdem agri jactura & confiſcatione Valentinianus & Valens mulctarunt. Suas manſiones voluerunt ſemper eſſe inſtructas atque paratas. Principis aut militis in alieno agro aut domo hoſpitium Romana Reſpublica non appellavit manſionem, ſed Metatum. Et hinc ad omnes Clericos ſcripſit Conſtantinus Augu-
ſtus: *Neque hoſpites ſuſcipiatis*. Privilegium Lib. 16.
iſtud eadem Reſpublica appellabat *exemptionem* tit. 2. c. 8.
ab onere Metati Barbarorum Reges hæc non diſtinxerunt: Nec enim habuerunt manſiones proprias. Hinc metatum vocarunt manſionem. Et in ſuis Edictis ac Præceptis manſionem ac Paratam paſſim conjungunt, volentes intelligi non qualemcumque manſionem, ſed inſtructam omnibus ac plenè paratam. Itaque Epiſcopo à Pagenſi Eccleſia deberi paratam, eſt & ipſi, & ipſius cum jumentis & vehiculis familiæ deberi hoſpitium, quod hoc tempore paſſim vocamus Procurationem. Et hoc Pagenſibus Eccleſiis duriſſimum jus quibuſdam Hiſpaniarum Epiſcopis, quoties Pagos ſuos tranſiverint, præſens Canon confirmat.

CANON XI.

ITem de Eccleſiis in Alodiis Laicorum conſtitutis, ut tertia pars Decimarum cum Primitiis, & Presbyterio, & cæteris, in poteſtate Presbyteri ad ſervitium ipſius Eccleſiæ ſub Epiſcopi vel Clericorum ditione permaneant. Qui autem contrarii ſanctæ Matri Ec-

cleſiæ

cleſiæ & auferunt & retinent ad ſuum opus Alodia, quæ pertinent ad communitates Canonicorum vel Monachorum, niſi reſipuerint, & reddiderint ea, prædicto anathemati ſubdantur.

SCHOLION.

QUod Pagenſium Eccleſiarum Fundatores Domicelli ipſarum paſſim ſubſtantiam invaſerint, & Presbyteros uti mancipia tractaverint hujus Synodi ſæculo, jam aliquoties eſt demonſtratum, & ſuo adhuc loco demonſtrandum. Adverſum illos ſtatuit Canon tertiam Decimarum & oblationum partem permitti Pagenſi Clero, idque in ſervitium Eccleſiæ, hoc eſt, ad ejus fabricam. Hanc enim præſertim portionem Domicelli invadebant. Et quia Canon tertiam partem fabricæ adſcribit, ſtatuere videtur de ſolis Hiſpania. Et hinc lucet quod præcedens Canon iſtos ejuſdem gentis Epiſcopos, quibus totius ad Pagenſem Eccleſiam ſpectantis ſubſtantiæ confirmavit tertiam, abſolverit ab onere fabricæ, atque ita quinto decimæ ſextæ Toletanæ Synodi Capitulo plenè derogarit. Præſens Canon denuò addit: *Sub Epiſcopi vel Clericorum ditione*. Lucidè intelligit Clericos Cathedrales. Vult fabricæ tertiam non ex ſolo Epiſcopi, ſed etiam ex Cathedralis Cleri judicio eſſe à Pagenſi Clero diſpenſandam ac impendendam. Statuit de Decimis, primitiis, ac Preſbyterio. Per Presbyterium videntur intelligi illæ populi oblationes, quas hodie titulant Jura Stolæ. Poſterior Canonis pars ſtatuit in Domicellos, qui etiam immobiles Monaſteriorum aut Clericalium Collegiorum poſſeſſiones invaſerant, aut detinebant.

CANON XII.

ADulteros verò, incœſtuoſos, ac perjuros monemus per Domini obedientiam, & Petri Apoſtolorum Principis, & Domini Victoris, & noſtram, ut reſipiſcant à vitiis hujuſmodi, & ad dignam ſatisfactionem, ſecundùm Statuta Canonum, perveniant. Et excommunicamus id in futuro fieri nullatenùs.

SCHOLION.

GUilielmus Normandiæ Dux adhuc fœtebat in incœſtuoſo conjugio, & ejus terra gemebat ſub Eccleſiaſtico Interdicto. Eadem ſcabies graſſabatur per Franciam. Quàm horrendum porrò crimen ſit adulterium, demonſtrat primæva Eccleſiæ diſciplina, quæ tribus peccatis neceſſarium Chriſtianæ Reconciliationis Viaticum negavit etiam in mortis articulo, ipſa coegit ad perpetuam totius vitæ pœnitentiam, ſummo noſtro ad Dei Patris dexteram exaltato Pontifici JESU Chriſto reſervavit, & ad ipſum tranſmiſit ſolvenda vel retinenda. Iſtorum unum fuit adulterium, & quævis mœchia. Illius diſciplinæ per Zephyrinum Pontificem facta mitigatio adeò diſplicuit Tertulliano, ut à nobis, tamquam impudicitiæ palponibus, ad impugnatum à ſe anteà Montanum apoſtatare maluerit, quàm Decreto obedire. Erravit dicendo Eccleſiæ nullam in tantum flagitium eſſe à Deo creditam poteſtatem. Quòd multæ per Africam Eccleſiæ, ſalvo tamen Catholicæ fidei ac fraternitatis vinculo, Decretum ſuo adhuc tempore non admiſiſſent, teſtatur in Epiſtola ad Antonianum Epiſcopum Martyr Cyprianus. Primianum Carthaginenſem Donatiſtarum Archiepiſcopum, quòd neſcio quos mœchos admiſiſſet in Eccleſiaſticam communionem, fuiſſe à ſui Diaconi Maximiani factione degradatum demonſtrat Sanctus Auguſtinus. Factionis celebratam apud Cavernas Suſis Synodum refert & exponit in ſecunda concione ſuper Pſalmum trigeſimum ſextum. Ex quo lucet flagitium hoc etiam Hæreticis ſemper fuiſſe horrori. Eſſe homicidio gravius non vanè colligi videtur ex divino Decalogo. Etenim ejus ſecundam tabulam, quam nos legimus, *Non occides*, *Non mœchaberis*, fuiſſe olim lectam inverſo ordine, *Non mœchaberis*, *non occides*, ſuadent multa teſtimonia. Ex iſta lectione conſtanter & confidenter ſcribit in libro de Pudicitia Tertullianus: *Ergo mœchia, quod etiam fornicationis eſt res, ſecundùm opus criminis, qualis æſtimanda ſit ſceleris, prima lex Dei præſto eſt. Siquidem poſt interdictam alienorum Deorum ſuperſtitionem, ipſorumque Idolorum fabricationem, poſt commendatam Sabbathi venerationem, poſt imperatam in parentes ſecundam à Deo religionem, nullum aliud in talibus titulis firmandis muniendiſque ſubſtruxit Præceptum, quàm, Non mœchaberis. Poſt ſpiritualem enim caſtitatem ſanctitatemque corporalis ſequebatur integritas. Et hanc itaque munivit, hoſtem ſtatim ejus prohibendo mœchiam. Quale de-* Cap. 5.

le delictum, jam intellige, cujus cohibitionem poſt idololatriæ ordinavit. Eidem lectioni innixus ſcri-
Cap. 12. bit io alio ejuſdem libri capite: *Servatus eſt mœ-
chiæ & fornicationi locus honoris ſui inter idolola-
triam & homicidium.* Utique locus medius. Eo-
Lib. 4. dem ordine legit Apoſtolicis temporibus vicinus
cap. 27. Sanctus Irenæus. Etiam in ſecunda ad Januarium
Ep. 119. Epiſtola, & in vigeſimo ſecundo contra Fauſtum
cap. 12. libro Sanctus Auguſtinus: *Non mœchaberis*, eſſe
Cap. 53. ſecundum ſecundæ tabulæ Præceptum diſertis
verbis tradit in libro de decem Chordis, ac in
Cap 6. 9. ſecundo ſermonum fragmento. In Commenta-
Cap. 5. 6. riis item ſuper Apoſtolicam ad Epheſios Epiſto-
Hom. 22. lam quærit Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quod
eſt primum mandatum?* Utique poſt illud quo
Cap. 3. jubemur revereri Parentes. Et reſpondet: *Non
mœchaberis, non occides.* Et in Commentariis ſu-
per ejuſdem Apoſtoli litteras ad Romanos Deca-
logum eodem ordine profitetur Theodoretus.
Cap. 13. Et quid miri? Ipſe in laudatis litteris Apoſtolus
ipſum tradit ac profitetur eodem ordine. Etiam
Scriptor ille, qui apud Iſidorum Mercatorem ſe
titulat Clementem Romanum, in prima ſua Epi-
ſtola docet primum peccatum eſſe idololatriam,
ſecundum eſſe mœchiam. Nihilominùs in alia
ſuper Apoſtolicam ad Epheſios Epiſtolam homi-
Hom. 17. lia ſcribit laudatus Chryſoſtomus: *Audi Moyſem
dicentem, primùm, Non occides, & deinde, Non
mœchaberis.* Qui varius ordo reperitur & apud
alios Patres, ideoque rigida iſta opinio non eſt
peaitùs firma. Firma interim eſt hæc ejuſdem
Chryſoſtomi in primæ ad Theſſalonicenſes Epi-
Hom. 5. ſtolæ Commentariis ſententia: *Unicuique Deus
tribuit uxorem, naturæ conſtituit terminos, nempe
cum una concubitum. Quamobrem qui eſt cum altera
concubitus, eſt tranſgreſſio, & latrocinium, & quod
per avaritiam & plura habendi cupiditatem infertur
damnum. Imò verò eſt gravior quovis latrocinio.
Non enim ita dolemus, ſi noſtræ exportentur pe-
cuniæ, ut ſi noſtrum matrimoniale perfodiatur ca-
bile.* Affirmat oon eſſe qualemcumque, ſed il-
lam avaritiam, de qua Apoſtolus ad Epheſios:
Cap. 5. *Scitote intelligentes, quòd omnis fornicator, aut
immundus, aut avarus, quod eſt idolorum ſervi-
tus, non habet hæreditatem in Regno Chriſti &
Dei.* Ubi per avaritiam intelligi non nummo-
rum cupiditatem, ſed cuncta aut naturæ aut
etiam ſolius conjugii adulteria, conſtanter do-
cet & nervosè demonſtrat Sanctus Hieronymus.
Agit enim Apoſtolus in avaritiam illam, cujus
cauſa veniſſe addit iram Dei ſuper filios diffi-
dentiæ, id eſt, ſuper Sodomam & Gomor-
rham. Fœda enim iſta avaritia eſt & mater &
filia diffidentiæ in Dominum Deum, ſeu deſpe-
rationis. Non ſolùm à noſtra anima & corpo-
re, ſed etiam ab ore & auribus proſcribenda
ſunt iſta flagitia: Et turpiloquium in iſto ipſo
Epiſtolæ loco damnavit Apoſtolus. Hinc do-
ctrinam ſuam executus, res iſtas honeſtioribus
vocabulis circumvolvit, atque ita eſt effatus. Ex
his interim vides adulterium comparari idolola-
triæ. Hinc enim idololatriam Sacra Scriptura
paſſim vocat mœchiam aut fornicationem. Et-
iam Gentiles Romanorum Principes ipſum per-
cuſſerunt gladio, & Magni Conſtantini ſucceſ-
ſores ac filii Conſtantius & Conſtans in ſua ad
Catullinum Africæ Vicarium lege addiderunt:
Sacrilegos nuptiarum, tamquam manifeſtos parrici- Lib. 11.
das, inſuere culeo vivos, vel exurere oportet. tit. 36. c. 4.
Exſtat lex in Codice Theodoſiano. Affirmat
adulterium eſſe & ſacrilegium & parricidium:
Quia nempè omnem parentelæ & cognationis
ſecuritatem aufert, & violat Chriſtianum Sacra-
mentum. Quòd non ſolùm domos & familias,
ſed etiam Provincias & Regna evertat, poſſit
variis demonſtrari exemplis. Imitandus eſt Iſaa-
cius Comnenus Imperator, quem pericoloſiſſimè
laborantem mori maluiſſe, quàm abſentis uxo-
ris conjugium violare, laudant meritò Joannes
Scbylitzes & Michael Glycas. Etiam de Ludo-
vico ſeptimo Francorum Rege ſcribunt Joannes
Bromptonus & Henricus Knyghtonus: *Rediens* L. 2. c. 10.
*Rea Ludovicus de terra ſancta, cùm ex diutina
continentia, prout Medici dicebant, ægritudinem
incurreret, ſuaſumque ſibi foret per Medicos & Præ-
latos, ut ob nimiam Reginæ diſtantiam puella ali-
qua uteretur, reſpondit: Malo mori caſtus, quàm
vivere adulter. Et ſic totum Deo committens citò
convaluit.* Si præſentis Synodi tempore omnem
Franciam atque Hiſpaniam decoraſſet tanta ca-
ſtimonia, hujus Canonis fræno non fuiſſet
opus.

Quantum perjurii horrorem Gentiles Romani
habuerint, lucet ex famoſo facto Marci Attilii
Reguli. Verùm Manichæi ac Priſcillianiſtæ
hanc legem tenuerunt: *Jura, perjura, ſecretum
prodere noli.* Et de Meſſalianis ſcribit in libro de C. 18.
Sectis Conſtantinus Harmenopulus: *Impunè ju-
rant & perjurant.* Et de ſui ſæculi vitiis ſcribit
ad Iſidorum Diaconum Iſidorus Peluſiota: *Multi* L. 2. Epiſt.
per Deum jurantes perjurii crimine ſe devinciunt, 188.
per filiorum autem caput, ne jurare quidem audent.
Quomodo Theodoricus Francorum Rex factio-
ſum Regni affectatorem Mundericum ſtudioſis
perjuriis in mortem circumſcripſerit, refert San-
ctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis. Supra L. 3. c. 14.
Evangelium ac Sanctorum præſertim Reliquias
jurare eſt antiquiſſima Francorum conſuetudo.
Quod perjurare volentes ſupra vacuas capſas
jurarent, teſtantur laudatus Gregorius, ejuſ-
dem ſupplementum, Fredegarius, & alii Scri-
ptores: Exiſtimabant non eſſe perjurium aut
peccatum. Hinc enim Capitulari ſuo Hatto
Baſileenſis Epiſcopus indidit hunc articulum:
*Admonendus eſt populus, ut perjurii crimen om-
ninò devitent. Quia non ſolùm in Evangelio,
vel Reliquiis Sanctorum crimen perjurii, ſed in
veritate, quæ Deus eſt, ſi mentitur, perpetra-
re dignoſcitur.* Et in libris de Laicali inſtitu-
tione Jonas Epiſcopus Aurelianenſis: *Puta-
tur à quibuſdam, quòd ſolummodò ille, qui
falſitatem ſuper oſſa alicujus ſancti viri, aut ſu-
per Reliquias, aut ſuper Altare, aut Evangelia
jurat, perjurii crimine teneatur obnoxius; ille
verò, qui pro qualibet re, magna aut parva,
Deum teſtem invocat, & per ſanctam Trinitatem,* L, 2. c. 25.
*ſupernoſque Cives jurare non trepidat, immunis
habeatur à perjurio.* Et de ſuis Anglis ſcribit Ra-
dulphus de Diceto: *Diebus Sabbathorum præſti-
ta Sacramenta, ſicut arbitrantur nonnulli, rarò*
robur

A. 1191. *robur obtinent firmitatis*. Et hi errores utramque
gentem in horrenda & frequentia perjuria præ-
cipitarunt. Quàm enim Franci & ſub Merovin-
giis & ſub Carolinis Regibus fuerint fœdati per-
jurio, docent prima Matiſconenſis Synodus,
C. 17. Aquiſgranenſe Caroli Magni Capitulare, Con-
cilium Meldenſe, Tullenſe ſecundum, & varia
Epiſcoporum Capitularia, inter quæ omninò eſt
& Sancti Theodulphi Epiſcopi Aureſianenſis:
*Prædicandum eſt etiam, ut perjurium fideles ca-
veant, & ab hoc ſummopere abſtineant, ſcientes
hoc grande ſcelus eſſe, & in lege, & Prophetis,
ſive Evangelio prohibitum. Audivimus enim quoſ-
dam parvi pendere hoc ſcelus, & levem quodam-
modo perjuris pœnitentiæ modum imponere: Qui
noſſe debent talem de perjurio, qualem & de adulte-
rio, de fornicatione, de homicidio, & de cæteris
C. 26. criminalibus vitiis, pœnitentiam imponendam*.
Adeò malum invaluerat, ut etiam à Sacerdoti-
bus vilipenderetur. Hunc Canonem Gratianus
malè adſcripſit Eutychiano Pontifici. Adversùs
eandem peſtem ſcripſerunt in ſuis Capitularibus
Herardus Turonenſis, & Iſaac Lingonenſis E-
piſcopus: *Teſtes jejuni jurent, ac priùs de perjurio
C. 11. moneantur*. Graſſabatur enim iniquitas, de qua
Rothomagenſe Walteri Archiepiſcopi Conci-
C. 26. lium: *Quidam poſtpoſito Dei timore, Dei Eccleſiam
per falſos juratores in foro Civili vel Eccleſiaſtico
minuere, necnon & proximos ſuos exhæredare co-
nantur*. Similium perjuriorum & emptores &
venditores graviſſimè punit iſta Synodus, no-
viſſimè publicata ad calcem operum Petri Ble-
ſenſis. Etiam apud Anglos olim adeò graſſatum
fuit iſtud crimen, ut ejus cauſa Angliam tran-
ſiiſſe in Normannorum Ducum poteſtatem, &
lacrymabiles ſub illa calamitates, ſcribant in
Fol. 46. Anglorum Regum hiſtoria Guilielmus Mal-
mesberienſis, ac in Abbatum Albanenſium vita
Matthæus Pariſienſis. Perjuros fuiſſe frequenter
divinitùs percuſſos docent plurima quorumvis
temporum exempla, & veriſſima eſt hæc Magni
Gregorii in Evangeliorum Commentariis aſſer-
tio: *Ad Martyrum corpora ægri veniunt & cu-* Hom. 32.
*rantur, Dæmoniaci veniunt & ſanantur; perjuri
veniunt & à Dæmonio vexantur*. Adjungit &
exponit Meldenſis Synodus. *Tantum hoc malum
eſt, ut ad Sanctuaria Martyrum, ubi diverſorum
ægritudines ſanantur, ibi perjuri, licet manifeſtè
vexari interdum non videantur, juſto Dei judicio
à Dæmonibus arripiantur*. Poſteà tamen Franci C. 39.
inſigniter ſe correxerunt. Scribit enim in Sa-
cri belli hiſtoria Baldricus Archiepiſcopus Do-
lenſis: *Franci omninò perjurium vitant*. Quòd Fol. 93.
etiam Herodiana ſua juramenta prævaricari nol-
lent, nec ſine inconſtantiæ nota poſſent, teſta- Epiſt.
tur in ſuis litteris Sanctus Bernardus. Quòd tamen 219.
correctin nnn fuerit univerſalis, laudata Rotho-
magenſis Synodus, & plura teſtimonia evincunt.
Hinc & noſtra Synodus debuit manum apponere.

Inceſtuoſa conjugia, & cum perjuriis adulte-
ria vetat in meritum ſalutaris obedientiæ, de qua
jubendi formula ſcribit in Sancti Petri Damiani
vita Joannes Monachus: *Petrus ſæpè nobis re-
ferre ſolebat, cùm ſermocinantis occaſio id videre-
tur expoſcere, quo ſui nos exemplo, velut ex
propinquo, ad obedientiam efficaciter provocaret,
quod ſi quid olim ſibi cum obedientiæ additamen-
to præcipi contigiſſet, tanto ſua viſcera verbum
hoc illicò terrore concuteret, ut nulla injuncti operis
difficultate ab ipſius executione retardari valeret*.
Verbum iſtud non minùs quàm excommunica- C. 6.
tionis ſententiam fuiſſe à Petro reveritum, etiam
infrà oſtendit. Quæ omnia ipſe etiam Petrus
confirmat in vita Sancti Romualdi. Scio utrum-
que de Monachis agere, & ipſis obedientiam
maximè neceſſariam: Eſt etiam neceſſaria omni-
bus Chriſtianis, utpotè ſolemniter promiſſa in
Baptiſmo.

CANON XIII.

CUm Hæreticis, & cum Excommunicatis ullam participationem vel ſo-
cietatem habentem, præcipuè excommunicamus, niſi correctionis
vel admonitionis cauſa, ut ad fidem redeant Catholicam. Si qui autem ad-
juvantes, eos defendere conati fuerint, vinculo ſimul excommunicationis
cum eis ſubditi permaneant.

SCHOLION.

GEneralibus adverſum Hæreticos præſcriptio-
nibus Tertullianus rectè adnumerat hanc:
*Non omittam ipſius etiam converſationis hæreticæ
C. 41. deſcriptionem. Quàm futilis, quàm terrena, quàm
humana ſit, ſine gravitate, ſine auctoritate, ſine
diſciplina, ut fidei ſuæ congruens*. Sana enim
fides non tolerat publica, ac præſertim univer-
ſalia diſciplinæ vulnera. Pluribus iſtiuſmodi
vulneribus fœdari ſui temporis Gnoſticos demon-
ſtrat, & inter ipſa fuit: *Pacem cum omnibus mi-
ſcent*. De averſanda Hæreticorum communione
Apoſtolicum Canonem habemus in ſecunda
Sancti Joannis epiſtola: *Si quis venit ad vos, &
hanc doctrinam non adfert, nolite recipere in do-
mum, nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi Ave,
communicat operibus ejus malignis*. Etiam ob hoſ-
pitalitatem, ob cujus defectum ipſe Diotre-
phem Epiſcopum rigidiſſimè damnavit, noluit
Hæreticis communicari. Et hinc cum Cherinto
Hæretico nec lavari in eodem balneo auſus di-
xit ad Collegas: *Fugiamus ocius, ne balneum, in*

quo

Digitized by Google

quo eſt Cherintus veritatis adverſarius, extemplo corruat. Ità teſtantur Sanctus Irenæus, Hieronymus, ac Epiphanius. Ejuſdem Apoſtoli Diſcipulus Sanctus Polycarpus, Smyrnenſis Epiſcopus, & Aſiaticæ Eccleſiæ ad Romanam Legatus, obvium & ſalutantem Marcionem nec reſalutare voluit, ſed repoſuit: *Cognoſco primogenitum Diaboli*. Idem docuit Apoſtolus Paulus, Timotheo mandans Hæreticum bis corripi, & tunc tamquam incorrigibiliter Deo mortuum devitari. Et ex hiſce regulis in errantis Cypriani Legatos Epiſcopos fecit Sanctus Stephanus Pontifex, quod ſcribit Firmilianus Cæſarienſis in Cappadocia Archiepiſcopus: *Legatos Epiſcopos Stephanus patienter ſatis & leniter ſuſcepit, ut eos nec ad ſermonem ſaltem colloquii communis admitteret. Adhuc inſuper dilectionis & charitatis memor præciperet fraternitati univerſæ, ne quis eos in domum ſuam reciperet, ut venientibus non ſolùm pax & communio, ſed & tectum & hoſpitium negaretur*. Cum Hæreticis nihil nobis poſſe intercedere communionis ſcribit in Dialogo cum Tryphone etiam Martyr Juſtinus. Et Heraclam Alexandriæ Patriarcham, quòd non ſolùm Hæreticos, ſed & omnes illis familiariter communicantes proſcripſerit ab Eccleſia, apud Euſebium Cæ-
L. 7. c. 6. ſarienſem in Eccleſiaſtica hiſtoria laudat illius ſucceſſor Sanctus Dionyſius. Et fideles unà cum Montaniſtis incarceratos Confeſſores laudans Sanctus Apollinaris Hierapolitanus in Phrygia E-
L. 5. c. 15. piſcopus ſcribit apud eundem Euſebium: *Cum illis communicare ad extremum uſque ſpiritum prorsùs recuſarunt*. Et Pauli Samoſatenſis degradationem referens Antiochena Synodus, Dionyſium Papam rogat, ne *communionis litteras* ipſi deinceps ſcribat, vel ab ipſo accipiat, & adjungit: *Paulus ad Artemonem*, ejuſdem cum illo ſectatorem hæreſis, *litteras ſcribat, & ſi qui Artemonis partibus favent, cum eo communicent*.
L. 5. c. 3. Dicit, *Communionis litteras*: Quòd communicatoriæ & familiares Epiſtolæ differant plurimùm, & iſtæ ſolæ vetentur ſcribi ad Hæreticos, af-
Epiſt. 163. firmat in libris contra Petilianum, & in Epiſtola ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus Auguſtinus. Cum Catholicis aliter, aliter cum Hæreticis & per ſermonem & per litteras tractandum, affirmat in Epiſtola ad Euphemium Conſtantinopolitanum Epiſcopum etiam Sanctus Papa Gelaſius, & dat cauſam: *Quia ipſe Dominus alio modo verba faciebat à ſua prædicatione diſcretis, alio diſcipulis Regni cœleſtis Secreta pan-*
Epiſt. 1. *debat. Conſequenter quoque Apoſtoli non ità à ſuo Collegio ſeparatis, quemadmodum fidei domeſticis loquebantur*. Suæ ab omni hæreſi diſcernendæ communionis Eccleſiam fuiſſe ſemper ſtudioſiſſimam ſcribit in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos. Quin etiam familiares litteræ non niſi ad inſtruendum & corrigendum, aut alia ejuſmodi de cauſa poſſint ſcribi. Et hinc de Sancto Antonio ſcribit Sanctus Athanaſius: *Antonius neque cum Meletianis quidquam habuit commercii, neque cum Manichæis, aliiſve Hæreticis amicè conſuluit unquam, niſi moniturus ut mutato animo pietati ſe dederent. Exiſtimabat enim & aſſeverabat amicitiam horum & conſuetudinem eſſe animi perniciem atque interitum*. Accedentes Arianos rejecit à ſuo monte, ipſorum ſermones aſſerens *Serpentum veneno deteriores*. Quod ipſum moriens ſuis diſcipulis commendavit. Et de Sancto Hilario, ante Epiſcopatum adhuc laico, ſcribit in ejus vita Presbyter Fortunatus: *Quod inter mortales adhuc valde videtur difficile, eum cautum eſſe quemquam, qui ſe à Judæis vel Hæreticis cibo ſuſpendat, adeò vir ſanctiſſimus hoſtes Catholicæ Religionis abhorruit, ut non dicam convivium, ſed neque ſalutatio cum his fuerit prætereunti communis*. De Lucio Samoſatenſium Ariano Epiſcopo, & fidelibus ibidem pueris rem inſignem memorat in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus: *Pueri in foro pilam mutuò contorſere, quo quidem ludo ſe admodum oblectabant. Forte-fortuna, dum tranſibat illac Lucius, pila è manibus cujuſdam pueri elapſa per aſini ejus pedes provolvebatur. Pueri autem vociferari: Quippe pilam ſcelere pollutam exiſtimarunt. Quin & igne accenſo eam per flammam torſerunt, ſicque eam purgatam* L. 4. c. 14.
ſunt arbitrati. Didicerant à ſuis parentibus, qui Sanctum Joannem Apoſtolum imitati, cum Lucii Anteceſſore Eunomio nec lavari in eodem balneo ſuſtinuerant: *Aquam*, in qua ille laverat, *hæreticæ nequitiæ contagio infectam rati, in cloacam emiſerant, aliamque ſibi imperarant infundi*. Plura habemus ejuſmodi exempla. Quin & de Valente Auguſto, auxilia adversùm Barbaros ſui Imperii invaſores Gothos poſtulante à fratre ſuo Valentiniano, ſcribit idem Theodo- C. 38.
retus: *Reſcripſit Valentinianus nefas eſſe homini bellum gerenti cum Deo opem ferre, cujus temeritas eſſet meritò coercenda*. Valentinianus enim Orthodoxus, Valens erat Arianus. Quòd antiqui fideles mori & trucidari, quam Hæreticis in quovis etiam civili negotio communicare maluerint, docent exempla plurima, & Ariana ſub Conſtantio Imperatore tempora: Plurimi exindè Martyres proceſſerunt.

Longè minus in quavis divina re licuit iſta communio. Hinc ſtatuit vulgaris Canon Apo- C. 63.
ſtolicus: *Si quis Judæorum vel Hæreticorum Synagogam ingreſſus ſit ad orandum, deponatur & ſegregetur*. Et Canon Laodicenſis cum illis orari à nobis vetat, ipſorum celebrari feſta, accedi Martyres, aut orationis vel ſanitatis gratia intrari Cœmiteria aut Eccleſias: Prævaricantes aliquantiſper à communione ſuſpendit. Etiam C. 9. 32.
in domo privata cum ipſis orari interdicunt con- 33. 34.
ſtitutiones Apoſtolicæ apud Clementem Roma- 37.
num. Et quarta Carthaginenſis Synodus: *Cum hæreticis nec orandum, nec pſallendum*. Quem Ca- C. 72.
nonem in ſermone ad populum Cæſarienſem laudat Sanctus Auguſtinus, dicens ad Emeritum Donatiſtarum ibidem Epiſcopum: *Fratrem me accipe, ut ſimul oremus Patrem. Non tecum oro*. Et rogatus, *An debet Clericus præſentibus Arianis vel aliis Hæreticis orare, & an eum lædit, quando facit orationem ſeu oblationem*, reſpondit Timotheus Patriarcha Alexandrinus: *In divina oblatione Diaconus ante ſalutationem loquitur, Qui non communicatis ambulate. Non debent ergo intereſſe, niſi profiteantur ſe pœnitentiam acturos & hæreſim vitaturos*. Tunc tamquam Pœnitentes aut Catechu-

menos admittit ad Narthecen: pertinacibus nullum in Eccleſia indulget locum. Ita rectè exponit Theodorus Balſamon. Quomodo Regiæ urbis Baſilicas Demophilo Arianorum Epiſcopo abſtulerit. x Sancto Gregorio Nazianzeno tradiderit Th .doſius Auguſtus, refert Hermias Zozome-

L. 7. c. 5. nus, & adjungit: *Poſtquam Eccleſiam Demophilus reliquiſſet, ingreſſus Imperator preces fudit.* Et matrem ſuam Nonnam, quòd Hæreticorum Baſilicas tranſiens nec ſalutarit, laudatus Gregorius laudat. Et de Saturnino Arelatenſi, & aliis cum ipſo in Arium propendentibus Epiſcopis ſcribit in libro contra Conſtantium Imperatorem Sanctus Hilarius Pictavienſis Epiſcopus: *Nec interim criminis loco duxi, quemquam aut cum his colloqui, aut ſuſpenſa licet communionis ſocietate orationis domum adire, aut paci optanda ſperare, dum erroris indulgentiam ab Antichriſto ad Chriſtum recurſentium per pœnitentiam præpararemus.* Ait ſe ipſorum quidem non communicaſſe perſonis, tamen adhuc intraſſe Eccleſias: Quòd manifeſtè necdum eſſent Ariani, & quòd hac via ſperaret corrigendos. Et ad populum Mediolanenſem, extra Baſilicas neſcientem orare, ideoque cum Ariano ſuo Epiſcopo Auxentio intrantem, hæc ſcripſit: *Cavete Antichriſtum, malè vos parietum amor cepit, malè Eccleſiam Dei in tectis ædificiiſque veneramini, malè ſub his nomen pacis ingeritis.* Ut cum Prophetis & Martyribus montes potiùs & ſylvas, lacus, voragines, aut carceres oraturi adeant, hortatur & mandat. Ita enim in Oriente feciſſe tunc fideles, plurimis teſtimoniis & exemplis poſſit demonſtrari. Etiam ob Petrum Fullonem Eutychianiſtam intruſum in ſedem Antiochenam, fideles plurimos *relictis ſuis ſedibus ceſſiſſe* ac fugiſſe, teſtatur Felix tertius Pontifex in litteris ad Bythiniæ Clerum, & populum Conſtantinopolitanum. Metuebant co-

C. 6. gi ad intrandam cum ipſo Eccleſiam.

De noſtris vice-verſa Eccleſiis ſtatuit laudata Synodus Laodicena: *Quòd non oportet Hæreticis concedere, ut in domum Dei ingrediantur, ſi in Hæreſi permaneant.* Eos nec ad Narthecem aut ferulam admittendos, ſuprà nobis juxta Theodori Balſamonis Commentarium dixit Timotheus Patriarcha Alexandrinus. Qui tamen mos non fuit univerſalis. Quòd enim Sancti Auguſtini tempore Africana Eccleſia pertinaces etiam Hæreticos ad publicum Dei Verbum audiendum, adeoque & ad Narthecem admiſerit cum Catechumenis, profitentur Canones Africani. Et Britannionem Schytarum in Thracia Epiſcopum, quod Valente Auguſto Ariano Eccleſiam ſuam intrante, fugerit cum omni populo

L. 6. c. 40. ad aliam Baſilicam, laudat Hermias Zozomenus. Quoniam Principem expellere non poterat, ipſe cum populo exivit. Cur eundem Principem Sanctus Baſilius etiam ad ſpectandum ſuum ſacrificium admiſerit intra Sanctuarium, varia à variis adducitur ratio: Ego adſcribendum puto conſuetis Baſilii diſpenſationibus. Quòd item Levigildi, Arianorum Gothorum in Hiſpania Regis, Legatos ante Eccleſiæ ingreſſum Gallicani Epiſcopi coegerint ad Catholicæ fidei profeſſionem, habes in Francorum Hiſtoria apud Sanctum Gregorium Epiſcopum Turonenſem.

Et in octava Synodo dixerunt de Romana Eccleſia glorioſiſſimi Judices: *Mos eſt in Romana* L. 6. c. 40.
Eccleſia, ab omni homine hoſpite libellum fidei exigendi, & ita permitti hunc in Sanctum Petrum Act. 4.
intrare. Eſt mos antiquiſſimus. Etenim etiam ad fidem reverſus dixit Romæ Pyrrhus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Dignus habear Templorum Apoſtolorum, ac potiùs ipſorum Principum Apoſtolorum adoratione.* Ante profeſſam enim fidem nulla ei fuerat ſpes. Ita habes in Dialogo Sancti Maximi. Et hinc Donatiſtis, quòd Romæ non ſolùm non offerre, ſed neque Sanctorum Apoſtolorum memoriis communicare poſſent, improperat, atque inde Hæreticos eſſe præſcribit Sanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus. Addi- L. 2.
dit Pyrrhus: *Deindè ut videam faciem Sanctiſſimi Papæ.* Romana enim Eccleſia Hæreticorum communionem ſemper fuit adeò averſata, ut nec ad ſui Epiſcopi videndam faciem admitteret ipſos, licet Patriarchas. Quem morem eſſe antiquiſſimum lucet ex illis, quæ in errantis Cypriani Legatos fuiſſe acta à Sancto Stephano Pontifice, ſuprà audivimus à Sancto Firmiliano.

Romanæ Eccleſiæ pro Catholicæ communionis integritate conſtantiſſimus zelus inſigniter ſplenduit in Schiſmate Acaciano. Nequaquam Hæreticus, ſed Petro Mogo Alexandrinæ, & Petro Fulloni Antiochenæ Eccleſiæ Eutychianiſtis invaſoribus dumtaxat communicarat Acacius Epiſcopus Conſtantinopolitanus, ideoque natas inter ipſum & Felicem tertium Pontificem lites & apertum Schiſma compoſiturus Anaſtaſius Imperator, unicam à Gelaſio Pontifice poſtulavit gratiam, ut Acacii jam defuncti, viri quoad cætera optimè de Eccleſiis meriti, nomen in ſacris perſeveraret tabulis, & ad ſacrificium recitaretur. Verùm Gelaſius repoſuit: *Sicut in unaquaque Hæreſi cum pravitatis auctore damnato ſucceſſores ejus & complices, atque hujuſmodi ſectatores polluta communione permixtos Catholica vitare debet integritas, ita cum Eutychete Dioſcorus,*
ſimulque Timotheus Ælurus, & Petrus Alexandri- Epiſt. 15.
nus, ejuſque communicator Acacius, nec non etiam Antiochenus Petrus, cum ſuis ſunt omninò participibus abdicandi. Non ſolùm ipſos Hæreticos, ſed & quoſvis ipſorum communicatores affirmat eſſe pollutos & ſcabioſos: Contagioſam eſſe hanc ſcabiem uſque in infinitum, ideoque iſtorum nulli poſſe à Catholicis ſine ejuſdem lepræ incurſu communicari. Et quia jampridem defunctus, ideoque à pœnitentiæ medicina ſecluſus erat Acacius, addit nullum eſſe remedium, niſi ut ejus contagioſum nomen ex omnibus Eccleſiarum tabulis radatur. Romanam Eccleſiam affirmat eſſe totius Catholicæ communionis radicem, fundamentum & centrum, ideoque uti à recta fide indeclinabilem, ita & in ſua communione immaculabilem. Et ità omninò oportere. Maculata enim Romana Eccleſia omnem ſibi communicantem macularet Chriſtianitatem, atque ità Orthodoxæ communionis Sanctimoniam demutaret in monſtrum fœdæ confuſionis. Et hinc de Anaſtaſio ſecundo Pontifice ſcribit liber Pontificalis: *Multi Clerici & Presby-*

teri

teri ſe à communione Anaſtaſii erexerunt, *eo quod communicaſſet ſine conſilio Epiſcoporum*, *vel Preſbyterorum*, *vel Cleri cunctæ Catholicæ Eccleſiæ*, *Diacono Theſſalonicenſi*, *nomine Photino*, *qui communis erat Acacio*. *Et quia occultè voluit revocare Acacium*, *& non potuit*. Aliud eſt Romanus Epiſcopus, aliud Romana Eccleſia, aliud ipſius Apoſtolica Cathedra: Antiquiſſima eſt iſta diſtinctio. Ne ergò maculatus Anaſtaſius Romanam etiam Eccleſiam aut Cathedram macularet, ab ejus ſe communione Cardinales Epiſcopi ac Presbyteri, & omnis Clerus ſegregaverunt. Ex eodem principio Hormiſda Pontifex Joanni Nicopolitano Epiſcopo, novæ Epiri Metropolitæ, per Dorotheum Theſſalonicenſem Acacianæ factionis Epiſcopum ad communionem exacto per pœnas graviſſimas, ideoque ipſius licentiam poſtulanti, reſpondit: *Noſtra quoque*
Epiſt. 17. *communio contagium ſuſtineret*. Iſtiuſmodi licentiam ſine ſuæ & perſonæ & Eccleſiæ contagio affirmat non poſſe indulgeri, ideoque moriendum potiùs, quàm Dorotheo communicandum.

Et hunc Apoſtolicum Canonem contemni paſſim à Gnoſticis, Valentinianis præſertim, ideoque apud ipſos non communionem Eccleſiaſticam, ſed eſſe Gentilem confuſionem, Tertullianus ſuprà rectè præſcripſit. Quòd enim Valentiniani damnarent Martyria, fidem ſuam occultarent, imò & negarent liberrimè, ubique communicare ſe fingerent, & cum ipſis etiam Gentilibus ſe mentirentur Gentiles, affirmat etiam Sanctus Irenæus. Eandem nequitiam omninò amplexus fuit etiam Manichæus ac Priſcillianus. Solam fidem ſufficere ad ſalutem, nullum requiri opus bonum, nullum facinus aut flagitium, ideoque & nullam communionem obeſſe docuit eum omnibus ex ipſo natis fungis ac vermibus Simon Magus. Et adversùs hanc humanæ vitæ peſtem Sanctus Jacobus Apoſtolus ſcripſit ſuam Epiſtolam. Qui poſtmodum per Ætium ac Eunomium reſumptus, & per iſtius ſæculi Patres in inferno ſepultus error, noſtro tempore per Martinum Lutherum ac Joannem Calvinum eſt reductus in mundum. Etiam de neſcio quo Rhetorio ſcribit Sanctus Philaſtrius: *Rhetorius omnes laudat hæreſes*, *di-*
C. 43. *cens omnes benè ſentire*, *& neminem errare ex eis*, *ſed ambulare benè omnes illos*, *& malè eos non credere*. Et de Donatiſtis ad ipſorum in Rogati parte Cartennenſem Epiſcopum Vincentium ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Multi nihil intereſſe*
Epiſt. 48. *credentes*, *in qua quiſque parte ſit Chriſtianus*, *ideò permanebant in parte Donati*, *quia ibi nati erant*. Cum noſtris Lutheranis & Calviniſtis volebant quemque ſalvari in ſua fide, ideoque nullum à quavis communione metuendum contagium. Ejuſmodi Errones apud Euſebium Cæſarienſem Sanctus Serapion Patriarcha Antiochenus in litteris ad Roſſenſem Eccleſiam appellat opinatores. Ortos affirmat ex Apocrypho Evangelio ſecundùm Petrum. Quidquid ſit, ſuo adhuc tempore graſſantem fabulam acerrimè inſectatur in Homilia de Evangelii profectu Sanctus Joannes
Tom. 5. Chryſoſtomus. Et Fauſtinus ac Marcellinus Presbyteri Romani in ſuis ad Theodoſium Imperatorem precibus ſcribunt de lapſis in Ariminenſi Concilio Epiſcopis: *Cùm adversùs ſe libros vel Epiſtolas ſinguli quique conſcriberent*, *tamen ſibi omnes vel ex directa*, *vel ex obliqua concatenatione communicant*. Ipſorum alios Origeniſtas, alios Antropomorphitas, alios Apollinariſtas, alios aſſeverant eſſe Arianos, & pergunt: *Inani ſtudio Philoſophorum*, *ſolis diſputationibus litigantes*, *non ut Chriſtiani ex devotione Sacramenti*, *alter alterum velut impium devitantes*, *ut jam ſicut in ſcholis ingenii videatur inter eos eſſe certamen*, *non autem ſacra defenſio veræ Religionis*, *quandoquidem inter ſe Sacramenta non ſeparant*, *cùm impiis ſententiis ab invicem ſeparentur*. *Hoc autem ideò faciunt*, *quia eorum quidam humanæ gloriæ*, *quidam avaritiæ ſtudent*, *& indè eſt quòd ſibi invicem ſub impia diſſimulatione colludunt*, *ut nec poſſeſſiones perdant Eccleſiæ*, *nec honores*. Eccleſiam ab ipſis in Academiam, & ſub fœdæ pacis nomine Catholicam communionem conqueruntur demutari in ſcabioſam confuſionem, ideoque ſibi potiùs cum ipſis placere bellum quàm pacem. Scio Fauſtinum & Marcellinum fuiſſe calumnioſos Luciferianos: Ipſorum tamen quædam querimoniæ non caruerunt fundamento. Quidquid ſit, iſtud ipſum facinus factioni Euſebianæ & omnibus Arianis adſcribit in Epiſtola ad Patrophi- Epiſt. 82.
lum, & in Epiſtola ad Evaſenos Magnus Baſilius. *Unus*, inquit, *illorum ſcopus eſt ubique quæ ſua ſunt quærere*, *& pro amico habere*, *ſi quis deſideriis ipſorum cooperetur*, *hoſtem verò ducant*, *ſi quis deſideriis ipſorum reſiſtat*. Patenter hæc, quaſi totus mundus careat oculis, ab ipſis agi indignatur. Etiam de Iberis ſcribit ad ſeptimum Ancyranum Canonem Theodorus Balſamon: *Nihil referre dicunt*, *an cum Orthodoxis*, *an cum Hæreticis comedatur*. Et de neſcio quo imperito Monacho ſcribit & queritur in Prato ſpirituali Sanctus Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus: *Ubicumque eum eſſe contigiſſet*, *indiſcretè communicabat*. Quod ipſum hodiè omnino factitant Lutherani etiam & Calviniſtæ. Quis enim ne- C. 178.
ſciat ab illis, ut Hæreticorum nomen & pœnas evadant, & Miſſas noſtras audiri, & ſolemniter ſumi etiam Euchariſtiam? Et quis neſciat iſtud eſſe conſilium & dogma Calvini? Quòd profanam iſtam confuſionem horrendè ac frequenter caſtigare etiam in præſenti ſæculo conſueverit Divina juſtitia, oſtendi poteſt exemplis multis & certis: Quædam habes apud memoratos Fauſtinum & Marcellinum.

Eſt tamen locus diſpenſationi ac Epickeiæ. In Regionibus enim, ubi eſt Hæreticorum aut Schiſmaticorum cum Catholicis numeroſa ac inevitabilis permixtio, quis nullam etiam in Divinis quibuſdam indulgeat communionem? Moriendum potiùs eſt, quam ullum ab ipſis accipiendum Sacramentum: Nam & Baptiſma ab ipſis ſuſcipi non niſi in extrema neceſſitate permittit antiqua Eccleſiæ diſciplina. Attamen ſanxit quarta Carthaginenſis Synodus: *Clericus Hæreticorum & Schiſmaticorum tam convivia quam ſodalitates evitet æqualiter*. Ob nimiam Donati- C. 70.
ſtarum multitudinem ſolis Clericis, non Laicis ſanxit iſtam legem. Et hinc de iiſdem Dona-

tiſtis queritur in libris adverſus Creſconium Sanctus Auguſtinus: *Contingat alicui veſtrum orare in navi nobiſcum, jam pollutus, jam traditor appellatur*.
L. 4. c. 37. Carthaginenſem, qui eum Hæreticis orare vetat & pſallere, Caoonem vult ad ſolas Eccleſias & loca libera, noo ad naves extendi aut ſimiles neceſſitates. Eadem de cauſa Hæreticos atque Gentiles videntur Africani Epiſcopi ad publicum Dei verbum admiſiſſe. Ex ipſa & Magnus Baſilius apud Theodoreti Hiſtoriam creditur Valentem Arianum Imperatorem etiam intra ſacra vela, imò & ad Altaris oblationem ſuſcepiſſe. Quod tamen mirandum eſt potiùs, quàm imirandum. Unde quod in quibuſdam Germaniæ locis Luthetani Canonici cum Catholicis ſtent & pſallant in Choro, & quòd in eadem Eccleſia aliud Altare hi, aliud iſti habeant, nullo modo eſt probandum. Interim in quibuſdam Orientalibus Baſilicis & Græci Schiſmatici & Latini Orthodoxi habent diſtincta Altaria, imò & in eodem dicuntur celebrare. Nempe Pagana ſub Turcis captivitas cogit ad multa
Cap. 124. diſſimulanda. Rectè tamen cum Hæreticis vetans comedi, ipſos ſalutari permittit in brevioribus Regulis Magnus Baſilius: Quin & ita ſtatui affirmat Divino & Apoſtolico Præcepto. Quomodo tamen Sanctum Joannem Apoſtolum, vel *Ave* illis dici vetantem, ſibi eoociliet, noo video. Et certè omnes Apoſtolos idem hac io re ſenſiſſe & feciſſe affirmat disertè Sanctus Irenæus: *Neque verba communicarunt alicui eorum, qui adulterabant veritatem*. L. 3. c. 3.
Interim ita ſervandum in ſua Diœceſi Baſilius non ſanxit: Suum de Apoſtolico Canone ſenſum dumtaxat edixit. Pleroſque enim Ponticos tunc cum Arianis comediſſe non dubitem. Ut non à cunctis illis, licet pertinacibus, ſed à ſolis belli iſtius auctoribus ſimus averſi penitùs & alieni, ſuadet in litteris ad Sanctum Euſebium in Euphrateſia Provincia Epiſcopum Samoſatenum. Quin ſuos firmiores fideles, ut cum Anomæis familiares eſſent, atque ipſos ita reducerent, ſuaſit Sanctus Joanoes Chryſoſtomus. Et in Epiſtola, qua cruce ſignatos cum Tom. 7.
excommunicatis Venetis permittit eadem navi f. 315.
vehi ad Terram ſanctam, addidit Innocentius tertius: *Eſt cautum in jure, quòd ſi quiſpiam per terram Hæreticorum tranſierit, neceſſaria emere atque recipere poterit ab iiſdem*. Exſtat Epiſtola in ejus vita publicata per Dominum Franciſcum Boſquettum. De qua re vide jus noviſſimum Franciſci Zypæi. Porrò præſentia Synodi tempore graſſabantur io Gallia Berengariani, & ipſorum Doctor à nupera ſua profeſſione erat denuò relapſus: Hinc ipſos, licet non nominet, de Hæreſi iterum Synodus damnat, & tamquam ſolemoes Hæreticos præcipit ab omnibus devitari.

VICTORIS II. PONTIFICIS CONCILIUM COLONIENSE.

HAnc Synodum laudat Sigebertus Gemblacenſis: *Balduinus Flan-*
A. 1055. *drenſis cum Godefrido Lotharingiæ*
1056. *Duce avunculum ſuum Fredericum*
1057. *Ducem intra Antroverpum obſidet, ſed concurrentibus Lotharingis ab oppugnatione deſiſtit. Victor Papa in Gallias veniens glorioſè ab Imperatore ſuſcipitur: Et eo præſente non multò poſt Imperator Henricus moritur. Et poſt eum filius ejus Henricus imperat annis quinquaginta. Coloniæ generali Conventu habito, Balduinus & Godefridus, mediante Papa Victore, ad gratiam Regis & pacem reducuntur. Et omnes bellorum motus ſedantur.* Et Siffri-
A. 1046. dus Presbyter Miſnenſis: *Imperator Henricus defunctus eſt Leodii, & ſepultus Spiræ cum Patre ſuo Conrardo Imperatore, cujus exequiis interfuit Papa Victor, & Patriarcha Aquilejenſis, & plurimi Epiſcopi, & Nobiles.* Henricum ſubitaoea morte fuiſſe ſeptimo decimo Imperii anoo defunctum in ſylva Hattz propè Butſeld, teſtatur in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius. Quod ipſum coofirmat, & latiùs exponit Hermannus Contractus. Et Lambertus Schafnaburgenſis:
Rex natalem Domini Ratisbonæ celebravit, præ- A. 1047.
ſente adhuc Victore Papa, qui exinde compoſitis mediocriter, prout tunc copia erat, Regni negotiis, in Italiam regreſſus, quinto Kalendas Auguſti migravit ad Dominum. Porrò Godefridi cum Frederico
diſcordias exponit laudatus Sigebertus: *Frederi-* A. 1033.
co Moſellanorum Duce mortuo, quia mares filios non habebat, quibus Ducatus competeret, Gothelo Dux impetrato ab Imperatore etiam Moſellanorum Ducatu, in Lotharingia potentiùs principatur. Hæc ſcribit ad undecimi ſæculi annum trigeſimum tertium, & ad annum quadrageſimum quartum proſequitur: *Gothelo Dux obiit, cujus filius Godefridus, dum ei Ducatus Moſellanorum*

dine-

denegatur, altero Ducatu repudiato, contra Imperatorem rebellat. Lothatingiæ enim Ducatus non ita pridem fuerat diviſus in duos, & Henricus ſperaverat Godefridum iſtorum uno fore contentum. Pergit Sigebertus ad annum ſequentem: *Godefridus hortatu quorumdam Dei fidelium ad recuperandam Imperatoris gratiam adductus, ab Imperatore capitur, & cuſtodiæ mancipatur, ſed filium ſuum obſidem dans relaxatur. Quo defuncto in obſidatu, ad rebellandum graſſatur*. Godefridus hic fuit iſtius nominis Dux ſecundus, de quo magnum
Fol. 110. Belgii Chronicon: *Iſte Godefridus genuit ex uxore ſua Godefridum Gibboſum, qui ei ſucceſſit in Ducatu Lotharingiæ, & unam filiam nomine Idam, quam nuptui tradidit Euſtachio ſecundo Comiti Bolonienſi, qui genuerunt Godefridum de Bullione, & fratres ejus, poſteà Reges in Hieruſalem*. Refert ejus in Imperium facinora, & ſubdit: *Anno Ducatus Godefridi quarto, Albertus qui Ducatum Moſellanorum Godefrido negatum ſuſceperat, à Godefrido perimitur. Ducatum ejus Gerardus de Alſatia, alterum verò Ducatum, ſcilicet Lotharingiæ, Fredericus frater Gothelonis & Godefridi Ardennenſis obtinet, & ex tunc uſque in hodiernum diem uterque iſtorum Principes & Duces Lotharingiæ ſe nominant*. Longa eſt hæc lis atque Hiſtoria. Nec illi ſolus Balduinus Inſulenſis Flandrenſium Comes, ſed etiam Lambertus Comes Lovanienſium fuit admixtus, pergitque de ipſo
A. 1054. Sigebertus: *Henricus Imperator, filio ſuo Henrico puero quinquenni in Regem ſublimato, Aquis contra Balduinum proficiſcitur, qui Scaldim Fluvium Balduino fugiente tranſiens, omnia depopulatur, & inſuper apertis ſibi clauſulæ portis multam cædem inimicorum facit, & ultra progreſſus, Lambertum Comitem, Balduini Satellitem, cum multis perimit. Multos etiam Flandrenſium Primates, exercitum ſuum proſequentes, concludit intra urbem Tornacum, & obſeſſos capit*. De eodem Lamberto ſcribit in Belgico Chronico Ferreolus Lo-
A. 1047. crius: *Lambertus, cognomento Baldericus, Comes Bruxellenſis, auguſtiſſimam Divæ Gudulæ Baſilicam in ipſa Bruxellenſi urbe condit, eoque corpus Divæ Gudulæ, è Divi Gaugerici æde transferri jubet, ubi & duodecim Canonicorum Collegium ab eodem inſtitutum*. Francorum Monarchia ac Germanicum ab ipſa Imperium fuerunt olim diviſa in Regem aut Imperatorem, Duces, & Comites. Duces Provinciarum, Comites erant Civitatum Præfecti. Nequaquam hæreditarii, ſed ad ſupremi Principis nutum manuales juxta formam Romanæ Reipublicæ. Per extinctum Caroli Magni genus declinante & Galliæ Regno & Germanico Imperio, & Duces & Comites cœperunt criſtas erigere, & delegatam poteſtatem vertere in hæreditariam proprietatem. Henricus tertius pro avita dignitate Imperii, Godefridus Dux ſtabat firmus pro prætenſo ſuæ familiæ jure: Et hinc horrida bella. Germaniæ fines à Flandris, Hannonibus, & Brabantis, Brabantia, Hannonia, & Flandria fuerunt vaſtata atque incenſa à Germanis. Nam ad hos ſuis finibus excludendos Balduinus Comes fecit famoſam foſſam, quæ etiamnum hodiè titulatur foſſa nova, & hodiernam Flandriam dividit ab Artheſia. Olim enim uſque ad Ludovici ſancti tempora duæ hæ gentes erant unica Provincia, ejuſque Metropolis erat Civitas Atrebatenſis. Bella hæc Sanctus Leo nonus non ita pridem compoſuerat: verùm poſt ejus mortem denuò recruduerunt. Quòd Victor ſecundus fuerit Henrico tertio quaſi pater, & unicus Conſiliarius, ſuprà audivimus à Leone Hoſtienſi Epiſcopo, & Sancto Petro Damiani. Hinc enim Hildebrando illum nominanti in Pontificem Henricus fuit dudum refragatus: Hinc & ipſum ob has bellorum neceſſitates evocavit in Germaniam. Verùm res ſuas componere non potuit, ſubitanea morte præventus. Succeſſorem reliquit Henricum filium, puerum adhuc & ferè infantem. Quapropter Colonienſem Synodum indixit Victor, recteque ſcribit Lambertus Schaſnaburgenſis: *Regni negotia mediocriter compoſuit*. Rebelli enim Godefrido omnia poſtulata concedere fuit compulſus. Hanc Synodum omninò reſpicit in ſua ad Victorem Epiſtola Sanctus Petrus Damiani, inducens Chriſtum Dominum hæc Pontifici inter cætera dicentem: *Sublato Re-* Epiſt. 5.
ge de medio, totius Romani Imperii vacantis tibi jura permiſi. Affirmat Pontificem, quòd Henricus quartus adhuc eſſet puer, à præſenti Synodo conſtitutum fuiſſe Imperii Vicarium & Adminiſtratorem. De illius enim negotiis nemo erat inſtructior. Quin hic omnes ſuos & Sancti Leonis noni Canones innovarit, ac denuò damnarit Berengarianam Hæreſim, non eſt dubitandum, & abundè lucet ex ſuprà dictis. Quin imò quòd ad damnandum Berengarium ſtatuerit Remos proficiſci, & ibidem celebraret Concilium, non obſcurè colligitur ex litteris proximi ejus Succeſſoris Stephani decimi ad Guilielmum Archiepiſcopum Remenſem: *De Concilio Remis habendo quid aliud dicendum, niſi quod beatæ memoriæ Dominus Victor Dei judicio hinc eſt raptus, & quod tu, ſicut inter nos convenit, non remandaſti, an in hoc eſſet Regis conſenſus*. Difficultatum & remorarum, quas in Remenſi ſua Synodo à Regis Miniſtris ſuſtinuerat Sanctus Leo nonus, memor Victor Regium conſenſum juſſerat Guilielmo Archiepiſcopo præparandum. Verùm Henrici Imperatoris morte compulſus fuit regredi in Italiam.

STEPHANI X. PONTIFICIS CONCILIUM ROMANUM.

DE Stephano decimo ſcribit Lambertus Schaſnaburgenſis : *Fredericus Archidiaco-*
A. 1055. *nus Conſtantinopoli regreſſus, ubi comperit Leonem Papam humanis rebus exceſſiſſe, & alium jam Eccleſiaſtici regiminis jura ſuſcepiſſe, dona quidem, quæ ab Imperatore Conſtantinopolitano permagnifica deferebat, Eccleſiæ Romanæ conſignavit, & ſtatim urbe excedens, in Monaſterium Caſſinum ſe contulit, ibi deinceps Chriſto ſub ſanctæ profeſſionis titulo militaturus. Quod factum malè plerique interpretabantur. Sed nemo qui ſanum ſapiebat, aliter hoc eum, quam ardore fidei & tædio ſæcularium negotiorum feciſſe credebat. Præſertim cùm eodem tempore & longi itineris labore exhauſtus, & gravi corporis moleſtia pulſatus, diu ſe poſſe vivere deſperaret.* Exponit Victotis ſecundi mortem, &
A. 1057. pergit : *Tum univerſi, quidquid Principum, quid quid plebis Romanæ erat, uno animo, pari voluntate, in electionem conſenſerunt Frederici fratris Godefridi Ducis, extractumque de Monaſterio Caſſino, ubi lucerna Dei ardens & lucens ſub lecto Monaſticæ quietis deliteſcebat, ſuper candelabrum extulerunt Sedis Apoſtolicæ. Nec quiſquam ſanè multis retrò annis, lætioribus ſuffragiis, majori omnium exſpectatione, ad regimen proceſſerat Romanæ Eccleſiæ. Sed tantam ſpem, heu! fruſtrata eſt mors immatura:* Mortuum enim ait quarto Kalendas ſequentis Aprilis, & translatum ad Angelorum
A. 1058. gandia, & adjungit. *Indicio ſunt ſigna & prodigia, quibus ſepulchrum ejus uſque hodie illuſtratur.* Rationes, ex quibus Monaſticum hunc ingreſſum aliqui habuere ſuſpectum, edicit Sigebertus
A. 1058. Gemblacenſis : *Fredericus filius Gothelonis Ducis, ex Clerico Sancti Lamberti ſeptimus Levita Romanæ Eccleſiæ, quia exoſus erat Imperatori Henrico pro odio fratris ſui Godefridi Ducis, poſt Legationem Conſtantinopolitanam apud Caſſinenſes Monachus, & poſteà Abbas eſt factus.* Ob rebellem fratrem creditus eſt ab adverſario Imperatore & ejus Protectore Pontifice ſibi timuiſſe, ideoque ſe clauſiſſe in Monaſterio. Et præſertim quia poſteà ſe permiſit eligi in Abbatem. Et certè quòd fratri ſuo faverit, ac etiam jam Pontifex de ipſo in Henrici pueri Regnum intendendo humanas
Lib. 2. c. cogitationes fuerit paſſus, teſtatur in Caſſinenſis
99. & 100. Monaſterii Chronico Leo Epiſcopus Hoſtienſis. Electum dicit in Eccleſia Sancti Petri ad Vincula in Feſto Sancti Stephani Papæ & Martyris, hinc ex Frederico appellatum Stephanum, & proſequitur : *Quatuor menſibus Romæ remoratus eſt, crebris Synodis urbis Clerum populumque conveniens, maximeque conjugiis Clericorum & Sacerdotum, conſanguineorumque copulationibus tollendis inſiſtens.* Quot pauco iſto tempore Synodos celebratit, ignoratur. Acta enim Synodalia latent aut perierunt. Ejus adverſùs ſacrilega ſacrorum Clericorum conjugia Synodale Decretum laudat etiam in litteris ad Cunibertum Taurinenſem Epiſcopum Sanctus Petrus Damiani, iſtiuſmodi Clericorum varias divinas percuſſiones referens, & adjungens : *Alio quoque tempore, cùm Papa Stephanus, qui zeli Phinees æmulabatur ardorem, omnes Clericos Romæ, qui poſt interdictum Papæ Leonis incontinentes exſtiterant, de Conventu Clericorum & Choro Eccleſiæ præcepiſſet exire, ut quamquam relictis fœminis per pœnitentiæ ſe lamenta corrigerent, tamen quia ſancto viro inobedientes fuerant, & de Sacrario ad tempus exirent, & celebrandæ Miſſæ licentiam de cætero non ſperarent, juxta Canonicam beatæ Cęciliæ trans Tyberim conſtitutam Presbyter habitabat, qui nec fœminam ullo modo acquieſcebat abjicere, nec umquam poterat hæc Statuta, niſi vana prorſus & frivola judicare. Quadam itaque die, dum incolumis, vegetus, ac robuſtus exiſteret, veſpertinis horis ad quieſcendum ſe in lecto compoſuit. Sed repentina divinæ ultionis animadverſione percuſſus, manè repertus eſt cadaver exanime. Illicò præfatæ Canonicæ Religioſus certè conventus duos ad me Clericos direxerunt, quæ tali deberent mortuo conſulentes: Nos conſilium dedimus, ut eum quidem, quia Presbyter fuerat, penes Eccleſiam ſepelirent, ſed nullum ipſi vel Hymnorum vel Pſalmodiæ officium redderent: Quatenùs & inceſtis terror accreſceret, & caſtitatis gloria germinantiùs pullularet.* Sancti Leonis noni de ſacrilegis iſtis conjugiis Decreta adjectis in ipſorum prævaricatores pœnis Stephanus confirmat. Et hinc ſtatuit in ſolos Clericos urbis Romanæ.

Aliud ejuſdem Pontificis Synodale Decretum refert memoratus Leo Hoſtienſis Epiſcopus:
Poſt hæc congregatis intra Eccleſiam Epiſcopis, & Lib. 2. c.
Clero, populoque Romano, ſub diſtricta nimis inhibi- 101.
tione Stephanus conſtituit, ut ſi, antequam Hildebrandus Romanæ Eccleſiæ tunc Subdiaconus, ab Imperatrice,

vatrice, ad quam pro quibuſdam Reipublicæ negotiis communi conſilio mittebatur, rediret, ſe mori contingeret, nullus omninò Papam eligere auderet, ſed uſque ad illius reditum Sedes Apoſtolica intacta vacaret, ejus demum ordinanda conſilio. Summi talenti vir fuit iſte, tunc adhuc ſolùm Subdiaconus, poſtmodùm Papa Gregorius ſeptimus, Hildebrandus. Quòd vacante per Sancti Leonis noni mortem Sede, Romanus Clerus novi Pontificis electionem in ipſum compromiſerit, ac ille ſolus Victorem ſecundum elegerit, eſt ſuprà oſtenſum. Papalem electionem ſine ipſo non attentandam, ſed ejus conſiliis dirigendam, denuò ſanxit hæc Synodus. Quòd nempè Stephanus Pontifex eſſet infirmæ valetudinis, & crederetur non dudum victurus. Et melior Romani Cleri & populi pars omninò obedivit. Etenim Joannem Velitrenſem Epiſcopum, à paucis factioſis intruſum & vocatum Benedictum decimum, admittere noluit, exſpectavit Hildebrandi è Germania reditum, Senas ad ipſum acceſſit, & cum ipſo elegit Gerardum Florentinum Epiſcopum, & appellavit Nicolaum ſecundum. Hunc confirmavit Henricus quartus Imperator, & omnis Eccleſia in verum Pontificem admiſit.

Alia ejuſdem adhuc Pontificis Decreta adducit memoratus Leo, affirmans ipſum in feſto Sancti Andreæ acceſſiſſe ad Caſſinenſe Monaſterium, ibidem permanſiſſe uſque ad decimam Februarii diem, & ſubnectens: *Quoniam vitium proprietatis paulatim à prioribus annis irrepſerat in Caſſinenſe Monaſterium, cœpit Stephanus omnibus modis inſiſtere, opportunè importunè arguens, obſecrans, increpans, diſtrictiùs inhibens, ut prædictum vitium juxta mandatum Regulæ radicitùs velleret. Quod ex parte maxima fecit. Tunc & Ambroſianum cantum in iſta Eccleſia cani omninò interdixit.* Eccleſia enim Romana ſemper ſtetit conſtans pro cantu & officio Gregoriano. Verùm hæc Decreta non fuerunt Synodalia, ſed quod Fredericus Abbas non potuerat, ſolus Stephanus Papa in iſto tandem Monaſterio perfecit. Eodem præſente electus eſt in Abbatem frater Deſiderius, & ab ipſo confirmatus. Verùm ſub conditione. Etenim uti Leo nonus Tullenſem, & Victor ſecundus Eiſtetenſem Epiſcopatum, ita Stephanus Caſſinenſem Abbatiam cùm Papatu retinuit. Deſiderii electionem & confirmationem priùs poſt ſuam mortem voluit valere, nec ipſum anteà eſſe Abbatem. Hic eſt ille Deſiderius, qui Gregorio ſeptimo ſucceſſit infeliciter, appellatus Victor tertius.

L. 3. c. 8.

NICOLAI II.
PONTIFICIS
CONCILIUM
ROMANUM.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, omnibus Epiſcopis Catholicis, cunctoque Clero & Populo ſalutem cariſſimam, & benedictionem Apoſtolicam. Vigilantia univerſalis regiminis aſſiduam ſollicitudinem omnibus debentes, ſaluti quoque veſtræ providentes, quæ in Romana Synodo nuper celebrata, coram centum tredecim Epiſcopis, nobis licet immeritis præſidentibus, ſunt Canonicè conſtituta, vobis notificare curamus, quia ad ſalutem veſtram executores eorum vos eſſe optamus, & Apoſtolica auctoritate jubendo mandamus.

CANON

CANON I.

De Electione Romani Pontificis.

PRimò namque inſpectore Deo, ſtatutum eſt, ut Electio Romani Pontificis in poteſtate Cardinalium Epiſcoporum ſit: Ita ut ſi quis Apoſtolicæ Sedi ſine præmiſſa concordi & Canonica Electione eorum, ac deinde ſequentium Ordinum Religioſorum, Clericorum & Laicorum conſenſu inthronizatur, is non Papa, vel Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus habeatur.

DECRETUM DE EADEM RE.

IN nomine Domini noſtri & Salvatoris *JESU CHRISTI.* Anno ab Incarnatione ejuſdem milleſimo quinquageſimo nono, menſe Aprili, indictione duodecima, propoſitis Sacro-ſanctis Evangeliis, præſidente quoque Reverendiſſimo ac Beatiſſimo Nicolao Apoſtolico Papa, in Baſilica Lateranenſis Patriarchii, quæ cognominatur Conſtantiniana, conſidentibus etiam Reverendiſſimis Epiſcopis, Abbatibus, Presbyteris, Diaconis, idem Venerabilis Pontifex auctoritate Apoſtolica decernens de Electione Summi Pontificis, inquit: Novit Beatitudo veſtra, Dilectiſſimi Fratres Coepiſcopi, inferiora quoque membra Chriſti non latuit, defuncto piæ memoriæ Domino Stephano Prædeceſſore noſtro, hæc Apoſtolica Sedes, cui auctore Deo deſervio, quot adverſa pertulerit, quot denique per Simoniacæ Hæreſeos trapezitas repetitis malleis, crebriſque tunſionibus ſubjacuerit, adeò ut columna Dei Viventis jam jam videretur penè concuſſa nutare, & ſagena Summi Piſcatoris, procellis intumeſcentibus, cogeretur in naufragii profunda demergi. Unde, ſi placet Fraternitati veſtræ, debemus, auxiliante Deo, futuris caſibus prudenter occurrere, & Eccleſiaſtico ſtatui, ne recidiva, quod abſit, mala prævaleant, præcavere. Quapropter inſtructi Prædeceſſorum noſtrorum, aliorumque Sanctorum Patrum auctoritate, decernimus atque ſtatuimus, ut obeunte hujus Romanæ univerſalis Eccleſiæ Pontifice, imprimis Cardinales Epiſcopi diligentiſſimè ſimul de electione tractantes, mox Chriſti Clericos Cardinales adhibeant, ſicque reliquus Clerus & Populus ad conſenſum novæ electionis accedat, nimirùm præcaventes, ne venalitatis morbus aliqua occaſione ſubrepat. Et ideò Religioſiſſimi Viri Præduces ſint in promovenda Pontificis electione, reliqui verò ſequaces. Certus verò atque legitimus electionis ordo perpenditur, ſi perſpectis diverſorum Patrum Regulis ſive Geſtis, etiam illa Beati Leonis Prædeceſſoris noſtri ſententia recolatur: *Nulla ratio ſinit, ut inter Epiſcopos habeantur, qui nec à Clericis ſunt*

ſunt electi , nec à plebibus expetiti , nec à Comprovincialibus Epiſcopis cum Metropolitani judicio conſecrati . Quia verò Sedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur Eccleſiis , atque ideò ſuprà ſe Metropolitanum habere non poteſt , Cardinales Epiſcopi procul dubio Metropolitani vice funguntur , qui videlicet electum Epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem provehant.

Eligant autem de ipſius Eccleſiæ gremio , ſi reperitur idoneus ; vel ſi de ipſa non invenitur , ex alia aſſumatur , ſalvo debito honore & reverentia dilecti filii noſtri Henrici , qui in præſentiarum Rex habetur , & futurus Imperator , Deo concedente , ſperatur , ſicut jam ei conceſſimus , & Succeſſoribus illius , qui ab Apoſtolica Sede perſonaliter hoc jus impetraverint . Quòd ſi pravorum atque iniquorum hominum perverſitas ita invaluerit , ut pura , ſincera , atque gratuita fieri in urbe non poſſit electio , Cardinales Epiſcopi cum Religioſis Clericis , Catholiciſque Laicis , licet paucis , jus poteſtatis obtineant eligere Apoſtolicæ Sedis Pontificem , ubi congruere viderint . Planè poſtquam electio fuerit facta , ſi bellica tempeſtas , vel qualiſcumque hominum conatus malignitatis ſtudio reſtiterit , ut is qui electus eſt, in Apoſtolica Sede juxta conſuetudinem authorizari non valeat , Electus tamen , ſicut verus Papa , obtinet auctoritatem regendi Romanam Eccleſiam , & diſponendi omnes facultates illius . Quod Beatum Gregorium antè ſuam conſecrationem feciſſe cognovimus.

Quòd ſi quis contra hoc noſtrum Decretum , Synodali ſententia promulgatum , per ſeditionem vel præſumptionem quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus , ſeu inthronizatus fuerit , auctoritate Divina , & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli , perpetuo anathemate cum ſuis auctoribus, fautoribus & ſequacibus à limine ſanctæ Dei Eccleſiæ ſeparatus, abjiciatur ſicut Antichriſtus , invaſor, & deſtructor totius Chriſtianitatis. Nec aliqua ſuper hoc audientia reſervetur , ſed ab omni Eccleſiaſtico gradu , in quocumque fuerat priùs , ſine retractatione deponatur . Cui quiſquis adhæſerit , vel qualemcumque tamquam Pontifici reverentiam exhibuerit , aut in aliquo eum defendere præſumpſerit , pari ſententia ſit mancipatus.

Quiſquis autem hujus noſtræ decretalis ſententiæ temerator exſtiterit, & Romanam Eccleſiam ſua præſumptione confundere , & conturbare contra hoc Statutum tentaverit , perpetuo anathemate, atque excommunicatione damnetur , & cum impiis , qui non reſurgent in judicio , reputetur . Omnipotentis iram contra ſe ſentiat , & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli , quorum Eccleſiam præſumit confundere , in hac vita & in futura furorem ſentiat . Fiat habitatio ejus deſerta , & in tabernaculis ejus non ſit qui inhabitet . Fiant filii ejus orphani , & uxor ejus vidua . Commotus commoveatur ipſe , & filii ejus , & mendicent , & ejiciantur de habitationibus ſuis . Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam ejus , & diripiant alieni labores ejus . Orbis terrarum pugnet contra eum , & cuncta elementa ſint ei contraria , & omnium Sanctorum quieſcentium merita illum confundant , & in hac vita ſuper eum

apertam

apertam vindictam oſtendant. Obſervatores autem hujus noſtri Decreti Omnipotentis Dei gratia protegat, & auctoritas Beàtorum Apoſtolorum Petri & Pauli ab omnium peccatorum vinculis abſolvat.

SCHOLION.

VArio tempore variam Papalis electionis formam, ſingulaſque iſtius varietatia origines & cauſas exponere eſt magni moliminis opus, accuratè præſtitum ab erudito Onupbrio Panuino, quod utinam tandem aliquando fiat publici juria. Uti magnua theſaurus ſervatur in Vaticana Bibliotheca. Hujus interim edendi Canonia cauſam vides fuiſſe natas in Nicolai ſecundi Electione Schiſmaticas turbas, de quibus A. 1048. in ſuo Chronico Mattbæus Palmerius: *Pontifex centeſimus ſexageſimus primus, Benedictus decimus, menſibus novem. In Electione bujus Benedicti quidam pretio corrupti magnas diſſenſiones inter Patres ſuſcitaverant. Quapropter de Pontifice deligendo, nova conſtitutio facta eſt, quam Nicolaus poſt aſſumptionem ſuam ſtatim ſancivit, & obſervari decrevit*. Errat Benedictum bunc fuiſſe legitimum Ponrificem. Rationem ſcribit Lambertus Schaſnaburgenſis: *Sedem Apoſtolicam, inconſulto Rege & Principibus, invaſit quidam Benedictus Lateranenſis, adjutus factione popularium, quos pecunia corruperat*. Licet tempore prior, omninò tamen fuit intruſus atque Schiſmaticus, ideoque & poſtmodùm, etiam poſt petitam bumiliter veniam, à Nicolao Pontifice degradatus, & donatus ſola communione Laica, uti ex Vaticano Codice, qui inſcribitur liber Cenſuum, & aliis ex documentia oſtendit Cardinalis Cæſar Baronius. Non igitur huic Benedicto, ſed Stephano nono Nicolaus ſecundus ſucceſſit.

Hunc noſtrum Canonem laudat etiam in litteſis ad Cadaloum, ex Parmenſi Epiſcopo Antipapam adversùs Alexandrum ſecundum, San- Lib. 1. Ep. 20. ctus Petrus Damiani: *Quo pacto præſumpſiſti, ignorante Romana Eccleſia, Romanum te Epiſcopum eligi? Taceamus interim de Senatu, de inferioris ordinis Clero, de populo. Quid tibi de Cardinalibus videtur Epiſcopis? Qui videlicet Romanum Pontificem principaliter eligunt, & quibuſdam aliis prærogativis non modò quorumlibet Epiſcoporum, ſed & Patriarcharum atque Primatum jura tranſcendunt*. Primævam, Judæis olim à Deo Optimo Maximo traditam, & ab Apoſtolis in Eccleſias introductam, eligendorum Epiſcoporum formam, edicit in litteris ad Legionenſem, Aſturicenſem, ac Emeritenſem Eccleſiam San- Epiſt. 68. ctua Cyprianua: *Diligenter de traditione Divina, & Apoſtolica obſervatione obſervandum eſt & tenendum, quod apud nos quoque, & ferè per Provincias univerſas tenetur, ut ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem cui Præpoſitus ordinatur, Epiſcopi ejuſdem Provinciæ proximi quique conveniant, & Epiſcopus deligatur plebe præſente, quæ ſingulorum vitam pleniſſimè novit, & uniuſcujuſque actus de ejus converſatione perſpexit. Quod & apud vos factum videmus in Sabini Collegæ noſtri ordinatione, ut de univerſæ fraternitatis ſuffragio, & de Epiſcoporum, qui in præſentia convenerant, quique de eo ad vos litteras fecerant, judicio Epiſcopatus ei deferretur*. Hanc eligendi formam dicit eſſe traditionem Divinam & obſervationem Apoſtolicam: Quòd Judæis à Deo tradita, & per Apoſtolos fuiſſet in Eccleſiam traducta. Inſigniter id ibidem oſtendit, & adjungit. *Videmus de Divina auctoritate deſcendere, ut Sacerdos, plebe præſente, ſub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico judicio ac teſtimonio comprobetur*. Ubi quoſdam codices babentes, *A plebe præſente deligatur*, eruditus vir Nicolaua Rigaltius rectè caſtigat. Etenim de Sancti Cornelii Pontificis Electione ſcribit idem Cyprianus ad Antonianum Epiſcopum: *Cornelius factus eſt Epiſcopus à plurimis Collegis noſtris, qui tunc in urbe Roma aderant. Factus eſt Epiſcopus de Dei & Chriſti ejus judicio, de Clericorum penè omnium teſtimonio, de plebis quæ tunc adfuit ſuffragio, & de Sacerdotum, antiquorum & bonorum virorum, Collegio*. Quidam Codices legunt, & certè meliùs, *Conſenſu*. Cleri teſtimonium, populi ſuffragium, & Epiſcoporum diſtinguit Collegium ſeu conſenſum, atque ab hoc ſolo dicit fieri novum Epiſcopum: Eum non à populo aut Clero, ſed à ſolis dicit eligi Epiſcopis, Clero & populo præſente. Quòd nempè ſoli Epiſcopi deciſivum haberent calculum, quem ſuo ſuper Electum teſtimonio Clerus, ſuo ſuffragio populus confirmarit. Provinciæ Epiſcopum à ſuis Comprovincialibus, Romanum autem Pontificem à cunctis in urbe præſentibus Epiſcopis affirmat conſuetum eligi: Quod nempè uti in Primatis aut Patriarchæ Electione cuncti ad ejus Diœceſim ſpectantes, ita in univerſalis Antiſtitis promotione cuncti ſub cœlo Epiſcopi baberent jus activæ vocis. Ut ab Epiſcoporum Collegio, Clericorum ſuffragio, & populi poſtulatione eligatur Epiſcopus, per Eccleſiaſticaa Sanctiones ſtatui affirmat etiam in litteris apud Eccleſiaſticam Theodoreti Hiſtoriam exſtantibus Petrus Pa- L. 4. c. 20. triarcha Alexandrinus. Et adversùm Euſebianæ factionis, Sanctum Athanaſium à ſex dumtaxat aut ſeptem Epiſcopia fuiſſe clandeſtinè electum impudenter ubique blaterantis, mendacia reſpondit in litteris ad omnes ſub cœlo Orthodoxos Epiſcopos Alexandrina Synodus: *Nos cum tota Civitate & univerſa Provincia teſtamur, omnem multitudinem, populumque Catholicæ Eccleſiæ in unum coactum, quaſi in ſpeciem unius corporis & animæ, clamoribus & vociferationibus poſtulaſſe Athanaſium Eccleſiæ Epiſcopum dari, idque votis publicis à Chriſto expetiſſe, noſque ut faceremus, per multos dies & noctes jure jurando obteſtatos fuiſſe*. Voces, *Noſque ut faceremus*, lucidè edicunt deciſivum calculum fuiſſe ſolorum Epiſcoporum. Quod ipſum in litteris ad Leonem Auguſtum, exſtantibua

poſt

Digitized by Google

Ep. 22. poſt Synodum Chalcedonenſem, ſcribit eadem
Ægyptiaca Synodus, affirmans ita præcipi à
Patrum Regulis & antiqua conſuetudine, ideo-
que populari violentia intruſum Timotheum
Ælurum ſupplicans oti tyrannum expelli. Et
hanc, quæ innomeris teſtimoniis atque exem-
plis firmari poſſit, eligendi formam ſtabilivit
Synodus Laodicenſis, Metropolitæ & Compro-
C. 12. 13. vincialium Collegarum judicio mandans cteari
Epiſcopos, ipſorumque electionem popularibus
turbis non permitti. Tumultuoſa & conſpira-
toria acclamatione certum ſibi Epiſcopum popu-
lus quandoque poſtulaverat, atque ad illum eli-
gendum & ſibi dandum cogebat Epiſcopos.
Hunc abuſum Synodus damnat. Qui nullum
invitis dandum Epiſcopum, ſed Cleri, populi,
ac Ordinis conſenſum ac deſiderium eſſe requi-
rendum ſcripſit ad Viennenſis ac Narbonenſis
Provinciæ Epiſcopos Sanctus Pontifex Cæleſti-
nus, Apuliæ & Calabriæ Epiſcopis juſſit do-
cendum ac ducendum in hoc negotio populum,
non ſequendum. Etiam Sacro-ſancta Nicæna
Cap. 4. Synodus ſtatoit: *Epiſcopum convenit ab omnibus,
qui ſunt in Provincia, Epiſcopis ordinari. Si autem
hoc difficile fuerit, tribus tamen omnimodis in id
ipſum convenientibus, & abſentibus quoque pari-
modo decernentibus, & per ſcripta conſentientibus,
tunc Oedinatio celebretur.* Loquitur præſertim de
Conſecratione. Quin tamen etiam de electione
loquatur, non eſt dubitandum.. Loquitur cum
ſuprà laudatis Sancti Cypriani litteris, affirman-
tibus Sabino de univerſæ fraternitatis ſuffragio,
& de Epiſcoporum, qui in præſentia convene-
rant, & qui abſentes de eo litteras fecerant, ju-
dicio fuiſſe delatum Epiſcopatum. Epiſcopo-
rum judicium diſtinguit contra Cleri & populi
ſuffragium. Eademque phraſi uſum fuit Conci-
lium Laodicenum. Vox, *Judicium*, apud Pa-
tres noſtros importabat deciſivum calculum.
Quæ diſciplina, apud Græcos ſemper permanſit
conſtantiſſima, apud nos Latinos non item.
Circa Damaſi aut Siricii Pontificis tempora, ne-
ſcimus ex quo principio, eligendi Epiſcopi au-
ctoritas in Civitatis Clerum & populum fuit tra-
ducta. Ipſam Epiſcopis, quòd Clerus & populus
non raró abuterentur, reſtituere conata frequen-
ter eſt Gallicanu Eccleſia, præſertim celebrata
apud Sanctam Macram Synodus, ex cujus no-
mine adversùs Belluacenſis Eccleſiæ abuſum ſcri-
pſit ad Lodovicum tertium Francorum Regem
Hincmarus Metropolita Remenſis: *Relectis co-*
Ep. 32. *ram omnibus, qui adfuerunt, ſacris Canonibus,
ſecundùm eaſdem ſacras leges conſtituimus deſigna-
tos ex nomine dilectos fratres & venerabiles Coepi-
ſcopos noſtros, per quos veſtræ Dominationi litte-
ras direximus, in quibus inter cætera hæc continen-
tur. Ut ſicut ſacræ leges & Regulæ præcipiunt,
Archiepiſcopis & Epiſcopis collimitanearum Diœce-
ſium electionem concedere dignemini, ut undecum-
que ſecundùm formam Regularem electionis, Epi-
ſcopi talem eligant, qui & ſanctæ Eccleſiæ utilis,
& Regno proficuus, & vobis fidelis ac devotus Co-
perator exiſtat: Et conſentientibus Clero & plebe
eum vobis adducant, & ſecundùm miniſterium ve-
ſtrum res & facultates Eccleſiæ diſpoſitioni ejus com-
mittatis, & cum conſenſu & litteris veſtris eum ad
Metropolitanum Epiſcopum ac Coepiſcopos ipſius Diœ-
ceſeos, qui eum ordinare debent, tranſmittatis.*
Hanc eſſe avitam, quam & Nicæna Synodus
confirmavit, eligendi formam multis oſtendit.
Eandem teſtituere conata eſt octava Synodus.
Verùm ſine effectu. Quòd ipſam quoad Roma-
ni Pontificis Electionem repararit hac in Synodo
Nicolaus ſecundus, quidam exiſtimant; Exi-
ſtimant partim reparatam, partim mutilatam.
Romani Pontificis Electionem, totius mundi,
ac Romani præſertim Patriarchatus Epiſcopis
competentem ex antiquo Canone, & jampridem
traductam ad ſolum Romanæ Eccleſiæ Clerum
& populum, exiſtimant ſolis Cardinalibus Epi-
ſcopis à præſenti Canone adſcriptam. Hunc in
ſenſum accipiunt hæc Apoſtolici Decreti verba:
Religioſiſſimi viri, Cardinales Epiſcopi, *Prædu-
ces ſint in promovenda Pontificis Electione, reliqui
autem*, utique Cardinales & omnis cum populo
alius Clerus, *ſequaces*: Hoc eſt, aliud non
poſſint quam factam Electionem ſuo ſuffragio
comprobare.

Ar longè aliud edicunt hæc ejuſdem Decreti
verba: *Cardinales Epiſcopi diligentiſſimè ſimul de
electione tractantes, mox Chriſti Clericos Cardina-
les adhibeant, ſicque reliquus Clerus & populus ad
conſenſum novæ electionis accedat.* Exponit in ad-
ductis ad Cadaloum litteris Sanctus Petrus Da-
miani. *Romani Pontificis Electio per Epiſcoporum
Cardinalium fieri debet principale judicium, ſecun-
do loco jure Clerus præbet aſſenſum, tertio popularis
favor attollit applauſum.* In edendis Senatus-Con-
ſultis, ac decidendis aliis Reipublicæ negotiis
Romani olim Conſules habuerunt duplex jus.
Primùm fuit relatio ſeu propoſitio, de qua Po-
lybius: *De iis quæ deliberanda incumbunt, refe-* Lib. 6.
*runt Conſules, ipſique univerſam Decretorum Sena-
tus rationem gubernant.* De Prætoribus, Tribu-
nis, deſignatis Conſulibus, aliiſque Reipubli-
cæ Primatibus ſcribit in Annalium libris Corne-
lius Tacitus; *Licebat Patribus, quoties jus dicen-* Lib. 13.
*dæ ſententiæ accepiſſent, quæ vellent expromere,
relationemque in ea poſtulare.* Poſtulare, non
facere. A ſolis Conſulibus ipſa fieri poterat, &
ſine ea nullum valebat edi Senatus-Conſultum.
Hinc poſt relatum Pæti Thrazeæ in Senatu
judicium pergit idem Tacitus: *Magno aſſenſu*
celebrata ſententia, Non tamen Senatus-Conſultum Lib. 15.
*perfici potuit, abnuentibus Conſulibus ea de re rela-
tum.* Ad quæ verba ſcribit Juſtus Lipſius; *Li-
cuiſſet ergò Conſulibus referre ea de re ad Patres,
ſed iis aliter viſum. Jus relationis autem erat
ſolis Conſulibus: Nec ſine relatione perfici potuit
ullum Senatus Conſultum. Ideò Veſpaſiano conceſ-
ſum, ut ei Senatum habere, relationem facere, re-
mittere liceret. Ideò ſequentibus Principibus hono-
ris cauſa datum eſt jus tertiæ, quartæ, quintæ
relationis, id eſt, me interprete, quoties Conſules
ipſi non eſſent, tres nihilominùs, quatuor aut quin-
que relationes facere poſſent, qua de re cumque iis
viſum.* Auguſti Principes, licet Reipublicæ li-
bertatem inſigniter caſtrarint, hocce tamen jus
non abſtulere Conſulibus, ſed ſibi tantùm com-
municarunt. Et quidem Cæſari Auguſto unicæ
dum-

Digitized by Google

duntaxat relationis jus fuiſſe indultum cum Tribunitia poteſtace, affirmat Dio Caſſius. Lib. 54. Ampliatua Principum honos ampliavit & relationes: Quatuor enim vel quinque negotia eidem congregationi referre tandem permiſit. Sic enim eruditi viri intelligunt jus tertiæ, quartæ aut quintæ relationis.

Aliud Conſulum jus fuit primum ac princi- Cap. 5. pale ſuper relato negotio ſuffragium, de quo in libro Apologetico Tertullianus: *Tiberius* Imperator, *cujus tempore nomen Chriſtianum in ſæculum intravit, annuntiatum ſibi ex Syria Paleſtina, quæ veritatem iſtius Divinitatis revelaverat, detulit cum prærogativa ſuffragii ſui ad Senatum. Senatus, quia non ipſe probaverat, reſpuit.* Voces, *Suffragii prærogativa*, edicunt magni ponderis fuiſſe Principis calculum, attamen à Senatu potuiſſe refutari. Et hinc ad eundem Tiberium di- Lib. 1. xit apud Tacitum in Annalium libris Piſo: *Quo loco cenſebis, Cæſar? Si primus, habebo quod ſequar; ſi poſt omnes, verear ne imprudens diſſentiam.* Conſules enim debebant primi, Auguſti Principes ex arbitrio vel primi vel ultimi poterant promere ſuffragium: Et etiam huic poterat Senatus refragari. In Romani igitur Pontificis Electione Nicolaus ſecundus Cardinalibus Epiſcopis dedit jus Conſulum: Jus referendarum ſeu nominandarum capacium perſonarum, & ſuffragii prærogativam, quam Sanctus Petrus Damiani vocat principale in electione judicium, & ipſe Nicolaus electionis poteſtatem. Nam & Conſularis ſuffragii prærogativam Romana antiquitas frequenter titulavit auctoritatem. Et uti hæc Conſulum auctoritas Senatum, ita & iſta Cardinalium Epiſcoporum poteſtas Cardinales Clericos non privavit calculo deciſivo. Hinc addit laudatus Nicolaus: *Mox Chriſti Clericos Cardinales adhibeant.* Cardinales Epiſcopos priùs ſolos de electione tractare jubet, & reliquos ad ipſam ſimul celebrandam adhibere Collegas: In Canonicè & concorditer per ipſos factam reliquo Clero & populo nullum permittit jus, niſi ſimplicem, qui non niſi ex manifeſtis cauſis denegari poſſit, aſſenſum. Et hinc Romanum Pontificem non à ſolis Cardinalibus Epiſcopis, ſed principaliter ab illis eligi, ſupra nobis dixit Petrus Damiani. Addit Cadaloum Parmenſem Epiſcopum, Alexandri ſecundi Antipapam, à Vercellenſi & Placentino Epiſcopis fuiſſe electum. Hoſce arguit, non quòd ſe immiſcuerint electioni, ſed quod ſine Cardinalibus Epiſcopis ac Romana Eccleſia Romanum Pon-
Lib. 3. tificem elegiſſent. Diſertè id ſcribit in litteris ad
Ep. 4. Henricum Archiepiſcopum Ravennatem. Et in Synodali adversùs Regium Advocatum diſputatione affirmat Alexandrum ſecundum eſſe legitimum Pontificem, quod ipſum unanimiter vocaſſent Cardinales Epiſcopi, ac elegiſſet Clerus, utrique Cardinalis. Et in litteris ad univerſum Germaniæ Clerum ac populum, exſtantibus
Lib. 2. c. apud Radevicum Friſingenſis Eccleſiæ Presbyte-
54. rum, Cardinalis Octavianus, ſeu adversùs Alexandrum tertium Antipapa Victor tertius ſcribit ſe electione Epiſcoporum & Presbyterorum Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Cleri quoque Romani petitione, & populi aſſenſu, in Pontificem fuiſſe aſſumptum. Et in litteris ad Bononienſis civitatis Epiſcopum ac generale Studium laudatus Alexander affirmat ſe ab omnibus unanimiter Cardinalibus, Clero & populo aſſentiente, electum in Pontificem: Addit ſolùm cum Joanne & Guidone Cardinalibus Presbyteris Octavianum fuiſſe ſibi adverſatum. Et poſt Adriani quarti Pontificis mortem *convenerunt*, inquit in ſuis ad omnes ſub cœlo Epiſcopos litteris fautrix Octaviani pars Cardinalium, *Epiſ-* Cap. 56.
copi, Presbyteri, Diaconi Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & promiſerunt ſibi invicem in verbo veritatis, quòd in Electione futuri Pontificis tractabunt ſecundùm conſuetudinem iſtius Eccleſiæ. Quod nempè omnes deciſivum ſuffragium haberent. Et dum ſolam, in quam duæ Cardinalium tertiæ unanimiter concordarint, Romani Pontificis electionem deinceps fore validam ſtatuit in Lateranenſi Synodo idem Pontifex Alexander, deciſivum ſuffragium cunctis Cardinalibus etiam anteà fuiſſe, lucidè ſupponit. Proindè Nicolaus ſecundus Cardinales Presbyteros ac Diaconos nequaquam excluſit à ſuffragio; Cardinalibus Epiſcopis ſolam, conſuetudine priori abolitam, dedit ſuffragii principalitatem ac prærogativam.

Adſcripſit illis & aliam auctoritatem, de qua in litteris ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Archiepiſcopum, Apoſtolicæ Sedis per Illyrici Eccleſias Vicarium, Sanctus Leo Magnus: *Nulla ratio ſinit, ut inter Epiſcopos habeantur, qui nec à Clericis ſunt electi, nec à plebe expetiti, nec à Comprovincialibus Epiſcopis cum Metropolitani judicio conſecrati* Comprovincialibus Epiſcopis non ampliùs electionem novi Collegæ, ſed ſolam conſecrationem adſcribit. Electionum enim forma circa Damaſi aut Siricii Pontificatum mutari cœpit, & adſcribi populo & Clero vacantis Eccleſiæ. Attamen Metropolitæ aduc agnoſcit judicium, de quo Nicæna Synodus: *Illud gene-* Cap. 6.
raliter clarum eſt, quòd ſi quis præter ſententiam Metropolitani fuerit factus Epiſcopus, hunc magna Synodus definit Epiſcopum eſſe non oportere. Et rurſum: *Firmitas eorum, quæ geruntur per unamquamque Provinciam, Metropolitano tribuatur Epiſcopo.* In Græco habetur, Cυρός & Gνώμη. Prior dominium, poſterior vox non quamvis, ſed auctoritativam ſententiam, & magiſtrale judicium, Decretum aut Præceptum importat, quo etiam ſenſu Laodicena Synodus mandat villarum Epiſcopos aut Presbyteros nihil agere ſine ſententia aut auctoritativo Præcepto Epiſcopi civitatenſis. Et in Chalcedonenſi Synodo Cap. 57.
Ægyptii Epiſcopi fuerunt proteſtati nihil illic à ſe poſſe agi citra ſententiam, ſeu παρὰ τὴν Act. 4.
γνώμην ſui Patriarchæ. Vulgaris Apoſtolorum Canon & Metropolitæ & omnium Comprovincialium ſententiam vocat γνώμην, mandans nec hos ſine illa, nec iſtum ſine hac aliquid agere in Provincia, adeoque ſolius Metropolitæ judicium æquat cum judicio omnium Comprovincialium Epiſcoporum; cum judicio majoris ipſorum partis. Et hinc à majori ipſorum parte Electum ſine Metropolitæ, quam hodiè vocamus

con-

confirmationem, ſententia non poſſe eſſe Epiſcopum, firmat potiùs quam ſtatuat laudata Nicæna Synodus, atque etiam in factis à Clero & populo electionibus obtinere affirmat Sanctus Leo. Hinc item laudatis ejus verbis adjungit Nicolaus ſecundus: *Quia Sedes Apoſtolica ſupra ſe Metropolitanum habere non poteſt, Cardinales Epiſcopi procul dubio Metropolitani vice funguntur, qui videlicet electum Epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem provehant.* Eis non ſolam ſuffragii prærogativam in electione tribuit, ſed & illius jam per reliquos Cardinales factæ confirmationem. Quocircà factam ab eis electionem ex cauſis omninò poterant & caſſare. Hinc de Petri Leonis Antipapæ electione ſcribit apud Guilielmum Malmesberienſem Petrus Cardinalis Epiſcopus Portuenſis: *Hanc ego electionem Canonicè celebratam conſpexi, & auctore Deo confirmavi.*
Fol. 177. Et de Gregorio ſeptimo, ſibi ab Henrico quarto Imperatore ſuſcitandum Antipapam metuente, ſcribit Cardinalis Benno: *Gregorius* Cardinales *Epiſcopos convocavit, & in manu ſua jurare coegit, ne umquam ab eo diſſentirent, numquam Regis cauſam defenderent, numquam ſuperordinato ſibi Papæ faverent vel obedirent.* Ex noſtro hoc Canone orat Gregorius ſine Cardinalibus Epiſcopis nulli poſſe eſſe vel Papæ ſpeciem. Græcorum, apud quos Epiſcopi per Comprovinciales Collegas fuere conſtanter juxta Apoſtolicum morem ſemper electi, Metropolitæ ſemetipſos ab electionibus excluſerunt, eiſque præfecerunt ſuos Chartophylaces: Ne datum cum prærogativa ſuffragium ipſos, ubi factam electionem caſſare tentarent, de humano in iſtud affectu redderet ſuſpectos. Quare Cardinalium Epiſcoporum, quibus & ſuffragii prærogativam, & electionis confirmationem eſſe ſanxit Nicolaus Pontifex, auctoritas fuit admodum magna.

Canonis partem, quæ etiam Religioſorum Ordinum, Clericorum, & Laicorum conſenſum requirit, intelligere poſſis ex ſuprà adductis litteris, quibus Antipapa Octavianus ſcribit ſe ex Romani Cleri petitione & populi, etiam Senatoriæ dignitatis Honoratorum, & Capitaneorum aſſenſu fuiſſe electum. Et Alexander tertius affirmavit ſe coram Epiſcopis Cardinalibus, Abbatibus, Prioribus, Judicibus, Advocatis, Scriniariis, Primiceriis, Schola Cantorum, Nobilibus, & quadam populi parte fuiſſe ſolemniter conſecratum. Quod nempè omnes iſti in ejus electionem conſenſiſſent. Ad Romani populi petitionem, ac de totius ferè Senatus, omniumque Capitaneorum, Baronum, ac Nobilium, tam intra quam extra urbem habitan-
Cap. 56. tium, conſenſu fuiſſe electum Octavianum, ad Fredericum Imperatorem ſcribunt etiam ipſius Cardinales. Quod ipſum in litteris ad eundem Principem confirmat Sancti Petri Capitulum,
Cap. 70. addens etiam *ſe univerſo deſiderante* electum. A Clero & populo dandi conſenſus modum exponit Papienſis apud eundem Radevicum Synodus: *Tunc*, celebrata per Cardinales electione
Cap. 71. Octaviani, *Scriniarius ſecundùm antiquam Romanorum conſuetudinem adſcendens in altum, voce magna dicens; Audite Cives Romani & Cœtus Reipublicæ; ſecunda feria Pater noſter Adrianus mortuus eſt, & proximo ſequenti Sabbatho Dominus Octavianus Cardinalis Sanctæ Cæciliæ in Romanum Pontificem electus, & immantatus, & in Cathedra beati Petri collocatus eſt, & Papa Victor nominatus. Placet vobis? Reſpondit magna voce Clerus & populus: Placet.* Addit ternis vicibus Clerum & populum conſuetum ita interrogari & reſpondere. Enumerat & Romanum hujus conſenſus jure gaudentem Clerum: Nempè *Capitulum Sancti Petri cum ſuo Decano, omnium Titulorum, Eccleſiarum, ac Monaſteriorum Rectores, Archipresbyteros, Decanos, Abbates, Priores, Clericos & Monachos.* Et hinc Sancto Petro Damiani, Cadaloum à nullo Romano electum fuiſſe aut expetitum aſſerenti, reſpondit Regius Advocatus adfuiſſe *Abbatem Monaſterii ad Clivum Scauri, & Comitem Gerardum.* Romani Senatores habuerunt ſingulare privilegium: Eos enim ipſi in clauſa Sancti Petri Eccleſia electioni adfuiſſe, lucet ex laudatis Alexandri tertii litteris ad Epiſcopum & ſtudium civitatis Bononienſis. Proindè in præſenti Canone per Religioſos Ordines Clerus Regularis, per Laicos intelliguntur Senatus, Comites, Barones, Capitanei, Nobiles, Honorati.

Infima plebs ſolum applauſum habuit & acclamationem, de qua ſcribit, Petri Alexandrini Patriarchæ electionem laudans, in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus: *Suffragati ſunt omnes, tum Sacerdotalis Ordinis, Honorati & Magiſtratus;* Lib. 4. c. 17. *populus quoque univerſus lætitiam ſuam acclamationibus declaravit.* Ita Bonifacium primum Pontificem Epiſcoporum ac Presbyterorum electione, meliorum Civitatis conſenſu, ac totius populi acclamatione fuiſſe promotum, habes in in Epiſtolis Symmachi Præfecti Urbani. Civi- Epiſt. 22. tatis meliores fuiſſe Senatum, Corporatos, Officia, ac Regionum Majores docet alia ibidem Epiſtola. Symmachum Papam à ſolis Cardinalibus & Senatu fuiſſe electum ſcribit in libro Pontificali Anaſtaſius Bibliothecarius. Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius nuper publicavit hocce Stephani quarti Synodale Decretum: *Nulli umquam Laicorum, ſive ex armata manu, ſive ex aliis Ordinibus, præſumant inveniri in electione Pontificis, ſed à certis Sacerdotibus atque Proceribus Eccleſiæ, & cuncto Clero ipſa Pontificalis electio proveniat. Et priuſquam Pontifex electus fuerit, & in Patriarchium deductus, omnes Optimates militiæ, vel cunctus exercitus, & Cives honeſti, atque univerſa generalitas populi hujus Romanæ Urbis, ad ſalutandum eum ſicut omnium Dominum properare debent. Et ita more ſolito Decretum facientes, & in eo cuncti pariter concordantes ſubſcribere debeant.* Utique Optimates militiæ & Cives honeſti. Eos ab electione excludit, ipſorum tamen conſenſum ante illius publicationem vult exquiri & obtineri. Adrianum ſecundum ab Epiſcopis, Clero, & Urbis Primoribus promotum affirmat Bibliothecarius Guilielmus, addens hiſce populos obſecundatos: Utique applauſu & acclamatione. Apud Guilielmi Malmesberienſis novellam Hiſtoriam exſtat Epiſtola, qua Petrum Leonis fuiſſe à Cardinalibus cum petitione populi & Hono-

Fol. 176. ratorum conſenſu electum teſtatur Petrus Cardinalis Epiſcopus Portuenſis. Quare per Henricum quartum Imperatorem intruſus Antipapa Wigbertus ſine fundamento in Regia ejuſdem Guilielmi Hiſtoria dixit in Romani Pontificis electione *ſequendum Imperatoris Judicium ; non* Fol. 315. *Laniſtarum, aut Pelliſicum Romanorum*. Romani enim Pelliſices nullum hic habuerunt judicium, ſed ſolum gaudium & acclamationem. Quem morem in omnibus olim viguiſſe Eccleſiis poſſit facilè oſtendi. Et hinc infimam plebem à dando in electiones conſenſu excludunt etiam leges Imperatoris Juſtiniani.

Ita fuit uſque ad Innocentium ſecundum, de quo habet in Cæleſtino ſecundo liber Pontificalis: *Cæleſtinus ſecundus, juxta conſtitutionem Innocentii Prædeceſſoris ſui, qua populus omninò à Pontificis electione arcebatur, primus ſine ullis populi ſuffragiis, teſte Onufrio, propter civile bellum, quod à Romanis Senatum reſtituere ſatagentibus imminebat, Pontifex creatus eſt*: Et hoc eſt Decretum, adversùs quod blateravit damnatus à Conſtantienſi Synodo hic Joannis Wicleffi articulus: Art. 40. *Electio Papæ à Cardinalibus eſt per Diabolum introducta*. Blateravit Laicos à Papali electione fuiſſe perperàm excluſos.

Apud Photii Bibliothecam Sanctus Eulogius Patriarcha Alexandrinus *refert Novatum* ſeu No- Lib. 382. vatianum, *Cornelio Pontifice, Romanæ fuiſſe Eccleſiæ creatum Archidiaconum, ad quem ipſum Pontificium, pro ejus temporis more, decedente è vita Pontifice, deferebatur. Archidiaconum enim ſuccedere Summo Sacerdoti ſtatutum erat. Verùm hunc ſuperbia laborantem Cornelius, & imminentem in ſuam mortem cum cognoviſſet, Presbyterum ordinat, omnes ſic illi ad ſupremam Cathedram perveniendi ſpes præcidens*. Quod ipſum repetit in Lib. 280. alio ejuſdem Bibliothecæ libro, addens hanc fuiſſe palmarem radicem Novarianenſis Schiſmatis. Eccleſiarum Archidiaconos, dum olim in Presbyteros inviti promoverentur, fuiſſe graviſſimè conqneſtos, & ſeſe ſub honoris fuco degradari proteſtatos, plura docent exempla. Verùm quòd ipſis in Romana vel alia quavis Eccleſia Epiſcopalis ſucceſſio ex Staruto vel conſuetudine deberetur, Sanctus Eulogius ſine fundamento affirmat. Etiam Novatiani in Romana Eccleſia Archidiaconatus nullo authentico teſtimooio poſſit oſtendi. Et oentiquam Sancti Cornelii, ſed Sancti Fabiani fuit Presbyter: Compresbyter Sancti Cornelii, ideoque & in ipſum conflavit Schiſma.

Antiquam eligendi Epiſcopi formam laudat in litteris ad factionem Euſebianam Sanctus Julius Pontifex, Georgii Cappadocis Intruſionem Alexandrinam damnans uti adverſam Canoni Apoſtolico, non ſolùm quòd facta per militarem violentiam, ſed etiam quòd ipſe ab Eccleſia iſta eſſet extraneus & peregrinus. Qnod vitium Parmeniano, Carthaginenſi Donatiſtarum Primati, objicit item Sanctus Opratus Epiſeopus Milevitanus. Ratiooem dat in litteris ad Viennenſis Cap. 5. ac Narbonenſis Provinciarum Epiſcopos Cæleſtinus primus: *Tunc alter de altera Epiſcopus eligatur Eccleſia, ſi de Civitatis ipſius Clericis, cui eſt Epiſcopus ordinandus, nullus dignus, quod evenire non credimus, poterit reperiri. Primùm enim illi reprobandi ſunt, ut aliqui de alienis Eccleſiis meritò præferantur. Habeat unuſquiſque Clericorum ſuæ fructum militiæ in Eccleſia, in qua ſuam per omnia tranſegit ætatem. In aliena ſtipendia minimè alter obrepat, nec alii debitam ſibi alter audeat vindicare mercedem. Sit facultas Clericis renitendi, ſi ſe viderint prægravari. Et quos ſibi ingeri ex tranſverſo agnoverint, non timeant refutare*. Qnod Decretum io ſuis ad Carolum Calvum Francorum Regem, quibus Egilonem Monachum Eccleſiæ Senonenſi confirmavit Archiepiſcopum, litteris laudat, dolet non ſervari in Gallia, ac deinceps ſervandum mandat Nicolaus primus. Egilonis laudibus ac virtutibus congaudet, at dolet illum Senonenſis, cui viri Epiſcopatu digni defuiſſe non poſſint, Eccleſiæ non fuiſſe filium. Et hinc Hincmarum, Sancti Dio- Ep. 54. 55. nyſii propè Pariſios Monachum, à Comprovincialibus Epiſcopis & Remenſis Eccleſiæ Clero ac populo poſtulatum Archiepiſcopum, antequam eligeretur, fuiſſe laudatæ Eccleſiæ incardinatum affirmant Acta Synodi Trecenſis. Etiam Colonienſi ac Trevirenſi, quarum Epiſcopos Guntharium & Thetgaudum degradarat, Eccleſiis novos ex propriis filiis eligi laudatus Nicolaus juſſit. Juſſit ex Ludovici Imperatoris Capitularibus, qui Gallicanæ Eccleſiæ Canonicas Epiſcoporum electiones reſtituens addidit: *De propria Diœceſi eligantur*. Et ad Gennadium Con- Tit. 1. c. 84. ſtantinopolitanum Epiſcopum ſcripſit Sanctus Leo Magnus: *Enitere, frater, ut Alexandrinis ex Clero ſuo Catholicus Epiſcopus ſecundùm morem veterem conſecretur*. Sancti Cæleſtini Decretum in Ep. 500. ſua Romana Synodo laudavit etiam ac innovavit Eugenius ſecundus, & addidit: *Quòd ſi in* Cap. 5. *eadem Eccleſia dignus non inveniatur, tunc alter de altera eligatur*. Quod ipſum in variis Epiſtolis juſſit Gregorius Magnus. Et Sancti Ignatii ejectione ac Photii intruſione devaſtatam Conſtantinopolitanam Eccleſiam reparaturus idem Pontifex Nicolaus, Michaelem Imperatorem hortatur, *ut tales altare omni Religione eruditos ſtudeat viros, qui ad honorem Cardinis ipſius Sanctæ Eccle-* Act. 4. *ſiæ, Præſulibus ſuis mortuis, vel quolibet caſu ac modo decedentibus, valeant ſubrogari, quod non ſolùm in tanto Patriarchatu obſervari omninò debet, verùm etiam in ſingulis quibuſque civitatibus ex conſuetudine Canonica, magna cum cautela ſervatur & cuſtoditur*. Exſtat Epiſtola in actis Synodi octavæ. Qnod ipſum, degradatum Photium reparans ac reſtituens, juſſit Joannes octavus: *Decernimus, ut poſt hujus Patriarchæ obitum nullus de Laicis vel Curialibus in Patriarchatus eligatur & conſecretur honore, niſi de Cardinalibus Presbyteris & Diaconis Conſtantinopolitanæ ſedis, ſecundùm ſacros Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos*. Et adversùs Conſtantinum, qui ex Laico Pontifex intrudi præſumpſerat, ſtatuit in Romana ſua Synodo Stephanus quartus: *Oportebat ut hæc Sacro-ſancta Domina noſtra Romana Eccleſia, juxta quod à beato Petro & ejus Succeſſoribus inſtitutum eſt, ritè ordinaretur, & in Apoſtolatus culmen unus de Cardina-*

libus

libus Preſbyteris aut Diaconis conſecraretur. Et hunc Apoſtolieum Canonem præſenti io Synodo innovavit Nicolaus ſecundus.

Eligi oportet ex Cardinalibus Preſbyteris aut Diaconis. Nequaquam ex Epiſcopis. Etenim etiam Cardinales Epiſcopos ad Sedem Apoſtolicam transferri adeò ignoravit olim Eccleſia, ut de Marino ſuo Anteceſſore ad Baſilium Imperatorem ſcribat Stephanus ſextus. *Qui dicunt Marinum anteà Epiſcopum fuiſſe, eoque ad aliam Sedem non potuiſſe transferri, oſtendant.* Marinus Romanæ Eccleſiæ adhuc Cardinalis Diaconus, & Adriani ſecundi Pontificia Legatus, octavam Synodum celebrarat, factuſque Pontifex ipſam validè muniverat: Ea omnia everſurus à Photio circumſcriptus Baſilius objecit Marinum noo fuiſſe legitimum Pontificem, quia ex alio Epiſcopatu translatus. Fuiſſe doloſam Photii ſtropham affirmavit in litteris ad laudatum Stephanum Stylianus Metropolita Neocæſarienſis. Undè & ipſum in laudatis ad Priocipem litteris idem Pontifex conſtanter negavit. Ex Diaconi gradu Marinus Pontificatum adſceoderat. Ejus in vita perperàm id negat libri Pontificalis ex variis Scriptoribus compilatum ſupplementum. Fuiſſe Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum, disertè affirmant etiam Fuldenſes Francorum Annales. Primus ex alia Ca-

An. 883. thedra translatus Pontifex fuit Formoſus Portuenſis Epiſcopus, eadem de cauſa poſt mortem degradatus. Iniqua & latrocinalis fuit degradatio; ſtatuit interim in ſua Romana Synodo Joannes nonus: *Quia neceſſitatis cauſa de Portuenſi Eccleſia Formoſus pro vitæ merito ad Apoſtolicam Sedem provectus eſt, ſtatuimus & omninò decernimus, ut id in exemplum nullus aſſumat, præſertim cùm Sacri Canones hoc penitùs interdicant, & præſumentes tanta feriant ultione, ut etiam in fine laicam eis prohibeant communionem.* Utique primus ac ſecundus Canon Sardicenſis. Clemens ſecundus, Damaſus ſecundus, Leo nonus, ac Victor ſecundus, ex Germaniæ Epiſcopis ouper adſcenderant Sedem Apoſtolicam. Hanc novitatem proſcriptam volens, licèt ex Florentino Epiſcopo Pontifex Nicolaus ſecundus hocce propriæ promotioni adverſum Decretum emiſit. In Eccleſiaſticarum, Curatarum præſertim ac Epiſcopalium, dignitatum electione aut collatione digniores ſemper præferri maodant & æterna naturæ lex, & avita Patrum Regula. Verùm intra ſolos ejuſdem Eccleſiæ aut Epiſcopalis Parochiæ Clericos & Monachos eſt facienda comparatio. Quouſque illic reperitur dignus, dignior foris quæri non debeat nec poſſit. Quiſquis quæſierit, digno illi gravem irrogat injuriam.. Qui antiquiſſimus ac univerſaliſſimus Eccleſiæ Canon eſt in noſtra tempora omninò revocandus.

Primus Imperator, Romani Pontificis electioni ſe miſcere auſus, fuit Conſtantius, fautor Euſebianæ factionis, de quo in Eccleſiaſticorum Scriptorum Catalogo Sanctus Hieronymus: *Acacius Luſcus Cæſarienſis Eccleſiæ in Palæſtina Epiſcopus in tantum ſub Conſtantio Imperatore claruit, ut in Liberii locum Romæ Felicem Arianum Epiſcopum conſtitueret.* Felicis intruſionem Acacius ſuaſit, Conſtantius fecit. Exindè nullus audaciam imitatus eſt uſque ad Odoacrim Erulorum in Italia Regem, cujus Edictum in quarta Symmachi Pontificis Synodo recitavit Hormiſda Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Cùm in unum apud Beatum Petrum Apoſtolum reſediſſent* cum Simplicio Papa ſynodaliter adunati Epiſcopi, *ſublimis & eminentiſſimus vir Præfectus Prætorio atque Patritius, agens etiam vices Præcellentiſſimi Regis Odoacris, Baſilius dixit; Quamquam ſtudii noſtri & Religionis interſit, ut in Epiſcopatus Electione concordia principaliter ſervetur Eccleſiæ, ne per occaſionem ſeditionis ſtatus Civitatis vocetur in dubium, tamen admonitione Beatiſſimi viri Papæ noſtri Simplicii, quam ante oculos ſemper habere debemus, hoc nobis meminiſtis ſub obteſtatione feciſſe mandatum, & propter illum ſtrepitum & venerabilis Eccleſiæ detrimentum, ſi eum de hac luce migrare contigerit, non ſine noſtra conſultatione cujuslibet celebretur electio.* Turbas, quas à quorumdam ambitu metuebat, in ſui ſucceſſoris electione compeſci dumtaxat rogarat Simplicius: Neminem deinceps ſine ſua conſultatione ſeu approbatione fieri Pontificem Odoacer de ſuo addidit. Hinc adversùs iſtud Edictum pronuntiavit in laudati Symmachi Synodo Creſconius Tudertinus Epiſcopus: *Hic perpendat Sancta Synodus, uti prætermiſſis perſonis Religioſis, quibus maximè cura eſt de tanto Pontifice, electionem Laici in ſuam redegerint poteſtatem, quod contra Canones eſſe manifeſtum eſt.* Edictum caſſat atque exſufflat. Verùm non ità dudum poſt ipſum reſtituit ac reſumpſit Theodoricus Gothorum in Italia Rex, de quo ad Urbis Senatum ſcripſit apud Caſſiodorum ipſius nepos Rex Athalari- L. 8. Epiſt. 15.
cus: *Gratiſſimum noſtro profitemur animo, quod glorioſi Domini Avi noſtri reſpondiſtis in Epiſcopatus electione judicio. Oportebat enim arbitrio boni Principis obediri, qui ſapienti deliberatione pertractans, quamvis in alia Religione, talem viſus eſt Pontificem delegiſſe, ut nulli meritò debeat diſplicere: Ut agnoſcatis illum hoc optaſſe præcipuè, quatenus bonis Sacerdotibus Eccleſiarum omnium Religio pullularet. Recepiſtis itaque virum, & Divina gratia probabiliter inſtitutum, & Regali examinatione laudatum.* Poſt exſtinctum in carcere Sanctum Joannem primum Pontificem, & Romanam Cathedram Catholico Epiſcopo privare, & ad à tanto ipſius zelo dogmaticas lites ſuſtinere deinceps nolens Arianus Rex Theodoricus, eligendi Pontificis perſonam ſtatuit deſignare, & pro prima vice deſignavit virum optimum, à Clero & Senatu ſine contradictione admiſſum, Felicem quartum.. Hocce avi ſui factum laudat in adductis litteris, eodemque jure uti prætendit ſucceſſor Athalaricus. Et utcumque ipſo fuiſſe uſum oſtendunt ejus ad Joannem ſecundum Pontificem litteræ: *Nuper ad nos Defenſor Romanæ Eccleſiæ flebili allegatione pervenit, cùm Apoſtolicæ Sedi peteretur* L. 9. Epiſt. 15.
Antiſtes. Dico, *Utcumque*: Quòd enim eligendam perſonam non deſignarit, ſed eligendi dumtaxat licentiam à ſe peti, & electio-

Digitized by Google

nem ac Electum confirmari prætenderit, perſuadet ſchiſmatica Dioſcori Diaconi contra Bonifacium ſecundum electio. Regia perſonæ deſignatio non poterat Schiſma permittere. Omnem modum exceſſit Rex Theodatus, de quo in libro Pontificali Anaſtaſius Bibliothecarius: *Silverius Pontifex levatus eſt à Tyranno Theodato ſine deliberatione Decreti. Qui Theodatus, corruptus pecuniæ dato, talem timorem indixit Clero, ut qui non conſentirent in ejus ordinatione, gladio punirentur. Sacerdotes quidam non ſubſcripſerunt in eum ſecundùm antiquum morem, neque Decretum confirmaverunt ante ordinationem. Jam autem ordinato Silverio ſub vi & metu, propter adunationem Eccleſiæ & Religionis, poſtmodùm ſubſcripſerunt Presbyteri*. Qua ipſa violentia quidam exiſtimant uſum fuiſſe Regem Odoacrem.

Quidquid ſit, eadem poſt ejectos Gothos uſus eſt, in ipſorum quaſi jura ſuccedens, Imperator Juſtinianus. Quod enim ejus juſſu Patricius ac Dux Beliſarius in ejecti Silverii locum intruſerit Vigilium Archidiaconum, teſtatur laudatus Anaſtaſius. Videtur tamen ipſam non continuaſſe. Qui enim Canonicas electiones reddidit aut ſervavit omnibus Eccleſiis, quomodo poſſit ſolam Romanam oppreſſiſſe? Ejus ad Joannem ſecundum litteræ aliud profitentur. Et hinc de Pelagio ſecundo pergit Cardinalis Anaſtaſius: *Hic ordinatur abſque juſſione Principis, eo quòd Longobardi obſiderent Civitatem Romanam*.
L. 10, Et de ejus Succeſſore Sancto Gregorio Magno
C. 1, in Pontificem Electo ſcribit in Francorum Hiſtoria Sanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis: *Gregorius ſcripſerat Mauritio Imperatori, conjurans ne unquam conſenſum præſtaret populis, qui ipſum elegerant*. Et addit de Mauritio: *Data præceptione ipſum juſſit inſtitui*. Quod ipſum in ejus vita ſcribit Joannes Diaconus Romanus. Nempè & nominandi violentiam, & petendæ ad eligendum licentiæ neceſſitatem remiſerat, ſolamque Electi, ſine qua conſecrari non poterat, confirmationem, & ab ipſo præſtandam quandam auri penſionem reſervarat Juſtinianus, atque iſto ſolo jure etiam Juſtinus ſecundus, Tiberius Conſtantinus, Mauritius, ac ipſorum Succeſſores fuerunt uſi. Hinc defuncto Papa Honorio, quòd Principum morte Imperialis auctoritas nutaret Conſtantinopoli, adeoque Auguſta electionis confirmatio ſperari non poſſet, Apoſtolicam Sedem per novandecim menſes va-
A. 638. caſſe teſtatur Hermannus Contractus, addens ex ſimili cauſa vacaſſe defuncto Sabiniano per undecim menſes. Attamen de Vitaliano Ponti-
A. 605. 607. fice ſcribit Cardinalis Anaſtaſius: *Hic direxit Reſponſales ſuos cum Synodica juxta conſuetudinem in Regiam urbem ad Piiſſimos Principes ſignificans de ordinatione ſua*. Non confirmandam electionem, ſed ſolam ſuam jam factam conſecrationem retulit, idque juxta conſuetudinem, quòd nempè onus iſtud jam eſſet interciſum: Utique per lites Monotheliticas, factumque Schiſma inter Martinum primum Pontificem & Conſtantem Auguſtum. Et hinc ejus Succeſſor & filius Conſtantinus Pogonatus ob pacificatas per ſextam Synodum Eccleſias Sancto Agathoni Pontifici remiſit penſionis onus, *ſic tamen ut ſi contigeris poſt ejus tranſitum electionem fieri, non debeat ordinari qui electus fuerit, niſi priùs Decretum generale introducatur in Regiam Urbem ſecundum antiquam conſuetudinem, & cum Imperatoris conſcientia & juſſione debeat ordinatio provenire*. Ita in laudati Pontificis vita ſcribit laudatus Anaſtaſius. Dicit: *Secundùm antiquam conſuetudinem*: Quòd nempè proxima conſuetudo ſolam ordinationem referret. Penſionis onus Conſtantinus remiſit ea lege, ut antiqua & jam interpolata electionis confirmatio ſibi repararetur. Adjungit Anaſtaſius in vita Benedicti ſecundi: *Benedictus ſuſcepit Divales juſſiones Clementiſſimi Conſtantini, magni Principis, ad venerabilem Clerum & populum, atque feliciſſimum exercitum Romanæ Civitatis, per quas conceſſit, ut perſona qui electus fuerit ad Sedem Apoſtolicam, è veſtigio abſque tarditate Pontifex ordinetur*. Petendæ confirmationis ſervitutem Conſtantinus etiam remiſit. Et hinc de proximo Benedicti Succeſſore Joanne quinto pergit Cardinalis Bibliothecarius: *Hic poſt multorum Pontificum tempora vel annorum juxta priſcam conſuetudinem à generalitate in Eccleſia Salvatoris electus eſt, atque exindè in Epiſcopium introductus*. Hoc eſt, ſine Principis licentia mox miſſus fuit in poſſeſſionem, & conſecratus. Revera poſt multorum Pontificum tempora: Primus poſt Joannem primum. Verùm de ejus Succeſſore Conone rurſum Anaſtaſius: *Exercitus Decreto ſubſcripſerunt, & Miſſos pariter unà cum Clericis & ex populo ad excellentiſſimum Theodorum Exarchum, ut moris eſt, direxerunt*. Ex quo quidam inferunt Papalem electionem fuiſſe quidem ab Auguſtæ confirmationis, non tamen dandi per Exarchum Placiti neceſſitate ſolutam per laudatum Conſtantinum: Mutatam dumtaxat fuiſſe confirmatoris perſonam, ac remiſſum iter Conſtantinopolitanum. Sed longè aliud demonſtrat promotio Joannis quinti. Quare Juſtiniano ſecundo adſcribendum eſt novum iſtud onus, qui factam à Patre ſuo gratiam exſufflare palàm nolens, adinvenit iſtud temperamentum. Duravit uſque ad Gregorium ſecundum, qui cum Imperatore Leone Iſauro dimicans pro ſacris imaginibus, omnem Divalium juſſionum excuſſit ſervitutem.

Apud Gratianum exſtat Regium Edictum, quo in Paſchalis primi Pontificis gratiam Imperator Ludovicus Pius omnes ab Avo ſuo Pippino, & Patre Carolo Magno factas Romanæ Eccleſiæ donationes confirmat, Papali electioni ullum miſceri Francum aut Longobardum vetat rigidiſſimè, & proſequitur: *Liceat Romanis cum omni veneratione, & ſine aliqua perturbatione, honorificam ſuo Pontifici exhibere ſepulturam, & eum, quem divina inſpiratione, & beati Petri interceſſione, omnes Romani uno conſilio atque concordia, ſine aliqua promiſſione, ad Pontificatus apicem elegerint, ſine aliqua ambiguitate & contradictione, more Canonico conſecrare. Et cùm conſecratus fuerit, Legati ad nos, vel ad Succeſſores noſtros Reges Francorum dirigantur, qui inter nos & illum amicitiam, & charitatem, & pacem ſocient, ſi-*

cut

cut temporibus piæ recordationis Domini Caroli Atavi noſtri, ſive Domini Pippini Avi noſtri, vel & Caroli Imperatoris genitoris, conſuetudo erat faciendi. Ad quod Edictum rectè ſcribit in opere de Sacerdotii & Imperii concordia illuſtriſſimus Petrus de Marca: *Ludovicus Pius Imperator beneficia Patris & Avi in Romanam Eccleſiam, Sardiniæ & Siciliæ donatione cumulavit, cui dono hanc legem addidit, ut Electi Pontifices poſt conſecrationem ſuam Legatos ad Reges Francorum mittant, qui inter eos amicitiam, charitatem, & pacem firment.* Ex hoc, inquam, Edicto habemus duo. Primò, quod poſt excuſſam ſacrarum juſſionum, & ſuæ ab Exarcho poſtulandæ confirmationis ſervitutem Romani Pontifices ceperint Francorum Reges colere adjutorii gratia, ipſiſque non tamquam Dominis confirmandam electionem, ſed tamquam amicis ſuam factam conſecrationem referre. Ita Gregorius tertius facere cœpit Carolo Martello, Regiæ domus Præfecto, & apud ejus filium Pippinum Regem, & Carolum Imperatorem Succeſſores Papæ continuarunt. Et hinc lucet ſecundum: Quòd nempè Carolo Magno per Adrianum primum conceſſa nominandi Pontificis facultas ſit manifeſta fabula. Pluribus id ſuprà eſt oſtenſum. Et quomodo, ſi nominandi Pontificis jus habuiſſet ab Adriano primo Carolus, ſolam Papalis Conſecrationis relationem data Sardania atque Sicilia Ludovicus Pius impetraſſet? Marſilium Patavinum, & Radulphum de Columna, fabuloſæ conceſſionis Patronos, in opere de translatione Imperii adeò preſſit iſtud Edictum, ut profiteantur Carolum iſta ſua poteſtate numquam fuiſſe uſum. Et Ludovicum per iſtud Edictum renuntiaſſe ſeribit in libro de veteri Germanorum Principum in Chriſtianam Religionem zelo Lupoldus Bambergenſis. Verùm ſine fundamento. Etenim Atavi, Avi, & Patris ſui jura ſibi impendi aut reparari ſtipulatur palàm Ludovicus. Adriano Pontifici nullam talis conceſſionis fuiſſe poteſtatem, rectè addit memoratus Marſilius. Revera enim Apoſtolicæ Sedis dignitatem iſti ſervituti addicere non potuit, ideoque nec addidit. Quam libertatem ſuo adhuc tempore viguiſſe, ſuprà nobis dixit Magiſter Florus. Quod ipſum in libello de Epiſcoporum inveſtitura agnovit Waltramus Naumburgenſis Epiſcopus, ſcribens ab Adriano primo conceſſum fuiſſe Carolo, non ut electionem, ſed ut Romani Pontificis conſecrationem, utique facta ad ſe relatione, confirmaret. Et hinc nec Adriani proximo Succeſſore Leone tertio ſcribit Abbas Regino: *Leo in Pontificatu ſucceſſit, ſtatimque miſit Regi Legatos cum muneribus.* Non antè, ſed poſt conſecrationem, qua ſola tunc Papalis ſucceſſio complebatur. Etiam Stephanum quintum ſine Ludovici Pii venia fuiſſe conſecratum affirmat Aſtrologus Annaliſta, & adjungit: *Miſit duos Legatos, qui quaſi pro ſua conſecratione Imperatori ſuggererent.* Pergit de ejus Succeſſore Paſchali primo: *Paſchalis Succeſſor electus. poſt completam ſolemniter ordinationem ſuam, & munera & excuſatoriam miſit Imperatori Epiſtolam, in qua ſibi non ſolùm nolenti, ſed etiam plurimùm renitenti Pontificatus*

Lib. 3. c. 10. — Cap. 8. Cap. 293 — Cap. 8. — An. 796 — An. 816. — An. 817.

honorem velut impoſitum aſſeverat, & pactum, quod Prædeceſſoribus ſuis factum fuerat, etiam ſecum fieri, ac firmari rogavit. Hanc Legationem Theodorus Nomenclator & detulit, & ea quæ petierat impetravit. Exponit in Guntheri Ligurini ad primum de Frederici primi Auguſti Geſtis librum Commentario Jacobus Spigelius: *Germanorum Annales, ac etiam quidam externarum rerum Scriptores tradunt Ludovicum Auguſtum monuiſſe Clerum & populum Romanum, qui contra ſuperiorum annorum exempla, non conſulto Imperatore, Paſchalem Pontificem elegerant, condaceret Romanorum rebus, ut priſtino inſtituto ſtaretur, dareutque publicè operam, ne ampliùs ſimili exemplo Imperatoris læderetur majeſtas.* Verùm ſolam Papalis conſecrationis relationem ſpectare ad vetus inſtitutum Paſchalis oſtendit, obtinuitque ſuprà laudatum Ludovici Edictum. Hinc pergit Aſtrologus de ejus Succeſſore Eugenio ſecundo: *Eugenius ſubrogatus atque ordinatus eſt. Cujus rei nuntium Quirinus Subdiaconus ad Imperatorem detulit.* Et de Valentino primo: *Valentinus à Romanis electus & ordinatus eſt.* Quæ omnia affirmant etiam liber Pontificalis, & in ſuis Annalibus Eginardus. Quapropter Decretum iſtud, quod Romani Pontificis Electionem ſine Imperialium Legatorum præſentia, & conſecrationem ſine Imperiali notitia contra Canonicum ritum & conſuetudinem fieri vetat, Stephano quinto perperam adſcribit Gratianus. Alteri alicui ex Succeſſoribus potiùs adſcribendum optimè cenſet illuſtriſſimus Lucas Holſtenius. Videtur eſſe Romanæ Synodi ſub Joanne nono.

An. 824. — An. 827. — Diſt. 63. Cap. 28.

Ab Eugenio ſecundo Ludovicus non ſolam fidelitatis profeſſionem exegit, ſed inſuper hæc, per Pauli Diaconi Continuatorem memorata, à Clero & populo Romano pacta: *Et quod non conſentiam, ut aliter in hac Sede Romana fiat electio Pontificis, niſi Canonicè & juſtè, ſecundùm vires & intellectum meum; & ille, qui electus fuerit, me conſentiente conſecratus Pontifex non fiat, priuſquam tale Sacramentum faciat in præſentia Miſſi Domini Imperatoris, & populi, cum juramento, quale Dominus Eugenius Papa ſponte pro conſervatione omnium factum habet perſcriptum.* Avita fidelitatis profeſſione contentus deinceps eſſe Ludovicus noluit, ſed ipſam fieri voluit ante conſecrationem. Verùm violenta hæc & extorta pacta adeò non curavit Romanus Clerus, ut ipſum Eugenii proximum Succeſſorem more antiquo conſecrarit. Primus ergò, cujus electio denuò vexari cœpit per Imperatorem, fuit Gregorius quartus, de quo Bertiniani Francorum Annales: *Non priùs ordinatus eſt, quàm Legatus Imperatoris Romam venit, & electionem populi, qualis eſſet, examinavit.* Et ſuprà laudatus Aſtrologus: *Gregorius Presbyter tituli Sancti Marci electus eſt, ſed non priùs ordinatus, quàm Legatus Imperatoris Romam veniret, & electionem populi examinaret.* Et Joannes Baptiſta Platina: *Gregorius tantæ modeſtiæ fuit, ut electus à Clero populoque Romano, non priùs Pontificium munus obire voluerit, quàm à Legatis Ludovici Imperatoris, ob eam cauſam Romam miſſis, qui diligenter tantam electionem diſcuſſerant, confirmatus eſſet.*

An. 820. — An. 827.

Fecerat id Ludovicus, non ſuperbia motus, ſed ne jura Imperii amitteret. Verùm quæ Imperii juta? Adeò nihil juris hic habuit Francorum Imperium, nt Gregorii Succeſſorem Sergium ſecundum ſine Principis licentia denuò conſecrarint Romaoi, ideoque factum ſit quod in ejus vita refert Aoaſtaſius Bibliothecarius: *Hujus ſacratiſſimæ conſecrationis cum ad aures invictiſſimi Auguſti Lotharii ramor perveniſſet, Imperator Drogonem*, ſuum ex coocubioa Patruum, *Meteaſis Eccleſiæ Archiepiſcopum, cum excellentiſſimo Ludovico filio ſuo, magno cum Francorum exercitu Romam direxit*, quaſi ſuam injuriam vindicaturos, Horcendas fecerunt cædes & ſtrages, verùm Papalis electionis libertatem Divina juſtitia tutata eſt, ſereniſſimum Cœlum ſubitò obducens nubilo, vibranſque fulmina, quibus etiam ex Primatibus Drogonis Conſiliariis aliqui perierunt. Et hinc de Sergii proximo Succeſſore Leone quarto pergit laudatus Anaſtaſius: *Novi electione Pontificis congaudentes Romani cœperunt iterum non mediocriter contriſtari, eo quòd ſine Imperiali non audebant auctoritate futurum conſecrare Pontificem, periculumque Romanæ urbis maximè metuebant, ne iterum, ut olim* poſt Sergii conſecrationem, *ab hoſtibus fuiſſet obſeſſa*. Eum tamen *ſine Principis permiſſu* omnioò conſecraruot. Et auſum feliciter ſucceſſiſſe ſuadet apud Gratianum exſtans laudati Leonis Pontificis cum eodem Auguſto Lothario ac ejus filio Ludovico Concordatum: *Inter nos & vos pacti ſerie ſtatutum eſt & confirmatum, quòd electio & conſecratio futuri Romani Pontificis nonniſi juſtè & Canonicè fieri debeat*. Hoc eſt, ſine prævia Principis licentia. Ita enim Canones omninò mandant. Iſtud tamen Concordatum à quibuſdam relegatur ad paleas: Nec ſine fuodameoto. Etenim de Benedicti tertii electione ſcribit laudatus Cardinalis: *Clerus & cuncti Proceres Decretum componentes, propriis manibus roboraverunt, & conſuetudo priſca ut poſcit, invictiſſimis Lothario ac Ludovico deſtinaverunt Auguſtis*. Utique confirmandum. Hinc à quibuſdam Schiſmaticis circumſcripti Priocipes ſunt conati electionem caſſare. Voces, *Conſuetudo priſca ut poſcit*, evincunt Concordatum iſtud eſſe de palea graviter ſuſpectum. In Notis ad Agobardi Lugdunenſis Epiſcopi opera Stephanus Baluzius ſine legitimo fundamento iſtam Anaſtaſii narrationem vocat in ſuſpicionem falſi. Quidquid ſit, inchoatam neſcio quo ſpiritu à Ludovico Pio violentiam poſteri ejus dudum continuarunt. Nempè uſque ad Marinum Pootificem & Carolum Craſſum Imperatorem, de quibus ſcribunt Fuldeoſes Francorum Annales: *Omni populo Romano unani-*
An. 881. *miter confortante, Marinus, qui in Romana urbe Archidiaconus tenebatur, ordinari compactum eſt. Imperator obviam Papæ pergit, & illum honorificè ſuſcepit*. Et hioc memorati Principis bonitate fretus Adrianus tertius fecit quod habet liber Pontificalis: *De electione Pontificis Adrianus decrevit, ac in ipſo creaado Imperatoris auctoritas exſpectaretur, idque ideò ut Cleri & populi libera ſint ſuffragia*.

Antiquam conſuetudinem reduxit in ſua Romana Synodo Joannes nonus: *Quia Sancta Romana Eccleſia plurimas patitur violentias Pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur, quia abſque Imperatoris notitia, & ſuorum Legatorum præſentia Pontificis fit conſecratio, nec Canonico ritu & conſuetudine ab Imperatore directi interſunt Nuntii, qui violentiam & ſcandala in ejus conſecratione non permittant fieri, volumus id ut deinceps abdicetur*. Maodat ut Electus *præſentibus Legatis Imperialibus conſecretur*. Verùm quis Canon Auguſto Principi iſtam umquam auctoritatem tribuerit, ignoro. Longè minùs oportet ejus Legatos intereſſe Electioni. Etenim de Adriani ſecuodi electione ſcribit Guilielmus Bibliothecarius. *Quod audientes, tunc Miſſi Principis moleſtè tulere, indignati ſcilicet, non quòd tantum virum nollent Pontificem, quem nimirùm anxiè cupiebant; ſed quòd ſe, dum præſentes eſſent, Quirites non invitaverint, nec optatæ à ſe futuri Præſulis electioni intereſſe conceſſerint. Qui accepta ratione, quòd non Auguſti cauſa contemptus, ſed futuri temporis hoc omiſſum fuerit omninò proſpectu, ne videlicet Legatos Principum in electione Romanorum Præſulum mos exſpectandi per hujuſmodi fomitem inoleſceret, omnem ſuæ mentis indignationem medullitus ſedavere, ac ad ſalutandum Electum etiam ipſi humiliter acceſſere*. Legatos, licet in Urbe præſentes, nec vocari oportet, nec adeſſe. Ex iſto interim Joannis noni Decreto proceſſit, quod ſub Joaone duodecimo factum ſcribit Luitpraodus Ticineoſis Eccleſiæ Diaconus: *Cives Romam Sanctum Imperatorem* Othonem primum *cum omnibus ſuis in Urbem* L. 6. c. 6.
recipiunt, fidelitatemque promittant, hæc addentes, & firmiter jurantes, numquam ſe Papam electuros aut ordinaturos præter conſenſum atque electionem Domini Imperatoris Othonis Cæſaris Auguſti, filiique ipſius Regis Othonis. Laudat datum, aut certè innovatum à Leone octavo privilegium, de quo magnum Belgii Chronicon: Fol. 84.
Leo octavus propter Romanorum malitiam, qui ſuos intrudebant, ſtatuit ut nullus Papa niſi de aſſenſu Imperatoris fieret. Addit eodem ſenſu accipieodum, quod ab Adriano primo dicitur Carolo Magoo datum privilegium, nt ſcilicet nequaquam nominandi Pontificis facultatem tribuat, ſed ſolùm jus Regii aſſenſus. Eam fuiſſe Leonis mentem, lucet ex ejus in Benedictum quintum Antipapam Syoodo, ubi hunc Benedictus Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus interrogat: *Num inficiari potes præſenti Domino Imperatori juramento promiſiſſe, numquam te cum cæteris Romanis Papam electurum aut ordinaturum ſine illius, filiique ſui Regis Othonis conſenſu?* Sub Leone quippe octavo Benedictus iſte fuerat Cardinalis Diaconus. Et in Edicto, quo Romanæ Eccleſiæ jura confirmavit laudatus Otho, liberam electionem patenter reſtituit, ſolumque ſibi reſervavit Regium aſſenſum. Hinc etiam in Diplomate, quo Sylveſtri ſecuodi electionem confirmavit Otho tertius, habemus hæc verba: *Pro amore Sancti Petri Dominum Sylveſtrum, Magiſtrum noſtrum, Papam elegimus, & Deo volente, ipſum Sereniſſimum ordinavimus & creavimus*. Nec ſolùm

ſùm hunc Sylveſtrum, ſed etiam Gregorium quintum fuiſſe à laudato Principe creatum ſcri- L. 1. c. 4. bit Glaber Rudolphus. Nempè Regia Epiſcopi Electi confirmatio olim titulabatur donum & conceſſio Epiſcopatus.

Per Othonum Auguſtorum mortem nequaquam dormivit ſervitus. Ipſam in Edicto, quo Romanæ Eccleſiæ patrimonia firmavit in Benedicti octavi gratiam, Henricus ſanctus ſibi diſertè ſtabilivit. Ejus poſt Conrardum Salicum ſucceſſor Henricus tertius præſumpſit etiam nominare. Etenim de Joanne Gratiano, Sancti Joannis ad Portam Latinam Cardinali Presbytero, qui Pſeudopontifices Benedictum nonum & Sylveſtrum tertium datis penſionibus ad cedendum induxerat, atque ità in Gregorium ſextum fuerat provectus, Simoniæ & empti Papatus accuſato, & ad dejectionem poſtulato apud memoratum Principem, ſcribit in generali ſua hiſtoria Otho Friſingenſis Epiſcopus: *Gratianus Regi*, Romam venienti ad ipſum ejiciendum, *apud Sutrium occurrens, ad leniendum ipſius animum, Diadema pretioſum obtuliſſe dicitur. Quem Rex primò, ut decuit, honorificè ſuſcepit, poſtmodum autem, collecto Epiſcoporum Conventu, à Pontificatu pro nota Simoniæ cedere perſuaſit, eique Suegderum Bambergenſem Epiſcopum, qui & Clemens ſecundus, conſenſu Romanæ Eccleſiæ ſubſtituit. Et hinc Romana Eccleſia in electione Canonica Pontificum in tantum infirmata invenitur, quod quatuor ſequentes ab Imperatore ibi poſiti in Catalogo inveniantur. Qualiter autem induſtria Hildebrandi ſub Leone juniore libertatem ſuam ex parte, ſub Alexandro verò plenè rehabuerit, infrà dicemus.* Quomodo Clemens ſecundus, Damaſus ſecundus, ac Leo nonus, non Canonicè electi, ſed à memorato Principe nominati fuerint, latè exponunt iſtorum temporum Scriptores, addentes Benedictum decimum, non ſolùm ob Simoniam, ſed etiam ob violatum Imperiale privilegium fuiſſe ejectum, & ſuffectum præſentis Synodi au- A. 1046. ctorem Nicolaum ſecundum. Privilegium exponit Sigebertus Gemblacenſis: *Romani jurant ſe ſine Henrici conſenſu numquam Papam electuros.* Addit exſtincti inter tres de Papatu contendentes ſchiſmatis fuiſſe mercedem. At longè aliter Sancti Benigni Divionenſis Chronicon: *Defuncto Papa Clemente* ſecundo *Romani petierunt Halinardum* ex Sancti Benigni Abbate Lugdunenſem Archiepiſcopum. *Hoc namque à Romanis Imperator data pecunia non parva exegerat, ut ſine ejus permiſſu Papa non eligeretur.* Et in Synodali apud Sanctum Petrum Damiani diſpu- A 1046. tatione Regius Advocatus: *Henricus Imperator factus eſt Patritius Romanorum, à quibus etiam accepit in electione ſemper ordinandi Pontificis Principatum. Huc accedit, quod præſtantius eſt, quia Nicolaus ſecundus Papa hoc Domino meo Regi* Henrico quarto *privilegium, in quo ex paterno jam jure ſucceſſerat, præbuit, & per Synodalis inſuper Decreti paginam* in hac noſtra Synodo *confirmavit.* Et adversùs Gregorii ſeptimi electionem queritur apud laudatum Friſingenſem Epiſcopum in opere de Frederici primi Geſtis ipſe Henricus quartus, *quòd ipſo inconſulto, qui* L. 1. c. 2. *tamquam Rex & Patritius in electione ſuæ Urbis Epiſcopi primus eſſe deberet, Romani ſibi Pontificem præfeciſſent, cùm à patre ſuo Imperatore plures ibidem quaſi ſine electione inthronizati fuerint.* Quocircà nequaquam nominandi Pontificis auctoritatem, ſed ſolùm in electione principatum ſeu primum ſuffragium, ac Regii conſenſus à præſenti hac Synodo firmatam conſuetudinem Henrico tertio dederunt Romani, atque ità ille Auguſta potentia abuſus legitimos limites horrendè exceſſit. Et hinc ipſum poſt Clementis ſecundi mortem de novo nominando Pontifice deliberantem, poſtulantemque conſilia, de ejecto Gregorio ſexto graviter arguit Venerandus Leodienſium Epiſcopus Wazo, affirmans Romanum Epiſcopum ſolo Divino ſubeſſe judicio; ipſum adhuc vivum revocari in Sedem, & ad novam non procedi nominationem ſuaſit, atque adjunxit: *Cùm Judæ traditoris loco legamus Apoſtolos abſque ulla ſæculari potentia Matthiam Apoſtolum ordinaſſe, credimus hoc exemplo per Eccleſiaſticos Miniſtros abſque potentia ſæculari electiones & promotiones Apoſtolicorum fieri debere.* Nequaquam Regium conſenſum damnat, ſed ſolam nominandi Pontificis violentiam. Exſtant hæc latiùs apud Anſelmum Canonicum Leodienſem. Hinc etiam de Leone nono, qui per eundem Principem no- Cap. 106. minatus ſtatim aſſumpſerat ornamenta Papalia, atque ità pompoſè per Galliam proficiſcebatur ad Urbem, ſcribit Otho Epiſcopus Friſingenſis: *Hildebrandus*, Cluniacenſis tunc Monaſterii Prior, *Leonem adiens, æmulationis Dei plenus, conſtanter eum de incæpto redarguit, illicitum eſſe inquiens per manum Laicam Summum Pontificem ad gubernationem totius Eccleſiæ violenter introire. Verum ſi ſuis ſe credere velit conſiliis, utrumque, & quòd Imperialis Maieſtas in ipſo non exacerbetur, quodque libertas Eccleſiæ in electione Canonica renovetur, ſe pollicetur effecturum. Inclinatus ille ad monitum ejus, purpuram deponit, peregrinique habitum aſſumens, ducens ſecum Hildebrandum, iter carpit. Igitur ad Urbem uſque venientes, conſilio Hildebrandi, à Clero & Populo in Summum Pontificem Leo eligitur, ſicque utcumque Romana Eccleſia ad faciendam electionem informatur.* Etiam ſuprà dixit idem Otho: *Induſtria & opera Hildebrandi ſub Leone* nono *libertatem ſuam Romana Eccleſia ex parte rehabuit.* Reverà tantùm ex parte. Leonis enim electio quoad ſolam ſpeciem fuit Canonica, utpotè facta in deſignatam à Principe perſonam. Etiam Hildebrandus non damnavit Regium conſenſum. Et hinc Nicolaus item ſecundus, à quo Romanæ Eccleſiæ Archidiaconatum Hildebrandus accepit, præſenti huic, quo papali electioni plenam libertatem cum novis quibuſdam adversùs ſchiſmata cautelis reſtituit, Synodali Decreto diſertè inſeruit: *Salvo debito honore & reverentia dilecti filii noſtri Henrici* quarti, *qui in præſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator, Deo concedente, ſperatur, ſicut jam ſibi conceſſimus, & ſucceſſoribus illius, qui ab Apoſtolica Sede perſonaliter*

hoc

Digitized by Google

hoc jue impetraverit. Et nominandi audacism, & eligendæ perſonæ deſignationem damnat, ſolumque Regium de Electo conſenſum maniſeſtè concedit.

Notanda ſunt verba: *Sibi conceſſimus:* Et verba: *Hoc perſonaliter impetraverint*. Oſtendunt indultum hoc pro ſola fuiſſe Henrici perſona & vita. Scio Henrici quarti Tutores ad paternum Henriei tertii privilegium reclamaſſe, ideoque in defuncti Nicolai ſecundi locum nominaſſe Cadaloum Parmenſem: Verùm ſine fructu Romanus enim Senatus, niſi præſentis Synodi Decreto deſerretur, deſectionem minitatus eſt, ideoque in Urbem Legatus Sanctus Anno Colonienſis Archiepiſcopus nominationem circumduxit, atque ità Anſelmus Lucen-
A. 1063. 1064. ſis Epiſcopus fuit electus in Alexandrum ſecundum. Latè hæc habes apud Lambertum Schafnaburgenſem. Etiam in Synodali apud Sanctum Petrum Damiani diſputatione Regius Advocatus, Regium ſaltem conſenſum prætendens non ad ſolam Romanæ Eccleſiæ liberalem gratiam, ſed ad Imperialem ſucceſſionem atque Auguſtæ Majeſtatis jura pertinere, nihil obtinuit. Etenim mera per Odoacrem, Theodoricum, Juſtinianum, ac Pium Ludovicum attentata Eccleſiaſticæ libertatis invaſio dedit iſti ſervituti anſam & originem, ideoque non niſi per gratioſam Eccleſiæ Indulgentiam aut conniventiam purgari potuit & firmari. Quin & aliam iſti ſuæ gratiæ limitationem adjecit Romana Eccleſia, Henrici quarti adhuc minorennis aſſirmans ſeſe quoad ſpiritualia jure eſſe Tutricem, ideoque conſecrandi Pontificis veniam non ab ejus matre aut Palatinis Curatoribus, ſed ab ipſa Sede Apoſtolica fuiſſe poſtulandam. Hinc ab illis intruſum Cadaloum reſutavit non ſolummodò, ſed & ſine ipſorum aſſenſu coronavit Alexandrum ſecundum, proteſtata tamen adulto Principi jus ſuum fore ſalvum. Et hinc de Gregorio ſeptimo, quem non ſolummodò electum, ſed ſtatim inſuper conſecratum acceperat ab ejus æmulis memoratus Rex Henricus, pergit laudatus Lambertus: *Statim Rex à latere ſuo Eberbardum Comitem miſit, qui Romanos Proceres conveniens cauſam ab eis ſciſcitaretur, quare præter conſuetudinem Majorum Rege inconſulto Romanæ*
A. 1073. *Eccleſiæ Pontificem ordinaſſent, ipſumque, ſi non idoneè ſatisfaceret, illicitè accepta dignitate abdicare ſe præciperet. Is veniens Romam, benignè à Gregorio ſuſceptus eſt. Cumque illi mandata Regis expoſuiſſet, reſpondit ſe, Deo teſte, honoris hujus apicem numquam per ambitionem affectaſſe, & electum ſe à Romanis, & violenter ſibi impoſitam Eccleſiaſtici regiminis neceſſitatem, cogi tamen nullo modo potuiſſe, ut ordinari ſe permitteret, donec in electionem ſuam tam Regem quàm Principes Theutonici Regni conſenſiſſe, certa legatione cognoſceret: Hac ratione adhuc diſtuliſſe ordinationem ſuam, & ſine dubio dilaturum, donec ſibi voluntatem Regis certus indè veniens nuntius intimaret. Hoc ubi Regi eſt renuntiatum, lubenter ſuſcepit ſatisfactionem, & lætiſſimo ſuffragio, ut ordinaretur, mandavit. Quod & factum eſt ſequenti anno*. Et hinc in primis ſuis ad varios Epiſtolis Gregorius dudum ſe titulavit Romanæ Eccleſiæ dumtaxat Electum, ſcripſitque ad Deſiderium Abbatem Caſſinenſem: *Dominam Agnetem Imperatricem*, Henrici quarti matrem, *ex noſtra parte ſaluta, & quantum erga nos dilectionis habuerit, nunc ut oſtendat, fideliter obſecra*. Gregorium Magnum imitatus efflagitat, ut Regiam ſui Papatus confirmationem Auguſta dignaretur impedire. Quapropter ipſum ſine tali confirmatione fuiſſe conſecratum, & in ſuis famoſis libellis Cardinalis Benno, & in Brixinenſi Conventu Rex Henricus mendaciter finxerunt. Ex ipſis eundem errorem hauſit Otho Epiſcopus Friſingenſis. In reprobam varii cri- L. 6. c. 32. 33 34.
minis mentem poſteà datus Henricus Rex ad paternum nominandi Pontificis privilegium redire voluit, Guibertum Ravennæ Epiſcopum ſubintruſit Gregorio, atque ità miſerabile ſchiſma in Eccleſia ſuſcitavit. Illius item filius Henricus quintus ob laicas Antiſtitum inveſtituras horrendè vexavit Romanam Eccleſiam. Aliàs quoque cum ipſa lites habuerunt Fredericus primus, Henricus ſextus, Otho quartus, Philippus, Fredericus ſecundus: Non fuit pax uſque ad Auſtriacum Imperium Rudolphi primi. Hinc præſens à Nicolao ſecundo datum privilegium in Henrici quarti perſona fuit exſtinctum, nullique deinceps Auguſto Principi conceſſum. Ità Romana Eccleſia per Gregorium ſeptimum, attamen non per ejus, ut putat Otho Friſingenſis, conſecrationem, ſed per ejus ab Henrico quarto proſecutiones, duram Regii conſenſus ſervitutem evaſit.

Hæc de Henrico Rege verba, *In præſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator ſperatur*, oſtendunt Romani Imperii Electum, antè perceptam à Romano Pontifice unctionem & Coronam, vocari dumtaxar Romanorum Regem, non Auguſtum, aut Imperatorem. Quòd olim non ſe Romanorum Reges, ſed ſimpliciter Reges, aut certè Francorum ac Longobardorum Reges titularint iſti Electi, ex quodam Henrici Sancti diplomate monſtrat in opere de Regni ac Imperii juribus Lupoldus Bambergenſis. Eſt L. 5.
conſuetudo antiquiſſima. Etenim de Carolo Magno, jam Francorum ac Longobardorum Rege, ſcribit Sigebertus Gemblacenſis. *Romani*
Carolo Regi Imperatorias laudes acclamant, eumque A. 801.
per manum Leonis Papæ coronant, Cæſarem & Auguſtum appellant; Pippinum verò ejus filium Regem Italiæ ordinatum, ideoque & ſuo tempore futurum Imperatorem collaudant. Et de Ludovici Pii Imperatoris adhuc viventis filio, jam Longobardorum Rege, Lothario: *Lotharius à Paſchali Papa conſecratus Coronam Regni, & Imperatoris*
atque Auguſti nomen accepit. Et de filio hujus Lu- An. 823.
dovico: *Ludovicus filius Imperatoris Lotharii à Sergio ſecundo Papa in Regem Longobardorum unctus eſt*. Ita futuri Imperii jus accepit. Et de
Othone primo adhuc dumtaxat Rege Abbas Re- An. 841.
gino: *Rex Romæ favorabiliter ſuſceptus, acclama-*
tione totius Romani populi & Cleri, ab Apoſtolico An. 962.
Joanne Imperator & Auguſtus vocatur & ordinatur. Et de ejus filio Othone ſecundo Lambertus Schaſ-

nabur-

maburgenſis: *Otho Imperator miſit Legatos ſuos ad Wilhelmum Moguntinum Archiepiſcopum & alios Principes, ut Othonem filium ſuum cum omni dignitate Regali ad Italiam mitterent, quem ipſe ſuſcipiens Romam perduxit, ut Papa Joannes Imperatorem faceret. Quod & fecit.* Et de Henrico quinto Otho Friſingenſis Epiſcopus: *Henricus à Paſchale*
Lib. 7. c. 14. *ſecundo Pontifice coronatus, Imperatoris & Auguſti nomen ſortitur.* Et in Eccleſiæ Citizenſis Chronico Paulus Langius: *Notandum, quòd Electus mox*
A. 1002. *Cæſar & Romanorum Rex appellatur, tum demum Imperator et Auguſtus, ſi eum Romanus Pontifex confirmaſſet.* Proindè antiquiſſima eſt iſta conſuetudo, ad Germanicum Imperium traducta ex avito Romano, apud quod jam à Marci Antonini Veri, qui primus Imperii Collegam Cæſarem aſſumpſit Lucium Aurelium, temporibus aliud fuit Cæſar, aliud Auguſtus. Cæſar idem iſtic erat quod apud nos Rex Romanorum. Et hinc de Commodo, quem in Lucii Aurelii defuncti locum Antoninus Pater Cæſarem crearat, ſcribit in Chronico Eu-
An. 181. ſebius Cæſarienſis: *Commodus à Senatu Auguſtus appellatus eſt.* Et in ſuo Codice ad Auguſtæ ſuæ
Lib. 7. tit. 37. c. 2. domus Curatores ſcribit de quibuſdam à ſe data privilegiis Imperator Juſtinianus: *Ex eo tempore valitura, quo nutu Divino Imperiales ſuſcepimus inſulas.* Ubi per Imperiales inſulas intelligi Auguſtam Coronationem, ideoque novam juris ac dignitatis ſpeciem ab illa tribui, meritò advertunt Interpretes. Et hinc in litteris, apud Radevicum Friſingenſem exſtantibus, rectè ſcripſit Adrianus quartus ſe per Imperialis coronæ inſignia Frederico primo dediſſe honoris ac dignitatis plenitudinem. Infeliciter tamen addidit ſe *ad majora* etiam *beneficia paratum*. Loqui enim exiſtimatus eſt in ſenſu Innocentii ſecundi, qui poſt peractam Lotharii Imperatoris Coronationem Lateranenſis Palatii parietibus inſcripſerat hoſce verſus:

Rex venit antè fores, jurans priùs urbis honores;
Hinc homo fit Papæ, ſumit quo dante Coronam.

Occidentale Imperium voluit eſſe Apoſtolicæ Sedis beneficium & Imperatorem ejus profeſſum hominem. Verùm & verſus iſtos radi, & memoratam Adriani Epiſtolam circumduci voluit Fredericus, atque ex hiſce litibus natum eſt longum illud ſchiſma Cardinalis Octaviani contra Alexandrum tertium. Quocircà non penitùs malè ſcribit in concordantia Catholica Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Unctio et diadema nihil*
L. 3. c. 3. *præſtant Imperiali poteſtati.* Ea affirmat eſſe dumtaxat ſacra præhabitæ poteſtatis ornamenta, ſolumque Regni nomen per ipſa proficere in Auguſti Imperatoris titulum, & adjungit cauſam: *Ut ad Coronationem anhelet Rex, ſervatur huic ſolemnitati hoc nomen.* Aliud quippè eſt Papalis Confirmatio, aliud Papalis Coronatio: Hæc solùm nomen, iſta poteſtatem impartit, & ante ipſam nequit Rex Imperium adminiſtrare. Etenim prima Henrici quarti apud Gregorium ſeptimum per Saxones accuſatio fuit, *non decere tam flagitioſum regnare, maximè cùm et Regiam dignitatem Roma non contulerit: Oportere Romæ jus ſuum in conſtituendis Regibus reddi.* Imperium eſſe ſibi hæreditarium, ideoque Papali confirmatione non egere repoſuit Henricus: Quam quæſtionem etiam Fredericus primus, Ludovicus quartus, & alii Romanorum Reges reſumpſerunt: Germanorum Juriſconſulti jam pridem certant, & adhuc ſub Judice lis eſt. Nec ſpectat ad rem præſentem. Attamen Paulus Langius, affirmans à confirmatione tribui Auguſtum Imperatoris nomen, palàm fallitur: Niſi per confirmationem intelligit Coronationem.

Hæc verba, *Electus authorizari non valeat*, videntur mendoſa, & cum Gratiano videtur legendum, *Inthronizari*. Interim edicunt Romanæ Eccleſiæ Electum olim ante Conſecrationem, ſeu Inthronizationem aut Coronationem non adminiſtraſſe. Lucet ex Epigraphe litterarum, quas ad Scotorum Epiſcopos ſcripſit Joannes quartus: *Hilarius Archipresbyter, & ſervans locum Apoſtolicæ Sedis, Joannes Diaconus & in Dei nomine Electus, item Joannes Primicerius & ſervans locum Sacratæ Sedis Apoſtolicæ, & Joannes ſervus Dei, Conſiliarius ejuſdem Apoſtolicæ Sedis.* Joannes Electus ſe non Pontificem, ſed dumtaxat Diaconum intitulat, & ſubſcribit poſt Archipresbyterum: Quod nempè non electionis, ſed dumtaxat delegatæ vicis jure Romanam Eccleſiam adminiſtraret. Et de Severino primo ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius: *Devaſtatum eſt Epiſcopium Lateranenſe ab Iſaacio Exarcho, cùm adhuc Electus eſſet*, adeoque adminiſtrandi facultatem necdum haberet, *Dominus Severinus*. Et litteris quibus ſuam electionem retulit Pippino Francorum Regi, Paulus primus ità ſuper ſcripſit: *Paulus Diaconus, & in Dei nomine Electus Sanctæ Sedis Apoſtolicæ.* E- Epiſt. 1.
tiam Benedictum tertium laudatus Anaſtaſius aſſiduè vocat *Benedictum Electum*. Eodem modo Alexandrum ſecundum, licet jam pridem conſecratum Lucenſis Eccleſiæ Epiſcopum, quia Romanæ Cathedræ necdum inthronizatum, intitulat Sanctus Petrus Damiani. Se ipſum uſque ad conſecrationem conſtanter ità inſcripſit L. 1. Epiſt. 10.
Gregorius item ſeptimus. Quòd Electus adminiſtrarit, lucet ex multis ejus tunc ſcriptis Epiſtolis: Verum uti Archidiaconus, non ut Papa. Quin & apud Rogerum Hovedenſem exſtat Epiſtola, qua Anglorum & Scotorum Epiſcopis electionem ſuam refert Innocentius ter- Fol. 777.
tius, atque incipit: *Innocentius Apoſtolicæ Sedis electus Epiſcopus.* Adeò dudum iſte mos perduravit. Ejus radicem in ſuis ad univerſos in Germanico Imperio fideles enthroniſticis litteris, apud Radivicum Friſingenſem exſtantibus, aperit Antipapa Octavianus: *Canonicè ſumus electi,* L. 2. c. 54.
& in Sede Apoſtolica collocati, ac deindè Benedictionis conſecrationem, ac noſtri officii accepimus plenitudinem. Conſecratio enim eſt iſtius ſpiritualis matrimonii complementum, ideoque & tribuit jus plenæ adminiſtrationis. Quis morem mutaverit, ignoro. Quòd interim Adrianus quintus non solùm ante Epiſcopalem, ſed & ante Presbyteralem conſecrationem adminiſtra- Fol. 263.
verit, teſtatur magnum Belgii Chronicon. Et hinc in ultimo communium Extravagantium libro & titulo habemus hanc conſtitutionem Clemen-

mentis quinti : *Quia nonnulli , prout accepimus , contra doctrinam Apoſtoli , ſuæ prudentiæ , quin potiùs imprudentiæ innitentes , ac diſputare ſuper his , de quibus eis non expedit , ſatagentes , aſſerere non verentur , quòd Summus Pontifex ante ſuæ Coronationis inſignia ſe non debet intromittere de proviſionibus , reſervationibus , diſpenſationibus , & aliis gratiis faciendis , nec ſe in litteris Epiſcopum ſimpliciter , ſed electum Epiſcopum ſcribere , nec etiam uti Bulla , in qua nomen exprimatur ipſius . Nos talium temeritates compeſcere cupientes , ſingulos , qui hujuſmodi occaſione aliquas litteras noſtras ſuper negotiis quibuſcumque confectas , quæ à nobis ante Coronationis noſtræ inſignia manarunt , auſi fuerint impugnare , excommunicationis ſententia innodamus .* Nempè uterque mos ſuas rationes habuit , & quiſque ſuo tempori ſe debet accommodare . Quod tamen de Bulla Clemens addit , non fuit uſu receptum . Lucet ex Gregorii duodecimi , apud Theodoricum à Niem exſtantibus , ad Petrum de Luna Antipapam litteris : *De hoc , quòd Bulla ſine impreſſione noſtri nominis eſt appenſa præſentibus , nullus debeat admirari . Nam ante noſtræ Coronationis inſignia hujuſmodi imperfecta Bulla abſque ipſius impreſſione nominis habetur .* Antiquum ergò morem præſenti hoc L. 2. c. 4.
Decreto confirmavit Nicolaus ſecundus , excipiens tamen caſum , quo Electus per bellicam tempeſtatem , æmulorum malitiam , aut alium id genus violentum obicem fuerit ab accipienda Conſecratione impeditus . Quòd ob graſſantis peſtilentiæ neceſſitatem Magnus Gregorius adminiſtraverit ante conſecrationem , teſtatur Joannes Diaconus : Ipſum interim aſſiduè vocat , non Pontificem , ſed Levitam.

CANON II.

UT moriente Romano Pontifice, vel cujuſcumque civitatis, nullus præſumat facultates eorum invadere , ſed Succeſſoribus eorum reſerventur integræ.

SCHOLION.

SAracenorum aut Turcarum Principe defuncto , Palatium & Caſtra conſueviſſe per plebem diripi , teſtatur in Sacri Belli hiſtoria Guilielmus Metropolita Tyriorum . Barbara conſuetudo dudum vexavit etiam Romanam Eccle-
L. 18. c. 17. ſiam . *Cùm Romani* , inquit Ludovici Pii Imperatoris Aſtrologus , *Leonem* tertium *Papam ægritudine decubuiſſe viderent , collata manu omnia prædia , quæ in ſingularum Civitatum ditionibus noviter exſtruxerat , primò diripiant , deindè immiſſo igne*
An. 8. 5. *cremant , tum Romam ire ſtatuunt , & quæ ſibi erepta querebantur , violenter auferre .* Quod ipſum in ſuis Annalibus ſcribit Eginardus . Duravit abuſus uſque ad Lotharium Auguſtum , cujus hocce Eugenio ſecundo datum privilegium nuper vulgavit Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius : *Ut deprædationes , quæ hactenus fieri ſolebant , nullo modo fiant , neque vivente Pontifice , neque defuncto . Si quis verò ulteriùs hoc fecerit , ſciat ſe legali ſententia condemnandum . Quæ verò retrò factæ ſunt , legaliter emendentur .* Exſtat item in Longobardorum legibus ad tertii Libri undecimum titulum . Verùm poſt patrata in Formoſum Pontificem ſcandala malum revixit . Lucet ex Romana Synodo Joannis noni : *Quia ſceleſtiſſima conſuetudo . valevit , ut obeunte ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Sedis Pontifice , ipſum Patriarchium deprædari ſoleat , & non ſolùm in ipſo Sancto Patriarchio , ſed etiam per totam Civitatem & ejus ſuburbana ſalis debacchatur præſumptio , nec non quia & id tumultum hactenus adjectum eſt , adeò ut omnia Epiſcopia patiantur eadem , uniuſcujuſque Eccleſiæ obeunte Pontifice , quod ne ulteriùs præſumatur , omnimodis interdicimus . Quod qui facere præſumpſerit , non ſolùm Eccleſiaſtica cenſura , ſed etiam Imperiali indignatione feriatur .* Largiſſimos , quos adjuvandis pauperibus aggregarat Honorius primus , auri & argenti theſauros fuiſſe ab Iſaacio Italiæ Exarcho , Romanaque militia & plebe direptos , & ipſorum partem tranſmiſſam Heraclio Imperatori , latè in Severini Pontificis vita refert Cardinalis Anaſtaſius , atque ità oſtendit hunc abuſum , licet non in cujuſvis Pontificis morte ſemper attentatum , eſſe antiquiſſimum . Eccleſiaſtici theſauri ſeu vera ſeu mendax fama frequenter illi dedit anſam & fomenta.

Apud alias Eccleſias malum eſt longè antiquiùs . Lucet ex Canone Chalcedonenſi : *Non licere Clericis poſt obitum ſui Epiſcopi res ad eum pertinentes diripere , ſicut antiquis quoque Canonibus eſt conſtitutum .* Agit de ſolis rebus ad Epiſcopum C. 12.
proprio jure pertinentibus . Ipſas per teſtamentum & quamvis ultimam voluntatem distribuere Epiſcopus poterat , & ad ejus inteſtati hæredes devolvebat antiquus Canon , ideoque à Clericis deinceps diripi magna hæc Synodus interdixit . Et hinc de ſui Cleri & populi , à quibus ejectus fuerat , in ſe violentiis ſcripſit in ſupplicibus ad Martianum Auguſtum & laudatam Synodum libellis Baſſianus Archiepiſcopus Epheſinus : *Poſt hæc quaſcumque res habueram , mobiles vel immobiles , abſtulerunt , & ſicut voluerunt , ſibi partiti ſunt .* Expulſum Epiſcopum uti defunctum tractaverunt . Loquitur ille palàm de ſuis rebus propriis . Hinc enim etiam per Synodum exauctoratus

satus

ſatus petrexit: *Quæ mihi ablata ſunt, jubete reſtitui*. Et glorioſiſſimi Judices repoſuerunt: *Si* Act. 12. *quid Baſſiano Reverendiſſimo Epiſcopo, ex rebus illi competentibus direptum eſt, hoc et poſt Judiciales probationes ab his qui abſtulerunt, vel cauſa læſionis fuerunt, reſtituetur*. Eccleſiaſticam ergò tunc omninò oullam, propriam verò Epiſcopi ſubſtantiam ſola Clericorum manus præſumebat tapere, ideoque banc ſolam ſolis Clericis interdixit Synodus Chalcedonenſis. Nam & Baſſiani ſubſtantiam videotur ſoli Clerici diripuiſſe.

Nec ſolùm apud Græcos, ſed etiam apud Latinos graſſata fuit iſta rapacitas. Lucet ex Iler- Can. 16. denſi Synodo: *Priſca Canonum auctoritas evidenti ſanctione præcepit, ut cujuſcumque Eccleſiæ Pontifice defuncto, non paſſim pro libito ſuo de earum rerum, quas obiens dereliquit, direptionem quiſquam irruat, domumque ſubvertat*. Priſcus ille Canon videtur eſſe vel laudatus Chalcedonenſis, vel certè duodecimus Tarraconenſis, qui omnem defuncti Antiſtitis ſupellectilem mandat redigi in Inventarium, & à nullo Clerico furtivè attingi. Adverſùm ſolos Clericos, defuncti aut etiam agonizantis Epiſcopi ſubſtantiam etiam palàm invadere atque abrodere conſuetos, loquitur Ilerdenſis Canon: Videtur tameo loqui noo de ſolis Epiſcopo propriis, ſed etiam de Eccleſiæ rebus. De ambabus palàm loquitur Hiſpanorum Valeotina Synodus: *Clerici ab omni omninò ſupellectile, vel quæcumque ſunt in domo Eccleſiæ vel Epiſcopi, in libris, in ſpeciebus, utenſilibus, vaſculis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni* C. 2. *omninò re rapaces manus abſtineant, & nihil latronum more diripiant*. Agit etiam de illis, ex quibus vacante Sede oportebat ali Clerum, ideoque cuncta jubet ſucceſſori integra ſervari. Hinc item à defuncti hæredibus vult oihil attingi: Ne fortè cum ejus rebus etiam Eccleſiæ aliquid auferant. Diviſionem à ſucceſſore mandat expectari, aut dum Sedes forſitan nimio tempore vacarit, à Comprovincialibus ac Metropolita. Et ità malum fuit iſtic plenè exſtinctum. Nulla Hiſpalenſis, Emeritenſis, Bracarenſis, aut Toletana Synodus illius meminit: Nempè Orthodoxa Gothorum Regum pietas iſtam barbariem conſtanter excluſit. Attamen Stephanus Baluzius ex Eccleſiæ Barchinonenſis Chartulario & Gerundenſis Epiſcopi Archivo protulit privilegium ſeu Diploma, quo Barchinonenſium & Aragonum Princeps Raimundus Tarraconenſi Metropolitæ, ac ejus Barchinonenſi, Gerondenſi, ac Auſonenſi Suffraganeis remiſit *quandam nefariam conſuetudinem, quæ quondam exſtiterat in Cathedralibus Eccleſiis. Erat enim conſuetudo, ut decedentibus Epiſcopis, bona Pontificalia, quæ in Palatiis, & in Caſtris, & in Dominicaturis ipſorum inveniebantur, ab Bajulis & Vicariis Principis diriperentur & diſtraherentur*. Raimuodus profitetur eſſe deteſtabilem, Divinisque & humanis legibus adverſam conſuetudinem, ideoque propter Dei amorem, ac ſuæ & ſuorum parentum animæ remedium plenè abolet & proſcribit, mandans deinceps *omnia, quæcumque tam in pane quàm in vino, pecoribus & pecudibus, & omnibus domorum utenſilibus, omnibuſque ad jus ipſorum Epiſcopatuum pertinentibus, à decedentibus Epiſcopis fuerint congregata, cum omni integritate ſucceſſoribus Epiſcopis tradantur*. Nempè poſt ejici cœptos Saracenos Tarraconenſis Provinciæ Epiſcopi, quo uſque ipſorum Metropolis gemuit ſub Barbaro jugo, ſubfuerunt Archiepiſcopo Narbonenſi, atque ità eorum Princeps à nimio cum Francis commercio malos didicit mores: A Francorum Regibus & populis didicit viduatas Cathedras varia violeotia divexare. Neque enim omnis promiſcua plebs, ſed ſoli Principis Bajuli & Vicarii agere poterant iſtam rapinam; Quòd nempè Princeps Epiſcoporum ſpolia crederet eſſe ſui juris, & ſuis famulis elargiretur.

Porrò apud Francos admodum antiqua eſt hæc Barbaties, Etenim defuncti Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, ac cujuſvis Junioris Clerici proprias aut ad ejus Eccleſiam ſpectantes res à quovis, etiam Judice aut Comite, ante reſeratum teſtamentum cootingi, occupari, diſquiri, aut Eccleſiæ repagula iofringi vetant quinta Pariſienſis Synodus habita ſeptimi ſæculi anno decimo quioto, & ad annum trigeſimum habita prima Remenſis. Solorum tamen Conſaoguineorum, C. 7. ab inteſtato volentium ſuccedere, atque ità non C. 16. ſolùm facta à defuncto legata, ſed & ipſas Eccleſiæ res ſubindè invadentium, audaciam videntur compeſcere. Hinc mandant priùs reſerari teſtamentum, ex quo & defuncti voluntas & Conſanguineorum jus cognoſcantur. Hinc item rapinam iſtam nec per Judicem, imò nec ad Regium præceptum fieri permittuot. Malum videtur pedeteotim creviſſe. Ut enim defuncto Preſbytero vel Abbate, nihil ab Epiſcopo, Archidiacono, vel alio quocumque auferatur, ſancit prima Synodus Cabilonenſis. Et Synodus Pontigonenſis: *Quoties Divinum judicium Eccleſiæ* Part. 3. *Præſulem à ſæculo vocaverit, nullus per ditionem* C. 4. *facultates ejus invadat, diripiat, & ad ſuos uſus transferat, ſed Erogatariis & Eleemoſynariis Eccleſiaſticis, cum ipſius Eccleſiæ conſtituto Œconomo, liberum ſit Canonico more juſtè rationabiliterque deputata ſucceſſuro reſervare, vel quibuſcumque, ſicut expedit, pro ejus ſpiritu diſtribuere*. Voces, *Facultates ejus*, oſtendunt proprias dumtaxat Epiſcopi res cenſueviſſe invadi. Et Synodus Troslejana: *Inter Noſtrates peſſimus inolevit mos, ut defuncto Eccleſiæ Epiſcopo, mox à quibuſcumque Potentioribus pervadantur res Eccleſiaſticæ, quaſi Epiſcopi fuerint propriæ, cùm etiamſi ejus eſſent,* C. 14. *contra omne jus id fieret*. Ecce, malum deouò crevit, progreſſum uſque ad rapinam Eccleſiaſticæ etiam ſubſtantiæ. Quomodo Theodulphus Comes neſcio cujus defuncti Presbyteri omnia, licet pauperibus legata, bona cum ipſa etiam Eccleſiæ ſubſtantia invaſerit, & ab Hincmaro Remenſium Archiepiſcopo poſtulatus fuerit ad reſtitutionem, in ejuſdem Eccleſiæ hiſtoria ſcribit Flodoardus. Et in litteris ad Herluinum Ca- Lib. 16. meracenſem Epiſcopum, exſtantibus apud Baldricum Epiſcopum Tornacenſem, ſcribit Gregorius quintus Pontifex: *Hoc quoque nobis intimatum eſt, quòd obeunte Epiſcopo, vel cæteris Sacerdotibus ſanctæ Cameracenſis Eccleſiæ, aliqui* Lib. 1. c. *Diabolico repleti ſpiritu ſoleant res Eccleſiaſticas,* 111.

quas

quas vel Epiſcopus, ſive etiam Sacerdotes reliquerint, diripere ac devaſtare. Quibus Apoſtolica Cenſura, ne hoc ampliùs agere præſumant, interdicimus. Ipſos cogit ad omnium diripiendorum reſtitutionem.

Etiam apud Italos graſſatam fuiſſe barbariem, lucet ex Sancti Leonis noni epiſtola ad Eccleſiam Auximanam: *Perverſam & prorsùs execrabilem quarumdam plebium conſuetudinem, fama vulgante, cognovimus, ut videlicet ſuo defuncto Epiſcopo, domum Epiſcopii hoſtiliter irrumpentes invadant, ejus facultates prædonum more diripiant, prædiorum domos incendant, vites inſuper & arbuſta beſtiali immaniores feritate ſuccidant. Quod nimirum niſi fuerit Eccleſiaſtici vigoris cenſura correctum, haud dubium quin Regionibus illis repentini furoris imminent gladius.* Morem damnat ſub horrendo anathemate. Videtur tamen non in cunctorum, ſed in eorum dumtaxat, qui plebem offenderant, Epiſcoporum ſpolia fuiſſe graſſatum ab Italis. Erat vindictæ ſpecies, quam laudatus Pontifex etiam acerrimè proſcribit. Abuſus originem alii referunt in Regia Epiſcoporum feuda. Hæc enim per Epiſcopi mortem aut degradationem vacantia Rex ad ſe uſque ad novi Epiſcopi creationem retrahebat, atque ita ejus famuli, ipſiſque commixta populi fæx, Epiſcopii & villarum cuncta mobilia, tamquam derelicta & ad neminem ſpectantia, diripiebat. Alii exiſtimant pravam Eccleſiaſticæ rei adminiſtrationem, ac profana præſertim Epiſcoporum teſtamenta fuiſſe mali exordium, aut ſaltem grande fomentum. Epiſcopalia bona ſunt pauperum patrimonia, ideoque dum hi iſta ab illis viderunt non diſtribui ex æquo, ſaltem à defunctis relicta crediderunt ſibi deberi. Quidquid ſit, omnem hunc abuſum damnat hic denuò Nicolaus ſecundus.

Verùm non plenè obtinuit damnatio. Etenim viventem adhuc barbariem Urbanus ſecundus iterum damnare fuit compulſus in Claromontana
Fol. 131. Synodo: *Qui Epiſcoporum vel Clericorum morientium bona ceperit, anathema ſit.* Exſtat apud Guilielmum Malmesberienſem. Et apud Matthæum Pariſienſem: *Qui Epiſcoporum aut Cleri-*
A. 1095. *corum morientium bona rapuerit, anathema ſit.* Sunt Canonis dumtaxat compendia, plenus contextus exſtare videtur in hodierna Conciliorum collectione: *Ne quis Clericus res Epiſcoporum vel Clericorum in vita vel poſt mortem eorum diripiat, vel in uſus proprios conferat. Quod ſi quis fecerit, anathema ſit. Et dictum eſt ab omnibus, Fiat.* Nam & ita habet Codex Lamberti Epiſcopi Atrebatenſis. Vox, *Clericus*, cujus neutrum laudatum Compendium meminit, quibuſdam videtur intruſa, & ſupereſſe. Hinc habet & aliud Compendium: *Qui bona morientium Epiſcoporum vel Abbatum invaderent, tamquam ſacrilegi ſunt excommunicati.* Verus Canonum contextus periit aut latet. Etiam Joannes ac Benedictus, Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinales Legati, ſtatuerunt in ſecunda Synodo Pictavienſi: *Ut nemo Advocatus, vel quæcumque perſona res Epiſcopi in vita, ſive poſt mortem ſibi vindicare præſumat. Quod ſi fecerit, anathema ſit.* Eccleſiarum Advocati, quaſi in Advocatiæ ſtipendium, ſpolia iſta invadebant. Ad Paſchalem ſecundum de redeunte ad ſacrum bellum ſuo Comite Henrico Stephano ſcribit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Divino adjutorio Carnutenſis* Ep. 94.
Comes pravas conſuetudines, quas habuerant Anteceſſores ſui & ipſe in domibus & rebus Carnutenſis Epiſcopi defuncti vel depoſiti, multo meo labore & ſumptu Eccleſiæ dimiſit. Quod & Comes, & ejus famuli, ac illis admixta populi fæx ſoleret & Epiſcopale Palatium, & omnes ejus villas ſpoliare etiam pecudibus & armentis, lucet ex laudatæ ceſſionis inſtrumento, quod in ſuis ad memoratam epiſtolam Notis publicavit Joannes Baptiſta Souchetus. Eandem Comitis ceſſionem rigidiſſimarum pœnarum adjectu Paſchalis confirmavit. Etiam in ſua, per Stephanum Balu- Lib. 8.
zium in ſuis ad Petrum de Marca Notis publica- cap. 18.
ta, Tholoſana Synodo ſanxit Calixtus ſecundus: *Domos & bona cætera deficientis Epiſcopi & Clericorum à Principibus, vel quibuslibet Laicis diripi & teneri penitùs interdicimus. Qui pertinaciter iſta præſumpſerint, ab Eccleſiæ liminibus tamquam ſacrilegi arceantur.* Huic Synodo & Canoni atteſtatur etiam magnum Belgii Chronicon.
Quod ipſum in Lateranenſi ſua Synodo rigidiſ- Fol. 149.
ſimè confirmavit Innocentius ſecundus. Hoc item tempore Barchinonenſium & Aragonum Princeps hanc rapacitatem remiſit Eccleſiis Provinciæ Tarraconenſis. Eandem conſuetudinem ab Ermengaudi ſuæ Civitatis Vice-Comitiſſa redemit bis mille ſolidis monetæ Melgorienſis Petrus Narbonenſis Archiepiſcopus, & Adrianus quartus confirmavit. Adeò dudum hæc barbaries vexavit Eccleſias.

CANON

Digitized by Google

CANON III.

UT nullus Miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Unde etiam ipſa ſancta Synodus hoc Capitulum ſub excommunicatione ſtatuit, dicens: Quicumque Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, poſt Conſtitutum beatæ memoriæ Prædeceſſoris noſtri ſanctiſſimi Papæ Leonis de caſtitate Clericorum, concubinam palàm duxerit, vel ductam non reliquerit, ex parte Omnipotentis Dei, auctoritate beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, præcipimus & omninò contradicimus, ut Miſſam non cantet, neque Evangelium, vel Epiſtolam, ac Miſſam legat, neque in Presbyterio ad divina Officia cum iis, qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab Eccleſia ſuſcipiat, quo uſque à nobis ſententia ſuper hujuſmodi, Deo concedente, procedat.

SCHOLION.

HUjus Canonis Auctorem fuiſſe Sanctum Petrum Damiani, lucet ex ejus ad præſentem Pontificem Nicolaum Epiſtola: *Nuper habens cum nonnullis Epiſcopis ex veſtræ Majeſtatis auctoritate colloquium, ſanctis eorum femoribus volui ſeras apponere, tentavi genitalibus Sacerdotum continentiæ fibulas adhibere. Sed quoniam hæc eſt Secta, cui ubique contradicitur, aliud quidem quodcumque veſtræ conſtitutionis Imperium ſub ſpe perficiendi fidenter indicimus, hujus autem Capituli nudam ſaltem promiſſionem tremulis prolatam labiis difficiliùs extorquemus.* Iſti enim Epiſcopi caſtitatem, non ſolùm ſuis Clericis, ſed & ſibi ipſis impoſſibilem profitebantur. Publicam hanc fœditatem, populi de ipſa murmur & ſcandalum, Romanæ Eccleſiæ & plurium Synodorum in ipſa profliganda patientiam ac tepiditatem inſigniter exaggerat Petrus, & concludit: *Tu autem, Domine mi Venerabilis Papa, qui Chriſti vice fungeris, qui ſummo Paſtori in Apoſtolica dignitate ſuccedis, noli peſtem hanc per ignaviam ad incrementa perducere, noli connivendo & diſſimulando graſſanti luxuriæ fræna laxare. Serpit enim hic morbus ut cancer, & viroſa propago ad infinita porrigetur, niſi Evangelica falce, quoad malè pullulat, amputetur. Abſit ut ſanctum cor veſtrum ſegnis Heli torpor emolliat, ſed potiùs ad ſceleris ultionem Ingenui Phinees zelus accendat. Deponantur ii, qui Eccleſiaſticæ caſtitatis non verentur fœdare munditiam, & dejecti deterreant quos malè ſtantes ad turpis luxuriæ contumeliam provocabant.* His ergò ſtimulis, quibus & Cardinalis Hildebrandi calcaria acceſſiſſe ſcribit Bertholdus Conſtantienſis, incitatus Nicolaus Pontifex, licet cunctos concubinarios ſeu conjugatos Epiſcopos & Clericos degradare noluerit, compeſcuit tamen præſenti Canone.

Lib. 1. Ep. 6.

Eum in litteris ad Lucium Sancti Juventii Ticinenſis Præpoſitum elucidat Urbanus ſecundus: *Deceſſores noſtri Nicolaus & Gregorius à Miſſis Sacerdotum, quos tales*, utique Conjugatos & Concubinarios, *eſſe conſtiterit, fideles abſtinere decreverunt, ut & peccandi licentiam cæteris auferrent, & hujuſmodi ad digna pœnitentiæ lamenta revocarent.* Non ſolùm publicorum Concubinariorum, ſed etiam Hæreticorum ſacrificia & Sacramenta ex Sancto Auguſtino affirmat eſſe valida ac rata, ipſorum tamen communionem populis rectè interdici inſigniter oſtendit. Et in litteris ad Guiliemum Abbatem Sanctus Anſelmus. *De Presbyteris, qui ſe apertè reproba libidinis converſatione Deo reprobabiles exhibent: omninò tenendum eſt quod Apoſtolica providentia Eccleſiaſtico juſtoque rigore conſtituit. Nempè nullatenus convenit, ut ibi reverenter adſtetur, ubi pertinaciter aperta & impudenti libidine fœtentes, Dei & Sanctorum prohibitionem contemnendo, Sacris Altaribus deſerviunt; imò non deſerviunt, ſed quantùm ad ipſos commaculant. Non quo quis ea quæ tractant contemnenda, ſed tractantes execrandos exiſtimet, ut qui Dei & Angelorum præſentiam non verentur, vel hominum deteſtatione depulſi Sacra contaminare deſiſtant. Nec ullatenus oportet, ut illi ſint conſortes de Altari participantium, qui per immunditiam ſe faciunt extorres Altari deſervientium.* Et Marianus Scotus: *Ut per alios caſtigarentur, decrevit Papa ut nullus Chriſtianus audiret Miſſã conjugati Presbyteri.* Quod Decretum fuiſſe indirectam degradationem, rectè advertit in libris de Concordantia Catholica Nicolaus Cardinalis Cuſanus. Eundem Canonem variè & doctè defendit Anonymus Gregorii ſeptimi Apologus, ac ipſe Gregorius varias pro illo ſcripſit Apologeticas epiſtolas. Canon eſt adeò immaculatus, ut ipſum nec Cardinalis Benno culparit. Suis Decretalibus ipſum inſeruit Gregorius nonus, & in ſua adversùm Doctoris Auguſtini litteras ad Ladislaum Ungariæ Regem

Ep. 17.

Lib. 1. Ep. 56.

Lib. 2. c. 17.

Digitized by Google

gem Apologia fratres Waldenſes ejus ubique neglectum, imò & contemptum graviter deplorant. An verè, neſcio. Quidquid ſit, certum eſt illum obligare etiamnum, & eſſe in uſu.

Nicolaus ſecundus non eſt primus illius auctor. Etenim adverſùs Euſtatium, Sebaſtenſem primæ Armeniæ Metropolitam, ſtatuit olim Synodus Gangrenſis: Cap. 4. *Si quis diſcernit Presbyterum conjugatum, quaſi non oporteat, eo miniſtrante, ejus oblationi communicare, Anathema ſit*. Conjugati igitur Presbyteri Sacris aſſiſti & communicari interdixit etiam Euſtatius. Verùm iſta interdictio, quòd per laudatam Synodum caſſata fuerit atque damnata, à multis judicata eſt noſtro præſenti Canoni capitaliter obeſſe. Godefridi Lotharingiæ Ducis Capellani, & alii plures Clericalium conjugiorum Patroni blaterarunt hunc eſſe prævaricatorium antiquæ diſciplinæ. Gangrenſem enim Synodum non ſolùm Græca omnis recepit in ſuum Canonum Codicem, dictum Codicem Eccleſiæ univerſæ, ſed etiam Romana & cuncta Latina probavit Eccleſia, dum Dionyſii Exigui collectionem admiſit. Et hinc dictis Capellanis reſpondit Sanctus Petrus Damiani: Lib. 5. Ep. 13. *Quod objicitis, cautum eſſe Canonibus, ut quicumque conjugati Sacerdotis officia ſpreverint, debeant communione privari, ut pace veſtra loquar, dum litterarum ſuperficiem negligenter attenditis, ſobrietatem Eccleſiaſticæ intelligentiæ non tenetis. Ille nimirùm Sacerdos conjugatus dicitur, non qui habet uxorem, ſed qui potiùs habuit ante ſuſceptam Sacerdotalis officii dignitatem. Quem profectò ſi ſpernimus, conſequitur etiam, ut Beatum Petrum Apoſtolum, quod dictu nefas eſt, contemnere debeamus*. Eodem ſenſu Gangrenſem Canonem exponit laudatus Gregorii ſeptimi Apologus. Et favet antiqua, edita nuper per Chriſtophorum Juſtellum, latina editio: *Si quis dubitet à Presbytero, qui nupſit, quaſi non oportere eum conſecrare, noluerit oblationem accipere, ſit Anathema*. Et verſio Dionyſii Exigui: *Quicumque diſcernit à Presbytero, qui uxorem habuit, quòd non oporteat, eo miniſtrante, de oblatione percipere, anathema ſit*. Verùm rectè hic ſcripſit antiquus in Thuana Bibliotheca Interpres: *Presbyterum conjugatum vertit perperam Dionyſius Exiguus, Qui uxorem habuit. Vox quippè Græca*, Γεγυναικωτος, *non præteritum, ſed omninò præſens importat conjugium. Et hinc de Euſtatio Sebaſteno ſcribit Socrates: In ædibus conjugatorum precationes fieri vetuit, & benedictionem & communionem Presbyteri habentis uxorem, quam lege, cùm eſſet Laicus, duxiſſet, tamquam ſcelus declinandum præcepit*. Et in ſuo ad iſtum Canonem Commentario Theodorus Balſamon. *Præſens Canon eos anathematizat, qui non indiſtinctè communicant Sacris Sacerdotum, qui habent uxores*. Nuptias enim damnavit Euſtatius, ideoque exercentis eas Presbyteri Sacris vetuit communicari. In Armenia tunc, Galatia, Paphlagonia, & omni fermè Pontica Diœceſi vigebat hodierna initi ante Diaconatum conjugii uſum permittens etiam Presbyteris, Græcorum conſuetudo: Eam ex hæretico fundamento eliminandam duxit Euſtatius, ideoque à Gangrenſi Synodo fuit meritò damnatus. At verò ullius conjugii uſum Sacris Clericis numquam permiſit Latina Eccleſia, atque ità ipſorum quovis conjugio utentium Sacra audiri vel percipi Nicolaus Pontifex meritò interdixit. Eccleſiaſticarum conſtitutionum & loca & tempora ſunt diſtinguenda. Hinc quod Gangrenſis Synodus rectè permiſit in Pontica Diœceſi, in Latina Eccleſia laudatus Pontifex rectiſſimè damnavit. Quod ſciens Dionyſius Exiguus dictæ Synodi Canonem ità tranſtulit, ut Latinæ Eccleſiæ mores non feriret.

Aliud adverſùs præſentem Canonem argumentum producit in litteris ad Sanctum Annonem Colonienſem Archiepiſcopum Gregorius ſeptimus: *Novit Fraternitas veſtra, quia Præcepta* Lib. 2. Ep. 67. *hæc non de noſtro ſenſu exſculpimus, ſed antiquorum Patrum ſanctione, Spiritu ſancto prædicante prolatas, officii noſtri neceſſitate in medium propalamus, ne pigri ſervi ſubeamus periculum, ſi Dominicam pecuniam, quæ cum fœnore repoſcetur, ſub ſilentio abſcondamus. Quamquam huic ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſemper licuit, ſemperque licebit contra noviter increſcentes exceſſus nova quoque Decreta atque remedia procurare, quæ rationis & auctoritatis edita judicio, nulli hominum fas ſit ut irrita refutare*. De Romanorum Pontificum Decretis ſcribit in libris de Concordantia Catholica Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Decretales aut Deciſiones judiciales* Lib. 2. c. 14. *Romanorum Pontificum, aut dubiorum in emergentibus, non ex voluntate purè poteſtativa robur firmitatis & juſtitiæ recipiunt, ſed quia ſecundùm Canones ità convenit eaſdem Deciſiones fieri*. A ſolo Romano Pontifice vult novos non poſſe condi Canones, ſed cuncta ejus Decreta, Reſcripta, ac judicata ex antiquis generalium Synodorum Canonibus debere hauriri: Ex ſimili non hauſta fonte eſſe irrita & attentata. Eiſdem, quibus & in epiſtola adverſùs Nepotem Hincmarum Cap. 20. Laudunenſem Epiſcopum Hincmarus Metropolita Remenſis, Patrum auctoritatibus iſtud in alio Capite confirmat. Ex hoc igitur principio præſentem noſtrum Canonem aliqui etiam dixerunt nullo antiquo niti fundamento, ideoque eſſe frivolum commentum.

Huic calumniæ reponit Gregorius: *Præcepta hæc de noſtro ſenſu non exſculpimus*. Ea dicit ex antiquis Canonibus eſſe omninò hauſta. Ut enim à ſui Epiſcopi aut Presbyteri palàm criminoſi ſacra præſertim communione populus ſe ſeparet ac ſuſpendat, antiqua Eccleſiæ diſciplina non permiſit ſolummodò, ſed etiam præcepit. Nec ſolùm ob Hæreſim, ſed ob quodvis manifeſtum crimen. Hinc enim à Pelagii primi Pontificis, non de Hæreſi, ſed de Anteceſſoris Vigilii adjuta morte ſuſpecti, communione ſe ſuſpendit Romanus populus: Et approbat liber Pontificalis. Innumera ſunt hujuſmodi exempla. Verùm quod multis incommodis atque periculis ſubjace- Cap. 10. ret iſta ſubditorum in Antiſtites licentia, moderamen appoſuit octava Synodus, mandans ut nullus Epiſcopus, Clericus, Monachus, aut Laicus talem à ſuo Patriarcha aut Metropolita ſeparationem audeat antè definitivam ejus condemnationem attentare. Innovavit priorem Eccleſiæ Canonem, quem in Symmachi Pontificis

Apo-

Apologia laudat Ennodius Ticinenſis Diaconus: *Quicumque Clericorum ab Epiſcopo ſuo antè ſententiæ tempus pro dubia ſuſpicione deceſſerit, manifeſta eum manet Cenſura*. Seceſſionem iſtam ex ſola antè ſententiam ſuſpicione attentari vetat, ideoque ob manifeſtum crimen fieri omninò permittit. Et hinc Roberto Imperatori Cardinales, qui à Gregorii duodecimi Pontificis obedientia ſe ſubtraxerant, interroganti, *Utrum obedientia fuerit ſubtrahenda antè latam ſententiam, & antè cauſæ, propter quam fieri debebat, cognitionem*, Petrus de Ancorano Doctor Bononienſis reſpondit: *Quòd ſubtrahere obedientiam non eſt malum, unò ſanctum, bonum & juſtum in caſu noſtro, attentis circumſtantiis, & aliis attendendis*. Quia nempè Gregorii cum Antipapa Benedicto, omnem Eccleſiam ſcandalizans & ſchiſma ſovens, colluſio non dubia eſſet & ſuſpecta, ſed notoria ac manifeſta. Et hinc Reſponſum iſtud Piſana Synodus confirmavit. Extant Acta apud Lucam Dacherium. Quidquid ſit, quod ad legitimum Superioris mandatum plebs poſſit ac debeat ſe à criminoſi Præpoſiti Sacris abſtinere, vocari non poſſit in dubium. Et tale de concubinariis ſeu conjugatis Presbyteris Præceptum ponit hic Nicolaus ſecundus. Hinc addit: *Quem ſcit concubinam indubitanter habere*. Juxta laudatos Canones vetat ex ſuſpicione procedi.

Sanctiſſimus interim Canon occaſionem præbuit plurimis malis, de quibus Sigibertus Gemblacenſis: *Continentiam paucis tenentibus, aliquibus eam quæſtus & jactantiæ cauſa ſimulantibus, multis incontinentiam perjurio aut multipliciori adulterio cumulantibus, adhæc hac opportunitate Laicis inſurgentibus contra ſacros Ordines, & ſe ab omni Eccleſiaſtica ſubjectione excutientibus, Laici ſacra Myſteria temerant, & de his diſputant, infantes baptizant, ſordido aurium humore pro ſacro oleo & chriſmate utentes, in extremo vitæ viaticum Dominicum, & uſitatum Eccleſiæ obſequium ſepulturæ à Presbyteris conjugatis accipere parvi pendunt, Decimas Presbyteris deputatas igne cremant, & ut in uno cætera perpendas, Laici Corpus Domini à Presbyteris conjugatis conſecratum ſæpè pedibus conculcarunt, & Sanguinem Domini voluntariè effuderunt, & multa alia contra jus & fas geſta ſunt in Eccleſia, & hac occaſione multi Pſeudomagiſtri exſurgentes profanis novitatibus plebem ab Eccleſiaſtica*
A. 1074. *diſciplina avertunt*. Quæ omnia iiſdem verbis ſcribunt Matthæus Pariſienſis, & Radulphus de Diceto. Occaſionis radicem diſces ex hac quæſtione Sancti Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis: *Si à Presbyteris fœminas habentibus liceat Pœnitentiam & Corpus Domini in periculo mortis accipere, cum nullus Continens adeſt? Et ſi licet, & illi dare nolunt, quia eorum Miſſæ contemnun-*
l. 3. Epiſt. 45. *tur, quid faciendum*. Et ex Reſponſo Paſchalis ſecundi Pontificis: *In periculo mortis poſitum meliùs æſtimamus de manu cujuslibet Clerici Dominicum Corpus accipere, quàm de corpore ſine viatico, dum Religioſus Sacerdos exſpectatur, exire. Si qui verò Presbyterorum pro vitæ ſuæ contemptu præterito in illo extremitatis articulo poſitis viaticum denegaverint, tamquam animarum homicidæ diſtrictiùs puniantur*. Quidam neceſſitatis etiam Sacramenta errabant à conjugatis Sacerdotibus nec in mortis articulo poſſe ſuſcipi, quidam item conjugati Sacerdotes ea tunc petentibus in ſpretæ ſuæ Miſſæ vindictam negabant. Hinc factum eſt, ut Laici ſuos ipſi pueros baptizarent, iſtorumque omnia Sacra non ſugerent dumtaxat, ſed etiam conculcarent. Porrò quod non tantum Reconciliationis, ſed Euchariſtiæ item viaticum liceret ab ipſis accipi in extremis, ſcripſit in litteris ad Lucium Sancti Juventii Præpoſitum etiam Urbanus ſecundus. Et jure merito. Ne- Epiſt. 16.
ceſſitatis quippè Sacramenta in extremo articulo etiam ab Hæreticis ſumi Eccleſia ſemper permiſit. Euchariſtiam tamen, quòd non ſit ſalutis medium, non debere ab illis ſumi, docet Martyrium ſancti Principis Hermenegildi.

Clericorum ſacrorum uxores aut concubinas videtur Canon cum ſubintroductis per Nicænam Synodum proſcriptis mulieribus confundere, inter quas tamen conſtat eſſe grande & varium diſcrimen. Nempè ſubintroductæ erant paſſim de concubinatu ſuſpectæ, & in iſtam ſcabiem non raro proficiebant. Hinc hujus ſæculi Canones frequenter ambas quaſi confundunt. Et licet de ſola Presbyteri Miſſa ſtatuere videatur præſens Canon, ipſum tamen de quovis ſacri Clerici Miniſterio ſtatuere affirmat Bertholdus Conſtantienſis. Hinc enim uti Presbyterum à cantanda Miſſa, ita Diaconum ac Subdiaconum à legendo ad ipſam Evangelio & Epiſtola, cuncto à Presbyterii ad divina Officia conſeſſu, & cunctis Eccleſiaſtici Miniſterii fructibus proſcribit, hoc eſt, ab officio ac beneficio plenè ſuſpendit. Et ſuſpenſorum officia à populo nec ſumi poſſunt, nec audiri. Eos ſuſpendit uſque ad ulteriorem ſententiam: Quòd nempè Sanctus Petrus Damiani & Cardinalis Hildebrandus ipſos ad degradationem poſtulaſſent. Suſpendit eos ſolos, qui poſt Leonis noni de Clericorum caſtitate Conſtitutum aut duxiſſent palàm concubinam, aut ductam non dimiſiſſent. Imitatus eſt Innocentium primum, qui ſimilem ſuum pro Clericali caſtitate pœnalem Canonem in illis dumtaxat, qui ſimili Anteceſſoris ſui Siricii Decreto non paruiſſent, voluit obtinere. Solos Italiæ Clericos lau- A. 1057.
datus Leo correxerat, ideoque & de iſtis ſolis 1058.
ſtatuiſſe hic Nicolaum Pontificem, rectè obſervat laudatus Bertholdus.

Presbyterium ac in ipſo Presbyterorum cum Epiſcopo conſeſſum laudat frequenter Martyr Ignatius. In Epiſtola ad Magneſianos dicit *Epiſcopum aſſidere in loco Dei, Presbyteros in loco Conſiſtorii Apoſtolorum*. Et in Epiſtola ad Philippenſes: *Saluto ſanctum Epiſcopum, & Sancro-Sanctum Presbyterium*. Et in litteris ad ſuam Antiochenam Eccleſiam: *Saluto ſanctum Presbyterium veſtrum*. Presbyteris eſſe principalem conſeſſio- Lib. 4.
nem, & ex ipſa quoſdam inflari, teſtatur item cap. 44.
Apoſtolorum proximus Sanctus Irenæus. Et in libro ad caſtitatem exhortatorio Tertullianus:
Differentiam inter Ordinem & Plebem conſtituit Eccleſiæ auctoritas, & honor per Ordinis conſeſſum ſan- Cap. 7.
ctificatus. Et iterum: *Ubi Eccleſiaſtici Ordinis non*
eſt conſeſſus. Et in libro Præſcriptionum: *Hære-* Cap. 31.

rici Neophytos colloeant, id eſt, in Epiſcopos aut
Presbyteros promovent, ac ita in Eccleſiaſtico
conſeſſu oſtentant, *ut gloria eos obligent, quia
veritate non poſſunt*. Et in libro de velandis Vir-
Cap. 9. ginibus neſcio quem Epiſcopum, qui necdum vi-
ginti annorum Virginem *in viduatu collocarat*,
ridet ac improbat, quòd nempè non virgo juven-
cula, ſed ſola ſexaginta annorum vidua ad ta-
lem Sedem evehi ab Apoſtolo permitteretur. Et
primus Ancyranæ Synodi Canon quoſdam in
Licinii Auguſti perſecutione lapſos Presbyteros
omni quidem verbi & Sacramenti Miniſterio pri-
vat, indulget tamen *honorem Sedis retinere*. Quod
ipſum in alio caſu habes apud Canones Trulla-
Cap. 2. nos. Item in Canonicis Sancti Baſilii litteris ad
Sanctum Amphilochium Metropolitam Iconien-
ſem. Sacrum Presbyterorum conſeſſum laudat
idem Doctor in litteris ad Neocæſarienſem Ec-
Ep. 56. cleſiam. Et Aſterium Sophiſtam, hominem
Euſebianum ac variè maculoſum, quòd Cleri-
corum gradus, loca ſibi illicita, intraſſet, ac
indè quoddam ſuum opuſculum recitaſſet, de
audacia graviter damnat in libro de Ariminenſi
ac Seleucienſi Synodo Sanctus Athanaſius. Pu-
blicæ enim Eccleſiæ in duas, Cancellis aut alio
id genus repagulo diviſas, partes fuerunt ſem-
per diſtinctæ, quarum interior vocari conſuevit
Sacrarium, Chorus, Presbyterium, Sanctua-
rium, Sanctum Sanctorum, ſacrum Tribunal.
Et hæc poſtrema vox Græcis jampridem pla-
cuit. Ipſa aſſiduè utuntur ipſorum Euchologia,
gia, & apud Theodorum Balſamonem habet
Cap. 56. Canon Laodicenſis: *Non oportet Presbyteros antè
Epiſcopi introitum ingredi ſacrum Tribunal, & ſe-
dere in Tribunali, ſed cum Epiſcopo ingredi*. Ean-
dem vocem laudat idem Theodorus frequentiſſi-
mè, & in ſuis ad Conſtantinopolitanam ſub
Photio Patriarcha Synodum Commentariis di-
ſtinguit ſancti Tribunalis Clericos ab iis qui ſunt
extra ipſum: Quòd nempè, uti ad Canones
Trullanos ſcribit, non quivis Clerici, ſed ſoli
Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, ac Diaco-
niſſæ poſſint in ipſo eſſe ac deſervire. Et qui-
dem in ipſo ſedere poterant ſoli cum Epiſcopo
Presbyteri, Diaconi in Diaconico, Subdiaconi
ac Lectores ſedebant in Solea, hinc dicta apud
Græcos *Tribunal Lectorum*. Quam diſciplinam
viguiſſe in Latina etiam Eccleſia, oſtendit quar-
ta Synodus Carthaginenſis: *Epiſcopus in Eccleſia
& in conſeſſu Presbyterorum ſublimior ſedeat, intra
domum verò Collegam ſe Presbyterorum eſſe cogno-
ſcat*. Diaconum coram Presbytero, utique in
publico Eccleſiæ Conventu, ſedere non poſſe,
plures etiam noſtri Canones inculcant. Et la-
pſam obſervantiam reparans Leo quartus ſtatuit
in ſua Romana Synodo. *Nulli Laicorum liceat* Cap. 33.
*in eo loco, ubi Sacerdotes reliquivè Clerici conſi-
ſtunt, quod Presbyterium nuncupatur, quando
Miſſa celebratur, conſiſtere, ut liberè ac honorificè
poſſint ſacra Officia exercere*. Dicit, *Reliqui Cle-
rici conſiſtunt*. Quod nempe ſoli Presbyteri poſ-
ſent iſtic ſedere. Et hinc de ſacris, uxorem
vel concubinam poſt Leonis noni Decreta re-
tinentibus, Italiæ Clericis ſtatuit hic Nico-
laus ſecundus: In Presbyterio *ad divina Offi-
cia non maneant*. Hoc eſt, neque ſedeant, ne-
que ſtent, ſed cum Laico populo expellantur.
Ex quo lucet ſolos tunc adhuc Presbyteros in
Choro ſediſſe. Hodiè non ſolum infimi Clerici,
ſed & quivis Laici, imò & fœminæ cum illis
iſtic ſedent, ideoque juſtiſſima eſt in nos Theo-
doti Balſamonis & aliorum Græcorum querimo-
nia: *De Latinis audio, quòd non ſolùm viri Lai-
ci, ſed & mulieres in ſanctum ſæpè Tribunal in-
grediuntur, & ſedent præſentibus ſæpè iis qui
ſacrificant*. Habentur hæc in Commentario ſe-
xageſimi noni Trullani Canonis. Et in Com-
mentario quadrageſimi quarti Canonis Laodicen-
ſis: *In Latinorum Regionibus mulieres ſine pudore
ad Altaria, quando volunt, ingrediuntur*. Quod
ipſum juſtè in nos exaggerat Græcorum Tra-
ctatus repertus in Conſtantinopolitano Conven-
tu Patrum Prædicatorum. Dicit, *Quando vo-
lunt*: Extra divina enim Officia illuc ingredi
fuit fœminis ſemper & ubique permiſſum.

CANON IV.

ET præcipientes ſtatuimus, ut ii prædictorum Ordinum, qui eidem Prædeceſſori noſtro obedientes caſtitatem ſervaverunt, juxta Eccleſias, quibus ordinati ſunt, ſicut oportet Religioſos Clericos, ſimul manducent & dormiant, & quidquid eis ab Eccleſiis venit, communiter habeant. Et rogantes monemus, ut ad Apoſtolicam, communem ſcilicet, vitam ſummopere pervenire ſtudeant.

SCHO-

SCHOLION.

REgulares cum communi Dormitorio, men-
ſa, & Clauſtro Clericos quidam exiſti-
mant in Europa eſſe adeò antiquos, ut ipſos à
Sancto Patritio Epiſcopo credant ex Gallicana
Eccleſia fuiſſe in Hiberniam traductos. Verum
id non à Sancto Patritio Epiſcopo atque iſtius
gentis Apoſtolo, ſed à Sancto Patritio ſecundo
A. 1135. 1171. 1185. Benedictini Ordinis Abbate, qui ad noni ſæculi
medium floruit, & admirabile atque horrendum
Purgatorium ibidem inſtituit aut monſtravit,
fuiſſe factum, conſtanter affirmat Joannes Brom-
ptonus Abbas Jornalenſis. Uti in Gallia duos
Dionyſios, ita in Hibernia duos Patritios com-
munis error conflavit in unum. Sanctiſſimum
iſtud vitæ genus ad Clericalem vagandi licen-
tiam, natamque indè incontinentiam frænan-
dam primus excogitavit Sanctus Rigobertus,
ex Sancti item Benedicti Ordine Remenſis Ar-
chiepiſcopus; Sanctus autem Ledradus Lugdu-
nenſis, Crodogangus Metenſis, & alii id genus
Antiſtites, necnon & Carolus Magnus Impe-
rator, ejuſque filius & Succeſſor Ludovicus Pius
inſigniter promoverunt. Omnem ſuæ Monar-
chiæ Clerum ad iſtam ſanctimoniam coegit Ca-
rolus, ipſis Regulam ab Aquiſgranenſi Synodo
conſcribi curavit Ludovicus. Et hocce Inſtitu-
tum Patritius Abbas traduxit ad Hibernos. Ca-
roli Mandatum, quia univerſale erat & du-
rum, ideoque mitigatum fuiſſe à quibuſdam exi-
ſtimatur per Gregorium quartum, de quo ſcribit
antiquum, ex Sancti Petri vivi Senonenſi Biblio-
Part. 7. c. 9. theca prolatum per Hugonem Mathoud in Notis
ad Robertum Cardinalem Pullum, Aquiſgra-
nenſis ſub laudato Ludovico Synodi fragmen-
tum: *Circa hæc tempora, tempore Ludovici Pii,
de Roma ad Palatium Aquiſgranenſe venit Gregorius
quartus, demandans Concilium de ferè omnibus
Prælatis Orientalibus & omnibus Occidentalibus.
Ubi Statuta quàm plurima utilia Gallicanis Eccleſiis
ſtatuerunt, confirmante Pontifice Romanorum.
Statuerunt pro Canonicis, qui tunc ſub Præpoſitis
vivebant, quia Præpoſiti temporalia malè tracta-
bant, & nobiliores fortioreſque Canonici poſſeſſiones
uſurpabant, ut quilibet Canonicus, perſonis ad
certum numerum redactis, ſuum temporale proprium
poſſideret, & ut de communi Camera cuilibet diſtri-
bueretur, prout in Choro Divinis officiis reſideret.*
Quod fragmentum laudatus Hugo meritò habet
ſuſpectum, interim ex Nicolai Cunuzarii, Tre-
cenſis Canonici, alio exemplari atque auctori-
cate cenſet legitimum atque authenticum. Quod L. 4. c. 2.
ipſum in opere de Baptiſmi ritibus affirmat, &
alibi latiùs demonſtrare ſpondet Joſephus Vice-
comes, dicens communem Eccleſiæ ſubſtantiam
cœpiſſe in Præbendas dividi per Gregorium quar-
tum.

Nihilominus conſtanter aſſevero fragmentum
iſtud eſſe ſtramineum ac ſuppoſititium. In qua
enim Aquiſgranenſi tunc Synodo omnes Occi-
dentales, & omnes ferè Orientales Epiſcopi ad-
fuerunt? Sub Ludovico Pio prima & major Sy-
nodus non ſolùm Clericis tunc in communi vi-
ventibus præſcripſit Regulam, ſed inſuper omnes
abſentes Epiſcopos ad eandem recipiendam, &
exſtruenda intra annum Clauſtra rigidiſſimè
adegit. Quòd ſynodalia patris ſui Caroli de hoc A. 802.
articulo Decreta plenè confirmarit atque innova- 815.
rit Ludovicus, lucidè teſtatur Chronicon Mo-
naſterii Moiſiacenſis. Apud Jacobum Sirmon-
dum exſtat laudati Ludovici epiſtola, qua Si-
chario Burdigalenſi Archiepiſcopo, ejus Com-
provincialibus, & aliis cunctis qui Synodo non
adfuerant Epiſcopis, dura minatur, niſi intra
annum pareant hiſce juſſionibus. Similis ibidem
exſtat epiſtola ad Magnum Metropolitam Seno-
nenſem. Et non ſub Gregorio, ſed ſub Ste-
phano quarto habita fuit iſta Synodus. Et ſub
Gregorio habitæ ſexta Pariſienſis, & ſecunda
Aquiſgranenſis laudata jam Decreta omninò con-
firmant. Etiam harum nulli ullus Pontifex aſ-
ſedit. Eadem Decreta confirmavit ſub Carolo
Calvo Synodus Pontigonenſis. Et hinc Sæcula-
res ſeu ſingulares Canonicos ſuo tempore fuiſſe
adhuc novellos affirmat non ſolùm Sanctus Ivo
Carnutenſis, ſed etiam Stephanus Epiſcopus
Tornacenſis. Nempè poſt Caroli Calvi, &
præſertim ejus filii Ludovici mortem laxata
diſciplina, ac indè natum ſanctioris in clau-
ſtro vitæ tædium ipſos pedetentim introduxit.
Avitam Sanctimoniam in Italia reparare cœ-
pit Sanctus Romualdus, proſecutus fuit Leo
nonus ac Victor ſecundus, laudati à Grego-
rio ſeptimo in litteris ad Lucenſis Eccleſiæ Cle-
ricos, & complere hic conatur Nicolaus ſecun-
dus, ſciens etiam illos, qui ex virtutis amore
nolunt, in Clauſtro cogi, ut ex humano Con-
fratrum pudore ſint continentes & caſti.

CANON V.

DEindè ut Decimæ & Primitiæ, ſeu Oblationes vivorum & mor-
tuorum, Eccleſiis Dei fideliter reddantur à Laicis, & ut in
diſpoſitione Epiſcoporum ſint. Quas qui retinuerint, à ſanctæ Eccle-
ſiæ communione ſeparentur.

SCHOLION.

FActas à Fidelibus in Eccleſia oblationes eſ-
ſe morem longè antiquiſſimum, lucet ex
antiquitate Gazophylacii, de quo ſcribit in li-
bro Apologetico Tertullianus: *Modicam unuſ-
quiſque ſtipem menſtrua die, vel cùm velit, & ſi*
C. 39. *modò velit, & ſi modò poſſit, apponit. Nam ne-
mo compellitur, ſed ſponte confert. Hæc quaſi de-
poſita pietatis ſunt. Nam indè non epulis, nec
potaculis, nec ingratis voratrinis diſpenſatur, ſed
egenis alendis humandiſque, & pueris ac puellis re
ac parentibus deſtitutis, jamque domeſticis ſenibus,
item Naufragis, & ſi qui in metallis, & ſi qui
in Inſulis, vel in Cuſtodiis, dumtaxat ex cauſa Dei*
Hom. 43. *Sectæ, alumni Confeſſionis ſuæ ſunt.* Quod ipſum
in Homiliis ſuper primam Apoſtoli ad Corin-
thios Epiſtolam Sanctus Joannes Chryſoſtomus,
in Epiſtola de tradendis Baſilicis Sanctus Am-
broſius, in litteris ad Alethium Sanctus Pauli-
nus, & alii paſſim Patres prædicant, & popu-
lo commendant. Eſſe Apoſtolicum è Synago-
ga ad Eccleſias traductum Canonem advertunt
in Homiliis ſuper Matthæum laudatus Chryſo-
ſtomus, & in libro adversùs Vigilantium San-
ctus Hieronymus. Judaicum Gazophylacium ab
Evangelio, & fidelium Collectæ non ſemel lau-
dantur ab Apoſtolo Paulo. Nempè qui juri ſuo
renuntians, gratis apud multos prædicabat E-
vangelium, pauperum & afflictorum jura con-
ſtans exſequebatur. Et quidem ad Numidiæ
Epiſcopos, ſuis filiis è Barbara captivitate re-
dimendis ſubſidia poſtulantes, reſcripſit Africæ
Primas Sanctus Cyprianus: *Miſimus ſeſtertia cen-
tum millia nummum, quæ iſtic in Eccleſia Cleri
& Populi collatione collecta ſunt, quæ vos illic
pro veſtra diligentia diſpenſabitis.* Addit ſe ad
eandem charitatem etiam deinceps fore paratum.
Romanum ſuo tempore Epiſcopum ex ſolis fi-
delium oblationibus, & quidem Regalem ad
morem, vixiſſe teſtatur homo Gentilis Ammia-
L. 27. c. 6. nus Marcellinus. Quod videns & Prætextatus,
vir Conſularis, Romano Clero ſolebat dicere:
*Facite me Romanum Epiſcopum, & protinus fiam
Chriſtianus.* Et de Sancto Trudone miraculis
apud nos coruſcante ſcribit magnum Belgii
Chronicon: *Peregrinos advenientes Sancti Trudo-
nis Oppidum ferre non poterat. Animalia diver-*
Fol. 125 *ſa, & theſauros infinitus offerebantur. Interdum
in hebdomada centum marcæ.* Quod ipſum in
Trudonenſis Monaſterii Chronico ſcribit Abbas
Rudolphus. Belgii Chronicon addit de Gre-
gorio ſexto Pontifice: *Gregorius cùm ad Papatum
veniſſet, parùm aut nihil ad Papatum pertinens,
propter injuriam & negligentiam ſuorum Anteceſ-
ſorum, inveniſſe dicitur. Nam penè omnia à Præ-
donibus tollebantur. Peregrini Romam venientes,*
Fol. 111. *quaſi omnes ſpoliabantur, & pervenientium obla-
tiones violenter auferebantur. Quos omnes Papa
admonuit primò, poſt excommunicavit; tertiò,
quia contempſerant, manum armatam appoſuit, &
raptores oblationum Sancti Petri aut penitùs exſtin-
xit, aut fugavit.* Quæ omnia latè confirmat
Guilielmus Malmesbrienſis, & adjungit: *Su-
per ipſa corpora Sanctorum Apoſtolorum & Marty-
rum, ſupra ſacra Altaria gladii nudabantur, &
oblationes accedentium vindum appoſitæ de manibus
abripiebantur, abreptæ in commeſſatores & ſcorto-* Fol. 23.
rum abuſiones conſumebantur. Peſſimi huius abu-
ſus ſuperſtites adhuc reliquias eradicare conatur
Nicolaus ſecundus.

Attamen non plenè eradicavit. Lucet ex il-
lis quæ de Calixto ſecundo ſcribit idem Mo-
nachus Malmesbrienſis: *Proceſſit ulteriùs in au-
gendo bono laudabilis Papæ magnificentia, ut illam
effrænem & ingenitam Romanorum cupiditatem cohi-
beret. Oblationes apud Sanctum Petrum, quas pro
petulantia & libidine potentes diripiebant, ante-
riores Apoſtolicos, qui vel mutire auderent, indi-
gnis afficientes contumeliis, Calixtus revocavit ad* Fol. 169.
*medium, ſcilicet ad Apoſtolicæ Sedis Rectoris publi-
cum uſum.* Ejus Canon exſtat in Lateranenſi
Synodo: *Sanctorum Patrum Canonibus conſona
ſentientes, oblationes de ſacratiſſimo & reverendiſſi-
mo Altari beati Petri, & Salvatoris, & Sanctæ
Mariæ Rotundæ, ac de aliis omnium Eccleſiarum
Altaribus, ſive crucibus, à Laicis auferri penitùs* C. 14.
interdicimus. Neque tantùm in urbe ac Italia,
ſed etiam in Gallia graſſatum fuiſſe abuſum,
docet Canon, quem Theoduinus & Albertus,
Alexandri tertii per Galliam Cardinales Lega-
ti, ediderunt in Rothomagenſi Synodo. *Laici
partem oblationum in Eccleſia non percipiant.* Eum Fol. 531. A. 1171.
laudant Rogerus Hovedenſis, & Joannes Brom-
ptonus. Eſt antiquus abuſus, adversùs quem in
libris de Laicali inſtitutione declamat etiam
Jonas Epiſcopus Aurelianenſis: *Non ad Laico-
rum, ſed ad Pontificum Miniſterium pertinet, qua-
liter oblationes & Decimæ fidelium Deo oblatæ diſ-
penſentur, ordinare. Pontificum ſanè Miniſterium
eſt, quantum ex eiſdem fidelium oblationibus in fa-
bricis applicetur Eccleſiæ, quantum in luminaribus* L. 2. c. 9.
*concinnandis, quantum in hoſpitibus colligendis &
pauperibus recreandis, quantumque in Presbytero-
rum, eorumque qui ſecum militiam Chriſti gerunt,
neceſſitatibus ſublevandis expenſetur, diſponere.
Non Laicorum, ut in ſuos ſuorumque ex his quid-
quam retorqueatur uſus, exigere. Hoc namque ava-
ritiæ genus in tantum quoſdam obligaverat Laicos,
ut hocce juſtè & rationabiliter, imò inculpabiliter
ſectari poſſe putarent, donec glorioſus orthodoxus
Dominus Ludovicus Imperator inter cætera pieta-
tis ſuæ beneficia, quæ Sanctæ contulit Eccleſiæ, ab
hoc quoque eam immunem effecerit.* Igitur & hæc
violentia fuit à Carolo Martello. A Ludovico
Pio exſtincta revixit poſt deletum Caroli Ma-
gni genus, ideoque per præſentis ſæculi Pon-
tifices debuit rurſus expugnari.

Etiam pro defunctis oblationes eſſe longè an- C. 3.
tiquiſſimas affirmat in libro de Corona Militis
Tertullianus. Et in libro ad caſtitatem exhorta-
torio dicit ad viduum maritum: *Pro uxore obla-* C. 11.
tiones annuas reddis. Et in libro de Monoga-
mia: *Offers annuis diebus dormitionis ejus.* Quæ C. 10.
de ſolo pane & vino ad celebrandum pro defun-
cto ſacrificium oblatis certum eſt non eſſe acci-
pienda. Quinimò quidam volunt de ipſis non
poſſe accipi. Etenim in defunctorum Miſſis
numquam à populo fuit communicatum, ideo-
que

Digitized by Google

que iſta elementorum oblatione volunt non fuiſſe opus. Hinc Dionyſii, vel cujuſvis alterius antiqui & erudito Scriptoris Eccleſiaſtica Hierarchia ab ordinario ſacrificio non ſolos Ca-
L. 3. c. 7. techumenos, ſed inſuper Energumenos ac Pœnitentes, à defunctorum autem Miſſis arcet ſolos Catechumenos: Quòd nempè hic à populo non communicaretur, ideoque iſti ob adductas ab antiquo Interprete rationes poſſent omninò adeſſe. Etiamnum hodiè in defunctorum Miſſis non datur pacis oſculum: Quod nempè ipſum ſit avita præparatio ad percipiendum hocce fraternæ unitatis & perfectæ pacis Sacramentum. Verùm ad præſentem locum non ſpectat iſta quæſtio, ideoque dico à Tertulliano laudari etiam iſtas oblationes, de quibus ad Aurelium Carthaginenſem Archiepiſcopum ſcripſit Sanctus Auguſtinus: *Quoniam iſtæ in Cœmiteriis ebrietates & luxurioſa*
Epiſt. 64. *convivia, non ſolùm honores Martyrum à carnali & imperita Plebe credi ſolent, ſed etiam ſolatia mortuorum, mihi videtur faciliùs illis diſſuaderi poſſe iſtam fœditatem ac turpitudinem, ſi & de Scripturis prohibeatur, & oblationes pro ſpiritibus dormientium, quas verè aliquid adjuvare credendum eſt, ſuper ipſas memorias non ſint ſumptuoſæ, atque omnibus petentibus ſine typho & cum alacritate præ-*
Append. ſerm. 74. *beantur, neque vendantur*. Conſonat Auctor Sermonis de Feſto Apoſtolicæ Cathedræ: *Miror cur apud quoſdam infideles hodie tam pernicioſus error increverit, ut ſuper tumulos defunctorum cibos & vina conferant, quaſi egreſſæ de corporibus animæ carnales cibos requirant*. Et Alethium Romanum Senatorem, qui in defunctæ uxoris exequiis Romanos pauperes nova veſta & inſigni epulo donarat in Vaticana Baſilica, multum laudat Sanctus Paulinus, & adjungit de epulantibus:
Ep. 33. *Vobis ad juſtitiam deputabatur conclamatio illa & comprecatio pauperum, qua per veſtra munera benedicebatur Deo. Facili enim via ad aurem Dei voces inopum diriguntur, quia oratio pauperis nubes pene-*
Cap. 4. *trat*. Et ad filium ſuum dixit piiſſimus Tobias: *Panem tuum & vinum tuum ſuper ſepulturam juſti conſtitue, & noli ex eo manducare & bibere cum peccatoribus*. Hæc ergo conſanguineorum cum pauperibus ad defunctorum tumulos convivia ſunt antiquiſſima & Eccleſiæ & Synagogæ pietas, olim appellata Agape ſeu oblatio defuncti. Ipſam aliqui quotannis in anniverſaria mortis die offerebant. Et hoc in Eccleſia ac feſto alicujus Martyris: Quòd pauperum epulantium preces Sanctorum Martyrum interceſſionibus adjuvari Eccleſia ſemper crediderit. Erat conſuetudo Sancta, verùm quod poſteà ſcandalis & abuſibus occaſionem dederit ac fomenta, ſcabioſa facta eſt, proſcripta ex Eccleſiis, & converſa in morem hodiernum, quem in libris de Laicali inſtitutione prædicat Jonas Epiſcopus Au-
Lib. 3. cap. 15. relianenſis: *Nullatenùs audiendi ſunt illi, qui dicunt quòd nullæ aliæ eleemoſynæ opitulari poſſint defunctis, niſi ſolummodò quæ Sacerdotibus dantur, & ſacrificia quæ per eos Deo offeruntur. Hoc qui credunt & dicunt, aut ignorantia aut certè aliorum perſuaſione falluntur. Credibile ſanè eſt quòd hæc perſuaſio, qua ſimplices id credere & dicere videntur, ex fonte avaritiæ proceſſerit. Sanctu quippè Mater Eccleſia pro defunctis ſuis non ſolùm ſacrificia Altaris, ſed etiam quaſcumque alias eleemoſynas offerre conſuevit. Unde & quotidie pro eorum ſpiritibus, qui res ſuas Deo obtulerunt, offeruntur Deo ſacrificia, & multifariæ ſupplicationes atque orationes, hoſpitum receptiones & pauperum recreationes, captivorum redemptiones, & alia innumera adjumenta*. Hæc, inquam, pietas tranſiit in hodiernum morem, quo fideles morientes aut ipſorum poſt mortem amici donant Eccleſiæ aliquam ſuæ ſubſtantiæ partem, ex qua aut in ſolo depoſitionis die, aut in ejus etiam uſque ad ſæculi finem anniverſario fiat pauperibus aliqua eleemoſyna, & divina ſuffragiorum Officia cantantibus Clericis aliquid detur in ſuſtentationem. Quorumdam Clericorum, pauperes hinc ſecludere tentantium, avaritiam de errore & Hæreſi Jonas meritò damnat. Eadem poſtmodum Albigenſibus, Waldenſibus, Wicleffiſtis, Lutheranis, & Calviniſtis fucum miniſtravit ad Purgatorium & fraterna pro illo ſuffragia, tamquam Clericalis cupiditatis commenta, calumnianda. Ad peſſimum errorem eliminandum fecit jampridem Romana Eccleſia, quod in libris de Miſſæ & Euchariſtiæ Myſteriis ſcribit Innocentius tertius: *Romanus Pontifex præter oblationem panis nullam aliam oblationem* L. 3. c. 27.
manibus tangit, niſi quæ pro defunctis offertur. Quam ideò manibus accipit, ut eorum ſugillet errorem, qui dogmatizant eleemoſynas non valere defunctis. Vivorum oblationes ad pedes accipit, quod & Apoſtolos feciſſe legimus in ipſorum Actis. Omnes iſtas oblationes Epiſcopali diſpoſitioni ſemper ſubjecerunt Canones, ipſarumque invaſores, fraudatores, aut vexatores Laicos damnarunt uti pauperum necatores. Hoſce Canones innovat & confirmat Nicolaus ſecundus.

Etiam Primitiarum oblationem eſſe apud nos antiquiſſimam oſtendit ſeptimus Canon Synodi Gangrenſis: *Si quis Eccleſiaſticas fructuum oblationes extra Eccleſiam accipere aut dare voluerit præter conſenſum Epiſcopi, vel ejus cui hujuſmodi officia commiſſa ſunt, nec cum ejus voluerit agere conſilio, anathema ſit*. Dionyſius Exiguus ad vocem, *Fructuum*, explicationis gratia addidit, *Aut Primitiarum*. Nihil novi induxit Synodus, ſed avitum Cleri jus adversùm Euſtatii Sebaſteni in prima Armenia Archiepiſcopi nugas duntaxat ſtabilivit ac defendit. Eaſdem oblationes laudant vulgares Apoſtolorum Canones, mandantes ſolas novas ſpicas, uvas & oleum ad Altare, reliquas omnes Primitias Epiſcopo C. 4. 5.
aut Presbyteris ad domum dirigi. Quem Canonem ſæculo adhuc quarto fuiſſe Eccleſiæ Antiochenæ ignotum, ideoque non eſſe Apoſtolicum, ſuadent hæc Sancti Joannis Chryſoſtomi in quadrageſima tertia ſuper primam ad Corinthios Epiſtolam Homilia verba: *Si hoc dicerem, Da mihi & depone in meis ædibus, pudendum fortè eſſet quod dicerem. Imò verò ne tunc quidem. Nam qui Altari aſſident, Altaris ſunt participes. Cæterùm fortaſſè quiſpiam me reprehenderet, ut qui pro me verba facerem. Nunc autem ſupplico pro egentibus*. Nulla igitur tunc ad Epiſcopi vel

Preſ-

Presbyteti Domum directa fuiſſe videtur oblatio. Et plures vetuſti Canones affirmant omnem fieri vel ad Gazophylacium vel ad Altare. Quidquid ſit, laudatus Doctor Primitiarum oblationem commendat in Apoſtolicorum Actuum Commentariis, opulentos terræ poſſeſſores adhortans ad ſuam cuique villæ ſeu pagi ædificandam Eccleſiam, & de Cleri iſtic tunc conſtituendi ſuſtentatione adjungens: μικρὸν ἐξ ὅλων τῶν καρπῶν τῶν σῶν τὸν θεὸν πρότερον ἀπόμοιραν καὶ ἀπαρχὰς λαμβάνειν. *Parumne eſt Deum ex omnibus*
Hom. 18. *fructibus tuis primam partem & Primitias accipere?* Hoc enim modo præſens contextus omninò debet verti. Et in laudatis Apoſtolicæ ad Corinthios Epiſtolæ Commentariis: *Opifex, utpotè calceorum coaſarctiator, ſutor, faber ærarius, vel quivis alius artifex, cùm aliquid vendiderit ex eis quæ ſua arte fiunt, det Deo Primitias pretii, ibi parvam partem dejiciat, ut ex minori parte cum Deo partiatur.* Ab omni fideli parvam arcam, in qua quotidiè iſtas Primitias deponat, ſuadet fieri ad lectum, ab illa promittens ſecuritatem adversùs perturbationes nocturnorum viſorum atque inſomniorum. Et pergit: *Hoc autem fac non ſolùm vendens, ſed etiam emens. Hanc legem etiam ſervent qui prædia poſſident in proventibus: Etiam omnes qui juſta colligunt vectigalia. Ad eos enim qui uſuras exigunt, à me verba non fiunt, neque ad milites qui concutiunt, & aliis procurant calamitates.* Generatim ex rebus iniquè acquiſitis nullam vult fieri oblatio-
C. 2. c. 25. 27. 34. nem. Primitias etiam frequenter & inſtanter commendant Apoſtolicæ ſub Romani Clementis nomine conſtitutiones, aſſerentes eſſe Divinum Præceptum: Utique Præceptum veteris legis, ab Apoſtolis translatum in Eccleſiam. Nam & hic noſtra juſtitia abundare debet ſupra juſtitiam Scribarum & Phariſæorum. Et hinc cæcam Gentilitatem Chriſtianis moribus, Chriſtiana præſertim in pauperes munificentia, fucare geſtiens Imperator Apoſtata Julianus ad Arſacium Galatiæ Pontificem ſcripſit: *Doceto Gentiles in ejuſmodi Miniſteria pecuniam conferre, & pagos Gentilium ex fructibus offerre Diis Primi-*
Epiſt. 49 *tias, & ejuſmodi beneficentiæ officiis aſſuefacito.* Quòd nempè tunc iſta ex avito more obſervarent Chriſtiani.

Divinam ejuſdem veteris teſtamenti, quòd Levitis Decimas adſcripſit, legem laudat in litteris ad Furnenſis Eccleſiæ Clerum Sanctus Cyprianus, & adjungit de Chriſtianorum Clerico-
Epiſt. 66. rum ſuſtentatione: *In honore ſportulantium Fratrum tamquam Decimas ex fructibus accipiant.* Ad quem locum ſcribit Nicolaus Rigaltius: *Decimæ quidem jure Moſaico debebantur, minimè autem jure Chriſtiano. Itaque ab Apoſtolis uſque ad Cypriani tempora nulla fuit inter Chriſtiana ſubſidia mentio Decimarum. Uſitatæ aliquamdiu ſportulæ. Poſteà verò, exoleſcente ſportularum honore, intravere in Eccleſiam Decimæ, Religionis obtentu, ac primò quidem ſpontanea liberalitate, quaſi ſportulis haud ſufficientibus, oblatæ, mox autem & crudeliter exactæ.* Eundem in ſenſum exponit hæc ejuſdem Cypriani verba in libro de unitate Eccleſiæ: *At nunc de Patrimonio nec Decimas damus.* Antiquiſſimas tamen eſſe Chriſtianorum Decimas oſtendit adductus Sancti Joannis Chryſoſtomi locus. Etenim adjungit: *Neque magnum quid peto, ſed tantùm quantum Judæorum Infantes, & mille malis pleni, tantùm nos qui cælum exſpectamus, faciamus. Hæc autem dico, non legem ferens, neque prohibens ne plus eroges, ſed æquum cenſens, ut non minùs deponas, quàm partem Decimam.* Primitias vult eſſe Decimam fructuum & cujuſvis lucri partem. Decimas confundit cum Primitiis, adeoque ubicumque laudat Primitias, cenſendus eſt & Decimas laudare. Et hinc forſan ſuprà adductum ex Apoſtolicorum Actuum Commentariis locum, manifeſtè laudantem ſolas Primitias, antiquus translator ità Latinè reddidit: *Parumne eſt Deum ex omnibus frugibus priùs partem ac Decimas accipere?* Norat Primitias ac Decimas à Chryſoſtomo confundi. Quidquid ſit, Decimas patenter laudat etiam in Apoſtolicæ ad Epheſios Epiſtolæ commentariis, aſſeverans Chriſtianos longè arctiùs quàm Judæos obligari ad eleemoſynas, & adjungens: *Nam quid Judæi non faciebant? Decimas, & rurſum Decimas præbebant Orphanis, Viduis, Proſelytis.* Homil. 9.
Sed mihi quidam de quopiam dicebat: Hic aut ille dat Decimas. Quantò eſt hoc plenum probro & dedecore, ſi quod apud Judæos non habebatur in admiratione, hoc apud Chriſtianos factum eſt admirabile? Si tunc erat periculum Decimas non relinquere, cogita quantùm nunc ſit. Ex quo vides Decimas tunc fuiſſe dumtaxat voluntarias. Eas quippè non unuſquiſque, ſed hic dumtaxat aut ille dabat, eratque opus admiratione dignum. Eſſe tamen à cunctis debitas Chryſoſtomus conatus eſt perſuadere. Eaſdem manifeſtè laudat Synodus Gangrenſis, conſuetas tunc fidelium oblationes vocans καρποφορίας, id eſt, fructuum oblationes. Etiam Antiochena Synodus Eccle- C. 7. 8.
ſiaſticarum poſſeſſionum reditus diſtinguit ab *agrorum fructibus*, quos quis non videat eſſe De- C. 25.
cimas? Et ad Herminum Comitem ſcribit Iſidorus Peluſiota: *Præclarè, Dominum ornas, cùm nobis fructuum tuorum Primitias tribuis, Decimam-* L. 1. Epiſt. 317.
que partem ex ubertate terræ tuæ pendis ei, à quo ipſam accepiſti. Et in decima quarta Joannis Caſſiani collatione ad Abbatem Joannem dixit quis pius ruſticus *ſe numquam de fructibus ſuis ali-* C. 7.
quid uſurpaſſe, niſi priùs Deo Primitias eorum ac Decimas obtuliſſet. Has etiam in novo Teſtamento eſſe obligationis, multis oſtendit in vigeſima prima collatione Abbas Theonas. Inter C. 5. 6. 7.
Auguſtinianos item de tempore ſermones eſt unus de reddendis Decimis, quem uti legitimum Auguſtini fœtum laudavit non ſolùm Gratianus Monachus, ſed etiam in Decreto ſuo San- Serm. 219.
ctus Ivo Carnutenſis, & in libris de Laicali inſtitutione Jonas Epiſcopus Aurelianenſis. Et hinc Lovanienſes noſtri ipſum in legitimorum ſermonum corpore reliquerunt. Quidquid ſit, adver- L. 2. c. 19.
sùs neſcio quem ineptum diſputatorem ſcribit in litteris ad Caſulanum Presbyterum laudatus Auguſtinus: *Poteſt iſte dicere etiam illos, qui omnium fructuum ſuorum Decimas dant pauperibus, cum*
Phariſæo damnari, quia hoc quoque inter ſua ope- Epiſt. 86.

*ra prædicabnt , quod cupimus à multis fieri Chriſtia-
nis*. Clerieos noſtros , non minùs quàm antiquæ
legis Sacerdotes ac Levitas , ex oblationibus &
Decimis vivere, ſcribit & Sanctus Hieronymus
in litteris ad Nepotianum ; & antiqua , per
Epiſt. 2. Conſtantinum Caietanum ex Vaticanæ Baſilicæ
Archivis deſcripta , ac per Martium Mileſium
nuper publicata, Sancti Damaſi Pontificis vita
ſic habet: *Damaſus præcepit Sacerdotibus , ut ne-
garent ſanctam communionem, & Eccleſiarum in-
greſſum omnibus , qui Decimas non perſolverent ,
commemorans quod Dominus in lege præcepit* , DE-
CIMAS ET PRIMITIAS NE TARDAVE-
RIS REDDERE. *Si enim tardare peccatum eſt ,
multò magis non perſolvere*. Scio hinc indè ti-
tubare ſcriptum iſtud , eſt tamen antiquum ac
eruditum. Quin & Sanctus Irenæus , ſecundo
Chriſti ſæculo in medio Gentilium perſecutio-
num æſtu Lugdunenſis Archiepiſcopus, affirmat
fidelium ſuo tempore oblationes fuiſſe Decima
majores. Ex quibus omnibus lucet tribus priori-
bus ſæculis Clerum & pauperes vixiſſe ex ſolis
fermè oblationibus, quæ tamen hinc indè ali-
quam Decimarum referrent imaginem . Data
per Conſtantinum Imperatorem pax uti ac-
quirendorum fundorum, ità & poſtulandarum
Decimarum jure impartivit Eccleſiam , Exin-
dè & in Synodis & in ſuis ad populum ſermo-
nibus cœperunt Epiſcopi ipſas non ſolùm ut
gratuitas eleemoſynas , ſed ut debita ſtipendia
ſibi ac pauperibus vendicare . Apoſtolicarum
conſtitutionum, qui ad quarti ſæculi exordium
aut medium videtur ſcripſiſſe , auctor affirmat
ipſas deberi ex Divino mandato, antiquam Dei
de illis legem non fuiſſe cæremonialem , aut ju-
dicialem, ſed moralem, ideoque Domini mor-
te non exſufflatam eſſe , ſed firmatam ab ipſo,
jubente juſtitiam noſtram eſſe Judaica majorem.
L. 2. c. Moſaica de alendo Clero mandata aſſerit per
34. 35. Apoſtolos eſſe innovata.

Hæc tamen doctrina & lex non ſtatim ubique
obtinuerunt. Etenim in libertatibus, quas An-
glicanæ Eccleſiæ dedit apud Rogerum Hove-
denſem Guilielmus Rex Conquæſtor, Decima-
rum debitum admittit eſſe ſtricti juris, & ad-
jungit: *Hæc enim Sanctus Auguſtinus prædicavit
& docuit , & hæc conceſſa ſunt à Rege, & à Baro-
nibus , & à Populo . Sed poſteà inſtinctu Diaboli ea
multi detinuerunt , & Sacerdotes negligentes locu-
pletes non curabant inire laborem ad perquirendas
Decimas, eo quòd ſufficienter habebant ſuæ neceſ-*
Fol. 601. *ſaria vitæ* . Anglia ab Eleutheri Pontificis tem-
pore fuit Chriſtiana , & tamen Decimas non
admiſit, niſi ad prædicationem ſui Apoſtoli &
Reparatoris Sancti Auguſtini . Quin imò de
Edelnulpho Rege ſcribit Ailredus Abbas Rie-
vallenſis: *Eleemoſynis ſanè ſic operam dabat , ut
totam terram ſuam pro Chriſto decimaret , & par-
tem decimam per Eccleſias ac Monaſteria divideret* .
Nempè collapſam , quam Sanctus Auguſtinus
induxerat, pietatem reparavit. Decimas à Ma-
chabæo Rege fuiſſe inductas in Scotiam, & A-
dam Carthanenſem Epiſcopum, qui ipſas ſub
excommunicatione cœpit exigere, fuiſſe truci-
datum à Ruſticis, ſcribit in Scotorum Hiſtoria
Hector Boetius. In Hiberniam induxit per Hen-
ricum ſecundum Angliæ Regem convocata Sy- L. 12. c. 9.
nodus Caſſelenſis. Exſtat apud laudatum Roge-
rum Hovedenſem. Non lites tantùm , ſed & L. 15. c. 22. 33.
crudelia bella , quæ pro Thuringiæ Decimis geſ- Fo. 528.
ſerunt cum Erfurtenſibus Moguntini Epiſcopi,
latè habes apud Lambertum Schafnaburgenſem. A. 1069,
Et Geroldo Lubecenſi Epiſcopo, Decimas tam- 1073.
quam à Deo & Apoſtolis donatas exigenti in
terra Wagirenſi , reſponderunt apud Hembol-
dum Presbyterum in Sclavorum Chronico Hol-
ſati, *numquam ſe daturos Decimas , quas Patres
ſui non dediſſent, malle ſe potiùs ſuccenſis ædibus* L. 2. c. 31.
*propriis egredi terram, quàm tantæ ſervitutis ju-
gum ſubire* . Conſultabant trucidare Epiſcopum,
terram incendere, & fugere ad Regem Dano-
rum . Etiam Sclavos , dum ſuſcepere fidem,
adversùs Decimam expoſtulaſſe , & ſtipulatos
fuiſſe cum Aldenburgenſi Epiſcopo, refert idem
Hemboldus Litigarunt item recentes converſi C. 12.
Saxones , ideoque in dato ad ipſos Capitulari
ſtatuit Carolus Magnus: *Secundùm Dei manda-
tum præcipimus , ut omnes decimam partem ſubſtan-* C. 16.
*tiæ & laboris ſui Eccleſiis & Sacerdotibus donent ,
tam nobiles quàm ingenui, ſimiliter & liti* . Quòd
& ipſe omnium Regiorum proventuum daret Cap. 15.
Decimam , ibidem teſtatur . Omnium ſpolio-
rum Decimam fuiſſe datam à Cruce ſignatis
in terra Sancta militibus affirmat in Sacri Bel-
li Hiſtoria Raimondus dn Agiles Canonicus
Podienſis . Quin & totius ſuæ monetæ Deci-
mam Hungari Reges dabant Archiepiſcopo
Strigonienſi. Fateor eſſe gravn onus: Et inte-
rim ipſnm omnis ferè ſub cœlo Eccleſia poſt
magnas luctas admiſit, ita tamen ut infidam
adminiſtrationem numquam ferè ceſſaverit cul-
pare populus, & adversùs ipſam murmurare &
recalcitrare . Rationem exponit in litteris ad
Alexandrum ſecundum Pontificem Sanctus Pe-
trus Damiani , Eccleſiaſticorum ſuo tempore
militum inſolentiam, & duram Epiſcoporum
ſub ipſis ſervitutem deplorans , & adjungens:
*Penſemus etiam, quale hoc ſit, quia hæc nonnul-
li & inviti perferunt, & tamen eos , quos cele-* L. 1. E-
rant, prædiis & facultatibus Eccleſiæ , velint no- piſt. 10.
*lint , cariùs emunt. Quotidiè Regales epulæ , quo-
tidiè apparatus, quotidiè nuptiale convivium: Et
undè refrigerari debuerant indigentes , rubentium
tabularum retreant geſtatores. Et cùm Epiſcopus
diſpenſator & patronus debeat eſſe pauperum, ad
eorum menſam affluentibus deliciis alieni ructant ,
cùm & illi , quorum eſt tota ſubſtantia , procul
excluſi famis inopia contabeſcant. Inter omnia por-
rò hæc mala illud excedit , & Diabolicam propemo-
dum æquare videtur nequitiam , quia prædiis in
militiam profligatis , omnique poſſeſſione terrarum,
inſuper etiam & Decimæ & plebes adduntur ſæcu-
laribus in beneficium. Quæ profectò liberalitas in-
honeſta & indigentibus adimit undè vivant , &
Diœceſanos etiam deterret ut Decimas non perſol-
vant* . Eandem in Eccleſiæ milites profuſionem
acriter damnat in litteris ad neſcio quem Epiſco-
pum, & pergit: *Quid eſt Decimas in uſum ſæcu-
larium vertere , niſi mortiferum eis virus , quo
pereant exhibere? Huc accedit , quod & Plebeſanie* L. 5. Epiſt.

juſta

juſta datur occaſio, ut matricibus ſuis Eccleſiis obedientiam ſubtrahant, & non eis legitima Decimarum tributa perſolvant. Graſſabatur tunc non dumtaxat Laica Antiſtitum inveſtitura, ſed & Regia nominatio: Eccleſiarum milites inſuper aderant Epiſcoporum electionibus. Horum igitur, apud Peincipem præſertim, ſuffragia venabantur atque emebant ambitioſi Clerici, & per talem Simoniam creati Epiſcopi ſacrilega iſta debita per datas in beneficium Decimas extollebant. Etiam de Sclavis Aldenburgenſi Epiſcopo Decimas recuſantibus ſcribit laudatus L. 1. c. 91. Presbyter Hemboldus: *Propterea hoc adjecerunt, non multùm aberrantes à veritate, quòd omnes penè Decimæ in luxus ſæcularium ceſſerant*. Fidelis populus è fundorum & vultuum ſuorum ſudoribus non ampliùs pauperes, ſed ſolos cum eminentiori Clero, Simoniacis Eccleſiæ militibus gaudere, imò luxuriari videns Epiſcopos, Decimas retrahere frequenter tentavit. Caroli Martelli, qui ipſas cunctas etiam Reipublicæ militibus diviſit in ſtipendia, violentia hocce item tempore graſſabatur. Adversùm hoſce abuſus ſtatuit ex antiquis Patrum Regulis Nicolaus ſecundus, ut Decimæ, Primitiæ, ac omnes tam vivorum quàm defunctorum oblationes ſint in poteſtate Epiſcopi, ac Eccleſiis Dei fideliter à Laicis ſolvantur. A Laicis invaſas, aut quovis modo obtentas Decimas vult reddi, atque ità auferri anſam, ex quo fidelis populus ipſarum ſolutionem meritò detrectabat.

Porrò vivorum oblationes ſunt factæ in Baptiſmi, Matrimonii, aut cujuſcumque Sacramenti vel benedictionis perceptione ad miniſtrantis Clerici ſuſtentationem collationes; Defunctorum autem oblationes ſunt illa, quæ hodiè vocitantur jura funeralia. Hæc omnia oblationum nomine contineri definit apud Gregorium nonum Honorius tertius. L. 5. tit. 40. Sunt antiquiſſima & ſpontanea, ideoque ab omni Simoniæ C. 29. 31. aut fœdi quæſtus vitio munda populi in Clerum pietas, de qua in litteris ad Aurelium Carthaginenſem Archiepiſcopum ſcripſit Sanctus Auguſtinus: Epiſt. 68 *Oblationes pro ſpiritibus dormientium, quas verè aliquid adjuvare credendum eſt, ſuper ipſas Sanctorum Martyrum memorias non ſint ſumptuoſæ, atque omnibus petentibus ſine typho & cum alacritate præbeantur, neque vendantur. Sed ſi quis pro Religione aliquid pecuniæ offerre voluerit, in præſenti pauperibus erogetur*. In defunctorum ſuffragiis permittit aliquid à Clero accipi, imò &, niſi ſtatim detur pauperibus, retineri, ea tamen vetat vendi, ſeu aliquid pro illis poſtulari. Etenim uti ſpontaneam oblationem paſſim indulſerunt, ita omnem exactionem Patres & Canones ſemper damnaverunt. Hæc ſciens fidelis hujus præſentis Synodi tempore populus erat in Clerum ex jam dictis cauſis tenax & lentus. Hinc illum officii admonet Canon, ſtatuitque quod poſteà etiam ſtatuit Cardinalis Gualo Paſchalis ſecundi per Galliam Legatus: *Prohibemus ſub excommunicatione, ne Sacerdotes vel Clerici, occaſione alicujus conſuetudinis, pro Baptiſmo, Sepultura, Benedictione, aliiſque Sacramentis Eccleſiaſticis aliquid exigere vel extorquere præſumant, ſed ea liberaliter & ſine difficultate ſtudeant Canonicè miniſtrare. Moneantur tamen Laici diligenter, ne quod pro reverentia Sacramentorum devotio fidelium introduxit, ex avaritia velint aliquatenus revocare*.

CANON VI.

UT per Laicos nullo modo quilibet Clericus aut Presbyter obtineat Eccleſiam, nec gratis, nec pretio.

SCHOLION.

JUs Patronatus, Eccleſiarum ſub Laicis ſervitutem, antiqui Patres & Canones omninò ignoraverunt. Ejus prima rudimenta videtur in prima ſua Apologia agnoſcere Sanctus Athanaſius, Conſtantio Imperatori factam à ſe in necdum conſecrata Baſilica ſynaxim improperanti, reſpondens: *Non encœniorum feſtum celebravimus, Religioſiſſime Auguſte, id enim celebrare ante tuum Decretum fuiſſet prorsùs nefarium*. Eam Conſtantii impenſis perfecerat Athanaſius, ideoque ſine ejus conſenſu admiſit non potuiſſe dedicari. Prima, ad Sancti Leonis Magni annum ſecundum habita, Arauſicana Synodus diſtinguit Laicum & Eccleſiaſticum Baſilicæ ædificatorem ſeu Patronum: A Laico mandat ad ejus dedica- C. 10. tionem non advocari alienum Epiſcopum. Quod nempè anteà quidam id attentaſſent. Aliena in Parochia ab Epiſcopo, licet non pro proprio fundi negotio, ſed pro publica populi utilitate ædificatam Baſilicam ſancit pleno jure regendam à loci Antiſtite, ejus tamen Clericos ab ædificatore permittit eligi, ſeu præſentari. A loci Antiſtite mandat hos conſecrari atque inſtitui. Hanc electionem non Laico, aut cuivis Clerico, ſed ſoli Patrono Epiſcopo permittit, quòd is ex officio noverit Regulas iſtiuſmodi electionis. Hanc tamen poteſtatem Laicis poſteà indulſit quarta Synodus Aurelianenſis. Etenim ſeptimus Canon jubet, ut prædiorum Domini Oratoriis ſeu Ruſticanis ibidem Eccleſiis contra Epiſcopi voluntatem non intrudant peregrinos Clericos, niſi forſan quos Epiſcopus probarit. Ipſis permittit ſolam præſentationem. Hic eſt Canon trigeſimus tertius: *Si quis in agro ſuo aut habet, aut poſtulat habere Diœceſim*, id eſt, Parochia-

lem

lem Eccleſiam, *primùm & terras ei deputet ſufficienter, & Clerkos qui ibidem ſua officia impleant, ut ſacratis locis reverentia condigna tribuatur*. Per Clericorum tamen deputationem aliqui non præſentandi jus, ſed ſolam dotationem volunt intelligi. Quidquid ſit, ad Venantium Lunenſem Epiſcopum ſcribit Sanctus Gregorius L. 7. Indict. 2. Epiſt. 33. Magnus: *Quia glorioſus Aldio, Magiſter Militum, in civitate ipſius Presbyteros vel Diaconos omninò deſiderat ordinari, eos qui ad conſecrandum eliguntur, Fraternitas veſtra diligenter inquirat. Et ſi nihil eſt quod Canonicè eorum ordinationem impediat, Deo propitio illos ſtudeat ordinare*. Nempè ſuæ Civitatis Eccleſiam Aldio ædificaverat. Nec obeſt quod ejuſdem Pontificis ad Felicem Meſſinenſem Antiſtitem Epiſtola dicat *Baſilicæ Conditori nihil competere juris, niſi proceſ-* L. 22. Epiſt. 10. *ſionis gratiam, quæ omnibus Chriſtianis in commune debetur*. Agit enim de Baſilica, non per Laicum, aut Epiſcopum, ſed per inferiorem Clericum, utpotè Januarium Meſſinenſis Eccleſiæ Subdiaconum, exſtructa, cui gradui præſentandi jus iſta ætas nondum attribuebat. Addit nona Toletana Synodus: *Pia compaſſione decerni-* C. 2. *mus, ut quamdiu fundatores Eccleſiarum in hac vita ſuperſtites exſtiterint, pro eiſdem locis curam permittantur habere ſollicitam, & ſollicitudinem ferre præcipuam, atque Rectores idoneos in eiſdem Baſilicis eidem ipſi offerant Epiſcopo ordinandos. Quòd ſi ſuperſtitibus eiſdem fundatoribus Rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopas ordinare, & ordinationem ſuam irritam eſſe noverit, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco, quos eidem ipſi fundatores condignos elegerunt, ordinari*. Quæ Patronatæ Eccleſiæ libertas videtur fuiſſe apud ſolos Hiſpanos: Apud alias Gentes præſentandi jus videtur fuiſſe perpetuum, & ad hæredes tranſiviſſe. Quidquid ſit, jam pridem ità tranſiit etiam apud Hiſpanos. Notandus eſt Canon ſeptimus jam laudatus quartæ Synodi Aurelianenſis: Violentiam illam, qua Laici Patronì Presbyteros ac alios Clericos quandoqne gratis, quandoque pretio, in Eccleſias intrudebant invitis Epiſcopis, oſteodit eſſe valdè antiqnam. Adversùs illam ſemper reſurgentem habemus plurimos poſteriores Canones, quos hic adversùs eandem denuò redivivam innovat Nicolaus ſecundus. Damnat & aliam ſui temporis iniquitatem, de qua nobis ſuprà dixit Sanctus Petrus Damiani: *Ab Epiſcopis inſuper etiam Decimæ & plebes*, ſeu Parochiales Eccleſiæ, *adduntur in beneficium ſæcularibus*. Quomodo olim Carolus Martellus Epiſcopia ac Monaſteria, ità tunc Epiſcopi Altaria dabant Laicis in militiæ ſtipendia: Et quomodo tunc Lsici illa, ità nunc & hæc tractabant ut propria allodia, ideoque in illa Clericos invitis Epiſcopis quandoqne gratis, frequenter pretio intrudebant. Quod hic Canon etiam damnat.

CANON VII.

UT nullus habitum Monachi ſuſcipiat, ſpem aut promiſſionem habens, ut Abbas fiat.

SCHOLION.

ABbatias à Clericis appeti ac ambitiosè invadi eſt antiqua miſeria, à Sancto Gregorio Magno damnata in litteris ad Sanctum Maximianum Syracuſæ Epiſcopum: *Presbyteros, Diaconos, cæteroſque cujuslibet ordinis Clericos, qui in Eccleſiis quoquo modo militant, Abbates per Monaſteria eſſe non permittat, ſed aut admiſſa Clericatus militia Monaſticis non provehantur ordinibus, aut ſi in Abbatis loco permanere decreverint, Clericatus nullatenus permittantur habere mi-* L. 3. Epiſt. 11. *litiam. Satis enim incongruum eſt, ſi cùm unum ex* L. 4. Epiſt. 1. *his pro ſui magnitudine diligenter quis non poſſit* L. 5. Epiſt. 28. *explere, ad utrumque judicetur idoneus, ſicque in-* L. 6. Epiſt. 40. *vicem & Eccleſiaſticus ordo vitæ Monaſticæ, & Eccleſiaſticis utilitatibus Regula Monachatus impediatur*. Enndem ambitum damnat in litteris ad Joannem Ravennæ Archiepiſcopum, ac in litteris ad ejus ſucceſſorem Mariniannm. Carolns Martellus indnxit abuſum longè fœdiorem, qno non ſolùm Clericis, ſed etiam Laicis Abbatiæ dabantur in Commendam. Monſtrum iſtud dudum impugnarunt, & necdum ubique expugnatunt ſanctiſſimi Majores noſtri, & ex ejus cineribns prodiit alia ambitionis lepra, qua ad Abbatis ſeninm, morbum aut mortem Laici, ac præſertim Clerici ab Electoribus, præcipuè à nominante Principe, cœperunt dignitatis promiſſionem & certam ſpem accipere, atque ex ipſa per Hipocryſim monacbari. Ex ſimili non alicujus Abbatiæ, ſed ipſius Conſtantinopolitani Patriarcbatus promiſſione ac ſpe attonderi ſe in Monacbum fecit verſipellis Pbotius, ideoque ſtatuit Synodus octava: *Prioribus Canonibus concordantes definimus neminem de Senatoria dignitate, vel mundana converſatione nuper tonſum ſuper intentione vel exſpectatione Pontificatus vel Patriarchatus honoris, Clericum aut Monachum factum, ad hujuſmodi ſcandere gradum, licet per ſingulos Ordines Divini Sacerdotii plurimum temporis feciſſe probetur*. Taliter promotum mandat ejici ac degradari. Can. 5. Et ſub Victore ſecundo celebrata Synodus Tholoſana ſtatuit: *Si quis Clericorum, adipiſcendæ Abbatiæ cauſa, Monachus effectus fuerit, in Abbatia quidem Monachus permaneat, ſed ad ipſum honorem, ad*

quem

quem ſpirabat, nullatenus accedat. Quod ſi præſumpſerit, excommunicetur. Ejuſmodi Monachationem eſſe Simoniacam, eſt ibi oſtenſum. Hoſce igitur Canones hic innovat Nicolaus ſecundus, ac ejus ſucceſſor Alexander ſecundus denuò confirmavit. Et hinc adversùs Abbatem Lexovienſem, qui priùs fuerat electus quàm factus Monachus, apud Gregorium nonum rectè reſcripſit Innocentius tertius: *Nos attendentes, quòd contra Regulares traditiones illud fuerit attentatum, cùm nullus ſpem aut promiſſionem habens, ut Abbas fiat, debeat monachari, electionem de ipſo factam*

L. 1. Tit. 6. c. 7. *curavimus irritare.* Electio enim eſt Abbatiæ addictio, ideoque non cadit in Laicum aut Clericum: Et ejus cauſa attonſus permanet ad dignitatem irregularis. Hinc item de non Monacho factum poſtulationem non poſſe per Epiſcopum, ſed per ſolum Pontificem admitti & confirmari,

C. 13. rectè reſcripſit Cæleſtinus tertius: Hæc enim admiſſio eſt univerſalis Canonis diſpenſatio, palàm ſpectans privativè ad Papam. Etiam novi-

C. 49. tium non poſſe eligi intulit ex eodem fonte Gregorius nonus. Et jure meritò: Nam Monachiſmus ex dicta ſpe cùm non poſſit incipi per aſſumptionem habitus, quomodo per profeſſionem

L. 1. Tit. 6. c. 28. L. 1. Tit. 3. c. 1. poſſit compleri? Eligendum debere eſſe expreſsè profeſſum Bonifacius octavus, debere eſſe in eodem ordine profeſſum addidit Clemens quintus. Mendicantium Ordinum Fratres in Abbates non ſolùm eligi, ſed & poſtulari vetuit in Extravagante communi Joannes vigeſimus ſecundus.

Hujus conſtitutionis rationem edicit Synodus octava: *Neque enim propter Religionem vel amorem Dei, aut propter exſpectationem tranſeundi viam virtutum, ſed ob amorem gloriæ ac Principatus tonſus hujuſmodi reperitur.* Exponit in litteris ad Eccleſiæ ſuæ Clericos & Monachos Sanctus Agobardus Archiepiſcopus Lugdunenſis: *Non ſoli Hæretici adulterant Verbum Dei, miſcendo fallacias ſuas, ſed & omnes qui per ſacrum miniſterium ad honores & divitias temporales pervenire feſtinant. Etiam & illi, qui ad honores & divitias ſublimari non poſſunt, & victum aut tegumentum quotidianum ex ſacro miniſterio adipiſci cupiunt. Quia non ideò ſumptus accipiunt ut prædicent, ſed* Epiſt. 11. *prædicant ut accipiant: Nec loquuntur ex ſinceritate ſicut ex Deo coram Deo, ſed ambulant in aſtutia; nec abdicant occulta dedecoris, ſed amplectuntur. Omnis ergò qui præponitur cæteris, ſive Clericus ſive Monachus, ſi ità videtur benevolus, & manſuetus, atque affabilis, ut ſubditorum corda in ſui amorem & propriam laudem convertat, adulter eſt, & regimen animarum ſuſcipere numquam debet.* Quem eſſe conſtantem omnium Patrum, immò & lucidum ipſius Apoſtoli ac Evangelii ſenſum, poſſit facilè demonſtrari. Et potiori jure id verum eſt in Monachiſmo. Monachiſmus eſt perpetuum in Cella, quaſi in ſepulchro, ab omni mundano ſtrepitu ſilentium, perpetuus apud Deum planctus & pœnitentia, profundæ humilitatis ac acquirendæ omnis virtutis & perfectionis profeſſio, tantaque ejeratio cunctæ etiam Eccleſiaſticæ dignitatis, ut vel ſolius Clericatus deſiderium ab antiquis paſſim dicatur eſſe venenum & peſtis Monachorum. Eadem de cauſa olim Monachi appellabantur *Renuntiantes*. Quocirca quiſquis ex Abbatialis dignitatis promiſſione vel ſpe renuntiat, ſola voce renuntiat, non corde, eſt mendax ac doloſus hiſtrio, & ſuæ profeſſionis manifeſtus adulter. Eſt ſimilis Conſulari Prætextato, apud Sanctum Damaſum Pontificem jocari conſueto: *Facite me Romanum Epiſcopum, & protinus fiam Chriſtianus.*

CANON VIII.

NEc aliquis Presbyter duas Eccleſias ſimul obtineat.

SCHOLION.

HUjus Canonis rationem edicit in ſua Canonicorum Regula Sanctus Crodogangus

C. 65. Epiſcopus Metenſis: *Presbyter non ampliùs quàm unam Eccleſiam habeat, ſicut & vir unam uxorem.* Et Synodus Namnetenſis: *Sicut Epiſcopus non plus poteſt habere, quàm unam Civitatem, & vir unam uxorem, ità Presbyter unam tantùm Eccleſiam. Itaque nullus Presbyter plures præſumat habere.* Et in litteris ad Robertum Pontiniacenſis C. 8. Monaſterii Priorem Stephanus Tornacenſis Epiſcopus: *Parochiales Presbyteri ſacramentaliter alligati ſunt Eccleſiis quas regunt, tamquam uxoribus propriis.* Eſt omninò inſtitutum Apoſtolicum, Epiſt. 1. ſed omni ferè ſæculo à Clericorum cupiditate violatum, ideoque per Synodos frequentiſſimè reparatum.

CANON

CANON IX.

ET per Simoniacam hæreſim nemo ordinetur, vel promoveatur ad quodlibet Eccleſiaſticum officium.

SCHOLION.

SImoniam adeò horrendè ac inverecundè, ut à multis crederetur non eſſe peccatum, fuiſſe iſto ſæculo graſſatam, eſt ſuprà oſtenſum: Epiſcopi ſuam dignitatem emebant paſſim à Principe, ideoque & Clericis vendebant non dumtaxat Eccleſiaſticorum Ordinum, ſed & Officiorum gradus, Defenſoris, Manſionarii, Œconomi, Caſtaldi, & quævis officia alia, in quorum mercatu Simoniam omninò committi definivit etiam Synodus Chalcedonenſis. Ejus Canonem innovat Nicolaus ſecundus.

CANON X.

UT cujuslibet Ordinis Clericos Laici non judicent, nec de Eccleſiis ejiciant.

SCHOLION.

CAnonis occaſionem edicit in Cameracenſis Eccleſiæ Chronico Baldricus Tornacenſis Epiſcopus: *Conradus Salicus Imperator Italiam abiit, ut ad votum de Regno ageret, & arma ferentes impugnaret. Cumque inibi degeret, quoſdam* L. 3. c. 55. *Longobardorum Epiſcopos, partibus Odonis faventes, irreverens factus, in vincula conjecit.* Et in exſtantibus apud Jacobum Gretzerum litteris ad Sanctum Othonem Bambergenſem Epiſcopum Fredericus Archiepiſcopus Colonienſis: *Quem non moveat, quòd omnis Eccleſiaſtici vigoris auctoritas Aulicis & Palatinis in quæſtum verſa eſt? Synodalis Conventus Epiſcoporum, annua concilia, omnes denique Eccleſiaſtici Ordinis adminiſtrationes in Regalem Curiam tranſlata ſunt, ut illorum marſupiis inſerviant, quæ ſpiritualiter examinari debuerant.* Agit de Imperatore Henrico quarto, Epiſt. 45. adversùs cujus Patrem Henricum tertium, Wigern Ravennatum Archiepiſcopo, quòd necdum conſecratus Pontificalem Miſſam celebraſſet, pœnas infligere auſum, ſcripſit apud Anſelmum Leodienſem Canonicum Wazo ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus: *In ſæcularibus negotiis Imperiali Excellentiæ debemus fidelitatem, in Eccleſiaſticis verò exceſſibus Apoſtolicam tantùm præſtolari debemus ordinationem, ideoque quòd iſte contra Eccleſiaſticum Ordinem deliquit, Apoſtolica tantùm cenſura diſcutiendum. Sin autem in ſæcularibus à vobis illi creditis*, id eſt, circa feuda Imperialia, *reprehenſibiliter geſſerit, veſtro debere ſtare judicio.* C. 100. Qui abuſus etiam in aliis Regnis tunc fuere graſſati. Laici item Decimarum & Altarium, ſeu Parochialium Eccleſiarum poſſeſſores aut patroni Curatos Presbyteros & ſubditum illis Clerum, uti ſuo arbitrio atque auctoritate intrudebant, ita & ejiciebant. Ambos frequentiſſimè damnatos abuſus iterùm damnat Nicolaus ſecundus.

CANON XI.

UT de Conſanguinitate ſua nullus uxorem ducat uſque ad generationem ſeptimam, vel quo uſque parentela cognoſci poterit.

SCHOLION.

SEptimi gradus, vel quo uſque parentela cognoſci poteſt, conſanguinitas nequaquam ex Apoſtolico Canone eſt matrimonii impedimentum. Antiqui Chriſtiani populi morem, adeoque & Apoſtolicum de ipſo Canonem prodit in libris de Dei Civitate Sanctus Auguſtinus, germanorum ac etiam in primo-ſecundo gradu conjugia damnans tamquam adverſa legi naturæ, & adjungens de conſobrinis: *Experti ſumus in connubiis Conſobrinorum etiam noſtris temporibus propter gradum propinquitatis, fraterno gradui proximum, quàm rarò per mores fiebat, quod fieri per leges licebat, quia id nec Divina prohibuit, & nondum prohibuerat lex humana. Verumtamen factum etiam licitum propter vicinitatem hor-*

rebatur illicitè, & quod fiebat cum Conſobrina, penè cum ſorore fieri videbatur, quia & ipſi inter ſe propter tam propinquam conſanguinitatem fratres
L.15.c.16. *vocantur, & penè germani ſunt*. Laudat Romanam legem, de qua ad Senatum, Claudii Augusti cum Germanici fratris ſui filia Agrippina inauditas eouſque nuptias ſuadens, apud Cornelium Tacitum in Annalium libris dixit Vitel-
L.12.c.5.6. lius: *Et Conſobrinarum diu ignorata conjugia tempore addito percrebuerunt*. Ea Romanis fuiſſe du-
L.9.c.6c. dum inviſa teſtatur etiam in cauſis Plutarchus. Cœpiſſe addit ex levi cauſa, & emanaſſe tunc hocce populi Decretum: *Licere omnibus ducere uſque ad Conſobrinas, ſuprà autem vetari*. Ejus tempus ignoro, eſſe tamen antiquiſſimum demonſtrant hæc S. P. Liguſtini ad Titum Livium verba: *Cùm primùm in ætatem veni, pater mihi uxorem, fratris ſui filiam, dedit*. Exindè ſe quaſi
C.42. ſi laudat. Et hinc etiam à ſemetipſo & Conſtantio Auguſto, Conſobrinis & Chriſtianis, mutuas ſorores fuiſſe ductas affirmat in litteris ad Senatum ac Populum Athenienſem Julianus Auguſtus. Hunc enim morem à lege Divina non damnari jam audivimus, ideoque ipſum nec notarunt Apoſtoli, & juxta ipſum fideles dudum vixerunt. Quocirca perperam in litteris, quarum fragmentum habes apud Jacobum Sirmondum in ſecunda Duziacenſi Synodo, ad Sanctum Gregorium Magnum ſcripſit Felix Epiſcopus Meſſinenſis: *Semper ad ſeptimum originis ſuæ gradum hæc à ſanctis Anteceſſoribus veſtris, & cæteris ſanctis Patribus, tam in Nicæna Synodo quàm in aliis Conciliis congregatis, ſervari debere reperi, & à rectè viventibus ac Deum timentibus hominibus ſtudiosè provideri cognovi*. Nihil enim tale eſt in Nicæna Synodo ſtatutum aut tractatum. Quinimò tertius Canon ſolam matrem, amitam, ac ſororem permittit aſſumi in Clericorum Agapetas, ideoque excludit Conſobrinas; Quòd nempè cum ipſis tunc liceret Matrimonium, ideoque ipſarum cohabitatio non effugeret ſuſpicionem. Eadem conjugia ſemper valuerunt etiam apud Judæos, ideoque in litteris ad nobilem virum Paternum Sanctus Ambroſius, Conſobrinorum conjugia
Epiſt. 48. affirmans vetari à lege Moſaica, eſt memoria lapſus.

Ita fuit uſque ad Theodoſii Magni legem, de qua idem Ambroſius: *Theodoſius Imperator etiam Patrueles, fratres, & conſobrinos vetuit inter ſe conjugii convenire nomine, & ſeveriſſimam pœnam ſtatuit, ſi quis temerare auſus eſſet fratrum pia pignora*. Eandem legem uti adhuc recentem laudat in ſupra memorato loco Sanctus Auguſtinus: *Nondum prohibuerat lex humana*. Et in edita ad Theodoſium Principem oratione Libanius Sophiſta Antiochenus: *Edixiſti etiam ne conſobrinorum nuptiæ eſſent, cum id paſſim liceret, neque iis quæ tibi juſta videbantur, temporis obſervantia validior fuit*. Et Victorinus, necnon in miſcella hiſtoria Paulus Diaconus: *Theodoſius tantum pudori tribuit & continentiæ, ut Conſobrinarum nuptias vetaret, ſicut ſororum*. Periit aut latet lex, ejus tamen motivam rationem adducit in laudato loco Sanctus Auguſtinus: *Quis dubitet honeſtiùs hoc tempore etiam Conſobrinorum prohibita eſſe conjugia, non ſolùm propter multiplicandas affinitates, ne habeat duas neceſſitudines una perſona, cùm duæ poſſint eas habere, & numerus propinquitatis augeri; ſed etiam quia neſcio quomodo ineſt humanæ verecundiæ quiddam naturale atque laudabile, ut cui debet cauſa propinquitatis verecundum honorem, ab ea contineat, quamvis generatricem, tamen libidinem, de qua erubeſcere videmus & ipſam pudicitiam conjugalem*. Adjectam fuiſſe ſeveriſſimam pœnam rectè dixit laudatus Ambroſius: Adjecta enim fuiſſe ignis ſupplicium & bonorum proſcriptionem diſertè teſtantur in ſcripta ad Eutychianum Prætorio Præfectum Lege Imperatores Arcadius & Honorius. Exſtat lex in Codice Theo- L.3.tit.11.C.3.
doſiano.

Quæſtio eſt, An adjecta etiam fuerit hæc mitigans clauſula: *Niſi tales nuptias quis per Principis Reſcriptum impetrarit?* Eo enim tempore Laicus Princeps impedimenta matrimonii, uti conſtituebat, ità & diſpenſabat. Partem affirmativam ſuadet Urbici tunc Præfecti Symmachi epiſtola: *Per epiſtolam ſummis precibus obſervavit, ut impetrata Sacri auctoritate Reſcripti, filia ejus fratris ſui filio copuletur, quod multis eſſe conceſſum, manifeſta teſtantur exempla*. Et in laudatis ad Pa- L.10.Ep.11.
ternum litteris Sanctus Ambroſius: *Sed dicis alicui relaxatum. Verùm hoc legi non præjudicat. Quod enim in commune non ſtatuitur, ei tantùm proficit, cui relaxatum videtur*. Vulgaris lectio habet, *Quod enim in commune ſtatuitur*: At ſine ſenſu. Eſt luculentè corrigenda. Præterea in lege ad Theodorum Prætorio Præfectum, exſtante item in Theodoſiano Codice, Honorius & Theodoſius ſecundus Auguſti palam affirmant nuptiarum ſupplicationem Conſobrinis non fuiſſe à ſuo triumphalis memoriæ parente interdictam. Reſpondeo tamen aliud eſſe aliquid à lege permitti, aliud non vetari. Quomodo æqui & juſti tenaciſſimus Theodoſius adversùm ſeveram adeò & capitalem legem in eadem ipſa dediſſet ſupplicandi facultatem? Et hinc non talem facultatem, ſed tantùm datæ diſpenſationis exempla & Symmachus & Paternus adduxerunt. Nempè iſta lex non fuit ex ſeveriſſimis, quæ vetabant etiam ſupplicari.

Verùm paternas leges non ſatis revereri conſuetus Imperator Arcadius etiam hanc poſt patris mortem ſtatim abrogavit. Etenim in memorata ad Eutychianum lege legem paternam confirmavit quidem, verùm ignis & proſcriptionis pœnam mutavit in alias leviſſimas. Hæc interim eſt lex, qua ſuum adversùs inceſtuoſas nuptias Canonem ſtabilivit ſecunda Synodus Turonenſis. In Codice Juſtinianæo exſtat & alia ejuſdem Arcadii ad eundem Eutychianum lex: *Celebrandis inter Conſobrinos matrimoniis licentia legis hujus ſalubritate indulta eſt, ut revocata priſci juris auctoritate, reſtinctiſque calumniarum fomentis, matrimonium inter Conſobrinos habeatur legitimum, ſive ex duobus fratribus, ſive ex duabus ſororibus, ſive ex fratre nati & ſorore ſint. Et ex eo* L.5.tit.4.C.19.
matrimonio editi, legitimi & ſui patribus ſucceſſores habeantur. Paternam legem plenè circum-

cumduxit, & priſcum jus reſtituit in ſuam auctoritatem. Quæ omnia firmavit & Juſtinianus. Verùm pro ſolo Orientali Imperio. Hinc enim qui poſt hanc legem in Occidentis Imperio vixit & de Dei Civitate libros ſcripſit, Sanctus Auguſtinus conſtanter affirmat Conſobrinorum nuptias nec licere nec valere. Ejus tempore apud Occidentem vigebat laudata Honorii ad Theodorum lex, Conſobrinorum conjugia damnans, permittens tamen à Principe poſtulari. Paternam de iſtis legem hæc laudat & firmat: Et quòd illa dictam ſupplicationem non interdixerit, ipſius indultum exiſtimat ei non adverſari. Paternam itaque legem & Arcadius & Honorius communiter mitigarunt quo ad pœnam, plenè poſtmodum caſſavit ſolus Arcadius, iſta adjuncta gratia ſolus Honorius temperavit. Et hoc jure Occidens dudum vixit. Etenim apud Aurelium Caſſiodorum exſtat ſolemnis formula, qua Occidentis Princeps etiam tunc ſolebat Conſobrinis ineundi conjugii facultatem ſeu diſpenſationem reſcribere ac impertiri. Dominus Cardinalis Cæſar Baronius exiſtimat Conſobrinorum, imò & ulteriorum graduum conjugia fuiſſe Chriſtianis longè priùs interdicta, ideoque laudatas leges definire de ſolis conjugiis Gentilium. Verum huc uſque adducta lucidè evincunt aliud. Et horum impedimentorum conſtitutio ac relaxatio dudum ſpectarunt ad Principem Auguſtum. Ex his interim vides Sacroſanctam Tridentinam Synodum, dum certis in caſibus permiſit diſpenſari quoad ſecundum affinitatis aut ſanguinis gradum, à vetuſtis Eccleſiæ moribus non deceſſiſſe.

l. 7. E. pat. 46.

Quis porrò impedimenta hæc uſque ad ſeptimum gradum, imò uſque ad omnem conjuncti ſanguinis notitiam extendere cœperit, eſt involutum & obſcurum. Eſſe antiquiſſimam Regulam, à Nicæna Synodo firmatam potiùs quàm introductam, adeoque Apoſtolorum aut Apoſtolicorum Patrum traditionem, affirmat in ſupra-adductis ad Magnum Gregorium litteris Felix Epiſcopus Meſſinenſis: *Quæ conſuetudo dudum illis aut iſtis in partibus, quando unà vobiſcum ab infantia nutritus atque edoctus fui, non erat, nec in ullis Prædeceſſorum veſtrorum Decretis, aut reliquorum generaliter aut ſpecialiter Patrum inſtitutis legi, aut hactenus ab ullis ſapientibus eſſe conceſſum didici, ſed ſemper uſque ad ſeptimum originis ſuæ gradum, hæc à Sanctis Anteceſſoribus veſtris, & cæteris Sanctis Patribus, tam in Nicæna Synodo, quam in aliis Sanctis Conciliis congregatis, ſervari debere reperi, & à recte viventibus ac Deum timentibus ſtudiosè provideri cognovi.* Gentilium Anglorum plurimos in prohibitis gradibus conjugatos repererat Sanctus Auguſtinus Apoſtolus, & multa ex ipſorum divortio ſcandala ac Evangelii impedimenta metuens Magnus Gregorius, diſpenſatoriè indulſerat omnia quarti aut ulterioris gradus matrimonia permanere. Hujus gratiæ exceſſum arguit Felix, affirmans eſſe Eccleſiarum conſuetudini, avitis Patrum legibus, ac Nicænæ Synodo adverſum, ideoque & prævaricatorium. Et omnia ejus allegata Gregorius comprobavit, ſeſe expurgans quòd non ſuo judicio, ſed ex totius urbis teſtimonio diſpenſaſſet pro ſolis ante fidem contractis Neophytorum matrimoniis, ideoque omnia contrahenda ad ſeptimum gradum omninò obligari. Et haſce Felicis ac Gregorii litteras eſſe authenticas ſupponit celebrata ſub Joannis octavi Papatu Synodus Duziacenſis. Felicianæ Epiſtolæ partem adducit, ac in ipſa fundat ſua adverſum inceſtas nuptias Decreta. Quod ipſum in libris de Laicali inſtitutione facit Jonas Aurelianenſis Epiſcopus, ex iſto forſan fonte affirmans ſeptimi gradus obſervantiam eſſe Apoſtolicam, receptam ab omni Eccleſia, traditionem. Etiam in Sancti Gregorii vita Joannes Romanæ Eccleſiæ Diaconus, & in Decreto ſuo eaſdem Epiſtolas laudat Sanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis. L. 2. c. 8. Lib. 9. c. 20. 55. 56.

Reſpondeo tamen ambas Epiſtolas eſſe ſpuria figmenta. Lucet ex ipſo ad hanc Auguſtini quæſtionem, *Uſque ad quotam generationem fideles debeant cum propinquis ſibi conjugio copulari*, Gregorii Reſcripto: *Quædam terrena lex in Romana Republica permittit, ut ſive fratris, ſive ſororis, ſeu duorum fratrum germanorum, vel duarum ſororum filius & filia miſceantur. Sed experimento didicimus ex tali conjugio ſobolem non ſuccreſcere. Et ſacra lex prohibet cognationis turpitudinem revelare. Unde neceſſe eſt, ut jam tertia vel quarta generatio fidelium ſibi licenter jungi debeat. Nam ſecunda, quam diximus, ſe omninò debet abſtinere.* In laudato Sancti Ivonis Decreto exſtat Joannis Patriarchæ Conſtantinopolitani ad Felicem Meſſinenſem Antiſtitem Epiſtola, hæc Sancti Gregorii verba referens in hunc modum: *Unde neceſſe eſt, ut jam quarta vel quinta generatio fidelium licenter ſibi jungantur.* Nempè ejuſdem cum Felicis ad Gregorium, & Gregorii ad Felicem litteris farinæ & auctoris eſt iſta Epiſtola. Ut Gregorium non in tertio, ſed in quarto dumtaxat gradu diſpenſaſſe perſuadeat, auſus eſt in germanas illius litteras ita graſſari. Quod vitium irrepſit ibidem in litteras Alexandri ſecundi ad Clerum Neapolitanum. Tantum abeſt à Gregorio probare Felicianæ Epiſtolæ figmenta, ut palàm edicat non ſolùm quarti gradus, ſed etiam ſobrinorum matrimonia omninò licere. Adeò pro quarto aut quinto gradu Angli non habebant opus ulla diſpenſatione. Nempè ſecundùm Honorii Auguſti legem, quæ Conſobrinorum & vetabat & Reſcripto poſtulati permittebat conjugia, Romana tunc Eccleſia adhuc vivebat. Ejus ſolam poſteriorem partem improbat Gregorius, ideoque apud exemptos à Romanorum legibus Anglos ſola ſobrinorum conjugia vult permitti. Verba hæc, *Experimento didicimus*, oſtendunt Conſobrinorum per Reſcriptum conjugia tunc adhuc apud Romanos omninò viguiſſe. Et quomodo Felix Meſſinenſis Epiſcopus crediditſſet quid iſtiuſmodi ſtatutum ab omnibus Patribus ac Synodis, etiam Nicæna? Quomodo crediditſſet nullo umquam Patrum aut Pontificum Statuto quarti gradus conjugium fuiſſe indultum? Quapropter poſteriorum ſæculorum fœtus ſunt iſtæ Epiſtolæ, à neſcio quo pio homine ad ſui temporis diſciplinam adversùs impugnatores Cap. 6.

tores aut prævaricatores tutandam atque firman-
dam confictæ & vulgatæ. Ex pluribus id de-
monſtrari poſſit capitibus. Et ejuſmodi figmenta
olim fuerunt familiaria.

Primum ergò pro ulterioribus gradibus Eccle-
ſiaſticum Decretum venit à ſecunda, quam ſub
Bonifacii ſecundi Papatu ad trigeſimum primum
ſexti Chriſtiani ſæculi annum celebravit Mon-
tanus Archiepiſcopus, Synodo Toletana: *Ne*
Cap. 5. *quis fidelium propinquam ſanguinis, uſquequo af-*
finitatis lineamenta generis ſucceſſione cognoſcit, in
matrimonio ſibi deſideret copulari. Utitur voce,
Sancimus, de nulla priori prævaricatione queri-
tur, ſed hanc Regulam ſolummodò vetat te-
merari deinceps, adeoque Decretum iſtud fuit
tunc in Hiſpania omninò novum & primum.
Et ad ipſum alludit in Æthymologiis Sanctus
L. 9. c. 6. Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis: *Uſque ad*
ſextum generis gradum conſanguinitas conſtituta eſt.
Et dat cauſam: *Ut ſicut ſex ætatibus mundi ge-*
neratio & hominis ſtatus finitur, ita & propin-
quitas generis tot gradibus terminaretur. Quidam
tamen exiſtimant eſſe ſpurium additamentum.
At ipſos errare evincunt antiquæ Viſigotho-
rum leges, in quarum tertio libro ſtatuit iſto-
Tit. 5. c. 1. rum in Hiſpania Rex Receſuintus: *Nullus præ-*
ſumat de genere patris, aut matris, aut uxoris,
in matrimonio copulare, ita ut uſque ad ſextum ge-
neris gradum nulli liceat ſanguinis propinquitatem
libidinosè fœdare, vel in conjugio appetere, exceptis
illis perſonis, quas per ordinationem atque conſen-
ſum Principum antè hanc legem conſtat adeptos fuiſſe
conjugium. Et in duodecimo ejuſdem Codicis
Tit. 2. c. 8. libro ſancitur: *Nemo de Judæis propinquitatem*
ſanguinis ſui conjugio copulet. Nullus uſque ad ſex-
tum generis gradum coitu quamcumque perſonam
Cap. 16. *contingat*. Deeſt legis Auctor: Fuiſſe Chintilla-
num Regem demonſtrat profeſſio, quam de ipſa
poſt multam recalcitrationem ſervanda fecerunt
Judæi apud Regem Receſuintum. Ex quo lu-
cet non hunc, ſed omninò Richaredum latæ in
Chriſtiana matrimonia legis fuiſſe Auctorem.
Et iſta profeſſio videtur non fuiſſe conſtans.
Eandem enim in Judæos legem iteravit, & gra-
viſſimis pœnis munivit Rex Ervigius. Catholi-
ciſſimi Principes laudatum Epiſcopi Montani,
quoniam in naturali jure fundabatur, Canonem
voluerunt etiam à perfidis Judæis obſervatum.
Porrò notandæ ſunt ad quarti libri primum titu-
lum priores quatuor leges: Edicunt fratres in
ſecundo, conſobrinos in quarto, ſobrinos eſſe
in ſexto gradu. Non juxta hodiernos Latinæ
Eccleſiæ Canones numerant, ſed ſecundùm ci-
viles Romanorum leges. Agunt de ſucceſſioni-
bus in temporales hæreditates. Quam formam
an etiam in matrimonii impedimentis ſervandam
velint, ignoro. Et hinc adductus Montani Ca-
non hodiernis matrimonii impedimentis non
manifeſtè favet.

Romana lex dudum viguit etiam in Gallia.
Etenim ad ſexti ſæculi annum ſextum habita
Cap. 61. Synodus Agathenſis diſertè vetat ſola conjugia
Conſobrinorum. Sobrinorum, quos eſſe conſo-
brinorum filios, ideoque tertio gradu junctos
rectè aſſirmat in adducto loco laudatus Iſidorus;
prima inhibuit ad ejuſdem ſæculi annum deci-
mum ſeptimum Synodus Epaonenſis: *Si quis* Cap. 30.
conſobrinæ, ſobrinæve ſe ſociet, inceſtos eſſe cen-
ſemus. Quod ut à præſenti tempore prohibemus,
ita ea quæ ſunt anteriùs inſtituta non ſolvimus.
Quæ clauſula ſolas ſobrinorum nuptias reſpicit,
lucideque affirmat ipſas uſque tunc in Gallia li-
cuiſſe. Eaſdem denuò vetant ad ejuſdem ſæculi
trigeſimum quintum prima Arvernenſis, & ad
annum ſeptuageſimum octavum Synodus Anti-
ſiodorenſis. Nempè Epaonenſe pro ſolis ferè
Burgundis Decretum reliqua etiam Gallia pede-
tentim ſuſcepit. Quinimò ad annum ſexageſi-
mum ſeptimum ſecunda Turonenſis Synodus
Conſobrinorum conjugia denuò vetat, adducit-
que laudatam Arcadii legem, addens Theodo-
ſianum Codicem eſſe notum doctis atque in-
doctis: Quòd videlicet eo uſque quidam Franci
aut Romani talia conjugia attentarent. Dudum
igitur Eccleſia circa hanc materiam vixit jure
Imperiali, nullamque univerſalem ſibi propriam
habuit legem.

Proindè primus Eccleſiæ Canon generalis,
qui uſque ad ſeptimum incluſivè gradum, aut
uſque ad quamvis juncti ſanguinis notitiam fie-
ri conjugia vetuit, prodiit à Romana Synodo
Gregorii ſecundi. Et hinc à Britonum Epiſco-
pis conſultus hac de re Leo quartus, non ad
Nicænum Canonem, nec ad Magni Gregorii
aut Felicis Meſſinenſis Epiſcopi litteras recurrit,
ſed reſpondit: *Ut definitum eſt à Patribus, nullus*
de propria cognatione ſibi audeat copulare, alioquin
anathema ſit. Undè Beati junioris Gregorii Decreta Cap 39.
eximiè ſunt tenenda. Ad eandem Bulgarorum
quæſtionem reſpondit & Nicolaus primus aſcen-
dentium cum deſcendentibus impedimentum eſ-
ſe naturale, ideoque protendi in infinitum, &
adjungit de collateralibus: *Inter eas quoque perſo-*
nas, quæ ex tranſverſo gradu cognationis jungun-
tur, eſt quædam ſimilis obſervatio, ſed non tanta.
Sacri verò Canones, & præcipuè Zachariæ ſummi
Præſulis Decreta, quid hic promulgent, Epiſcopo
veſtro vobis explorandum relinquimus. Gregorii
enim ſecundi Decreta Zacharias ſingulariter con-
firmavit. Et Jonas Aurelianenſis Epiſcopus in
libris de Laicali inſtitutione, ſeptimi gradus
obſervantiam volens eſſe Apoſtolicum Inſtitu-
tum, nullum Gregorio ſecundo priorem Cano-
nem potuit adducere. Adduxit hunc Canonem:
Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus
habuit, duxerit uxorem, anathema ſit. Eſt luci-
dè Gregorii ſecundi. Eum exponit ipſe Pontifex
Sancto Bonifacio Francorum Apoſtolo roganti, Epiſt. 9.
In quota progenie propinquorum matrimonium copu- cap. 1.
latur, reſpondens: *Dicimus quòd oportuerat qui-*
dem, quamdiu ſe agnoſcunt affinitate propinquos,
ad hujus copulæ non accedere ſocietatem, ſed quia
temperantia magis, præſertim in tam barbara
gente, plus placet quam diſtrictio cenſuræ, conce-
dendum eſt ut poſt quartam generationem jungan-
tur. Et ejus proximus ſucceſſor ad eundem Apo-
ſtolum Gregorius tertius: *Progeniem ſuam unum-*
quemque uſque ad ſeptimam generationem obſerva- Ep. 1. c. 5.
re decrevimus. Et hujus proximus ſucceſſor
Zacharias in litteris ad Pippinum domus Regiæ
Ma-

Digitized by Google

Majorem, ac reliquum Ftancorum populum & Clerum : *Nos juxta Prædeceſſorum & Anteceſſorum Pontificum*, utique duorum Gregoriorum,
Ep. 9. c. 12. *Decreta, multò amplius confirmantes dicimus, ut dum uſque ſeſe generatio cognoverit, juxta ritum & normam Chriſtianitatis & Religionis Romanorum non copuletur conjugiis*. Leonis Iſauri Imperii ſexto, octavi ſæculi vigeſimo ſecundo habita eſt laudata Romana Synndus, Gregorii autem ſecundi Epiſtola ſcripta eſt anno vigeſimo ſexto, ideoque Synodum omninò expoſuit. Eam Zacharias vocat ritum & normam Romanorum, quod nempè non pro tota Eccleſia, ſed pro ſola Italia ſtatuiſſet. Et hinc ipſam non plenè, ſed uſque ad quartum dumtaxat gradum à Barbaris Francis ſervatam voluit laudatus Pontifex : Succeſſores Gregorins tertius & Zacharias uſque ad ſeptimum incluſivè gradum juſſerunt ſervari. Fictus Felix Meſſinenſis Epiſcopus poſſit erraſſe in perſnnis : A Gregorio ſecundo factam Francis gratiam poſſit tranſcripſiſſe in Gregorium Magnum & Anglos, atque ità memoratas Epiſtolas finxiſſe.

Qnòd Hiſpania ante Galliam, & Gallia ante Romanam Eccleſiam cœperit hæc impedimenta extendere, fecit excuſſa reverentia Romani Imperii. Lex qua Imperatot Mauritius milites vetuit fieri Mnnachos, fuit longè iniqniſſima, nec mulrùm diſſimilis illi, qua Valens Imperator Arianns juſſerat Monachos militsre. Eam tamen palàm damnare ant exſufflare non præſumpſit Magnus Gregorius, ſed ſnpplicibns apud Principem precibus ſuſpendi impetravit potiùs quàm circumduci. Eandem reverentiam Majotes noſtri detulerunt legibus ſtatuentibus conjugiorum impedimenta: Præſertim quibus Theodoſius & Hnnorius vetuerant conjugia conſobrinorum. Erat enim juſta & æqua lex, & conformis nsturæ. Rnmani Impetii per Gothos, Ftancos, Burgundns, alioſque Barbaros laceratio Epiſcopis fecit fiduciam alirer fanciendi, atque ità in divulſa à Romanis per Gothos Hiſpania Montanus Toletsnæ Eccleſiæ Archiepiſcopus, ac in divulſa per Burgundos & Francos Gallia Sanctus Avitns Metropolita Viennenſis cœperunt cognationis & affinitatia impedimenta extendere ultta fines legum Romanarum. Romano Imperio uſque ad hæreticas Leonis Iſauri violentias Romana Eccleſia permanſit fideliſſima. Ptopter haſce illius jugum excutere cœpit Gregorius ſecundus, atque ità & novas edere leges connubialium impedimentorum. Omnes ſe fundarunt in Mnſaicæ le-
Lev. 18. gis verbo: *Omnis ad proximam ſanguinis ſui non accedet*. Extendi id voluerunt uſque ad extremam juncti ſanguinis notitiam, qui paſſim eſt ſeptimus gradus. Et qnidem Gregotii lex paulatim penetravit omnem Latinam Eccleſiam, plurimiſque Provincialium in diverſis gentibns Synodorum Canonibus fuit confirmata.

Objici poſſit Sanctus Iſidnrus Hiſpalenſis Archiepiſcopus, qui ſupra nobis dixit bæc impedimenta extendi ad ſolum ſextnm gradum. Et in Helenenſi, per Stephanum Balnzium nnper publicata, Synodo ſtatuit Olibas Epiſcopus Auſonenſis : *Ne aliquis ſe ſciente in inceſta uſque ad ſextum gradum maneat*. Quod ipſum in opuſculo de conſanguineotum gradibus affirmat Sanctus Anſelmus. Reſpnndeo eumdem Anſelmum in prioribus ad Waleranni Naumburgenſis Epiſcopi quæſtiones reſponſoriis litteria diſertè ſcribere: Cap. 7.
Deteſtabilia ſunt indubitanter conjugia, ſi intra ſeptem generationes ſunt. Cognationis impedimentum dicit *uſque ad ſeptimam generationem extendi*. Eam & ad ſextam & ad ſeptimam extendi generationem, in aliis & aliis Synodis aſſiduè leges. Eas concilist ad vigeſimum tertium undecimi ſæculi annum celebrata Synodus Salagunſtadienſis: *Quidam generationem conſanguinitatis ità volunt numerare, ut frater & ſoror ſint primi. Hæc autem ſtatuit Sancta Synodus, ſicut etiam ab antiquis Patribus decretum eſt, ut ità non eſſet, ſed ut nepos & neptis, id eſt, filius fratris ac filia ſororis primi habeantur*. Quidam conſobrinos in primo, quidam in ſecundo dixerunt ſanguinis gradu : Hi ad ſeptimum, iſti dumtaxat ad ſextum gradnm extendunt impedimenta, atque ita ſola voce, non re ſunt diſcordes. Sanctus Anſelmus utrumque loquendi modum uſitavit. Nicolaus ſecundus hic probat poſteriorem, qui & ſolus eſt bodiè in nſu.

Dixi Gregorii ſecundi conſtitutiones ab omni Latina Eccleſia fuiſſe pedetentim admiſſas. Opus enim fuit tempore. Et hinc ipſe eas Francis ac Germanis, utpotè adhuc Barbaris, auſua non fuit imponere, ſed in quarto gradu permiſit illos conjugari. Gregorius quidem tertius ſeptimum gradum etiam ab ipſis ſervatum voluit, itemque in ſnprà laudatis ad Pippinum Ducem litteris, ac in ſua Rnmana Synodo ſucceſſor Zacharias, dicens Gregorii ſecundi Reſcriptum fuiſſe merum indultnm ac diſpenſatoriam gratiam ad rudes homines rectæ fidei conciliandos : Ab illo tamen Franci dudum noluerunt recedere. Etenim ſub Pippino jam Rege celebrata Vermerienſis Synodus in tertio gradu attentata matrimonia mandat ſeparari, in quatto gradu attentari ſolummodò prohibet, attentata caſtigat, ſed non vetat dirimi, adeoque vult eſſe impediens dumtaxat, non dirimens impedimentum. Cap. 1.
Quod ipſum ſexto poſt anno confirmavit Synodus Compeodienſis, addens ex tertio & quarto mixtis gradibus conjugia deinceps etiam ſeparanda. Idem ſancit de impedimento affinitatis. Cap. 1. 1.
Et Hatto ſub Carolo Magno Baſileenſis Epiſcopus ſtatuit in ſuo Capitulari : *Nullus ſibi accipiat de propinquitate uſque in quinto genu*. *Et non ſepa-* Cap. 21.
rentur in quarto genu, ſed in pœnitentia cunctis diebus conjunctionis ſuæ perſeverent. Genu ſeu geniculum pro generatione ſeu grsdu nſurpant eriam leges Ripuariotum ac Longobardorum. Vermerienſis Synodi Canonem confirmat Hatto, addens attenratis in quarto gradu conjugiis eſſe perpetuò pœnitendum. Ea primum diremit ſub laudato Carolo celebrata Synodua Moguntina : *In quarta generatione nullius amplius conjugio copu-* Cap. 54.
letur. Ubi autem poſt interdictum factum inventum fuerit, ſeparetur. Quod confirmaſſe videtur ſecunda Synodus Cabilonenſis. Herardi Turo- C. 28. 29.
nenſia Archiepiſcopi Capitulare ſic habet : *Ne* Cap. 36.
in quinta vel ſexta generatione copuletur conjugium,

Tit. 4. c. 13. & *uſque ad ſeptimam generationem progenies obſervetur*. Quod ipſum in ſuis Capitularibus Iſaac Ep. 55. c. 2. Lingonenſis Epiſcopus, & in Epiſtolis ſuis juſſit Ep. 59. c. t. 2. Hinemarus Metropolita Remenſis. At verò ſub Adriani ſecundi Pontificatu habita Wormatienſis Synodus fixit hanc Regulam: *In copulatione fidelium generationis numerum non definimus, ſed ſtatuimus, ut nulli Chriſtiano liceat de propria conſanguinitate, ſive de cognatione uxorem accipere, uſque dum generatio recordatur, cognoſcitur, aut memoria retinetur*. Eugenii ſecundi, Leonis quarti, Nicolai primi, ac etiam Joannis octavi Pontificis zelus ac diligentia Gregorii ſecundi Canones in plenam totius Latinæ Eccleſiæ obſervantiam tandem deduxerunt. Et hinc ad validum conjugium requiri ſeptimi gradus exceſſum, iſtamque eſſe concordem Decretorum & Canonum ſanctionem, ſcripſit ad Mellentinos Clericos Ep 45. Sanctus Jvo Epiſcopus Carnutenſis. Ita in Troiana & Claromontana Synodo nuper declararat Urbanus ſecundus.

Quæſtio eſt, An etiam Græci hac lege vixerint, ac etiamnum vivant? Ignoraſſe id videtur Sanctus Anſelmus, in prioti ad Walerannum Naumburgenſem Epiſcopum opuſculo de ipſis Cap. 1. ſcribens: *Aut non extendunt cognationes uſque ad ſeptimam generationem, ſicut nos, &c.* Partem negativam ſuadet antiquus adversùm illos tractatus, repertus Conſtantinopoli apud Patres Prædicatores: *Græci mixturam ſanguinis, prohibitam à Sanctis Patribus, faciunt jugiter. Nam Conſobrini Conſobrinas uxores ducunt*. Videntur eo uſque perſtitiſſe in ſuperiùs memorata lege Imperatoris Arcadii. Affirmativam verò partem ſuadet in ſuis ad Photii Nomocanonem Commentariis Theodorus Balſamon, natum ex recta cognationis linea impedimentum dicens protendi uſque in infinitum, & adjungens de cognatione transverſa: Tit. 13. cap. 2. *Ex tranſverſo cognatorum conjunctionem liberam faciunt leges & Canones, & ſimiliter affinium nuptias uſque ad ſextum gradum connumerandum impediunt*. Ita fuiſſe affirmat uſque ad Alexium Patriarcham, Michaelis Cærularii proximum Anteceſſorem, qui ob neſcio quas Baſilii cum Theoctiſta nuptias ſeptimi gradus congreſſum interdixit, attentatum tamen noluit ſeparari: Gradum iſtum ſtatuit eſſe dumtaxat impediens, non dirimens impedimentum. Verùm Patriarcha Lucas Chryſoberges anno duodecimi ſæculi ſexageſimo ſexto, ad Metropolitæ Athenienſis & aliorum conſilia, ampliavit Alexii ſanctionem, deinceps ineundas ſeptimi gradus nuptias non ſolùm ſolvi ſanxit, ſed etiam Reſcripto poſtulari vetuit, & ipſarum conſecratorem Presbyterum juſſit degradari. Quam ejus conſtitutionem Manuel Comnenus Imperator Auguſta lege confirmavit. Poſteà tamen moderatus eſt: Septimi gradus nuptias permiſit peti, & Reſcripto concedi. Hanc in rem varia adducit memoratus Theodorus.

Reſpondeo hæc concilianda eſſe ex Honorii & Theodoſii Auguſtorum, exſtante in Codice Lib. 3. tit. 10. c. 1. Theodoſiano, lege ad Theodorum Prætorio Præfectum, ubi Conſobrinorum conjunctio vocatur *quarti gradus*. Exponit in litteris ad Clerum Neapolitanum, exſtantibus in Sancti Jvo- Lib. 9. c. 6. nis Decreto, Alexander ſecundus: *Quidam generationes à duobus fratribus altrinſecus prodeuntes ità numerant, ut eorum invicem filias quartam, nepotes ſextam, pronepotes eſſe octavam generationem perhibeant. Hoc itaque modo unumquemque generationis gradum, qui unus procul dubio dicendus eſt, dividunt, atque imperitè numerandam progeniem diſſecare contendunt*. Aliter jus civile Romanum, aliter noviores Latinæ Eccleſiæ Canones numerant gradus ſanguinis. Hi in tranſverſa cognatione tot gradus ponunt, quot comparatarum inter ſe perſonarum remotior diſtat à communi ſtipite; iſtud verò in hac etiam cognatione tot admittit gradus, quot reperit dempto ſtipite perſonas, atque ita in uno computu octavus gradus eſt, in alio dumtaxat quartus. Juris Romani modum ſequuntur etiamnum Græci, atque ita qui æqualiter à ſtipite diſtant in quarto noſtro gradu, apud illos legitimè conjunguntur. Dum unus in quarto, alter in tertio gradu diſtat à ſtipite, ſunt apud ipſos in ſeptimo, atque ita arcentur à mutuo conjugio. Vetitas nobis nuptias Innocentius tertius retraxit ad quartum gradum. Exindè cum Græcis eadem fermè vivimus lege. Conſobrinorum, quas laudatus Tractatus reprehendit, nuptias oportet fuiſſe per Reſcriptum aut diſpenſationem. Iſtum numerandi modum etiam in Latinam Eccleſiam inducere, atque ita noſtram de ſeptimo gradu legem exſufflare quidam tentarunt tempore Alexandri ſecundi. Eos compeſcuit per adductas litteras laudatus Pontifex, ac etiam in litteris ad neſcio quem Presbyterum, ac in octavo opuſculo Sanctus Petrus Damiani. Hæc ſuo loco ſunt largiùs exponenda. Graſſantia ſuo tempore inceſtuoſa Lib. 5. conjugia compeſcit hic Nicolaus ſecundus. Ep. 57.

CANON XII.

UT Laicus uxorem ſimul & Concubinam habens, non communicet Eccleſiæ.

SCHO-

SCHOLION.

SAnctum Eligium Tornacenſem Epiſcopum
ita in concubinarios concionantem inducit
in ejus vita Sanctus Audoenus Archiepiſcopus Ro-
Fol. 117. thomagenſis ; *Qui ante legitimas nuptias habere
concubinam præſumit, pejùs peccat quàm qui adul-
terium committit. Et ob hoc dignus eſt à Chriſtia-
norum conſortio ſeparari. Qui ſi non pœnituerit,
æterna illum flamma ſine remedio cruciabit.* Lo-
quitur ex populari apud Sanctum Auguſtinum
ſermone : *Coram Deo & Angelis conteſtor atque de-
nuntio iſta mala Deum ſemper prohibuiſſe, & num-*
Ser. 243. *quam ei placita fuiſſe, quia præcipuè temporibus
Chriſtianis concubinas habere numquam licuit, num-
quam licebit. Pro qua re iterum atque iterum voce
libera clamo, quia qui ante legitimas nuptias con-
cubinam ſibi adhibere præſumit, pejus peccatum
facit, quàm qui adulterium committit. Quia qui
adulterat, adhuc tam grave malum ſecretò vult
agere, in publico autem aut metuit aut erubeſcit
committere. Ille verò qui publicè concubinam habere
voluerit, fronte impudentiſſima rem execrabilem,
toto populo vidente, ſe putat licenter admittere.*
Liberis hominibus concubinatum Romanæ le-
ges tunc permittebant, ideoque ipſum eadem iſta
fiducia etiam alii Patres aſſiduè inſectabantur.
Quid ergo adversùs conjugatorum publicas con-
cubinas fuiſſent dicturi? In Regibus præſertim
& Magnatibus abominabile eſt iſtud flagitium,
& exordium evertendi Regni. Rectè enim
ad Ethelbaldum Anglorum Regem, in litteris
apud Guilielmum Malmesberienſem exſtanti-
bus, ſcripſit olim Sanctus Bonifacius, Franco-
rum Apoſtolus, & Archiepiſcopus Moguntinus: Fol. 18.
*Quòd ſi gens Anglorum, ſpretis legitimis matrimo-
niis, per adulteria defluit, naſcitura eſt ex tali com-
mixtione gens ignava & Dei contemptrix, quæ per-
ditis moribus Patriam peſſumdet, ſicut Burgundioni-
bus, & Provincialibus, & Hiſpanis contigit, quos
Saraceni multis annis infeſtarunt propter peccata
præterita.* Et de Eduardo tertio, quoad cætera
laudatiſſimo Anglorum Rege, ſcribit Thomas
Monachus Walſinghamenſis: *In hoc loco ſummè no-
tandum eſt, quòd ſicut in ejus primordiis cuncta gra-
ta & proſpera ſucceſſivè ipſum illuſtrem reddiderunt
& inclitum, ita eo ad ſenilem ætatem vergente &* A. 1376.
*ad occaſum declinante, peccatis exigentibus, pau-
latim illa felicia decreſcebant, & infortunia multa
infauſta & incommoda ſuccreſcebant, quæ mi-
nuerunt, proh dolor, ejus famam.* Nempè Alicia
de Peres concubina ipſum adeò circumſcripſit,
ut ſine Chriſti Domini Sacramentis ſit defun-
ctus. Hugonis Italiæ Regis ex concubinatu inſa-
nias & calamitates refert Luitprandus Diaconus
Ticinenſis. Et in jure Græco Romano exſtat L. 4. c. 6.
inſignis lex, qua Imperator Baſilius Macedo
durè damnat hanc fœditatem, & dat cauſam:
Id parum vel nihil à ſcortatione differre puta- Fol. 87.
mus. Plurima ſunt ejuſmodi exempla. Et qui
neſcit proprium corpus regere, quomodo regat
Dei populum? Flagitium Nicolaus Pontifex
meritò damnavit.

CANON XIII.

UT nullus Laicus ad quemlibet gradum Eccleſiaſticum repentè promoveatur, niſi poſt mutatum habitum ſæcularem diuturna converſatione inter Clericos fuerit comprobatus.

SCHOLION.

NEophytorum duæ ſunt antiquæ ſpecies:
Alii in Chriſtianam fidem, alii in Cleri-
calem militiam ſunt noviter inſerti ac inſcripti.
Priores ex Apoſtolico Canone Nicæna, poſterio-
res ex antiquo Eccleſiæ more damnavit Synodus
Sardicenſis. Utraque agit in Arianos, qui ad
ſtabiliendam ſuam factionem ambitioſos utriuſ-
que ſpeciei Neophytos, Conſtantii Auguſti præ-
ſertim Palatinos, Epiſcopalibus thronis intrude-
bant: Honoribus ſibi obligabant quos veritate
non poterant. Eſt virus frequenter damnatum in
Eccleſia, frequenterque renatum. Eſt enim Neo-
phytorum Hæreſis, quam Magnus Gregorius
laudatur expuliſſe è Gallia. Et huic loquendi
Lib. 1. modo innititur dubium, quod Urbano ſecundo
Ep. 4. Pontifici propoſuit Goffredus Abbas Vindoci-
nenſis: *Pater benigne, nuper Canones relegens
quandam ſententiam inveni, quæ Paſchali Papæ
inſcribitur, ubi Neophytum factum Epiſcopum vocat
Hæreticum, & ſicut Simoniacum, ita & Neophytum
à Sancta Eccleſia debere ſeparari docet & præcipit.
Hæc autem ſententia utrùm inter Canonicas recipi
debeat, ſatis non video.* Regulæ ſenſum Gof-
fredus reverà non percepit. Sancit enim illa
omnem ex Neophyto Epiſcopum eſſe aut reverà
Simoniacum, aut certè de Simonia graviſſimè
ſuſpectum, ideoque uti talem ab Eccleſia ſe-
parandum. Quod præſertim obtinet in Neophy-
tis Regia inveſtitura aut nominatione promo-
tis. Ejuſmodi promotio plurimùm graſſabatur
ſub Nicolao ſecundo, ideoque illam præſens Sy-
nodus proſcribit. Sternit viam ad damnandam
& inveſtituram iſtam & nominationem. Non
de ſolo Epiſcopatu, ſed de quovis Eccleſiæ gra-
du ſtatuit: Quòd è Laicis promoti Epiſcopi
ſoleant ſibi ſimiles ad alias etiam Eccleſiæ di-
gnitates exaltare.

DE-

DECRETUM DE SIMONIACIS.

Dominus Papa Nicolaus, Synodo in Baſilica Conſtantiniana præſidens dixit: Erga Simoniacos nullam miſericordiam in dignitate ſervanda habendam eſſe decernimus, ſed juxta Canonum ſanctiones, & Decreta ſanctorum Patrum, eos omninò damnamus, ac deponendos eſſe, Apoſtolica auctoritate ſancimus. De iis autem qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt à Simoniacis ordinati, quia quæſtio à longo tempore eſt diutius ventilata, omnem nodum dubietatis abſolvimus, ita ut ſuper hoc Capitulo neminem deinceps ambigere permittamus. Quia igitur uſque adeò hæc venenata pernicies hactenùs inolevit, ut vix quælibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc morbo non ſit aliqua ex parte corrupta, eos qui uſque modò gratis ſunt à Simoniacis conſecrati, non tam Cenſura juſtitiæ, quam miſericordiæ intuitu in acceptis ordinibus manere permittimus: Niſi fortè alia culpa ex vita eorum contra Canones eis exiſtat. Tanta quippè talium multitudo eſt, ut dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſervare non poſſumus, neceſſe ſit, ut diſpenſatoriè ad piæ condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus. Ita tamen auctoritate ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicimus, ne aliquando aliquis Succeſſorum noſtrorum ex hac noſtra permiſſione Regulam ſibi vel alicui aſſumat vel præfigat. Quia hoc non auctoritas antiquorum Patrum jubendo aut concedendo promulgavit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendum à nobis extorſit. De cætero autem ſi quis hinc impoſterum ab eo quem Simoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari permiſerit, & conſecrator & conſecratus non diſparem damnationis ſententiam ſubeat, ſed uterque depoſitus pœnitentiam agat, & privatus à propria dignitate perſiſtat.

Nihilominùs auctoritate Apoſtolica decernimus, quod in aliis Conventibus noſtris decrevimus, ut ſi quis pecunia, vel gratia humana, vel populari ſeu militari tumultu, ſine concordi & Canonica electione ac benedictione Cardinalium Epiſcoporum, ac deindè ſequentium ordinum Religioſorum Clericorum, fuerit Apoſtolicæ Sedi inthronizatus, non Papa, vel Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus habeatur, liceatque Cardinalibus Epiſcopis, cum Religioſis & Deum timentibus Clericis & Laicis, invaſorem etiam cum anathemate, & humano auxilio & ſtudio, à Sede Apoſtolica repellere, & quem dignum judicaverint, præponere. Quod ſi hoc intra urbem perficere nequiverint, noſtra auctoritate Apoſtolica extra urbem congregati, in loco qui eis placuerit, eligant quem digniorem & utiliorem Apoſtolicæ Sedi perſpexerint, conceſſa ei auctoritate regendi & diſponendi res & utilitatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſecundùm quod ei melius videbitur juxta qualitatem temporis, quaſi jam omninò inthronizatus ſit.

SCHO-

SCHOLION.

POntifex diſtinguit triplicem vitiatæ per Simoniam ordinationis ſpeciem, de qua & apud
1. q. 1. c. 107. Gratianum ſcripſit ad omnes Epiſcopos: *Statuimus Decretum de Simoniacis tripartita Hæreſi, id eſt, de Simoniacis ſimoniacè ordinatoribus vel ordinatis, & de Simoniacis ſimoniacè à non Simoniacis, & de Simoniacis non ſimoniacè à Simoniacis. Simoniaci ſimoniacè ordinati vel ordinatores ſecundùm Eccleſiaſticos Canones à proprio gradu decidant. Simoniaci quoque ſimoniacè à non ſimoniacis ordinati ſimiliter ab officio malè accepto removeantur; Simoniacos autem non ſimoniacè à Simoniacis ordinatos miſericorditer per manus impoſitionem pro temporis neceſſitate in officio concedimus permanere*. Primæ ac ſecundæ ſpeciei Simoniacos eſſe nec degradandos, nec diſpenſatoriè ad accepti ordinis executionem admittendos, conſtantiſſimè tunc tenuerunt plurimi Doctores & Epiſcopi: Ejuſmodi Ordines dicebant penitùs irritos, ideoque non diſpenſatione, ſed ſola iteratione reparandos. Idem multi cenſebant de tertia ſpecie, & multos reordinarunt. Res viſa tunc eſt adeò implexa, ut pro impetrando circa ipſam divino lumine generales toti Chriſtianitati preces Romana Sancti Leonis noni Synodus indixerit. Duplex erat quæſtio: An Simoniacè ordinati eſſent diſpenſationis gratia donandi, & quis eſſe deberet donationis modus? Solam tertiam ſpeciem eſſe venia & gratia dignam cenſebant omnes, verùm nova ordinatione eſſe opus negabant alii, alii conſtanter aſfirmabant; Simoniacum Epiſcopum aſſeverabant Hæreticum, ideoque ſolum baptiſmum ab ipſo validè dari. Et horum ſententiam ſequi videtur in laudatis litteris Nicolaus Pontifex, tertiam ſpeciem indulgens reparari, verùm *per manus impoſitionem*. Dies diei eructat verbum. Hinc meliore edoctus in præſenti Synodali Decreto nullam iterandæ ordinationis mentionem fecit, imò ipſam interdixit. Teſtatur hoc in Appendice ad opuſculum Gratiſſimum Sanctus Petrus Damiani: *Tempore Nicolai venerabilis Papæ, rurſus hæc quæſtio mota eſt, ac diutius ventilata. Verùm poſt multos certaminum fluctus, poſt nutantium denique quæſtionum perplexa ac ſinuoſa volumina, ad hunc tandem judicialis ſententiæ limitem res expedita pervenit, ut hactenùs à Simoniacis gratuitò conſecrati in adeptæ dignitatis honore perſiſterent, necdum verò promoti, ab illis ad ordinem provehi de cætero licentiam non haberent. Hac ſcilicet conſideratione ſervata, ut nec pro ſeveritate ſententiæ totus ſimul Eccleſiaſticus ordo corrueret, nec pro remiſſione clementiæ Simoniaca peſtis in conferendis honorum gradibus vim roboris obtineret, diſpenſatorio quodam jure utrumque ſit in præteritis ratum, de futuris ſit omninò prohibitum*. Et in litteris ad Cives Florentinos: *Et hæc*, de validis Hæreticorum
Lib. 8. Ep. 11. Sacramentis dogmata, *non noviter ex noſtra temeritate decrevimus, ſed ex ſanctorum Catholicorum Patrum auctoritate jam Decreta firmamus. Quod in libello quoque, cui, Gratiſſimus, nomen indidimus, multis novi & veteris Teſtamenti teſtimoniis approbatur, ſed condemnatis omninò Simoniacis, & indubitanter inter Hæreticos deputatis, ſicut in præfato libro digeſſimus, licet eorum Sacramenta ex authentica Canonum poſſent ſanctione defendi, ut eos tamen magis ac magis Synodalis Cenſura confunderet, conſtitutum eſt in Romano, ſanctæ memoriæ Nicolao Præſidente, Concilio, ut quicumque per eos catenus fuiſſent in cujuslibet Eccleſiaſtici gradus dignitate promoti, in percepti honoris Miniſterio permanerent, ex tunc verò & deinceps quicumque ſe pateretur à Simoniaco provehi, nihil penitùs ex ea deberet promotione lucrari, & ſic miniſtrandi jura deponeret, tamquam ſi hæc nullatenus percepiſſet. Hac itaque ratione jam non modò Simoniacos reprobamus, ſed & per eos exhibita Sacramenta contemnimus*. Licet enim ipſa admittamus valida, ita tamen omni executionis ſpe exuimus, ac ſi nihil haberent valoris. Hanc ſuam ſententiam aſſerit in hac Synodo fuiſſe firmatam.

Quatuor igitur Decreta ſanxit præſens Synodus. Primò, primæ ac ſecundæ ſpeciei Simoniacos, cenſuit omni gratia indignos, ideoque ſine omni reparationis ſpe juſſit manere perpetuò degradatos, aut potiùs nulliter ordinatos. Secundò, tertiæ ſpeciei ob nimium ejus numerum, & ſummam legitimorum Clericorum inopiam fecit gratiam diſpenſationis: Ne videlicet totus Eccleſiaſticus ordo corrueret, & omnes paſſim Eccleſiæ ſine Miniſterio desererentur. Se non legem condere, ſed facere gratiam, operosè proteſtatur: Quòd ſcilicet huic clementiæ plures Epiſcopi ſe objeciſſent, Adeò difficilis erat tunc diſpenſatio. Tertiò, horum diſpenſatorum reordinationem vetat Synodus: Quòd nempè Simoniacis Epiſcopis abundaret tunc Eccleſia, & ab ipſis gratuitò ordinari nullus huc uſque Canon apertè interdixiſſet. Quartò, ejuſmodi deinceps ordinationes damnavit: Et uti palàm concubinarii Presbyteri Miſſam audiri, ità palàm Simoniaci Epiſcopi manibus & conſecrationibus vetuit communicari: Ejuſmodi ex tunc ordinandos omnis diſpenſationis & gratiæ indignos reddidit & incapaces. Et notanda ſunt hæc laudati Petri verba: *Diſpenſatorio quodam jure utrumque ſit in præteritis ratum, de futuris ſit omninò prohibitum*. Exponit Urbani ſecundi Placentina Sy- Cap. 34.
nodus: *Si qui à Simoniacis non ſimoniacè ordinati ſunt, ſiquidem probare potuerint ſe, cùm ordinarentur, eos neſciſſe Simoniacos, & tum pro Catholicis habebantur in Eccleſia, talium ordinationes miſericorditer ſuſtinemus, ſi tamen laudabilis eos vita commendat. Qui verò ſcienter ſe à Simoniacis conſecrari, imò execrari paſſi ſunt, eorum conſecrationem omninò irritam eſſe decernimus*. Hæc, inquam, noſtra præſens Synodus, ac ex ipſa Sanctus Petrus Damiani, ſolos huc uſque à palàm Simoniacis Epiſcopis non ſimoniacè ordinatos admittit ut validos, deinceps dandos ordines cenſet irritos & nullos. Inter toleratum ab Eccleſia, & præciſum ſeu damnatum Miniſtrum diſtinguit cum Sancto Auguſtino: licet uterque pravus ſit, ſoli tamen poſteriori divina lex vetat in Sacramentis communicari. Palàm Simoniacos, quos huc uſque tolerarat Eccleſia, Epiſcopos jam abſcindit

& dam-

Digitized by Google

& damnat hæc Synodus, ideoque dandos ab ipſis deinceps ordines, nec non & præter Baptiſmum alia Sacramenta, licet diſertè non exprimat, cenſet irrita & nulla. Ea enim Regula tunc paſſim vigebat. Et hinc ad talis ordinationis valorem, ut Simoniacus Epiſcopus pro Catholico haberetur in Eccleſia, requirit Synodus Placentina.

De Joannis Mincii Velitrenſis Epiſcopi in Papatum intruſione ſcribit Leo Epiſcopus Hoſtienſis: *Intereà Gregorius Lateranenſis, & Tuſcalanenſis Comes, comperto Romani Pontificis obitu, ſociato ſibi Gerardo Galleſienſi, & Romanis Potentibus aliquot, noctu cum armatorum turbis Eccleſiam unà pervadunt, & Joannem Velitrenſem Epiſcopum, Mincium poſteà cognominatum, Papam conſtituunt, Benedicti illi impoſito nomine. Quod cùm Petrus Damianus, vir valdè Religioſus, quem eo tempore Stephanus Papa ab Eremo extractum in Hoſtienſi Eccleſia Epiſcopum fecerat, comperiſſet, unà cum Cardinalibus reſiſtere, ac reclamare cœpit atque anathematizare. Sed tamen hi omnes timore compulſi, per varia loca fugere. Ita à Satellitibus Sathanæ Hoſtienſis Eccleſiæ Archipresbyter, ut prædictum Mincium ad Apoſtolatus culmen proveheret, raptus ac violenter attractus eſt. Humbertus intereà Epiſcopus Florentia rediens unà cum Petro Tuſculano Epiſcopo, nequaquam Romæ remorandum ratus, clam iter accipiens, Beneventum, ut ibi Paſcha celebraret, properat.* Omnem turbidæ rei ſeriem latè exponit in litteris ad Henricum Ravennæ Archiepiſcopum Sanctus Petrus Damiani. Oſtendit varia fuiſſe iſtius intruſionis ſubſtantialia vitia. Primò, quòd paucorum factioſorum vota Joannes promiſſa pecunia emiſſet. Secundò, quod Simoniaca promiſſa ſacrilegè ſolviſſet ex Sancti Petri oblationibus. Tertiò, quòd populari ac militari violentia fuiſſet patrata electio. Quartò, quòd omnes Cardinales Epiſcopi conſtanter reclamaſſent & hæc omnia anathematizaſſent. Quintò, quòd non per ſe Hoſtienſem Epiſcopum juxta antiquam conſuetudinem, ſed per neſcio quem ſuum vilem ac latinæ linguæ imperitum, atque à militibus ad id raptum & compulſum Presbyterum facta fuiſſet Electi inthronizatio. Sextò, quòd Stephanus decimus, ne ante Hildebrandi è Germania reditum, aut ſine ejus conſilio nova electio attentaretur, rigidiſſimo Synodali Decreto ſanxiſſet, & aliter attentandam caſſaſſet. Hinc reverſo Hildebrando, Cardinales Epiſcopi, quòd Lateranenſis & Galleſienſis Comites agerent armatas turbas, abierunt ad Civitatem Senenſem, illic elegerunt Gerardum Florentinum Epiſcopum, & vocaverunt Nicolaum ſecundum. Etenim tunc ex novis cum Beatrice Duciſſa nuptiis Thuſcia ſpectabat ad Godefridum Lotharingiæ Ducem, fratrem defuncti Stephani, ideoque & ejus Decretorum ſtrenuum defenſorem. Et quia Regius conſenſus Joanni Velitrenſi adhuc deerat, ipſum Nicolao ſupplicarunt miſſa legatione, de qua Lambertus Schafnaburgenſis: *Romani Principes ſatiſ-* A. 1058. *factionem ad Regem mittunt, ſe ſcilicet fidem, quam Patri dixiſſent, filio, quoad poſſent, ſervaturos, eoque animo vacanti Romanæ Eccleſiæ Pontificem uſque ad id tempus non ſubrogaſſe, ejus magis ſuper hoc exſpectare ſententiam, orantque ſedulò, ut quem ipſe velit tranſmittat, nihil ejus ordinationi obſtare, ſi quis non per legitimæ ordinationis oſtium, ſed aliundè, aſcendiſſet in ovile ovium. Rex habita cum Primoribus deliberatione Gerardum Florentinum Epiſcopum, in quem & Romanorum & Teutonicorum ſtudia conſenſerunt, Pontificem deſignat, Romamque per Godefridum Marchionem tranſmittit. Ita Benedicto, qui ſine juſſu Regis & Principum Sacerdotium uſurpaverat, reprobato, Gerardus, qui & Nicolaus, Pontificatum obtinuit.* Nimia fuit iſta Laicæ poteſtati ſubmiſſio, verùm turbati temporis neceſſitas ita cogebat. Interim hic iterum vides defuncti fratris Decreto Godefridum Ducem inſigniter faviſſe. Præſenti itaque Synodali Decreto Nicolaus ſuam electionem demonſtrat Canonicam, & Joannis intruſionem exſufflat. Affirmat Electum iſtum fuiſſe non Apoſtolicum, ſed Apoſtaticum, potuiſſe à quolibet refutari & anathematizari, eo in caſu Cardinales Epiſcopos fuiſſe audiendos, electionem potuiſſe fieri extra urbem, & Electum ante factam in Lateranenſi Baſilica inthronizationem adminiſtrare. Et hæc omnia ſuæ electioni facta vult deinceps eſſe Regulam & legem.

Lib. 2. c. 102.

CATHO-

CATHOLICA HÆRESIARCHÆ BERENGARII PROFESSIO.

EGo Berengarius, indignus Diaconus Eccleſiæ Sancti Mauritii Andegavenſis, cognoſcens veram & Apoſtolicam fidem, anathematizo omnem Hæreſim, præcipuè eam de qua hactenùs infamatus ſum. Quæ adſtruere conatur panem & vinum, quæ in Altari ponuntur, poſt conſecrationem ſolummodò Sacramentum, & non verum Corpus & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, nec poſſe ſenſualiter, niſi in ſolo Sacramento, manibus Sacerdotum tractari, vel frangi, vel fidelium dentibus atteri. Conſentio autem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedi, & corde & ore profiteor de Sacramento Dominicæ menſæ eam fidem me tenere, quam Dominus & Venerabilis Papa Nicolaus, & hæc ſancta Synodus auctoritate Evangelica & Apoſtolica tenendam mihi firmavit: Scilicet panem & vinum, quæ in Altari ponuntur, poſt Conſecrationem non ſolum Sacramentum, ſed etiam verum Corpus & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, & ſenſualiter non ſolùm Sacramento, ſed in veritate manibus Sacerdotum tractari, & frangi & fidelium dentibus atteri, jurans per ſanctam & homouſion Trinitatem, & per hæc Sacro-ſancta Chriſti Evangelia. Eos verò, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus, & ſectatoribus ſuis, æterno anathemate dignos eſſe pronuntio. Quod ſi ego ipſe aliquando aliquid contra hæc ſentire, ac prædicare præſumpſero, ſubjaceam Canonum ſeveritati. Lecto & perlecto ſponte ſubſcripſi.

SCHOLION.

Lib. 3. c. 12. PAlmarem hanc noſtræ Synodi partem elucidat Henricus Knychtonus: *Gallicana Eccleſia turbatur plurimum per Berengarium Turonenſem Archidiaconum, qui aſſerebat Euchariſtiam in Altari non eſſe verum Chriſti Corpus, ſed ejus ſignum. Contra quem Nicolaus Papa coegit Concilium centum & tredecim Epiſcoporum apud Vercellas in Italia. In quo Berengarius retractavit errorem ſuum.* Verùm non Turonenſis, ſed Andegavenſis fuit ille Archidiaconus, & Romana fuit hæc Synodus: Vercellis habita fuit Sancti Leonis L. 2. c. 5. noni. Pergit in alio loco idem Hiſtoricus: *Berengarius fœdè Nicolaum Papam corrupit, veruntamen conſilio quorumdam celebravit Concilium univerſale, ut omnes Prælati, omnes etiam Abbates cum viris litteratis convenirent, ut in aliquo poſſent Berengario reſiſtere, & ejus error univerſaliter reprobaretur.* Addit cum Abbate ſuo Herluino adfuiſſe etiam Sanctum Lanfrancum, qui Beccenſe apud Normannos Cœnobium nuper ignotus intrarat, & ibi tamquam vacuus & nullius momenti homo latebat, tantaque eruditione pro periclitanti fide diſputaſſe, ut ille convictus repoſuerit; *Aut tu es Lanfrancus, aut tu es Diabolus.* Latentem quippè in Monaſterio Lanfrancum exiſtimarat eſſe defunctum. *Et in illum Hæreticum agere nemo Epiſcopus aut Abbas fuerat auſus, licet Papa fortè inſtitiſſet.* Verùm figmenta ſunt hæc omnia. Nemo enim Nicolaum Pontificem de adeo prava titubatione umquam infamavit. Et quòd Sanctus Lanfrancus non tamquam vilis quiſpiam Monachus, ſed tamquam vir doctus adfuerit Romanæ Sancti Leonis Synodo, & uti talis in Monaſterio fuerit notus etiam ipſi Berengario, lucet ex ejus libro de Euchariſtia, & ex ejus vita ſcripta per Milonem Criſpinum. Quòd huic Synodo tamquam publicus Guilielmi Normandiæ Ducis Legatus adfuerit, infrà patebit. Rectiùs ergò apud Franciſcum du Cheſne ſcribit quoddam Franciæ hiſtoriæ antiquum fragmentum: *Berengarius à Nicolao Papa evocatus Romam petiit, ubi in præſentia ejuſdem Papæ & multorum Epiſcoporum examinatus, ſuum confitens anathematizavit errorem, Joannem Scotum igni comburens, cujus lectione ad hanc nefariam fuerat devolutus Sectam.* Quòd non ſolius Jo-

annis

annis Scoti, ſed proprios etiam libros propriis
A. 1056. 1062. illic manibus incenderit, affirmat Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Et Sanctus Lanfrancus: *Et cætera quidem tua, Berengari, Scripta à beatæ memoriæ Nicolao totius Chriſtiani nominis Summo Pontifice, & à centum tredecim Epiſcopis Romæ audita, examinata, atque damnata ſunt. Tu quoque inclinato corpore, ſed non humiliato corde, ignem accendiſti, libroſque perverſi dogmatis in medio Sancti Concilii in eum conjeciſti, jurans per id quod rebus omnibus incomparabiliter majus eſt, fidem à Patribus, qui præſentes aderant, traditam inviolabiliter te ſervaturum, veteremque doctrinam tuam de Corpore & Sanguine Domini ab illa die aliis non prædicaturum.* Et Sanctus Guitmundus Epiſcopus Averſanus: *Reverſus aliquantò poſt ad vomitum ſuum Berengarius, agente ſanctæ recordationis Nicolao Papa in generali Concilio Romæ iterum*
L. 3. *confutatur, atque eundem coram ipſo venerabili Orbis terrarum Conventu in verba certa jurare, prædictaſque inſanias proprio ore abjurare, ac libellos ſuos, quos ad tuendas eaſdem blaſphemias fecerat, propriis manibus concremare cogit.* Utique Pontifex Nicolaus.

Pergit Sanctus Lanfrancus: *Sacrorum Canonum auctoritate inſtruimur, ut nemo ab Hæreſi revertens, Eccleſiaſticæ communionis particeps eſſe permittatur, quo ad uſque perverſum dogma vinculo anathematis damnare compellatur.* Ut ſcripto, & ad perpetuam memoriam in Eccleſiæ Archivis condendo, profeſſionis libello fiat Hæreticorum abjuratio, eſt Canon Apoſtolicus, & perpetua conſuetudo omnium Eccleſiarum. Et hinc de præſenti Berengarii profeſſione addidit Sanctus Guitmundus: *In multis habetur Eccleſiis.* Et de ſcribendo doloſiſſimis mentalium reſtrictionum architectis Pelagianis libello inſtruit Nicetam Aquilejæ Metropolitam Sanctus Leo Magnus:
Epiſt. 86. c. 2. *Nihil in verbis eorum abſonum, nihil inveniatur ambiguum. Quoniam novimus hanc iſtorum eſſe verſutiam, ut in quacumque particula dogmatis exſecrandi, qua ſe à damnatorum ſocietate diſcreverint, nihil ſibi ſenſuum ſuorum exiſtiment eſſe non ſalvum.* Eadem in arte excelluit Berengarius, ideoque & ipſius profeſſionem eſſe lucidiſſimis, quæ poſteà cavillari non poſſet, verbis circum-
Epiſt. 319. ſcriptam juſſit Pontifex Nicolaus. Et ad Innocentium ſcribit Magnus Baſilius: *Hermogenes*, Cæſarienſium in Cappadocia Archiepiſcopus, *In magna illa Nicæna Synodo fidei iſtam formulam, maximi cùm momenti, tum roboris, conſcripſit.* Suum enim de fide Decretum, adeoque & faciendam à redeuntibus Hæreticis profeſſionem, doctiſſimo alicui Epiſcopo delegare conſcribendam, conſcriptamque omnium ſuffragio ſtabilire, noſtræ ſemper Synodi conſueverunt. Hinc etiam Berengarii profeſſionem ex Nicolai Pontificis juſſu compoſuit Humbertus Sylvæ candidæ Cardinalis Epiſcopus, de quo Sanctus Lanfrancus: *Humbertum virum fuiſſe religioſum, fide Chriſtiana & ſanctiſſimis operibus perſeverantiſſimè decoratum, ſcientia Divinarum ac ſæcularium litterarum apprimè eruditum, teſtantur omnes, qui vel propria experientia eum noverunt, vel ab aliis, qui ipſum experti ſunt, ejus cognitionem acceperunt. Hunc non de Burgundia, ſed de Lotharingia Sanctus Leo* nonus Pontifex *Romam traduxit, & ad prædicandum Siculis*, Græcorum Imperio & Schiſmati tunc adhærentibus, *Verbum Dei Archiepiſcopum ordinavit. Poſteà verò Sancta Romana Eccleſia Præſulem ſibi Cardinalem conſtituit. Quo in loco poſitus taliter vixit, taliter docuit, ut de fide vel doctrina ejus nec ſaltem ſiniſtræ ſuſpicionis fama aliquando exorta ſit. Hujus rei teſtis eſt tota ferè Latinitas, quæ pro excellentia Apoſtolicæ Sedis, cujus Conciliis & conſiliis ſemper adeſſe & præeſſe, eum ignorare non potuit.* Loquitur adversùs Berengarium, qui in ſordes ſuas relapſus, ipſum per contumeliam paſſim appellabat Burgundum. Fuiſſe Mediani propè Tullum Monaſterii Abbatem Benedictinum, indè extractum à Sancto Leone nono, factum Cardinalem Epiſcopum & fixum Romæ *ad vices ſuas ſupplendas*,
teſtatur etiam Richerius Monachus in Chronico Cœnobii Senonienſis. L. 2. 18. Ejus item Apoſtolicam legationem ad Conſtantinum Monomachum Imperatorem, & generoſa Conſtantinopoli Acta adversùs Michaelem Cerularium Patriarcham nequiſſimum, nullus rei Chriſtianæ peritus ignorat.

Pergit ad Berengarium Lanfrancus: *Cùm veniſſes Romam, fretus illis, qui plus impenſis à te beneficiis, quàm ratione à te audita opem tibi promiſerant, non auſus defenſare quod anteà ſenſeras, poſtulaſti Nicolaum Pontificem, ejuſque Concilium, quatenus fidem, quam teneri oporteret, verbis tibi traderet, ſcriptura firmaret. Injuncta eſt hujus rei cura Humberto Epiſcopo. Itaque verba fidei ſcripſit, recitavit, aſſenſu omnium ad legendum & confitendum tibi tradidit. Tu verò acquieſcens accepiſti, legiſti, confeſſus es, te ità credere jure jurando confirmaſti, tandem propria manu ſubſcripſiſti. Nicolaus Papa gaudens de converſione tua, jusjurandum tuum ſcriptum miſit per urbes Italiæ, Galliæ, Germaniæ, & ad quæcumque loca fama tuæ pravitatis anteà potuit pervenire: Ut ſicut Eccleſiæ ſcandalizatæ priùs dolebant de te averſo atque adverſo, ità poſteà gauderent, gratiaſque Deo agerent de reverſo atque converſo.* Et infrà: *Venerabilis Humbertus, quem exprobrando Burgundum nominas, quaſi non poſſet Deus in Burgundia habere ſervos ſuos, nihil aliud fecit, niſi quòd ſcripturam ipſam, præcipiente Synodo, manu in manum tibi porrexit.* Et iterùm: *Nicolaus Papa comperiens te docere panem & vinum Altaris poſt conſecrationem ſine materiali mutatione in priſtinis eſſentiis remanere, conceſſa tibi reſpondendi licentia, cùm non auderes pro tuæ partis defenſione aliquid reſpondere, pietate motus præcepit ad preces tuas eradi ſcripturam tibi, quam ſuperiùs poſui. Rectiſſimè quidem & id ipſe præcepit, & Synodus aſſenſit, & tu executus es, ſi non labio doloſo in corde & ore locutus fuiſſes.* Adeò igitur pro ſuis erroribus non diſputavit, nec omnes, præter Lanfrancum Monachum, Doctores & Epiſcopos in periculum adduxit Berengarius, ut auſus non fuerit vel mutire. Adeò ineptas fabulas vendit Henricus Knaychtonus.

Hiſce de cauſis ſtatim poſt Synodum, & ſuum in Gallias reditum relapſus, aut potiùs à mendaci ſua abjuratione ad apertam Hæreſis profeſ-

feſſionem reverſus Berengarius, Cardinalem Humbertum verbo & ſcripto hoſtiliſſimè inſectari cœpit, & ſuæ profeſſioni impartire hoc elogium: *Scriptum Humberti Burgundi, quem fecerant Romæ Epiſcopum Cardinalem, quod ſcripſit contra Catholicam veritatem, ut cogeretur ex illo Berengarius quaſi profiteri errorem ineptiſſimi Burgundi.* Burgundum fuiſſe dixit *in errore & vecordia vulgi*: Hæreticæ ſuæ maledicentiæ plena evomuit plauſtra. Hine pergit denuò in ipſum Lanfrancus: *O infelix anima! de Hæreſi ad perjurium priùs tranſiſti, nunc iterum de perjurio ad Hæreſim remeaſti. Propterea traditus in reprobum ſenſum, Sanctam Romanam Eccleſiam vocas Eccleſiam malignantium, Concilium vanitatis, ſedem Sathanæ. Et hoc impio ore garrivisti quod garrivisse nemo legitur: Non Hæreticus, non Schiſmaticus, non falſus aliquis Chriſtianus. Quotquot enim à primordio Chriſtianæ Eccleſiæ Chriſtiani nominis digni tate gloriati ſunt, etſi aliquo relicto veritatis tramite per devia erroris incedere maluerint, Sedem tamen Sancti Petri Apoſtoli magnificè honorarunt, nullamque adverſùs eam hujuſmodi blaſphemiam vel dicere vel ſcribere præſumpſerunt. Quod indubitatum habet, qui eorum Scripta legit, quæ diverſis temporibus, ac diverſis de cauſis Sedes Apoſtolica ab eis tranſmiſſa, vel porrecta recepit.* Ab hoc igitur Magiſtro Martinus Lutherus & Joannes Calvinus uti Sacramentarios errores, ita etiam Apoſtolicæ Sedis blaſphemandæ audaciam didicerunt.

Profeſſionis ſuæ verba, quæ Domini Corpus *ſenſualiter* in Euchariſtia affirmant, *non ſolùm Sacramento, ſed in veritate manibus Sacerdotum tractari, frangi, & fidelium dentibus atteri*, præſertim eſt inſectatus. *Quis*, inquit in ſuo adverſùs illam libro, *aut ratione concipiat, aut per miraculum fieri poſſe concedat, panem frangi in Chriſti Corpore, quod poſt reſurrectionem tota viget incorruptibilitate, & uſque ad tempora reſtitutionis omnium, cœlo manet indevocabile?* Chriſti Corpus ſub panis ſpeciebus vult non poſſe frangi, ideoque hunc in iſtud non poſſe converti. Profeſſionem arguit etiam contradictionis, de quo Lanfrancus: *Arguentibus te amicis ac neceſſariis tuis, quod aut non ſervanda jurare non debueris, aut jurata ſervare, infamare ſoles Nicolaum Pontificem, eiuſqueſque Patres Concilii Romani, videlicet quòd docentes ac ſcribentes contraria, cui fuerint cauſa perjurii.* Contradictionis cauſas audiamus ab ipſo Berengario: *Qui dicit, Panis & vinum Altaris ſolummodò ſunt Sacramenta, vel panis & vinum Altaris ſunt ſolummdò verum Corpus Chriſti & Sanguis, modis omnibus panem & vinum ſupereſſe conſtituit.* Profeſſionem ſuam arguit de duobus. Primò, quòd veram Chriſti carnem dicat non ſolum Sacramentaliter, ſed ſenſualiter tangi, frangi & dentibus atteri, adeoque cadat in Hæreſim Stercoraniſtarum. Secundò, quòd panem & vinum aſſerat non eſſe Sacramentum, ſed ſolùm Domini verum Corpus, adeoque elementa hæc, quæ aſſiduè dicit deſtrui, jam affirmet remanere, atque ita palàm ſibi contradicat.

Reſpondit verò Sanctus Lanfrancus: *Nihil horum Romana Synodus credendum eſſe decrevit, nec Humbertus Epiſcopus ad confitendum vel jurandum horum aliquid tibi tradidit. Prior quidem ſententia, per quam dicitur, Panis & vinum Altaris ſolummodò Sacramenta ſunt, tua eſt, tuorùmque ſequacium; poſterior verò quæ enuntiat, Panis & vinum Altaris ſolummodò ſunt verum Chriſti Corpus & Sanguis, nullius hominum eſt.* Hic eſt enim Stercoraniſtarum error, quem adinſtar prædeſtinatianæ hæreſeos probabile eſt numquam in rei veritate fuiſſe, ſed in ſola quorumdam ſuos malè intellectos fratres accuſantium phantaſia. Quidquid ſit, Euchariſtiam eſſe quidem ſubſtantiale ac verum, attamen non ſolum ac nudum, ſed remanentium ſine ſubjecto accidentium veſte tectum & velatum Domini corpus, omnes ſemper Eccleſiæ crediderunt. Avitam Chriſtianorum fidem inſigniter exponit in occidentalis Eccleſiæ Hiſtoria Jacobus Cardinalis de Vitriaco: *Reſpondemus Hæreticis*, utique Albigenſibus, *quòd poſtquam facta eſt tranſubſtantiatio, formæ panis & vini remanent contra conſuetum naturæ curſum ſine ſubjecto. Non enim ſunt in Chriſti Corpore, neque in aere, tamquam in ſubjecto, ſed Chriſti Corpori aſſiſtunt, & circumfunduntur aere. Cùm enim Chriſti Corpus glorificatum oculis mortalibus non ſit viſibile, vel manibus tractabile, non niſi ſub formis ſenſibilibus poſſet percipi. Videtur igitur ibi vera albedo, & ſapor in veritate ſentitur, quia nihil ibi phantaſticè agitur; Non tamen album videtur vel tangitur, dividitur & frangitur.* Di- C. ult.
cens accidentia non eſſe in aere aut Domini Corpore, Petrum Abaelardum; affirmans nihil agi phantaſticè, ſed vera ſentiri accidentia, damnat errorem Carthesianum.

Verba hæc, *Domini Corpus frangitur & dentibus atteritur*, fateor ſonare aliquid duriuſculum. Ità exegit Berengarii pertinacia, de qua laudatus Cardinalis: *Si aliquando reperitur, quòd Chriſti Corpus frangitur, vel in tres partes dividitur, vel dentibus atteritur, prædicta verba, & alia quæ notant corruptionem, non ad corporis ſubſtantiam incorruptibilem & impaſſibilem referenda ſunt, ſed ad formam remanentis accidentis. Ea verò quæ notant ſumptionem, Corpori Chriſti propriè conveniunt: Ut, Corpus Chriſti ſumitur, recipitur, comeditur. Quòd autem reperitur Berengarius dixiſſe coram Papa Nicolao Corpus Chriſti manibus Sacerdotum tractari, frangi, & dentibus atteri, referendum eſt ad formam. Quia verò de hæreſi ſuſpectus habebatur, hæc verba protulit ad majorem expreſſionem. Cùm dicitur, Manducate ex hoc omnes, verbum refertur ad carnem, præpoſitio verò quæ diviſionem ſignificat, refertur ad formam, ac ſi dicatur: Comedite Corpus integrum ſub forma diviſa.* Et in opere de Euchariſtiæ Myſteriis Innocentius tertius: *Dicamus ergò, quòd forma panis frangitur & atteritur, ſed Corpus Chriſti ſumitur & comeditur. Ea quæ notant corruptionem referentes ad formam panis; ea verò quæ notant acceptionem, ad Corpus Chriſti. Berengarius quippè, quia habebatur ſuſpectus de hæreſi, & ne remaneret anguis ſub herba, ad majorem expreſſionem coram Nicolao Papa & multis Præſulibus eſt confeſſus panem & vinum, quæ in Alta-*

vi ponuntur, poſt conſecrationem non ſolùm Sacramentum, L. 4. c. 10. *ſed etiam verum Corpus & Sanguinem Chriſti eſſe, & ſenſualiter non ſolùm Sacramentum, ſed etiam veritate manibus Sacerdotum tractari & frangi, & fidelium dentibus atteri.* Et hunc loquendi modum confirmat auctoritate Sancti Auguſtini. Quin & ipſum Domini Corpus à nobis in Euchariſtia tangi noſtris manibus, atterique ſeu preſſiùs tangi affirmat unus ex hujus Synodi Patribus Sanctus Guitmundus. Loquitur cum Myſtagogia Sancti Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani: *Dominus conſpicitur, & tangi ſe patitur per tremenda & Sacra Myſteria.* Quæ verba Liturgicæ ſuæ expoſitioni inſeruit etiam Nicolaus Cabaſilas. Nullam videmus aut tan-
C. 27. 28. gimus corpoream ſubſtantiam, ſed ſola ipſi infixa accidentia, & horum cauſa dicimus ipſam ſentire. Ità & Dominum in Euchariſtia ſentire dicimur cauſa accidentalium velamentorum: Quo modo Græci præſertim frequenter loquuntur.

Acta circa Matrimonium Gulielmi Normandiæ Ducis cum Mathilde Flandrenſi.

HAc item in Synodo admiſſum tandem, diſpenſatum ac ratificatum fuit attentatum à Guilielmo Normandiæ Duce & Mathildi Flandrenſi matrimonium, de quo Chronicon Beccenſis Monaſterii: *Lanfrancus*, tunc adhuc laudati Cœnobii ſub Beato Herluino Abbate Monachus, *locutus eſt cum Papa Nicolao, & oſtendit quòd ejus ſententia, videlicet interdictum, eos tantùm gravabat, qui eos nec conjunxerant, nec ſeparare poterant. Nam Dux puellam, quam acceperat, nullo pacto dimittere volebat. Hoc autem audiens, & verum eſſe advertens Summus Pontifex, diſpenſatione habita conjugium conceſſit. Eo tamen modo, quatenus Dux & uxor ejus duo Monaſteria conſtruerent, in quibus ſingulas congregationes virorum ac mulierum coadunarent, quæ ibi ſub norma Sanctæ Religionis die noctuque Deo deſervirent, & pro ſalute eorum ſupplicarent. Et paruit Dux Apoſtolicæ diſpenſationi. Et ædificaverunt duo Monaſteria in prædio, quod antiquitus Cadomum nuncupabatur. Dux unum Monachorum in honorem Sancti Stephani, & uxor ejus alterum Sanctimonialium in honorem Sanctæ Trinitatis.* Quod ipſum iiſdem verbis ſcribit in Sancti Lanfranci vita Milo Criſpinus. Et ex ipſis lucet à Leone nono injectum Normandiæ interdictum Eccleſiaſticum uſque huc perſeveraſſe.

Et hæc quidem eſt prima matrimonialis impedimenti diſpenſatio, quam ſcio datam in Latina Eccleſia. Longè difficilior ad quarti inter Othonem quartum Imperatorem & Philippi defuncti Imperatoris filiam ſanguinis gradum diſpenſandum fuit Innocentius tertius. Eſſe dixit contra Eccleſiæ conſuetudinem, ex nulla cauſa infringendam. Verùm longe inteſtini belli calamitate laſſum & fractum Imperium videbatur alia via non pacandum. Hinc cum Cluniacenſibus & Ciſtercienſibus omnis Monaſticus ordo hocce Canonis vulnus accepit in ſuam animam, ſpondens magnis orationum & pœnitentiæ lamentis exorare apud Divinam Majeſtatem, & compenſare, Sic tandem inflexus fuit Pontifex, addens ut Otho omnibus Eccleſiis plenam libertatem redderet & cuſtodiret, proficiſceretur ad ſacrum Bellum, & adſtrictum ad perpetuas pro læſæ diſciplinæ Indulgentia preces Monaſterium ædificaret. Rei ſeriem latè expo-
nit Otho de Sancto Blaſio, & in Sclavorum L. 8. c.
Chronico Arnoldus Abbas Lubecenſis. Nec mi- 19.
reris adeò difficilem ac moroſum Pontificem. Etenim de diſpenſato ad ſimilem gratiam Joanne Anglorum Rege ſcribit Radulphus de Diceto: *Celebratum eſt divortium inter Joannem Angliæ Regem, & filiam Comitis Gloceſtriæ, in Normandia ab Epiſcopis Liſorienſi, Bajocenſi, & Abrincenſi, & aliis Epiſcopis qui interfuerant, quam ipſe tempore patris, permiſſione Romanæ Eccleſiæ, duxerat in uxorem cum Comitatibus de Gloceſtria, de Sumerſatum, & aliis quàm plurimis per Angliam honoribus; ſed ille ſublimioris thori ſpe raptatus conſilio pravorum, eam abegit. Undè magnam Summi Pontificis, ſcilicet Innocentii ter-
tii, & totius Romanæ Curiæ indignationem incur- A. 1199.
rit, præſumens temerè contra leges & Canones diſſolvere, quod eorum fuerat auctoritate colligatum.* Etiam Antonii Brabantiæ Ducis filium & Jacobam Guilielmi Bavari filiam, ſecundo ſanguinis gradu junctos, diſpenſavit poſteà Martinus quintus. Verùm quanta & qualia ſcandala & bella hinc proceſſerint, videri poſſit apud Magnum Belgii Chronicon. Et quis neſciat miſerabile naufragium, quod ex Apoſtolica inter Henricum octavum Angliæ Regem & Catharinam Aragoniam diſpenſatione quidam iniquitatis filii ſunt operati, & quod uſque hodiè deploramus, & reparare non poſſumus? Ob debitam ſacris Canonibus obſervantiam, nec non ob memorata è verſatili Procerum præſertim ac Magnatum ingenio pericula Mater Eccleſia olim fuit moroſiſſima ad impedimenta hæc diſpenſanda. Omnem huic gratiæ portam claudere moderna tempora vix patiantur. Optimè interim ſanxit Sacro-ſancta Tridentina Synodus in ſecundo gradu deinceps non diſpenſandum, niſi inter magnos Principes, & ex publica cauſa. Videndus eſt Franciſcus à Victoria in erudito opuſculo de poteſtate Papæ & Concilii.

Et quidem Tridentina reformatio loquitur de ſimpliciter ſecundo gradu, ideoque ex primo & ſecundo mixtum videtur non comprehendere. Et jure merito. Fateor hujuſmodi matrimonia naturali juri non eſſe penitus adverſa. Etenim fidei noſtræ Pater Abraham duxit ex fratre neptem Saram, & ex ipſa ſuſcepit benedictionem omnium gentium. Verùm ratio temporis ità tunc exegit. Gentiles Romani adeò fuerunt averſati iſtiuſmodi nuptias, ut de ipſis ſcribat Svetonius Tranquillus: *Claudius Cæſar illecebris Agrippinæ, Germanici fratris ſui filiæ, per jus oſculi*

&

Digitized by Google

& blanditiarum occaſiones pellectus in amorem ſubornavit proximo Senatu, qui cenſeret cogendum ſe L. 5. c. 26. *ad ducendam eam uxorem, quaſi Reipublicæ maximè intereſſet, dandamque cæteris veniam talium conjugiorum, quæ ad id tempus inceſta habebantur. At vix uno interpoſito die confecit nuptias, non repertis qui ſequerentur exemplum, excepto libertino quodam, & altero Primipilari, cujus officium nuptiarum & ipſe cum Agrippina celebravit.* Et in Annalium libris Cornelius Tacitus: L. 12. c. 5. 6. *Pactum inter Claudium & Agrippinam matrimonium, jam fama, jam amore illicito firmabatur, necdum celebrare ſolemnia nuptiarum audebant, nullo exemplo deductæ in domum patrui, fratris filiæ.* Quomodo adulator Vitellius Senatum ad edendam legem circumſcripſerit, latè exponit idem auctor, ac pergit: *Neque tamen repertus eſt niſi unus talis matrimonii cupitor, Alledius Severus Eques Romanus, quem plerique Agrippinæ gratia* C. 7. *impulſum ferebant.* Et in libro de Germanorum moribus ſcribit: *Sororum filiis idem apud avunculum, qui apud patrem honor. Quidam ſanctiorem, arctioremque hunc nexum ſanguinis arbitrantur, & in accipiendis obſidibus magis exigunt, tamquam iis & animum firmiùs & domum latiùs* C. 20. *teneant.* Matrimonia iſta ad Barbaros proſcribit, & de Barbarie damnat in libris adversùs L. 2. c. 6 Jovinianum Sanctus Hieronymus: *Perſæ, Medi, Indi, Æthiopes, cum matribus & aviis, cum filiabus & neptibus copulantur.* Quod ipſum in Tyriis notat Juſtinus. Et hinc tertius Nicænus Canon, Agapetas à Clericis vetans ſubintroduci, non ſolùm matrem excepit ac ſororem, ſed etiam amitam, & alias ab omni ſuſpicione liberas perſonas: Ubi neptes intelligi rectè affirmat in Sancti Auguſtini vita Sanctus Poſſi- C. 26. donius. Unde primus inter Chriſtianos auſus neptem ducere fuit Imperator Heraclius, de quo ſcribit in Breviario Sanctus Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Heraclius in tanta publicarum rerum difficultate & varietate, nihilo meliùs privatis conſuluit. Quippè facinus ingens contra jus omne ac Romanorum leges aggreſſus, Mariæ ſororis filiam Martinam ſibi matrimonio conjunxit, Martino patre natam, cui Maria ante Eutropium nupſerat. Ex hac liberis duobus ſuſceptis, alteri Flavio, alteri Theodoſio nomen impoſuit. Sed tam nefandum ſcelus Divina Juſtitia perſequitur. Horum enim liberorum ſeniori collum ita diſſolutum eſt, ut aliò torqueri non poſſet. Junior ex parte audiendi ſenſu penitùs obſurduit. At turpes illas & inhoneſtas nuptias Praſina potiſſimum factio per Circenſes ludos agitabat, approbantibus contra & faventibus aliis. Sergius porrò Conſtantinopolitanus Patriarcha litteris ſuis vehementiùs inſtabat, ut illam cum muliere ſocietatem abjiceret. Ad hæc Imperator ità reſpondit: Rectè tu quidem omninò dicis. Quod enim & Patriarcham & amicum decet, quoddam veluti debitum reddidiſti. Sed noſtri erit arbitrii factis ipſis præſtare quod jubes. Per idem tempus Eccleſiarum theſauri diſtracti ſunt, & tributi nomine in Barbaros diviſi.* A. 616. Divina in hocce matrimonium vindicta Heraclium ex feliciſſimo ac glorioſiſſimo reddidit infeliciſſimum, circumſcripſit in hæreſim

Monothelíticam, ac forſan in damnationem æternam. Quæ omnia confirmant, & inſuper alias ipſius temporales pœnas producunt Martyr Theophanes, in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, ac alii Orientalium rerum Scriptores. Dixi iſtiuſmodi matrimonium à nullo Chriſtiano ante Heraclium fuiſſe attentatum: Etenim Orientale Alexandrinorum Patriarcharum Chronicon, etiam Demetrium Patriarcham nepti conjugatum affirmans, eſt infirmæ fidei. Eſt enim recentius ſcriptum, & de re antiquiſſima dicit ſententiam ſine teſte. Et pro Claudio Imperatore & Agrippina Senatus-conſultum Gentiles Romani numquam admiſerunt, longè minùs Chriſtiani. Et quidquid ſit de iſto Chronico, Demetrius non conſuetum, ſed ſervandæ caſtitatis pacto veſtitum conjugium dicitur cum nepte iniiſſe. Quod forſan poſtit eſſe permiſſum.

Nec tantùm in hoc, ſed in quovis impedimento diſpenſando Græci ſemper fuerunt difficillimi: Imò olim nunquam diſpenſarunt. Nec ob Auguſtum Principem judicarunt Canones lædendos. Inſigniter hoc lucet ex Nicephori Phocæ Imperatoris cum Theophanone Anteceſſoris ſui vidua conjugio, de quo Georgius Cedrenus: *Peractis nuptiis in novo ad Palatium templo, cùm in ſanctuarium eſſet intrandum, Nicephorum manu tenens Polyeuctus Patriarcha, ut ad ſacros Cancellos ventum eſt, ipſe in Adytum introiit, & Imperatorem repellit, aitque non intromiſſum iri, priuſquam pœnas pro ſecundis nuptiis luiſſet. Moleſtum hoc fuit Nicephoro, & ad finem uſque vitæ Polyeucto ſuccenſuit. Edebatur etiam paſſim rumor, qui non exiguas in Eccleſia turbas dedit, unum liberorum Theophanonis fuiſſe à Nicephoro è Sacro Baptiſmate ſuſceptum. Eum, ut ſpecioſam anſam, arripiens Polyeuctus, Imperatorem aut repudiare uxorem juxta Sacræ conſtitutionis præſcriptum debere contendebat, aut Eccleſia abſtinere. Atque hoc poſterius fecit Nicephorus, uxori deditus. Et convocatis qui in urbe tum peregrini erant Epiſcopis ac delectis Senatoribus, rem eis deliberandam propoſuit. Hi omnes conſtitutionem eam Copronymi eſſe, eaque Imperatorem non teneri pronunciaverunt, libellumque abſolutionis ſubſcriptum à ſe ipſi dederunt.* Fol. 649. *Nihilominus tamen tergiverſante Patriarcha, & res ſacras cum Imperatore communes habere recuſante, Cæſar fidem fecit Nicephorum non fuiſſe ſuſceptorem. Sed & Stylianus magni Palatii Protopapa, à quo emanaſſe iſte rumor ferebatur, coram Concilio & Senatu juravit, ſe neque vidiſſe, neque cuiquam dixiſſe, quòd Nicephorus eſſet factus ſuſceptor. Polyeuctus ergo, tametſi pejerare Stylianum certò ſciret, crimen compaternitatis omiſit.* Adeò diſpenſationem iſtam deſperavit Nicephorus, ut adversùs damnatricem ejus, tamquam à damnato Principe latam, ideoque irritam legem proclamaverit: Et quidem fruſtrà. Evadere non potuit, niſi per perjuria everso impedimento. Adeò illic in ipſum etiam Imperatorem Sacræ Regulæ vigebant. Nicolaus ſecundus favore atque opera Godefridi Lotharingiæ Ducis, ac in ipſius terra fuerat in Papam electus & promotus. Et agebatur hic de Mathildi

filia Balduini Inſulani Flandrenſis Comitis, qui Godefridi partes adverſùs Henricum tertium Imperatorem acerrimè egerat. Hæc omnia ad facilitandam gratiam crediderim cooperata.

Matrimonium interim infeliciter ſucceſſit. Licet enim Guilielmus Dux in Anglorum Regem poſteà profecerit, infeliciſſimos tamen protulit filios ac nepotes. Quis enim neſciat primogenitum Robertum rebellaſſe in Patrem, ideoque exhæredatum à Regno, & ſolo Normandiæ Ducatu juſſum eſſe contentum, quin & ab omni Regno fuiſſe habitum pro ſputio? Quòd nempè ante diſpenſationem eſſet in parentum adverſùs Apoſtolicam Sedem contumacia procreatus. Quis neſciat Guilielmi ſecundo-geniti impiam tyrannidem in Eccleſias, & mala vita dignam mortem? Quis neſciat Henrici tertiogeniti in fratrem Robertum crudelitates? Ipſum excæcari juſſit, & clauſit in perpetuo carcere. Quis ignoret infelix Stephani Regnum, & Henrici ſecundi in Sanctum Thomam Cantuarienſem & Eccleſiaſticam libertatem violentias? A. 1155. Succeſſoris & filii Joannis facinora ſilentio ſepelire eſt ſatius, quàm mundo notificare. Qualis omnis iſta generatio fuerit, compendio videre poſſis apud Joannem Bromptonum. Omittere nolim quod de Roberto, cum Godefrido Lotharingiæ Duce & aliis Galliæ Proceribus in terram ſanctam & ſacrum Bellum profecto, ſcribit Henricus Cnygbtonus: *Robertus in terra ſancta multa egregia geſſit. Ita ubique mirabilis, ut numquam per Chriſtianum aut Paganum de equo ejici potuerit. Denique cùm in Sabbatho Paſchali apud Hieroſolymam inter cæteros adſtaret Chriſtianos, exſpectans ignem more ſolito de ſupernis in cereum alicujus deſcendere, cereus ejus Divinitùs accenſus eſt, Undè & ab omnibus in Regem Hieroſolymorum eſt electus. Sed auditâ morte* L. 2. c. 8. *fratris ſui Regis Angliæ, Regnum Hieroſolymitanum recuſavit, non reverentiæ intuitu, ſed aut laboris metu, aut Regni Anglicani cupidine. Qua de cauſa numquam poſtmodùm in bello fortunatus fuit*. Quod ipſum confirmat Matthæus Pariſienſis, Henrici primi promotionem ac Roberti excluſionem referens, atque adjungens: *In hoc facto reddidit Deus vicem Roberto, quem cùm in actibus Hieroſolymitanis glorioſum reddidiſſet, oblatum ſibi reſpuit Regnum, magis eligens quieti* A. 1106. *& deſidiæ in Normandia deſervire, quàm Domino Regum omnium in ſancta Civitate famulari.*

Caini refutatum, Abelis ſacrificium fuiſſe à Divina Majeſtate acceptatum, habemus in Sacro Textu. Quòd iſta acceptatio per miſſum è Cælo ignem & incenſam ab iſto hoſtiam fuerit facta, paſſim tradunt Hebraicarum traditionum compilatores. Et plura ſunt iſtiuſmodi acceptationis apud Sacras Litteras exempla. Nam & Sacerdotes Baal ad ipſam provocavit, & ex ſucceſſu de victoria ſtipulatus fuit Elias Propheta, & hac de re ſcribit in Homiliis ad Antiochenum populum Sanctus Joannes Chryſoſto- Hom. 69. mus: *Attende, quæſo, quod dicturus ſum. Vidi enim ipſe quod dicam. In Idolorum Altaribus foramina quædam ſunt ex inferiori Altaris parte, & fovea quædam abſcondita. Deſcendunt autem erroris Artifices in foveam illam, & ex foraminibus deorſum ignem ſufflant deſuper ad ſacrificium conficiendum, ita ut multi decepti cæleſtem eſſe ignem illum exiſtiment. Ne igitur Elias in ſuſpicionem veniret, quòd & ipſe aliquid tale machinatus eſſet, aquam effudit, ut aqua illa oſtenderet nulla eſſe infra Altare foramina. Ubi enim aqua foramen inveneris, illic non conſiſtit, ſed per foramen defluat neceſſe eſt*. Quapropter è cælo facta ſacrificii incenſio eſt Divinæ acceptationis firmum teſtimonium: Hinc ad ipſam etiam Idololatræ & Apoſtatæ ſemper adſpirarunt. Et quia veritate non poterat, mendacio conatus eſt Diabolus peccatricem Adami ſtirpem in ſuam impietatem circumſcribere & obdurare.

Novi teſtamenti ſacrificium, licet incruentum ſit & corporea incenſione non indigeat, inter ritualia tamen ſua veſtimenta ſemper habuit lumen & ignem, cujus annuo miraculo Hieroſolymitanam ſacri ſepulcbri Eccleſiam ſolebat Divina olim Clementia honorare & conſolari. Novum Paſchalis feſtivitatis ignem ſolebat illuc de cælo mittere. Plurima id firmant authentica teſtimonia. Scribit enim magnum Belgii Chronicon ad primum duodecim ſæculi annum: *Illo anno ſanctus ignis in vigilia Paſchæ tardavit uſque ad mane Reſurrectionis Dominicæ. Accenſa autem Divinitus una lampade ſepulcbri Chriſti, mox per omnem Eccleſiam cæteræ lampades Divinitus accenſæ ſunt*. Rem latiùs exponit Guilielmus Malmesberienſis: *Illo anno, qui fuit Dominicæ Incarnationis milleſimus centeſimus primus, ignis ſacratus, qui ſolebat vigiliam Paſchæ illuſtrare, tardavit plus ſolito. Sabbatho enim lectis alternatim lectionibus Græcè & Latinè, repetitoque ter Kyrie eleiſon, & clara eorum melodia perſtrepente, cùm necdum appareret ignis, etiam occiduus Sol veſperam urgeret, noctemque inveheret, ab omnibus cum mœrore in domos diſceſſum. Placuerat enim perpenſo conſilio, ut illa nocte omni homine vacaret Sancti Sepulchri Eccleſia, ne aliquis cui ulceroſa ſquallebat conſcientia, Deum magis irritaret ingerendi impudentia. Jamque diluculo ſenſim in lucem ſerpente, proceſſio Latinorum ad templum Salomonis edicitur, ut ibi oraturi miſericordiam Dei invitarent. Idem circa ſepulchrum Domini faciebant Syri, vi doloris barbas & capillos vellicantes. Nec diu potuerunt pati Divina viſcera, confeſtim igne in unam lampadem ſepulchri immiſſo. Quem cùm advertiſſet Syrus per feneſtram ſcintillantem, plauſu manuum lætitiam præcedens curſum Patriarchæ acceleravit. Ille clavibus, quas geſtabat, aditum ædiculæ ſepulchralis aperiens, cæleſte munus cereo accenſo extulit, omnibus adhuc concurrentibus communicans. Mox per omnem Eccleſiam cæteræ Divinitus accenſæ ſunt lampades, mirum in modum illa, quæ proximè illuminanda eſſet, fumo præmiſſo vicinam accenſionem docente. Sic nimirum Chriſti vetus artificium novit quos amat terrere ut mulceat, &* Fol. 147. *in materiam tranſeat laudis comminatio poteſtatis. Quia enim dona Dei uſitata aſſiduitate ipſa vileſcunt hominibus, pleramque aſſenſam indulgentiæ ſuæ raritate commendat, ut ametur gratiùs quod deſideratum fuerat ardentiùs*. Alio in loco exponit præcipuas Sanctæ Civitatis Baſilicas,

&

& pergit de Baſilica Sancti Sepulchri: *Ibi decenti opere compacta Eccleſia Sancti Sepulchri, copaa à Conſtantino Magno ædificata, nullam umquam ab inimicis fidei tulit injuriam, metu, ſicut conjicio, pro igne cœleſti perculſis, qui quotannis in vigilia Paſchæ lampadibus ſerenus infulget. Quod miraculum quando cœperit, vel ſi ante tempora Saracenorum fuerit, nullius hiſtoriæ cognitione diſcernitur. Legi ego in ſcripto Bernardi Monachi, quòd abhinc annis ducentis quinquaginta, id eſt, anno Incarnationis octingenteſimo ſeptuageſimo, idem Hieroſolymam profectus ignem illum viderit, hoſpitatuſque fuerit in Xenodochio, quod glorioſiſſimus Carolus Magnus conſtrui juſſerat.* Quòd Sancti Sepulchri Eccleſiam dicat à Saracenis nulla umquam affectam injuria, intelligendum eſt cum moderamine addito per Guilielmum Tyri Archiepiſcopum ſcribentem de Hequen nequiſſimo & crudeliſſimo Ægyptiorum Saracenorum Calypha: *Hequen inter cætera, quæ pernicioſa plurima præceperat, Eccleſiam Dominicæ Reſurrectionis, quæ per venerabilem virum Maximum, ejuſdem loci Epiſcopum, præcipiente Domino Conſtantino Auguſto ædificata fuerat, poſteà per Reverendiſſimum Modeſtum tempore Domini Heraclii reparata, funditùs dejici mandavit. Cujus Præcepti Reſcriptum quidam ejus Procurator, Præſes videlicet Ramulenſis, ad ſe directum ſuſcipiens, prædicta Eccleſia uſque ad ſolum diruta, juſſionem Regiam effectui mancipavit. Præerat verò ea tempe-*
L. 1. c. 4. *ſtate eidem Eccleſiæ vir Venerabilis Oreſtus nomine, ejuſdem nequiſſimi Regis avunculus, matris ejuſdem frater. Hoc autem ideò feciſſe dicitur, ut ſuæ perfidiæ populis infidelibus daret argumentum. Objiciebatur enim ei Chriſtianitatis titulus, eò quòd ex matre Chriſtiana natus eſſet. Quam quaſi crimen à ſe volens depellere, prædictum facinus auſus eſt perpetrare, nihil arbitratus ſupereſſe calumniæ, quod in ejus perſonam impingi poſſet, quodque ejus æmulis pateret ad morſum, ea quo Religionis fontem Chriſtianæ, fidei Catholicæ cunabula dejeciſſet.* Ita fuiſſe dicit uſque ad ejus juniorem filium & ſucceſſorem Daher, qui à patre violata cum Romanis fœdera renovavit cum Imperatore Romano Argyro, atque ità fecit facultatem reædificandæ Baſilicæ. Hodierna forma reædificatam narrat à Nicephoro Patriarcha, expenſas verò ſubminiſtratas à Romani Argyri ſucceſſore Conſtantino Monomacho ad annum Domini milleſimum quadrageſimum octavum, quinquageſimum primum ante liberatam per Latinos urbem, trigeſimum ſeptimum poſt Baſilicæ deſtructionem. Verum longè aliter Georgius Cedrenus. Quomodo Imperator Nicephorus Phocas magnam Antiochiam, & cum omni ferè Syria Ciliciam Chriſto Domino reddiderit, re-
C. 6. fert ac proſequitur: *Saraceni amiſſis in Syria & Cilicia urbibus, Joannem Archiepiſcopum Hieroſolymæ vivum combuſſerunt, quòd ſuſpicarentur ejus*
Fol. 661. *inſtinctu Nicephorum ipſis bellum illaturum. Incenderunt etiam pulcherrimum templum Dominici Sepulchri. Eodem modo Antiocheni quoque Chriſtophorum ſuum Pontificem interfecerunt.* Pergit ad indictionem octavam ſub Imperio Baſilii & Conſtantini, ſeu ad annum Domini milleſimum vigeſimum quintum: *Ægypti Princeps Azizius ob levem cauſam, & offenſas ne relatu quidem dig-* Fol. 706.
nas, fœdere, quod ei cum Romanis erat rupto, & templum Hieroſolymis ad ſepulchrum Chriſti ſumptuoſiſſimè conditum evertit, & religioſa perdidit Monaſteria, & qui in iis piæ vitæ exercitationibus erant dediti, eos per omnes terras ſatorres egit. Et infrà: *Vita turpiter defuncto Azizio Ægyptio, qui in Chriſtianos ſævierat, templumque Chriſto Hieroſolymis dedicatum everterat, filius ejus natus ex quadam Romana, captiva ejus, inſtaurationem*
liberam fecit. Ad eam rem ſuos miſit Imperator, Fol. 731.
ſed eo morte prævento, ſucceſſor Michael ejus abſolvit. Imperator hic fuit Romanus Argyrus, & ejus ſucceſſor Michael Paphlago, proximus Conſtantini Monomachi Anteceſſor. Itaque bis per Saracenos deſtructa, & bis à nobis reædificata fuit hæc Baſilica. Mahometana ſuperſtitio eſt non tantùm ex cunctis Chriſtianæ Religionis hæreſibus, ſed ex totius mundi erroribus emendicata farrago. Chriſti Domini noſtri de Spiritu Sancto conceptum, & è Virgine nativitatem nobiſcum credit & veneratur, verùm ejus nobis neceſſariam mortem, & ſcandalum crucis abnegat cum Manichæis & blaſphemat. Hinc prima Saracenorum rabies ſemper fuit in Sacroſanctam Baſilicam Dominici Sepulchri. Hinc ipſam mirifico cæleſtis ignis miraculo etiam honoravit Divina Clementia, & uſque hodiè nobis cuſtoditur.

Idem miraculum exponit in ſacri Belli hiſtoria Fulcherius Carnutenſis: *Conſuetudo eſt, propter ignem Cæleſtem, qui ad Sepulchrum Dominicum in unoquoque anno deſcenſibilis cælitus, nutu Divino, in lampadibus, in vigilia Paſchæ ſolet accendi, ut quicumque intra Monaſterium illud ſanctiſſimum ineſſe poſſint, die illo toto ipſius vigiliæ, ſupplicationi & orationi vacantes, lumen illud à Deo mittendum devoti cuncti exſpectent. Et cùm die illo Baſilica illa Sanctiſſima de tanta gente plena exiſteret, horam circiter tertiam juſſum eſt à Patriarcha officium Divinum à Canonicis incipi. Tunc lectiones lectæ ſunt alternatim. Priùs Latinus Latinè, poſteriùs verò Græcus Græcè identidem quod Latinus legerat in pulpito relegit. Officium quippè ſic eis explentibus, ante horam pauliſper nonam cœpit unus de Græcis à parte una Monaſterii, pro more priſco, voce altiſona Kyrie eleiſon exclamare: Cui ſtatim cuncti qui aderant, modo ſimili eundem cantum reſponderunt. Ego autem Fulcherius, qui numquam hujuſmodi ſymphoniam audiveram, multique alii, tumultus huic laudifluo moderni, oculis ſurſum erectis, cordibus compuncti de terra ſurreximus, & lumen almum alicui in Eccleſia jam accendi ſperavimus. Sed cum ſurſum ac deorſum, hac & illac, humiliſſimo corde intueremur, quia nondum venerat, non id vidimus. Cum autem vice trina Græco prædicto Kyrie eleiſon inchoante, cæteri omnes idem exclamando reſpondiſſent, ſiluerunt. Et continuò Canonici officium ſuum jam inceptum decantaverunt. Interim devoti exſpectabamus ignem ſanctum, qui horam circiter nonam advenire ritu ſolebat. Nec multò poſt, ſicut primitus Kyrie eleiſon decantatum fuerat, ſic vice ſecunda repetitum fuit, noſque ſono tanto concitati, illam precem laudifluam præ-*

coni eam inchoanti voce celſa omnes reſpondimus. Et cùm ignem optatum plerique tunc veniſſe ſperaremus, cùm non veniſſet, ſilentio requievimus. Clerici autem lectiones & tractus diurnos cecinerunt. Cum verò hora nona jam tranſiſſet, vice trina voce ſublimi Kyrie eleiſon repetitum eſt. Tunc Patriarcha noſter ſumptis claviculis reſeravit oſtiolum Dominici ſepulchri, & introgreſſus, cùm lumen quod deſiderabamus non inveniret, mox ante ipſum Sacro-ſanctum Sepulchrum ſupplex ad orandum, flendo ſe proſtravit, poſcens omnipotentis Domini miſericordiam, ut ignem olim conſuetum, à populo ſuo ſupplicante tam deſideratum, immittere dignaretur. Nos quoque cuncti Kyrie eleiſon altè concrepantes, Domino ſupplicabamus, exſpectantes quod Patriarcha, dicto ſepulchro regrediens, lumen, ut ſperabamus, inventum, à Domino miſſum, nobis omnibus manifeſtaret. Sed cum illic diu preces ſuas plorando fudiſſet, & quod poſcebat non impetraſſet, triſtiſſimus ad nos inde exiens, ignem non inveniſſe monſtravit. Quo comperto, perterriti & contriſtati valdè ſumus. Jam ego ipſe cum quodam Patriarchæ Capellano in locum, qui dicitur Calvariæ, aſcenderam, ſcrutans utrum illuc, ut interdum ſolebat, ignis ipſe veniſſet. Sed nec huc nec illuc tunc venit. Iterum autem Kyrie eleiſon iterum repetitum, alternantibus modis, devotiſſimè ad Deum jubilare altiùs ſolito cœpimus. O quantus erat clamor ad Dominum, quanta ſuſpiria, quantus luctus! Plorando quippè Kyrie eleiſon cuncti cantabamus, quòd cantando miſericordiam Domini exorabamus: Exorantes autem quod quærebamus impetrare tunc nequivimus. Jam adveſperaſcebat, jam dies inclinabat. Et cùm ſperaremus quòd propter peccata noſtra hoc contingeret, quod in annis præteritis nunquam evenerat, meditatus eſt unuſquiſque in corde ſuo emendare quod contra Deum deliquerat. Quapropter quidam diſcordes, qui Monaſterio inerant, Patriarcha reconciliante concordes facti ſunt. Oportebat enim ut pax, ſine qua Deo nihil placet, nobiſcum eſſet: Ut & nobis pacatis, & pro ejus amore emendatis, libentiùs ſupplicationi noſtræ intenderet. Et cùm adhuc poſt hæc preces noſtras non exaudiſſet, cogitavimus intra nos; & plerique prudentiores dicere cœperunt, quòd forſitan diſponente Dei providentia nunquam ampliùs ignis, ut ſolitus erat quondam, veniret: Quoniam neceſſe erat in annis præteritis, cùm ibi Chriſtiani, Græci videlicet & Syri, pauciſſimi incolæ eſſent, ut ignis ille, ſicut conſueverat, unoquoque anno veniret. Quia ſi in uno anno deficeret, protinus à Paganis hoc explorantibus & inquirentibus omnes decollarentur. Nunc autem quia hic, opitulante Deo, omninò ſecuri ſumus, ſi non veniat, mori non timemus. Nos etiam, ac ſi ſucceſſores ipſius ignis, ſi dicere fas eſt, hic ſumus qui Chriſtianos illos, quos hic invenimus, & noſmetipſos cum illis, Deo juvante, à gente Pagana protegimus. Quòd niſi Deus eos viſibiliter ſic conſolaretur, nullum ex eis hic vivum inveniſſemus. Quæ ergò neceſſitas nos cogit, ut ignis veniat? Hæc verba, & iis æquipollentia, ſapientiores Clerici minùs ſapientibus demonſtrabant, ignorantes quæ Deus facturus eſſet. Erat tamen aliquod ſolatium, quod eos jam valdè deſolatos conſolaretur. Accepto igitur conſilio, jam imminente nocte, præcepit omnibus Patriarcha, ut de Monaſterio exeuntes ad domos vel hoſpitia ſua abirent. Ut locus Sacro-ſanctus tota nocte à cunctis vacuus remaneret, neque quid noxia ſpurcitiæ fortè in aliquo homine, vel in fœmina lateat, quod voluntati Dei vel ejus habitationi diſpliceat. Sic præceptum eſt, & ſic factum. Eccleſia nocte illa remanſit vacua, in qua nec lampas nec candela lumine accenſo ſplenduerunt. Manè autem, cum dies Sancti Paſchæ clareſcere cœpiſſet, ad ſancti Sepulchri Eccleſiam undique convenerunt, miſericordiam Domini adhuc exſpectantes. Et cùm tunc ad Sepulchrum Domini Patriarcha ingreſſus fuiſſet, quærens an ignis adhuc ineſſet, cùm non inveniſſet, regrediens doluit. Sed tunc ipſe cum cæteris aſſiſtentibus motus ſtatim ſermone illo Evangelico, quo Dominus dixit, Petite & accipietis, pulſate & aperietur vobis, adhuc ceſſare noluerunt, quin iterum Dominum hoc inſinuantem, & non mentientem, prece multifaria pulſarent: Ut forſitan quaſi propter improbitatem clamoris eorum excitatus, aures ſuæ pietatis ad eos inclinaret. Fecerunt quidem tunc proceſſionem Clerus & major pars populi, Rex & Proceres ſui, pedibus nudis ad templum Dominicum. Et ubi, ſcilicet in templo, Regi Salomoni Dominus Deus promiſit ſe exauditurum, orationes ſuas fuderunt ad Dominum, ut miſericors miſericorditer ignem illum immittere dignaretur, pro quo tot homines tanto dolore affligebantur. Dum autem in templo illo Dominico gens noſtra ſic oraret, in Monaſterio ſanctiſſimi Sepulchri ſimiliter Græci ac Syri, qui ibi remanſerant, non minùs idem Sepulchrum cum proceſſione ſua circumgyrantes orationi vacabant, qui præ nimio dolore genas ſuas & capillos ululando decerpebant. Cùm ergo populus noſter, oratione ſua in templo expleta, ad Eccleſiam ſanctiſſimi Sepulchri rediiſſet, antequam januas introiſſet, nuntiatum eſt Patriarchæ & cæteris ignem deſideratiſſimum jam in lampade una ante ipſum Sepulchrum Cœlitus gratia Dei accenſum fuiſſe: Quem propiùs adſtantes per feneſtras quaſdam rutilare jam viderant. Quod cùm Patriarcha audiſſet, quantò citiùs potuit, illuc lætus properavit: Et cùm de claviculis, quas in manu ſua geſtabat, oſtium Sepulchri reſeraſſet, confeſtim vidit ignem in lampade, quem tam præoptaverat, ſplendere. Qua de re lætatus, primitus ante ſanctum Sepulchrum gratias Deo reddens, ſe humiliter proſtravit: Poſteà verò accenſo illic cereo uno foras revertens, Divinum lumen omnibus manifeſtavit. Quod cum videremus, qui aderamus omnes, Kyrie eleiſon cum lacrymis exclamantes, gaudio magno gaviſi ſumus: Et quanto dolueramus, tanto magis tunc de miraculo exultavimus. Per totam extemplo civitatem laus jucunda & clamor laudiſonus proindè ſonuit: Sonant ſigna, populus manibus plaudit, Clerus lætus concinit, carmina dulciſona modulis alternantibus ſymphoniæ miſcentur. Tenebamus unuſquiſque in manu ſua cereum unum, jam ad hoc præparatum, ad id Sanctum Lumen ſuſcipiendum. Videretis per ſpatium unius plura millia cereorum in Eccleſia ſancta ab ipſo igne accendi, quod alius alii libens miniſtrabat. Ecce verè dies illa, quam fecit Dominus: Exultavimus & lætati ſumus in ea. Et ampliùs quam adhuc dixerim. Solemnitas ſolemnitatum die illa inter nos claruit. Quoniam cum Miſſa Dominica decenter celebrata fuiſſet, & poſt

Miſſam

Digitized by Google

Miſſam ſolemnizatam Balduinus Rex, qui eidem ſolemnitati aſſiſtens pro more Regio coronatus fuerat, in templo Salomonis prandium ſuum feſtivè & decentiſſimè explevisſet, nunciatum eſt ei, & cæteris aliis qui cum ipſo eramus, ignem ſanctiſſimum iterato adventu in duabus lampadibus, quæ in Eccleſia Dominici Sepulchi pendebant, Divinitùs eſſe accenſum. Quo audito laudes indè cunctipotenti Domino retulimus. Et quibus libuit ſtatim complures ad novum miraculum videndum lætantes cucurrimus. Denique Rex & alii cum eo nos ſubſecuti ſunt. Et cum in Eccleſia introiiſſemus, vidimus illum ignem Divinitùs in lampadibus accendi: Et catervatim unicuique lampadi accenſæ plebem adſtare cum cereis ſuis, vel accendendis vel jam accenſis, jubilantem Deo in voce exultationis. Tunc alius alii corde jucundo hæc demonſtrabat, dicens: Ecce jam lampas incipit illuminari. Alius reſpondebat: Ecce video alteram, in qua jam flamma rutilat. Illic quidem cereum meum illuminabo, tu autem tuum hic inflamma. Alius quippè dicebat; Adſtemus huic lampadi, & exſpectemus paulisper, cum in ea ignis inſurget. Nonne videtis, quia cæteræ lampades jam inflammatæ ſunt? Et vides, quomodò in illa fumus enubilat. Nunc autem flamma exoritur. Taliter lætificavit Dominus populum ſuum, qui dies pro miraculo tam glorioſo, & de more in morem permutato, celeberrimus & memorialis à generatione in generationem permanebit.

Idem miraculum magis adhuc illuſtrat in ejuſdem Sacri Belli Hiſtoria venerabilis Guibertus Lib. 7. c. 37. 38. Abbas ſanctæ Mariæ apud Novigentum: *In illa ſancta Hieroſolymorum Civitate vetus quoddam miraculum inoleverat. Quod vetus idcircò dixerim, quia ex quo idem fieri cœperit, orbis ferè Latinus ignorat. At nos conjiciendo perpendimus, quia poſtquam calcari ante hæc noſtra tempora cœpit à gentibus, id pro ſuorum qui ibi degebant, per idvè temporis conveniebant, annuerit Dominus: Quod videlicet in ipſo Paſchali Sabbatho lampas Dominici Sepulchri videatur quotannis accenſa Divinitùs. Erat autem moris in eadem urbe, ut circumitis univerſorum ædibus Pagani ſingularum focos uſque ad favillas exſtinguerent. Et tanta id fiebat ab Ethnicis indagine, quantum id ipſum putabatur fieri fidelium fraude, non fide. Cùm ergo hoc modo Vulcanus liminaretur ab oppido, ea hora qua noſtræ Religionis obſequium plebem Catholicam ſolemni Reſurrectionis atque baptiſmatum intereſſe mandat officio, vidiſſes per univerſam Gentiles exſertis mucronibus oberrare Baſilicam, mortemque noſtrorum quibuſque minari: Cerneres fidei noſtræ è regione Cultores indigenas gravi penes Deum mœrore torqueri. Hos verò nihil minus, quos de abditis mundi finibus orationis vota illo contraxerant, vel cauſa miraculi, luminis omnes munus animoda intentione precari. Nec tunc erat importuna dilatio, quin deſideriis æſtuata petitio alacri leniretur effectu. Audivi à perſonis, quæ illuc jere, ſenilibus, quod papyrus, vel lichnus, nam utro utantur non novi, Gentilis ſemel cujuſdam ſit techna ſublatus, ferrumque remanſit inane, ſed Cœlitus labente miraculo ex ferro lumen emerſit. Dumque fraude virtutes cupit enervare ſupernas, didicit contra ſuam ipſarum naturam Deo ſuo militare naturas. Anno ergò, ex quo Rex Balduinus ſuſceperat Sceptra ſequenti, ejus fuiſſe traditur difficultas tanta miraculi, ut vix imminente nocte orantium flentiumque potuiſſent vota compleri. Sermo Daimberti Patriarchæ populum de confeſſione ſollicitat peccatorum: Rex & Præſul reſarciendis pacibus inſtant; ſi qua fidei honeſtatique non congruunt, corrigi promittuntur. Intereà urgente negotio, tam enormium criminum ibi eo die eſt facta confeſſio, ut niſi pœnitudo ſuccederet, dignè fieri videretur luminis ſancti ſublatio, cujus tamen etiam nunc poſt correctionem non remoratur accenſio. At altero poſt hoc anno ubi ad eam ventum eſt horam, qua Sepulchrum glorioſum flamma Cœleſtis efficeret, univerſorum penitus vota ſuſpiciunt. Græcis igitur ac Syris, Armeniis pariter ac Latinis, quibuſque pro ſuarum linguarum idiomatibus Deum ac ejus invocantibus Sanctos, Rege, Proceribus, & populo, pœnitentia cordiumque rugitibus proſequentibus Cleros, miſero omnes exulcerabantur affectu, quod ea urbe jam à Chriſtianis obtenta, inibi contingebant quæ numquam eveniſſe ſub Paganis audierant. Interim Fulcherius Carnutenſis, aſſumpto ſibi Patriarchæ Daimberti Capellano, in montem proficiſcitur Oliveti: Ibi enim ſuboriri Dei lucerna ſolebat, ſi quando Hieroſolymis non aderat. Sed reverſis, & nihil gratum ad præſtolantis Eccleſiæ aures referentibus, orationes à diverſis geminantur ad populum, non tamen quæ ægros foveant, ſed incentivæ lugentium. Ea dies, re infecta, univerſos in ſua tecta remiſit: Nox gemina inruit, acriſque mœſtitia generaliter omnium pectora terſit. In craſtino deliberant, ut ad templum uſque Domini debito cum mœrore procedant. Jerant gaudii prorſus Paſchalis immemores, dum nullus habitu differt à die Paraſceves: Cum ecce ab Æditui Eccleſiæ poſt euntium terga concinitur, quia ſacri Monumenti lampas accenditur. Quid immorer, tanta ea die gratia, auctio ſuæ ubertatis ex dilatione ſucceſſa, immicuit, ut illa Dei claritas non quidem ſimul, ſed viciſſim intra Sepulchri Eccleſiam lampades fermè quinquaginta tetigerit. Hæc non modo inter ſacra contingere Myſteria, verùm cum peractis officiis Rex pranderet in aula: Cogitur frequentibus nunciis ad nova videnda lumina rejecta conſurgere menſa. Dici non poteſt quibus convaluerit mœror ille ſolatiis, cum eo die, quod nunquam præſumpſerat, intra eandem urbem in templo Domini coronari Rex ipſe conſenſerit, ob hujus favorem muneris.*

Cœleſtem hunc ignem aliis miraculis confirmat Glaber Rudolphus: *Eodem tempore Odolricus* L. 4. c. 6. *Aurelianorum Præſul Hieroſolymam pergens, quid viderit, nobiſque narraverit, non prætermittendum videtur miraculum. Die igitur magni illius Sabbathi, quo ignis mirabili Dei potentia venient ab univerſo populo præſtolatur, ibi cum cæteris idem Præſul adſtabat. Jamque dies ipſa in veſperum tranſiens repentè penes horam, qua ſperabatur ignis adfuturus, unus Saracenorum, ſcurra impudentiſſimus, ex plurima illorum multitudine, quæ annuatim ſemper una cum Chriſtianis adeſſe ſolet, exclamavit, ut Chriſtianis mos eſt, cum primum videtur, Agios Kyrie eleiſon, cavillanter cachinnos emiſit, extenſaque manu arripuit cereum de manu cujuſdam Chriſtiani, aufugere tentans. Qui illicò arreptus à Dæmonio, turpiter nimium vexari cœpit,*

pit. Quem proſequens Chriſtianus, cereum abſtulit. Ille verò tortus acerrimè, protinus inter Saracenorum manus exſpiravit. Quod factum omnibus in commune terrorem immiſit. Chriſticolis tamen gaudium & exultationem præbuit. Statim verò, ut aſſolet, Dei virtute erumpens ignis ex una lampadarum, quæ ſeptem ibidem pendere cernuntur, curſim irrutlando cæteras inflammavit. Quam etiam cum ſuo oleo præfatus Epiſcopus emens auri librâ à Jordano, qui tunc præerat Patriarcha, ſecum detulit, atque in ſede propria reponens, plurima infirmis contulit beneficia. Contigit hoc ſub Roberto Francorum Rege ad undecimi ſæculi medium, atque ita antè Sacrum Bellum.

Aliud, quod poſt amiſſam à nobis Hieroſolymam contigit, miracolum refert Joannes Bromptonus Abbas Jornalenſis: *In ſolemnitate Paſchali Saladinus*, Saracenorum *Rex, ad Dominicum Sepulchrum veniens, cum vidiſſet lampadem ibi pendentem Divino igne accendi, & per eum bis exſtinctam tertio accendi, aſſeruit ſe vel infrà breve moriturum, vel ſanctæ Civitatis dominium amiſſurum. Unde juxta prognoſticationem ſuam mortuus* A. 1190. *eſt in Quadrageſima proxima ſequente.* Confirmat in ſuo Chronico Nicolaus Trivettus, repetitis iiſdem verbis. Conſuetam ſacri Luminis impetrandi ac diſpenſandi formam exponit in libello de perenni Terræ ſanctæ cultu Magnus illius Apoſtolus ex Sancti Franciſci Ordine frater Bonifacius: *Congregabantur ad Eccleſiam Reſurrectionis Patriarcha, Rex, Clerus & populus à ſummo mane ad horam uſque ſextam, in qua dignabatur Dominus flammam ad locum ſanctum mittere, & poſt longam orationem mittebatur unus ex Prælatis Montis Sion, vel Montis Oliveti, aut Bethleem, aut Hebron, aut Sancti Habacuc, aut Sancti Salvatoris, & Joannis ad ripam Jordanis, aut Nazareth, aut Montis Thabor, aut Montis Carmeli, aut Sancti Joannis Baptiſtæ in Sebaſte, aut aliorum locorum. Qui enim ſanctior inter eos reputabatur, ut eſſet primus ad lumen accipiendum, mittebatur. Et ſi nondum accenſas lampades inveniſſet, revertebatur ad Patriarcham, Regem, Clerum & populum, alta voce clamans: Nondum in lumine viſitavit nos Dominus Deus è cælo. Tum augebantur preces, ploratus & ululatus multus, ut Dominus eos, uti conſueverat, viſitaret. Aucta verò oratione cum lachrymis, mittebatur alius: Et ſic continuabant uſque quo Dominus è cælo eis mitteret ignem, ſive donum flammæ. Qua, per quemcumque inventa eſſet, accendebatur lumen in lætitia Spiritus. Et primo Patriarchæ, Diacono & Subdiacono: Ipſi verò primo Regi, deindè omnibus qui in Choro adſtabant, iſtud ſanctum lumen tradebant. Minoris Ordinis Miniſtri populo idem porrigebant cum gaudio.* Et ad duodecimi ſæculi vigeſimum annum ſcribit Malleacenſis ad Sanctum Maxentium Cœnobii Chronicon: *In Hieruſalem venit ignis, ſicut in Paſcha, in die Adſumptionis ſanctæ Mariæ.*

Omnia hæc, licet prolixiora, teſtimonia producta volui, ut de illuſtri miraculo nullus ſit hæſitandi locus. Et quidem nec Euſebius Cæſarienſis, nec Sanctus Epiphanius, nec Sanctus Hieronymus, nec Sanctus Cyrillus Hieroſolymæ Epiſcopus, nec quis alius Terræ Sanctæ antiquus Incola illius meminit, ideoque certum eſt iſtis prioribus ſæculis non eveniſſe. Porrò dum Imperator Heraclius contra Eccleſiam pugnaret pro Monothelitis, Homarus poſt Mahometem tertius Saracenorum Princeps cepit Hieroſolymam, & omnem Syriam. Audiamus rem à Sancto Martyre Theophane: *Hoc anno Homarus in Palæſti-* An. 627. *nam ſuſcepit expeditionem, & obſidione per annos duos ad ſanctam Civitatem continuata, tandem fide data eam in poteſtatem accepit. Sophronius autem Hieroſolymorum Antiſtes fidem ab eo pro totius Palæſtinæ incolumitate acceperat.* An ſtatim ſub Sancto Sophronio cœperit laudatum Paſchalis ignis miraculum, ignoro & hæſito: Sanctus enim Sophronius in ſuo ſpirituali Prato nullam facit ejus memoriam. Quidquid ſit, Sacro-ſanctis Filii ſui pedibus calcatam, ejuſque miraculis, prædicatione, & benedicta morte conſecratam terram probare aut caſtigare per Saracenos voluit Divina Juſtitia, non projicere à ſua facie aut exhæredare. Nam adverſum Monothelitas, Iconoclaſtas, Photii & Michaelis Cerularii Schiſma, alioſque Græcorum fœdos lapſus manſit illa conſtantiſſima, & Apoſtolicè Chriſtiana. Hinc inſigni iſto miraculo barbaras ejus calamitates Divina bonitas conſolata eſt, ipſis etiam juratis Chriſtiani nominis ac fidei hoſtibus fecit reverendam, & ſancta ejus loca à contaminationibus ac everſionibus cuſtodivit.

Et ex hoc fonte credo promanaſſe morem, quo omnis etiam Latina Eccleſia novum Paſchalis feſtivitatis ignem jam dudum conſuevit ſolemniter excitare in Eccleſia, ac benedicere. Ex ipſo accendit Paſchalem cereum, & cuncta per omnem Eccleſiam luminaria, additque antiquus Ordo Romanus: *Notandum eſt, quia in Romana* Fol. 271. *Eccleſia exſtinguitur totus ignis in hac feria hora ſexta, & reaccenditur hora nona.* Non in ſolis Baſilicis, ſed per omnem Romanam Civitatem exſtingui omnem ignem aſſerit in libro de Antiphonarii Ordine Amalarius Fortunatus, exponit diverſarum Eccleſiarum diverſos mores, & proſequitur: *Propter neceſſitatem communem reac-* Cap. 44. *cenditur in ſancta Romana Civitate ignis eadem die, ut ex illo cibi coquantur, & reſervetur in uſum noctis neceſſarium.* Qui mos ſervatur etiamnum in quibuſdam Monaſteriis. Quæ omnia quis non videat Hieroſolymitani miraculi, & Saracenicæ in ipſum rabiei ac fremitus eſſe repræſentationem ac imitamentum? Paſchalem cereum, ejuſque ſolemnem benedictionem fuiſſe à Zozymo Pontifice inductam laudat liber Pontificalis, eoſdemque per reliquam Hiſpaniam tunc obſervatos ritus Galliciæ Eccleſiis impoſuit quarta Toletana Synodus. Verùm iſtius cerei ex novo igne accendendi, aut hujus ignis excitandi & conſecrandi morem nulla commendat antiqua Regula, nulla memoria. Quare non dubitem, quin ad agendas Deo pro Hieroſolymitano miraculo gratias, & ipſum omnibus ſub Cœlo populis prædicandum, mos iſte noſter ſit inſtitutus.

Quidquid ſit, duravit gratia uſque ad ejectos è Terra Sancta Latinos, & illuc à Græcis invectum Photii & Michaelis Cerularii Schiſma, ſcribitque hac de re in ſua Hieroſolymitana peregrinatio-

natione, ſancti Sepulchri Eccleſiam accuratè depingens, Joannes Cotovicus: *Juxta pavimentum Orientem verſus, atque è Regione Chori Eccleſiæ Golgothanæ, Altare exſtat marmoreum, quod Græcorum Patriarcha, aut aliquis Epiſcoporum Orientalium quotannis in ipſa Vigilia Reſurrectionis Domini aſcendere, populo benedicere, atque ignem, falſo cœleſtem creditum, Schiſmaticis Orientalibus in ipſo templo diſpenſare conſueverunt. Non enim, ut olim cùm Catholici in Palæſtina Eccleſiam moderarentur, Cœleſtis flamma, Nur Arabibus dicta, Cœlitùs amplius deſcendit: Licet Orientales Epiſcopi ac Græcorum Patriarcha id populo perſuadeant. Sed è ſilice ignem excutiunt, ac pro vero Nur populo porrectum, Cœleſtem eſſe mentiuntur. Ut autem dolum hunc occultent, ac facilius nimium credulis imponant, die Veneris ſancto ab infidelibus claudi ſepulchri oſtium, & Saniaces ſigillo obſignari curant. Mox cum Saniacco, Cadio, Emino, cæteriſque Turcarum Primoribus pretio componunt, quis eorum prior ingredi, & ignem ſilice excuſſum credulo populo pro Cœleſti diſtribuere debeat.* Suprà laudatum fratrem Boniſacium & ipſe laudat, ac pergit: *Refert frater Bonifacius ſe quandoque hac de re cum Græcorum Patriarcha, nec non Armeniorum Epiſcopo ſermonem miſcuiſſe, illiſque exprobraſſe hanc perfidiam, atque impietatem, dixiſſe etiam offendere id plurimum Catholicos omnes, Judæos quoque ac Mahumetæos: Eoſque cum id negare minimè auderent, excuſaſſe ſe, ac neceſſitate coactos id facere aſſeruiſſe, ut conſuetas eleemoſynas obtineant. Quibus ſi carendum foret Eccleſiaſticis viris in urbe continuò commorantibus, defuturum iis quo miſeram vitam ſuſtentare poſſint. Hac enim de cauſa Orientis Chriſticolas ſanctam urbem potiſſimum petere; quæ ſi deficiat, domi omnes manſuros: Atque ita ſuos ſolitis eleemoſynis defraudandos. Latinis à Regibus, cæteriſque Occidentis Magnatibus quæque ad victum neceſſaria ſatis abundè ſuppeditari: Græcos, cæteroſque Orientis Religioſos, Barbarorum jugo oppreſſos, ſolis populi eleemoſynis victitare, nullaque propria bona poſſidere. Atque ita miſeri tam enorme piaculum ac turpitudinem ſolius lucri cauſa, ſua ipſorum confeſſione, in publicum Chriſtianæ fidei dedecus, committere non verentur. Quæ idcircò, uti fraudibus obnoxia, ab infidelibus, proh dolor, irriſioni & ludibrio habentur*, Imitantur antiquos Paganos, quorum ad ſua Altaria fraudes ſuprà audivimus à Sancto Joanne Chryſoſtomo.

L. 2. c. 4.

Porrò ſecreta ſua judicia per miraculosè accenſos cereos aut lampades ſignificare frequenter conſuevit Divina in nos pietas. Etenim Gothici Regni tempore, Ariani Romæ habuerant Baſilicam, quam poſt ipſos ejectos clauſam aperuit, ac Deo reconciliavit Magnus Gregorius. Quod omnes tunc in ipſa lampades tertiò conſequenter fuerint Divinitùs accenſæ, teſtatur in Dialogorum libris ſanctus ipſe Pontifex, & adjungit: *Videlicet ex ipſo lumine clareſcebat, quod locus ille à tenebris ad lucem veniſſet.* Et de paupercula quadam, per Sancti Remigii reliquias ſanata, ideoque ſolemnem ipſarum translationem comitante, fœmina ſcribit in Remenſis Eccleſiæ Hiſtoria Flodoardus: *Manu cereum ferebat, qui accenſus numquam fuerat. Mirabile dictu, ſubitò Cœlitus nutu Divino in manu gerentis eſt illuminatus.* Et infrà ſcribit de Remenſi Sanctimonialium ad Baſilicarum portam Monaſterio: *Vidimus in Eccleſia hujus Cœnobii cereum igne Cœleſti ter accenſum, quem collata cera fecerant quidam cives Remenſes, qui ad viſitanda nuper Apoſtolorum limina profecti fuerant.* Et de Sancti Dunſtani Cantuarienſis Archiepiſcopi gravida matre ſcribit Guilielmus Malmesberienſis: *Futuræ in Dunſtano ſanctitatis præſagus, qui & auctor, Deus quodam prodigio nativitatem ejus præcurrit. Siquidem cum Mater ejus in Purificatione Sanctæ Mariæ, frequenti civium Collegio, templo aſſiſteret, omnium repentè luminaria ſeu caſus ſeu Dei nutus exſtinxit. Omnibus ſtupefactis, Matronæ cereus lumen accepit Cœlitus, communicatoque cæteris igne timorem depulit, ſecuritatem induxit.* Ita igitur & electo ad Paſchale miraculum Roberti Principis cereo ſuum de illo in Regem eligendo judicium manifeſtavit Divina benignitas. Verùm quia ille ab hominibus maluit in Anglia, quam in Terra Sancta eligi à Deo, utraque electione fruſtratus inchoavit ſibi longum funem multarum calamitatum.

Lib. 3. c. 30.

Lib. 1. c. 22.

Lib. 4. c. 46.

Fol. 202.

NICO-

NICOLAI II. PONTIFICIS CONCILIUM AMALPHITANUM.

De hoc Concilio ſcribit antiqua, per Cardinalem Nicolaum Aragonium vulgata, Romanorum Pontificum Hiſtoria: *Normanni ad præſentiam Nicolai Pontificis Nuncios tranſmiſerunt, rogantes ut in Apuliam deſcenderet, & ſatisfactione ſuſcepta eos Eccleſiæ reconciliare paterna charitate deberet. Quibus verbis auditis, poſt deliberationem Concilii Pontifex ab urbe Roma exivit, & in parte Apuliæ venit. Accedentes igitur Normannos ad præſentiam, & reſtitutis omnibus terris beati Petri, quas abſtulerant, in libera poteſtate Summi Pontificis, à vinculis excommunicationis abſolvit, & in Apoſtolicæ Sedis gratiam paternè recepit. Quia verò potentia & vires eorum tunc temporis in urbe Romana Magnates cæteros ſuperabant, & in cauſis Eccleſiæ contra illos, qui Apoſtolicæ Sedis jura violenter occupaverant, Romano Pontifici magnum ſolatium & opportunum auxilium manu valida poterant exhibere, omninò fidelitate ab eis ſuſcepta, præter Beneventum, totam Apuliam & Calabriam eis conceſſit.* Et in Caſſinenſis Monaſterii Chronico Leo Oſtienſis Epiſcopus: *Pontifex poſt* Paſchale *Feſtum urbe egrediens,* (Lib. 3. c. 15.) *Melphiam Apuliæ adiit urbem, ubi tunc Concilium celebrare decreverat. In qua etiam Synodo, dum Richardus Capuanus Princeps cum aliis pluribus interfuiſſet, à Pontifice admonitus, Monaſterium ſanctæ Mariæ in Calena cum patrimoniis ſuis beato Benedicto per Scriptum ſolemniter obtulit.* Et iterum: *Per hos dies Nicolaus Papa & Richardo Capuanum Principatum, & Roberto Guiſcardo Apuliæ, Calabriæ, atque Siciliæ Ducatum confirmavit, accepta prius ab eis cum Sacramentis Romanæ Eccleſiæ fidelitate, cenſuque quotannis per juga boum ſingula denariis duodecim.*

Robertus & Richardus in ſibi inflicta per Sanctum Leonem nonum excommunicatione ſordebant, & à Græcorum Imperatoribus metuebant extrema. Interim & in Græcos & in Saracenos fecerunt illic maximos progreſſus. Hos enim expulerunt ex Melitenſi Inſula, & ipſam poſt longam ſub Barbaris ſervitutem reddiderunt Chriſto Domino. Et profani Græci pergebant fœtere in ſchiſmate. Tunc enim fiebat, quod ſcribit repertus Conſtantinopoli apud Patres Prædicatores Tractatus: *Ex tunc*, poſt damnatum à Sancti Leonis noni Legatis Michaelem Cerularium, *majoris invidiæ ſtimulis agitati, quam plures libros ſeu tractatus in confuſionem Romanæ Eccleſiæ ediderunt, & ſuis poſteris legendos, tanquam authenticos & fidei Catholicæ firmitatem habentes, diſtrictè mandaverunt; eos verò, qui his contrariè dogmatizare præſumerent, annuatim in Eccleſiis, voce præconis, quod uſque hodie in eorum Conventualibus Eccleſiis obſervatur, Hæreticos denuntiarunt.* Quod perfidi Judæi per ſingula ſua feſta in Synagogis Chriſtum Dominum & omnes Chriſtianos ſolemniter olim anathematizarint, ſcribit Euſebius Cæſarienſis: Hoc impium facinus tunc Græci in Latinos æmulabantur. Et peſſima radix occupabat etiam Apuliam, Calabriam, & Siciliam: Et non niſi per Normannos videbatur exſtirpanda. Et nonus Leo in ipſos adhuc debiles infeliciſſimè pugnarat, ideoque adverſum illos nulla erat ſpes ab armis. Plures item alios ſuorum patrimoniorum in Italia prædones patiebatur Romana Eccleſia: Nec quis ipſos domare facilius poterat, quam Normanni. Hi iſtas, Nicolaus Pontifex conſiderabat has rationes: Quare illi petierunt pacem, hic dedit. Sub duabus præſertim conditionibus. Primò, ut Sancto Petro omnia ſua patrimonia redderentur: Utique olim invaſa per Imperatorem Leonem Iſaurum, & per ejus Succeſſores uſque tunc detenta. Secundò, ut utramque Siciliam Normanni agnoſcerent Romanæ Eccleſiæ beneficium, Pontifici profiterentur, & tanquam feu-

dalea

dales penderent annoam penſionem. Roberti profeſſio ſic incipit: *Ego Robertus, Dei & Sancti Petri gratia, Dux Apuliæ & Calabriæ, & utroque ſubveniente, futurus Siciliæ*. Iſto enim tempore Siciliam partim Græci tenebant, partim Saraceni: Ambos ejicere promiſit Robertus adjutus à Romana Eccleſia, ejecit, atque ita etiam Siciliam accepit in feudum. Bina ejus integra profeſſio exſtat in Vaticano Codice, qui dicitur liber cenſuum.

Eandem Synodum laudat in litteria ad Cardinales Epiſcopos Sanctus Petrus Damiani: *Nunquam certè vidiſſe me memini Pontificales baculos tam continuò radiantis metalli nitore contectos, ſicut erant qui ab Eſculano & Tranenſi geſtabantur Epiſcopis. Uterque tamen, alter in Apulis finibus, Nicolao præſidente, alter in Lateranenſi Eccleſia coram Alexandro Papa, ſunt dejecti*. Verum ac primarium hujus Synodi ſcopum ignoro: Quin tamen ad purgandam à Græcorum Schiſmate Apuliam atque Calabriam fuerit indicta, exiſtimo non dubitandum. Joannes Tranenſis Epiſcopus fuerat Michaelis Cerularii Syncellus, & Miniſter totius Schiſmaticæ violentiæ. Erat & variè maculoſus. Hinc ipſum degradavit Nicolaus Pontifex, & cæteris iſtarum Regionum Epiſcopis dedit in exemplum. Haud dubiè tractata hic ſunt & alia negotia; Verùm Acta latent, aut perierunt. Plures iſtic Eccleſiæ ſeqoebantur Græcorum ritus, ſchiſma, exceſſus; Præſertim poſt memoratam Michaelis in Latinos ritos tyrannidem. Quin iſta omnia compoſuerit Synodus, non eſt ambigendum. Per Græcos, aut forſan per Normannos ejectus Petrus Amalphitanus Archiepiſcopus videtur huc uſque non fuiſſe repoſitus: Fuiſſe hic repoſitum ſuadet ſtatim exponenda, cui Petrus adſedit, Beneventana Synodus. Et ejus repoſitio fuit forſan una ex cauſia, ob quas hæc Synodus fuit facta apud Amalphim.

Et Papalis de Nortmanni ſpes non fuit vana. Pergit enim laudata Romanorum Pontificum vetus Hiſtoria: *Poſt hæc ordinatis & diſpoſitis omnibus, quæ ad Beneventanum patrimonium pertinebant, Nicolaus Papa reverſus eſt Romam. Nortmanni ad ipſius commonitionem collecto exercitu ſubſecuti ſunt ejus veſtigia. Et tranſeuntes Campaniam, Præneſtinorum, Tuſculanorum, & Nomentanorum terras hoſtiliter invadentes, eis tamquam contumacibus, & à Domino ſuo, nempe Pontifice, rebellantibus, damna graviſſima intulerunt. Deindè fluvium Tyberis cum immenſa militia & fortitudine armatorum peditum, & ſagittariorum copioſa multitudine tranſeunt, Galeſiam & univerſa Comitis Gerardi Caſtella uſque ad Sutrium devaſtarunt. Poſt multa denique damna & exſpoliationes, Capitaneorum cervicoſitate valdè deſtructa, ad mandatum & ſubjectionem Domini Pontificis redire coacti ſunt, liberata urbe ab eorum tyrannide, & in ſtatum ſuum Eccleſia reſtituta*. Poſt exſtinctum Magni Caroli genus Italicarum civitatum, præſertim propè urbem, Comites Romanam Eccleſiam tractarunt crudeliſſimè, in Apoſtolicam Cathedram intruſerunt Papali Officio ineptos ac indignos ſuos filios aut cognatos, & pleraqoe ejus patrimonia invaſerunt, lacerarunt, vaſtarunt. Gregorius ſextus reparare ſtuduerat: Aſt modico effectu. Rem tandem à Nortmannis conſecutus eſt Nicolaus. Etiam Alexander ſecundus, Gregorius ſeptimos, & plures Succeſſores. Iſtorum terra adversùm Henrici quarti & Henrici quinti violentias fuit his portus atque aſylum.

NICO-

Digitized by Google

NICOLAI II.

PONTIFICIS CONCILIUM BENEVENTANUM.

NIcolaus Pontifex Amalphi non rectà Romam tetendit, ſed Beneventum, ac etiam ibi celebravit Synodum. Hinc dicit laudata Hiſtoria: *Poſt hæc ordinatis & diſpoſitis omnibus, quæ ad Beneventanum patrimonium pertinebant*. Beneventanam quippe civitatem Nortmannis non infeudarat, ſed ſuæ Sedi integram ſervarat Pontifex, ideoque & ſpectantia ad ipſam territoria receperat à Nortmannis. Hinc ipſam diſpoſiturus acceſſit, & unà celebra-
Fol. 118. vit Synodum. Actorum pars exſtat apud Bartholomæum Chioccarellum in Catalogo Epiſcoporum Neapolitanorum. Adfirmat celebratam anno iſtius ſæculi quinquageſimo nono, primo Nicolai Pontificis, in medio menſis Auguſti, indictione duodecima, & pergit: *Cùm Dominus Nicolaus Papa apud Beneventum, extra ipſam civitatem, intra Eccleſiam beati Petri juxta fluvium, Sabbatho Synodum celebraret, & cum eo nonnulli Archiepiſcoporum, Abbatum, Monachorum, & totius Eccleſiaſtici Ordinis atque Laicalis non parva multitudo reſideret*. Præſentes Epiſcopos, Abbates, ac Proceres enumerat, finitam iſtic adfirmat cauſam inter Abbatem Sancti Vincentii ſuprà fontes Vulturni fluminis, ac inter Albertum Monachum, atque Roffredum Roffredi Comitis filium, & proſequitur: *Adſurgens Joannes Abbas conqueſtus eſt ſuper Albertum Monachum, dicens; Obſecro, Domini, miſericordiam veſtram, & omnium qui huic ſanctæ Synodo interſunt, ut faciatis mihi juſtitiam de Alberto Monacho, qui Cellam Sancti Vincentii, ſcilicet ſanctæ Mariæ in Caſtineto, Monaſterio noſtro ſubripuit, ibique ſibi nomen & ſpecimen Abbatis uſurpavit, & in præſentia ſanctiſſimi Leonis Papæ refutatum, ac ſub interpoſitione perpetui anathematis contradictum, teſtantibus venerabilibus viris Humberto Cardinale, Petro Amalphitano, Udalrico Beneventano Archiepiſcopis, nunc iterum temerario auſu uſurpavit, & ipſam Cellam jam dicto Monaſterio violenter contendit. Ipſo verò Alberto adſurgente, & per Comitem, cujus vi hæc egerat, defendere nitente, dum nulla pars juſtitiæ ſibi faveret, litteris diſtinctionis & conſtitutionis beatæ memoriæ Domini Papæ Leonis recitatis, & ſacro ſigillo munitis, atque teſtimonio prædictorum venerabilium Archiepiſcoporum confirmatis, judicio totius Synodi eſt definitum, præfatum Albertum debere nomine & officio ante arrepto privari, & Monaſterium beati Vincentii perpetualiter reveſtiri de jam dicta Cella, omnibuſque ſuis pertinentiis. Quod & factum eſt. Ipſe namque Albertus Monachus, dictus Abbas, nomen & officium Abbatis, atque Cellam per virgam in manu Papæ reſutavit. Et quia erat anathematicus, ab omni Altaris miniſterio depoſitus, in poteſtate Abbatis eſt ad Regulam corrigendus datus. Prænominatus Roffredus Comes, dum vellet ſibi jus ſupraſcriptæ Cellæ vendicare, relectis litteris Domni Papæ Leonis, annot...... Nuntiorum Imperatoris Ottonis, teſtimonioque prædictorum Archiepiſcoporum convictus, nec non & anathematis mille aureorum Marcuſiorum reus adjudicatus, præſentem Cellam in manu Papæ refutavit, ſeque ſuoſque hæredes, quòd per ea nunquam contra Monaſterium Sancti Vincentii aliquo modo agerent, perpetualiter ſub prædicta pœna obligavit. His ita geſtis, reverendiſſimus Papa Joannem Abbatem Sancti Vincentii ex eadem Cella ſanctæ Mariæ in perpetuum inſtituit. Omnes hujus inveſtitionis atque conſtitutionis violatores eum prænominato perpetuo anathemate obligavit.*

Deſumpta hæc ſunt ex iſtius Vincentiani Cœnobii Chronico, de quo laudatus Bartholomæus Chioccarellus: *Joannes Monachus claruit, & ſui Monaſterii Chronicon ſcripſit ad Benedictum Abbatem tempore Paſchalis ſecundi Papæ, quod ſcriptum charactere Longobardo adſervabatur*

apud

apud Cardinalem Baronium, idque accepit, ut teſtatur is, à Camillo Cajetano, Patriarcha Alexandrino, ejuſdem Monaſterii Commendatario, nunc autem ſervatur ejus exemplum apud R. P. Dominum Conſtantinum Cajetanum, Monachum Caſſinenſem, & Abbatem Sancti Arontii. Codex eſt vetuſtus & roſus, ideoque pro verbis, *Litterie diſtinctionis & conſtitutionis*, videtur legendum: *Litterie diſtrictionis*. Eodem in codice habetur Leonis noni de hac cauſa Decretum: *Anno Domni Leonis noni, Summi Pontificis, & univerſalis Papæ, quinto, indictione ſexta, menſe Junio, die decima, cum idem Leo contra Apuliæ fines pergeret, occurrit ei Luitfridus Abbas Monaſterii Sancti Vincentii ad fontes Vulturni, conqueſtus contra Albertum Presbyterum & Monachum, uſurpantem ſibi nomen Abbatis in Monaſterio Sanctæ Mariæ de Caſtineto. Tunc adſiſtentibus pluribus Præſulibus, ab eodem Leone cauſa eſt adjudicata Abbati Sancti Vincentii*. Huic judicio adſuit iterùm Petrus Amalphiranus Archiepiſcopus. Adſuit & expeditioni adversùm Nortmannos, ideoque etiam cum iſtis videtur non bene conveniſſe.

Domus Sanctæ Mariæ de Caſtineto titulatur hic & Cella, & Monaſterium. Vox, *Cella*, apud antiquos fuit variæ ſignificationis. Primò, ſignificat ruſticorum caſas, ſeu mapalia. Hinc enim de Donatiſtarum circumcellionibus ſcribit in Pſalmorum Commentariis Sanctus Auguſtinus: *Circumcelliones vocantur, non Circelliones.*
Pſ. 132. *Nam Circumcelliones dicti ſunt, quia circum Cellas vagantur. Solent enim ire hac atque illac, nuſ-*
Cap. 28. *quam habentes ſedes*. Et in primo libro adverſùs Gaudentium: *Hoc genus hominum, ab utilibus operibus otioſum, viliſſimum in ſuis, terribat in agris, ab agris vacat, & victus ſui cauſa Cellas circumit ruſticanas. Unde & Circumcellionum nomen accepit*. Etiam in undecima ad noſtrum Apoſtolum Bonifacium Epiſtola Zacharias Pontifex notat neſcio quos Presbyteros, qui *per loca agreſtia & ruſticorum Cellas* agebant ſacrilegos Conventus. Eadem ſignificatio utitur Martialis: *Unde tibi togula eſt, & fuſcæ peaſo Cellæ?* Per Cellam intelligit pauperculam caſam. Secunda ſignificatio importat carcerem. Hinc de
Can. 19. criminoſis Presbyteris ſancit ſecunda Synodus Turonenſis: *Retrudantur in Cellam, ibique panem cum aqua manducent*. Eſt phraſis Romana. Nam & amphiteatri ergaſtula, in quibus damnati ad beſtias rei cuſtodiebantur, & è quibus producebantur pugnaturi, Romani dixerunt cellas. Tertiam ſignificationem, longè aliam & meliorem, tradit Emeritenſis Synodus, ſtatuens de ex-
Cap. 7. communicato Epiſcopo: *Cella & res ad eum pertinentes, quouſque ille ſub pœnitentia fuerit, inſtantia & ſollicitudine regantur Metropolitani*. Per Cellam intelligit Epiſcopale Palatium. Eodem ſenſu loquitur, quæ Epiſcoporum ſpolia à Provinciarum Præfectis invadi vetat, novella Lex Imperatoris Manuelis Comneni: *Ne tale quid in Antiſtitum Cellas innovetur*. Exſtat in Theodori Balſamonis Commentario ad trigeſimum quintum Trullanum Canonem. Et in Leonis quarti ad Parochiales Presbyteros Synodali Sermone hic eſt primus Articulus: *Cella & habitatio veſtra ſit juxta Eccleſiam*.

Quarta iſtius vocis ſignificatio eſt ſtrictior, Can. 4.
habeturque in ſecunda Arelatenſi Synodo: *Nullus Diaconus, vel Presbyter, vel Epiſcopus ad Cellarii ſecretum admittat puellam*. Et nonus decimus ſecundæ Turonenſis Synodi Canon ſtatuit de vicanis cum ſua Presbytera habitantibus Archipresbyteris: *Unus Clericus in Cella, ubi ille jacet lectum habeat pro teſtimonio*. Can. 12. Quod eadem Synodus ſtatuit de Epiſcopo habente Epiſcopam. Quo ſenſu eandem vocem accipiunt Synodus Agathenſis, ſecunda & quarta Aurelianenſis, Arvernenſis, & quarta Pariſienſis. Accipiunt pro ſecretiori Epiſcopi aut Clerici cubiculo. Eodem modo Græci ſecretum etiam ipſius Patriarchæ aut Imperatoris cubiculum vocant Cellam, & ipſorum intimos Domeſticos quaſi magno & pompoſo vocabulo appellant Syncellos. Eſt antiqua ſignificatio, de qua & Seneca: *Ex Cella ſuæ Dominæ migrabat in cubiculum*. Et apud Aulum Gellium Scipio juſſit in Capitolio *aperiri Jovis Cellam*, & ſolus illic manſit. Cella eſt adytum ſeu ſecretius Jovis cubiculum. Eſt recta ſignificatio: Cella enim, inquit in quinto decimo Originum libro Sanctus Iſidorus, *Dicitur quòd nos occultet & celet*. Hinc alia eſt vinaria, alia lignaria, alia pomaria Cella: quòd has vel illas res occultet & ſervet. Et in Sancti Benedicti Regula Cellarius eſt totius culinariæ Cellæ præfectus. Hinc & Monachorum, quorum eſt in ſuo clauſtro latere tanquam in ſepulchro, cubilia & à Latinis & à Græcis dicuntur Cellæ.
Ita loquitur Hermias Zozomenus: *Locus in* Lib. 6. c.
Ægypto, cui nomen Cella. In eo ſunt Cellæ Mona- 31.
chorum permultæ ſparſim poſitæ, qua de cauſa hoc
nomen habuit. Et Palladii Helenopolitani Epi- Cap. 69.
ſcopi Lauſiaca Hiſtoria: *Habent Cellas magno* Cap. 18.
inter ſe intervallo disjunctas, ut nullus poſſit dignoſci ab altero. Et iterum: *Abſolvit Cellam, & in ea habitavit*. Et in ſecundo Monaſticarum Inſtitutionum libro Joannes Caſſianus diſtinguit *Monaſteria & Cellas*. Per has videtur ſingulares Anachoretarum manſiunculas intelligere. Et hæc eſt quinta iſtius vocis ſignificatio. Eadem utitur
Venetica Synodus: *Cellulas ſolitarias, ſeparatas* Cap. 7.
Cellulas. Utitur etiam in Novella, qua novorum Monaſteriorum exſtructionem prohibuit, lege Nicephorus Phocas Imperator, addens ejuſmodi Cellulas à Græcis paſſim dici lauras. Significationis radicem habes apud Horatium: *Huc priùs anguſtis ejecta cadavera Cellis conſervus vili portanda locabat in arca*. Ad quæ verba Torrentius: *Cellæ ſunt ſervorum manſiunculæ*. Conſonat Svetonius in Caligula: *Cella Palatini Atrienſis*. Et in Vitellio: *Confugit in Cellulam janitoris*. Et Petronius: *Non longè ab Oſtiarii Cella*. At verò Monachi pro Deo profitentur ſervilem inopiam atque humilitatem: Hinc ſua cubilia dixerunt Cellas.

Sexta ſignificatio importat plenum Monaſterium. Ita in dato ad Jonam Aurelianenſem Epiſcopum, & apud Lucam Dacherium exſtante diplomate Imperator Ludovicus Pius ac ejus filius Lotharius Sancti Maximini Abbatiam aſſi-
duè intitulant Cellam. Etiam ampliſſimam San- Tom. 8.

cti Galli Abbatiam antiqui Scriptores vocant
Cellam Sancti Galli: Quòd nempè ex Eremito-
ria Cella ducat originem. Eadem de cauſa fun-
datum Moguntiæ à Sancta Bitbilda Cœnobium
dicitur Monaſterium Cellæ veteris. Et de Sancti
Benedicti Diſcipulo ac in Abbatialem Præfectu-
ram Succeſſore Honorato ſcribit in præfatione
ad illius vitam Magnus Gregorius: *Honoratus
nunc adhuc Cellæ, in qua Benedictus converſatus*
Cap. 9 *fuerat, præeſt*. Eodem in libro pergit de Caſſi-
nenſi Cœnobio: *Dum fratres habitacula iſtius Cel-
læ conſtruerent*. Et iterum: *Mos Cellæ fuit, ut
quoties ad Reſponſum aliquod egrederentur fratres,
cibum potumque extra Cellam minimè ſumerent*. In
pluribus ejuſdem libri locis ita loquitur Grego-
rius, & manifeſtè per Cellam ſemper intelligit
Cœnobium. Et hinc in Græca iſtorum locorum
translatione Zacharias Pontifex pro Cella paſſim
ponit Monaſterium. Et Auguſtodunenſis Syno-
dus vagantem Monachum mandat pœnitentiæ
cauſa *revocari ad propriam Cellam*. Hoc eſt, ad
proprium Monaſterium. Et certè quævis Cœno-
bia eſſe ſilentia, latibula, & quaſi ſepulchra,
ideoque & Cellas clamat omnis antiquitas.

Septimam ſignificationem adducit in Belgicis
Annalibus Aubertus Miræus: *Belgicis pleriſque*
Fol. 673. *Benedictinorum Abbatiis illuſtrioribus annexa ſunt
Monaſteriola, quæ Præpoſituras aut Prioratus vul-
gò nuncupant, in quibus duo aut tres Monachi com-
morari ſolent. Sic Bullonienſis Prioratus annexus
eſt Abbatiæ Sancti Huberti, Heſdinienſis Abbatiæ
Aquiſcinctinæ*. Hæc ergo ſignificatio importat
parva, alicui principali ſubordinata & appen-
dentia, ac ipſum uti Metropolim reſpicientia
Monaſteria, quæ paſſim vocamus Prioratus,
Præpoſituras, aut Obedientias. Hinc ſecunda,
qua Rex ab Epiſcopo data alicui Cœnobio pri-
vilegia confirmat, apud Marculphum formula
diſtinguit *Monaſterium & ejus Cellulas*. Et in
litteris ad Hilduinum Sancti Dionyſii Abbatem
Ep. 97. ſcribit Sanctus Lupus Abbas Ferrarienſis: *Cel-*
Ep. 118 *la veſtra, quæ dicitur Cor*. Et in litteris ad Erar-
Ep. 88. dum Archiepiſcopum Turonenſem: *Monachi in*
Ep. 11. *Cella Roclena*. Et in litteris ad Hugonem Ab-
batem: *Rex Cellam Monaſterii noſtri Odulpho Co-
miti dedit*. Et in litteris ad Imperatorem Lotha-
rium: *Sancti Judoci Cellam Pater veſter nobis con-
ceſſit*. Aſſerit donatam Ferrarienſi Monaſterio.
Et in diplomate, quo Sancti Dionyſii Cœno-
bium reformari juſſit, Imperator Ludovicus
Pius: *Cella majoris Monaſterii*. Et in litteris ad
Goffredum Vindocinenſem Abbatem Sanctus
Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Danielem Monachum*
Ep. 82. *in aliqua Cella Monaſterii tui reſpirare permittas*.
Et in litteris ad Sanctæ Mariæ in Dordonenſi
Diœceſi Monachos Gregorius Papa ſeptimus:
*Monachi per Cellas à Patre veſtro conſtructas ſint vo-
biſcum unanimes*. Vox iſta apud mediorum ſæ-
culorum Scriptores eſt in hoc ſenſu frequentiſ-
ſima.

Et iſtæ Cellæ habuerunt varia nomina. In
adducto Sancti Vincentii Chronico Joannes
Monachus Sanctæ Mariæ Cellam vocat Mona-
ſterium. Verùm hic titulus eſt rariſſimus. Pleri-
que enim Scriptores Cellam diſtinguunt con-
tra Monaſterium, uti appendicem à principali.
Et hinc de Guarino, vigeſimo ad Sanctum Al-
banum Abbate, & vario illius exceſſu ſcribit
ejuſdem Cœnobii Monachus Matthæus Pariſien-
ſis: *Guarinus oblocutores, & ſuorum exceſſuum cor-
reptores tranſmiſit ad Cellas remotas, ut nec ſuas
ſaltem auderent ſcribendo querimonias præcordiales
revelare. Unde multi quaſi exules, in ſumma men-
tis amaritudine & crebris imprecationibus, vitam
miſerabilem terminarunt*. Et de proximo Succeſ-
ſore Joanne: *Joannes Monachos invitos, & ſine
culpa aliqua, immiſericorditer hinc ad Cellas, &
de Cella ad Cellam, huc & illuc, veluti ultimæ
conditionis ſervulos, tranſmiſit. Ita ut cum ſum-
ma amaritudine multi in Cellis, præcipuè remotis,
tota vita ſua morarentur & morerentur. Nonnulli
etiam ab ordine recedentes, tam corpore quàm ani-
ma perierunt*. Cellæ erant Monaſteriorum quaſi
carceres atque exilia, ideoque eas antiqui paſ-
ſim non dixerunt Monaſteria.

Primum porrò Cellarum nomen habes in Ca-
pitulis, quæ ſuis Eccleſiarum ac Monaſterio-
rum Viſitatoribus dedit in Sueſſionenſi S. Medar-
di Monaſterio Francorum Rex Carolus Calvus:
Requirant de Capellis, & Abbatiolis, & caſis Dei.
Erant non Abbatiæ, ſed Abbatiolæ. Eodem
ſenſu ad Hilduinum S. Dionyſii Abbatem ſcripſit
S. Lupus Abbas Ferrarienſis: *Propinquum meum,* Ep. 97.
*Abbatem Cellæ veſtræ, quæ dicitur Cor, honorificè
ſuſcipiatis*. Cellæ non Abbatem habebant, ſed
Priorem aut Præpoſitum: Sanctus Lupus ſuum
propinquum honoris cauſa titulat Abbatem,
quòd nempè Cella eſſet Abbatiola. Similem
phraſim uſurpat Agathenſis Synodus: *Cellulas* Can. 58.
*novas, aut congregatiunculas Monachorum abſque no-
titia Epiſcopi prohibemus inſtitui*. Quod ipſum eiſ-
dem verbis repetit Synodus Epaonenſis. Appel- Can. 10.
lant non congregationes, ſed congregatiuncu-
las. Alterum nomen eſt *Prioratus*. Ita habes in
Anonymo Turonenſium Epiſcoporum & majo-
ris Monaſterii Chronico: *In Herveï*, quarti deci-
mi Abbatis, *tempore acquiſitum eſt Lebonenſe Cœno-
bium. Pro Prioratu illo multum gravatus in expenſis
viginti millium ſolidorum. Quia quidquid ad Priora-
tum illum pertinebat, duriſſimo pignori erat obliga-
tum*. Et Prioratum vocat, & Cœnobium: Vide-
tur anteà fuiſſe Abbatia, quæ propter inopiam
mutata ſit in Cellam. Frequentiſſimum eſt iſtud
nomen. Cellæ enim, quòd paſſim per Priorem
regantur, frequentiſſimè dicuntur Prioratus.
Tertium nomen eſt *Præpoſitura*. Ita loquitur
Valciodorenſis Monaſterii Chronicon: *Haſte-* Fol. 569.
*rienſis locus Valciodorenſi Eccleſiæ tanquam Cella vel
Præpoſitura, vel quocumque nomine dicatur, debet
velut membrum capiti adhærere, & in omnibus obe-
dire*. Videntur aliqui voluiſſe diſtinctum inter
Cellam & Præpoſituram: Hoc evertit ille Scrip-
tor, æſtimans eſſe diverſa nomina, rem ean-
dem. Rationem aſſignat in Benedictinis conſti- Cap. 3.
tutionibus Sanctus Lanfrancus Archiepiſcopus
Cantuarienſis: *Prior, qui & Præpoſitus in Regu-
la nominatur, honorabilior eſt reliquis Miniſtris Do-
mus Dei*. Et ad ſexageſimum quintum Regulæ
caput commentantur fratres Caſſinenſes: *Præ-
poſitus Monaſterii ſecundùm morem noſtrum Prior*
clau-

clauſtralis vocatur. Et in Dunelmenſis Eccleſiæ Hiſtoria Simeon ibidem Cathedralis Monachus: L. 4. c. 8. *Beatus Cutbertus ſucceſſit in Præpoſiti, id eſt, Prioris Officium. Nam qui nunc Prior, à beato Benedicto Præpoſitus Monaſterii appellatur*. Uti ſui Cœnobialis clauſtri, ita & ſuarum Cellarum Præfectos quidam Abbates Præpoſitum quidam titulant Ptiorem: Hinc & aliquæ Cellæ habent Prioratus titulum, quædam dicuntur Præpoſituræ.

Quartum nomen eſt *Obedientia*. Ita loqnitur Sanctus Fulbertus Catnutenſis Epiſcopus: *Vivianus & Durandus, ambo Præpoſiti, ſimulantes ad Obedientias ſuas ſe velle exire*. Et Urbanus ſecundus Pontifex ſctibit ad nmnes Epiſcopos: *In quorum Parochiis exiſtunt Prioratus & Obedientiæ Eccleſiæ Cluniacenſis*. Et in litteris ad Guilielmum Salmutienſis Cœnobii Abbatem Goffre- Lib. 4. Ep. 7. dus Abbas Vindocinenſis memorat *Obedientiam de Piaa*, & queritur da ipſius Priore. Et ita ſuas etiam Cellas ſemper titulat in aliis Epiſtolis. Et in litteris ad Sngerium da Roberti Burgulienſis Abbatis electione Ulgerius Andegavenſis Epiſcopus laudat fratres, *qui de remotiſſimis Obedientiis convenerant*. Et in Innocentii ſecundi litteris habemus *Priores & Obedientiarios fratrum Cluniacenſium*. Fratres Obedientiarii ſunt fratres in Cellis habitantes, Prinres ſunt ipſorum Præfecti. Hinc & Benedictinorum in Anglia Abbatum generale apud Oxoniam quadrageſimo nono tertii decimi ſæculi anno celebratum Capitulum ſtatuit: *Nullus Monachus, Obedientiarius, vel Clauſtralis*. Clauſtrales in principali Cœnobio, Obediantiarii habitant in Cellis. Idem capitulum ſtatim poſtaà per Obedientiarios intelligit qnoſvis Monaſteriorum Officiales. Quòd nempè omnes ſint manuales. Undè & noſter Ordo quævis Officia vocat Obedientias. Capituli iſtius Decteta exſtant in additamentis Matthæi Pari- Fol. 171. ſienſis. Rationem, ex qua Cellæ vocentur Obedientiæ, ſuprà audivimus à Chronico Valciodorenſi: *Debet velut membrum capiti adhærere, & in omnibus obedire*. Et antiquum apud Lucam Tom. 6. Dacherium Gemblacenſis Monaſterii Chronicon affirmat *Præpoſituras eſſe nomine & merito Obedientias*. Etenim etiam Cellæ Prior aut Præpoſitus eſt mannalis ad nutum Abbatis. Quintum denique nomen habemus in diplomate, quo Gregorii noni pro Sancti Benedicti Ordine Decreta innovavit Innocentius qnartus: *Ne in Priorata ſive Gangria unus Monachus ſolus commoretur*. Et iterùm: *Nullus Abbas vel Prior Prioratum vel Gangriam perſonis ſæcularibus donare præſumat*. Exſtant hæc in eiſdem Matthæi additamentis.

Et hinc naſcitur quæſtio, Quæ ſit prima harum Cellarum origo? Reſpondao è Sancti Benedicti Regula nullam fieri Cellarum memoriam. Hinc qnidam exiſtimant bas eſſe iſta poſteriores. At certum eſt labi. Etenim & Agathenſem & Epaonenſem, quæ Cellas lucidè laudant, Synodos conſtat eſſe Sancto Benedicto anteriores, Et adversùm Eutychetis fautores, qui ſe jactabant Archimandritas, in Chalcedonenſi Synodo intercesſerunt veri Archimandritæ: Act. 4. *Hypſius in monumentis habitat, habens duo vel tria nomina in Xylocirco. Callinicus habet decem nomina in Memoria in Xylocirco. Gaudentius in monumentis habitat, habet quinque nomina in Philippianis. Rogamus aliquos mitti à veſtra Magnificentia, & à veſtra Sancta Synodo, ut ambulent & videant Monaſteria eorum, & diſcant ſi habeant Monaſteria, an deludant, & noceant honoribus Archimandritarum. Et amodo debent accipere diſciplinam, ut non ſe dicant Archimandritas, qui in monumentis habitant*. Nos Latini diceremus: Non ſunt Cœnobiorum Abbates, ſed Cellarum Præpoſiti aut Priores. An tamen iſta Monaſteriola ab aliquo majori Monaſterio, tanquam membra à capite, pependerint apud Græcos, non poſſim conſtans affirmare. De Gallicanis interim Cellis ſtatuunt Cap. 9. & Venetica & Agathenſis Synodus: Cap. 38. *Abbatibus ſingulis diverſas Cellulas, aut plura Monaſteria habere non liceat, niſi tantùm propter incurſum hoſtilitatis intra muros receptacula collocare*. Anteà igitur unus Abbas habebat plures Cellulas: Et ipſas, non minùs quàm duo Monaſteria, Gallicani Epiſcopi judicarunt per unum Abbatem non poſſe plena ſollicitudine gubernari. Et quoniam in modicis congregatiunculis tatò viget regularis diſciplina, cum laudata Agathenſi etiam Epsonenſis Synodus ſanxit ipſas deinceps non arigi ſine conſenſu Epiſcopi. Nempè anteà ipſas, quòd non plena Monaſteria, ſed dumtaxat Monaſteriorum appendices aſſent, Abbates ſua auctoritate erigebant. Verùm prior ſanctio non permanſit. Paucorum enim Monachorum Cellula, niſi ipſam in Sarabaiticum conventiculum degenerare velis, ſubeſſa debet alicui pleno Monaſterio. Et hinc ſub Ludovici Pii Imperio Benedictini Abbates in Aquiſgranenſi Conventu ſtatuerunt: *Abbatibus liceat habere Cellas, in quibus aut Monachi ſint, aut Canonici*. Agathenſe ac Epaonenſa, quòd nunquam fuiſſe in mores plenè admiſſum demonſtrat ſuperiùs laudata Marculphi formula, Decretum circumduxerunt.

De Cellarum origine ſcribit in opere de Fuldenſis Monaſterii antiquitatibus Chriſtophorus L. 1. c. 7. Brouvverus: *Cum Regum liberalitate, & Chriſtianorum fidelium prompto in naſcentis hic pietatis cultores benè faciendi ſtudio prædia, fundi, villæque complures jam tum Monaſterii opibus acceſſiſſent, quo fructuoſior horum & fidelior eſſet adminiſtratio, Majorum auctoritate & conſilio proviſum eſt, ut cultioribus fertilibuſque locis Presbyteros Monachos præficerent, & ad continuandum in Officio ſervos, & colonos ritè gubernandos, inibi Eccleſias conſtruerent. Hos verò Presbyteros vocabant Præpoſitos, quorum id munus erat, Parochorum inſtar veterum, congregationi Fuldenſi miniſtrare ſumptum, & præbere ad victum cultumque neceſſaria, reficere domeſticos ultrò citroque commeantes, hoſpitio excipere peregrinos*. Quæ verba laudat & probat in Tractatu de Monachorum Cellis etiam Benedictus Haeftenius. Ambo aſſertionem ſuam probant ex Sancti Lupi Abbatis Ferratienſis ad Cap. 1. Ludovicum Abbatem Epiſtola, quæ Sancti Judoci Cellam à Ludovico Pio datam ſuo Monaſterio queritur jam ablatam, poſtulat reddi, Ep. 43. atque adjungit: *Inde cera Eccleſiæ, fratribus &*

& famulis veſtimenta, piſces, caſeus, & legumina miniſtrabantur. Quæ omnia largiùs exponit
Ep. 45. idem Sanctus Abbas in litteris ad Regem Carolum Calvum. Et de Rabano Mauro Abbate, ac per diverſas Provincias ſparſis Fuldenſis Cœnobii patrimoniis ſcribit Monachus Radulphus: *Alia per Laicos, alia verò, præſertim quæ Eccleſiis inſtructa, Presbyteris procuranda atque diſponenda committebat*. Ex ſimilibus teſtimoniis Bronvverus & Haeſtenius Monachales olim Cellas fuiſſe prædiorum Præfectutas, omnia ipſarum bona ex integro ſpectaſſe ad principale Monaſterium, & unicum Presbyterum Monachum affirmant in ipſis habitaſſe.

Verùm hæc omnia lucidè deviant, & Sancti Benedicti Regulæ capitaliter adverſantur. Ipſi etiam Sancto Lupo & laudato Radulpho. Lucet ex iſtius Epiſtola ad Imperatorem Lotha-
Ep. 11. rium: *Cellam Sancti Judoci, quam Magnus Carolus quondam Alcuino ad eleemoſynam exhibendam peregrinis commiſerat, Pater veſter nobis ea ratione conceſſit, ut quòd eleemoſynæ ſupereſſet, in noſtrum uſum cederet*. Lucidè affirmat iſti Cellæ fuiſſe ad fratrum iſthic commorantium ſuſtentationem & tranſeuntium pauperum ſolatium propria bona, & ſola iſtis ſuperflua potuiſſe tranſmitti ad Abbatiam Ferrarienſem. Et ita fuit in omni ſemper Cella. Hinc dum Monaſtica diſciplina deficeret in Sancti Dionyſii Cœnobio, meliores fratres migrarunt *in Cellam majoris Monaſterii*. Quòd nempè illic eſſent propria ad victitandum bona. Ita habes in Edicto, quo Ludovicus Pius reformavit iſtud Monaſterium. Ubi per majus Monaſterium nequaquam intelligitur iſto titulo famoſum Sancti Martini Turonenſe, ſed ipſum Sancti Dionyſii: Quòd nempè quodvis Monaſterium ſit majus reſpectu ſuarum Cellarum. Et de Cella in Aldenmunſter ſcribit Udalricus vigeſimus quintus Abbas Laurisbamenſium: *Nos Cellam Aldenmunſter, primitivam Eccleſiæ noſtræ Matrem, diu deſolatam renovamus, & ad Divinæ Religionis augmentum fratres noſtræ profeſſionis ibidem adunamus. Quorum uſibus & ſuſtentationi nos per omnia proſpicere ſatagentes, præter cætera præfato noſtro Monaſterio collata, Curiam noſtram in Sachſenheim, ad nos ſolummodo ſpectantem, cum omnibus pertinentiis ſuis eidem Cellæ tradimus*. Vocat primitivam Eccleſiæ ſuæ Matrem, quod iſthic fuiſſent prima Monaſterii exordia. Laurishamum fuerat dumtaxat Cella. Sic Monaſterium in Cellam defecit, Cella profecit in Monaſterium. Et ei Udalricus, quòd fratrum Clauſtralium portionem nollet diminuere, adſcripſit proventus de ſua menſa. Et Calixti ſecundi Tholoſana Synodus laudat *Cellam de Gordanicis cum ſuis rebus*. Ipſam Anianenſe Monaſterium ab Imperatore Ludovico Pio, Arelatenſis Eccleſia à Boſone Burgundiæ Rege donatam, Caſa Dei ſibi ab eadem Eccleſia aſſerebat infeudatam, atque ita coram laudati Pontificis atque etiam Paſchalis ſecundi variis Synodis de ipſa litigarunt. Et de Commendatariis à Lotharii regno uſque ad Arnulphi Imperium Lobbienſis Monaſterii Abbatibus ſcribit Gemblacenſis Monaſterii Chronicon: *Omnes iſti, dum magnis Abbatiæ reditibus carere nolebant, & Præpoſituras, quas nomine & meritò obedientiæ Religioſis & timoratis viris committere debebant, quaſi ruſticanas villicationes annuatim pretio dabant & adimebant*. Abbatiæ & Præpoſiturarum bona lucidè diſtinguit. Hinc & ad Henrici quarti Anglorum Regis Proceres concionatur apud Thomam Walſinhamenſem Thomas de Arondel Archiepiſcopus Cantuarienſis: *Vos conſilium dediſtis Domino noſtro Regi, ut confiſcares bona Cellarum, quæ Gallici vel Normandici poſſidebat in Anglia, dicentes ei per hæc divitias accumulandas in magna copia*. Affirmat Regem exindè deveniſſe in pauperiem. Eccleſiaſtica enim bona, dum invaduntur à Regibus, ipſorum ſaccum faciunt eſſe pertuſum. Et de Hervæo, quarto decimo Abbate, ſcribit majoris Monaſterii Chronicon: *In hujus tempore acquiſitum eſt Lebonenſe Cœnobium cum domo & balleolo, & omnibus aliis pertinentiis ſuis. Pro Prioratu illo multùm gravatus eſt in expenſis viginti millium ſolidorum, & eo ampliùs, quia quidquid ad illum Prioratum pertinebat, diriſſimo pignori obligatum erat*. Et de quarto decimo ad Sanctum Albanum Abbate Paulo ſcribit ejuſdem Cœnobii Monachus Matthæus Pariſienſis: *Cella de Biuham cum terris, Decimis, & omnibus tunc temporis ad eam pertinentiis, Eccleſiæ Sancti Albani, induſtria hujus Abbatis, eſt collata*. Et de proximo Succeſſore Richardo: *Procurante Richardi induſtria, data eſt huic Eccleſiæ Eccleſia Sanctæ Mariæ de Wymundam in Cellam, cum omnibus ad eam pertinentibus*. Et de proximo Succeſſore Gaufredo: *Gaufredus conſtruxit Cellam* Sanctimonialium, *& contulit ei quaſdam poſſeſſiones & reditus, quibus vitam valerent honeſtam, etſi exilem, ſuſtentare*. Et terras ac paſcua, ad Sancti Coſmæ Cellam longo præſcriptionis titulo pertinentia, laudat & impugnari queritur in litteris ad Gaufredum majoris Monaſterii Abbatem Petrus Bleſenſis. Innumera ſunt hujuſmodi teſtimonia. Ep. 117.

Et hinc Abbas nequibat ſpoliare Cellas, aut ipſarum proventus in ſuam menſam aut Abbatialem Conventum tranſcribere. Etenim de decimo nono Abbate Roberto ſcribit majoris Monaſterii Chronicon: *Robertus fecit fieri Capellam de Mentenay. Et de aſſenſu Capituli generalis, durante vita ipſius, in compenſationem cœpit Manerium Sancti Remigii, dicto Prioratui de Mentenayo pertinens. Et hac de cauſa ſui Succeſſores ſemper de pòſt contra rationem illud detinuerunt*. Nempè nec iſtius Manerii fructus, etiam ex tanta cauſa, potuiſſet ſine generalis Capituli auctoritate ſibi adſumere. Undè & Succeſſores ipſum non poſſediſſe dicuntur, ſed detinuiſſe. Quidam olim Hiſpaniarum Epiſcopi ſuarum Pagenſium Eccleſiarum invaſas poſſeſſiones adſcripſerant ſuæ menſæ, aut Cathedrali Eccleſiæ: Eos compeſcuit & ad reſtitutionem compulit nona Toletana Synodus. Et adversùm moroſos ex tricennaria poſſeſſione præſcriptionis allegatores edixit Rex Wamba: *Cupiditatem tricennio fovent, & rapacitatis ſtudia temporum præſcriptionibus cumulant, & qui admiſſum facinus ad momentum delere debuerant, annoſa id oppoſitione ſolidare contendunt*.

dunt. Quantæ igitur impietatis ille credendus eſt, qui ad hoc laborat, ad hoc etiam propoſitioni ſuæ vires exaggerat, ut per tricennium ſe recognoſcat Deo injuriam intuliſſe, quam tamen exacto tricennio renuat emendare.
Tit. 5. c. 6. Exſtat Edictum in quarto Gothicarum legum libro. Eodem jure nequit Abbas cellarum jura præſcribere, ideoque laudatum Chronicon dixit iſtud Manerium fuiſſe non poſſeſſum à Roberti ſucceſſoribus, ſed detentum. Et addit de vigeſimo tertio Abbate Petro: *Petrus de facto accepit aurum & argentum, quæ Simon prædeceſſor ipſius dederat Prioratui de Sparnone.* Dicit, *De facto*: Quòd nempè Petrus de jure id non potuiſſet. Vixit hic ſub Pontificatu Clementis quinti, ideoque adversùm ſimiles tunc graſſantes Abbatum exceſſus ſtatuit Viennenſe Concilium:
Lib. 3. tit. 5. c. 1. *Diœceſani nullo modo permittant, quòd Prælati Prioratus, Eccleſias, Adminiſtrationes, aut beneficia hujuſmodi applicent menſis ſuis, penſioneſve novas eis imponant, aut veteres augeant, ſive ipſis de novo impoſitæ ſeu auctæ ſolvantur.* Nec novum hoc jus eſt: Eſſe dumtaxat veteris juris innovationem, poſſit facilè demonſtrari. Porrò penſio eſt antiquum & generale ſubjectionis debitum. Hinc & omnes Parochiales Eccleſiæ Epiſcopo ſuo debent Cathedraticum, ſeu honorem Cathedræ. Et omnia exempta Monaſteria atque Eccleſiæ etiam Romano Pontifici aut alteri Patriarchæ aliquid annuum ſemper præſtiterunt. Quædam Cellæ debebant ex alio etiam titulo; vario. Nam quòd Sancti Judoci Cella Ferrarienſi Abbatiæ deberet omnia ſua ſuperflua, ſuprà audivimus à Sancto Lupo.

Rationem, quæ Cellarum proventus non patiatur derivari alio, edicit in litteris ad Guilielmum Remenſem Archiepiſcopum Stephanus
Ep. 199. Epiſcopus Tornacenſis: *Acceſſi ad Eccleſiam de Bredenai, & occurrit prima facie grande miraculum nobis, triſte ſpectaculum noſtris, ridiculum alienis. Didicimus à vicinis, quòd in Eccleſia ſolebat Monaſticus Ordo ſub duodenario fratrum numero Conventualiter obſervari, Divinum regulariter celebrari officium: Pauperes alimoniam, Peregrini hoſpitium, ſolatium infirmi reportabant. Et ecce in contrarium verſa ſunt omnia. Diruta ſunt ædificia, ſilent officia Divina, dum non ſit ibi vel unus Monachus, qui celebret ea. Redactus eſt locus in ſolitudinem, factus ſicut umbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario. Poſſeſſiones amplæ & uberes Decimæ, quibus alebantur Monachi, diſtractæ ſunt ſub hypotheca, dominio premuntur alieno. Verumtamen Presbytero commiſſa eſt illa miſera & ancillata Eccleſia, cum ibi deberet Prior eſſe, & aliis Monachis præeſſe. Plangunt & dolent Parochiani, de quorum donis, & prædeceſſorum oblationibus, Eccleſia illa dotata fuit & ditata. Plangunt & clamant in auribus Domini Sabbaoth, & ultionem à Deo & correctionem expetunt & exſpectant. Hæc attendentes; & tacti dolore cordis intrinſecùs, conſilio prudentium virorum, qui nobiſcum aderant, ad correptionem & correctionem Zelo Domus Dei comedente nos accingemur, ſub interdicto concludentes illam deſolatam & lachrymabilem Eccleſiam, & prohibentes ne Divina ibi celebrentur officia, & ne Parochiani Decimas vel oblationes, aut alios aliquos Parochiales proventus reddant, quouſque conſuetus Monachorum numerus deducatur ad locum, & Prior ibi inſtituatur, qui aliis præeſſe debeat & prodeſſe.* An iſtius Cellæ proventus fuerint applicati menſæ Abbatiali, an Monachorum luxu aut incuria profuſi, ignoro: Interim erant diſſipati. Hinc Abbas proceſſerat juxta antiquam, ab Alexandro tertio innovatam in Lateranenſi Synodo, & poſteà lucidiùs ab Honorio tertio expoſitam in litteris ad Burdigalenſem Archiepiſcopum, de depauperatis Cellis regulam: *Nonnulli Monachi in quibuſdam Prioratibus habitant ſolitarii. Mandamus, quatenùs ipſorum Abbates ſeu Priores ipſos ad clauſtrum revocent, facientes in ipſis Eccleſiis deſervire per Clericos ſæculares.* Lib. 3. tit. 37. cap. 4.
Verùm quia Abbatis vel incuria vel avaritia depilarat Cellam, Stephanus Epiſcopus non acquievit: Abbatem per cenſuras Eccleſiaſticas & ſui Metropolitæ aſſiſtentiam compulit ad reparandam Cellam, reddenda omnia bona, & duodenos in ipſa Monachos reponendos. Fieri ab ipſo juſſit, quod ab Henrico Lauriſhamenſi Abbate factum refert ejuſdem Cœnobii Chronicon: *Henricus Cellam Nieuwenburgh,* Abb. 40.
poſt obitum ſui Fundatoris Anſelmi, Proviſorum incuria penè deſolatam, Divino inſtinctu, denuò reſuſcitavit, & aliquantis Deo ſervientibus ibidem collectis, ædificiis & poſſeſſionibus, & quibus poterat modis, non minimùm ampliavit. Quod ipſum fecit & in aliis Cellis. Cellarum bona ſunt adfixa loco, & ad populi iſthìc jus pertinent. Fidelis populus aut ex Fundatoris ſingulari, aut certè ex Matris Eccleſiæ generali voluntate jus habet, ut in ſuæ habitationis loco fiant ſolemniter Divina Officia, eleemoſynæ in pauperes, aliaque pia opera Monaſteriorum. Et hinc quòd Abbas Cellam exſtinguere, transferre, aut alteri unire non poſſit ſine populi venia, eſt concors & conſtans ſententia Doctorum. Apoſtolica, aut ſaltem Epiſcopalis auctoritas, & graviſſima cauſa omninò debent adeſſe. Nam ab Abbatibus Lobbienſibus, qui Cellas ſuæ menſæ univerunt, & Divina & humana fuiſſe confuſa ſcribit Chronicon Monaſteri Gemblacenſis.

Objici his poſſit apud Lucam Dacherium exſtans diploma, quo Benedictus tertius confirmavit bona & jura Corbeienſis Monaſterii: *Ab* Tom. 7.
omnibus, quæ Corbeienſi Monaſterio oblata vel poſſeſſa fuerint in pecuniis, agris, prædiis, domibus, Cellis, vel Eccleſiis, nihil ſibi præſumat Epiſcopus, aut quicumque Miniſtrorum ejus. Non ſolùm pecunias & agros, ſed etiam Cellas, utique cum ſuis bonis, affirmat pertinere ad principale Monaſterium. Et de Gordanicenſi, quam Eccleſiæ ſuæ à Boſone Rege datam aſſerebat Arelatenſis Archiepiſcopus, Cella ſtatuit in Tholoſana Synodo Calixtus ſecundus: *Fratrum noſtrorum ſententia judicatum eſt, Archiepiſcopum debere ſuper Cella reveſtiri.* Quòd nempè Regia donatio omnia Cellæ bona in Arelatenſis Eccleſiæ proprietatem tranſtuliſſet. Et de præſenti inter Joannem Abbatem & Albertum Monachum lite edixit noſtra Beneventana Synodus: *Judicio totius Synodi eſt definitum, Monaſterium beati Vincentii debere perpetualiter inveſtiri de*

Sanctæ Mariæ Cella, omnibuſque ſuis pertinentiis. Quod & factum eſt.

Reſpondeo de Eccleſiaſticorum bonorum proprietate eſſe varias ſententias. Communior aſſerit ipſam eſſe penes Chriſtum Dominum, ac ejus Vicariis Eccleſiarum Antiſtitibus eſſe ſolam adminiſtrationem. Et quidem olim omnia totius Parochiæ bona adminiſtrabat ſolus Epiſcopus: Clericis, Monachis, pauperibus, fabricis dabat juxta Apoſtolicam Regulam, prout cuique opus erat. Et tunc de omnibus illis bonis inveſtiebatur ſolus Epiſcopus, ſeu ſola Cathedralis Eccleſia, & omnia dicebantur ad ipſum ſeu ipſius uſum ſpectare. Et hinc de Epiſcopis rectè ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Nos rebus Ec-*
Ep. 225. *cleſiæ dominari exiſtimamur, nos opibus frui.* Hinc item factum eſt, quòd quidam Hiſpaniarum Epiſcopi Pagenſium Eccleſiarum bona ſuæ menſæ aut cathedræ appropriarint. Similes Epiſcoporum in Monachos injuriæ coegerunt mutari regulam: Coegerunt Monaſteriorum bona eximi ab Epiſcoporum poteſtate, & per Abbatem pleno & libero jure gubernari. Porrò principale Monaſterium cum omnibus ſuis Cellis eſt unum Corpus: Hinc omnia ſpectare dicuntur ad Caput, aut etiam ad Abbatem. Verùm eſt ligata poteſtas: Et Monaſterium & Cellæ ſuam propriam portionem habent, qua citra injuriam non poſſint per Abbatem privari. Quin imò de Henrico Abbate ſcribit Laurishamenſis Mo-
Abb. 40. naſterii Chronicon: *Erga Obedientias Monaſterii & Præpoſituras multa Henrico inſtantia, multa ſollicitudo fuit, ut & religionis aliquod veſtigium ſervaretur, & rerum ac poſſeſſionum nulla fieret dilapidatio. Unde quòd ei à quibuſdam vitio datur, & hanc ſolam ei notam inurunt, quòd quaſdam earum diſpenſatoriè remotis perſonis per ſe adminiſtraverit, noverint hoc eum non ambitionis aut turpis lucri feciſſe gratia, ſed potius conſervandæ Religionis intuitu, & ne à ſe quocumque modo recollecta, alicujus imprudentia diſpergerentur: Quia ſubtractis neceſſariis religionis vigor ſubtrahitur. Proindè ſi quis hoc ejus exemplo nititur, utatur ejus & induſtria: Quia ibi juſta uſurpatur diſpenſatio, ubi bona fit compenſatio.* Quaſdam Cellas non per Priores aut Præpoſitos, ſed per ſemetipſum adminiſtravit Henricus, ſimul Abbas & variis in Cellis Prior. Et hoc in ipſo quidam meritò notarunt. Eſt enim via ad confundendas poſſeſſiones omnes, ac in principale Monaſterium tranſcribendas. Nec aliud ad purgandum Henricum adducere potuit hic Apologus, niſi illius ab omni avaritia integram mentem, iniquo tempori neceſſariam diſpenſationem, & factum id fuiſſe in ſolis Cellis per Henricum reſtauratis. Et hinc privilegio, quod ejus Succeſſori Sigebardo dedit, Alexander tertius inſeruit hunc articulum: *Præpoſituras Cellarum veſtrarum & Obedientias Monaſterii tantùm Monachis Capituli veſtri, ſapientibus viris, ſalvis earum rebus, ſtatuimus committendas.* Cellas deinceps non per Abbatem, ſed per Monachos juſſit adminiſtrari juxta perpetuam conſuetudinem, & res ſuas ipſis eſſe ſalvas.

Quòd prima Cellarum origo ſint multiplicata Abbatiarum prædia, in ipſis per Abbates ædificata Parochialis Eccleſia, & ad ipſam ſimul cum colonis regendam miſſus è Cœnobio Presbyter, eſt etiam omninò falſum. Nullo nititur fundamento. Capitaliter adverſatur & generalibus Eccleſiæ Canonibus, & Regulæ Sancti Benedicti. Etenim poſt antiquas Bavarorum leges extat Taſſilonis Ducis Decretum, laudana longam Epiſcoporum & Abbatum de hoc puncto ſynodalem diſceptationem, & hunc ex ipſa Canonem: *Abbates nullis quiverunt comprobare teſtimoniis, ut Monachis Parochiæ commendari deberent, vel publica Baptiſmatis obſequia, niſi fortè pro periculo mortis, & nihil eorum implerent commorandi negotio, excepto viciſſitudinis villarum propriarum ſingulis annis obedientialibus curis commiſſio ab Abbate proprio fuerit determinata. Undè ab univerſis Abbatibus facta profeſſio, ut minimè titulis popularibus ſe ingerere deberent, ſed hæc omnia, cui commiſſæ plebes, ſub poteſtate Epiſcoporum permanerent, ſicut Sanctis Synodis vel Decretis priſcorum Patrum perarata comprobat conſcriptio.* Quòd multæ Parochiales Eccleſiæ ſpectent ad Abbates, non ex illarum per hos exſtructione, ſed ex Caroli Martelli violentia ducit originem. Hic non ſolùm Parochiales Pagenſium, ſed etiam Abbatiales & Cathedrales Eccleſias ſuis militibus dedit in ſtipendium ac beneficium, atque ità & ſæcularem & regularem Clerum extrema pauperie compulit ad apoſtaſiam & vitam licentioſiſſimam. Iſtorum militum hæredes partim propria conſcientia, partim reſidui Epiſcopi, partim ſuccedentium Regum pietas, ac præſertim noſter Apoſtolus & reſtaurator Bonifacius deduxerunt ad meliorem mentem & faciendam reſtitutionem. Quidam Epiſcopis aut ſæculari Clero noluerunt reſtituere: Dederunt Abbatibus. Et hi ſuos Monachos iſtis Eccleſiis impoſuerunt Rectores. Verùm Epiſcopi interceſſerunt: Et uti in laudata per Taſſilonem Ducem Dingolingana, ita quoque in alia varia Synodo cauſam vicerunt. Abbates obtinuerunt unum: Ut ſui Monachi ſuis ſuorum prædiorum familiis in mortis articulo ac ſimilibus periculis miniſtrarent Baptiſmum ac alia neceſſitatis Sacramenta. Et hoc non commorandi negotio, ſed dum ſemel in anno prædia ac ipſorum familias ex Abbatis mandato viſitarent. Sancti Benedicti Regula nihil averſatur magis, quàm ſolitarium extra Cœnobii ſepta Monachum, ideoque nullatenus permittit ipſum in prædiis cum ruſticorum ſervorum aut colonorum familia habitare. Datas ſibi Parochiales Eccleſias Abbates frequenter mutarunt in Cellas: Et cum iſto onere frequenter à Laicis acceperunt. Nempè pingues Eccleſias. Pii fideles noluerunt ex ipſis unicum luxuriari Pagenſem Presbyterum, ſed omnem Pagum voluerunt honorari & apud Divinam Majeſtatem adjuvari quotidiano Divinorum Officiorum ſuffragio, & alia in Monaſteriis conſueta pietate. Verùm nec tunc excluſus fuit Parochialis Presbyter. Monachi latebant in ſuæ Cellæ apud Deum ſilentio, ille ſolus animarum curam ſub Epiſcopo adminiſtrabat. Utebantur eadem Eccle-

ſia,

ſia, at diverſo modo. Et hinc de Rabano Mauro ſcribit ſuprà laudatus Radulphus, quòd Parochiales Eccleſias Presbyteris committeret, *Cellas autem fratrum, permiſſu Epiſcopi, templis & Sanctorum Reliquiis ordinaret*. Res ſuo loco elucidabitur.

Proindè prima Cellarum origo eſt Chriſtianorum Principum, Pagenſium Domicellorum, aut aliorum fidelium pietas, qui ſuos Pagos, quibus plenum Cœnobium fundare non poterant, impartiri voluerunt ſaltem tali apud Divinam Majeſtatem ſubſidio: Fieri illic voluerunt pietatis officia, quæ jam audivimus à variis Scriptoribus, præſertim à Stephano Epiſcopo Tornacenſi. Hinc Fundatores iſtas Cellas alicui ob regularem diſciplinam famoſo Monaſterio paſſim adnexuerunt. Et frequenter appoſuerunt hoc onus: *Auctis per Dei gratiam proventibus, fiat Abbatia*. Nam & de famoſiſſimo & plurimarum Abbatiarum Capite Cluniacenſi Cœnobio ſcribit Sigebertus Gemblacenſis; *Hoc tempore*
An. 895. *claruit in Burgundia Berno, ex Comite Abbas Gigniacenſis Cœnobii à ſe fundati, qui etiam ex dono aviæ Comitiſſæ conſtruxit Cluniacum Cœnobium*
An. 912. *in Cellam Gigniacenſem*. Cum dicto onere. Hinc pergit Sigebertus: *Berno Abbas moriturus, Odonem conſtituit Abbatem Cluniacenſis Cœnobii, ea conditione ut Eccleſia Cluniacenſis ſolveret annuatim Gigniacenſi Eccleſiæ cenſum duodecim denariorum*. Etiam de Sancti Quintini Abbatia ſcribit: *Eccleſia Sancti Quintini Martyris, quæ eſt in inſula*
An. 964 *ſuper fluvium Somonam ſita, Cœnobium paucorum Monachorum facta eſt. Procedente verò tempore, creſcente numero fratrum, & aucta poſſeſſione redituum, etiam Abbatia eſſe cœpit*. Etiam Parcenſi Sancti Martini Laudunenſis propè Lovanium Cellæ Godefridus Barbatus Brabantiæ Dux, & Alexander Leodienſis Epiſcopus adpoſuerunt hanc conditionem: *Hæc fuit conditio inter Ducem & Sancti Martini Abbatem de prædicto loco, dum annuente Deo idem locus Conventum duodecim Canonicorum ſuſtinere poterit, fratres ibidem permanſuri Abbatem de profeſſione Laudunenſis Eccleſiæ Canonicè eligent, & poſtrà ab obedientia Abbatis Sancti Martini erunt ſoluti*. Et hæc Cella jam dudum profecit in nobiliſſimam ac religioſiſſimam, & omni virtutum genere refertam, Abbatiam Parcenſem. Religioſiſſima item propè Lovanium Vlierbacenſis Abbatia olim fuit Cella Abbatiæ Afflegemienſis. Idem onus habuit Bierbacenſis propè Lovanium Cella, ſpectans olim ad Remenſem Sancti Nicaſii Abbatiam. Plurima ſunt ſimilia exempla.

Et hinc nulla unquam Regula, nulla probata conſuetudo permiſit unicum in Cella Monachum. Etiam antiquæ Gallicanæ Synodi Cellas appellant Congregatiunculas. Et ſub Ludovici Pii Imperio celebratus Abbatum Conventus ſtatuit: *Abbatibus licet habere Cellas, in quibus aut Monachi ſint aut Canonici. Et Abbas provideat, ne*
Cap. 5. *minùs de Monachis ibi habitare permittat, quam ſex*. Poſterior Decreti pars omittit Canonicos. Regulares enim Clerici deſtinantur ad Præfecturam & regimen populi, præſumuntur eſſe Monachis perfectiores, ideoque poſſint ſimul degere in minori numero. Ex eodem principio laudatus Imperator ſuis Regni Viſitatoribus injunxit inquirendos hos articulos: *De Monaſteriolis puellarum in Legatione Autgarii, in quibus nullus ordo bonæ converſationis tenetur. De Monaſteriolis item diverſis in Miſſatico Alberici*. Nempè in hiſce Cellis obſervari voluit hocce ſui Patris Caroli Capitulum: *De Monaſteriis minutis, ubi Nonnates ſine Regula ſedent, volumus ut in uno loco congregatio fiat regularis*. Exſtant hæc in tomo ſecundo Conciliorum Galliæ. Quod ipſum poſteà ſtatuit in Albienſi Synodo Zoenus Avenionenſis Epiſcopus, ac Innocentii tertii Pontificis per Galliam Legatus: *Statuimus, ut ſi talis fuerit Prioratus, in quo tres Monachi valent commorari, tres ad minùs ponantur ibidem, & unus ex eis Prior fiat, qui curam habeat animarum, vel aliorum. Si verò tot fratribus non ſufficiat Prioratus, cum pauciores vix poſſint regulariter vivere, duæ vel tres Eccleſiæ, juxta arbitrium Diœceſani, & Abbatis, ſeu Præpoſiti, vel Prioris, cui Eccleſiæ illæ ſubſunt, conjungantur in unum*. Exſtat Synodus in Spicilegio Lucæ Dacherii. Ibidem exſtat ge-
neralis Benedictinorum in Narbonenſi Provin- Tom. 2. fol. 640.
cia Abbatum Congregatio, & hoc ejus Decretum: *Statuimus & firmiter volumus obſervari, ut minùs quàm tres Monachi non ſiat reſidentiam fa-*
cientes in aliquo Prioratu, vel aliqua Obedientia, Tom. 6.
ſeu qualibet Adminiſtratione extra Monaſterium conſtitutis. Et ſi redditus alicujus Eccleſiæ non ſufficiant ad ſuſtentationem ipſorum, aliæ Eccleſiæ, in qua reſederint, adjungantur, ità quòd ſint eidem Eccleſiæ adnexæ, & ſub cura & adminiſtratione illius, cui per Abbatem cura & adminiſtratio ejuſdem conceſſa fuerit Prioratus. Et hoc
Decretum confirmavit Gregorius nonus. E- Lib 3.
tiam Clementis quinti Viennenſe Concilium: tit. 10. c. 1.
Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, perpetuo prohibemus Edicto, ne Monachi ſinguli in ſingulis ſibi commiſſis Adminiſtrationibus vel Prioratibus habitare præſumant. Sed ſi proventus Prioratuum vel Adminiſtrationum hujuſmodi duobus fortè non ſuppetant, eidem Prioratus ſeu Adminiſtrationes, niſi per Abbates ad ſuſtentationem duorum ſufficientes reddantur, locis aliis vicinioribus, ad eorum Monaſteria pertinentibus, vel ipſorum Monaſteriorum officiis, aut inter ſe invicem, prout erit commodius, cum conſilio & adſenſu Abbatum per locorum ipſorum Ordinarios uniantur. Monachis locorum, quæ aliis unientur Prioratibus, ad clauſtrum penitùs revocandis, & Clericis ſervituris ibidem, de locorum ipſorum proventibus proviſione debita facienda. Unionem non per Abbates vult fieri, ſed per Epiſcopos: Ne iſtorum avaritia omnes iſtas, Pagenſibus populis utiles aut neceſſarias, Cellas exſtinguat, uniatque principali Monaſterio, aut Abbatiali menſæ. Quod fuit factum quorumdam Abbatum Lobbienſium. Inter laudatos Clementis quinti Anteceſſores fuit etiam Alexander tertius, cujus Lateranenſe Concilium ſtatuit: *Monachi ſinguli per villas & oppida, nec per quaſcumque Parochiales ponantur Eccleſias, ſed in majori Conventu, aut cum aliquibus fratribus maneant*. Utique in Cellis. Debere eſſe ad minùs tres ſanxerunt Abba-

tes

tes Narbonenſis Provinciæ : Clemens quintus reduxit ad duos. Sex olim eſſe juſſerat Aquiſgranenſis Abbatum Conventus . In Bredenacenſi duodecim, in Gornajenſi ad Pariſienſem Sancti Martini de campis Abbatiam ſpectante Cella Fundator eſſe juſſit Monachos viginti. Fixa per Fundatorem lex eſt Sacro-ſancta : Et ab ipſa fi-
Lib. 4. xum variis Cellis varium numerum videre poſſis apud Martinum Marlier in Hiſtoria jam laudati Pariſienſis ad Sanctum Martinum Cœnobii.

Poriò de ſanctæ Mariæ Cella Roiſſredus Comes fecerat, quod de Sancti Judoci Cella factum fuiſſe à Comite Rhodigno queritur apud Carolum Calvum Regem Sanctus Lupus Abbas Fer-
Epiſt. 11. rarienſis : *Cellam Sancti Judoci, quam Pater veſter nobis conceſſit, per ſubreptionem Rhodingus à vobis obtinuit*. Quod enim olim Reges non dumtaxat Cellas, ſed & Abbatias poſſiderent tamquam alodiales proprietates, ſuiſque etiam militibus darent, aut etiam venderent, omni Eccleſiaſticæ antiquitatis perito eſt manifeſtum. Et hinc Roiſſredus Comes de ſanctæ Mariæ Cella etiam fecit, quod de Pariſienſi Sancti Victoris Maſſilienſis Cella fuiſſe factum à Ludovico ſeptimo Francorum Rege ſcribit magnum Belgii Chronicon : *In Domum vel Monaſterium Sancti Victoris Pariſienſis, quæ erat Prioratus nigrorum Monachorum Sancti Victoris de Maſſilia, ejectis prædictis Monachis adductus eſt Conventus Regularium de Sancto Rufo de Valentia, per Magiſtrum Hugonem qui dictus eſt de Sancto Victore, & Regis Franciæ auctoritate*. Roiſſredus, licèt alterius Regulæ Monachos non intruſerit, Cellam tamen à Sancti Vincentii Abbatia abſcidit ac emancipavit, erexitque in Abbatiam. Commiſit duplicem exceſſum. Primò, alienam Cellam invaſit. Deindè, ipſam emancipavit. Nam & in alodiali Cella hoc non poterat. Privativè ſpectabat ad Abbatem, aut certè ad Sedem Apoſtolicam. Hinc in ipſum, Albertum Monachum, ac ipſam Cellam à Sancto Leone nono datum judicium Nicolaus ſecundus hic in Synodo confirmavit.

CONCI-

CONCILIUM ANDEGAVENSE

CELEBRATUM A STEPHANO Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali, NICOLAI SECUNDI PER GALLIAS LEGATO.

AB Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti, anno milleſimo ſexageſimo, indictione decima tertia, Kalendis Martii, Luna decima tertia, quarta feria, præſidente Stephano Catholicæ urbis Romæ Cardinali Presbytero, & Apoſtolicæ Sedis Vicario, in Baſilica Sancti Mauritii, Sociorumque ejus, ſancta Synodus, quæ ex Præcepto Domini noſtri beatiſſimi Summi Pontificis, & univerſalis Papæ Nicolai, Turonis, quæ eſt Metropolis Galliæ, convenit, propoſitis Sacroſanctis Evangeliis, & præmiſſis ad Deum intentiſſimè precibus, diligenti conſideratione retractatis iis, in quibus Eccleſiarum ſtatus in toto penè orbe, & maximè in Galliis vacillare & peſſumdari videbatur, quæ breviter infrà placuit annecti condigna ſollicitudine definivit.

SCHOLION.

HAnc Synodum pro ſuorum Decretorum apud Gallos executione celebrari juſſit Nicolaus Pontifex. Ipſam cum Sancti Lanfranci vita & operibus publicavit Lucas Dacherius, Berengarii errores refert, atque adjungit: *Nec mirum ſanè, ſi hac ipſa tempeſtate adeò fatale monſtrum emerſerit, quandoquidem exularat probitas, peſſum ierant boni mores, & pecudum more cœno voluptatum omnes, Eccleſiaſtici potiſſimùm viri, convolutabantur. Atque ideò oportet hæreſes eſſe, inquit Apoſtolus, ut qui probati ſunt, manifeſti fiant. Pœnam etenim peccati eſſe hæreſim, unanimi conſenſione aſſerunt ſancti Patres. Tantis malis ut occurreret ſummus Eccleſiæ Paſtor Nicolaus, Concilium, vices illius gerente in Galliis Stephano Cardinali, voluit celebrari.* Videtur indictum in Turonenſem Metropolim, verùm ob necdum ſecuram Berengarii cauſam fuiſſe translatum in civitatem Andegavenſem. Et quia erroris non meminit, creditur ille à ſua apud Nicolaum Pontificem profeſſione uſque tunc non reſiliiſſe.

CANON

CANON I.

SAncti Spiritus auctoritate, ut credimus, in Chalcedonenſi Synodo ſententia de Simoniacis probata ſic ab omnibus obſervetur, quatenùs quicumque deinceps pecunia, aut aliqua inconveniente conventione ſæculari, aut quolibet modo contra Canonicam Cenſuram, Epiſcopatum, aut Abbatiam, aut Archidiaconatum, ſeu Archipresbyteratum, aut aliquam dignitatem Eccleſiaſticam, ſive aliquem gradum, vel Miniſterium, vel beneficium, quod non niſi Clericos habere Sanctorum Patrum ſancivit auctoritas, dare vel accipere quolibet modo Canonibus contrario tentaverit, & dans à proprio decidat gradu & dignitate, & accipiens Miniſterium ſeu beneficium malè uſurpatum numquam recuperaturus amittat.

SCHOLION.

LIcèt è Chalcedonenſibus Canonibus nùllum
confirmarit, & quoſdam d.ſertè circumduxerit
atque damnarit Magnus Leo Pontiſex,
hunc tamen adversùs Simoniacos tandem admiſit
Magnus Gregorius, ejuſque judicium Romana
Eccleſia conſtanter eſt huc uſque ſecuta. Quod
ipſum ſequitur & præſens Canon. Hinc addit
illum à ſe credi Sancti Spiritus auctoritate probatom.
Hæc verba: *Quod non niſi Clericos habere
Sanctorum Patrum ſancivit auctoritas*, exiſtimo
addita propter Officium Eccleſiaſtici Defenſoris
ſeu Advocati. Prior ſolia Clericis, poſterior diſciplina
ipſum permiſit etiam Laicis. Hinc ejus
nundinationem, licet de crimine, non tamen
de Simonia credo bic damnari. Quod locum
non habet in Romana, aut quavis alia, Defenſoribus
cuſtodiente antiquam dignitatem, Eccleſia.
Gallicana ſemper dilexit antiquos Canonea,
& ex ipſia per Apoſtolicam Sedem aut Provinciarum
Synodoa deprompta Decreta: Hinc
Simoniacia à Nicolao Pontifice inflictas pœnas
apud Gallos promulgatorus ac executurus Cardinalis
Stephanus, demonſtrandum duxit ipſas
hauſtas ex antiquo ſonte, ideoque laudavit Canonem
Chalcedonenſem. Nam & ipſo adversùm
Galliæ Simoniacos olim uſus fuerat Magnus
Gregorius.

Porrò Archidiaconum Archipresbytero anteponi
eſt antiquiſſima omnium Eccleſiarum conſuetudo.
Ipſam aliqui probant ex Sancti Eulogii
libris, in Photii Bibliotheca exſtantibus, adversùm
Novatianenſes: *Eulogius refert Novatia-*
Fol. 182. 140. *num, Cornelio Pontifice, Romanæ Eccleſiæ eſſe creatum
Archidiaconum, ad quem ipſum Pontificium,
pro ejus temporis more, decedente è vita Pontifice,
deferebatur. Archidiaconum enim ſuccedere Summo
Sacerdotio ſtatutum erat. Verùm hunc ſuperbia laborantem
Cornelius, & in ſuam mortem imminentem
cùm cognoviſſet, Presbyterum ordinat, omnes
ſic illi ſpes ad ſupremam Cathedram perveniendi
præcidens*. Lucidè affirmat Archidiaconatum
apud Romanos ſuiſſe primum ab Epiſcopo gradum,
omni Presbyterorum dignitate ſuperiorem.
Verùm ex quo ſonte hæc Eulogius acceperit,
ignoro. Certum eſt ſalli. Certum eſt Novatianum
non Archidiaconum, ſed Romanæ
Eccleſiæ ſuiſſe Presbyterum, non ſub Cornelio,
ſed ſub Anteceſſore Fabiano. Certum eſt de
Archidiaconi in Pontificatum ſucceſſione nullum
iſtic exſtitiſſe Inſtitutum aut legem.

Quocircà firmior ſumitur probatio ex Arabicis
Canonibus, quos uti certum eſt non eſſe Nicænos,
ita certum eſt eſſe antiquoa. Canon quinquageſimna
ſeptimus in ſolemni Eccleſiæ conſeſſu
primum Epiſcopo, ſecundum Archidiacono,
tertium Chorepiſcopo, quartum locum dat Archipresbytero,
& adjungit cauſam: *Archidiaconus
eſt loco Epiſcopi, & præeſt omnibus quæ ad
orationem & Eccleſiam pertinent*. Archipresbyterum
non niſi abſente Epiſcopo donat primo loco.
Canon quinquageſimua octavus Archidiaconum
& Chorepiſcopum affirmat eſſe duaa Epiſcopi
alaa, illum non ſolummodò in Eccleſia,
ſed in omni loco mandat eſſe dextrum, hunc
ſiniſtrum. Nec refert quod Archidiaconum Chorepiſcopo
ac Archipresbytero quandoque poſtponant
iidem Canones. Tunc enim ipſorum ordinem
ex conſecrationis charactere attendunt,
non ex gradu dignitatis. Conſonat in Sancti
Ezechielis Commentatio Sanctua Hieronymus,
ſcribens de cunctia generaliter Diaconia: *Igno-* Cap. 48.
*rant humilitatem ſtatus ſui, ultra Sacerdotes, hoc
eſt, Presbyteros intumeſcunt, & dignitatem non merito,
ſed divitiis æſtimant*. Et pergit de Archidiacono:
*Certè qui primus fuerit Miniſtrorum,
quia per ſingula concionatur in populos, & à Pontificis
latere non recedit, injuriam putat ſi Presbyter
ordinetur. Et non meminit menſarum & viduarum
Miniſter in obſequium ſe & Miniſterium non ſolùm Sacerdotum,
ſed & viduarum & pauperum delegatum*.
Quòd cuncti, Romani præſertim, Diaconi,
non ordine & charactere, ſed dignitate ſe Presbyteris
anteferrent, pluribus oſtendit & carpit Sanctua

Digitized by Google

ctus Hieronymus in Epiſtola ad Evagrium. Con-
Qu. 101. firmat prima Arelatenſis Synodus, & rationes
producit apud Sancti Auguſtini Appendicem
Auctor quæſtionum veteris & novi Teſtamenti.
Hic eſt Canon Arelatenſis: *De Diaconis Urbicis,
ut non aliquid per ſe præſumant, ſed honor Presby-
teris reſervetur.* Et huic haud dubiè Canoni ſuas
in laudata epiſtola querimonias ſuperædificavit
Sanctus Hieronymus. Interim Canon ſtatuit in
ſolos Diaconos, non in Archidiaconum, atque
ità ille perſeveravit Presbyteris honorem non
reſervare. Permanſit in poſſeſſa per Sanctum
Laurentium dignitate, quem fuiſſe *Sacrarii Præ-
ſulem*, id eſt, totius Cleri in Choro Primatem,
affirmat in encomiaſtico ipſius ſermone Sanctus
Leo Magnus. Quin imò quòd quidam hinc
indè Diaconi etiam Sacrificium offerre, & Pœ-
nitentes reconciliare attentarint, ideoque etiam
quoad characterem noluerint Presbyteris haberi
inferiores, docent laudata Arelatenſis Synodus,
Eliberina item & Ancyrana, necnon quædam
Sancti Cypriani Epiſtolæ, quarum genuinum
ſenſum in erudito de Pœnitentia opere inſigniter
exponit Joannes Morinus. Et quòd Archidia-
coni in Presbyteros conſecrari noluerint, ac per
talem conſecrationem ſub honoris fuco ſe degra-
Ep. 57. dari frequenter queſti fuerint, demonſtrat Ætius
Conſtantinopolitanus, & Honoratus Archidia-
conus Salonitanus. Etenim adversùs iſtiuſmodi
degradationem ille Anatolium ad Magni Leo-
Lib. 2. nis Papæ, hic Natalem ſuum Epiſcopum pro-
Ep. 15. vocavit ad Tribunal Magni Gregorii. Quòd
nempè omnibus Presbyteris eſſent loco & di-
gnitate majores. Eruditè hæc elucidat in litteris
ad Richardum Londinenſem Epiſcopum Petrus
Ep. 123. Bleſenſis: *Simplices Diaconi, urgente neceſſitatis
vel utilitatis inſtantia, juxta Carthaginenſe Conci-
lium ad eminentiores ordines poſſunt cogi; ſed quòd
ad hoc de jure arctari poſſit Archidiaconus, num-
quam legi. Imò è diverſo Beatus Gregorius præci-
piendo decrevit Natalem Epiſcopum Salonitanæ Ec-
cleſiæ & uſu & honore pallii deſtitui, quia Honora-
tum ejuſdem Eccleſiæ Archidiaconum invitum fece-
rat in Presbyterum ordinari.* Et adjungit cauſam:
*Dignitatis turbato ordine Archidiaconi hodiè Sacer-
dotibus præeminent, & in eos vim & poteſtatem ſuæ
juriſdictionis exercent. Eapropter Archidiaconum
in Presbyterum promoveri non eſt honorem ejus au-
gere, ſed minui.* Ex hiſce principiis laudatus
Scriptor ex Bathonienſi Archidiacono numquam
voluit in Presbyterum conſecrari.

Archidiaconi ante Presbyteros præcedentiam
fateor eſſe turbatum dignitatis Ordinem, at ne-
go eſſe, aut tunc fuiſſe hodiernum. Nam &
antiquus dignitatum & Officiorum in magna
Conſtantinopolitana Eccleſia Catalogus tres di-
gnitatum & Officiorum quinarios præponit Pro-
topapæ ſeu Archipresbytero, quos certum eſt
olim fuiſſe dumtaxat Diaconos. Uti Romæ Car-
dinales Diaconi Epiſcopos, ita Conſtantinopo-
li quindecim iſti Diaconi præcedebant Presby-
teros: Præſertim quinque priores, quos à ſin-
gulari aureæ crucis ornamento vocabant Cruci-
geros. Et quin olim omnes iſtos anteceſſerit
Magnus Archidiaconus, non eſt dubitandum.
Hinc enim ad Lucium Peluſii Archidiaconum
ſcribit Iſidorus Peluſiota: *Si venerandi Altaris* Lib. 1.
Diaconi ſunt oculi Epiſcopi, profectò cùm tu ipſis Ep. 29.
*præſis, totus oculus eſſe debes, quemadmodum ani-
malia illa plurimis oculis prædita.* Et in alia ad
eundem Epiſtola: *Oculi Epiſcopi ſunt venerandi* Lib. 4.
Altaris Diaconi. Tu verò cum horum ſis Princeps, Ep. 188.
totus debes eſſe oculus. Lucidè affirmat Archidia-
conum eſſe omnibus Diaconis, & quoad perſo-
nas & quoad functiones Præfectum ac Princi-
pem, ideoque debere eſſe plenum oculis, ac
totum ocnlum. Quòd in omni olim Eccleſia
Archidiaconus fuerit omnium Diaconorum Pri-
mas, manifeſtius eſt quàm ut demonſtretur. Eſt
traditio Apoſtolica. Etenim Sanctum Stepha-
num fuiſſe Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Archidia-
conum, ideoque cæterorum Primatem ac Du-
cem Patres unanimiter affirmant.

Quem morem viguiſſe etiam in Conſtantino-
politana Eccleſia, demonſtrat Sanctus Leo Ma-
gnus, de Andrea, quem Eutychianæ Hæreſeos
ſuſpectum Anatolius Epiſcopus promoverat in
Archidiaconum, ſcribens ad Imperatorem Mar-
tianum: *Catholicis Diaconis poſtponi debuit: non* Ep. 57.
præponi. Et de Theophili Patriarchæ Alexan-
drini in ſe violentiis ſcripſit ad Innocentium pri-
mum Pontificem Sanctus Joannes Chryſoſto-
mus: *Theophilus, multa auctoritate vocato ad ſe
Archidiacono meo, quaſi jam Eccleſia viduata eſſet,
ac Epiſcopum non haberet, Clerum omnem ſibi per
illum adjunxit.* Palàm aſſerit Archidiaconum
fuiſſe primum ab Epiſcopo, Principem totius
Cleri. Quòd forſan ex tunc quinque Crucigeri
Diaconi omnibus præeminerent in iſta Eccleſia,
atque ita Archidiaconus ſupremum haberet Pri-
matum. Hinc etiam de Sancto Antiochiæ Pa-
triarcha fidem Catholicam prædicante Meletio,
ac ejus Hæretico Archidiacono ſcribit Hermias
Zozomenus: *Dicitur Archidiaconus illius Cleri,* Lib. 4.
dum Meletius concionaretur, ad illum accurriſſe, & cap. 27.
ejus os manu obturaſſe. Et Epiſcopum ſuum
Ibam, non ſolùm de indignorum ad Epiſcopa-
tum provectione, ſed de alio inſuper circa hæc
articulo accuſavit Edeſſenus Clerus: *Prohibitus* Cap. 4.
*ab eo, qui tunc Archidiaconus erat, indignatus
eſt.* Et de ſuo Diacono Mara dixit idem Ibas ad
Chalcedonenſem Synodum: *Maras excommuni-* Act. 10.
catus eſt à proprio Archidiacono. Et Joannem Fa-
lerionenſis Eccleſiæ Archidiaconum, quòd Ec-
cleſiaſticam ſubſtantiam dilapidanti Epiſcopo re-
ſtitiſſet, & ab illo ſuſtinuiſſet degradationis
opprobrium, laudat atque per vicinos Epiſco-
pos reparari mandat Gelaſius Pontifex. Epiſto- Ep. 36.
lam cum Romana Bonifacii ſecundi Synodo
nuper vulgavit illuſtriſſimus Lncas Holſtenius.
Hæc omnia evincunt Archidiaconum in omni
Græcorum Eccleſia fuiſſe totius Cleri Prima-
tem. Hinc enim in dogmate aut in diſciplina
excedentem Epiſcopum non Archipresbyter,
ſed Archidiaconus admonere debebat & frœna-
re. Hinc item non minùs quàm Epiſcopus non
tantùm Diaconos, ſed etiam Presbyteros pote-
rat excommunicare.

Quæ omnia dudum viguiſſe etiam in Latina
Eccleſia, jam ſtatim audivimus à Petro Ble-
ſenſi.

ſenſi. Conſonat in litteris ad Ludifredum Cordubenſem Epiſcopum Sanctus Iſidorus Hiſpalenſis Archiepiſcopus: *Archipresbyter ſe eſſe ſub Archidiacono, ejuſque Præceptis, ſicut Epiſcopi ſui, ſciat obedire*. An Sancti Iſidori legitima ſit iſta Epiſtola, ignoro: Nec deeſt ratio dubitandi. Eam interim ipſi adſcribunt non tantùm in ſuis diſtinctionibus de Conſecratione Gratianus, ſed etiam in ſuo Decreto Sanctus Jvo Carnutenſis Epiſcopus. Quin & integrum, ex quo deſumpta videntur laudata verba, Conſtitutum producit in ſuo Decreto, & primo Toletano Concilio
Lib. 6. cap. 20. adſcribit Burchardus Epiſcopus Wormatienſis. Quare certum eſt ipſum eſſe antiquum. Cujuſcumque ſit, modò eſt authenticum. Etenim ipſum probavit in ſuis Decretalibus, ac eidem Concilio adſcripſit Gregorius nonus. Inſeruit & hanc Romani Ordinis Regulam: *Primicerius ſciat ſe eſſe ſub Archidiacono, ſicut & Archipreſbyter, & ad ejus curam ſpecialiter pertinere*. Et diplomati, quod de conſecrata à ſe Caſſinenſis Monaſterii Baſilica emiſit Alexander ſecundus, primus poſt hunc, etiam ante omnes Cardinales Epiſcopos, ſubſcribitur *Hildebrandus, qualiſcumque Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus*. Exſtat
Fol. 121. diploma apud Bartholomæum Chioccarellum in Catalogo Epiſcoporum Eccleſiæ Neapolitanæ. Et ex his plurimùm firmatur juſtitia moris, quo cunctos Cardinales ſuos Presbyteros ac Diaconos quibuſvis non Cardinalibus Epiſcopis jam dudum antepoſuit Romana Eccleſia.

Verùm ad Panſophium neſcio cujus Eccleſiæ
Lib. 1. Ep. 157. Archidiaconum rectè ſcripſit Iſidorus Peluſiota: *Si Chriſti Altari miniſtras, da operam ut cum ipſius legibus munus tuum adminiſtres, atque corde humilem & ſubmiſſum te præbeas. Neque enim forenſem quandam Præfecturam atque Imperium faſtu & pompæ inſolentia tumidum tractas, ſed pacatum ac tranquillum miniſterium*. Etenim tantis auri & vani honoris exactionibus atque extorſionibus Clerum & populum vexarunt quidam Archidiaconi, ut ampliſſimè explerent perſonam illorum, de quibus ad Corinthios ſcribit Apoſtolus: *Si quis accipit, ſi quis devorat, ſi quis extollitur, ſi quis in ſervitutem redigit, ſi quis in faciem vos cædit*. Verùm quia hæc ſuſtinere omnis Chriſtianus populus non valuit, varia Epiſcoporum adversùm Archidiaconos emerſerunt medicinalia conſilia. Etenim antiqua, per Bernardum Medonium ex Caroli Munchalli Archiepiſcopi Tholoſani chartis publicata, de magnæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ dignitatibus & officiis notitia magnum Archidiaconum rejicit in ſecundum Chorum, & quidem in ejus antepenultimum locum: *Magnus Archidiaconus, ſecundus Diaconorum*. Hæc ſunt duo poſtrema officia. Uti à variis edita ex variis manu-ſcriptis, ita admodum varia eſt iſta notitia: Aliam laudatus Medonius, aliam Leo Allatius, aliam Joannes Goar, aliam Joannes Morinus, aliam Georgius Codinus, aliam alii ediderunt. Rationem dat in eruditis ad Georgium Codinum ſcholiis laudatus Goar: *Officiorum magnæ Eccleſiæ catalogum plura licèt oſtentent exemplaria manu ſcripta, pauca quæ ordinem ac numerum eundem obſervant, reperias. Hæc rerum humanarum conditio, ut mutationem in Eccleſiam, quia mortalium cætus eſt, etiam inducat. Hæc rerum novandarum in Patriarchis libido, ut prioribus recentia vellent addita, antiquis nova ſuccedere, cuncta nonnunquam detruncarent. Ac ut reor, ex eorum placito fluxit, ut exemplarium in iis recenſendis diverſitas, eo quòd diverſis ætatibus pro diverſo Eccleſiæ officiorumque ſtatu exſcriberentur, emerſerit*. Per Medonium publicatæ conſonat per laudatum Goar in Euchologio publicata notitia, & adjungit: *Præter quindecim Officia & Clericata Sanctæ Eccleſiæ Sanctiſſimi Patriarchæ inſtituerunt minores Præfecturas ad Sanctæ Eccleſiæ ſubſidium. Magnus Archidiaconus, & ſecundus Diaconorum ſunt Officia*. Hoc eſt, ſunt dumtaxat Officia, nequidem minores Præfecturæ. Lucidè hoc edicit alia ibidem notitia: *Magnus Archidiaconus & ſecundus Diaconorum cum dignitatibus magnæ Eccleſiæ non recenſentur*.

Et in jure Græco-Romano Conſtantinus Cabaſilas Dyrrachienſis Epiſcopus ac veteris Epiri Metropolita proponit has quæſtiones: *Archidiaconicum Officium cujus eſt ordinis, & cujus gradus? Et an præeſt omnibus Diaconis, quaſi & ipſe Archidiaconus ſit ex officiis Eccleſiaſticis? Et an præfertur omnibus in Divinorum Sacramentorum aſſumptione? Et an licet Antiſtiti ſuprà eos, qui priores ingreſſi ſunt, nihil autem habuerunt officii, aliquos præponere, qui neque ipſi ullum habeant officium, ſed pittacio ſolo & juſſu Prærogativam acceperunt?* Quod in quovis publico Conventu Clerici juxta ſuæ ordinationis gradum ac ætatem ſedeant, eſt perpetua & Occidentalis & Orientalis Eccleſiæ conſuetudo, ideoque & traditio Apoſtolica. Et hinc prima Conſtantini quæſtio fuit: An ſenioribus ejuſdem gradus Clericis Epiſcopus poſſit juniores præponere, non dumtaxat per impartitam dignitatem aut officium, ſed etiam per pittacium aut codicillum? In Theodoſiano ac Juſtinianeo codice, nec non in antiqua Romani Imperii notitia eſt frequens mentio hujuſmodi codicillorum, & de ipſis in decimi ſeptimi Apoſtolici Canonis Commentario ſcribit Theodorus Balſamon: *Quomodo multi Lectores, qui bigami fuerant, in ſuis gradibus conſervati, & per Archiepiſcopalia pittacia ſint ad majores gradus promoti, ignoro*. Et infrà: *Quomodo Lectores, qui ſecundas duxerant uxores, per Archiepiſcopalia pittacia ad Domeſtica & alia Eccleſiaſtica Officia promoveantur, nobis dicere neceſſe eſt. Dicimus ergò, quòd Eccleſiaſtica Officia abuſivè gradus vocantur. Eſt enim propriè gradus Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, & Lectorum. Officia autem ſunt honores & victus ſubminiſtrationes. Undè qui fuit Lector ab ineunte ætate, & ſecundam uxorem duxerit, citra ullum impedimentum fit Clericus Eccleſiaſticus, & populi Convocator per pittacium, ſed non Subdiaconus vel Diaconus*. Nos Latini dicimus aliud eſſe Eccleſiaſticum Ordinem, aliud Eccleſiaſticum Officium aut Beneficium, & iſtum per Epiſcopalium manuum impoſitionem imprimi, hæc dari per Epiſcopales litteras, ſeu ſolemnes collationis aut diſpenſationis codicillos.

Et hinc ad præfatam quæſtionem reſpondit Joannes

annes Cytri in Theſſalonicenſi Provincia Epiſcopus : *Præponere aliquos* Diaconos *per pittacia, etiamſi Officia habeant, ſuprà eos, qui priori loco ingreſſi ſunt, nullo modo eſt receptum, ut & manifeſtè iniquum. Ordo enim & conditio introitus Diaconorum tempore componitur, firmaturque, & eſt immobilis. Eis autem, quibus honor præ aliis conceſſus eſt, ſufficit ſacrificante Antiſtite, in introitu & in communicatione tunc tantùm præferri aliis, qui priores ſunt ingreſſi, non ob aliud, quàm quòd Officiis decorati ſint. Sine Antiſtite autem nullo uſquam modo hac prælatione fruentur: Cum ſi nec Officii jura habeant, major ſit iniquitas. Cur enim ſimplex Diaconus alii præferetur ſimplici Diacono, qui introitus Prærogativam habuit? Niſi iniquitatem amet Præſul, idque facere inconſideratè non dubitet.* Ità è Græco in Latinum tranſtulit Joannes Leunclavius: Verùm non per omnia rectè. Etenim in Græco habetur: Non ob aliud, quàm quòd *Archonticiis decorati ſint.* Et rurſùm: *Cùm nec Archonticia habeant.* Ubi per *Archonticia* non intelliguntur Officia aut Officiorum jura, ſed ſolemnes Eccleſiaſtici Principis codicilli ſeu Archiepiſcopalia pittacia, per quæ juniori Diacono datur ante ſeniorem loci Prærogativa. Hujuſmodi enim pittacia, quòd dentur à ſolo Principe, rectè titulantur *Archonticia.* Attamen Leunclavii lapſus non caret fundamenti colore. Etenim & Conſtantinus Metropolita, & Joannes Epiſcopus agunt de ſimplice Diacono præponendo ante ſimplicem Diaconum ſeniorem, ideoque Leunclavius cenſuit ab hoc diſtingui inter ſimplicem Diaconum & Diaconum Officialem. Credidit Officialem poſſe, ſimplicem non poſſe præponi per pittacium. Et ſic in alium incidit lapſum. Quis enim neſciat ſex Crucigeros Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ac alios majoribus Officiis inſignitos Diaconos ipſo ſuæ dignitatis jure fuiſſe etiam Presbyteris prælatos, adeoque gratioſo contra Canones pittacio non indiguiſſe? Joannes ergo Cytri Epiſcopus reſpondet ſimplicem Diaconum juniorem ſimplici ſeniori Diacono nec per Epiſcopale verbum, nec per Epiſcopale pittacium præferri poſſe: Et iſtum præferendi modum eſſe hoc poſteriori iniquiorem. Et quia hunc ex Eccleſiarum conniventia attentabant quidam Epiſcopi, addit iſta pittacia non operari, niſi in Pontificali Miſſa: In ſola magni introitus proceſſione, ac in perceptione Euchariſtiæ. Quo ad alios actus cenſet pittacia nullatenùs admittenda.

Ad alteram Conſtantini Metropolitæ quæſtionem hæc reſpondit: *Archidiaconicum Officium non eſt Magiſteriale, nec ex liberalitate Pontificali, ut Magiſteriale, ſed eſt circumvolutionis multorum dierum terminus, ideoque ut temporis & proprii laboris donum Archidiaconus habet inter omnes Diaconos Prærogativam, ſive Officiis quibuſvis ornati ſint, ſive non ſint. Et tam in Templo & Sancto Altari, quàm in Divinorum Sacramentorum perceptione.* In quarta quæſtione Conſtantius ſex Crucigeros Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Diaconos vocavit *Officia Archontica.* Hic autem Joannes Epiſcopus Archidiaconatum aſſerit non eſſe *Officium Archonticium*, & hinc iterum lapſus Leunclavius vertit *Officia principalia, & Officium Magiſteriale.* Archonticon Officium & Officium Archonticion credidit eſſe idem & unum. Et hinc natus eſt item alius lapſus, quo Archontica ſeu Magiſterialia Officia credidit à Pontificali libertate pendere. Archonticon enim Officium eſt idem quod Hierarchica Eccleſiæ dignitas, quæ non ab Epiſcopi Placito, ſed à Canone & jure habet ſuos limites. Tertium lapſum continent hæc de Diaconis verba: *Sive Officiis quibuſcumque ornati ſint, ſive non.* In Græco enim eſt: *Sive Archonticiis ornati ſint, ſive non.* Quocircà Archonticia Prærogativa eſt ſola Epiſcopalis per pittacium ſeu codicillum dari conſueta gratia, ideoque plenè pendens à Pontificali liberalitate. Et tale quid nullo modo eſt Archidiaconatus. Eſt circumvolutionis multorum dierum terminus, ſeu per multa multorum annorum merita acquirendus gradus, qui locum ubique tribuat antè omnes Diaconos, ſive Archonticia præcedentiæ pittacia habeant, ſive non. Qui locum iſtum tribuat, non tantùm in magno introitu aut communione, ſed in omni conſeſſu & conventu, & per Epiſcopalia pittacia non patiatur auferri aut lædi. Hic eſt Joannis Cytrenſis Epiſcopi legitimus ſenſus, circa quem aliqui fœdè hallucinantur. Loquitur de ſolis Diaconis: Quòd nempè tunc Archidiaconus illis ſolis, nequaquam Presbyteris anteferretur. Marco Alexandrino Patriarchæ, an Diaconi ſine Archidiaconi venia poſſent promoveri in Presbyteros, poſtulanti reſpondit ex eadem Regula Theodorus Balſamon: *Hujus rei providentia per Sacroſancti Spiritus gratiam Epiſcopis tributa eſt. Quare & cum eorum conſenſu Diaconi ſacrabuntur, Archidiacono, ut confratre, ſolùm præſente.* De ſolis Diaconis & Archidiacono rogavit Marcus, & Theodorus reſpondit: Quòd ſolis iſtis hic tunc præſideret, ideoque Presbyterorum promotio nihil ab ipſo haberet dependentiæ. Græcorum Epiſcopi ſuos Archidiaconos pedetentim ita caſtrarunt, etiam Conſtantinopolitanum.

At verò per Georgium Codinum producta notitia nullum laudat Archidiaconum, ſed habet hæc verba: *Secundus Diaconorum eſt primus inter communes Diaconos.* Quærit hic Joannes Goar: *Quid hoc rei eſt, ut hic Diaconorum ſecundus ſcribatur, ac ſimul aſſeratur primus inter communes Diaconos?* Referendum affirmat in jam expoſitam Archidiaconici officii mutilationem. Verùm longè aliter reſpondet in Palatinorum officiorum catalogo ipſe Codinus: *Olim etiam Eccleſia habebat ſuam Archidiaconum, nunc verò nequaquam. Sed habet illum Clerus Imperatoris. Cauſa quæritur.* Quin imò cauſa eſt clara. Etenim Conſtantinopolitana Eccleſia poſterioribus temporibus fecit quod etiam à Colonienſi factum laudat in ſcripta adversùs Joannem Archidiaconum, & apud Anſelmum Canonicum exſtante Epiſtola Venerabilis Wazo Epiſcopus Leodienſis: *Archidiaconatus tui moderare gloriolam, quia Divina bonitas pluribus te bonis ditavit, quibus rationabiliter honoreris. In Archidiaconatu, Decretis Eccleſiaſticis inſtituto, quid extolleris? Si Diaconus es, dic unde tibi co-*

Lib. 5.

Qu. 40.

Cap. 17.

Cap. 85.

gnomen Archi? Si non potes, ulteriùs deſine gloriari. Chorepiſcopos & Archidiaconos ob inſolentiam removit Eccleſia: Undè & his caret uſque in præſens Metropolis Colonia, & tota Provincia. Canon vetat Diaconum antè Presbyterum injuſſum ſedere; Tu Presbyteros præſumis judicare, aut etiam verberare. Archidiaconum, quòd omni poteſtate truncatus necdum quieſceret ab inſolentia & faſtu, neſcio quis Patriarcha Conſtantinopolitanus tandem exſtinxit. Quòd ipſum jamdudum fecit Romana Eccleſia. Hioc igitur Diaconorum ſecundus vocatur primus: Quòd oempè jam nullius eſſet Vicarius. Ad perpetuùm exſtincti Archidiaconatus memoriam exſtinctor Patriarcha voluit vocari ſecundum; eſſe re primum, ſecundum nomine; attamen primum inter communes dumtaxat Diacooos: nullo modo ioter Crucigeros, aut alios Archontico Magiſtratu inſignes. Et hæc eſt cauſa, cur Conſtantinnopolitana Eccleſia dudum contra Neocæſarienſem Canonem habuerit non ſeptem, ſed dumtaxat qninque principales Diaconos: Quòd nempè cum ſuo ſecundo ſeu Vicario Archidiaconus ex primo Ordine expunctus ſeptenarium contraxiſſet ad quinarium. Et hinc numerum utcumque ſuppleturus Patriarcha Georgius Xiphilinus primum Deſenſorem exaltavit, & fecit Crucigerum. Nec mireris in Palatino aulæ Conſtantinopolitanæ Clero fuiſſe Archidiaconum: Quòd enim quidam etiam Eccleſiaſtica juriſdictione præditi Abbates ipſum apud nos habuerint, ſuo loco oſtendetur. Ex his interim vides, cur præſens Canon Archidiaconum nominet antè Archipresbyterum.

Quæſtio eſt, Quis Patriarcha Conſtantinopolitanus Archidiaconatum exſtinxerit? Reſpondeo in jure Græco-Romano exſtare Lucæ Patriarchæ, qui ſub Manuelis Comneni Imperio ad duodecimi Chriſtiani ſæculi medium floruit, de ſeptimi gradus matrimonio Edictum, cui ſubſcribit Joannes Hagioflorita, ſanctiſſimæ magnæ Eccleſiæ Chartophylax & Archidiaconus. Quo docemur Archidiaconatum tunc adhuc fuiſſe, & Crucigeris Diaconis fuiſſe inferiorem. At verò circa ſequentis ſæculi medium Conſtantinus Cabaſilas Dyrrachienſium Metropolita propoſuit hanc quæſtionem: *In Eccleſiaſticorum Officiorum dignitatibus quis primus eſt, quis ſecundus, quis tertius, quis deinceps eorum ordo?* Quæſivit de dignitatibus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. Et Joannes Cytri Epiſcopus reſpondit ex antiqua traditione digniores ac priores eſſe Crucigeros Diaconos, & pergit de ſubſequentibus: *Duodecimus eſt ſecundus Diaconorum.* Enumerat ejus Officia, affirmat eſſe abſentis Archidiaconi Vicarium, & proſequitor: *Ob eam cauſam dicitur ſecundus, non quòd in Ordine Diaconorum ſit ſecundus.* Quòd nempè ſit Vicarius Archidiaconi, non per morbum aut ſimilem cauſam, ſed per exſtinctionem abſentis. Nam in omni ſuo iſtic catalogo Joannes Epiſcopus nullam facit mentionem Archidiaconi. Et edicit cauſam: *Talem Officiorum Ordinem & ſtatum antiquior habuit traditio. Sed cùm horum ſigilla pendeant ex voluntate Antiſtitum, quorum ſententiæ & voluntates differunt, propiereà vetus confuſus eſt ordo. Indè nec Officiorum conditio in ſua firmitate manſit, ſed juxta Præſulum placitum labefactata fuit.* Ex eadem cauſa adjungit: *Creatio ſecundi Diaconi non fit ſimpliciter, ſed habito delectu. Hujuſmodi namque Officium requirit virum aptum & idoneum, qui convenientia miniſteria inculpatè adimpleat.* Quòd nempè fungi debeat omni munere exſtincti Archidiaconi. Sicut Romana ſuum Cancellarium in Vice-Cancellarium, ita Conſtantinopolitana Eccleſia ſuum Archidiaconum demutavit in ſecundum Diaconorum. Utriuſque nimiam potentiam & faſtum hac via contraxit & fregit. Seni Theodoro Balſamoni, qui ad tertii decimi ſæculi exordium floruit, juvenis coovixit Joannes Cytri Epiſcopus, atque ità medio inter Lucam Patriarcham & hunc Joannem tempore facta fuit iſta mutatio. Fortè poſt captam à Flandris Conſtantinopolim, dum Patriarchæ reſederunt Nicææ. Anguſta tunc illis erat Eccleſiæ ſubſtantia; Hac occaſione poſſint Archidiaconatum exſtinxiſſe. Nec refert, quòd duos Conſtantinopolitanos Archidiaconos cum Patriarcha Joanne Vecco diſputaſſe, ſcribat Lib. 1.
Georgius Pachymeres: Etenim ambos fuiſſe Palatinos teſtatur in litteris ad Joannem vigeſimum primum Pontificem Imperator Michael Palęologus.

CANON II.

SI quis aut Epiſcopus, aut Prælatus quilibet contra præfixam Regulam aliquod Eccleſiaſticum Miniſterium, vel etiam ipſam Præbendam, quæ Canonica dicitur, ordinare aut dare voluerit, liberè liceat Clericis contradicere, & vicinorum Epiſcoporum judicium, vel ſi neceſſe fuerit, ipſam quoque Sedem Apoſtolicam appellare.

SCHO-

Scholion.

Vicinos Epiſcopos aut Apoſtolicam Sedem non ad quemvis effectum, ſed ad novam ac meliorem malè dati beneficii collationem appellari permittit hic Canon: Simoniacè dati beneficii meliorem collationem ad hanc aut illos devolvit. Nec enim ſolorum inferiorum beneficiorum, ſed ipſorum etiam Epiſcopatuum ad Apoſtolicam Sedem devolutio eſt longè antiquiſſima, omninò nata ex Apoſtolicis Canonibus. Lucet ex Sancti Cypriani de lapſo ad Novatianum Martiano Arelatenſi Epiſcopo ad Sanctum Stephanum Pontificem Epiſtola: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelatæ conſiſtentem, à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in ejus locum ſubſtituatur, & grex Chriſti, qui in hodiernum ab illo diſſipatus & vulneratus contemnitur, colligatur*. Non novum à Clero & populo eligendum rogat Epiſcopum, ſed à Papa ſubſtituendum. Romanarum devolutionum ac reſervationum longa eſt & multa quæſtio: Alio loco diſcutienda.

Ep. 67.

Canon III.

Item ut nullus Epiſcoporum vel Prælatorum, aliquod novum beneficium de rebus ad jus Eccleſiæ pertinentibus ulteriùs præſumat contra Canones alicui vendere aut dare. Quicumque verò aliquid ad jus Eccleſiæ pertinens, ſub nomine beneficii, ſive quolibet modo, ab Eccleſia alienare hactenùs præſumpſit, ſi adhuc ſupereſt, aut reſtituat Eccleſiæ quod malè ſubtraxit, aut Canonica mulctetur ſententia.

Scholion.

Quòd hujus temporis Clerici ac Monachi, ac præſertim Laici Palatini, Regiam Epiſcopatus nominationem ac inveſtituram Simoniacis promiſſionibus emere ab ipſo Rege aut ejus Proceribus, & ſacrilega pacta Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ infeudationibus explere & ſolvere conſueverint, & anteà oſtenſum eſt, ac infrà oſtendendum. Hunc maximè exceſſum præſens Canon conatur à Francia eliminare.

Canon IV.

Nullus Eccleſiam magnam vel parvam deinceps ſine conſenſu Epiſcopi, in cujus Parochia eſt, à Laicis præſumat accipere quolibet modo: Sed neque à Clerico, vel Monacho, ſub pretii alicujus venalitate. Quod ſi fecerit, & vendens & emens ea careat.

Scholion.

Carolus Martellus & Cathedrales & Parochiales cum ſuis proventibus Eccleſias ſuis militibus dedit in beneficium: Carolus Magnus, Ludovicus Pius, ac alii Francorum meliores Reges juſſerunt reſtitui, verùm plenus effectus adeò non fuit ſecutus, ut plures precarium beneficium conati ſint vertere in alodium. Abolitam item violentiam multi poſt exſtinctum Caroli Magni genus novis invaſionibus reſuſcitarunt. Divina interim gratia numquam deſiit electorum ſuorum corda tangere. Verùm deformato tunc Clero quidam noluerunt reddere, ideoque tranſtulerunt in diſciplinata Regularium Clericorum Collegia, ac præſertim in Monachorum Cœnobia. Nec ſine fundamento. Monaſteria enim ſunt inter pauperes, ideoque de Decimarum ac reliquæ Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ ad pauperes ſpectante Quarta omninò poſſint participare. Attamen ſola diſciplinæ tenacia gaudent iſto jure, & reliquos pauperes non poſſunt excludere, nec iſtam Quartam ſola abſorbere. Baſilicarum, ſacræ ſupellectilis, Decimarum, & omnis Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ proprietas an immediatè ad Chriſtum Dominum, an ad Romanum Pontificem, an ad ſingularum Eccleſiarum Clerum, an ad omnes fideles ſpectet, eſt antiqua & involuta quæſtio, quam videre poſſis apud Joannem de Pariſiis, antiquum ex Prædicatorum Ordine Doctorem, in Tractatu de poteſtate Regia & Papali. Et de ipſa in Tractatu de deducendis ad Baſileenſe Concilium Bohemis dixit Doctor Joannes Polimaire: *Opinionem ſuam magis eſſe, quod Dominium rerum Eccleſiæ eſt apud Chriſtum,*

& Prælati & alii Eccleſiaſtici ſunt Canonici Adminiſtratores, ad inſtar tutorum. Quidquid ſit, ipſorum nec dominium, nec poſſeſſio, nec adminiſtratio poſſit eſſe apud Laicos. Hinc ergo Parochiales eum ſuis proventibus Eeeleſias nec Monaſteriis nec Capitulis donari à Laicis permittit Eccleſia, niſi de proprii Epiſcopi conſenſu. Iſtiuſmodi etiam donatio eſt omninò contra Canones: Omnes enim iſtas Eccleſias ad Epiſcopi manum lucidè figit Patrum diſciplina. Eas tamen ita alienari maluit, quàm in Laicorum ſervitute permanere. Hinc Epiſcopis permiſit hanc poteſtatem. Verùm nec à Laicis, nec à Clericis aut Monachis vendi voluit res ſacroſanctas. Licet non Simoniacus, fœdus eſt iſte quæſtus, ideoque & vendens & emens meritò mulctantur. Sub titulo de rerum permutatione exſtat Clementis tertii famoſum de hac re Reſcriptum. *Intelleximus ex litteris tuis, quod duæ Conventuales Eccleſiæ ſunt in tua Diœceſi conſtitutæ, quarum utraque Parochialem habet Eccleſiam cum poſſeſſionibus, magis alteri quàm ſibi vicinam. Illis autem eas deſiderantibus permutare, cum illarum altera reſpectu meliorum proventuum plus abundet, & ideò ſibi poſtulet adjici certam ſummam pecuniæ numeratæ, ut ſic ad æqualitatem permutationes valeant pervenire. Utrùm poſſit id licitè fieri, exſtitit dubitatum.* C. 6. *Reſpondemus quod cùm de dictis Parochialibus Eccleſiis per ſe queat commutatio celebrari, & in permutatione poſſeſſionum non ſit inhibitum, ſi altera ratione poſſeſſionum alteri præponderet, pecuniam poſſe refundi de ipſarum poſſeſſionibus ad invicem, prout viſum fuerit expedire, refuſa certa pecuniæ quantitate, poterit contractus permutationis iniri, ſic tamen quod illi contractus nequaquam ſibi invicem miſceantur.* Videtur mihi Reſcriptum hoc à noſtri Canonis rigore diſcedere, & ipſum diſpenſare, aut certè inſigniter mitigare.

CANON V.

COnfirmamus etiam, ut non niſi in unius Civitatis Eccleſiis quiſquam amodò aliquod Clericale officium accipiat. Quòd qui prævaricatus fuerit, Canonica ultione feriatur.

SCHOLION.

POſtquam Canonica Clericorum in Clauſtro ſub Epiſcopi oculis vita deficere, & communis ſubſtantia in Præbendas dividi cœpit, ſubintravit & illa peſtis, quam in Prophetæ Job Commentario damnat Petrus Bleſenſis: *Plerique ſunt qui non dicam animarum, de quibus* C. 1. *reſpondere tenentur in die tremendi judicii, ſed vix Eccleſiarum ſuarum numerum cognoverunt. Adjungunt Eccleſiam Eccleſiæ, Præbendam Præbendæ, domum domui, agrum agro.* Et malum quod ſemper damnatur in Eccleſia, ſemperque reſurgit. Hinc ipſum damnat & noſter Canon.

CANON VI.

PRæterea ſi quis Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum aut Subdiaconorum, poſt cognitum Interdictum Domini noſtri Papæ Nicolai, mulieris cujuslibet carnali detentus copula, à Miniſterio & beneficio Altaris non ceſſavit, ſive deinceps cognoſcens prælibatum Apoſtolicæ Sedis Interdictum, aut mulierem aut Miniſterium Eccleſiæ cum beneficio non ſtatim deſeruerit, nullam reſtitutionis in priſtino gradu veniam ſibi reſervaſſe cognoſcat.

SCHOLION.

UTi per Tholoſanam Victor ſecundus, ità per hanc Synodum Nicolaus Pontifex ſuum adversùs ſacrilega Epiſcoporum & Sacrorum Clericorum conjugia ſeu contubernia Decretum conatus eſt in Gallias extendere. Nec dubito quin aliquid impetraverit. Verum plena hujus fœditatis exſtirpatio fuit per Divinam providentiam Gregorio ſeptimo reſervata.

CANON

CANON VII.

QUicumque autem Clericorum deinceps in armis militaverint, & beneficium & conſortium Clericorum amittant.

SCHOLION.

HAnc fœditatem ſuprà expoſui ad Remenſem Synodum Sancti Leonis noni. Adversùs ipſam dudum pugnavit Eccleſia. Et eam præſentis Synodi tempore Schiſmaticus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcha Michael Cerularius nobis Latinis meritò improperabat. Hinc & præſens Cannn conatur eradicare.

CANON VIII.

QUicumque Laicorum aliquid de iis, quæ ad oblationem, vel eleemoſynam Eccleſiæ pertinent, ſive ſepulturam, ſive ſaltem tertiam Decimarum partem poſſidere, vendere, aut ſub nomine beneficii alicui dare ulterius præſumpſerit, Anathematis gladio feriatur.

SCHOLION.

DAmnatum hìc abnſum exponit, de Pagorum Domicellis agens, in libris de Laicali inſtitutione Jonas Aurelianenſis Epiſcopus: *Sunt plerique Potentes, qui obliti Ordinis & Miniſterii ſui, Baſilicas poſſidentes, rebus tenues, fidelium verò largiſſimis Decimis abundantes, contra fas ſuis aut Clericis aut Laicis beneficiario munere conferunt, ut de hujuſcemodi oblationibus & Decimis ſibi ſerviant. Quòd quàm ſit extraordinarium, & Religioni Chriſtianæ incongruum, nec non & facientibus periculoſum, qui animadvertit, intelligit. Non enim ad Laicorum, ſed ad Pontificum Miniſterium, per quos Baſilicæ Deo dedicantur, pertinet qualiter oblationes & Decimæ fidelium Deo oblatæ diſpenſentur ordinare. Pontificum ſanè Miniſterium eſt, quantùm ex eiſdem fidelium oblationibus in fabricis applicetur Eccleſiæ, quantùm in luminaribus concinnandis, quantùm in hoſpitibus colligendis, & pauperibus recreandis, quantumque in Presbyterorum, eorumque qui ſecum militiam Chriſti gerunt, neceſſitatibus ſublevandis expenſetur, diſponere, non Laicorum, ut in ſuos ſuorumque ex his quidquam retorqueatur uſus, exigere. Hoc nempè genus avaritiæ in tantùm quoſdam obligaverat Laicos, ut hoc ſe juſtè & rationabiliter, imò inculpabiliter ſectari poſſe putarent; donec glorioſus Orthodoxus Dominus Ludovicus Imperator, inter cætera pietatis ſuæ beneficia, quæ ſanctæ contulit Eccleſiæ, ab hoc quoque eam immunem effecerit. Caveant ergò ſe Laici neceſſe eſt, ab appetitu Decimarum & oblationum fidelium, ne quidquam ſibi ex his per eum, niſi ad periculum ſuum, vindicare* L.2.c.19. *poſſe ſciant, ſuoque contenti ſint Miniſterio, ne dum alterius uſurpant, ſuo, quo contenti eſſe debent, Miniſterio quodammodo ſe indignos faciant, & aliorum quoque pia vota ſibi in peccatum convertant, & ſacrilegii notam incurrant.* Poſt extinctum Caroli Magni genus violentia revixerat. Quidam, licet non totas, tamen tertiam Decimarum atque oblationum partem invadebant, expendebant in ſuos uſus, aut aliis dabant in beneficium. Ipſos compeſcit noſter Canon.

CANON IX.

QUicumque Conſanguineam ſuam, aut quam Conſanguineus ſuus priùs cognoverat, aut cujus Conſanguineam carnaliter in conjugium accepit, vel deinceps acceperit, vel poſtquam cogno-

vit non ſtatim dimiſit, aut cognoſcens non dimiſerit: Aut qui uxorem alterius rapuit, ſeu rapuerit, vel qui ſuam uxorem ſine judicio Epiſcopali dimittens aliam duxit vel duxerit, donec ſe fructuoſæ tradat pœnitentiæ, à Corpore & Sanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti, & à liminibus Eccleſiæ ſe excluſum, & alienatum, & omnimodis ſicut putridum membrum à ſano corpore præciſum gladio ſpiritus, quod eſt Verbum Dei, agnoſcat.

SCHOLION.

OMnia hæc vitia expoſui ſuprà ad Sancti Leonis noni Remenſem Synodum. Et adhuc graſſabantur in Gallia. Hinc iterùm debuere damnari. Quòd porrò excommunicatus olim ab Eccleſiæ liminibus fuerit excluſus, ideoque ipſam intrare non potuerit, ſuo loco oſtendetur.

CANON X.

QUicumque Monaſticæ Religionis deſertor inventus fuerit, à Regno Dei, & à conſortio Chriſtianorum, ſicut Apoſtata, excludatur & alienus exiſtat, donec reſipiſcens dignè pœniteat. Similiter qui ejuſmodi dignè pœnitentes recipere noluerit, tertiò admonitus, ſi non acquieverit, à communione fratrum ſuſpendatur, ſive ſit Abbas, ſive Abbatiſſa, donec acquieſcat.

SCHOLION.

MOnachi Apoſtaſiam eſſe facinus & temporali apud homines & æterna apud Deum excommunicatione digniſſimum, eſt abundè oſtenſum in ſuperioribus. Quàm circà hujus Synodi tempora graſſatum fuerit, ideoque Canonis fræno habuerit opus, docet Ditmarus Merſeburgenſis Epiſcopus. Lib. 4. Docet plures profeſſionem ſuam de ſubſtantiali vitio per falſos teſtes conviciſſe, atque ita apud homines exſufflaſſe. Solos dignè pœnitentes recipi mandat Canon. Loquitur enim juxta Sancti Benedicti, quæ tunc ferè ſola vigebat apud Latinos, Regula: *Frater, qui proprio vitio egreditur de Monaſterio, ſi reverti voluerit, ſpondeat prius omnem emendationem vitii, pro quo egreſſus eſt, & ſic in ultimo gradu recipiatur, ut ex hoc ejus humilitas comprobetur.* Cap. 29. *Quòd ſi denuò exierit, uſque tertiò ita recipiatur, jam poſteà ſciens omnem ſibi reverſionis aditum denegari.* Exponit in litteris ad Goffredum Abbatem Vindocinenſem Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *De fratre illo, qui ter à vobis fugiens ſecundùm Conſtitutionem Monaſticæ Regulæ ter ſuſceptus fuerat, & nunc quarta vice averſus fugerat, & item converſus & reverſus ſepulturam cum fratribus per miſericordiam obtinuerat, mihi ſatis placet, quia ſuperexaltat miſericordia judicium, & Principi Apoſtolorum Dominus conſuluit converſo peccatori non tantùm dimittendum ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties.* Ep. 57. Affirmat quartam ac etiam ulteriorem Apoſtatæ receptionem non prohiberi à laudata Regula, ſed Abbatibus dumtaxat non imperari. Ex eadem ad Lotharium Imperatorem, qui Monachum Apoſtatam, non tantum recipi in Monaſterium, ſed etiam Secretarii officio reddi poſtularat, reſcripſit Sanctus Lupus Abbas Ferrarienſis: *Quod Sacra veſtra ſignificabant, ut reſumpto habitu in officio condendarum Epiſtolarum perſeveraret, nec vos decebat, & nobis conſentire erat impoſſibile. Quoniam Propoſitum noſtrum vix mediocriter intra clauſtra Monaſterii cuſtoditur, nedum inter tumultus mundanos à quolibet, præſertim non ſatis cauto, valeat adimpleri.* Ep. 108. Recepit Apoſtatam, verùm officio reddi non poſſe addidit, quod Regula mandet iſtiuſmodi receptos detrudi in gradum & locum ultimum, atque ipſorum humilitatem & pœnitentiam ita probari. Et hinc pro cognato ſuo Guilielmo, ſecundùm ordinis diſciplinam recepto Apoſtata, ad ejus Abbatem ſcripſit Stephanus Tornacenſis Epiſcopus: *Rogamus vos, ut pro amore Domini & noſtro illum revocetis, & animam ejus ab amaritudine eripientes, aſſignetis ei ſtallum in Choro, ſedem in Capitulo, locum in Refectorio, & nos, cum ad vos venerimus, offenſam ejus & culpam faciemus regulariter emendari.* Ep. 23. Quòd ſolos pœnitentes,

nitentes, ac emendationem ſpondentes Apoſtatas recipi mandent & præſens Canon & Sancti Benedicti Regula, fundamentum habet à Sancto Ambroſio in litteris ad Eccleſiam Vercellenſem, ſcribente de Sarmatione ac Barbatiano, ſui Monaſterii Apoſtatis, & ſequacibus Hæreſiarchæ Joviniani: Ep. 25. *Hic poſiti jejunabant, intra Monaſterium continebantur. Nullus erat luxuriæ locus, interdicta ludibrioſæ diſputationis licentia. Hoc delicati non potuerunt ferre. Abierunt. Deindè volentes redire, non ſunt recepti. Pleraque enim audieram, quæ deberent caveri. Monueram, nihil profeci.* Verùm Magnus Gregorius fuit alterius ſententiæ. Apoſtatas non ſolùm recipi pœnitentes, ſed impœnitentes etiam quæri, & violenta manu rapi juſſit ad Monaſterii carcerem, atque ità in ipſis pœnitentiam per vexationes excitari. Plura in ejus Epiſtolis exſtant iſtiuſmodi exempla. Et eandem Regulam hodiè cuſtodit omnis Latina Eccleſia. Servari etiam à Græcis demonſtrat tertius Canon illius Synodi, quam in Sanctorum Apoſtolorum Eccleſia celebravit Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus. Videnda ſunt Scholia Theodori Balſamonis. Quod verò circa præſentis Synodi tempora quidam Abbates negligerent ſuos Apoſtatas, ac etiam pœnitentes recipere nollent, lucet ex laudati Ivonis epiſtola ad Ep. 160.
Odonem Abbatem Gemeticenſem. Hinc poſterior hujus Canonis pars fuit neceſſaria.

ALE-

ALEXANDRI II.

PONTIFICIS CONCILIUM ROMANUM.

Nicolaus ſecundus Pontifex obiit anno Domini milleſimo ſexageſimo primo, ſcribitque Hermannus Contractus: *Romæ Nicolao Papa defuncto, Romani coronam & alia munera Henrico quarto Germaniæ Regi tranſmiſerunt, eumque pro eligendo ſummo Pontifice interpellaverunt. Qui ad ſe convocatis omnibus Italiæ Epiſcopis, generalique conventu Baſileæ habito, eadem impoſita Corona Patritius Romanus appellatus eſt. Deindè cum communi conſilio omnium Parmenſem Epiſcopum Cadaloum ſummæ Romanæ Eccleſiæ elegit Pontificem. Interim dum hæc aguntur, Anſelmus Epiſcopus de Luca, quibuſdam Romanis faventibus, Apoſtolicam Sedem ſibi uſurpavit.* Regi ſuo Heorico ſavit Hermannus, ideoque labitus in duobus. Primò, quód Aoſelmus Lueenſis Epiſcopus, ſeu ex Anſelmo Alexander ſecundus Pontifex Apoſtolicam Sedem uſurparit. Legitimè enim juxta laudatum ſupra Nicolai ſecundi Decretum ſuit electus. Secundus error eſt, quòd ſit electus poſt Cadaloum. Qnòd enim viginti ſeptem diebus ante ipſum electus fuerit, rectè advertit in CatholicaCoocordantia Nicolaus
L. 3. c. 3. Cardinalis Cuſaous. Nec Romæ, ſed Florentiæ mortuos eſt Nicolans ſecundus. Veriora ſcribit io Caſſinenſis Monaſterii Chronico Leo Hoſtienſis Epiſcopos: *Defuncto Apoſtolico Florentiæ, cum ingens inter Romanos ſeditio de ordinando Pontifice oriri cœpiſſet, Hildebrandus Archidiaconus, habito conſilio cum Cardinalibus nobilibuſque Romanis, ne diſſenſio increſceret, Anſelmum Luceuſem Epiſcopum poſt menſes fermè tres in Pontificem eligunt, Alexaudrumque vocari decernunt, noſtro Deſiderio cum Principe Romam proficiſcente. Quod cùm Imperatrix audiſſet, unà cum filio tulere graviter hæc ſine ſua auctoritate geſta fuiſſe: Cadaloumque Parmenſem Epiſcopum à Placentino duntaxat & Ver-* L. 3. c 20. *cellenſi Epiſcopie, ipſa die Feſtivitatis Apoſtolorum Simonis & Judæ, in Papam eligi faciunt.* Laudatus Deſiderius ſuit Caſſinenſium Abbas, ad Sánctam Cæciliam Cardinalis Presbyter, Princeps autem ille ſuit Robertos Guiſcardus utriuſque Siciliæ Dux, qui Papalem à Cardinalibus Epiſcopis probatam electionem tutari Nicolao Pontifici defuncto juratat.

Romanæ ſeditioni acceſſit & alia Longobardica, de qua in antiquis Romanorum Pootificum Geſtis Nicolaus Arragoneoſis: *Cùm in urbe Romana hæc agerentur, Longobardorum Epiſcopi tam Simoniaci & incoutinentes, quàm alii facinoroſi, auctore Guiberto Parmenſi,* Regis Cancellario, *convenerunt in unum, & conſimilium Clericorum multitudinem congregata communiter ſtatuerunt, ut aliundè non deberent Papam recipere, quam ex Paradiſo Italiæ, ità Longobardiam nominabant, & talem perſonam, quæ infirmitatibus eorum compateretur, & condeſcenderet.* Hoc eſt, qui illis uxores permitteret & Simoniam. Et quia hæc crimina acerrimè damoarat Nicolaus Pootiſex, omnia ejus Decreta ſuiſſe à factioſis illis circumducta, caſſata atque damoata, diſertè affirmat io ſua contra Regium Advocatum diſputatione Saoctus Petrus Damiani. Addit ſuiſſe cooperatos etiam quoſdam Germaniæ Epiſcopos. Pergit laudatus Nicolaus Arragonenſis: *Quo facto, aliquos ex ipſis ad Imperatricem ultra montes miſerunt, qui ejus animum quibuſdam verò ſimilibus figmentis allicerent, & ſibi propitiam facerent. Venientes autem ad eam ſuggeſſerunt, quòd ejus filius ita in honorem Patritiatus deberet ſuccedere, ſicut in Regia dignitate. Præterea impudenter aſſerebant, quod Nicolaus Papa ſtatuerat Decretis ſuis,*

quòd

quòd nullus deinceps haberetur Romanus Epiſcopus, niſi priùs à Cardinalibus eligeretur, cui poſteà accederet conſenſus Regis. Revera impudenter. Quid enim impudentius, quam ea ipſa, quæ circumduxiſti & damnaſti, Decreta in tuæ audaciæ patrocinium advocare?

Hæc igitur conjunctæ factiones Alexandri electionem accuſarunt de multis. Primò, quòd facta eſſet per cooperationem Nortmannorum, hoſtium Romani Imperii. Ita lucet ex Cardinalis Bennonis in Gregorium ſeptimum calumniis. Secundò, quod facta eſſet per Simoniam. Ita videbis ex mox adducendis teſtimoniis Matthæi Pariſienſis & Sigeberti Gemblacenſis. Tertiò, quòd Regius aſſenſus non fuiſſet poſtulatus, & ſine ipſo Alexander eſſet conſecratus in Pontificem. Repugnare id dixerunt non ſolùm nuperis Nicolai ſecundi Decretis, ſed etiam perpetuæ Romani Imperii ac Apoſtolicæ Sedis conſuetudini, nullum huc uſque admittentis Pontificem, niſi à Romano Patritio approbatum. Porrò Henricum Regem, licèt necdum Auguſtum, jam tamen omninò eſſe Romanum Patritium. Et in hujus dignitatis profeſſionem miſerunt illi Patritialem Coronam. Quin & ille edixit Regii juris violationem eſſe ludicriſſimam, & ab ipſo etiam Alexandro agnoſci ſic probavit memoratus Cardinalis Benno: *Ubi Alexander intellexit ſe dolis & arte ab Hildebrando & inimicis Imperatoris electum & inthronizatum, die quodam cum inter Miſſarum ſolemnia ſermonem haberet ad populum, prædicavit, ſe nolle ſedere in Sede Apoſtolica abſque licentia & gratia Imperatoris. Et publicè dixit, ſe litteras hujus rei gratia miſſurum ipſi Imperatori.* Ob quæ verba garrit ipſum poſt peractam Miſſam fuiſſe alapis ab Hildebrando percuſſum. Ex his ergò cauſis præfati factioſi ab adoleſcente Principe & ejus matre poſtularunt ejici Alexandrum, & novum eligi Pontificem, & de facto elegerunt Cadaloum Parmenſem Epiſcopum, ſuggeſtum & commendatum à Guitberto Regis Cancellario, homine Parmenſi. Ipſum elegerunt ſoli Placentinus & Vercellenſis Epiſcopi, fœdiſſimè & notoriè criminoſi, deduxerunt Romam cum armato milite, Romani populi fœcem corruperunt pecuniis, atque ita Idolum ſuum in Sancti Petri thronum intruſerunt.

Verùm de Nortmannis quæſita calumnia eſt adeò frivola, ut ipſe contra Sanctum Petrum Damiani diſputans Regius Advocatus nullam omninò fecerit ejus mentionem. Non ad eligendum, ſed ad factam electionem contra violentias tutandam Dux Nortmannorum fuit advocatus. Dicto autem Advocato, alleganti jus Regium & datam ipſi à Nicolao ſecundo confirmationem, laudatus Damiani reddidit tria peremptoria Reſponſa. Primum eſt: *Privilegium invictiſſimo Regi noſtro ipſi quoque defendimus, & ut ſemper plenum illibatamque poſſideat, vehementer optamus. Porrò autem Romana Eccleſia multò nobiliùs atque ſublimiùs, quàm mater carnis, mater eſt Regis. Illa ſiquidem peperit ut per traducem revertatur in pulverem, iſta genuit ut Chriſti, ſine fine regnantis efficiat cohæredem. Et cuncti liquidò novimus, quia Rex, licet egregiæ indolis, tamen adhuc puer eſt. Quid ergò mali Romana fecit Eccleſia, ſi filio ſuo, cum adhuc impubes eſſet, eùm adhuc tutoris egeret, ipſa tutoris officium ſubiit, & jus quod illi competebat implevit? Quis enim neſciat, quia Sacerdotem eligere puer ignorat?* Puer impubes erat tunc Henricus quartus ſub tutela matris Agnetis, ideoque Papalis electionis confirmationem ad neutrum iſta vice ſpectaſſe ſuſtinuit laudatus Petrus Damiani. Fatetur & Civilia & Eccleſiaſtica negotia tractari in Palatio, verùm hæc uti non per puerum, ita nec per fœminam tractati poſſe, quoad iſta Romanam Eccleſiam eſſe Romani Regis tutricem, ideoque ab illa ſola Papalem electionem debuiſſe confirmari. Addit & aliam cauſam: *Tunc quando Pontificem Romana ſibi præfecit Eccleſia, tantæ ſimultatis fomes in ſeditionem Cives accenderat, tantus livor & odium tumultuantis populi corda turbaverat, ut de tam longinquis terrarum ſpatiis nequaquam poſſemus Regiæ Clementiæ præſtolari oraculum. Niſi enim quantocius ordinaretur Antiſtes, perniciosus in populo gladius mutuis vulneribus deſæviret, & non parva Romanorum Civium ſtrages fieret.* Et infrà: *Glorioſo Regi, nobis eligendo Pontificem, abſit ut nos intuliſſemus injuriam, cum ad hoc nos neceſſitas impulerit, non rapina. Ad hoc, inquam, nos invitos attraxit imminens periculum civilis belli, non lædendi vel minuendi livor Imperii.* Ex tanta cauſa aſſeverat, licèt iſtud in Decreto ſuo Nicolaus ſecundus disertè non expreſſerit, electum Pontificem ſine ſacra Principis juſſione potuiſſe conſecrari. Et ſanè Pelagium primum, quòd Roma obſideretur à Longobardis, ita fuiſſe conſecratum teſtatur liber Pontificalis. Tertium Petri Damiani Reſponſum dixit omnia Nicolai ſecundi Decreta à factioſis fuiſſe circumducta & damnata, ideoque ad datum per ipſa Regii aſſenſus jus non poſſe ab iiſdem proclamari. Quòd ipſum Sancto Annoni Colonienſi Archiepiſcopo, Henrici Regis ad Alexandrum Pontificem Legato, inſigniter oſtendit in antiquis Romanorum Pontificum apud Nicolaum Arragonenſem Geſtis Cardinalis Hildebrandus. Addidit Petrus Alexandrum non ex Romano Clero, ſed ex Palatio fuiſſe electum, ideoque de Regio aſſenſu neminem dubitaſſe.

Cur Romanus populus in Pontificis electione olim fuerit uſque ad mutuas in Eccleſia cœdes quandoque tumultuatus, habes apud Ammianum Marcellinum. Regiæ Majeſtati etiam quoad externam potentiam & ſplendorem Epiſcopatus iſte fuit ſemper æqualis. Jam dictos tumultus fecerunt Hugo Blancus Cardinalis Sancti Clementis, Placentinus & Vercellenſis Epiſcopi, Abbas Monaſterii ad Clivum Scauti, Guibertus Cancellarius, & Gerardus Comes Galeſienſis. Hi Romanum populum induxerunt ad Regi Henrico mittenda Patritiatus inſignia, hi perſuaſerunt in Alexandri conſecratione læſum eſſe jus Regium, Regem puerum & optimam ejus matrem circumſcripſerunt, atque ita horrendo ſchiſmate arietarunt totam Eccleſiam. Et hæc exiſtimatur fuiſſe una ex cauſis, ob quas Domina Agnes abdicavit filii tutelam, tranſtuleritque in Sanctum Annonem Archiepiſcopum

Colo-

Colonienſem. Quidquid ſit, Conventum Osborienſem indixit laudatus Anno, cùm Regio Advocato ibidem de Regio jure diſputavit Sanctus Petrus Damiani, Palatio placuit ipſius victoria, atque ita indicta fuit Mantuana Synodus, de
Abb. 25. qua Chronicon Monaſterii Laurishamenſis: *Orto in Romana Eccleſia Schiſmate, ſecutoque ex ſtudiis partium uſque ad ſanguinem certamine pro electione duorum Pontificum, ad reformandam Eccleſiæ pacem & unitatem Anno Archiepiſcopus & Godefridus Lotharingiæ Dux à latere Regis, rogatus Eccleſiæ diriguntur, atque indicto Mantuæ Conventu, auditis utriuſque partis allegationibus, utriſque etiam Electis præſentibus, Canonica ſententia Alexander in Sede Apoſtolica confirmatur*. Et Matthæus Pariſienſis:
A. 1067. *Duobus Romæ, Alexandro & Cadelo, de Papatu contendentibus, Mantuæ Synodus colligitur, & mediante Annone Colonienſi Archiepiſcopo, Alexander, cum ſe de Simonia purgaſſet, in Sede Apoſtolica ſtatuitur, & Cadelus expellitur, Simoniacus comprobatus*. Eadem verba habet ad eundem annum Sigebertus Gemblacenſis. At Synodum hanc fuiſſe anno iſtius ſæculi ſexageſimo quarto factam, rectius affirmat Hermannus Contractus. Facta fuit ad tumidum Cadaloum, qui licet Roma expulſus, & à toto mundo deriſus, Papatum deponere nolebat, conterendum tandem & compeſcendum. Verùm ſine fructu. Etenim in Bibliotheca Vaticana habet antiquus Cenſuum liber: *Cadalous, etſi per contumeliam repulſus, tamen quoad vixit, à jure ſuo non cedebat, Alexandro ſemper derogans, adulterumque Eccleſiæ Dei & Pſeudoapoſtolum appellans. Miſſas quoque ſeorſim celebrans, ordinationes facere, & ſua per Eccleſias Decreta & Epiſtolas more Sedis Apoſtolicæ deſtinare non deſiſtebat*. Etiam per ſeditioſorum arma recuperare Papatum tunc conatus eſt, ſcribitque de illo in laudatis Actis Nicolaus Aragonenſis: *Cadalous poſt paucos dies ex Divino judicio peſſimam mortem incurrit*. Verùm hæc omnia non contigerunt uno anno.

Lib. 3. Ep. 4. Qui autem fuerint Cadaloi mores & fines, exponit variis in locis Sanctus Petrus Damiani. Ipſum fuiſſe hominem ſtolidum, deſidem, nullius ingenii, ſcribit in litteris ad Henricum
Lib. 1. Ep. 20. Archiepiſcopum Ravennatem. In litteris ad Alexandrum Pontificem affirmat fuiſſe *deſpicabilis perſonæ mincbionem*. Ambitioſæ & turbulentæ ſuperbiæ ſpiritus ſolet in ejuſmodi cordibus dominari.
Lib. 1. Ep. 22. Ex ipſo Cadalous, licet Provincialis dumtaxat oppiduli Epiſcopus, deportandæ ante ſe argenteæ crucis privilegium ambivit, & à Sede Apoſtolica impetravit. Fuit & inſignis Simoniacus, vendens omnes Præbendas & Parochias Civitatis & Diœceſis Parmenſis. Addit in ſcriptis ad ipſum litteris Petrus: *In multis tibi* Ep. 20. *Romana pepercit Eccleſia, frequenter à te legitimi rigoris cohibuit diſciplinam, adeò ut aſſerant qui ſe interfuiſſe fatentur, quod in tribus jam Conciliis Synodalibus, Papienſi ſcilicet, Mantuano, & Florentino, perſpicua damnationis in te ſententia claruit, ubique tamen Sedes Apoſtolica maternæ pietatis affectu tibi clementer indulſit*. Et in litteris ad Agnetem Imperatricem: *Cadalous millies anathematiza-* Lib. 7. Ep. 5. *tus, dum pro venaliter acquirenda Romana Eccleſia infinitas per populos ſpargit pecunias, corda hominum per avaritiam in æris ſpeciem velut in ſanguinem vertit. Sicque peſtilentes homines, dum metalli hujus non deſinant habere rubedinem, ſplendor Eccleſiæ quodammodo vertitur in cruorem*. Quod enim non ſolius Parmenſis, ſed etiam Romanæ Eccleſiæ ærarium atque theſaurum penitùs effuderit peſſimus Simon, habes in litteris ad ipſum, & in litteris ad memoratum Henricum Ravennatem. Et in litteris ad Cunibertum Taurinenſem Epiſcopum: *Clerici uxorati Nicolaitæ vocan-* Ep. 20. *tur, quoniam à quodam Nicolao, qui hanc dogmatizavit hæreſim, hujuſmodi vocabulum ſortiuntur. Sed nunc accedit, ut hoc inſigne vocabulum novum, ſi prævaleat, accipiat incrementum, ut* Lib. 4. *qui hactenus dicti ſunt Nicolaitæ, amodo vocen-* Ep. 3. *tur & Cadaloitæ. Sperant enim, quia ſi Cadalous, qui ad hoc gehennaliter æſtuat, univerſali Eccleſiæ Antichriſti vice præſederit, ad eorum votum luxuriæ fræna laxabit*. Hujuſmodi enim novos Canones impurus homo ſuis ſequacibus promittebat. Quòd & Simoniam in Gallia foverit, habes in litteris Alexandrini Pontificis ad Guilielmum Archiepiſcopum Remenſem. Et Epiſt. 6. carnis & Simoniæ vitium tunc graſſabatur præſertim in Longobardia. Hinc ejus Epiſcopi caſſarant omnia Nicolai Pontificis Decreta, edixerant deinceps non eligendum Pontificem niſi ex ſuo Italiæ paradiſo, atque ità Placentinus & Vercellenſis elegerunt hunc Parmenſem, aptum qui ipſorum infirmitatibus compateretur. Hoc igitur ſchiſma omnem, à Leone nono & ejus ſucceſſoribus colligi cœptam, Eccleſiæ diſciplinam denuò diſſipavit, compulitque Alexandrum ad Synodum, in qua aliud non ageret, quàm Nicolai ſecundi Canones innovare. Quare non iſtos ſingulos, ſed ſolos novum aliquid addentes hic exponemus. Acta fuit Synodus anno Domini milleſimo ſexageſimo tertio, dum Cadaloi inſania adhuc ebulliret.

CANON

CANON I.

Alexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, omnibus Epiſcopis Catholicis, cunctoque Clero & Populo ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Vigilantia univerſalis Eccleſiæ regiminis aſſiduam ſollicitudinem debentes omnibus, quæ in Conſtantiniana Synodo nuper celebrata coram centum amplius Epiſcopis, licet nobis immeritis præſentibus, ſunt Canonicè inſtituta, vobis notificare curamus, quia ad ſalutem veſtram executores eorum vos eſſe optamus, & Apoſtolica auctoritate jubendo mandamus.

Primò namque, inſpectore Deo, ſicut à Sancto Papa Leone, & à ſanctæ memoriæ Papa Nicolao primum ſtatutum eſt, erga Simoniacos nullam miſericordiam in dignitate ſervanda habendam eſſe decernimus, ſed juxta Canonum Sanctiones & Decreta ſanctorum Patrum, eos omninò damnamus, ac in Eccleſia non præeſſe Apoſtolica auctoritate ſancimus.

De his autem, qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt à Simoniacis ordinati, quia quæſita jam à longo tempore diutiùs ventilata eſt quæſtio, omnem nodum dubietatis abſolvimus, ita ut ſuper hoc Capitulo neminem deinceps ambigere permittamus. Quia igitur uſque adeò hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc morbo non ſit aliqua ex parte corrupta, eos qui uſque modo gratis ſunt à Simoniacis ordinati, non tam obtentu juſtitiæ, quàm intuitu miſericordiæ, in acceptis Ordinibus manere permittimus. Niſi fortè alia culpa ex vita eorum ſecundùm Canones eis obſiſtat. Tanta quippè talium multitudo eſt, ut dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſervare non poſſumus, neceſſe ſit ut diſpenſatione ad piæ condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus. Ita tamen ut auctoritate Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicamus, ne aliquis ſucceſſorum noſtrorum ex hac noſtra permiſſione Regulam ſibi vel alicui ſumat, vel præfigat. Quia non hanc aliquis antiquorum Patrum jubendo aut concedendo promulgavit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendo à nobis extorſit. De cætero autem ſtatuimus, ut ſi quis impoſterum ab eo, quem Simoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari permiſerit, & Conſecrator & conſecratus non diſparem damnationis ſententiam ſubeant, ut uterque depoſitus agat pœnitentiam, & privatus ab ea propria dignitate perſiſtat.

Scholion.

Primam & ſecundam ſimoniacæ ordinationis ſpeciem denuò damnat Canon, & perpetuò excludit ab omni ſpe reparationis. Dudum item ventilatam de tertia ſpecie quæſtionem denuò examinat, datamque pro ipſa à Nicolao ſecundo ſententiam confirmat, & deinceps vetat hinc dubitari. Ipſam tamen patenter non redigit in immobilem fidei Canonem. Lucet ex hiſce verbis: *Depoſitus agat pœnitentiam, & privatus*

vatus

vatus propria dignitate perſiſtat. Acceptum ordinem affirmant eſſe validum, adeò tamen id immobiliter non definiunt, ut de Daimberto per Wecelonem Simoniacum non ſimoniacè conſecrato Diacono ſcribat ad Petrum Piſtorienſem Epiſcopum, & Ruſticum Vallis-Umbroſæ Abbatem Urbanus ſecundus Pontifex: *Reiterari quærit quod malè actum eſt. Eum Diaconum conſtituimus*, ſeu de novo conſecravimus. *Quod non reiterationem exiſtimari cenſemus, ſed tantùm integram Diaconii datum*. Exſtat Epiſtola apud 1. Qu. 7. cap. 24. Gratianum. In ſuis ad hunc notis Auguſtinus Caravita exiſtimat Wecelonem iſtum fuiſſe Archiepiſcopum Magdeburgenſem: Verùm fuit Moguntinus, cujus à ſe damnati omnes ordinationes & conſecrationes fecit penitùs irritas etiam Synodus Quintelburgenſis. Daimbertus ille fuit poſteà Piſanus Archiepiſcopus, ac tandem Patriarcha Hieroſolymitanus.

Notanda ſunt hæc Canonis verba: *Quem Simoniacum eſſe non dubitat*. Ut conſecratoria proprii Epiſcopi manus poſſit declinari ac recuſari, mandant ejus Simoniam eſſe vel facto vel jure manifeſtam.. Talis enim fuerat Simonia Wecelonis. Et hinc de ſuo palàm Simoniaco Epiſcopo Herimanno ſcribunt apud Jacobum Gretzerum Clerici Bambergenſes: *Omnes ferè Epiſcopi & Archiepiſcopi omnia Chriſti Sacramenta profanari deplorabant, & Chriſma Corpuſque Domini, quod ipſe conſecerat, velut immunditias menſtruatæ exhorrebant, gradus etiam Eccleſiaſticos, quos ille inſtituiſſet, deteſtabili illuſione deumbratos*, ſeu ſubſtantialiter nullos *aſſerebant*. Dicunt, *Omnes ferè*: Quod eſſet ſententiarum licita diverſitas, adeoque à præſenti Canone nihil immobiliter definitum. Ejuſdem ſententiæ fuerunt Cives Florentini, qui omnia à ſuo, quem aſſeverabant Simoniacè promotum, Epiſcopo data Sacramenta exſufflarunt & pedibus calcarunt. Et ad ipſos ſcripſit Sanctus Petrus Damiani: *Ego & vos de Simoniacis, eorumque reprobandis impoſterum conſecrationibus una ſententia utrique convenimus*. Verum illos graviter arguit, quod ſine Romani Pontificis, aut ſuæ Provincialis Synodi judicio id attentaſſent. Nempè quæſtio pendebat de qualitate Epiſcopi: Ipſum alii gratis, alii aſſerebant precio intraſſe. Forſan illi inhærebant Canonis hujus litteræ, *Quem Simoniacum eſſe non dubitat*. Verum verba hæc volunt non huic aut iſti, ſed toti paſſim populo Simoniam eſſe manifeſtam. Occultè enim iniquus Miniſter ex privata ſcientia non poteſt recuſari.

Ep. 20.

Lib. 8. Epiſt. 11.

C A N O N II.

PRæter hæc præcipiendo mandamus, ut nullus Miſſam audiat Preſbyteri, quem ſcit Concubinam indubitanter habere vel ſubintroductam mulierem. Undè ſancta Synodus hæc à capite ſub excommunicatione ſtatuit, dicens: Quicumque Sacerdos vel Diaconus poſt Conſtitutum Beatæ memoriæ prædeceſſoris noſtri ſanctiſſimi Papæ Leonis, aut Nicolai de caſtitate Clericorum, Concubinam duxerit palàm, vel ductam non reliquerit, ex parte Omnipotentis Dei, & auctoritate Apoſtolorum Petri & Pauli præcipimus, & omninò interdicimus, ut non cantet Miſſam, neque Evangelium, neque Epiſtolam ad Miſſam legat, neque in Presbyterio ad Divina officia cum his, qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab Eccleſia ſuſcipiat.

S C H O L I O N.

UT Divina conjugati vel concubinarii Clerici officia vitentur ac recuſentur, eandem publicam notitiam exegit hic Canon. Hinc non ſolùm dicit, *Quem ſcit indubitanter habere*, ſed inſuper addit, *Qui palàm duxerit*. Multi interim Laici ad ſola priora attenderunt verba, ſuſpiciones ſuas exiſtimarunt certam ſcientiam, atque ità in præfectum ſibi Clerum & confecta per illum Sacramenta frequenter patrarunt inſolentias ſuprà memoratas à Sigeberto Gemblacenſi. Quare tandem Lucius tertius emiſit hoc apud Gregorium nonum exſtans Decretum: *Alicubi dicitur, Nullus audiat Miſſam Sacerdotis, quem ſcit indubitanter concubinam habere. Alibi verò legitur, Non poteſt aliquis, quantumcumque pollutus fuerit, Divina polluere Sacramenta, quæ purgatoria cunctarum contagionum exiſtunt. Cæterùm aliud eſt crimen notorium, aliud occultum. Notorium definitur, de quo Presbyter Canonicè condemnatur. Occultum, quod ab Eccleſia toleratur. Cæterùm aliud eſt quando crimen notorium non diffitetur Presbyter, vel de ipſo eſt Canonicè condemnatus. Aliud eſt penè occultum, quod ab Eccleſia toleratur. Item aliud eſt à talium officiis abſtinere, ut peccandi licentia cæteris auferatur, & hujuſmodi ad pœnitentiam trahantur, atque aliud ſi talium tamquam in fornicatione jacentium Myſteria*

Lib. 5. tit. 2. c 7.

reſpuan-

reſpuantur. Sine dubitatione itaque teneatis, quòd à Clericis & Presbyteris, quamquam fornicariis, quamdiu tolerantur, nec habent operis evidentiam, licitè Divina Myſteria audiantur, & alia recipiantur Sacramenta Eccleſiaſtica. Lucii ſenſum non plenè percepit Anonymus Chronologicæ com-
A. 1181. pilationis Auctor: *Lucius conſtituit, ut Miſſa Presbyteri, quamdiu toleratur ab Eccleſia, id eſt, quamdiu non condemnatur, poſſit audiri, & poſſint ab eo recipi Eccleſiaſtica Sacramenta.* Lucius enim addidit: *Nec habent evidentiam operis.* Quod Decretum probavit atque innovavit Synodus Baſileenſis: *Publici Concubinarii intel-* Seſſ. 10.
ligendi ſunt non ſolùm hi, quorum concubinatus per ſententiam, aut confeſſionem in jure factam, ſeu per rei evidentiam, quæ nulla poſſit tergiverſatione colorari, notorius eſt, ſed & qui mulierem de incontinentia ſuſpectam & infamatam tenet, & per ſuum Superiorem admonitus, ipſam cum effectu non dimittit. Quæ Regula ſuo modo debet etiam circà Simoniacos cuſtodiri.

CANON III.

ET præcipientes ſtatuimus, ut hi prædictorum Ordinum, qui iiſdem Prædeceſſoribus noſtris obedientes caſtitatem ſervaverint, juxta Eccleſias quibus ordinati ſunt, ſicut oportet Religioſos Clericos, ſimul manducent & dormiant, & quidquid eis ab Eccleſia competit, communiter habeant. Et rogantes monemus, ut ad Apoſtolicam communem vitam ſummoperè pervenire ſtudeant, quatenùs perfectionem cum his conſecuti qui centeſimo fructu ditantur, in Cœleſti Patria mereantur adſcribi.

SCHOLION.

CLericalis incontinentiæ cauſam edicit in vita Sancti Petri Damiani, de Cathedralium, Collegiatarum, & omnium matricum
Cap. 15. Eccleſiarum Clericis agens Joannes Monachus: *Relictis olim cunctis Canonicis Inſtitutis, & à communis vitæ ordine prorſus receſſerant, & in ſingulis laribus unà cum mulierculis ſæculariter degebant.* Hinc Leonis noni & Nicolai ſecundi in hanc rem Decreta innovat Alexander ſecundus. Auctor illi fuit laudatus Petrus Damiani, communis vitæ tantus dilector atque promotor, ut in populari ſermone declamaverit omnes Collegia-
Ser. 70. tarum Eccleſiarum Clericos ad ipſam obligari. Quod ipſum ex Moſaica, Levitarum tentoria juxta Tabernaculum figi mandante, confirmat
Lib. 5. Ep. 9. inſigniter in Epiſtola ad Clericos Eccleſiæ Fanenſis. Longè potiori jure debere Clericos ad Eccleſiam in Clauſtro habitare affirmat, & adversùm propriæ domus & propriarum rerum dilectores adjungit: *Non miramur, quia earum non eſt; ſed dolemus potiùs, quia inhoneſtum eſt. Satis enim videtur abſurdum ut Clerici quis prætendat in ordine ſpeciem, & ſæcularium teneat vivendo converſationem: Et quam à Laicorum turbis profeſſionis conditio ſeparat, turpe eſt ſi vel domeſtica converſatio, vel peculii abominanda proprietas Laicum eſſe convincat. Quid enim illius poterit concupiſcentiam ſatiare, cui non poteſt ipſe Deus in poſſeſſione ſufficere?* Singularis iſtius vitæ incommoda atque pericula acriter inſectatur. Eadem de re ſcribit ad neſcio quem Epiſcopum: *Eſt aliud, quod mihi de Sacerdotibus ſæcularis Ordinis diſplicet, quia ſicut ſæcularibus mixta regionaria civilitatis habitatione colliminant, ita nihilominùs plerique ab eorum converſatione & inconditis moribus non diſcordant: Curis ſæcularibus indifferenter inſerviunt, ab otioſi ſermonis ineptiis ſe non compeſcunt, imò per lites & jurgia frequenter à proximorum ſuorum charitate reſiliunt, & cùm livoris vel cujuslibet terrenæ concupiſcentiæ flammas in ſuis pectoribus fervere non neſciunt, venerandis tamen Altaribus ſe impudenter ingerunt, & ab offerendi Sacroſancti Libaminis Mi-* Lib. 4. Epiſt. 14.
niſterio non recedunt. Utraque Epiſtola eſt integrè & accuratè legenda. Hiſce rationibus permotus Alexander Pontifex non ſolùm edidit præſentem Canonem, ſed inſuper Lateranenſem Baſilicam, omnium ſub Cœlo Eccleſiarum caput & matrem, Sancti Benedicti Monachis, qui uſque tunc Divina iſtic cantaverant officia, ereptam tradidit Clericis Regularibus. Et hæc eſt origo maximæ illius, ſanctiſſimæ atque doctiſſimæ congregationis Lateranenſis. Quomodo in Velitrenſi & Fanenſi Eccleſia executus ſit hunc Canonem, & ex libertino Clero religioſiſſimum effecerit laudatus Petrus Damiani, habes in ejus Lib. 3. Epiſt. 11.
Epiſtolis. Quod per omnem Romanam Provin- Lib. 4.
ciam ſit illud ipſum operatus, teſtatur laudatus Epiſt. 14.
Joannes Monachus. Ita omnem ſcoriam depo- Cap. 15.
ſuit Eccleſia, & in purum aurum eſt ſubitò tranſmutata. Hinc eundem Canonem firmarunt atque innovarunt Urbanus ſecundus, Gregorius ſeptimus, Paſchalis ſecundus, Calixtus ſecundus, Honorius ſecundus, & plures ipſorum Succeſſores, præſertim Innocentius ſecundus, de quo ad proximum Succeſſorem Cœleſti- Tom. 2. fol. 505.
num ſecundum ſcribit in litteris apud Lucam Dacherium exſtantibus Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis: *Quantò plus pravitati terroris intulit, tantò Religioni plus exhibuit charitatis. Quod ſanè*

tum regularis diſciplinæ, quàm Monaſticæ Religionis provectus oſtendit. Cùm civitates & caſtella paſſim pro ſæcularibus Regulares Clericos habent, & deſerta plus hodie Monachorum, quàm ferarum olim habuerint beſtiarum. Et certè Regularis Clericorum vita & Monaſticus rigor ſemper fuerunt duo potentia Eccleſiæ adjutoria & fulcra.

Nec intra Europam ſe cohibuit ſanctiſſimum Inſtitutum: Tranſivit etiam in Orientem. Etenim de Godefrido Lotharingiæ Duce in Hieroſolymæ Regem promoto ſcribit magnum Belgii Fol. 340. Chronicon: *Primus ſecundùm Gallicanæ Eccleſiæ morem in Eccleſia Sepulchri Dominici, & in Templo Domini Canonicos inſtituit Regulares.* Et Simeon A. 1100. Dunelmenſis: *Conſtituuntur in Hieruſalem Canonici in Monaſterio, in quo Sepulchrum Domini continetur, à Godefrido Rege & Patriarcha Guiberto.* Verùm longè aliter in ſacri Belli Hiſtoria ſcribit Auctor Irrefragabilis, Guilielmus Metropolita L. 9. c. 9 Tyriorum: *Godefridus in Eccleſia Dominici Sepulchri, & Templi Domini, Canonicos inſtituit, eiſque ampla beneficia, quæ Præbendas vocant, ſimulque & honeſta domicilia, circà prædictas Eccleſias aſſignavit; ordinem & inſtitutionem ſervans, quas magnæ & ampliſſimæ à piis Principibus fundatæ ultra montes ſervant Eccleſiæ.* Videtur alludere ad Lotharingiæ caput Eccleſiam Colonienſem, quam laudatum Chronicon affirmat numquam voluiſſe ad Regularem vitam redire. Godefridus ſuæ in Ducatu Metropoleos mores cenſuit etiam in Regni ſui Metropoli eſſe retinendos. Pergit Guilielmus de Patriarcha Arnulpho; Lib. 11. cap. 15. *Arnulphus fuit converſationis immundæ, ita ut vulgò pateret ejus ignominia. Cui rei colorem quærens, ordinem quem primi Principes ſtudioſè & cum multa deliberatione in Eccleſia Hieroſolymitana inſtituerat, Regulares Canonicos introducendo commutavit.* Et hinc in Orientalis Eccleſiæ Hiſtoria ſcribit Jacobus Car- Cap. 58. dinalis de Vitriaco: *Patriarchalis Eccleſia, quæ eſt Dominici Sepulchri ſub Monte Calvariæ, Canonicos habet Regulares ſecundùm habitum & Regulam beati Auguſtini viventes.* Eoſdem eſſe affirmat in Eccleſiis Montis Sion, Montis Oliveti, Templi Domini, & aliis multis. Eoſdem habuit Archiepiſcopalis Eccleſia Nazarena. Et Lib. 1. Ep. 159. 160. Patracenſem Archiepiſcopum, qui ſuos etiam Canonicos coegit ad Regularem in Clauſtro vitam, multum laudavit, adversùm refractarios adjuvit, & aliis Epiſcopis imitandum commen- Lib. 3. Ep. 21. davit Innocentius tertius. Sagienſis apud Gallos Eccleſia habebat ſæculares Canonicos dumtaxat tredecim: Quòd frater ſuus Epiſcopus ibidem triginta ſex Regulares poſuerit, ex iiſdem bonis aluerit, atque ita ipſam reddiderit ſanctam Ep. 41. 42. & glorioſam, teſtatur Arnulphus ex ejuſdem Archidiacono Epiſcopus Lexovienſis. Plurimi tunc ubique id ipſum fecerunt Epiſcopi. Quod A. 1171. idem Inſtitutum in Hiberniam Sanctus Patritius, non Apoſtolus & Epiſcopus, ſed Abbas & famoſi Purgatorii Auctor introduxerit, habes apud Joannem Bromptonum. Ad rem promovendam Romani Pontifices multis non ſolùm Collegiatis, ſed & Cathedralibus Eccleſiis dederunt exemptionis privilegium; Præſertim illis, quarum Epiſcopi vivebant extra Clauſtrum. Multorum exemptio annexam habuit hanc clauſulam: *Quamdiu apud vos viguerit vita Regularis.* Quare ubi hæc defecit, Epiſcopi omninò poſſint ad avitam ſuam poteſtatem reclamare. Attamen ſæcularium Canonicorum vita, adversùs quam Sanctus Petrus Damiani non ſolus, ſed etiam Stephanus Tornacenſis Epiſcopus, & alii id genus graviſſimi Doctores dura ſcripſerunt, nequaquam eſt culpanda. Quòd enim ipſam in Hieroſolymitana Eccleſia ſtudioſè & cum magna Principum deliberatione inſtituerit Godefridus Rex, jam audivimus à Guilielmo Archiepiſcopo Tyriorum. Et inter Lollardorum ſeu Wicleffiſtarum ab Eccleſia Anglicana damnatos articulos Henricus Knyghtonus meritò poſuit & hunc: *Quòd omnia inter Clericos debent eſſe communia.*

Per Sanctum Rigobertum ac alios Gallicanæ Eccleſiæ Epiſcopos ſub Carolo Martello, Pippino Rege & Carolo Magno inſtituti Regulares Clerici non habuerunt Regulam Sancti Auguſtini, neque exactam pauperis vitæ communitatem. Etenim Sancti Crodogangi Metenſis Epiſcopi Regula ſolis pauperibus victum & amictum adſcribit ex communi, divites vult vivere ex proprio patrimonio, ideoque ejus adminiſtrationem ipſis permittit. Fundat ſe in Juliani Pome- Cap. 4. 5. 6. 7. rii libris de vita contemplativa. Habet & hunc articulum: *Si aliquis uni Sacerdoti pro Miſſa ſua, vel pro Confeſſione, aut Clerico pro Pſalmis &* Cap. 42. *Hymnis, ſeu pro ſe ipſo, vel pro quolibet charo ſuo, aut vivente aut mortuo, aliquid in eleemoſynam dare voluerit, hoc Sacerdos vel Clericus à tribuente accipiat, & exindè quod voluerit faciat. Si autem à tribuente ad omnes Sacerdotes aliquid in eleemoſyna datum fuerit, hanc eleemoſynam communem habeant, & Pſalmodiam vel Miſſas pro illo misericordè faciant.* Proprium peculium Clericis permittit. Quod ipſum facit etiam Regula ex Ludovici Pii Imperatoris juſſu ſcripta per Concilium Aquiſgranenſe. Solum dormitorium, refectorium, ac veſtiarium vult eſſe communia. Erat vita, qualis hodie videtur, & ab omnibus Deum timentibus damnatur, ac reformanda ſperatur in quibuſdam laxatæ diſciplinæ Monaſteriis. Et hinc adversùs ipſam rectè ſcripſit ad Alexandrum Pontificem laudatus Petrus Damiani: *Peculii proprietas facit, ut Clerici ſui Pontifi-* Lib. 5. Ep. 18. *cis dedignentur imperium, ut diſciplinæ vel obedientiæ vera libertatem deſerant, & turpis fœdiſſimæ deditionis opprobrio ſæcularibus colla ſubmittant.* Utique ex ſpe aliquid ſibi ab ipſis acquirendi. Clericalis iſtius Peculii licentiam oſtendit obnoxiam omnibus malis, quibus ipſam in Monachis ſubjicere oſtendit in collatione de triplici Monachorum genere Joannes Caſſianus. Regulam iſtam convincit Sanctorum Patrum Decretis adverſari in multis, eſſe non Clericorum Religionem, ſed Nummicolarum rebellionem, ideoque rogat proſcribendam, & ejus in locum induci Regulam Sancti Auguſtini. Quod Alexander Pontifex omninò fecit. Quare Ordo Canonicus plurimum debet Sancto Petro Damiani.

EXPO-

EXPONUNTUR ALIA
ALEXANDRI II.
DECRETA.

ALexander ſecundus ſedit anois uodecim, adeoque certum eſt plures ab ipſo celebratas Syoodos. Verùm perierunt illæ aut lateot. Hioc indè exſtant quædam ipſarum Decreta notabilia, ideoque hic expooenda.

DECRETUM PRIMUM.

Iib. 2. c. 81. HOcce ejus Decretum referunt Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus, & Monachus Gratianus: *Sufficit Sacerdoti unam Miſſam in die uno celebrare, quia Chriſtus ſemel paſſus eſt, & totum mundum redemit. Non modica res eſt unam Miſſam facere: Et valdè felix eſt, qui unam dignè celebrare poteſt. Quidam tamen unam faciunt pro defunctis, & alteram de die, ſi neceſſe fuerit. Qui verò pro pecuniis ſive adulationibus Sæcularium una die præſumunt facere plures Miſſas, non æſtimo evadere damnationem.* Eadem die plures ab eodem Sacerdote celebrari Miſſas, videtur olim & apud Græcos & apud Latinos fuiſſe quotidianum. Primis enim Eccleſiæ ſæculis multa non tantùm Oratoria, ſed etiam Baſilicæ oon habebant oiſi onicum cum aliqoot Clericis Epiſcopum aut Presbyterum, & tameo quotidie bioas celebrabant Miſſas, manè unam, alteram veſperè: Ad morem Syoagogæ, quæ in dies babuit ſacrificium matutinum ac veſpertinum. Ita lucet ex Sancti Cypriani ad Cæcilium litteris, in quibus damnat Aquarios, qui ne manè vinum olerent, atque ita Gentilibus Chriſtianos ex matutino vini odore venantibus proderentur, manè conficiebant in aqua, veſperè in vino. Et morem iſtum in Antiocheno Patriarchato floruiſſe ſuo adhuc tempore, teſtatur in litteris ad Conſtantioopolitanos Monachos Theodore- Ep 145
tus Cyri in Euſrateſia Provincia Epiſcopus: *Liturgias in Eccleſia obimus, tam ineunte die, quàm deſinente.* Poſteà tamen Græci hunc morem planè deſeruerunt, ideoque Michaelis Cerularii ſchiſmatica factio in reperto apud Patres Prædicatores Conſtantinopolitanos Tractatu nobis improperat hanc quaſi prævaricationem: *Apud Latinos unus Sacerdos ter vel quater celebrat uno die, cum felix ſit qui unam dignè poſſit cantare.* Adeò Græci Sacerdotes jam pridem non iteraverunt eadem die ſacrificium, ut nec iterent per diverſos in eodem Altari, ideoque nec io eadem Eccleſia, quæ apud ipſos habere non poteſt niſi Altare unicum. Qui mos dudum fuit etiam apud Latinos. Etenim fratribus ſuis, ut unicam dumtaxat io eadem domo, licèt plures ſint Sacerdotes, quotidie Miſſam celebrent, mandavit à quatuor ſolummodò ſæculis Sanctus Franciſcus, affirmans illum eſſe morem Romanum. Quocircà pro ſola Latina Eccleſia ſancit præſens Decretum. Qui ſub Lodovici Pii Imperio floruit, Walafridus Strabo affirmat ſuo tempore diverſas fuiſſe ſententias & conſuetudines: Alios dumtaxat ſemel, alios bis aut ter, alios Sacerdotes etiam pluries ad libitum eodem die celebraſſe. Et hi fundabant ſe in Leonis Pontificis, qui frequenter uno die ſepties aut novies; iſti in Sancti Bonifacii Francorum Apoſtoli, qui uni- Cap. 21.
cæ dumtaxat Miſſæ ſolemnia ſemper celebrabat, exemplo. Quod ipſum de Leone Pootifice affir-

mat in animæ gemma Honorius Auguſtodunen-
ſis. Addit de utroque laudato Antiſtite lauda-
tus Strabo: *Qui & non longè ante noſtra tempora
fuerunt, & ambo tam ſcientia, quàm gradu præ-
cipui Itaque unuſquiſque in ſuo ſenſu abundet,
dum fides concordet, ut nec ſæpius offerentes æſti-
ment Deum aliter petitiones non poſſe diſcernere,
nec ſemel per diem hoſtias immolantes putent ſuæ
fidei ſubtilitatem potiùs, quàm Superiorum devotio-
nem Divinitùs acceptari*. Et de ſolo Leone Pa-
pa: *Fidelium relatione virorum in noſtram uſque
pervenit notitiam, Leonem Papam, ſicut ipſe fate-
batur, &c.* Leotertius Walaſrido fuit coætaneus,
adeoque laudatus iſte Pontifex fuit Sanctus Leo
ſecundus Ejus tempore celebratæ duodecima &
tertia decima Toletanæ Synodi eundem frequen-
Cap. 5. ter celebrandi morem aſſirmant viguiſſe in Hiſ-
pania, nihilque in ipſo reprehendunt, niſi quòd
quidam Sacerdotes in ultimo dumtaxat ſacrifi-
Cap. 9. cio communicarent. Rectè dicunt eſſe *fœdiſſi-
mam conſuetudinem*. Quale enim eſt ſacrificium,
cujus oblata nequidem offerens participat? Et
apud Guilielmum Malmesberienſem exſtat di-
ploma, quo Anglorum Rex, qui noni ſæculi
anno trigeſimo octavo cœpit regnare, Ethelnul-
phus Regni ſui Eccleſiis varia impartit ſub hac
lege, ut omni feria quarta *unuſquiſque Presbyter
Fol. 41. duas Miſſas, unam pro Rege, & aliam pro Duci-
bus ejus dicat*.

Sunt verò dies, in quibus quilibet Sacerdos
non ſolùm poteſt, ſed & quaſi debet pluries ce-
lebrare. Primus eſt feſtum Dominicæ Nativita-
tis. Tres tunc celebrandas Miſſas uti rem vetu-
ſtam laudat Magnus Gregorius: Paſſim creditur
eſſe Inſtitutum Sancti Martyris & Pontificis Te-
leſphori. Earum introitus incipiunt: *Dominus
dixit ad me. Lux fulgebit. Puer qui natus eſt*.
Prima æternam Chriſti ex patre nativitatem,
ſecunda ejus pro nobis ex Virgine naſcituri pro-
miſſionem, tertia hujus nativitatis impartitio-
nem repræſentat. Et quia Agnus ille à mundi
exordio fuit apud ſalvandorum fidem immolatus,
prima ad mediam noctem, ſecunda ſub auro-
ra, tertia dici debet hora diei tertia. Prima
enim mundi antè legem ætas fuit quaſi in noctur-
nis tenebris, ſecunda poſt legem ſub Prophetis
habuit auroram, tertia ſub Evangelio obtinuit
plenam neceſſarii ad ſalutem dogmatis notitiam
& lucem. Quare Sylveſter Sguropulus, Joſe-
phi Patriarchæ Conſtantinopolitani in Floren-
tina Synodo Diaconus Cruciger, in ejuſdem
Lib. 11. Concilii Hiſtoria peſſimè de nobis ſcribit: *Ne-
cap. 7. farium eſt in diebus Nativitatis Chriſti aut Reſur-
rectionis, ut unus idemque Sacerdos à noctis conti-
cinio ad horam quartam diei inſequentis quoties
vult ſacrificet*. Affirmat eſſe unum ex erroribus,
quos nos Latini non poſſimus purgare. Verùm
non toties quoties volumus, ſed ter dumtaxat
ſacrificamus in Natali Dominico, idque ob ra-
tiones dictas, quas homo ille ſchiſmaticus non
poſſit maculare.

Alter ergò dies eſt feſtum Dominicæ Reſur-
rectionis, in quo duas olim Miſſas dicebat
quiſque Sacerdos. Hinc enim etiam poſteriori-
bus Eccleſiæ ſæculis in ſua ſub Honorii tertii
Pontificatu habita Synodo Oxonienſi ſtatuit
Stephanus Archiepiſcopus Cantuarienſis: *Ne Sa-
cerdos quiſpiam Miſſarum ſolemnia celebret bis in
die, excepto die Nativitatis & Reſurrectionis Do-
minicæ*. Nempè Miſſa illa, quam hodiè in Sab-
batho ſancto dicimus, olim dicebatur in nocte
Dominicæ Reſurrectionis. Et hinc non ſolùm
in Paraſceve, ſed etiam in Sabbatho ſancto *Sa-* Epiſt. 1.
cramenta penitùs non celebrari ex traditione Apo- cap. 4.
ſtolica, ad Decentium Eugubinum Epiſcopum
ſcripſit olim Innocentius primus. Quod ipſum
in Binianis Conciliorum Tomis innovatum di-
citur à prima Synodo Arauſicana. Priorem Miſ-
ſam de nocte celebrari teſtatur etiam in libello
de Paſchalis feſtivitatis ratione Sanctus Ambro-
ſius. Item alii paſſim Patres. Ipſam enim pro
novellis Neophytis fuiſſe factam, rectè affirmat
in litteris ad ſuæ congregationis Eremitas Sanctus
Petrus Damiani, & adjungit: *Miſſa, quæ infrà* Lib. 6.
ipſum Sabbathi ſancti diem prohibetur, nocte cele- Ep. 35.
*brari præcipitur, ut nimirùm in quodam meditullio,
hinc mortis Chriſti, indè Reſurrectionis, generalis
Baptiſmi conſtituatur ſalutare Myſterium. In Baptiſ-
mi ſiquidem Sacramento ad imitationem Chriſti &
morimur & reſurgimus*. Et in Synodicis ad Cle-
rum ſuum litteris ſtatuit Ratherius Veronenſis E-
piſcopus: *Septima majoris ſeptimanæ feria antè ho-
ram diei decimam*, id eſt, antè noctis exordium,
*nullus præſumat Miſſam cantare, nec Baptiſmum
generalem agere*. Quod ipſum repetit in ſermone
primo de Quadrageſima, Græcos hora tertia tunc
celebrantes arguens de exceſſu in Canones. Et
in Claromontana Synodo ſtatuit Urbanus ſecun-
dus: *Ne Sabbathi ſancti Officium antè horam nonam
celebretur*. Neſcio quis ſciolus addidit vocem,
Matutinam: Verùm non de matutina, ſed de
nona totius diei hora loqui Synodum, eſt ni-
mis manifeſtum. Quem morem Florentini ad-
huc Concilii tempore viguiſſe, audivimus ſuprà
à Sylveſtro Sguropulo. Quin imò in quibuſdam
Eccleſiis ac Monaſteriis adhuc vigebat ſub Pio
quinto. Ipſum exſtinxit Pontifex, volens Ec-
cleſiam etiam in iſto ritu eſſe deinceps unifor-
mem. Eandem olim Regulam habuit Penteco-
ſtes Vigilia, cum modico tamen diſcrimine, de
quo antiquus Ordo Romanus: *Sabbatho in Vigiliis
Pentecoſtes omnes jejunium faciunt, & omne Di-
vinum Officium vel Ordinem, tam lectiones quàm
& Baptiſmum, ſicut in Sabbatho ſancto Vigiliarum
Paſchæ. Tantùm hora octava ingrediuntur ad Vi-* Fol. 90.
*gilias, vel Miſſarum ſolemnia, ut hora nona exple-
ta, omnia conſummentur*.

Tertius dies eſt Feſtum Sancti Joannis Bapti-
ſtæ, de quo Amalarius Fortunatus: *Tres Miſſæ
celebrantur in feſtivitate beati Joannis Baptiſtæ,
quia tribus inſignibus triumphis excellenter refulſit.
Ad hoc enim venit, ut viam Domino præpararet
exemplo ſuæ converſationis. Qui triumphus cele-
bratur in Vigilia ejus. Per Baptiſmi Miniſterium
claruit inſignis: Hujus Miniſterii triumphus recolitur
in prima Miſſa. Nazaræus verò permanſit in utero
matris: Hoc donum recolitur in ſecunda Miſſa in die*.
Quod ipſum tradunt in libro de Divinis Officiis
Alcuinus Flaccus, & in animæ gemma Honorius Lib. 3
Auguſtodunenſis. Prima Miſſa ſpectabat ad cap. 38.
Vi-

Digitized by Google

Vigiliam, & pridiè ad Veſperam dieebatur. Secunda ſpectabat ad ipſam feſtivitatem, & dicebatur ad Diurnæ lucis exordium: *Quod illum*, inquit laudatus Amalarius, *ex matris utero dignatus eſſet Deus honorare*. Quæ omnia in Theologicæ eruditionis opere eonfirmat Hugo de Sancto Victore, capiti iſti apponens hanc Epigraphen: *Quare in feſto beati Joannis Baptiſtæ Miſſæ duæ in quibuſdam Eccleſiis celebrentur?* Tunc ergò mos decreſcere cœperat & abrogari. Verùm veſpertinarum Miſſarum origo, ratio, & omnis ſeries eſt alibi elucidanda.

Sunt item aliqui ſingulares caſus, in qnibus antiqoi etiam Canones ſacrificium eadem die ab eodem Sacerdote permittunt iterari. Primum
Cap. 29. landat tertia Synodus Carthaginenſis: *Sacramenta Altaris non niſi à jejunis hominibus celebrentur. Nam ſi aliquorum poſtmeridiano tempore defunctorum commendatio facienda eſt, ſolis orationibus fiat, ſi illi qui faciunt, jam pranſi inveniantur.* Ad ipſum animæ egreſſum Majores noſtri ſtatim offerebant ſacrificium, atque ita ipſam ad tremendum Dei Tribunal comitabantur. Agebant iſtud quavis diei hora, etiam poſt meridiem, etiam non jejuni. Hocce poſterius huic Synodo non placuit, ideoque poſt meridiem & Presbyteri Parochialis prandium defunctas animas ſanxit deinceps ſolis orationibus Deo Judici commendandas. Dum ergò Presbyter adhuc erat jejnnus, ex more antiquo permiſit ab illo ſacrificium iterari. Ita Canonem in ſuis Commentariis intelligit etiam Theodorus Balſamon, & adjungit: *Hoc autem hodiè non ſervatur*. Ut nempè poſt meridiem pro defunctis celebretur. Attamen in die depoſitionis bis ab eodem Sacerdote celebrari, diſertè hic permittit Alexandar ſecundus. Etiam in laudata Oxonienſi Synodo Stephanus Archiepiſcopus Cantuarienſis: *Ne Sacerdos quiſpiam Miſſarum ſolemnia celebret bis in die, exceptis exequiis defunctorum, cùm videlicet corpus alicujus in Eccleſia fuerit eodem die tumulandum. Et tunc prior Miſſa de die, poſterior pro defuncto celebretur*. Præſentem Alexandri Canonem in Occidentalis Eccleſiæ Hiſtoria laudat etiam, qui ſub Gregorio nono floruit, Jacobus Cardinalis de Vitriaco.

Alterum caſum habemus ab Emeritenſi ſub Vitaliani Papatu celebrata Synodo, quæ plu-
Cap. 19. res pauperes Parochias committi permittit uni Presbytero, & de ipſo adjungit: *Pro ſingulis quibuſque Eccleſiis, in quibus juſſus fuerit præeſſe, pro ſingulis diebus Dominicis ſacrificium Deo procuret offerre*. Et hujus mandati neglectorem jubet à ſuo Epiſcopo excommunicari. Et hinc intel-
Lib. 3. tit. 41. c. 12. liges Honorii tertii Reſcriptum ad Archiepiſcopum Sipontinum: *Cum cuilibet Sacerdoti, quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Miſſam ſufficiat, Fraternitati tuæ mandamus, quatenùs die Cœnæ Domini in Eccleſia Sipontina dumtaxat, in qua teneris Chriſma conficere, Miſſarum ſtudeas ſolemnia celebrare*. Gloſſa exponit: *Archiepiſcopus Sipontinus die Cœnæ Domini de antiqua conſuetudine conficere tenetur Chriſma in Eccleſia Sipontina. Sed idem Archiepiſcopus eadem die manè de conſuetudine accedit ad Garganicam Eccleſiam, ut recipiat ibi peregrinos illius loci, & ibi à Clero & Populo celebrare compellitur. Undè ſuper hoc imploravit conſilium Papæ. Et Papa reſpondet quod tantùm in Sipontina Eccleſia, in qua tenetur Chriſma conficere, debeat celebrare*. Quia nempè Dominica Cæna non ſit dies feſtus, ideoque non ſit ratio binandi. Jam pridem enim binari non permittitur, niſi in gratiam popularis obligationis.

Iſta interim iterandi eadem die ſacrificii conſuetudo dudum viguit in Latinis Eccleſiis. Etenim de beato etiam Alcuino Flacco ſcribit ejus vita: *Alcuinus omni die celebrabat Miſſarum ſolemnia multa cum honeſtatis diligentia, habens ſingulis hebdomadæ diebus Miſſas deputatas proprias. Dominico porrò die, nullo unquam tempore, poſtquam lux inchoaſſet apparere auroræ, ſe tradebat ſopori, ſed velociter Leviticè ſe præparans cum Sigulfo Presbytero Miſſarum colebat ſolemnia ſpecialium uſque horam tertiam: Et tunc nimia cum reverentia publicam intrabat ad Miſſam*. Et in ſecunda ſuorum de Divinis Officiis librorum præfatione Amalarius Fortunatus: *Dicamus de ordine orationum*. Utique ad Miſſam. *Principium habuit idem ordo de Miſſa nocte Nativitatis Domini, ubi duplex oratio eſt: Una de Nativitate Domini, & altera de Sancta Anaſtaſia. Ubi Reliquiæ ſunt Sanctæ Anaſtaſiæ, vel ubi Corpus ejus eſt, dicantur orationes de Sancta Anaſtaſia juxta Romanum morem. Ubi hoc non reperitur, dicantur de Incarnatione Domini. Quando in Dominica die fuerit aliqua feſtivitas Sanctorum, ſufficere poteſt illa oratio, in qua precatur adeſſe cum oratione Sacerdotis interceſſio Sancti illius, cujus feſtivitas celebratur. Juvat multos, quandò tempus vacat lectionis & pſalmodiæ, atque cæterarum orationum, ſeorſum Sacramenta celebrare de Dominicis diebus, & ſeorſum de feſtivitatibus Sanctorum. Simili modo cæteris diebus, quando feſtivitas fit plurimorum Sanctorum, duas aut tres Miſſas. Huic ordini congruit Sacramentarium & Cantorius, in quibus ſæpè invenimus duo Officia Sanctorum uno die*. Et ſuprà in eadem præfatione: *Veni Romam, interrogavique Miniſtros Eccleſiæ Sancti Petri, quot orationes ſoliti eſſent celebrare ante Epiſtolam Miſſæ per dies feſtos, in quibus duas ſolemnitates celebramus, ſicuti eſt in Nativitate Domini ad ſecundam Miſſam de nocte, in qua continetur duplex Officium in Sacramentario, id eſt, unum de eadem Nativitate Domini, & alterum de Sancta Anaſtaſia*. Romana ad ſecundam Dominicæ Nativitatis Miſſam ſtatio fit apud Sanctam Anaſtaſiam. Hinc quiſque ibi Sacerdos dicebat duas Miſſas, de Sancta Anaſtaſia unam, alteram de Nativitate, ideoque & duas habebat Romanum Miſſale ſeu Sacramentarium. Quare iſtius Baſilicæ Presbyteri iſta die quater celebrabant. Quod ipſum in quavis per omnem Eccleſiam ſimili Baſilica poſſe fieri affirmat Amalarius. Eandem conſuetndinem Romæ ſuo adhuc tempore viguiſſe teſtatur in animæ gemma Honorius Auguſtodunenſis: *Semel in die debet Miſſa* Lib. 1.
ab uno Sacerdote celebrari, ſicut & Chriſtus ſemel cap. 114.
voluit immolari. Si autem neceſſitas cogit, id eſt, ſi duæ feſtivitates ſimul occurrunt, duæ vel tres celebrari poterunt. Quia & Romani hoc in die

Natalie Domini faciunt. Utique ad Miſſam Auro-
ræ. Et huc forſan reſpexit Sylveſter Sguropulus,
arguens nos quod in Dominico Natali quiſque
Sacerdos tres vel quatuor Miſſas ad libitum cele-
braret, Quod ſi verum ſit, Romanus iſte mos
tunc adhuc perdurabat. Plurium eadem die con-
currentium Sanctorum feſtivitates quidam, quod
eadem in Miſſa plures Collectas ſeu orationes non
admitterent ex rationibus, duabus aut tribus
Miſſis, quidam unica de principali Sancto Miſſa
cum adjunctis aliorum commemorationibus ho-
norandas cenſebant: Et utrorumque morem pro-
bant Amalarius atque Honorius, & quemque
permittebant in ſuo ſenſu abundare.

Promiſcuam hanc ſæpiùs eodem die celebrandi
licentiam contrahere cœpit Leo quartus Ponti-
fex, de quo antiqua incogniti Auctoris Hiſtori-
ca compilatio: *Leo Papa conſtituit, ut nullus*
Presbyter plures Miſſas in die celebret quàm unam
An. 844. *tantum, excepto die Nativitatis Domini, & in Do-*
minica, præſente funere. Decretum periit aut la-
tet. Admirari quis poſſit, cur Dominicæ etiam
Reſurrectionis diem non exceperit. Quidquid
ſit, non quovis, ſed ſolo, in quo contingit ſe-
peliri cadaver, die permittit binari. Ex quo lu-
cet Decretum iſtud à multis Eccleſiis non fuiſſe
admiſſum. Et hinc ſub Benedicti octavi Papatu
Cap. 5. celebrata Saleguſtadienſis Synodus ſtatuit: *Unuſ-*
quiſque Presbyter non plus quàm tres Miſſas in die ce-
lebrare præſumat. Et antiqui Anglicanæ Eccleſiæ
ſub Edgaro Rege editi Canones: *Nullus Sacer-*
dos Miſſam ſæpius in uno die celebret, quàm ter ad
ſummum. Et Luidulphum Corbeienſem in Sa-
xonia Abbatem, quod paſſim quotidiè bis, ſe-
mel de occurrenti officio, ſemel pro defunctis ce-
lebraret, laudat Ditmarus Epiſcopus Merſebur-
Lib. 3. genſis. Et in litteris ad Joannem Monachum
ſcibit in laudem cujuſdam Peruſini Abbatis San-
Lib. 6. ctus Petrus Damiani: *Quotidie Miſſas gemino ce-*
Ep. 25. *lebrabat officio*. Et in litteris ad Hubertum Preſ-
byterum: *De celebrandis Miſſarum ſolemniis nos*
hanc conſuetudinis Regulam in diſciplinatis Eccleſiis
& didicimus & tenemus, ut calicem differamus in
Lib. 5. *Miſſarum fine perfundere, ſi noſmetipſos eodem die*
Ep. 28. *ſacrificium denuò ſperamus offerre*. Nempè Alexan-
der ſecundus non quovis modo, ſed dumtaxat
ex recipiendæ oblationis cupiditate duas eodem
die celebrari ab eodem Sacerdote Miſſas videtur
interdixiſſe. Alii tamen volunt laudatas litteras
eſſe præſenti Decreto anteriores, & Miſſæ itera-
tionem fuiſſe ab ipſo abſolutè proſcriptam. Hinc
Fol. 162. enim de Alberone Leodienſi Epiſcopo ſcribit ma-
gnum Belgii Chronicon: *Sub hoc Alberone cœpit*
ruere diſciplina Clericalis. Presbyteri bis in die Miſ-
ſam cantabant. Et in Synodalibus ſuis Statutis
habet Odo Pariſienſis Epiſcopus: *Nullus bis in*
die Miſſam audeat celebrare, aut cum duplici introi-
tu, niſi in magna neceſſitate. Et in additionibus
ad Gualonis Epiſcopi Capitula ſucceſſor ejus Gui-
Cap. 5. lielmus: *Presbyteri uno die Miſſas duas non cele-*
brent, niſi in neceſſitate. Et in Londinenſi ſua Sy-
nodo, exſtante apud Rogerum Hovedenſem,
ſanxit Hubertus Cantuarienſis Archiepiſcopus:
Non liceat Presbytero bis in die celebrare, niſi
neceſſitate urgente. Et tunc idem, cùm in die bis
celebrat, poſt primam celebrationem & ſanguinis
ſumptionem nihil infundatur calici. Sanè poſt pri-
mam celebrationem diligentiſſimè abſorbeantur ſtillulæ
de calice, & digiti ſugantur, vel lingua lambantur,
& laventur, reſervata lotura in vaſe mundo ad id
ſpecialiter deputato. Quæ lotura ſumatur poſt ſecun-
dam celebrationem. Hæc ita ſeſe habeant, niſi in
prima celebratione adſit Diaconus, vel alius Mini-
ſter honeſtus, qui loturam ſumere poſſit. Nempè
non ſolùm in Italia, ſed etiam in Anglia vigebat
abuſus ſumendæ ablutionis etiam in prima Miſ-
ſa, atque ita ſecundam celebrandi poſt ſolutum
jejunium. Adversùs quem abuſum Sanctus Pe-
trus Damiani ſcripſit laudatas litteras ad Huber-
tum Presbyterum. Et in exſtantibus apud Gre-
gorium nonum litteris ad Vigornenſem Epiſco- Lib. 3.
pum Innocentius tertius: *Excepto die Nativitatis* tit. 41.
Dominicæ, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat, ſufficit Sa- cap. 3.
cerdoti ſemel in die unam ſolummodò Miſſam celebra-
re. Verùm quæ, qualis, & quanta debet eſſe
iſta neceſſitas? Exponit Gloſſator: *Reſpondeo,*
ſi celebravit de die, & poſtea etiam moriatur aliquis,
vel etiam cauſa honeſtatis vel utilitatis. Ut ſi dicta
Miſſa de die, superveniat aliqua magna perſona,
quæ velit Miſſam audire. Et poſt laudatum præſen-
tem Alexandri Canonem addit Jacobus Cardina-
lis de Vitriaco: *Valdè felix eſt, qui unam in die*
Miſſam poteſt celebrare. Si tamen neceſſe fuerit, una
de die, altera pro defunctis poteſt celebrari. Et ſub
Clementis quinti Papatu facta Ravennæ Syno-
dus: *Ne quis de cætero niſi unam tantum in die Miſ-* Cap. 9.
ſam celebret, niſi in caſibus à jure permiſſis. Et ſub
Joannis vigeſimi ſecundi Papatu habita Syno-
dus Toletana: *Nullus abſque cauſa neceſſitatis,*
excepto die Nativitatis Domini, præſumat niſi
unam Miſſam celebrare in die. Et in ſuis ad Ger-
manos conſtitutionibus Joannes Tuſculanus E-
piſcopus, ac Martini quinti per Germaniam
Cardinalis Legatus, eos *qui in eadem Eccleſia,*
nulla neceſſitate urgente, ſed ad ſolum quæſtum cele-
brant Miſſam bis in die, deteſtatur, & adjungit:
Singulis Presbyteris inhibemus, ut niſi unam Miſ-
ſam, aut duas in caſibus à jure conceſſis, in die can-
tare aut legere præſumant. Et in quinta ſua Syno-
do Sanctus Carolus Borromæus: *Quidam Sacerdo-*
tes non ſemel tantùm, ſed pluries in die offerunt.
Abuſum rigidiſſimè damnat, & neque ob Paro-
chialis vel alterius Eccleſiæ egeſtatem, neque ob
Sacerdotum penuriam, neque ob locorum di-
ſtantiam, neque ob ullam aliam neceſſitatem
permittit ab Epiſcopis concedi facultatem binan-
di, & concludit: *Si quæ ejus generis facultas an-*
teà vel certo loco, vel Sacerdoti data eſt, eam ſtatim
planè reſciſſam, irritamque ac nullam omninò eſſe
jam nunc decernimus. Quod Decretum eſt nimii
rigoris. Nam ob Sacerdotum penuriam, loco-
rum diſtantiam, aut Parochialium Eccleſiarum
egeſtatem Epiſcopi omninò poſſunt dare faculta-
tem binandi. Ex nulla poſſunt alia cauſa: Ita
conſuetudo induxit. Ex his interim videa iteran-
di ſacrificii libertatem ægrè potuiſſe auferri.

Oritur hinc quæſtio, An ſicut olim unus Sa-
cerdos plures eodem die Miſſas, ita etiam quoti-
die ſaltem unam celebraret? Reſpondeo fuiſſe
varias variarum Eccleſiarum vario tempore con-
ſue-

ſuetudines. Etenim ad Cæſariam Patritiam, quæ de quotidiana populi communione interrogarat, reſcripſit Magnus Baſilius: *Quater nos ſingulis* Ep. 289. *ſeptimanis communicamus. Dominico die, feria quarta, in Paraſceve, & Sabbatho. Sed & per dies etiam alios, ſi Martyris alicujus memoria celebretur*. Lucidè agit de Sacerdotibus celebrantibus, aut certè publico ſacrificio communicantibus. Addit Domeſticam populi communionem adhuc vigere apud Alexandriam ac omnem Ægyptum, & adjungit cauſam: *Quod illic ſemel*, utique in ſeptimana, *Sacerdos ſacrificium peragat ac diſtribuat*. Et in ſermone adversùm eos qui Paſcha jejunant, ſcribit Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Non idem ſunt Paſcha & Quadrageſima. Siquidem Quadrageſima ſemel in anno fit, Paſcha verò ter in hebdomada. Nonnumquam etiam quater, vel quotieſcumque volumus. Eſt enim Paſcha non jejunium, ſed oblatio & ſacrificium, quod in ſingulis fit Collectis*. Quia nempè in jejuniorum, quadrageſimalium præſertim, diebus apud Græcos non fiebat vera oblatio, ſed ſacrificium ex præſanctificatis. In ſexta ſuper primam ad Timotheum Epiſtolam Homilia demonſtrat Crucis & Altaris ſacrificium eſſe unum ac idem, & ſubnectit. *Unum atque idem eſt, eadem eſt Sancti Spiritus gratia, ſemper Paſcha eſt. Noſtis profectò qui initiati eſtis, id quod dicimus: Sive ſexta feria, ſive Sabbatho, ſive Dominica die, ſive in celebritate Martyrum, eadem litatur hoſtia, idem ſacrificium conſummatur*. Et in tertia ſuper Apoſtolicam ad Epheſios Epiſtolam Homilia: *Fruſtra eſt quotidianum ſacrificium, fruſtra adſtamus Altari. Nemo eſt qui participet*. Aſſirmat quotidie celebrari. Ejus tempore quidam pagi necdum habebant Baſilicam, ideoque in decima octava ſuper Apoſtolorum Actus Homilia declamat ad iſtorum poſſeſſores: *Preces illic perpetuæ propter te, laudes & ſynaxes propter te, oblatio per ſingulos dies Dominicos*. Ita hortatur ad Baſilicas illic exſtruendas. Et in Catholicæ fidei Cap. 22. expoſitione Sanctus Epiphanius: *Sacri Conventus & ſynaxes ab Apoſtolis inſtituti ſunt his diebus, quarta ſextaque feria, & Dominica*. Et infrà: *Quibuſdam in locis ſacri Conventus & ſynaxes etiam Sabbathis indicuntur*. Proindè omnes Pagenſes ſolis Dominicis, quædam Civitatenſes Eccleſiæ ter aut quater in ſeptimana, quædam quotidiè habebant ſacrificium. Diverſæ habebant diverſas conſuetudines. Nam & de magna Sanctæ Sophiæ Conſtantinopolitana Eccleſia ſcribit Michael Glycas: *Quod in magna Dei Eccleſia Conſtantinus Monomachus inſtituit, laudem meretur. Cùm enim iſtic ees ſacra peragi propter inopiam ædituum non poſſet extra quam ſingulis Sabbathis, diebus Dominicis, aliiſque feſtis inſignibus, Imperator hoc animadverſo, proventibus certis conſtitutis effecit,* Par. 4. *ut Sacrum ibi ſingulis diebus perficeretur*. Quod ipſum ſuprà audivimus à Georgio Cedreno.

Græcorum Eccleſiæ non habent niſi unicum Altare, & in uno eodemque Altari, adeoque & in una eademque Eccleſia nequit eodem die iterari ſacrificium. Eſt Canon apud ipſos adeò antiquus atque ſolemnis, ut ad Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham reſcripſerit Sanctus Leo Magnus: *Ut in omnibus obſervantia noſtra concordet, illud quoque volumus cuſtodiri, ut cùm ſolemnior feſtivitas conventum populi numeroſioris indixerit, & ad eam tanta fidelium multitudo convenerit, quam recipere Baſilica ſimul unà non poſſit, ſacrificii oblatio indubitanter iteretur, ne his tantùm admiſſis ad hanc devotionem qui primi advenerint, videantur ſi qui poſtmodum confluxerint non recepti,* Ep. 81. *cùm plenum pietatis atque rationis ſit, ut quoties Baſilicam, in qua agitur, præſentia novæ plebis impleverit, toties ſacrificium ſubſequens offeratur. Neceſſe eſt autem, ut quædam pars populi ſua devotione privetur, ſi unius tantùm Miſſæ more ſervato ſacrificium offerre non poſſint, niſi qui prima diei parte convenerint. Studioſè ergò Dilectionem tuam & familiariter admonemus, ut quod noſtræ conſuetudini ex forma paternæ traditionis inſedit, tua quoque cura non negligat, ut per omnia nobis & fide & actibus congruamus*. Alexandriæ fiebat, quod & in ſua Eccleſia ſactum partim laudat, partim reprehendit in populari ſermone Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quantum mihi cenſetis dolorem inuri, cùm recordor feſtis quidem diebus vaſta maris æquora Collectarum turbas imitari,* Ser. 26. *jam verò ne quotamvis quidem partem illius multitudinis hic congregari?* Quod latiùs urget in ſpeciali ſermone adversùm eos qui Divinis non interſunt officiis. Quod ergò in magnis feſtis populus tanquam mare irrueret in Baſilicam, & ab ipſa non caperetur, Pontificem conſuluit Dioſcorus, num ex tali cauſa poſſet eadem die in eadem Baſilica iterari ſacrificium, & generalis totius Orientis conſuetudo & Canon lædi aut diſpenſari? Alexandrinæ Eccleſiæ Fundator Sanctus Marcus Evangeliſta fuerat Sancti Petri Apoſtoli Diſcipulus, ideoque & iſtam & Romanam Eccleſiam eiſdem inſtitutionum Regulis directam & dirigendam cenſuit Magnus Leo: Multis rationibus ſuaſit, quin & Apoſtolica auctoritate præcepit Latinum in morem iſtic non tantùm poſſe ex relata cauſa iterari ſacrificium, ſed etiam debere. Verum non perſuaſit. Etenim etiamnum hodierno die omnes puræ Græcorum Eccleſiæ habent unicum Altare.

Dico, *Puræ:* Excipio enim mixtas, ſeu nobis & ipſis ex inducta per Saracenicam ac Turcicam captivitatem neceſſitate communes Eccleſias, in quibus aliud Græci, aliud Altare habent Latini. Et ſic etiam eſt Romæ in Eccleſia Sancti Athanaſii, Et de Græcis ſcribit in Euchologii ſcholiis Joannes Goar: *In eis,* Mixtis utique Eccleſiis, *Miſſas, officia laudeſque Divinas, ritibus propriis ſervatis, utrique alternis horis peragunt, ita tamen, ut qua hora Sacerdos Latinus celebravit, Græcus deindè ſacrum facere detrectet, non quidem in Latini ritus contemptum vel odium, ut quidam temerariò ſuſpicantur, ſed ne eodem die intra Templi ejuſdem ſepta ſacrificium iterare, quod nefas videtur, Græcus præſumat. Hacque de cauſa cum devotionis adimplendæ affectu, Græcus hinc, illinc Latinus in Templi ejuſdem ambitu ſacris operari affectat, Græcus alium prævenire ſtudet. Ne ſacrificio ab eo peracto, ipſe religione à Sacris retardetur. Nec tamen Latini, quod ipſe expertus ſum, temerè conſcientiam accuſat,*

quem

Digitized by Google

quem ritus licentiam ſequi probè novit, ſed ipſe veterum Canonum obſervantia ſe duci oſtentat. Metropolitanum Edeſſenæ Eccleſiæ Clerum fuiſſe ducentorum & ampliùs nominum dixit ad Chal-
Leg. 3. cap. 3. cedonenſem Synodum Ibas iſtius Sedis Epiſcopus: Quòd autem magna Conſtantinopolitana Eccleſia præter centum Oſtiarios habuerit quadringentos viginti quinque Clericos, & in eis ſexaginta Presbyteros, ſcripſit in Novella ad Epiphanium Patriarcham lege Imperator Juſtinianus. Lucet ergò tot Presbyteros in unico ejuſdem Eccleſiæ Altari non potuiſſe celebrare in dies, ſed raró per vices celebraſſe. Et hinc de Protopapa ſeu Archipresbytero ſtatuit antiquus laudatæ magnæ Eccleſiæ Catalogus: *Diſtribuit ipſe Patriarchæ Sanctam Communionem, & pariter Patriarcha Protopapæ.* Et vulgaris Canon Apoſtolicus ſtatuit: *Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quilibet ex Sacerdotali Catalogo, facta oblatione non communicaverit, aut cauſam dicat, aut communione privetur.* Et quarumdam, ubi Diaconi Presbyteris porrigebant Euchariſtiam, Eccleſiarum conſuetudinem circumſcribit atque abolet decimus octavus Niceni Concilii Canon, & adjungit: *Diaconi ergò per ordinem poſt Presbyteros gratiam ſacræ Communionis accipiant, aut Epiſcopo eis aut Presbytero porrigente.* Nempè conſuetum certis diebus ſacrificium aut Epiſcopus aut quis per vices Presbyter offerebat, & omnis reliquus Clerus de ejus ſacrificio communicabat. Non ſolùm Presbyter, ſed & Epiſcopus habebat ſuas offerendi dies ac vices. Et hinc intellige quod neſcio quis antiquus Auctor apud Sanctum Hieronymum ſcribit ad Ruſticum Archiepiſcopum Narbonenſem: *Nulla in conficiendo Corpore Chriſti ac Sanguine inter Presbyteros & Epiſcopos credenda eſt diſtantia. Et Euchariſtiam jampridem per Presbyteros benedictam, ſi uſus exegerit, Epiſcopi accipere debent, ac ſe Chriſto & plenitudini ejus communicare cognoſcere. Nam ſi quis ad injuriam revocet, aut putet ſe accipere non debere Euchariſtiam quam Presbyter benedixit, is profectò perverſus eſt, credens Dominum duo corpora habuiſſe, unum majus, & unum minus: Majus quod Epiſcopus conficit, quod Presbyter minus. Hic Chriſtum dividit, eique facit injuriam.* Agit in Epiſcopos, qui de ſuorum per vices ſuas celebrantium Presbyterorum Euchariſtia & manu dedignabantur communicare.

Ex eodem principio, dum crevit fidelium, crevit & Baſilicarum in civitatibus numerus. Antiochena Civitas habuit trecentas & ſexaginta: Conſtantinopolis longè plures. Nempè quævis unicum dumtaxat in die admittebat ſacrificium, ideoque ad plenum magni populi Miniſterium debuerunt eſſe admodum multæ. Hinc & Magnus Conſtantinus Romæ, Alexandriæ, Antiochiæ, Hieroſolymis, ac in aliis majoribus Romani Imperii Civitatibus exſtruxit novas & majores Baſilicas: Ejus namque in Chriſtum fides mirum in modum ſubitò multiplicaverat Orthodoxum populum, & priores Baſilicas fecerat ipſius incapaces. Hinc item magni Athanaſii, quem de celebratis intra ejuſmodi necdum conſecratam Baſilicam Divinis Officiis accuſaverat Euſebiana factio, intelliges Apologiam apud Imperatorem Conſtantium: *Factum eſt, agnoſco, feſtum erat Paſchæ, & tanta vis populorum aderat, quantum Chriſtianorum in Urbe eſſe Chriſticolæ Principes optarint. Cum igitur & Eccleſiæ paucæ parvæque eſſent, magnoque tumultu poſceretur, ut in magna Eccleſia Conventus celebrarentur, atque ibidem preces pro tua ſalute fierent, quod & factum eſt, egoque reniterer adhortationibus, ut rem aliquo uſque differrent, & potiùs quomodocumque liceret, etiam cum compreſſione & afflictione in aliis Eccleſiis cœtus agerent, mihi neutiquam eſt obtemperatum. Quin potiùs urbem egredi parati erant, ut in deſertis locis, & ſub Dio Conventus facerent, melius eſſe laborem itineris ferre, quàm cum luctu feſtum celebrare. Crede mihi Imperator, & in eam rem teſtem veritatem ipſam accipe, in ſynaxibus Pentecoſtes ob multitudinem populorum, & in locis anguſtis plurimos pueros, nec paucas puellas, & aniculas complures, & adoleſcentes multos jacuiſſe afflictos, ac domum delatos eſſe, ſed tamen ut nemo eorum benevolentia Numinis perierit. Multa igitur omnium obmurmuratio in hunc uſum magnam Eccleſiam depoſcentium: Neque immeritò. Si enim priùs tanta compreſſio acciderat, quid timendum fuit in tali feſto? Omnibus certè modis acerbiora multo, luctuoſioraque accidiſſent.* Verùm undè tanta compreſſio? Quod in eadem Baſilica ſacrificium eodem die non poſſet iterari. Nec in feſto Paſchali. Hinc populo compatiendum duxit Athanaſius, ac in necdum conſecrata Baſilica diſpenſatoriè celebrandum.

Quam omnem formam viguiſſe olim in Latina etiam Eccleſia, demonſtrat antiquus Canon laudatus à Sancto Ivone Carnutenſi Epiſcopo in litteris ad Guilielmum Fiſcanenſis Monaſterii Ep. 80.
Abbatem: *Altare ſi motum fuerit, Eccleſia denuò conſecretur. Parietes verò ſi moti fuerint, & non Altare, ſalibus tantum exorcizentur.* Eccleſiæ conſecratio eſt noſtri Baptiſmi & omnium in ipſo rituum repræſentatio ac imitatio. Altare ſignificat fidem: Et quia juſtus ex fide vivit, ipſa eſt primum ac palmare Chriſtianæ juſtitiæ fundamentum, ideoque ea per abnegationem excuſſa aut per dubitationem mota, homo debet de novo parturiri in vitam æternam, ac in ipſo Chriſtus formari. Etiam lapidea templa ſunt imago illius vivi & veri, de quo Apoſtolus: *Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos.* Hinc ſicut in nobis unica fides, ita in Baſilicis unicum Altare. Ita olim fuiſſe, altè clamant antiquæ Romanorum Baſilicæ: Lateralia ipſarum Altaria altè clamant ſe eſſe poſteriores appendices. Nam & ipſorum quædam præter antiquum Romanæ Eccleſiæ morem reſpiciunt non Orientem, ſed Meridiem aut Septentrionem. Quem ritum etiam apud Afros viguiſſe oſtendit in tertio ſuper Apoſtolicam Sancti Joannis Epiſtolam tractatu Sanctus Auguſtinus: *Si cum Donatiſtis in unitate ſumus, quid in hac civitate faciunt duo Altaria?*
Loquitur cum Sancto Optato Milevitano Epi- Lib. 3.
ſcopo: *Donatiſtæ populum Dei diviſerunt, & Baſilicas fecerunt non neceſſarias.* Quod Optatus Baſilicam, Auguſtinus appellat Altare: Quod nempè illa haberet hoc unicum, & hoc illius eſſet caput

&

& fundamentum. Quod omnes generatim Hæ-
retici atque Schiſmatici Altare contra Altare,
id eſt, Baſilicam contra Baſilicam erigant, eſt
antiquiſſima ac uſitatiſſima phraſis omnium Chri-
ſtianorum. Quam uſitarunt & media ſæcula.
Lucet ex Urbani ſecundi Nemauſenſi Concilio:
Eccleſiæ vulgari vocabulo Altaria nuncupantur.
Cap. 1. Unici Altaris in quavis Baſilica morem fuiſſe
univerſalem, aut certè vulgatiſſimum in omni
Africa, multis laudatorum Optati & Auguſtini
teſtimoniis poſſit demonſtrari. Viguit etiam in
Anglia. Etenim de Campidoni per Eduinum
Berniciorum Regem ac Sanctum Paulinum E-
boracenſem Archiepiſcopum ædificata, ac per
Paganos exuſta Baſilica ſcribit in Anglorum Hi-
L. 3. c. 4. ſtoria venerabilis Beda: *Evaſit ignem Altare, quia
lapideum erat*. Et de Eorpvvaldo Orientalium
Anglorum ſemi Chriſtiano Rege adjungit: *In
Cap. 15. eodem fano & Altare habebat ad ſacrificium Chriſti,
& arulam ad victimas Dæmoniorum*. Non dicit
Altaria, ſed Altare.

Quod Latina item Eccleſia in eodem Altari,
ideoque & in eadem Baſilica olim ſacrificium non
iteraverit, quidam ſuadent ex Concilio Anti-
Cap. 10. ſiodorenſi: *Non licet ſuper uno Altario in una die
duas Miſſas dicere, nec in Altario, ubi Epiſcopus
Miſſas dixerit, ut Presbyter in illa die Miſſas dicat*.
Poſterior Canonis pars, ne inutilem repetitio-
nem contineat, facere debet hunc ſenſum: *Præ-
ſertim in Altari, ubi Epiſcopus Miſſas dixerit*. Eun-
dem Canonem in eruditis ad Græcorum Eucho-
logion ſcholiis laudat Joannes Goar, & ſub-
Fol. 28. nectit: *Addo ego tum Romæ, tum etiam apud nos
hic in antiqua Civitate Pariſienſi, quæ terminis In
ſulæ Deiparæ Virginis clauditur, tam frequentes eſ-
ſe veteres Eccleſias, ut una alteri viciniſſima ſit,
unicuique verò ſuum unicum Sacerdotem olim fuiſſe
addictum, ut Eccleſiarum multitudine Miſſæ audien-
dæ opportunitas non deficeret, & unius Sacerdotis
Præfectura ejuſdem Sacri iteratio impediretur*. Cen-
ſet ergò non ſolùm in eodem Altari, ſed ne-
que in eadem Eccleſia potuiſſe tunc ſacrificium
eodem die iterari. Et conſonare videtur liber
Pontificalis, ſcribens de Papa Deuſdedit. *Hic
conſtituit ſecundam Miſſam in Clero*. Exponit in ſuis
ſcholiis Petrus Urbevetanus: *Quia tunc ad inſtar
Græcorum non cantabatur in Eccleſia niſi forſan una
Miſſa, quod magis ædificabat ſecundùm antiquos*.
Et ex hoc fonte adversùm privatas Miſſas ali-
quid piſcari conantur noſtri Sectarii ac ipſorum
appendices, atque ita in præfixa ad Sancti Joan-
nis Chryſoſtomi Liturgiam Epiſtola ſcribit
Beatus Rhenanus: *An Miſſæ privatæ veteribus in
tam frequenti uſu fuerint, quidam addubitant. Cer-
tè ipſæ Præbendarum inſtitutiones, ſi quis tabellas
conſcriptas inſpiciat, & ararum in Baſilicis noſtris
ſuperadditiția ſtructura novitatem præſeferunt*. Et
in opere adversùs Muſculum conſentire videtur
Joannes Cochlæus: *Non inficior intra proximos
quadringentos annos vehementer multiplicata fuiſſe
Altaria magis quàm anteà. Quod indè accidiſſe pu-
to, quia rarius quàm anteà communicare cæperunt
Laici, quorum negligentia per Sacerdotum ſacrificia
piè ſupplenda in pluribus Altaribus viſa eſt*.

Reſpondeo aliud eſſe privatarum Miſſarum ſub-
ſtantiam ac antiquitatem, aliud frequentiam.
Nam & ipſas per ſuos Presbyteros à ſe celebra- Lib. 22. cap. 8.
ri juſſas affirmat in libris de Dei Civitate Sanctus
Auguſtinus. Ipſas in omni Eccleſia eſſe anti-
quiſſimas evincit vel unicus, in multis poſteà
Synodis confirmatus, Laodicenſis Canon, ve-
tans Miſſas deinceps fieri in privatis ſeu profa-
nis domibus, utique ſine venia Epiſcopi. Nam
quod magnus Antiochiæ Patriarcha Flavianus Cap. 13.
ipſas in Macedonii Anachoretæ Cellula celebra-
rit, ac ipſum ſub illis in Presbyterum conſecra-
rit, refert in Monaſtica Hiſtoria Theodoretus.
Et ibidem de Mari Anachoreta ac ſemetipſo ſcri-
bit: *Cùm Mares ſpiritalis ac Myſtici ſacrificii viden- Cap. 20.
di deſiderio diuturno teneretur, rogavit ut illic Divi-
ni doni fieret oblatio. Ego verò libenter obtemperavi,
& ſacra vaſa adferri juſſi, Diaconorumque mani-
bus utens pro Altari, Myſticum ac Divinum ſacrifi-
cium obtuli*. Antiquiſſima & plura ſunt iſtiuſ-
modi exempla. Et quod Altarium multiplicatio
à quatuor tunc, aut nunc quinque dumtaxat ſæ-
culis in eadem Eccleſia cœperit, omninò labi-
tur Joannes Cochlæus. Eum convincit in litteris
ad Palladium Sanctonenſem in Gallia Epiſcopum
Sanctus Gregorius Magnus: *Veniens lator præſen-
tium Leuparicus Presbyter veſter inſinuavit nobis
Fraternitatem veſtram Eccleſiam in beati Petri & Lib. 5.
Pauli Apoſtolorum, necnon Laurentii atque Pan- Ep. 50.
cratii Martyrum conſtruxiſſe, atque illic tredecim
Altaria collocaſſe*. Paucæ profectò hodiè Baſilicæ
habent tredecim Altaria. Nec morem iſtum
apud Gallos inchoavit Palladius, ſed ſuorum
Majorum exempla eſt imitatus, ideoque lucet
rem iſtam apud Latinos eſſe valdè antiquam.
Undè & Baſilicam iſtam laudavit Gregorius,
& ad quatuor, quæ ob ſacrarum reliquiarum
defectum non conſecrata remanſerant, Altaria
conſecranda reliquias tranſmiſit. Quem morem
etiam in Anglia viguiſſe, lucet ex illis quæ de
Haguſtaldenſi Eccleſia ſcribit in Anglorum Hi-
ſtoria venerabilis Beda. Et hinc laudatum Anti- Lib. 5.
ſiodorenſem Canonem omninò exiſtimo loqui de cap. 21.
eodem dumtaxat Altari, non de eadem Eccle-
ſia. Quòd enim Latina Eccleſia eodem die in-
tra eandem Baſilicam ſemper permiſerit iterari
ſacrificium, ſuprà audivimus à magno Leone,
cujus notanda ſunt hæc verba: *Noſtræ conſuetu-
dini ex forma paternæ traditionis inſedit*. Hanc
traditionem quomodo improbaſſet, aut per ob-
ſervantiam venerata non fuiſſet Gallicana Eccle-
ſia? Suorum rituum Regulas ſemper accepit à
Matre Romana. Et hinc Deuſdedit Pontificis
Conſtitutum dirigi exiſtimo ad ſolum Clerum,
ad ſolas Cathedrales Eccleſias, & ab ipſo non
facultatem dari, ſed imponi præceptum: Ut in
certa aut feſtorum inter ſe, aut ipſorum cum
Dominicis aut quibuſdam feriis concurrentia
obligentur ad duas ſolemnes Miſſas.

Quidquid ſit, libenter fateor privatas Miſſas
olim non fuiſſe in Latina Eccleſia tam frequen-
tes. Etenim in libro de Eccleſiaſticis Officiis
Walafridus Strabo quoſdam dumtaxat ſemel per
annum in Dominica Cœna, quoſdam omni die
Dominica, quoſdam omnibus Domini feſtis,
quoſdam omnibus etiam Sanctorum feſtis celebraſ-
ſe

ſe affirmat, ſubnectit celebrandi frequentiam creviſſe per poſteriores Romanorum Pontifices, & concludit: *Cùm ergo Hebræi carnales ſuas oblationes quotidiè ex juſſione Domini celebraſſe legantur, quare non Chriſtiani hoſtias ſuas ſpiritales quotidie offerant, & in monumentum ſuæ ſalutis frequentent? Legimus etenim, beato Gregorio teſtante, Caſſium Narnienſem Epiſcopum poſt ordinationem ſuam omni die ſacræ oblationis hoſtiam Domino immolaſſe, & Divina dignatione ut ſolitis inſtaret operibus commonitum, ac magna promiſſionis gratia ad perſeverantiam confortatum.* Unicam in anno celebrationem viguiſſe affirmat præſertim apud Monachos, ideoque ad hanc Regulam referri etiam poſſit quod de Clemente Monacho ſcribit Sancti Benigni Divionenſis Chronicon:
Fol. 444. *Clemens fuit omnibus virtutibus adornatus, præcipuè humilitate, qua in tantum ſe abjectum & vilem aſſerebat, ut cum Sacerdotii gradu fungeretur, nunquam in omni vita ſua niſi ſemel ad hoc Miniſterium accedere præſumpſerit.* Verumtamen admirandum hoc eſt, non imitandum. Rectè enim ſtatuit tertia ſub Clementis quinti Pontificatu
Cap. 13. celebrata Ravennæ Synodus: *Cùm nonnulli Religioſi & Sæculares Clerici imprudenter ad Sacerdotium ſe faciant promoveri, poſt promotionem hujuſmodi Miſſas celebrare ac aliàs Sacerdotale Officium exercere non curantes, nec animadvertentes quod quemadmodum quotidie pro populi peccato, ita & pro ſuo debet offerre Sacerdos, ideò præſentis Concilii authoritate ſtatuimus, quod ſi aliquis jam promotus ſit ad Sacerdotium, aut in futurum quemquam promoveri contigerit: à die ſuæ promotionis infra tres menſes celebrare debeat primam Miſſam, & deindè, prout poterit, Miſſarum ſolemnia frequentare, vel ſaltem ſemel in anno.* Et adjicit graves pœnas. Ut quiſque Sacerdos ad minus quater in anno celebret, ſanciunt duæ Toletanæ Synodi: Altera ſub Joannis vigeſimi ſecundi, altera celebrata ſub Papatu Sixti quarti. Quæ diſciplina placuit & Græcis. Etenim ad tertium Antiochenum Canonem ſcribit Theodorus Balſamon: *Quia nonnulli Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi, qui ſua ſponte & propria voluntate Sacris non erant operati, rurſus ſacrificare volentes ſunt prohibiti, quæſitum eſt, quantum tempus eſt quod Sacrorum celebrationem ei adimit, qui eam non exercet? Dico, quod multum tempus in lege eſt triennium. Si ergò Sacerdos quiſpiam toto triennio non celebret, nec morbo impeditus nec alia juſta cauſa, non ampliùs celebrare ſinetur. Si enim, ut vult hic præſens Canon, deponitur qui longo tempore, triennio ſcilicet, in aliena Parochia verſatur, licèt etiam fortaſſe illic celebret, quantò magis poſt triennium celebrare non ſinetur, qui tanto tempore ſuum Miniſterium averterit, vel ſuam etiam indignitatem condemnaverit?* Subdit & alia Nicolai Chryſobergii Patriarchæ Conſtantinopolitani Decreta, quæ palàm clamant Presbyterum ad ſemel ſaltem intra ſex menſes celebrandum omninò obligari. Ipſorum circa ſacrarum Primitiarum tempus diſciplina fuit rigidior quàm noſtra. De noviter enim conſecrato Presbytero ſtatuit
Fol. 296 Euchologion: *Per ſeptem dies continuos celebret.* Exponit Simeon Archiepiſcopus Theſſalonicenſis: *Novellus Sacerdos benedictione accepta ad ſeptimum uſque diem accedit, quotidie Sacra facturus, & ut actioni ejus ſermo correſpondeat, & abſque interruptione Sacrorum hebdomadæ, qua præſentis vitæ diſpenſatio decurritur, Sacerdotii operatio perſeveret. Et cùm diligenter opus hoc in præſenti fuerit executus, ad indeficiens illud ſacrificium, & conjunctiſſimam Chriſti participationem perveniat. Verùm & ſpirituali gratia abundanter ſuſcepta, juxta ſeptenarum ſpiritus gratiarum numerum, quæ gratiæ ſunt non interpolato tempore & æqualibus diebus tenetur operari.* Ponit differentiam inter Novellum & alios Sacerdotes: Hi enim interpolatis, iſte autem ſeptem continuis diebus celebrare debet, & quidem inchoandos à prima die poſt acceptam manus Impoſitionem. Et certè ſacras Primitias non poſſe dudum differri videtur manifeſtum. Verùm uti de ipſarum tempore, ita de varia & Græcorum & Latinorum circa illas pietate erit alius dicendi locus.

Redeamus ad antiquam privatarum Miſſarum apud Latinos raritatem, & audiamus Petri Bleſenſis litteras ad Alexandrum ex Magiſtro noſtro Monachum Carthuſienſem, ac de ſuo, quod rarius celebrari permitteret, deſerendo ordine deliberantem: *Hoc in ordine Carthuſienſi* Ep. 86. *cauſaris & arguis, quod ſinguli diebus Miſſas non faciant, atque hujus Religionis, aut potius ſuperſtitionis obtentu tuum machinaris egreſſum. Tuæ litteræ faciunt te inſanum. Scis quia Monachorum Pater, & ſacri Ordinis Inſtitutor, nec etiam Sacerdotii gradum attigit, inperſque Miſſarum multo tempore, etiam in die Paſchæ utrùm Paſchalis eſſet ſolemnitas ignoravit. Paulus primus Eremita & Antonius, Petrus & Paulus Apoſtoli, atque cæteri quorum laus eſt in Evangelio, non leguntur ſingulis diebus ſalutis hoſtiam immolaſſe. Frequentia contemptum parit, & in ipſa raritate creſcit reverentia Sacramenti.* Multis oſtendit ad dignè celebrandum requiri magnam juſtitiam, ideoque quotidianam celebrationem omnibus non convenire. Et ad ſui ordinis Sacerdotes ſcripſit Sanctus Pater Franciſcus: *Moneo & exhortor vos in Domino, ut in locis, in quibus morantur Fratres, una tantum celebretur Miſſa in die, ſecundùm formam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ. Si verò in loco plures fuerint Sacerdotes, per amorem charitatis ſit alter contentus audire celebrationem Sacerdotis alterius.* Eadem verba laudat in Euchologii ſcholiis Joannes Goar, atque infert: *En quibus evidenter deducitur Sancti illius ætate nondum Romanam Eccleſiam plures Miſſas eadem die celebrandi conſuetudinem ubique acceptam habuiſſe.*

Rectè dicit, *Ubique*. Quod enim Romana Eccleſia ſacrificium in eadem die & Baſilica iterare conſueverit ex antiquiſſima Patrum traditione, ſupra didicimus à Magno Leone. Quapropter opus eſt diſtinctione, inſigniter expoſita per Radulphum Decanum Tongrenſis Eccleſiæ: *Quoad Divinum officium hodiè omnium credulitas &* Cap. 22. *opinio divulgatur, quòd nullæ Eccleſiæ ſervent in illo ordinem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, niſi Fratres Minores, nec in aliquorum niſi in ipſorum Breviariis ac libris contineatur, ex eo quia Beatus Franciſcus in Regula præcipit, ut Clerici faciant divinum offi-*

cium

cium ſecundùm dictum ordinem, ubi Breviaria habere poſſunt. Hujus autem rei Romæ contrariam didici veritatem. Nam olim quando Romani Pontifices apud Lateranum reſidebant, in eorum Capella ſervabatur Romanum officium non ità completè, ſicut in aliis Urbis Eccleſiis Collegiatis. Imò Clerici Capellares, ſive de mandato Papæ, ſive ex ſe, officium Romanum ſemper breviabant, & ſæpè alterabant, prout Domino Papæ & Cardinalibus congruebat obſervandum. Et hujus officii Ordinarium vidi Romæ à tempore Innocentii tertii recollectum. Et iſtud officium breviatum ſecuti ſunt Fratres Minores. Indè eſt quod Breviaria eorum & libros officii intitulant ſecundùm conſuetudinem Romanæ Curiæ, non autem curaverunt mores aliarum Eccleſiarum Urbis Romæ recipere & obſervare. Romana Eccleſia habebat tunc duplex officium, ſeu duplicem officiandi modum. Alium in Palatina Capella, alium in Urbicis Baſilicis. Et Prior unicam de die admittebat Miſſam. Cauſa, licet ignorare me fatear, poſſit fuiſſe bina. Prima, quòd Papalis Capella non ſit titulus ad Miniſterium populi. Secunda, quòd Græcorum Epiſcopi ac horum Legati iſtic cum Papa paſſim celebrarent ac procederent, ideoque ſaltem illic Apoſtolica Sedes ſe iſtis accommodaret. Dico, *Saltem illic:* Quod enim in publicis Baſilicis iſti Romanis ritibus, etiam iteratis in eadem Baſilica Miſſis, ſe accommodare olim debuerint, ac ſemper accommodaverint, lucet ex laudato Sancti Leonis ad Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham Reſcripto. Sancti Petri Romanam ac Sancti Marci Alexandrinam Eccleſias urget debere eſſe concordes, & proſequitur:

Epiſt. 81, cap. 2.

Propter hoc remeanti filio noſtro Poſſidonio Presbytero hanc ad Fraternitatem tuam Epiſtolam dedimus perferendam, qui noſtris proceſſionibus atque ordinationibus frequenter interfuit, & toties ad nos miſſus, quid in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritatis teneremus, agnovit. Conſtantinopoli in Patrum Prædicatorum Conventu repertus contra Græcorum Schiſma eruditus Tractatus hanc refert ipſorum in nos calumniam: *Latini Sacerdotes ter quater uno die celebrant ſuper uno Altari.* Eſt ſtivola. Nam ipſorum olim Epiſcopi & Patriarchales Legati idem Romæ frequenter fecèrunt, aut certè cum facientibus Epiſcopis proceſſerunt. Sanctus itaque Franciſcus, quo ordinem ſuum firmius alligaret Sedi Apoſtolicæ, non commune Romanæ Civitatis, ſed Papalis Capellæ proprium officium illi impoſuit, atque adeò omnes ſuas Eccleſias voluit unica per diem Miſſa eſſe contentas. Et hinc lucet quotidiani ſacrificii conſuetudinem tunc non viguiſſe apud omnes paſſim Presbyteros, & Sancto Franciſco non placuiſſe.

Eſt tamen antiquiſſima apud Eccleſias. Etenim in ſexto Monaſticarum inſtitutionum libro Joannes Caſſianus ſcribit caſtitatem omni Monacho penitus neceſſariam, atque adjungit:

Cap. 8.

Quid nos conveniet facere, qua puritate oportebit cuſtodire noſtri corporis atque animæ caſtitatem, quos neceſſe eſt quotidiè ſacroſanctis Agni carnibus veſci, quas neminem immundum contingere etiam veteris legis præcepta permittunt? Palàm loquitur de Monaſteriorum Presbyteris: Et quòd eadem Monaſteria ſolis Sabbathis ac diebus Dominicis Collectas ſeu ſynaxes agerent, tradit idem

Cap. 26.

Caſſianus in quinto libro, adeoque iſta quotidiana ſacrificia erant Miſſæ privatæ. Et adversùs Gennadium Maſſilienſem, qui in Eccleſiaſticorum dogmatum libro populum non quotidiè, ſed in ſolis diebus Dominicis communicare ſuadet, ſcribit ad neſcio quem Guntardum Amalarius Fortunatus: *Comperi te Anchoram mentis tuæ fixiſſe in pelago, & non in portu. Fixiſti illam in Gennadio Maſſilienſi Epiſcopo. Hortor ut potiùs figas illam in portu tutiſſimo, Auguſtino. Hortatus eſt te Gennadius ut præcipuè per dies Dominicos communices: Fortè non erat conſuetudo illius, ut per ſingulos dies Miſſam celebraret.* Quotidiani Sacrificii conſuetudinem ſupponit etiam Gennadii, qui tamen non Epiſcopus, ſed dumtaxat Presbyter fuit, tempore viguiſſe. Exſtat epiſtola in ſpicilegio Lucæ Dacherii. Et venerabilem Caſſium Narnienſem Epiſcopum, quòd quotidiè celebrarit, laudari à Magno Gregorio, ſuprà teſtatus eſt Walafridus Strabo. Hæc in quarto Dialogorum libro ſunt verba Gregorii:

Cap. 56.

Vir vitæ venerabilis Caſſius Narnienſis Epiſcopus quotidiè offerre conſueverat Deo ſacrificium, ſeque in lachrymis inter ipſa ſacrificiorum arcana mactabat. Verùm quod Monaſteriorum in Oriente Presbyteri non niſi per annum ſemel offerrent in Cœna Domini, undè Walafridus hauſerit, ignoro. Hæc ſunt ejus verba:

Cap. 20.

Alii, ut ex Patrum collationibus diſcimus, ſemel in anno communicandum cenſebant, ut videlicet diuturna præparatione Corpus & animam purificantes, tandem ad Communionem Menſæ Cœleſtis dignè pertingerent. Patrum Collationes agunt de quorumdam Laicorum Monachorum conſuetudine, ideoque ad ipſorum Presbyteros admodum inconcinnè transferuntur. Quod hi frequentiſſimè celebrarint, docent etiam Sancti Sophronii ſpirituale Pratum, & Lauſiaca Hiſtoria Palladii Epiſcopi Helenopolitani. Ad veritatem magis accedunt hæc Walafridi verba, quibus quotidianam celebrationem ſuadet, ac pergit: *Quantum mentis vel corporis graviores maculæ non obſiſtunt, panem & ſanguinem Dominicum, ſine quibus vivere non poſſumus, jugiter ambiamus, & deſiderio illius tuitionis potiùs quàm præſumptione noſtræ puritatis ſumamus, imitantes primitivæ Eccleſiæ ſtudium ſalutare, de quo in Actibus Apoſtolorum ita ſcriptum eſt;* ERANT AUTEM PERSEVERANTES IN DOCTRINA APOSTOLORUM ET COMMUNICATIONE FRACTIONIS PANIS. *Et infrà:* QUOTIDIE QUOQUE PERDURANTES UNANIMITER IN TEMPLO, & FRANGENTES CIRCA DOMOS PANEM, SUMEBANT CIBUM CUM EXULTATIONE. Affirmat Apoſtolos quotidiè celebraſſe. Verùm ad iſta Sancti Lucæ de Apoſtolis verba ſcribit S. Joannes Chryſoſtomus:

Hom. 7.

Panem dicens videtur mihi hoc loco ſignificare jejunium & auſteram vitam. Quod ipſum confirmat in alia ſuper Apoſtolorum Actus Homilia. Et hinc de Apoſtolis, quod in dies celebrarint, nullibi eſſe ſcriptum, non malè

Hom. 43.

aſſeruit in litteris ad Fratrem Alexandrum Petrus Bleſenſis. Et adjunxit: *Tamen ne in domo*

tua

Digitized by Google

tua fieret ſcandali generalis occaſio, ut obſtrueretur os loquentium iniqua, tibi fraterna charitas ſingulis diebus offerre hoſtiam ſpeciali devotione indulſit. Carthuſianus ordo ſemper ignoravit Monaſtici rigoris diſpenſationes: Quare hæc fratri Alexandro facta gratia demonſtrat quotidianam celebrationem fuiſſe etiam tunc admodum favorabilem. Et Sanctum Leonem ſecundum, qui ſepties aut novies in uno die celebraſſe laudatur, conſtat omni die celebraſſe. Diſertè id affirmant Walafridus Strabo ac Honorius Auguſtodunenſis. Et Apoſtolus noſter Bonifacius, licèt ſemel duntaxat per diem, quotidiè tamen celebraſſe laudatur ab eiſdem Scriptoribus. Et de Alcuino

Cap. 69. Flacco ſcribit Micrologus: *Albuinus Magiſter Caroli Imperatoris, rogatu Sancti Bonifacii Archiepiſcopi, fertur Miſſales orationes de Sancta Trinitate compoſuiſſe, & in ſecunda feria de Sapientia, in tertia de Spiritu Sancto, in quarta de Charitate, in quinta de Angelis, in ſexta de Cruce, in Sabbatho de ſancta Maria.* Quod ipſum teſtantur alii Francorum Scriptores. Fecit id venerabilis Albuinus ob rationes varias, quarum una Sacerdotibus ſuadebat quotidianam celebrationem. Pietati huic fuerunt quidam adeò tunc affixi, ut Angilramnum ſanctæ Mariæ Centulenſis Abba-

Lib. 4. c. 16. tem, dum ageret animam, voluiſſe celebrare etiam in lecto, referat in ejuſdem Cœnobii Chronico Monachus Hariulphus. Et in tertio ſuper Sancti Benedicti Regulam libro ſcribit venerabilis Abbas Rupertus: *Dicere propoſui, cur beatus Benedictus in Regula ſua nihil ordinaverit de Miniſterio Altaris, quia videlicet hodie nonnullas animas ignorantia ſui negligentes facit illius internæ pulchritudinis, propter quam ad ſacri Altaris officium meruerunt adſciſci. Nam quia Monachi ſunt, & beatus Benedictus Monachis ordinavit opus manuum, penè obliviſcuntur quod Sacerdotes ſunt: Maximè quia idem Pater ſacri Altaris officium in Regula ſua Monachis, quomodo vel quali ſtudio frequentare deberent, non inſtituit. Relinquenda aliis eſſet noſtro ſilentio ſua intentio, qua intenti circa opus manuum, de quotidiana celebratione Miſſarum parvum aut nullum dicuntur habere ſtudium, niſi ſollicitarent pleroſque Fratrum ſimpliciorum ex Cœnobiis noſtris, quod multis didicimus experimentis.* Demonſtrat quotidianum etiam Monachi ſacrificium manuali operi plurimum prævalere: Habemus & teſtem antiquiſſimum Sanctum Irenæum. Euchariſticum ſacrificium & quotidianas antiqui populi oblationes laudat, atque adjungit: *Sic & ideò nos quoque offerre Dominus vult munus ad Altare frequenter ſine intermiſſione.* Lib. 4. c. 34.

Porrò de Græcis ſcribit ad Guntardum Amalarius Fortunatus: *Græcorum aliquorum Presbyterorum conſuetudo eſt, ut à quinta Feria ſe præparent & ſanctificent ad Miſſam.* Utique per abſtinentiam à commercio uxorio. Quod ipſum nuper firmavit ac innovavit pro conjugatis Græcorum Sacerdotibus Clemens octavus. Et hinc Monachis, aut etiam ſæcularibus à vinculo iſto liberis Sacerdotibus quotidie celebrare eſt omninò conceſſum. Et Monaſteriorum Presbyteris fuiſſe olim familiare, jam audivimus à Joanne Caſſiano. Quocircà quotidiana celebratio & antiquiſſima eſt, fuitque ſemper frequentiſſima: Verùm probet ſemetipſum homo. Eſt opus magnæ juſtitiæ, magnæ animæ & corporis puritate. Videatur Walafridus Strabo, ac prima Sancti Auguſtini ad Januarium Epiſtola. Et hinc Martinus Lutherus, dum de abroganda privata Miſſa ſcripſit librum, paſſus eſt conſcientiæ fluctum memoratum à Joanne Eckio: *Lutherus ait ſæpè ſibi palpitaſſe cor tremulum, & reprehendens objeciſſe, Tu ſolus ſapis? Totne erraverunt univerſi? Tanta ſæcula ignoraverunt? Quid ſi tu erres, & tot tecum in errorem trahas damnandos æternaliter?* Et jure merito. Quòd enim Miſſa privata ſit Apoſtolicum, imò Divinum Inſtitutum, non eſt dubitandum. Eſt alibi pluribus oſtendendum. A. 1520.

DECRETUM SECUNDUM.

ALiud Alexandri ſecundi Decretum habemus apud Anonymum & Authenticum Eccleſiaſticorum rituum ſub Gregorii ſeptimi Pontificatu deſcriptorem, qui ſe ipſum titulat Mi-

Cap. 60. crologum: *Quidam officium de Sancta Trinitate in octava Pentecoſtes inſtituunt, quod & per totam ſubſequentem hebdomadam obſervandum putant. Sed non eſt authenticum. Nam quidam Leodienſis Stephanus idem officium compoſuiſſe aſſeritur, quod ab Apoſtolica Sede reſpuitur. Undè piæ memoriæ Alexander Papa de hac re inquiſitus, reſpondit juxta Romanum ordinem nullum diem ſpecialiter adſcribi debere ſolemnitati Sanctæ Trinitatis, ſicut nec ſanctæ Unitatis, præcipuè cùm in omni Dominica, imò quotidiè utriuſque memoria celebretur. Sciendum autem, quendam Albuinum Magiſtrum Caroli Imperatoris, rogatu Sancti Bonifacii Archiepiſcopi, Miſſales orationes de Sancta Trinitate compoſuiſſe.* Et infrà: *Incongruum videtur, unam Dominicam cum orationibus Albuini & cantu Stephani de Sancta Trinitate celebrari, cùm omnes Dominicæ authenticis abundent officiis, quæ non minùs nobis intimant honorem Sanctæ Trinitatis. Præfationem autem de Sancta Trinitate, quam in Dominicis diebus frequentamus, non ex Albuino, ſed ex Romana auctoritate ſuſcepimus. Nam hæc eſt una ex illis novem, quas ſolas Pelagius Papa Anteceſſor Gregorii conſtituit obſervari.* Laudati feſti originem exponit in Hiſtoriali Epitome Siffridus Presbyter Miſnenſis: *Carolus Magnus, cùm eſſet Chriſtianiſſimus, & circa Divinum cultum ſollicitus, rogavit Magiſtrum ſuum Albuinum, ut Hiſtoriam & Officium componeret de Sancta Trinitate, ut per hoc errores emendarentur, & dubia decede-*

ret

*ret devotio, & ſecuritas fidei augeretur. Quibus
peractis cœpit feſtum Trinitatis à multis clariùs
amplecti ac peragi, maximè à Germanis & Gal-
A. 801. lis, quorum Principum auctoritate fuerat ordina-
tum.* Errorem de Sancta Trinitate, qui tunc
graſſari conatus eſt, edicit in Chronico Ado
Archiepiſcopus Viennenſis: *Synodus magna Gra-
ni Aquis congregatur, in qua de proceſſione Spiri-
tus ſancti quæſtio agitatur, utrùm ſicut procedit à
Patre, ita procedat à Filio. Hanc quæſtionem Joan-
nes Monachus Hieroſolymitanus moverat, cùm Re-
gula & fides Eccleſiaſtica firmet Spiritum ſanctum
à Patre & Filio procedere.* Per Regulam intel-
A. 809. ligit Symbolum Sancti Athanaſii. Illud ipſum
ſcribit Regino Abbas Prumienſis, atque adjun-
git: *Quæſtionis definiendæ cauſa Bernarius Wor-
matienſis Epiſcopus, & Adelardus Abbas Monaſte-
rii Corbeiæ, Romam ad Leonem Papam miſſi ſunt.*
Per Aaronem Saracenorum Regem afflictæ tunc
Hieroſolymitanæ Eccleſiæ frequentes eleemoſy-
nas & grandia ſolaria tunc miſit Carolus, at-
que ita iſtius Clerici & Monachi erant frequen-
tes in Gallia. Ipſorum unus pro gratiarum actio-
ne peſſimum errorem iſtic ſeminavit. Graſſaba-
tur & Feliciana hæreſis, id eſt, per Felicem
Urgelitanum Epiſcopum reſuſcitata Neſtoriana.
Hinc ad muniendum & cuſtodiendum ab utra-
que peſte populum cantari Conſtantinopolita-
num Symbolum ad Miſſarum ſolemnia juſſit
Carolus, & ab omnibus coli feſtum Sanctiſſi-
mæ Trinitatis. Hinc Siffridus ſcribit ipſum
præſertim viguiſſe apud Germanos & Gallos,
L. 11. c. 1. hoc eſt, in Monarchia Francorum. Ex eadem
radice ipſum uti convenientiſſimum prædicat in
L. 12. c. 1. opere de Divinis Officiis Rupertus Abbas Tui-
tienſis: Videlicet homo Gallus, educatus in
Leodienſi Eccleſia, ubi ſingulariſſimè hoc fe-
ſtum viguiſſe, ſtatim audivimus à Micrologo.
Addit tamen ipſum non in prima, ſed celebrari
in ſecunda Dominica poſt Pentecoſten. Et hinc
liquet quòd libros iſtos non Leodii in Sancto
Laurentio, ſed Tuitii apud Coloniam ſcripſerit,
aut certè compleverit. Etenim in libro de ob-
ſervantia Canonum ſcribit Radulphus Decanus
Tongrenſis: *Super Octava Pentecoſtes magna eſt
adhuc diverſitas. Cùm enim Romani in hac Domi-
nica non ſervarent feſtum Trinitatis, aliquæ natio-
nes, ut Alemanni, eadem die ſervant Octavas Pen-
tecoſtes, in hebdomada & Dominica ſequenti ſervan-
tes officium Trinitatis. Alii, ut Gallici, plures illo
plenum faciunt die feſtum Trinitatis cum Octavis.*
Tuitium eſt in Germania: & Colonia, licet in
Gallia ſit, jam pridem tamen adhæſit Germanis.
Hinc & Sanctam Trinitatem tunc celebrabat Do-
minica ſecunda.

Feſtum paulatim profecit etiam ad alias gen-
tes. Etenim Sanctum Thomam Cantuarienſem
Sabbatho poſt Pentecoſten in Presbyterum, &
Dominica ſequenti conſecratum fuiſſe in Epiſco-
pum ſcribit Gervaſius Cantuarienſis Monachus,
& adjungit: *Conſecratus Thomas Archiepiſcopus
A. 1162. inſtituit feſtivitatem principalem Sanctæ Trinitatis,
ſingulis annis in perpetuum die octavarum Pente-
coſtes celebrandam. Unde & ipſe eadem die Miſ-
ſam celebravit.* Angli ſunt nobis Gallis vicini,
& moribus ſimiles: Quin imò terræ motus di-
citur nos interjecto mari diviſiſſe in duas gen-
tes. Hinc Sanctus Thomas cenſuit feſtum hoc
eodem cum Gallis die agendum. Et omnia L. 1. c. 38.
Hungaricæ Eccleſiæ feſta in ſuis legibus enume-
rans ad undecimi ſæculi finem Sanctus Rex La-
dislaus, nullam præſentis feſti fecit mentionem;
ejus autem proximus ſucceſſor Colomannus ſic
ſtatuit: *Officium de Sancta Trinitate poſt octavas* L. 1. c. 70.
Pentecoſtes celebretur. Feſtum admittit ac præcipit
juxta morem Germanorum. Et apud Gregorium
nonum ſcribit Alexander tertius Pontifex: *Fe-
ſtivitas Sanctæ Trinitatis ſecundùm conſuetudines
diverſarum Regionum à quibuſdam conſuevit in octa-* L. 2. Tit.
vis Pentecoſtes, ab aliis in Dominica prima ante 11. c. 2.
Adventum Domini celebrari. Ex qua tertia con-
ſuetudine videtur feſtum hoc tunc etiam extra
Galliam ac Germaniam viguiſſe.

At verò Romana Eccleſia, quod novitates
non facilè admittat, tardiſſima fuit ad novum
etiam hoc feſtum. Nam & in animæ gemma
ſcribit Honorius Auguſtodunenſis: *Quidam in
hac Dominica,* utique prima poſt Pentecoſten, L. 4. c.
Officium de Sancta Trinitate canunt, quod Romani 117.
non recipiunt. Nec ſolus Alexander ſecundus du-
xit non admittendum, ſed etiam integro poſt
ipſum ſæculo Alexander tertius reſcripſit: *Eccle-
ſia Romana in uſu non habet, quod in aliquo tempore* Tit. 9. c.
celebret ſpecialiter Sanctæ Trinitatis feſtivitatem, 2.
*cum ſingulis diebus Gloria Patri & Filio, & Spiritui
ſancto, & ſimilia dicantur ad laudem pertinentia
Trinitatis.* Et quia Reſcriptum hoc Gregorius
nonus inſeruit ſuis Decretalibus, clarum eſt ip-
ſius tempore iſtud feſtum à Romana Eccleſia nec-
dum fuiſſe acceptatum. Porrò qui poſt Urba-
num ſextum floruit, in libro de Canonum Ob-
ſervantia ſcribit Radulphus Decanus Tongren-
ſis: *Hodiernis temporibus Romæ & in Curia Roma-
na ſolemnis habetur feſtivitas Sanctæ Trinitatis in
octava Pentecoſtes, quod etiam plures Alemanni po-* C. 16.
ſteà cœperunt ſequi. Addit feſtivitatem hanc ibi-
dem cum octava celebrari. Quis Pontifex ipſam
admiſerit, uſque huc ignoro. Cur in primam à
Pentecoſte Dominicam Roma admiſerit, colligi
poteſt ex Clementis tertii apud laudatum Grego-
rium Reſcripto: *Feſtum Pentecoſtes caret octava.* C. 3.
Die Dominica incipit, & in Sabbatho finitur.
Uti enim Quadrageſima præſentem temporalis
pœnitentiæ, ita Quinquageſima futurum perpe-
tuæ gloriæ diem & curſum ſignificat, ideoque
octavæ non habet finem, aut occaſum. Et glo-
ria iſta non eſt aliud quàm Divinæ Trinitatis
fruitio: Hinc illius feſtum Romana Eccleſia re-
ctè judicavit Quinquageſimæ continuandum.

Porrò Græcis feſtum hoc eſt uſque hodie igno- F. 160.
tum. Etenim in jure Græco-Romano Impera-
toris Manuelis Comneni famoſa de feriis lex
enumerat feſta ipſorum omnia, & hujus nullam
facit memoriam. Et in prima poſt Penteco-
ſten Dominica Græci celebrant feſtum omnium
Sanctorum. Hinc de Conſtantinopoli obſiden-
te Turcarum Principe Mahomete ſecundo ſcri-
bit Orthodoxus Michaelis Ducæ Nepos: *Tyran-
nus die Dominica Urbem ab omni parte oppugnare* C. 39.
cœpit. Dominica autem illa erat feſtivitas omnium

Sanctorum, Maii dies vigeſimus ſeptimus. Factum id ſuit quinti decimi ſæculi anno quinquageſimo tertio; Paſcha tunc incidit in Kalendas Aprilis, ideoque dies vigeſima ſeptima Maii erat Dominica prima poſt Pentecoſten. Et in Synaxario ſcribit Nicephorus Calixtus: *Die Dominica poſt Pentecoſten ubique per univerſam terram exiſtentium, ſive in Aſia, ſive in Africa, ſive in Europa, Auſtro atque Septemtrione, Sanctorum omnium diem feſtum celebramus*. Et morem hunc eſſe Græcis antiquum demonſtrat Imperatoris Leonis Philoſophi oratio, dicta *Dominica poſt Pentecoſten in univerſæ terræ Sanctos univerſos, quando generis noſtri adverſarium ſuis in certaminibus proſtraverunt, & univerſalis Dei Eccleſia illos honorat*. Et hinc intellige Theodorum Balſamonem: *Monachi ſuarum fundationum conſtitutionibus coguntur amplius jejunare, ſcilicet à feſto omnium Sanctorum*. Omnis olim Græcia Sanctorum Apoſtolorum Petri ac Pauli feſto præmittebat ſolenne jejunium, & inchoabat à feria ſecunda poſt feſtam omnium Sanctorum Dominicam. Et quia hæc erat mobilis, iſtud jejunium quandoque æquale fuit Quadrageſimali. Ipſum Balſamon affirmat ſuo tempore in ſolis Monachis permanſiſſe. Eamdem Dominicam Græci appellant primam Sancti Matthæi. Quatuor Evangelia non permixtim, ſed continua ſerie illi legunt ad Miſſam: Sancti Joannis à Paſchate ad Pentecoſten, Sancti Matthæi à noſtra hac Dominica uſque ad Septembrem, Sancti Lucæ à Dominica poſt Exaltationem Sanctæ Crucis uſque ad Dominicam Tyrophagiæ, Sancti Marci Evangelium à prima Quadrageſimæ Dominica uſque ad Paſcha. Omnium fidelium animarum commemorationem etiam celebrant; feria quinta ante Pentecoſten. Ita habes in Nicephori Calixti Pentecoſtario. Eamdem faciunt feria ſexta ante Dominicam Septuageſimæ.

DECRETUM TERTIUM.

DEcretum, quo ex Gregorio ſecundo Nicolaus ſecundus conſanguinitatem atque affinitatem extendi declaravit in ſeptimum uſque gradum ad dirimenda matrimonia, quidam evacuaturi, & perſeveraturi in pertinaci ſuo incœſtu, dixerunt gradus hos juxta Romanorum Principum leges eſſe computandos, adeoque fratrem & ſororem eſſe in ſecundo, conſobrinos in quarto, ſobrinos in ſexto gradu. Romanæ enim, adeundarum hæreditatum modum præſcribentes, leges tot in tranſverſa linea gradus ponunt, quot numerant ex utroque latere, dempto tamen ſtipire, capita. Eccleſiaſtica in conſtituendis conjugii impedimentis computandi modus eſt longè diverſus. Iſtos ergo computiſtas in quadam ſua Synodo damnavit iterum Alexander ſecundus. Synodale Decretum eſt longius, exſtatque apud Gratianum, & in Decreto Sancti Ivonis Epiſcopi Carnutenſis. Omnem Italiam turbavit hæc quæſtio, ideoque laudatum Decretum ſingulari ad Joannem Ceſænæ Epiſcopum & Ravennatis Eccleſiæ Archidiaconum opuſculo defendere atque exponere coactus fuit Sanctus Petrus Damiani. (Opuſ. 8.) In iſtis præſertim Eccleſiis contentio bulliebat. Eadem de re idem Petrus ad neſcio quem Presbyterum ſcripſit eruditam Epiſtolam. (L. 5. Epiſt. 27.) Sed neque ſic ceſſarunt inceſtuoſa conjugia. Quare iſto ipſo anno aliam Romanam Synodum congregavit idem Pontifex, & omnes illos, qui talia conjugia aut deinceps contraherent, aut jam contracta non defererent, Eccleſiaſtica communione privavit. Utramque Synodum laudat, & eodem anno factam affirmat in opuſculo de contemptu ſæculi laudatus Petrus Damiani, addens nec tunc ex millibus vix unum Apoſtolicis juſſionibus obtemperaſſe.

Iſtum à quibuſdam prætenſum computandi modum tenuit ſemper, & uſque nunc tenet omnis Orientalis Eccleſia. Etenim in libro de matrimonialibus cauſis ſcribit Matthæus Monachus: *Gradus aliqui dictos perhibent à translatione graduum ſcalæ. Quippè ſicut per eos aſcenditur ac deſcenditur, ita per gradus cognationis tam adſcendentes quàm deſcendentes inveniuntur. Qui verò ſic adfecti non ſunt, ex tranſverſo cognoſcuntur. Cæterùm gradus ita comparati ſunt, ut ſecundùm ordinem generationum procedant. Quippè receptum eſt, ut quælibet generatio gradum unum abſolvat. Deindè quidam in latitudinem, quidam deorsùm extenduntur. Qui in latitudinem, eundem inter ſe ordinem ſervant. Nam qui liberi ſunt, primum omnes gradum implent, qui fratres, ſecundo inter ſe gradu junguntur, licèt plures numero ſint quàm decem*. Decem fratres per decem generationes ſunt, & tamen inter primum & decimum non ſunt decem gradus, ſed ſoli duo. Quòd nempè omnes illæ generationes ſint ejuſdem vicinitatis ad commune principium. Eadem tradit in jure Græco-Romano Demetrius Chomatenus Theſſalonicenſis Epiſcopus, atque adjungit: *Pater ad filium nullo modo graduatur*. (F. 311.) *Propterea quod radix hujus eſt atque principium, unus gradus filius cum patre eſſe cenſetur. Duo autem germani, quia ex duabus progrediuntur generationibus, duos quoque gradus faciunt*. Conſobrinos in quarto, ſobrinos in ſexto, ipſorum proles in octavo, patruum & neptem affirmat eſſe in tertio gradu, & ſic deinceps. Errat patrem & filium nullo diſtingui gradu: Diſtinguit unico Matthæus Monachus, in Legum Synopſi Michael Attaliates, aliique Græci conſtanter tradunt. Et quidem ſexti gradus, ſeu ſobrinorum nuptias à multis ſæculis diremerunt, Patriar-

cha

cha autem Siſinnius ſecundua legem extendit ad
gradum ſeptimum: Exindè ſobrinus nequiir du-
cere filiam ſobrini. Et hanc formam aliqui
tentatunt inducere in Latinam quoque Eccle-
ſiam, ipſoſque merito proſcripſit noſter Papa
Alexander. Etenim ſeptimus Græcorum gra-
dus eſt nobis mixtus ex quarto & tertio, at-
que ita iſte computus Gregorii ſecundi De-
cretis plurimùm adverſatur. Cunctos Græcæ
formæ anfractus exponere non ſpectat ad præ-
ſentem locum.

DECRETUM QUARTUM.

QUartum Decretum refert ſuprà memoratus
Micrologus: *In Septuageſima Heptateuchum*
C. 47. *incipiunt. Undè & Alexander Papa ſecundus*
conſtituit, ut Reſponſoria de eadem hiſtoria in eadem
Dominica incipiantur. Alleluja etiam in Sabbatho
ad Veſperam juſſit dimitti ante Septuageſimam.
C. 16. Quod ipſum confirmat Radulphus Decanus Ton-
grenſis. Et hoc Decretum culpant Græci Schiſ-
matici. Etenim famoſus Conſtantinopoli reper-
tus tractatus habet & hanc calumniam: *Latini*
à Septuageſima uſque ad Paſcha non cantant Allelu-
ja. Affirmant non debere aliis linguis Dominum ve-
nerari, niſi iſtis tribus, ſcilicet, Hebraica, Græ-
ca, & Latina.

Primi calumniæ auctores fuerunt in litteris ad
Joannem Tranenſem Epiſcopum Michael Ceru-
larius Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Leo
Acridenſis Epiſcopus, Metropolita Bulgaro-
rum: *Alleluja in Quadrageſima non pſallitis, ſed*
ſemel in Paſcha tantummodò, quod interpretatur,
DOMINUS VENIT, LAUDATE, HY-
MNUM DICITE, ET BENEDICITE EI.
Ergo ſecundùm hoc neque LAUDATE DOMI-
NUM, *neque* BENEDICTUS QUI VE-
NIT, *pſallitis. Et iſtud Alleluja eſt Hebraicè di-*
ctum. Calumnia videtur ſibi ipſi non cohærere.
Etenim ſi Alleluja cantemus in ſolo Paſchate,
quomodo illud omittimus in ſola Quadrageſima,
& cur indè ſingulariter culpamur? Interim quod
ipſum Romana Eccleſia olim cantaret in ſolo Pa-
L. 7. c. 19. ſchate, credidit Hermias Zozomenus: *Singulis*
annis dumtaxat ſemel Romæ Alleluja canunt, pri-
ma die Paſchalis feſti, ut à multis Romanis hic
Hymnus juris jurandi inſtar tum audiri tum cantari
expetatur. Verùm longè aliter ſcribit in libro
adversùs Vigilantium Sanctus Hieronymus: *Vi-*
C. 1. *gilantius, ſeu veriùs Dormitantius, immundo ſpi-*
ritu pugnat contra Chriſti Spiritum, damnandas di-
cit eſſe vigilias, & numquam niſi in Paſcha Alleluja
cantandum. Abſit Romanam Eccleſiam fuiſſe
Vigilantianam: Abſit ut ob ejus ſacrum ritum
Vigilantius à Sancto Hieronymo notetur de hæ-
reſi atque damnetur. Hæretici ſunt paſſim Gy-
rovagi: Iſtud de Romana Eccleſia mendacium
Vigilantiani poſſint in ſui erroris adjutorium ſpar-
ſiſſe per Orientem, & Zozomenus credidiſſe.
Etenim circa plura ad Latinam Eccleſiam ſpe-
ctantia eſt hallucinatus.

Laudati Hymni primam originem docet nos
in libro de Prophetarum vita ac morte Sanctus
Epiphanius: *Aggeus Propheta etiamnum juvenis*
è Babylone Hieroſolymam reverſus, de populi reditu
vaticinatus eſt, ac templi Hieroſolymitani inſtaura-
tionem prævidit. Primus illic Alleluja cecinit, quod C. 10.
interpretari poſſumus, Laudemus Deum vivum.
Undè nos uſurpare hodiè ſolemus Alleluja. Qui eſt
Aggei Hymnus & Zachariæ. Hymnum igitur à
Synagoga acceptum Apoſtoli derivarunt in Ec-
cleſias. Nec ſine fundamento. Etenim Babylo-
nicæ captivitatis ſolutio, & Salomonicæ Baſili-
cæ reſtauratio dumtaxat fuerunt noſtræ è Diaboli-
ca captivitate per JESUM Chriſtum Redem-
ptionis, ac in plenam cum immortalitate juſti-
tiam, & per ipſam in primæva, imò primævis
longè ſanctiora Divinæ Majeſtatis templa repara-
tionis prænunciativa ac promiſſiva Sacramenta:
Hinc longè potiori jure nos in his, quam Judæi
in iſtis cantamus Alleluja. Hinc nobis aſſiduè
cantandum Apoſtoli præceperunt. Quot in quo-
vis feſto Pſalmi cantandi, & quoties Alleluja
ſit adjungendum, decidit ſecunda Toronenſis
Synodus, & ſubnectit: *Quod Angelo oſtendente* C. 18.
Patres didicerunt. Per Patres intelligit primæ-
vos Ægypti Monachos, quos quomodo Ange-
lus Pſalmos & Alleluja in Divinis Officiis
cantare docuerit, multis exponit in ſecundo
Monaſticarum inſtitutionum libro Joannes Caſ-
ſianus. Et dum Alexandrinum Serapidis fanum C. 5. 6.
in Chriſtianam Baſilicam convertere pararent
ſub Arcadii Imperio fideles, de Magno Gen-
tilium Sacrilegiorum Protectore Olympio ſcri-
bit Hermias Zozomenus: *Olympius concubio* Lib. 7. c.
noctis ejus, poſtquam ſuperveniente die hæc tran- 15.
ſacta ſunt, ſubaudivit quemdam in Serapidis
Templo Alleluja cantantem. Et quoniam foribus
clauſis & conſtante quiete neminem conſpiceret,
ſed ſolam tantummodò audiret vocem Pſalmi,
præſagium intellexit, & clam omnibus Templo
egreſſus, in Italiam trajecit. Præmonſtrabat An-
gelus illic non ampliùs vanum Serapidem, ſed
Divinam Majeſtatem conſueto Eccleſiæ Hymno
glorificandam. Neque hæc ſunt admiranda.
Quod enim turbas multas Alleluja in Cœlo can- Cap. 19.
tantes atque iterantes audiverit, teſtatur in Apo-
calypſi Sanctus Joannes Apoſtolus. Nempè tur-
bas illas, quas alibi vocat Turbam magnam col-
lectam ex omnibus populis, gentibus, tribubus
& linguis, ac ſtantem ante thronum. Et addit
Cantici cauſam: *Quia venerunt nuptiæ Agni.*
Hoc eſt, Quia vivum & verum Divinæ Maje-
ſtatis Templum tunc ex omnibus electis non
dumtaxat reparatum ſit, ſed & dedicatum in ſem-

piternam gloriam, adeoque advenerit verum tempus cantandi Hymni, quem ſanctus Epiphanius titulat Prophetarum Aggei & Zachariæ. Quod ergò Apoſtoli & à Prophetis & ab omni poſtmodum Synagoga in Sacramento cantatum, & ab omni triumphante Dei Regno in perpetuas æternitates cantandum noverant, cantari voluerunt etiam à militante Eccleſia, atque ita Chriſti Domini Regnum in nobis inchoari.

Cantum hunc eſſe Apoſtolicum Inſtitutum, lucidè affirmat in litteris ad nobilem Marcellam
Ep. 137. Sanctus Hieronymus: *Nuper quæſiſti, quid ea verba, quæ ex Hebræo in Latinum non habemus expreſſa, apud nos ſonarent, curque ſine interpretatione ſint poſita, ut eſt illud Alleluja? Ad quod breviter reſpondemus, ſive ſeptuaginta Interpretes, ſive Apoſtolos id curaſſe, ut quoniam prima Eccleſia ex Judæis fuerat congregata, nihil ad credentium ſcandalum innovarent, ſed ita ut à parvo imbiberant traderent, poſteà verò quam in univerſas gentes Evangelii dilatatus eſt ſermo, non potuiſſe ſemel ſuſcepta mutari. Licèt & illud Origenes aſſerat propter vernaculum linguæ uniuſcujuſque idioma non poſſe ita apud alios ſonare, ut apud ſuos dicta ſunt, & multò meliùs eſſe non interpretata ponere, quàm vim eorum interpretatione tenuare. Igitur Alleluja exprimitur Laudate Dominum.* Adeò tunc erat familiaris Hymnus, ut laudatus Doctor ſcribat de ipſo ad nobilem vir-
Ep. 27. cap. 10. ginem Euſtochium: *Quo ſigno Monachi vocantur ad Collectam.* Nec enim tantùm in Eccleſia à Clericis cantabatur aut Monachis, ſed erat & Laicorum in durioribus operibus celeuma. Etenim de Paleſtinæ ruſticis ad eandem Mar-
Ep. 17. cellam ſcribit idem Doctor: *Quocumque te verteris, arator ſtivam tenens Alleluja decantat.* Quod ipſum eiſdem verbis repetit in ſequenti ad ipſam Epiſtola, & adjungit: *Hæc ſunt in hac Provincia carmina, hæ amatoriæ cantilenæ, hic paſtorum ſibilus, hæc arma culturæ.* Impura cantica eſſe peſſimam populi peſtem clamant omnes Patrum Homiliæ. Hinc qui ipſa in Alleluja tranſmutarit etiam apud ruſticos, Sancto Hieronymo Paleſtina Eccleſia plurimum obligatur. Et per hanc caſtitatem perſuaſit multis nobilibus in Paleſtina potiùs quàm in Italia habitare. Ipſa enim etiam elementa ab impuris cantibus corrumpi, aliquoties teſtatur Sanctus Joannes Chryſoſtomus.

Alleluja eſt vocabulum Hebraicum, & adversùm ejus à Michaele Cerulario datam interpretationem rectè repoſuit Cardinalis Humbertus: *Scimus Alleluja Hebraicè dictum, & Latinè interpretari,* LAUDATE DEUM, *ſed quod etiam,* DOMINUS VENIT, *aut* BENEDICTUS QUI VENIT, *interpretetur, neſcimus, nec niſi à vobis hactenus audivimus.* Loquitur ex laudata Sancti Hieronymi ad Marcellam Epiſtola. Nempè calumniæ conſueverunt omnibus pedibus claudicare. Eſt Canticum adeò ſanctum apud omnes ac venerabile, ut de ipſo ad Comitem
Epiſt. 178. Paſcentium dixerit Sanctus Auguſtinus: *Sciendum eſt, Amen & Alleluja, quòd nec Latino nec Barbaro licet in ſuam linguam transferre, Hebræo cunctas gentes vocabulo decantare. Non enim in Africa, aut in cuncta Barbaria, ſed in Syria, ubi & ipſa caro voluit de Virgine naſci Dominica, decuit vel oportuit verba fidei compendioſè firmare.* Et in populari de diverſis ſermone ſcribit de Hæreſibus: *Suut filiæ malæ, filiæ non ſimilitudine morum, ſed Sacramentorum. Habent & ipſæ Sacramenta noſtra, habent Scripturas noſtras, habeut Amen, & Alleluja noſtrum habent.* Voces *Amen* & *Allelu- C. 17.
ja* numerat inter Catholicæ Eccleſiæ Sacramenta, ſeu inter fundamentales ritus, quos nullus umquam etiam Hæreticus tentavit proſcribere aut transferre in aliam linguam, & quorum cauſa omnes Hæreſes ſint adhuc Dei filiæ, & noſtræ ſorores. Quid ſanctius voce, *Deo gratias?* Ipſam tamen proſcripſerunt Donatiſtæ, Alleluja non auſi tangere. In omnes Eccleſiæ ritus & Lutherani & Calviniſtæ ſunt impiiſſimè graſſati: Nobiſcum tamen cantant Alleluja. Quod in alienam linguam transferri non poſſit, in ſuperius laudata ad Marcellam Epiſtola dixit nobis ex Origene Sanctus Hieronymus, & repetit in Epiſtola ad Damaſum Pontificem.

Quomodo igitur ipſe in iſtis eiſdem locis interpratatur ac transfert non ſolùm Alleluja, ſed etiam Amen & Oſanna, voces æquè ſacroſanctas? Reſpondeo cum Sancti Auguſtini ſecundo libro de doctrina Chriſtiana: *Hebræa verba non interpretata ſæpè invenimus in ſacris libris, ſicut Amen, Alleluja, Racha, & Oſanna. Quorum partim propter ſanctiorem auctoritatem, quamvis interpretari potuiſſent, ſervata eſt antiquitas, ſicut eſt Amen & Alleluja; partim verò in aliam linguam transferri non potuiſſe dicuntur, ſicut alia duo quæ*
poſuimus. Et in laudata diſputatione cum Co- C. 11.
mite Paſcentio: *Amen & Alleluja nec Latino nec Barbaro licèt in ſuam linguam transferre.* Et in quadrageſimo primo ſuper Sancti Joannis Evangelium tractatu ad hæc Domini verba, *Amen Amen dico vobis,* ſcribit: *Amen interpretatur verum, & tamen non eſt interpretatum, cùm potuiſſet dici,* VERUM DICO VOBIS. *Nec Græcus hoc interpres auſus eſt facere, nec Latinus, nam hoc verbum nec Græcum eſt nec Latinum, ſed Hebræum. Sic manſit, non eſt interpretatum, ut honorem haberet velamento ſecreti: Non ut eſſet negatum, ſed ne viIeſceret nudatum.* Et in quinto decimo libro
adversùs Fauſtum: *Amen interpretatur verum,* C. 9.
non quomodocumque, ſed myſtica Religione. Diſtinguit duplicem poſſibilitatem: Naturalem ac moralem. Etenim in moribus illud poſſumus quod jure poſſumus. Quidquid non licet, Eccleſia non poteſt. Ex quo principio dixit ſuprà cum Origene & Sanctus Hieronymus eaſdem voces transferri non poſſe, ne ſancta ipſarum *vis tenuaretur.* Conſonat in ſecundo de Eccleſiaſticis Offi-
ciis libro & Sanctus Iſidorus: *Aleluja ſicut & Amen,* C. 13.
de Hebræa in aliam linguam nequaquam transferuntur, quia interpretari nequaquam queaut, ſed ſicut ajunt Doctores, ſervatur in eis antiquitas propter ſanctiorem auctoritatem. Sunt laudata Sancti Auguſtini verba ex libris de Doctrina Chriſtiana. Loquuntur hi Patres de publicis Eccleſiæ libris & officiis: in his enim ſolis transferri non poſſunt laudatæ voces. Eas Eccleſiaſticæ eruditionis gratia in ſuis libris tranſtulit laudatus Hieronymus.

Ad-

Addidit idem Doctor & aliam rationem: *Sive ſeptuaginta Interpretes, ſive Apoſtoli id curarunt, ut quoniam prima Eccleſia ex Judæis fuerat congregata, nihil ad credentium ſcandalum innovarent, ſed ita ut à parvo imbiberant traderent, poſteà verò quam in univerſas gentes Evangelii dilatatus eſt ſermo, non potuerunt ſemel ſuſcepta mutari*. Canticum iſtud erat in Synagoga adeò ſolemne & ſanctum, ut nec ſeptuaginta Interpretes nec Apoſtoli, quoniam ſine popoli ſcandalo non poterant, judicarint alterandum. Et ab iſto judicio nullus ſucceſſor Epiſcopus præſumpſit recedere. Quæ è gentibus fideles à Moſaicæ legis jugo abſolvit, Apoſtolica Synodus retinendam duxit abſtinentiam à ſanguine & ſuffocato: Modicas iſtas reliquias voluit eſſe non contemptæ à gentibus legis profeſſionem, & utrique populo fibulam pacis. Hoc ipſum omnis ſemper Eccleſia cenſuit de noſtro Cantico. Quòd in æterna vita Electi omnes ſint Hebraica lingua locuturi & Deum laudaturi, eſt multorum opinio: Hinc enim illos Alleluja cantantes audivit in Apocalypſi Sanctus Joannes Apoſtolus. Unitatem hanc inchoari in militante Eccleſia voluit Divina providentia, aut certè præſignari.

Tertiam rationem ſcribit in animę gemma Honorius Auguſtodunenſis: *Miſſa tribus linguis, Hebræa, Græca & Latina cantari præcipitur, ſicut & titulus in Paſſione Domini ſcriptus fuiſſe legitur. Hebraicum quippè eſt, Alleluja, Oſanna, &* L. 1. c. 91. *Amen; Græcum Kyrie eleiſon, Latinum reliquum officium*. Et Græcos, & Latinos, & Hebræos eſſe unum in Chriſto, ſic duxit Eccleſia profitendum. Eadem de cauſa & Romæ, & Conſtantinopoli, & apud omnes Sedes Patriarchales in majorum feſtivitatum Officiis Evangelium, Epiſtola, ac Lectiones cantantur & Græcè & Latinè. Pontifex tunc procedit cum duobus Diaconis ac Subdiaconis, Græco & Latino. Sic profitemur Latinam & Græcam Eccleſiam eſſe germanas ſorores. Cujus profeſſionis Myſterium non intellexit ille Schiſmaticus, qui ſupra nos arguit quaſi aſſeramus Deum in tribus dumtaxat linguis poſſe laudari. Loquitur de publicis in Eccleſia Officiis. Et eſt mera calumnia. Etenim quædam in Syria, quædam in Chaldæa, quædam in Saracenica, quædam in Sclavonica, quædam gentes in alia lingua publicas laudes Deo decantant. Et ipſas à ſua communione iſtam ob cauſam non ſecludit Latina Eccleſia. Verùm de Latina, Græca, ac Hebraica lingua rectè ſcribit in ſuo ad Pſalmorum expoſitionem Prologo Sanctus Hilarius Epiſcopus Pictavienſis: *His maximè tribus linguis Sacramentum voluntatis Dei, & beati Regni expectatio prædicatur. Ex quo illud Pilati fuit, ut in his tribus linguis Regem Judæorum Dominum* JESUM *Chriſtum eſſe præſcriberet. Nam quamvis multæ Barbaræ gentes Dei cognitionem ſecundùm Apoſtolorum prædicationem, & manentium hodiè Eccleſiarum fidem adeptæ ſint, tamen ſpecialiter Evangelica doctrina in Romani Imperii, ſub quo Hebræi & Græci continentur, Sede conſiſtit*. Quod ipſum pluribus in Epiſtola ad Sfentepulcrum Moraviæ Comitem tradit Joannes Octavus Pontifex, quædam illic Divina Officia permittens cantari Sclavonicè, & adjungens: *Neque enim tribus tantum, ſed omnibus linguis laudare Dominum auctoritate ſacra monemur*. Epiſt. 247. Variis hoc probat Divinis teſtimoniis, & præfocat futuram tunc iſtius Schiſmatici calumniam. Ex tribus ergò ſolùm linguis publica ſua officia conflari voluit ob dictam rationem Latina Eccleſia.

Quartam pro noſtro Hebraico hymno rationem adducit in ſecundo de Sacroſanctæ Miſſæ Myſteriis libro Innocentius tertius: *Poſt luctum ſequitur conſolatio, nam beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Et ideò poſt Graduale cantatur Alleluja, quod ſignificat ineffabile gaudium Angelorum & hominum in æterna felicitate lætantium, quod eſt ſemper laudare Deum. Hoc ineffabile gaudium vitæ præſentis inopia nullatenus habere meretur, ſed prægustans illud in ſpe, ſitit & eſurit quòd guſtaverit, donec ſpes mutetur in rem, & fides in ſpeciem. Quapropter hoc nomen Hebraicum ininterpretatum remanſit, id eſt, interpretatum non fuit, ut peregrinum ab hac vita gaudium peregrinum quoque vocabulum ſignaret potiùs quàm exprimeret. Cujus Myſterium, velut quoddam gaudii ſtillicidium de divitiis ſupernæ Hieruſalem, priùs in mentem Patriarcharum & Prophetarum, poſt in Apoſtolorum ora plenius per Spiritum Sanctum delapſum eſt*.

Circa Hymnum hunc diverſæ olim Eccleſiæ habuerunt diverſas conſuetudines. Etenim in ſecunda ad Januarium Epiſtola diem Dominicam eſſe & primam & octavam, ideoque tamquam Dominicæ Reſurrectionis commemorationem celebrari in gaudio, ſcribit Sanctus Auguſtinus, & adjungit: *Unde etiam omnibus diebus Dominicis Alleluja canitur, quod ſignificat actionem noſtram futuram non niſi laudare Deum, ſicut ſcriptum eſt, Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te*. Ep. 119. cap. 15. Quinquageſimam eſſe Domini nobiſcum poſt Reſurrectionem converſantis, adeoque & futuræ beatitudinis repræſentationem oſtendit ibidem, atque proſequitur: *Ut Alleluja per illos ſolos quinquaginta dies in Eccleſia cantetur, non uſquequaque obſervatur. Nam & in aliis diebus variè cantatur alibi atque alibi, ipſis autem diebus ubique*. Cap. 17. Et in Epiſtola ad Caſulanum Presbyterum: *Illis quinquaginta tantummodò diebus in multis Eccleſiis, in omnibus autem maximè cantatur Alleluja*. Ep. 86. Et in quinto ſermone de diverſis: *Non ſine cauſa conſuetudinem antiquæ traditionis tenet Eccleſia, ut per iſtos quinquaginta dies Alleluja dicatur*. Cap. 9. Conſonat atque exponit in primo de Eccleſiaſticis Officiis libro Sanctus Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis: *In Africanis Regionibus non omni tempore, ſed tantùm Dominicis diebus, & quinquaginta poſt Domini Reſurrectionem Alleluja cantatur, pro ſignificatione futuræ Reſurrectionis & lætitiæ. Verum apud nos ſecundùm antiquam Hiſpaniarum traditionem, præter dies jejuniorum vel Quadrageſimæ, omni tempore cantatur Alleluja. Scriptum eſt enim: Semper laus ejus in ore meo*. Cap. 13. Hymnum iſtum adeò dilexerunt quædam Hiſpaniarum Eccleſiæ, ut adversùs exceſſum quarta Toletana Synodus fuerit compulſa ſtatuere: *Cognovimus quoſdam*

Hiſpaniæ Sacerdotes, qui in Quadrageſimæ diebus Alleluja decantant, præterquam in ultima hebdomada Paſchæ. Quod deinceps fieri interdicimus, ſtatuentes ut in omnibus prædictis Quadrageſimæ diebus, quia tempus non eſt gaudii, ſed mœroris, Alleluja non decantetur. Tunc enim opus eſt fletibus ac jejuniis inſiſtere, corpus cilicio & cinere induere, animum mœroribus dejicere, gaudium in triſtitiam vertere, quo uſque veniat tempus Reſurrectionis Chriſti, quandò oporteat jam Alleluja in lætitia canere, & mœrorem in gaudium commutare. Hoc enim Eccleſiæ univerſalis conſenſio in cunctis terrarum partibus roboravit: Quod & à nobis in omnibus ut conſervetur per Hiſpanias Gallicíaſque Provincias oportebit. Quod ipſum ſtatuit de Kalendis Januariis. Olim enim iſto die adversùm ſolemnes Paganorum inſanias ſolemne jejunium Eccleſia celebrabat. Et in Decreti ſui prævaricatorem Epiſcopum aut Clericum laudata Synodus addit degradationis pœnam, & privarionem iſtius Paſchalis communionis. Quadrageſima enim eſt revera mœroris tempus: Significat præſentem ærumnoſam vitam, ideoque gaudii cantica ſunt tunc muſica in luctu. At verò Quinqoageſima ſignificat Reſurrectionis ac futuræ vitæ gaudia, ideoque gaudii Canticum tunc convenit maximè frequentari. Etiam Dominica dies eſt Dominicæ Reſurrectionis Imago, atque ideò etiam in Quadrageſimæ Dominicis videtur olim Alleluja cantatum. Ita videtur palàm aſſerere Sanctus Auguſtinus. Et per Quinquageſimam & per Dominicas aſſerit non jejunari, non flecti genua, & cantari Alleluja: Et quia duo priora etiamnum fiunt in Quadrageſimæ Dominicis, omninò videtur olim & tertium fuiſſe factum.

Adductam, ex qua Canticum iſtud Quadrageſimæ non conveniat, à Toletana Synodo rationem laudat & probat etiam in adductis locis Sanctus Augoſtinus, ac in ſuo adversùm Michaelis Cerularii Reſponſo inſigniter elucidat Cardinalis Humbertus: *Porrò ipſum Alleluja, ſicut calumniamini, non ſolummodò in Paſcha cantamus, ſed omnibus totius anni temporibus, exceptis novem hebdomadibus, quibus id intermittere à Patribus noſtris accepimus; ſcilicet quibus negligentias aliorum temporum diluere attentiùs debemus. Sicut enim quondam populus in eremo peccatum Idololatriæ in ſe ipſo puniturus, & Ninivitæ pœnitentiam in prædicatione Jonæ acturi, omnem ornatum ſuum & delicias depoſuerunt, & ſaccum & cinerem ſibi impoſuerunt, nec jam peregrinis verbis ac exquiſitis ſeu dulciſonis melodiis, ſed propriis ſermonibus & incompoſitis, ſive amaris ejulatibus ad Dominum clamaverunt, ſic & venerabiles Patres noſtri agere conſueverunt. Undè ornamenta & divitiis linguæ divitias tempore Quadrageſimæ deponentes, pauperrimum habitum noſtræ linguæ nobis imponimus, & ſtulti facti propter Chriſtum, nihil nos ſcire judicamus, niſi ipſum crucifixum. Cujus diſtrictum præ oculis habentes judicium, vinculati & gravati peccatis tamquam Idiotæ, vix audemus vel in noſtro idiomate interpellare Deum. Nam ex libro Sapientis didicimus, quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris.* Eandem rationem firmat in ſecundo de Miſſæ Myſteriis libro Innocentius III. & adjungit non contemnendam aliam: *Poteſt* Cap. 32. *Alleluja referri ad exultationem eorum, qui de Miraculis Chriſti gaudebant laudantes Dominum, & dicentes, Quia vidimus mirabilia hodie, & quia viſitavit Dominus plebem ſuam. Tunc enim cantabatur in jubilo Alleluja, cùm omnis plebs, ut vidit, dedit laudem Deo, & omnis populus gaudebat in univerſis quæ glorioſè fiebant ab eo. Hinc eſt quod à Septuageſima uſque ad Paſcha non cantatur Alleluja. Quia tempore triſtitiæ non debet carmen lætitiæ decantari, ſecundùm illud Propheticum: Quomodò cantabimus Canticum Domini in terra aliena? Septuageſima namque tempus Babylonicæ captivitatis repræſentat ſpiritualiter, in qua ſuper flumina Babylonis ſedentes & flentes in ſalicibus organa ſuſpenderunt.*

Vetuſtum Romanæ Eccleſiæ morem aperie in litteris ad Oceanum Sanctus Hieronymus, Epiſt. 30. ſcribens de ſolemnibus Fabiolæ exequiis: *Sonabant Pſalmi, & aurata tecta templorum reboans in ſublime quatiebat Alleluja.* Exiſtimo illum non de Cleri ſacro cantu loqui, ſed de fauſtis populi Chriſtiani acclamationibus. Etenim ad Joannem Syracuſæ Epiſcopum ſcribit de Romana Eccleſia Magnus Gregorius: *Ut Alleluja* Lib. 7. *hic diceretur, de Hieroſolymorum Eccleſia ex Bea-* Indict 2. *ti Hieronymi traditione, tempore beatæ memoriæ* Ep. 64. *Damaſi Papæ, traditur tractum.* Exſtant litteræ, quibus Damaſus poſtulat, & Hieronymus Romam mittit Græcum pſallendi modum, affirmans Alleluja in ſola Quinquageſima cantandum. Et hinc licet ex ambiguis Magni Gregorii ſyllabis loqoantur, errorem continere videntur hæc verba Innocentii tertii: *Ut aliis* extra Quinquageſimam *temporibus Alleluja caneretur ad Miſſam, olim Eccleſiæ Romanæ conſuetudo non erat, ſed à Beato Gregorio conſtitutum, imò potius reſtauratum eſt. Nam à tempore Damaſi Papæ, cùm priùs fuiſſet, eadem conſuetudo defecerat.* Et dictas Epiſtolas eſſe fictas ac ſpurias evincunt multæ rationes. Quis enim credat Romanam Eccleſiam Apoſtolico Inſtituto tamdiu caruiſſe? Et hinc dicit Gregorius: *Traditur tractum.* Exiſtimo aliquid Hieroſolymitanæ conſuetudinis Romano cantui per Damaſum ac Hieronymum fuiſſe admixtum. Et quia per omuem Palęſtinam non ſolus in Baſilicis Clerus ac Populus, ſed etiam ad ſtivam arator & io compito ſervus pro amatoriis ſordibus cantabat Alleluja, eandem caſtitatem ac pietatem videtur Romæ plantaſſe Damaſus, atque ita in ſacris defunctorum exequiis populus Alleluja acclamaſſe. Quidquid ſit, uſque ad Gregorii tempora non cantabatur ad Miſſam niſi per qoinquageſimam: Ad normam Africanæ Eccleſiæ. Et quia hæc eſt Romana plantatio, credo morem Roma in Africam veniſſe. Porrò Magnus Gregorius fuerat Pelagii ſecundi Pontificis apud Tiberium Auguſtum Diaconus Apocriſarius, & Conſtantinopolitana Eccleſia ad Miſſas etiam extra Pentecoſtes tempora dicebat Alleluja: Placuit mos Gregorio, ideoque factus Pontifex ipſum impoſuit Romanæ Eccleſiæ. Adversùs vanum *Univerſalis Epiſcopi* nomen, ac ejus oſurpatorem Joannem Patriarcham tunc pugnabat, ideoque quidam murmurarunt:

Ec-

Eccleſiam Conſtantinopolitanam diſponit comprimere, qui ejus conſuetudines per omnia ſequitur. Conſtantinopolitanas conſuetudines admittere cenſebant repugnare Majeſtati Romanæ Eccleſiæ. Et hinc nec Conſtantinopolitanam Eccleſiam à ſe comprimi, nec alienos mores à ſe Romam indui, multis oſtendere conatur Gregorius, & adjungit: *Si quid boni vel Conſtantinopolitana, vel altera Eccleſia habet, ego & minores meos, quos ab illicitis prohibeo, in bono imitari, paratus ſum. Stultus eſt enim, qui in eo ſe primum exiſtimat, ut bona quæ videt, diſcere contemnat.*

Adjungit ſuperius laudata verba, quibus dixit hunc Hymnum è Hieroſolymitana per Sanctos Damaſum ac Hieronymum veniſſe ad Romanam Eccleſiam. Ita oſtendit ſe non eſſe primum Pontificem, qui Græcorum ritus traduxerit ad Apoſtolicam Sedem. Et hinc vides Latinorum ac Græcorum de ritibus æmulationem non eſſe novitiam: Eſſe Photiano Schiſmate multo antiquiorem. Pergit Gregorius: *Et ideo magis in hac Sede illam conſuetudinem amputavimus, quæ hic à Græcis fuerat tradita.* Sunt verba obſcura, & movent quæſtionem. Quam enim Græcorum conſuetudinem Romæ amputavit Gregorius? Reſpondeo Græcos etiam per Quadrageſimam Alleluja cantaſſe. Hinc enim quòd in Quadrageſima non cantaremus, nobis improperavit Michael Cerularius. Quem morem Gregorius non admiſit. Lucet ex quarta Toletana Synodo, cujus ſupra laudatus Canon altè clamat: *Hoc Eccleſiæ univerſalis conſenſio in cunctis terrarum*, utique Latinarum, *partibus roboravit.* Nempè ut per Quadrageſimam non cantetur Alleluja. Et quomodo Romanæ Eccleſiæ morem degradatione punire Hiſpania præſumpſiſſet? Hinc ergò dicit Magnus Gregorius Græcorum de hac re conſuetudinem fuiſſe à ſe amputatam potiùs, quàm introductam. Laudatam Epiſtolam ſuo de Eccleſiaſticis Officiis operi inſeruit Amalarius Fortunatus, & concludit: *Ex Epiſtola docemur quod aliquo tempore celebrabatur Miſſa in Romana Eccleſia abſque Alleluja. Si eo tempore cantabatur Tractus per omnes Dominicos dies, & poſt Alleluja aſſumptum in ſolis Dominicis diebus an Septuageſima reſervaretur, ignoro.* Et infrà: *Reſtat adhuc quod pulſat intentionem ad requirendum, hoc eſt, ſicut per Dominicos dies & feſtos cantatur Alleluja ad Miſſam, ita debeat cantari per communes dies, an non. Niſi fortè imbui poſſimus ex præſenti ſcriptura Sancti Gregorii. Nam ex eo ubi Sanctus Gregorius dicit*, Alia quæ dici ſolent in quotidianis Miſſis tacentur, tantummodo Kyrie eleiſon & Chriſte eleiſon dicuntur, *poſſumus intelligere, quod non Alleluja cantabatur apud illum per quotidianos dies in Officio Miſſæ.* Affirmat Alleluja à Magno Gregorio cantari juſſum per omnes Dominicas in loco Tractus poſt Graduale, & dubitat de duobus. Primò, an non ſolas Quadrageſimæ, ſed etiam Septuageſimæ Dominicas exceperit? Secundò, an etiam in ferialibus Miſſis curarit cantari? Et ad hanc quæſtionem reſpondet negativè. Et hoc eſt ſecundum punctum, in quo Conſtantinopolitanam conſuetudinem non admiſit Gregorius.

Lib. 4. c. 26.

Prior quæſtio demonſtrat de Septuageſimæ Dominicis fuiſſe tunc varias ſententias & mores. Hinc enim ſtatuit Abbatum Aquiſgranenſis ſub Ludovici Pii Imperio conventus: *Alleluja in Septuageſima dimittatur.* (Cap. 30.) Dimittentium Eccleſiarum conſuetudinem voluit ſervari in omnibus Monaſteriis. Eandem in Reſponſo adverſus Michaelis Cerularii calumnias laudavit Cardinalis Humbertus: Dixit enim Alleluja dimitti per novem hebdomadas ante Paſcha. Et quin juxta Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem reſponderit, non eſt dubitandum. At verò in libris de Sancti Germani Antiſiodorenſis Epiſcopi vita ſcribit Henricus ejuſdem Eccleſiæ Monachus: *Alleluja noſtra Eccleſia Septuageſimæ tantum die Dominico cum memorato Pſalmo modulari conſuevit.* (Lib. 5. cap. 10.) Utique cum Pſalmo: *Laudate Dominum de Cœlis.* Et hanc conſuetudinum diverſitatem volens eliminatam Alexander ſecundus edidit præſens Decretum. Quòd non pro Romana, ſed pro aliis dumtaxat Eccleſiis ediderit, demonſtrat laudatum Reſponſum Cardinalis Humberti. Et quia Romana Eccleſia non facilè admittit novitates, omninò crediderim eſſe Inſtitutum Magni Gregorii. Eſſe enim antiquam Patrum traditionem, disertè affirmat laudatus Humbertus.

Reſtat quærendum, in quibus non dumtaxat Miſſæ, ſed & aliorum Divinorum Officiorum partibus conſueverint olim Eccleſiæ Alleluja cantare, & quomodo devenerimus ad præſentem diſciplinam? Verùm & longa & involuta eſt iſta quæſtio, per otium tractanda. Nolim tamen omittere quæ de Alleluja ad Miſſam poſt Graduale cantandi antiqua pietate monet Innocentius tertius: *Canimus Alleluja poſt Graduale, Canticum lætitiæ poſt luctum pœnitentiæ, ſummopere nitentes exprimere magnitudinem conſolationis, quæ repoſita eſt lugentibus, jubilantes potius quàm canentes, unamque brevem digni ſermonis ſyllabam in plures neumas protrahimus, ut jucundo auditu mens attonita repleatur, & rapiatur illuc, ubi ſemper erit vita ſine morte, dies ſine nocte.* (Lib. 2. cap. 32.)

S. GRE-

S. GREGORII VII. PONTIFICIS DICTATUS.

A Clemente ſecundo inchoatam, & ab ejus Succeſſoribus necdum perfectam Latinæ Eccleſiæ reformationem plenè completurus Gregorius ſeptimus, varia ipſorum adversùs conjugatos & Simoniacos Epiſcopos & Clericos, nec non varios Laicorum exceſſus Decreta confirmavit, & extendit per omnia Regna, quin & Henricum quartum Imperatorem, varioſque hinc indè Epiſcopos gradu dejecit, affirmans ac demonſtrans ſe agere ex Sancti Petri privilegio, de quo in populari de Apoſtolorum Principibus ſermone declamat
Serm. 2, cap. 2. Sanctus Leo Magnus: *Manet ergò Petri privilegium, ubicumque fertur ex ipſius æquitate judicium.* Ad quæ verba ex Caroli Calvi Francorum Regis perſona ſcripſit olim Hincmarus Metropolita Remenſis: *Qua ſententia conſtat, quia non manet Petri privilegium, ubi ex ejus æquitate non fertur judicium.* Ep. 14. 42.
Et in ſecunda Trecenſi Synodo profeſſus fuit, *quos Apoſtolica Sedes per Dominum Papam privilegio Sancti Petri damnarit, & quod in omnibus ſecundùm Scripturarum tramitem, ſacrorumque Canonum Decreta Sedes Romana tenet*, ſe in omnibus & proſequi & venerari. Sancti Petri privilegium dixit in æquitate, Divinarumque litterarum & ſacrorum Canonum conſequentia fundari, adeoque quidquid ab illis alienum Pontifex decreverit aut egerit, non procedere ex iſto privilegio, ac proindè eſſe irritum & nullum. Henrici quarti Imperatoris, ac fœdorum Sacerdotum adversùs laudatum Gregorium noſtrum defenſores non ſolummodò reſumpſerunt hoc principium, ſed & Sancti Petri privilegium devocarunt ad examen, & multis injuriis affecerunt. Eos refutat hic Dictatus.

CANON I.

QUòd Romana Eccleſia à ſolo Domino ſit fundata.

SCHOLION.

CAnon hic agit adversùs Cunibertum, Bambergenſis Eccleſiæ Clericum, de quo ſub Gregorii noſtri Papatu celebrata, & apud Bertholdum Presbyterum Conſtantienſem exſtans, Synodus Quintelburgenſis: *Quidam Bambergenſis Clericus, nomine Cunibertus, Romani Pontificis Primatui derogare volens, in mediam Synodum ſe conſtituit, aſſerens Romanos Pontifices hunc ſibi Primatum adſcripſiſſe, non aliundè conceſſum hæreditaſſe, videlicet ut nullus de eorum judicio judicare debeat, nec illi alicujus judicio ſubjaceant. Qui cùm apertè à tota Synodo confutaretur, præcipuè tamen à quodam Laico convictus eſt per illud Evangelium:* NON EST DISCIPULUS SUPRA C. 1.
MAGISTRUM. *Cùm enim hoc generaliter in omnibus Eccleſiaſticis Ordinibus obſervandum deputetur, ut Major à minore judicetur, quis hoc Vicario Sancti Petri denegare potuit, quem omnes Catholici pro Domino & Magiſtro venerantur?* Ab eodem

eodem ſundamento inchoatam fuiſſe Martini Lutheri prædicationem teſtatur in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius: *Martinus Lutherus aſſerit & probat Romanam Eccleſiam non eſſe jure divino primam & caput omnium. Quamobrem* A. 1517. *ipſe Papa, & Cardinales, omneſque Romanenſes, mirum in modum contra illam & fremere & excandeſcere cœperunt, & ceu alterum Athanaſium perſequi, potiſſimum quòd diſputaverit Romanam Eccleſiam non eſſe Divino jure primam, & caput Eccleſiarum orbis*. Ejus palmare principium fuit frivolum ſomnium Marſilii Paduani, de quo in Catholica concordantia Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Quidam Marſilius Paduanus dicere videtur per Canonem Bibliæ probari non poſſe, Petrum Epiſcopum Romanum, imò aut Romæ fuiſſe. Quod ex prima Petri epiſtola falſum eſt, & non* L. 1. c. 34. *eſt uſque ad hæc tempora quiſquam Doctorum ſanctorum inventus, qui hoc umquam negaverit. Imò Alypius, Auguſtinus, Optatus Milevitanus, Sanctus Hieronymus, ac omnes alii, qui Romanorum Pontificum Catalogum ſuis ſcriptis inſeruerunt, à Petro incipiunt*. Urget Marſilius hæc Apoſtolicæ epiſtolæ verba: *Salutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babylone*. Romam enim, quòd tunc idololatricæ confuſionis plena eſſet, per Babylonem à Sancto Petro hic intelligi exiſtimant Sanctus Hieronymus, & quidam alii Patres. Alii tamen Aſſyriorum Babylonem intelligi, atque illic ſcriptam eſſe illam Epiſtolam volunt, quod illic hæreditarius, à quo omnes per Cappadociam, Bithyniam, Pontum, atque Galatiam Synagogæ pendebant, primæ Judaicæ diſperſionis Patriarcha degeret. Iſta de cauſa volunt Petrum Apoſtolum illic Antiochia acceſſiſſe. Quidquid ſit, Petrum Romæ non tantùm fuiſſe, ſed & illic ſediſſe primum Epiſcopum, unanimi voce clamant Sanctus Irenæus, Tertullianus, Sanctus Cyprianus, Sanctus Firmilianus, Euſebius Cæſarienſis, Patres omninò omnes, Latini & Græci. Et hinc Romanæ Cathedræ Primatum everſurus Marcus Antonius de Dominis, alias ſibi ſtruxit phantaſmatum machinas: Fatetur Petrum Romæ vixiſſe & obiiſſe, prædicaſſe illic & exercuiſſe actus Epiſcopales, aſt negat Cardinalem ſeu proprium iſtic fuiſſe Epiſcopum, negat fuiſſe Apoſtolorum caput & Principem, atque ità vult Papam nec eſſe ejus ſucceſſorē, nec ex ejus ſucceſſione ſequi totius Eccleſiæ Primatum. Nempè adeò manifeſta eſt ſuprema Romani throni Majeſtas, ut non niſi per iſta horrenda manifeſtiſſimorum mendaciorum monſtra poſſit vel impugnari.

Et omnia iſta evertens noſter Canon omninò hauſtus eſt ex avito Eccleſiæ ſenſu. Etenim ad Rufum Theſſalonicenſem Archiepiſcopum, ac ſuum in Illyriciana Diœceſi Vicarium, olim utitem manifeſtam ſcripſit Bonifacius primus: Epiſt. 6. *Beato Apoſtolo Petro arx Sacerdotii Dominica voce conceſſa eſt*. Et infrà: *Ejus conſulti*, Romanæ utique, *Sedis arcanum, quam conſtat dignatione Petræ ſpiritalis*, videlicet Chriſti Domini noſtri, *illatam*. Et in litteris ad Theſſaliæ Epiſcopos Romanæ Cathedræ Primatum affirmat à naſcentis Eccleſiæ fuiſſe exordio, & proſequitur: *Nicænæ Synodi non aliud Præcepta teſtantur, adeò ut non aliquid ſuper eam auſa ſit conſtituere, cùm videret nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri. Omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* Epiſt. 9. *Hanc ergo Eccleſiis toto orbe diffuſis velut caput certum eſt earum eſſe membrorum*. Laudat ſextum Nicænum Canonem, qui Alexandrino & Antiocheno Patriarchis figit certas Epiſcopalium conſecrationum & judiciorum leges, additque de Romano: *Quia & urbis Romæ Epiſcopo parilis mos eſt*. Et Metropolitarum & Provincialium Epiſcoporum conſecratio ex Apoſtolico Inſtituto ſpectat ad Patriarchas. Verùm aliqui plures & largas Diœceſes habent, ideoque remotarum Provinciarum Antiſtites permiſerunt ab invicem ad ſuas literas conſecrari. Quin & quoſdam ſine ſuis literis. Variarum Provinciarum fuit varia conſuetudo. Hinc de Alexandrina, Antiochena, & alia quavis Eccleſia ſtatuit laudatus Canon cuique ſervari ſua privilegia, & antiquam de ipſis conſuetudinem firmat in ſcriptam legem. At verò Romanæ Eccleſiæ morem ſolummodò laudat, nihil auſus conſtituere, ſciens illi omnia conceſſa à Domino, ideoque ejus Epiſcopum ex fide & arbitrio agere, ac ſoli Deo teneri ad rationes. Et Arabici, licet non Nicæni, tamen antiquiſſimi Orientalium Canones Romanum Epiſcopum, non minùs quàm Apoſtolum Petrum, affirmant eſſe *Chriſti Domini Vicarium ſuper cunctos populos & univerſam Eccleſiam Chriſtianam*. Et in prima ſua ad Julium Pontificem epiſtola Sardicenſe Concilium profitetur omnium Eccleſiarum *caput eſſe Petri Apoſtoli Sedem, ad quam de ſingulis quibuſque Provinciis Domini referunt Sacerdotes*. Et ad plenam Epheſinam Synodum dixit Philippus Romanæ Eccleſiæ Preſbyter ac Legatus: *Nulli dubium, imò ſæculis omnibus notum eſt, quod Sanctus ac beatiſſimus Petrus Apoſtolorum Princeps & Caput, fideique columna, & Eccleſiæ Catholicæ fundamentum, à Domino noſtro* JESU *Chriſto claves Regni cœleſtis accepit*, Act. 3. *qui ad hoc uſque tempus & ſemper in ſuis Succeſſoribus vivit, & judicium exercet*. Et ad Sanctum Leonem Pontificem ſcripſit magna Synodus Chalcedonenſis: *Tibi vineæ cuſtodia à Domino* Act. 2. *commiſſa eſt*. Et ad Sanctum Leonem ſecundum Conſtantinus quartus Imperator & omnis ſexta Synodus: Romana Cathedra *eſt ea Petra, ſuper* Act. 18. *quam Dominus fundavit Eccleſiam, ac prædixit numquam fore, ut portæ inferi, hoc eſt, hæreticæ inſidiæ, adversùs eam prævalerent*. Et in ſua ad Nicolaum primum appellatione clamat Sanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Catholicæ Eccleſiæ unum & ſingularem, præcellentem atque Catholiciſſimam medicum ipſe Princeps ſummus, & fortiſſimus Sermo, & ordinator & curator, & ſolus ex toto Magiſter Deus omnium produxit, videlicet tuam Fraternam Sanctitatem*. Cuncta, quibus Sermo Deus exaltavit Sanctum Petrum Apoſtolum, teſtimonia producit, & adjungit: *Tales beatas voces non ſecundùm quamdam utique ſortem Apoſtolorum Principi ſolùm circumſcripſit & definivit, ſed per eum ad omnes, qui poſt illum ſecundùm ipſum efficiendi ſummi Paſtores & Pontifices ſtuloris Romæ, tranſmiſit*.

Quæ

Quæ omnia probavit & ſuis Actis inſeruit Synodus octava.

Sanctum Petrum fuiſſe Romanorum Epiſcopum, ejuſque Primatum & Claves ex Divina ordinatione, & perpetuo Chriſtianitatis more tranſiiſſe in ſucceſſores, in litteris ante Chalcedonenſem Synodum exſtantibus ſcribunt non tantùm Sanctus Leo Papa, ſed etiam Theodoſius ac Valentinianus Imperatores, nec non
Epiſt. 25. Auguſtæ Licinia Eudoxia & Galla Placidia. Et in
26. 28. Codice Theodoſiano exſtat eorumdem Principum ad Ætium utriuſque militiæ in Gallia Magiſtrum lex, aſſeverans Sedis Apoſtolicæ Primatum, non tantùm in Romanæ urbis dignitate & auctoritate Nicænæ Synodi, ſed etiam ex Sancti Petri meritis fundari & proceſſiſſe. Et in litteris ad laudatum Leonem Theodoretus Cyri in Euphrateſia Provincia Epiſcopus ſcribit Apoſtolicam Sedem eſſe Sedem Sancti Petri, tenere in omnibus Primatum, ornari multis Prærogativis, idque ex dono largitoris omnium bonorum. Et in tractatu de Acaciano ſchiſmate Sanctus Papa Gelaſius adfirmat omnes Apoſtolos fuiſſe pares, & adjungit: *Cùm omnes æqualiter, æqualiterque ſpiritali luce fulgerent, unum tamen Principem eſſe ex illis Chriſtus voluit, eumque diſpenſatione mirabili in dominam gentium Romam direxit, ut in præcipua Urbe vel prima primum & præcipuum dirigeret Petrum, ibique ſicut doctrinæ virtute ſublimis emicuit, ita ſanguinis glorioſa effuſione decoratus, æterno hoſpitio conquieſcit, præſtans Sedi, quam ipſe benedixit, ut à portis inferi numquam pro Domini promiſſione vincatur, omniumque ſit fluctuantium tutiſſimus portus.* Disertè adfirmat Sanctum Petrum non ex propriæ electionis
Epiſt. 8. arbitrio, ſed ex Dominicæ auctoritatis Divino juſſu migraſſe Antiochia Romam, & illic cum pleno in univerſalem Apoſtolatum ſucceſſionis jure ſediſſe Epiſcopum. Exſtat Tractatus apud Jacobum Sirmondum poſt Appendicem Codicis Theodoſiani. Et ad Bonifacium ſecundum in Romana, per Dominum Lucam Holſtenium publicata, Synodo dixit Stephanus Lariſſenus Epiſcopus, Theſſaliæ Metropolita: *Nullus Eccleſiaſticus ordo illam veſtram, quæ à Salvatore omnium & primo Paſtore vobis eſt conlata, poteſt præcellere poteſtatem.* Et iterùm: *Auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ à Deo & Salvatore noſtro Summo Apoſtolorum data eſt, omnibus ſanctarum Eccleſiarum privilegiis antecellit.* Hanc veritatem ſola olim Photiani Schiſmatis præformatrix Euſebiana Arianorum factio fuit arietare auſa, abundè damnata per laudatam Synodum Sardicenſem. Ampliſſima eſt hæc materia, & innumera ipſam firmant authentica omnium ſæculorum teſtimonia. Ad elucidandum præſentem Canonem ſufficiunt hæc pauca.

Omittere nolim Theſim in Catholica concordantia propoſitam à Nicolao Cardinali Cuſano: *Non poſſe Romanum Pontificem perpetuum Principem Eccleſiæ probari, ſatis etiam ex hoc manifeſtum eſt. Nam non legitur, etiamſi Petrus illum Principatum*
L. 1. c. 34. *omnium habuit, propterea Romanum Pontificem ejus Succeſſorem aut Antiochenum, vel Hieroſolymitanum, cum æjuſdem ſint ſucceſſores, habuiſſe aut habere debere, ex Sacris Litteris, niſi concurrat communis Eccleſiæ conſenſus, ſicut Apoſtolorum in Petro. Undè etſi Romanus Pontifex, aut ex loco & Sede Petri, aut Principatu Civitatis, inter cæteros mundi Epiſcopos in Primatu, ut præcipuus & honorabiliſſimus Præſes tantæ Civitatis, & ſedens in tanta Petri Sede aut Principatu Civitatis veneraretur, tamen niſi ſubjectivè ex conſenſu concurreret electio per eos, qui aliorum omnium vices gerunt, non crederem ipſum Præſidem aliorum omnium, & Principem ſive Judicem eſſe. Quare ſi per poſſibile Treverenſis Archiepiſcopus per Eccleſiam congregatam pro Præſide & Capite eligeretur, ille propriè plus ſucceſſor Sancti Petri in Principatu foret, quàm Romanus Epiſcopus. Licet credendum ſit Romanum Pontificem, ſicut locum Petri, ita & Principatum numquam perditurum. Non enim ſucceſſio in loco arguit ſucceſſionem in Principatu, ut de Antiochia & Hieroſolymis dictum eſt. Nec ceſſaret ille principatus in Eccleſia, etiamſi Romanæ Urbis Sedes Epiſcopalis deficeret.* Diſtinguit Papalis poteſtatis ſubſtantiam, ac ejus affixionem ad Epiſcopatum Romanum: Illam fatetur eſſe à Deo, hanc vult veniſſe ab Apoſtolis & Eccleſia, ideoque per generalem Synodum poſſe transferri Trevirim, aut ad aliam quamvis Civitatem. Quin imò poteſtatem iſtam addit nec ipſi Apoſtolo Petro datam à Chriſto Domino, niſi ad electionem & ſuffragia Apoſtolorum. Multis hæc firmare conatur, & concludit: *Nihil tamen de meis conceptibus adeò firmum aſſero, quin peritioribus potiùs dicam acquieſcendum.* Romanum Primatum vult eſſe à Deo partim, partim ab homine: *Licet induxerim multa, tamen in hoc reſedi, quòd licet ſecundùm plura Sanctorum Scripta poteſtas Romani Pontificis à Deo ſit, & ſecundùm alia ab homine & Conciliis generalibus, tamen videtur in veritate medium concordantiæ per Scripturas inveſtigabile ad hoc demum tendere, quod ipſius Pontificis Romani poteſtas, quoad conſiderationem præeminentiæ Prioratus & Principatus, ſit à Deo per medium hominis & Conciliorum, ſcilicet mediante conſenſu electivo.*

Reſpondeo Cardinalem Cuſanum nimio in Synodum Baſileenſem affectu, nimiaque Eugenii quarti Pontificis degradandi libidine incenſum cecidiſſe in hujuſmodi ſomnia. Et à quo didicit Sanctum Petrum umquam fuiſſe Epiſcopum Hieroſolymitanum? Paradoxum id eſt, & à nemine umquam vel ſomniatum. Et quis umquam tradidit Petrum Apoſtolico Collegio ex Fratrum electione fuiſſe Prælatum? Dico igitur Papalis Primatus non dumtaxat ſubſtantiam, ſed etiam in Romana Cathedra affixionem eſſe omninò juris Divini, ideoque immutabilem. Etenim Photii Patriarchæ Conſtantinopolitani, Papalia privilegia blaterantis Conſtantinopolim migraſſe cum Imperialibus, nugas deriſit & damnavit octava generalis Synodus, & omnis ſemper Orthodoxa Eccleſia. Eam migrationem aut tranſlationem cenſuit impoſſibilem, & omni humana poteſtate ſuperiorem. Sanctus Apoſtolus Petrus non ex humano ſpiritu, ſed ex Divino inſtinctu migravit Antiochia Romam, ibidem non pro tempore, ſed firmè uſque ad mortem ſedit Cardinalis Epiſcopus, & de Antiocheno Patriar-

Patriarchatu ad Patriarcham Alexandrum ſcribit
Epiſt. 18. c. 1. Innocentius primus Pontifex : *Advertimus non tam pro Civitatis magnificentia hoc eidem attributum, quam quod prima primi Apoſtoli Sedes eſſe monſtretur. Quæ urbis Romæ Sedi non cederet, niſi quod illa in tranſitu meruit, ſuſceptum apud ſe conſummatumque gauderet.* Nempè Sancti Petri Epiſcopatum. Longa eſt hæc res ſuo loco latius elucidanda.

CANON II.

QUòd ſolus Romanus Pontifex jure dicatur Univerſalis.

SCHOLION.

ANatolium Chalcedonenſis Concilii tempore Epiſcopum Conſtantinopolitanum, quod ſe *Univerſalem Epiſcopum* titulare cœperit, accu-
C. 17. ſat, & ita in Sancti Leonis Papæ litteris reperiri affirmat in opuſculo contra Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum Hincmarus Metropolita Remenſis. Conſonat repertus Conſtantinopoli apud Patres Prædicatores adversùm Græcos Tractatus, aſſiduas Conſtantinopolitanorum Antiſtitum rapinas enumerans, atque adjungens : *Proceſſu temporis creſcente Græcorum malitia, & potentia invaleſcente, Patres qui convenerunt in quarto Concilio, ſuaſu Principis Martiani, quædam privilegia Romanæ Sedis ſimilia, & hoc nomen* Œcumenicus Patriarcha, *quod ſonat* orbicularis ſeu Univerſalis Patriarcha, *Conſtantinopolitano Epiſcopo, contradicentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis, contulerunt.* Verùm uterque eſt memoria lapſus. Etenim vigeſimi octavi Chalcedonenſis Canonis conditores de iſto titulo nec cogitarunt. Alexandrini dumtaxat & Antiocheni Patriarcharum, & trium Autocephalorum Primatum, nequaquam Romanæ Cathedræ privilegia læſerunt, tranſcribentes iſta in Conſtantinopolitanum Epiſcopum. De iſto exceſſu Anatolium nullus umquam accuſavit. Iſto tamen tempore Olympius Evazorum in Aſia Epiſcopus Epheſino latrocinio ſubſcripſit in hunc modum : *Sanctiſſimus Pater noſter & Univerſalis Archiepiſcopus Dioſcorus magnæ Alexandrinæ Civitatis, &c.* Sed iſtam tantæ adulationis ſtultitiam nemo eſt ſecutus. Et quod ejus proſcribendæ cauſa, Chalcedonenſis Synodus titulum iſtum Sancto Leoni detulerit, eſt in ejus ſcholiis abundè oſtenſum.

Iſtum ergò ſuperbiæ fucum primus ſibi circumpoſuit Joannes Cappadox, iſtius nominis ſecundus Patriarcha Conſtantinopolitanus, de quo in præfatione ad arcanam Procopii Cæſareenſis hiſtoriam ſcribit eruditus Nicolaus Alemannus : *Imperator Juſtinianus ſic Conſtantinopolitanorum Patriarcharum faſtui & ſupercilio blanditus eſt, ut Joannes Scholaſticus Cappadox Juſtiniano, à quo plurimùm diligebatur, Rempublicam adminiſtrante, primus ſibi* Œcumenici *nomen arrogarit, idemque ratum & gratum primus omnium Orientis Imperatorum habuerit, atque ſuis Conſtitutionibus Juſtinianus inſcripſerit. Quamobrem Epiphanius, qui Joanni ſucceſſit, quidquid in Romanos Pontifices auſus & ipſe foret, utique ſibi facilem Juſtinianum futurum, ab eoque adeò ſibi nihil fore timendum intelligebat, ut Joanni Romanæ Eccleſiæ Pontifici, Byzantium appellenti, loco cedere noluerit, vixque tandem, ut Marcellinus Juſtiniani Cancellarius refert, ac Theophanes explicat, dextrum Eccleſiæ ſolium Pontifici Romano ægrè conceſſerit.* De Joanne Patriarcha hæc Procopius in Arcana hiſtoria :
Juſtinianus Amantium Eunuchorum aulæ Principem C. 6.
nonnullis cum aliis interfecit, in crimen illum ea tantùm re ducens, quod neſcio quam vocem petulantiùs jactaſſet in Joannem Urbis Antiſtitem. Et Alemannus commentatur : *Quod Joannem Juſtinianus plurimùm amabat,* Œcumenici *nomen tunc primùm ſibi arrogantem non compeſcuit.* Pergit
Procopius : *Sacerdotibus in vicinos fidenter ſanè* C. 13.
peccantibus indulgebat Juſtinianus, & finitimorum bona occupantibus gratulabatur, ſic ratus adversùs Deum colere pietatem. Et laudatus Nicolaus : *Non ſolùm aliena occupantibus, ſed etiam Conſtantinopolitanis Patriarchis,* Œcumenici *nomen per ſummam Romanorum Pontificum injuriam occupantibus. Quod enim primus Joannes Cappadox auſus fuiſſet, ipſe qui tum Juſtino avunculo ſuperſtite Rempublicam adminiſtrabat, æquo animo tulit, deindè Imperium adeptus, ratam gratumque habuit, ſuiſque legibus pernicioſum nomen inſcripſit. Quare Juriſconſulti multis parcant interpretationibus, cum* Œcumenici *nomen in Juſtiniani Conſtitutionibus offendunt.*

Quod Joannes Cappadox adſumpſerit hunc titulum, lucet ex Conſtantinopolitana Synodo ſub ejus ſucceſſore Menna. Illic enim variæ variorum ad illum preces habent hanc Epigraphen : *Sanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſcopo,* Œcumenico *Patriarchæ Joanni*. Eodem modo titulatur ab Actis Synodalibus. Et faſtum continuavit ejus ſucceſſor Epiphanius : Hujus item ſucceſſor dictus Mennas. De Menna lucet ex præfatis Actis, adſiduè repetentibus : *Præſidente ſanctiſſimo Domino noſtro* Œcumenico, *& Patriarcha Menna.* Et Juſtinianus omninò confirmavit. Ejus enim tertia Novella lex habet hunc titulum : *Imperator*

Juſti-

Juſtinianus ſanctiſſimo Archiepiſcopo Regiæ Civitatis, & univerſali Patriarchæ Epiphanio. Eandem inſcriptionem habent lex ſexta, quinta, & aliæ plures. Sexta decima habet hanc: *Imperator Juſtinianus ſanctiſſimo Anthemio, Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, & Univerſali Patriarchæ*. Hic eſt ille Epiphanii ſucceſſor Anthymus, translatus ex Trapezuntis Cathedra, quem propter Eutychianam hæreſim degradavit Agapetus Pontifex, & in ejus locum ordinavit Mennam. Et lex quadrageſima ſecunda: *Imperator Juſtinianus Mennæ ſanctiſſimo Archiepiſcopo, & univerſali Patriarchæ*. Nona lex habet hanc Epigraphen: *Imperator Juſtinianus Joanni viro beatiſſimo, & ſanctiſſimo Archiepiſcopo & Patriarchæ veteris Romæ*. Joannem ſecundum Pontificem non dignatur iſto titulo. Adeò Juſtinianus exceſſit. Conſtantinopolitanis tamen Epiſcopis nequaquam hæreticè aut ſchiſmaticè adſcripſit generalem omnium ſub cœlo Eccleſiarum ſollicitudinem, aut univerſalem totius Chriſtianitatis Præfecturam. Lucet ex quinquageſima ſeptima & ſexageſima ſeptima legibus, quarum hæc eſt Epigraphe: *Imperator Juſtinianus Mennæ ſanctiſſimo Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, & univerſi ejus tractus Patriarchæ*. Mennam per ſolas ſuas Diœceſes affirmat univerſalem. Fuit non hæreſeos aut ſchiſmatis, ſed ſolius ſuperbæ vanitatis fumoſus titulus.

Et hinc Chalcedonenſis Canon, licèt varitatem non induxerit, illi tamen dedit naſcendi occaſionem. Etenim tres autocephalos Exarchos exuit ſuis Diœceſibus, Byzantii in Conſtantinopolim ac Regiam Urbem evecti, quod ex Apoſtolico Canone non niſi Heracleenſis per Europæ Provinciam Metropolitæ ſuffraganeam conſtat eſſe Parochiam, Epiſcopis iſtas adſcripſit, atque ita alicui univerſalitati dedit originem. Quam ut augeret, jam pridem ſuppreſſam atque ſepultam Anteceſſoris Attici rapinam reſumpſit Epiphanius Epiſcopus, Orientale Illyricum invaſit, & per Romanam Bonifacii ſecundi Synodum vix potuit compeſci. Et iſti etiam violentiæ Juſtinianus fuit ſuffragatus. Etenim infelicem Theodoſii ſecundi legem, quam non ſolummodò à Romana Eccleſia, ſed & ab ipſo ſuo auctore noverat circumductam, vigori reddidit, & ſuo inſeruit Codici Legem, qua Orientale Illyricum Theodoſius auferebat Romanæ Cathedræ, & tranſcribebat in Patriarchalem poteſtatem Epiſcopi Conſtantinopolitani. A Romana item Eccleſia damnatum, quod ſextum Nicænum manifeſtè everteret, Chalcedonenſem Canonem ſuſtinuit, legis authoritate donavit, & tot Romanorum Pontificum adverſùs illum Edicta profano Auguſtæ poteſtatis abuſu fecit dormire. Mennæ in Patriarchatum ſucceſſit Sanctus Eutychius, Eutychio ob conſtantem adverſùs Eutychianos de incorruptibili Chriſti Domini corpore errores defenſam Catholicam veritatem per iſtorum patronum Juſtinianum degradato ac relegato Joannes tertius, Joanni defuncto iterùm Eutychius, & huic defuncto Joannes quartus, cognomento Jejunator. An Eutychius & tertius Joannes ſuperbum titulum uſurpare perrexerint, ignoro.

Quidquid ſit, ipſum reſumpſit, & ſynodaliter firmari ſibi fecit Joannes quartus, acerrimè impugnatus & redargutus à Pelagio ſecundo, Gregorio Magno, & pluribus ſucceſſivè Romanis Pontificibus. Fumum enim deponere numquam voluerunt Regiæ Civitatis Patriarchæ. Non quòd ſe totius ſub Cœlo Eccleſiæ, ſed ſolius ſuæ Diœceſeos aſſererent univerſales. Ita in ſeptimæ Synodi ad Joannem octavum Pontificem præfatione affirmat, & tolerari ſupplicat Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Bibliothecarius. Theophylactus Simocata hiſtoriæ ſuæ præmiſit fictum ſui cum Philoſophia Dialogum, in quo Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum laudat, & titulat Œcumenicum Epiſcopum; Quæ verba Jacobus Pontanus nimis imperitè tranſtulit in hæc Latina, *Totius orbis Præſulem & Antiſtitem*. Simocata enim eum Joanne Patriarcha ac ejus fautore Mauritio Imperatore locutus eſt, & ſolius Diœceſis univerſalitatem intellexit. Eodem poſteà ſenſu omnes Patriarchæ dicti ſunt Epiſcopi univerſales. Hinc enim apud Sanctum Theophanem Paulus Patriarcha Conſtantinopolitanus lamentatur ſuam Eccleſiam ob Iconoclaſticam hæreſim eſſe ab aliis univerſalibus Sedibus abſciſſam & damnatam. Eaſdem Sedes eſſe Catholicos thronos ſcribit etiam Georgius Cedrenus. Perſidis item, Æthiopiæ, Armeniæ, & aliarum in Oriente Gentium aut Sectarum Primates, vocarunt ſe Catholicos, ſeu Antiſtites univerſales. Ita Provinciarum ſuarum Rationales Romana Reſpublica appellavit Catholicos: Non quòd cunctis ibi rebus, ſed quòd cunctis dumtaxat illic ad ſuum Principem ſpectantibus pecuniis præſiderent. Ita fuit uſque ad intruſionem & Schiſma Photii: Hic enim blaterare cœpit non ſola Imperialia, ſed & Papalia ſimul privilegia migraſſe Roma Conſtantinopolim, ideoque ſe eſſe univerſalem Patriarcham totius mundi.

Ejus ſucceſſores deſeruerunt errorem, non tamen ſuperbiæ titulum, qui erat erroris fomentum. Quòd enim ad Domini annum milleſimum vigeſimum quartum Euſtatius Patriarcha & Baſilius Imperator à Joanne vigeſimo Pontifice poſtularint, *Quatenus liceret Eccleſiam Conſtantinopolitanam in ſuo orbe, ſicut Roma in univerſo, univerſalem dici & haberi*, refert Glaber Rudolphus. L. 4. c. 1. Avaritia & Simonia tunc Romæ graſſabantur, ideoque indultum hoc ferè extorſerant: Verùm impedivit Venerabilis Guilielmus Abbas Sancti Benigni Divionenſis. Euſtatio poſt Alexium ſucceſſit in Patriarcharum Michael Cerularius, contra quem ſcribit Sanctus Leo nonus: *Nova ambitione Alexandrinum & Antiochenum Patriarchas, antiqua ſua dignitate privare contendens, contra omnes fas & jus tuo dominio ſubjugare conaris*. Epiſt. 6. Et ſtatim infrà: *Qualis & quàm deteſtabilis, atque lamentabilis eſt illa ſacrilega uſurpatio, qua te univerſalem Patriarcham jactas ubique & ſcripto & verbo, cùm omnis Dei amicus hujuſmodi hactenus horruerit honorari vocabulo?* Et in rerum à ſe Conſtantinopoli geſtarum breviculo Cardinalis Humbertus: *Michael Patriarcha contra Romanam Eccle-*

ſiam

ſiam ſe ſcribit Œcumenicum Patriarcham. Nempè
Photii Michael errorem reſumpſit & auxit. Et
adversùs ipſum Gregorius ſeptimus dictavit præ-
ſentem Canonem.

Et hinc oritur quæſtio, Quomodo prævarica-
tus non ſit hæc laudata Leonis verba: *Omnis Dei
amicus hujuſmodi hactenus horruit honorari vocabu-
lo?* Nomen iſtud laudatus Leo, Sanctum Gre-
gorium imitatus, acerrimè inſequitur, ejus cau-
ſa Joannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum
affirmat à Pelagio ſecundo & laudato Gregorio
anathematizatum, omnem ejus uſurpatorem ſcri-
bit eſſe paranymphum ac lenonem Antichriſti.
Et adjungit de Sancto Leone Magno: *Certè no-
men iſtud à ſanctis Patribus in Chalcedonenſi Synodo
ob reverentiam ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ Sedis,
ſanctiſſimo Deceſſori noſtro Leoni Papæ & præclariſ-
ſimo Doctori, ipſiuſque ſucceſſoribus fuit oblatum,
ſed nec ab illo, nec ab ullo ſucceſſorum ipſius conſtat
hactenus receptum*. Eos dicit imitatos fuiſſe San-
ctum Petrum Apoſtolum, qui numquam titula-
tus fuit, aut titulari voluit Apoſtolus Univerſa-
lis. Quæ omnia in variis Epiſtolis affirmat etiam
Magnus Gregorius, titulum iſtum adeò averſa-
tus, ut & ſibi & ſuis in perpetuum ſucceſſori-
bus aſſumpſerit hunc oppoſitum: *Servus Servo-
rum Dei*. Et hinc in Catholica concordantia Ni-
colaus Cardinalis Cuſanus conſtanter defendit
L. 2. c. 13. hunc articulum: *Papa non eſt Univerſalis Epiſco-*
L. 4. c. 7. *pus, ſed ſuper omnes primus*. Quod ipſum acri-
ter agit Marcus Antonius de Dominis.

Reſpondeo titulum iſtum non aſſumi à Grego-
rio ſeptimo, ſed dumtaxat definiri, quod ſoli
Romano Pontifici de jure debeatur. Quod eſt
omninò veriſſimum. Lucet ex laudata Chalce-
donenſi Synodo, in qua Theodorus Alexandri-
næ Eccleſiæ Diaconus ſuos ad Leonem Pontifi-
cem libellos ſic inſcripſit: *Sanctiſſimo, & Dei*
Act. 3. *amantiſſimo, & Univerſali Archiepiſcopo & Patriar-
chæ Magnæ Romæ Leoni*. Eodem modo ſuos in-
ſcripſerunt Iſchyrion Diaconus, & Sophronius
Laicus Alexandrinus. Et Lucentius Eſculanus
Epiſcopus ac Sedis Apoſtolicæ Legatus dixit ad
plenam Synodum: *Apoſtolicus vir Univerſalis Ec-*
Act. 16. *cleſiæ Papa Leo*. Et plena Synodus: *Beatiſſimus*
Act. 4. *atque Apoſtolicus vir, Univerſalis Eccleſiæ Papa
Leo*. Et in ipſa, quam ex plenæ Synodi conſen-
ſu pronunciavit, Dioſcori Patriarchæ Alexan-
drini damnatrice ſententia Sanctus Paſchaſinus
Lylibeti in Sicilia Epiſcopus, ac Apoſtolicæ Se-
dis Primarius Legatus, lucidius ac efficacius eſt
locutus: *Sanctus ac Beatiſſimus Papa, Caput uni-
verſalis Eccleſiæ, Leo per nos & Legatos ſuos, &c.*
Voces has, *Caput univerſalis Eccleſiæ*, ſcio abeſ-
ſe à textu Græco: habentur tamen in ſententiæ
exemplari, quod ſuis ad Gallicanos Epiſcopos
de Synodi ſucceſſu litteris annexuit Sanctus Leo.
Nempè Paſchaſinus fuerat illic Latinè locutus.
Quare Marcus Antonius de Dominis aſſerens
hunc titulum non exſtare in Actis Synodalibus
palàm hallucinatur. Et in Conſtantinopolitana
Mennæ Patriarchæ Synodo Græcorum Archi-
mandritæ ſuos ad Agapetum Pontificem libellos
inſcripſerunt in hunc modum: *Domino noſtro*
Act. 12. *ſanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſcopo antiquæ Ro-
mæ, & Œcumenico Patriarchæ Agapeto*. Et ſexta
cum Synodo Conſtantinus quartus Imperator:
Leoni ſecundo, *ſanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſco-
po veteris Romæ, & Œcumenico Papæ*. Quod
ipſum in litteris ad Joannem Pontificem repetit
Juſtinianus ſecundus. Et primitivæ Eccleſiæ
Doctor Tertullianus in libro de pudicitia Roma-
num Antiſtitem vocat *Pontificem Maximum, &* C. 1.
Epiſcopum Epiſcoporum: Quod eſt idem cum
Epiſcopo Univerſali. Fateor id per deriſum ac
ironiam dici ab homine tunc Montaniſta. Hinc
interim authenticè lucet, quid de Romano Epi-
ſcopo ſenſerit antiqua Chriſtianitas, & quomo-
do tunc illum titularit. Huc etiam ſpectat Sancti
Cypriani ad errantem ſuam Synodum præfatio:
*Neque quiſquam noſtrum Epiſcopum ſe eſſe Epiſcopo-
rum conſtituit*. Notat Sanctum Stephanum Ponti-
ficem, tamquam tanto titulo & dignitate abu-
ſum. Et de Dei domo, in qua Timotheum re-
ctè converſari docet prima Apoſtoli ad ipſum
Epiſtola, ſcribit Ambroſiaſter, ſeu Hilarus
Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Domus Dei Eccleſia
dicitur, cujus hodiè Rector*, utique univerſalis,
eſt Damaſus. Etiam Sigiſmundus, Burgundio-
num Rex, in ſcriptis per Sanctum Avitum Vien-
nenſem Archiepiſcopum litteris Symmachum Epiſt. 27.
Papam vocat Præſulem Eccleſiæ univerſalis.
Cardinalis Cuſanus loquitur in ſenſu Sancti Gre-
gorii: Aliud non vult, quàm quòd Romanus
Papa non ſit proprius & Cardinalis Epiſcopus
omnium ſub Cœlo Eccleſiarum.

Quæſtio eſt, Quomodo Sanctus Gregorius
Magnus & Sanctus Leo unus affirment hunc
titulum nec à Sancto Leone Magno, nec ab
ullo ipſius Succeſſore fuiſſe uſurpatum? Etenim
quinquageſima quarta Sancti Leonis Epiſtola ha-
bet hanc Epigraphen: *Leo Epiſcopus Romanę &
univerſalis Eccleſię Martiano Auguſto*. Eandem
habet ſexageſima quinta. Sexageſima ſecunda
habet hanc: *Leo Catholicę Eccleſię Epiſcopus*. Et
ipſius tituli acerrimus damnator Sanctus Grego-
rius titulavit ſe *Servum Servorum Dei*, utique
Epiſcopalis Miniſterii ſervitute: Quod quid eſt
aliud, quàm eſſe Epiſcopum univerſalem? Et
à Phoca Imperatore adversùs Cyriacum Conſtan-
tinopolitanum Patriarcham, proximum Joannis
Jejunatoris Succeſſorem impetravit Bonifacius
tertius, ut ſolus Romanus Epiſcopus diceretur
Œcumenicus. *Bonifacius*, inquit liber Pontifi-
calis, *obtinuit apud Phocam Principem, ut Sedes
Apoſtolica Beati Petri Apoſtoli caput eſſet omnium Ec-
cleſiarum, quia Eccleſia Conſtantinopolitana pri-
mam ſe omnium Eccleſiarum ſcribebat*. Non totius
Eccleſiæ Primatum, ſed Primatui huic debitum
Univerſalis Epiſcopi titulum uſurpabat ſibi Con-
ſtantinopolitanus Epiſcopus. Ipſum Phocas ſa-
cra juſſione declaravit competere ſoli Epiſcopo
Romano. Et cunctis poſt milleſimum Domini
annum Pontificibus hic titulus, *Catholicę Eccle-
ſię Epiſcopus*, cœpit eſſe familiaris. Quin & pri-
morum ſæculorum Pontifices uſos fuiſſe hoc ti-
tulo, *Epiſcopus Epiſcoporum*, demonſtrant ad-
ducta teſtimonia Tertulliani & Sancti Cy-
priani.

Reſpondeo adductas Epigraphas non eſſe San-

ďti Leonis, ſed à poſterioribus ſeu Typographis ſeu Deſcriptoribus adſcriptas. Non malè id in ſua ad Franciſcum Bonum Epiſtola oſtendit Joannes Launojus. Quomodo Sanďus Leo titulum, quem ab ipſo rejeďtum teſtatur conſtantiſſimè Magnus Gregorius, ſuis litteris appoſuiſſet? Et de ipſo ad Chalcedonenſem Synodum
Act. 4. dixit ejus Legatus Sanďus Paſchaſinus: *Beatiſſimus atque Apoſtolicus univerſalis Eccleſię Papa urbis Romę Leo*. Et cum ipſo ejus Collegæ Lucentius Eſculanus, & Julianus Epiſcopus Coenſis: *Sanďiſſimus ac beatiſſimus Catholicę Eccleſiæ Epiſcopus urbis Romę Leo*. Et in Romana ſua Synodo Hilarus Pontifex ſcripſit de ſemetipſo: *Hilarus Epiſcopus Eccleſię Catholicę urbis Romę*. Et in ſua Synodo Fœlix tertius: *Fœlix Epiſcopus Eccleſię Catholicę urbis Romę*. Et Sanďus Gregorius Magnus: *Gregorius Epiſcopus Sanďę Catholicę & Apoſtolicę Romanę Eccleſię*. Ejuſmodi plura teſtimonia adducit memoratus Launojus. Exiſtimat fuiſſe titulum omni tunc Epiſcopo communem. Hinc enim in litteris ad Anulinum Africæ Proconſulem Imperator Conſtantinus Carthaginenſem Eccleſiam vocat *Eccleſiam Catholicam, cui Cęcilianus preeſt*. Et in litteris ad Alexandrinam Eccleſiam Nicæna Synodus laudat *Catholicas & Apoſtolicas Eccleſias, quę ſunt ſub* Patriarcha *Alexandro*. Et in Carthaginenſi Catholicorum cum Donatiſtis Collatione frequenter habes: *Aurelius, Fortunatianus, vel Auguſtinus Epiſcopus Catholicę Eccleſię*. Utique quæ eſt Carthagine, vel in quavis alia civitate.

Quo titulo uſi ſunt etiam mediorum ſæculorum Pontifices. Etenim Romanæ ſuæ Synodo, qua Anaſtaſium Sanďi Marcelli Cardinalem Presbyterum damnavit, Leo quartus ſubſcripſit in hunc modum: *Leo ſanďæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ quartus Epiſcopus*. Et ſuæ adversùs Photium Synodo Adrianus ſecundus: *Adrianus Epiſcopus ſanďæ Romanæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ*. Et Tricaſſinæ Synodo Joannes oďavus: *Joannes Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, primæ Sedis, Epiſcopus*. Et antiqua Romani Pontificis profeſſio habet: *Epiſcopus ſanďæ Catholicę atque Apoſtolicę Eccleſię urbis Romę*. Ita per mille annos Romani Pontifices ſemetipſos titularunt. At verò Joannes Monachus Beſuenſis in ſui Cœnobii Chronico refert Stephano Abbati datum privilegium, cui Paſchalis ſecundus ita
A. 1108. ſubſcripſit: *Ego Paſchalis Epiſcopus Catholicę Eccleſię*. Et Berardus Caſaurienſis Monachus refert ſui Cœnobii privilegium cum hac ſubſcriptione Calixti ſecundi: *Calixtus Catholicę Eccleſię Epiſcopus*. Et aliud cum eadem ſubſcriptione Adriani quarti. Similes Eugenii tertii & Anaſtaſii quarti ſubſcriptiones habes in diplomatibus, quæ
L. 8. c. 27. ex Sarlatenſis Eccleſiæ Archivo protulit, & ad Petri de Marca opus adjunxit Stephanus Baluzius. Quis ipſarum ſit primus Auďor, & an is ſit Gregorio ſeptimo anterior, ignoro. Quidquid ſit, eas legitimo jure poſſe fieri laudatus Gregorius hic definit.

Et meritò, ac reďè. Etenim licèt antiqui Pontifices numquam disertè voluerint ſemetipſos titulare univerſales Epiſcopos, frequentiſſimè tamen ſine urbis aut Eccleſiæ addito titularunt ſe abſolutè Epiſcopos. Quod quid eſt aliud quàm titulari Epiſcopum totius Eccleſiæ Catholicæ ſeu univerſalis? Fatetur id Marcus Antonius de Dominis: *Noſtri jam Monarchico ſpiritu toti inflati* L. 4. c. 2. *Pontifices Romani in ſuis inſcriptionibus nominari ampliùs noluerunt, ſed vel ſe Catholicę Eccleſię Epiſcopos inſcripſerunt, vel demum poſteriores, adeoque ſemper deteriores, mira cum artificio, nec minoris ſuperbię typho, ſub ſimplicioris & humilioris tituli ſpecie ſe tantùm Epiſcopos vocaverunt, ut jam ordinaria Paparum inſcriptio ſit*, PAULUS EPISCOPUS, SERVUS SERVORUM DEI. *Epiſcopus nimirùm abſolutè totius mundi; & non ſoli Romanę Sedi alligatus, cui tamen priſci ſe alligatos eſſe & ſciebant & profitebantur*. Romanæ, à qua tamen fuit ex infima populi fœce exaltatus, Eccleſiæ deprimendæ cupiditas hominem excæcavit. Etenim in ſexta decima Chalcedonenſis Synodi Aďione, ubi Latinus Sanďum Leonem univerſalis Eccleſiæ Papam, Græcus textus abſolutè titular Eccleſiæ Papam. Et Romano ſuo Concilio Gregorius Magnus ſubſcripſit: *Gregorius Dei gratia Epiſcopus*. Et Liberii Pontificis pleræque Epiſtolæ habent hanc Epigraphen: *Liberius Epiſcopus*. Eadem utuntur Damaſus, Zozimus, Leo, & alii antiqui.

Prætereà, licèt univerſalis Epiſcopi titulum numquam ſibi adſcribere voluerint Romani olim Pontifices, ipſum tamen ſibi ab aliis adſcriptum nullus ipſorum, præter Magnum Gregorium, radi juſſit aut circumduci. Adeò illud non juſſit Magnus Leo, ut Chalcedonenſis Synodi, cui iſtum titulum inſeruerat Sanďus Paſchaſinus, de Dioſcoro ſententiam ſine ulla raſura aut circumduďione adnexuerit ſuis litteris ad Epiſcopos Gallicanos. Et Hormiſdas Pontifex ab Impe- Poſt Epiſt. 40. rel. 2.
ratoris Juſtini Comite Pompejo paſſus eſt ſe titu- Poſt Epiſt. 21. rel. 2.
lari *Apoſtolicum Patrem & Archiepiſcopum univerſalis Eccleſię*. Et *univerſi orbis terrę Patriarcham* à Monachis ſecundæ Syriæ. In Mennæ Patriarchæ Conſtantinopolitana Synodo ſic titulari ſe permiſit & Papa Agapetus. In ſua item Romana Synodo Bonifacius ſecundus. Et Mauri Cæſenatis Epiſcopi, quæ ipſum toto orbe Apoſtolicum & univerſalem Pontificem titulabant, litteras integrè legi in ſua Lateranenſi Synodo permiſit Martinus primus. Etiam litteras, quibus Theodorum Papam ita titularat Sergius Patriarcha Conſtantinopolitanus. Obedientiæ libellus, quem in oďava Synodo profiteri coaďi fuerunt Photianæ faďionis Epiſcopi & Clerici, fuit Romæ compoſitus: Et tamen in ipſo Adrianus ſecundus titulatur *Summus Pontifex & Papa univerſalis*. Eundem Adrianum in laudatæ Synodi præfatione *univerſalem Epiſcopum* vocat Anaſtaſius Cardinalis Bibliothecarius. Et in ſexti Concilii ſubſcriptionibus omnes tres Apoſtolici Legati dederunt ſibi hunc titulum: *Locum gerens Agathonis beatiſſimi & univerſalis Papę urbis Romæ*. Et in Pontigonenſi Synodo Joannes Thuſcanenſis Epiſcopus: *Legatus Sanďæ Sedis Apoſtolicæ, & Domini Joannis Summi Pontificis, & univerſalis Papæ*. Et Sanďi Benigni Divionenſis Chronicon refert Diploma

Sergii

Sergii primi, in quo hic quidem ſe titulat Pontificem Romanum, verùm Joannes Bibliothecarius adjungit: *Anno Pontificatus Domini Sergii, Papæ univerſalis decimo*. Nempè licèt uſitandum numquam duxerint hunc titulum, jure tamen ſibi debeti Romani Pontifices ſemper ſenſerunt. Ita primis Eccleſiæ ſæculis nullus ſe ſcripſit Epiſcopum Epiſcoporum aut Pontificem Maximum, quod tamen omnes eſſent ejuſmodi, lucet ex adductis teſtimoniis Tertulliani ac Sancti Cypriani.

Quæſtio eſt, An inter has inſcriptiones, *Clemens Epiſcopus Catholicę Eccleſiæ urbis Romæ*, & *Clemens Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ*, ſit largum diſcrimen? Quidquid obloquatur Marcus Antonius de Dominis, reſpondeo non eſſe. Etenim hæ voces, *Urbis Romæ*, poſſint habere ſubintellectas haſce alias, quas in ſua ad Trecenſem Synodum ſubſcriptione expreſſit Joannes octavus, *Primæ Sedis*, quæ utique eſt & univerſalis. Voces, *Urbis Romæ*, poſſint olim fuiſſe adjunctæ, non ad limitandum, ſed ad ampliandum, hoc ſenſu: Epiſcopus Urbis Romæ, quæ Catholica ſeu univerſalis Eccleſia eſt, hoc eſt, Catholicæ Eccleſiæ Metropolis & caput univerſale. Lucet hoc ex diſputatione Joannis Patriarchæ Conſtantinopolitani cum Innocentio tertio Pontifice, exhortante ipſum redire ad univerſalem Romanam Eccleſiam. Repoſuit Joannes: *Quod mihi in tuæ Sanctitatis Scripto non modicam ſuperinduxit ambiguitatem, non abſcondam. Nam & pro miro habeo, quomodo unam & univerſalem vocaſti Romanam Eccleſiam, ut quaſi diviſam in ſpecies quaſdam ſpecialiſſimas*. Ad quæ Innocentius: *Eccleſia duabus de cauſis univerſalis vocatur. Dicitur univerſalis Eccleſia, quæ de univerſis conſtat Eccleſiis: Et ſecundùm hanc acceptionem vocabuli Eccleſia Romana non eſt univerſalis Eccleſia, ſed pars univerſalis Eccleſiæ, prima videlicet & præcipua, veluti caput in corpore, quoniam in ea plenitudo poteſtatis exiſtit, ad cæteras autem pars aliqua plenitudinis derivatur. Et dicitur univerſalis Eccleſia illa una, quæ ſub ſe continet univerſas. Et ſecundùm hanc nominis rationem Romana tantùm Eccleſia univerſalis nuncupatur*. Eodem modo Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ urbis Romæ eſt idem quod Epiſcopus iſtius Cathedræ, quæ eſt Caput & Mater omnium Ecleſiarum. Proindè hæ inſcriptiones, *Clemens Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ Urbis Romæ*, & *Aurelius Epiſcopus Catholicę Eccleſiæ Urbis Carthaginis*, poſſint habere grande diſcrimen: Romæ enim ampliat, alterius urbis adjectum nomen humiliat Epiſcopi dignitatem.

Pro utraque & ſubſcriptione & inſcriptione multa teſtimonia conglomerat memoratus Joannes Launojus, priorem eſſe antiquam, poſteriorem demonſtrat novam, atque hinc infert tria. Primum eſt: *Ut ergò Petrus, ita & Romanus Epiſcopus Petri ſucceſſor primum membrum ſanctæ & univerſalis Eccleſię eſt, ſed nihilominus membrum, ſemper in membris Eccleſię conſtitutus, atque* Fol. 14. *eam ob cauſam Eccleſię, quę Domini corpus eſt, neceſſariò poſtponendus*. Secundum eſt: *Hęc omnia eo ſpectant, ut qui N. ab anno Chriſti milleſimo ſe Catholicæ Eccleſię Epiſcopum vel inſcripſit vel ſubſcripſit, ſe Catholicę atque Apoſtolicę Romanę Eccleſię, vel quod idem eſt, ſe Catholicę atque Apoſtolicę Eccleſię urbis Romę vel inſcripſiſſe vel ſubſcripſiſſe intelligas. Sic recta & plana erunt omnia, quę* Fol. 16. *obliqua & aſpera ſuſpicacis animi homines eſſe exiſtimabant*. Tertium eſt: *Cęterùm ſi Cajetanus, ſi Bellarminus, ſi ſimiles alii Curię Theologi noviſſent, qua ratione intelligenda ſit inſcriptio vel ſubſcriptio, hanc à ſimplici & vero tot Romanorum Antiſtitum ſenſu ad novas & falſas opiniones non deflexiſſent, nec adeò leviter contra Sedis Apoſtolicę traditionem dixiſſent Romanum Epiſcopum ſupra univerſam Eccleſiam eſſe*. Et pro his ſtabiliendis ad ſuprà laudatum, quo Dominicæ domus ſeu Eccleſiæ Rectorem ſuo tempore fuiſſe Damaſum Pontificem dixit Ambroſiaſter, teſtimonium apponit hoc Scholion: *Quaſi vero qui Commentaria hęc ſubjecit Ambroſio, Damaſi meminiſſe, aut librarius aliquis inſerere commentariis*, Cujus hodiè Rector eſt Damaſus, *non potuerit? Qua fraude majorem illis fidem conciliaret, & facilius imponeret lectoribus, ut re ipſa multis impoſuit, & iis qui piè decipi volunt, adhuc imponet*.

Reſpondeo primum & tertium illatum coincidere. Porrò an Romanus Epiſcopus generali Concilio, & an extra ipſum ſubſit univerſali Eccleſiæ, ſunt quæſtiones plurimùm diſparatæ. De prima Theologi moderni certant, & adhuc ſub Judice lis eſt. Dico, *Moderni*: Conſtat enim Patres non certaſſe de hac re, ſed pro Pontifice nec hæſitaſſe. Suo loco id oſtendere conatus ſum, & pluribus adhuc conabor. De ſecunda quæſtione, dum adversùs Joannem Jejunatorem, Mauritium Auguſtum, & omnem Conſtantinopolitanam Eccleſiam toto mentis ſuæ impetu ob *Univerſalis Epiſcopi* titulum depugnaret Magnus Gregorius, ſcripſit ad Joannem Syracuſæ Epiſcopum: *De Conſtantinopolitana Eccleſia quod dicunt, quis eam dubitet Sedi Apoſtolicę eſſe ſubjectam? Quod & piiſſimus Dominus Imperator, & Frater noſter Joannes ejuſdem Civitatis Epiſcopus aſſiduè profitentur*. L. 7. Trid. 2. Epiſt. 64. Quod ipſum hodierna die profitetur Pariſienſis, & alia quævis in Galliis Eccleſia; & Chriſtianiſſimus Rex aliam profeſſionem non ſuſtineret. Nonne enim quòd Domini vinea ſit commiſſa Romano Epiſcopo, ſupra audivimus profitentem Synodum Chalcedonenſem? Cur non potiùs hanc & ſimiles plurimas tam Synodorum quàm Patrum profeſſiones ad ſpuria additamenta proſcribit Launojus? Certè pari jure, quo in Ambroſiaſtrum, poſſet & in ipſas graſſari. Aggreditur debile Romanæ Sedis propugnaculum. Ambroſiaſter enim eſt Hilarus Romanæ Eccleſiæ olim ſanctus & magnus, verùm poſteà ad Luciferi Calaritani Epiſcopi ſchiſma delapſus Diaconus, quem ab omnibus Epiſcopis ac Presbyteris deſertum, quòd ſolus totam Eccleſiam rebaptizare vellet, Sanctus Hieronymus lepidè vocat orbis Deucalionem. Ejus tempore omninò ſedit Damaſus: Et homo, licèt ſchiſmaticus, Romanæ Cathedræ Majeſtatem nec voluit nec potuit obtenebrare. Quæ Chriſtianæ aures ferant Romanum Epiſcopum non eſſe totius Eccleſiæ Rectorem?

rem? Nulla Eccleſia, nullus Epiſcopus, nullus Chriſtianus poſſit à Sancti Petri Apoſtolatu eſſe exemptus. Circa ſecundùm illatum, ut quis priores cum poſterioribus Pontifices inter ſe committat nulla eſt neceſſitas, nulla occaſio, nullum periculum. Nam & in laudata Chalcedonenſi Synodo Apoſtolici Legati magnum Leonem quandoque univerſalem ſeu univerſalis Eccleſiæ, quandoque Eccleſiæ, quandoque cum addito *Urbis Romæ*, titularunt Papam aut Epiſcopum: Et ubique idem ſenſerunt. Diverſa verba eundem habuere ſenſum. Hæc attendamus, & cogitationes noſtras componamus.

In Epiſtola ad Fœlicem Philippæum Broſſum Joannes Launoius reſumit eandem theſim, & firmat duobus præſertim argumentis. Primum ſunt Siricio Pontifici per Capuanam in Bonoſi Macedonis Epiſcopi cauſa Synodum fixæ leges, & Jacobi Almaini longa de ipſis diſceptatio adversùs Thomam Cardinalem Caietanum. Alterum fundamentum eſt hæc Auguſtiniani Enchyridii circa Apoſtolici Symboli ordinem regula: *Spiritus ſanctus ſi creatura, non Creator eſſet, ſumma creatura eſſet,* C. 57. *& ideò in Regula fidei non poneretur ante Eccleſiam, quia & ipſe ad Eccleſiam pertineret in illa ejus parte, quæ in cælis eſt.* At vero in Paraſceve, in Sabbatho ſancto, in Litaniis, in Romano Miſſali, in cunctis generatim publicis precibus, necnon in formata per Pium quartum fidei profeſſione, Eccleſia ſemper ponitur ante Pontificem: Atque ita lucet non hunc, ſed illam eſſe majorem, atque præeſſe. Reſpondeo omnes nos orare pro Eccleſia & Romano Epiſcopo ad iſtum modum, quo veri Franci orant pro ſua Republica. Prius orant pro Regno, deinde pro Domino ſuo Rege Chriſtianiſſimo. Nec ideò Regem Regno ſubeſſe profitentur. Iſtiuſmodi enim oratio eſſet illa, de qua ſcriptum eſt: *Et oratio ejus fiat in peccatum.* Et quidem in peccatum læſæ Majeſtatis. Nempè Regnum quandoque pro toto, quod membra & caput continet, corpore accipitur, quandoque pro ſolis contra caput condiſtinctis membris. Et hoc ſenſu dicitur totum Regnum Regi ſupplicare, ſervire, tributa pendere, ac etiam rebellare, adeoque non præeſſe, ſed ſubeſſe. Verum dum pro ipſo oramus Divinam Majeſtatem, abſit ut excludamus Regem. Priori tunc ſenſu accipitur, ideoque & ante Regem bono jure celebratur. Eadem eſt ratio univerſalis Eccleſiæ ac Epiſcopi Romani. Capuanæ Synodi Decretum tangit quæſtionem, an Romanorum Epiſcopus ſubſit generali Concilio: Non facit ad præſentem *Univerſalis Epiſcopi* titulum, ideoque eſt alibi elucidandum.

CANON III.

QUòd ille ſolus poſſit deponere Epiſcopos, vel reconciliare.

SCHOLION.

CAnon hic habere poſſit duos ſenſus. Primus eſt hic: Nullus poſſit Epiſcopos deponere aut reconciliare, niſi ſolus Papa. Alter eſt hic: Ad deponendos vel reconciliandos Epiſcopos Papa opus non habet aſſiſtentia Synodi, ſed ſolus id poteſt. Hic ſenſus ſpectat ad Canonem vigeſimum quintum, ideoque prior ad hunc præſentem. Quod cujuſque Provinciæ Synodus potuerit olim Epiſcopos deponere ac reconciliare, & Canones docent, & univerſalis omnium Eccleſiarum conſuetudo, & innumera exempla. Etenim quintus Nicęnus Canon; *De his qui communione privantur, ſeu ex Clero, ſeu ex Laico ordine, ab Epiſcopis per unamquamque Provinciam, ſententia Regularis obtineat, ut hi qui abjiciuntur, ab aliis non recipiantur*: Voces, *Ex Clero*, comprehendunt etiam Epiſcopos. Lucet ex Reſcripto Innocenti primi Pontificis ad Victricium Epiſcopum Rothomagenſem: *Si quæ cauſæ vel contentiones inter Clericos, tam ſuperioris ordinis quàm etiam inferioris, fuerint exortæ, ſecundùm Nicęnam Synodum congregatis ejuſdem Provinciæ Epiſcopis jurgium terminetur. Si autem majores cauſæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, & beata* C. 3. *conſuetudo exigit, poſt judicium Epiſcopale referatur.* Sub laudatis Synodi vocibus non ſolùm inferiorem, ſed etiam ſuperiorem Clerum comprehendi palam aſſerit, definitivum etiam de ipſo judicium adſcribit Provinciæ Synodo, ac Apoſtolicæ Sedi aliud non deſert quàm probandæ vel improbandæ definitionis relationem. Relationem hanc diſertè non expreſſit Nicæna Synodus, ideoque Hincmarus Metropolita Remenſis vult hic ab Innocentio non ipſam laudari, ſed Synodum Sardicenſem. Verùm ſine fundamento. Hæc enim longè minus meminit iſtius Apoſtolici juris. Rectè addidit Pontifex: *Et beata conſuetudo exigit*. Utique inducta per Apoſtolos, de qua ſextus Nicęnus Canon: *Suis privilegia ſerventur Eccleſiis*. Quæ tamen conſuetudo apud omnes gentes videtur non fuiſſe in pleno ſemper uſu. Africana enim Eccleſia non ſingulorum Epiſcoporum degradationes, ſed ſolum communicantium catalogum ſuo tempore

pore referebat per Primatem Carthaginenſem. Ita lucet ex Epiſtolia Sancti Cypriani. Epiſcoporum degradationem à Provinciarum Synodia poſſe definiri, lucidè agnoſcunt etiam Canones Sardicenſes.

Nec ſolos Provinciales Epiſcopos degradabant olim Synodi, ſed & proprium Metropolitam. Quòd nempè Provinciæ Synodus ſit Metropolita ſuperior. Exempla poſſint adduci plurima. Ità fuit uſque ad Romanam Damaſi Pontificis Synodum, à Gratiano Imperatore confirmatam in hæc verba: *Volumus ut quicumque judicio Damaſi, quod ille cum conſilio quinque vel ſeptem habuerit Epiſcoporum; vel eorum qui Catholici ſunt, judicio vel concilio condemnatus fuerit, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non iviſſet, aut ab Illuſtribus viris Præfectis Prætorio Galliæ atque Italiæ, ſive à Proconſulibus vel Vicariis, auctoritate adhibita, ad Epiſcopale judicium remittatur, ut ad Urbem Romam ſub proſecutione perveniat. Aut ſi in longinquioribus partibus alicujus ferocitas talis emerſerit, omnis ejus cauſa dictio ad Metropolitæ in eadem Provincia Epiſcopi deducatur examen. Vel ſi ipſe Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos quos Romanus Epiſcopus Judices dederit, ſine dilatione contendat.* Schiſmatica Urſicini nequitia Sanctum Damaſum peſſimis calumniis incruſtarat, reddiderat ſuſpectum de publicis criminibus, & pendente de ipſis judicio quaſi ſuſpenſum ab executione Papalis officii, atque ita fecerat eſſe *neminem, qui de lapſis* ad Urſicinum, *aut* per ipſum *factioſis Epiſcopatus invaſoribus poſſet judicare*. Romanæ Cathedræ Urſicinus irrogarat ferè iſtud ipſum, quod Alexandrinæ olim Meletius. Hinc illam ad Romanæ Synodi preces reparat Gratianus: Provinciales Epiſcopos Metropolitis permittit antiquo more, Metropolitas autem reſervat ſoli Patriarchali judicio Romani Epiſcopi. Quæ conſtitutio fuit longè æquiſſima, ideoque ipſam de ſolo Romano ſtatuentem extendit ad omnem Patriarcham ac Primatem Chalcedonenſis Synodus, mandans Clericum apud proprium Epiſcopum, Epiſcopum apud Provinciæ Synodum, Metropolitam apud Diœceſos Primatem accuſari ac judicari. Loquitur de ſolis tribus Autocephalis Diœceſibus, Regiæ Civitatis Epiſcopo in ipſarum Metropolitas dans alternativam cum Primatibus poteſtatem, adeoque laudatum Patriarcharum jus videtur illic etiam anteà viguiſſe. Poſſit eſſe Canon Apoſtolicus. Quidquid ſit, Sancti Damaſi Conſtitutum reſpexit Sanctus Leo Magnus, Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in Illyrico Vicarium, durè arguens quod Atticum Nicopolitanum Epiſcopum, veteris Epiri Metropolitam, in contumaciam degradaſſet: *Etiamſi tale aliquid mereretur Atticus, exſpectandum tibi fuerat quid ad tua conſulta reſcriberemus.* Et Infrà: *Etiamſi quid grave intolerandumque geſſiſſet, noſtra erat exſpectanda cenſura, ut nihil prius ipſe decerneres, quam quid nobis placeret agnoſceres. Vices enim noſtras ita tuæ credidimus Charitati, ut in partem ſis vocatus ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis.* Metropolitarum degradationes

Epiſt. 84. c. 1.

Sedi Apoſtolicæ affirmat reſervatas adeò privativè, ut etiam à tanto ejuſdem Sedis Vicario non poſſint attentari. Sardiniæ Metropolitam non niſi apud Sedem Apoſtolicam accuſari poſſe, lucidè ad ejuſdem Provinciæ Epiſcopos ſcribit etiam Gregorius magnus. Et longo iſti ac magno Maximi Salonitani Metropolitæ judicio neminem niſi ſeſe, etiam ad Mauritii Auguſti Sacras juſſiones aut preces, paſſus eſt miſceri.

Lib. 7. Indict. 2. Epiſt. 8.

Epiſt. 22. c. 5.

Quæ tamen diſciplina dudum non obtinuit in Hiſpania. Etenim Gregorium Emeritenſem Metropolitam Innocentius primus judicari permiſit à Synodo Toletana. Et Gothorum ibidem decima Synodus Potamium Braccarenſem, ſexta decima degradavit Siſbertum Metropolitam Toletanum. Et hinc Roderico Archiepiſcopo Toletano, Eccleſiæ ſuæ data ab antiquis Pontificibus privilegia confirmari atque innovari poſtulanti, inter cætera reſcripſit Innocentius tertius: *Perſonam tuam in manu noſtra propenſiori gratia retinentes, cenſemus ut ſolius Romani Pontificis judicio ejus cauſa, ſi qua fuerit, decidatur.* A ſe innovari dicit datas ab Urbano ſecundo & ejus ſucceſſoribus gratias. Quia nempè uſque ad Urbani tempora laudatum Damaſi Conſtitutum non fuerat iſtic in uſu.

C. 8.

L. 1. Epiſt. 5.

Idem mos viguit in Gallia. Etenim Hilarium Arelatenſem Metropolitam, licèt Armentarium Ebredunenſem & Chelidonium Veſontionenſem Metropolitas degradaſſet, de laudati Conſtituti prævaricatione non arguit Sanctus Leo. Et Prætextatum Rothomagenſem ac Ægidium Remenſem Metropolitam fuiſſe à ſuis Synodis damnatos, habes apud Sanctum Gregorium Turonenſem. Quod ipſum de Sancto Deſiderio Vienenſium Metropolita ſcribit Fredegarius. Lapſum cum extranea muliere Metropolitam à propriis Provincialibus judicari & deponi mandat tertia Synodus Aurelianenſis. Adversùs quem morem reclamare primus cœpit Remenſium Metropolita Turpinus, Adriano primo conquerens Anteceſſorem ſuum Sanctum Rigobertum fuiſſe nuper ſine Apoſtolicæ Sedis interrogatione & conſenſu dejectum, poſtulanſque deinceps ſervari Canones. Et obtinuit Poſtulata. Verùm cum hac appendice & cauda: *Si Remenſis Epiſcopus ad Sedem Romanam appellaverit in ipſo judicio.* Ipſum vel à ſua Synodo, vel à Romano Pontifice judicari reliquit ejus electioni, faciendæ ac declarandæ in ipſo ſtatim judicii ingreſſu. Hoc eſt, ſi dixerit & proteſtatus fuerit ſe velle non à Synodo, ſed à Pontifice judicari. Adriani Pontificis Epiſtola exſtat apud Flodoardum in hiſtoria Remenſis Eccleſiæ. Et hinc Turpini poſt Wulfarium ſucceſſor Ebbo fuit degradatus à Synodo: Quod nempè, uti in litteris apud Trecenſem Synodum exſtantibus ſcribit ad Nicolaum primum Pontificem Rex Carolus Calvus, conſenſiſſet in iſtud Tribunal, & Sedem Apoſtolicam non imploraſſet. Addit tamen à Patre ſuo Ludovico Gregorium quartum rogatum fuiſſe judicii confirmationem, & vero ſimiliter non dediſſe. Quidquid ſit, Sergius ſecundus ipſum habuit ratum. Et hinc ſibi ac Succeſſoribus ſuis plenè proſpectum volens Ebbonis Succeſ-

L. 2. c. 24. 32.

C. 4.

L. 2. c. 17.

ſor Hincmarus, à Benedicto tertio ac Nicolao primo adverſùs Lotharii Imperatoris inimicas machinas impetravit privilegium, quo nullus deinceps Remenſis Archiepiſcopus poſſet niſi per Apoſtolicam Sedem judicari. Et hinc ab Hugone Rege ob perduellionis crimen poſtulatus ad degradationem Metropolita Arnulphus nulli Synodo ſubeſſe aut adeſſe voluit, ideoque & per Regem & per Synodum fuit Sedi Apoſtolicæ permiſſus. Poſteà conſenſit in arbitros, fuitque per ipſos degradatus; & omne tamen judicium exſufflavit Sylveſter ſecundus. Quod nempè ſuo quidem valeat, verùm Apoſtolicæ Sedis juri reus Epiſcopus non poſſit renunciare. Exſtant hæc latè in iſta Remenſi Synodo. Ejus privilegii adeò tenax fuit Manaſſes Archiepiſcopus, ut etiam Hugonis Dienſis Epiſcopi, Apoſtolici per Gallias Legati, judicio ac Synodo ſiſti recuſaverit, aſſeverans ſe judicari non poſſe, niſi ab ipſo Papa, aut certè Legato Romano, id eſt, Roma miſſo à latere Pontificis, & qui eſſet Epiſcopus aut Clericus Eccleſiæ Romanæ. Sed ipſum de exceſſu privilegii arguit Gregorius ſeptimus. Ab Hincmari igitur
L. 6. Epiſt. 1. tempore omnes Gallicani Metropolitæ ſpectaverunt ad ſolum Romanæ Eccleſiæ judicium. Quod eorum negotia eſſe de majoribus Eccleſiæ cauſis admitteret tunc omnis Gallicana Synodus, habes ex litteris Nicolai primi. Quod ipſum lucidè profitetur Hincmarus. Et octava
Epiſt. 47. Synodus ſtatuit nullum deinceps Metropolitam
Epiſt. 17. judicari à vicinis Metropolitis, ſed à ſolo Patriarcha. Vetuſtum Latinorum Canonem mandat deinceps ubique ſervari, atque extendit e-
C. 26. tiam ad Eccleſias Orientales.

Quocirca Apoſtolicus Canon ſolos Patriarchas & Autocephalos Primates vetuit ſine Romani Epiſcopi prævio conſenſu degradari. Ad ipſum ſpectabat prima inſtantia. Quod enim Sanctum Dionyſium Alexandrinum, ſuum Patriarcham de hæreſi ſuſpectum, Pentapolitani Epiſcopi Romam detulerint ad Dionyſium Pontificem, diſertè in opere de ejus ſententia teſtatur Sanctus Athanaſius. Et factionem Euſebianam, quod ſine ſuo conſenſu in Tyria Synodo degradaſſet laudatum Athanaſium, durè arguit Julius Pontifex, & exprimit cauſam: *Cur de Alexandrina Civitate nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc eſſe conſuetudinem, ut primùm nobis ſcribatur, ut hinc quod juſtum eſt definiri poſſit?* Hoc eſſe dicit Sanctorum Petri & Pauli Inſtitutum. Quod ipſum novit homo gentilis Ammianus Marcellinus, iteratam Sancti Athanaſii à Mediolanenſi Synodo damnationem referens, & adjun-
L. 15. c. 18. gens: *Conſtantius Imperator, Athanaſio ſemper infeſtus, licet damnationis judicium ſciret impletum, tamen auctoritate, qua potiuntur æternæ Urbis Epiſcopi, firmari, deſiderio nitebatur ingenti.* Addit Liberium Papam ob negatum hunc conſenſum fuiſſe ejectum Sede & deportatum. Et Epheſina Synodus Joannem Patriarcham Antiochenum ac ejus factionem, quòd Sanctum Cyrillum Alexandriæ Patriarcham degradaſſent ſine Apoſtolicæ Sedis conſenſu, communione privavit. Alexandrinum à ſolo Pontifice judicari poſſe affirmat in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos San-
ctus Gelaſius primus. Quod ipſum confirmat in Epiſt. 13.
Tractatu de Acaciano Schiſmate: *Numquam docebitur, numquam monſtrabitur, numquam omninò probabitur Petri* Mogi Alexandrini Patriarchæ *purgationem fuiſſe legitimam, quæ non eſt competentibus regulis celebrata. Secundæ enim Sedis Antiſtitem nec expellere quiſquam, nec revocare, ſine primæ Sedis adſenſu vel potuit vel debuit. Niſi fortè confuſo jam ordine rerum atque turbato, nec prima, nec ſecunda, nec tertia debeat obſervari vel ſuſcipi ſecundùm antiqua Statuta Majorum, & ſublato capite, ut videmus, omnia membra vario inter ſe compugnent certamine, fiatque illud quod de populo ſcriptum eſt Iſrael:* In illo tempore non erat Dux in Iſrael. Unuſquiſque quod erat placitum in oculis ſuis faciebat. *Qua enim ratione vel conſequentia aliis Sedibus defendendum eſt, ſi primæ beatiſſimi Petri Sedi antiqua & vetuſta reverentia non defertur, per quam omnium Sacerdotum dignitas ſemper eſt roborata atque firmata, trecentorumque decem & octo Patrum invicto & ſingulari judicio vetuſtiſſimus judicatus eſt honor?* Et in Epiſtola ad omnes Orientales Epiſcopos: *Cum Acacius nullo privilegio fulciretur, ut de ſecunda Sede poſſet ferre judicium, jure non potuit quemquam* ejus Epiſcopum *damnare. Simili modo, niſi primæ Sedis auctoritate percepta, nec examinandi Petri jus habuit, nec recipiendi penitùs poteſtatem.* Et iterùm: *Acacius, qui præſumpſit non ſervato ordine Petrum ſuſcipere, nec examinatum eum, nec cognoſcitur recepiſſe purgatum. Et ideò præter Sedis Apoſtolicæ notitiam, non legitimam ejus receptionem ſibi uſurpare voluiſſe. Sicut ante non priùs damnavit, quam & referret, & poſceret Apoſtolica poteſtate damnandum; ſic & in recipiendo modum ſervare debuiſſet, ut priuſquam ſe ei communione miſceret, per Sedem Apoſtolicam poſceret examinari eum, & legitima ratione purgari, cùm nec examinandi aut recipiendi eum haberet ipſe Pontificium, & non niſi per illius Sedis auctoritatem atque conſenſum hoc poſſet implere, ſine cujus auctoritate non potuerat ipſe damnare, & cujus principali diligentia & diſcuti potuit & purgari, & in communionem convenienter admitti.* Dum Timothei Æluri in Alexandrinam Cathedram intruſus ſucceſſor Petrus pro Eutychete ac Dioſcoro adverſùs Chalcedonenſem Synodum cieret turbas, Acacius Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſtrenuè exequebatur officium: Hinc illum juxta Apoſtolicos Canones ac perpetuum morem retulit Sedi Apoſtolicæ, ac poſtulavit per Simplicium Papam compeſci, aut damnari. Norat omne de ſecunda Sede judicium ſpectare ad primam. At verſatile ingenium non permiſit ipſum eſſe conſtantem. Etenim poſteà cum eodem Petro pacta iniit, quaſi pœnitenti communionem reddidit ac Epiſcopatum, atque ità eſt horrendè prævaricatus. Quòd ſolvendi poteſtatem non haberet, altiſſimè clamabat prior ejus ad Simplicium facta relatio: Item perpetua Eccleſiæ conſuetudo, antiquiſſima Statuta Majorum, ac ipſa Nicæna Synodus, quæ ſanxit ſua privilegia ſervanda omnibus Eccleſiis, præſertim Romanæ. Gelaſius addidit ex horum prævaricatione induci

to-

totius Chriſtianitatis confuſionem atque acephaliam. Qui damnatum ſine poteſtate ſolvit, non illum abluit, ſed ipſius ſibi affricat ſcabiem. Et hanc pertinax Acacius in omnem ſibi communicantem Orientem traduxit. Hæc eſt vera otigo Acaciani Schiſmatis, quod tandem compoſuit Hormiſda Pontifex, adjutus ab Imperatore Juſtino. Laudata Gelaſii teſtimonia exſtant apud Jacobum Sirmondum, poſt appendicem Codicis Theodoſiani. Etiam Arcadio Auguſto, Alexandrini Patriarchæ Theophili cauſam deleganti, obedire noluit ex eadem regula Sanctus Joannes Chryſoſtomus, adfirmans id repugnare Nicænis Canonibus.

Et in Epheſina Synodo dixit Juvenalis Hie- [Act. 4.] roſolymæ Epiſcopus: *Mos eſt ex Apoſtolico ordine & traditione, ut Sedes Antiochena apud Apoſtolicam Sedem Magnæ Romæ judicetur*. Et de memorato Joannis exceſſu ad Cæleſtinum Pontificem ſcripſit ipſa plana Synodus: *Etiamſi Joannes degradationis ſententiam juſtiſſimè legitimèque ſubiviſſet, Pietatis tuæ judicio hoc reſervavimus*. Eum præſentium Apoſtolicorum Legatorum auctoritate excommunicavit, verùm ſine ſpeciali Pontificis mandato non fuit auſa degradare. Etiam Paulini, Meletii, Evagrii ac Flaviani de Antiocheno Patriarchatu litem ſola ſemper judicavit Romana Sedes. Et quotquot accuſarunt Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham, accuſarunt apud Sanctum Leonem. Eidem Epiſcopum ſuum Conſtantinopolitanum, Patriarchæ jure tunc utentem, Sanctum Flavianum detulit Hæreſiarcha Eutyches. Ejus item Succeſſor Anatolius, ipſiuſque illegitima promotio non habuit alium Judicem. Plura ſunt hujuſmodi exempla.

Objici poſſit Pauli Samoſatenſis Patriarchæ Antiocheni degradatio, ſine prævio Romanæ Sedis conſenſu facta per Synodum Antiochenam, quæ peractum ſuum judicium dumtaxat retulit Dionyſio Pontifici, uti lucet ex Synodalibus litteris exſtantibus in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebii Cæſareenſis. Quin & Epiſcopum ſuum Coſmam, ac Severianum Arethuſæ Antiſtitem, quod ſine Synodo ſoli Severum ejuſdem Antiochiæ Patriarcham abdicaverint, & abdicationis libellum ipſi ſolemniter miſerint, laudat Eva- [L. 3. c. 34.] grius Epiphanienſis. Reſpondeo cum laudatis Synodalibus litteris, manifeſtam lapſi ac relapſi Pauli hæreſim ac ſcandaloſiſſimos mores exponentibus, & concludentibus: *Iſtum igitur tam* [L. 7. c. 36.] *Deo adverſarium, tamque contumacem, eramus coacti Eccleſia & congregatione fidelium interdicere, atque excludere, & alium Epiſcopum in ejus locum ſubſtituere*. Aiunt manifeſtam Pauli hæreſim non ſuſtinuiſſe moras præviæ relationis. Aliud fundamentum in Agrippinenſi Synodo, adversùs ejuſdem civitatis Metropolitam Euphratem pronuncians, adducit Valerianus Epiſcopus Antiſiodorenſis: *Etſi non omnes Conſentiores convenìſſemus, ſuffecerat à quinque Epiſcopis Euphratem blaſphemum pro meritis ſuis ſententiari eodem jure eſſe depoſitum*. Et ad Romanam ſuam, à generali octava probatam, Synodum dixit Adrianus ſecundus: *Propter ſolam hæreſim licitum eſt minoribus Majorum ſuorum motibus reſiſtere, vel pravos ſenſus liberè reſpuere*. Hæreticus [Act. 7.] proprio judicio ſe damnat, & lata in ipſum Synodi ſententia declarat potiùs quàm definit, ideoque & à plena Synodo, ac etiam à paribus, imò & ab inferioribus inferri poteſt in Superiorem.

Suffraganeos igitur Epiſcopos judicare ac degradare Provinciales Synodi uſque ad octavum Domini ſæculum omninò potuerunt. In Gallia tunc ac Germania per Francos, in Hiſpania per Saracenos, in Italia ac Illyrico per Longobardos & Græcos admodum vexata ac depreſſa erat Apoſtolicæ Sedis Majeſtas, & omnis Eccleſiaſtica juriſdictio, ideoque ad ipſas ſublevandas neſcio quis pius fidelis finxit ſub antiquorum Romanorum Pontificum nomine decretales iſtas epiſtolas, quas paſſim vocamus Collectionem Iſidori Mercatoris. Hic enim ipſas cum aliis mercibus ex Hiſpania deportavit in Gallias, Riculphus poſt Sanctum Bonifacium tertius Moguntinus Archiepiſcopus lectas & probatas ſparſit per omnem Franciam, admiſitque etiam Eccleſia Romana. Ex eis enim plura, Angilramno Metenſi Epiſcopo data, capitula deſumpſit Adrianus primus, & nominatim tertium, quod mandat nullum Epiſcopum ſuper quibuslibet criminibus citari aut judicari, niſi in Synodo convocata per Apoſtolicam auctoritatem. Eaſdem acerrimè defendit, ac in praxim redegit Nicolaus primus, ſine prævio ſuo conſenſu nullum, licet Sedem Romanam non appellaret, deponi deinceps permittens Epiſcopum, ideoque graviter invectus in Hincmarum Metropolitam Remenſem, qui ex vetuſta Synodorum auctoritate degradarat Rothaldum Epiſcopum Sueſſionenſem. Epiſcoporum degradationem aſſeruit eſſe de majoribus Eccleſiæ cauſis, ideoque juxta vetuſtam Eccleſiæ legem non poſſe ſine prævia ad Sedem Romanam relatioos attentari. Ad minores cauſas uſque tunc ſpectaſſe repoſuit Hincmarus, modicè æſtimavit dictas Epiſtolas, & Metropoliticam ſuam in degradandis Epiſcopis poteſtatem cum pluribus in Gallia Collegis ſtrenuè defendit. Verùm ſibi ipſi non conſtitit. Etenim in ſcriptis ex tertiæ Sueſſionenſis Synodi nomine litteris apud laudatum Pontificem accuſat Britonum Epiſcopos tamquam Barbaros & ſemi-Chriſtianos, quod non ſolùm ſine Synodo, ſed & ſine Apoſtolicæ Sedis notitia Epiſcopos exauctorarent. Alii item Francorum Epiſcopi non erant concordes. Etenim Hincmati nepos Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus dictas epiſtolas conſtanter defendebat uti legitimas & authenticas, coegitque ſuum patruum ad omnia adversùm ipſas dicta & geſta in Trecenſi Synodo coram Joanne octavo Pontifice ſolemniter recantanda. Ita habes in hiſtoria Remenſis Eccleſiæ apud Flodoardum.

Ex illo tempore ad majores Eccleſiæ cauſas ſpectare cœpit Epiſcopi degradatio, & quivis etiam in Gallia Epiſcopus adeò non potuit deponi ſine prævio Pontificis conſenſu, ut ad Henricum primum Francorum Regem, qui Hæreſiarcham Berengarium ac ejus manifeſtum ſe-

ctato-

ſtatorem Brunonem Andegavenſem Epiſcopum volebat degradatos à Regni ſui Synodo, ſcripſerit Theoduinus Epiſcopus Leodienſis: *Deſperamus id fieri poſſe, cùm Bruno exiſtat Epiſcopus. Epiſcopum autem non oportet damnationis ſubire ſententiam præter Apoſtolicam auctoritatem.* Et infrà: *Majeſtatem veſtram omnes exoratam vellemus, ut interim illorum impiam, ſacrilegam & nefariam aſſertionem audire contemneretis, donec accepta Romanæ Sedis audientia damnandi poteſtatem haberetis.* Nec ob hæreſim Epiſcopus ſine prævio Pontificis conſenſu poterat tunc damnari. Et ad Poloniæ Archiepiſcopum, cujus Anteceſſor Epiſcopum ſine tali conſenſu damnaverat, ſcripſit

Epiſt. 6. Paſchalis ſecundus: *Quibus hoc Canonibus, quibus Conciliis legitur eſſe permiſſum?* Quam Regulam frequenter ſupponit etiam Sanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis. Et ad Gerardum Engoliſmenſem Epiſcopum, Sedis Apoſtolicæ in Aquitania Legatum, ſcribit Goffredus Abbas Vindocinenſis: *Quod me præſente etiam coram Laicis prædicaſtis, vos videlicet Epiſcopos deponendi habere poteſtatem, novum genus præſumptionis putavimus, quia nulla ratione Legatis Apoſtolicæ Sedis conceditur, quod ad ſolius Romani Pontificis pertinet dignitatem. Sed ſi ita eſt, ut à vobis publicè prædicatum agnoſcitur, quaſi alterum Papam vos fecis-*

L. 1. Epiſt. 21. *tis. Nos tamen credebamus Mediocritatem veſtram habere legationem Sedis Apoſtolicæ, non Apoſtolicam Sedem eſſe, & à Domino Papa partem ſuſcepiſſe ſollicitudinis, quam ſolummodo cæteri Legati ſuſcipiunt, non plenitudinem exercere poteſtatis.* Et hocce Sedis ſuæ privilegium Gregorius ſeptimus hic confirmat. Innocentius tertius, quem *audacem juriſperitum* vocat Matthæus Pariſienſis, in litteris ad Decanum & Capitulum Andegavenſe, exſtantibus apud Gregorium nonum, dixit longè amplius: *Non humana, ſed potiùs Divina poteſtate conjugium ſpirituale diſſolvitur, cùm per translationem, depoſitionem, aut ceſſionem, auctoritate Romani Pontificis, quem conſtat eſſe Vicarium*

L. 1. Tit. 7. c. 2. JESU *Chriſti, Epiſcopus ab Eccleſia removetur. Et ideò tria hæc, quę præmiſimus, non tam conſtitutione Canonica, quàm inſtitutione Divina, ſoli ſunt Romano Pontifici reſervata.* Utitur argumento à carnali, quod non niſi per Deum ſolvi poteſt, conjugio ad ſpirituale.

Quæſtio eſt, An Nicolai primi Pontificis Decretum fuerit alienum à Canonibus antiquis? Quidquid aliqui dicant in oppoſitum, reſpondeo non fuiſſe. Quidam probant ex cauſa Marciani Arelatenſis Epiſcopi, qui adversùs Sanctorum Pontificum Cornelii & Lucii de lapſis poſt legitimam pœnitentiam recipiendis Decreta pertinax adhæſit duritiæ Novatianenſi, plurimos pœnitentes ſine pacis ac reconciliationis viatico permiſit excedere, omnem inquietavit Galliam, ideoque à Fauſtino Lugdunenſium Metropolita motus Sanctus Cyprianus ſcripſit ad Sanctum Ste-

Epiſt. 67. phanum Papam: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelatæ conſiſtentem à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in locum ejus ſubſtituatur, & grex Chriſti, qui in hodiernum ab illo diſſipatus & vulneratus contemnitur, colligatur.* Cur ipſum non degradavit, ſed degradandum à Pontifice poſtulavit Provinciæ Synodus? Reſpondent aliqui, quoniam ſine Pontificis conſenſu non poterat. Verùm ratio non eſt firma. Quod enim tunc & Hiſpani, & Afri, & Galli in ſuis Synodis ſine prævia ad Pontificem relatione degradarent Epiſcopos, lucet ex variis epiſtolis ejuſdem Cypriani. Martiani igitur cauſa erat dubia: Similis cauſæ iſtorum Epiſcoporum in Africa, à quibus Zephyrini Pontificis de recipiendis mœchis Decretum uſque ad ſua tempora non fuiſſe receptum, ſed etiam in fine negatum Sacramentalis Reconciliationis Viaticum teſtatur idem Cyprianus in litteris ad Epiſcopum Antonianum. Quod non ex negatæ poteſtatis errore, ſed ex retinendæ diſciplinæ zelo refutarent Decretum, non erant Hæretici aut Eccleſiæ turbatores, ideoque nec ipſos Cyprianus attentavit damnare. Nam etiam poſt Nicænum, qui omni penitus peccato impartiri juſſit extremum Reconciliationis Viaticum, Canonem multi hinc indè Epiſcopi in priori duritia perſeverarunt. Eadem de cauſa Martianum damnare non auſi ſunt Galliarum Epiſcopi, ſed quod turbulentè agens excederet modum, per Sanctum Cyprianum, Corneliani Decreti acerrimum defenſorem, ſupplicarunt damnari ab Eccleſia Romana. Et hinc ad adducta Sancti Cypriani verba rectè ſcribit Nicolaus Rigaltius: *Licuiſſe jam olim Pontificibus Romanis Epiſcopos juſtis de cauſis excommunicare, imò deſtituere, & novos in eorum locum ſubſtituere, perſpicuum facit hoc loco Cyprianus de Gallis. Quod mirum in modum auctoritatem commendat & Primatum.*

Quocirca meam aſſertionem probo ex *Innocentii* primi Pontificis ad Alexandrum Antiochiæ Patriarcham litteris, aſſeverantibus nullum etiam Provincialem Epiſcopum à quovis Metropolita poſſe ſine prævia ad Patriarcham relatione, & obtenta ipſius confirmatione conſecrari. Quod jus omnibus tribus Patriarchis commune eſt, ac indubiè ab Apoſtolis inſtitutum. Epiſt. 18. c. 2. At verò per eaſdem cauſas quævis res & fit & deſtruitur, ideoque ſicut Epiſcopus ſine Patriarchæ prævio aſſenſu creari non poteſt, ita nec degradari. Et hinc intelliges Canonem vigeſimum ſextum octavæ Synodi: *Epiſcopos* appellantes *concurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui à Metropolitis ſuis*, damnationis ſententiam *ſe pertuliſſe fatentur. Inſuper etiam nullo modo quiſquis Metropolitanorum vel Epiſcoporum à vicinis Metropolitis, vel Epiſcopis Provinciæ ſuæ judicetur, ſed à ſolo Patriarcha.* Degradatos à Metropolitis Epiſcopos mandat ad Patriarcham appellare, & eoſdem à ſuæ Provinciæ Synodo damnari vetat Canon, adeoque videtur in ſemetipſum pugnare. Verum non pugnat. Prior enim pars de degradatis uſque tunc Epiſcopis, poſterior agit de deinceps degradandis. Permiſſam uſque tunc Synodis in Epiſcopos poteſtatem revocat, & Patriarchis confirmat iſtud jus, quod nuper ſibi adjudicarat Nicolaus primus. Romanus Patriarchatus vaſtiſſimas habet Diœceſes, ideoque ſicut liberam Epiſcoporum ſine ſua prævia confirmatione conſecrationem, ita & liberam ipſo-

rum

rum ſine prævia ad ſe relatione degradationem Metropolitis dudum permiſerunt Romani Pontifices: Quod ipſum indulſerant & alii Patriarchæ. Et hoc reformarunt ac poteſtatem iſtam Patriarchis reſervarunt Nicolaus primus & octava Synodus. Quod enim de Metropolitis ſibi reſervavit Sanctus Damaſus, de Provincialibus etiam Epiſcopis reſervare potuit Pontifex Nicolaus.

CANON IV.

Quod Papæ Legatus omnibus Epiſcopis præſit in Conciliis, etiam inferioris gradus, & adversùs eos ſententiam depoſitionis poſſit dare.

Scholion.

Ita ſervatum fuit in omni ſemper generali Synodo. Etenim Nicænæ Synodo Romanos Presbyteros adſuiſſe teſtatur Julius Pontifex in litteris ad factionem Euſebianam. Adſuiſſe Romani Epiſcopi Directos, atque ab ipſis confectum Concilium, ſcribit in publicatis nuper à Domino Luca Holſtenio litteris ad Orientalem Eccleſiam Sancti Damaſi Pontificis Synodus Romana. Et de Hoſio Cordubenſi Epiſcopo habet in ſua ad Conſtantium Imperatorem Apologia Magnus Athanaſius: *In qua Synode non ille Dux & Antesſignanus fuit? Quem non ille recta tuendo in ſententiam ſuam pertraxit? Quæ Eccleſia non illius præſidentiæ pulcherrima monumenta retinet?* Et in Epiſtola ad Solitarios: *Hic Princeps eſt Synodorum, & ſi quid ſcribit, ubique auditur. Hic formulam fidei in Nicæna Synodo concepit, & Arianos ubique pro Hæreticis traduxit.* Et in Eccleſiaſtica hiſtoria Sulpitius Severus: *Nicæna Synodus auctore Hoſio confecta habetur.* In ſuis notis Georgius Hornius per vocem, *Auctore*, ſuaſum dumtaxat & conſilium importari exiſtimat, & hac in Synodo Hoſium non egiſſe aliud præ aliis Epiſcopis, quàm quod Imperatori Conſtantino fuerit impulſor ipſius indicendæ. Romanæ Legationis præſidentiam homo Calvinianus ita conatur evacuare. Nempè à Romana Republica ad Eccleſiaſticam Hierarchiam tranſlatæ vocis non capit virtutem, de qua in libro Apologetico Tertullianus: *Vetus erat* apud Romanos *Decretum, ne quis Deus ab Imperatore conſecraretur, niſi à Senatu probatus. Tiberius ergò, cujus temporibus nomen Chriſtianum in ſeculum intravit, adnunciatum ſibi ex Syria Palæſtina detulit ad Senatum cum prærogativa ſuffragii ſui. Senatus, quia non ipſe probaverat, reſpuit.* Relatio erat rei per Senatum tractandæ & ſanciendæ propoſitio, ſuffragii prærogativa fuit primum cum Auguſta auctoritate ſuffragium: Ægrè tulit Senatus ipſum à Tiberio in re excepta uſurpari. Poſtmodum tamen illud in omni Senatusconſulto Imperator habuit, ideoque hocce fieri dicebatur ipſo auctore. Imò & tertiæ, & quartæ, & quintæ relationis jus ſibi poſteà aſſumpſit, id eſt, poteſtatem quatuor vel quinque negotia, & quidem cum ſuffragii prærogativa proponendi. *Magno aſſenſu*, inquit in Annalium libris Cornelius Tacitus, *celebrata* Pęti Thraſeæ *ſententia, non tamen Senatusconſultum fieri potuit, abnuentibus Conſulibus ea de re relatum. Mox auctore Principe ſanxerunt.* Nempè rem juſtam Princeps cum ſuffragii prærogativa mox retulit, atque ita fuit auctor Senatusconſulti. Pergit in alio loco idem Scriptor: *Conſidius Æquus & Cælius Curſor, Equites Romani, auctore Principe & Decreto Senatus puniti.* L.15.c.38. Eodem ibi ſenſu ſcribit Pompejum *Conſulem legum ſuarum & auctorem fuiſſe & ſubverſorem.* Et de ſeipſo Conſule dixit in Oratione pro Cornelio Balbo Marcus Tullius: *Harum ego ſententiarum Princeps & auctor fui.* L.3.c.37. Et de Antonino Auguſto Ulpianus: *Oratione habita, auctor fuit Senatui cenſendi.* C.8. Conſulibus primum competiit ſuprema hæc poteſtas, & poſtmodo ab illis ad Principem tranſiit, aut certè utriſque manſit communis. Quidquid ſit, eandem in generalibus Synodis habuit Romanus Epiſcopus, ideoque ad Sanctum Leonem Magnum de convocandis ex toto orbe ad Chalcedonenſem Synodum Patribus ſcripſit Pulcheria Auguſta: *De Catholica confeſſione*, & lapſis in Epheſino latrocinio Epiſcopi, *ſicut fides & Chriſtiana pietas exigit, te auctore decernant.* Exponit in ſuis ad eundem litteris Imperator Martianus: *Sicut Sanctitas tua* L.1.Epiſt.35. *ſecundùm Eccleſiaſticas Regulas definiverit*, ſeu cum ſui ſuffragii prærogativa atque auctoritate propoſuerit, *ſua diſpoſitione declarent*, ſeu ſuo etiam ſuffragio confirment. Hinc pergit in alia Epiſt. 34. Epiſtola: *Per celebrandam Synodum te auctore.* Hinc item Epheſino Latrocinio non Sanctum Leonem Pontificem, ſed Dioſcorum Alexan- Epiſt. 33. driæ Patriarcham cum relationis & ſuffragii prærogativa præſidere volens Theodoſius Auguſtus, ita ad hunc ſcripſit: *Auctoritatem & Primatum tuæ præbemus Beatitudini.* Eodem modo loquitur Sulpitius Severus, vultque Hoſium non ſuaſorem fuiſſe Nicæni Concilii, ſed Præſidem. Quæ omnia inſigniter intellexit, & in Catholi-

ca

ea ſua concordantia expoſuit Nicolaus Cardinalis Cuſanus. Hoſio adjuncti fuerunt Vincentius & Viton Romanæ Eccleſiæ Presbyteri. Et hoc in adductis locis omninò laudant Julius ac Damaſus Pontifices. Et hac de cauſa ante omnes Patriarchas & alios Primates Epiſcopos ſubſcripſerunt Synodo, adeoque & ante ipſos ſederunt. Eodem modo actum fuiſſe in Sardicenſi, Epheſina, Chalcedonenſi, ac omni legitima generali Synodo, eſt ſuis locis abundè oſtenſum. Et hac de re nullus unquam dubitavit germanè Catholicus, neque pro ipſa videtur Gregorius ſeptimus hunc Canonem dictaſſe.

Dictavit pro Apoſtolicorum Legatorum in Provincialibus Synodis Præſidentia, de qua Lambertus Schaſnaburgenſis: *Epiſcopus Hoſtienſis, Epiſcopus Præneſtinus, Epiſcopus Curienſis, & Epiſcopus Cumenſis miſſi ſunt à Romano Pontifice,* utique Gregorio ſeptimo, *componere vacillantem ſtatum Galliarum. Itaque petierunt verbis Romani*
A. 1174. *Pontificis, ut Synodum tenere intra Gallias Epiſcoporum pace ſinerentur. Vehementer hoc abnuerunt omnes Epiſcopi, tamquam inuſitatum & à ſuis rationibus longè alienum, nec ſe hujus auctoritatis privilegium ulli alii, præterquam ipſi Romano Pontifici, umquam delaturos affirmarunt.* Et adversùs Lietmarum Bremenſem Archiepiſcopum ſcribit ipſe Gregorius: *Legatos noſtros pro viribus impediſti. Ad hæc, ut Concilium fieret, prohibuiſti.* Quod ipſum in aliis litteris graviter queritur de Galliarum Metropolitis, recuſantibus comparere ad Synodos Hugonis Dienſis Epiſcopi, ſui ibidem Legati. Et tunc crimen hoc fucate conatus Manaſſes Remenſis Archiepiſcopus inter aſſumptos è Gallia & inter Roma miſſos à Pontificis latere Legatos diſtinxit, aſſerens ſe juxta antiquum Eccleſiæ ſuæ privilegium poſſe ab hiſce ſolis judicari. Apud
L. 2. c. 2?. Petrum Bibliothecarium in noſtri Gregorii vita dictus Lietmarus allegat Apoſtolicas vices & ſibi & Moguntino Epiſcopo *fuiſſe antiquis privilegiis conceſſas*, ideoque neutri ullum Legatum poſſe præeſſe. Nempè ejus Anteceſſori Adelberto iſtas vices dederat Alexander ſecundus. Et exceptio habuit aliquid coloris. Hinc enim repoſuere Legati vices iſtas per concedentis mortem expiraſſe. Etiam tali colore orbatos Saxoniæ Epiſcopos noluiſſe comparere ad Legati Apoſtolici Altheimenſem ſub Conradi primi Imperio cele-
Part. 5. c. 161. bratam Synodum, lucet ex ejus fragmentis in Decreto Sancti Ivonis Epiſcopi Carnutenſis. Et à Joanne Cardinali, Honorii ſecundi Legato, quòd in Weſtmonaſterienſi Synodo Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & totius Regni Nobilibus præſideret, fuiſſe graviter offenſam omnem Angliam, in Cantuarienſium Pontificum Actis teſtatur Gervaſius ejuſdem Eccleſiæ Monachus. Adduci poſſint plura iſtiuſmodi exempla. Rationem dat in Apologeticis adversùs Paſchalis ſecundi excommunicationem litteris Clerus Leodienſis: *Illos Legatos à latere Romani Epiſcopi exeuntes, & ad ditanda marſupia diſcurrentes, omninò refutamus, ſicut temporibus Zozymi, Cæleſtini, Bonifacii, Concilia Africana probaverunt.* Ajunt ſe cum ſuo Metropolita facere Synodos, & Romam nequidem referre, *niſi graviora negotia de quibus non invenitur in Scripturis ſanctis auctoritas.*

In Sacerdotii ac Imperii concordantia conſonat Pariſienſium Archiepiſcopus Dominus Petrus de Marca, ad Brunichildis Reginæ, quæ Regni Synodo præfuturos Legatos poſtularat à Sancto Gregorio Magno, factum hæc ſcribens: L. 6. c. 31.
Extraordinarium erat in Politia Eccleſiaſtica mitti in Provincias Legatum, qui Conciliis Provinciarum intereſſet, quemadmodum ad Cæleſtinum Papam ſcribit Concilium Africanum. Nam ut aliqui tamquam à Sanctitatis tuæ latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum. *Unde concludunt non toleraturam diutius Africam Fauſtini Epiſcopi Sedis Apoſtolicæ Legati præſentiam. De illo enim intelligi debet hic locus, non autem de Apiario, ut cenſuit illuſtriſſimus Cardinalis Peronius. Afrorum Epiſcopi de Fauſtino addiderunt: Securi ſumus, quod eum, probitate & moderatione Sanctitatis tuæ, ſalva fraternitate, ulterius Africa minimè patietur.* Hinc Dominus Archiepiſcopus Apoſtolicorum Legatorum in Provinciarum Synodis Præſidentiam dicit ad appellatas degradatorum Epiſcoporum cauſas retractandas eſſe introductam à Sardicenſi Synodo, ideoque ab hanc ignorantibus Afrorum Epiſcopis fuiſſe in Synodalibus ad Zozymum, Bonifacium & Cæleſtinum Romanos Pontifices litteris refutatam. Et adjungit: *Africanorum Regula certa manet, niſi ſi caſus evenerit in Sardicenſi Concilio notatus. Unde ſequitur neceſſarium eſſe, ut ſi ea tempora incidant, ut neceſſe ſit hanc diſciplinæ Canonicæ Regulam tranſgredi, ſuprema protectionis Canonum auctoritas, quæ penes Reges eſt, conveniat cum ſuprema executionis auctoritate, quæ ad Summos Pontifices pertinet. Atque adeò Legatos non poſſe mitti in Provincias, niſi Principes conſentiant ob cauſam aliquam, quæ ad ſtatum Eccleſiæ Gallicanæ pertineret.*

Adversùs omnem hanc doctrinam dictavit præſentem Canonem Gregorius ſeptimus. Et jure meritò. Etenim ad Flavium Philagrium & alios Imperii Præfectos ſcribunt Regionis Mareoticæ Clerici: *Colluthо, non vero, ſed imaginario Epiſcopo, in generali Concilio ab Hoſio & à cæteris Epiſcopis juſſum fuit, ut ſe pro Presbytero haberet.* Et in litteris ad Synodum Alexandrinam: *Colluthus, cum Epiſcopi ſibi titulum vendicaſſet, in Alexandrina Synodo in præſentia Patris noſtri Hoſii depoſitus eſt.* Ecce non in ſola univerſali, Nicæna, ſed etiam in Nationali Ægyptiacæ Diœceſeos, non ad appellatam degradati Epiſcopi cauſam retractandam, ſed ad Arii, Meletii & Colluthi Hæreſes & factiones componendas adunata Synodo Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, Sylveſtri Pontificis Legatus, tamquam Pater præſedit dudum ante Concilium Sardicenſe. Et datæ Theſſalonicenſi Epiſcopo per Illyrici Diœceſim Apoſtolicæ vices quid aliud fuerunt quam Apoſtolica Legatio? Et tamen ad quaſvis cauſas fuit data Synodi poteſtas à Sancto Damaſo & ejus Succeſſoribus, quos abſit ut ſuſpicemur fuiſſe Canonum prævaricatores. Eadem poteſtas intra Gallias fuit Vicario Arelatenſi. Et Regina Brunichildis, quandò Gallicanæ Synodo Præſidem poſtulavit à latere Sancti Gregorii, nequaquam

poſtulavit

poſtulavit Canonum prævaricationem. Etiam Hilarium Monachum, qui Afrorum præſideret Synodis, legavit idem Gregorius. Et quis nobis & Francis omnibus lapſam reparavit fidem & diſciplinam, niſi Sanctus Bonifacius Legatus Romanus? Eum quippè tunc nullius ſedis fuiſſe Cardinalem Epiſcopum fatetur etiam Hincmarus. Francofordienſi item Synodo Apoſtolica Legatio præſedit. Et Sancti Agobardi Lugdunenſis Archiepiſcopi antiqua eſt in libro de diſpenſatione
Cap. 20. querela: *Sunt qui Gallicanos Canones, aut aliarum Regionum putent non eſſe recipiendos, eo quod Legati Romani in eorum conſtitutione non interfuerint.* Legatorum in Provinciarum Synodis Præſidentia tanti tunc erat ponderis, ut ſine ipſa factis quidam condendorum Canonum abrogarent poteſtatem. Nec ſine fundamentis. Et Canonum peritiſſimus Agobardus ipſam Canonibus adverſari adeò nec dixit nec cogitavit, ut aliud non conetur quam oſtendere etiam ſine ipſa fieri, licet non tantæ auctoritatis, legitimas tamen Synodos. Etiam ſub Carolo Calvo & Lothario Regibus, ipſorumque è Caroli Magni ſanguine Succeſſoribus ſemper viguit Synodalis Legatorum Præſidentia: Tempus deficeret volentem ſingulas Synodos enumerare.

Et Afrorum Epiſcoporum apud memoratos Romanos Pontifices interceſſio non facit ad rem. Nec enim adversùs Legatorum in ſuis Synodis Præſidentiam, ſed adversùm inferioris ſui Cleri Romanas appellationes interceſſerunt. Africanæ Eccleſiæ Clerus inferior ex vetuſto gentis more Romam appellare numquam potuit, ſed ſui Provincialis, aut certè Carthaginenſis Primatis Synodali judicio debuit acquieſcere, & ſemper acquievit, uſque ad Apiarium Siccenſis in Mauritania Eccleſiæ Presbyterum, qui ab Epiſcopi ſui Urbani degradatoria ſententia non ad hunc aut iſtum Primatem, ſed ad Zozymum appellavit Pontificem, Romam acceſſit, fuitque per ipſum gradui reſtitutus. Hanc novitatem graviter impugnarunt Africani Epiſcopi, ideoque Fauſtinus Potentinus Epiſcopus cum Agellio & Philippo Presbyteris ad ipſos à Zozymo legatus eſt, demonſtraturus Apiarii & appellationem & reſtitutionem fuiſſe factam juxta Nicænos Canones. Verùm non Nicænos, ſed Sardicenſes detulit Canones, quos quia ignorabant Afri, de Romanæ Eccleſiæ privilegio multa cum ipſis altercatus eſt, & in quibuſdam offendit. Acceſſit & alia, quam in litteris
Epiſt. 261. ad Cæleſtinum Pontificem deplorat Sanctus Auguſtinus, offenſio commiſſa in reſtitutione Antonii Epiſcopi Fuſſalenſis. Hinc & Nicænorum Canonum litteræ pertinaciter adhærentes Afri Romanas ſuorum etiam Epiſcoporum appellationes ſuſpenderunt, Fauſtinum Legatum averſati ſunt, & à laudato Cæleſtino ſupplicarunt in Italiam revocari. Nec iſtos à Papali latere Legatos, qui Romanas appellationes retractarent in Provinciis, dixerunt laudati à Nicæna Synodo, ideoque ab ipſorum moleſtiis ſe deinceps contra perpetuum gentis morem non gravandos. Non ergo quoſcumque Legatos, ſed illos dumtaxat qui Romanas inferiores præſertim Cleri appellationes vellent traducere in Africam, Afri Epiſcopi refutarunt. Et quidem peſſimè. Verùm longa eſt hæc quæſtio, ſuo loco enodanda. Etiam Regius conſenſus non facit ad propoſitum. Si enim Legatorum in Synodis præſidentia adverſetur Canonibus, quomodo Laici Principis Placitum valeat hanc ſcabiem defricare?

Objici poſſint varia. Etenim Claudianus & Vitus Presbyteri, & Eugenius atque Cyprianus Diaconi, à Sylveſtro Pontifice Legati ad primam Arelatenſem Synodum, nequaquam præſederunt, ſed ſederunt inter Italiæ Epiſcopos. Primum locum habuit Chreſtus Epiſcopus Syracuſæ. Et Synodi Sardicenſis ſubſcriptio ſic habet: *Hoſius ab Hiſpania, Julius Romæ per Archidamum & Philoxenum Presbyteros.* Hoſius à quibuſdam exiſtimatur per ſacram Conſtantii & Conſtantis Auguſtorum juſſionem præſediſſe. Nam & per ſimilem junioris Theodoſii juſſionem Dioſcorus Alexandriæ Epiſcopus præſedit Epheſino Latrocinio. Et hinc Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus, ac Sancti Leonis Pontificis Legatus, ultimo iſtic poſt omnes Epiſcopos loco ſedit & ſubſcripſit. Et in Epheſino Concilio, licet Arcadius Epiſcopus ac Sedis Apoſtolicæ Legatus ſederit ac ſubſcripſerit proximè poſt Sanctum Cyrillum, ejus tamen Collega Projectus Epiſcopus poſt Juvenalem Hieroſolymitanum, Philippus autem Presbyter ſedit ac ſubſcripſit etiam poſt Flavianum Epiſcopum Philippenſem. Julianus item Coenſis Epiſcopus, laudati Leonis Legatus, in Chalcedonenſi Synodo ſedit inter alios Epiſcopos, & quidem cum hoc titulo: *Julianus Civitatis Coenſis Epiſcopus, tenens & ipſe locum Apoſtolicæ Sedis ſenioris Romæ Leonis.* Et iterum: *Julianus minimus Epiſcopus, Legatus Sedis Apoſtolicæ.* Et ſexta Synodus habet has ſubſcriptiones: *Joannes Epiſcopus Theſſalonicenſis, & Apoſtolicæ Sedis Romæ Legatus. Joannes Epiſcopus Portuenſis, Legatus totius Concilii ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Urbis Romæ. Stephanus Epiſcopus Corinthi, & Legatus Apoſtolicæ Sedis antiquæ Romæ.* Eodem modo ſubſcripſit Joannes Rhegienſis Epiſcopus. Omnes in ordine Epiſcoporum. Et in ipſa ſexta Carthaginenſi Synodo præſedit ac primus loqui cœpit, non Fauſtinus Zozymi Legatus, ſed Aurelius Primas Carthaginenſis. Et Synodo Pontigonenſi Joannes Aretinus Epiſcopus, ac Sedis Apoſtolicæ Legatus, ſubſcripſit poſt Anſegiſum Metropolitam Senonenſem. Et talia exempla habemus plura.

Reſpondeo Sedem Apoſtolicam hic non uti jure ſingulari. Lucet ex ſeptimo Canone Trullano: *Statuimus ut Diaconus, etiamſi in quovis officio ſit Eccleſiaſtico, ante Presbyterum non ſedeat, præterquam ſi proprii Patriarchæ vel Metropolitæ vicem gerens adſit in alia civitate ſuper aliquo capite. Tunc enim ut locum illius implens honorabitur.* Et ita in omni ſemper generali Synodo fuit ſervatum. Etenim in Chalcedonenſi Synodo Quintillus Heracleæ in Illyrico Provincialis Epiſcopus adſedit proximus Juvenali Hieroſolymitano ante Cæſarienſem Ponticæ Diœceſeos Primatem, quod teneret locum Anaſtaſii Archiepiſcopi Theſſalonicenſis. Lucianus Byzæ

in

in Europa Epiſcopus adſedit Stephano Epheſino, utpotè Vicarius Cyriaci Primatis ſui Heracleenſis. Et Meletius Lariſſæ in ſecunda Syria Provincialis Epiſcopus ſedit inter Metropolitas, quia Metropolitæ ſui Domni Legatus. Iſtiuſmodi plura exempla habes in quinto Concilio. In ſexta Synodo Petrus Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter, & Georgius Presbyter Hieroſolymitanus ſederunt in loco ſuorum Patriarcharum. Et quidem Georgius non ipſius Patriarchæ, ſed dumtaxat Theodori Presbyteri, qui hujus ſervabat locum, vices gerebat. Erat ſolummodò Subdelegatus. Etiam in Chalcedonenſi Synodo Euſebius & Conſtantinus Presbyteri ſederunt inter Metropolitas, quod eſſent Legati & Tenentes locum Anaſtaſii ſui Metropolitæ Nicæni. Item Photius Diaconus, agens vices Theoctiſti, in ſecunda Galatia Metropolitæ Peſſinuntis. Plura ejuſmodi exempla reperies in Synodo ſeptima & octava. Et Sociate ac Hermia Zozomeno teſtibus Imperator Conſtantius idem fieri juſſit in Synodo Seleucienſi. Scio Baſſulam, Capreoli Carthaginenſis Archiepiſcopi Legatum, Epheſi ſediſſe poſt omnes Epiſcopos: Quod nempè non Locumtenens, ſed merus eſſet excuſatoriarum litterarum Bajulus. Ita laudatus Capreolus in hiſce litteris disertè teſtatur. Etiam Ferrariæ Gregorium Monachum, Alexandrini Patriarchæ Legatum, ante Epheſiorum Metropolitam Marcum, licet Legatum Patriarchæ Antiocheni, ſediſſe ac ſedere debuiſſe affirmat in Florentinæ Synodi Hiſtoria Sylveſter Sguropulus.

Lib. 4. cap. 32. Lib. 5. cap. 15. Quem morem fuiſſe ſervatum etiam in Provincialibus ac Patriarchalibus Romanæ Eccleſiæ Synodis, lucet ex Adriani ſecundi contra Photium Synodo: Ibi enim Joannes Diaconus, Urbinatis Epiſcopi Legatus, ſedit inter Epiſcopos. Quod & Græci ſervavarint, oſtendunt Synodales, exſtantes apud Socratem, Meletii Patriarchæ Antiocheni litteræ ad Jovianum Auguſtum. Et omni ſemper Provinciali, ad novum Epiſcopum eligendum adunatæ, Synodo præſidere Metropolitæ Legatum Carthophylacem ſcribit in libro de ſacris Ordinationibus Simeon Archiepiſcopus Theſſalonicenſis. Cur hocce privilegium Simeon, Trullano Canoni contrarius, adſerat ſoli Charthopbylaci, edicit in Canonum Epitome ac in dicti Canonis Scholio Conſtantinus Harmenopulus: *Sciendum, ſoli majoris Eccleſiæ Carthophylaci conceſſum eſſe, tum ex longa conſuetudine, tum Scripto juſſu Imperatoris Domini Michaelis, ut in exteris Synodis etiam ante Pontifices ſedeat.* Quod ipſum in Meditato de Carthophylacis ac magni Defenſoris officio ſcribit Theodorus Balſamon, adducitque & auream Bullam, qua Imperator Alexius Comnenus iſtam prærogativam Carthophylaci adversùs quorumdam Epiſcoporum murmura confirmavit. In Canonicis ad Marcum Alexandriæ Patriarcham Reſponſis addit Abbatis Legatum Monachum, licèt dumtaxat Lectorem, in aliis Cœnobiis etiam locandum ante Presbyteros.

(Margin: Lib. 3. cap. 21. — Tit. 4. — Qu. 61.)

Aliud tamen ſervavit Gallicana Eccleſia. Etenim Rejenſi Concilio Vincentius Presbyter, Conſtantini Epiſcopi Legatus, ſedit ultimo loco & ſubſcripſit. Idem fecit Superventor, Claudii Epiſcopi Legatus, in prima Synodo Arauſicana. In Synodo Agathenſi Leo Diaconus, licet Veri Turonenſis Archiepiſcopi Legatus, ſedit & ſubſcripſit non ſolum poſt varios Epiſcoporum Legatos Presbyteros, ſed etiam poſt Optimum Diaconum, Legatum Leonici Provincialis dumtaxat Epiſcopi Gabalenſis. Quòd nempè Optimus eſſet conſecratione ſenior. Gallicana Eccleſia Presbyteris ac Diaconis Legatis non ex legantium Epiſcoporum dignitate, ſed ex ipſorum ordinationis tempore dabat in Synodis locum. Hinc omnes Diaconi omnibus Presbyteris ſemper poſtponebantur. Ita factum fuit in ſecunda Lugdunenſi Synodo. Præponebantur tamen Titularibus, ſeu Sedem & populum non habentibus Epiſcopis. Ita vides ex ſubſcriptionibus ſecundæ Synodi Matiſconenſis. Eadem lege etiam Hiſpaniam vixiſſe docent ſubſcriptiones quarti Concilii Toletani. Addit Synodus Emeritenſis: *A tergo Epiſcoporum inter Presbyteros ſedeat.* Utique Legatus Diaconus. Non ergò cum Epiſcopis, ſed retro ipſos inter Eccleſiæ illius, in qua agebatur Synodus, Presbyteros. Haud dubiè juxta ætatem ſuæ ordinationis. Diaconos coram Epiſcopo, aut inter Presbyteros ſedere, rigidè vetat antiquus Patrum Canon, ideoque magnus ipſis erat iſte honor. Hinc illum incongruum judicans laudata Synodus ſtatuit, ut nullus deinceps Diaconus, ſed ſolus Archipresbyter, aut ipſo impedito quis inſignior Presbyter ab impeditis Epiſcopis ad Synodos legaretur. Quæ omnia numquam ligarunt Legatos Eccleſiæ Romanæ. Nam Claudianum & Vitum Presbyteros, ac Eugenium & Cyriacum Diaconos, Sylveſtri Pontificis Legatos, ad conſedendum inter Epiſcopos admiſit prima Synodus Arelatenſis.

Et hinc redit objectum ſupra argumentum, cur iſti Synodo non præſederint? Reſpondeo id factum ex diſſimulatione & conniventia Sancti Sylveſtri. Etenim ad Anteceſſoris ſui Melchiadis de Donato in Caſis nigris & Cæciliano Carthaginenſi Epiſcopo, à quo Donatiſtæ provocarant, retractandum judicium indicta & adunata fuit iſta Synodus, ideoque Legatos ſuos, ne per potentiam videretur in appellantes agere, paſſus eſt Pontifex non præſidere. Quòd ipſis deberetur præſidentia, docent Synodus Sardicenſis, Epheſina, & Chalcedonenſis: Ad retractandam Euſebianorum, Neſtorii, ac Eutychetis à Papali judicio provocationem adunatæ Apoſtolicos Legatos permiſerunt ſibi præſidere. Et hic eſt lapſus Epheſini Latrocinii. Ab Eutychete per Chryſaphiom Eunuchom circumſcriptus Imperator Theodoſius, dicti Eutychetis ita provocatam cauſam retractaturæ Synodo non Romanos Legatos, ſed Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham, ſecundæ in tota Eccleſia Sedis Epiſcopum, juſſit præſidere. Legati erant Julius Puteolanus Epiſcopus, Renatus Presbyter, ac Hilarus Diaconus, quorum primum ob Sedis Apoſtolicæ reverentiam ſibi proximum aſſidere juſſit Dioſcorus, duos alios poſt poſuit omnibus Epiſcopis. Epiſcoporum enim Legatos Presbyteros ac Diaconos Epiſcopis non permiſcuit, ſed juxta gradus

dus ſui ordinem & ordinationis ætatem ſedere fecit, quomodo jam conſuetum dixit apud Gallos atque Hiſpanos. Ita laudatus Hilarus, vir Dioſcoro ob Apoſtolici pectoris conſtantiam metuendus, retruſus eſt in ultimum locum. Quòd quare contra perpetuam generalium Synodorum, & totius Orientalis Eccleſiæ Regulam & conſuetudinem attentarit homo Ægyptius, nolim hic examinare. Quidquid cauſæ fuerit, rectè ſcribit in Breviario Liberatus Carthaginenſis Eccleſiæ Archidiaconus: *Eccleſiæ Romanæ Diaconi,* Cap. 12. *vices habentes Papæ Leonis, aſſidere paſſi non ſunt, eo quòd non fuerit data præſeſſio ſanctæ Sedi eorum.* Et infrà: *Omnibus, quæ ſunt geſta, contradixerunt.* Et in ipſo ſtatim Chalcedonenſis Synodi ingreſſu proclamavit Apoſtolica Legatio: *Dioſcorus, cùm judicandi* ſeu præſidendi *perſonam non haberet, præſumpſit & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate*, ſeu præſidentia *Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, numquam factum eſt.* Quod dictum omnis Synodus comprobavit.

Hoſium Julii Pontificis vice præſediſſe Sardicenſi Synodo, abundè eſt ſuo loco oſtenſum. Neque refert quòd in ſubſcriptione non fecerit ſuæ Legationis memoriam. Etenim etiam Sanctus Cyrillus Alexandriæ Patriarcha, licet Sancti Cæleſtini Pontificis Legatus, Epheſino Concilio hunc ſimplicem in modum ſubſcripſit: *Cyrillus Epiſcopus Alexandriæ.* Etiam Flavianus Philippenſium Metropolita, licet Rufi Theſſalonicenſis Archiepiſcopi & totius Illyricianæ Diœceſeos Legatus, ſimpliciter ſubſcripſit: *Flavianus Epiſcopus Philippenſium.* Verum in ſui exordio longè aliter habent Acta Synodalia: *Cyrillus Alexandriæ Epiſcopus, qui & Cæleſtini quoque, ſanctiſſimi & ſacratiſſimi Romanæ Eccleſiæ Archiepiſcopi, locum obtinebat. Flavianus Philippenſium Epiſcopus, qui Rufi quoque Reverendiſſimi Theſſalonicenſium Epiſcopi locum gerebat.* Ante Synodi ingreſſum Legati legationis ſuæ debebant exhibere litteras, poteſtatis ſuæ amplitudinem, modum ac limitem oſtendere, itemque titulum ex quo hunc vel iſtum occuparent locum. Hinc in primo conſeſſu legationem ſuam ſemper exprimebant. Verùm non ita ſemper in finali ſubſcriptione. Præſertim Legati Epiſcopi. Quod enim ſuo jure ſpectarent ad Synodum, admiſſum jam & notorium Legati titulum quandoque omittebant. At verò Presbyteri aut Diaconi Legati, quòd ſolùm Epiſcoporum ſit Synodus, legationem ſuam, ex qua ſola ſedere & ſuffragari inter Epiſcopos poterant, debuerunt ſemper exprimere. Præterea Papalem legationem ab Hoſio ſubſcribente fuiſſe omiſſam, nullo modo conſtat. Sardicenſis quippè Synodi plena acta perierunt, & ſola ipſorum compendia habemus à Sancto Athanaſio, cui ſuffecit meram ſuæ iſtic peractæ cauſæ ſubſtantiam retuliſſe.

Arcadius & Projectus Epiſcopi, & Philippus Presbyter, non ad omnia Epheſinæ Synodi deinceps agenda, ſed ad ſolam Joannis Antiocheni cum Cyrillo Alexandriæ Patriarcha, Apoſtolicæ Sedis tenente vices, qui ſeſe mutuo degradarant atque ita turbarant omnia, quæſtionem cognoſcendam & judicandam fuerant à Cæleſtino Pontifice Legati. Omni huic judicio præſederunt. Porrò ab attentato per Joannem convitio abſolutum Cyrillum non tantùm in Epiſcopatus, ſed etiam in Apoſtolicæ legationis ac Synodalis præſidentiæ repoſuerunt gradum, atque ita illi locum ceſſerunt, ſeſſuri inter ſui Ordinis Collegas. Notanda eſt Synodalis per Eutychem Diaconum ad Imperatorem Theodoſium tranſmiſſa relatio: *Cæleſtinus ſanctiſſimus magnæ Romæ Epiſcopus miſit litteras per Arcadium & Projectum ſanctiſſimos Epiſcopos, & Philippum Religioſiſſimum Presbyterum magnæ Romæ, qui Cæleſtini ſanctiſſimi Epiſcopi præſentiam ſupplent. Quia ergo viri illi qui venerunt, totius Occidentalis ſanctæ Synodi ſententiam noſtræ huic ſanctæ Synodo per litteras expoſuerunt, &c.* Habuerunt legationem duplicem: Et Cæleſtini Pontificis, & totius Patriarchalis Romanæ Synodi. Primæ præſidentia, ſecundæ legationi debebatur locus honoratior. Hinc poſt illam depoſitam Arcadius Cyrillo, Projectus Juvenali, Philippus Flaviano aſſedit proximus ante omnes Metropolitas ac Autocephalos Primates. Poſterior enim legatio erat firma uſque ad Synodi finem. Ex quo lucet falli, qui duplicem hanc Romanæ legationis ſpeciem exiſtimant uſque ad ſextum Concilium fuiſſe ignotam. Ad ſextam tamen Synodum Sanctus Papa Agatho eas non ſolo officio, ſed etiam perſonis diſtinxit: Suæ perſonæ Theodoro ac Georgio Presbyteris ac Joanni Diacono, ſuæ autem Synodi vices dedit Joanni Portuenſi, Baſilio Gortynenſi, Abundantio Tempſano, ac Joanni Rhegienſi Epiſcopis, qui proindè non primum, ſed honoratiorem dumtaxat locum meritò habuerunt. Porrò Joannes Theſſalonicenſis Epiſcopus non ad Synodum, ſed per Illyrici Diœceſim fuit Apoſtolicæ Sedis Legatus ſeu Vicarius. Etiam Stephanus Corinthi Epiſcopus, Metropolita Achajæ. Hic enim Theſſalonicenſi parere recuſans, Apoſtolicas vices habebat in ſua Provincia, aut ſibi arrogabat. Tanti ſemper ponderis apud Primates etiam Epiſcopos fuerunt Romanæ vices.

Cur Legationis ſuæ cauſa Julianus Coenſis Epiſcopus Chalcedonenſi Synodo non præſederit cum aliis Legatis, edicit Sanctus Leo Magnus in litteris ad Imperatricem Pulcheriam: *Fratri* Ep. 56. *& Coepiſcopo meo Juliano ſollicitudinem meam in cauſa fidei delegavi.* Et in litteris ad ipſum Julianum: *Speculari de Conſtantinopolitanæ urbis opportunitate non deſinas.* Audi rationem: *Quia in Anatolio Epiſcopo Conſtantinopolitano Catholicus vigor non eſt.* Non ergò ad Synodum, ſed ad ſolam in Orientali, Conſtantinopolitana præſertim, Eccleſia per Neſtorium ac Eutychetem vulneratæ fidei cuſtodiam, & de ipſa faciendas Pontifici relationes erat Legatus, ideoque ad præſidentiam aut præcedentiam nihil habebat juris. Eadem eſt ratio Fauſtini Potentini Epiſcopi in Synodo Carthaginenſi: Non ad præſidendum aut celebrandam Synodum, ſed ad Apiarii Presbyteri factam à Pontifice reſtitutionem exſequendam, & Afris demonſtrandum Romanæ appellationis jus erat Legatus, ideoque non præſedit. Anſegiſus Senonum Metropolita à Joanne

octavo ſactus erat per omnem Galliam ac Germa-
niam Apoſtolicus Vicarius, & quaſi alter Papa:
Hinc Joannes Aretinus Epiſcopus ei ceſſit lo-
cum. Et videtur ſolius Romanæ Synodi fuiſſe
Legatus. Quidquid ſit, ejus Collega Joannes
Tuſcanenſis Epiſcopus ſedit ante Anſegiſum.

Apoſtolicorum, Provincialibus aut etiam
Diœceſanis Synodis præſidentium, Legatorum
auctoritatem exponit in litteris ad Anaſtaſium
Theſſalonicæ Epiſcopum, ac ſuum in Illyrico
Ep. 84. c. 11. Vicarium, Sanctus Leo Magnus: *Si in eo quod
cum fratribus tractandum definiendumque credideris,
diverſa eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad
nos omnia ſub geſtorum teſtificatione referantur, ut
remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decer-
natur.* Unicum Legati ſuffragium totius Syno-
di æquivalebat ſuffragio, atque ita ſuffragiorum
nnmero numquam poterat vinci. Omnis tunc
quæſtio referebatur ad Papam, ejus arbitrio de-
cidenda. Hinc quibus tantum auctoritatis de-
derat tantus Pontifex, deponendorum etiam
Epiſcoporum poteſtatem alii Pontifices, & qui-
dem poſt Nicolai primi tempora, frequenter de-
derunt. Etenim de Gregorio noſtro ſeptimo,
adhuc Hildebrando Romanæ Eccleſiæ dumtaxat
Subdiacono, ad Nicolaum ſecundum Pontifi-
cem ſcribit Sanctus Petrus Damiani: *A Victore
Papa Apocriſarius in Gallias deſtinatus Hildebran-* L. 1. Epiſt. 9.
*dus Synodum congregavit, in qua ſex Epiſcopos ex
Apoſtolicæ Sedis auctoritate depoſuit.* Et ab ipſo
Gregorio Legatos, qui omnes ſimoniacè promo-
tos Epiſcopos degradarent, fuiſſe in Germaniam
deſtinatos teſtatur Lambertus Schafnaburgenſis.
Etiam Stigandum Cantuarienſem Archiepiſco- A. 1074.
pum in Vintonienſi Synodo fuiſſe ab Alexandri
ſecundi Legatis degradatum, habes apud Ro-
gerum Hovedenſem. Et in Mariani Scoti Ap-
pendice habet Abbas Dodechinus: *Halberſtadien-
ſis Epiſcopus, à ſuis Romæ iniquè accuſatus, à
Legato Papæ deponitur. Henricus Virdunenſis Epi-
ſcopus à Matthæo Albanenſi, Legato Apoſtolico,
deponitur.* Plurima ſunt ejuſmodi exempla.
Hanc ergo ſummam poteſtatem Legatis, licet
Epiſcopi non ſint, legitimè committi, præſen-
ti Dictatu Gregorius confirmat. Debebat eſſe
ſpeciale mandatum. Gerardum enim Engoliſ-
menſem Epiſcopum, quod ſolo ſuæ Legationis
citra tale mandatum titulo dejiceret Epiſcopos,
ſuprà audivimus graviter redargui à Goffredo
Abbate Vindocinenſi. Etiam Cremonenſem L. 3. Epiſt.
Epiſcopum, & Archiepiſcopum Moguntinum, 137. 224.
Sedis ſuæ Legatos, quod ſine tali mandato, li-
cet ob notoria crimina, illud ipſum feciſſent,
arguit Innocentius tertius.

C A N O N V.

QUòd abſentes Papa poſſit deponere.

SCHOLION.

AUitam Eccleſiaſticæ accuſationis, cogni-
tionis, ac judicii Regulam edicit in San-
cti Athanaſii ad Monachos Epiſtola Synodus
Mediolanenſis, Imperatori Conſtantio per Au-
guſtam auctoritatem dicenti, *Ego ſum Athanaſii
accuſator, meo nomine credite*, reſpondens: *Quo-
nam modo accuſator eſſe poſſis non præſente reo? Eſto
ut accuſator ſis, abſentia tamen rei facit, ut in cauſa
judicare non liceat. Non enim de re Romana judi-
cium eſt, quo tibi ut Imperatori fides habeatur, ſed
de Epiſcopo agitur, & in hoc judicio oportet pari ju-
re cum reo & accuſatore agi. Quomodo autem accuſa-
bis eum, qui ob longinquitatem loci adeſſe non potuit?
Quod ſi quæ objicis, ex auditu habes, æquum eſt
ut iis, quę pro ſe dicit Athanaſius, fidem quoque
habeas.* Eidem Principi reſpondit in eadem Sy-
nodo etiam Liberius Pontifex: *Judicia Eccleſia-
ſtica ſumma cum ęquitate fieri debent. Quare, ſi
placet Pietati tuæ, judicium conſtitui jube, & ſi
condemnationem commeruiſſe videbitur Athanaſius,
tum in illum juxta Eccleſiaſtici ordinis formam ſen-
tentia proferetur. Alexandriam convenientes omnes,* Par. 6. c. 328.
*ubi & accuſatus & accuſatores ſunt, & defenſor
eorum, examinata cauſa ſententiam proferamus.*
Etiam Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus Decre-
to ſuo inſeruit hanc Regulam: *Nullus abſens ac-
cuſari poteſt aut accuſare.* Et quarta Carthaginen-
ſis Synodus ſtatuit: *Caveant Judices Eccleſię, ne
abſente reo, cujus cauſa ventilatur, ſententiam
proferant, quia irrita erit. Imò & cauſam in Syno-* C. 30.
do profectò dabunt. Et Joanni Defenſori, ad pe-
ractum de Januario Malacitano Epiſcopo judi-
cium inquirendum proficiſcenti in Hiſpanias,
mandavit Magnus Gregorius: *Quærendum eſt,
ſi partibus præſentibus ſententia recitata eſt. Quod
ſi fortè hæc ſolemniter acta non ſunt, in Eccleſiam
ſuam Januarius modis omnibus revocetur.* Quòd L. 11. Epiſt. 52.
nempè irrita ſit iſtiuſmodi ſententia. Abſen-
tem, niſi ex contumacia, Epiſcopum judica-
ri criminaliter non permittunt etiam Capitula,
quæ Angilramno Metenſi Epiſcopo dedit Adria-
nus primus. Etiam novellus Bonifacii octavi
Canon habet: *Sententia, quam à Judice Litiga-* C. 5.
toribus non recitari contingit, nullius penitus eſt L. 2. Tit.
momenti. Et hæc eſt una è rationibus, ob 14. c. 5.
quas

Digitized by Google

quas plurimi olim cenſuerunt deſunctum in Catholica pace Epiſcopum non poſſe damnari poſt mortem: Quod neque exordio accuſandus, neque litis termino accuſatus poſſit adeſſe. Hiſce ergo Canonibus non ligari Romanum Pontificem dictat Gregorius ſeptimus. Ejus mentem exponit apud Gregorium nonum Innocentius tertius: *In cauſis, quæ Summi Pontificis judicio deciduntur, & ordo juris & vigor æquitatis eſt ſubtiliter obſervandus, cùm in ſimilibus caſibus cæteri teneantur ſimiliter judicare, niſi fortè cùm aliquid, cauſa neceſſitatis & utilitatis inſpecta, diſ-* L. 2. Tit.
penſativè duxerit ſtatuendum. Deformata ac tur- 27. c. 29.
bulenta Gregorii noſtri tempora, ac in ipſis graſſantis Epiſcoporum peſſima vitia poſtulabant in adductis Canonibus frequenter diſpenſari.

CANON VI.

QUòd cum excommunicatis à Papa, inter cætera, nec in eadem domo debemus manere.

SCHOLION.

ADverſùs Andronicum Beronicenſem, Pentapolitanæ Provinciæ Tyrannum potiùs quàm Præfectum, à ſe ac ſua Eccleſia excommunicatum, ad omnes Ægyptiacæ Diœceſis Antiſtites ſcribit Sanctus Syneſius, Ptolomaidis Epiſcopus, ac præfatæ Provinciæ Metroplita: *Si quiſquam velut exiguæ Urbis Eccleſiam noſtram contempſerit, & ab eadem damnatos receperit, quaſi pauperi parere nihil neceſſe ſit, noverit ſciſſam à ſe Eccleſiam eſſe, quam eſſe unam vult Chriſtus. At-*
Epiſt. 58. *que hic, ſive Levita, ſive Sacerdos ſit, ſive Epiſcopus, apud nos eodem, atque Andronicus, loco cenſebitur.* Ex Apoſtolico enim per Nicænam Synodum ſtabilito Canone inflicta per quemvis Epiſcopum excommunicatio tanquam lepra adhæret aut peſſimi contagii ſcabies: Quiſquis excommunicato communicat, eodem mox vinculo eſt innodatus. Tanta eſt etiam paupertimi Epiſcopi, aut minimæ Eccleſiæ virtus, adeoque longè validior eſt Cathedra Romana. Pergit Sanctus Syneſius: *Privatos omnes & Magiſtratus hortor, ut nec ejuſdem cum Andronico tecti participes eſſe velint.* Et prima Toletana Synodus ſtatuit:
C. 15. *Si quis Laicus abſtinetur, ad hunc vel ejus domum nullus vel Clericorum vel Religioſorum accedat.* Et Romanis fidelibus, ne errantis Cypriani Legatos Epiſcopos ſub ſua tecta admitterent, à Sancto Stephano Papa fuiſſe mandatum ſcribit Sanctus Firmilianus in Cappadocia Archiepiſcopus Cæſarienſis. Et Sigbertum, piiſſimum Anglorum Regem, in excommunicati Comitis domo, quam contra excommunicantis Epiſcopi vetitum intraverat, Divinitus fuiſſe permiſſum trucidari à germanis fratribus, affirmat in Eccleſia-
L. 3. c. 22. ſtica Anglorum hiſtoria Venerabilis Beda. Et in ſuo Capitulari ſanxit Beatus Theodulphus Aurelianenſis Epiſcopus: *Excommunicatum nul-*
C. 26. 37. *lus in ſuam domum recipiat.* Et de Luitardo Papienſi Epiſcopo, ejuſque civibus ſcribit in Nicolai primi Pontificis vita Anaſtaſius Bibliothecarius: *Cùm audiſſent, quòd* civitatem ingreſſus

Joannes Ravennæ *Archiepiſcopus eſſet à Summo Pontifice excommunicatus, in tanta ſe cuſtodiæ circumſpectione dediderunt, ut nec in ſuis domibus eum reciperent, nec hominibus ejus paterentur aliquid venumdari, ne per tale commercium ſaltem locutionis eorum viderentur eſſe participes, ac per hoc excommunicationis notam incurrerent.* Excommunicatam Boſonis uxorem Ingeltrudem nullo intra omne Lotharienſe Regnum hoſpitio donari præcepit rigidiſſimè laudatus Papa Nicolaus. Et de excommunicato Francorum Rege Roberto ſcribit ad Deſiderium Abbatem Caſſinenſem Sanctus Petrus Damiani: *Sacerdotalis Edicti tantus omnem undique populum terror invaſit, ut ab ejus ſocietate univerſi recederent, nec præter duos ſibi ad neceſſarii victus obſequium remanerent, qui tamen & ipſi omnia vaſa, in quibus Rex edebat vel bibe-* L. 2. Epiſt.
bat, percepto cibo abominabilia judicantes, pabu- 13.
lum ignibus exhibebant. Reliqui ad ſuſtendandam Regis vitam judicarunt ſe ſuperfluus, ideoque nec idem cum ipſo tectum retinere præſumpſerunt. Et de excommunicato Comite Gaufredo habet Gervaſius Monachus Cantuarienſis: *Cùm in exitu ſylvæ, pauſandi gratia, caloriſque vitandi, in gramine recubaret, herba viridiſſima ſub ipſo emarcuit, ut eo ſurgente quaſi præmortua videretur, nec toto ferè anno viriditatis ſuæ vires recuperavit. Undè datur intelligi, quàm deteſtandum ſit conſortium excommunicatorum.* Et de neſcio quo excommunicato prædone Baldricus Tornacenſis Epiſcopus: *Terra, qua ſepulturæ ejus locus ambiebatur, tribus per circuitum cubitis ab imo ita exarſit, ut ab occultis meatibus incendio emiſſo fati-*
ſceret. Et per triennium in agro illo ros aut pluvia L. 1. c. 46.
non cecidit, nec gramina pavit. Iſtum ergò antiquum Canonem in Romanæ præſertim Eccleſiæ excommunicatos ſervandum Gregorius noſter rectè dictavit.

Verùm his obeſſe videtur Regula, quam ad Laurentium in Charitatis apud Antiſiodorenſes Cœnobio Monachum ſcripſit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *De excommunicato hoſpitio recepto ſufficere videtur, ſi hoſpes, qui eum ſuſcepit, contineat ſe à menſa excommunicati & oſculo.*

Et

Et ad Francos Cruceſignatos ſcripſit Innocentius
Epiſt. 186 tertius: *Eſt cautum in jure, quod ſi quiſquam per terram Hæreticorum aut quorumlibet excommunicatorum tranſierit, neceſſaria emere ac recipere poterit ab iiſdem*. Exſtat epiſtola in ejus vita. Quid autem peregrino magis neceſſarium quàm hoſpitii tectum? Iſta ex Regula Pontifex probat laudatos Francos io excommunicarorum Venetorum oavibus potuiſſe vehi in Terram ſanctam. Et antiqui paſſim Canooes ſolius colloquii, ſalutationis, oſculi, aut ſimilis fraternæ amicitiæ, nequaquam ejuſdem tecti communionem nobis interdicunt.

Reſpondeo rem hanc eſſe implexam. Quod enim quidam antiqui Canooes ac fidelium gentium mores etiam hoſpitio veteot excommunicatum ſuſcipi, lucet ex huc uſque dictis. Et Petrus Abbas Byzacenus, à Primate ſuo Liberato excommunicatus, in ſuis apud Carthaginenſem Bonifacii Primatis Synodum querelis inſigniter confirmat: *Cur etiam hoſpitalitas, quam ſemper exhibuimus, denegatur?* Et hinc olim Majores noſtri cum excommuoicatis Venetis nec ad terram ſanctam fueruot auſi in eadem navi navigare. Quòd nempè navis per mare peregrinantibus ſit domos & tectum. Verùm quòd majorem, quàm Veneti nolebant reddere, ſolviſſeot ſui naulli partem, ad Inoocentii tertii judicium pro ſuæ cooſcieotiæ ſecuritate habuerunt refugium. Et ipſi etiam Pontifici hæſit aqua. Taodem ut ipſos ſervaret iodemnes, permiſit cum iſtis oavigare, ea tameo lege ut non niſi io neceſſariis, & quidem cum dolore & amaritudioe cordis, ſub pœoitentiæ ac veoiæ ſpe, communicareot. Et ad hoc iodulgendum oon ſola ſuperiùs ladata Regula fuit uſus, ſed & iſta ſubtilitate, qua Navarchum dixit eſſe quaſi Patrem-familias, cui excommunicato poteſt familia omninò communicare. Excommunicati ſunt homioes & fratres noſtri, non bruta aut lapides: Hinc illis hoſpitii tectum denegare multis viſum eſt acerbum & durum. Et hanc Regulam ſecutus eſt etiam Saoctus Ivo. Gregorius item noſter poſſit peregrinos non comprehendiſſe.

CANON VII.

QUòd Papæ ſoli licet pro temporis neceſſitate novas leges condere, novas Plebes congregare, de Canonica Abbatiam facere, & è contra, divitem Epiſcopatum dividere, & inopes unire.

SCHOLION.

IN concordaotia Catholica ſcribit Nicolaus
Lib. 2 c. 12. Cardinalis Cuſanus: *Romanus Pontifex in condendis Statutis generalibus non eam habet poteſtatem, quam quidam adulatores ei contribuunt, ſcilicet quod ipſe tantum ſtatuere habeat, aliis conſulentibus*. Iſtorum adulatorum unus fuit ad quinti decimi ſæculi finem Joaones Angelus per hunc à ſacra Pariſieoſi facultate meritò damnatum articulum: *Papa poſſet totum jus Canonicum deſtruere, & novum conſtruere*. Et ad ejuſdem ſæculi exordium Joannes Saracenus per hunc articulum: *Quandocumque in aliquo Concilio aliqua inſtituuntur, tota auctoritas dans vigorem Statutis, in ſolo reſidet ſummo Pontifice*. Cardinalis Cuſanus diſtinguit totius Ecclefiæ univerſales Canones ab Apoſtolicæ Sedis Decretis, aſſeverans illos à ſola generali Synodo poſſe condi, & hæc omnia ex iſtis debere hauriri. Aliud hac in re Pontificem non poſſe, quam generales Regulas ad ſingulares factorum aut faciendorum ſpecies applicare. Ex Africanæ Eccleſiæ praxi diſtinguit & duplicem totius Eccleſiæ Synodum: Aliam per præſentes Epiſcopos, aliam per ſolos Diœceſion ſeu Nationum Legatos. Baſileeoſe Concilium ſanxit Romanæ Eccleſiæ deinceps eſſe ſolos vigioti quatuor Cardinales, eoſque aſſumptos ex ſingulis fidelium nationibus: Ipſos eſſe voluit iſtarum repræſentativos Legatos, atque ita totam in ipſis Eccleſiam, & quaſi generalem Synodum Romaoo Pootifici ſemper adeſſe. Sine talis Synodi non ſolum conſilio, ſed etiam aſſenſu Cuſanus vult nullam pro tota Eccleſia legem poſſe condi. Ejuſdem ſententiæ io ſamoſa adversùs nepotem ſuum Epiſtola fuit Hiocmarus Metropolita Remenſis, fundaos ſe in prima Sancti Leonis Epiſtola, rigidè mandante à cunctis Italicarum Provinciarum Epiſcopis ſervari & ſua, & ſuorum Anteceſſorum Decretalia Conſtituta, *quæ de Canonum ſunt ordinata* ſeu hauſta *diſciplinis*. Cap. 52
Omnia Gregorii Magni & aliorum ſanctorum Pontificum Decreta affirmat ex ipſis hauſta, cunctaque illis adverſantia, ſeu ex ipſis non hauſta eſſe oullius ponderis, nec recipienda. Quod ipſum io variis, tam ſuo quam Caroli Calvi Regis nomine ſcriptis, Epiſtolis conſtanter ioculcat. Et hinc de ipſo ſcribit in Remeoſis Eccleſiæ Hiſtoria Presbyter Flodoardus: *Hincmarus ſcripſit Apologeticum contra Obtrectatores ſuos, qui calumniabantur quod nollet auctoritatem recipere Decretorum Pontificum Sedis Romanæ, ad quæ reſpondit refellens hos, & ſe Decretalia Pontificum Roma-*

Digitized by Google

Romanorum à ſanctis Conciliis recepta & approbata recipere & ſequi diſcretè, prout ſunt ſequenda, depromens. Hoc eſt, à ſe recipi omnia è generalium Synodorum Canonibus hauſta. Hinc etiam Anſegiſi Senonenſis Metropolitæ Apoſtolicas per Galliam ac Germaniam vices Pontigonenſis Synodus recipere noluit, niſi ſub hac forma: *Secundùm ſacros Canones, & Decreta Sedis Romanæ Pontificum ex eiſdem ſacris Canonibus promulgata*. Et Adelbertus Morinenſium Electus ſuo Metropolitæ præfato Hincmaro fecit hanc profeſſio- Cap. 12. nem: *A ſacris Canonibus, & Regularibus Decretis Apoſtolicæ Sedis me non deviaturum profiteor*. Exſtat apud Jacobum Sirmondum in formulis Epiſcopalium promotionum. Porrò Regularia Apoſtolicæ Sedis Decreta ſunt Decreta hauſta ex generalibus Eccleſiæ Regulis. Conſonat in litteris ad Seguinum Senonenſem Archiepiſcopum Gerbertus, qui poſteà fuit Sylveſter ſecundus Pontifex, Metropolita Remenſis: *Sit lex communis Eccleſiæ Catholicæ, Evangelium, Apoſtoli, Prophetæ, Canones Spiritu Dei conſtituti, & totius mundi reverentia conſecrati, & Decreta Sedis Apoſtolicæ ab his non diſcordantia*. Unde & in alia Epiſtola, de Apoſtolicis Sancti Dionyſii Monaſterio datis privilegiis diſceptans, conſtanter profeſſus eſt à ſe non recipi Eccleſiarum aut Monaſteriorum privilegia, niſi promulgata auctoritate Canonum, ſeu quæ ex generalibus Eccleſiæ Canonibus ſint hauſta, ac ipſis non adverſen- Lib. 2. Ep. 32. tur. Etiam ad undecimi ſæculi annum vigeſimum quintum celebrata Anſenſis Synodus per Odilonem Abbatem producta Cluniacenſis Monaſterii privilegia exſufflavit, *quod Canonicis non ſolum non concordarent, ſed etiam contrairent ſen-* L. 4. c. 8. *tentiis*. Decretum è Matiſconenſis Eccleſiæ Tabulario produxit, ac ſuis de Sacerdotii & Imperii concordia libris inſeruit Dominus Petrus de Marca. Quod ipſum poſteà docuit Gervaſius Remenſis Archiepiſcopus, & alii plures. Nam & laudato Sancti Dionyſii Monaſterio, Corbejenſi, & pluribus aliis Landericus Pariſienſis, Bertefridus Ambianenſis, ac aliarum Eccleſiarum Epiſcopi non qualemcumque olim dederunt libertatem, ſed ſecundùm Canones & Synodum Bonifacii Primatis Carthaginenſis. Etiam Facundus Hermianenſis Epiſcopus ſcribit ad Impe- Lib. 12. cap. 13. ratorem Juſtinianum: *Novos conſtituere Canones non niſi multis & in unum congregatis primi Ordinis Sacerdotibus licet*. Et in ſui Nomo-canonis præfatione Photius Conſtantinopolitanus: *Non ignoro Magnos illos viros, Baſilium & Gregorium Nyſſenum, in ea eſſe ſententia, ut exiſtiment Canones Eccleſiaſticos eos eſſe dicendos & habendos, quos non modò ſeorſum & privatim aliquis, ſed plures Sancti Patres in unum convenientes, de communi ſententia, cum accurata ac ſollicita perquiſitione decreviſſent*. Et in ipſo Nomo-canone: *Quod non ab uno Epiſcopo, ſed à communi Epiſcoporum cœtu Canones promulgentur, Baſilii Canon quadrageſimus ſeptimus circa finem, Gregorii Nyſſeni Canon ſextus circa medium, utique docent*. Sancti Baſilii ac aliorum Patrum Canones affirmat non eſſe veros Canones, ſed dumtaxat Metropolitica ex veris Canonibus deprompta Reſponſa.

Et ad Hugonem Primatẽ Lugdunenſem ſcribit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Non dico* Ep. 60. *quòd contra novos exceſſus non liceat nova promulgare mandata, ſed hoc dico quod dicit Papa Zozimus Narbonenſibus; contra Statuta Patrum concedere aliquid vel immutare nec hujus quidem Sedis poteſt auctoritas. Apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui Patrum Decreta ſanxere reverentiam*. Adverſùm novos exceſſus affirmat à Romano Pontifice condi poſſe non novos Canones, ſed nova dumtaxat mandata, hauſta utique ex antiquis Canonibus, quibus nec ipſius Sedis Apoſtolicæ auctoritas poſſit derogare. Pluribus Romanorum Pontificum teſtimoniis id confirmat. Et de Nicænis Canonibus, quorum ſexto per ſuum vigeſimum octavum derogarat Chalcedonenſis Synodus, ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſcribit Sanctus Leo Magnus: *Tanto divinitus privilegio Nicæna Synodus* Ep. 53. cap. 2. *eſt conſecrata, ut ſive per pauciores, ſive per plures Eccleſiaſtica judicia celebrentur, omni penitus auctoritate ſit vacuum, quidquid ab illorum fuerit conſtitutione diverſum*. Ejus Canones dicit eſſe ſpiritu Dei conditos ac totius mundi reverentia conſecratos, ideoque nec à generali Synodo poſſe abrogari, ſed uſque ad ſæculi finem in plena auctoritate manſuros. Plura ejus de hoc puncto teſtimonia ſuo loco adduxi. Et hinc generalem, qui in generalium Canonum obſervantia conſiſtit, Eccleſiæ ſtatum à Papa non poſſe mutari edixit Synodus Baſileenſis. Et palmare, ex quo nos prævaricatores & Schiſmaticos Græci aſſeverant, principium eſt, quod Epheſinum de non faciendo ad Symbolum additamento Canonem ſola Papali auctoritate tranſmutaverimus. Et hæc quidem ſunt non contemnenda fundamenta, ex quibus videatur Pontifex non poſſe novos condere Canones. Et ſanctiſſima Gregorii ſeptimi adverſùm Simoniacos & conjugatos Clericos Decreta eodem telo fuiſſe à quibuſdam impugnata, affirmat eorumdem licet Anonymus, eruditus tamen Defenſor.

Et adverſùm illos ipſe Pontifex ſcripſit ad Sanctum Annonem Colonienſem Archiepiſcopum: *Novit Fraternitas tua, quia præcepta hæc non de* Lib. 2. *noſtro ſenſu exſculpimus, ſed antiquorum Patrum* Ep. 67. *ſanctiones, Spiritu Sancto prædicante prolatas, officii noſtri neceſſitate in medium propalamus. Quamquam huic ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſemper licuit, ſemperque licebit contra noviter increſcentes exceſſus nova quoque Decreta atque remedia procurare, quæ rationis & auctoritatis edita judicio, nulli hominum ſit fas ut irrita refutare*. Et hanc doctrinam adverſùm Simoniacos ac impudicos blaterones præſenti Dictatu confirmat, & facit authenticam. Et jure merito. Ipſam enim omnis jam pridem Eccleſia probavit, damnans hunc, ab Henrico Knygthono relatum, Lollardorum articulum: *Papa non poteſt condere Canones Decre-* A. 1389. *tales, ſeu conſtitutiones, & ſi quos condiderit, nullus tenetur eos obſervare*. Et Stephanus Tornacenſium Epiſcopus ſcribit: *Solus Pontifex poteſtatem habet & condendi novos Canones, & exponendi veteres*. Et ad Rudolphum Bituricenſem Archiepiſcopum ac ejus ſuffraganeos Nicolaus

Epiſt. 40. primus: *Sedi Apoſtolicæ facultas eſt in tota Chriſti Eccleſia leges ſpeciali prærogativa ponere ac Decreta ſtatuere, atque ſententias promulgare.* Addit hæc non eſſe ſua commenta, ſed Dei Inſtituta, quæ non ignoret, ſed in ſuis Archivis recondita poſſideat Eccleſia Gallicana. Et in litteris ad Valchelinum Vintonienſem Epiſcopum Arnulphus Epiſcopus Roffenſis: *Numquid Decreta & Canones univerſi Chriſtianæ fidei Confeſſores aut defenſores uno ſpiritu, eodemque ſenſu decrevere? Pluraque enim ab uno*, Romano utique Pontifice, *nonnulla à pluribus ſunt definita, quæ tamen ab omnibus gratanter ſunt accepta, à nemine contempta.* Exſtat epiſtola apud Lucam Dachetium. Et in novella ad Ætium utriuſque militiæ in Gallia Magiſtrum lege Theodoſius ſecundus ac Valentinianus tertius Imperatores: *Gallicanis Epiſcopis, omnibuſque pro lege ſit quidquid ſanxit vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis auctoritas.* Exſtant in Codice Theodoſiano. Condendi Canonis poteſtatem nequaquam conſerunt Romano Epiſcopo, ſed avitum morem & Evangelicum Inſtitutum declarant ac firmant. Et ad omnes ubique Orthodoxos ſcribit Magnus Athanaſius: *Non nupera aut novitia res eſt Canonum Eccleſiaſticorum inſtitutio, ſed à primis uſque Patribus per manus tradita eſt, & fundata in Eccleſiis.* Etenim rigidum illum, & in omnibus olim ſub Cœlo Eccleſiis obſervatum, qui tribus gravioribus peccatis Sacramentalis Reconciliationis Viaticum etiam morituris negavit, Canonem Montaniſtæ ac Novatianenſes malè aſſeruerunt eſſe Divinum Inſtitutum: Nequidem fuiſſe Apoſtolicum, oſtendi in Scholiis ad Canones Nicænos. Erat Canon Romanæ Eccleſiæ. Ejus item pro mœchia circumductionem ſeu mitigationem fuiſſe Zephytini Pontificis Edictum teſtatur in libro de Pudicitia Tertullianus. Et ipſum ab omni ſub Cœlo Eccleſia fuiſſe receptum, lucet ex Sancti Cypriani litteris ad Epiſcopum Antonianum. Pauci qui non recipiendum duxerant, Epiſcopi adduxerunt excuſatorias rationes. Eundem Canonem pro Thurificatis, Libellatis, aut alia quavis idololatria pollutis circumducendum ac mitigandum vacantis Romanæ Eccleſiæ Clero ſuaſit laudatus Cyprianus, circumduxit autem ac mitigavit, variaſque dandæ illis pacis regulas fixit Sanctus Cornelius Papa. Et omnis Eccleſia recepit. Celebrandum ubique in Dominico die Paſcha ſanxit item Pius Pontifex, & ejus Succeſſor Victor validè confirmavit. Nec adversùs ipſorum auctoritatem, ſed adversùm ſolas rationes Aſiatici Epiſcopi interceſſerunt. Nec deſunt alia ſimilia exempla.

In famoſo adversùs nepotem ſuum Laudunenſem Epiſcopum opuſculo reſpondit Hincmarus Metropolita Remenſis: *Animadvertenda eſt di-*
Cap. 25. *ſcretio inter Synodalia Concilia, & Apoſtolicorum virorum Epiſtolas, quas ante Concilia celebrata diverſis temporibus dederunt.* Primitivam Eccleſiam Apoſtolicis Decretis ſeu Reſcriptis ſatetur fuiſſe gubernatam, *Donec per ſacra Concilia Patres noſtri in unum convenientes, manſuras uſque ad finem ſæculi leges condiderunt.* Hiſce ſolis vult jam pridem regi Eccleſiam, ipſas à Romano Pontifice non poſſe aboleri, nec addi alias, niſi ex ipſis deſumptas. Varia id Sancti præſertim Gelaſii Pontificis, ac Sancti Auguſtini auctoritate conatur ſtabilire. Duas miſcet quæſtiones. Prima eſt, An legitimos generalium Synodorum Canones Romanus Epiſcopus abrogare poſſit aut mutilare? Altera eſt, An ipſis poſſit alios addere licet ex eis non depromptos? Prima quæſtio ad præſentem locum non ſpectat, ad alteram conſtanter reſpondendum eſt affirmativè. Etenim omnium generalium Synodorum prima & princeps eſt Nicæna, quæ ſuprà Sancti Petri Romanam Cathedram nihil fuit auſa conſtituere, ſciens illi omnia commiſſa à Domino. Ita ad Theſſaliæ Epiſcopos ſcripſit Bonifacius primus. Longè ergò minus voluerit aut potuerit laudata Synodus laudatam Cathedram avita condendorum Canonum auctoritate exuere, aut hanc circumſcribere ad certos fines & modos. Gallicanarum, aliarumque Provincialium Synodorum Canones non eſſe paris cum Nicænis aut Chalcedonenſibus ponderis rectè ſatetur in opuſculo contra Barbaram Burgundionum de duellis legem Agobardus Metropolita Lugdunenſis, recteque adjungit:
Congrua veneratione pro cauſis neceſſariis, quarum Cap. 11.
definitiones in generalibus non inveniuntur, fides 12.
eſt Gallicanis Canonibus adhibenda religione debita, & melius eſt unicuique eorum ſequi auctoritatem, Cap. 20.
quam proprium ſenſum. Quod ipſum pluribus confirmat in opuſculo de rerum Eccleſiaſticarum diſpenſatione. Ut non deciſis per generales Synodos quæſtionibus darentur regulæ, bis per annum fieri in quavis Provincia Synodum Patres ſanxerunt. Qua poteſtate per omnem Eccleſiam fungi etiam Romanos Pontifices quis inficietur? Eam ſtatim poſt Nicænam Synodum exercuerunt Sylveſter ac ejus Succeſſores, initi ante Sacrum Ordinem conjugii uſum, quem illa ob Paphnutii Epiſcopi interceſſionem non damnarat, damnantes pro omni Latina Eccleſia, ac rigidiſſimè proſcribentes. Sabbathi item jejunium, & variam aliam Eccleſiæ diſciplinam promanaſſe à laudato Sylveſtro, cunctis Eccleſiaſticarum rerum peritis eſt manifeſtum. Etiam matrimonii ultra ſecundum gradum impedimenta induxit ſolus Gregorius ſecundus. Nec deſunt alia ſine numero exempla.

Et aliud non docent Magnus Baſilius, aut ejus frater Gregorius. Baſilius enim non de condendi novi, ſed de antiqui, datum vel acceptum in hæreſi baptiſma exſufflari vetantis, Canonis exponendi poteſtate agit, aitque quæſtionis hujus pondus ob Romanæ Eccleſiæ adverſantem ſibi auctoritatem eſſe tantum, ut à ſe uno decidi non poſſit, ſed Synodo ſit omninò opus. Etiam Gregorius ſeſe dumtaxat dicit ad condendorum circa omiſſos à Patribus caſus Canonum poteſtatem non eſſe fide dignum ſeu aptum: Quod nempè non Romanorum eſſet ſupremus Pontifex, ſed Provincialis ſolummodò Epiſcopus modicæ in Cappadocia Nyſſæ. Symboli additamentum involvit Epheſini Canonis derogationem, ideoque an à ſolo Pontifice fieri potuerit, eſt involuta quæſtio, nec ſpectat ad hunc Dictatum. Quidquid ſit, præſentem veritatem amplexus

tandem

tandem eſt Hicmarus, cum aliis Pontigonenſis Concilii Epiſcopis ſanciens hunc Canonem: *Ut honor Domno & ſpirituali Patri noſtro Joanni, Summo Pontifici, & venerabili univerſali Papæ, ab omnibus conſervetur, & quæ ſecundùm ſacrum ſuum Miniſterium auctoritate Apoſtolica decreverit, cum ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illi obedientia ab omnibus conſervetur.*

Quæſtio eſt, An hæ voces, *Papæ ſoli*, non dumtaxat generalem totius Eccleſiæ, ſed etiam Occidentalis Patriarchatus, aut certè Romanæ Provinciæ particularem Synodum, ac item Dominorum Cardinalium Collegium excludant? An condendorum Canonum auctoritatem adſcribant ſoli Pontificis perſonæ? Partem affirmativam ſuadet Cardinalis Bennonis in noſtrum ſeptimum Gregorium Invectiva: *Gregorii, ejectis à conſilio & cuſtodia ejus Cardinalibus, vita & fides & doctrina ſine teſtibus fuit, cum ſacri Canones præcipiant, ut in omni loco tres Cardinales Presbyteri, & duo Diaconi Papam non deſerant, propter teſtimonium Eccleſiaſticum, & propter ſtylum veritatis.* Addit ab ipſo etiam Henricum Cæſarem præter voluntatem & conſilium Cardinalium, ideoque citra Canonum judicandi ordinem, fuiſſe excommunicatum. Videtur ergò Gregorius omnia ſolus egiſſe. Reſpondeo Cardinalem Bennonem inſigniter calumniari. Omnia enim ſua Decreta & Edicta, & quævis majora negotia, non ſolum cum Cardinalibus, ſed etiam cum ſua quandoque Patriarchali, quandoque Provinciali, quandoque ex ſolis vicinis aut advenis Epiſcopis collecta Synodo egit Gregorius: More Majorum. Olim enim non tantum Romanorum Pontificum, ſed omnium etiam Patriarcharum aut Metropolitarum Decretales Epiſtolæ ſemper fuerunt Synodales. Quocircà præfatæ voces excludunt ſolam generalem Synodum. Plures Juſtiniani Imperatoris leges habent hanc finalem additionem: *Recitata Septies*. Legendum eſt, *Septimi*: Septimum enim fuit Conſtantinopolitanæ urbi vicinum Palatium, in quo frequens fiebat adunatio Senatus, adeoque & illic per Principem aut ejus ſanctius conſilium conceptæ leges recitabantur. Lex enim non erat lex, niſi priùs per Notariorum Primicerium in Senatu recitata & probata. Romani Pontificis Senatus eſt aliqua ejus Synodus, ac ejus novi Canones per hanc olim fuerunt ſemper probati. Verùm Dominorum Cardinalium auctoritas paulatim excrevit, & ſacri iſtius Senatus amplitudo tandem ad ipſos ſolos contracta eſt, ac ſolus ipſorum conſenſus novos Canones jam pridem firmavit. *Dominorum Cardinalium*, inquit Joannes de Turrecremata, *conſilio & aſſenſu Summus Pontifex regit, diſponit, atque gubernat univerſalem Eccleſiam*. Quem morem cum antiqua forma conciliare conati Cardinalis Cuſanus atque Baſileenſe Concilium, ſanxerunt Cardinales aſſumi è diverſis nationibus, ipſos apud Pontificem eſſe ſuæ nationis Vicarios & Legatos, atque ita ex ipſis ſine quovis alio Epiſcopo componi Synodorum totius Occidentis. Huc etiam reſpicit Cardinalis Hoſtienſis, dicens *Cardinales loco univerſalis Eccleſiæ ſuum habere officium*. Et tales Synodos olim omninò habuit Africana Eccleſia. In condendis hodie Canonibus Romani Pontifices ſolo utuntur Cardinalium conſilio, non exquirunt conſenſum.

In Chriſtianis terris, proprios Epiſcopos habentibus, ſine Ordinarii, cujus Parochia diſmembranda eſt, conſenſu non poſſe erigi novos Epiſcopatus affirmat in ſuo ad ſexageſimum Carthaginenſem Canonem Commentario Theodorus Balſamon, & adjungit: *Fieri Epiſcopos de novo in Parochiis, quæ ſunt aliis Epiſcopis ſubjectæ, ſine Regio mandato non permittitur, etiamſi millies conſenſerit, qui eam habet Epiſcopus. Synodicè enim conſtitutum eſt, ut nec ipſa magna Synodus ſine juſſu Regio poſſit novare Epiſcopos.* Et quidem Epiſcopi, qui aliqua Diœceſis ſuæ parte ſpoliandus venit, aſſenſum requirit etiam ſecunda Carthaginenſis Synodus: Cap. 5. *Diœceſes quæ numquam habuerunt Epiſcopos, non habeant. Et ſi accedente tempore, creſcente fide, Dei populus multiplicatus deſideraverit proprium habere Rectorem, ejus voluntate, in cujus poteſtate Diœceſis eſt conſtituta, habeat Epiſcopum.* Quem Canonem ad Epigonii Epiſcopi querimonias & preces tertia etiam Synodus innovavit & confirmavit. Eſt & alius in vaga illa collectione Africanus Canon: *Plebes*, Cap. 65. *quæ numquam habuerunt proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario uniuſcujuſque Provinciæ, & Primatis, atque conſenſu ejus, ad cujus Diœceſim eadem Eccleſia pertinebat, minimè accipiant.* Et Sylvanum Calaguritanum Epiſcopum, non ſolum quod ſine Metropolitica auctoritate, ſed etiam ſine Cæſar-Auguſtani Epiſcopi conſenſu novum in ejus Diœceſi Epiſcopatum erexiſſet, apud Hilarum Pontificem graviter accuſavit Aſcanius Metropolita Tarraconenſis. Et de quibuſdam, quos ad Wambæ Regis violentiam ſine Ordinariorum aſſenſu erexerat, novis Epiſcopatibus Stephanus Emeritenſis Metropolita à duodecima Toletana Synodo veniam ſuppliciter rogans, impetravit caſſari ſuum factum, ac deinceps ſervari laudatos Africanos Canones. Eandem eſſe Nicænorum, Sardicenſium, Laodicenſium, ac Taurinenſium Canonum ſententiam laudata Synodus oſtendit. Et Dunenſem Epiſcopatum, quem de Sigeberti Regis conſenſu erexerat in Carnutenſi Diœceſi ſine Pappoli Epiſcopi licentia Ægidius Metropolita Remenſis, ad ejuſdem Pappoli interceſſionem exſtinxit quarta Synodus Pariſienſis. Rei ſucceſſum mul- Lib. 7. tis exponit in Francorum Hiſtoria Sanctus Gre- c. 17. gorius Epiſcopus Turonenſis. Addit etiam Ariſitenſem, ab eodem Rege erectum, Epiſcopatum, fuiſſe exſtinctum ad preces Dalmatii Epi- L. 5. c. 5. ſcopi Ruthenenſis. Ventanæ item civitatis Epiſcopatum, quem invito Agilberto Dorcincano Epiſcopo erexerat Cenvvalch Occidentalium in Lib. 3. Anglia Saxonum Rex, à Theodoro Cantuarien- c. 7. ſi Archiepiſcopo fuiſſe ſynodaliter caſſatum affirmat in Anglorum Hiſtoria venerabilis Beda. Quomodo Sanctus Imperator Henricus Bambergenſem Epiſcopatum ſine Henrici Herbipolenſis Epiſcopi aſſenſu nec erexerit, nec erigere potuerit, multis refert ejus vita publicata per Ja- C. 14. 15.

cobum

cobum Gretzerum. Quam pertinaciter Epiſcopus
Lib. 6. reſtiterit, & quanta humilitate Princeps illum tandem inflexerit, videre poſſis apud Ditmarum Epiſcopum Merſeburgenſem. Apud eundem, nec non & apud Witichindum Monachum videre poſſis Magdeburgenſis Archiepiſcopatus & aliquot Suffraganearum ſedium, ad Othonis primi Imperatoris preces decretam à Romano Pontifice & Archiepiſcopo Moguntino, erectionem fuiſſe dudum impeditam & ſuſpenſam à ſolo Bernardo Epiſcopo Halberſtadienſi. Ejus tandem Succeſſor Hilduardus inflexus laudatas civitates à ſuæ ſubjectionis & obedientiæ vinculo ſolemniter abſolvit, atque ita in erectionis executionem etiam Joannes decimus tertius Pontifex, ac ejus apud Ravennam celebrata Synodus conſenſit. Plurima adduci poſſint ſimilia exempla.

Regium conſenſum, mirè in ſuis ad centeſimum ſecundum Carthaginenſem Canonem Scholiis exaltat Theodorus Balſamon, dicens ſine Metropolitæ, Parochiæ ſuæ parte privandi Epiſcopi, ac totius Synodi aſſenſu non poſſe novum Epiſcopatum erigi, & adjungens: *Provinciæ decernet Synodus, niſi Rex pro ſibi data à Superis poteſtate aliquid aliud voluerit*. Et ad Canonem ſexageſimum: *Et de eo in aliis Canonibus ſcriptum eſt*. Ad Canonem ſextum decimum dicit ita ſtatutum eſſe per Synodum Chalcedonenſem & Trullanam. Etenim duodecimus Chalcedonenſis Canon mandat, ut novæ, quam per Provinciæ alicujus ſectionem Princeps erexerit, Metropolios Cathedra Epiſcopalis etiam Metropolitica fiat, licet non re ac poteſtate, tamen nomine & honore. Octavus autem & trigeſimus Trullanus Canon omnem civitatis dignitate à Principe donatum locum donari mandat etiam Cathedra Epiſcopali. Et Eccleſiaſticam Hierarchiam civili Romanorum Monarchiæ per omnia conquadrarunt etiam Apoſtoli, & ipſum à ſuis poſteris juſſerunt faciendum. Et hinc Sanctum Baſilium, omnemque ejus Synodum, quod ſine Principis auctoritate novos in prima Cappadocia creaſſent Epiſcopatus, in læſæ Majeſtatis & violatorum Canonum reatum vocavit Demoſthenes Provinciæ Præfectus; etiam Sanctum Grego-
Ep. 385. rium Nazianzenum, quod unum ex illis Zazymorum Epiſcopatum acceptaſſet. Epiſcopatuum erectionem ſpectare ad ſolos Laicos Principes multis demonſtrare conatur Marcus Antonius de
L. 6. c. Dominis.

Reſpondeo Theodorum Balſamonem loqui ex frivola Schiſmaticorum Græcorum Theologia, quæ Auguſti Principis Regiam unctionem aſſerit eſſe novi Teſtamenti Sacramentum, eminentius & ad quaſvis ſacras functiones efficacius ipſa etiam Epiſcopali conſecratione. Nullus olim Imperator attentavit quid ejuſmodi, ne quidem Valens, homo Arianus. Quo Sanctum Baſilium vexaret, Cappadociam ille ſecuit, atque ita Thyanam, novam ſecundæ Metropolim, una cum Suffraganeis Eccleſiis Cæſarienſi Cathedræ ſubtraxit, Sanctus autem Archiepiſcopus iſtam ſuæ Synodi jacturam reparaturus, novos in variis locis Epiſcopatus erexit: Nequaquam tamen de læſa Majeſtate, ſed de violato dumtaxat Canone fuit vocatus in culpam, quod quidam in pagis & viculis dicerentur erecti. Et reverà Zazyma fuit Vicus adeò miſer, ut laudatus Gregorius illic nec reſidere umquam voluerit, nec offerre. Et antiquum morem ſeu Canonem, qui ad Civilis Provinciæ diviſionem dividebat etiam Eccleſiaſticam, nullo modo probavit Chalcedonenſis Synodus, ſed exſtinxit. Neque mos iſte à dividente Principe, ſed ad ejus opus à Patriarcha aut Primate erigi jubebat novam Metropolim, aut certè in Principis reverentiam ipſe Canon erigebat. Eodemque ſenſu loquitur Synodus Trullana. Attamen non in ſolo, ſed dumtaxat in omni civitatis jus habente loco mandat erigit ſedem Epiſcopalem. Etiam in aliis, dummodò inſignibus ac populoſis, erigi nullus umquam Canon interdixit. Lucet ex jam laudato facto Sancti Baſilii. Et in Fuſſalenſi oppido id ipſum faciendum à Numidiæ Primate impetravit Sanctus Auguſtinus. Et generatim ad novo Epiſcopatui dandam originem, non civilem civitatis dignitatem, ſed ſolius populi multiplicationem requiſierunt ſecunda ac tertia Synodus Carthaginenſis. Quod ipſum probavit ſextus Sardicenſis Canon, dumtaxat vetans in pago, aut parvo loco, cui unicus ſufficiat Preſbyter, erigi Cathedras Pontificales. Civitatis dignitatem nullo modo requirit. Plures ſunt ejuſmodi Canones, plura exempla.

Huic igitur negotio primùm ſe miſcere cœperunt Romani Imperii laceratores Reges Barbari: Gothi, Wandali, Franci, Burgundi, Angli, Longobardi. Ex Epiſcopis, Abbatibus, ac Proceribus mixtam inſtituerunt Regnorum ſuorum Curiam ſeu Synodum, ideoque uti ſine ſuo conſenſu nullum conſecrari novum Epiſcopum, ita multò magis nullum permiſerunt erigi novum Epiſcopatum. Ipſos inſtituere adeò non fuerunt permiſſi, ut illos, quos ad violentas Wambæ Regis juſſione inſtituerat Stephanus Metropolita Emeritenſis, ſuprà audiverimus fuiſſe caſſatos à duodecima Synodo Toletana. Et ad Childebertum Francorum Regem, parantem Meloduni in Senonenſi Diœceſi novum Epiſcopatum erigere, ſcripſit ejuſdem ſedis Metropolita Leo: *Illa debent veſtris fieri temporibus, unde & pax inter Sacerdotes eſſe poſſit, & plebs non permittatur à Paſtoris proprii cuſtodia per novam & illicitam ordinationem divelli. Cuſtodite, quæſo, Statuta Patrum, & Canonum ſeveritate conſtricti non patiamini ad petitionem ejus plebis, ſuperſtite proprio Sacerdote, alterum Epiſcopum ordinari*. Oſtendit Attentatum hoc eſſe peſſimam novitatem, & concludit: *Gloria veſtra optimè debet & credere & ſcire, quia ſi contra Statuta Canonum quicumque Epiſcoporum ſine conſenſu noſtro Meloduni Epiſcopum voluerit ordinare, uſque ad Papæ notitiam vel Synodalem audientiam, tam hi qui ordinaverunt, quam qui ordinatus fuerit, à noſtra erunt communione ſejuncti*. Quin & malè exſtinctum Merſeburgenſem Epiſcopatum reſtituere ſine Epiſcopali auctoritate Sanctus Imperator Henricus non præſumpſit. Ita habes in ejus vita.

Regii tamen conſenſus neceſſitatem Epiſcopi

paſſim

Digitized by Google

paſſim admiſerunt. Hinc enim Childebertum Regem arguit laudatus Leo, non ſolùm quod ſine ſua Metropolitica poteſtate, ſed etiam quod ſine Theodoberti Regis, in cujus Regno erat Melodunum aut certè Senonenſis civitas, licentia Epiſcopatum erigere attentaſſet. Etiam Dunenſis Epiſcopatus de Sigiberti Regis licencia fuit erectus. Et Apoſtolum noſtrum Sanctum Bonifacium, quod cum aſſenſu Ottiloois Ducis tres novos Epiſcopatus creaſſet in Bavaria, lau-
Epiſt. 7. davit Gregorius tertius. Olomucenſem in Moravia Epiſcopatum Adrianus ſecondus, Epiſcopatum Nitrenſem erexit Joaones octavus, alio-
Ep. 194. rum erectionem relinquens gentis Apoſtolo San-
24. cto Methodio, ac Duci. Quod Regium jus quidam volunt adeò firmum ſemper fuiſſe in Gallia, ut primus illud infringre tentarit Bonifacius octavus Pontifex, de quo Thomas Walſingamen-
A. 1297. ſis: *Urbs Apamea hoc anno proprium accepit Epiſcopum, à Tholoſano Epiſcopatu per Papam Bonifacium ſeparata, ſed citò poſt Ludovicus filius Regis Siciliæ Epiſcopus factus Epiſcopatum tenuit reanitum.* Etenim Francorum Rex Philippus Pulcher Papale factum circumduxit, coactuſque fuit Bonifacius Regium conſenſum expoſtulare.

Aſt longè aliud clamat Primatus Eccleſiæ Lugdunenſis. Adeò enim ipſum ſine Regio aſſenſu inſtituit Gregorius ſeptimus, ut ad Calixtum ſecundum pro Senonenſi, Primatum illum conſtanter refutante, Archiepiſcopo ſcripſerit Rex Ludovicus ſextus: *De ſententia in Metropolitanum Senonenſem pro noſtro honore relaxata animum noſtrum ex parte mitigaſtis. Sed quoniam ad tempus eſt relaxata, ſuſpenſum vehementer & dubium reddidiſtis. Videtur enim aliquam adhuc ſpem habere Lugdunenſis Archiepiſcopus ſuper illa, quam quærit, ſubjectione. Sed ut verum fatear, ſuſtinerem potiùs Regni noſtri totius incendium, capitis etiam noſtri periculum, quam bonis ſubjectionis & abjectionis opprobrium. Videtur enim ad noſtrum reſpicere contemptum, contra nos hoc modo fieri, quod nunquam exſtiterat factum.* Germanico Imperio tunc ſuberat Lugdunenſium civitas, ideoque ejus Epiſcopum ſuorum Metropolitanorum eſſe Primatem, Francorum Reges deteſtabantur. Regni ſui in Apoſtolicam Sedem merita, & præſtita adversùm nuperas Henrici qointi Imperatoris violentias adjutoria extulit omni eloquentiæ conatu laudatus Rex, & tamen iſtius Primatus exſtinctionem à Calixto non potuit impetrare. Nec enim ſolum Gregorii ſeptimi factum, ſed & præſentem ejus, Laicæ hujus ſervitutis excuſſorem, Dictatum cenſuit Pontifex eſſe conſtanter ſuſtinendum. Eundem inſigniter ſuſtinuit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus, Paſchali ſecundo, ne Tornacenſem à Noviomenſi, cui per quadringentos fermè annos fuerat adjunctus, Epiſcopatum contra ejuſdem Ludovici Regis voluntatem ſepararet dehortans, atque
Ep. 238. adjungens: *Nec in hoc reſiſtimus, quin poſſit Sedes Apoſtolica Parochiarum amplitudinem minorare, aut brevitatem dilatare, ſi utilitas populi Dei ita exigat, & nullum indè ſchiſma contingat. Quia ergò Rex Francorum, utpotè homo ſimplicis naturæ, erga Eccleſiam eſt devotus, & Sedi Apoſtolicæ benevolus, petimus & conſulimus, ut à benevolentia ejus nulla vos ſubreptio ſubtrahat, nulla perſuaſio disjungat.* Palàm fatetur Regio conſenſu non egere Pontificem, verùm iſtius Epiſcopatus reſtaurationem oon convenire oſtendit multis, ideoque ſupplicat amicum Regem non offendi, & Germanicum Sacerdotii ac Regni ſchiſma in Gallias non induci. Et perſuaſit. Verùm addit in appendice ad Sigebertum Gemblacenſem Robertus Abbas Montenſis: *Eccleſia Tornacenſis, quæ per annos circiter ſexcentos, à tempore Beati Medardi, ſub Epiſcopo Noviomenſi ſine proprio fuerat Sacerdote, hoc anno proprium Epiſcopum cœpit* A. 1146.
habere, Anſelmo Abbate Sancti Vincentii Laudunenſis à Papa Eugenio Romæ conſecrato, & eidem civitati in Epiſcopum deſtinato. Acta hæc ſunt auctore Sancto Bernardo, ſcribente ad Mediolanenſes: *Plenitudo poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias Apoſtolicæ Sedi donata eſt. Poteſt, ſi utile judicaverit, novos ordinare Epiſcopatus, ubi hactenus non fuerunt. Poteſt eos qui ſunt, alios depri-* Ep. 131.
mere, alios ſublimare, prout ratio dictaverit, ita ut de Epiſcopis Archiepiſcopos creare liceat, & è converſo, ſi neceſſe viſum fuerit. Acta ſunt ſine aſſenſu Regis Ludovici ſeptimi. Hinc enim Anſelmum Abbatem, Romæ caſu repertum, ne fortè Remenſis Metropolita ſine Regis venia non fuiſſet auſus, propriis manibus Eugenius Pontifex conſecravit. Litteras, quibus Clerum & populum Tornacenſem à Noviomenſis Eccleſiæ obedientia abſolvit, ac ad Anſelmo deinceps obediendum adſtringit, & quibus Ludovicum Regem ad ſuis hiſce novis diſpoſitionibus non adverſandum adhortatur, nuper publicavit eruditus vir Lucas Dacherius. Eadem de cauſa Lam- Tom. 5.
bertum, primum reſtitutæ Atrebatenſis Eccleſiæ Electum, conſecravit Urbanus ſecundus: Quod nempè Epiſcopatum illum, Cameracenſi jam pridem unitum, non ſolùm Henrico quarto Imperatore, ſed etiam Philippo Francorum Rege & Flandrenſium Comite Roberto repugnantibus reſtituiſſet, ideoque laudatum Electum Rainaldus Remenſium Archiepiſcopus non auderet conſecrare. Dura & longa fuit hæc tragædia: Urbano tamen Pontifici Sanctus Petrus Apoſtolus donavit victoriam, exponendam latius in Scholiis ad Synodum Claromontanam.

Et Rex Philippus Pulcher videtur his non obviaſſe. Etenim opulentæ, ad quam Apamenſe ſpectabat oppidum, apud Sanctum Antoninum Abbatiæ perpetuam protectionem ſeu Advocatiam, & certam exindè redituum portionem Ludovico ſancto Regi dederat Clemens quartus Pontifex, atque ita illius jam dictus oepos & ſucceſſor ſibi ſubſtituit Rogerium Comitem Fuxienſem, Abbatiæ adverſarium, de quo in Bonifacii octavi Apologia Joannes Rubeus: *Fidem* L. 1. c. 16.
& juramentum mox exegit à Clientibus Monaſterii, & quæ hoſtilis ſunt detentionis exercens, enormia & gravia commiſit. Hinc Abbatiam adversùs talem protectionem protecturus laudatus Bonifacius, ipſam erexit in Cathedram, ac ejus Abbatem provexit in primum Epiſcopum, ſecutus hunc Remenſem Eugenii tertii Canonem: *Subadvocatos & exactores eorum modis omnibus*

ab Ec-

ab Eccleſiarum infeſtationibus removeri præcipimus. C. 6. *Quod ſi quis contra hanc ſententiam de cætero attentare præſumpſerit, Chriſtianorum careat ſepultura.* Cenſebat Regem Advocatiæ juribus excidiſſe, ideoque ad exſtinguendum Monaſterium oon eſſe opus ejus aſſenſu. Verùm integra ſibi eſſe avita jura prætendebat Philippus, ideoque exſtinctionem iſtam ſina ſe non potuiſſe attentari, nec à ſe permitti. Advocatus enim aliud non eſt, quàm Mooaſterii adversùs quamvis injuriam, exſtinctionem præſertim, conſtans ac intrepidus defenſor. Non ergò de Regis, ſed de Apoſtolici Advocati jure fuit hæc quæſtio. Quidqnid ſit, Philippi Pulchri in octavnm Bonifacium inſolentia nequit ponere legem. Etiam Anglorum Reges ac Germanorum Auguſti dudum recalcitrarunt adversùs præſentem Gregorii Dictatum, tandem tamen vicit Apoſtolica poteſtas, & jam pridem ubiqne viget.

Etiam Epiſcopi, à cujus Parochia decidendus eſt novus Epiſcopatus, conſenſum exſtinguens Gregorius, antiquo ac generali Patrum Canoni non eſt adverſatus Etenim oovis Epiſcopatibus erigendis modum præſcribens Sardicenſis Canon nec apicem habet de Epiſcopi conſenſu. Et Sylvanum Calaguritanum Epiſcopum arguit Hilarus Pontifex, non quod ſine Cæſarauguſtani Epiſcopi aſſenſu, ſed ſolummodo quod ſine Aſcanii Tarraconenſis Metropolitæ auctoritate novam in illius Parochia Cathedram fixiſſet. Et magnus Baſilius de reformanda Iſaurorum Eccleſia ſcripſit ad Sanctum Amphilochium Metropolitam Iconienſem: *Inprimis id agamus, ut exiguæ civitates & tenuiores viculi, quibus olim* Ep. 406. *Epiſcopi præſidebant, Præpoſitos ſuos nanciſcantur. Tum Epiſcopum profectò Urbis excitabimus, ne qui conſtituetur ſit impedimento nobis aliquo ad conſequentem rerum diſpenſationem, neve bellum domeſticum exordiamur gerere propter illam pluribus imperandi cupiditatem Poſtremò, ne nolis ſuffragio ſuo ratas facere Epiſcoporum ordinationes.* Iſaurorum Eccleſia, olim diviſa in plures, tunc contra conſuetum Provinciarum morem contracta erat ad unicum Epiſcopum, & antiqnam formam Baſilius judicabat omninò reponendam. Faciendum id ſuadet vacante Sede, ne forſan ſeſe opponat Epiſcopus, moveatque bellum inteſtinum. Ejus itaque diſſenſum, utpote ex pluribus imperandi cupiditate conſuetum enaſci, cenſuit contemnendum. Et Auguſtus olim Princeps, ut oppidum vel caſtrum in civitatem eveheret, adeoque Patriarcham ad inducendam iſtic novam Cathedram cogeret, nullo indigebat aſſenſu Epiſcopi. Cur ergo indigeat ipſe Patriarcha? Et dum Gregorius ſecundus ac Zacharias Pontifices in Francia ac Bavaria novos Epiſcopatus fundarunt per Legatum ſuum Sanctum Bonifacium, nullum Ordinarii aſſenſum leguntur exquiſiviſſe. Nempè nullus generalis Eccleſiæ Canon, ſed ſolus pacis amor & quarumdam gentium mos, quos ligari numquam voluit Apoſtolica Sedes, ſuſtinuit iſtam neceſſitatem.

Voces, *Quod ſoli Papæ licet*, poſſint habere duplicem ſenſum. Primus eſt: *Soli Papæ ſine Regis aut Epiſcopi conſenſu licet novos Epiſcopatus erigere.* Et hunc jam expoſui. Alter eſt: *Nemo præter Papam poteſt deinceps erigere, exſtinguere, dividere, aut unire Epiſcopatus.* Et quæſtio eſt, An etiam hunc Gregorius noſter intenderit? Reſpondeo affirmativè. Hanc in Eccleſia Latina poteſtatem Sedi ſuæ deinceps reſervavit. Et hinc Tornacenſes ac Atrebatenſes exſtinctam ſibi reparari Cathedram, non à ſuo Metropolita aut ejus Synodo, ſed ab Urbano ſecundo, Paſchali ſecundo, ac Eugenio tertio poſtularunt atque impetrarunt. Nullus præter Papam exindè legitur Epiſcopatus erexiſſe. Anglorum quidem & Hibernorum Pontificales, paſſim in vilibus contra Canones locis fixas Cathedras, ante hunc Dictatum cœpit ad digniores Civitates ſuæ Synodi auctoritate transferre Sanctus Lanfrancus, verùm ipſo poſterior Sanctus Anſelmus ſine Papali aſſenſu non perfecit. Adversùs nimiam Epiſcopatuum erectionem ſtatuit Africana Eccleſia: *Plebes quæ numquam habuerant proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario uniuſcujuſque Provinciæ & Primatis, atque conſenſu ejus,* C. 65. *ad cujus Diœceſim eadem Eccleſia pertinebat, decretum fuerit, minimè accipiant.* Erectionem hanc à tot conditionibus ſuſpendit. Cur ergò eandem Apoſtolica Sedes non poſſit ſibi reſervare? Solis Patriarchis ac Autocephalis Primatibus competere ex antiqno Canone, & quibuſdam hinc indè Metropolitis fuiſſe ſola diſſimulatione indultam, inſigniter lucet ex facto Sancti Athanaſii Patriarchæ Alexandrini. Palebiſca, Erythrenſis in Pentapolitana Provincia Eccleſiæ oppidum, ob Orionis Epiſcopi ſenectutem & nimiam facilitatem elegerat ſibi proprium Epiſcopum, ipſumque conſecraverat laudabilis quidem vitæ vir, ſed in rebus agendis audacior, Philon Epiſcopus Cyrenenſis, atque hac de re ad Theophilum Patriarcham ſcribit Sanctus Syneſius Ptolomaidis Epiſcopus, dictæ Provinciæ Metropolita: *Formidoloſis* Valentis Ariani Imperatoris *temporibus ſummum jus prætermitti neceſſe eſt. Ideo Magnus ille Athanaſius id tempori dedit.* Palam dicit Epiſt. 67. ſine Athanaſii auctoritate fieri non potuiſſe. Alexandrini Patriarchæ ſuorum jurium fuerunt ſemper tenaciſſimi. Hinc nullus ibi umqnam Metropolita aut Provincialis Synodus legitur Epiſcopatum erexiſſe. *Mos eſt*, inqnit in Panario Sanctus Epiphanius, *Alexandrinorum Archiepiſcoporum, ut per totam Ægyptum, Thebaidem,* L. 68. *Mareotidem, Libyam, Ammoniacam, & Pentapolim, Eccleſiaſtica negotia adminiſtrent.* Et in litteris adverſus venerabilem Frumentinm Auxumios Epiſcopum Imperator Conſtantius: *Georgius*, Alexandriæ Epiſcopus, *in creandis ac dijudicandis Epiſcopis ſummam auctoritatem habet.* Et Hypſelitarum Epiſcopus Arſenius è Meletii ſchiſmate accedens ad unitatem Catholicam, inter varia profeſſus eſt Sancto Athanaſio *ſe citra ejus ſententiam nullum de Epiſcopis, aut alio dogmate communi & Eccleſiaſtico editurum eſſe Decretum, ſed ceſſurum Canonibus ante ſuſceptis, ad exemplar & modum Ammoniani, & Tyranni* Metropolitæ Peluſiani, *& aliorum Epiſcoporum.* Qui Canon adeò ſtrinxit cunctos iſtius Diœceſis Epiſcopos, ut omnes ſimul in Chalcedonenſi

donenſi

donenſi Synodo ſint proteſtati eſſe ſibi antiquiſſimum morem & conſuetudinem, ex qua etiam generalium Synodorum dogmaticis definitionibus non poſſint ſubſcribere ſine ſententia & juſſione ſui Patriarchæ. Et laudata Synodus proteſtationi tandem acquievit. Supremam illam, quam in ſuos ſuburbicarios Epiſcopos ſemper habuit Romanus Pontifex, poteſtatem Alexandrinus ſemper habuit in omnem ſuam Diœceſim. Præter ipſum nullus potuit illic ullum conſecrare Epiſcopum, multò minus erigere novum Epiſcopatum. Hoc ergò commune Patriarchicum jus ſibi Gregorius ſeptimus per omnes Romani Patriarchatus Diœceſes reſtauravit. Dico, *Per Romani Patriarchatus Diœceſes:* Etenim ſolos ſuos Metropolitas & ipſorum Synodos indulta huc uſque poteſtate, nequaquam Patriarchas avito ſuo jure mutilavit. Et hinc non tantum Græci Conſtantinopolitani, ſed etiam Latini Antiocheni & Hieroſolymitani Patriarchæ perrexerunt Epiſcopatus unire, dividere, exſtinguere, erigere, nulluſque unquam Pontifex ipſis contradixit.

CANON VIII.

QUòd ſolus Papa poſſit uti Imperialibus inſigniis.

SCHOLION.

REſpicit Gregorius ad famoſum Conſtantinianæ donationis inſtrumentum, ex quo ad Henrici quarti Advocatum dixit in Synodali diſceptatione etiam Sanctus Petrus Damiani: *Conſtantinus Sylveſtro, ejuſque Succeſſoribus obtulit, ut Regali more & aurea corona plecterentur in capite, & cæteras Regii cultus inſulas uſurparent. Verùm Beatus Sylveſter ornamenta, quæ Sacerdotali congruere judicabat officio, in proprios uſus aſſumpſit, coronam verò, vel cætera quæ magis ambitioſa quam Myſtica videbantur, omiſit.* Et ex hoc fonte etiam proceſſit quod de Bonifacio octavo ſcribit Conradi Abbatis Uſpergenſis ſupplementum: *Bonifacius penes ſe utriuſque gladii poteſtatem eſſe affirmabat, quod ipſo apparatu in Jubilæo, qui tum Romæ agebatur, ſolemniter oſtentavit. Primò quidem ſolemni die in Pontificalibus apparens populo, Apoſtolicam illis benedictionem impartitur. Poſtera die, Imperiali habitu, inſula Cæſarea inſignis, gladium nudatum ante ſe juſſit de-*
A. 1294. *ferri. Et ſedens alta voce teſtatur: Ecce duo gladii hic.* Plurium Juriſconſultorum, qui non ſolam Romanam urbem, ſed omne cum ſpectantibus ad ipſum Regnis Occidentale Imperium fuiſſe à Conſtantino datum Sylveſtro tunc paſſim docebant, ſententiam Bonifacius ſequebatur. Et quidem iſtud donationis inſtrumentum à cunctis tunc adeò credebatur Authenticum, ut ipſum admiſerit etiam Henrici Regis Advocatus.

Eſſe ſpurium & fictitium nemo eruditus hodie dubitat, ejus tamen à noſtro hìc Gregorio reſpectus articulus non caret omni fundamento. Etenim in opuſculo adversùs Gerardum Engoliſmenſem Epiſcopum ſcribit Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis: *Quibus veſtibus induatur*
C. 4. *Pontifex, jam non ea ipſius pendet arbitrio, ſed Sanctorum Patrum antiqua conſtitutione decretum eſt.* Et de Conſtantino Papa, Regiam urbem ingrediente, Anaſtaſius Bibliothecarius: *Pontifex, & ejus Primates cum Sellaribus Imperialibus, ſellis & frœnis inauratis, ſimul & mappulis ingreſſi ſunt civitatem. Apoſtolicus Pontifex cum Camelauco, ut ſolitus eſt Romæ procedere, à Palatio egreſſus in Placidias uſque properavit.* Et de Schiſmatica Urſicini adversùs Sanctum Damaſum electione, & eam ob cauſam Romæ patratis in Eccleſia motibus & cædibus ſcribit homo gentilis Ammianus Marcellinus: *Neque ego abnuo, oſtentationem rerum conſiderans Urbanarum, hujus rei cupidos, ob impetrandum quod appetunt, omni contentione laterum jurgari debere, cum id adepti futuri ſint ita ſecuri ut ditentur oblationibus Matronarum, procedantque vehiculis inſidentes, circumſpectè veſtiti, epulas curantes profuſas, adeò ut eorum convivia Regales ſuperent menſas. Qui eſſe poterant reverà beati, ſi magnitudine urbis deſpecta, quam vitiis opponunt, ad imitationem Antiſtitum quorumdam Provincialium viverent, quos tenuitas edendi, potandique parciſſimè, vilitas etiam indumentorum, & ſupercilia humum ſpectantia, perpetuo Numini, veriſque ejus cultoribus, ut puros commendant & venerandos.* Ex tunc ergo Pontifex habuit ſplendidum ornatum, diſtinctum à veſte cæterorum Epiſcoporum.

Notanda ſunt verba: *Securi ut ditentur oblationibus matronarum.* Edicunt Papales opes tunc non è Romanæ urbis aut vicinarum Provinciarum proventibus, ſed è ſolis fidelium oblationibus proceſſiſſe, ideoque adversùs Conſtantini donationem ſuggerunt validum argumentum. Notanda ſunt item hæc verba: *Eorum convivia Regales ſuperant menſas.* Ipſorum veſtitum dicit non Regium, ſed dumtaxat circumſpectum, ideoque Regalia Pontificum indumenta videntur tunc necdum apparuiſſe. Regiam coronam ſeu coronatam tiaram Hormiſda Pontifex primus accepit à Clodoveo Francorum Rege,

de quo

de quo liber Pontificalis : *Eodem tempore venit Regium donum cum gemmis pretioſis à Rege Francorum Clodoveo Chriſtiano , beato Petro Apoſtolo .* Exponit in Remenſis Eccleſiæ Hiſtoria Flodoardus I. *Rex Ludovicus , exhortante Sancto Remigio , Regnum , hoc eſt , Coronam cum gemmis pretioſis auream , donum beato Petro Apoſtolo miſit .* Nulla eſt antiquior Regni memoria, ideoque videtur non eſſe donum Conſtantini . Quomodo ſuam ex aureis filis contextam ſtolam ad celebrandum baptiſmatis Sacramentum, & honorandam Hieroſolymæ Eccleſiam, Macario Epiſcopo dederit laudatus Conſtantinus, lucidè enarrant antiqui Eccleſiæ Scriptores : De plena Regi ornatus in Romanum Pontificem communione quomodo tacuiſſent ? Hormiſdæ miſſum Regnum fuiſſe iſtud ipſum, quod una cum bractea tunica in collati per codicillos Conſulatus ornamentum Clodoveo Regi tranſmiſerat Anaſtaſius Imperator, inſinuat Sigebertus Gemblacenſis.

Quidquid ſit , prætenſa Conſtantini donatio ſic habet : *Tradidimus Sanctis Apoſtolis , beatis Dominis meis Petro & Paulo , ac poſt illos beato Sylveſtro , Patri noſtro , magno Epiſcopo , & Catholico Papæ urbis Romæ , omnibuſque Succeſſoribus ejus , Imperatorium noſtrum palatium Lateranenſe , quod ſuperat atque vincit omnia mundi palatia . Præterea etiam diadema , ſive Coronam capitis noſtri . Tum lorum quoque & humerale , quod Imperatoriæ Majeſtatis collum cingit . Simul etiam purpuream chlamydem , & tunicam coccineam , omniaque Imperatoria indumenta , nec non Imperatoriorum jumentorum inſignia .* Et iterum : *Sancimus ad hæc , ut & ipſe pius Pater noſter Sylveſter , Magnus Epiſcopus , & omnes Epiſcopi Succeſſores ejus , geſtarent diadema , ſive coronam ex puro auro & ineſtimabilibus margaritis confectam , quam ipſi ex capite noſtro tradidimus . Verùm ipſe beatiſſimus Papa Sylveſter ſuper coronam , ſive Papalethram , quam ad gloriam Dei & ſancti Petri habebat , nolebat portare coronam meam , vel margaritarum plenam : Nos verò propterea ſancto ipſius capiti radiantiſſimum lorum , ſacro-ſanctam Reſurrectionem denotans , noſtris manibus impoſuimus .* Ita ſuis ad Photii

Tit. 8. Nomocanonem Commentariis inſeruit in utraque lingua Theodorus Balſamon . Pro *Papalethram* legendum videtur *Papalem mitram*. Vulgaris lectio non nihil differt : *Diadema , videlicet coronam capitis noſtri , ſimulque Phrygium , id eſt , Mitram , nec non & Superhumerale , videlicet lorum , quod Imperiale circumdare aſſolet caput .* Et infrà : *Ipſe verò beatiſſimus Papa , quia ſuper coronam Clericalem , quam gerit ad gloriam ſancti Petri , omninò ipſa ex auro non eſt paſſus uti corona , nos Phrygium quoque candidi nitoris , ſplendidam Reſurrectionem Dominicam deſignans , ejus ſacratiſſimo vertici manibus noſtris impoſuimus .*

Errat in ipſo capite . Etenim Lateranenſe palatium poſſedit Melchiades Pontifex , & in ipſo Synodaliter damnavit Donatum Epiſcopum in Caſis nigris , & alios Donatiſtas, ideoque ipſum Conſtantinus non dedit Sancto Sylveſtro . Nec verum eſt ipſum fuiſſe eminentiſſimum cunctorum in toto mundo palatiorum . Erat enim Plautii Laterani domus, de qua in litteris ad Oceanum Sanctus Hieronymus : *In Baſilica quondam Laterani , qui Cæſareano truncatus eſt gladio .* Fuerat à Nerone Auguſto percuſſus , ideoque ipſius in Fiſcum redactas ædes vel Conſtantinus conjugi ſuæ, vel filiæ ſuæ Fauſtæ dedit Herculius Maximinus, atque ita ipſas Sanctus Optatus Milevitanus Epiſcopus vocat *ædes Fauſtæ in* L. 1.
Laterano . Addit Sanctus Hieronymus ad Chronici ſui annum trecenteſimum trigeſimum primum : *Conſtantinus uxorem ſuam Fauſtam interfecit* . Fuit is ſeptimus decimus Sylveſtri annus, adeoque non Conſtantinus, ſed ipſa Fauſta videtur ſuas ædes donaſſe Melchiadi . Hinc ipſas Romani Pontifices in beneficii memoriam perrexerunt titulare *ędes Fauſtæ*. Conſtantinus adjunxit hodiernam Baſilicam , quæ ſola vocata ſemper fuit Conſtantiniana . Verum hæc non ſpectant ad rem præſentem.

Primùm igitur Regium ornamentum , quod poſt recuſatam coronam Sylveſter accepit , fuit Phrygium , id eſt , mitra . Per Phrygium quidam Patriarchale , laneum ac crucibus inſignitum, pallium malè intellexerunt . Eſſe Epiſcopalem mitram ſeu tiaram affirmat etiam Theodorus Balſamon , & adjungit : *Hujus quoque temporis Patriarcha Alexandrinus ex præſenti Edicto jus habet , ut cum Phrygio celebret . Habuit autem hanc facultatem Sanctus Cyrillus Alexandrinus à Romano Papa Cæleſtino , quando coacta eſt Synodus Epheſina adversùs Neſtorium . Cum non poſſet Cæleſtinus adeſſe Epheſi & judicare Neſtorium , viſum eſt ut Sancto Cyrillo à Cæleſtino permitteretur huic Synodo præſidere . Ut itaque conſtaret eum habere jus & auctoritatem Papæ , ſedit cùm Phrygio , & condemnavit Neſtorium .* Et de apparente Sancto Petro Apoſtolo ſcribit ad neſcio quem Archiepiſcopum Sanctus Petrus Damiani : *Phrygium ſuſcepit* L. 3. Epiſt.
in capite . Ipſum eſſe Imperialis galeri inſtar , 10.
aureo circulo concinnatum , & à Papa geri conſuetum ornamentum ſcribit etiam in Ludovici Groſſi Francorum Regis vita Sugerius Abbas Sancti Dionyſii . Et in ſermone de Sancto Syl- C. 9.
veſtro Innocentius tertius : *Sylveſter pro diademate Regio utitur auriphrygio circulari* . Id eſt , mitra cui aureus circulus Phrygii operis arte eſt circumjectus . Epiſcopalem mitram eſſe Apoſtolicum inſtitutum eſt oſtenſum alibi . Quare non ipſam, ſed ſolùm Phrygium ſeu aureum ejus circulum dediſſe Sylveſtro aſſeritur ab iſto Edicto Auguſtus Conſtantinus . A ſolo circulo tota mitra obtinuit Phrygii nomen . Debet eſſe alba : Quomodo enim ejus candor Chriſti Domini Reſurrectionem & gloriam repræſentet , exponit in animæ L. 1. c.
Gemma Honorius Auguſtodunenſis . 214.

Aliud Imperiale ornamentum , quod Romanis Epiſcopis indulſiſſe dicitur Conſtantinus , eſt Regium lorum, de quo Theodorus Balſamon : *Papæ in omnibus , quæ ubique fiunt , proceſſionibus & Divinis earum Myſteriis caput regio loro tegitur* . Exiſtimat lorum eſſe capitis ornamentum . De Imperatore Aureliano , quod primus paragaudas veſtes militibus dederit , affirmat Flavius Vopiſcus : *Et quidem aliis Monolores , aliis Dilores , Trilores aliis , & uſque ad Pentalores ,*

res, quales hodiè lineæ ſunt. Et infra adducit ejuſdem Principis ad Gallonium Avitum Thraciæ Legatum litreras, quibus Bonoſi Tribuni ſponſæ donari mandat *duas dilorec interulas, quæ matronæ conveniant*. Vocem *Paraganda* quidam Parthicam, quidam affirmant Syriacam. Quidquid ſit, ſignificat fimbriam ſeu ſegmentum aureum, ideoque unius aut pluris lori tunica ſuit tunica habens unicum aut plura iſtiuſmodi ſegmenta. Hinc quidam in præſenti Edicto credunt lorum eſſe idem cum Phrygio, ſeu aureo Papalis Mitræ circulo. Et ità ſenſiſſe omnino videtur Theodorus Balſamon. Et favet Edicti contextus: *Nos ſancto ipſius capiti radiantiſſimum lorum impoſuimus*. Verùm obſtat alius Edicti contextus: *Lorum & humerale, quod Imperatoriæ Majeſtatis collum cingit*. Et textus vulgatus: *Superhumerale, videlicet Lorum, quòd Imperiale circumdare aſſolet collum*. Hinc alii volunt lorum eſſe famoſum, olim ſolorum Patriarcharum, nunc omnium, in Occidente præſertim, Metropolitarum laneum pallium, quod eſt omnino aliquod lorum ſeu ſegmentum. Et hinc in Græco habetur, *Homophorion*, vox iſti pallio apud omnes Eccleſias propriiſſima. Verùm non collo, ſed ſolis humeris ipſum imponitur: Neque eſt Imperiale & aureum, ſed laneum atque Eccleſiaſticum.

Reſpondeo rem hanc eſſe perplexam. Textus Græcus diſtinguit duplex lorum: Aliud capitis, aliud colli. Primum eſt omninò ipſum aureum Phrygium, à Clodoveo Rege tranſmiſſum Pontifici Hormiſdæ. Inſtrumenti iſtius fictorem Otho tertius Imperator in Diplomate, quo Sylveſtri ſecundi Pontificis confirmavit electionem, ſcribit eſſe Joannem Romanæ Eccleſiæ Diaconum: Utique Joannem cognomento Digitorum, quod eſſet digitis mutilatus, qui ſub Othone vixit ſæculo decimo. Alii volunt eſſe Joannem, qui ſcripſit vitam Sancti Gregorii, & floruit ſub Pontificatu Joannis octavi. Sunt qui fictum putent temporibus Pippini. Quidquid ſit, unicum Phrygium lorum ſeu coronam habebat tunc Papale Regnum, atque ita Clodovei donum Scriptor iſte tranſtulit in Conſtantinum. Secundam coronam ad deſignandum in Pontifice utrumque gladium addidit dudum poſt Bonifacius octavus. Tertiam tandem Urbanus quintus. *Reges Perſarum*, inquit Pomponius Lætus, *Tiaram, qua utebantur, tribus coronis exornabant*. Aſſerebant ſe Reges Regum. Omnium Regum, licet non quoad temporalia, certè quoad ſpiritualia, reverà Rex eſt Romanus Epiſcopus. Cur igitur aſſumpſiſſe non poſſit ſimilem Tiaram? Quid per colli lorum intelligat iſte Scriptor, videtur poſſe colligi ex libro Tertulliani de idololatria: *Purpura & aurum, cervicis ornamentum, inſignia*
C. 18. *erant dignitatum*. Laudat aureas torques, quibus Danielem Prophetam, & Patriarcham Joſeph ornaverunt Reges Pharao & Balthazar. *Torques*, inquit in Æthymologiis Sanctus Iſidorus, *circuli aurei à collo ad pectus dependentes, à viris geruntur*. Et Poeta in quinto libro Æneidos: *In pectore ſummo flexilis obtorti per collum circulus auri*. Hoc ergo poſſit eſſe colli lorum, L. 9. c. 31
quod dicitur datum à Conſtantino. Omnem quippè, ex collo pendere ſolitum, aureum vel argenteum funiculum dici lorum advertit etiam Ambroſius Calepinus. Memoratus Scriptor intellexiſſe poſſit etiam Regium illum limbum, de quo in Regina Zenobia Trebellius Pollio: *Zenobia ad conciones galeata proceſſit cum limbo purpureo, gemmis dependentibus per ultimam fimbriam*. Uti laticlavus quandoque pro ornato laticlavis veſtimento, ita hic limbus accipi paſſim cen- C. 31.
ſetur pro veſte habente iſtiuſmodi collarem limbum, qui dependentium & per humeros fluitantium gemmarum cauſa rectè poſſit dici ſuperhumerale. Anonymus iſte Scriptor nos cogit pro rebus inutilibus tempus expendere, cujus nemo poſſit reparare jacturam.

Tertium hic memoratum Imperiale ornamentum eſt purpurea chlamys, & tunica coccinea. In Græco habetur vox *Chiton*, de qua in erudito opere de antiqua re veſtiaria Octavius Ferrarius: *Tunica Græcis Chiton dicitur, veſtimentum ſcilicet interius, cui toga aut pallium, aut alia ſuperior veſtis ſuperinjiceretur. Et hinc pallium auferre volenti ſuaſit Dominus dandam & tunicam. Diſcipulis ſuis duas item tunicas interdixit. Quòd nempè ſoli divites duplici uterentur: Linea una, interula ſra induſio; lanea altera, adverſùm frigus*. Exponit in litteris ad Cratonem Monachum Iſidorus Peluſiotes: *Quod veſtitus mollities & ſubtilitas, colorque elegans, religioſæ ac Deo gratæ exercitationis regulam minimè ſervant, Theologum Joannem interroga, deſcribentem Domini tunicam. Tibi dicet: Erat autem tunica ejus inconſutilis, deſuper contexta per totum. Quis autem veſtis illius vilitatem ignoret? Ut qua Galilæorum pauperes utan-* L. 1. E-
tur, apud quos etiam maximè hujuſmodi veſtis piſt. 74.
genus fieri ſolet, arte quadam, ut pectoralia, retractim conſutum. Et in Panario Sanctus Epiphanius: *Jacobus frater Domini tunicam alteram numquam induit, ſed lineo palliolo dumtaxat uſus eſt, quemadmodum teſtatur Evangelium. Fugit, in-* L. 78. c. 13.
quit, adoleſcens relicta ſindone, qua erat amictus. Erat amictus ſindone, ſeu linea tunica ſuper nudo. Et Dominus ipſe & plerique Apoſtoli fuerunt pauperes Galilæi, ideoque ipſis omnibus ille voluit vilem hunc amictum eſſe communem. Et hinc moderni quidam Evangeliorum Interpretes, volentes non duas ſimultaneas, ſed dumtaxat mutatorias tunicas fuiſſe Apoſtolis interdictas, graviter errant. Jacobus Domini frater in nullam fuit miſſus Provinciam, ſed Hieroſolymis manſit ſemper Epiſcopus, ideoque etiam poſt Domini mortem retinuit iſtam veſtem. Hinc Hieroſolymorum etiam Patriarchæ, ut ipſum, ſi non humilitate, ſaltem qualicumque qualitate imitarentur, ſolo ſemper lino fuerunt amicti. Porrò de tunica ſcribit Quintilianus: *Cui laticlavi jus non eſt, ita cingatur, ut tunicæ prioribus oris infra genua paululum, poſterioribus ad medios poplites uſque perveniant. Nam infra* C. 11.
mulierum eſt, ſupra Centurionum. De talaribus tunicis ſcribit in libris de doctrina Chriſtiana Sanctus Auguſtinus: *Talares & manicatas ha-* L. 3. c.
bere tunicas, olim apud Romanos erat flagitium.

Quod ipſum vario Romanorum Scriprorum poſſit firmari teſtimonio. Porrò chlamys, uti & toga, erat veſtimentum conſuetum ſuperimponi tunicæ: Verùm hæc pacis, illa belli tempore geſtabatur. Erat varia: Puerilis, muliebris, virilis. Et hæc duplex: Vulgaris, dicta Sagum; ac Imperatoria, dicta Paludamentum. Cujus formæ & materiæ fuerit, & an ipſam olim Epiſcopi & Clerici geſtaverint in ſpiritualis ſuæ militiæ teſſeram, eſt alterius quæſtionis. Sanè videntur potiùs rogam, idem cum caſula ac planeta veſtimentum, aut etiam pallium geſtaſſe. Præſentis Edicti anctor videtur vetuſtam Romanorum rem veſtiariam non plenè calluiſſe, atque ita tunicam & chlamydem pro ordinario Clericorum duplici veſtimento accepiſſe. Quidquid ſit, ſolùm hic Auguſtarum veſtium quærimus colorem, de quo apud Julinm Capitolinum ſcribit ad Clodium Albium in litteris, quibus ipſum creat Cæſarem, Commodus Auguſtus: *Sanè ut tibi inſigne aliquod Imperialis Majeſtatis accedat, habebis utendi coccinnei pallii facultatem me præſente, & cum mecum fueris, habiturus & perpuram, ſed ſine auro, quia & proavus meus Verus, qui puer vita functus eſt, ab Adriano, qui eum adoptavit, accepit*. Pallium largiſſimè accipit pro omni genere veſtimenti. Romanorum alii album, alii galbium, alii geſtaverunt colorem ruſſum, verùm purpureus fuit Imperialis dignitatis teſſera adeò diſtinctiva, ut in cujuſcunque olim domo repertus iſtiuſmodi pannus ipſum redderet graviſſimè ſuſpectum perduellionis & affectatæ Tyrannidis. Hinc quidam æmuli ſui de iſto crimine apud Julianum Auguſtum delator interrogatus, *Quibus indiciis ad hæc perveniſti?* reſpondit: *Purpureum ſibi indumentum ex ſerico pallio parat*. Philoſophum agebat, atque ità ejuſmodi ſuſpiciones ridebat Julianus, ideoque hoc ejus ſacrarum largitionum Comiti datum

C. 22. præceprum laudat Ammianus Marcellinus. *Jube periculoſo garritori pedum tegmina dari purpurea ad adverſarium perferenda, quem, ut datur intelligi, chlamydem hujus coloris memorat ſibi conſarcinaſſe, ut ſciri poſſit, quid ſine viribus maximis panuli proficiant leves*. Et in prioris ad Corinthios epiſtolæ commentariis ſcribit Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Si veſtes quidem ſint aureæ & calcei, aliquo etiam alio indumento opus habemus, ut diſcamus Regem. Sed ſi purpuram viderimus & diadema, nullum aliud videre quærimus Regni ſignum*. Solam purpuram affirmat eſſe incommunicabilem characterem ſupremæ Majeſtatis. Hunc igitur & in tunica & in chlamyde, id eſt, in omni veſte colorem Romanis Pontificibus dicitur Conſtantinus indulſiſſe.

Quidquid ſit de Conſtantini Indulto, ornatum iſtum jam pridem gerit Romanus Epiſcopus, & quidem ex Holoſerico, de quo in Aureliani Imperatoris vita ſcribit Flavius Vopiſcus: *Veſtem holoſericam neque ipſe in veſtiario ſuo habuit, neque alteri utendam dedit. Et cùm ab eo uxor ſua peteret, ut unico pallio blatteo uteretur, ille reſpondit; Abſit ut auro fila penſentur. Libra enim auri tunc libra ſerici fuit*. Et de Alexandro Imperatore Ælius Lampridius: *Veſtes ſericas ipſe raras habuit, Holoſericas numquam, ſubſericas numquam donavit*. Cap. 45. Sericas & ſubſericas, id eſt, ex ſericorum ac laneorum, ſeu lineorum filorum mixtura contextas confundit. Primum Holoſericæ veſtis geſtatorem fuiſſe Heliogabalum, & antea ſolam ſubſericam fuiſſe in uſu, Ælius Spartianus obſervat. Quare hæc Dionis de Caligula Imperatore verba, *Ut plurimum in ſerico veſtitu verſabatur*, de ſubſerico ſunt accipienda. Lib. 59. Ex ſerico non togas, ſed vela confici, & ipſaa eſſe vitreas togas ſcribunt Cicero & Varro: Quod nempè uti vela leviſſimo etiam vento raperentur, & tamquam vitra perlucerent, non plenè tegerent corpus, ideoque meretricibus, non honeſtis perſonis convenirent. Verum paulatim decrevit pretium, & ſolidi etiam ſerici textura reperta eſt, atque ita ſerica veſtis & frequens facta eſt & caſta. Donationis Edictum ejus non meminit: Quòd nempè numquam fuerit propria ſoli Imperatori. Quando ipſam geſtare cœperit Romanus Pontifex, ignoro. Porrò Epiſcopalem dignitatem eſſe quid inter Divinam & humanam naturam medium ſcribit ad Hermogenem Epiſcopum Iſidorus Peluſiota. Et ad Theodoſium Lib. 3. Epiſt. 20. Epiſcopum: *Sacerdotium Regno præſtantius eſt*. Quod ipſum in multis aliis epiſtolis affirmat. Et ex hoc principio Michael Cerularius Conſtanti- Epiſt. 127. nopolitanus Patriarcha fecit quod ſcribit Joannes Schylitza: *Michael aggreſſus eſt etiam cocco tincta induere calceamenta*, Fol. 808. *antiqui Sacerdotii morem hunc aſſerens, & oportere his uti novum quoque Archiepiſcopum, nam inter Sacerdotium & Regnum nihil intereſſe vel admodum parum, & in rebus pretioſioribus ampliùs fortaſſe & magis colendum Sacerdotium*. Quod ipſum ſcribit Michael Glycas. Videtur Cerularius reſpexiſſe ad præſens Edictum, & Romani Epiſcopi jura in ſe tranſcripſiſſe. Et hunc ejus faſtum poſſit Dictatus compeſcere. Quidquid ſit, Iſidori dicta præſertim locum habent in Romano Epiſcopo, atque ita jure merito quadrat ipſi Regius ornatus. Quocirca iſta Conſtantini donatio, licet ſpuria ſit, nihil devii hic aſſeverat.

CANON IX.

QUòd ſolius Papæ pedes omnes Principes deoſculatur.

SCHOLION.

AUſtralis navigatio Jacobi le Maire, anno hujus ſæculi decimo nono edita Lugduni Batavorum, hæc ſcribit de Indis: *Qui intrabant navem noſtram, in genua procidentes, pedibus noſtris oſcula figebant*. Et infrà de ipſo illorum Rege: *Comites illius pedes noſtros exoſculabantur, acceptoſque eos in manibus ſuis capiti imponebant ad demiſſionem ſubjectionemque demonſtrandam*. Quod confœderati Belgii Legatus Turcici Imperatoris veſtem fuerit flexis genibus oſculatus anno præſentis ſæculi duodecimo, affirmat Eccleſiaſtico-Politica Chronologia, addita tomo octavo Chronici Chronicorum. Quod ipſum à Gerlachio Prædicante Luthérano factum Martinus Cruſius affirmat in Turco-Græcia. Evangelicus iſte vir omninò fecit, quod à Bajazete Adrianopoleos Præfecto & aliis Turcorum Proceribus fuiſſe factum Muſtaphæ, Turcici Imperii adverſus fratrem Amurathem ſecundum invaſori, ſcribit Laonicus Chalcondylas: [Lib. 5.] *Cum Muſtaphas agmine compoſito accederet, Turci confeſtim omnes ad illum tranſitionem faciunt, eumque ut Regem adorant*. Pergit Laonicus de Mahomete ſecundo: *Cum Mahometes iter per Cappadociam ageret, filius ejus natu maximus, qui Amazæam imperio moderabatur, accedebat, munera maxima Patri offerens, eumque in terram procumbens, ut mos eſt gentis, adoravit*. [Lib. 5.] Etiam de primo poſt captam Urbem Patriarcha Gennadio, ac ejus Eccleſiam viſitante dicto Mahomete ſcribit Politica apud Turco-Græciam hiſtoria: *Quòd cum Patriarcha didiciſſet, è ſua habitatione deſcendit, ac Sultanum ſalutans adoravit*. Et de Patriarcha, dum à Solimanno ſecundo Patriarchatus inveſtituram accepit, Joſepho quarto habet Patriarchalis per Emmanuelem Malaxum deſcripta hiſtoria: *Manum Sultani oſculatus, inſigne poteſtatis accepit*. Videlicet Patriarchale Pedum. Et de inveſtito per eumdem Regem Hieremia ſecundo: *Hieremias manum Regis deoſculatus eſt, conceſſu & beneficio, quod habeat Patriarchæ jam indè à tempore Sultani Mahometis, qui Urbem cepit, quo licet, quicumque Patriarcha factus fuerit, Regem deoſculari*. Et de eodem, dum Solimani filio & ſucceſſori Amurathæ tertio Peſceſium ſolvit, Hieremia: *Hieremias more Patriarchico manum Regis eſt deoſculatus*. Regiæ minus oſculum Scriptor iſte appellat morem Patriarchicum, datumque à ſecundo Mahomete beneficium: Quod nempè alii omnes oſculatentur Regis pedem. Quin ipſum etiam laudatus Gennadius fuerit oſculatus, vix eſt ambigendum. Verùm quòd vir orthodoxus eſſet & Sanctus, Divina bonitas dedit ei gratiam in Barbari oculis, atque ita & iſtud etiam pro ſucceſſoribus privilegium. Nec [F. 156.] tantùm de ipſo Sultano, ſed etiam de Chriſtiano Conſtantinopoleos populo & Ebraimo Baſſa ſcribit eadem hiſtoria: *Accurrens populus deoſculabatur pedes Baſſæ*. Et de neſcio quo Pſeudo-Vatis Mahometis conſanguineo, quem uti Patriarcham & Prophetam venerabatur cœca ſuperſtitio, ſcribit in Conſtantinopolitanæ per Amurathem ſecundum obſidionis hiſtoria Joannes Cananus: *Tamquam Angelum de cœlo Turci proni admittunt, neque manus illius & pedes ſolummodo deoſculantur, ſed & mulæ, qua vehebatur, fræna & pedes*. Verùm huic Thrazoni ſuperſtitioſa ſtultitia, iſti Baſſæ indebita, utpotè ſoli Regi competens, reverentia fuit impenſa. Et quin ipſam etiam Gerlachius Prædicans impenderit, non eſt quod dubitemus: quin fuerit oſculatus Regis pedem. Nempè Fratres iſti Evangelici, & magno Turcę honorem iſtum impendere, & ſuis Nautis impenſum admittere poſſunt ſine omni crimine, verùm Summo Pontifici à nobis impenſus damnatur de Idololatria. Revixit apud ipſos antiqua Donatiſtarum Regula: *Quod volumus ſanctum eſt*.

Pedum ergò oſculandorum mos eſt longè antiquiſſimus, ac de ejus apud Romanos exordio ſcribit in Tiberio Cæſare Svetonius Tranquillus: [Cap. 20.] *Prinſquam triumphaturus in Capitolium flecteret, deſcendit è curru, ſeque præſidenti Patri ad genua miſit*. Et infrà: *Tiberius*, jam factus [Cap. 27.] Imperator, *adulationes adeò averſatus eſt, ut Conſularem ſatisfacientem ſibi, ac per genua orare conantem, ita ſuffugerit, ut caderet ſupinus*. Et de Nerone Auguſto: *Tyridatem Armeniæ Regem admiſit ad genua, allevatumque dextra exoſculatus eſt*. Et in Adriano Auguſto Ælius Spartianus: *Supervenit quædam mulier, quæ diceret ſomnio ſe* [Cap. 25.] *monitam, ut Adriani genua oſcularetur, receptura viſum, ſi id feciſſet. Quod inſomnium, cum impleſſet, oculos recepit*. Et de Maximino ſecundo Julius Capitolinus: *In ſalutationibus ſuperbiſſi-* [Cap. 2.] *mus erat, & manum porrigebat, genua ſibi oſculari patiebatur, & nonnumquam etiam pedes. Quod numquam paſſus eſt Senior Maximinus, qui dicebat: Dii prohibeant, ut quiſquam ingenuorum pedibus meis oſculum figat*. Et de Alexandro Auguſto Ælius Lampridius: *Salutabatur nomine, hoc eſt, Ave Alexander. Si quis caput flexiſſet, aut blandius aliquid dixiſſet, uti adulator vel abjiciebatur, vel ridebatur ingenti cachinno*. Adeò pedis oſculum optimus Princeps non patiebatur. Primus ipſum exegit Diocletianus, de quo Euſebii [Cap. 18.] Cæſarienſis Epiſcopi Chronicon: *Primus Dio-*

cletianus adorari ſe ut Deum juſſit, & gemmas veſtibus calceamentiſque inſeri, cum ante eum omnes Imperatores in modum Judicum ſalutarentur, & chlamyde
An. 296. *tantùm purpurea à privato plus haberent*. Quod ipſum Aurelius Victor, Eutropius, ac alii teſtantur. Exponit Pomponius Lætus: *Diocletianus, Romanorum Principum victorioſiſſimus, Divinos honores Imperatoribus Auguſtis habendos præcepit. Nam cùm priores ut Conſules ſalutarentur, primus ipſe voluit adorari, velut in eo eſſet cœleſtis Majeſtas. Perſarum iſte mos, quorum Princeps Rex Regum appellatur, & adoratur, fratrem Solis ac Lunæ ſe nuncupans. Imperatores antea manus exoſculandas Nobilibus præbebant, poſt ſuis manibus ſublevabant ad oris oſculum. Vulgus genua exoſculabatur. Diocletianus Edicto ſanxit, ut omnes ſine generis diſcrimine proſtrati pedes exoſcula-*
Cap. 22 *rentur. Quibus etiam venerationem quandam exhibuit, exornans calceamenta auro, gemmis & margaritis, quod feciſſe ante Cajum Caligulam memorant*. Conſonat Sanctus Martyr Theophanes: *Secundo fortunæ ſucceſſu Diocletianus elatus, à Senatoriæ dignitatis viris ſe adorari, nec ut priùs ſalutari, vel conſueto habitu procedere expetiit, verùm auro, margaritis, & pretioſis lapidibus calceamentum exornavit*. Utique quo pedum oſcula oſculantibus minùs diſplicerent. Etiam de Decebalo Dacorum Rege habemus in hiſtoricis Fragmentis Petri Patricii & Magiſtri: *Decebalus in conſpectu Imperatoris Trajani arma projecit, & in terram cadens eum adoravit, & ad ejus pedes proſtratus jacuit*. Et ad Carporum Legatos dicit ibidem Tullius Melophilus, Præfectus Moeſiæ: *Si Imperatoris*, Marci Aurelii, *gratificatione indigetis, accedite ad eum, & ad ejus pedes procumbite, & ei ſupplicate*. Quapropter hæc oſcula non induxit Diocletianus, ſed dumtaxat reparavit, ac Senatoriæ etiam dignitati impoſuit.

An Conſtantinus, & alii Chriſtiani Imperatores morèm plenè retinuerint, non poſſim adfirmare. Fuiſſe dimiſſum cenſere videtur in Arcana hiſtoria Procopius Cæſaræenſis, de accedentibus ad Auguſtam Auguſti Juſtiniani uxorem Theodoram ſummis etiam Imperii Primori-
Cap. 15. bus ſcribens: *Ad illam ingreſſi, pèrpavidi ſtatim ſe ſubducebant, eam venerati dumtaxat, ſummiſque labiis utrumque pedem oſculati. Degeneraverat in ſervilem hanc adulationem Senatus Theodora Magiſtra, Romanumque Imperium deformabatur, partim levitate Tyranni, partim difficili Theodoræ pro-*
C. 30. *tervia*. Et iterùm: *Cæterùm ex iis, quæ Juſtinianus atque Theodora novarunt, hæc ſunt etiam. Senatoribus olim Imperatorem adeuntibus ita libebat ſalutare. Quiſque Ordinis Patricii Imperatorem ad dexteram mammam venerabatur, illumque recedentem oſculo Cæſar impartiebat in capite. Reliqui ad unum omnes dextero ſubnixi genu diſcedebant. Aſt Auguſtæ adorandæ nullus mos fuit. Verùm cùm in conſpectum Juſtiniani & Theodoræ venirent, tum alii, tum qui Patritiæ dignitatis eſſent, ſtatim in faciem procumbebant, ac manibus pedibuſque tenſis, utrumque Principis pedem oſculo proſequebantur, & tum abſcedebant. Neque hunc honorem reſpuit Theodora, quæ & Perſarum ac aliorum Barbarorum Legatos, quod nunquam poſt hominum recordationem uſurpatum eſt, admitteret, eiſque lautia præberet, tamquam penes illam eſſet Romani ſumma Imperii*. Nec ſolùm ſuos Patricios, ſed & aliarum gentium Reges Juſtinianus coegit ad iſtam reverentiam. Etenim de capto per Beliſarium, & Conſtantinopolim ad Juſtiniani conſpectum perducto Wandalorum apud Afros Rege Gilimere ſcribit in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius: *Pertiagentem Gilimerem juxta Imperatoris Tribunal, purpura ejus ablata pronum cadere, & adorare Imperatorem coegerunt*. Nempè Juſtiniano adſtantes Proceres.

Et ſucceſſores ſunt morem zeloſè proſecuti. Etenim de proximo Juſtiniani ſucceſſore & nepote Juſtino ſcribit Poeta Corippus: *Et poplite flexo, plurima Divinis ſupplex dabat oſcula plantis*. Et de Sebochte Perſici Regis ad eumdem Juſtinum Legato ſcribit Menander Protector: *Simul* F. 116.
atque ingreſſus eſt, Imperatorem, ut moris eſt, venerans, ad pedes ejus procubuit. Et de Tzatho Lazorum Rege Juſtinus ipſe ſcripſit ad Cabadem Perſarum Regem: *Tzathus ad Regiam noſtram profectus eſt, & pedibus noſtris advolutus*. Ita habes apud Sanctum Martyrem Theo- F. 144.
phanem. Quo more etiam Imperatorem Mauritium fuiſſe uſum, in non uno loco oſtendit Theophylactus Simocata. Et de Turcarum Principe, dum ad ipſum Imperator Heraclius accederet, ſcribit in hiſtorico Breviario Sanctus Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Princeps adeſſe Imperatorem audiens, cum magna* Cap. 11.
Turcorum manu obviam proceſſit, & ex equo deſiliens, humi ſe coram illo proſtravit. Idem & univerſi ejus comites fecerunt. Pergit de Imperatore Juſtiniano ſecundo: *Bulgarorum Principem Ter-* Cap. 28.
bellium, extra Blachernarum mœnia ſtationem habentem, omni munificentia ac honore proſecutus Juſtinianus, demùm ad eum veniens, Imperatoriam veſtem circumdedit, & Cæſarem appellavit. Neque his contentus, ſed ad conſeſſum inſuper admittens, adorari ſecum à populo voluit. Utique per pedum oſcula. An hunc, quem uti vetuſtum laudare videtur Menander, morem primus è Chriſtianis Imperatoribus reduxerit Juſtinianus, dubitare me faciunt hæc Felicis tertii Pontificis ad Zenonem Auguſtum pro exſtinguendo Acaciano ſchiſmate verba: *Putaſne me, venerabilis Imperator, non cum lacrymis iſta profundere, & velut præſentem ad tuæ Pietatis veſtigia? Nec enim piget, in tali maximè cauſa, Imperialibus inclinari officiis, cum ſe Apoſtolus omnium factum dicat eſſe peripſema*. Exſtat epiſtola apud Ja- Ep. 4.
cobum Sirmondum in appendice Codicis Theodoſiani.

Ex eiſdem verbis oritur alia quæſtio, An etiam Epiſcopi, ac ipſi Romani Pontifices ſint conſueti Regios pedes oſculari, & an id Juſtinianus item juſſerit? Etenim in precibus Juſtiniano exhibitis dicunt apud Mennæ Patriarchæ Synodum Orientales Epiſcopi & Monachi: *Archiepiſcopus veteris Romæ Agapetus, qui ad piorum veſtrorum veſtigia pedum admiſſus eſt*. Utique veneranda & oſculanda. Et ad Conſtantinum quartum ſcripſit Sanctus Agathon Pontifex: *Tam-*

quam

quam præſentialiter proſtratus, & veſtris veſtigiis provolutus, quæſo. Et ad Imperatorem Anaſtaſium dixit Sanctus Archi-Mandrita Sabbas: *Veſtræ Pietatis veſtigia adoraturus veni.* Et ad Imperatorem Martianum Euſtatius Tyriorum Metropolita: *Oro ad veſtrorum pedum veſtigia provolutus.* Et de Leontio Tripolitano apud Lydos Epiſcopo ſub Imperio Conſtantii habet Svidas: *Leontius animo fuit ingenuo adverſùm omnes, & ore libero. Et quodam tempore Concilio indicto, cum Euſebia Conſtantii uxor, ſuperbia elata, ab Epiſcopis adoraretur, ſolus eam adulationem adſpernatus, domi manſit. At illa irritata, & animo inflammata, ad eum mittit expoſtulatum, pollicitationibus etiam hominem adliciens, Eccleſiam illi maximam extructuram ſe eſſe, & affatim pecuniæ præbituram, ſi ſe conveniret.* Solus ergò ex Epiſcopis Leontius per ſingularem libertatem videtur tunc Auguſtos Principes, utique per pedum oſcula, non adoraſſe.

Reſpondeò Svidam pergere de iſto Leontio: *Hunc Regulam Eccleſiæ vocabant.* Quare audiendum eſt ab ipſo datum Auguſtæ Euſebiæ Reſponſum: *Iſtorum quidem ſi quid Imperatrix exſequi volueris, non tam mihi te ſcito, quam animæ tuæ gratum facturam. Si me verò ad te venire volueris, debita Epiſcopis reverentia conſervata, & ego quidem ingrediar, tu autem de ſublimi iſto ſolio ſtatim deſcendens, reverenter mihi obviam procedas, & caput meis manibus ſupponas, benedictionem accepitura. At deindè ego ſedeam, ut verecundè adſtes, cum juſſero dato ſigno, ſeſſura. Si hæ tibi conditiones placuerint, veniam ad te. Sin alio modo, non tam multa dabis, tam magna non poteris, ut nos honore Epiſcopis convenienti neglecto, Divinum Sacerdotii Inſtitutum violemus.* Euſebiæ iram adverſùs Leontium, duras apud maritum querimonias, & vindictæ expoſtulationem exponit Svidas, atque proſequitur: *Conſtantius ingenuum Leontii animum magis laudat, placataque ira uxorem in gynicæum ablegat.* Quod nempè noſſet ex Canone, ac inducto per patrem ſuum Conſtantinum more locutum eſſe ac egiſſe Leontium. Quantam enim reverentiam Conſtantinus Epiſcopis exhibuerit & ſanxerit, eſt omnibus notum. Quod etiam Turcarum Sultanus, ac Conſtantinopolitanæ urbis expugnator Mahometes Conſtantinopolitanos Patriarchas exemerit à pedum oſculo, & ad manus oſculum admiſerit lege perpetua, ſuprà audivimus à Patriarchali per Emmanuelem Malaxum deſcripta Hiſtoria. Honores, quos Gennadio ſecundo, primo poſt captam urbem Patriarchæ, exhibuit victor Mahometes, latè exponit Georgius Phranzes, atque proſequitur: *Mahometes dedit etiam literas Patriarchæ cum ſubſcriptione auctoritatis Regiæ, quibus illi à vexationibus cavit, rebellari vetuit, & quidquam tributi nomine ab eo exigi, vim à quopiam adverſario & inimico adferri interdixit, & ut à vectigalibus & publicis contributionibus ipſe, omneſque Succeſſores, ſubjectique Epiſcopi in perpetuum vacarent, mandavit.* Etiam ut Patriarcha, non aliorum more pedes, ſed Principis manum deoſcularetur. Quod privilegium an etiam ad omnes Epiſcopos fuerit extenſum, non poſſim adfirmare. Certè quod ullus unquam Epiſcopus ſit Sultano oſculatus pedes, uſque huc non legi. Quidquid ſit, Chriſtianorum Imperatorum erga Patriarchas, Epiſcopos, & omnes Clericos, reverentiam imitari, & ita ipſos ſibi devincire voluit aut ſimulavit Mahometes, ideoque lucet quod Epiſcopi Chriſtianis Imperatoribus pedes numquam fuerint oſculati. Et adducta in contrarium teſtimonia non evincunt. Aliud non ſunt, quam verbalis apud Auguſtam Majeſtatem humilitas, conſueta præſertim apud Græcos, ejuſmodi adulationibus ſemper delectatos. Quæ omnia in opere de Divinis Eccleſiæ & Aulæ Conſtantinopolitanæ officiis inſigniter confirmat Georgius Codinus. Demonſtrat quòd in Paſchali officio omnes Proceres Imperatori pedem oſculentur, & adjungit de Clericis: *Patriarcha accedens benedicit, & oſculatur Imperatorem in ore, eodemque modo ferè ipſe oſculum ab Imperatore. Poſteà ſtat vicinus Imperatori. Epiſcopi porrò duo accedentes oſculantur & ipſi Imperatorem: Primò quidem manum, deinde genam. Deinde idem faciunt omnes Eccleſiæ Proceres, Archi-Mandritæ etiam ac Monaſteriorum Præfecti.* Omnes genam oſculantur & manum. Et hoc privilegium videtur Mahometes cunctis iſtis reddidiſſe.

Lib. 3. cap. 10 · Cap. 14.

Et iſtius reverentiæ poſteriores Græcorum Imperatores fuerunt conſtanter tenaciſſimi. Lucet ex Georgio Codino, exponente laudatum Paſchale officium: *Proceres omnes, uſque ad noviſſimum, ingreſſi oſculantur, primò pedem Imperatoris, deinde dexteram manum, poſteà dexteram genam. Si eo loco, in quo verſatur Imperator, ſit quoque Genuenſium Poteſtatus ſeu Præfectus, ingreditur, oſculaturque & ipſe cum ſuo comitatu Imperatorem, quemadmodum & Proceres, nempè pedem, & manum, & genam ejus. Veneti verò ad oſculum non veniunt. Cauſa eſt iſta. Imperator Michael primus Palæologorum perpetuum cum Genuenſibus fœdus pepigit, in quo etiam de honore Imperatori exhibendo conſtitutum eſt, quando nimirum Poteſtatus en Genua appellit, inito, & tunc ſolùm, ad venerationem Imperatoris ingreſſus, genua bis flectit, ſemel ſtatim ac triclinii januam intrat, & rursùs in medio ejus, quo facto accedit, & oſculatur pedem & manum Imperatoris ſedentis in throno. Similiter & alii Genuenſium Proceres peregrè reverſi, cum veneratione oſculantur Imperatoris pedem & manum.* Bella adverſùm Venetos fovit Michael Palæologus, ideò ipſos ad hoc ſolemne non admiſit oſculum: Erat enim honor atque privilegium. Imperator Conſtantinus Palæologus ſuum Proto-veſtiarium, ac in arduis negotiis conſuetum Legatum Georgium Phranzen evehere ad altiora dudum voluit, verùm aulica quorundam ipſum invidia perſuaſit differri. Audiamus rei finem ab ipſo Phranze, jam ad Cypriam Legationem abituriente: *Præſtolor aliquantùm, cum ecce Imperator prodiens, Tu in hoc, inquit, magnus Logotheta eſto. Hoc ſolùm tibi mando, ut propter temporis eventa, & varias Procerum voluntates, & alias ob cauſas, in ſacris feſtorum dierum ſolemniis, pro more officii tui, ne me adores.* Novam dignitatem, ne nimium L. 3. c. 6.

mium inflammaret invidos, occultatam ad tempus Princeps voluit, & Phranzen ab iſto ſolenni pedum oſculo, officii ſui parte, ſuſpenſum. Hinc ergo & Venetos, quod fidi non eſſent amici, ab iſta ſolenni adoratione excluſit Michael Palęologus. At verò de Imperatore, dum ad Florentinam Synodum tranſiret per Venetias, Joanne ſecundo Palęologo, & obviante Venetorum

Lib. 2. cap. 14. Duce adjungit Phranzes: *Dux cum Proceribus ſuis, & Senatus adeſt, Imperatorem ſedentem adorat*. Et iterùm: *Dux ad Imperatoriam navem cum Senatu accedit, ſurgenſque Imperatorem in throno ſedentem adorat*. Nempe aliud eſt in publica Divinorum Officiorum ſolennitate, aliud in ſimplici congreſſu adorare Principem: Hoc eſt omnium debitum, iſtud erat Genuenſe privilegium.

Etiam de creandi Deſpotæ ritibus ſcribit Codi-

Cap. 18. nus: *Deſpota*, utique ſtatim à ſui creatione, *pedem Imperatoris oſculatur*. Licèt ſit Imperatoris filius. Et iſtud ipſum facere debebat etiam extra creationis ritum. Etenim de agente apud Venetos Imperatore Joanne primo Palęologo, & ipſum accedente filio ac Theſſalonicenſium Deſ-

Lib. 1. cap. 17. pota Manuele ſcribit Georgius Phranzes: *Manuel in Italiam ad Patrem cucurrit, ipſumque venerabundè cum oſculis manuum & pedum ſalutavit*. Et de Andronico Comneno, Auguſti ſanguinis viro, ac de Auguſti Manuelis filio & Suc-

Cap. 13. ceſſore Alexio habet Nicetas Choniates: *Andronicus Imperatore ſubmiſsè adorato, pedes ejus am-*

Lib. 15. *plectitur*. Et de Saiſan Iconienſi Turcarum Sultano, ac Patre ſuo Imperatore Alexio ſcribit Anna Comnena: *Sultanus, ut factus eſt vicinior, equo deſilit, pedemque Auguſti eſt deoſculatus*. Et Antiochiæ Latinus Princeps Boſdmundus, componendæ pacis cauſa ad eundem Alexium ingreſſurus, poſtulavit ab ejus Proceribus ac Legatis: *Volo ſpondeatis Imperatorem arrepturum manum meam, & ad caput ſui Reclinatorii daturum mihi locum, bonique conſulturum, ut ego ad eum cum duabus chlamydibus ingrediens, nec genu flectam venerandi cauſa, nec collum inclinem*. Poſtulabat à pedum oſculo eximi aut excuſari. At

Lib. 13. non fuiſſe exauditum affirmat eadem Anna. Et hinc de Balduino primo Hieroſolymæ Rege, pacem ſtipulante cum Manuele Comneno, ſcri-

Lib. 2. bit Joannes Cinnamus: *Balduinus ad genua concidere Legatos juſſit*. Utique Legatos Renaldi Principis Antiocheni. Solus Rex fuit ab iſta humilitate exemptus. Et de Latino Achaiæ Principe, poſt ereptam Latinis Conſtantinopolim accedente Michaelem Palęologum, ſcribit Geor-

Lib. 1. c. 13. gius Pachymeres: *Princeps adfirmavit ſe jam minimè dubitaturum procidere ad pedes Michaelis, eique ſe ſubjicere ut juſto Imperatori*. Uſque ad receptam urbem non agnoverat ipſum pro Imperatore. Plurima ſunt iſtiuſmodi exempla, quæ demonſtrant ſolos à Conſtantinopolitano Imperio exemptos Reges fuiſſe etiam ab iſto oſculo exemptos. Etenim etiam Tzathum Lazorum Regem, quod eſſet Imperio ſubditus, Juſtini ſecundi pedibus fuiſſe, utique eum oſculo, pro-

Fol. 144. volutum, ſuprà nobis dixit Martyr Theophanes.

Eadem omnia inſigniter elucidat Imperator Joannes Cantacuzenus, ſcribens de Imperatore Andronico ſecundo Palęologo, ac ejus avo Andronico primo: *Andronicus ad terram procumbebat, avi pedem oſculaturus, quem ille humeris ejus obnitens abſtinebat, ac voce item prohibebat, tandemque ampliùs luctantem capillis retinebat. Cum etiam ſic, ſibimet non parcens, vi ſumma pergeret, metuens Avus, ne illa violentia crines à capite abſtraherentur, terram petere, & pedi oſculum figere permiſit, ſurgentemque capite apprehendens, oculos ejus deoſculatus eſt*. Lib. 1. c. 16. Et infrà: *More Romanis Imperatoribus receptum erat, cum quiſquam conſanguineorum, aut aliquis gratia apud eos florentium, ſecundùm adorationem pedem Imperatoris oſculo contigiſſet, ut Imperator viciſſim ejus faciem deoſcularetur. Cum itaque tunc nepos avi pedem oſculatus fuiſſet, ille, ne inexpiabili odio flagrare crederetur, ſi nec iis nepotem ac Imperatorem dignaretur, quæ privatis tribuerentur, faciem ejus contra & ipſe oſculo libavit*. Hi enim duo Andronici exercuere duriſſimas inimicitias, & Ottomannicis Turcis lacerandi Imperii dederunt prima fundamenta. De eiſdem iſtis ſibi occurrentibus pergit Cantacuzenus: *Cum mu-* Cap. 24. *tuò appropinquaſſent, nepos ab equo deſilivit, ut humi ſtans, tanquam ſervus, Imperatorem ſalutaret. Ille converſus, habenis retrocedere. Qua ambage inſinuabat decere Imperatorem, uti nepos erat, non humi ſtantem, ſed in equo ſublimem ſalutatione fungi. Vetus enim conſuetudo apud Romanos Imperatores vigebat, ut cum alter alteri obviam fieret, qui utrumque ſequerentur, à jumentis deſcendentes pedibus ambularent, ipſi in equis manentes congrederentur, & junior aperto priùs capite, eoque inclinato, ſenioris dexteram cum oſculo arriperet, indeque ſuſpicientem Pater viciſſim oſcularetur. Tum itaque non inſcitia moris hujus, ſed ut avo maximum, & plus quam debitum, conſuetumque obſequium ac reverentiam tribueret, nepos Imperator ex equo deſcendit. Cum pedibus obfirmatus ſequeretur, ſenior coactus ſubſtitit, & propè accedens junior pedem illius in omnium conſpectu complexus oſculo contingit*. Pergit idem Scriptor Lib. 3. c. 38. in alio libro: *Protoſtrator adiens Imperatoris pedem eſt oſculatus. Idem & cæteri ordine præſtiterunt. Imperator & ipſe prono capite Protoſtratorem ex equo ſalutavit, alios autem, dum proveheretur, ſalute impartiit*. Et iterùm: *Valedicebant* Proceres, Cap. 40. *& Imperatoris pedem oſculantes recedebant*. Pergit de Thoma Triballorum Principe: *Accedit* Cap. 42. *Imperatorem, pedem oſculatus*. Et de eorundem Principe Libero: *Imperatorem adorat, pedem* Cap. 49. *oſculatus*. Quod etiam Triballorum Crales & Cap. 43. Cralena, id eſt, Rex & Regina idem facerent, Lib. 4. c. 10. multis oſtendit in alio capite. Addit de pleno Turcarum exercitu: *Circumfuſi Imperatorem adorarunt, eique pedes oſculati ſunt*. Quocircà & Deſpota, & Cæſar, & Protoſebaſtus, & omnes generatim Proceres, utpotè ſubditi, obſtringebantur ad iſtud oſculum, ſolus junior Imperator, quia ſeniori æqualis, fuit exemptus.

Porrò ſicut citra debitum ex ſuperabundanti affectu junior Imperator Andronicus Andronico avo illud officium impendit, ita & alii frequen-

ter

ter fecerunt. Inſigne exemplum adducit in Arcana hiſtoria Procopius Cæſarænſis. Patricium & Ducem Beliſarium oſtendit Auguſtis Juſtiniano ac Theodoræ fuiſſe reconciliatum, & honoribus reſtitutum per uxorem Antoninam, & Cap. 4. proſequitur: *Hæc*, Theodoræ in litteris, *perlegit Beliſarius, geſtire præ lætitia vehementer cæpit, ſuique animi teſtem Quadratum*, qui litteras apportarat, *præſentem ſibi parare cupiens, repentè ad conjugis pedes effaſas, manibus tibias prebenſat, modò hunc, modò illum pedem oſculatur, illam ſalutis appellans auctorem, ſe non maritum, immò mancipium fidele impoſterum ait cenſendum fore*. Plura ſimilia exempla adducta ſunt in ſuperioribus, poſſintque & alia adduci.

Regiorum pedum oſculum Pomponius Lætus rectè affirmat eſſe morem Perſicum. Hinc enim in libro Heſter de denegata Ammano Perſici Palatii Præfecto adoratione dixit ad Dominum Deum Mardochæus Judæus: *Tu cuncta noſti, &* Cap. 13. *ſcis, quia non pro ſuperbia & contumelia, & aliqua gloriæ cupiditate fecerim hoc, ut non adorarem Amman ſuperbiſſimum. Libenter enim pro ſalute Iſrael etiam veſtigia pedum ejus deoſculari paratus eſſem, ſed timui, ne honorem Dei mei transferrem in hominem, & neque quemquam adorarem excepto Deo meo*. Pedum oſcula erant Regius apud Perſas honor: Et non ſolummodo ad hunc, ſed etiam ad terræ impreſſa per Ammanis pedes veſtigia deoſculanda profitetur ſe paratum, dummodo Amman iſtud uti humanum honorem exegiſſet. Divini quidpiam gentilem in morem ſibi arrogabat. Etiam de Conone Athenienſium Duce ſcribit Juſtinus: *Conon ad Artaxernem Per-* Lib. 6. *ſarum Regem pergit, cujus aſpectu & colloquio prohibitus eſt, quod eum more Perſarum*, utique per pedum oſcula, *nollet adorare*. Et de evecto ad Perſarum Regnum Alexandro Magno: *Quod* Lib. 12. cap. 7. *primo ex Perſico ſuperbiæ Regiæ more diſtulerat, ne omnia pariter invidioſa eſſent, non ſalutari, ſed adorari ſe Alexander jubet. Acerrimus inter recuſantes Caliſthenes fuit. Quæ res & illi, & multis Principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem ſub ſpecie inſidiarum omnes interfecti ſunt. Retentus tamen eſt à Macedonibus mos ſalutandi Regis, exploſa adoratione*. Caliſthenes erat Philoſophus, ideoque humanorum pedum oſcula averſabatur. Lib. 15. cap. 7. At injuriam tanti fecit Alexander, ut ipſum non dumtaxat tamquam perduellem trucidarit, ſed priùs naſo, auribus ac labiis mutilarit, iſtudque deforme ac miſerandum ſpectaculum, cum cane in cavea clauſum, ad cæterorum terrorem juſſerit circumferri. Etiam de Sancto Simeone, Seleucienſi apud Perſas Archiepiſcopo, per Saporem Regem vocato ad Tribunal & IESU Chriſti Martyrium, habet Hermias Zozome- L. 2. c. 8. nus: *Simeon, cùm Sapores eum, ut daretur in quæſtionem, intromitti juſſiſſet, neque veritus eſt quidquam, neque Regem adoravit. Quare graviter commotus Rex ſciſcitatur quid ſit cauſæ, cur jam ipſum neutiquam adoret, cùm ante id feciſſet? Cui Simeon: Non ante deductus eram ad verum Deum perdendum, & propterea non recuſabam debitos honores Regi præſtare. At jam idem ipſum facere fas non eſt. Nam jam pro pietate, & noſtra Religione decertaturus venio*. Regii, quantumvis Pagani, pedis oſculum eſſe indifferentem honorem judicavit Simeon. Verùm quòd Martyr cum Tyranno, non uti cum Rege aut Judice ſuo, ſed uti cum Dei ſui hoſte tunc tractaret, cenſuit non poſſe, aut certè non debere impendi. Etiam de Dargan Ægypti Soldano ſcribit in Sacri Belli hiſtoria Guilielmus Tyri Ar- Lib. 19. cap. 18. chiepiſcopus: *Soldanus de more conſuetam Calyphæ exhibens reverentiam, ſemel & ſecundo humi proſtratus quoddam adorationis genus cæpit ſupplex impendere. Tertiò iterùm proſtratus ad terram, gladium de collo depoſuit. Tunc accedens cum omni reverentia, ſedentis pedibus oſculum humiliter impreſſit*. Soldanus eſt idem quòd Regni Procurator. De Ægyptio autem, ſeu potiùs Perſa Saracenorum Calypha pergit laudatus Guilielmus: Cap. 19. *Princeps Ægyptius apud ſuos duobus appellatur nominibus. Dicitur enim Calypha, quod eſt ſucceſſor vel hæres. Eo quod Summi eorum Prophetæ Mahomet vicem & ſucceſſionem jure hæreditario teneat. Dicitur & Mulene: Quod interpretatur Do-* Lib. 18. *minus noſter*. Et in alio loco: *Calypham Ægyptii pro Summo Numine colere ſolent & venerari*. Erat ergò non tantùm Ægypti & vicinarum ditionum Rex, ſed & totius Agarenæ ſuperſtitionis Supremus Antiſtes, in quem proindè impoſtor Mahomet tranſcripſit varias Summi noſtri Pontificis dignitates & jura. Ex his quidam volunt fuiſſe pedis oſculum, ideoque ipſum non ut Regi, ſed ut ſacrilegorum Sacrorum Præfecto fuiſſe impenſum. Quidquid ſit, honoris iſtud genus à Perſis traductum eſt ad Romanos. An etiam apud Aſſyrios viguerit, ignoro.

Nec ipſum ſoli Romani Gentiles, imò nec ſoli Chriſtiani Græcorum Auguſti, ſed etiam Latini, Franci & Germani exegerunt. Etenim de Rollone Nortmannorum Principe, Galliæ partem accipiente à Carolo Calvo Imperatore, Fol. 47. ſcribit Guilielmus Malmesberienſis: *Ubi conſiderari potuit ingenita & effrænis viri barbaries. Siquidem cum dono conceſſo adſtantes ſuggererent, ut pedem largitoris oſcularetur, dedignatus genibus advolvi, apprehenſam Regis pedem ad os ſuum ſtans attraxit. Illo reſupinato, ſecutus riſus Nortmannorum. Francis reprehendentibus factum, Rollo excuſat impudentiam, allegans Provinciæ ſuæ morem*. Nec Carolus Magnus, nec Ludovicus Pius leguntur exegiſſe iſtud reverentiæ genus: Quod Græci Imperii faſtum primus ad nos traduxerit Carolus Calvus, notant antiqui Francorum Scriptores. Etiam de Ludovico quarto Imperatore, & Eduardo tertio Anglorum Rege ſcribit Thomas Walſinghamenſis: *Juxta Coloniam* A. 1338. *cum maximo apparatu & gloria ſe invicem ſalutarunt. Quidam autem ſcribunt, quod Bavarus indignè ferebat, quod Rex Angliæ non ſe ſubmiſit ad oſcula pedum ſuorum. Cui reſponſum fuit, quod Rex Angliæ Rex erat inunctus, & habet vitam & membra in poteſtate ſua, & idcircò non debet ſe ſubmittere tantum, ſicut Rex alius non inunctus*. Et de advecto in terram ſanctam Frederico ſecundo Imperatore Matthæus Pariſienſis: *Templarii & Hoſpitalarii flexis genibus adoraverunt eum, genua ejus deoſculantes*. Principia enim adoratio A. 1228.

juxta

juxta variam adorantium qualitatem eſt varia: Alii pedem, alii genu, alii manum, alii pectus, alii genam oſculantur. Et hinc de Conrardo tertio Imperatore, in via ad Terram ſanctam perducto Conſtantinopolim, ſcribit Arnoldus Abbas Lubecenſis: *Eſt quædam deteſtabilis conſuetudo Regi Græcorum, ut oſculum ſalutationis nulli offerat, ſed quicumque faciem ejus videre meretur, incurvatus genua ejus oſculatur. Quod Conrardus Rex ob honorem Romani Imperii omninò deteſtabatur. Cumque Rex Græcorum in hoc conſenſiſſet, ut oſculum ei porrigeret, ipſo tamen ſedente, nec hoc Conrardo Regi placuit. Tandem ſapientiores ex utraque parte hoc conſilium dederunt, ut in equis ſe viderent, & ita ex parilitate convenientes, ſedendo ſe & oſculando ſalutarent.* Occidentale Francorum Imperium Græcorum Auguſti nunquam ſuſtinuerunt agnoſcere, ſed voluerunt eſſe ſibi ſubjectum dumtaxat Regnum: Hinc non uti ab æquali per genæ, ſed uti à ſubdito per genu oſculum Manuel Comnenus prætendit à Conrardo ſalutari. Eum quaſi de gratia excuſavit à pedis oſculo. Aſt Occidentalis Imperii dignitatem agnovit tandem, & Conrardum admiſit ad ſalutandi ſpeciem, quam Imperatori ab Imperatore impendi nobis jam dixit Joannes Cantacuzenus.

Et in hunc finem compagos, ſeu auro & gemmis ornatos calceos fuiſſe à Diocletiano Imperatore aſſumptos, rectè affirmat Pomponius Lætus. Eoſdem in prioris ad Corinthios Apoſtolicæ E- Hom. 32. piſtolæ Commentariis laudat Sanctus Joannes Chryſoſtomus, affirmans aureas veſtes, aureos calceos, purpuram ac diadema eſſe ſigna Regiæ Cap. 17. Majeſtatis. Et de Carino Imperatore ſcribit Flavius Vopiſcus: *Habuit gemmas in calceis. Niſi gemmata fibula uſus non eſt.* Et de Galieno ſeniore Trebellius Pollio: *Caligas gemmatas adnexuit,* Cap. 16. *cum compagos reticulos appellaret.* Et de ſeniore Maximino Julius Capitolinus: *Calceamentum* Cap. 2. *ejus, id eſt, compagum Regium conſtat pede majus fuiſſe hominis veſtigio.* Adeò enim procerus fuit hic Princeps, ut longi ac inepti homines paſſim dicerentur *caliga Maximini*. Et de Antonino Heliogabalo Ælius Spartianus: *Habuit & in calceamentis gemmas, & quidem ſculptas. Quod riſum omnibus movit, quaſi poſſent ſculpturæ nobilium artificum videri in gemmis, quæ pedibus adhærebant.* Cap. 4. Et de Alexandro Ælius Lampridius: *Gemmas de calceamentis & veſtibus tulit, quibus uſus fuerat Heliogabalus.* Ornatum igitur auro & gemmis compagum geſtarunt & illi Principes, qui pedis oſculum non exegerunt. Non ipſum induxit Diocletianus, ſed oſculandi pedis cauſa dumtaxat reſtituit, & ſanxit eſſe deinceps neceſſariam partem Regii veſtimenti.

Et hinc mirum eſt, cur Conſtantiniani Diplomatis fabricator non dixerit etiam compagos Sylveſtro fuiſſe à Conſtantino conceſſos. Eos interim jam pridem in ſolemni Miſſa geſtant omnes Latini Epiſcopi, & Romanus Pontifex etiam in uſu quotidiano. Etenim in Stephani quarti vita ritus, quibus Pſeudo Papa Conſtantinus fuit degradatus, deſcribens Anaſtaſius Bibliothecarius dicit de Mauriano Romanæ Eccleſiæ Subdiacono: *Compagos Conſtantini abſcidit.* Et de Conſtantis Auguſti in Sanctum Martinum violentiis Beatus Anaſtaſius: *Excubitor corrigiam compagorum ejus inſcidit.* Et Romæ in Sanctæ Agnetis Baſilica exſtat opere muſivo expreſſus Honorius primus, habens compagum cruce ſignatum. Et in Sancti ibidem Martini Monaſterio oſtenditur compagus Sancti Sylveſtri, viridis, holoſericus, ornatus texturis ſerici & auri. De hoc quidquid ſit, antiquiſſimæ & authenticæ Romanorum imagines etiam Sanctum Gregorium exhibent cum compagis. Si compagus ſit oſculandi etiam Pontificii pedis teſtimonium, certi hinc ſumus etiam hoc eſſe antiquiſſimum. Et omninò eſt. Etenim de advecto Conſtantinopolim Conſtantino Pontifice, & Juſtiniano ſecundo Imperatore ſcribit laudatus Bibliothecarius: *Auguſtus Chriſtianiſſimus cum Regno in capite ſe proſtravit, pedes oſculans Pontificis.* Quod etiam Theodorus Calliopas, Conſtantis Auguſti impius Satelles, de Martino primo, dum capere volebat, ad primos Cleri mentitus fuerit, *Volumus eum adorare*, aſſerit laudatus Pontifex in litteris ad Eliterum. Magnum item Gregorium à Joanne Perſidis Abbate, proſtrato in terram, fuiſſe in Epiſt. 15. publica platea adoratum teſtantur in ejus vita Joannes Diaconus, & in Prato ſpirituali Sanctus Sophronius Patriacha Hieroſolymitanus. *Joannes erat vir ſanctiſſimus: Hinc illum prævenit humil-* C. 151. *limus Pontifex, & primus ſe proſtravit.* Quem admirabilem actum uterque Scriptor meritò tranſmiſit ad poſteros. Et de Agapeto Pontifice & Juſtiniano primo Imperatore habet liber Pontificalis: *Piiſſimus Auguſtus Juſtinianus humiliavit ſe Sedi Apoſtolicæ, & adoravit Beatiſſimum Agapetum Papam.* Et de Joanne primo ac Juſtino primo: *Juſtinus Auguſtus, dans honorem Deo, humiliavit ſe pronus in terram, & adoravit Beatiſſimum Joannem Papam.* Et hanc Theodorici Regis in ipſum fuiſſe primam invidiam teſtatur Eutropius. Reverentia hæc aliquid fundamenti habet à Sancto Evangeliſta Matthæo, ſcribente de unguentiferis mulieribus reſuſcitatum Dominum venerantibus: *Acceſſerunt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum.* Exponit in oratione de C. 28. Dominica Reſurrectione Joannes Archiepiſcopus Theſſalonicenſis: *Defixæ in oſcula, amplexatæ ſunt pretioſos & intemeratos pedes.* Licèt non eamdem adorationem, eamdem tamen reverentiam ſupremo Domini in terris Vicario exhibendam fideles non malè cenſuerunt. Exſtat oratio apud Franciſcum Combefis in Additamentis ad Tom. 1. f. 810. Bibliothecam Patrum.

Quinimò de advecto Hieroſolymam Sancto Epiphanio ſcribit ad Joannem Hieroſolymæ Epiſcopum Sanctus Hieronymus: *Nonne ad eum* Epiſt. 61. c. 4. *omnis ætatis & ſexus turba confluebat, pedes deoſculans?* Olim enim non ſoli Romano Pontifici, ſed omni Epiſcopo fideles pedem oſculabantur. Epiſcopatus enim eſt Regno ſuperior, ideoque illi Regium meritò deferebant honorem. De Anaſtaſio neſcio cujus in Cappadocia pagi Preſbytero, & ejus pagum viſitante Sancto Baſilio ſcribit in hujus vita Sanctus Amphilochius, vel quis alius iſtius operis antiquus auctor: *Venienti-* C. 12. *bus nobis in domum Preſbyteri, ipſe obviam factus,*

hono-

honorabiles Baſilii pedes eſt deoſculatus. Ita de Sancto Ambroſio & Theodoſio Imperatore ſcribit in illius vita Paulinus Presbyter: *Chriſtianiſſimus Imperator, provolutus pedibus Sacerdotis, teſtabatur meritis & orationibus ejus ſe eſſe ſervatum*. Etiam glorioſum Ducem Maſcezil affirmat id ipſum feciſſe. Et de Eudoxia Imperatrice, pro Severiano Gabalorum in Syria Epiſcopo apud Sanctum Joannem Chryſoſtomum deprecante, I. 6. c. 10. ſcribit Socrates: *Imperatrix filium ſuum Theodoſium, jam tunc Imperii ſtatum, quamquam admodum adoleſcens eſſet, feliciter gubernantem, ad genua Joannis abjecit*. Et de Abrahame Carrarum in Meſopotamia Epiſcopo religioſa Theo- C. 17. doreti hiſtoria: *Reginarum thorus & manus ejus prehendebat & genua*. Hi ſunt honores, de I. 5. Epiſt. 89. quibus ad Euſebium Presbyterum ſcribit Iſidorus Peluſiota: *Nimius Epiſcopis per Regum pietatem exhibitus honos enervat eos, deliciarumque & epularum materiam ſuppeditat*. Epiſcopalium pedum oſcula etiam apud Latinos olim fuerunt adeò familiaria, ut non ſoli Romano Pontifici, ſed omnibus Romanæ Eccleſiæ ritum ſequentibus Eccleſiis ſcriptus octavo ſæculo Ordo Romanus T. I. 3. de cantaturo in ſolemni Miſſa Evangelium Diacono ſtatuat: *Oſculatur pedes Pontificis*. Idem mos etiam extra Miſſam durabat adhuc ſæculo decimo. Etenim inter rationes, ex quibus Veronenſes Ratherium Epiſcopum ſuum dicerent Epiſcopatu indignum, fuit & hæc: *Pedem ſi vult aliquis oſculari illius, cum magno eum repellit clamore*. Ità ſcribit ipſe apud Lucam Dacherium in opuſculo titulato, *Qualitatis Conjectura*. Noſter ergò ſeptimus Gregorius ex laudato Iſidori judicio honorem hunc vetat impendi Epiſcopis, reſervatque ſoli Pontifici Romano.

Omittere hic nolim longam litem, quam adversùs Eugenium quartum, pedum ſuorum oſcula exigentem, Ferrariæ ante Synodi ingreſſum movit cum ſuis Epiſcopis Joſephus Patriarcha Conſtantinopolitanus. Eugenii Legatis hæc reſpondit: *Dicite, undè Papa hoc ſibi arroget? Quæ antiquorum Patrum Synodus, quis Canon hunc morem ei indulſit? Monſtrate mihi, ubi reperitur iſta conceſſio? In quo codice ſcripta permanet, memorate. Et ſi ſe ſucceſſorem Divi Petri Papa venditet, quid ni & nos à reliquis Apoſtolis deſcendiſſe aſſeveremus? Num reliqui Apoſtoli ad Sancti Petri pedes oſculandos in genua procubuerunt? Quis hoc unquam audivit?* Legatis ad vetuſtam multorum ſæculorum, quibus & Epiſcopi & cum Regibus Imperatores officium iſtud non recuſarunt, conſuetudinem provocantibus denuò repoſuit: *Novitia eſt conſuetudo, qua me imbui numquam patiar. Quod ſi cupiat Papa, ut ſicut fratres fraterno more in mutuos ruamus amplexus, quemadmodum apud nos ab æterno invaluit conſuetudo, libentiſſimè ad eum accedam; ſin ultra quid poſtulare perſeveret, oro me excuſatum habeat, revertar undè veni*. Etiam Antonius Heracleenſis & Doſitheus Metropolita Monembaſienſis pedem oſculari, imò & genua coram Eugenio flectere conſtanter recuſarunt. Et ipſum facientibus duobus Bis-Conſulibus ſunt graviter indignati.

Quibus ſibi relatis, perſtitit in propoſito Eugenius, atque ita ad ejus Legatos iterùm perrexit Joſephus: *Niſi Papa remiſerit mihi, meiſque Archiepiſcopis & Crucigeris Proceribus hanc uſitatam exoſculandi conſuetudinem, immotum mihi hærebit numquam ex hac Scapha in terram deſcendere. Percipio enim hæc omnia à nobis adverſo Numine tentari, & Græcos ad Synodum in Latiale ſolum, dogmatumque eventilationem irato Deo vojiſſe, qui ideò hoc ſufflamen nobis injecit, ne in infinitam invidentiam & contemptum rota noſtra procurreret. Actutum igitur volo me ad reditum accingere, dum adhuc in ipſo portu ac prima arena conſiſto, priuſquam dedecore graviori, aut majoribus malis obruar*. Quibus permotus Eugenius omnem Patriarchæ addixit honorem, permittens *ut quo velit modo ad ipſum accedat*. Rogavit tamen in clauſo palatio coram ſolis id fieri Cardinalibus, ne ob tanta Papalis honoris ſpontaneè admiſſa detrimenta Latinus orbis offenderetur. Et hinc factum eſt quod in Prooemialibus Florentinæ Synodi Actis ſcribit quis Græcus Metropolita: *In Palatium* Fol. 310. *Papæ adſcendimus, & Patriarcha quidem ſtantis Papæ genam oſculatus eſt, nos autem ſedentis dexteram & genam cum Officialibus, reliqui verò aut dexteram tantùm deoſculati ſunt, aut profunda veneratione dumtaxat contenti fuerunt*. Quæ om- L. 4. c. 18. 19. 20. 21. 22. nia in Synodi hiſtoria latiùs narrat Sylveſter Sgoropulus.

Græci igitur Papalis pedis oſculum nequaquam damnarunt, ſed dumtaxat ab Epiſcopis, Metropolitis præſertim, & ipſo maximè Patriarcha noluerunt impendi. Lucet ex actis laudatæ Synodi: *Ut cognovit Pontifex Græcorum Imperatorem portæ eſſe vicinum, ſurgens deambulabat, quo factum eſt ut Imperator ſtantem illum reperiret. Volentem ergo genu flectere non permiſit Papa, ſed ſinu ſuo illum excepit, cumque porrexiſſet manum, quam deoſculatus eſt Imperator, adſidere illum ſibi ad ſiniſtram voluit. Cardinales verò ad pedes eorum, ſalutationem in Chriſto peregerunt*. Græcorum Epiſcopi cunctos Epiſcopos dixerunt fratres, & Apoſtolici Collegii Succeſſores, ideoque tantam humilitatem alteri ab altero non deberi. Dixerunt eſſe novitiæ adulationis abuſum. Reſpondeo tamen omninò reperiri antiqua iſtiuſmodi exempla. Etenim de ſuis in Epheſino, cui Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha præfuit, Latrocinio Actis dixit ad Chalcedonenſem Synodum Oneſiphorus Iconii Epiſcopus, Metropolita Lycaoniæ: *Tollens ego alios Epiſcopos ſurrexi, & tenui genua Dioſcori, & dixi, Noli* damnare Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, *per veſtigia Reverentiæ veſtræ. Nihil dignum damnatione egit*. Et Marianus Synnadenſis Epiſcopus, Metropolita Phrygiæ Pacatianæ: *Dum Dioſcorus vellet proferre ſententiam, ſurrexi ego, & Dominus Oneſiphorus, & Dominus Nunnechius Laodicenſis, & alii, & tenuimus pedes ejus, dicentes, Quia & tu Presbyteros habes, non debet propter Presbyterum damnari Dominus Epiſcopus*. Et de Leonis quarti Electoribus ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius: *Morem conſervantes antiquum, omnes oſculati ſunt pedes*. Hos inter Ele-

ctores

ﬅores quis neſciat fuiſſe etiam Epiſcopos? Noviſium igitur eſſe morem hunc erravit Patriarcha Joſephus. Uniendarum verò Eccleſiarum amore, optimè Eugenius Pontifex ceſſit ſuis juribus.

Quod iſta Græcorum tergiverſatio caruerit omni ſundamento, inſuper evincit antiquus mos, quo & ipſorum omnes cum ſupremis etiam Procerihus atque Metropolitis Epiſcopi ſunt conſueti oſculari pedes Patriarchæ Conſtantinopolitani. Lucet hoc ex Sancti Martyris Theophanis Supplemento, ubi Imperator Leo Armenius Iconoclaſticam reſumit hæreſim, ejicit Sanctum Patriarcham Nicephorum, & neſcio quem
Fol. 441. Pancratii filium Joannem tentat intrudere, atque adjungitur: *A Patriclis tamen in hunc modum moventibus prohibitus eſt. Juvenis eſt, inquiebant, & ignobilis: Neque decet nos ſenes eum venerari, & coram eo procidere. Quin potius ex ingenuis, & illuſtri familia natis, ac ætate provectis, Patriarcha promoveatur*. Lucidè profitentur etiam ſe Patticios obligari ad coram Patriarcha procidendum. Utique oh pedis oſculum. Etenim de Auguſti ſanguinis vito, & ſtatim poſt Imperatore, Andronico Comneno, nec non de Patriarcha Theodoſio ſcribit in Alexio Manuelis Com-
C. 52. neni filio Nicetas Choniates: *Omnibus ad Andronicum*, uti ad Imperatorem, *navigantibus, poſtremus omnium etiam Patriarcha Theodoſius trajecit cum Primariis Sacerdotibus. Qui cum Pontificem ad ſuum tentorium accedere audiviſſet, ſtatim ei obviam procedit, & quantus erat, ſe ad equi ungulas proſternit. Paulò poſt adſurgit, & Patriarchæ plantas deoſculatur*. Et de calumnioſè accuſato, ac evidenter purgato Patriarcha Dionyſio habet Patriarchalis per Emmanuelem Malaxum deſcripta Hiſtoria: *Tunc confertim Synodus accurrens, deoſculata eſt pedes ejus*. Addit Hiſtoria Synodo adfuiſſe frequentiſſimos, non tantùm Epiſcopos aut Archiepiſcopos, ſed etiam Metropolitas. Quod ergo hi ſecerunt Patriarchæ Dionyſio, cur ipſotum Anteceſſores facere detrectarunt Papæ Eugenio? Attamen de Patriarcha, ex Hieroſolymitana pietate ad Conſtantinopolitanum ſuburbium & aurei ſontis Templum reverſo, Hieremia ſecundo pergit eadem Hiſtoria: *Hoc ubi populus reſcivit, concurrit, adque tanta frequentia, ut triduum in oſculanda ſancta ejus manu abſumpſerit*. Quæ omnia inter ſe collata ſuadent Patriarchis pedis oſculum ſuiſſe potius liberum, quam neceſſarium. Quidquid ſit, eſſe Romano Pontifici dehitum omnis jampridem Eccleſia profitetur. Nam de Imperatore, dum Ferrariæ acceſſit Eugenium quartum, Joanne ſecundo Palæologo ſcribit etiam Georgius Phranzes: *Imperator* L. 2. c. 15.
cum in genua vellet procumbere, non id Papa permiſit, ſed eum complexus porrectaque dextera oſculatus eſt, & ad ſiniſtram ſuam collocavit. Cardinales ad pedes eorum ſe incurvantes, ſalutationem in Chriſto peregerunt. Quare Metropolitæ & Proceres à ſui Principis humilitate ſuerunt valdè alieni.

C A N O N X.

QUod Papæ ſolius nomen in Eccleſiis recitetur.

S C H O L I O N.

PRo Regibus, Epiſcopis, aliiſque hujus mundi Poteſtatibus, orare etiam in ſacrificio noſtro, eſt antiquiſſima omnium Eccleſiarum conſuetudo, & mandatum Apoſtolicum, in Epiſtola ad Timotheum. Hinc parentes olim noſtros pro Gentilium Imperatorum, etiam ſeſe perſequentium, æterna ac temporali ſalute in dies Domino ſupplieaſſe affirmant in Apologiis Juſtinus Martyr, Athenagoras, Tertullianus. Verùm aliud eſt ſimplex oratio, aliud oratio cum recitatione & expreſſione nominis, quam Sanctus Cyprianus paſſim intitulat *nominis oblationem*. Et hinc ipſa impendi non potuit, niſi *cum oblatione communicantibus*, id eſt, habentibus non ſolam *conſiſtentiam*, ſed *communionis perfectionem*, ſeu jus percipiendæ Euchariſtiæ. *Energumeni nomen*, inquit Eliberina Synodus, *ad Altare cum oblatione non eſt recitandum*. Quòd nempè Hiſpani Energumenis non crederent Cap. 29.
Euchariſtiam. Er de Sancto Dionyſio Patriarcha Alexandtino ſcribit Sanctus Athanaſius: *Ejus memoria hactenùs cum Patribus hucuſque celebrata eſt, & in Catalogum relata*. Exindè probat ipſum dogmate ſuiſſe orthodoxum, ac in perſecta Eccleſiæ communione deſunctum. Hoc in cardine perpenderunt graviſſimæ inter Romanam & alias Eccleſias de Euſtatii Antiocheni, Sancti Joannis Chryſoſtomi, Cæciliani Carthaginenſis, Acacii Conſtantinopolitani, ac aliorum deſunctorum Epiſcoporum recitandis ac offerendis nominibus lites. Alii ipſos extra, alii intra plenam Eccleſiæ pacem & communionem aſſeverabant è vivis exceſſiſſe. Hæc enim recitatio fiebat è Dyptichis, ſeu duplicibus, quarum altera vivorum, altera deſunctorum nomi-

na

Digitized by Google

na continebat, tabulis, de quibus in litteris poſt
Chalcedonenſem Synodum exſtantibus ſcripſit
ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſco-
Ep. 23. pum Ægyptiaca Synodus: *Venerabile Dypticbon, in quo piæ memoriæ tranſitum ad cœlos habentium Epiſcoporum vocabula continentur, quæ tempore ſanctorum Myſteriorum ſecundùm ſanctas Regulas relegnntur.*

Dum faciendam cum nobis Latinis unionem
Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clero ſuaſit, de
admittenda Papalis nominis recitatione dixit
Imperator Michael Palęologus: *Quid porrò habet Canonibus adversùm prolatio nominis Papæ publicè in Eccleſia pronuntiati? Utique cum multos, qui Papæ non ſunt, mos obtineat & en uſu inducta neceſſitas impartiendi tali genere communionis, nominatim exprimendo illos, dum præſentes in Eccleſiæ conventu adſunt celebrante Sacerdote, ac Trinitatis gratiam omnibus dante communiter.* Ita ha-
Lib. 5. cap. 12. bes apud Georgium Pachymerem. Faciendæ
unioni hoſtiliter adverſabatur Clerus, ideoque
hunc inter tres illius articulos præcipuum diminuebat prudens Princeps, ſuaviter & fortiter
conatus inducere ad ipſum acceptandum. Verùm longè alia fuit Cleri ſententia. De ipſo
enim in varias opiniones diſſecta pergit Pachymeres: *Erant nonnulli, qui duo priora capita,* Pa-
C. 18. pæ *Primatum, & Provocationem* ad ipſum, *ſine magno damno relanari poſſe dicerent; quippè quorum neutrum ultra nomen & ſpeciem ad factum procederet, ſed ſub obtentu vanæ ſubjectionis, oſtentatæ, non exhibitæ reipſa, integram, nec ullo interrupeam uſu, Græcis ſervaret juris hactenùs uſurpati poſſeſſionem. Longè ab his diverſum videri tertium de commemoratione Papæ in Sacro. Per id enim induci jus in uſum, & verba facto ſanciri.* Cenſuerunt
hunc eſſe fundamentalem & capitalem articulum, ideoque nullatenùs admittendum.

Et omninò conformiter ad rationes ſui ſchiſmatis. Hæc enim commemoratio eſt ſuprema
& honoratiſſima communionis ſpecies, adeò ut
de Joſepho primo Patriarcha Conſtantinopolita-
Cap. 17. no ſcribat idem Pachymeres: *Joſephus Patriarchali Palatio egreſſus, diverſabatur in Peribleptí Monaſterio, ſalvis ei proventibus, & honore conſueto commemorationis in Sacro.* Faciendam cum Latinis unionem peſſimè oderat Joſephus, ideoque
dignitatem deponere maluit, quam nobis communicare. Depoſuit non totam, ſed commemorationis honorem retinuit, ſciens hunc eſſe
magnam iſtius portionem. Et de Alexio Meliſſeno Cæſare, qui nobis Flandris eripuit, & Imperatori Michaeli Palęologo reddidit Conſtanti-
L. 1. c. 5. nopolim, ſcribit Georgius Phrazes: *Imperator, omnes Provinciæ, Patriarcha, univerſa Eccleſia in ore habebant, & cœlo laudibus æquabant Cæſarem. In Divinis præterea ac ſacris liturgiis, in omnibus item ritibus, & officio ſacrarum Eccleſiarum, clara voce ejus mentio fiebat. Inſuper ornamenta ſive inſignia Cæſaris geſtabat quotidiè, quavis hora & loco, donec vita ſuppeteret.* Hæc
clauſula, *Donec vita ſuppeteret*, tangit ſola ornamenta Cæſarea, nequaquam nominis commemorationem. Lucet ex Nicephoro Gregora, qui
Lib. 4. refert eadem omnia, & adjungit: *Imperator præterea mandavit, ut nomen Cæſaris per integrum annum unà cum Imperatorum in omnibus Romanis Provinciis, Hymnis, aliiſque Laudibus celebraretur.*

Univerſalis quippè & perpetua nominis recitatio eſt privativus & incommunicabilis character Auguſtæ Majeſtatis. Hinc Joannes Cantacuzenus, dum ſe Imperatorem oſtentaret & Pheræorum obſideret civitatem, illis liberationem
& varia privilegia obtulit ſub hac unica conditione: *Ut tantummodò Anna Imperatrice, & ejus filio Imperatore nominatis, ſe quoque eadem honoris appellatione cum illis dignarentur, perindèque ſui in ſolemnibus ſacrificiis meminiſſent.* Verùm &
civitatis Epiſcopus, & Conſtantinus Palęologus
ejuſdem Præfectus conſtantiſſimè refutarunt.
Omnes enim tres norant iſtam commemorationem eſſe unam è ſupremis Auguſtæ Majeſtatis
dignitatibus, & ita commemoratum agnoſci in
Imperatorem. Habes hæc apud præfatum Can- Lib. 3.
tacuzenum. De fractis longa tandem obſidione cap. 55.
Pheræis idem Scriptor pergit: *Cantacuzeno ut Imperatori fauſtum adclamarunt, & ejus in Sacris meminerunt.* Et de ſemetipſo Bizyenſium civitatem occupante proſequitur: *Ubi ad portas fuit, primùm quidem Annæ Imperatrici, deindè filio ejus Imperatori, poſtremò ſibi & Irenæ uxori ſuæ fau-*
ſtum adclamari juſſit. Eodem modo per alias urbes Cap. 19.
fieri, & inter ſacrificandum ſimiliter Imperatorum memoriam celebrari voluit. Etiam de exaltato in
Imperatorem filio ſuo Matthæo ſcribit: *Matthæi* L. 4. cap.
pedibus inductæ crepidæ purpureæ, & tiara lapil- 31.
li & margaritis ornata pro more capiti ejus impoſita, fauſtæ acclamationes inſonuerunt, & in Sacris ejus ut reliquorum Imperatorum frequentari cœpta memoria. Joannis autem nomen in acclamando, atque inter Sacra ſocer taceri juſſit, & Annæ Imperatrici, ac nepoti Andronico adclamari ut priùs, & in Miſſæ ſacrificio eoſdem nominari.
Quanto zelo Romani, & gentiles & Chriſtiani,
Imperatores ſemper voluerint purpuram eſſe penitùs incommunicabilem, unanimiter clamant
omnes Romanarum Rerum Scriptores. Apud
quemcumque vel vetuſtum purpuræ ſegmentum
reperiebatur, erat ſuſpectus de adfectato imperio, & læſa Majeſtate. Similis dignitatis apud
Chriſtianos Imperatores fuit iſta nominis commemoratio. Et hinc Imperator Joannes Cantacuzenus volens cunctis demonſtrare collegam
ſuum Joannem Palęologum jam eſſe in ſua mente degradatum, ejus nomen juſſit taceri. Et hæc
eſt omninò prima radix nati inter ipſos belli.

Eandem normam hodie ſequuntur Francorum
Proceres & Epiſcopi. Lucet ex Stephani Baluzii ad Sanctum Agobardum Lugdunenſem Archiepiſcopum Scholio, cujus volo integrum textum adducere. Auguſti nominis ad Sacra recitationem Agobardus in litteris ad Ludovicum
Pium Imperatorem de Judaicis ſuperſtitionibus
appellat *ſolitam pro Principe interceſſionem*, & Baluzius commentatur: *Solebant Principis nomen recitare inter myſteria. Tertullianus capite trigeſimo Apologetici:* Nos enim pro ſalute Imperatorum Deum
invocamus æternum. *Infrà*: Oramus pro omnibus Imperatoribus, vitam illi prolixam, im-
perium

petium ſecurum, domum tutam, exercitus fortes, ſenatum fidelem, populum probum, orbem quietum, & quæcumque hominis & Cæſaris vota ſunt. *Et paulò poſt, iſtud Præceptum eſſe Chriſtianis docet auctoritate beati Pauli in Epiſtola prima ad Timotheum. Neque tum videbatur neceſſarium, ut nomen Imperatoris inter myſteria proferretur, quod uni tantùm pareret orbis univerſus, adhucque in Eccleſia perſeveraret ſancta illa veterum Chriſtianorum ſimplicitas. At poſteaquam dividi orbis cœpit, proque innocentia & ſimplicitate fraus & dolus irrepere cœperunt inter Chriſtianos, dubiumque ob eas cauſas eſſe potuit pro quonam Rege Sacerdos oraret, ſi nomen Principis taceretur, verbiſque tantum generalibus pro eo oraret Eccleſia, tum verò neceſſarium viſum eſt, ut nomen Principis recitaretur, quo fraudibus iretur obviam, intelligerentque populi eam eſſe mentem Eccleſiæ, ex Divino Præcepto & Apoſtolica traditione deſcendentem, ut illi Regi, qui tum imperitaret, fidem ſuam ſanctam illibatamque ſervarent, vitamque ei prolixam, imperium ſecurum, domum tutam, & cætera quæcumque hominis & Regis vota ſunt, precarentur. Itaque in libro Sacramentorum, qui Gregorio magno tribui ſolet, diſertè præcipitur, ut nomen Regis pronuntietur inter myſteria:* Unà cum famulo tuo Papa noſtro illo, & Rege noſtro illo, & omnibus Orthodoxis atque Catholicæ & Apoſtolicæ fidei cultoribus. *Et proferri quidem poſſunt varia exempla hujus moris. Sed, omiſſis cæteris, ab ætate noſtra ſumemus exemplum. Cùm ante hos viginti annos Catalani ſe juſtis, iiſque neceſſariis de cauſis in fidem & clientelam Ludovici decimi tertii Francorum Regis contuliſſent, ejuſque ſe dominio volentes lubenteſque ſubjeciſſent, manebat tamen adhuc in quorumdam pectoribus inſitum in Gallos odium, & occulta in Hiſpanos inclinatio. Horum ergò affectibus utebantur Hiſpani ad turbandum Cataloniæ ſtatum. Sed opportunum in primis, valdèque utile viſum eſt abuti Monachorum virtutibus, ad quos tum in iis Regionibus delapſa erat omnis ferè cura Sacrarum Concionum, quod id genus hominum plurimùm auctoritatis habeat apud plebem, præcipuè verò apud Catalanos, gentem religioſiſſimam. Ea tempeſtate vir illuſtriſſimus Petrus de Marca, qui Tholoſanium, dein Pariſienſium Archiepiſcopus fuit, in Cataloniam miſſus eſt cum ampliſſima poteſtate, ut Provinciam recenter ad nos verſam prudentia & ſapientia & cæteris bonis artibus, quibus plurimùm valebat, Regi Chriſtianiſſimo teneret, Imperioque Francico parere adſuefaceret. Hic ergò cùm Barcinonem perveniſſet, deque his rebus fuiſſet admonitus, Rectores illius Urbis, quos Provinciales aut Superiores vocant, in ſuas ædes evocavit idibus Julii, anni milleſimi ſexcenteſimi quadrageſimi quarti, habitaque ad illos Latina oratione de meritis Ludovici decimi tertii Regis, ejuſque filii tunc regnantis in Cataloniam, deque fide quæ Principi debetur, non ſolùm propter iram, ſed etiam propter conſcientiam, quatuor eis capita propoſuit, ab univerſis per Provinciam Monachis obſervanda, quorum unum fuit iſtud:* Tertium, quod à vobis exigo, illud eſt, ut inter Miſſarum ſolemnia, juxta Divi Pauli Præceptum, antiquorum Patrum traditionem jam à Tertulliano teſtatam, ipſiuſque Romani Miſſalis contextum, Regis Chriſtianiſſimi ſpecialis & expreſſa ab omnibus Sacerdotibus fiat commemoratio, ita ut non tantùm Regis mentio generaliter injiciatur, ſed Ludovici nomen diſertè exprimatur, quemadmodum exigit uſus Eccleſiæ quotidianus; ne alioquin ſuſpicio indè naſcatur, aliud animo geri, aliud verbis ſimulari. *Poſtremo loco admonuit non defuturos officio ſuo Magiſtratus Regios, ſi quid in hoc peccarent Monachi. Sed ne pœnæ viderentur conſtitutæ tantùm adverſùs Monachos, ac ſi de eis ſolis ſuſpicio eſſet, litteras deindè ad uniuſcujuſque Diœceſis Vicarios Generales dedit, in quibus eadem mandata continebantur. Exſtat autem Epiſtola ejus ad Generales Vicarios Diœceſis Helenenſis, in qua ſic ſcriptum eſt:* In orationibus quoque, quæ pro ſalute Regis inter Miſſarum ſolennia recitantur, Ludovici nomen diſertè & ſpecialiter exprimatur. *Cæterùm adverſùs hanc orationem Marcæ, puerilem admodum declamatiunculam eodem anno Tarracone edidit Fr. Petrus Moliner, Trinitarius Magiſter, Theologiæ Doctor, ac veſpertinus Cathedraticus in Ilerdenſi Lycæo. His enim ſe titulis ornavit homo, opinione ſua doctus & eloquens, ſed quantum ex ipſius declamatiuncula colligi poteſt, Muſis non tam inviſus, quàm ignotus.*

Errores varii. Primus eſt, quod Principis nomen ſuo tempore Apoſtolus recitari juſſerit, aut Tertulliani tempore Eccleſia recitarit. Etenim Romanorum Auguſti erant tunc Pagani, & Pagana nomina fuiſſe recitari juſſa ab Apoſtolis, aut unquam recitata ab Eccleſiis, nec D. Petrus de Marca, nec Stephanus Baluzius poſſint demonſtrare. Quod hæc recitatio ſolis cum oblatione communicantibus, ſeu ſolis perfectis Chriſtianis poſſit impendi, ideoque à Paganis ſit alieniſſima, apud omnes avitæ diſciplinæ peritos eſt pluſquam manifeſtum. Neque obeſt, quod Sancti Marci Liturgia pro Rege & ejus conſervanda juſtitia, Sancti autem Petri Miſſa oret pro Religioſiſſimis Auguſtis, & ipſorum victoria. Quis enim non videat hæc eſſe poſteriora, Chriſtianis temporibus facta, additamenta? Nec deſunt, qui exindè iſtas Liturgias velint ſpurias ac ſuppoſititias. Et hinc Stephanus Baluzius non ſine fundamento ſcribit Fr. Petrum Moliner fuiſſe Muſis non tam inviſum, quam ignotum. Etenim ſi antiquos Eccleſiæ Canones & mores ille noviſſet, potuerat Petri de Marca & Latinam Orationem & litteras, non puerili, ſed inſigniter virili interceſſione ſubvertere ac exſufflare.

Secundus error eſt, quod Romani, cui totus parebat orbis, Imperii temporibus facta non fuerit Regii nominis expreſſio, & dumtaxat cœperit poſt iſtud in varios Barbarorum Reges laceratum. Etenim in laudata Epiſtola longè aliud cenſuit Sanctus Agobardus, de Imperatore Theodoſio, qui à Chriſtianis everſam Judæorum Synagogam reparari ab eiſdem juſſerat, & de offenſo ob iſtam juſſionem Sancto Ambroſio ſcribens: *Ambroſius Theodoſium prævaricatorem judicavit, tam injuſta contra Eccleſiam perpetrantem, & niſi ſibi locum audientiæ reſervaſſet, ſoli-*

tam

tam pro eo interceſſionem ſe intermiſſurum teſtatus. Solita interceſſio non eſt alind, quam Auguſti nominis in Sacrificiis recitatio. Et de Orientalibus, Acacianum ſchiſma ac ejus fautorem Auguſtnm Zenonem deteſtantibus, Epiſcopis ſcripſit ad omnem Orientalem Eccleſiam Papa Felix tertius: *Numquid omnes Imperatoris nomen ex Dypticbis abſtulerunt?* Exſtat Epiſtola apud Ja- Epiſt. 9. cobum Sirmondum in Appendice Codicis Theodoſiani. Et da Calendione Antiocheno Patriat- Ep. 13. cha ſcripſit ad Dardaniæ Epiſcopos Sanctus Gelaſins: *Eſto, Calendion Imperatoris nomen abſtulerit*. Et ad Hormiſdam Pontificem Dioſcorus ejuſdem Diaconus & apud Imperatorem Justi- Relat. 6. poſt Ep. 49. num Legatus: *Deleta ſunt de Dypticbis Zenonis & Anaſtaſii nomina. Et hæc non ſolùm in ipſa ſola Eccleſia, in qua Epiſcopus manet, verùm etiam per omnes Eccleſias cum magna diligentia*. Ex quo lucet Imperiale nomen non tantùm in Catbedtalibus, ſed in omnibus ubique Eccleſiis fuiſſe ſemper recitatum.

Nominum recitatio eſt omninò inſtitutum Apoſtolicum. Hinc certum eſt Imperialis nominis recitationem ſtatim à Conſtantini Baptiſmo Fol. 169. cæpiſſe. *Plintbon*, inquit Georgius Cedrenus, *Græci vocant laterem coctum. Erat autem Plintbus quædam publica, in qua Senatorum ac Legionum nomina inſcribebantur. Quadrata figura in mu-* Lib. 3. c. 27. *ro Plintbus erat*. Loquitur cum Cornelio Tacito in libtis Annalium: *Aurelius Cotta Conſul nomen Piſonis radendum faſtis cenſuit*. Utique è faſtis Conſulum. Nec ſolas Conſulum aut Senatorum, Cap. 42. ſed etiam Imperatorum fuiſſe tabulas, teſtatur in Aureliani Imperatoris vita Flavius Vopiſcus: *Ab Auguſto in Diocletianum Maximianumque Principes, quæ ſeries Imperatorum ſit, index publicus tenet*. Et ex hiſce tabulis Domitianum, Commodum, Heliogabalum, alioſque malè functos Imperatores fuiſſe ſolenniter raſos, teſtantur Romani Scriptores. Haſce ergo tabulas, uti & plures Romanæ Reipublicæ mores, cum Conſtantini Baptiſmo adſumpſit etiam Eccleſia, cæpitque non ſolos ſuos Epiſcopos, ſed inſuper & vivos & defunctos Imperatores religioſè ac ſolenniter ad ſacrificium commemorare. Et hinc regnantis præſertim Imperatoris nomen continent omnes Latinorum & Græcorum Liturgiæ.

Et ita ſervatum omninò fuit etiam in laceratis per barbaros Provinciis. Non barbari Regis, ſed ſolius Romani Imperatoris nomen perrexerunt Epiſcopi Deo commendare. Hinc enim Sanctus Cuthbertus Cantuarienſis Archiepiſcopus, Sancto Apoſtolo noſtro Boniſacio coætaneus, in ſua Cloveshoenſi Synodo ſtatuit: *Ut pro Regibus & Principibus publicè oretur*. Quod nempè uſque tunc non ſuiſſet ita oratum. Exſtat Synodus apud Guilielmum Malmesbetienſem. Quæ antiqua forma omninò fuit ſervata etiam in Francia. Sicuti Francorum Reges Romanorum Imperatorum Laureata ſemper admiſerunt, ita & Epiſcopi conſtanter perrexerunt recitare ipſorum nomen. Et hinc Rex Dagobertus multa Eccleſiis legavit eo pacto, ut ejus nomen ſcriberent in librum vitæ, & omnibus Dominicis diebus & magnis feſtivitatibus recitarent. Ita habes in ejus vita apud Franciſcum du Cheſne. Cap. 40. Clarum igitur eſt ejus nomen uſque tunc non fuiſſe recitatum: Tunc recitari cæpiſſe, non ut Regis, ſed ut benefactoris. De recitando Regio nomine etiam Apoſtolus noſter Bonifacins nullam in ſuis Synodis fecit memoriam. Prima memoria eſt apud Jacobum Sirmondum in Epiſcoporum Capitulari: *Ut cuncti Sacerdotes precibus* Cap. 5. *adſiduis pro vita & Imperio Domni Imperatoris, & filiorum ac filiarum ſalute orent*. Quod ipſum poſteà firmarunt ſexta Arelatenſis, ſecunda Remenſis, tertia Turonenſis, & ſecunda Synodus Cabilonenſis. Arelatenſis addit id ſtatutum ad preces Imperatoris. Notandum eſt ſemper agi de Domno Imperatore. Nempè magnus Carolus, quonſque Francorum aut Longobardorum dumtaxat Rex fuit, nec cogitavit de iſto honore. Primùm cogitavit per Leonem tertium Pontificem evectus in Imperatorem, ſciens hanc eſſe unam ex Imperialibus dignitatibus. Quapropter forma illa, quam Catelanis prædicavit Petrus de Marca, nullum in antiqua Gallicanæ Eccleſiæ diſciplina habuit fundamentum.

Tertius Stephani Baluzii error adſerit Regii nominis recitandi neceſſitatem eſſe à magno Gregorio, ac ejus libro Miſſali. Verùm quod magnus ille Papa ritum iſtum ſuo Miſſali non inſeruerit, evincit ejus ad Anglos Legatus Auguſtinus, à quo Reges non fuiſſe recitatos eſt jam oſtenſum. Et quidem ſui Sacrificii ritum partim è Romano, partim è Gallicanis Miſſalibus collegit ille, atque ita hinc etiam conſtat à Gallicana tunc Eccleſia Regem non fuiſſe recitatum. Et Imperatori Mauritio, quem ſcimus ſuæ dignitatis fuiſſe zeloſiſſimum, pleno jure parebat tunc Roma. Quomodo igitur Regum, quos omnes ſibi ſubeſſe cenſebat, ille, nomina Gregorius ſuo Miſſali miſcuiſſet? Et iſto Miſſali ſola tunc Romanæ Cathedræ Metropolitica Provincia utebatur. Et Miſſale iſtud etiamnum hodiè nullum habet nomen Regis. Et in Sancta Paraſceve, ac in Paſchali Cerei benedictione recitat nomen ſolius Imperatoris. Quocirca Occidentalis Imperii infirmitas iſtis nominibus viam in Miſſale aperuit. Cuncta ferè Occidentis Regna ſe pedetentim ſubtraxerunt ab Imperii obedientia, atque ita & Clerus & populus non ampliùs Imperatoris, ſed ſui Regis nomen cœpit recitare.

Verùm in ſolo Miſſæ Canone. Et ita omninò oportet. Ut poſt Collectas vel Regis, vel Imperatoris, vel etiam Domni Papæ nomen ſemper recitetur, eſt non tantùm præter, ſed & contra Rubricales Romanæ Eccleſiæ regulas. Scio ita paſſim fieri à multis, & tolerari à Romana Eccleſia: Utique diſpenſatoriè ob Regum reverentiam. Et hinc à Stephano Baluzio velim diſcere, qua auctoritate D. Petrus de Marca Catelanis Monachis & Clericis impoſuerit iſtud recitationis onus? Certè illic non Epiſcopus erat, ſed dumtaxat Regius Præfectus, ideoque Sacri ritus non ſpectabant ad ipſum. Et quomodo allegavit Romani Miſſalis contextum? Genuina enim Romana Miſſalia nec in Canone habent Regis no-

nomen. Et quomodo hac in parte delinquentes Monachos aut Clericos edixit à Regiis Magiſtratibus puniendos? Eccleſiaſtica, præſertim in Divino Sacramentorum Miniſterio commiſſa, Sacerdotum delicta, non per Regios Magiſtratus, ſed per ſolos Epiſcopos eſſe judicanda & punienda ſemper credidit Gallicana Eccleſia. Nolim addere Catelanos tunc legitimo & Catholico ſuo Regi fuiſſe rebelles & apoſtatas, adeoque & Regularem & Sæcularem Clerum compulſum ad hanc rebellionem & apoſtaſiam in ipſo etiam tremendo Sacrificio firmandam & profitendam. Verùm hæc non ſpectant ad præſens Scholion. Regii nominis recitationem fateor eſſe profeſſionem obedientiæ. Etenim in Miſſæ expoſitione ſcribit Theodorus Andidorum Epiſcopus: *Poſtea adclamatio*, In primis recordare Domine Archiepiſcopi noſtri. *Qua inſinuatur ſubjectio ad Superiores. Et commemorato Pontifici communicat, qui offert in fide.* Et incognitus Scriptor Græcus de vitandis hæreticis: *Ab antiquo tempore accepit Dei Eccleſia commemorationem Pontificis in adytis eſſe perfectam communionem. Scriptum ſiquidem eſt in expoſitione Divinæ Miſſæ: Commemorat celebrans Pontificis nomen, oſtendens ad id, quod ſuperius eſt, ſubjectionem, & communionem mutuam in fide cum eo, & in Divinis Myſteriis ſucceſſionem.* Fateor hanc obedientiæ profeſſionem legitimè fieri in Miſſa, etiam extra Canonem; at morem hunc Latina Eccleſia jam pridem omiſit ex cauſis variis, quarum una eſſe poſſit multus Græcorum circa ipſum abuſus.

Inſignem abuſum continet in Imperatorem Michaelem Palęologum, qui innocentem puerum & legitimum Imperii hæredem Joannem Laſcarim barbaricè excæcarat, per Arſenium Patriarcham Conſtantinopolitanum data, & per Nicephorum Gregoram memorata ſententia: *Patriarcha Sacris interdixit Imperatori, mentionem* Lib. 4. *tamen ejus in Pſalmodiis non ſuſtulit, veritus ne ille per iracundiam gravius aliquid in Eccleſiam conſuleret, nevè fumum fugiens incidere in ignem cogeretur.* Ne plenè degradare videretur, diſpenſatoriè permiſit ejus nomen recitari. Erat paradoxa diſpenſatio. Quis enim unquam audivit excommunicatum nomen recitari ad Altare & Sacrificium? Interim expurgare nititur Georgius Pachymeres: Lib. 3. c. 14. *Fuit in modo & circumſtantia quadam hujus facti, quod jure quis reprehenderet. Sed nec defuit quod ad excuſationem contra viciſſim allegaretur pro ſic agentibus, quod aliter vix poſſent. Inconſequens videri potuit, excommunicato nominatim Imperatore, permittere, quemadmodum fecit, Clericis, ut conſuetas pro eo preces palàm in Choro pronuntiarent. Nam hoc erat ipſos cum eo in Sacris communicare, qui à communione abſciſſus fuerat. Tum præterea Patriarcham ipſum per ſe operari rei Divinæ, in qua ſciebat honorificè memorandum eum, quem diri anathematis vinculis irretiſſet. Verùm ad hæc dici poteſt, meritò viſum ſufficere debere in tali perſona ſeveritatem animadverſionis, quæ aliquid è ſummo rigore remitteret. Periculum enim fuiſſe, ne ſi vel pauxillum plus acerbitatis admiſceretur negotio per ſe odioſo, cuncta ſtatim modico momento in perniciem præcipitata confunderentur, quemadmodum Empedocleo contingebat globo, quem ventis compreſſis & ſopitis fœtum, ſiquis imprudentius contrectaret, ex eo repentè procellæ immanes, cuncta latè conquaſſantes, erumpebant.* Reſpondeo Arſenium longè abfuiſſe à Sancti Ambroſii conſtantia in excommunicatum Theodoſium, Michaele Palęologo longè potentiorem. Iſta ſanè diſpenſatio fuit horrenda diſſipatio indiſpenſabilis Nicæni Canonis. Arſenius Michaelis nomen debebat radere, aut ipſum non excommunicare. Canones æquavit aranearum telis, quæ muſcas capere ſolent, à ſcarabæis lacerari.

Etiam Imperatori Andronico primo Palęologo, qui ſui Nepotis & Collegæ Andronici ſecundi nomen in Palatina Capella raſerat, ac etiam in Patriarchali & omnibus ubique Baſilicis radi mandabat, Patriarcha Eſaias malè reſpondit Auguſtum nomen radi non poſſe, niſi ob hæreſim. Ita latè habes apud Joannem Cantacuzenum. Rebelles nepotis in avum inſolentias, Lib. 1. c. 44. & avi de ipſis apud Synodum querimonias exponit etiam Nicephorus Gregoras, & adjungit: Lib. 9. *His auditis Pontifices, prudentia & eruditione ornati, adſenſerunt, & nepotis nomen in omnibus Eccleſiis tacendum eſſe, donec corrigeretur, cenſuerunt.* Etiam Patriarchæ Eſaiæ cum nepote conſpirationes exponit, & proſequitur: *Patriarcha ſacris tintinnabulis pulſatis, coactoque magnæ circumforaneæ turbæ numero, ſacris interdictum eſſe omnibus promulgavit, qui junioris Imperatoris nomen tacerent, & omnem Imperatori debitum honorem illi habere recuſarent.* Quod nempè hoc ſummo honore Imperator privari non poſſet, niſi ob hæreſim. Verùm erat inepta ſententia, per meliores Epiſcopos meritò damnata. Etenim hæc nominis recitatio non eſt ex qualiſcumque, ſed ex plenæ, quam antiqui Canones titulant Perfectionem, communionis honoribus & characteribus, ideoque non ſolùm hæreticis & ſchiſmaticis, nec ſolis Flentibus & Subſtratis, ſed etiam Conſiſtentibus non poſſit impendi. Eſt ſolorum cum oblatione communicantium, ſeu Perfectorum. Ita Græcos, qui Latinis Canonum prævaricationem adſiduè objiciunt, ſchiſma docuit Canones prævaricari.

Iſtius commemorationis dignitas inſigniter etiam lucet ex elogio, quo Francorum Rex Dagobertus iſtas Eccleſiæ tabulas ſuprà titulavit librum vitæ. Eſt antiquiſſima phraſis. Etenim de radendo Presbyteri Bonifacii ſuſpecto nomine dixit ad ſuum populum Sanctus Auguſtinus: *Si vobis placet, ut nomen ejus non recitetur, ne iis qui* Ep. 137. *ad Eccleſiam accedere nolunt, demus occaſionem quærentibus occaſionem, non erit noſtrum hoc factum, ſed eorum, quorum cauſa fuerit factum. Quid enim obeſt homini, quod ex illa tabula non vult eum recitari humana ignorantia, ſi de libro vivorum non delet eum iniqua conſcientia?* Palam adfirmat iſtas tabulas eſſe imaginem libri vitæ. Et certè ſicut ſoli Perfecti intrant vitam æternam, ita & hi ſoli olim recitabantur ex iſtis tabulis, & Divinæ Bonitati, tamquam iſta vita digni, offerebantur. Reſtantes enim peccatorum reliquiæ

Digitized by Google

quiæ Couſiſtentem, licèt non à Dei gratia, pro tempore tamen adhuc excludunt à vita æterna. Quæ omnia firmantur à laudatis Auguſtini verbis. Etenim dn peſſimo crimine non convictus, ſed dumtaxat à complice accuſatus erat Presbyter Bonifacius: & quod humana in quamvis partem probatio deficeret, ad Divinum à Sancti Felicis corpore judicium provocarat. Nihilominùs ſufficienter ſuſpectum cenſebant è populo varii, ejus nomini nnlebant communicare, ideoque nec frequentare Eccleſiam, quouſque ipſum non ſuſpenderetur. Quod nempè iſta ſuſpicio illum excluderet à communione Perfectorum. Et Auguſtinus, licèt à tam terribili appellatione ſatis purgatum opinaretur, obedivit. Et hinc item lucet non ſolius Epiſcopi, ſed etiam omnium Presbyterorum nomina tunc apud Afros fuiſſe recitata. Etiam quoſdam hoſpites fuiſſe iſto honore impartitos audivimus ſuprà ab Imperatore Michaele Palæologo. Nempè hoſpites Epiſcopos. Uti illos ad publicum ſacrificium ac verbum invitavit, ita & iſto honore adſecit avita diſciplina. Qund ipſum etiam Abbatibus & gravioribus Monachis advenis fuiſſe delatum à Monaſteriis, Qu. 61. teſtatur Theodorus Balſamnn in Reſponſis ad Marcum Patriarcham Alexandrinum. Fundatoris nomen in fundata per ipſum Eccleſia quotidie recitari, ſcribit in Homiliis ſuper Apoſtolica Acta Hom. 28. Sanctus Joannes Chryſoſtomus. Receus Regeneratorum ac plenè Reconciliatorum nomina fuiſſe recitata, eſt omnibus notum.

Quinti generalis Concilii Actis inſerta eſt Mopſueſtena Synodus, à qua Joannes iſtius Eccleſiæ Presbyter & ſacrorum Vaſorum cuſtos omnia ſua Dypticha proferre juſſus reſpondit: *Habeo & alios duos membranaceos quaterniones veteriores illic, qui nunc ſunt & recitantur.. Quos & ipſos protuli, ſicut videtis*. Et Acta Synodalia: Coll. 5. *Et recitati ſunt, & habent ſic, pro quieſcentibus Epiſcopis Protogene, Zozymo, Olympio, &c.* Continebant nomina omnium Mopſueſtienſium Epiſcnporum à primo uſque ad nltimum defunctum. Et quia iſtic pro expuncto Theodori nomine inſertum erat Sancti Cyrilli Alexandrini nomen, ille judicatus eſt ſtatim à ſua morte malè oluiſſe. Etiam Theodorum illum, quo cùm per litteras freqnens communicavit Sanctus Gregorius Nazianzenns, non fuiſſe Mopſueſtienſem, ſed ſuum Prædeceſſorem, è ſuæ Eccleſiæ evicit Dyptichis Euphrantus Tyanenſis Epiſcopus, ſecundæ Cappadociæ Metropolita. Et de Acacii, Flavitæ, Euphemii, Macedonii, ac Timothei Epiſcoporum, nec non Zenonis & Anaſtaſii Imperatorum nominibus ex Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Dypticho araſis ſcripſit ad Hormiſdam Pontificem Dioſcorus ejus Diaconus, ac pro exſtinguendo Acaciano ſchiſmate ad Orientalem Eccleſiam Legatus: *Non ſolùm hoc in ipſa ſola Eccleſia, in qua Epiſcopus manet, verùm etiam per omnes Eccleſias fuit factum*. Quod item Donatiſtæ ſuorum Principum nomina recitarent ad altare, ſcribit in libris contra Parmeniannm Sanctus Auguſtinus. Et in libro poſt Carthaginenſem collationem ad Donatiſtas ſcri- Cap. 4. pto dicit ex perſona Catholicæ Eccleſiæ: *Ego inter ſpiritus olim requieſcentium recito Cæciliano*. Et adversùs hanc recitationem intercedenti Grammatico Creſcentio reſpondet: Lib. 4. c. 45. *Vide qua conſideratione nolis in communione noſtra eorum mortuorum memoriam fieri, quorum facta non novimus, quorum etiam bonam inter ſuos famam poſteritatis ſucceſſione didicimus*. Alia ergò defunctos Epiſcopos, alia defunctos Imperatores continebat tabula; Ambas habebat non ſolùm Cathedralis Eccleſia, ſed & quævis Parochialis, imò & quodvis Oratorium Monachorum.

De vivnrum tabulis ſtatuit Canon Arabicus: Cap. 64. *Sabbatho, & diebus feſtis, quando ſunt Sancta ſuper Altare poſita, Diaconus memoriam faciat nominatim, primùm Patriarchæ, deindè Archiepiſcopi, Epiſcopi, Chorepiſcopi, Archipresbyteri, Archidiaconi. Quia iſti ſunt Gubernatores Eccleſiæ. Idcircò nominandi ſunt ad Altare in Eccleſia, quandoquidem per eos omnia Eccleſiaſtica adminiſtrantur, & ipſi ſunt in Eccleſia Superiores.* Patriarchæ, Metropolitæ, ac proprii Epiſcopi recitationem mandant etiam Sancti Baſilii, Sancti Joannis Chryſoſtomi, & aliorum Patrum antiquæ liturgiæ. Et hinc ut nullus ſui necdum ſynodaliter damnati Patriarchæ, Metropolitæ, aut Epiſcopi nomen præſumat ad Altare non recitare, rigidiſſimè mandat octava Synodus. Hinc item Cæciliani, quem nulla Synodns damnarat, nomẽ omitti non poſſe dixit ad Creſconium Sanctus Auguſtinus. Jam pridem addidit ſecunda Vaſenſis Synodus: *Et hoc nobis juſtum viſum eſt, ut nomen Domini Papæ, quicumque Sedi Apoſtolicæ præfuerit, in noſtris Eccleſiis recitetur*. Papa enim in omni Eccleſia eſt ſuperior, omnem gubernat Eccleſiam, & omnia ubique Eccleſiaſtica negotia per ipſum adminiſtrantur. Et hinc iſtum apud quoſdam Eccleſiæ Gallicanæ Epiſcopos lapſum Canonem reparari per Ludovicum Pium Imperatorem, multis in epiſtola de Eccleſiaſtici ac Politici regiminis comparatione ſuadet, & Pelagii primi Pontificis auctoritate confirmat Sanctus Agobardus Archiepiſcopus Lugdunenſis. Etenim de Præſidiariorum militum Presbytero ſcripſit laudatus Pelagius ad Laurentium Epiſcopum Centumcellenſem: *Caveat ſibi Presbyter ille ſine noſtri & tui nominis recitatione ſacra Myſteria celebrare*. Et ad Gallicanæ iterùm Eccleſiæ in Tricaſſina Synodo adunatos Epiſcopos ſcripſit & Adrianus ſecundus: *Apoſtolicæ recordationis Papam Nicolaum in Codicibus vel Dypticbis Eccleſiarum veſtrarum ſcribi, & nomen ejus inter ſacra Miſſarum ſolemnia imprætermiſsè celebrari faciatis, ita ut aliis quoque fratribus, & Diœceſium veſtrarum Sacerdotibus id ipſum agere præcipiatis*. Epiſt. 14 Græcorum Photiana, Nicolaum Pontificem auſa damnare, factio Gallicanos, quorum quoſdam caſtigare compulſus fuerat laudatus Pontifex, Epiſcopos tentabat ſuo ſchiſmati adjungere. Ne adjungantur, & Nicolai tamquam damnati nomen omittere præſumant., hortatur & mandat Succeſſor Adrianus. Et hinc lucet non ſolùm vivum, ſed omnes defunctos Pontifices manſiſſe olim in tabulis, & ad Miſſarum ſolemnia fuiſſe ſuo loco & tempore recitatos. Ita ſemper fecit non ſola Occi-

dentalis Eccleſia, ſed omnis etiam Orientalis.
Etenim Honorium primum Pontificem in ſuum
errorem ſeducere conatus olim fuit hac ſui com-
mendatione Sergius Patriarcha Conſtantinopoli-
tanus: *Tam apud Alexandrinam magnam Civita-
tem, quàm per univerſas ſub ipſa Provincias, quæ
nullo tempore uſque nunc acquieverant nomen ſaltem
ſimplex Divini atque laudabilis Patris noſtri Leonis*
laudare, *nunc præclara & magna voce in Divinis*
Act. 12. *Miſſarum Arcanis prædicant*. Exſtat epiſtola in
ſexta Synodo. A Cyro Patriarcha Alexandrino
initam cum Theodoſianis ac aliis Eutychianiſtis
concordiam laudat, inveteratam totius Ægy-
ptiacæ Diœceſeos in Sancti Leonis nomen præva-
ricationem & odium gloriatur ab ipſo eſſe cor-
recta, ideoque dictam concordiam à Romana
Eccleſia ex nullo fundamento poſſe refutari.
Quotieſcumque enim Romana Sedes cum Orien-
tali Eccleſia poſt exſtinctum ſchiſma iniit pa-
cem, prima conditio fuit, ut Pontificis nomen
reſcriberetur in ſacras Tabulas, & ad Altare
ſolemniter recitaretur. Ita pro exſtinguendo
Acaciano ſchiſmate ad Joannem Patriarcham
ſuum publicè exclamavit populus Conſtantino-
politanus: *Leonem Epiſcopum Romanum Dypti-
chis*. Omnium item Archimandritarum & Mo-
nachorum ad ipſum libellus habuit: *Addatur in
ſacris Libris & venerabile nomen Leonis Romanorum
Archiepiſcopi, quod omnium maximum eſt, eo quod
omnes ad rectam fidem excitavit*. Et Synodalis ad
eundem Joannem relatio: *Quartum capitulum in
petitione Venerabilium Monachorum continebatur,
ut nomen ſanctæ memoriæ Præſulis Romanorum
Leonis in ſacris Libris prædicetur, juxta quod
exclamationes populi ſuprà & ſedulò factæ ſunt*.
Act. 5. Exſtant hæc in Synodo Mennæ Patriarchæ
Conſtantinopolitani. Et pro impetranda ſexta
Synodo ſcripſit ad Donum Pontificem Conſtan-
tinus quartus Imperator: *Multam nobis inſtan-
tiam fecerunt eam ſanctiſſimus ac beatiſſimus Regiæ
Civitatis Patriarcha Theodorus, quàm Macarius
ſanctiſſimus Patriarcha Theopolitos, ut ejiceretur
Vitalianus beatiſſimus de Dypticbis, aſſerentes Ho-
norium memorari propter honorem Apoſtolicæ Sedis
antiquæ noſtræ Romæ. Nam non acquieſcere,
ut memorentur Patriarchæ, qui poſtmodum fue-
runt in prædicta ſancta Romana Eccleſia, donec
conquiſitio & ſatisfactio proveniat verborum; de
quibus contenditur inter utraſque ſedes, & ita ve-
ſtra Beatitudo conſequenter memoretur. Sed hoc nos
non acquievimus, id eſt, ut ejiceretur idem Vita-
lianus de Dyptichis*. Theodorus & Macarius
erant Monotheliticæ factionis Principes, Vita-
lianum ac alios Romanos Pontifices ſibi ſenſe-
rant graviter adverſos, Honorium autem jacta-
bant ſibi faviſſe, ideoque ipſum ſolum cum An-
teceſſoribus, nullum autem Succeſſorem vole-
bant in Dyptichis retentum. Ex quibus lucet
non ſolius viventis, ſed omnium etiam defun-
ctorum Pontificum nomina viguiſſe, & recitata
fuiſſe in Dyptichis Conſtantinopolitanis. Porrò
licet ipſa ejici non permiſerit ad tempus, tandem
tamen compulſus permiſit laudatus Imperator,
ideoque pro inchoanda Eccleſiarum pace ad
ipſum in ſexta Synodo dixit Theodori Succeſſor
Georgios: *A Deo coronate Domine, jubete mitti in* Act. 8.
*Dypticbis ſanctarum Eccleſiarum nomen ſanctæ me-
moriæ Vitaliani Papæ Romæ*. Et Princeps repo-
ſuit: *Quod poſtulatum eſt à ſanctiſſimo Georgio Pa-
triarcha hujus à Deo ſervatæ noſtræ Regiæ civitatis,
fiat*. Quod Edictum omnis Synodus ſolemni
acclamatione confirmavit. Dum item Impera-
tor Michael Palæologus univit Eccleſias, Papa-
lis nominis recitationem fuiſſe primum ab Apo-
ſtolica Sede poſtulatum articulum teſtantur Ni-
cephorus Gregoras, Georgius Phranzes, & L. 5. c. 2.
Georgius Pachymeres. Et de facta per Floren-
tinum Concilium unione ſcribit Sylveſter Sguro-
pulus: *Dominica proxima unionem inſequenti, vo-* Lib. 10.
luit Imperator Papæ nomen Dypticbis inſertum com- cap. 12.
*memorari, quamvis nihil ea de re retuliſſet ad ſuam
Synodum, nec Papa popoſciſſet*. Et ipſam oblatio-
nem addit ab Eugenio Pontifice fuiſſe contem-
ptam. Nempè recitatio iſta tunc apud nos Lati-
nos deſierat eſſe in uſu. At morem antiquum
ſciens Princeps nomen iſtud inſcribi juſſit Con-
ſtantinopolitanæ Eccleſiæ tabulis, ac etiam in
ſuæ Capellæ Sacris ſolemniter recitari. Quin &
de Eugenio ad eundem Imperatorem ſcripſerunt
poſt Synodum Philotheus Alexandrinus, Do-
rotheus Antiochenus, & Joachimus Patriarcha
Hieroſolymitanus: *Accepimus tres à Papa Euge-
nio de Eccleſiæ unione litteras, ut ipſam amplectere-
mur, faceremuſque Papæ commemorationem*. Ex-
ſtat Epiſtola apud Leonem Allatium in opere de L. 3. c. 4.
concordia Occidentalis & Orientalis Eccleſiæ.
Nempè Eugenius accommodavit ſe ad morem
Orientalem. Revera erat res ſummi ponderis &
factæ unionis character fundamentalis, ad cujus
admiſſionem ut eos, qui domi remanſerant,
ſchiſmaticos ſuaviter induceret redux Imperator,
eſſe dixit ſimplicem, à Diacono dumtaxat fieri
conſuetam, dictionem: Omni modo conatus
eſt ritos dignitatem diminuere. Verùm quàntos
illi adversùs ipſum concitaverint motus, videre
poſſis apud memoratum Sylveſtrum. Excitarunt
tantos, quantos olim adversùs Sancti Joannis
Chryſoſtomi nomen factio Theophili Alexandri-
ni Patriarchæ, aut adversùs Acacii Conſtanti-
nopolitani memoriam Eccleſia Romana. Et cer-
tè ſcabioſi nominis recitatio eſt omninò prævari-
catio quinti Nicæni Canonis. Papale nomen
ſine graviſſima injuria ac rebellione nec intra
ſecretum Canonem poſſit taceri aut omitti. In-
ſigniter hoc tradit in opere adversùs Guibertinum
ſchiſma Cardinalis Deuſdedit, ſcribens de Nico-
lao ſecundo Pontifice, & ſectatoribus iſtius
ſchiſmatis: *Cum Nicolaus Colonienſem Archiepi-
ſcopum pro ſuis exceſſibus corripuiſſet, graviter
tulere, eumque hujus rei gratia, quantum in ſe
erat, à Papatu depoſuere, nomenque ejuſdem
in Canonem Conſecrationis nominari vetuere, ideo-
que Decretum ejuſdem*, utique factum in ipſorum
gratiam, *irritum eſſe debebit, qui cum à toto orbe
Papa haberetur, juxta eorundem ſententiam eiſdem
Papa non fuit, quaſi non ex Dei, ſed ex eorum
tantùm penderet voluntate, quempiam quodlibet eſſe
vel non eſſe. Romanus enim Pontifex, ut Sapien-
tes norunt, non modò deponi non poteſt, ſed etiam
Chriſtiano jure à quolibet non poteſt judicari*. Papale
nomen

nomen radere eſt Papam degradare.

Duplex hic occurrit quæſtio. Prima eſt, An
ſolorum Superiorum, id eſt, Papæ, Patriar-
chæ, Metropolitæ, ac Epiſcopi nomina con-
ſueverint olim inſcribi Dypticbis, & ad ſacrifi-
cium recitari? Reſpondet Anonymus, eruditus
tamen, Gregorii ſeptimi Apologus: *Conſuetudo
erat* Sancti Gregorii *tempore, ut quilibet in aliqua
Patriarchalium ſedium noviter ordinatus ſe qua-
tuor* generales *Synodos cuſtodire reliquis ſedibus
tranſmiſſa Epiſtola profiteretur, antequam nomen
ejus apud reliquas ſedes in Dypticbis deſcribi me-
reretur. Nomen videlicet Prædeceſſoris ejus, licet
defuncti, reliquæ ſedes computabant inter viven-
tes, donec ipſius noviter inthronizati Præſulis Sy-
nodicam reciperent Epiſtolam.* Et hunc morem
laudare videtur in Reſcripto ad Epheſinam Syno-
dum Sanctus Cæleſtinus Pontifex, agens de Ne-
ſtorii, qui Siſinnio ſucceſſerat, Succeſſore: *Talem
Succeſſorem quærebat ſanctæ memoriæ Siſinnii beata
ſimplicitas, ut locum ejus nonniſi ſui ſimilis obtineret.
Etenim melius agimus, ſi abſtinentes jam ab illius*
Epiſt. 20. *ſacrilegi nomine, ſedem vacaſſe dicamus.* Exſtat
Epiſtola poſt laudatam Synodum. Omnes igitur
Patriarchales Eccleſiæ non ſolius proprii, ſed
omnium quinque Patriarcharum nomina habe-
bant in tabulis, & ad ſacrificium recitabant
Hinc de Sancto Ephremio Patriarcha Antioche-
no ad ſextam Synodum dixit Theophanes Abbas
Monaſterii apud Bajas: *Ephremius erat Patriar-
cha Antiochiæ, & recenſetur in ſacris Dypticbis ſan-
ctæ quæ hic eſt Eccleſiæ.* Utique Conſtantinopoli-
Act. 10. tanæ. Et de Sancto Sophronio Patriarcha Hiero-
ſolymitano ipſa plena Synodus: *Nomen Sophro-
nii inſeri Sanctis Dypticbis, ſanctarum* Patriarcha-
Act. 13. lium *Eccleſiarum, juſtum eſſe judicavimus.* Et
Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum,
quod Dioſcori Alexandrini & Juvenalis Patriar-
chæ Hieroſolymitani ſuſpenſa nomina recitare
pergeret, durè increpavit Sanctus Leo Magnus.
Epiſt. 40. 46. Ob Epheſini latrocinii Acta ipſos ſuæ ſolius Ec-
cleſiæ communione uſque ad novam Synodum
eſſe contentos juſſerat Pontifex, ideoque in ſola
propria, in nulla aliena Eccleſia poterant ipſo-
rum nomina ſalutari. Et longum Antiochenæ
Eccleſiæ ſchiſma exſtincturus Innocentius primus,
Alexandrum Patriarcham confirmavit ea lege,
ut non ſolùm Anteceſſoris ſui Evagrii, ſed &
Sancti Joannis Chryſoſtomi nomen reciperet
in ſacras defunctorum Epiſcoporum tabulas.
Epiſt. 14. 17. Laudati Joannis nomen in omnibus Patriarcha-
libus Eccleſiis fuiſſe ſcriptum ac recitatum, lu-
cet ex Sancti Cyrilli & Attici Conſtantinopoli-
tani Epiſcopi mutuis Epiſtolis, quarum frag-
L. 4. c. 1. menta Facundus Hermianenſis Epiſcopus, inte-
Lib. 14. cap. 26. grum autem contextum adducit Nicephorus
Caliſtus. Quod etiam Petri Mogi, Pſeudo-pa-
triarchæ Alexandrini, damnatum nomen fuerit
primum occultè, deinde palàm recitatum
Conſtantinopoli, affirmat Evagrius Epipha-
Lib. 3. c. 20. nienſis. Quinque Patriarchæ ſunt quinque to-
tius ſub Cœlo Eccleſiæ Principes, ipſorum uni-
tas eſt unitas totius Chriſtianitatis, ideoque ip-
ſam dictæ recitationis ac ſalutationis mutuo ho-
nore foveri, & ſubjectis ubique populis ſolemni-

ter prædicari in Eccleſia, omninò convenit.
Fiebat in ſolis Eccleſiis Patriarchalibus. Hinc
enim Mopſueſtena Eccleſia è ſuis Dypticbis raſit
ſuum Epiſcopum Theodorum, ac ejus in locum
ſcripſit Sanctum Cyrillum Patriarcham Alexan-
drinum. Ita apud quintam Synodum habes in
relata iſtic Synodo Mopſueſtena. Sanè ſi illic
Alexandrini Patriarchæ habuiſſent tabulam ſibi
propriam, Sanctus Cyrillus inſertus non fuiſſet
in locum Theodori.

Inſertus fuit ob magna ſua in iſtam, & in
omnem Eccleſiam merita. Etenim in Epheſino
Concilio non ſolius Neſtorii, ſed & Theodori,
licet ſuppreſſo nomine, errores Apoſtolicè ex-
pugnavit. Alienos non ſolùm Patriarchas, ſed
etiam Metropolitas, imò & Provinciales Epi-
ſcopos, ob eximia merita aut fraternam amici-
tiam recipere in Dypticha, fuit mos antiquæ
Chriſtianitatis. Hinc enim non ſolos Dioſco-
rum ac Juvenalem Patriarchas, ſed & Euſta-
tium Berytenſem in prima Phœnicia Epiſcopum
recitabat correptus à Sancto Leone Anatolius
Conſtantinopolitanus. Nempè Anatolii Promo-
tori Dioſcoro Euſtatius ſtrenuè adſtiterat in E-
pheſino Latrocinio. Quod Sanctus Epiphanius
Salaminenſis Epiſcopus ac Cypriorum Metropo- C. 20.
lita recitaret Joannem Hieroſolymæ Epiſcopum,
demonſtrat illius ad hunc epiſtola. Et ad Con-
ſtantium Mediolanenſem Archiepiſcopum ſcri-
bit Sanctus Gregorius Magnus: *Quod ſcripſiſti,
quia ſcandalizantur plurimi, quia Fratrem & Co-
epiſcopum noſtrum Joannem Ravennatis inter
Miſſarum ſolemnia nominatis, requirenda vobis
conſuetudo antiqua eſt. Et ſi conſuetudo fuit,
modò à ſtultis hominibus reprehendenda non eſt.
Si verò conſuetudo non fuit, fieri non debet,
undè quibuſdam ſcandalum moveri poſſit. Tamen
ſollicitè perquirere ſtude, ſi idem Joannes, Fra-
ter & Coepiſcopus noſter, vos ad Altare nomi-
net. Quod minimè dicunt fieri. Etſi ille veſtri* L. 3. Epiſt. 37.
*nominis memoriam non facit, quæ neceſſitas cogat
ignoro, ut vos illius faciatis. Quod quidem ſi
ſine aliquorum ſcandalo fieri non poteſt, vos tale
aliquid facere valde laudabile eſt, quia charita-
tem, quam erga Fratres veſtros habetis, oſten-
ditis.* A Græcis Italiæ Exarchis inflati Ravenna-
tum Epiſcopi Autocephaliam, & neſcio quem
Primatum ſomniare ex tunc cœperant, ideoque
ad recitatum Joannis nomen offenſus & ſcanda-
lizatus fuit populus Mediolanenſis. Putabat re-
citationem iſtam ab ipſo non uti ab amico & Col-
lega, ſed doloſè ad fundanda ſui iſtic Primatus
exordia ambiri. Et eò etiam omninò reſpicit
Sancti Gregorii Reſponſum. Recitationem iſtam
non vult fieri niſi ultro citroque: Fundari vult,
non in unius præeminentia, ſed in utriuſque
Eccleſiæ ſororia germanitate. Nam & Treviren-
ſem & Remenſem Belgarum Metropoles fuiſſe
ſorores frequenter inculcat Hincmarus Metropo-
lita Remenſis. Iſta Eccleſiarum germanitas fuit
olim uſitata. Erat ſingularis quædam communio
Sanctorum.

Altera quæſtio eſt, Quomodo Gregorius ſe-
ptimus hìc edicat ſolius Romani Pontificis no-
men poſſe in Eccleſiis recitari? An fortè avitam

S 3 illam,

Digitized by Google

illam, quæ omnium Patriarcharum nomina ſemper recitavit in omnibus Patriarchalibus Eccleſiis, conſuetudinem damnat aut proſcribit? Reſpondeo conſuetudinem hanc nec damnari nec proſcribi. Edicti ſenſum diſces ex Reſcripto Sancti Leonis noni ad Michaelem Cerularium Patriarcham Conſtantinopolitanum: *Scripſiſti*
Epiſt. 6. *nobis, quoniam ſi una Eccleſia Romana per nos haberet nomen tuum, omnes Eccleſiæ in toto orbe terrarum haberent per te nomen noſtrum.* A ſchiſmate receſſurus Michael petiit nomen ſuum inſcribi Romanis tabulis, ſpoponditque Pontificis nomen omnium ſuarum Eccleſiarum tabulis reddendum. Sed Leo noluit annuere. Mutua enim Patriarchalium nominum recitatio, viguit in ſolis æqualibus & conſororibus orientalium Patriarcharum ſedibus, numquam in Romana. Hæc enim Orientalium non tantùm ſoror, ſed etiam caput eſt & mater, ideoque nullius, niſi ſui ſolius Epiſcopi, nomen umquam recitavit. Quomodo nullus Metropolita ſuos Provinciales, nulluſque umquam Primas aut Patriarcha ſubjectos ſibi Metropolitas, ità Papa aut Romana Eccleſia nullum umquam recitavit Patriarcham. Præſens itaque Edictum procedit in memoratum præfati Michaelis inauditum faſtum, habetque hunc ſenſum: Solius Pontificis nomen debet ac poteſt in omnibus ubique, Romana præſertim, ac aliis ad ejus Patriarchicam poteſtatem ſpectantibus, Eccleſiis recitari.

Objici poſſit Theodorus Balſamon in Meditato de Patriarcharum juribus: *Statutum eſt, ut in quavis Eccleſia Dei, ſive ad Eufratem, ſive ad Tigrim, ſive ad ipſum pertingat Oceanum, conjunctim Patriarcharum nomina referantur.* Et infrà in eodem opere: *Sanctiſſimi Patriarchæ pariter in omnibus Eccleſiis nominatim referuntur.* Et in Canonicis ad Marcum Alexandriæ Patriarcham Reſponſis affirmat omnem cum Papa Latinam Eccleſiam apoſtataſſe, & proſequitur:
Q. 18. *Quam ob cauſam Papa in Divinis ſanctificationibus communi Patriarchalium nominum relatione dignus non habetur.* Lucidè adfirmat non ſolius Papæ, ſed omnium quinque Patriarcharum nomina in omnibus, etiam ad Oceanum ſitis, id eſt, in Latinis Eccleſiis eſſe recitanda. Reſpondeo hæc non cohærere cum adſertionibus Georgii Pachymeræ, apud quem Imperator Michael Palęologus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clero ſuadens unionem cum Latinis, affirmat ad ipſam à nobis requiri tres dumtaxat articulos, nempè Papæ Primatum, commemorationem, & appellationem ad ipſum, atque pergit
L. 5. c. 18. de commemoratione: *Memorari Papam in noſtro primario, & Patriarchali templo, in altero item, illo veſtro magno Sacris operante Patriarcha, quid utique à recto exorbitans videri ſapienter æſtimantibus queat?* Adfirmat Papam non ſemper & ubique, ſed ſemper dumtaxat in Palatino & Patriarchali, in aliis autem templis, non niſi dum Patriarcha illic Divina celebrarit, eſſe commemorandum. Quocirca etiam in iſtis ſolis Eccleſiis recitabantur nomina aliorum Patriarcharum. Quæ forma an generatim in aliis quoque civitatibus fuerit obſervata, ignoro. Quidquid ſit, Orientalium Patriarcharum nomina numquam recitavit Romana, immò nec ulla Latina Eccleſia: Nullo id poſſit oſtendit teſtimonio vel exemplo. Et hinc ad Sanctum Leonem nonum Pontificem ſcripſit Patriarcha Michael Cerularius: *Si una Eccleſia Romana per te habeat nomen meum, omnes Eccleſiæ in toto orbe terrarum habebunt per me nomen tuum.* Magna ſpopondit, quod ſciret à ſe poſtulari conditionem & novitatem impoſſibilem. Quare & Theodorus Balſamon aut juxta iſtius Michaelis ambitum loquitur, aut ex Latinorum rituum, uti Græci Schiſmatici frequenter, errore.

Recitationis ordinem & modum exponit in litteris ad Decentium Eugubinum Epiſcopum Sanctus Innocentius primus. Antequam preces Sacerdos faciat, affirmat non recitanda nomina, & priùs oblationes quam offerentium nomina eſſe Deo commendanda, atque adjungit: *Priùs* Epiſt. 1. c. 2.
oblationes ſunt commendandæ, quam eorum nomina, quorum ſunt oblationes, edicenda, ut inter ſacra Myſteria nominentur, non inter alia quæ ante præmittimus, ut ipſis Myſteriis viam futuris precibus aperiamus. Romanum Miſſæ Canonem hinc lucet eſſe antiquiſſimum. Ad hæc ejus verba, *Et omnium circumſtantium*, ſcribit in libro de Eccleſiaſticis officiis apud Alcuinum Flaccum probatus & antiquus Auctor: *Manifeſtum eſt, quod quaſi quidam locus ſit, ubi aliquibus ſpecialiter nominatis, etiam cæterorum, qui aſſiſtunt in Eccleſia, commemoratio adjungatur. In quo loco liberum eſt Sacerdoti, quos deſideraverit, pecu-* C. 40.
liariter nominare, & nominatim Deo commendare. Aut certè illud ab antiquis eſt obſervatum, ut ibi offerentium nomina recitarentur. Priùs ergò oblationes ſunt commendandæ, & tunc eorum nomina, quorum ſunt, edicenda, ut inter ſacra Myſteria nominentur. Prima ergò Canonis pars Oblata ſeu oblationes, altera Summi Pontificis, proprii Epiſcopi, Regnantis Principis, alia ſolemnia vivorum, ac ſingula denique offerentium nomina Divinæ Majeſtati ſemper commendavit. Uti olim conſecranda elementa omnes aut plerique præſentes offerebant, ita & omnium offerentium nomina Diaconus recitabat è tabulis, & poſt completam recitationem pergebat Sacerdos: *Et omnium circumſtantium, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerant hoc ſacrificium laudis.* Vivorum igitur recitatio fiebat ante conſecrationem. Pergit laudatus Scriptor de recitatione defunctorum: *Poſt illa verba, quibus dicitur*, In ſomno pacis, *uſus fuit antiquorum, ſicut etiam uſque hodiè Romana agit Eccleſia, ut ſtatim recitarentur è Dyptichis nomina defunctorum, atque ita poſt lectionem nominum ſubjungerentur verba ſequentia: Ipſis & cæteris omnibus in Chriſto quieſcentibus indulgeas locum refrigerii & pacis.* Hæc recitatio erat conſecratione poſterior. Auctori huic antiquus, prout modò exſtat, Romanus ordo eſt & coætaneus & conſentaneus. Etenim ad Miſſæ, quam pro primo baptizandorum ſcrutinio celebrat Eccleſia, hæc verba, *Memento Domine famulorum tuorum*, ſic ſtatuit: *Recitantur nomina virorum ac mulierum, qui ipſos ſuſcepturi ſunt infantes.* Et ad hæc verba, *Quam*

tibi

tibi offerimus pro famulis tuis, pergit: *Hoc ex-*
pleto, recitantur nomina Electorum. Quæ omnia
etiam apud Græcos fuiſſe ſervata, lucet ex
ipſorum Liturgiis. Et hinc dicunt Acta Syno-
dalia ſub Menna Patriarcha Conſtantinopolita-
no: *Poſt lectionem Sancti Evangelii, ex more Sa-*
cra Miſſa finita, & januis clauſis, ac ſancta le-
Act. 5. *ctione juxta conſuetudinem lecta, tempore Dypticho-*
rum, concurrit omnis multitudo cum magno ſilentio
circumcirca Altare, & audiebat. Dyptichorum
itaque tempus erat poſt Evangelium, poſt di-
miſſos Catechumenos, poſt clauſas januas, poſt
ſanctam lectionem, id eſt, poſt commendata
per Canonem oblata ante conſecrationem.

Dico iſtius de Eccleſiaſticis officiis libri au-
ctorem non fuiſſe ipſum Beatum Alcuinum, ſed
quempiam illo juniorem. Etenim in Palmarum
Dominica ſcribit ſolemniter cantari verſum
hunc: *Gloria, laus, & honor tibi ſit Rex Chriſte*
Redemptor, quem à Theodulpho Aurelianenſi
Epiſcopo eſſe compoſitum, lucet ex Sancti Lu-
Epiſt. 20. pi Ferrarienſis Abbatis Epiſtola ad Alcuinum.
Iſtius ergò Scriptoris tempore laudatus verſus
non ſolummodo exſtabat, ſed inſuper in ſolem-
nem ritum ab omni, ſaltem Gallicana, Eccle-
ſia erat receptus. Quod eſſe non potuit, niſi ſub
Regno Caroli Calvi, quod palam eſt ab Alcuino
non fuiſſe viſum. Præterea utitur voce, *Canoni-*
C. 36. *cus Regularis*, quam non, aut vix invenias ante
celebratam ſub Formoſi Pontificatu Synodum
Triburienſem. Et in ſuis ad Theodulphum no-
C. 13. 15. tis ſcribit vir eruditus Jacobus Sirmondus: *Li-*
brum illum de Divinis officiis non eſſe Alcuini jam
alii obſervarunt. Cujuſcumque ſit, notanda ſunt
hæc ejus verba: *Illud ab antiquis eſt obſervatum*.
Et hæc: *Uſus fuit antiquorum*. Edicunt Dypti-
chorum recitationem tunc pridem deſiiſſe in om-
ni Latina Eccleſia præter unicam, antiquitatis
ſemper obſervantiſſimam, Romanam. Quod
an planè verum ſit, ignoro. Etenim lapſam
Gallicanæ Eccleſiæ diſciplinam reparans Carolus
C. 54. Magnus ſtatuit in ſuo Capitulari Aquiſgranenſi:
Ut nomina publicè non recitentur ante preces Sacerdo-
tales. Confirmat iſtud ex laudata, quam verbo
tenus adducit, Epiſtola Innocentii primi ad De-
C. 51. centium Epiſcopum Engubinum. Etiam Fran-
cofordienſis Synodus habet hunc Canonem: *De*
non recitandis nominibus antequam oblatio offeratur.
Videtur eo uſque viguiſſe publica recitatio, ſed
non ſuo loco: hunc ſolum videntur Carolus &
Synodus ipſi reſtituiſſe. Et de pejerantibus ſta-
C. 3. tuit ſecunda ſub Caroli Calvi Regno celebrata
Tullenſis Synodus: *Neque oblatio eorum in Sa-*
cris, neque nomen inter fideles recitatur. Et Eb-
bonis Remenſis Epiſcopi ac ejus Anteceſſorum
Epiſt. 17. nomina conſueviſſe eodem tempore recitari ſo-
lemniter in ſua Eccleſia, teſtatur Succeſſor
Hincmarus. Attamen Amalarius Fortunatus,
Walafridus Strabo, ac Rabanus Maurus, qui
eodem ferè tempore docuerunt Gallicanam Ec-
cleſiam, iſtius ritus nullam faciunt mentionem.
Nec item ſeptimo noſtro Gregorio contempora-
lis Stephanus Eduenſis Epiſcopus, ad Canonis
verba, *Memento Domine famulorum tuorum*, hæc
C. 13. ſcribens: *Quos chariores habemus, hoc loco nomi-*
nare ſolemus. Ejuſdem Eccleſiæ Monachus Ho-
norius Auguſtodunenſis in animæ Gemma ex-
ponit: *Hic poteris quoſvis nominare, ſed non in*
Dominica die. Nomina vivorum in libro ſcribeban-
tur, quæ ad Altare infra Canonem recitabantur.
Et hic liber viventium vocabatur. Similiter nomina
defunctorum de libro recitabantur, ſed hoc Domini-
cis diebus intermittebatur, quia à quibuſdam animæ
requiem ob Reſurrectionem Dominicam tunc habere L. 1. c. 107.
credebantur. Ambo palam affirmant ſolemnem re-
citationem ceſſaſſe ſuo tempore, & ſolam ſuper-
fuiſſe ſecretam, quàm ſolus apud ſemetipſum
faciebat Sacerdos. Porrò in Lobbienſis Cœno-
bii ſui Chronico ſcribit, qui floruit decimo ſæ-
culo, Abbas Folcuinus: *Dixit Adalbero Remenſis*
Epiſcopus Prædeceſſorum ſuorum uſque ad ſe ductam
conſuetudinem, ut inter Miſſarum ſolemnia in ea
ſpeciali commemoratione defunctorum, quæ ſuprà
Dypticha dicitur, & in conſecratione Dominici cor-
poris ſolemniter agitur, quotidie in aurem Presbyteri
recitante ſilenter Subdiacono, omnium ipſius ſedis
nomina ſcripto viritim recitentur Epiſcoporum. Exi-
ſtimo Gallicanam ſub Carolini generis Regno
Eccleſiam ubique non fuiſſe uniformem, ideo-
que ipſius Scriptores variare. Antiqui ritus tena-
ciſſima ſemper fuit Remenſis Eccleſia: Hinc ſo-
lemnis per Diaconum fieri conſueta ad populum
recitatio in hanc ſecretam ad ſolas Sacerdotis au-
reas ſuggeſtionem eſt pedetentim iſtic tranſmuta-
ta. Iſtas ſaltem antiquitatis reliquias voluit apud
ſe permanere.

Quis & qualis Scriptor fuerit Micrologus, diſ-
putatur. Reſpondeo plures exſtare libellos Mi-
crologos. Etenim exſtat Guidonis Aretini Mo-
nachi ad Theobaldum ejuſdem civitatis Epiſco-
pum Epiſtola, cui ſubjungitur liber Micrologus
cum hac ſubnotatione: *Explicit Micrologus Gui-*
donis, ſuæ ætatis anno trigeſimo quarto, Joanne
vigeſimo Romanam gubernante Eccleſiam. Hic eſt
ille Monachus, de quo ſcribit ad undecimi ſæcu-
li annum vigeſimum ſecundum Cardinalis Baro-
nius: *Guido, maxima omnium admiratione, no-*
vam addiſcendæ Muſicæ rationem invenit, adeò ut
puer paucis menſibus addiſceret, quod pluribus an-
nis vix homo quilibet pollens ingenio addiſcere po-
tuiſſet, magnoque miraculo accidere videretur, ut
pueri ſenum & magiſtrorum magiſtri evaderent. E-
rat res adeò mira, ut Benedictus octavus Ponti-
fex Guidonem, uti de mala arte delatum, Ro-
mam evocarit, ejus diſciplinam diſcuſſerit, ac
tandem probarit. Quod ipſum fecit Pompoſiani
Cœnobii Abbas, ſuadens à *Monacho Monaſteria*
eſſe Epiſcopatibus præferenda. Quod nempè Pon-
tifex Guidoni obtuliſſet Epiſcopatum. Et iſtum
libellum Guido titulavit *Micrologum*, ſeu com-
pendium. Idem poſteà ſub Gregorii ſeptimi Pa-
patu edidit Eccleſiaſticorum Rituum compen-
dium, ipſumque item titulavit *Micrologum*. Fuit
tunc ſenex octogenarius. Etenim ſub Joanne vi-
geſimo, qui iſtius ſæculi vigeſimo quarto anno
inſedit Apoſtolicam Cathedram, teſtatur ſe fuiſ-
ſe annorum triginta quatuor.

Et de Romano ſui temporis ordine ſic ſcribit:
Ordo, ubi dicitur, Memento Domine famulo-
rum famularumque tuarum, *nobis concedit*, Cap. 15.
ut

Digitized by Google

ut omnium vivorum commemoremus nomina, quoſcumque voluerimus. Et infrà: *Sciendum eſt, quod Romana auctoritas vivorum fidelium nomina internumerare permittit, ubi dicitur*, Memento Domine famulorum. *Similiter & defunctorum*. Et
Cap. 23. in alio capite: *Nomina vivorum commemorentur, ſi volueris, ſed non in Dominica*. Et ad memento pro defunctis: *Nomina recitentur*. Quæ duo poſteriora repetit antiqua, in Patrum Bibliotheca exſtans, Miſſæ expoſitio, cujus Auctor Romanum etiam deſcribit ritum, & videtur Micrologo fuiſſe contemporalis. Affirmant morem iſtum adhuc viguiſſe apud Romanos, verùm ſine præcepto ad arbitrium Sacerdotis. Quod olim ſolis ferialibus diebus fieret recitatio, eſt falſum: Quod purgandæ animæ diebus Dominicis habeant requiem, caret fundamento. Ad eadem verò Canonis verba Innocentius tertius in libris de Miſſæ ſacrificio adducit laudata apud
l. 3. c. 5. Alcuinum verba, omiſſis tamen his: *Illud ab antiquis eſt obſervatum, ut ibi offerentium nomina recitarentur*. Etiam de defunctorum recitatione nullam facit memoriam, ideoque illa tunc omninò ceſſarat in Romana Eccleſia. Et hinc de ſibi à Græcis oblata ſui nominis recitatione parum aut nihil curavit Eugenius quartus. Hinc item Conſtantinopolim redux è Florentina Synodo, & ob Papalis nominis inſcriptionem ac recitationem ſummos à ſchiſmaticis obices patiens Imperator Joannes Paleologus, dixit apud Syl-
Lib. 12. c. 8. veſtrum Sguropulum: *Utinam hæc nobis præviſa fuiſſent ante conſtitutum iter in Italiam. Dypticha omninò è Liturgiis miſſa feciſſemus*. Et apud Latinos penitùs abrogata viderat, ideoque doluit Conſtantinopoli adhuc vigere, & ſactæ Eccleſiarum unioni tantopere obeſſe. Pergit Sguropulus: *Patriarcha inchoat*, Memento Domine omnium Inſpectorum gregis tui, & Epiſcoporum Orthodoxorum, qui rectè verba veritatis tuæ dividunt. *Adeò ut Patriarcha primum precetur pro rectè dividentibus. Cui ſtatim ſuccedens Diaconus elata voce enuntiat, qui ſint hic rectè dividentes, & noſtrum Patriarcham recenſet, & aliquos Orientis*. Iſte fuit ritus Græcæ recitationis, cujus caput non Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſed Papa debebat eſſe Romanus. Latini recitabant ſingula offerentium nomina, ideoque ceſſaſſe videtur recitatio, dum ceſſare cæpit conſecrandorum Elementorum per populum oblatio. Suo loco id exponetur.

Omittere hic nolim verba Petri Bleſenſis. In exhortatorio ad neſcio quam Synodum ſermone aſſerit in Canone orandum pro Romano Pontifice, ejuſque exprimendum nomen, & adjungit: *Quod verò quidam addunt de Rege & Antiſti-* Ser. 46.
te ſuo, nova eſt traditio. In Gallicana, Anglicana, Sicula, ac omni Italica Eccleſia ab Alexandro tertio uſque ad tertium Innocentium floruit Bleſenſis, adeoque nominum recitatio tunc ubique adeò exoleverat, ut ſolus paſſim recitaretur Romanus Pontifex, & paucæ hinc inde, quæ proprium addebant cum Rege Epiſcopum, Eccleſiæ à viro doctiſſimo culpentur de novitate. At ſine fundamento. Etenim non ſolius Papæ, ſed & proprii Epiſcopi nomen recitandum, diſertè ad centum Cellarum Epiſcopum ſcribit Pelagius primus. Quod ipſum ſuo Epiſcoporum Capitulari, dum lapſam Gallicanæ Eccleſiæ reparavit diſciplinam, inſeruit Carolus Magnus. Cap. 2.
Laudatus apud Alcuinum auctor mandat illud Papali nomini ſtatim adjungendum. Etiam Amalarius Fortunatus, Walafridus Strabo, Stephanus ac Honorius Eduenſes. Exprimen- Cap. 1.
dum Imperatoris nomen palàm jubent laudatum Capitulare, ſexta Arelatenſis Synodus, ſecunda Remenſis, tertia Turonenſis & ſecunda Cabilonenſis. Exempti Græcorum Monachi, dum in Cap. 2.
ſuis exemptis Eccleſiis celebrant, omittunt ſui Cap. 4.
Epiſcopi nomen, recitantque ſolum Patriar- c. 1. l. 16.
cham. Et hinc in jure Græco-Romano Michael Lymnenſis Epiſcopus propoſuit hanc quæſtionem: *Manſiones quædam & Oratoria condita ſunt* Lib. 2.
ab initio ſub Stauropegiis Patriarchalibus. Et ad ea Fol. 284.
pertinent poſſeſſiones quædam immobiles, ſitæ in Epiſcopatus Sanctitatis meæ territorio. Et qui habitant ad ea Sacerdotes, nomen meum non referunt, cum Sacra peraguntur. Et Georgius Xiphilinus Patriarcha Conſtantinopolitanus dedit hoc Synodale Reſponſum: *Licèt ipſæ poſſeſſiones immobiles ſub aliorum Pontificum dominio ſint, tamen eos, qui domicilium in eis habeant, ſub Provinciæ Pontificis, veluti qui Paſtoris jus habeat, gubernatione poſitos eſſe. Propterea videri Canonicæ ſubtilitati conſentaneum, ut nominis ejus Pontificis, qui Provinciæ præeſt, relatio ab eis peragatur, qui in ipſius territorio domicilium habent*. Non ab exemptis Monachis, ſed à ſolis ſpectantium ad ipſos Pagorum Presbyteris recitari ſuum nomen poſtulavit Michael: & ab his ſolis oportere fieri Patriarcha reſpondit. Et pro cauſa adduxit: Quod ita obligentur etiam Presbyteri pagorum ſpectantium ad alium Epiſcopum. Quod ipſum quidam etiam apud nos Latinos agunt exempti Clerici & Monachi. Exiſtimo quod malè: Epiſcopis enim, licet non obedientiam & ſubjectionem, debemus tamen reverentiam, atque auxilia precum.

CANON XI.

QUod Papa eſt unicum nomen in mundo.

SCHOLION.

ESſe dumtaxat tres legitimos Patriarchas, videlicet Romanum, Alexandrinum, & Antiochenum, in animæ Gemma rectè docet Honorins Auguſtdunnenſis, & adjungit: *Poſtquam Nicæna Synodus Romano Pontifici hoc contulit privilegium, ut ſicut Auguſtus præ Regibus, ita & ipſe præ omnibus Epiſcopis haberetur, & Papa vocaretur, jus Patriarchatus ad Canſtantinopolitanam Urbem, ſcilicet ſecundam Romam, eſt translatum.* Lib. 1. c. 137. L. 1. c. 42. Quod ipſum eiſdem verbis tradit in libris de Sacramentis Hugo de Sancto Victore. Quod non ille ex hoc, ſed hic ex illo verba tranſcripſerit, ſuadent multa, atque ita lucet Honorium eſſe Hngone ſeniorem. Quod ipſum in Meditato de Patriarcharum privilegiis docet Theodotus Balſamon: *Quoniam veroſimile eſt, quempiam interrogare, quæ vocabuli Papæ ſignificatio ſit, quæ Patriarchæ, quæ Archiepiſcopi, & quamobrem horum quinque Capitum facultas atque privilegia ſint eadem, cùm eorumdem nomina ſint diverſa, neceſſariò putavimus horum quoque velut apicem tangendum. Apud Latinos Papa dicitur Pater. Et apud Judæos Patriarcha dicitur Princeps ſeu Patriarcha Patriarum. Similiter Archiepiſcopus erit Epiſcoporum Pater. Licèt ergò Papæ, Patriarchæ, & Archiepiſcopi ſignificata ratione linguæ diverſa ſint, nullo tamen modo poteſtate differunt. Quamobrem omnes etiam communi nomine Patriarchæ dicuntur. Sanctus quidem ille Sylveſter, qui primus Romæ Pontificatum obtinuit, & qui primus Antiochiæ Pontifex fuit Evodius, non abs re Patres fuerunt appellati. Quippè necdum erant Patriarchæ, qui à Patribus inſtituuntur.*

Inſigniter ac variè nugatur. Primò, garrit Patriarchas ac Patriarchalem poteſtatem non à Chriſto Domino aut Apoſtolis, ſed eſſe à Synodis ac Imperatoribus, ideoque non fuiſſe ante Nicænum Concilium. Secundò, garrit primum Romæ Sanctum Sylveſtrum, primum verò Antiochiæ Patriarcham fuiſſe Sanctum Evodium, & ſic ſemetipſum lucidè evertit. Etenim Evodius in Antiochenam Cathedram proximus ſucceſſit Sancto Petro Apoſtolo: Si Patriarcha fuerit, quomodo iſta poteſtas non fuit ante Nicænum Concilium? Tertiò, Balſamon garrit & Sylveſtrum & Evodium fuiſſe titularum Patrem, ſeu Papam. Adſerit titulum iſtum Antiochenis ab ipſo Apoſtolorum tempore, Romanis autem Epiſcopis competiiſſe dumtaxat à ſæculo Synodi Nicænæ. Et hìc item ſibi ipſi adverſatur. Etenim eodem in opuſculo adſerit ſolùm cum Alexandrino Romanum titulari Papam, Antiochenum verò appellari Patriarcham.

Verùm quidquid ſit de iſtios Schiſmatici Nugonis ſenſu, Romanus Primatus iſte nequaquam à Nicæna, vel alia quavis Synodo, ſed ab ipſo JESU-Chriſto eſt, & Papæ titulus Romanis Epiſcopis dudum antea fuit attributus. Teſtem adduco Tertullianum, in libro de pudicitia ſcribentem de Sancto Zephyrino Pontifice: Cap. 13. *Bonus Paſtor, & Benedictus Papa.* Et ex hoc avito more, non ex Nicæno Statuto in Chalcedonenſi Synodo Sanctus Paſchaſinus Lilybeti Epiſcopus, ac Sedis Apoſtolicæ Legatus Sanctum Leonem vocavit *virum beatiſſimum, Papam urbis Romæ.* Quo titulo ipſum donarunt Legari item ac Epiſcopi alii, & ipſa plena Synodus in ſermone acclamatorio ad Imperatorem Martianum. Aliis Patriarchis datur Archiepiſcopi aut Exarchi titulus, nullus titulatur Papa. Quin immo in ſeptima Synodo dixit Baſilius Ancyræ Epiſcopus, primæ Galatiæ Metropolita: *Adrianus ſanctiſſimus Papa, & Tharaſius beatiſſimus* Conſtantinopoleos *Patriarcha.* Et in ſua ad Romanam Eccleſiam appellatione Sanctus Patriarcha Ignatius ſe ipſum Archiepiſcopum, Nicolaum Pontificem appellat Papam. Exſtat in Synodo octava. Attamen ſexta Synodus, licet Regiæ Civitatis Epiſcopos titulet tantummodo Patriarchas, non ſolùm Agathonem Pontificem, ſed etiam Cyrum Alexandriæ Patriarcham appellat Papam. Rationem dat Nicephorus Calixtus, Sancti Cyrilli Patriarchæ Alexandrini Apoſtolicam in Epheſina Synodo Præſidentiam laudans, atque adjungens: *Ex quo tempore fama eſt Mitram illum & Papæ appellationem accepiſſe.* L. 8. c. 9. *Quæ deindè per ſucceſſionem ad eos etiam pervenerunt, quibus forte Alexandrinæ Eccleſiæ Thronus legitimè obveniſſet; Sacros Epiſcopos.* Idem ſcribit in adducto Meditato Theodorus Balſamon: *Alexandrinus propterea vocatus fuit Papa, quòd Sanctus ille Cyrillus in tertia Synodo privilegia Papæ Romani, Cæleſtini ſcilicet, acceperit.* Verùm longè aliter ſcribit Orientale Alexandrinorum Patriarchatum Chronicon: *Heraclas primus fuit, qui Papa cognominatus eſt.* Etiam Sanctum Dionyſium Patriarcham Georgius F. 250. Cedrenus titulat Papam. Sanctus item Epiphanius, Sanctus Hieronymus, aliique antiqui Magnum Athanaſium aſſiduè vocant Papam Alexandrinum. Sanctus tamen Cæleſtinus poſſit Sancto Cyrillo titulum confirmaſſe. Eundem titulum laudatus Hieronymus impartit Chromatio Aquilejenſi,

jenſi, Sancto Auguſtino, & cunctis Epiſcopis.
Et ad Caſtorem Aptenſem Epiſcopum, cui ſua-
rum Inſtitutionum libros inſcribit, præfatur
Joannes Caſſianus: *Beatiſſime Papa Caſtor*. Vox
Papa apud Græcos eſt parentibus dulciſſima in-
L. 1. Ep. 17. fantum ac puellorum lingua, ideoque Papiſſare
apud Comicos eſt innoxio eorundem more ab-
blandiri parentibus. Hinc in litteris ad Alexan-
drum ſecundum Pontificem, & in litteris ad Go-
L. 7. Ep. 12. deſridum Lotharingiæ Ducem, etiam Sanctus
Petrus Damiani Regii pueri Pædagogum appel-
lat Papam ſeu Pappatem. Primi fideles Epiſco-
pis ſuis tamquam infantes parentibus ſuberant,
ideoque ipſos appellabant Papas. Plus dicit in
libro de rebus Eccleſiaſticis Walafridus Strabo:
Cap. 7. *Papa cujuſdam paternitatis nomen eſt, & Clerico-
rum congruit dignitati*. Hinc inter Conſtantino-
politanæ Eccleſiæ apud Georgium Códinum of-
ficia & dignitates eſt etiam Pruto-Papa, quem
nos Latini alia voce Græca vocamus Archipresby-
terum. Græcorum Euchologion, & novellæ
poſteriorum Principum leges laudant etiam par-
vos ſeu ſimplices Papas, præſcribuntque ritum
ipſorum creandorum, id eſt modum faciendi
Clerici, ſeu dandæ primæ tonſuræ. *Quando Epi-
ſcopus*, inquit Iſaacius Comnenus Imperator,
facit ſimplicem Papam ſive Lectorem. In litteris ad
L. 3. Ep. 60. Archiepiſcopum Thebanum etiam Innocentius
tertius Parochiales Græcorum Eccleſias vocat
Papatus. Item in Conſtantinopolitana Sancti
Flaviani Synodo Hæreſiarcha Eutyches Archi-
mandritam & Presbyterum Abrahamum titulavit
Papam. Nobilis vir Florentius ibidem dixit de
memorato Hæreſiarcha ac Presbytero: *Papa
Eutyches*. Et de Monacho ac Presbytero Iſidoro
Sylveſter Sguropulus: *Venerabilis Papa Iſidorus*.
Lib. 2. cap. 26. Apud Græcos ergo omnis, & Sæcularis & Re-
gularis, Clericus appellatur Papa. Vocem ta-
men iſtam, dum Romanum Pontificem, & dum
quemvis ſignificat Clericum, aliter & aliter à
Græcis ſcribi adnotat Jacobus Goar in eruditis
Scholiis ad Euchologion.

Er hinc manet quæſtio, An non ſimplicem
omni Clerico communem, ſed ſingularem &
propriis ſibi litteris ſcriptum Papæ titulum San-
ctus Cæleſtinus donaverit, aut certè confirmave-
rit Sancto Cyrillo ac ejus Succeſſoribus? Partem
negativam ſuadet Theodori Balſamonis de hac
re ſilentium. Etenim in ſuis ad Conſtantini do-
nationem ſcholiis donatum Cyrillo Phrygium,
ſeu mitræ uſum extollit, de Papæ titulo totus
ſilet. Partem verò affirmativam ſuader in litteris
ad Patriarcham Gradenſem Petrus Patriarcha
Antiochenus: *Quinque in univerſo orbe à Divina
gratia diſpoſitum eſt eſſe Patriarchas, Romanum,
Conſtantinopolitanum, Alexandrinum, Antioche-
num, Hieroſolymitanum, ſed neque ex his omnes
propriè Patriarchæ nuncupantur, ſed impropriè.
Præſul namque Romanus Papa dicitur, Conſtanti-
nopolitanus Archiepiſcopus, Alexandrinus Papa,
Hieroſolymitanus Archiepiſcopus, ſolus verò Antio-
chenus propriè ſortitus eſt Patriarcha audire, di-
cique. Et hoc tua Charitas, ſi diligenter perqui-
ſierit, inveniet per omnes Scripturas confirmari*.
Et Nilus Doxopatrius: *Ex uſu antiquo id obti-
nuit, Romanum peculiariter dici Papam, ſimiliter
& Alexandrinum, Antiochenum Patriarcham*. Et
iterùm: *Manſerunt hæc quatuor ingentia capita,
Romanus, Alexandrinus, Papa uterque dictus,
poſtmodum Antiochenus & Hieroſolymitanus, ambo
Patriarchæ nuncupati*. Anteà tamen Hieroſoly-
mitanum, uti & Conſtantinopolitanum, dixe-
rat non Patriarcham titulari, ſed Archiepiſco-
pum. Et in Meditationibus Theodorus Balſa-
mon: *Sacræ litteræ, Patrumque traditiones Epi-
ſcopum Romanum appellant Papam, itidemque Ale-
xandrinum, & ipſum quoque Conſtantinopolitanum
ac Hieroſolymitanum Archiepiſcopos, ſolum verò An-
tiochenum Patriarcham*. Omnes quinque affir-
mant eſſe & vocari poſſe Papas, & Patriarchas,
& Archiepiſcopos, ſed non propriè, uti dixit
Petrus Antiochenus.

Cur Conſtantinopolitanus ac Hieroſolymita-
nus dicantur propriè Archiepiſcopi, edicit ibi-
dem memoratus Balſamon: *A ſanctis Patribus eſt
ſancitum, ut eæ Diœceſes, quæ multas habent urbes
ſub Epiſcoporum gubernatione conſtitutas, à Metro-
politanis adminiſtrentur, quos etiam ipſi Canones
appellant Primos, quæ verò ſub ſe non habent urbes
aliquas Epiſcoporum regimini ſubditas, Archiepi-
ſcopos habent Pontifices, ut inferiores hæ quidem
ſint Metropolibus, at Epiſcopatibus ſuperiores*. Di-
ſtinguit veras, pluribus comprovincialibus Ca-
thedris præfectas Metropoles, & Metropoles ſo-
lo honore & nomine, nullius Provinciæ capita,
nullis Suffraganeis præſidentes: Harum Epiſco-
pos dicit tantum Archiepiſcopos, iſtarum verò
Antiſtites titulari Metropolitas. Porrò Conſtan-
tinopolitanus, dum Patriarchatum ambire cæ-
pit, Provinciam Europam non diviſit in duas,
nec Heracleenſi ſuo Metropolitæ ſubtraxit ullas
ſubditas Cathedras, ſed ſolus per ſe dumtaxat
ſtetit tamquam Epiſcopus exemptus. Etiam ab
illo tamquam à Provinciæ Metropolita conſecra-
ri ſemper perrexit, utpotè non habens Suffraga-
neos, à quibus Patriarchali more conſecraretur.
Eodem modo Hieroſolymitanus diviſit ſe à ſuo
Metropolita Cæſareenſi. Hinc eos Græci dicunt
ſic eſſe Patriarchas, ut tamen dumtaxat ſint
Archiepiſcopi, non Metropolitæ. Cur ipſis ſo-
lus Antiochenus ſit Patriarcha, & cur Alexan-
drinus ſit etiam Papa, uſque huc ignoro. Po-
ſterioris videtur non eſſe alia ratio, quam anti-
quus uſus, aut certè laudatum Sancti Cæleſti-
ni privilegium.

Reſpondeo hæc omnia eſſe recentiores Græco-
rum ſubtilitates. Olim enim Archiepiſcopi ti-
tulo Metropolitæ fuiſſe digniorem, & omnes
Patriarchas habuiſſe & Papæ & Archiepiſcopi
titulum, eſt nimis manifeſtum. Quod etiam Epiſt. 7.
Latina Eccleſia, & Conſtantinopolitanum & 23.
Hieroſolymitanum Patriarchas olim titulaverit
Papas, lucet ex litteris magni viri, Sancti Avi-
ti Archiepiſcopi Viennenſis. Alexandrinam Ec-
cleſiam per Marcum filium fundavit & rexit San-
ctus Petrus Apoſtolus, ideoque illa Romanam,
uti filia matrem, in ritibus & moribus fuit ſem-
per imitata. Ejus Patriarcham in Antiſtitum
conſecrationibus & cætero ſuæ Diœceſis regimine
conformari ad Romani Epiſcopi conſuetudinem
juſſit

juſſit etiam ſextus Canon Nicænus. Hinc forſan etiam fuerit à ſuis titulatus Papa. Quidquid ſit, de præſenti Gregorii ſeptimi Edicto ſcribit in ſuis ad Romanum Martyrologium notis Cardinalis Cæſar Baronius: *Quod ad Papæ nomen pertinet, cum futuris temporibus obtinuiſſet communis uſus, ut tantummodò Romano tribueretur Pontifici, & ſchiſmatici illud ſibi in odium ejuſdem Romani Præſulis faſtu ſuperbo vindicarent, aliaque non conceſſa præſumerent, Gregorius ſeptimus habuit Romæ Synodum adverſùs ſchiſmaticos, ubi ſtatuit inter alia plura, ut Papæ nomen unicum eſſet in univerſo orbe Chriſtiano, nec liceret alicui ſeipſum vel alium eo nomine appellare.* Supremum ac univerſalem
10. Jan. Romanæ Eccleſiæ Primatum prima arietavit Euſebiana Arianorum factio, affirmans univerſalis Eccleſiæ regimen non Monarchicum eſſe, ſed Ariſtocraticum, Chriſto Domino diviſum æquo jure in tres, qui tunc ſoli erant, Patriarchas: Romanum, Alexandrinum, & Antiochenum. Eorum quemque in ſua Diœceſi eſſe ſupremum. Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ adulter Photius eſt aliam ingreſſus viam: Eccleſiæ Primatum, non à Sancti Petri meritis aut in ejus Epiſcopalem thronum ſucceſſione, ſed à Regia Romani Imperii civitate pendere voluit, ideoque cum Imperialibus privilegiis etiam Papalia privilegia jampridem Roma Conſtantinopolim migraſſe. Hinc ſe dixit Patriarcham univerſalem non quovis ſenſu, ſed caput & Principem omnium Patriarcharum. Quod ipſum Nilus Doxopatrius, Michael Anchialus, Anna Comnena, aliique iſtius ſchiſmatis fautores probant & firmare conantur. Alii tamen in capta per Gothos urbe, alii in Imperatoris Auguſtuli morte, alii alio tempore dixerunt migrationem iſtam eveniſſe. Eandem audaciam nuper reſuſcitarat Patriarcha Michael Cerularius, aſſerens omnes Patriarchas ſibi eſſe ſubjectos. Error etiamnum durabat hoc tempore, ideoque adverſùs ipſum edixit Gregorius ſeptimus Papale nomen eſſe unicum in mundo, nec poſſe eſſe aliud, quam Romanum. Pacis, quam Michael Ducas Imperator inſtanter urgebat, hoc eſſe voluit primum fundamentum. Quare per Papæ nomen non tam titulum intelligi exiſtimo, quam virtutem & poteſtatem.

C A N O N XII.

QUod Papæ liceat Imperatores deponere.

S C H O L I O N.

SCabioſa eſt hæc quæſtio, orta aut veriùs reſuſcitata ex facto Gregorii ſeptimi, qui Henricum quartum Germaniæ Regem, ac Electum Imperatorem, excommunicarat, ac in excommunicatione & contumacia fœtentem tandem degradarat. Non ſolùm Germanicum Imperium, ſed omnis Occidentalis Eccleſia fuit hinc diviſa in partes, & quidam Gregorii actum adeò improbarunt, ut Henrici throno ſuper impoſitum Rudolphum Sueviæ Ducem ironicè vocitarent *Regem Clericorum*. Eorum unus fuit
Fol. 5. Venericus Vercellenſis Epiſcopus, in edito de conſervanda Eccleſiæ unitate libro exclamans: *Quærit nunc aliquis Pontificum deponere populorum Principem, quod eſt excitare quaſi incendium ad deſtructionem Eccleſiarum.* Aſſeverat eſſe inauditam novitatem: Reges eſſe Divino judicio reſervatos, ideoque nec ob manifeſtam hæreſim poſſe degradari. Etenim Zenonem, Anaſtaſium, Leonem Iſaurum, alioſque Eccleſiam & fidem Orthodoxam hoſtiliſſimè perſequentes Imperatores dejicere, antiquis Pontificibus ne vel venit in mentem. Conſtanter vult Regiam poteſtatem eſse immediatè à Deo, ideoque Reges ipſi ſoli ſubeſse, & Regna ab ipſo ſolo poſse transferri. Eſse hanc affirmat non tantùm Apoſtolicam doctrinam, ſed & Evangelicam. Uti enim Apoſtoli Regem honorificandum, & pro ipſo in Eccleſiis orandum, ita & Dominus præcepit reddenda Cæſari quæ ſunt Cæſaris. Præſertim reddendum fidelitatis & obedientiæ Sacramentum, quod nulla humana poteſtate poſſit ſolvi. Domini ad Apoſtolos verbum, *Quodcumque ſolveritis erit ſolutum*, aſſerit de ſolis peccatorum reatibus, non de Sacramentis, aut profeſſionibus accipiendum, & ſemper ab Eccleſia fuiſse acceptum.

Factum ſuum Gregorius ſtabiliverat varia auctoritate: Auctoritate Innocentii primi, qui Arcadium Imperatorem ob commiſsas in Sanctum Joannem Chryſoſtomum violentias non Eccleſiaſtica tantùm communione ſpoliavit, ſed etiam nomine Chriſtiano. Epiſtola hæc apud Nicephorum Calixtum, humile Principis Reſcriptum exſtat apud Michaelem Glycam. Etiam auctoritate Magni Gregorii, qui Sveſſionenſi ad Sanctum Medardum Monaſterio datum privilegium ita concluſit: *Si quis Regum hujus Apoſtolicæ auctoritatis Decreta violaverit, honore ſuo privetur.* Et auctoritate Zachariæ Pontificis, qui Hildericum Francorum Regem degradavit uti inutilem, degradatumque in Monaſterio totondit & clauſit. Et exemplo Conſtantini

Ponti-

Pontificis, à quo Philippicus Græcorum Imperator ſcribitur fuiſſe dejectus. Hæc omnia Venericus aſſerit eſſe partim falſa, partim ficta & ſpuria, ideoque nullius ponderis. Et re vera adductæ Innocentii & Arcadii litteræ, ac etiam Sancti Medardi privilegium, habent aliquid dubii & caducitatis, ideoque nec ego adduxerim ipſorum auctoritatem. Hildericum non à Pontifice, ſed à Regni Proceribus aſſerit degradatum: Pontificem illis dumtaxat rogatum conſenſiſſe.

Ejuſdem ferè mentis fuit ille, qui Henrici quarti adversùs Gregorium ſeptimum compoſuit Apologeticas Epiſtolas. Etenim ad hunc, quem non Papam Apoſtolicum, ſed Apoſtaticum Monachum aſſiduè vocat, ex illius ſcribit nomine: *Tu humilitatem noſtram timori fore intel-*
Epiſt. 3. *lexiſti, ideoque in ipſam Regiam poteſtatem, nobis à Deo conceſſam, exſurgere non timuiſti, quam à nobis auferre auſus es minari, quaſi nos à te Regnum acceperimus, quaſi in tua, non in Dei manu ſit Regnum vel Imperium. Quia Dominus noſter* JESUS *Chriſtus nos ad Regnum, te autem vocavit ad Sacerdotium.* Et infrà: *Me, licet indignus inter Chriſtianos ſim ad Regnum vocatus, quem Sanctorum Patrum traditio ſoli Deo judicandum docuit, nec pro aliquo crimine, niſi à fide, quod abſit, exorbitaverit, deponendum aſſeruit, cum etiam Julianum Apoſtatam prudentia Sanctorum Epiſcoporum non ſibi, ſed ſoli Deo deponendum commiſerit.* Regnum & Sacerdotium ait eſſe duas ad mundi regimen à Deo ordinatas poteſtates, neutram alteri ſubeſſe, ideoque mutua invaſione aut degradatione non poſſe confundi. Urget verbum Sancti Petri Apoſtoli: *Regem honorificate.* Nullam inhonorationem dicit poſſe eſſe majorem degradatione. Quæ omnia confirmat in litteris ad Sanctum Annonem Archiepiſcopum Colonienſem. Fatetur tamen ſe ob hæreſim, aut aliam quamvis à fide Apoſtaſiam, poſſe per Eccleſiam degradari. Quinimò ab Henrico filio poſtmodum crudeliter afflictus Romanam appellavit Eccleſiam, ejus per omnia judicio ſpondens parere. In aliis item,
Epiſt. 9. per Lucam Dacherium nuper publicatis, ad Hugonem Cluniacenſem Abbatem litteris ſcripſit: *Cum videremus nobis violentiam & præjudicium fieri, tunc provoluti ad pedes eorum cæpimus ſuppliciter implorare, cùm pro Deo, tum pro ſuo honore, ut hujuſmodi quæſtiones & objectiones differrent uſque ad Apoſtolicam Sedem, conceſſa interim nobis dignitate propriæ libertatis uſque ad locum præfatæ ſedis, ubi præſenti Romano Clero & populo, remoto odio & invidia, & cæteris quæ juſtitiæ ſunt contraria, liceret de objectis vel juſtè purgare, vel humiliter ſatisfacere.* Agit de Conventu Moguntino, ubi à Germaniæ Epiſcopis & Proceribus adjuta Papalis Legatio Gregorii noſtri ſententiam exſecuta, Imperium tranſtulit in filium Henricum quintum: Suæ ad Sedem Apoſtolicam appellationi, & promiſſæ obedientiæ lamentatur etiam hic non fuiſſe delatum. Etiam laudatum Cluniaci Abbatem ſupplicaverat ſibi dari in Judicem. Quam duri in humiliatum tandem ac verè contritum Principem fuerint, non ſolum Romanus Pontifex, ſed & ipſi Germanorum Epiſcopi, oſtendit & aggerat in Sclavorum Chronico Presbyter Hemboldus. Nempè Wormatienſis Conventus, in quo Gregorium horrendis calumniis incruſtatum degradare attentarat, apud omnes pios manſit alta mente repoſtus. Ex Conventu iſto miſerat quaſdam contumelias litteras, de quibus ſcribit in libro de bello Saxonico Bruno Merſeburgenſis: *Quæ litteræ cum Domino Papæ, in Baſilica Lateranenſi Sanctæ Synodo præſidenti, fuiſſent allatæ, & coram Synodo palàm recitatæ, tanta fit in Eccleſia commotio, ut Legatus, niſi inter Apoſtolici pedes defenſionem inveniſſet, membratim laniatus interiiſſet miſerabiliter.* Neque mireris hoc: Quales enim & quanti adversùm ſimiles Euſebianæ factionis, Romanam appellationem & Monarchiam impugnantis, litteras fuerit Epiſcoporum motus in Lateranenſi item Synodo, diſcere potes ex litteris Julii Pontificis.

Henrici cauſam ſtrenuè tutatus eſt etiam Waltramus Magdeburgenſis Archiepiſcopus, apud Dodechinum Abbatem in Mariani Scoti Appen- A. 1090.
dice hæc ſcribens ad Ludovicum Comitem: *Vas electionis Apoſtolus Paulus, Omnis, inquit, anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Non enim eſt poteſtas niſi à Deo. Qui autem reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Sed amici noſtri inter mulierculas & ſimplex vulgus ſomniant, Regiæ poteſtati ſubdi non oportere. Falſum ergo, quod omnem animam ſubdi oporteat.* Urget Apoſtolicam diſtributionem, *Omnem animam*: Ea etiam Epiſcopalem & Papalem vult comprehendi, ideoque Principia degradatorem Gregorium fuiſſe Divinæ ordinationis tranſverſorem. Aliud à nemine aſſeverat ſomniari, niſi à mulierculis & ſimplici vulgo. Addit ſibi ſuffragari Divinum etiam teſtimonium: *Hildebrandum enim, & Rudolphum, & innumeros Principes, qui Dei ordinationi in Henrico reſtiterant,* adfirmat malè periiſſe. Hildebrandus ſeu Papa Gregorius obiit exul apud Salernum, Rudolphi autem per ipſum ſuperimpoſiti Imperatoris mortem exponit in ſacri Belli Hiſtoria Guilielmus Tyriorum Archiepiſcopus, dicens illum à Godefrido Lotharingiæ Duce, L. 9. c. 8.
poſtmodum primo Hieroſolymorum Rege, Henrici ſummo vindice, fuiſſe occiſum. Etiam ipſe Henrico videtur palàm patrocinari. De eodem Principe ſcribit laudatus Hemboldus: *Cum Henrico fuit ſanctiſſimus ille Dux Godefridus,* Lib. 1.
qui poſteà liberavit Hieruſalem, multique Potentum. cap. 29.

Godefridum Gibboſum, ſuum avunculum & in Ducatu Antreceſſorem, quem ob hujus factionis tutelam Antverpiæ malè periiſſe affirmat laudatus Bruno Merſeburgenſis, ſecutus fuerat Hieroſolymæ victor, tunc adhuc juvenis: Ambo interim fuerunt Principes prudentiſſimi, ideoque & ipſorum judicium Henrico multos conciliavit. Conciliavit non ſolum Sigebertum, doctiſſimum Gemblacenſis Cœnobii Monachum, ſed omnem etiam vaſtiſſimam tunc Lotharingiam, ac præſertim Eccleſiam Leodienſem, cujus ad Paſchalem ſecundum Epiſtola ſic habet: *Dicitis nos ideò haberi excommunicatos, quia favemus Epiſcopo noſtro* Oberto, *faventi par-*
tibus

Digitized by Google

tibus Domini ſui Imperatoris. In hac re ſunt initia dolorum. Quia Sathanas ſolutus terram perambulans jam diviſit Regnum & Sacerdotium. Et infrà: *Hildebrandus Papa auctor eſt hujus novelli ſchiſmatis, & primus levavit Sacerdotalem lanceam contra diadema Regni.* Regiam degradationem affirmant eſſe novellas Hildebrandi traditiones, adverſas naturalibus ac Evangelicis legibus, mandantibus non pejerari, reddi Cæſari quæ ſunt Cæſaris, & Regem honorificari. Delinquentes Reges affirmant monendos, arguendos, & increpandos, verùm nullam eſſe ipſorum damnandorum poteſtatem: *Quia quos Chriſtus Rex Regum in terris vice ſua conſtituit, damnandos & ſolvendos ſuo judicio reliquit.* Henricum Regem conſtanter affirmant innocentem, falſoque accuſatum ab Hildebrando, & adjungunt: *Nihil modò pro Imperatore noſtro dicimus, ſed hoc dicimus, quod etiamſi talis eſſet, tamen eum principari nobis pateremur. Quia ut talis nobis principetur, peccando meremur. Eſto, concedimus vobis, illum talem eſſe, qualem dicitis. Nec talis à nobis repellendus eſſet armis contra eum ſumptis, ſed precibus ad Deum fuſis.* Bonos in præmium ac ſolatium, pravos Reges dicunt populis dari in pœnam, ipſos contumaciter non eſſe degradandos, ſed patienter tolerandos. Regi Henrico adversùs Romanam Eccleſiam adhæſerunt adeò firmiter, ut Obertus Epiſcopus fuerit ab ipſo etiam inveſtitus. Etiam Guiberto Antipapæ, quem ſeptimo Gregorio Henricus ſuperintruſerat, Obertus fuit fidelis. Ejuſdem ſententiæ fuit Cameracenſis Eccleſia. Hinc enim Atrebatenſi, cui proprium Epiſcopum dedit, civitate ipſam privavit Urbanus ſecundus. Paſchalis ſecundus uſus eſt potentiori medicina: & in Cameracenſes & in Leodienſes immiſit Robertum Flandriæ Comitem, ipſius armis conatus illos ad obedientiam revocare.

Eaſdem partes ſecutus fuit Waltramus Naumburgenſis, ſeu Nurenbergenſis Epiſcopus, ad quem Sanctus Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis ſcripſit hanc Epiſtolam: *Si certus eſſem Prudentiam veſtram non favere ſucceſſori Julii Cæſaris, & Neronis, & Juliani Apoſtatæ, contra Succeſſorem & Vicarium Petri Apoſtoli, libentiſſimè vos ut amantiſſimum & reverendum Epiſcopum ſalutarem.* Henricum Imperatorem non Conſtantini, Valentiniani, aut Theodoſii, ſed Julii Cæſaris, Neronis ac Juliani vocat ſucceſſorem, quòd nempè ille non iſtorum pietatem, ſed horum impietatem æmularetur. Exſtat Epiſtola in appendice Abbatis Dodechini ad Chronicon Mariani Scoti. Exſtat & ejuſdem Waltrami de laica Epiſcoporum Inveſtitura libellus, quo Gregorii ſeptimi adversùs iſtam etiam ſervitutem ſanctiſſima Decreta hoſtiliter impugnat. Verùm Divina gratia tandem ejus mentem tranſmutavit. Exſtat enim ejus ad laudatum Anſelmum Reſponſoria de variis Eccleſiæ ritibus Epiſtola cum hoc Epilogo: *Glorificat Deum in me Catholica Eccleſia, quoniam in noſtra mutatione Divinæ bonitatis apparet gratia. Gratia Dei ſum id quod ſum: Ex Saulo Paulus, ex Romanæ Eccleſiæ adverſario intimus Paſchali Papæ, acceptiſſimus Cardinalium Conſecretarius, & in omnibus in hac parte proſperos ſpero ſucceſſus.* Exſtat & Epiſtola, qua illi de tanta mutatione Sanctus Anſelmus gratulatur.

Henrici cauſam tutatus eſt etiam quidam Cunibertus, Bambergenſis Eccleſiæ Clericus, de quo Quintelburgenſis Synodus: *Quidam Bambergenſis Clericus, nomine Cunibertus, Romani Pontificis Primatui derogare volens, in mediam Synodum ſe contulit, aſſerens Romanos Pontifices hunc ſibi Primatum adſcripſiſſe, non aliundè conceſſum hæreditaſſe, videlicet ut nullus de eorum judicio judicare debeat, nec illi alicujus judicio ſubjaceant.* Primatum hunc eſſe dixit juris duntaxat humani, ideoque in ſupremos Reges nihil poſſe. Errorem latiùs exponit in ſuo Chronico Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Nec ſolum Cunibertum iſtum, ſed inſuper Wecilonem Moguntinum, Sigifridum Auguſtenſem, & Norbertum Curienſem Epiſcopum, Simoniſcos ac intruſos degradati Henrici defenſores laudata Synodus damnavit. Hic eſt ille Wecilo, qui in Moguntino Conventu præſidens & Henricum defendere, & Apoſtolicæ Sedi adhærentes quindecim Orthodoxos Germaniæ Epiſcopos præſumpſit damnare de hæreſi. Fundavit ſe in hoc Sancti Auguſtini loco, deſumpto ex libris de Civitate Dei: *Deus unus & verus, quando voluit, & quantum voluit, Romanis Regnum dedit. Qui Mario, ipſe Caio Cæſari, qui Auguſto, ipſe & Neroni, qui Veſpaſianis, vel patri vel filio, ſuaviſſimis Imperatoribus, ipſe & Domitiano crudeliſſimo, qui Conſtantino Chriſtiano, ipſe dedit Apoſtatæ Juliano.* Lib. 5. cap. 21. Omne Regnum eſſe Dei ordinationem & donum Wecilo aſſeruit, ideoque Henrici degradationem ſine hæreſi ac in Deum rebellione non potuiſſe attentari. Synodalia Acta perierunt, ipſorum tamen ſenſus manet apud Venericum Epiſcopum Vercellenſem: *Magna hæreſis Dei ordinationi reſiſtere, quod conſtat quindecim Pſeudo-Epiſcopos feciſſe, dum deſtruere nitebantur Regnum Henrici Regis, et à Deo collatum.* Rectè Sancti Patres affirmant ſchiſma eſſe hæreſis exordium: Nam & hic vides Cunibertum iſtum à ſchiſmate in hæreſim profeciſſe.

Omnium præcipuus ac Gregorio hoſtiliſſimè infenſus Henrici Regis defenſor fuit Cardinalis Benno: *Gregorius præter voluntatem & conſilium Cardinalium, extra ordinem juris Sacris Canonibus determinatum, Imperatorem in nulla Synodo Canonicè accuſatum præcipitanter excommunicavit, in qua excommunicatione nullus Cardinalium ſubſcripſit.* Non quòd degradarit, ſed quòd non ſervato juris ordine id fecerit, accuſat Pontificem, adeoque à jam adductis defenſoribus diſcordans admittit iſtam in Eccleſia poteſtatem. Et pergit: *Ut primùm ad excommunicandum Cæſarem de Sede Gregorius ſurrexit, Sedes ipſa noviter lignis fortiſſimis compoſita ſubitò Dei nutu terribiliter ſciſſa eſt in plures partes.* Vult divino hoc oſtento Gregorii factum fuiſſe improbatum. Verùm nemo alius meminit oſtenti, ideoque cæteris Bennonis mendaciis eſt annumerandum. Brunonis Merſeburgenſis Clerici fides eſt authentica, oſtenditque Udonem Trevirenſem, Epi-

ponem Citizenſem, Guilielmum Ultrajecten-
ſem Epiſcopum, necnon varios Germaniæ Pro-
ceres, dum Gregorii judicio adverſantur, malè
periiſſe. Et quidem Guilielmus *in ipſo loco, in
quo Romano Pontifici derogabat, ejuſque poteſtatem
verboſus adnibilare laborabat*, lethali fuit morbo
correptus publicè in Eccleſia, ubi cunctis ma-
gnæ ſuæ eloquentiæ viribus factam à Gregorio
degradationem deridebat. Et ex mortis lecto
Henrico Ex-Regi miſit hanc ſalutem: *Hoc ei
mitto mandatum, quod ipſe, & ego, & omnes ejus
iniquitati faventes, damnati ſumus in perpetuum*.
Et Clericis ipſum ad meliora hortantibus reſpon-
dit: *Quid aliud loquar, niſi quod verum eſſe viſibi-
liter intueor? Ecce enim Dæmones lectum meum cir-
cumſtant, quatenus mox ut exſpiravero, me ra-
piant. Itaque cùm fuero de corpore eductus, rogo vos
& omnes fideles, ne ſe fatigent pro me faciendo ſup-
plicationes*. Et ita eſt defunctus. Et ex Sedis A-
poſtolicæ mandato ſine commendationibus ſepul-
tus. Etiam Abbati Cluniacenſi poſtmodum ap-
paruit & dixit: *Non ſum vivus, ſed verè defun-*
A. 1076. *ctus, & in inferno ſepultus*. Quæ omnia confir-
mant etiam Bertholdus Conſtantienſis, & Lam-
bertus Schaſnaburgenſis.

Henrico item, ſeu Imperiali potiùs Majeſta-
ti, utcumque ſavit in opere de Geſtis Frederici
primi Imperatoris Otho Friſingenſis Epiſcopus:
Cujus rei, Gregorianæ in Henricum ſententiæ,
novitate eo vehementiori indignatione motum ſuſcepit
L. 1. c. 1. *Imperium, quod numquam ante hæc tempora hujuſ-
modi ſententiam in Principem Romanorum promul-
gatam cognoverat*. Et in univerſali hiſtoria: *Le-
go & relego Romanorum Regum & Imperatorum Ge-*
L. 6. c. 35. *ſta, & numquam invenio quemquam eorum ante
hunc à Romano Pontifice excommunicatum, vel Re-
gno privatum, niſi fortè quis pro Anathemate ha-
bendum ducat, quod Philippus ad breve tempus
à Romano Epiſcopo inter Pœnitentes collocatus, &
Theodoſius à Beato Ambroſio propter cruentam cæ-
dem à liminibus Eccleſiæ ſit ſequeſtratus*. In ſep-
timi libri Prologo Romani Imperii diminutio-
nem & humilitatem deplorat admodum, & per-
git: *Regnorum mutationes, & ad ultimum imminu-
tiones quis fructus ſequatur, quia ſine gravi ſcanda-
lo dicere non poſſumus, Deo relinquamus. Non de-
ſunt tamen qui dicant Deum ad hoc Regnum imminui
voluiſſe, ut Eccleſiam exaltaret. Regni quippè vi-
ribus ac Regum beneficentia exaltatam & ditatam
nemo ambigit Eccleſiam, conſtatque non priùs eam
in tantum humiliare Regnum potuiſſe, quàm ipſo
ob Sacerdotii amorem eviſcerato, ac viribus exhau-
ſto, non ejus tantùm, id eſt, ſpirituali, ſed ſuo
proprio, materiali ſcilicet, gladio percuſſum de-
ſtrueretur. Quod judicare, vel diſcutere, ſupra vires
noſtras eſt. Videntur tamen culpandi Sacerdotes per
omnia, qui Regnum ſuo gladio, quem ipſi ex Re-
gum habent gratia, ferire conantur: Niſi fortè Da-
vid imitari cogitent, qui Philiſtæum primo virtute
Dei ſtravit, poſtmodum proprio gladio jugulavit*.
Spiritualem degradandi Imperatoris poteſtatem
videtur Eccleſiæ concedere, verùm quæ ſine ma-
terialis ab Imperio donati gladii adjutorio ſit
inefficax. Hinc Pontifices illos, qui per Impe-
rii dona impugnant Imperium, cenſet graviter
culpandos. Dubia eſt ejus mens. De evecto ta-
men per Henricum quartum noſtro Gregorio ad- L. 6. c. 36.
jungit: *Gregorius Salerni manens, appropinquan-
te vocationis ſuæ tempore, dixiſſe fertur, Dilexi
juſtitiam, & odivi iniquitatem, propterea morior
in exilio*. Eum inter omnes Romanos Pontifices
affirmat fuiſſe *præcipui zeli & auctoritatis*. Loqui-
tur cum Romano Martyrologio: *Salerni depoſitio
beati Gregorii Papæ ſeptimi, Eccleſiaſticæ libertatis
propugnatoris ac defenſoris acerrimi*. Quare inſi-
gne mendacium continent hæc Auguſtenſis Chro-
nici verba. *In Saxonia Clericus quidam, ut puta-
batur, defunctus, raptus ad inferos, poſt triduum
reverſus, ſententiam, quam de tormentis Gregorii
ſeptimi Papæ, Regulorumque Rudolphi & Herman-
ni, multorumque prætulerat, mortis ſuæ præſagio,* A. 1090.
aliarumque rerum indiciis affirmabat. Quam piè
Gregorius fuerit mortuus, authenticis documen-
tis demonſtrat Hugo Flaviniacenſis.

Quod verò ſine Cardinalium conſilio atque ſuf-
fragio Gregorius iſtam degradationem attentave-
rit, eſt aliud mendacium Cardinalis Bennonis.
Longè aliter ſcribit Presbyter Hemboldus. Hen-
rici publicam coram omni Romana, quo evoca-
tus tandem iverat metuens degradari ob contu-
maciam, Civitate pœnitentiam deſcribit, &
proſequitur: *Videntes Cardinales, & ii qui de
Curia ſunt, quia præ timore Sedis Apoſtolicæ contre-
miſcunt Poteſtates, & curvantur ii qui portant or-
bem, ſuggerunt Apoſtolico, ut transferat Regnum
ad alium virum, dicentes indignum eſſe, ut talis
regnet, qui de publicis convictus eſt facinoribus*.
Non ſolummodo Epiſcoporum atque Doctorum
ſcholaſticis diſcordiis, ſed etiam armatis Princi-
pum pugnis, & horrendis populorum ſtragibus
occaſionem dedit hæc degradatio, adeo ut Gre-
gorius etiam à fidis Eccleſiæ & Apoſtolicæ digni-
tatis Zelatoribus fuerit præcipitii ac imprudentiæ
redargutus. Poteſtatem illi agnoverunt, ſed
ejus exercitium improbarunt uti importunum.
Placet Hemboldi judicium: *Diſputaverint de his
qui ſciverint, vel auſi fuerint. Unum hoc ſcire licet,
quia Romana Sedes adhuc hodiè luit factum illud. A
tempore enim illo, quotquot regnant de ſtirpe illa,
omnibus modis nituntur humiliare Eccleſias, ne re-
ſumant vires conſurgendi adversùm Reges, nec in-* L. 2. c. 53.
ferre quæ intulerunt Patribus eorum. Qualiter
Henricus quintus proximos Gregorii ſucceſſores
Urbanum, Paſchalem, & Gelaſium vexaverit,
tandemque cum Calixto talem pacem fecerit,
ſuo loco oſtendetur.

Ejus veſtigia ſecutus eſt etiam Fredericus pri-
mus, de quo Alexandri tertii Pontificis, exſtan-
tia apud Cardinalem Baronium, Acta: *Cùm
beatus Alexander Papa Imperatorem benignè ac fre-
quenter admonitum à ſua perfidia non poſſet ullate-
nus revocare, cum Epiſcopis & Cardinalibus in Cœ-* A. 1160.
*na Domini apud Anagniam ipſum, tamquam prin-
cipalem* ſchiſmatis & intruſi Anti-papæ Octaviani
fautorem, *ut Eccleſiæ perſecutorem, excommuni-
cationis vinculo ſolemniter innodavit, & omnes qui
cum eo fidelitatis juramento tenebantur adſtricti,
ſecundùm antiquam prædeceſſorum Patrum con-
ſuetudinem, ab ipſo juramento abſolvit*. Actum
hoc fuit duodecimi ſæculi anno ſexageſi-
mo;

mo; at vero de Lateranenſis, poſt octo annos celebratæ per eundem Pontificem, Synodi Actis ſcribit ad Joannem Cantuarienſis Eccleſiæ Suppriorem Joannes Sareſberienſis: *Refloreſcit ſtatus univerſalis Eccleſiæ. Cùm enim Romanus Pontifex Theutonicum Tyrannum per patientiam diutiùs exſpectaſſet, ut vel ſic provocaretur ad pœnitentiam, & ſchiſmaticus abutens patientia ejus peccata peccatis adderet jugiter, ut error in amentiam verteretur, Vicarius Petri, à Domino conſtitutus ſuper gentes & ſuper Regna, Italos & omnes, qui ei ex cauſa Imperii religione jurisjurandi tenebantur adſtricti, à fidelitate ejus abſolvit, & Italiam ferè totam à facie furentis & præſentis tanta felicitate & celeritate excuſſit, ut in ea nihil habere videatur, niſi tortores, quos evitat interdum, & anguſtiarum, quas evitare non poteſt, juge ſupplicium. Abſtulit ei etiam Regiam dignitatem, ipſumque anathemate condemnavit, & inhibuit auctoritate Dei, ne vires ullas amodo in bellicis congreſſionibus habeat, aut de Chriſtiano aliquo victoriam conſequatur, aut ullibi quiete, & pace gaudeat, donec condignos pœnitentiæ fructus operetur.* Anti-Papam ab omni Imperio admitti edixerat ſub lædendæ Majeſtatis reatu Fredericus, ideoque ipſam Auguſtis & ſupremis, quibus Eccleſiam oportet defendi, armis Alexander cenſuit exuendum. Eum Hæreſiarcham, Teutonicum Tyrannum, ac Ex-Auguſtum paſſim vocat laudatus Joannes, & adjungit de Pontifice Alexandro: *Secutus eſt exemplum Gregorii ſeptimi Anteceſſoris ſui, qui noſtra ætate Henricum Imperatorem, Eccleſiæ privilegia convellentem, deponens in Concilio Romano, ſimili ſententia condemnavit.*

Etenim etiam Henricum priùs excommunicarat, nec niſi in excommunicatione ſordeſcentem cenſuit degradandum. Secutus hanc Regulam, quam apud Lambertum Schafnaburgenſem laudant Saxonum Epiſcopi & Proceres: *Quod ſi Henricus ante diem anniverſarium excommunicationis ſuæ,* An. 1076. *ſuo præſertim vitio, excommunicatione non abſolvatur, abſque retractatione in perpetuum cauſa ceciderit, nec legibus deinceps Regnum repetere poſſit, quod legibus ultra adminiſtrare, annuam paſſus excommunicationem, non poſſit.* Quam legem agnovit & ipſe Henricus. Hinc enim de ipſo per aſperrimæ hyemis medium ad obtinendam tempeſtivè abſolutionis gratiam tranſalpinante ſcribit præfatus Lambertus: *Dies anniverſarius, quo Rex in excommunicationem devenerat, è vicino imminens nullas accelerandi itineris moras* A. 1097. *patiebatur. Quia niſi ante eam diem anathemate abſolveretur, decretum noverat communi Principum ſententia, ut & cauſa in perpetuum cecidiſſet, & Regnum ſine ullo deinceps reſtitutionis remedio amiſiſſet.* Eruditus vir Lucas Dacherius nuper publicavit Belluacenſem Synodum, in qua Conon Præneſtinus Epiſcopus, ac Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinalis Legatus, publicavit hoc antiquum fragmentum Gregorii quarti: Tom. 2. *Prædeceſſorum noſtrorum Statuta ſequentes, eos qui excommunicatis fidelitate aut Sacramento adſtricti ſunt, Apoſtolica auctoritate à Sacramento abſolvimus, quouſque ipſi ad ſatisfactionem veniant, & ne eis anteà fidelitatem obſervent, prohibemus.* Eſt revera antiquiſſimus Eccleſiæ Canon. Etenim de Joanne Patriarcha Antiocheno, & aliis cum ipſo excommunicatis Epiſcopis ſcripſit ad omnes ſub Cœlo Eccleſias Synodus Epheſina: *Synodus omnem Sacerdotii efficaciam illis ademit, per quam aliquibus vel nocere vel prodeſſe poterant.* Act. 1. Ita & percuſſis Regibus non Regnum, ſed ſolam, qua nocere aut prodeſſe poſſint, Regiæ Poteſtatis efficaciam eripit excommunicatio, adeoque profeſſam ſubditorum fidem omninò etiam ſuſpendit. At per totum annum producta inſordeſcentia eſt ſolemnis, qua ipſe Rex Eccleſiam, tamquam filius matrem, revereri & adversùs quoſvis rebelles adjuvare corporaliter juratus promiſit, profeſſionis contumaciſſima prævaricatio, ideoque Regia dignitate reddit patenter indignum. Hinc eandem ſine reſtitutionis ſpe olim auferebat. Et iſta lege, licet proprium ejus fontem nequeam producere, vivebat olim Romanum Imperium, ideoque Romani Pontifices, antequam ad Auguſti Principis procederent exauctorationem, excommunicationem præmittebant.

Et Alexandri factum à nullo tunc lego, niſi à quibuſdam Germaniæ ac Longobardiæ Epiſcopis, ipſum pro Anti-Papa habentibus, fuiſſe notatum aut reprehenſum. Epiſcopi iſti ſequebantur Pſeudo-ſynodum Papienſem, quæ Alexandri promotionem damnavit etiam ex hoc capite, quod ipſe adhuc Cardinalis Rolandus Adriano quarto Pontifici, eundem Fredericum degradare deliberanti, adhæſiſſet adversùm alios Cardinales. Doctrinam iſtam judicabant perverſam, ac diſcordiæ ſuſcitativam inter Sacerdotium ac Imperium, atque ita etiam in vero Pontifice poteſtatem iſtam dicta Pſeudo-ſynodus non agnovit. Pluribus hæc in Othonis Epiſcopi ſui Lib. 2. c. 69. 70. 71. ſupplemento refert Radevicus Presbyter Friſingenſis. Verùm doctrinam iſtam adeò conſtanter proſecuta eſt Romana Eccleſia, ut etiam Urbanus tertius eundem à laudato Alexandro reparatum Principem denuò ob alias cauſas dejicere paratus, at partim per Germanorum Epiſcoporum ac Procerum, partim per Veronenſis Civitatis preces, ac tandem per mortem fuerit impeditus. At nihil adversùs poteſtatem, ſed multa dumtaxat adversùs cauſæ inſufficientiam allegaſſe Fredericum videre poſſis in Sclavorum L. 3. c. 16. 17. 18. Chronico apud Arnoldum Abbatem Lubecenſem. Et certè Urbanus erat civis Mediolanenſis, in ſua familia nuper multa paſſus à Frederici exercitu, ideoque aliquo animi ulcere in illum omninò laborabat. Filii ſui Henrici ſexti coronationem neque à laudato Urbano, neque ab ejus Anteceſſore Lucio tertio, impetrare potuerat idem Princeps. Et de Celeſtino tertio ſcribit Henricus Cnyghtonus: *Dominus Papa in Cathedra ſedens, coronam Imperialem pedibus inclinato capiti Imperiali demiſit, quam ſtatim pedibus in terram excuſſit. Deſignans per hoc, quod ipſe Papa* L. 2. Ar. 1189. *habet poteſtatem creare Imperatorem, ſi meruerit, & dejiciendi ſi demeruerit. Cardinales verò adſtantes coronam ſic excuſſam capiti repoſuerunt.* Apoſtolicam iſtam poteſtatem adeò tunc ipſi etiam coronandi Auguſti agnoſcebant.

Eand~:, adverſùs quam per octodecim annos
contumaciſſimè rebellsrat, in Innocentio tertio
poteſtatem in lecto tandem mortis agnovit Otho
quartus. Teſtem adduco Godefridum Sancti
Pantaleonis Monachum: *Ingraveſcente morbo,*
ubi ſibi diem mortis imminere cognovit Otho, Epi-
ſcopum de Hildesheim, & alios Religioſos & ſapien-
tes viros, ſcilicet Abbates & Sacerdotes convocat,
& cum gemitu & lachrymis quid ſibi agendum foret,
vel qualiter à nodo excommunicationis abſolvi poſſet,
A. 1218. *conſulit. Ad quorum conſilium cum mandato Apoſto-*
lico parere juraſſet, ab Epiſcopo abſolvitur. Et
ita cum magna cordis contritione eſt defunctus.
Quod ipſum ſcribit Chronicon Eccleſiæ Augu-
A. 1219. ſtenſis. Et magnum Belgii Chronicon: *Inno-*
centius Papa excommunicavit Othonem, & poſtea
omnes ſubditos ab ipſius fidelitate ſub excommunica-
tione prohibuit. Et ita receſſerunt ab eo Lanigra-
Fol. 318. *vius Thuringiæ, Moguntinus & Trevirenſis Archi-*
epiſcopi, Dux Zeringiæ, Dux Bavariæ, Rex Bo-
hemiæ, & multi alii, tam ſæculares quàm Eccle-
ſiaſticæ perſonæ. Ex quo vides omni tunc Ger-
manico Imperio iſtum ſuiſſe ſenſum. Hinc dum
etiam Adolphum Naſſovinm Imperatorem excu-
tiendum decreverant Principes Electores, factas
illi profeſſiones priùs ſolvi rogarunt à Bonifacio
octavo, & non niſi ex ejus auctoritate ad Alber-
ti Auſtriaci electionem attentarunt procedere.
Et quia factum ſuum poſteà inficiatus fuit Bonifa-
cius, omnis Imperii populus ab Albertò rediit
A. 1258. ad Adolphum. Ita in ſuo Chronico ſcribunt
Patres Prædicatores Colmarienſes. Etiam Wen-
ceslai Auguſti deſtituendi auctoritatem dicti
Electores poſtularunt à Romana Eccleſia. Lucet
ex data in ipſum ſententia.

Omnium famoſiſſima fuit per Gregorium no-
num inchoata, ac tandem per Innocentium
quartum, & Lugdunenſe Concilium completa
Frederici ſecundi degradatio: Adverſùs quam
non ſolùm omnes Imperii ſui vires, ſed & omnes
Chriſtiani orbis Poteſtates ille movit, uti latè
habes apud Matthæum Pariſienſem. Attamen
citatus comparuit per Procuratores, Synodali
judicio ſtetit, reſpondit, à ſententia appellavit
ad majus Concilium, atque ita Eccleſiæ pote-
ſtatem agnovit. Et quidem hanc Synodum, &
afflictam à Frederico Romanam Eccleſiam ſtre-
nuè adjuvit Sanctus Galliæ Rex Ludovicus, de
memorata tamen degradatione addit in Cœnobii
ſui Chronico Richerius Monachus Senonienſis:
L. 4. c. 9. *Hoc Rex Franciæ approbare noluit, quia Frederi-*
cus quondam juratus ſuus extiterat. Ejuſdem ſen-
tentiæ fuit Henricus tertius Rex Anglorum. De
Eccleſiæ tamèn poteſtate neqnaquam dubitarunt,
ſed Fredericum crediderunt innoxium, & aut
Innocentio aut ejus Synodo aliquid humani eve-
niſſe. Verùm ubi iſtius facinoroſas ad omnem
Chriſtianum populum viderunt litteras, muta-
runt mentem. Scribitque de ipſis laudatus Mat-
A. 1245. thæus: *Reges memorati, quia muliebre videretur*
& inhoneſtum, ſtatim infeſtare quem priùs protexe-
rant, non ſine murmure ſiluerunt adhuc diſſimulantes.
Ac per hoc Domini Papæ conditio meliorata reſpiravit.
Frederico tandem facti ſunt capitales adverſarii,
Eccleſiæ poteſtatem adeò agnoverunt.

Frederici tamen partem fovere non deſtite-
runt alii, de quibus ſcribit Supplementum Con-
radi Abbatis Uſpergenſis: *Hoc tempore fuerant*
in Suevia Prædicatores, qui in Pontificem Romanum
& Cardinales magna dicendi libertate os aperirent,
Frederici ſecundi & Conradi filii ejus cauſam juſtifi-
cantes. Auſi dicere, apud Summum Pontificem,
Cardinales & Epiſcopos nullam reſidere auctorita-
tem, quoniam omnes una labe Simoniæ maculati
eſſent, nec quidquam à Chriſto tenere poteſtatis. Et
quòd Sacerdotes in mortali conſtituti peccato neque
ligarent, neque ſolverent, neque conſecrarent. Quòd
nemo in orbe Chriſtiano interdicere poſſet Divinis Of-
ficiis, quodque ſine diſcrimine ea audirentur & ce- A. 1246.
lebrarentur impunè. Et in fine ſuæ prædicationis,
indulgentiam, inquiunt, quam annuntiamus, non
à Papa confectam, non à Prælatis compoſitam, ſed
ex Deo Omnipotenti vobis annuntiamus. Nempè
degradandi Imperatoris Papalem poteſtatem tunc
ubique omnes adeò confitebantur, ut fœdi etiam
iſti blaterones ipſam Innocentio abjudicare non
præſumpſerint, niſi ex turbulentis Donati &
Circumcellionum principiis, garrientibus crimi-
noſum Papam aut Epiſcopum nō eſſe Epiſcopum
aut Papam. Non poteſtatem, ſed ejus dumta-
xat perſonam ſunt inficiati. Errorum originem
ac Ducem prodit Chronicon Eccleſiæ Auguſta-
næ. *Tunc ſupervenit quidam pauper ruſticellus,*
aſſerens ſe in nocte præterita feſtiva Michaelis raptum
& ductum ad Tribunal Judicis cujuſdam, ubi au-
diſſet & vidiſſet, quod ad querimoniam Sanctorum
ſententia mortis eſſet data in Othonem Ducem, & A. 1247.
cæteros Principes pacis turbatores, & Eccleſiarum
ac pauperum vexatores. Otho Bavariæ Dux Fre-
derici partes acerrimè tutabatur, ideoque ipſum
& ejus ſequaces, nec non & Innocentium Pon-
tificem, datæque per ipſum ſententiæ defenſo-
res, auctor iſte vocat turbatores pacis, atque
adjungit: *Cujus viſionis efficaciam Otho Dux, In-*
nocentius Papa, Conrardus Rex, & alii Principes
per mortem inſperatam ſunt experti. Hæreticis
his Blateronibus & Circumcellionibus Innocen-
tius oppoſuit Fratres Mendicantes, primo tunc
Divini Spiritus fervore plenos, præſertim Prædi-
catores ac Minores, de quibus ſcribit Albertus
Argentinenſis: *Poſt Fredericum crevit potentia &*
ſuperbia Sedis Apoſtolicæ, ac Minorum & Prædica-
torum, qui Fredericum & ſuos deteſtabantur. Tunc
ipſa Sedes præ cunctis Ordinibus illos privilegiis
exaltavit in tantum, quod nunc ipſa Sedes &
Clerus vix defendantur ab illis. Et huc reſpe- A. 1253.
xit Germanus ille, qui gentis ſuæ adverſùs Ro-
manam Eccleſiam gravamina cum remediis con-
geſſit ad Maximilianum primum Imperatorem:
Provideat Cæſarea Majeſtas, ne Fratres mendican-
tes contra ipſam prædicent, qui Sedi Apoſtolicæ
libenter deſerviunt, timentes perdere privilegia
ſua. Miſcent vera falſis, & Apoſtolicam Se-
dem, ejuſque fidos defenſores conſuetis calu-
mniis infeſtant.

Verùm in Ludovici quarti, per Joannem vigeſi-
mum ſecundum degradati, cauſa Fratres men-
dicantes non fuiſſe concordes ſcribit Supplemen-
tum Abbatis Uſpergenſis: *Sub Ludovico,* cu-
jus à laudato Joanne cœptam degradatio-
nem

nem Clemens ſextus nuper in Cœna Domini con-
firmarat, *in civitatibus liberis & Imperialibus in-
ter Sacerdotes erant graves diſſenſiones. Nam cùm
civitates Ludovicum agnoſcerent, Sacerdotum qui-
dam volebant Pontificiis litteris obedire, & interdi-
cto uti, nec canere, nec legere: Ita ut Monachi
Argentorati, maximè Auguſtinianæ familiæ, & in
aliis urbibus, ſeptemdecim annis ſine cantu proceſſiſ-
ſent. Minores & Prædicatores multis annis can-
taverunt, tandem & ipſi ceſſant. Tunc illis dicebant
Cives, ut canendo pergerent, aut ſolum veterent.*
Quàm conſtanter Ludovico, dum Joannem Pon-
tificem degradare, & Petrum de Corbario intru-
dere attentaret, Fratres Auguſtinenſes Romani
reſtiterint uſque ad Barbarica tormenta, docet
manu-ſcripta apud Angelicam Bibliothecam hi-
ſtoria Ægidii Cardinalis Viterbienſis. Nec ta-
men Ludovico fuerunt adverſati. Quòd enim
Frater Ulricus Curienſis Epiſcopus, Moguntì-
næ Synodi ad Benedictum duodecimum Legatus,
damnati Principis cauſam fideliter ac ſtrenuè
peroraverit, in vita Sancti Bertholdi Conſtan-
tienſis Epiſcopi oſtendit ejuſdem Eccleſiæ Preſ
byter Bertholdus: & dictum Supplementum.
Hi Moguntinæ Synodi Patres *rurſus mittunt
Legatos, inſignes viros, Gerlacum Comitem de Naſ-
ſau, & Epiſcopum Curienſem. Eis Papa Benedi-
ctus benigniſſimè acceptis reſpondit ſe favere Ludo
vico, & quaſi flens conqueſtus eſt ſe non poſſe abſol-
vere Imperatorem metu Regis Franciæ, cum Boni-
facii octavi exemplo deterreretur.* Profunda enim
& humillimè ſupplex Ludovici de juvenilibus
ſuis inſolentiis pœnitentia omnino merebatur ve-
niam. Quomodo ipſam & apud laudatum Be
nedictum, & apud Clementem ſextum violenter
impedierint Francorum Reges, videre poſlis
apud Albertum Argentinenſem. Ludovicus
fuit adeò humilis, ut adversùs Pontificem Joan-
nem, accuſantem de hæreſi, ſe purgaturus, pu-
blicè in Eccleſia Apoſtolicum Symbolum re-
citarit. Ita teſtatur magnum Belgii Chronicon.
Et hæc forſan fuit una ex cauſis, ob quas Gui-
lielmus Occham per octo de dignitate & poteſtate
Papali quæſtiones, amplumque de eadem ma-
teria Dialogum, Marſilius Patavinus Deſen-
ſionem pacis, aliique alios vulgaverunt libros,
quibus Ludovicum, tamquam à tribus ſucceſſivè
Pontificibus oppreſſum, non tantum adversùs
ipſorum perſonas & Acta perſonalia, ſed
etiam adversùs ſedem & poteſtatem ſcandaloſè
atque erroneè defenderunt. Eos nuper novis
typis donavit Melchior Goldaſtus, & ex rabida
ipſorum medulla novum monſtrum protulit Joan-
nes Barclajus. Verùm Sanctus Petrus Apoſtolus
ſemper vicit. Quod enim etiam Ludovicus in
contumaciæ ſuæ mercedem malè perierit in vena-
tione, & quod ejus hæredes, civitates Impe-
riales, Germanici Imperii Proceres & Epiſcopi,
contumaciam illius ſecuti, Sedi Apoſtolicæ tan-
dem ſe ſubmiſerint, & cenſurarum ac aliorum
Eccleſiaſticorum vinculorum abſolutionem ſup-
plices impetraverint, teſtatur & exponit in ſuis
Annalibus Henricus Monachus Rebdorffienſis.
Et de Rudolpho Conſtantienſi Epiſcopo ſcri-
bit ejuſdem Eccleſiæ Chronicon; *Rudolphus cum*

*Ludovico excommunicato, ob id quod Regalia ab
eo acceperat, adhæſit decem annis, in maxima
Summi Pontificis ingratitudine perſtitit. Quare dum
jam ſenio & corporis imbecillitate moleſtaretur, mi-
rum in modum de eo doluit. Nec abs re. Quia ob
eam cauſam, quamvis tunc tredecim annis præſe-
diſſet, & vita functus eſſet, in terram inconſecratam
ſepultum eſt. Tandem autem cùm jam viginti circiter
annos illic quieviſſet, ſuorum conſanguineorum, &* Epiſt. 35.
*aliorum benefactorum coram ſancta Sede Apoſtolica
interceſſione, abſolutione obtenta, exhumatur,
& Catholicæ traditur ſepulturæ.* Nec deſunt alia
ejuſmodi exempla.

Etiam Philippum Pulchrum fuiſſe à Bonifa-
cio octavo Pontifice degradatum affirmat ſupple-
mentum Abbatis Uſpergenſis: *Bonifacius Re-
gem Galliæ excommunicavit, & titulum Regni Gal-* A. 1294.
*lici Alberto Imperatori Germanico dedit, ita ut Ger-
maniam & Galliam committeret.* Audi cauſam:
*Alberti auguſtam electionem comprobavit Bonifacius
eo pacto, ſi Regem Franciæ impugnans, ſe Regem
gereret & Romanorum & Francorum. Implacabi-
liter enim Rex Franciæ Pontificem offenderat, quod
Pragmaticam ſanciens, Apoſtolicæ Sedi ſuum per
Franciam diminuit honorem.* Regem ſuum
acriter defendit Joannes de Pariſiis, Ordinis
Prædicatorum Doctor Theologus, in libro de
Papali & Regia poteſtate ſecutus ſententiam me-
diam: *Quod dicitur octavò, quod Papa deponit
Imperatorem, reſpondeo, verum eſt illum quem
ipſe poſuit, qui ab ipſo accepit feudum, & ex cauſa
rationabili. Quod verò dicitur, quod Papa tranſtu-
lit Imperium, poſſet ſolvi ſicut priùs. Poteſt nihilo-* C. 16.
*minus dici, quod Conſtantinum numquam dedit Impe-
rium Eccleſiæ ſimpliciter, ſed dedit urbem, & quaſ-
dam Provincias Occidentales, & ſigna Imperialia,
ut de ipſis Provinciis diſponeret.* Conſtantini do-
nationem exiſtimat veram, verùm de ſola urbe
& Italia: Hujus Provincias vult eſſe Romanæ
Eccleſiæ in Germanicos Imperatores feudale
beneficium, ideoque ipſos his per Pontificem
poſſe privari. Eandem donationem etiam lau-
dat inferius, & pro ſuo Rege adjungit: *Ex quibus
ſuppoſitis apparet, quod ex dicta donatione, & Im-* C. 22.
perii à Græcis *in* Carolum Magnum *translatione
Papa nihil poteſt ſuprà Regem Franciæ propter
quatuor. Primò quidem, quia dicta donatio non
fuit niſi de portione determinata, in qua Francia non
includebatur.* Addit donationem ex vario capite
fuiſſe irritam & nullam, Francoſque numquam
ſubfuiſſe Romano Imperio, & proſequitur: *Ex
dicta donatione, dato quod valuerit, & de toto
Imperio fuerit facta, & dato quod Franci fuiſſent
Imperio ſubjecti, quod non dicimus, adhuc Papa
nihil poteſt ſuper Regem Franciæ, cùm non ſit Im-
perator.* Reges Imperio ſubjectos, non à Papa,
ſed à ſolo Imperatore vult poſſe deponi. Exci-
pit Romanæ Eccleſiæ feudales beneficiarios,
quales ſunt Angliæ, Hungariæ, ac utriuſ-
que Siciliæ. Eccleſiaſticam poteſtatem aſſeve-
rat eſſe merè ſpiritualem, limitatam ad ſola ſpi-
ritualia crimina & pœnas, ejus ſupremum fla-
gellum eſſe excommunicationem, adeò ut Papa
nec pecuniarias mulctas poſſit infligere. *Ultra
excommunicationem*, inquit, *non poteſt aliquid* C. 14.

facere, niſi per accidens, quia ſi Rex eſſet Hereticus, incorrigibilis, & contemptor Eccleſiaſticæ Cenſuræ, poſſet Papa aliquid facere in populo, unde privaretur ille honore ſæculari, & deponeretur à populo. Et infrà: *Ubi Rex peccaret in temporalibus, quorum cognitio ad Eccleſiam non pertinet, tunc Papa non habet ipſum corrigere primo, ſed Barones & Pares de Regno, qui ſi non poſſint vel non audeant, poſſunt invocare auxilium Eccleſiæ, quæ requiſita à Paribus in juris ſubſidium poteſt monere Principem, & procedere contra ipſum modo prædicto.* Exiſtimat Papam aliud non poſſe in degradatione Regis, quam quod in Papæ degradatione poſſit Rex, cujus aliud non eſt munus, quam ad iſtum deponendum monere & movere Dominos Cardinales.

Eadem ſententia Joannem Angliæ Regem, ab Innocentio tertio excommunicatum, & Papalis Cenſuræ obſervatores Clericos & Monachos horrendè perſequentem, tutari olim tentaverat Alexander Cœmentarius, de quo Matthæus Pariſienſis: *Ingeſſit ſe Conſiliis Regiis Pſeu-*
A. 1109. *do Theologus quidam, Magiſter Alexander dictus Cœmentarius, qui ſuis iniquis prædicationibus Regem non mediocriter ad crudelitatem commovit.* Inter varios errores *affirmavit ad Papam non pertinere de Regum, ſive quorumlibet Potentum Laica poſſeſſione, vel ſubditorum regimine. Et veriſimilibus quibuſdam probavit argumentis. Cum præcipuè Principi Apoſtolorum Petro nihil à Domino, niſi Eccleſiæ tantum ac rerum Eccleſiaſticarum ſit collata poteſtas. His & ſimilibus fallaciis favorem Regis adeò promeruit, ut plurima à viris Religioſis beneficia per ejuſdem Regis violentiam obtineret. Sed tandem ipſius perverſitas cum ad Summi Pontificis aures pervolaſſet, ipſo Papa procurante, bonis ac beneficiis omnibus ſpoliatus, ad tantam demum miſeriam perductus eſt, ut in habitu pauperrimo & cultu, neceſſitate compulſus ſit panem ſuum cum dolore oſtiatim mendicare. Quem videndo multi ſubſannando dixerunt: Ecce homo, qui non poſuit Dominum adjutorem ſuum.* Cunctas Judæ proditoris maledictiones in ipſum congeſſerunt. Et hinc tandem Innocentius à Joannis excommunicatione proceſſit ad degradationem, Angliamque dedit Ludovico filio Regis Francorum.

Memoratam inter Germanicum Imperium & alia ſuprema Regna differentiam alii etiam Doctores probarunt. Et revera eſt aliquid differentiæ. Germanicum quippè Imperium à Romano Pontifice Leone tertio datum fuit Carolo Magno, hujus item Succeſſoribus ſuo dudum arbitrio dederunt alii Pontifices, Principes Electores inſtituit Gregorius quintus, & Electi ac Electionis confirmationem Apoſtolica Sedes etiamnum obtinet, alia verò ſuprema Regna ſine ejus adjutorio intrarunt in mundum. Et hinc de ſola ſua in Imperatores, utique Germanicos, poteſtate noſter ſeptimus Gregorius dictavit. Dixi, *Regna ſuprema*. Quin enim feudali jure ſubditos ſibi Reges exauthorare poſſit Apoſtolica Cathedra, à nullo exiſtimem dubitari. Iſti debito omninò ſubjacebat Anglia, ideoque Innocentii tertii in Alexandrum Cœmentarium vindicta fuit longè juſtiſſima. Scabroſa atque odioſa eſt hæc quæſtio. Ego neque Eccleſiaſticam poteſtatem adulando ampliare, neque ſupremam fidelium Regum Majeſtatem arrodere volens, avitum Chriſtiani dogmatis ſenſum producere ſine fuco & dolo conabor.

Ante omnia laudandum, ac omnibus Epiſcopis ſtrennè inculcandum eſt laudati noſtri Gregorii ad Hugonem Dienſem Epiſcopum, ſuum in Gallia Legatum, qui Guilielmum primum Angliæ Regem ob quoſdam in Normandia exceſſus tractarat duriùs, ſaluberrimum Reſcriptum: *Præfatum Regem in talibus ulterius ſine aſ-* L. 9. E-
ſenſu noſtro non exaſperet. Videtur enim nobis mul- piſt. 5.
tò melius atque facilius, lenitatis dulcedine ac rationis oſtenſione, quam auſteritate vel rigore juſtitiæ, illum Deo lucrari, & ad perpetuum beati Petri amorem poſſe provocari. Eandem Regulam Daimberto Senonenſi Epiſcopo, ſuo Metropolitæ, commendat Sactus Jvo Carnutenſis Epiſcopus: *Quia diſpenſationes rerum temporalium Regibus attributæ ſunt, & fundamentum populi & caput exiſtunt, ſi aliquando poteſtate ſibi conceſſa abutuntur, non ſunt à nobis graviter exaſperandi, ſed ubi Sacerdotum admonitionibus non acquieverint, Divino Judicio ſunt reſervandi; ubi tanto diſtrictius ſunt puniendi, quanto minus fuerint Divinis admo-* Epiſt.
nitionibus obnoxii. Orationibus potius quam excommunicationibus in ipſos agendum docet item Sanctus Hildebertus Archiepiſcopus Turonenſis, & adjungit: *Deus eſt, in cujus manu Re-* Epiſt. 67.
gum corda ſunt cerea. Quocumque ſibi placet, ea 68. 75.
ſolus inclinat: Alterat in quam vult formam. Et Alexandro tertio, ne Henricum ſecundum Angliæ Regem, de quibuſdam Eccleſiaſticæ libertatis quæſtionibus contendentem eum Sancto Thoma Cantuarienſi Archiepiſcopo, interdicat aut ab Eccleſia ſeparet, inſtantiſſimè per litteras apud Matthæum Pariſienſem exſtantes ſupplicat Gilbertus Londinenſis Epiſcopus, & adjungit: A. 1168.
Ne Eccleſias innumeras ſubverti miſerè doleatis, & tam Regem ipſum, quam innumeros cum eo populos à veſtra obedientia irrevocabiliter avertatis. Sanguis Regius tum ſe demum permittit vinci, cum viceris: Nec verecundatur cedere, cum ſuperavit. Antiſiodorenſem ac Aurelianenſem Epiſcopos, cum Philippo Auguſto Francorum Rege contendentes, ad pacificam tranſactionem exhortatus eſt etiam Innocentius tertius Pontifex, & adjecit cauſam: *Reges & Principes me-* L. 3. E-
lius nonnunquam vincuntur manſuetudine, quam piſt. 107.
rigore. Reges interioris hominis infirmitatem non plenè mortificatam & ſanatam habent, ideoque Eccleſiarum Præfecti multam illis debent charitatem & diſpenſationem.

Porrò hæſitatio illa, qua de Eccleſiæ ad Reges excommunicandos poteſtate, ejuſque ante Gregorium ſeptimum exercitio fluctuat Otho Friſingenſis Epiſcopus, caret fundamento. Ipſam didicit à neſcio quibus Henrici quarti Imperatoris Palponibus, adverſùm quos ad Herimannum Metenſem Epiſcopum ſcripſit laudatus Gregorius: *Eis qui dicunt Regem non debere* Lib. 4.
excommunicari, licet pro magna fatuitate nec reſpon- Ep. 2.
dere debeamus, tamen ne impatienter illorum inſi- Lib. 8. Ep. 21.
pien-

Digitized by Google

pientiam prætetire videamur, ad Sanctorum Patrum dicta vel facta illos mittimus, ut eos ad ſanam doctrinam revocemus. Fideles Reges affirmat eſſe Chriſti Domini oves, ac Matris Eccleſiæ ex Deo Patre filios, ideoque ab illius poteſtate non poſſe eſſe exemptos. Loquitur ex Sancti Ambroſii de tradendis Baſilicis ſermone: *Quid honorificentius, quam ut Imperator Eccleſiæ filius eſſe dicatur? Imperator enim bonus intra Eccleſiam, non ſuprà Eccleſiam eſt. Bonus Imperator quærit auxilium Eccleſiæ, non refutat.* Facundus Hermianenſis Epiſcopus elucidat: *Si Principes non alieni ſunt à*
Lib. 12. c. 5. *populo Dei, & pro ipſis quoque offertur ſacrificium, Sacerdotes etiam ipſorum peccata portent neceſſe eſt. Et ideò nec temeritati, nec arrogantiæ deputetur, ſi Sacerdos etiam Principem peccare prohibeat.* Facundiſſimè doctrinam hanc demonſtrat, & concludit: *Si Princeps quoque pro ſuis peccatis interceſſorem vult habere Sacerdotem, etiam in ſuis peccatis caſtigatorem ferre non dedignetur, ut pro ipſo intercedens poſſit audiri.* Quod ipſum in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos docet Sanctus Papa Gelaſius, confirmans exemplis Theodnſii Magni, Theodoſii ſecundi, Anthemii, Zenonis, ac Baſiliſci, Romanorum Imperatorum, nec non Hnnnerici Wandalorum in Africa, & Odoacri Herulorum in Italia Regis, quos à Sancto Ambroſio, Sancto Leone, Sancto Hilario, Sancto Simplicio, ac etiam à ſe, nec non à Sancto Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo demonſtrat fuiſſe correptos, compreſſos, ac etiam excommunicatos. Et in litteris ad Imperatorem
Ep. 13. Anaſtaſium docet Sacerdotium ac Imperium eſſe duas in Eccleſia ſupremas Poteſtates, ita tamen ut hæc illi ſubſit, ac debeat colla ſubmittere. Et hujuſmodi Patrum teſtimonia poſſint adduci plurima.

Nec deſunt exempla. Etenim Magnum Theodoſium fuiſſe à Sancto Ambroſio non publica tantum pœnitentia, ſed & excommunicatione punitum, diſertè in illius vita Paulinus Presbyter, in laudatis ad Dardaniæ Epiſcopos litteris Sanctus Gelaſius, & in trium Capitulorum Apologeticis libris docet Facuodus Hermianenſis. Summi Principis & de Reipublicæ hoſtibus triumphos, & hanc humilitatem inſigniter deprædicat, hanc iſtis præfert, & adjungit: *Piè*
Lib. 12. cap. 5. *admodum credidit, & ſapienter intellexit Theodoſius, quod non ex temporali poteſtate, qua fuerat etiam Sacerdotibus Dei præpoſitus, ſed ex eo pervenire poſſe ad vitam, quod illis erat ipſe ſubjectus.* Et infrà: *Non tale aliquid petimus corrigi, quale fuit quod excommunicatione ulciſcebatur Ambroſius. Illud enim, quamvis fuerit malè geſtum, creditum tamen erat Theodoſii poteſtati.* Affirmat Theodoſium non ob Chriſtianæ legis Eccleſiaſticam, ſed ob Auguſti officii civilem exceſſum fuiſſe ab Ambroſio excommunicatum, adeoque non ſolummodò Imperatorem Sacerdoti, ſed & ipſum Auguſtum Imperium Sacerdotio, etiam coactivè, ſubeſſe. Et hinc ad Comites ſuos, ut ab laudati Ambroſii perſecutione ceſſans procederet ad Eccleſiam, obſecrantes reſpondit Valentinianus ſecundus: *Si vobis juſſerit Ambroſius, vinctum me tradetis.* Et hanc non ſolius Ambroſii reverentiam, ſed omnibus Epiſcopis eſſe authenticam & communem poteſtatem, oſtendit laudatus Facundus: *Credendum eſt, ſi nunc Deus aliquem Ambroſium ſuſcitaret, etiam Theodoſius non deeſſet. Sed cum minor eſt exigendi fiducia, minor eſt reddendi devotio.*

De eodem Ambroſio pergit laudatus Presbyter Paulinus: *Maximum*, Gratiani Auguſti trucidatorem, atque invaſorem Imperii, *à communionis conſortio ſegregavit, admonens ut effuſi ſanguinis Domini ſui, & quod eſt gravius, innocentis, ageret pœnitentiam, ſi ſibi apud Deum vellet eſſe conſultum. Sed ille cum pœnitentiam declinat ſuperbo ſpiritu, non ſolum futuram, ſed etiam præſentem ſalutem amiſit, Regnumque quod malè arripuerat, fœmineo quodam timore depoſuit, ut Procuratorem ſe Reipublicæ nomine præfuiſſe confiteretur.* Etiam hic vides Auguſtum Principem ob civilem exceſſum fuiſſe excommunicatum. Quod item Calendion Patriarcha Antiochenus Zenonis Auguſti, in Chalcedonenſem Synodum prævaricantis, nomen è ſacris Dypticis raſerit, atque ita excommunicaverit, laudatus Gelaſius in laudatis ad Dardaniæ Epiſcopos litteris affirmat. Etiam illius Succeſſori Anaſtaſio, ſe à Felice tertio Pontifice ac omni Latina Eccleſia damnatum conquerenti, reſpondent in Commonitorio ad Fauſtum Magiſtrum idem Gelaſius, & in Apologetica Epiſtola Symmachus Pontifex ipſum à nullo penitùs, ſed à variis ſucceſſivè Pontificibus damnatum fuiſſe Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, cui ille communicando excommunicarit ſemetipſum. Quiſquis enim excommunicato communicabat olim, incurrebat contagium ejuſdem per omnia excommunicationis. Ex quo vides Auguſtum Principem non ſolum ab homine, ſed etiam à Canone poſſe excommunicari. Et eſt penitùs neceſſe. Alioquin Patrum Canones, quod ſuo tempore queſtus eſt Sanctus Thomas Cantuarienſis Epiſcopus, erunt ſimiles araneatum telis, quæ ſolas muſcas capiunt, & ab avibus diſrumpuntur. Si orbis totius Princeps Auguſtus ita poſſit ab Eccleſia percuti, quidni poſſint & privatarum gentium Reges? Et quidem Auguſtum Principem non à ſolo Romano Pontifice, ſed etiam ab Antiocheno, Mediolanenſi, ac aliis etiam Epiſcopis vides olim fuiſſe punitum. Antiqua enim Regula ipſum illius, in quo degebat pro tempore, loci Epiſcopo ſubjiciebat. Quæ Regula dudum etiam in Regnis viguit. Adeò viguit olim in Gallicana Eccleſia, ut ad Alexandri tertii Pontificis Reſcriptum, quo Henricum ſecundum Angliæ Regem vetuerat excommunicari per laudatum Thomam Cantuarienſem, & ab ejus poteſtate ad tempus exemerat, Ludovicus ſeptimus Francorum Rex fuerit graviter ſcandalizatus. Ajebat Sanctum virum ſua poteſtate non fuiſſe ſine culpa mutilandum. Exſtant authentica horum Acta apud Cæſarem Cardinalem Baronium. Poſteà tamen cuncti Latinæ Eccleſiæ Reges privilegia, per quæ nonniſi à Romano Pontifice poſſint excommunicari, ab Apoſtolica Sede obtinuerunt. Ea ſuo loco producentur.

Omnis

Omnis quæſtio eſt, An Romani Imperii, ac aliorum à ſeudali vel quovis quoad erectionem vel electionem alio Eccleſiæ jure independentium Regnotum, Auguſtos ac ſupremos Principes poſſint Romani Pontifices, vel alii Epiſcopi etiam degradare? Diſtinguenda eſt duplex degradatio, Directa, ac indirecta. Directa eſt ſuperioris in inferiorem per judiciale examen ſententia: & hujus Eccleſia nullam habet poteſtatem. Rectè enim in ſuorum adversùs Petrum Mogum Pſeudo-Patriarcham Alexandrinum Actorum Apologetico libro, ac in litteris ad Imperatorem Anaſtaſium Sanctus Pontifex Gelaſius affirmat ſolum Chriſtum Dominum, ac ejus quoſdam in antiquo Dei populo gerentes prænunciam figuram, fuiſſe Reges ſimul ac Sacerdotes, in novo autem Teſtamento diviſas penitùs ac diſparatas eſſe iſtas poteſtates, invicem ultró citroque & exemptas & ſubjectas. *Quantum*, inquit ad dictum Principem, *ad ordinem pertinet publicæ diſciplinæ, cognoſcentes Imperium tibi ſuperna diſpoſitione collatum, legibus tuis ipſi quoque parent religionis Antiſtites, ne vel in rebus mundanis excluſæ videantur obviare ſententiæ.* Quod ipſum in litteris ad Solitarios Sanctus Athanaſius, & in Epiſtola adversùs Andronicum ſuæ Provinciæ Præfectum Sanctus Syneſius Ptolomaidis in Pentapoli Epiſcopus, ac in variis locis tradit Iſidorus Peluſiotes. Romanum Imperatorem ex temporali poteſtate eſſe Dei Sacerdotibus præpoſitum ſcribit etiam Facundus Epiſcopus Hermianenſis. Et in litteris ad Leonem Iſaurum Imperatorem Gregorius ſecundus Pontifex: *Eccleſiis præpoſiti ſunt Pontifices à Reipublicæ negotiis abſtinentes. Et Imperatores ergò ſimiliter ab Eccleſiaſticis abſtineant.* Et in ſequenti Epiſtola: *Quemadmodum Pontifex introſpiciendi in Palatium poteſtatem non habet, ac dignitates Regias conferendi, ſic neque Imperator Eccleſias introſpiciendi, & electiones in Clero peragendi.* Supremum ergo Regem nequit Eccleſia evocare ad directum ſuper Regiæ poteſtatis uſu judicium, aut directè degradare.

Ep. 57.

Lib. 12. cap. 5.

Epiſt. 1.

Degradatio indirecta fit per injectionem pœnæ aut pœnitentiæ alicujus Eccleſiaſticæ, cujus humilitas inducat incapacitatem ad Regnum. Qua via poſſint etiam Clerici & Epiſcopi degradari. Pleriſque enim olim Orthodoxis Africæ Epiſcopis fuiſſe à Donato in Caſis nigris Epiſcopo, aliiſque Donatiſtis impoſitam pœnitentialem manum, atque ita illos factos eſſe irreparabiliter irregulares ac exauctoratos, teſtatur & queritur Sanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus. Pœnitentialis manus tanta erat humilitas, ut etiam lapſis ac degradari dignis Sacerdotibus ac Diaconis imponi non poſſet ob Hierarchici Sacramenti reverentiam. Et quiſquis ipſam, etiam innoxius, ac per violentiam acceperat, deinceps per nullam diſpenſationis gratiam poterat eſſe Hierarcha. Præfatus Donatus, nullius Provinciæ Primas, ſed modici in Numidia Oppidi Epiſcopus, licet non directo judicio, iſta tamen indirecta via potuit Collegas degradare. Potuit validè, ſed non legitimè: Quòd humilem iſtam manum non ſolùm integris, ſed etiam lapſis Hierarchis imponi Apoſtolica traditio non permittat. Et hinc ipſum, quod lapſis licet Epiſcopis eam à ſe impoſitam confiteretur, Melchiades Pontifex Synodaliter damavit. Percuſſos à ſe Epiſcopos ille lapſos & traditores, alii adfirmabant fuiſſe ſtantes & integros. Varii facti operoſam quæſtionem diſcutere, & tempus abſumere Pontifex noluit, ſed turbulentum hominem ex dicta confeſſione damnavit.

Ejuſmodi indirectam Imperatorum ac Regum degradandorum viam mater Eccleſia habet non ſolummodò validam, ſed & legitimam. Eam apud Lambertum Schafnaburgenſem adduxerunt Saxoniæ Epiſcopi & Proceres, aſſerentes Henricum quartum Imperatorem tanta *facinora patraſſe, quæ ſi ſecundùm Eccleſiaſticas leges judicarentur, & conjugium, & militiæ cingulum, & omnem prorsùs ſæculi uſum, quantò magis Regnum abdicare cenſeretur.* Locuti ſunt ex Siricio Pontifice, qui Himerio Tarraconenſi Epiſcopo reſcripſit militiæ cingulum poſt actam publicam pœnitentiam nullatenus poſſe reſumi, reſumptionem eſſe relapſum, ideoque reſumptoribus ſecundam pœnitentiam non eſſe credendam. Et ex litteris Sancti Leonis Magni ad Ruſticum Metropolitam Narbonenſem: *Contrarium omninò eſt Eccleſiaſticis regulis, poſt pœnitentiæ actionem redire ad militiam ſæcularem.* Et de neſcio quo ad publicam pœnitentiam damnato Wimaro ſcripſit ad Rivoladum Epiſcopum Nicolaus primus Pontifex: *Arma*, utique poſt peractam pœnitentiam, *non ferat, niſi contra Paganos.* Exceptio iſta erat gratioſa diſpenſatio: Quod nempè avitus Eccleſiaſticæ diſciplinæ rigor tunc ſolvi cœpiſſet. Hinc & Rudolpho Bituricenſi Archiepiſcopo, de talibus, quos non niſi cum gravioris lapſus, & deſperationis periculo poterat compeſcere, militiæ reſumptoribus conſulenti, idem Pontifex reſpondit crimina eſſe varia, varias perſonarum & locorum circumſtantias, indulgetque facultatem diſſimulandi. Cujus pietatis quaſdam adhuc reliquias ſuperfuiſſe noſtri ſeptimi Gregorii tempore, lucet ex Epiſtola ad Britonum Epiſcopos ac Proceres, ex ejuſdem quinta Romana Synodo, & ex Melphitana Urbani ſecundi. Publica pœnitentia erat ſanctioris deinceps vitæ profeſſio ſolemnis, item publicum in cilicio ſaccum, pulverem, geniculationem ad fratrum pedes, aliamque multam publicam humilitatem includebat, ac proindè à conjugio, negotiatione, publicis judiciis, quavis militia, aliiſque peccati pericula comportantibus functionibus jubebat ceſſare, & militaris balthei dignitate reddebat indignum. Hæc dignitas præſertim reſidet in Regio diademate, ideoque longè magis ipſo humilitas iſta privabat. Ita in chartula, quam Imperatori Lothario porrexit in Compendienſi Conventu, docet etiam Sanctus Agobardus Metropolita Lugdunenſis. Erudita charta eſt videnda. Idipſum demonſtrat duodecima Toletana Synodus: Hac de cauſa Wambam Regem juſſit Regno cedere, & Eringii exaltationem comprobavit.

A. 1073.

Cap. 12.

Epiſt. 5.

Epiſt. 36. cap. 4.

Lib. 7. Ep. 10.

Cap. 1.

Adducta Nicolai Pontificis & Agobardi teſtimonia oſtendunt hanc diſciplinam viguiſſe etiam in Gallicana Eccleſia. Agit namque Agobar-

dus

Digitized by Google

dus de iſta Synodo, in qua & ipſe, & Ebbo
Remenſis, & alii Galliarum Epiſcopi Ludovi-
cum Pium Imperatorem ac Regem coegerunt ad
publicam pœnitentiam, armis & baltheo diſcin-
xerunt, atque ita degradarunt. Et quidem
non ob cauſam Eccleſiaſticam, ſed ob varios in
Regni adminiſtratione exceſſus, & Judithæ
Imperatricis cum Bernardo Tholoſano Comite
ſuſpectam conſuetudinem, de qua apud Stepha-
ni Baluzii in Agobardum notas ſcribit Odo
Aribertus: *Filius Bernardi vulgò credebatur Ca-
rolus Calvus*, Francorum Rex, *& os ejus mirè
ferebat, natura adulterium maternum prodente.*
Quam infamiam exſtinguere ſperans Carolus,
Bernardum propria manu doloſè contra datam
fidem Tholoſæ obtruncavit. Aliis etiam exceſſi-
bus Bernardus fœdabat Palatium. Ludovici cri-
men erat, quòd nimium mollis iſta non crede-
ret, aut certè diſſimularet, & iſtis ſordibus non
expurgaret Regiam domum. Hinc ejus ex prio-
ri thoro filii Lotharius ac Ludovicus detulerunt
ad Epiſcopos, hi ipſum ac ſimul adulteram
tractaverunt jam dicto modo, & hanc in Sanctæ
Radegundis Pictavienſi, illum in Sancti Medar-
di Sveſſionenſi Monaſterio ad perpetuam pœni-
tentiam clauſerunt. Largè hæc videre poſſis apud
varios Francicarum rerum Scriptores. De dictis
A. 833. filiis & conſpirantibus Epiſcopis ſcribit Ludovi-
ci Aſtrologus: *Damnatum & abſentem & inau-
ditum, neque confitentem, neque convictum, ante
corpus Sancti Medardi Confeſſoris arma deponere co-
gunt, pullaque veſte indutum, adhibita magna cu-
ſtodia, ſub tectum quoddam detrudunt.* Utique ad
perpetuam ac irrevocabilem pœnitentiam. Epi-
ſcopale exauctorationis Decretum ſic habet:
*Poſt criminum confeſſionem, chartulam ſuorum rea-
tuum & confeſſionis, ob futuram memoriam, Sacer-
dotibus Ludovicus tradidit, quam ipſi ſuper Altare
poſuerunt, ac deindè cingulum militiæ depoſuit, &
ſuper Altare collocavit, & habitu ſæculi ſe exuens,
habitum Pœnitentis per impoſitionem manuum
Epiſcoporum ſuſcepit, ut poſt tantam talemque
pœnitentiam nemo ultra ad militiam ſæcularem
redeat.* Iſtos Epiſcopos nullus umquam notavit,
quod ſibi poteſtatem uſurpaſſent, ſed dumtaxat
quòd ipſam ſine legitima cauſa exercuiſſent in
innoxium. Ludovicus enim de cunctis ſuis ex-
ceſſibus egerat ſecretam pœnitentiam, ideoque
ad publicam non poterat cogi: *Quoniam Foren-
ſes leges contra unam culpam bis non invehunt, &
noſtra lex habet bis non judicari delictum.* Et ad Ni-
colaum Pontificem de Lothario ac Ludovico fi-
liis ſcripſit Tricaſſina Synodus: *Ut populo credi-
bile poſſet fieri, quod meritò fuerat à Regno expul-
ſus, in Imperatorem quædam crimina conficta
fuerunt*, atque ità ad publicam pœnitentiam
fuit addictus. Iniquiſſimæ ſententiæ etiam ipſe
Ludovicus fuit adeò reverens, ut Regni Proce-
ribus, ipſam non Epiſcopale judicium, ſed la-
trocinale convitium aſſeverantibus, ideoque ar-
morum ac diadematis reſumptionem ſuadenti-
bus, acquieſcere non præſumpſerit. *Imperator*,
A. 834. inquit laudatus Apologus, *quamquam modo dicto
Eccleſiæ communione ejectus eſſet, tamen præprope-
ræ acquieſcere ſententiæ, & in Eccleſia Epiſcopali
Miniſterio reconciliari, & ab Epiſcopis rurſum armis
accingi voluit.* Et materiæ & formæ cauſa ini-
quam atque nullam ſententiam ab ipſis iſtis Epi-
ſcopis, aut certè à majori Synodo caſſari voluit,
atque ita cum ſua tandem uxore reparari in Re-
gnum. Et ità omninò fuit reparatus. De caſſan-
da juſta ſententia nemo vel cogitaſſet.

Cæſariem, cincinnos, & cirros alere atque
ornare cuncti plerarumque olim gentium no-
biles præſertim ac milites conſueverunt. Hinc
in Canticorum Cantico etiam ſponſus laudat
ſuos cincinnos. Et de ſumma Hanonis Regis
Ammunitarum in Sancti Regis David Legatos
injuria habet primus liber Paralipomenon: *Ha-* Cap. 10.
non pueros David decalvavit & raſit. Et de Aſſy-
riorum Rege Sennacherib: *Reverſus eſt cum igno-
minia in terram ſuam.* Exponunt Hebraicæ apud
Sanctum Hieronymum traditiones: *Tradunt* Cap. 32.
*Hebræi illi caput & barbam raſam ab Angelo in
ignominiam.* Et in libro de velandis Virginibus
Tertullianus memorat Germanorum cirros, de
quibus in libello de ipſorum moribus etiam Cor-
nelius Tacitus: *Inſigne gentis eſt obliquare cri-* C. 10.
nem, nodoque ſubſtringere. Cirri enim ſunt cin-
cinni in nodum torti. Et in Ezechielis Pro-
phetæ Commentariis Sanctus Hieronymus ſcri-
bit raſa capita Iſidis ac Serapidis Sacerdotibus,
dimiſſam verò comam eſſe propriam militanti-
bus, Barbaris, atque luxurioſis. Et in alio
ibidem loco: *Calvicium capitis luctus eſt ſignum,* C. 44.
*quandò perdit decorem cæſaries, & pulchritudinem
comarum amittimus.* Et hinc gentis ſuæ captivi- C. 7.
tatem prænuncians ac deplorans Propheta ait
in univerſis capitibus futurum *calvitium*. Eadem
de cauſa clamat Jeremias Propheta: *Tonde ca-* C. 7.
pillum tuum. Exponit laudatus Hieronymus:
*Apud veteres hæc erat omnium conſuetudo lugen-
tium, tondere cæſariem.* Hinc & percuſſus à
Domino Propheta Job ſeipſum totondit. Quod
comam circumtotonderit, affirmat in Encomia-
ſticis ejus ſermonibus Sanctus Joannes Chriſoſto-
mus, & adjungit: *Nunc inter nos multi flentes
nutriunt comam, ille autem abſcidit. Quare? Id* Serm. 3.
*nimirum eſt propoſitum ei qui flet, ut contrariam
in formam conſtituat habitum. Ubi honoratur co-
ma, ſignum eſt fletus tonderi. Ubi verò tondetur,
fletus ſignum eſt non tonderi.* Quod ipſum in
laudato Sancti Jeremiæ Commentario adjungit
Sanctus Hieronymus. Reſpiciunt ad datum Co-
rinthiis ab Apoſtolo Canonem: *Vir ſi comam* C. 11.
nutriat, ignominia eſt illi. Exponit in ſuorum ad
iſtam Epiſtolam Commentariorum præfatione
laudatus Chryſoſtomus: *Multi inter Corinthios
circumibant & vagabantur comati, quos jubet Apo-
ſtolus tonderi.* Et in vigeſima ſexta Homilia: *Vi-
ri comam alebant, ut qui verſarentur in Philoſophia,
quod quidem erat legis Græcorum.* Et infrà: *Et-
iamſi tunc contendebant Corinthii, nunc univerſus
orbis terræ hanc legem admiſit & cuſtodit. Tanta eſt
potentia Crucifixi.* Orbis admiſit ab Apoſtolo præ-
dicatum Judaicorum Sacerdotum morem, de
quo Propheta Ezechiel: *Capite ſuum non radent,* C. 44.
*neque comam nutrient, ſed tondentes attondebunt
capita ſua.* Ex eadem lege Sanctus Syneſius lau-
dat hunc verſum: *Nullus capillum, quin Cinædus* Epiſt. 104.
ſit,

ſit, fovet. Et de Sancto Abbate Apollo ſcribit
in Lauſiaca hiſtoria Palladius Epiſcopus Heleno-
C. 52. politanus: *Multum reprehendebat eos, qui comam
nutriebant*. Et hinc vides Apoſtolicam legem
in Antiocheno, ubi Sanctus Joannes Chryſoſto-
mus docuit, Patriarchatu fuiſſe quidem rece-
ptam, non tamen in aliis ubique regionibus.
Et in ſuis ſuper Apoſtolicam ad Galatas Epi-
ſtolam commentariis ſcribit Sanctus Hierony-
Præf. l. 2. mus: *Corinthios notat Apoſtolus, quod viri comam
nutriant. Hoc ex parte uſque hodie permanere, non
poteſt dubitare qui Achajam viderit*. Quem morem
etiam in Meſopotamiæ Monachis permanſiſſe no-
L. 80. 81. tat in Panario Sanctus Epiphanius, & in libro
de Monachorum Opere Sanctus Auguſtinus.
Quin & Sanctus Jacobus Domini frater num-
quam fuit ferro detonſus.

Avitum morem Pagani pertinaciſſimè reti-
nuerunt. Etenim in quæſtionibus ſupra Levi-
Quæſt. 28. tici librum ſcribit Theodoretus: *Moris eſt apud
Græcos capita puerorum non attondere, ſed ſine-
re capillos promitti, & hos poſteà Dæmonibus
dedicare*. Et Diodorum Alexandrinæ Eccleſiæ
Presbyterum, quod puerorum cirros liberiùs
detonderet, fuiſſe à Gentilibus crudeliſſimè tru-
cidatum teſtatur Ammianus Marcellinus. Et
raro ſeſe, contra fidelium Antiochenorum mo-
rem, tonderi affirmat etiam in Miſopogone
Julianus Auguſtus. Et Perſas, cùm exploratu-
ri atque incogniti intrarent Romani Imperii fi-
nes, caput totondiſſe ſcribit Sanctus Joannes
Chryſoſtomus, ut nempè Romani viderentur.
Et in libro de velandis Virginibus Tertullianus:
*Sæculum, æmulum Dei, ita Virgini cæſum capillum
C. 7. decori mentitur, quemadmodum & puero permiſſum*.
Verè Dei æmulum: Nam juxta Dei Apoſtolum
permiſſus capillus Virginem, puerum decet cæ-
ſus. Et hinc Saracenos hac periphraſi expreſſit
C. 9. Propheta Jeremias: *Attonſi ſunt in comam*.
Quod contra omnium Orientalium morem at-
tonderent cæſariem: Hinc item in luctus, di-
minuti capitis, damnationis, aut alterius
ignominiæ characterem comati Gentiles ſe ipſos,
ſuos ſervos, capitales reos, aliaſque viles per-
ſonas aut decalvabant aut detondebant. No-
ſtros ad metalla damnatos Confeſſores ac Marty-
res frequenter ita tractarunt. Plures enim habe-
mus epiſtolas, quibus Sanctus Cyprianus, & Pa-
tres alii ipſos ad patienter ſufferendam ſemi-tonſi
capitis ignominiam ſtrenuè hortantur. Eam pri-
mus fuiſſe paſſus dicitur Sanctus Petrus Apoſto-
lus, atque ita ipſam eſſe unam ex cauſis & origi-
nibus Clericalis tonſuræ.

Permiſſi capilli morem conſtantiſſimè reti-
nuerunt etiam Chriſtiani Francorum Proceres,
ac præſertim Reges. Etenim de Clodomiro
Rege per Burgundiones occiſo ſcribit Aga-
thias Smyrnenſis: *Eo cadente, mox Burgundio-
nes, animadverſa coma profuſiore, quæ illi ad ter-
gum protendebatur, ſenſerunt hoſtium Ducem ſe oc-
cidiſſe. Neque enim fas erat Francorum Imperatori-
bus comam tondere, ſed à puero intonſi manent,
atque adeò ut à tergo his deſiuant crines. Nam à
fronte diſcriminati utcumque feruntur. Nec ſanè Tur-
carum more Barbarorumque impexi & ſqualidi, ſor-
didioreſque capilli his ſunt, vel aliàs calamiſtrati,
& indecenter perplexi, ſed varia his ſuperinfundunt
unguenta, & diligenter pectendo expoliunt. Idque L. 1.
perindè præcipuum ac Regium decus conſtitutum eſt,
ſolis ut Regibus permittatur. Nam ſubditi circum-
tonſi ſunt omnes, nec prolixior his coma conceditur*.
Quod ipſum tradit Sanctus Gregorius Turonen- L. 2. c. 9.
ſis Epiſcopus, aſſerens Francis eſſe Reges crini-
tos. Et hinc apud ipſum de Clodoveo Childerici
Regis filio, in Matronam flumen demerſo, di-
cit homo plebejus, fortuitus illius piſcator: *Cùm* L. 8. c. 10.
*ignorarem quiſnam eſſet, à prolixa cæſarie cognovi
eſſe Clodoveum*. Quòd nempè ſoli Regii pueri
geſtarent cæſariem. Etiam de Gundebaldo adole-
ſcente, ac ejus patre Rege Clotario, ipſum ſup-
poſititium aſſerente, ſcribit laudatus Gregorius: L. 6. c. 24.
*Viſo Gundebaldo, Clotarius juſſit tonderi comam
capitis ejus, dicens, Hunc ego non generavi*. Cæ-
ſariem fuiſſe Regium ornamentum affirmat item
in Magni Caroli vita Eginardus. Rex clarior
eſt, quàm ut demonſtretur. Ejus auctorem alii
Pharamondum ipſum, alii aſſeverant fuiſſe Re-
gem Clodionem.

Quòd tamen ſoli Reges geſtarent ornamentum
iſtud, Agathias omninò errat. Etenim non
ſoli Theodorico Regi, ſed etiam ejus domus
Majori Eborino fuiſſe detonſam cæſariem, atque
ita utrumque recipiendæ ſuæ dignitatis factum
inhabilem, Sancti Leodegarii Auguſtodunen-
ſis Epiſcopi vita, aliique Francorum Scriptores
antiqui teſtantur. Et de Droctulpho, Regiorum
filiorum Præfecto, ſcribit laudatus Gregorius:
Childebertus Rex Droctulphum, inciſis capillis & L. 9. c. 38.
auribus, ad vineam excolendam delegavit. Etiam
Thaſſilonem Bavariæ Ducem à Carolo Magno
fuiſſe cæſarie mulctatum norunt omnes Francica-
rum rerum periti. Quod capillis vitam redeme- A. 788.
rit, teſtatur in Annalibus Eginardus. Et à Ludo-
vici Pii filiis non ſolùm Patrem & Novercam Ju-
ditham, ſed etiam hujus fratres Conradum &
Rudolphum fuiſſe detonſos, habes apud Anna-
liſtam Aſtrologum, ac Marianum Scotum. De A. 831.
reſtituto Ludovico, & in ipſum conſpiratoribus
ille addit: *Imperator Laicos præcepit locis opportu-
nis attonderi, Clericos verò in convenientibus Mo-
naſteriis cuſtodiri*. Iſti Laici erant varii Francorum
Proceres. Et Childebertus atque Clotarius Fran-
corum Reges, duos nepotes ſuos Regno ineptos
reddituri, de modo conſultant apud laudatum
Gregorium, ipſorumque aviæ, ſuæ matri,
Reginæ Crothildi dant hanc optionem: *Utrùm
inciſa cæſarie ut reliqua plebs habeantur, an certè his
interfectis Regnum Germani noſtri inter noſmetipſos
æqualitate habita dividatur*. Verba iſta, *Ut reli-* L. 3. c. 18.
qua plebs, demonſtrat cæſariem ſoli plebi fuiſſe
interdictam.

Iſtius Barbariei adminiſter fuit neſcio quis Ar-
cadius, altera evaginatum gladium, altera ma-
nu portans forcipem, reſponditque præfatæ
Crothildis: *Satius mihi eſt, ſi ad Regnum non eri-
guntur, mortuos eos videre quam tonſos*. Tonſu-
ra quippè reddebat Regni incapacem. Etiam
de Godefrido Lotharingiæ Duce, in Conradum
ſecundum Imperatorem rebellante ſcribit Lam-
bertus Schafnaburgenſis: *Poſt modicum ſa-* A. 1046.

ēli eum in tantum pœnituit, ut publicè ſe verberari faceret, & capillos ſuos, ne tonderentur, multa pecunia redimeret, ſumptus ad reædificandam, quam exuſſerat, Virdunenſem *Eccleſiam daret, & in opere cæmentario per ſeipſum plerumque, vilis mancipii miniſterio functus, deſerviret.* Nempè neque publica fuſtigatio, neque cœmentaria humilitas, ſed ſola tonſura reddebat inhabilem ad retinendum Ducatum. Et Hildericum, ultimum è Merovingia familia Regem, ne ad Regnum reſpirare poſſet, quis neſciat fuiſſe detonſum?
C. 13. Fuiſſe in Audomarenſi Cœnobio detonſum affirmat Chronicon Monaſterii Fontanellenſis. Et de ultimo Longobardorum Rege Deſiderio, ac ejus triumphatore Carolo Magno habet magnum Belgii Chronicon: *Carolus Deſiderium in Fran-*
Fol. 38. *ciam miſit, eumque juſſit in Eccleſia Sancti Dionyſii tonderi.* Et de Ludovico Pio Imperatore, Pippinum filium ſuum per Drogonem Metenſem
A. 853. Epiſcopum parante tonderi, ſcribit Abbas Regino: *Paternis votis Lotharius, frater ejuſdem pueri, nequaquam permiſit eum attonderi, ſed abſtraxit de manu patris. Erat enim puer ingentis pulchritudinis.* Hinc ipſum noluit fieri Regno ineptum. Et tribus ſuis filiis Regna dividens Carolus Magnus, nepotes à patruis non ſolùm occidi aut mutilari, ſed etiam tonderi vetuerat, niſi ex judiciali ordine. Imò nec filios à patre. Innumera ſunt hujuſmodi apud antiquos Francorum Annales exempla.

Etiam apud Gothos, quorum factioſa plebs Regem frequenter invaſit ac violenter totondit, viguit hæc diſciplina. Quare abuſum iſtum fuiſſe Gothicæ gentis graviſſimum morbum, rectè
C. 82. advertit Appendix Sancti Gregorii Turonenſis. Apud Longobardos item, Burgundos, Anglos, aliosque Barbaros idem mos fuit graſſatus. Etiam in Imperio Conſtantinopolitano: Byzantina hiſtoria eſt pleniſſima exemplorum. Ipſum hauſit ex Romano Imperio. Etenim de Imperatore Juliano, adhuc adoleſcente, & affectati Imperii apud Conſtantium conſobrinum ſuſpe-
L. 3. c. 1. cto, ſcribit Socrates: *Julianus, quo ſuſpicionem vitaret, abraſa cute vitam Monaſticam ſimulavit.* Alii volunt ipſum Conſtantii juſſu fuiſſe detonſum in Clericum Eccleſiæ Nicomedienſis. Et de Baſiliſco Cæſare, Armati Ducis filio ſub Imperio Zenonis, in Photii Bibliotheca habet Candi-
L. 79. dus Hiſtoricus: *Puer ex Cæſare inter Lectores profiteri cœpit.* Utique poſt Patris crimen & cædem ita profiteri juſſus à Principe. Et de Martiano Tyranno, Anthemii Imperatoris filio, *Martianus ordinatus eſt Presbyter.* Quæ latiùs exponit Evagrius Epiphanienſis. Dejectos & captos, ac vita gratioſè donatos Imperii invaſores, quo ad Majeſtatem nulla ipſis deinceps vel rima hiaret, Auguſti Principes, quandoque ſimpliciter decalvari, quandoque in Monachos, quandoque in Clericos aut Epiſcopos jubebant detonderi. Et poſterior hæc tonſura erat honorifica, & ſingularis gratia, non ſervilis aut ignominioſa. Qui mos à Conſtantini Imperio & Chriſtiana pietate videtur exortus. Et de ipſo in ſuis ad Canonicas Sancti Baſilii Epiſtolas Commentariis ſcribit
C. 49. Theodorus Balſamon: *Qui Imperatoria auctoritate tondentur, transformari non poſſunt aut habitum mutare, ſed erunt neceſſariò Monachi, etiamſi vi tonſi fuerunt.* Violenter injectum hujuſmodi Monachatum aut Clericatum non niſi ex Synodalis judicii auctoritate poſſe excuti, pluribus oſtendit in Commentario tertii Canonis Ancyrani. Uti pœnitentialis manus ad Clerum, ita hæc, licet violenta, tonſura ad Laicum Principatum reddebat ineptum. Regiæ in Francia domus Præfectus Ebroinus ob ipſam proprio motu excuſſam paſſim titulatur alter Julianus Apoſtata.

Porrò & Monaſtica, & Clericalis tonſura ſunt palàm pœna Eccleſiaſtica, ideoque à Regibus ac populis peti quidem conſuevit, infligi tamen numquam potuit, niſi per auctoritatem ac manum Epiſcopalem. Quòd Francorum Rex Hildericus per Apoſtolicam Zachariæ poteſtatem detonſus fuerit, Regino Abbas in Annalibus,
in Caroli Magni vita Eginardus, aliique Fran- A. 749.
corum Annales teſtantur. Et de Pippino Aquitaniæ Rege, Ludovici Pii nepote ex Pippino filio, Regnum malè adminiſtrante, habet ſe-
cunda Synodus Sveſſionenſis: *Concilio Reveren-* C. 5.
diſſimorum Epiſcoporum & Procerum attonſus, & in habitu Monaſtico ad Sancti Medardi Monaſterium cuſtodiendus & docendus deductus eſt. Ad preces patrui Caroli Calvi Regis, & juxta Magni Caroli Decretum, qui nepotes ſuos non niſi ſervato judiciali ordine ſanxerat tondendos. Ejuſdem Pippini patrem Pippinum à patre Ludovico Pio tondendum fuiſſe traditum Drogoni Metenſi Epiſcopo, & à Lothario fratre liberatum, ſuprà audivimus ab Abbate Reginone. Et Michaeli Auguſto, matrem Theodoram & ſorores tonderi jubenti, apud Nicetam Paphlagonem reſpondit Sanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Hoc à me fieri nefas eſt. Nam Eccleſiæ gubernacula, ſacramque Sedem cùm ſuſciperem, fidem jurejurando meam per ſcriptum adſtruxi, numquam me Imperio veſtro poſiturum inſidias, vel conſilium ejuſmodi agitaturum. Et verò nunc quod Reginarum eſt facinus, quæque in illis cauſa, ut Majeſtas veſtra adversùm eas talia machinetur?* Hinc primum, ex quo miſeranda Photiani ſchiſmatis calamitas tandem erupit, Bardæ Cæſaris in Sanctum Ignatium fuiſſe natum odium, teſtantur laudatus Nicetas, Michael Monachus atque Syncellus, & ipſe Ignatius in ſua appellatione ad Sanctum Pontificem Nicolaum. Errant enim qui Epiſcopos quoad tonſuram hanc exiſtimant fuiſſe datæ per Principem ſententiæ meros executores: Erant ipſi Judices, & cum plena cauſæ notitia dabant ſententiam. Hinc eandem tonſuram non potuiſſe ſine Synodali judicio excuti dixit Theodorus Balſamon: Quod nempè Epiſcopale judicium non niſi per Synodum poſſit ſolvi. Igitur hac etiam via Epiſcopi ſupremos Reges ac Imperatores frequenter degradarunt.

Verùm & tonſura hæc, & publica item pœnitentia jam pridem abierunt in diſſuetudinem, atque ità oritur quæſtio, An iſta Epiſcoporum poteſtas ſit cum ipſis exſtincta? Reſpondeo non eſſe. Publica enim pœnitentia aliud non fuit quàm aggregatum variarum Canonicarum pœnarum, quæ uti olim conjunctim, ità hodiè diviſim

ſim omninò poſſint enormibus præſertim criminibus infligi. Laxata diſciplina Matrem Eccleſiam ſua poteſtate non ſpoliavit. Ita poſt interpolatam publicam pœnitentiam fœdiores quidam inceſtuoſi dudum adhuc fuerunt privati omni jure ineundi matrimonii. Et quidam capaces jure negotiandi. Et noſtri ſeptimi Gregorii tempore vigebat Regula, quæ Regem anno integro in Papali excommunicatione ſordeſcentem exuebat omni jure Regni. Nemo tunc Chriſtianus de ipſa dubitabat. Et etiamnum in Gallia vigere legem, quæ nullum Hæreticum regnare permittat, affirmat Jacobus Auguſtus Thuanus. Ex hac Henricus quartus nuper non niſi facta ſolemni fidei profeſſione admiſſus fuit ad Regnum. Et de Imperatore, Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus, Comitibus, cunctiſque aliis Laicis Poteſtatibus, duellis in ſua terra locum permittentibus, ſtatuit Sacroſancta Tridentina Synodus: *Eo ipſo ſint excom-*
Seſſ. 25. cap. 19. *municati, & juriſdictione ac dominio civitatis, caſtri, aut loci, in quo vel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab Eccleſia obtinent, privati intelligantur, & ſi feudalia ſint, directis dominis ſtatim acquirantur*. Et de ipſis duellantibus ac eorum patrinis: *Excommunicationis, ac omnium ſuorum bonorum proſcriptionis, & perpetuæ infamiæ pœnam incurrant*. Non minorem in totum Regnum, quàm in unam ejus Civitatem, non item minorem in directum, quàm in utile ipſorum dominium Eccleſia habet poteſtatem. Uti ergò utili ac feudali, ita directo unius civitatis, adeoque & totius Regni dominio poteſt omninò privare. Hinc enim utroque ipſos, ſi quidem Reges forent, exuit cum ſuis patrinis duellantes. Generalis eſt enim iſte Canon, adeoque non ſolam plebem, ſed & ipſos Reges comprehendit. Niſi quis dicat ipſum ſimilem aranearum telis, ſolas muſcas capientibus, & per aves conſuetas lacerari. Attamen non de Regibus, ſed de ſolo Germanico Imperatore Gregorius noſter dictavit.

CANON XIII.

QUòd Papæ liceat de Sede ad Sedem, neceſſitate cogente, Epiſcopos tranſmutare.

Scholion.

EPiſcoporum non ſolam tranſmigrationem, ſed & translationem, uti & Apoſtolicis Canonibus adverſam, rigidiſſimè olim damnavit Nicæna Synodus. Damnavit adversùm Arianos, Patriarchales omnes atque alias eminentiores Cathedras hac arte conatos invadere. Eandem ab Euſebiana ipſorum factione non derelictam, variaque fraude fucatam laica communione etiam in fine privavit Synodus Sardicenſis. Nec ſine fundamento. Epiſcopi enim ſine competenti cauſa translatio eſt ſpirituale adulterium, nequaquam minus carnali, cui eandem pœnam antiqua Eccleſiæ diſciplina inflixit. A vitio iſto alieniſſima ſemper fuit omnis olim Latina Eccleſia, præſertim Romana. Et hinc Imperator Baſilius, quo octavam Synodum, à Venerabili Marino Romanæ Eccleſiæ Diacono, Adriani ſecundi Pontificis Legato, ac ejus poſteà ſucceſſore, celebratam ac rigidiſſimè confirmatam exſufflaret, dixit laudatum Marinum fuiſſe translatum, ideoque illegitimum Pontificem atque intruſum. Reſpondit verò Stephanus ſextus Pontifex: *Qui dicunt Marinum antea fuiſſe Epiſcopum, ideoque ad aliam Sedem non potuiſſe transferri, oſtendant hoc*. Et in litteris ad laudatum Stephanum Stylianus Neocæſareæ Metropolita: *Illa quæ contra integerrimum ac revera ſanctiſſimum Papam Marinum confinxit Photius, quo loco ponis? Quæ te non ignorare certò ſcimus, quemadmodum & litteræ tuæ ad Baſilium Imperatorem noſtrum declarant*. Affirmat translationem ex cauſis poſſe fieri, attamen Marinum nullatenus fuiſſe translatum: Photii id eſſe figmentum. Primus enim translatus Pontifex fuit Formoſus, Portuenſis antea Epiſcopus, iſtaque novitas tot horrendis ſcandalis dedit anſam. Palmare defuncto Formoſo à Sergio tertio impoſitum crimen audi à Luitprando Diacono Ticinenſi: *Cùm Por-*
tuenſis eſſes Epiſcopus, cum ambitionis ſpiritu Ro- L. 5. c. 8.
manam univerſalem Sedem occupaſti. Quin & illum adhuc vivum ob attentatum iſtum ambitum damnarat in ſua Romana Synodo Joannes Octavus. Et Sergius tertius & Stephanus ſeptimus voluerunt omnem translationem eſſe adulterinam atque damnatam intruſionem. Et in Romana ſua Synodo ſtatuit Joannes nonus: *Quia neceſſitatis cauſa de Portuenſi Eccleſia Formoſus pro vitæ merito ad Apoſtolicam Sedem provectus eſt, ſtatuimus & omninò decernimus, ut id in exemplum nullus aſſumat, præſertim cùm Sacri Canones hoc penitus interdicant, & præſumentes tanta feriant ultione, ut etiam in fine Laicam eis prohibeant communionem*. Laudat Canonem Sardicenſem. Etiam Joannis decimi & Joannis decimi tertii translationem notant graviſſimi Scriptores.

res. Maculoſos Pontifices per Laicam Principum violentiam ſuſtinuit tunc Apoſtolica Sedes, ideoque & increvit iſtud malum. Nam & Clemens ſecundus, ad ipſam repurgandam datus ab Henrico tertio Imperatore, antea fuerat Suigderus Epiſcopus Bambergenſis. Ipſe interim ad Joannem Pæſtanum Epiſcopum Salernitanæ Metropoli incardinandum potuit ægerrimè induci, nullamque deinceps translationem voluit fieri, niſi ob cauſam neceſſariam, *ex qua oriatur major utilitas, ſicut major aſſumitur Sedes*. Attamen ejus uſque ad ſeptimum Gregorium plerique ſucceſſores fuerunt tranſlati, atque ita malum adeò crevit, ut quaſi non potuerit eradicari. Gregorius poteſtate iſta eſt parciſſimè uſus: Nullum umquam tranſtuliſſe legitur, niſi Hugonem ſuum in Gallia Legatum ex Dienſi Eccleſia ad Lugdunenſem. Nequidem à Cardinali Bennone fuit hac in parte notatus. Quare videns morem auferri non poſſe, reduxit ad antiquos Canones, ſanciens poſſe fieri, verùm ex ſola neceſſitate, & per ſolam Apoſtolicam Sedem. Et hinc Henrico primo Anglorum Regi, volenti Herveum Bancorenſem Epiſcopum transferri ad Eccleſiam Lexovienſem, reſpondit

L. 3. Epiſt. 126. Sanctus Anſelmus: *Hoc facilè fieri non intelligo*. Ait opus eſſe magna cauſa, utriuſque Metropolitæ & omnium Provincialium aſſenſu, & *Apoſtolica auctoritate*. Faciles nimium, licet ad preces Regias,

Epiſt. 6. Polonorum translationes graviter arguit item Paſchalis ſecundus. Etiam Guitberto Anti-Papæ fuit inter alia objectum, quod anteà fuiſſet Ravennatum Epiſcopus. Translationes graviter apud Othonem Friſingenſem Epiſcopum

L. 2. c. 6. 9. arguit etiam Eugenius tertius, aſſeverans fieri non poſſe ſine graviſſimis cauſis, & ſuo aſſenſu.

Quocirca Papalis conſenſus neceſſitatem eſſe novum ab Innocentio tertio inductum jus, ma-

L. 6. c. 8. lè ſcripſit Pariſienſium Archiepiſcopus Dominus Petrus de Marca. Non ſolùm laudato Innocentio, ſed etiam noſtro Gregorio jus iſtud eſt longè antiquius: Ambo ipſum adversùs Metropolitarum Attentata dumtaxat innovarunt. Etenim Ebbonem Remenſem Archiepiſcopum fuiſſe à Gregorio quarto translatum ad Hildeshemenſem Eccleſiam, teſtatur in litteris ad Nicolaum primum Pontificem Synodus Tricaſſina. Quis neſciat duriſſimos obices, quos paſſa eſt Sancti Arctari Namnetenſis Epiſcopi translatio ad Metropolim Turonenſem? Eam tentare nequaquam præſumpſit Gallicana Synodus, ſed faciendam ſupplicavit, tandemque per Regias preces impetravit ab Adriano ſecundo. Cauſa erat Namnetenſis civitatis per paganos Normannos occupa-

Epiſt. 45. tio atque deſtructio: Eam tamen ut minùs ſufficientem acerrimè impugnavit Hincmarus Metropolita Remenſis. Pares obices paſſa fuit Frotharii Burdigalenſis Epiſcopi translatio ad Bituricenſem Cathedram: Eam à Joanne octavo fieri, & à Marino primo confirmari obtinuit laudata Synodus, & tamen poſtmodum ob cauſas excuſſit Stephanus ſextus. Habes hæc apud

L. 4. c. 1. Flodoardum in hiſtoria Eccleſiæ Remenſis. Ut Herilandum, à dictis Normannis everſæ Morinenſis civitatis Epiſcopum, ad aliam Sedem transferre poſſit, Formoſo Pontifici ibidem ſupplicat Sanctus Fulco Archiepiſcopus Remenſis. Nempè Gallicana Eccleſia jam à Riculphi Moguntini Epiſcopi temporibus admiſerat famoſas antiquorum Pontificum Decretales Epiſtolas, Epiſt. 2. in quibus Sanctus Evariſtus diſertè affirmat Epiſcoporum translationes fieri non poſſe ſine neceſſitate inevitabili, ac Apoſtolica authoritate. Aſſertionem hanc, uti & Innocentius tertius, fundat in ſpirituali inter Epiſcopum atque Eccleſiam matrimonio, quòd Divini ſit juris, ideoque non niſi Divina poteſtate poſſit ſolvi.

Suppoſititiæ ſunt iſtæ Decretales Epiſtolæ, hac tamen in parte non deviant à Canone antiquo. Etenim Euphronio, olim Colonienſi apud Armenios Epiſcopo, ad Nicopolitanam Eccleſiam transferendo ſola non ſuffecit Provinciæ Synodus, ſed accedere debuit auctoritas magni Baſilii Cæſarienſis Epiſcopi, ac per Ponticam Diœceſim Primatis. Ita habes ex ejus litteris ad Senatum & Clerum Colonienſem. Epiſt. 190. 192. Et Siderium Palebiſcæ Epiſcopum in Pentapoli fuiſſe, non Synodi, ſed Sancti Athanaſii Patriarchæ Alexandrini auctoritate translatum ad Sedem Metropolitanam, adfirmat in litteris ad Theophilum Patriarcham Sanctus Syneſius Ptolomaidis Epiſcopus, dictæ Provinciæ Metropolita. Epiſt. 67. Sine prævia Patriarchæ confirmatione nullus per omnem Ægyptum poterat creari Epiſcopus, longè minus transferri. Et Sylvanum Tarſenſem Epiſcopum, primæ Ciliciæ Metropolitam, quod Theophilum Eleutheropolitanum in Palæſtina Epiſcopum tranſtuliſſet ad Caſtabalenſem ſuæ gentis Eccleſiam, hoc eſt, quod Antiocheni Patriarchæ jus uſurpaſſet, apud Hermiam Zozomenum damnavit Synodus Seleucienſis. L. 4. c. 23. Et Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ob doloſè translatus orthodoxos Epiſcopos damnavit Felicis tertii Pontificia ſecunda Romana Synodus. Nempè trium olim Autocephalarum Diœceſium Patriarchatum uſurpabat tunc Regiæ civitatis Antiſtes, adeoque & in ipſis ſolus Epiſcopos transferebat. Et de Sancto Proclo è Cyzicena Metropoli ad Conſtantinopolitanam Eccleſiam translato ſcribit Socrates: *Huic negotio ſuffragabantur Epiſtolæ Cæleſtini Romani Epiſcopi, quas ad Cyrillum Epiſcopum Alexandriæ, & ad Joannem Epiſcopum Antiochiæ, & ad Rufum Theſſalonicæ Epiſcopum miſit, qua eos doceret nihil obſtare,* L. 7. c. 39. *quo minus qui unius jam civitatis vel nominatus fuiſſet, vel jam eſſet Epiſcopus, ad alteram civitatem transferretur*. Bis tentata fuit Procli translatio. Primò poſt Neſtorii degradationem: & tunc per objectum decimum octavum Antiochenum Canonem fuit impedita, promotuſque fuit Maximianus. Poſt hujus mortem Cæleſtinus Pontifex favit Proclo, atque ita translatio ſucceſſit. Latiùs hæc refert Nicephorus Calixtus, multis oſtendens translationem ex legitima auctoritate & cauſa omninò licere. L. 14. c. 37. 39. Ejus porrò legitima auctoritas eſt auctoritas Patriarchalis: Uti ſine ejus prævio aſſenſu nullus etiam Provincialis Epiſcopus poteſt ordinari, ita longè minùs transferri. Aliquo enim Canonis vulnere hic fuit opus. Patriarchæ omnes & dignitatis ſuæ fir-

mitatem, & cunctam de ipſa diſpenſatoriam gratiam accipere ſemper debuerunt à Sede Apoſtolica. Hinc ſine Sancti Cœleſtini conſenſu Sanctus Proclus nequiit in Regiæ civitatis Cathedram tranſportari. Uti item quidam, per Romanum præſertim ac Antiochenum Patriarchatum, Metropolitæ præviæ confirmationis jus ſibi frequenter arrogaverunt, ita & jus faciendæ translationis. Et hoc per præſentem Dictatum Gregorius ſeptimus Sedi ſuæ reparavit. Dictavit pro ſolo Romano Patriarchatu: Aliis Patriarchis in nullo voluit præjudicatum.

Notanda ſunt ejus verba, *Neceſſitate cogente*. Ab ipſo etiam Pontifice faciendam translationem non ſolùm ad utilem, ſed etiam ad neceſſariam cauſam adſtringunt. Qua in re excedere cœpit Bonifacius nonus, de quo Theodoricus à Niem: *Bonifacius prætentu ſtructurarum, quas fecit fieri, & gentium armigerarum quas tenuit, ut multas pecunias poſſet exigere, pleroſque Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, & alios Eccleſiaſticos Prælatos, præſentes in ejus Curia vel abſentes, inſcios & invitos, vel ſimpliciter abſolvit à Prælaturis ſuis, & aliquando ad titulares Eccleſias tranſtulit ſeu promo-*
L. 2. c. 14. A. 1398. *vit, dummodo pactæ eſſent pecuniarum ſummæ, quantùm volebat*. Quod ipſum queritur Thomas Walſingamenſis, addens Joannem, quem invitum Lincolnia Ceſtram tranſtulerat, maluiſſe Cantuariæ Monachum vivere & mori, quàm ita fieri Epiſcopum Ceſtrenſem. Et hinc inter varia, quæ Piſano Concilio ſpopondit Alexander quintus, fuit & hic articulus: *Dominus noſter, Sacro approbante Concilio, diſponit non facere translationes de invitis, niſi parte vocata & audita, & de conſenſu majoris partis Cardinalium. Niſi ex cauſis juſtis & rationabilibus*. Excedere rurſùm cœpit Joannes vigeſimus tertius, in quem Joannes de Scribanis Conſtantienſis Synodi Promotor produxit hunc decimum octavum articulum: *Joannes Papa pleroſque invitos de ſuis Eccleſiis tranſtulit, ut viduatas cariùs vendere poſſet*. Et hinc laudata Synodus edidit inſignem Canonem, cui hæc Epigraphe: *Ne Prælati transferantur inviti*. Et hoc Decretum laudavit in Mantuana Synodo
Seſſ. 39. Pius ſecundus Pontifex, Regis Chriſtianiſſimi Legatis reſpondens: *Commendaſtis nobis nobilem populum Januæ, qui commendatiſſimus nobis erit, & ſuis meritis, & Regia commendatione. Petiviſtis Archi-Præſulem ejus urbis, tanquam læſæ Majeſtatis reum, ad aliam Eccleſiam transferri. Obſtant deſiderio veſtro Decreta Summorum Pontificum, quæ Prælatos invitos non cognita cauſa transferri prohibent: Quod etiam in Conſtantienſi Concilio extitit repetitum. Placeat tamen vobis requirentibus cauſam adversùs eum committere, & juxta Canonicas Sanctiones procedere*. Exſtant hæc apud Lucam Dacherium. Quod Sanctiſſimum
Tom. 8. f. 296. Decretum confirmavit Synodus Baſileenſis. Et certè inviti Epiſcopi translatio rigidiſſimè damnata eſt per Felicis tertii Romanam Synodum.
Seſſ. 23. Translationes omnes aboleri, aut certè intra neceſſariam cauſam juxta præſentem Dictatum circumſcribi urſerunt apud Tridentinam Synodum per litteras etiam Sanctus Thomas de Villa-Nova, Valentinus apud Hiſpanos Archiepiſcopus, & viva voce Hieronymus Seripandus, Archiepiſcopus Salernitanus, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & dictæ Synodo Præſidens Legatus. Verùm iſtius diſciplinæ tempus necdum advenerat.

Quam Græci etiam ſchiſmatici Epiſcoporum translationes fuerint averſati, lucet ex Conſtantino Harmenopulo, qui ipſas vetantem Antiochenum Canonem inſeruit ſuo Codici, & addidit hoc Scholion: *Synodica Michaelis Patriarchæ ſententia permittit translationes Epiſcoporum fieri ex* Tit. 4.
judicio illius, qui Primas inter eos eſt, uſu ſic poſcente ad majorem fructum. Requirit duas conditiones: Majorem Eccleſiæ fructum, & adſenſum Primatis, ſeu Patriarchæ. Et ſupponit uſque ad iſtum, utique Cerularium, Michaelem nec ex iſtis cauſis licuiſſe. Et Conſtantinus Cabaſilas Dyrrachienſium in vetere Epiro Metropolitanus in jure Græco-Romano propoſuit hanc quæſtionem: *An oportet eum, qui electus eſt, & ſuſcepit dignitatem, amplexuſque eſt, transferri?* Con- L. 8. f. 317.
ſecratum transferri non poſſe habet pro certo, ambigitque de ſolo Electo, qui electionem admiſerit. Qui enim ipſam non admiſit, non eſt Electus. Et Demetrius Chomatenus Bulgarorum Archiepiſcopus reſpondit: *Hoc Canonicum quidem non eſt, neque ſcriptæ aut non ſcriptæ Eccleſiaſticæ traditionis. Fit autem ſæpè jubente Principe, per aliquam diſpenſationem publicè conducentem. Et factum eſt tempore inclyti Imperatoris Domini Manuelis Comneni Porphyrogeniti. Cùm enim ſapientiſſimus ille Euſtatius, magnæ Eccleſiæ Diaconus, & Rhetorum Magiſter, in Eccleſiam Lyciorum Myrorum electus eſſet, & electionem admiſiſſet, amplexatuſque fuiſſet, jamque ad ordinationem paratus, juſſu beati Principis illius ad Synodum prodiit, qua præcipiebatur, ut Euſtatius ad inclytam Theſſalonicenſium Metropolim, quam ſuſcipere recuſabat, accederet, utpotè tunc vacantem. Sola igitur Imperatoria juſſio mutandi hæc innovandique poteſtatem habet. Imperator enim, ut communis Eccleſiarum Epiſtemonarches exiſtens & nominatus, Synodalibus præeſt ſententiis, & robur tribuit*. Sacra & profana omnia ponit in Laici Principis arbitrio: Hiſce enim ſchiſmaticis Auguſtus Princeps eſt plus quàm Papa. Hinc etiam Electi tranſlationem adfirmat non poſſe fieri, niſi ex diſpenſatorio illius conſenſu, & non niſi ob publicam utilitatem. Et ſic ab Imperatore Andronico ſecundo Palæologo, qui Joannis Cantacuzeni domeſticum Presbyterum primò fecit doloſè eligi in Theſſalonicenſem Epiſcopum, Electumque ſtatim tranſtulit in Patriarchalem Sedem, fuiſſe actum perperam, Epiſcopi non ſine fundamento L. 2. c. 21.
ſunt conqueſti. Ita habes apud dictum Cantacuzenum. Et de Imperatore Iſaacio Angelo, Doſitheum Hieroſolymæ Patriarcham conante tranſ- L. 3. c. 4.
ferre Conſtantinopolim, ſcribit Nicetas Choniates: *Quod cùm Canones non permittere ſciret Iſaacius, Theodorum Balſamonem, magnæ Antiochiæ Epiſcopum, virum ea ætate Juris conſultiſſimum, aſtu circumvenit*. Regiæ civitatis Patriarchatum promiſit Theodoro, atque ita in ſuam cupiditatem circumſcripſit. *At primarii Sacerdotes, cæterique facundia inſignes, qui ſe Canoni-*

bus

bus temerè violatis deceptes videbant, *obſtupefacti* moverunt poulum, Doſitheum ejecerunt, atque ita promotus fuit Georgius Xiphilinus. Et de Patriarcha Germano tertio, ac per ejus Anteceſſorem Arſenium excommunicato Imperatore Michaele Palęologo habet Georgins Pachymeres:
L. 4. c. 17. *Cogitationum Imperatoris ſumma in id conferebatur, ut curandum exiſtimaret ſolvi ſeſe ab anathematis vinculo per Patriarcham & per Synodum. De Patriarcha verebatur, ne parùm eo exorando proficeret: Ipſo quidem libenter adſenſuro, ſed quoniam exigua ejus apud populum & gratia erat & auctoritas, timendum videretur, ne auctoris invidia actum infirmaret, & talem abſolutionem pro nulla plerique irritaque haberent, tamquam latam ab homine, cujus auctoritati parum fiderent, & de quo an legitimè promotus eſſet, propter vetitam de throno in thronum translationem, ambigeretur.* Germanus enim ex Adrianopolitana Metropoli erat translatus in Patriarchatum. Et iſtam translationem omnis Clerus & populus adeò deteſtabatur, ut manifeſtam & nullo titulo vel coloratam intruſionem adſereret, ideoque omnia Germani Acta cenſeret inania Attentata. Translationem iſtam unicus ex Epiſcopis probavit Jacobus Chalatza, Sardenſium in Lydia Metropolita-
C. 20. nus: verùm ex proprii commodi libidine. Etenim ipſe per Nicephorum, ex Epheſina Cathedra translatum Patriarcham, conſecratus fuerat, ideoque ab Arſenio Patriarcha damnatus. Et hinc infamiter degradari, & durè puniri metuens Germanus, propria ſponte Patriarchatum depoſuit, ſucceſſitque Joſephus primus, Galeſii Abbas, & Pneumaticus Imperatoris. Rem hanc aliter narrat Georgius Phranzes: *In Arſenii locum, qui Sedem reliquerat, Germanus Andrianopolis* L. 1. c. 6.
Archiepiſcopus eſt ſurrogatus. Rursùm Germanus auditione accipiens ſe maledictis conſcindi, ut qui Arſenio etiamnum vivo thronum ejus involaſſet, eum volentibus reliquit. Succeſſit Joſephus. Non translationis, ſed ſuper ordinationis cauſa cenſet Germanum fuiſſe intruſum. Nempè loquitur juxta mores ſui temporis, quo invaluerat translationis nimia licentia, præſertim in Patriarchis Conſtantinopolitanis. Etenim adfirmat etiam Joſephum ſecundum, qui in Florentina Synodo Sanctiſſimè obiit, fuiſſe Epheſo translatum. Addit ejus in locum fuiſſe electum Cardinalem Beſſarionem, Archiepiſcopum Nicænum in Bithynia, ac illo Romam & Latinos nolente deſe- L. 2. c. 9.
rere, ſuffectum fuiſſe Metrophanem, Cyzici Epiſcopum, Metropolitam Helleſponti. Quod ipſum in ejuſdem Synodi hiſtoria ſcribit Sylveſter Sguropulus. Proindè qui Joſepho ſecundo proximè ſucceſſiſſe putant ejus Proto-Syncellum Gregorium Meliſſenum, lucidè falluntur. Et poſt Turcicam captivitatem omnes ferè Patriarchæ fuerunt translati.

C A N O N XIV.

QUòd Papa de omni Eccleſia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare.

S C H O L I O N.

HUgo Lugdunenſis Eccleſiæ Canonicus & Camerarins, quod à graſſantibus tunc in Gallia Simoniacis Epiſcopis nollet ordinari, dudum permanſit primæ tonſuræ Clericus, ideoque & in Dienſem Epiſcopum electus Romam acceſſit, eſtque illic omnibus Eccleſiaſticis ordinibus per noſtrum Gregorium initiatus. Et in Virdunenſi Chronico ſcribit Hugo Abbas
A. 1074. Flaviniacenſis: *Hoc aliqui calumniabantur Romanorum, & promebant morem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, neminem licet electum Antiſtitem à Papa ordinandum, niſi in eadem deſerviret Eccleſia. Quod tamen in ipſo Domnus Papa authentica ſua poteſtate fecit: Complacuerat enim ſibi in illo anima ejus.* Papalis manus impoſitionem volebant eſſe ſingulare privilegium, ideoque nulli extraneo impendendum. Item adversùs noſtrum Gregorium, ac ejus ſucceſſorem Urbanum ſecundum ſcribit in libro de Eccleſiæ unitate Venericus Vercellenſis Epiſcopus: *Furatus eſt Eccleſiarum privilegia, ordinationes faciens in alienis Parochiis, contra ſanctorum Canonum Decreta.* Eſt ex Glabro Rudolpho mutuata ab Henricianis calumnia, quam præſenti Dictatu Gregorius meritò damnat & proſcribit.

Etenim de Vigilio Pontifice, proficiſcente Conſtantinopolim, ſcribit liber Pontificalis: *Ingreſſus Siciliam, in civitatem Catanenſem, permiſſus eſt facere ordinationes per menſem Decembrem, Presbyteros & Diaconos.* Non ex gratia, ſed ex ſuo jure fuit permiſſus. Hinc Ruffinum Monachum, quem ad regendam S. Laurentii, in ſuo Savitatis Diœceſis fundo exſtructam, Parochialem Eccleſiam elegerat, non à Bono Epiſcopo, ſed à Pelagio II. Pontifice conſecrari poſtulavit nobilis vir Theodorus: Et ipſum à dicto Epiſcopo conſecrari 16. Qu 1.
Diaconum juſſit laudatus Pontifex, ſpondens tunc c. 31.
in Presbyterum promovere. Exſtat Epiſtola apud Gratianum. Et antiquus ille antiquarum Decretalium Epiſtolarum confictor Julii primi Pontificis ad Orientales Antiſtites litteris inſeruit hunc Canonem: *Nullus Epiſcopus alterius Parochianum præſumat ordinare abſque Epiſcopi voluntate, ſalva tamen in omnibus Apoſtolica auctoritate.* Et Epipha- L. 4. Epiſt.
nium, Iſauriæ in Antiocheno Patriarchatu Mo- 30.

nachum, ad Eliæ Abbatis preces in Diaconum conſecravit Magnus Gregorius. Sancti Martini primi tempore omnis fermè Antiochenus ac Hieroſolymitanus Patriarchatus gemebat ſub Saracenorum Tyrannide, miſeraque laborabat Epiſcoporum & Clericorum inopia. Hinc Joanni Philadelphiæ apud Arabes Epiſcopo ſuas iſtic vices delegavit laudatus Pontifex, fecitque plenam poteſtatem non ſolùm Clericos, ſed & Epiſcopos ubique ordinandi. Iſtam ſibi auctoritatem ex Apoſtolico Sancti Petri privilegio competere, multis adversùm quoſdam adverſantes oſtendit. Et de Conſtantino Pontifice, Conſtantinopolim profecto, ſcribit item liber Ponti-
Epiſt. 5. 9.11. ficalis: *Hic fecit ordinationes Epiſcoporum in eundo & redeundo, per diverſa loca Epiſcopos duodecim*. Eodem jure potuit & Clericos ordinare. Et Decreto ſuo Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus inſeruit Epiſtolam, qua Walberto Patriarchæ Aquilejenſi, ut Cumanæ Eccleſiæ Epiſcopum ordinet, mandat Stephanus quartus, & adjungit: *Nolumus alicujus Eccleſiæ privilegium infringere, licet Apoſtolica Prærogativa poſſimus de qualibet Eccleſia Clericum ordinare*. Et trigeſimus octavus Arabum Canon habet: *Nullus Epiſcoporum in Pa-*
Part. 5. c. 13. *rœcia alterius ordinationes Presbyterorum vel Diaconorum faciat, exceptis Patriarcha & Archiepiſcopo in locis, quæ ſub poteſtate eorum ſunt*. Ubi per Archiepiſcopum non quivis Metropolita intelligitur, ſed ſolus Autocephalus Primas: Ea enim eſt antiqua iſtius vocis ſignificatio. Quinimò in tertia Carthaginenſi Synodo ad Aurelium, licet nequaquam Autocephalum, ſuum Primatem dixit Numidicus Epiſcopus: *Fuit ſemper hæc li-* C. 45.
centia Sedi Carthaginenſi, unde vellet, & de cujus nomine fuiſſet conventus, pro deſiderio cujuſcumque Eccleſiæ ordinare Epiſcopum. Hoc eſt, non dumtaxat Clericos, ſed etiam Epiſcopos, Ita lucet ex totius iſtius collationis contextu. Et infrà: *Non tibi poteſtatem damus, ſed tuum aſſignamus*. Ex quo aliqui volunt amplam iſtam ordinandorum ubique Clericorum facultatem eſſe communem omni Patriarchæ, omnique Autocephalo Primati. Ita ad ſextum decimum & trigeſimum primum Apoſtolicum Canonem docere videtur Theodorus Balſamon. Verùm ad decimum octavum Trullanum, & ad octogeſimum tertium Africanum affirmat id licere ſoli Conſtantinopolitano. Antiocheno ac Hieroſolymitano diſertè negat hanc poteſtatem. Longa eſt hæc quæſtio. Romano Pontifici poteſtatem iſtam eſſe per omnem Eccleſiam, non eſt dubitandum.

C A N O N XV.

QUòd à Papa ordinatus alii Eccleſiæ præeſſe poteſt, ſed non militare: Et quod ab aliquo Epiſcopo non debet ſuperiorem gradum accipere.

SCHOLION.

DIctatum hunc Gregorius noſter deſumpſit ex Magni Gregorii litteris ad Eliam in Iſauria Presbyterum & Abbatem: *Filium noſtrum Epiphanium mandaſtis, ut ad ſacrum Ordinem provehere deberemus, vobiſque retranſmittere.*
Lib. 4. Epiſt. 30. *Sed in uno vos audivimus, in alio autem audire minimè potuimus. Diaconus quidem factus eſt, ſed quiſquis ſemel in hac Eccleſia ordinem ſacrum acceperit, egrediendi ex ea ulteriùs licentiam non habet*. Et infrà: *Dilectiſſimum filium meum Epiphanium Diaconum quia huic Eccleſiæ Diaconatu interveniente ligavimus, Sanctitatem tuam non debet contriſtare*. Notanda ſunt repetita verba, *Sacrum Ordinem*. Etenim ad Petrum Corſicæ Epiſcopum
Lib. 7. Epiſt. 2. ſcribit idem Gregorius: *Latorem præſentium per interceſſionem ſanctitatis veſtræ Acolythum fecimus, quem ad obſequia veſtra tranſmiſimus, ut ſi in lucrandis animabus amplius ſervierit, proficere ampliùs poſſit*. Hinc aliqui volunt præſentem Dictatus Regulam de ſolis ſacris Ordinibus ſancire. Firmior ratio eſt antiqua ac per Chalcedonenſem Synodum innovata lex, mandans nullum abſolutè, ſed ad certum cujuſpiam Eccleſiæ vel Monaſterii titulum ordinari, atque ita de aliarum Eccleſiarum titulis diſponere nolens Pontifex, non niſi ad Romanæ Eccleſiæ matriculam paſſim ordinabat. Hinc ex illis, quos Catanæ ordinaverat, Presbyteris ac Diaconibus etiam Vigilius Pontifex Ampliatum Presbyterum retranſmiſit Romam, reliquos ad ſuum Miniſterium videtur ſecum duxiſſe Conſtantinopolim: Quia nempè omnes ordinaverat ad tabulam Romanæ Eccleſiæ. Hinc item ex ejuſmodi ordinatis nullus poterat ab alio Epiſcopo promoveri ad altiorem gradum: Quia nempè alieni cardinis Clerico nemo poteſt manum imponere.

Quod adeò verum eſt, ut ejuſmodi Romanos ordinatos nullus Metropolita, licet Canonicè electos, poſſit in cujuſvis Eccleſiæ Epiſcopos conſecrare. Quin & eligi non poſſunt, ſed dumtaxat poſtulari. Quomodo illuſtrem adoleſcentem

ſecutem Guidonem, à Ravennate Eccleſia electum Epiſcopum, etiam Frederici primi Augusti precibus denegaverit Adrianus quartus, L. 2. c. 15. 16. 17. videre poſſis apud Radevicum Friſingenſem. Romanorum Clericorum ad aliarum Eccleſiarum Præfecturas electionem eſſe omni modo commendandam rectè ex præſenti Dictatu aſſeverabat Princeps; perſtitit tamen Pontifex, atque ita novis & longis inter Sacerdotium ac Imperium contentionibus januam pateſecit. Ejus fundamentum exponit in litteris ad Cyprianum Diaconum, Apoſtolici in Sicilia Patrimonii Rectorem, de Joanne Catanenſis Eccleſiæ Archidiacono in Syracuſanum Epiſcopum eligendo agens, L. 4. Epiſt. 29. L. 12. c. 6. Sanctus Gregorius: *Quod ſi factum fuerit, etiam Frater & Coepiſcopus noſter Leo ei ceſſionem præſtare debebit, ut liber ad ordinandum poſſit inveniri.* Et in litteris ad Joannem neſcio cujus civitatis Epiſcopum: *Florentio Diacono Ravennati*, & Anconitanæ Eccleſiæ Electo, *ſi nullum crimen eſt quod obſiſtat, apud Epiſcopum ejus agi neceſſe eſt, ut ei debeat ceſſionem concedere, non tamen ex noſtro mandato vel Edicto, ne contra ſuam voluntatem eum cedere videatur.* Quicumque Clericus in alienæ Eccleſiæ Epiſcopum electus poſtulari debebat à ſuo Epiſcopo, & ſine ejus conſenſu atque donatione conſentire nequibat in electionem, longè minus conſecrari. Donatio ſeu ceſſio debebat eſſe plene libera: Hinc ipſam ex ſuo nomine poſtulari ſolebat Gregorius. Iſto ſemper jure Romana Eccleſia eſt ſingulariter gaviſa.

Aliam antiquæ diſciplinæ Regulam habes in ejuſdem Gregorii litteris ad Joannem Epiſcopum Syracuſanum. Coſmam Monachum, à Sancto Maximiano Syracuſæ Epiſcopo extractum è Monaſterio, factumque Cathedralis Eccleſiæ Subdiaconum, ſucceſſor Joannes ordinaverat Presbyterum Eccleſiæ in poſſeſſione Juliana. Hoc eſt, ex Cathedralis Eccleſiæ Canonico fecerat ruſticanum Parochum, atque ita virum adeò afflixerat, ut vitam ſibi exiſtimaret pœnam. Hinc ille Gregorio queſtus eſt, meruitque has ad ſuum Epiſcopum litteras: *Quia tales erga ſubjectos noſtros debemus exiſtere, quales nobis, ſi ſubjecti fuiſſemus, noſtros volueramus eſſe Præpoſitos, magnæ benignitatis eſt, ſi eum in Eccleſiam, ubi Subdiaconi eſt* L. 12. Ep. 36. *functus officio, Sanctitas veſtra reducere, atque illic Presbyterum voluerit conſtituere Cardinalem. Quod & facere, quantum arbitramur, debetis, ſi tamen nihil eſt quod juſtè contra ipſum animos veſtros exaſperet.* Exponit in laudati Pontificis vita Joannes Diaconus: *Cardinales*, ſeu Cathedralium Eccleſiarum Canonicos, *violenter in Parochiis ordinatos Forenſibus, in priſtinum gradum Gregorius revocabat.* Neminem ſub honoris fuco permittebat invitum quaſi degradari. Hinc Sanctum Leonem imitatus, etiam nullum Archidiaconum permittebat invitum promoveri in Presbyterum: Archidiaconatus enim, licet gradu & conſecratione eſſet inferior, honore tamen & adminiſtratione ſuperabat Presbyteratum. Porrò Romana Eccleſia eſt omnium Eccleſiarum Mater & Caput, & ad ejus ſplendorem nulla etiam Patriarchalis Eccleſia poſſit vel adſpicere: Hinc ex ejus matricula nemo poſſit ad aliam transferri, niſi degradatus. Quin imo de Gregorio pergit Joannes Diaconus: *Cùm Gregorius, percepta occaſione, Eccleſiæ ſuæ Cardinales*, L. 3. c. 8. ſeu Romano Cardini inſcriptos Clericos, *ſi tamen conſentirent, ſatis voluntariè promoveret, neminem prorsùs, quantacumque neceſſitate coactus, violenter promovere certabat, ne ſub ejuſmodi occaſione quemquam eliminando deponere videretur.* Plures enim malebant Romæ eſſe Clerici, quàm in alia Civitate Epiſcopi, & per talem etiam promotionem exiſtimabant ſe mitti in exilium, ac degradari. Quem ſenſum eſſe anti- Qu. 101. quiſſimum lucet ex prima Synodo Arelatenſi, Hilaro Diacono in quæſtionibus novi Teſtamenti, Sancti Hieronymi ad Evagrium litteris, arguentibus Romani Cleri faſtum ob Eccleſiæ ſplendorem. Ab illo etiam Tertullianus neſcio quam paſſus injuriam, præ impatientia deſecit ad Montanum. Hinc igitur Romanæ Eccleſiæ Clerus alteri Eccleſiæ numquam militare potuit aut voluit, ſed dumtaxat præeſſe. Et hinc dum per Donatiſtas devaſtatæ, ac ad miſerandam Cleri inopiam redactæ Africanæ Eccleſiæ ſubſidia tranſmiſit rogata Italia, nullus fuiſſe tranſmiſſus legitur Clericus Romanus.

Quæ omnia locum non habent in illis, quos non ad ſuæ Eccleſiæ Cardinem, ſed ſolius honoris cauſa Romanus Pontifex propriis manibus ordinarit. Attamen & hi habent ſuas Prærogativas. Etenim ad Mutinenſem Epiſcopum ſcribit apud Gregorium nonum Innocentius tertius: *Meminimus à nobis fuiſſe ſuppliciter poſtulatum, ut quia* Clericus ille *erat Romanæ Eccleſiæ* L. 1. Tit. 11. c. 12. *Subdiaconus, mandaremus ipſum per Bononienſem Epiſcopum promoveri.* Voces, *Erat Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus*, evincunt illum fuiſſe Romano Cardini inſcriptum; verùm Capituli Epigraphe facit ſenſum ampliorem: *Ordinatus à Papa ſine licentia Papæ ad ſuperiores ordines non promovetur.* Gloſſa dat rationem: *Hoc ſpeciale eſt propter excellentiam Superioris, qui manum impoſuit.* Et confirmat auctoritate & exemplo hujus Canonis Antiſiodorenſis: *In Altari, in quo Epiſcopus Miſſam cantavit, Presbyter eadem die aliam celebrare non præſumat.* Et ex hac Regula Ruffinum Monachum, quem Presbyterum conſecrare promittebat, in Diaconum ac alios inferiores gradus conſecrari juſſit à Bono ejus Epiſcopo Pelagius ſecundus: Quod nempè à Papa initiatus ab alio poſteà Epiſcopo non potuiſſet perfici, atque ita vacans Eccleſia non accipiendi Presbyteri periculum ſubjiſſet.

De iſtiuſmodi à Papa ordinatorum alia Prærogativa ſcribit laudatus Innocentius ad Florentinum Epiſcopum: *Poſtulaſti per Sedis Apoſtolicæ oraculum edoceri, utrùm quis per ordinem Subdiaconatus à Romano Pontifice ſuſceptum à debita tibi reverentia ſubtrahatur. Ad quod breviter reſpondemus, quod etſi decens ſit, ut illis quantum convenit, à te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius* L. 1. Tit. 33. c. 7. *ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia,* quam

quam aliàs ſibi debent, minimè abſolvantur. Gloſſa de Subdiaconis ad Romanam Eccleſiam ordinatis, ac à Florentino Epiſcopo beneficium habentibus intelligit. Verùm Papa palàm loquitur de ordinatis ad Eccleſiam Florentinam. Exempti volebant hi eſſe à poteſtate ſui Epiſcopi, Papa autem reſpondet eſſe dumtaxat competenter honorandos. Gloſſa adſirmat primum illis inter ejuſdem ordinis collegas locum attribuendum.

C A N O N XVI.

QUòd nulla Synodus abſque Papæ Præcepto debet generalis vocari.

S C H O L I O N.

REmenſium Metropolita Hincmarus diſtinguit duplex generale Concilium: Aliud Conventu, aliud objecto. *Omne iſtud*, quod univerſalem Eccleſiæ fidem tractat & firmat, licet paucis duarum dumtaxat aut trium Provinciarum Epiſcopis conſtet, vult poſteriori ac vero modo eſſe generale. Quam doctrinam in libris
Epiſt. 33. cap. 20. L. 2. c. 1. de Concordantia Catholica probat etiam Nicolaus Cardinalis Cuſanus. Verùm & antiquis & modernis Hæreticis, Eccleſiam non à plena per omnem mundum diffuſione, ſed à ſolo vero dogmate univerſalem dici volentibus, nimiùm ſavet iſte loquendi modus. Nec ullus Eccleſiæ Pater ipſo umquam eſt uſus. Quocirca vera, quam
C. 11. *totius Chriſtianitatis repræſentationem* rectè vocat in libro de jejuniis Tertullianus, generalis Synodus requirit duas conditiones, quas in octavæ Synodi ad Adrianum ſecundum Pontificem præfatione laudat Anaſtaſius Cardinalis Bibliothecarius: *Univerſalis eſt octava Synodus, primò quia Catholica fides in ea, & ſanctæ leges, quæ non ſolùm à Sacerdotibus, ſed & ab univerſis Chriſtianis coli debent & venerari, contra hoſtes eorum conſona voce defenduntur. Deindè quia cùm Chriſtus in corpore ſuo, quod eſt Eccleſia, tot Patriarchales Sedes, quot in cujuſque mortalis corpore ſenſus locaverit, profectò nihil generalitatis deeſt Eccleſiæ, ſi omnes illæ Sedes unius fuerint voluntatis: Sicut nihil deeſt motui corporis, ſi omnes quinque ſenſus integræ communiſque fuerint ſanitatis. Inter quas videlicet Sedes quia Romana præcellit, non immeritò viſui comparatur, qui profectò cunctis ſenſibus præeminet, acutior illis exiſtens, & communionem, ſicut nullus eorum, cum omnibus habens*. Quod ipſum ad Photianos Epiſcopos in laudata octava Synodo
Act. 6. dixit Imperator Baſilius: *Noſtis quia quinque Patriarchia orbis terrarum rectè ſentiunt, & non eſt læſio fidei, & ideo quidquid judicant, neceſſariò debetis recipere*. Octavam Synodum affirmant ob duas cauſas eſſe generalem: Primò, quòd fidem ac alias univerſales Eccleſiæ cauſas tractaverit ac firmaverit; deindè quòd quinque Patriarchæ cum ſubjectis ſibi Epiſcopis adeſſent, præſertim Romanus. Omnem enim ſub cœlo Eccleſiam Apoſtoli in tres, poſteriores Patres diviſerunt in quinque Patriarchas, ac Patriarchales Diœceſes: Horum omnium ad univerſalem Eccleſiæ cauſam legitima congregatio eſt Synodus generalis. Hinc ad Photianos Epiſcopos dixit etiam
Magnificentiſſimus Patritius Bahanes: *Hodiè* Act. 7.
quatuor Patriarchia, imò quinque condemnatione condemnant vos, quid vobis videtur ad hæc? Eſt qui adjuvet vos, dicite. Hoc eſt, præſens Synodus eſt plenè generalis, ideoque vobis nullus ſupereſt appellandi locus. Et rurſùm Imperator Baſilius: *Poſuit Deus Eccleſiam ſuam in quinque Patriarchiis, & definivit in Evangeliis ſuis, ut numquam aliquando penitùs decidant, eo quod ſunt capita Eccleſiæ. Etenim illud quod dicitur*, ET PORTÆ INFERI NON PRÆVALEBUNT ADVERSUS EAM, *hoc denunciat. Quando duo ceciderint, currunt ad tria, cùm tria ceciderint, currunt ad duo, cùm verò quatuor fortè ceciderint, unum quod permanet in omnium capite Chriſto Deo noſtro, revocat iterùm reliquum corpus Eccleſiæ*. Alexandrinus, Antiochenus, ac Hieroſolymitanus Patriarchatus gemebant tunc ſub Saracenis, plurimæque ipſorum Cathedræ carebant Epiſcopis. Hinc ait Baſilius omnia & tota quinque Patriarchia non poſſe perire, & Eccleſiam ſalvari poſſe non ſolùm in tribu aut duobus, ſed etiam in unico, utique principali Romano. Et quia generalis Synodus eſt Chriſtianæ Eccleſiæ ſupremum ac neceſſarium Tribunal, ideò & ipſa in unico Romano Patriarchatu poteſt ſervari. Etenim adversùs Conſtantinopolitanum, quod ſe ſeptimam generalem Synodum titulabat, Iconoclaſtarum conciliabolum legit in vera ſeptima Synodo Joannes Diaconus: *Quomodo magna & univerſalis Synodus, quam neque receperunt neque concordaverunt reliquarum Præſules Eccleſiarum, ſed anathemati hanc tranſmiſerunt? Non enim habuit adjutorem illius temporis Romanorum Papam, vel eos qui circa ipſum ſunt Sacerdotes, nec etiam per Vicarios ejus, neque per Encyclicam epiſtolam, quemadmodum lex dictat Conciliorum. Sed nec*
conſentientes ſibi Orientis Patriarchas, Alexandriæ Act. 6.

ſci-

ſcilicet, & Antiochia, ac ſanctæ Civitatis, vel Comminiſtros & Summos Sacerdotes qui cum ipſis exiſtunt. Eruditiſſimæ ac numquam ſatis laudandæ refutationis iſtius auctorem, à multis ſeriò quæſitum, fuiſſe Stephanum in Sancti Auxentii Monte Monachum ac Martyrem, inſigni encomio prædicatum à Sancto Joanne Damaſceno, aſſerere videtur in Florentina Synodo Andreas Rhodiorum Latinus Epiſcopus, dicens ad Græcos: *Doctor veſter Stephanus, quem & novum Martyrem vocatis, Patres Conſtantinopoli congregatos incuſavit, quod à Romano Epiſcopo non convocati Synodum attentarent. Cumque vellent Hæretici Synodum celebrare, prodiit in medium ille dicens,* S.ſſ. 9. *Quomodo vos Synodum convocare audetis, & illegitimum veſtrum habere conventum non præſente Romanorum Summo Pontifice, aut alio quopiam illius vicem agente?* Etiam tunc Alexandrina, Antiochena, ac Hieroſolymitana Eccleſiæ gemebant ſub Saracenis, & ne vel unum poterant ad Synodum mittere Epiſcopum; legaverunt tamen Joannem Presbyterum cum hiſce litteris: *Si volueritis celebrare Synodum, ne moleſta vobis appareat trium Apoſtolicarum Sedium Summorum Patriarcharum,* Act. 3. *& ſanctiſſimorum qui ſub ipſis degunt Epiſcoporum abſentia, non ex proprio eorum accidens propoſito, ſed ex tenentium ſeu dominantium illis terribilibus minis & mortiferis pœnis*. Eis Synodi acceſſum Saraceni ſub mortis reatu interdixerant. Addunt eandem ex eadem cauſa abſentiam contigiſſe ſextæ Synodo, & concludunt: *Nullum ex hoc ſanctæ Synodo adhæſit præjudicium, neque vires habuit prohibitio ſtatuendi aliqua, & manifeſta faciendi recta dogmata pietatis, præcipuè cùm ſanctiſſimus & Apoſtolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus fuerit per Apocriſarios ſuos*. Omnium quinque Patriarcharum præſentiam affirmant Synodo neceſſariam, ipſorum tamen ex cauſa abſentiam non officere, dummodo adſit Romanus: & hujuſmodi Synodo eſſe plenam quælibet definiendi poteſtatem.

Verùm ſextæ, ſeptimæ, atque octavæ Synodis, licet quorumdam Patriarcharum perſonæ defuerint, adſuerunt tamen Legati atque dogmaticæ Epiſtolæ, quibus ſe & ſuas Patriarchales Synodos omnibus actis & agendis communicare & conſentire profitebantur. Et quidem ſextæ Synodo adfuit etiam Patriarcha Antiochenus. Et Vigilio Pontifici, quòd Latinos ſuos Epiſcopos ſecum non haberet in competenti numero, quintam Synodum accedere recuſanti, reſponderunt Græcorum Patriarchæ: *Nec in ſanctis quatuor Synodis multitudo Occidentalium Epiſcoporum inventa eſt umquam, ſed duo vel tres Epiſcopi, & certi Clerici*. Ut enim Patriarcha & omnis ejus Diœceſis cenſeatur adeſſe Synodo, ſatis eſt adeſſe ipſorum litteras & Legatos. At verò nunc adeò excreverunt iniquitates noſtræ, ut quatuor Patriarchatus non ſolùm ſub Turcica ſervitute, ſed etiam ſub ſchiſmate & variis erroribus gemant, adeoque jam ſint Eccleſiæ apud ipſos, ſicut favi apud veſpas. Reſtat nobis Romanus Patriarchatus, & quidem etiam laceratus in varias hæreſes. Sacroſancto Tridentino Concilio nullus adfuit Patriarcha, nullus Græcus Epiſcopus, niſi pauci ex Illyriciana Diœceſi, ſpectante ad Romanum Patriarchatum. Proindè ipſum videtur non generale fuiſſe aut Œcumenicum, ſed dumtaxat Patriarchale.

Eandem quæſtionem movet in libris de Concordantia Catholica Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Hodiè quia univerſalis Eccleſiæ, heu, ad ſolum Patriarchatum Romanum redacta eſt, & quod quondam Patriarchale generale tantum, & ſubjectum Romano Pontifici fuit, hodiè eſt Concilium univerſale, univerſam Eccleſiam repræſentans. Hinc cùm hoc novum ſit, dubitatio exorta eſt. Quare hoc Sacrum Baſileenſe Concilium abſque paſſione* L.2. c.20. *cum ſumma manſuetudine ſe habere debet in ordine ad Romanum Pontificem. Non ſe ex privilegio univerſalis Concilii in tantum erigat, de quo potiùs dolendum eſſet, quod obliviſcatur ſubjectionis Patriarchalis, in qua ſemper fuit, ſecundùm quam in Papam fidelem nihil poſſit*. Totius Eccleſiæ univerſale, ac Patriarchale Concilium diſtinguit. Et hoc dicit quandoque eſſe, quandoque non eſſe generale. Romanus enim Patriarchatus plures non dumtàxat Provincias, ſed etiam vaſtiſſimas Diœceſes habet, quarum quandoque omnium, quandoque dumtaxat unius aut aliquarum Epiſcopos Papa evocat ad ſuam Synodum: Et hæc eſt Patriarchalis, non generalis. Totius Eccleſiæ univerſale, ſeu ex quinque Patriarchatibus adunatum Concilium, docet eſſe ſupra Papam, & hunc ab illo judicari poſſe, ac etiam deponi; Patriarchale autem, etiam generale, fatetur Pontifici ſubeſſe. Et de hac poſteriori veritate nemo umquam dubitavit. Et quia univerſalis Eccleſia ad unicum Patriarchatum, ac Œcumenica illius Synodus ad unicum Patriarchale Concilium jam contracta ſunt famoſam de univerſalis Concilii ſupra Papam ſuperioritate quæſtionem laudatus Cardinalis rectè adfirmat jam ceſſare. Univerſale quippè Concilium jam aliud non eſt quàm generale Patriarchale, ſupra quod avita ſua poteſtate Pontifex propter reliquorum Patriarcharum hæreticam aut ſchiſmaticam Apoſtaſiam non poteſt eſſe exutus, nec à quopiam ſpoliari. Hinc Baſileenſem Synodum adfirmat palàm ſubeſſe Pontifici, ejuſque in Eugenium quartum ac Apoſtolicam Sedem varia definitionum ac judiciorum Attentata improbat optimo jure, atque damnat.

Eadem lamentanda Eccleſiæ contractio firmat præſentem noſtri Gregorii Dictatum. Etenim Patriarchalem, generalem præſertim, Synodum ſine Patriarchæ Præcepto fieri non poſſe, nemo umquam vocavit in dubium. Quare nec de hodierna noſtra univerſali poſſit dubitari. Verùm non de hac ſola, ſed etiam de plenè ex quinque Patriarchatibus univerſali Synodo Gregorius dictavit. Dictavit ex Lucentio Eſculano Epiſcopo, Sancti Leonis Papæ ad Chalcedonenſem Synodum Legato, adversùs Dioſcorum Patriarcham Alexandrinum pronunciante: *Judicii ſui neceſſe eſt Dioſcorum dare rationem. Quia cum judicandi perſonam non haberet, præſumpſit, &* Act. 1. *Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, numquam factum eſt*. Secundam Epheſinam Synodum ad ſacras

Theodoſii

Theodoſii Auguſti juſſiones fieri quidem conſenſerat atque indixerat Sanctus Leo, verùm ejus exordiis contradixerant, ac Papalem conſenſum ſubtraxerant ejus Legati. Perrexit autem cum Domno Antiocheno & Juvenali Patriarcha Hieroſolymitano Dioſcorus, atque hoc eſt ipſius attentatum & inauditum facinus, quo legitima Synodi primordia transformavit in acephalum latrocinium. Etiam prima Conſtantinopolitana Synodus, quod nec Apoſtolicæ Sedis Præcepto cojiſſet, nec ejus legationem habuiſſet præſidentem, Œcumenica non fuit, aut Authentica, niſi poſtquam ejus Symbolum ac in ipſo facta adverſùs Macedonium atque Apollinarium additamenta probavit Romana Eccleſia, atque ita ipſam ex cauſis diſpenſatoriè legitimavit, ac fecit univerſalem. Et ad quintam Synodum ſe invitantibus Græcorum Patriarchis atque Epiſcopis omnem Synodalem progreſſum rigidiſſimè interdixit Vigilius Pontifex: *Noſtrum debent definitum de tribus capitulis ſuſtinere Reſponſum, antiquum & Regularem cuſtodientes ordinem, ne ante noſtræ, hoc eſt, Sedis Apoſtolicæ, cui per Dei gratiam præſidemus, promulgationem ſententiæ quidquam proferre tentarent, undè ſcandali poſſet oriri occaſio.* Aſſerit Romano Pontifici in univerſali Synodo competere relationem ſeu propoſitionem omnium tractandorum, nec non primum cum prærogativa ſuffragium, ideoque ſine ejus aſſenſu nullam poſſe fieri iſtiuſmodi Synodum, imò nec inchoari. Hunc eſſe ordinem antiquum & regularem. Ipſum enim in Chalcedonenſi Synodo laudavit etiam Sanctus Paſchaſinus, Sancti Leonis Pontificis Legatus. Et dicta quinta Synodus, quouſque ſuppletis & diſpenſatis ejus omnibus, quorum unum erat Papalis abſentia & contradictio, vitiis confirmaretur à Vigilio Pontifice, nullius ponderis æſtimata fuit ab ipſis etiam Græcis. Hinc ipſum ad iſtam ſuppletionem per multorum annorum exilium & multas in illo calamitates compulit Imperator Juſtinianus. Et adverſùs Joannem quartum Conſtantinopolitanum Patriarcham, qui aſſumpto univerſalis Epiſcopi nomine etiam totius Orientis generalem Synodum convocare præſumpſerat, ſcripſit ad convocatos Epiſcopos Pelagius ſecundus: *Relatum eſt ad Apoſtolicam Sedem, Joannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum, univerſalem ſe ſcribere, voſque ex hac ſua præſumptione ad Synodum convocare generalem, cùm generalium Synodorum convocandi auctoritas ſit Apoſtolicæ Sedi Beati Petri tradita.* Ne-
Epiſt. 8. quaquam totius ſub cœlo Eccleſiæ, ſed Orientalium dumtaxat Patriarchatuum, ac Illyricianæ Diœceſis Epiſcopos ad Gregorii Patriarchæ Antiocheni criminalem cauſam judicandam convocaverat, atque etiam tale Concilium Pelagius dixit ſine Apoſtolicæ Sedis aſſenſu non licere. Et adjunxit: *Multis Apoſtolicis & Canonicis atque Eccleſiaſticis inſtruimur Regulis, non debere abſque ſententia Romani Pontificis Concilia celebrari.*

Et iſtarum Regularum authentica nobis non deſunt teſtimonia. Etenim poſt Antiochenam Encæniorum Synodum non ſolùm Sanctus Athanaſius iſtic damnatus, ſed & ipſa damnatrix Euſebiana factio ſuos ad Julium Pontificem deſtinavere Legatos cum mandatis, ut ſi cauſam ſuam coram ipſo ac ejus Synodo non poſſent evincere, poſtularent Synodum generalem. *Martyrius* factionis Legatus, inquit in ſuis ad ipſam litteris laudatus Julius, *cum* Collegis *ſuis ubique* ab Athanaſii Legatis *profligabatur, ac proindè Concilium generale poſtulavit.* Poſtulationis cauſam edicit Socrates: *Julius Romanus Epiſcopus neutiquam aderat, neque quemquam, qui ejus locum ſuppleret, eo miſit. Idque cum Canon Eccleſiaſticus jubeat non oportere abſque ſententia Romani* L. 2. c. 5.
Epiſcopi Decreta Eccleſiæ ſancire. Agit de dicta Antiochena Synodo, ac de Julii ad ejus relationem & litteras Reſponſo pergit: *Julius docuit eos contra Eccleſiæ Canones egiſſe, quod ipſum ad Concilium non vocaſſent. Quippè cùm Canon Eccleſiaſticus vetet, ne Decreta abſque ſententia Romani Epiſcopi Eccleſiis ſanciantur.* Et Hermias Zozomenus: *Ad illos, qui Antiochiæ convenerant, ſcripſit Julius, quod contra leges Eccleſiæ ipſum ad Conci-* C. 13.
lium non vocaſſent. Nam legem eſſe ſpectantem ad Sacerdotii dignitatem, quæ pronunciat Acta illa eſſe irrita, quæ præter ſententiam Romani Epiſcopi conſtituuntur. Omnem Orientalem Eccleſiam traxerat Antiochiam, res ad univerſalem Eccleſiam ſpectantes attentarat, atque ita Julium Pontificem meritò offenſum iri præviderat memorata factio. Hinc ſuis injunxit Legatis, ut ſi illum ad Actorum ſuorum confirmationem non poſſent inducere, novam illa retractaturam Synodum ab ejus gratia ſecundùm Canones poſtularent. Niſi manifeſtus & Apoſtolicus fuiſſet iſtiuſmodi Canon, Euſebiana ſuperbia numquam ita, licet ſolo verbo tenus, ſeſe humiliaſſet. Et hinc in laudatis indictæ à ſe iſtius Synodi Apologeticis litteris Julius aſſiduè proteſtatur ſe in omnibus ſecundùm Apoſtolicos Canones egiſſe. Ita egiſſe affirmat etiam in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus. L. 2. c. 4.

Etiam adverſùs Ariminenſe Concilium ſcripſit ad Illyricianæ Diœceſis Epiſcopos Romana Sancti Damaſi Pontificia Synodus: *Neque præjudicium aliquod naſci potuit ex numero eorum, qui apud Ariminum convenerunt, cùm conſtet Romanum Epiſcopum, cujus ante omnes fuit expetenda ſententia, hujuſmodi Statutis conſenſum aliquem non accomodaſſe.* Exſtat Epiſtola apud Theodoretum & Hermiam Zozomenum, ipſamque originalem & correctam nuper ex Romanis Archivis publicavit Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius. Affirmat Epiſtola in cunctis iſtius Synodi ſtatutis fuiſſe ante omnia expetendam Romani Epiſcopi ſententiam. Quod Romanus Epiſcopus in generali Synodo habeat jus relationis, ac ſuffragii prærogativam, Theodoretus, Socrates, ac Zozomenus ſententiam iſtam vocant γνώμην, id eſt, ſententiam auctoritativam, cui nullus ſine graviſſimis fundamentis poſſit refragari. Sine ipſa affirmant non poſſe condi univerſales Eccleſiæ Canones, & irrita eſſe quævis generalium Synodorum Acta. Hinc enim vigeſimum octavum Chalcedonenſem Canonem Sanctus Leo Pontifex nec audire voluit: Quòd nempè Legatis ejus abſentibus, & poſteà reclamantibus fuiſſet formatus, adeoque non ſo-

lùm

ſùm Alexandrinæ ac Antiochenæ , ſed etiam
Romanæ Eccleſiæ inſignem injuriam intuliſſet.
Quod inſigniter profeſſus fuit Macedonius ſecun-
dus Epiſcopus Conſtantinopolitanus . Etenim
Imperatori Anaſtaſio , Chalcedonenſem Syno-
dum retractari & damnari jubenti , reſpondit
*abſque universali Synodo , quæ Præſulem haberet
Romanum Epiſcopum , impoſſibile fore hoc ſe fatere .*
Ita teſtatur in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius
Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius . Conſonat
F. 51. Sanctus Martyr Theophanes : *Imperator Macedo-
nium Conſtantinopolitanum Epiſcopum , habitam
F. 130. olim Chalcedone Synodum reprobare cogebat . Ad
hæc Macedonius : Citra univerſalem Synodum , cui
primus adſideret Romanus Epiſcopus , id ſe exſequi
non poſſe referebat .* Ambo loquuntur ex Colle-
L. 2. ctaneis Theodori Lectoris : *Macedonius ſine uni-
verſali Synodo , cui magnæ Romæ præſideret Epi-
ſcopus , nihil ſe facturum dixit .* Pergit de eodem
F. 54. Imperatore idem Bibliothecarius : *Vitalianus ad-
didit , ut Macedonius & Flavianus , qui nequiter
pulſi fuerant , ſuos reciperent thronos . Similiter &
reliqui Epiſcopi . Et ita celebraretur Synodus , Ro-
mano & cunctis Epiſcopis convenientibus , & com-
muni judicio probarentur , quæ adverſùm Orthodo-
xos ſunt præſumpta .* Quod ipſum eiſdem ferè ver-
bis ſcribunt Martyr Theophanes , ac Georgius
Cedrenus . Hæreticum Orthodoxorum Epiſco-
porum perſecutorem Vitalianus Comes mota re-
bellione compeſcuit , compulitque ad poſtulan-
dam & concedendam , quæ pacaret omnia , ge-
neralem Synodum : Et prima hujus conditio
fuit , ut adeſſet Epiſcopus Romanus . Et Hor-
miſda Pontifex conſenſit in Synodum Hera-
cleenſem . At ipſam impedivit & fruſtravit dolo-
ſum Principis ingenium . Ex ipſa interim tan-
dem proceſſit quinta Synodus . Et ut huic adeſſet
ac præeſſet Vigilius Pontifex , quantas machinas
adhibuit Imperator Juſtinianus ? Et ad ipſam
probandam & ſubſcriptione firmandam compulit
Barbaricis perſecutionibus . Nempè norat ſine
Romano Epiſcopo Synodum non eſſe Synodum .
Nam & prima , ſine Romani Epiſcopi Præcepto
acta , Conſtantinopolitana Synodus non niſi per
ejus ratificationem meruit eſſe Œcumenica . Et
de Conſtantinopolitana in Hieriæ Palatio per
Imperatorem Conſtantinum Caballinum contra
ſacras imagines celebrata Synodo declamavit in
dicta adversùs eundem Principem oratione San-
ctus Joannes Damaſcenus : *Planè acephalum eſt
iſtud Concilium , & Deo odibile . Nam , quæſo te ,
quis ei Patriarcharum interventus eſt intereſſe ? Ro-
manus ire noluit . Alexandrinus nullo modo ſuſtinuit
intereſſe . Nec planè Antiochenus . Ac nec omninò
Hieroſolymitanus . Jam qualis eſt iſta Synodus , nul-
lum habens Patriarcham ? Ea Synodus ſit , cùm
quinque Sedes Patriarchales unam ſanxerint fidem
& confeſſionem . Sin autem vel unus Patriarcha de-
fuerit , vel non ſe ſubmiſerit Synodo , hujuſmodi nec
Synodus ſit , ſed perverſa congregatio , vanitatiſ-
que Concilium , & arrogantiæ .* Quod ipſum ſcri-
bunt Anaſtaſius Bibliothecarius , Martyr Theo-
phanes , & Georgius Cedrenus . Volunt cunctos
quinque Patriarchas debere invitari . Etenim &
hic locum obtinet famoſa Regula : *Plus obeſt unius
excluſio , quàm contradictio multorum .* Verùm Ro-
manus Patriarcha Prærogativam habet , lauda-
tam à Sancto Stephano , Martyre , & Monacho
Auxentiano : *Citra* Romani auctoritatem nullo
modo fieri poteſt , ut res *Eccleſiaſticæ ad normam
redigantur .* Et de novis adversùm ſacras imagi-
nes per Imperatorem Leonem Armenium motis
quæſtionibus , de ejecto per ipſum Sancto Con-
ſtantinopolitano Patriarcha Nicephoro , & Ec-
cleſiis reddenda pace ſcripſit ad Leonem Con-
ſtantinopolitanæ Eccleſiæ Sacellarium veneran-
dus Studiani Monaſterii Abbas Theodorus :
Quod ſi quis roget , quo pacto Eccleſiarum pax *fieri
poſſit ? Si excedant , inquam , Eccleſiis Heterodoxi ,
& propriam Sedem recipiat Nicephorus ſacer Pa-
triarcha , qui coacto eorum Conventu , cum quibus
certamen ſuſtinuit , ſi fieri non poſſit , ut ab aliis Pa-
triarchis adſint Vicarii . Quod certè fieri poteſt , ſi ve-
lit Imperator Occidentalem intereſſe , cui & poteſtas
defertur Œcumenicæ Synodi .* Occidentali , ſeu Ro-
mano Patriarchæ adfirmat eſſe tantam Œcumeni-
cæ Synodi auctoritatem , ut ſine ipſo alii Patriar-
chæ nec adeſſe velint , nec legare Vicarios . Quod
nempe norint ſe ſine ipſo non eſſe Synodum , ſed
acephalas locuſtas . Ita enim de Baſileenſi Conven-
ticulo pronuntiavit quartus Eugenius . Et in li-
bro de inculpata Chriſtianorum Religione ſcri-
bit , de ſecundæ Nicænæ Synodi Actis differens ,
laudatus Patriarcha Nicephorus : *Decîſum eſt hoc
potiſſimùm jurium & Canonum Præſcripto , quando
juxtà ab antiquitus divina Decreta , in ea primas
obtinebat & præſidebat , quod ex Occidentalibus lo-
cis advenerat , ſive ſenioris Romæ pars non contem-
nenda , quorum abſque conſenſu dogma , quod in Ec-
cleſia movetur , uti legibus , Canonibus , & ſacris
conſuetudinibus præſcriptum ab antiquo eſt , proba-
tionem non habebit , vel finem unquam aliquem ſor-
tietur . Illis enim in rebus ſacris Principatum obtine-
re conceſſum eſt , & Principum inter Apoſtolos digni-
tatem ſortiti ſunt .* Lucidè profitetur Romani E-
piſcopi in generali Synodo Præſidentiam ac ſu-
premam auctoritatem eſſe de Synodi ſubſtantia ,
& ita præſcribi à legibus , Canonibus , ſacris
conſuetudinibus , & Divinis Decretis . Loqui-
tur cum Imperatore Valentiniano tertio , ſcri-
bente ad Theodoſium ſecundum pro magno Pa-
pa Leone adversùs Epheſinum latrocinium : *De-
bemus cum omni competenti devotione dignitatem
propriæ venerationis beato Apoſtolo Petro intemera-
tam & in noſtris temporibus conſervare , quatenus
beatiſſimus Romanæ civitatis Epiſcopus , cui Princi-
patum Sacerdotii ſuper omnes contulit antiquitas ,
locum habeat ac facultatem de fide & Sacerdotibus*
in poſtulata per Flavianum Conſtantinopolita-
num Epiſcopum generali Synodo *judicare* . In
generali enim Synodo Romanus Epiſcopus , li-
cet non poteſtatem , ſolus tamen habet auctori-
tatem de fide & Sacerdotibus judicandi . Hinc
ad eundem Pontificem ſcripſit Imperator Mar-
cianus : *Supereſt , ut ſi placuerit tuæ Beatitudini in
has partes advenire , & Synodum celebrare , hoc fa-
cere religionis adfectu dignetur .* Et infrà in eiſdem
litteris : *Omnes ſanctiſſimi Epiſcopi debeant con-
venire , & quæ Chriſtianorum religioni atque Ca-
tholicæ fidei proſint , ſicut Sanctitas tua ſecundùm*

Ec-

Eccleſiaſticas regulas definiverit, ſua diſpoſitione declarent. Non ſolus Pontifex, ſed & alii Epiſcopi Synodum celebrant, ac de fide definiunt: Verùm celebrandi ac definiendi auctoritas eſt penes ſolum Epiſcopum Romanorum. Exſtant iſta in prima parte Synodi Chalcedonenſis. Plurima habemus ſimilia irreſragabilia antiquitatis teſtimonia. Nam & in vita Sancti Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani Nicetas Paphlago advertit octavam Synodum fuiſſe in quibuſdam uſam nimiùm laxa diſpenſatione, atque adjungit: *Hæc Patriarchæ Ignatii gloriæ labem nullam adſpergunt, quod non eſſet illi auctoritas agendi quæ vellet. Romanis enim pro Eccleſiaſtica traditione judicandi Poteſtatem permittebat*. Nicetas ſcripſit: *τῆς κρίσεως ἐξουσίαν*. Hoc eſt, non quamvis, ſed auctoritativam judicii poteſtatem. Et dum Imperator Manuel Comnenus cum Theodoſio Patriarcha ac ejus Conſtantinopolitana Synodo diſceptaret de anathematizando Mahometis Deo, nec ſua ſenſa poſſet evincere, addebat minas: *Minabatur majoris Concilii celebrationem, & res propoſitas ipſo veteris Romæ Epiſcopo adhibito dijudicaturum, jure jurando adfirmabat*. Nempe ipſi etiam Schiſmatici norant Romano Epiſcopo ſemper in generali Synodo fuiſſe ſupremam judicii auctoritatem. Averſus à Schiſmate, ac in unionem propenſus fuit iſte Princeps. Hinc iſtis, quod vanæ non crederentur, minis ſchiſmaticos Epiſcopos ad multa inflexit. Hinc & eidem Schiſmatici, ut ſuam erraticam in Palatii Trullo celebratam Synodum ſuadeant eſſe Œcumenicam, fingunt & mentiuntur Romani Epiſcopi Legationem adſuiſſe ac præſediſſe. Ita in libris de Papæ Primatu ſcribit Nilus Archiepiſcopus
Lib. 2. Theſſalonicenſis: *Quod autem etiam Œcumenica fuerit Trullana Synodus, manifeſtum eſt ex Hiſtoria, cum Baſilium habuerit Gortynes, quæ eſt in Creta, Epiſcopum, univerſæ Romanæ Eccleſiæ locum tenentem*. Quod ipſum ſcribunt Macarius Ancyræ Metropolita, Theodorus Balſamon, & alii Græci. Et ipſa Synodus in ſummo Epiſcopalium ſubſcriptionum capite poſuit: *Locus ſanctiſſimi Papæ Romani*. Speravit ſe à Papa probandam, firmandam, ſobſcribendam, atque ita futuram Œcumenicam: Sciens ſe ſine illo eſſe acephalum gregem locuſtarum. Hinc & ipſe ſchiſmatis Auctor Photius Synodo, in qua ſuas adversùs Romanam Eccleſiam iniquitates complevit, Petrum Presbyterum & Cardinalem, Eugenium Oſtienſem, & Paulum Anconitanum Epiſcopos, Joannis octavi Legatos, aut compulit, aut finxit adſidere ac præſidere. Et hanc Sedis ſuæ in Synodo Prærogativam noſter Gregorius
Cap. 3. hic vocat *Præceptum*. Datis Angilramno Metenſi Epiſcopo capitulis etiam Adrianus primus inſeruit hunc articulum: *Sedi Apoſtolicæ, juſſione Domini, & meritis beati Petri Apoſtoli, ſingularis congregandorum Conciliorum auctoritas, & ſanctorum Canonum ac venerandorum Patrum Decretis multipliciter privata tradita eſt poteſtas*. Loquitur ex famoſis antiquorum Pontificum apud Iſidorum Mercatorem Epiſtolis, iſtud Romanæ Eccleſiæ privilegium ſtrenuè inculcantibus. Quam doctrinam, dum de generalibus Synodis intelligitur, eſſe veram affirmat ac demonſtrat in Epiſtola adversùs ſuum nepotem etiam Hincmarus Metropolita Re- Ep. 33. c. 20.
menſis.

Quæſtio eſt, An in voce, *Præceptum*, non ſolam Romani Pontificis in Synodo præſentiam ac præſidentiam, ſed etiam ejus convocationem Gregorius ſeptimus intellexerit? Rationem dubitandi adducit Nicolaus Cardinalis Cuſanus, aſſerens Synodi legitimitatem à convocantis auctoritate non pendere, ſed illam, licet à Laico Principe, aut ipſis in unum conſpirantibus totius Eccleſiæ Epiſcopis, aut alio quovis modo convocetur, eſſe Canonicam atque Authenticam. *Alioquin*, inquit, *non fuiſſent omnia octo* Lib. 2. c. 26.
univerſalia Concilia firma, quoniam per Imperatores congregata leguntur, & Romanus Pontifex ad inſtar aliorum Patriarcharum Divales Sacras juſſiones pro veniendo aut mittendo ad Concilium recepiſſe: Reſpicit ad Julium Puteolenſem Epiſcopum, Sancti Leonis Pontificis in ſecundo Epheſino Concilio Legatum, qui illic Præſidentiam invadenti Dioſcoro repoſuit: *A piiſſimis & Chriſtianiſſimis Imperatoribus ſanctiſſimus noſter Papa Romanæ Eccleſiæ Præpoſitus Leo eodem tenore vocatus eſt*. Non dicit Synodum à Papa convocatam aut convocandam, ſed dumtaxat ipſum non minùs quàm Dioſcorum, & quidem per ejuſdem tenoris litteras, ad illam à Principe fuiſſe advocatum. Eandem quæſtionem in Baſileenſis Concilii hiſtoria movet Æneas Sylvius, multa conglomerat, verſat ſe ipſum in omne latus, ac tandem concludit: *In hac re diſtinguendum putarem, nec abſolutè negarem Papæ conſenſum neceſſarium, nec abſolutè requirerem. Immò numquam eo volente refutarem. Dicerem tamen quia ad congreganda Concilia requirendus ſit Papæ conſenſus, ne ſumma illius Sedis auctoritas & dignitas videatur contemni. Si tamen ille reſiſtat, congregarique Concilium omninò nolit, & major pars Prælatorum judicet neceſſarium eſſe Concilium, etiamſi Papa nolit, congregari poſſe puto*. Qua in opinione perſtiterunt ferè omnes defenſores Baſileenſis Concilii. Conſtantienſis Synodus juſſerat deinceps de decennio in decennim celebrari generale Concilium: Hinc intulerunt iſti diem interpellare pro Papa, ideoque ipſo etiam invito poſſe tunc Synodum adunari. Schiſmaticorum Græcorum pro ſuo Imperatore opinio eſt longè amplior. Etenim quibuſdam Epiſcopis, de ſuæ ad eligendum novum Patriarcham, & alias quaſdam quæſtiones decidendas Synodi facta per Imperatorem Joannem Palæologum convocatione ac legitimitate dubitantibus, alii Epiſcopi cum Proceribus apud Sylveſtrum Sguropulum reſponderunt *Imperatorem ſibi ſummam ſemper poteſtatem vindicaſſe convocandi Synodos, ac ſtabiliendi cuncta prout ſibi viſum*. Etiam Martino quinto Pontifici, ad Eccleſiarum unionem exhortanti, & Imperator & Patriarcha repoſuerunt fore opus generali Synodo, & addiderunt *ipſam non alibi gentium* L. 2. c. 3.
quàm Conſtantinopoli convenire oportere, & quòd ſolus Imperator Romanorum, & præter eum nemo inter mortales, auctoritatem habeat convocandi Synodum ex veteri ritu, conſuetudine, ac privilegio Cap. 8.
Imperatoriæ Majeſtati adjuncto. Hujus moris

ac

Digitized by Google

Lib. 10. cap. 2. ac privilegii vigore ante Papam Florentinæ Synodo etiam ſubſcribere Imperator prætendit. Papæ & Patriarchis voluit aliud non competere, Lib. 2. c. 10. quàm ut Sacra Tractoria convocati ſuos ipſi Epiſcopos convocarent.

Eandem ſententiam tenent jam dudum pleꝛique Græci. Etenim Georgius Cedrenus diſtinguit particularia ac generalia Concilia, & pergit de particularibus: *Hæc coacta ſunt ob quæſtiones certis locis obortas, neque juſſu Imperatorum, neque iis præſentibus. Quin etiam horum quædam habita ſunt, priuſquam Chriſtiani exiſterent Imperatores.* Fol. 439. *Cæterum illa Œcumenica fuerunt, ſic dicta, quia Imperatorum juſſu Summi Pontifices, quotquot erant per Romanum Imperium, convocarentur.* Videtur hujus convocationis jus adeò adligare Auguſtis Principibus, ut ante adſumptam ab ipſis fidem cenſeat non potuiſſe fieri generalia Concilia. Et in opere adversùs Barlaamum Gyracenſem Epiſcopum Macarius Metropolita Ancyranus notat Papam de variis exceſſibus, & proſequitur: *Papa non vult coacta Synodo ſecundùm antiquam conſuetudinem ab Imperatore Romanorum* Cap. 40. *in noſtris regionibus, unum ſeipſum ex his, qui judicantur, conſtituere, & res ipſius Synodali judicio proponi & tractari; immò oppoſitum omne per vim innovat, ipſe per ſeipſum Synodum convocans.* Et in opere de Papæ Primatu Nilus Theſſalonicenſis Archiepiſcopus: *Quod Latini ajunt ſoli Papæ* Lib. 2. *licere Œcumenicum Concilium convocare, quo pacto id manifeſtæ veritati non repugnare cenſeamus? immò verò quo pacto non ſit turpe, Epiſcopum ea ambitiosè adfectare, quibus par eſt Regem ipſum gloriari?* Et id demonſtrare conatur exemplo quatuor primarum generalium Synodorum. Quin & de Imperatrice Anna, Andronici ſecundi Palæologi Vidua, offenſa in Joannem Patriarcham Conſtantinopolitanum, ſcribit Imperator Joannes Cantacuzenus: *Anna Synodum e præſentibus Epiſcopis congregandam, & Patriarcham ad ſui de-* Lib. 3. c. 99. *fenſionem duxit advocandum. Conveniunt igitur ab Auguſta vocati in Palatium Epiſcopi.* Anna, licet Latina & Sabauda, iſto Auguſto jure fuit uſa. Et ad Imperatorem Joannem ſecundum Palæologum varii Græci dixerunt de Florentina Synodo: *Ad Synodum Œcumenicam jam coactam accitus eſt Imperator? Quis hoc aliquando audivit? Idque cum Synodi Œcumenicæ complures ſint celebratæ, quarum primæ partes poſt Romanum Pontificem ſemper penes Romanum Imperatorem fuerunt? Numera mihi Synodos, & percurre omnes, unicam duntaxat profer Œcumenicam, cui Romanorum Imperator initium non fecerit.* Florentinam Synodum dixerunt non eſſe Synodum: *Quoniam Imperator Romanorum, cui hæc deſuper mandata ſint, non ipſe convocavit, ſed ad priùs convocatam velut quiſpiam idiota & privatus accerſitur.* Ita habes in litteris Georgii Trapezuntii ad dictum Imperatorem.

Reſpondeo tamen craſſum eſſe hunc errorem. Etenim adductam Julii Puteolenſis Epiſcopi interceſſionem Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus ac Legatus ſtatim elucidavit: *Glorioſiſſimi & Chriſtianiſſimi Imperatores charitatem circa fidem Catholicam, & affectum tenentes, beatiſſimum Epiſcopum noſtrum Leonem, Apoſtolicæ Sedis Præſulem, ut huic venerabili & Sancto Concilio adeſſet, dirigentes venerabiles Epiſtolas, ſupplicarunt.* Quales plures Auguſtorum Principum litteras Michaeli Auguſto inſolenter imperanti oppoſuit Nicolaus primus Pontifex, oſtendens omnes olim necdum lacerati, ſed integri adhuc Imperii Auguſtos ſupplicaſſe ſemper Sedi Apoſtolicæ, numquam imperaſſe. Unicus Eutychianiſtarum fautor Anaſtaſius erumpere tunc præſumpſit in hanc ab omnibus damnatam vocem: *Nos jubere volumus, non nobis juberi.* Norant orthodoxi Principes generalem Synodum eſſe ſupremum Eccleſiæ Senatum, ideoque non ſua, ſed ſuprema Eccleſiaſtici capitis auctoritate adunandum. Omnes generales Synodos & à Papa & ab Auguſto Principe fuiſſe olim convocatas oſtendi ſuis locis, ac etiam in acclamatorio ad Conſtantinum quartum ſermone ſexta Synodus inſigniter oſtendit. Fateor tunc à Pontifice non emanaſſe Bullas ſeu litteras Convocatorias. Synodi faciendæ facultatem aut Papa à Principe, aut Princeps poſtulabat à Papa: Conceſſam aut admiſſam Princeps publicabat, & omnes Imperii Epiſcopos ad ipſam compellebat, Pontifici illic, aut ejus Legatis obedituros. Nec ſolum per ejuſdem tenoris litteras cum aliis Patriarchis Papa fuit invitatus. Haſce Divales Tractorias præcedebant aliæ ſupplices, quibus ejus in Synodum authenticus conſenſus poſtulabatur. Nec illum poſtulari ſuffecerat, oportebat & impetraſſe. Egregiè id lucet ex dicta Epheſina Synodo. Pro retractanda Eutychetis appellatione poſtulatam, quouſque Sanctus Leo duxit lucidæ quæſtioni non eſſe neceſſariam, Imperator Theodoſius non præſumpſit inchoare. An autem nullus ſit caſus, qui invito Pontifice permittat Synodum, eſt quæſtio alterius loci. Exiſtimo eſſe ſolum ſchiſma, in quo duo Pontifices colludant, aut confligant, atque ita Eccleſiam lacerent & ſcandalizent. Græci ſchiſmatici ſacram Auguſti Principis unctionem errant eſſe quaſi octavum Eccleſiaſticæ poteſtatis Sacramentum. Verùm iſtæ nugæ fundantur in arena.

Notanda tamen ſunt verba Græcorum adducta ex Georgio Trapezuntio: *Generalium Synodorum primæ partes poſt Romanum Pontificem ſemper penes Romanum Imperatorem fuerunt.* Adfirmant Romanos olim Principes non ex ſua Auguſta poteſtate, ſed ex Romani Epiſcopi juſſu, conſenſu, aut rogatu fuiſſe convocandis Synodis admixtos. Has ab iſtis non fuiſſe indictas, ſed ad ipſas à Romanis Epiſcopis indictas Romanarum Provinciarum Antiſtites fuiſſe dumtaxat convocatos & compulſos. Loquuntur cum Nicolao Hydruntino, qui in opere de Spiritus Sancti proceſſione diſtinguit particulares & generales Synodos, & proſequitur: *Univerſales Synodi coactæ ſunt Decreto magni Archi-Præſulis Romæ, & illius Imperatorum.* Rem inſigniter elucidat laudatus Georgius Trapezuntinus: *Tu verò, Imperator optime, leges à Patribus tuis latas, Divinoque jure conſecratas conſidera & admirare. Illi cum gentibus imperitarent, Romani Epiſcopi auctoritate Synodos cogebant. Fortuna poſtmodum commutatæ, eadem nihilominùs dignitate tua, & antiquarum permanen-*

tt,

te, cum ad emendationem Eccleſiæ agitandus eſt conventus, & nemo jure præter Romanum Imperatorem tempus & locum & modum definire poſſit, quia opes tuæ infirmæ ſunt, Deus judicio, quod ipſe novit, in hoc neceſſitatis rem concluſit, tu ſolus non ſis, ſicut oportebat, & loci, & temporis, & modi, & unionis ipſius Dominus. Quod ipſum Clementi ſexto Pontifici, fortiſſimè ad unionem hortato, reſcripſit Joannes Imperator Cantacuzenus, adfirmans unionem ſine Generali Synodo non poſſe ſtabiliri, & adjungens: *Si Aſia &* l. 4. c. 9. *Europa, quemadmodum olim, in Romanorum Imperio cenſerentur, apud nos Synodus cogenda eſſet. Quod cùm fieri jam nequeat, ſi & Patri Papæ videbitur, ad locum aliquem maritimum, in medio utrorumque ſitum, conſenſu deveniemus, ille cum occidentis Epiſcopis, ego cum Patriarchis, eorumque Epiſcopis.* Palam profitetur generalis Synodi convocationem jam non amplius ad Imperatorem, ſed pertinere ad ſolum Papam. Nam & olim Imperator non erat niſi Pontificis in convocanda Synodo adjutor, indictæ exſecutor, & Epiſcoporum ad ipſam compulſor. Hac poteſtate propter acciſum & exciſum Conſtantinopolitanum Imperium jam caret, atque ita non poſſit Synodum convocare. Etiam olim convocare non potuit Perſarum Epiſcopos, aut aliorum Barbarorum. Et certè primus ſine Romani Epiſcopi auctoritate Synodum convocare præſumpſit Juſtinianus ſecundus: Urique Trullanam Synodum. Quæ cujus ponderis ſit, eſt nimis manifeſtum. Et de illa audacia adeò erubeſcunt etiam Schiſmatici hodie Græci, ut fingant & mentiantur Romanæ Cathedræ ac Synodi Legatos ipſi adfuiſſe: ut ipſam confundant cum ſexta generali.

Alia quæſtio eſt, An ad univerſalis Synodi indictionem ſufficiat ſolius Pontificis, & aliorum Patriarcharum aſſenſus non requiratur? Rationem dubitandi producit Sanctus Martyr & Abbas Maximus, Pyrrho Conſtantinopolitano Epiſcopo, ſuam Monotheliticam Synodum jactanti, in erudita ſua diſputatione reſpondens: *Subit me admiratio, quomodo Synodum vocas, quæ non eſt habita ut leges & Canones Synodici, & jura Eccleſiaſtica jubent. Nec enim epiſtola Encyclica ex conſenſu Patriarcharum edita eſt, neque locus neque dies conveniendi decretus.* Encyclicam, quæ Synodo locum præfigat & diem, Tractoriam, id eſt, indictivam Synodi Epiſtolam apertè adfirmat ex omnium Patriarcharum conſenſu edendam. Reſpondeo ſolius Papæ conſenſum requiri. Etenim ad Dardaniæ Epiſcopos ſcribit Sanctus Gelaſius: *Apoſtolica Sedes, ut Synodus Chalcedonenſis fieret, ſola decrevit.* Etiam alias omnes ejus ſolius Decreto conveniſſe, eſt ſuo loco oſtenſum. Et hinc in Florentina Synodo Græci poſt multas examinis & diſputationis ambages tandem admiſerunt Romani Epiſcopi privilegia, duobus articulis exceptis, quorum alter erat hic: *Ne Papa convocet Synodum Œcumenicam ſine Pa-* Seſſ. 24. *triarchis, ſi conveniant; quod ſi advocentur, & non veniant, ne propterea impedimento ſint, quo minùs Synodus fiat.* Et Synodalem fidei definitionem permiſerunt quidem formari in Eugenii Pontificis nomen, voluerunt tamen addi: *De conſenſu Conſtantinopolitani, & cæterorum Patriarcharum.* Non ad convocandam Synodum, ſed dumtaxat ad publicandam definitionem cenſuerunt neceſſarium iſtum conſenſum. Dixerunt Patriarchas omnes ad Synodum à Papa invitandos. Quocirca etiam Sanctus Maximus per Encyclicam epiſtolam nequaquam intelligit Tractoriam, ſed Synodalem definitionem. Notanda ſunt Græcorum verba: *Quod ſi advocentur, & non veniant, ne propterea impedimento ſint, quo minùs Synodus fiat.* Quod ſi nec veniant, nec Legatum aut Epiſtolam mittant, ex ſolis Romani Patriarchatus Epiſcopis adunata Synodus erit plenè Œcumenica, penitus nulla illius dignitate aut privilegio orbata. Quod ipſum in eruditis ad ſuos in Oriente Collegas litteris inſigniter demonſtrat Barlaamus Epiſcopus Gyracenſis. Et ſic de Tridentinæ Synodi Œcumenica auctoritate non eſt dubitandum.

Expenditur noviſſimum quoddam Dogma.

ADverſùs hæc omnia potenter intercedit Dominus Joannes Launojus. Capuanæ Synodo, quam quandoque generalem exiſtimat, credit Siricium Pontificem non præſediſſe. Euſtatianum Antiochenæ Eccleſiæ ſchiſma per Paulini ac Meletii mortem exſtinguendum Eccleſia ſperaverat, at ipſum Evagrius & Flavianus Succeſſores cum fœnore continuarunt. Et quidem Apoſtolica Sedes ſemper ob rationes faverat Paulino, ejus autem Succeſſori Evagrio non ita. Attamen Meletii Succeſſorem Flavianum uti perjurum averſabatur. Ipſum interim fovebant magni per Orientem Epiſcopi, & propter ipſos magnus Imperator Theodoſius, qui Damaſi ac Siricii Pontificum precibus ac monitis inflexus tandem promiſit Flavianum Apoſtolico intra Italiam judicio ſiſtere, & ita Eccleſiis reddere pacem. Hinc ergo Capuanam ex omni Romano Imperio Synodum convocavit Siricius: Ejus Acta perierunt, aut latent. Exſtant tamen Siricii ad Acholium Theſſalonicenſem ac alios Illyrici Antiſtites Epiſtola, Epiſtola Sancti Ambroſii ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham, in Theodoreti, Socratis, ac Hermiæ Zozomeni Hiſtoria, nec non in Africanis Synodis varia memoria, ex quibus noſtram ignorantiam conſolemur. Quod mala conſcientia Romanæ Civitatis muros plus timeat quàm Barbaricam obſidionem, adverſus Ruffinum ſcripſit Sanctus Hieronymus. Et hinc etiam Flavianus Capuæ non comparuit, atque ita omnem Synodum graviter offendit. Factum igitur eſt quod in laudata Epiſtola ſcribit Sanctus Ambroſius: *Et Evagrium & Flavianum in meliorem vocamus viam, ut malimus eos propriis potius bonis, quam alieno vitio defendi. Qua de re quoniam propriis tenuiſti litteris poſſe typum reperiri aliquem, quo poſſit auferri fratrum diſcordia, cum ſancta Synodus cognitionis jus Unanimitati veſtræ, cæteriſque in Ægypto Conſacer-*

dotibus

dotibus noſtris commiſerit, iterum oportet fratrem noſtrum Flavianum conveniri, ut ſi in eo perſeveraverit quo veniendum non putet, ſalvis Concilii Nicæni, ſed etiam Synodi Capuenſis Statutis, illibata pace univerſorum ita conſulas, ut non videamur deſtruere quod ædificatum eſt. Et ſuprà: *Bonæ pacis naufragio ſancta Synodus Capuenſis tandem obtulerat portum tranquillitatis, ut omnibus per totum Orientem daretur communio Catholicam confitentibus fidem, & duobus iſtis*, utique Evagrio & Flaviano, *tuæ Sanctitatis examen impertiretur, Fratribus & Conſacerdotibus noſtris Ægyptiis pariter confidentibus, quia hoc verum judicium futurum arbitrati ſumus, quod neutri parti ſociata communione aliquo favore propenderet.* Magnæ per omne Romanum Imperium potentiæ, ac verſatilis ingenii Epiſcopus erat Theophilus, atque ita neutralem ſe geſſerat, nec Evagrio favens, aut communicans, nec Flaviano. Hinc ipſi potiùs quàm Capuano Concilio ſe credendum Flavianus cenſuit, ac illum induxit ad ſcribendum Synodo notum ſibi eſſe modum componendi hujus ſchiſmatis cum utriuſque partis gratia. Et Synodus hoc gratum habuit, ideoque cauſam ejus Synodo delegavit, ea tamen lege, ut nihil contra ſua Decreta aut Nicænos Canones attentaretur. Et ex his Dominus Joannes Launoius infert & conjecturat Capuanæ Synodo non Siricium, ſed Sanctum Ambroſium præſediſſe. Ex his præſertim verbis: *Verum judicium futurum arbitrati ſumus, quòd neutri parti ſociata communione aliquo favore propenderet.* Exiſtimat Siricium Flaviano fuiſſe ſuſpectum, ideoque à Judicis & Præſidis throno excluſum. Addit Theophilum ſua hic Acta non ad Siricium, ſed ad Ambroſium debuiſſe referre, ac retuliſſe: Quòd nempè hic, non ille præſediſſet.

Epiſt. 9.

Et quidem Romanum Pontificem, & omnes Occidentis Epiſcopos fuiſſe Flaviano ſuſpectos, liquet ex illis, quæ vivo adhuc Meletio Magnus Baſilius de hac quæſtione ſcripſit ad Comitem Terentium: *Dicebantur Fratres, qui Paulino favebant, in colloquium cum tua Rectitudine deſcendere de ſua nobiſcum unione. Nobiſcum, inquam, qui à partibus ſtamus Meletii, illius viri Dei, Epiſcopi Antiocheni. Quos audio circumferre Occidentalium litteras, quibus Sedes Antiochiæ Epiſcopalis ipſorum parti addicitur; vir autem admirabilis Meletius ab Eccleſia Dei Epiſcopatu abdicatur. Neque ſanè miror. Illi enim penitus ignorant noſtrarum rerum conditionem. Et illi qui videri volunt cognoſcere, contentiosè magis quàm conjunctim cum veritate referunt. Nihil equidem magis veroſimile eſt, quam veritatem illos ignorare, vel occultare cauſam: Unde inductus eſt Athanaſius beatiſſimus Epiſcopus, litteras ad Paulinum dare.* Eadem acrimonia ſcripſit & alias de hac re litteras, ideoque Joannis Launoii conjectura videtur non carere fundamento. Et tres dumtaxat Metropolitas habebat tunc Italia, Romanum, Mediolanenſem, & Aquilejenſem, atque ita excluſi Siricii thronus devolvebatur in Ambroſium. Videatur Doctoris epiſtola ad Hieronymum Samboeuvium.

Epiſt. 345.

Reſpondeo hæc omnia carere fundamento. Etenim Capuana Eccleſia erat tunc Romanæ ſuburbicaria ſeu ſuffraganea, adeoque tantam ſuæ Sedis injuriam quomodo in propria Provincia ſuſtinuiſſet Siricius, quomodo Ambroſius præſumpſiſſet? An Siricius per ſe, an per Legatos præſederit, ignoro. Certum eſt præſediſſe. Et licet Ambroſius de ejus non fuerit Provincia, poſſit tamen fuiſſe Legatus. Nam & poſteà Sanctus Cæleſtinus ſuas in Epheſino Concilio vices detulit Sancto Alexandrinorum Patriarchæ Cyrillo. Siricium præſediſſe demonſtrant varia. Primò, hæc ejus in laudatis litteris ad Sanctum Anyſium Theſſalonicenſem, qui ſibi à Capuana Synodo delegatam Bonoſi cauſam conabatur excutere, ac rejicere ad Papale tribunal, Reſponſio: *Si integra eſſet hodie Synodus, rectè de iis, quæ comprehendit veſtrorum Scriptorum ſeries, decerneremus.* Etenim à Synodo excluſus Pontifex non potuiſſet decernere. Et adeſſe non potuit, quia præſideret. Secundò idem demonſtrant hæc Sancti Ambroſii ad Theophilum Patriarcham, cui Evagrii & Flaviani cauſam delegarat Synodus, verba: *Sanè referendum arbitramur ad ſanctum Fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant. Ita enim utile erit conſultum ſententiæ, ita pacis & quietis ſecuritas, ſi id veſtro ſtatuatur Concilio, quod communioni noſtræ diſſenſionem non adferat, ut nos quoque accepta veſtrorum ſerie Statutorum, cùm id geſtum eſſe cognoverimus, quòd Eccleſia Romana haud dubiè probaverit, læti fructum hujuſmodi examinis adipiſcamur.* Etenim ſi Siricius non præſederit, quod ipſe jus, quod debitum Theophilus habuit faciendæ ad ipſum relationis, ac accipiendæ ab ipſo confirmationis? Quòd relatio habeat appellationis effectum, hoc eſt, quòd relata Acta & devolvat & ſuſpendat, adeoque non niſi ad Præſidentem ſeu Superiorem fiat, omni legum & canonum perito eſt manifeſtum.

Aſſertionem noſtram demonſtrat etiam antiqua Eccleſiæ Regula, quæ Romanum Epiſcopum ex nulla partium ſuſpicione, & ex nulla penitus cauſa permittit ab iſto jure ſuſpendi. Inſigniter hoc claruit in ſecundo Epheſino Concilio. Etenim Hæreſiarcha Eutyches à Sancti Leonis, quòd datam in ipſum à Sancto Flaviano Conſtantinopolitano Epiſcopo damnationis ſententiam confirmaverat, judicio appellarat ad univerſalem Eccleſiæ Synodum, necnon ejus Legatos, quòd à laudato Flaviano fuiſſent convivio excepti, & cum ipſo colluderent, accuſarat & ſuſpectarat, atque ita ipſos à Præſidentia excludi curarat per Imperatorem Theodoſium, ac ipſam traduci in Dioſcorum Alexandriæ Epiſcopum, ſecundum Catholicæ Eccleſiæ Patriarcham. Verùm hac via bene conceptam Synodum demutavit in Latrocinale conciliabulum. Et hinc prima adversùs ipſum per Apoſtolicæ Sedis Legatos apud Chalcedonenſem Synodum exceptio fuit hæc: *Neceſſe eſt Dioſcorum judicii ſui dare rationem, quia cum perſonam judicandi non haberet, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, numquam factum eſt.* Eum non de male caſſata Sancti Leonis in Eutychetem ſententia, aut recepto in communionem Eutychete, non de firmata ejus hæreſi,

Heracleæ celebrandum ut accederet, doloſè invitabat. Nempè noverat ſine Præſidente Romani Epiſcopi perſona aut Legato generalem Synodum non poſſe celebrari. Quæ omnia iiſdem ferè verbis ſcribit laudatus Bibliothecarius. Acaciani ſchiſmatis extrema cauda fuit ſchiſma trium Capitulorum: Et adversùs ipſum Imperator Juſtinianus coegit quintum generale Concilium. Ut ipſi præſideret, tractanda referret, & ſuffragii Prærogativæ fungeretur Vigilius Pontifex, quantis precibus & minis inſtiterint & Princeps & Primates Epiſcopi, demonſtrant Acta Synodalia. Et quia induci Pontifex non potuit, factum eſt quod in Chronico ſcribit ad decimum ſeptimum à Baſilii Conſulato annum Victor Tonnonenſis Epiſcopus: *Vigilius Romanus in inſula Sicilia moritur*. Quinta Synodus facta fuit tertio decimo poſt dictum Conſulatum anno, per tot annos Juſtinianus Vigilium in calamitoſo exilio detinuit, atque ita caducæ Synodi ſupplementa & ratificationem extorſit. Sciebat omnes ſuas machinas eſſe aliter frivolas & nullas. Trullanæ item Synodo Romanus Epiſcopus non præſedit. Hinc Subſcriptores Epiſcopi primum locum reliquerunt apertum cum hac Epigraphe: *Locus Sanctiſſimi Papæ Romani*. Sperabant fore, & omnibus poſteà viribus egerunt, ut ratificaret Romanus Epiſcopus, & Præſidentiæ defectum, uti in ſecundo & quinto Concilio fecerat, suppleret. Quod quia uſque huc nullus facere voluit Pontifex, iſta Synodus ſemper titulatur erratica. Etiam Iconoclaſticum Conſtantini Caballini conventum ex eodem capite fuiſſe nullios ponderis, ſuprà audivimus à Sancto Stephano Martyre. Et confirmant Martyr Theophanes, Anaſtaſius Bibliothecarius, ac Georgius Cedrenus. Et de Imperatore Manuele Comneno, dum de quibuſdam dogmatibus diſputaret cum Theodoſio Patriarcha Conſtantinopolitano, ſcribit Nicetas Choniates: *Manuel Theodoſio &*
L. 7 c. 6. *Pontificibus ob præpoſteram adverſationem majus Concilium minabatur, & controverſiæ diſceptationem ipſo veteris Romæ Papa adhibito, jurejurando teſtificabatur*. Et ad omnes per Orientem Patriarchas atque Epiſcopos ſcripſit de Sancti Ignatii Conſtantinopolitani Patriarchæ cauſa Nicolaus primus: *Vos ut antiquum morem ſervetis, neque judicetis, neque approbetis quidquam ſine noſtra auctoritate: Hæc autem eo ſcripſi vobis, quòd non ita pridem venerit ad nos Palatinus Spatharius cum Imperatoris epiſtola, qui gloriabatur ab Imperatore Synodum adornari, eo quod nos jam perſcriptam injuriam, Ignatio factam, noluerimus approbare*. Adfirmat antiquam Synodorum legem eſſe, ut ſine Romano Epiſcopo nulla fiat, nec ſine illius, qui cuncta tractanda referat & ſuffragii Prærogativam de ipſis dicat, auctoritate ſeu præſidentia, nullus Epiſcopus, Metropolita, aut etiam Patriarcha quidquam judicare, approbare, vel etiam quaſi ſynodaliter tractare attentet. Exſtat epiſtolæ compendium in Actis Synodi octavæ. Et hinc omnia poſt Apoſtolicorum Legatorum revocationem Baſileenſia Geſta rectè caſſavit Eugenius quartus, affirmans geſta non à legitimo Concilio,
Seſſ. 16. ſed ab acephalis locuſtis. Perdo tempus in re clara.

Joannis Saraceni Articulum, *Quandocumque in aliquo Concilio aliqua inſtituuntur, tota auctoritas dans vigorem Statutis in ſolo reſidet Romano Pontifice*, fuiſſe à ſacra Pariſienſi Facultate legitimè circumſcriptum, libenter & conſtanter profiteor. Licet enim Synodalia Decreta in ſolum Romani Epiſcopi nomen conceperit atque vulgaverit etiam quandoque antiquitas, de deciſivo tamen Epiſcoporum ſuffragio non dubitavit. Et certè Apoſtolica Synodus non dixit, *Viſum eſt Spiritui ſancto ac Petro*, ſed *Spiritui Sancto ac nobis*: Utique omnibus Apoſtolis. Eſt una ex motis inter Eugenium quartum & Baſileenſem Synodum quæſtionibus, alibi elucidanda. Interim ſumma eſt Pontificis in generali etiam Synodo auctoritas. Reverà illic habet ſuffragii Prærogativam. De Apoſtolici per Illyricum Vicarii in generalibus iſtius Diœceſios Synodis auctoritate ſcripſit ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum magnus Leo: *Si in eo, quod cum fratribus tractandum definiendumve credideris, diverſa eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia ſub Geſtorum teſtificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quòd Deo placeat decernatur*. Epiſt. 84. c. 11. Ejus unicum ſuffragium affirmat totius Synodi ſuffragio æquivalere. Quam poteſtatem etiam in generali totius Eccleſiæ Synodo habuerunt Apoſtolici Legati. At verò ipſius Romani Epiſcopi in quamvis Synodum poteſtas fuit longè amplior. Præſentis ſuffragium totius Synodi ſuffragio prævaluit, ad abſentem verò omne Synodi cum Vicario aut Legato certamen debuit referri, omnis cauſa ſuſpendi ad ejus nutum, & ipſius Reſcriptum ac deciſivum Beneplacitum exſpectari. Lucidè hæc patuerunt in Synodo Chalcedonenſi, ac in quinto Concilio. Etenim adversùm probatos & ſubſcriptos ab omni Chalcedonenſi Synodo Canones Lucentius Legatus apud glorioſiſſimos Judices interceſſit: *Sedes Apoſtolica nobis præſentibus humiliari non debet. Et ideo quæcumque in præjudicium Canonum heſterna die geſta ſunt nobis abſentibus, Sublimitatem veſtram petimus, ut circumduci jubeatis. Sin aliàs, contradictio noſtra his Geſtis inhæreat, ut noverimus quid Apoſtolico viro univerſalis Eccleſiæ Papæ referre debeamus*, Act. 16. *ut aut ipſe de ſuæ Sedis injuria, aut de Canonum everſione poſſit ferre ſententiam*. Agit præſertim adversùs vigeſimum octavum Canonem: Proteſtatur ab ipſo non dumtaxat violatum ſextum Nicęnum, ſed etiam Apoſtolicæ Sedi illatam injuriam. Quod nempè ſinę facta per Apoſtolicos Legatos relatione Actum iſtum Synodus attentaſſet. Unanimi totius Synodi ſuffragio objecit ſuum unicum, atque ita illius Actum apud glorioſiſſimos Judices proclamavit nullum, & circumducendum. Et ipſum ſibi à Synodo relatum Sanctus Leo omninò circumduxit. Apoſtolica itaque Legatio in totius Eccleſiæ Convento habebat eam ipſam poteſtatem, quam in generali ſuæ Diœceſios Synodo habebat Apoſtolicus Vicarius: Utraque Synodus debebat referre omnia ad Papam, & ejus deciſioni acquieſcere. In quinto Concilio præſens fuit Vigilius Pontifex, provocavit ad Apoſtolicum relationis jus, & ad Papalis ſuffragii Prærogativam,

proteſtatus de nullitate omnium agendorum. Quam proteſtationem veritate niti ſcieas Juſtinianus Imperator, præſato exilio fatigavit ac fregit Pontificem, atque ita neceſſarium ſuæ Synodo ſuffragium extorſit.

Eodem ex capite non tantùm Trullani, ſed etiam in prima Conſtantinopolitana ac ſecunda Nicena Synodo editi Canones dudum fuerunt caduci: Quod ſolum Papale ſuffragium illis adverſaretur aut deeſſet. Et hinc ad Baſileenſem Synodum rectè ſcripſit Eugenius quartus: *Si Papa vel Legatus ejuſdem nollet diſponere aliqua, contra* Seſſ. 16. *Concilium affectaret, Papæ ſententia vel Legati, ſummi Pontificis perſonam repræſentantis, non Concilii voluntas ſequenda foret, cùm ſuper omnia Concilia habeat poteſtatem Papa. Niſi fortè quæ ſtatuenda forent, Catholicam fidem reſpicerent, vel ſi non fierent, ſtatum univerſalis Eccleſiæ principaliter perturbarent: Quia tunc Concilii ſententia eſſet potiùs attendenda.* Rationem dat in eadem Bulla: *De jure notiſſimum eſt, quod poſſimus quæcumque Statuta, Decreta, Declarata, ſive Sancita per quoſcumque Prædeceſſores noſtros, vel per quæcumque Concilia, dummodo in ipſis fidei fundamenta non exiſtant, ſive ex hoc univerſalis Eccleſiæ bonum principaliter non turbetur, ut Vicarius Chriſti, & irreprehenſibiliter pro noſtro amovere & corripere libitu voluntatis. Et contra ſentire non eſt longævum ab hæreſi.* Ubi enim, quod abſit, ex mentis cæcitate aut pravitate Romanus Epiſcopus Romanam fidem aut diſciplinam arietaret, non ſolùm generale Concilium, ſed quicumque unicus Epiſcopus, imò & Laicus eſſet præ ipſo audiendus. Imitandi eſſent pauci illi in Ariminenſi Synodo Epiſcopi, qui ad vicinum pagum ſecedere maluerunt, quàm cum circumſcriptis in Arianos dolos Collegis deviare. Imitanda eſſet Romana nobilis Marcella, in cujus Epitaphio, quomodo Origenis errores Romam intraverint, ac multos deceperint, exponit Sanctus Hieronymus, ac proſequitur: *Tunc Sancta Marcella, quæ diu ſe cohibuerat, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, poſtquam ſenſit fidem Apoſtolico ore laudatam in pleriſque violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos Monachorum in aſſenſum traheret, ac ſimplicitati illuderet Epiſcopi, qui de ſuo ingenio cæteros æſtimabat, publicè reſtitit, malens Deo placere quàm hominibus.* Epiſt. 26. Fuit is Siricius Pontifex, de quo & alibi ſcribit: *Facilius eſt Epiſcopatum adipiſci, quàm promereri.* Verùm nulla generalis Synodus uſque huc per Dei gratiam vidit iſtiuſmodi caſum, & eadem Dei gratia Eccleſiam protegente, uſque ad ſæculi finem non videbit. Extra hunc igitur caſum ſolius Papæ ſuffragium totius Synodi ſuffragio prævalet. Etiam ſuffragium ſolius Legati: Qui nempè de ſingulis proponendis negotiis fuerit ſingulariter inſtructus. Ejus ſuffragium eſt ſuffragium ipſius Papæ. Iſtiuſmodi inſtructionem non habuit Chalcedonenſis Legatio, ideoque cenſuit ſuum cum Synodo certamen Pontifici referendum. Dixi, *Dum Romanus Epiſcopus Romanam fidem aut diſciplinam arietaret.* Quid ſi ipſam arietaret Synodus? Reſpondeo tunc ſolius Pontificis, aut ſolius Legati prævalere ſuffragium. Et certè caſus evenit in Ariminenſi Synodo, ac in Latrocinio Epheſino. Undè hoc magnus Leo, iſtam Sanctus Damaſus ſynodaliter damnarunt. Scio laudatam Eugenii Bullam fuiſſe ab ipſo circumductam. Nempè pro ſola illa parte, qua juſſerat diſſolvi Synodum, & Bononiam transferri. Et hinc lucet Papale in Synodo ſuffragium rectè titulari ſuffragii Prærogativam.

Nec ſine fundamentis Eugenius aſſeruit Papam eſſe ſuprà Concilium. Quod Aſſertum quia à Capuana, in qua modo hæremus, Synodo everti & quaſi damnari opinatur Joannes Launoius, ejus ſtatum audiamus breviter, ac perpendamus ex litteris Syricii Pontificis ad Anyſium Theſſalonicenſem & ſubjectos illi Epiſcopos: *Accepi litteras veſtras de Bonoſo Epiſcopo, quibus vel pro veritate, vel pro modeſtia noſtram ſententiam ſciſcitari voluiſtis. Sed cum hujuſmodi fuerit Concilii Capuenſis judicium, ut finitimi Bonoſo atque ejus accuſatoribus judices tribuerentur, & præcipuè Macedones, qui cum Epiſcopo Theſſalonicenſi de ejus factis vel cognoſcerent, advertimus quod nobis judicandi forma competere non poſſet. Nam ſi integra eſſet hodie Synodus, rectè de iis, quæ comprehendit veſtrorum Scriptorum ſeries, decerneremus. Veſtrum eſt igitur, qui hoc recepiſtis judicium, ſententiam ferre de omnibus, nec refugiendi vel elabendi vel accuſatoribus vel accuſato copiam dare. Vicem enim Synodi recepiſtis, quos ad examinandum Synodus elegit. Denique cum Bonoſus Epiſcopus poſt judicium veſtrum miſiſſet ad fratrem noſtrum Ambroſium, qui ejus ſentent*[illegible] *conſuleret, interdictam ſibi Eccleſiam irrumpere atque ingredi, reſponſum eſt ei, quod nihil temerandum foret, ſed omnia modeſtè patienter ordine gerenda, neque contra ſententiam veſtram tentandum aliquid, ut quod videretur vobis juſtitiæ convenire ſtatueretis, quibus hanc Synodus dederat auctoritatem. Ideò primum eſt ut iì judicent, quibus judicandi facultas eſt data. Vos enim totius Synodi vice decernitis, nos quaſi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.* [illegible] generales Synodos cunctæ tunc pendentes hinc indè graviores cauſæ ſolent deferri. Ita ad hanc Synodum delatus eſt, Naiſſitanæ in Dacia civitatis Antiſtes Bonoſus, & accuſatus de peſſimis erroribus. Reus non aderat: & criminale judicium non poſſe in abſentem exerceri, ex pluribus teſtimoniis eſt ſuprà oſtenſum. Hinc ergò cauſam Synodus delegavit laudato Anyſio, magno in vicina Macedonia Metropolitæ, & Apoſtolicæ Sedis per omne Illyricum Vicario: ab ejus Synodo juſſit ipſam examinari. Capua ad ſuos regreſſus Anyſius citavit Bonoſum, & contumacem ſuſpendit ab Epiſcopali officio; verùm ille contempſit omnia, interdictam irrupit Eccleſiam, & confugit ad patrocinium Sancti Ambroſii. Quare hominis turbulentia territus Anyſius odioſam delegationem excutere conatus eſt, & cauſam reponere ad tribunal Sedis Apoſtolicæ. Verùm recuſavit Syricius, aſſeverans ſtandum Synodali judicio, delegationem exequendam, ex auctoritate Synodi ſibi non convenire judicium, & competere non poſſe.

Ad hæc commentatur Joannes Launoius: *Simplex & ingenua eſt Syricii confeſſio, qua non*

Ca-

Digitized by Google

Capuenſis modo Concilii, ſed etiam delegatorum à Concilio Judicum auctoritas Romani Pontificis auctoritate ſuperior exhibetur, ordinatur controverſia, & ferendum ab eis, quorum intereſt, judicium proponitur. Et infrà: *Quibus verbis apertè ſignificat Syricius Concilii poteſtatem qualibet alia, etiam ſua, quæ Sedis eſt Apoſtolicæ, ſuperiorem exiſtere.* Syricii confeſſionem opinatur adeò manifeſtam, ut à novis & corruptis Doctoribus poſſit dici: *Syricius, vel certè Syricii Epiſtola releganda eſt in indicem librorum prohibitorum primæ claſſis. Nam ſi audiatur Syricius, de libris noſtris actum eſt.* Laudatam delegationem extollit, atque adjungit: *Auctoritate in judicando ſuprema utebantur Delegati, nullus reſtabat appellandi locus, quia vice Synodi judicabant.* Vult ab ipſorum judicio nec ad Pontificem potuiſſe appellari. Et pergit de Sancto Ambroſio: *Bonoſus poſt delegatorum Judicum ſententiam ad Ambroſium ſcripſit, non ad Syricium, ad quem ſine dubio ſcripſiſſet, ſi Capuenſi Concilio vel præfuiſſet vel interfuiſſet.* Hæc pleraque in variis litteris repetit & inculcat.

Reſpondeo tamen Syricii Epiſtulam hiſce cogitationibus non favere. Etenim nec Bonoſus, nec accuſatores, nec teſtes erant Capuæ, ideoque vel judicium fuerat exercendum in abſentem contra Canones, vel uſque ad omnium iſtorum adventum proroganda Synodus, vel cauſa deleganda, vel faciendum quod de ſimili Sancti Athanaſii cauſa dixit in Mediolanenſi Synodo ad Imperatorem Conſtantium Pontifex Liberius: *Omnes contendamus Alexandriam, ubi reus, ubi accuſatores, & cauſæ eorum patroni ſunt, atque litigantium cauſa diligenter cognita, ſententiam pariter feramus.* Capuana igitur Synodus cauſam delegavit. In Bonoſum & ejus accuſatores ſervandum duxit antiquum Eccleſiæ Canonem, quem etiam in Feliciſſimi Diaconi, qui damnata Romam abierat accuſatura ſuos damnatores, factionem ſervari à Sancto Cornelio Papa poſtulavit Sanctus Cyprianus: *Cùm ſtatutum ſit omnibus nobis, & æquum ſit pariter ac juſtum, ut uniuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt crimen admiſſum, & ſingulis Paſtoribus portio gregis ſit adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus, oportet utique eos, quibus præſumus, non circumcurſare, nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſua ſubdola & fallaci temeritate collidere, ſed agere illic cauſam ſuam, ubi & accuſatores habere & teſtes ſui criminis poſſint, niſi ſi paucis deſperatis & perditis minor videtur*
Epiſt. 55. *eſſe auctoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum, qui jam de illis judicaverunt, & eorum conſcientiam multis delictorum laqueis vinctam judicii ſui nuper gravitate damnarunt.* Agit de prima criminalis judicii inſtantia. Ex qua Regula etiam Maximum Valentinæ in Gallia Civitatis Epiſcopum, accuſatum ac ſibi delatum de graviſſimis, ad Provinciæ Synodum remiſit Bonifacius primus: *Decrevimus veſtrum intra Provin-*
Epiſt. 6. *ciam debere eſſe judicium.* Et de ſibi ſimiliter delato Maſſilienſi Epiſcopo Venerio ſcribit ad Viennenſis ac Narbonenſis Provinciæ Epiſcopos Sanctus Celeſtinus: *Veſtro eum audiendum Collegio delegamus.* Et de ſibi delato Lupicino Epiſcopo ad Cæſarienſis Mauritaniæ Synodum Magnus
Leo: *Cauſam Lupicini Epiſcopi illic jubemus au-* Epiſt. 87. c. 2.
diri. Nec dumtaxat abſentium, ſed etiam præſentium Epiſcoporum criminales cauſas Provinciarum aut Diœceſium Synodis generalia Concilia quandoque permiſerunt ex rationibus, aut etiam delegarunt. Etenim quis neſciat Marci Epheſini Archiepiſcopi in Florentina Synodo inſolentiam ac varium criminalem exceſſum? Hinc peracta Synodo fecit Eugenius quartus, quod ſcribit Sylveſter Sguropulus: *Papa miſit ad Imperatorem, ut Epheſius, quando nec Synodi Decretis ſe ſubmiſerit, nec ſubſcripſerit unioni, tradatur publicæ Synodi Cenſuræ, & ſi refractarius perſtiterit, ut tantæ pervicaciæ pœnas daret. Quare ad nos mittatur, quem depoſcimus ad judicium.* Imperator L. 10. c. 12.
verò repoſuit: *Quod ad Epheſium, quando noſter eſt Præſul, ad noſtros pertinet Cenſura & animadverſio. Quem ſi quid deliquerit, levi priùs oratione permulcebunt, nec id ſemel, ſed ſæpius, ut à pertinacia ſubducant. Et ſi præfractum deprehendant, tunc Tribunali noſtræ Synodi ſubjicient, ut quam noſtri in eum ſtatueat pœnam, juſto dolore perſentiſcent. Cùm igitur noſter ſit, ad ſuorum Synodum poſtulare Epheſium judicandum Papa non debuit: De noſtro homine inveſtigationem, cum nobis viſum eſt, inveſtigabimus.* Serias, quas apud Epheſium poſteà deprædicavit, preces Imperator adjunxit, atque ita Eugenius promiſſa admiſit. Eodem modo Capuana Synodus, aut potiùs ipſe Papa Syricius Bonoſi cauſam totius Macedoniæ Synodo delegavit. Conſtanter dico: *Aut potius ipſe Papa Syricius.* Hoc enim evincunt hæc ejus verba: *Si integra eſſet hodiè Synodus, rectè de iis, quæ comprehendit ſcriptorum veſtrorum ſeries, decerneremus:* Lucidè clamant delegationem hanc ab ipſo fuiſſe decretam. Verùm quoniam generalium Synodorum non ſoli Canones, ſed quævis Statuta Romanum Epiſcopum non dumtaxat conditorem habent, ſed inſuper executorem, rectè Syricius addidit ſeras eſſe Anyſii preces, ligatas ſibi manus, & Synodali judicio ab omnibus parendum. Legitimis enim Synodorum Decretis adſtringi Romanum Pontificem omnino profiteor. Quod & ipſe in ſua conſecratione ſolemniter profitetur. Verùm quomodo hinc educatur ipſum Synodo ſubjici, uſque huc videre non poſſim.

Cur ad Sanctum potiùs Ambroſium, quàm ad Potificem Syricium Bonoſus habuerit refugium, ignoro. Suaſiſſe iſtud poſſint variæ rationes. Nam & Hæreſiarcha Eutyches, non ad Sanctum Leonem, ſed ad Sanctum Petrum Chryſologum confugit, nec ideò ejus cauſa ad hunc ſpectavit potiùs, quàm ad iſtum. Et quod Macedonica Anyſii Synodus ſuprema atque inappellabili auctoritate judicare potuerit, eſt penitus paradoxum. Quod Theophilus, licet Alexandriæ Patriarcha, delegatam ſibi Evagrii & Flaviani cauſam judicare debuerit cum relatione ad Syricium, diſertè teſtatur Sanctus Ambroſius. Quis igitur dubitet Anyſio, Syricii per Illyricum Vicario fuiſſe idem onus? Nulla enim Synodus, nullus Pontifex graviores cauſas conſuevit aliter delegare. Hinc de Maximi Valentini Epiſco-

pi delegata cauſa ſcripſit ad ejus Provincialem Synodum ſupra laudatus Bonifacius: *Quidquid veſtra Charitas de hac cauſa decernendum duxerit, cùm ad nos relatum fuerit, noſtra, ut condecet, neceſſe eſt auctoritate firmetur*. Nec ſoli generalium Synodorum Delegati, ſed & ipſæ generales Synodi referre debuerunt ſua judicia: Relationis omiſſio circumducebat omnia atque exſufflabat. Etenim ad explodendum tertium Conſtantinopolitanæ Synodi Canonem Magnus Leo in litteris ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum credidit ſufficere hoc unicum: *Numquam à Prædeceſſoribus tuis eſt ad Apoſtolicæ Sedis tranſmiſſus notitiam*. Hinc aſſerit fuiſſe *à ſui initio caducum*. Et hæc referendi neceſſitas evincit generales Synodos ſubeſſe Pontifici, ac eſſe inferiores. Relatio enim habet omnem appellationis effectum: Devolvit ac ſuſpendit omnia, ideoque fieri non poſſit, niſi ad Superiorem.

Epiſt. 53. c. 5.

Adversùs præſentem Gregorii Dictatum militat etiam Joannis Launoii epiſtola ad Ludovicum Mareſium. Baſileenſis Synodi cum Eugenio quarto de inviti per Papam transferendi Concilii poteſtate quæſtionem multis exagitat, varia convocatorum per Romanos Imperatores Conciliorum exempla & teſtimonia conglomerat, ac de Leonis decimi Pontificis & Lateranenſis ſub ipſo Concilii circa rem iſtam Conſtituto proſequitur: *Sacrorum Canonum Decreta citantur, ſed nullum Decretum ſpeciatim citatur. Ad hæc neque vetus Codex Canonum Romanæ Eccleſiæ, neque Codex Canonum Eccleſiæ univerſæ, neque codex Canonum Africanæ Eccleſiæ Canonem repræſentant ullum, quo in Romanum Pontificem indicendorum, transferendorum, ac diſſolvendorum Conciliorum jus plenum transſcribatur*. Dominus Robertus Cardinalis Bellarminus, ut Pontificem generali Synodo majorem probet, utitur Paſchalis ſecundi ad Panormitanum Epiſcopum litteris, in quibus ſunt hæc verba: *Omnia Concilia per Romanæ Eccleſiæ auctoritatem facta ſunt*. Ipſa exagitat in ſecunda ad Felicem Philippæum Broſſam epiſtola Joannes Launojus, aſſerit Paſchalem obreptione circumventum deviare, & concludit: *Qui hoc ajunt, & inſuſurrant Paſchali, falluntur, ſi convocata & indicta eſſe, ut Tridentinum Concilium eſt, intelligant. Non enim meminerunt in veterum Conciliorum Actis nihil legi frequentiùs, quàm Concilia Imperatorum juſſu fuiſſe convocata*. Launojus ergò circa convocandæ Synodi poteſtatem ſentire videtur cum Græcis ſchiſmaticis, quorum ſententiam ſuprà audivimus à Sylveſtro Sguropulo. Et largiùs exponit in Reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam Demetrius Chomatenus: *Imperator, ut communis in Eccleſiis Sapientum Princeps & re & nomine, Synodorum Placitis præſidet, & auctoritatem ipſis largitur. Eccleſiaſticas ordinationes diſponit, & legem ponit vitæ atque officio eorum, qui Altari inſerviunt: Quia & judiciis Epiſcoporum & Clericorum, & electioni Eccleſiarum vacantium. Promovet inſuper à minore dignitate ad majorem, puta ab Epiſcopali ad Metropolitanam: Honorem cum exhibeas aut urbi aut homini. In ſumma, præter ſacrificandi poteſtatem, cætera omnia jura Pontificalia manifeſtè exprimit Imperator, quibus in rebus convenienter agit & Legibus & Canonibus*. Græculi garriunt ſacram Regiæ Majeſtatis unctionem eſſe quaſi octavum Eccleſiæ Sacramentum, ideoque tam ſordidè ſuis Principibus adulantur. Rectiùs in libro de ſacris ordinationibus Simeon Theſſalonicenſis Archiepiſcopus dixit convocandæ Synodi poteſtatem eſſe Principi conceſſum ab Epiſcopis privilegium. Abuſum, quem vir eruditus proſcribere non poterat, ita conatus eſt moderari.

Reſpondeo itaque poteſtatem hanc ex avito Canone & more ſpectare ad Romanum Epiſcopum. Etenim de Nicæna Synodo lucidè profitetur in acclamatorio ad Conſtantinum quartum Imperatorem ſermone ſextum Concilium: *Conſtantinus ſemper Auguſtus & Sylveſter laudabilis magnam in Nicæa Synodum congregarunt*. Teſtimonium hoc in ſecunda ad Chriſtophorum Fauvæum epiſtola refert Joannes Launojus, & commentatur: *Annus à Nicæna Synodo trecenteſimus quinquageſimus quintus agebatur, cùm primùm dici cœpit Sylveſtrum Nicænam Synodum congregaſſe. Synodus hæc, quæ, ni fallar, noverat à quo congregata fuerat, ſe in epiſtola ad Alexandrinos congregatam à Conſtantino fuiſſe dicit, ſed ſe à Sylveſtro congregatam fuiſſe non dicit, dictura ſine dubio, ſi verè dici, & indictionis monimentum edi potuiſſet*. Ut ſuas cogitationes ſtabiliat, affirmat ſextam Synodum errare. Et in litteris ad Raymondum Formentinum repetit eadem verba, aſſeritque non eſſe ſextæ Synodi, ſed ejus qui Imperatori *gratulationem fecit*. Quaſi is fuiſſet neſcio quis è vulgo. Fuit ipſa plena Synodus: Undè & ſermoni plena ſubſcripſit.

Romana illa, quam ad Tyrium de Sancto Athanaſio judicium retractandum parabat Julius Pontifex, Synodus erat futura generalis, & de ipſa ad Euſebianam factionem idem Pontifex ſcripſit: *Veſtri Legati Macarius Presbyter & Heſychius Diaconus Concilium indici poſtularunt*. Et iterùm: *Martyrius Concilium generale poſtulavit*. Ait à ſe indictam Synodum, & citra poſtulationem indici potuiſſe, & factionem arguit quod ex fictis rationibus detrectaverit adeſſe. Et ejus ſucceſſor Liberius, ad Sanctum Athanaſium damnandum à Conſtantio Imperatore poſtulatus & compulſus, repoſuit: *Fiat Eccleſiaſtica Synodus longè à Palatio, ubi nec Imperator eſt, nec Comes ſe ingerit, nec Judex minatur, ſed ubi ſolus Dei timor ad omnia ſufficit & Apoſtolorum Inſtitutio*. Non petit, ſed offert Synodum: Quòd nempè ejus indictionem Apoſtolica inſtitutio Romano Epiſcopo commiſiſſet. Et addit Principi aut ejus Miniſtris circa ipſam nihil eſſe juris. Habes hæc in laudati Athanaſii ad Solitarios epiſtola.

Et in litteris ad Theodoſium Imperatorem Romana Damaſi Pontificis Synodus Orientales Epiſcopos, qui primam Conſtantinopolitanam celebrarant, graviter arguit quòd Romam ad generale Concilium non comparuiſſent, ſed ipſi egiſſent aliud privatum Conſtantinopoli: Diſertè affirmat Romanum fuiſſe *à ſe indictum*. Exſtat epiſtola in Appendice codicis Theodoſiani. Quod L. 5. c. 8.
ipſum in Eccleſiaſtica hiſtoria affirmat Theodoretus. Et hæc eſt una cauſarum, ob quas di-

cta

ƈs Conſtantinopolitsns Synodus ſit non legitims, ſed dumtaxat legitimata. Et dicti Epiſcopi non ſuerunt refragati. Lucet ex ipſorum ad Damaſum Synodali Reſcripto: *Poſtquam Synodum Romæ Dei nutu congregantes, nos etiam pro fraterna erga nos charitate, tamquam membra propria, per Religioſiſſimi Imperatoris litteras evocaſtis.* Profitentur ſe quidem per Sacras Divales, non tsmen ab Imperatore, ſed à Pontifice evocatos.

Et de Chalcedonenſi Synodo sd Juvenalem Hieroſolymæ Epiſeopum ſcribit Magnus Leo:
Epiſt. 61. c. 1.
Generale Concilium & ex Præcepto Chriſtianorum Principum, & ex conſenſu Apoſtolicæ Sedis placuit congregari. Suo more humiliter loquitur: Solum conſenſum laudat, & quidem non ſuum, ſed Sedis Apoſtolicæ. Humilitatem expoſuit in ſuis ad Leonem Imperatorem litteris Synodus ſecundæ Mæſiæ: *In Chalcedonenſium civitate multis ſanctis Epiſcopis convenientibus per juſſionem Leonis Romani Pontificis, qui verè caput eſt Epiſcoporum, Concilium eſt celebratum.* Quæ aurea verba adeò
Epiſt. 32.
percuſſerunt oculos Joannis Launoii, ut in memorata ad Felicem Philippæum Broſſam epiſtols ſcribat: *Antiſtites Mæſiæ ſecundæ, ſi Concilii Acta & Leonis perlegiſſent epiſtolas, ad Leonem Imperatorem* laudata jam verba *minimè perſcripſiſſent*. Certè in veneranda antiquitatis monimenta non decet nos ita graſſari. Iſtorum Epiſeoporum plures Chalcedonenſi Synodo adfuerant, & de ipſius juſtitia rogabantur à Principe Synodale judicium: Qnomodo igitur poſſint Chalcedonenſia Acta non perlegiſſe? Etiam Magni Leonis viderant epiſtolas, ac ejus humiles de ſemetipſo voces expoſuerunt.

Cur autem non per proprias, ſed per Sacras Divales Principum litteras generalem Synodum olim indixerit, ac Epiſcopos convocaverit Pontifex, variæ ſuaſerunt rationes. Primam in Eccleſiaſtica hiſtoria adducit Theodoretus, agens de Evagrio ac Flaviano ob Antiochenum Epiſeopatum contendentibus, & adjungens de Romanis Pontificibus:
L. 5. c. 13.
Romani Imperatoris animum contra Flavianum incitare obnixè ſtuduerunt. Nam cum Imperatori nimis acriter inſtando multum ſæpè exhibuiſſent moleſtiæ, accerſit hic illum Conſtantinopolim, & Romam proficiſci jabet. At Flavianus reſpondit hyemem jam eſſe. Itaque pollicitus ſe ineunte vere imperata facturum, in patriam revertit. Sed cùm Romani Epiſcopi, non Damaſus ſolùm ille admirabilis, verùm etiam poſt illum Syricius, & Anaſtaſius Syricii ſucceſſor, vehementiùs in Imperatorem invecti eſſent, dixiſſentque eum illos, qui Tyrannidem contra ſe exercere molirentur, opprimere, ſed his qui per Tyrannidem Chriſti leges evertere ſtuderent, impunitatem concedere, eum accerſit denuò Imperator, Romamque ut contendat, cogere laborat. Errat in perſonis. Etenim Theodoſius triennio ante Syricinm obiit, ideoque in ipſum contendiſſe non poteſt Anaſtaſius. Syricius ergo in ipſum invectus eſt, quod Flsvianum Capuanæ Synodo non ſtetiſſet. Et ad ſimiles reorum Epiſcoporum, præſertim Patriarcharum, contumacias frangendas Pontifex non ſuis, ſed armatis Principis litteris ad Synodum convocabat. Ex eadem Regula ſcribit de compulſo ad Seleucienſe Concilium Sancto Hilario Pictavienſi Sulpitius Severus: *Hilarius quartum jam exilii annum in Phrygia agens, inter reliquos Epiſcopos per Vicarium ac Præſidem adeſſe compellitur, cùm tamen nihil de eo ſpecialiter mandaſſet Imperator. Judices tantùm generalem juſſionem ſecuti, qua omnes Epiſcopos ad Concilium cogere jubebantur, hunc quoque inter reliquos volentes miſcere.*
L. 2. c. 57.
Et hinc ad Imperatorem Theodoſinm ſecundnm, qui à Chryſaphio eunucho circumſcriptus Epheſinum latrocinium circumducere, & ipſius retractatoriam Synodum concedere recuſabat, à Sancto Leone Pontifice permotus ſcripſit Valentinianus tertius: *Debemus dignitatem propriæ venerationis Beato Apoſtolo Petro intemeratam & in noſtris temporibus conſervare, quatenus Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotii ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide ac Sacerdotibus judicare.* Exſtst epiſtnla in prima parte Concilii Chalcedonenſis.
Epiſt. 25.
Rogat ut ab indicenda neceſſsris Synodo non impediat Sanctum Pontificem, ſed ſuis Sacris Tractoriis adjuvet & comitetur. Eundem ſcopum reſpicit in litteris ad Fauſtum ac Symmachum Romanos Senstores Sanctus Avitus Viennenſis Archiepiſcopus: *Primùm fuerat talis ſtatus rerum deſiderandus, ut ipſi per nos urbem orbi venerabilem pro dependendis Divinæ humaniſque expeteremus officiis. Sed quia iſtud jam dadum per rationem temporum fieri poſſe ceſſavit, vellemus vel eo ſecuritatis accedere, ut quæ in cauſa communi ſupplicari oportet, Amplitudo veſtra congregatorum Galliæ Sacerdotum relatione cognoſceret. Sed hujus quoque nos voti non potes reddit Provincia præfixis Regnorum determinata limitibus.* Hæc eſt litterarum Epigraphe: *De Synodo Romana, in qua Epiſcopos Italiæ, qui ad eam convenerant, culpandos docet quòd de Pontificis Romani cauſa judicandam inferiores ſuſceperint.* Indictas à Romano Epiſcopo Synodos, quas ſuis Sseris Tractoriis olim adjuvabant Romani Imperatores, lamentatur jam à Paganis aut Hæretieis Barbarorum Regibus impediri, ideoque ſolis, quas tamen & iſti morantur, Gallicanæ Eccleſiæ relationibus debere eſſe contentas. Romani olim Auguſti, nt hodiè Chriſtiani Reges, à Pontifice evocatos Epiſcopos jubebsnt adeſſe Synodis: Alis eſt hodiè forma, eadem ſubſtantis.

Alteram, ex qus Romani olim Epiſcopi per Divales litteras convocarent ad Synodos, edicit in quinti ſui libri præfatione Socrates: *Paſſim in hiſtoria Imperatorum mentionem propterea fecimus, quod ex illo tempore, quo Chriſtiani eſſe cœperunt, Eccleſiæ negotia ex illorum nutu pendere viſa ſunt, atque adeò maxima Concilia de eorumdem ſententia & convocata fuerunt, & adhuc convocantur.* Eccleſia enim, uti rectè ſcripſit Sanctus Optatus Milevitanus Epiſcopus, erat tunc in Imperio, & ſine utriuſque concuſſione & motu fieri non poterat generalis Synodus, ideoque nti Romani Epiſcopi, ita etiam Romani Auguſti auctoritate & aſſiſtentia erst opus. Et hinc quædam per Imperatorem, quædam per Pontificem fuerunt quandoque poſtulatæ Synodi ac impetratæ, quandoque recuſatæ ac impeditæ.

Etenim

Digitized by Google

Etenim generalem, quam ab Apoſtolicæ Sedis in ſe judicio appellaverat Hæreſiarcha Eutyches, Synodum eſſe neceſſariam negabat Magnus Leo, affirmabat verò circumſcriptus ab Eunucho Theodoſius: Et hujus prævalens ſententia peperit nobis Epheſinum Latrocinium. Pro cujus correctione aliam Synodum appellavit Sanctus Flavianus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & dandam affirmabat idem Leo, negabat idem Theodoſius: Et ita manſit uſque ad ſucceſſorem Martianum, qui Pontifici conſenſit, deditque ſacras juſſiones & litteras pro Synodo Chalcedonenſi. Et plura ſunt hujuſmodi exempla.

Et quidem non ſolis Tractoriis, ſed inſuper miſſis Legatis ad generales Synodos Auguſti cooperabantur, & non raró excedebant modum, ideoque ipſorum hæc commixtio gravibus Epiſcopis etiam tunc diſplicebat, & judicata eſt adverſari Eccleſiaſticæ libertati. Hinc enim adversùs Tyriam, quæ Sanctum damnarat Athanaſium, Synodum ſcripſit ad omnes ſub cœlo Epiſcopos Alexandrina Synodus: *Si veluti Epiſcopi ſeſe Judices volebant eſſe, quid opus erat Edictis Imperialibus ad coeundum?* Et adversùs Flavianum Antiochiæ Patriarcham, qui ad ſui cauſa indictam Capuanam Synodum non comparuerat, declamat in litteris ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham Magnus Ambroſius: *Cùm ex æquiſſimæ Synodi Conſtitutis ſperaremus jam remedium datum, finemque oblatum diſcordiæ, ſcribit Sanctitas tua iterum fratrem noſtrum Flavianum ad precum auxilia & Imperialium Reſcriptorum ſuffragia remeaviſſe. Fruſtra ergò tantorum Sacerdotum fuſus eſt labor, iterùm ad hujus ſæculi judicia revertendum, iterùm ad Reſcripta, iterùm vexabuntur Sacerdotes ſenes, transfretabunt maria, iterùm invalidi corpore patriam peregrino mutabunt ſolo, iterum ſacroſancta Altaria deſerentur, ut in longinqua proficiſcamur, iterùm pauperum turbæ Epiſcoporum, quibus ante onéroſa paupertas non erat, æternæ opis egentes compellentur inopiam gemere, aut certè victum inopem itineris uſurpare. Interea ſolus exlex Flavianus non venit, quando omnes convenimus.* Flavianus, uti Capuæ noluerat coram ordinario, ita & Alexandriæ coram delegato Tribunali nolebat comparere, ſed ab amico Imperatore Theodoſio poſtulaverat aliam Synodum, non in Italia aut Occidente, ſed in Oriente celebrandam. Roma enim, omniſque Italia apud reos Epiſcopos ſemper habuerunt durum odorem. Hinc igitur adversùs Imperii in Eccleſiaſticam poteſtatem violentias declamat Ambroſius, lamentatur Eccleſiaſticas Synodos non permitti ſoli Eccleſiæ, indignatur ipſis Imperialia judicia ac Reſcripta miſceri. Quæ omnia optimè intellexit in epiſtola adverſus nepotem ſuum Hincmarus Metropolita Remenſis: C. 20. *Generales Synodi ſine ſpeciali juſſione Sedis Apoſtolicæ regulariter congregari non poterant, neque poſſunt.* Et iterum: *Congregantur Apoſtolicæ Sedis juſſione, & Imperiali convocatione.* Et in Catholica concordantia Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Breviter dico, quòd ita ſe habet Imperator ad univerſalem Catholicæ Eccleſiæ Synodum, ſicut Rex ad univerſalem ſui Regni. Non quòd coactivè, ſed exhortatoriè colligere debeat.* Lib. 3. c. 13. Eruditè hæc demonſtrat variis generalium Synodorum exemplis, & concludit: *Iſta ſunt quæ ad Imperatorem ſpectant quoad Synodi principium, ſcilicet convocare cum exhortatione, & tuitione ſummaque libertate, & bona & optima cuſtodia, dempta omni partialitate, & Præcepti neceſſitate.* Quæ omnia etiam nos ſine C. 14. partium ſtudio attendamus.

CANON XVII.

Quòd nullum Capitulum, nulluſque liber Canonicus habeatur abſque Papæ auctoritate.

Scholion.

Hanc Romani Pontificis auctoritatem laudat in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæ-
Lib. 2. c. 14. ſarienſis Epiſcopus, Sancti Marci Evangelium affirmans Romæ ad fidelis populi, de Sancti Apoſtoli Petri prædicatione, & de victo per ipſum Simone Mago gaudentis, preces fuiſſe conſcriptum, & adjungens: *Cùm Petrus Apoſtolus, Divina Spiritus Sancti revelatione ſuggerente, intelligeret opus iſtud editum eſſe, ferunt cum propenſo & acri illorum hominum ſtudio magnopere fuiſſe delectatum, hancque Scripturam auctoritate ſua ratam feciſſe, quo in Eccleſia paſſim perlegeretur.* Scripturam aliquam ad publicam in Eccleſia Lectionem facere ratam non eſt aliud, quàm ipſam in immobilem Canonem referre. Nec in ſolo Petro Apoſtolo, ſed & in ejus ſucceſſoribus eandem auctoritatem agnovit, ſcribens de Apoſtolica ad Hebræos epiſtola: *Quidam illi Epiſtolæ, ac ſi Pauli non ſit, fidem abrogare ſtuduerunt,* Lib. 3. cap. 3. *affirmaruntque eidem ab Eccleſia Romana contradici.* Ideo dixerunt non Canonicam, quod tantæ ejus dignitati non acquieſceret Romana Eccleſia. Eruditam & authenticam, utpotè non ex

propria

Digitized by Google

propria ſolùm, ſed ex *Romanæ Eccleſiæ perſona*, ſeu ex Cathedra ſcriptam, Sancti Clementis Romani Pontificis ad Corinthios Epiſtolam meritò laudat etiam Euſebius, & adnectit: *In hac quo-* Lib. 12. c. cap. 32. *niam multa nonnumquam eodem ſenſu ex Epiſtola ad Hebræos ſumpta inſerit Clemens, apertiſſimè quidem declarat illud opus non recenti hominum memoria editum. Undè meritò reliquis Apoſtoli ſcriptis videtur adnumeratum.* Quòd Romana Eccleſia iſtius Epiſtolæ dicta in ſuarum aſſertionum confirmationem aſſùmeret, ex tanti ponderis diplomate ſperat ipſam, licet plenè Canonica necdum ſit, ſuo tamen tempore plenè canonizandam. Ex eodem principio Montanum, huic Epiſtolæ contradicentem, non audet arguere: *Quòd ipſa apud quoſdam etiam Romanos adhuc Apo-* Lib. 6. c. 14. *ſtoli Epiſtola eſſe non exiſtimaretur.* Adverbium, *Adhuc*, non caret emphaſi: Edicit Euſebium in ſua de canonizandis iſtis litteris ſpe perſtare. In Phrygia, Aſiaticæ Diœceſeos Provincia, docuit, adeoque ab omni Epiſtolam iſtam uti Apoſtolicam recipiente Orientali Eccleſia diſſonabat profanus & audax Montanus: Et tamen ipſum hoc in puncto nullus etiam Græcus propter Romanæ Eccleſiæ auctoritatem præſumpſit culpare. Quod etiam Cajus Proculi Montaniſtæ eruditus impugnator ſub Zephyrino Pontifice, hunc articulum non damnaverit, teſtatur in Eccleſiaſticorum Scriptorum Catalogo Sanctus Hieronymus, & adjungit: *Apud Romanos uſque hodiè quaſi Pauli Apoſtoli Epiſtola non habetur.* Sanctus Paulus Apoſtolus fatetur ſe fuiſſe ſermone imperitum: Græci enim ſermonis elegantiam reverà non calluit. Hæc autem Epiſtola eſt ſermonis elegantiſſimi. Præterea, antiqui teſtamenti teſtimonia ex Hebraico fonte ſemper Apoſtolus, iſta autem Epiſtola ſemper citat ex ſeptuaginta Interpretibus. Ob has & alias iſtiuſmodi rationes hanc non Apoſtolo, ſed alicui ejus Diſcipulo dudum adſcripſit, ideoque Divinam & Canonicam non credidit Romana Eccleſia. Nec ſola Eccleſia Orientalis, ſed etiam Sanctus Hieronymus, cum omni Africana Chriſtianitate Sanctus Auguſtinus, & plures tales Occidentalium Doctores ſemper cenſuerunt Apoſtolicam: Ob Romanæ tamen Eccleſiæ diſſenſum nemo præſumpſit Canonicam pronunciare. Ipſam tandem talem pronunciavit in Romana ſua Synodo Sanctus Gelaſius Pontifex: Exindè nulli licuit adverſari.

Dictatus noſtri veritatem agnovit, ac inſigniter confirmavit etiam tertia Synodus Carthaginenſis. Etenim Africanæ Eccleſiæ avitum Ca- C. 47. nonem innovans ſic poſuit: *Pauli Apoſtoli Epiſtolæ tredecim. Ejuſdem ad Hebræos una.* Hanc ab aliis diſcrevit, quòd nempè ob Romanæ Eccleſiæ contradictionem necdum eſſet plenè Canonica. Quin & adjunxit: *Hoc etiam Fratri & Conſacerdoti noſtro Bonifacio*, Romano Pontifici, *vel aliis earum partium Epiſcopis, pro confirmando iſto Canone innoteſcat, quia à Patribus iſta accepimus in Eccleſia legenda.* Condendi Canonis, vel nullius libri aut Capituli in ipſum recipiendi poteſtatem agnoſcit nec ſibi eſſe, nec ſuis fuiſſe Anteceſſoribus: Profitetur ipſam privativè ſpectare ad ſolam Romanam Eccleſiam, ideoque etiam avitum Eccleſiæ ſuæ Canonem ſupplicat ab iſta comprobari. Et quod iſtam Epiſtolam nec ob tantas preces canonizare voluerit Pontifex Bonifacius, lucet ex Sancti Auguſtini poſt ipſius mortem ſcripto Enchyridio. Libellus quippè hic impugnat apud Gallos graſſantia Neſtorianæ hæreſeos exordia, quæ certum eſt prius ſub Cæleſtini Pontificatu cœpiſſe. Laudatus libellus eodem in capite Apoſtolicas & ad Hebræos, & ad Corinthios Epiſtolas laudans, de hac dicit: *Apoſtolus complexus eſt.* De iſta verò: *Sicut in Epiſtola* C. 58. *ad Hebræos legimus.* Hanc nequaquam, ſed iſtam ſolam adſcribit Apoſtolo: Quod nempè à Romanæ Eccleſiæ judicio non præſumeret diſcordare. Poſt Bonifacii mortem ſcriptus eſt etiam de Sanctorum prædeſtinatione liber, atque dicit: *Epiſtola quæ eſt ad Hebræos.* Et in noviſſi- C. 15. mo adversùs Julianum opere: *Ad Hebræos Epiſtolam lege.* Loquitur cum Sancto Hieronymo in C. 50. Iſaiæ Commentariis: *Epiſtola quæ fertur ad Hebræos.* Et in Apoſtolicæ ad Titum Epiſtolæ Commentariis: *Si quis vult recipere eam Epiſto-* C. 1. *lam, quæ ſub nomine Pauli ad Hebræos ſcripta eſt.* Et iterùm: *Relege ad Hebræos Epiſtolam Pauli,* C. 2. *ſive cujuſcumque alterius eam eſſe putas.* Ita loquitur, quòd eam Romana Eccleſia necdum Apoſtolo adjudicaſſet. At verò magnus Sancti Auguſtini Diſcipulus, & Africanæ Eccleſiæ Doctor inſignis, Sanctus Fulgentius in libro de fide ad Petrum longè aliter loquitur: Epiſtolam iſtam disertè adſcribit Apoſtolo, ejuſque doctrinam & auctoritatem affirmat eſſe Apoſtolicam. Eodem modo loquitur in utraque Epiſtola ad Gallam, in reſponſione ad Arianos, & in libris ad Regem Trazamundum. Nempè poſt Sancti Gelaſii Synodum ſcripſit Fulgentius, atque ità Romana auctoritas Epiſtolam tunc fecerat Apoſtolicam, & retulerat in Canonem.

Eandem fidem profitetur quarta Synodus To- C. 17. letana; *Apocalypſim librum multorum Conciliorum auctoritas, & Synodica Sanctorum Præſulum Romanorum Decreta eſſe Joannis Evangeliſtæ præſcribunt, & inter Divinos libros recipiendum conſtituerunt. Et quia plurimi ſunt qui ejus auctoritatem non recipiunt, ſi quis eum deinceps non receperit, excommunicationis ſententiam habebit.* Librum hunc eſſe Apoſtolicum negarunt, quin ut Millenarium Cerinthi figmentum damnarunt olim quædam & Orientales & Occidentales Eccleſiæ, iſtaque opinionum varietas etiam Hiſpanos uſque tunc detinuerat. Romanam, ad quam noverat privativè ſpectare iſtud judicium, Eccleſiam laudata Synodus ſub rigida excommunicatione præcepit ſequendam. Eadem de cauſa Dionyſius Exiguus, Codici ſuo inſerens omnes & ſingulos Canones Synodi Laodicenſis, ab ipſis ſtatutum Divinorum librorum Canonem expunxit, inſeruitque ſolum conſtitutum ab Innocentio primo: Quòd nempè ejuſmodi conſtitutum privativè ſpectet ad Romanam Eccleſiam. Hinc Laodicenſem Canonem, ut minimè authenticum, Dionyſius prætermiſit. Etiam Melithon, vetuſtus Sardenſium in Lydia Metropolitanus Epiſcopus, Sanctus Athanaſius, Magnus Baſilius, Sanctus Grego-

Gregorius Nazianzenus, *Sanctus* Amphilochius, aliique Patres & Eccleſiæ ſuos ſibi fixerunt Canones, verùm nullus umquam univerſalem auctoritatem meruit, niſi Romanus.

Rationem adducit in libro adversùs fundamenti Epiſtolam Sanctus Auguſtinus: *Si Scripturis* C. 9. *credendum eſt, cur non his potiùs credam, quæ robuſtiſſima auctoritate firmatæ ſunt, quæ cum ipſo Evangelio innoteſcere populis, & commendari poſteris, prædicarique meruerunt?* Auctoritatem C. 5. iſtam exponit in alio ejuſdem libri capite: *Ego Evangelio non crederem, niſi Eccleſiæ Catholicæ me commoveret auctoritas.* Et diſtinctius in libris adversùs Fauſtum: *Si auctoritatem Scripturarum omnibus præferendam ſequi vultis, eam ſequamini, quæ ab ipſis præſentiæ Chriſti temporibus per diſpenſationes Apoſtolorum, & certas ab eorum Sedibus* Lib. 3 cap. 9. *ſucceſſiones Epiſcoporum uſque ad hæc tempora toto orbe terrarum cuſtodita, commendata, clarificata pervenit.* Et in alio ejuſdem operis libro: *Vides in hac re quid valeat Eccleſiæ Catholicæ auctoritas, quæ ab ipſis fundatiſſimis Sedibus Apoſtolorum uſque ad hodiernam diem ſuccedentium ſibimet Epiſcopo-* Lib. 11. cap. 2. *rum ſerie, & tot populorum conſenſione firmatur.* Et in libris de doctrina Chriſtiana: *In Canonicis Scripturis Eccleſiarum Catholicarum quam plurium auctoritatem ſequatur, inter quas ſanè illæ ſunt, quæ Apoſtolicas Sedes habere & Epiſtolas accipere meruerunt. Tenebit igitur hunc modum in Scripturis Canonicis, ut eas, quæ ab omnibus accipiuntur* Lib. 2 cap. 8. *Eccleſiis Catholicis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis verò, quæ non accipiunt ab omnibus, præponat eas, quas plures gravioreſque accipiunt, eis quas pauciores minoriſque auctoritatis Eccleſiæ tenent. Si autem alias invenerit à pluribus, alias à gravioribus haberi, quamquam hoc facile invenire non poſſit, æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto.* Porrò de Apoſtolica Romanorum Sede ſcribit idem Auguſtinus ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos: *In Romana Eccleſia* Epiſt. 162 *ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit Principatus.* Et hic ſemper fuit tantus, ut ipſum præſertim reſpiciat hæc avita Regula, quam ad quoſdam Ægyptios apud Palæſtinæ Diocæſaream exulantes Confeſſores Epiſcopos ſcribit Magnus Baſilius. Ipſos, quòd de Marcelli Ancyrani atque Apollinarii Laodicenſis Epiſcoporum perſonis & dogmatibus quædam ſine conſueta ad Occidentales & Orientales Eccleſias relatione conſtituiſſent, fraternè arguit, atque adjungit: *Ad hunc ergò modum oportebat vos conſilium cœpiſſe, conſtanter quidem, moderatè tamen, de rebus ad omnes per* Epiſt. 293 *omnem terrarum orbem Eccleſias ſpectantibus.* Nullus umquam Patriarcha, nulla Diœceſis, nullum generale Concilium de fide Catholica aut univerſali Chriſtianitatis diſciplina definire potuit ſine Romani Epiſcopi auctoritate, & vario illius influxu atque adjutorio. At verò Divinorum librorum Canon eſt totius fidei fundamentum, & cauſa omnium maxima atque univerſaliſſima: Ejus ergo judicium quàm maximè ſpectat ad Romanam Eccleſiam, & ſine ejus auctoritate non poteſt eſſe firmum.

Quæſtio eſt, Quomodo Apoſtolicam ad Hebræos Epiſtolam affirmem prius à Sancto Gelaſio Pontifice fuiſſe admiſſam in Canonem? Etenim avitus Romanæ Eccleſiæ, ab Innocentio primo in litteris ad Sanctum Exuperium Tholoſæ Epiſcopum laudatus & innovatus, Canon diſertè habet: *Pauli Apoſtoli Epiſtolæ quatuordecim.* Reſpondeo Sanctum Auguſtinum poſt laudatam Epiſtolam longè aliter ſcripſiſſe in locis ſuprà laudatis, necnon in libris de peccatorum meritis: *Ad Hebræos Epiſtola, quamquam nonnullis* Lib. 1. cap. 17. *incerta ſit, tamen quoniam legi quoſdam huic noſtræ de parvulorum Baptiſmo ſententiæ contraria ſentientes etiam iſtam quibuſdam opinionibus ſuis teſtem adhibere voluiſſe, magiſque me movet auctoritas Eccleſiarum Orientalium, quæ hanc etiam in Canonicis habent, quanta pro nobis teſtimonia contineat, advertendum eſt.* Ejus non tamquam Canonicæ, ſed tamquam ab adverſariis admiſſæ auctoritate utitur adversùm Pelagianos. Et ipſam profitetur non in Occidentalium, ſed dumtaxat in Orientalium Eccleſiarum eſſe Canone. Quòd nempè uſque tunc ipſam non admiſiſſet Romana Eccleſia. Quapropter laudatus Innocentii locus eſt à Dionyſio Exiguo, non quidem vitiatus, ſed ſuppletus & accommodatus ad tempora Gelaſiana. Suo, qui compendioſus eſſe, ac tautologia, & præſertim antilogia, etiam in ſolam ſpeciem, non laborare debebat, Canonum Codici & Innocentii & Gelaſii non plenè conſonos Canones inſerere Dionyſius noluit: Inſeruit ſolum priorem, utporè ætatis canitie magis venerandum, at ex poſteriori de laudata Apoſtoli Epiſtola additamento auctum & ſuppletum. Et hæc ſupplatio quoſdam Majores noſtros circumſcripſit: Eis perſuaſit eſſe genuinum & authenticum Innocentii textum. Eſt res alterius loci.

Porrò occaſionem, ex qua laudatam Epiſtolam ſuo tandem Canoni inſcripſerit Romana Eccleſia, edicit in ſui ad ipſam Commentarii præfatione Theodoretus: *Nihil faciunt admirandum, qui morbo Ariano laborant, ſi adverſum litteras Apoſtolicas inſaniant, & Epiſtolam ad Hebræos à reliquis ſeparent, eamque adulterinam appellent. Qui enim adverſus Deum & Servatorem noſtrum linguas moveant, quid non audeant adverſùm ejus benevolos & grandiloquos veritatis Præcones? Oportebat autem ipſos, etſi nihil aliud, temporis certè diuturnitatem vereri, quo hanc Epiſtolam in Eccleſiis perpetuò legerunt alumni veritatis. Ex quo enim litterarum Apoſtolicarum fuerunt Dei Eccleſiæ participes, ex illo etiam Epiſtolæ ad Hebræos utilitatem percipiunt. Quod ſi ne hoc quidem ad eis perſuadendum ſatis eſt, Euſebio certè oportebat eos Palæſtino credere, quem Patronum ſuorum Decretorum appellant. Nam is etiam Diviniſſimi Pauli hanc eſſe Epiſtolam confeſſus eſt: Et veteres omnes hanc de ea ſententiam habuiſſe adſeruit. Sed his omnibus valere juſſis, adversùs veritatem impudenter decertant, Apoſtolicæ Theologiæ, qua proœmium exornavit, ſplendorem non ferentes. Cùm enim non poſſent reſiſtere iis, quæ de Unigeniti Divinitate apertè dicta fuerant, auſi ſunt totam Epiſtolam rejicere, cùm tamen & Decreta & aliæ ſententiæ magnam habeant cognationem cum aliis Epiſtolis. Suæ autem accuſationi hunc prætextum adferunt, quod Apoſtolicum nomen non ſit ſimiliter poſitum in proœmio.*

proœmio. Quæ omnia compendio repetit in Commentario ad capitis primi verſum tertium. Epiſtolam hanc, quòd Divini Verbi conſubſtantialitatem lucidiſſimè prædicet, Ariani ex ſolemni omnibus hæreticis privilegio blaterarunt ſpuriam, & nullius momenti. At verò Pelagiani ipſam ſibi favere jactitabant, & ſuos errores ex ipſa firmabant. Et multis reddebant ſuſpectam. Ita hi Occidentem, illi turbabant Orientem. Quin & Occidentem. Etenim Sancti Gelaſii Pontificis tempore Italiam, Africam, Hiſpaniam, & magnam Galliæ partem tenebant ac vexabant Gotbi, Wandali, Svevi, Burgundi: omnes Ariani. Hinc ille Synodaliter diſcuſſit Epiſtolam, liberavit & ab Arianis & à Pelagianis calumniis, & fecit eſſe Canonicam.

CANON XVIII.

Quòd ſententia Papæ à nullo debeat retractari, & ipſe omnium ſolus retractare poſſit.

SCHOLION.

A Gregorio noſtro cœptam in ſe excommunicationis ac degradationis ſententiam Henricus quartus Imperator, per Godefridum Lotharingiæ Ducem, Guilielmum Ultrajectenſem Epiſcopum, & Cardinalem Hugonem Blancum circumſcriptus, retractari atque caſſari, imò & Pontificem uti Eccleſiæ ac Imperii
A. 1076. turbatorem degradari juſſit in Synodo Wormatienſi, cujus Acta videre poſſis apud Lambertum Schafnaburgenſem, Venericum Vercellenſem Epiſcopum, ac præſertim Brunonem Merſeburgenſem in biſtoria belli Saxonici. Etiam Lombardiæ & alios Italiæ Epiſcopos Pſeudo-Synodo adhæſiſſe, habes apud eumdem Lambertum. Quam retractationem, quidquid adversùs
A. 1085. illam declamarent Saxones, reſumpſit Synodus Goslarienſis, cujus Acta exponit in ſuo Chronico Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Adversùm ſimiles inſolentias prodiit præſens Dictatus: poſteà confirmatus à Quintelburgenſi Synodo adversùs Cunibertum Pſeudo-Clericum Bambergenſem. Eundem laudat, & Gelaſii primi & Gregorii quarti Pontificum authoritate roborat adversùs ſui Senonenſis Metropolitæ Richerii audaciam Sanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis. Hinc & Humbaldum Antiſiodurenſem Epiſcopum, qui ſuam à Sede Apoſtolica deciſam cauſam parabat in Gallia retractari, graviter ar-
Epiſt. 141. guit, & adjungit: *Si cauſam banc coram Clericis & Laicis, inconſulto Summo Pontifice, retractaveritis, Majeſtatem Apoſtolicam offendetis, & à cauſa*
Epiſt. 159. *veſtra, quæ nunc in tuto eſt, jure cadetis*. Et Monachis Foſſatenſibus, querentibus ſe gravatos ſententia Urbani ſecundi, ideoque ad Regem quaſi ab abuſu provocantibus, ſeriò ſuaſit ne deſcenderent in Ægyptum, ſed ab ipſa Sede Apoſtolica confugerent ad ipſam, quòd ejus judicium à nullo poſſit retractari. Eccleſiæ cauſas provocari ad Regem oderat peſſimè, ideoque & Paſchali ſecundo Pontifici ſupplicavit, ut malo omnem rimam clauderet, ac Anteceſſoris ſui judicium gratioſè permitteret retractari. Quod ipſum ad Odonis Cameracenſis Epiſcopi preces ſupplicavit pro Radulpho Brabantiæ Archidiacono, qui videbatur iniquè exauctoratus.

Dictatum hunc Gregorius deſumpſit ex Nicolai primi litteris ad Michaelem Imperatorem:
Nulla Regula, nulla conſuetudo demonſtrat Sedis Epiſt. 8.
Apoſtolicæ ſemel prolatam ſententiam, ipſa non annuente, ultra poſſe mutari. Et adversùs Acacii Conſtantinopolitani Epiſcopi, Romanæ Eccleſiæ de Petro Mogo Alexandriæ Pſeudo-Patriarcha judicium retractare & reformare auſi, ſequaces ſcribit ad Fauſtum Magiſtrum Sanctus Gela-
ſius: *Opponunt nobis Canones, dum neſciunt quid* Epiſt. 4.
loquantur. Synodaliter damnatum Epiſcopum non ad Laicum Principis Tribunal, ſed ad majorem Synodum confugere mandat duodecimus Canon Antiochenus, atque huic prioris judicii retractandi facit poteſtatem. Hunc Canonem, tamquam Acacii expurgativum, aſſiduè buccinantibus Schiſmaticis reſpondet Gelaſius ipſum eſſe factioſum atque illegitimum, nec ipſius mentem ab illis percipi, atque pergit: *Canones*, utique legitimi atque authentici, *appellationes totius Eccleſiæ ad Apoſtolicæ Sedis examen voluere deferri, ab ipſa verò nuſquam prorſùs appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi*. Laudat Canones Apoſtolicos, Nicænos, Sardicenſes. Et
pergit in epiſtola ad Dardaniæ Epiſcopos: *Non* Epiſt. 13.
reticemus, quod cuncta per mundum novit Eccleſia, quoniam quorumvis ſententiis ligatos Pontificum Sedes Beati Petri Apoſtoli jus habet reſolvendi, utpotè quòd de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt,

fuerunt, ab illa nemo eſt appellare permiſſus. Theodoſius ſecundus Imperator Illyricianæ Diœceſeos, per inita cum Valentiniano tertio pacta ab Occidentali Imperio ad Orientale tranſlatæ, Eccleſias cenſuit etiam transferendas, atque ita Romano Patriarchatui ſubtractas tranſcripſit in Conſtantinopolitanum. Hinc Perigenis, è Patracenſi ad Corinthiorum Cathedram tranſlati Epiſcopi, finitam Romæ cauſam ad ſuum jam Tribunal ſpectare exiſtimavit Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, præſumpſitque ei retractandæ Synodum indicere, & cunctos Illyrici Epiſcopos ad ipſam convocare. Verùm Sanctus Bonifacius Pontifex interceſſit, nova illa Theodoſii tentamenta edixit irrita & vacua, cunctis Illyrici Epiſcopis, ac præſertim Rufo Theſſalonicenſi, ſuo per iſtam Diœceſem Patriarchali Vicario, interdixit acceſſum iſtius Synodi, & adjunxit: *De noſtro non eſt judicio retractandum*, Epiſt. 8 *Numquam enim licuit de eo, quod ſemel ſtatutum eſt ab Apoſtolica Sede, rurſus tractari*. Has primæ atque ſupremæ ſuæ Sedi & à Theodoſio & ab Attico illatas injurias graviter exaggerat etiam in alia ad laudatum Rufum epiſtola, & concludit: *Nemo umquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit, nemo in hoc rebellis exſtitit, niſi qui de ſe voluit judicari*. Epiſt. 15. Eruditiſſimas has ac momentoſiſſimas, quarum quædam fragmenta in laudatis ad Michaelem Auguſtum litteris Nicolaus primus, & in Romana ſua adverſus Photium Synodo adduxit Adrianus ſecundus, integras Epiſtolas Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius magno Eccleſiæ bono nuper publicavit.

Notanda ſunt verba laudati Nicolai: *Ipſa non annuente*. In ſuo quippè de perſonis & factorum quæſtionibus judicio obreptionem pati & circumſcribi poteſt Romana Eccleſia, ideoque quandoque neceſſe eſt ejus judicium retractari: Verùm ipſa annuente: Quicumque Patriarcha aut Primas, quæcumque Patriarchalis aut etiam univerſalis Synodus contra ejus beneplacitum retractaverit, in Sanctum Apoſtolum Petrum levat manum rebellionis. Ità Eccleſia ſemper credidit & egit. Etenim Donatiſtas, à Romano Melchiadis judicio ad ipſum appellantes, deteſtatus fuit Conſtantinus Imperator, nec eis Epiſcopale Arelatenſis Synodi retractaturum judicium indulſit, niſi ubi Sylveſter Pontifex permiſiſſet. Per appellationem enim Pontifex non demutatur in reum aut accuſatorem, ſed pleno jure perſeverat Judex, ideoque aut ipſe aut ejus Legatio retractanti Synodo non tantùm adeſſe debet, ſed etiam præſidere. Et hinc de laudato Melchiadis judicio ſcribit ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus Auguſtinus: *Ecce putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicarunt, non bonos Judices fuiſſe, reſtabat adhuc plenarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur*. Epiſt. 162. Romani Pontificis de perſonis judicium fatetur à generali Synodo poſſe retractari, verùm ita ut ipſe adſit & una retractet, adeoque Synodum iſtam indicat etiam ac regat. Etenim Sardicenſem, in qua Apoſtolicum Julii Pontificis de Sancto Athanaſio & aliis Epiſcopis judicium retractari oportebat, Synodum permiſit, indixit, ac per Hoſium Cordubenſem Epiſcopum rexit laudatus Julius: Et horum nulli Euſebiana factio contradixit. Athanaſium dumtaxat noluit admitti ad Synodalem conſeſſum. Hæc unica fuit cauſa ſeceſſionis ad Conventiculum Philippopolitanum. In apertam tandem adverſus Romanam Eccleſiam & Sancti Petri Apoſtoli privilegia rebellionem & ſchiſma tunc erupit factio, & neque tunc Sardicenſem aut Romanam pro Athanaſio ſententiam præſumpſit abolere aut retractare. Ab ipſa circumſcriptus Imperator Conſtantius Romam miſit Euſebium Eunuchum, ſacri ſui cubiculi Præfectum, qui à tentato & minis & promiſſis Pontifice Liberio tandem obtinuit novam retractaturam Synodum, verùm quæ remota eſſet à Palatio, haberet plenam libertatem, & cui neque miles adeſſet neque Comes. Quæ Romanas appellationes proſcripſit factio, iſtud retractationis facinus ne vel tentavit. Etiam primam Epheſinam, in qua ejus de Neſtorio Epiſcopo Conſtantinopolitano retractanda ſententia, Synodum indixit à Theodoſio Imperatore rogatus Cæleſtinus Pontifex, ejuſque Legatio præſedit. Et Dioſcori Patriarchæ Alexandrini in ſecunda iſtic Synodo palmare facinus fuit, quod à Romani in Eutychetem Hæreſiarcham judicii retractatione excluſerit Sancti Leonis Legatos, ac ipſis invitis retractarit. Hinc ſummum illi Primatum habuerunt in Synodo Chalcedonenſi. Etiam Nicolai primi de Photio Conſtantinopolitano Epiſcopo ſententiam non niſi ex Adriani ſecundi conſenſu retractare præſumpſit Synodus octava. Et eam ipſe indixit & rexit. Quæ omnia pluribus declarata, & aliis prætereà exemplis firmata ſunt ſuis locis. Quin & ſuis judiciis tantam reverentiam debet ipſe Pontifex, ut ipſorum retractationem non niſi ex graviſſimis cauſis poſſit indulgere. Adverſùs ſeptimum noſtrum Gregorium, dum ſuum de Henrico quarto Imperatore judicium permiſit retractari, quàm graviter queſti fuerint Saxonum Epiſcopi & Proceres, videri poſſit apud Brunonem Merſeburgenſem. Nec deſunt alia exempla. Iſtam ergo Apoſtolicæ Sedis ſupremam dignitatem præſens Dictatus confirmat.

Exponitur adverſum Argumentum.

VErùm his obeſſe videtur, quod à Romano Epiſcopo appellari poſſit ad generale Concilium. Nec tantùm in fidei cauſa, ſed etiam diſciplinæ. Etenim de primis Donatiſtis, adverſùs Romanum Melchiadis Papæ in ſe judicium murmurantibus, ſcribit ad quoſdam ipſorum Succeſſores Sanctus Auguſtinus: *Ecce putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicarunt, non* Epiſt. 162. *bonos*

bonos Judices fuiſſe, reſtabat adhuc plenarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam tum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi male judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur. Quod utrùm fecerint, probent. Nos enim factum eſſe, facilè probamus ex eo quod totus mundus non eis communicat. Aut ſi factum eſt, etiam ibi ſunt victi: Quod ipſa eorum ſeparatio manifeſtat. Sed tamen quid poſteà fecerint, Imperatoris litteris ſufficientiſſimè oſtenditur. Judices enim Eccleſiaſticos, tantæ auctoritatis Epiſcopos, quorum judicio & Cæciliani innocentia & eorum improbitas declarata eſt, non apud alios Collegas, ſed apud Imperatorem accuſare auſi ſunt, quod malè judicarint. Dedit ille Arelatenſe judicium, aliorum ſcilicet Epiſcoporum, non quia jam neceſſe erat, ſed eorum perverſitatibus cedens, & omnimodo cupiens tantam impudentiam cohibere. Neque enim auſus eſt Chriſtianus Imperator ſic eorum tumultuoſas & fallaces querelas ſuſcipere, ut de judicio Epiſcoporum, qui Romæ ſederant, ipſe judicaret, ſed alios Epiſcopos dedit, à quibus tamen illi ad ipſum rurſus Imperatorem provocare maluerant. Arguit Donatiſtas, quod à Romani Epiſcopi judicio, non ad generalem Synodum, ſed ad laicum Principem provocaſſent: Addens priorem provocationem omninò licuiſſe. Et hinc, licet adhuc Catechumenus, Eccleſiæ tamen Canones ſciens Conſtantinus, ſe miſcere noluit, ſed Arelatenſem ex toto Romano Patriarchatu Synodum indici curavit, & ibi cauſam retractari. Quod & factum eſt à Melchiadis Succeſſore Sylveſtro. Etiam à Sancti Julii Pnntificis pro Sancto Athanaſio & ejus à ſe degradatis Collegis judicio appellavit ad generalem Synodum Euſebiana Arianorum factio: Et ad ipſum retractandum Imperatores Conſtantius & Conſtans impetrarunt Synodum Sardicenſem. Et à Sancti Cæleſtini in ſe ac ſuum dogma judicio provocavit Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſcopus: Et impetravit Synodum Epheſinam. A Sancti Flaviani in ſe ac ſuam hæreſim judicio ad Sanctum Leonem provocavit Archimandrita Eutyches, & ab omnium confirmatorio laudati Pontificis judicio ad generalem Synodum: Et obtinuit ſecundam Epheſinam. A vario Romsnæ Eccleſiæ judicio appellavit etiam Pelagianorum Goliath Julianus, & pro impetranda Synodo concuſſit omnem Eccleſiam & Rempublicam, nec aliud ipſi Sanctus Auguſtinus oppoſuit, niſi quod lucida cauſa non egeret retractari. Quæ omnia latè expoſui partim in Sardicenſis ac utriuſque Epheſinæ Synodi Scholiis, partim in Tractatu de Synodis & Apoſtolicis Decretis contra hæreſim Pelagianam. Nec deſunt alia antiqua exempla.

Nec item exempla recentiora. Etenim ad decimi tertii ſæculi annum ſexageſimum ſeptimum ſcribit in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius: *Joannes Theutonici, primus Gloſſator Decreti, Sancti Stephani in Halberſtat Præpoſitus, contra Clementem Papam quartum appellavit propter Decimam exactam. Ideò eum excommunicavit, & Præpoſitura privavit. Reconciliatus tamen pòſt in pace obiit.* Eandem rem memorat ſupplementum
A. 1256. Abbatis Uſpergenſis: *Hoc tempore floruit Joannes Semeca, Theutonicus, juris Doctor, qui Herculea audacia primus aggreſſus eſt gloſſare Decretum. Hic Clementi quarto Summo Pontifici, tum per Germaniam, ſicut Galliam, Decimas à Clero in redemptionem Terræ Sanctæ exigenti, appellationem oppoſuit, ſed Papa ipſum excommunicavit, & Præpoſitura Halberſtadienſi privavit. Sed erant magni in Germania viri, qui Joannem deſerendum non putabant. Mors verò, æquo pede pulſans pauperum tabernas Regumque turres, hanc litem diremit, ac Pontificem & Præpoſitum è medio ſuſtulit.* Quòd adverſùm ſimiles Innocentii octavi & Alexandri ſexti exactiones Gallicana Eccleſia ad primam futuram Synodum provocaverit, oſtendit in opere de Sacerdotii ac Imperii concordia illuſtriſſimus Dominus Petrus de Marca. Lib. 4. cap. 19. Lib. 6. c. 12. Aliam præterea appellationem adducit præfatus Paulus Langius: *Joannes vigeſimus ſecundus Papa conſtitutiones fecit contra dicentes Chriſtum & ejus Apoſtolos nihil in hoc mundo poſſediſſe, id errorem cenſens, & velut Hæreticos damnans, qui idem confirmarent.* A. 1223. Et infrà: *Joannes Papa in publico Conſiſtorio condemnavit litteram Capituli generalis fratrum Minorum in Peruſio celebrati. Quamobrem Michael de Cæſena ejuſdem Ordinis Miniſter generalis appellavit contra Papam, aſſerens Papæ determinationem de paupertate Chriſti fore hæreticam. Prædicta ſiquidem littera Synodalis fratrum Minoritarum continebat, quod Chriſtus & Apoſtoli nullius rei dominium habuerint in proprio vel communi, & quod in his, quæ habuiſſe leguntur, tantùm habuerint abſque jure aliquo ſimplicem uſum facti, id eſt, rei. Papa autem contrarium determinans, præfatum Michaelem & multos alios Doctores illi conſentientes excommunicavit, & pro Hæreticis damnavit.* A. 1228. Famoſiſſima fuit Philippi Pulchri Francorum Regis adverſùs Bonifacium octavum appellatio, quam compendio refert in Chronico Nicolaus Trivettus: *Circa Feſtum Sancti Joannis Baptiſtæ milites quidam* A. 1303. *in præſentia Cleri & populi Pariſiis congregati Papæ Bonifacio multa impoſuerunt enormia, puta hæreſim, Simoniam, & homicidia, propter quæ per Regem appellatum eſt contra eum ad illum cujus intereſt, donec convocato Concilio ſe de criminibus purgaret objectis.* Et infrà: *Rex Franciæ Abbati Ciſtertienſi offenſus, quia in apppellationem contra Papam Bonifacium non conſenſerat, omnia Monaſteria ejuſdem Ordinis in Regno Franciæ conſtituta plurimùm moleſtavit. Propter quod Abbas ultro ceſſit regimini ordinis ſui.* Nempè univerſum Regnum A. 1304. Regi & appellationi adhærebat, verùm Ciſtertienſis ordo ſtabat firmus pro Sede Apoſtolica, & Regias in Sancti Petri dignitatem violentias ſpernebat. Longam rei ſeriem elucidant in Epiſtola ad Chriſtophorum Fauvæum Joannes Launojus, ac præſertim in dicti Bonifacii Apologia Joannes Rubius. Quod etiam Templarii à Clemente quinto damnati, Sigiſmondus Auſtriæ Dux, ac ejus Advocatus Gregorius Heimburgius à Pio ſecundo, Imperator Ludovicus quartus contra Joannem vigeſimum ſecundum, & alii ab aliis Pontificibus ad generalem Synodum provocaverint, cunctis eruditis eſt notum. Et quia modeſtiæ limites dictus Gregorius exceſſerat, ejuſmodi appellationes tamquam hæreticas damnavit in Mantuana Synodo Pius ſecundus, & adverſùs ſimilem

Venetorum & Bentivolorum appellationem Julius ſecundus confirmavit. Et jam dudum omnis Romana Eccleſia : Imò omnis Chiſtianitas. Ejuſmodi enim appellantes, tamquam Hæreticos & Schiſmaticos, jam dudum ſolemniter damnat Bulla Dominicæ Cœnæ. Utriuſque Pontificis Decretum exponit in Epiſtola ad Nicolaum Parvipedium Joannes Launojus : *Pius ſecundus de tollendis omnibus ad futurum Concilium provocationibus cogitationem nullam ſuſcepit. Et certè cogitationem ſuſcepiſſet, quod nefas dictu eſt, iniquiſſimè. Sed vagis ac promiſcuis appellationibus modum poſuit : Et rectè ac ſapienter poſuit. Tunc enim erant qui perinde ac Gregorius Heimburgius, ne Decretas ſacris Canonibus pœnas luerent, futurum Concilium appellabant. Itaque Pius appellationem juſtam permiſit, injuſtam prohibuit. Sic quoque intelligendus eſt Julius ſecundus.* Et hinc ſtatim poſt Julii mortem adversùs ſucceſſoris Leonis decimi & Regis ſui Franciſci primi famoſa Concordata provocavit ad generale Concilium Gallicanæ Eccleſiæ Clerus, nec ſe excommunicatum credidit: Quod ſcilicet non frivolè, ſed ex authentica cauſa provocaſſet. Provocarat enim ex articulis, ad quos ſervandos ſacrum, ubi Paulus ſecundus fuit electus, Conclave eligendum Pontificem ſolemni juramento adſtrinxerat, & quos dictum Paulum juraſſe ſcribit Jacobus Cardinalis Papienſis : *Jurabat de majoribus committendis Sacerdotiis non niſi in Conſiſtorio ſententiis auditis decernere, jus ad ea nominandorum nulli omninò permittere.* In ipſo Conclavi Julius ſecundus fuerat Cardinalis Preſbyter Sancti Petri ad Vincula, ideoque præfatus Galliæ Clerus credidit ſe pro exacto per ipſum juramento legitimè ad Synodum appellare.

Et hæ appellationes cauſæ retractationem non dumtaxat devolvunt, ſed omne etiam Apoſtolicum de ipſa judicium morantur ab executione atque ſuſpendunt. Lucet ex Sancti Cæleſtini Pontificis in Neſtorium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſententia: *Apertè hanc noſtram ſcias eſſe ſententiam, ut niſi de Chriſto Deo noſtro ea prędices, quę Romana, & Alexandrina, & univerſalis Eccleſia Catholica tenet, & hanc perfidam novitatem intra decimam diem à primo innoteſcentis tibi hujus Conventionis die numerandam depoſueris, & aperta & ſcripta confeſſione damnaveris, ab univerſalis te Eccleſię Catholicę communione dejectum, & ad omnia, quęcumque Sacerdotalis auctoritatis ſunt, minimè idoneum.* Quam ſententiam Pontifex per Poſſidonium Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconum tranſmiſit Neſtorio, Clero & populo Conſtantinopolitano, omnibus Patriarchis, Ruſo Theſſalonicenſi Epiſcopo ac ſuo per Illyricum Vicario, necnon Flaviano Philippenſium Archiepiſcopo, per ipſos aliis ubique Epiſcopis publicari juſſit, & adjunxit de Neſtorio : *De Neſtorio ſciat Sanctitas tua à nobis, immò à Chriſto Deo datam eſſe ſententiam, ut aut intra decem dies, ex quo primùm monitus fuerit, numerandos ſacrilegas prędicationes condemnet, aut Epiſcopatus cœtu remotus intelligat ſibi ſuam obfuiſſe perniciem.* Declarat ipſum lapſo decimo die fore à ſe & à Chriſto Domino excommunicatum ac degradatum. Interim nullatenus obedivit, ſed omne hoc judicium interjecta ad generalem Synodum provocatione Neſtorius eluſit, & de ipſo ac Epheſino Synodo ſcripſit ad Sanctum Cyrillum, ac illi ſubjectos Metropolitas Imperator Theodoſius: *De indicta Sanctiſſima Synodo noſtra Serenitas ad omnes omninò Deo dilectos Epiſcopos Metropolitanos litteras ſcripſit, quo nimirùm hac tandem ratione turbę, quę ex multis diſſidiis & concertationibus hinc indè enatę ſunt, ritè ſecundùm Eccleſiaſticos Canones conſopiantur. Et illa prętérea, quę parum decenter hactenus admiſſa ſunt, corrigantur, & pietati denique quę in Deum eſt, publicæque utilitatis firmitati conſulatur. Cæterùm ante ſanctiſſimam coactam Synodum, communemque ejuſdem, quæ de omnibus dabitur, ſententiam nihil quidquam in nulla prorsùs re privatim à quopiam innovetur.* Exſtat ſacra hæc juſſio in prima parte Epheſini Concilii. Decem per Cæleſtinum fixi dies erant dudum lapſi, nihilominus appellantem Neſtorium vult uſque ad dandam à Synodo ſententiam haberi & agnoſci Canonicum Epiſcopum, ideoque ejus appellationi lucidè adſcribit effectum ſuſpenſivum. Sacras Romanorum Principum de Eccleſiaſticis cauſis juſſiones debuiſſe ſacris Canonibus conformari, & difformes fuiſſe nullius ponderis, norunt omnes Eccleſiaſticæ Hierarchiæ periti. At verò laudatam Theodoſii juſſionem adeò probavit Epheſina Synodus, ut de ipſa ſcribant Acta Synodalia : *Lectæ ſunt hæ publicè, & relatæ inter Acta, quæ exſtant Epheſi à ſancta & generali Synodo, propter impium Neſtorium congregata.* Omnes ibidem Epiſcopi Neſtorium uſque ad pronuntiatam Synodalis degradationis ſententiam conſtanter vocant Reverendiſſimum ac Religioſiſſimum Epiſcopum. Quod nempè laudatas Principis litteras agnoſcerent ſacris Canonibus conſonare. Ejuſdem ſententiæ fuit ſecunda Epheſina Synodus. Etenim Eutychetem, licèt non tantùm à ſuo Epiſcopo Sancto Flaviano, ſed etiam à Sancto Leone Pontifice degradatum, conſtanter titulavit Religioſum Presbyterum & Archimandritam : Quòd nempè ab utriuſque judicio ille provocaſſet. Epiſt. 32.

Quod ipſum ſecuta ſunt etiam poſteriora ſæcula. Etenim de Eccleſiaſtico Interdicto, quod ob non receptum Epiſcopum Martinus quintus tulerat in Diœceſim & Civitatem Ultrajectenſem, ſcribit magnum Belgii Chronicon : *Omnes Civitates, Oppida, & Caſtella, omniſque populus terræ, cum aliquibus de Clero Trajectenſi, appellatione ad Papam meliùs informandum, & ad futurum Papam, ſeu ad Concilium interpoſita, Interdictum ſervare contempſerunt, ſolis Religioſis & Deum timentibus, quantùm poterant, ſervantibus. Vaſalli verò Provinciæ, Proconſules, Scabini, & Communitates Civitatum, poſt longum ſervatum Interdictum nimium exacerbati, & animo indurato compellebant Monaſteria appellationi adhærere, aut de ſuis Monaſteriis & terra abire, qui in Provincia de cætero eos ferre non vellent, niſi Eccleſiaſtica Cantica reſumerent, & Divina coram eis publicè celebrarent.* Quòd nempè ſuſpenſivum effectum ſuæ appellationi adſcriberent. Fol. 370.

Et

Et dum pro Ladiſlai Hungariæ Regis tutela cum ejuſdem Regni Proceribus diſceptaret Fridericus tertius Imperator, & Nicolai quinti Pontificis ſententia juvaretur, conſulta Viennenſis Univerſitas Proceribus reſpondit: *Per appella-*
C. 16. *sionem ad futurum Concilium interponendam ſuſpendi poſſe Romani Præſulis mandata.* Pluribus hæc refert in libro de ſtatu Europæ ſub Frederico tertio Æneas Sylvius. Et de Ludovico quarto Imperatore, qui à Joannis vigeſimi ſecundi in ſe ſententiis ad Synodum appellaverat, ſcribit ſupplementum Abbatis Uſpergenſis: *Ludovicus Imperator comitia celebrans apud Francfort, Scripto publico Acta Joannis contra ſe rejicit. In quo ſcripto fusè ac fortiter oſtenditur proceſſus Joannis fuiſſe exceſſus in præjudicium Electorum Principum ac totius Germaniæ, excommunicationis fulmen non ſemper ferire, Joannem contra Deum & omnem juſtitiam agere, qui mandavit ne obediant ſubditi Imperatori. Vanum eſſe, quod dici ſolet, Papam non habere Superiorem. Et quòd Concilium ſit ſupra*
A. 1338. *Papam. Et quòd defenſio juris Imperii ſit à jure Divino & fide Catholica. Ideo appellatio Cæſaris ad generale Concilium juſta fuit. Hinc magna turbatio conſecuta eſt in Imperio per Alemaniam, maximè in Suevia & Ducatu VVirtembergenſi, poſt publicationem hujus Imperialis Scripti. Nam Monachi, qui in gratiam Pontificis Interdictum ſervare volebant, Francofordiæ, Reutlingæ, & alibi pulſi fuerunt per Imperatorem.* Quòd nempè & ipſe & dicta Francofordienſis Curia vellent omnes Papales ſententias per appellationem eſſe ſuſpenſas. Quæ omnia latiùs deducit & firmat incognitus Ludovici Apologus. Et in Epiſtola ad Chriſtophorum Fauvæum conſonat Joannes Launojus: *Ad eandem diſciplinam pertinet, Pariſienſem Academiam credere, quòd poſſit à Romano Pontifice ad Concilium provocari, & quòd Concilium ſit ſupra Romanum Pontificem.* Et certè appellatio fieri non poſſit niſi ad Superiorem.

Reſpondeo materiam hanc eſſe ſcabroſam. Interim volo, non tamquam Romanæ Curiæ adulator, ſed tamquam Eccleſiaſticæ Hierarchiæ ſedulus inquiſitor, meum ſenſum liber aperire. Imprimis itaque affirmo interjectas à Romani Epiſcopi judicio ad generalem Synodum provocationes fuiſſe ſemper exoſas in Eccleſia, & malè oluiſſe. Etenim de Donatiſtis à Melchiadis judicio provocantibus ſcribit Sanctus Optatus Milevitanus Epiſcopus: *Donatus appel-*
Lib. 1. *landum eſſe ab Epiſcopis credidit. Ad quam appellationem Conſtantinus Imperator ſic reſpondit: ò rabida furoris audacia, ſicut in cauſis Gentilium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt.* Rationem ibidem dant magnæ auctoritatis Epiſcopi Eunomius ac Olympius: *Sententia decem & novem Epiſcoporum jam dudum data diſſolvi non poteſt.* Ad quæ verba ſcribit Gabriel Albaſpinæus Aurelianenſis Epiſcopus: *Optatus noluit dicere*, A Melchiade, ſed ab Epiſcopis appellandum duxit, *ne auctoritatem Summi Pontificis læderet. Cæterum non eſt quòd Heretici ab hac hiſtoria quidquam in eundem Summi Pontificis deſumant, ut docuimus in obſervationibus.* Romanam Melchiadis & adversùs Donatum à Caſis nigris, & pro Cæciliano ſententiam adfirmat in præambulis obſervationibus ac demonſtrat fuiſſe Conſtantino Imperatori adeò ſacroſanctam atque immobilem, ut nec ab Arelatenſi Synodo permiſerit retractari: Alias Donatiſtarum quæſtiones aſſerit iſtic diſcuſſas & judicatas. An ex firma radice depromat hæc omnia, eſt alia quæſtio. Interim inter Primates Galliarum Antiſtites & Doctores ipſum numerat univerſa Eccleſia. Docere ſe profitetur etiam cum Domino Cardinali Perronio. Certè ab iſtis potiùs quàm à Joanne Launojo diſcendum exiſtimo avitum ſenſum Gallicanæ Eccleſiæ. Et adversùs Julianum, Pelagianæ cauſæ inſtauratorem, ideoque varias Romanorum Pontificum ſententias provocantem ad examen generalis Concilii, reſpondit in priori contra ipſum opere Sanctus Auguſtinus: *Non eſt quòd provoces ad Orientis Antiſtites, quia & ipſi utique Chriſtiani ſunt, & utriuſque partis terrarum fides iſta una eſt, quia & fides iſta Chriſtiana eſt. Et te certè Occidentalis terra generavit, regeneravit Occi-* Lib. 1. *dentalis Eccleſia. Quid ei quæris inferre, quod in* cap. 4. *ea non inveniſti, quando in ejus membra veniſti?* In alio ejuſdem operis libro demonſtrat originalis peccati fidem eſſe fixam totius Eccleſiæ traditionem ex Græcis ac Latinis Patribus, atque proſequitur: *Si Epiſcopalis Synodus ex toto orbe congregaretur, mirùm ſi poſſent tales illic facile tot ſedere, quia nec iſti uno tempore fuerunt. Sed fideles & multis excellentiores paucos Diſpenſatores ſuos Deus per diverſas ætates temporum, locorumque diſtantias, ſicut ei placet atque expedire judicat, ipſe* Lib. 2. *diſpenſat. Hos itaque de aliis atque aliis tempori-* cap. 10. *bus, atque Regionibus ab Oriente & Occidente congregatos vides, non in locum quo navigare cogantur homines, ſed in librum qui navigare poſſit ad homines.* Horum unanime de Apoſtolica controverſi dogmatis traditione teſtimonium, & ex ipſo hauſtam Romani Epiſcopi definitionem adfirmat eſſe omni generali Concilio firmiora, ideoque omnem appellationem hìc eſſe frivolam. Et jure merito. Quòd enim unicum Œcumenicæ Synodi officium ſit Apoſtolicum dogma ex prioribus Eccleſiæ Patribus demonſtrare atque firmare, oſtendi nuper in familiari epiſtola ad Eximium Patrem Henricum Notis. Etiam in primo ſequentis libri capite pergit Auguſtinus: *Veſtra apud competens judicium communium Epiſcoporum cauſa finita eſt. Nec ampliùs vobiſcum agendum eſt, quantùm ad jus examinis pertinet, niſi ut prolatam de hac re ſententiam cum pace ſequamini. Quod ſi nolueritis, à turbulenta vel inſidioſa inquietudine cohibeamini.* Et in primo ad Sanctum Bonifacium Pontificem libro: *Hæc execrabilia dogmata tenen-* C. 24. *tes & ſeminantes, adhuc inſuper flagitant audientiam, cùm damnati debeant agere pœnitentiam.* Et in populari de Apoſtoli verbis ſermone: *Jam de* Serm. 2. *hac cauſa duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apo-* cap. 10. *ſtolicam.* Utique Pro-Conſularis Provinciæ Carthaginenſe, & Byzacii (*a*) Concilium Milevita- (*a*) Numidiæ. *Adnot. Noris.* num. *Indè etiam Reſcripta venerunt.* Utriuſque Synodi Confirmatoria. *Cauſa finita eſt. Error utinam aliquando finiatur.* Lucidè adfirmat Apoſtolicæ Sedis in adeò clara cauſa judicium eſſe firmum atque immobile, & nulla provocatione devolvi

 poſſe,

poſſe, longè minùs ſuſpendi. Quod non ſolus cum aliis Africæ Epiſcopis Auguſtinus, ſed etiam Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ac omnis Epheſina Synodus multoties iteratas Pelagianæ factionis appellationes duxerit frivolas, & exſufflarit, ſoluſque Hæreſiarcha Neſtorius ſit ipſis conatus patrocinari, oſtendi pluribus in præfato opuſculo de variis Synodis contra Hæreſim Pelagianam. Etiam Neſtorii appellationem graviter improbavit in litteris ad Conſtantinopolitanum Clerum Sanctus Cyrillus: Illum appellat miſerum & ſeductum, præſertim quòd non uti reus, ſed uti Judex & Præſidens adeſſe Synodo ſperaret à Sacris circumſcripti Principis juſſionibus.
L. 1. Epiſt. 10. Exſtat Epiſtola in Actis Synodi Epheſinæ. Et in litteris ad ejuſdem Civitatis Clerum & populum Sanctus Papa Cæleſtinus: *Quis petitorem Synodi crederet Synodo defuturum? Percuſſa eſt illic falſitatis levitas pondere veritatis, nec ſe auſa eſt fulgori radiantium*
L. 3. Epiſt. 23. *Sacerdotum latitantis Perfidi caligo miſcere. Lumen tenebræ fugerunt.* Inſigniter demonſtrat appellationem omni Epheſinæ Synodo diſplicuiſſe. Etiam Eutychetis appellationem fuiſſe imperiti ſeois audaciam adfirmavit conſtaoter, & Synodum excutere conatus fuit omni modo Magnus Leo. Latiùs hæc elucidavi in ſcholiis ad Epheſinum latrociniom. Photianos Epiſcopos à Nicolai primi io ſe judicio provocantes; ad retractationem in octava Synodo potentiſſimè adjuverunt & Magnificentiſſimus Patritius Bahanes, & Sedi Apoſtolicæ dilectus Metrophanes Smyrnenſium Metropolita: Quàm inviti, & cum quot limitationibus ipſam indulſerint Apoſtolici Legati, quarta Actio demonſtrat. Et quomodo Joannem Theutonicum Clemens quartus, & Michaelem de Cæſena, ac ipſum Ludovicum Imperatorem Joannes vigeſimus ſecundus tractaverint, ſuprà audivimus à Paulo Langio, & Abbatis Uſpergenſis ſupplemento: Quibus & alii atteſtantur. Clementini Schiſmatis pertæſa olim cum omni Gallicana Eccleſia Pariſienſis Univerſitas Benedicto decimo tertio ſubtraxit obedientiam, & provocavit ad generale Concilium. Et adversùm hæc Benedictus: *Nonnulli Catholicæ veritatis Æmuli contra nos & Romanam Eccleſiam rebellionis calcaneum erigere præſumpſerunt, à nobis, quod eſt contra Canonicas ſanctiones, appellationes inter ponere non verentes.* Licèt Hiſpanus, in Gallicana tameo Eccleſia educatus ac edoctus erat Benedictus, ideoque juxta ejus avitum & tunc unanimem ſenſum loquebatur. Nempè Joannes Gerſon Gallis necdum tunc prædicaverat Papam ſubeſſe Concilio, ideoque ad hoc ab illo legitimè provocari. Audaciam iſtam multis inſectatur Benedictus, & pergit: *Idcircò habita ſuper his deliberatione matura, hac conſtitutione perpetuò duratura, in omnes & ſingulos qui à Romanis Pontificibus Canonicè intrantibus appellare præſumpſerint, excommunicationis ſententiam promulgamus.* Acta hæc nuper publicavit Eruditus Lu-
Tom. 6. cas Dacherius. Et ex ipſis vides haſce appellationes dudum ante Pii ſecundi cum Gregorio Heymburgio quæſtionem fuiſſe damnatas. Undè in litteris ad Norimbergenſes laudatus Pontifex rectè aſſerit audaciam hanc *eſſe hæreſim, quæ à parvo tempore citra ſenſum viſa ſuboriri pullulavit, & ſub ovium veſtibus lupos rapaces intrinſecus celans, ſub appellationis ſpecie Eccleſiæ ſatagit unitatem convellere. Nam ſi quæ Chriſti unicus Vicarius, Canonibus ſacris etiam & juri ſcripto inhærendo, decrevit ſtatuitque, & ſervare præcepit, calumniatores malevoli & perverſi ſubterfugere juſtitiam præſumentes, per ludibria frivolarum appellationum ad futurum Concilium, ſeu ad id quod nunquam eſt, ac ſuper Chriſti Vicarium eſſe aut reperiri nequit, obedientiam, quæ eſt de neceſſitate Eccleſiæ & ſalutis univerſorum, improbè declinant ac temerè. Hanc igitur Diabolico ſpiritu & inſtinctu novitatem exortam conſiderantes, in totius Eccleſiæ Catholicæ non tantùm enervationem, ſed everſionem in Mantuano Conventu ſæpè & multùm diſcuſſam damnavimus.*

Damnat non ſolùm frivolas, ſeu legitima cauſa deſtitutas appellationes, ſed etiam ac præſertim iſtas, de quibus in libro de ſtatu Europæ ſub Frederico tertio ſcripſerat adhuc Æneas Sylvius contra Univerſitatem Viennenſem: *Docta* C. 16.
Viennenſis ſchola indoctam ſententiam protulit. Nempè reſponderat interpoſitæ ad generalem Synodum appellationi ineſſe effectum ſuſpenſivum. Et revera ſententia iſta eſt hæretica, excutit debitam Apoſtolicæ Sedi obedientiam, ac rebellionem inducit & Schiſma. Hoc enim unico in puncto hæſit ſchiſma Euſebianæ factionis. Suam de Sancto Athanaſio & caſſato in ipſum Tyrio Judicio ſententiam retractari in Sardicenſi Synodo permiſerat ad Principum preces & Eccleſiæ pacem Julius Pontifex, mandans illum aſſidere uti Canonicum Epiſcopum ac legitimum Patriarcham, ſuamque de illo definitionem in nullo lædi vel ſuſpendi. Quod mandatum dum per Canones excutere neſciit factio, & obedire noluit, nocte fugit Philippopolim, Eccleſiæ regimen non in ſolo Romano Epiſcopo Monarchicum, ſed in tribus æqualibus Patriarchis eſſe Ariſtocraticum definivit, atque ita Romanam Rempublicam nova hæreſi maculavit. Etiam Theodoreti ab Epheſino latrocinio degradati factam à Sancto Leone reparationem quidam in Chalcedonenſi Synodo Epiſcopi poſtularunt ad retractationem, & ipſum eo uſque voluerunt à ſuo conſenſu ſuſpenſum. Verùm glorioſiſſimi Judices cenſuerunt longè aliud: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, ut ſit particeps Synodi, quia & reſtituit ei Epiſcopatum ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo, & ſacratiſſimus ac pius ſimus Imperator ſanxit eum adeſſe ſanctæ Synodo.* Et adversùm duras multorum intercesſiones denuò repoſuerunt: *Præjudicium ex perſona Theodoreti* Act. 1.
Epiſcopi nulli generabitur, reſervata videlicet poſt hæc omni accuſatione & vobis & illi, & quæ invicem exercere volueritis. Promittunt cauſam retractandam, at Romani Epiſcopi ſententiam nullo modo volunt ſuſpenſam. Et ipſorum judicio omnis tandem Synodus acquievit.

Quam fidem conſtantiſſimè tenuit etiam poſterior ſemper Eccleſia. Etenim de Trajectenſi Civitate & Diœceſi, adversùs Eccleſiaſticum Martini quinti Interdictum appellante, ideoque Divina officia à Clericis & Monachis reſumi

aut

Digitized by Google

aut exulatum abiti mandante, ſcribit magnum
Belgii Chronicon: *Una omnium tam Fratrum,*
Fol. 371. *quàm Converſorum & Laicorum fuit ſententia, ut*
Apoſtolicæ Sedis ſervata obedientia potiùs exularent
& peregrinarentur, quàm contra conſcientiam pro-
pter temporalia conſervanda peccarent. Laudat
Religioſiſſimam Regularium Clericorum Con-
gregationem Windeshemenſem: Adfirmat cun-
ctos ejus in dicta Diœceſi Conventus ſpontaneè
ad triennium exulaſſe, & tuoe cum gloria re-
vocatos. Quòd nempè ad meliores ſenſus re-
ducti appellantes deponerent errorem. Quòd
pendente Ludovici quarti adversùs Joannis vige-
ſimi ſecundi ſententias appellationn iſtud ipſum
Fratres Auguſtinenſes paſſi ſint, & è ſeptemde-
cim Civitatibus exulare, quàm Romanæ Eccle-
ſiæ cenſuram & dignitatem lædete maluerint,
ſcribunt in Bertholdi Conſtantienſis Epiſcopi
vita Albertus Argentinenſis, & ſupplementum
A. 1336. Abbatis Uſpergenſis. Et ipſorum ſenſum proba-
vit omnis poſtmodum Germania: Nam poſt
Ludovici mortem agnovit errorem, & omnium
abſolutionem ſupplicavit ab Apoſtolica Sede, &
ſolemniter impetravit.

Nec obſtant ſacræ Theodoſii Auguſti pro
appellante Neſtorio juſſiones. Quod enim hunc
appellatio à Papalis ſententiæ incurſu munire
non potuerit, lucet ex Synodalibus Joannis Pa-
triarchæ Antiocheni ad ipſum litteris, hortanti-
bus inſtantiſſimè ad obedientiam, & concluden-
tibus: *Hæc, tua perindè ac propria cordi habentes,*
monere voluimus, jam tuum eſt æquo ac benevolo ani-
mo monita noſtra complecti, niſi forſan noſtri minus
amans ita comparatus ſis, ut cum tui & Reipublicæ
Chriſtianæ damno obſtinatè hæc aſpernari decreveris.
Quis non videat urgeri Neſtorium, ut obedientia
excommunicationem præveniat ac degradatio-
nem? Verùm ſalubria amiciſſimi Patriarchæ
conſilia ſprevit, à Pelagianis Ex-Epiſcopis ſedu-
ctus eſt ad turbas converſus, & improvidum
Principem in ipſarum patrocinium circumſcripſit.
Sancti Cyrilli Patruus & in Alexandrino Epi-
ſcopatu Anteceſſor Theophilus Sanctum Joan-
nem Chryſoſtomum non ita pridem incruſtarat
duris calumniis, & throno violenter ejecerat.
Ex hac anſa Principi perſuaſit Neſtorius Alexan-
drinorum Epiſcoporum in Conſtantinopolitanos
odium eſſe antiquum, Cyrillum hærere Patrui
veſtigiis, eſſe turbidum Ægyptium, Apolli-
narii lepra infectum, Eccleſiæ ac Reipublicæ
inquietatorem, atque ita non ſolum ſuſpendi
Papalem ſententiam impetravit, ſed & concepit
ſpem, de qua in litteris ad Conſtantinopolita-
num Clerum memoratus Cyrillus: *Neque tamen*
miſer ille, licet complures & graves viri ejus opera
ſeducti, nos accuſaturi eſſent, rerum noſtrarum Judi-
cem fore ſe ſperet, quamvis jure Amphictyonum hoc
ſibi demandari faciat. Nos enim iſtuc venientes ab
ejus judicio provocabimus, & ipſe de ſuis blaſphemiis
Epiſt.12. *in judicio reſpondere cogetur*. Exſtat Epiſtola in
prima parte Epheſini Concilii. Sperabat ac jacta-
bat cæcus Neſtorius ſe, licet jam damnatum Ro-
mæ ac appellantem, Synodo interfuturum non
dumtaxat uti integrum Epiſcopum, ſed etiam
Judicem ac Præſidem dominaturum. Adeò

Principis ſimplicitati illudebat. Et Theodoſium
ſacris ſuis juſſionibus frequenter impegiſſe in Ca-
nones, oſtendunt plura ejus Reſcripta ad lacera-
tam à Joanne Antiocheno Epheſinam Synodum;
præſertim Reſcripta, quibus & poſteà confirmavit
Acta Epheſini latrocinii. Etiam nupet ab Attico
Conſtantinopolitano Epiſcopo circumductus om-
nes Orientalis Illyrici Provincias à Patriarchica
Romani Pontificis cura contra Apoſtolicum Ca-
nonem tranſcripſerat in poteſtatem Conſtantino-
politanæ Cathedræ, atque ita violentiæ viam de-
monſtraverat Leoni Iſauro. Et ſecundi Epheſini
Concilii præſidentia poſtmodò privavit Sanctum
Leonem Pontificem, ipſam tranſtulit in Dioſco-
rum Alexandriæ Patriarcham, atque ita bene
conceptum Conventum tranſmutavit in acepha-
lam latrocinalium locuſtarum Synagogam. Nem-
pè jure Amphictyonum. Inſignem de ſacris Ro-
manorum Principum juſſionibus Regulam refert
in litteris ad Anatolium Conſtantinopolitanæ
Eccleſiæ Diaconum Magnus Gregorius: *Quod* Lib. 9.
Princeps fecerit, ſi Canonicum eſt, ſequimur; ſi Epiſt.40.
verò Canonicum non eſt, in quantum ſine peccato
noſtro valemus, portamus. Aliquod diſpenſato-
rium vulnus malebat infligi Canonibus, quam
inter Sacerdotium & Imperium diſcordias ſemi-
nari. Hinc ergò & Sanctus Cæleſtinus ſuam de
Neſtorio ſententiam ſuſpendi permiſit uſque ad
Epheſinum Concilium, aut certè differri. Inte-
rim calumniis preſſum & ad injurias poſtulatum
Sanctum Cyrillum dedit Præſidem, multo autem
ſuperbiæ vento inflatum Neſtorium uti reum juſ-
ſit apparere. Ita diſpenſatoriè toleratam ſuæ ſen-
tentiæ injuriam abundè compenſavit.

Hujus rei rationem exponit in ſuperiùs lauda-
ta ad Donatiſtarum Antiſtites Epiſtola Sanctus
Auguſtinus, generatim ſcribens de interpoſitis
à Romani Epiſcopi judicio ad generalem Sy-
nodum provocationibus: *Reſtabat plenarium uni-* Epiſt.162.
verſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judi-
cibus cauſa poſſet agitari. Quare appellatio non
demutat Pontificem in reum aut accuſatorem,
ſed omninò relinquit Judices, & quidem qui ap-
pellatam Synodum debeat gratioſè concedere,
ipſi præſidere, referre appellatam cauſam, de
ipſa dicere cum prærogativa ſuffragium, & om-
nia Acta probare & confirmare. Ita factum fuit
Arelate, & Sardicæ, Epheſi, Chalcedone,
& in omni Synodo quæ appellatas cauſas retra-
ctavit. Et Epheſini latrocinii palmare facinus
fuit, quod Sancti Leonis, tamquam ab Euty-
chete ad generalem Synodum provocati, ideoque
ſuſpenſi Judicis, Legatos excluſerit à Præſiden-
tia, & ipſam detulerit Dioſcoro Patriarchæ Ale-
xandrino. Et hanc ſuæ ſedis injuriam adeo ſen-
ſit Magnus Leo, ut ipſam ante omnem Chalce-
donenſis Synodi ingreſſum juſſerit per Legatos
pleniſſimè reparari. Rectè enim in opuſculo de
Eccleſiaſtica poteſtate ſcripſit Joannes Gerſon:
Quærere ſi Papalis auctoritas ſit major quàm Eccle-
ſia, vel è converſo, redit in idem, ac ſi peteretur,
Nonne totum eſt majus ſua parte, vel pars minor ſuo
toto? Proindè ſequitur, quod ſi generale Concilium
repræſentet univerſalem Eccleſiam ſufficienter &
integrè, neceſſe eſt ut includat auctoritatem Papalem,

ſive Papa ſit, ſive deſierit eſſe per mortem naturalem aut civilem. Et infrà in eodem libro adfirmat
C. 7.
Eccleſiaſticæ poteſtatis plenitudinem componi & integrari ex variis partibus, atque ſubjungit: *Et eſt in eis plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis Papalis, tamquam pars integralis in ſuo toto, & ita non eſt major vel ſuperior ad totam Eccleſiam, ſicut nec pars major ſuo toto. Si verò conſideretur hæc plenitudo in ſua ſupremitate, tunc abſque ulla dubitatione plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis Papalis ſuperior & major eſt ad reliquas, ſed jam illud, quod reliquum eſt, nullo pacto poteſt conſtituere generale*
C. 11.
Concilium, juxta illud quod dictum eſt priùs, quod generale Concilium in ſua ratione formali includit de neceſſitate Papalem auctoritatem, ſive Papa ſit, ſive non ſit. Radenda eſt appendix: *Sive non ſit*. Etenim Papa per naturalem aut civilem mortem exſtincto, certum ac manifeſtum eſt etiam Papalem auctoritatem, licet non exſtinctam aut ſublatam Eccleſiæ, dormire tamen ac eſſe ſuſpenſam. Quare & tunc à gravioribus cauſis generalis Synodus debet quieſcere. Porrò Papalem poteſtatem eſſe de eſſentia Œcumenicæ Synodi, & aliàs oſtenſum eſt, & infrà pluribus oſtendendum. Quare Eugenius quartus optimo jure ſcripſit deſertum à ſe Baſileenſem Conventum non eſſe legitimam Synodum, ſed *acephalas locuſtas*.

Et hinc ſequuntur plura bene notanda. Primò, quòd interjecta adversùs Pontificem ad Synodum appellatio non ſit vera appellatio, & quòd ad Fauſtum Magiſtrum Sanctus Gelaſius Pontifex rectè ſcripſerit: *Canones appellationes totius Eccleſiæ ad Apoſtolicæ Sedis examen voluere deferri, ab ipſa verò nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec*
Epiſt. 4.
de ejus umquam præceperunt judicio judicari, ſententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potius Decreta ſequenda mandarunt. Et in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos: *Non reticemus, quod cuncta per mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum Sedes Beati Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus*. Notanda
Epiſt. 13.
ſunt verba: *Ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus judicio judicari*. Utique ſine ejus venia, beneficio & gratia. Altè clamant hanc appellationem non eſſe juris remedium, nec pro juſtitia recurſum ad altiorem poteſtatem, ſed gratiæ beneficium, quo ipſe Pontifex gratioſè ſpondet ac promittit ſuum ipſe judicium coram & cum aſſidente Synodo revidere & retractare. Et hinc appellantem Neſtorium Sanctus Cæleſtinus in litteris ad Clerum & populum Conſtantinopolitanum appellavit *Petitorem Synodi*. Etiam Julianus Pelagianus in toties iteratis ſuis provocationibus numquam uſus eſt voce Appellationis, ſed novum dumtaxat examen ſemper poſtulavit, & aſſiduis precibus fatigavit Principem, dictumque etiam Neſtorium, cujus binos pro iſto ad laudatum Pontificem ſupplices Libellos habemus in prima parte Epheſini Concilii. Nempè norant hic non à ſuperiori aliquo Tribunali juſtitiam, ſed ab ipſo damnatore Pontifice gratiam impendendam. Norant ſuam cauſam non appellationis virtute aut privilegio, ſed ſola Pontificis gratia poſſe ad Synodum devolvi. Iſtæ appellationes ſunt à ſuſpendendi efficacia adeò remotæ, ut nec devolvant. Romanorum Epiſcopus eſt in Eccleſia, quod in Imperio Auguſtus Princeps, de quo rectè ſcripſit Juriſconſultus Ulpianus: *Et quidem ſtultum eſt illud admonere, à Principe appellari fas non eſſe, cum ipſe ſit qui provocatur*. Exſtat ſententia in Digeſto de iis, à quibus appellari non licet. Adversùs iniquam circumſcripti Principis ſententiam poſtulanda eſt per ſupplicem libellum retractatio, de qua in opere de Auguſtæ Domus officiis rectè Jacobus Gutherius: *Retractatio, quæ propriè Palindicia, non facilè impetratur. Nam cum ſtatus Reipublicæ rebus judicatis maximè contineatur, judiciorum perturbationes, rerum judicatarum infirmationes, civitatum afflictarum perditis in* I. t. c. 29.
rebus extremi exitiorum exitus ſolent eſſe. Quæ cum accidunt, nemo eſt, quin intelligat ruere illam Rempublicam. Et ubi eveniunt, nemo eſt, qui ullam ſpem ſalutis reliquam eſſe arbitretur. Longè graviora & maturiora ſunt Romani Epiſcopi judicia, ideoque ſine totius Eccleſiaſticæ Hierarchiæ periculo non poſſint in dubium devocari.

Secundò ſequitur hanc ſeu ſupplicationem ſeu appellationem, licet à ſolo Pontifice admitti poſſit, fieri tamen ad Superiorem. Fit enim ad Œcumenicam ex Pontifice & omnibus ſub cœlo Epiſcopis, tamquam capite & membris, conflatam Synodum, quam certum eſt ſolo capite eſſe majorem. Verùm hæc non eſt noſtra quæſtio. Quærimus, An ſolum ſeorſim ſumptum corpus ſit capite majus & potentius? Et hoc conſtanter negamus. Per caput debet convocari corpus, ab ipſo accipere agendi tempus & locum, tractandorum relationem, & de ipſis cum prærogativa ſuffragium; Ipſum per ſe corpus nec definire poteſt, nec ventilare, nec referre. Lucet hoc in editis ſine Papali relatione ac ſuffragio apud Chalcedonem Canonibus, de quibus in libro de anathemate Sanctus Gelaſius: *Quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt vel potius ventilata, quæ Apoſtolica Sedes gerenda nullatenus delegavit, mox à Vicariis Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt, quæ Sedes Apoſtolica, etiam petente Principe, nullatenus approbavit, nulla ratione ſuſtinet*. Ea omnia non prolata, ſed dumtaxat ventilata dicit, & quidem per incompetentem præſumptionem: Quòd nempè etiam numeroſa adeò Synodus ſine Papali relatione nihil ventilare potuerit, longè minùs proferre. Et hinc clarè lucet Romanum Epiſcopum non poſſe invitum judicari per Synodum aut degradari. Judicari enim non poteſt, niſi ſeipſum referat ac ſubjiciat judicandum. Quocirca jam expoſitas ſupplicationes quandoque ex cauſis admiſerunt Romani Epiſcopi, veras appellationes autem plenè ignoravit omnis antiqua Chriſtianitas, & poſterioribus ſæculis erumpentem iniquitatem Romana Eccleſia ſtatim compeſcuit, & meritò tamquam hæreſim damnavit. Joannes Theutonicus videtur eſſe

pri-

primus iniquitatis auctor; Videtur primus Papale mandatum ſuiſſe conatus per appellationem ſuſpendere. Etenim Neſtorius, quòd gratia ſciret eſſe opus, & ipſam deſperaret à Pontifice, ad Auguſta Laici Principis Reſcripta confugit, & Sancti Petri Apoſtoli Majeſtatem dupliciter læſit.

An à generali Synodo poſſit appellari ad Pontificem.

EX iiſdem principiis evertitur tota Joannis Launoii ad Jacobum Boetium de Sancto Victore Epiſtola, docens ad Papam quidem provocari poſſe à Provincialium aut Diœceſanarum, non tamen à judiciis Synodorum generalium. Agit in Dominum Cardinalem Robertum Bellarminum, qui ex hujuſmodi appellationibus firmat Pontificem eſſe omni Synodo majorem Ex Sancti Flaviani Conſtantinopolitani, & Theodoreti Cyrenſis in Euphrateſia Provincia Epiſcopi appellatione ab Epheſini latrocinii judicio ad Sanctum Leonem magnum. A legitima & plena, cui Romanus Pontifex præſedit & reliqua ſuæ auctoritatis explevit officia, appellari poſſe non dixit Dominus Cardinalis: Nam quis id dicat? Dixit ab acephala, aut legitima citra Papalem influxum judicante Synodo poſſe appellari: & optimè dixit. Nam & à plena Chalcedonenſi, & per ipſam citra Papalem influxum edito vigeſimo octavo Canone ad Sanctum Leonem provocavit ejus Legatio, cauſamque obtinuit. Pontifex enim admiſit appellationem, & Canonem circumduxit. Inſigniter hæc exponit in libro de anathemate Sanctus Gelaſius: *Totum in Apoſtolicæ Sedis poſitum eſt poteſtate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem. Et ſola reſcidit quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Quæ omnia altis vocibus clamant non Papam Synodo, ſed Papæ Synodum ſubeſſe.

Audiamus quid adverſum adducta hæc per Dominum Cardinalem exempla opponat Joannes Launoius. Adducit integram, qua Sanctus Leo Beati Flaviani appellationem Imperatori Theodoſio exponit, & admittendam ſuadet, Epiſtolam, ac pergit: *Cùm in Bellarmini argumentum, & in Leonis Epiſtolam inſpicio, adducor facilè ut credam Bellarminium Leonis Epiſtolam non legiſſe, ſed deceptum fuiſſe ab Amanuenſi ſuo, qui illi dixit Flavianum ad Leonem appellaſſe. Nam Pontifex hoc in Epiſtola ſua non ſcribit. Flavianum appellationis libellum dediſſe ſcribit, ſed ad quem dederit, non ſcribit. Credibile eſt Flavianum provocaſſe ad Synodum, quæ liberior foret & numeroſior. Nam Leo & Romana Synodus unum id agunt, ut Imperator generalem Synodum intra Italiam celebrari jubeat, quæ excitatis tumultibus & controverſiis finem imponat. Verùm ad Leonem provocaverit? Non ideò provocavit, ut Flaviani cauſam Leo ſolus judicet, ſed ut generalis Synodus cum Leone judicet.* Quòd non à ſolo Pontifice, ſed à pleniori Synodo cauſam ſuam retractari poſtulaverit Flavianus, probare conatur ex litteris, per quas etiam Galla Placidia Auguſta & Valentinianus Imperator tertius ipſam intra Italiam fieri expoſtulant ab Imperatore Theodoſio, atque proſequitur. *Flavianus ad Leonem provocat, ut quæ de fide & Sacerdotibus exorta erat apud Epheſum controverſia, in generali Synodo terminaretur. Aliud eſt igitur Romanum Pontificem appellare, aliud Romanum Pontificem ſolum de appellatione judicare. Flavianus apud Valentinianum dicitur Leonem & Apoſtolicam Sedem appellare, & tamen non Leonem ſolum vel Apoſtolicam Sedem, ſed etiam reliquos Occidentis Epiſcopos appellat, ut in Leonis & Gallæ Placidiæ litteris habetur. Quo etiam Valentinianus in Epiſtola ſua ſpectat. Hæc autem omnia quid quæſo Bellarmini cauſam adjuvant? Quid ad propoſitum ab eo Lemma conducunt, ut Papam abſolutè ſupra Concilium eſſe probent?*

Ego Domini Cardinalis Bellarmini non ago Apologum. An laudatam Sancti Leonis Epiſtolam legerit, certent alii. Et ſi quis iſtorum dicat ipſam non intelligi à Joanne Launoio? Huic interim gratulandum eſt, quòd dimiſſis tergiverſationibus tandem fateatur Sanctum Flavianum ad Magnum Leonem ac ejus Apoſtolicam Cathedram provocaſſe. Disertè enim id ſcribit Galla Placidia: *Fides perturbata eſt ad arbitrium unius hominis, qui in Synodo Epheſinæ Civitatis odium & contentiones potiùs exercuiſſe narratur, militum præſentia & metu impetens Conſtantinopolitanum Epiſcopum Flavianum, eo quod libellum ad Apoſtolicam Sedem miſerit, & ad omnes Epiſcopos harum partium, per eos qui directi fuerunt à Reverendiſſimo Epiſcopo Romæ, qui ſecundùm definitiones Nicæni Concilii conſueti ſunt intereſſe.* Lucidè adfirmat Sanctum Flavianum non dumtaxat appellaſſe ad Sedem Apoſtolicam, ſed inſuper iſtam ob cauſam fuiſſe à Dioſcori milite & calcibus percuſſum. Etenim ad Sanctum Leonem, quem ab interjecta Eutychetis appellatione volebat demutatum ex Judice in reum aut accuſatorem, & quem hoc titulo à Synodi Præſidentia violenter extruſerat, Dioſcorus longè minùs volebat à ſuo Synodali judicio provocari. Quod ipſum ſcribit Valentinianus tertius: *Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotii ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide ac Sacerdotibus judicare. Hujus enim rei gratia ſecundùm ſolemnitatem Conciliorum & Conſtantinopolitanus Epiſcopus eum per libellum appellavit. Propter contentionem quæ orta eſt de fide.* Quin & id ipſum ſcribit in laudata per Joannem Launoium Epiſtola Magnus Leo, ideoque Dominus Cardinalis Bellarminus ſine fundamento arguitur ipſam non legiſſe. Epiſtola enim laudat à Sancto Flaviano porrectum appellationis libellum, & proſequitur: *Quam autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum Decreta teſtantur, quæ à totius mundi ſunt Sacerdotibus conſtituta, quæque ſubter adnexa ſunt.* Adnexi autem erant Sardicenſes Canones, quos Nicænis ſemper adnumeravit omnis Latina Eccleſia, & qui degradatos

Epi-

Epiſcopos noo ad genetalem Synodum, ſed lucidè permittunt ac jubent ad Romanum Pontificem appellare. Et oon ex ſemetipſis, ſed à Sancti Leonis & oumeroſis ipſum circumcingentium Epiſcopotum lacrymis permoti Valentinianus tertius & Galla Placidia ſcripſerunt Imperatori Theodoſio, ideoque clarum eſt ipſos ex laudati Pontificis ore & ſenſu ſcripſiſſe.

Nec ſolus Sanctus Flavianus, ſed etiam Theodotetus ab Epheſino judicio Romam appellavit, & certum eſt ad ſolum Pontificem appellaſſe. Lucet ex ejus ad Renatum Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Presbytetum Epiſtola, in qua Epheſini latrocinii Acta deplorat, ac pergit: *Ex iis autem, qui iſtic damnati fuerunt, unus ego ſum, ne illo item Regiis litteris probibitus, & tamen abſens condemnatus. Quam ob cauſam oro Sanctitatem tuam, ſanctiſſimo & Beatiſſimo Archiepiſcopo perſuadeat, ut Apoſtolica poteſtate utatur, & ad Concilium veſtrum advolare præcipiat. Habet enim ſanctiſſima illa Sedes Eccleſiarum, quæ in toto ſunt orbe, Principatum multis nominibus, atque hoc ante omnia, quod ab Hæretica tabe immunis manſit, nec ullus contraria ſentiens in illa ſedit, ſed* Ep. 116. *Apoſtolicam gratiam integram conſervavit*. Non purpureis dumtaxat, ſed aureis litteris ſcribi merentur hæc Theodoreti verba. Ex ipſis interim Joannes Launojus diſcat Liberium Pontificem non fuiſſe Hæreticum. Pergit Theodoretus in litteris ad Romanæ Eccleſiæ Atchidiaeooum: *Dignare Beatiſſimi Archiepiſcopi zelum accendere, ut Orientis etiam Eccleſiæ ſollicitudine veſtra fruantur*. Ep. 118. Supplicat omne Epheſinum latrocinium, judicii ſui rationes redditurum, evocari Romam, non ad generalem totius Eccleſiæ, ſed ad ſingularem Romanæ Provinciæ Synodum, in qua appellatas cauſas Pontifex ſemper conſuevit judicare. Ad ſolum igitur Pontificem Theodoretus manifeſtè appellavit. Quod lucidè patet etiam ex eleganti ejus epiſtola ad Sanctum Leonem. Et ejus appellationem omninò admiſit Pontifex. Nec in geoerali, ſed in dicta ſuæ Ptovinciæ Synodo ipſum ab Epheſinis vinculis abſolvit, ac repoſuit in Epiſcopi dignitatem. Et ſententiam plenè reverita eſt, nec ad graves multorum Epiſcoporum interceſſiones ſuſpendi paſſa eſt Synodus Chalcedonenſis.

Etiam Euſebius Dorylęi in Phrygia Epiſcopus, & primus tam Neſtorii quàm Eutychetis accuſatot, à data in ſe per Epheſinum latrocinium degtadationis ſententia Romam acceſſit, & appellavit ad ſolum Pontificem, & hic de ipſo ſcripſit ad Imperatricem Pulcheriam: *Quia novimus, quantum piæ ſollicitudinis Catbolicis Sacerdotibus Manſuetudo veſtra dignetur impendere, indicandum eſſe curavimus Fratrem & Coepiſcopum noſtrum Euſebium nobiſcum degere, & noſtræ communionis eſſe conſortem, cujus commendamus Eccleſiam, quam dicitur vaſtare qui illi injuſtè dicitur ſubrogatus*. Ep. 39. Et in litteris ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum: *Illud Dilectionem tuam noſſe volumus Fratrem & Coepiſcopum noſtrum Euſebium, qui cauſa fidei multa diſcrimina laboreſque toleravit, nobiſcum interim demorari, & in noſtra nunc communione perſiſtere*. Ep. 40. *Cujus Eccleſiam tua ſollicitudine volumus eſſe defenſam, ut nihil eodem abſente depereat, & nullus ei in aliquo præjudicare præſumat, donec cum litterarum noſtrarum ad eos proſecutione perveniat*. Notanda hic eſt Dioſcori, & omnis ipſi hærentis factionis violentia: Sardicenſes, qui Romana pendente appellatione in degradati Epiſcopi Cathedram vetant alium imponi, Canones conculcarant, & appellanti Euſebio alium è ſuo grege ſuperpoſuerant. Notanda ſunt & Sancti Leonis verba: *Fratrem & Coepiſcopum noſtrum Euſebium nobiſcum degere, & noſtræ communionis eſſe participem*. Altè clamant Euſebium non io generali Synodo, ſed à ſolo Pontifice fuiſſe redditum Epiſcopali communioni, & ab omni Epheſina ſententia liberatum. Et ipſum ſine ulla contradictione ad conſeſſum & ſuffragium admiſit magna Synodus Chalcedonenſis.

De degradatis pet Epheſinum latrocinium Epiſcopis ad Leonem Imperatorem rectè ſcripſit Sebaſtianus Epiſcopus: *Inter quos noſtrorum temporum ſecundus Abel, Beatus Flavianus exiſtit*. Ep. 30. Etenim & militum violenta concuſſione, & Dioſcori calcibus obtritus Epheſo exivit, appellationis ſuæ libellos Apoſtolicis Legatis Romam deportandos tradidit, & poſt paucos dies eſt in via Mattyr defunctus. An ejus mortem Sanctus Leo ſtatim intellexerit, ignoro: Ejus iotetim cauſam noo in generali, ſed ſolus in ſuæ Provinciæ Syoodo diſcuſſit, reddidit Epiſcopatui, & ab omni perperam injecto vinculo abſolvit. Lucidè id in laudatis ad Theodoſium litteris teſtatur Galla Placidia: *Tua Manſuetudo cunctis turbis reſiſtens, veritatem Fidei Catbolicæ Religionis immaculatam ſervari præcipiat, ut ſecundum formam & definitionem Apoſtolicæ Sedis, quam & nos tamquam præcellentem ſimiliter veneramur, in ſtatu Sacerdotii illæſo per omnia Flaviano, ad Concilium Apoſtolicæ Sedis tranſmittatur*. Lucidè adfirmat Flavianum per Apoſtolicæ Sedis definitionem eſſe reſtitutum Sacerdotio, ejuſque ſtatum rogat manere & ſervari illæſum. Quod ipſum adfirmat Valentinianus tertius: *Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus locum babeat & facultatem de fide & Sacerdotibus judicare*. Poſt Chalcedonenſem Synodum exſtat infelix lex, qua Epheſini latrocinii Acta confitmat Theodoſius, Neſtorianam hæreſim denuò damnat, Flavianum Conſtantinopolitanum, Domnum Antiochenum, Euſebium Dorylæenſem, Theodoretum Cyrenſem, & quoſdam alios iſtic damnatos Epiſcopos in dictæ hæreſis cæcitate participare, ideoque Epiſcopalibus Sedibus adfirmat indignos, & proſequitur: *Nos igitur Sanctæ Ephesinæ Synodi Decreta laudamus atque firmamus, hanc Orthodoxam fidem putantes atque nominantes, quæ à trecentis decem & octo Patribus expoſita eſt, & firmata in ſanctis Conciliis, quæ Epheſi congregata ſunt*. Et infrà: *Omninò autem nullus, qui Neſtorii ac Flaviani, & eorum qui ſunt ejuſdem hæreſis, ſententia detinetur, ullo modo Epiſcopus ordinetur*. Hanc infeliciſſimam legem Magnus Leo ſpreverat, & ipſa non obſtante Flavianum, Theodoretum, atque Euſebium reddiderat Epiſcopatui, verùm illos teponere io Sedes adeò non poterat,

Digitized by Google

tat, ut Euſebio ſuperintruſus Epiſcopus Dorylæi Eccleſiam non deſineret vaſtare. Hinc igitur à Magno Leone permoti Valentinianns tertius, Galla Placidia, ac Licinia Eudoxia Theodoſio Imperatori demonſtrarunt à Magno Conſtantino & Succeſſoribus deinceps Romanis Auguſtis non ſolummodò Orthodoxum dogma, ſed etiam Romanæ Cathedræ ſupremum Primatum fuiſſe conſtantiſſimè deſenſum, & donatum plena agendi liberrate, ſupplicarunt hæc veſtigia non deſeri, ideoque Sancto Leoni permitti avitam facultatem de fide & Sacerdotibus judicare, & ab illo datam pro Sancto Flaviano ſententiam non ſiſti per leges, ſed ſervari integram atque illæſam. Verùm à Chryſaphio Eunucho circumſcriptus Theodoſius, reſcripſit omninò à ſe cuſtodiri Nicænam fidem, laudavit Epheſinum Conventum, & in dato ad Valentinianum Reſcripto addidit de Flaviano: *Flavianus autem, qui reus inventus eſt læſibilis novitatis, debitam pœnam recepit*. Et in Reſcripto ad Gallam Placidiam: *Flavianus, qui dicitur Princeps contentionis hujus, Sacra ſententia ab Eccleſiaſticis rebus expulſus eſt*. Et in Reſcripto ad Liciniam Eudoxiam: *Flavianus Sacro judicio ab Eccleſiaſticis rebus ablatus eſt, quatenus totius dubietatis contentio à ſacris removeretur Eccleſiis. Et nihil ulteriùs poſt hæc definire poſſibile eſt, cùm jam iſta ſemel deciſa ſint*. Pertinax perrexit reparatos à Sancto Leone Epiſcopos Regio ſuo Placito ſuſpendere & morari. Res ita perpendit uſque ad Succeſſoris Martiani Imperium. Hic ſtatim caſſavit omnia, & Apoſtolicis ſententiis permiſit liberam executionem, ideoque de Theodoreto ad Chalcedonenſem Synodum dixerunt glorioſiſſimi Judices: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, ut ſit particeps Synodi, quia & reſtituit ei Epiſcopatum ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo, & ſacratiſſimus Imperator ſanxit eum adeſſe ſanctæ Synodo*. Et ipſe Theodoretus: *Preces obtuli ſacratiſſimis mundi Dominis, & enarravi quæ in me acta ſunt funera, & precor has perlegi*. Ad Chalcedonenſis Synodi calcem exſtat Martiani Auguſti lex, qua infelicem Theodoſii legem circumducit, ac Sanctum Flavianum, Dorylæenſem Euſebium, ac Theodoretum declarat liberos ab omni vinculo. Verùm hanc non laudarunt Glorioſiſſimi Judices. Eſt enim Synodo poſterior. Proindè fuit & alia prior lex, quæ periit aut latet. Interim lucet Sanctum Flavianum, Euſebium, ac Theodoretum non per generalem Synodum, ſed à ſolo Magno Leone fuiſſe judicatos in appellata cauſa, & redditos in Epiſcopatum.

Hoc ipſum lucet ex cauſa Domni Patriarchæ Antiocheni. Nam & hic exprimitur in infelici lege Imperatoris Theodoſii, tamquam Epheſi legitimè degradatur. Etiam appellavit ad Sanctum Leonem. Verùm de ipſo ad Chalcedonenſem Synodum dixit Sanctus Paſchaſinus, Lilybeti Epiſcopus, ac laudati Pontificis Legatus: *Synodus proferri non poteſt, in qua illa nefaria delicta relecta ſunt, & ob hoc ad lectionem videntur eſſe ſuperflua ea quæ ibi ſunt acta. Si ergò à Beatiſſimo & Apoſtolico Romanæ Urbis Epiſcopo omnia quæ ibi geſta ſunt, vana ſunt habita, claret quia ſanctiſſimus Epiſcopus Antiochenæ Civitatis extra hæc eſt*. Et Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus: Act. 10.
Definimus nihil horum valere quæ in illa, quæ Synodus dicitur, ſunt confecta, niſi illud circa ſanctiſſimum Maximum, Magnæ Antiochenæ Civitatis Epiſcopum, quoniam & ſanctiſſimus Leo Romanus Archiepiſcopus in communionem eum recipiens, præeſſe Antiochenorum præcepit Eccleſiæ. Et Stephanus Epiſcopus Epheſiorum: *Et ego judico, ut quæ contra Canones in Epheſina Metropoli facta ſunt infringantur, exceptis his quæ geſta ſunt adverſùs Domnum Antiochenæ Civitatis Epiſcopum, ob hoc quia ordinatio Maximi facta pro eo Canonicè in Antiochena Metropoli, à ſanctiſſimo Archiepiſcopo Leone, & hoc præſenti ſancto & univerſali Concilio ſuſcepta ſit*. Et ad quintam Synodum Thomas Diaconus ac Notarius recitavit: *Chalcedonenſis ſancta Synodus Domnum Antiochiæ Epiſcopum, eo quod ſcripſit debere taceri duodecim capitula ſanctæ memoriæ Cyrilli, & poſt mortem condemnavit, cum confirmaſſet condemnationem ejus, & ſuſcepiſſet Ma-* Act. 6.
ximi ordinationem. Licèt Joannes Antiochenus Patriarcha cum Sancto Cyrillo feciſſet pacem & uniiſſet Eccleſias, famoſa tamen illius adverſùs Neſtorium Capitula non admiſit, ipſumque ſecutus eſt Succeſſor Domnus, & omnis fermè Antiochenus Patriarchatus. Et hinc ille Epheſi ſibi timuit à Dioſcoro, hominemque demulcere ſatagens conſenſit & cooperatus eſt ejus Attentaris in Sanctum Flavianum. At ſemetipſum circumvenit. Ejus enim prævaricatione uſus fuit tyrannus Dioſcorus, ſed non placatus: Ipſum poſteà tamquam Neſtorianum degradavit. Et in ejus locum conſecratus fuit Maximus Diaconus. Hinc cum aliis degradatis Epiſcopis appellavit Romam, verùm quòd in Sancti Flaviani damnationem conſenſiſſet, non fuit auditus: Maximi ordinationem probavit Magnus Leo, ac Domnum in degradatione reliquit. Quod ejus judicium Chalcedonenſis Synodus retractare non præſumpſit, ſed pleniſſimè confirmavit. Item Imperator Martianus. Etenim legi, qua infelicem Theodoſii legem circumduxit, ac Euſebii & Theodoreti reparationem ſtabilivit, Domni nullam fecit mentionem. Ipſum in dictæ legis luto firmavit. Quocirca etiam de ipſo retractatorium judicium non in generali Synodo, ſed à ſolo Magno Leone actum & peractum eſt, atque ita lucet de hac Romani Epiſcopi poteſtate nullum Chriſtianum dubitaſſe umquam, nec poſſe dubitare. Porrò Chalcedonenſis Synodi tempore Domnus omnino adhuc vixit, atque ita Schedarum, quas ad quintam Synodum legit Thomas Diaconus, auctor fuit memoria lapſus.

Adverſùs Theodoreti reparationem Joannes Launojus etiam quædam opponit. Adverſùs ipſam factas variorum in Chalcedonenſi Synodo Epiſcoporum interceſſiones refert, & concludit: *Ex his apparet Theodoretum à Synodo reſtitutionem integram accepiſſe, quam à Leone non acceperat, quamvis qui acciperet ab eodem judicatus fuiſſet digniſſimus. Indicta enim cauſa, & violatis Canonibus è ſua Sede pulſus fuerat. Exindè factum, ut Judices ſupra dixerint Leonem Theodoreto Epiſcopatum reſtituiſſe. Sed Concilii Patres, & imprimis*

Legati

Legati Theodoreto Epiſcopatum reſtituunt. Ecce tibi Theodoreti appellationis ad Leonem & Occidentales Epiſcopos hiſtoria, ex qua Abelem à Caino fuiſſe occiſum perindè colliges, ac Romanum Pontificem ſimpliciter & abſolutè eſſe ſupra Eccleſiam univerſam & Concilium generale, ita ut nullum in terris ſupra ſe Judicem agnoſcat. Quin etiam Leo in Theodoreti cauſa Chalcedonenſis Concilii judicium ſupra ſe agnovit, nec ægrè tulit. Poſt Ægyptiorum interceſſionem Concilium de Leonis ſententia, quam ſecundùm Theodoretum pronunciaverat, judicavit & aſſeruit.

Reſpondeo in paucis verbis multos contineri errores. Primus eſt, quòd Magnus Leo Theodoretum dumtaxat judicaverit reparari digniſſimum, non autem repararit, ſeu in Epiſcopatum reſtituerit. Lucidè enim in Chalcedonenſi Synodo dixerunt glorioſiſſimi Judices: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, quia & ei Epiſcopatum reſtituit ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo*. Et iterùm: *Theodoretus Reverendiſſimus Epiſcopus proprium recipiens locum à ſanctiſſimo Epiſcopo inclytæ Urbis Romæ, in locum accuſatoris ingreſſus eſt*. Addunt Acta Synodalia: *Poſtquam ſedit in medio Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, Orientales & qui cum ipſis Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt, Dignus, dignus*. Utique non qui Epiſcopatum à Synodo reciperet, ſed qui jam ipſum à Magno Leone recepiſſet. Secundus error eſt, quod Concilium & Legati Theodoreto Epiſcopatum reſtituerint. Etenim & Synodus & Legati Apoſtolicam reſtitutionis ſententiam dumtaxat executi ſunt in prima actione, & ad varias licèt atque graviſſimas Epiſcoporum interceſſiones noluerunt ſuſpendi, & in octava actione retractarunt & confirmarunt. Tertius error eſt, quod Magnus Leo Chalcedonenſem Synodum agnoverit ſibi ſuperiorem. Quia nempè ſuum de Theodoreto judicium permiſit retractari. Eſt apertus error. Etenim permiſſionem hanc ſuadebant magnæ rationes, quas edixerunt Ægyptii, Illyriciani, ac Palæſtini Epiſcopi, adversùs Theodoretum, dum uti Canonicus Epiſcopus Synodum ingrederetur, exclamantes: *Miſeremini, fides perit, iſtum Canones ejiciunt. Hunc foras mittite: Magiſtrum Neſtorii foras mittite*. Et Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus: *Cyrillus cur ejicitur, qui ab illo eſt anathematizatus?* Et iterùm Ægyptii Epiſcopi: *Synodus Orthodoxa Theodoretum non ſuſcipit. Impugnatorem Dei foras mittite. Qui injurias dixit in Chriſtum, foras mittite. Cyrillum iſte anathematizavit*. In prima Epheſina Synodo Patriarchæ ſui Joannis factionem ſecutus Theodoretus egerat turbas, & famoſa Sancti Cyrilli in Neſtorium Capitula peſſimè tractarat, dudum faverat Neſtorio, atque ita de ejus ſcabie ſe reddiderat graviter ſuſpectum. Hinc præfati Epiſcopi clamarunt indignum Epiſcopatu, hoſtem Dei, doloſum Romanæ Eccleſiæ circumſcriptorem, arcendum à Synodali conſeſſu: Apoſtolicum pro ipſo judicium poſtularunt ſuſpendi tamquam ſubreptione extortum, & ſuo tempore retractari. Et quidem retractationem promiſit, ac ſuo tempore præſtitit Apoſtolica Legatio, verùm ſui Epiſcopi judicia ſuſpendi ob nullam interceſſionem aut exceptionem ſuſtinuit: Et omnis Synodùs acquievit. Et quòd Synodum, à qua iſtiuſmodi retractationem permittit fieri, ſibi ſuperiorem non agnoſcat Pontifex, eſt abundè oſtenſum. Flaviani, Euſebii, ac Theodoreti reſtitutionem medio inter Epheſinum latrocinium & Chalcedonenſem Synodum tempore fecit Magnus Leo, & nulla mediavit Œcumenica Synodus: Ipſam ergò fecit ſolus, aut certè in Synodo ſuæ Provinciæ.

Et hinc omninò claret Papam eſſe generali Synodo ſuperiorem. Loquor ſemper de ſolo Synodi corpore, prout contra caput condiſtinguitur. Etenim appellari non poſſit niſi ad ſuperiorem: Et à generalis Synodi corpore omninò appellatur ad caput, & quidem appellatione vera, quæ non tantum devolvat ex gratia, ſed ex juſtitia etiam ſuſpendat. Lucidè hoc ſcribit in litteris ad Imperatorem Theodoſium Magnus Leo: *Obſecramus ut omnia in eo ſtatu eſſe jubeatis, in quo fuerunt ante omne judicium, donec major ex toto orbe Sacerdotum numerus congregetur*. Lucidè rogat omnia Epheſini latrocinii Acta uſque ad majorem Synodum ſuſpendi, idque ob Sancti Flaviani appellationem, de qua proſequitur: *Quam autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum Decreta teſtantur*. Hoc eſt, Canonum Sardicenſium, qui cunctis ad Romanum Epiſcopum interjectis appellationibus palàm dant virtutem omnia ſuſpendendi. Pergit Leo in litteris ad Imperatricem Pulcheriam: *Scripſimus de hac re ad glorioſiſſimum Principem, ut fidem, in qua renatus per Dei gratiam regnat, nulla ſineret novitate corrumpi, quoniam Flavianus Epiſcopus in noſtra omnium communione perſiſtit, atque hoc quod factum eſt ſine conſideratione juſtitiæ & contra omnium Canonum diſciplinam, ratum haberi nulla ratio permittit. Et quia diſſenſionis ſcandalum non abſtuliſſet Epheſina Synodus, ſed auxiſſet, habendo intra Italiam Concilio & locus conſtitueretur & tempus, omnibus querelis & præjudiciis partis utriuſque ſuſpenſis, quo diligentius univerſa, quæ offenſionem generaverant, retractarentur*. Etiam in aliis Epiſtolis omnia, quæ per infelicem legem confirmaverat Theodoſius, Epheſini latrocinii Acta rogat ſuſpendi juxta Canones: Qui appellatam Sancti Petri Apoſtoli memoriam jubent ita honorari. Et rurſùs adfirmat Sanctum Flavianum manere in ſua communione, hoc eſt, eſſe à ſe Epiſcopatui reſtitutum. Quod ipſum in litteris ad laudatam Imperatricem teſtatur Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus, & laudati Pontificis ad dictum latrocinium Legatus: *Veſtra veneranda Clementia cognoſcat à beatiſſimo Papa cum omni Occidentali Concilio reprobari omnia, quæ in Epheſo contra Canones per tumultus & odia ſæcularia à Dioſcoro Epiſcopo geſta ſunt. Et nulla ratione hæc in his partibus ſuſcipi poſſe, quæ per potentiam prædicti, non ſine læſione fidei, & præjudicio ſanctiſſimi viri innoxiique*, Utique Sancti Flaviani, *commiſſa ſunt*. Lucidè profitetur Sancti Flaviani degradationem à ſolo Sancto Leone, & ejus Occidentali Concilio fuiſſe caſſatam. Quod ipſum profitetur in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos Sanctus Gelaſius.

Joannes

Joannes tamen Launoius rectè ſcripſit aliud eſſe Romanum Pontificem appellari, aliud ab ipſo ſolo appellatam cauſam judicari. Etenim de Romanis appellationibus ſanxit Sardicenſe Concilium: *Si quis degradatus Epiſcopus poſtulet ſuum negotium ruſiùs audiri, & ad ſuam ſupplicationem Romanorum Epiſcopum judicare viſum fuerit,*
Cap. 5. *ut à proprio latere Presbyteros mittat, erit in poteſtate ipſius quodcumque rectè habere probaverit. Et ſi decreverit oportere eos mitti, qui cum Epiſcopis ſint judicaturi, habentes auctoritatem ejus à quo miſſi ſunt, & hoc ponendum eſt. Si autem ſufficere putaverit ad rei cognitionem & Epiſcopi ſententiam, faciet quod prudentiſſimo ejus conſilio rectè habere videbitur.* Romano Epiſcopo permittit ut appellatas cauſas aut ipſe per ſe ipſum, aut per Legatos à ſuo latere Presbyteros, aut per eoſdem Judices, aut per vicinæ Provinciæ Synodum retractet: Adeoque & retractari omninò permittit per generalem Synodum. Electionem permittit Romani Epiſcopi prudentiſſimo arbitrio. Quare nec Sanctus Flavianus Magnum Leonem, nec quis alius appellans Epiſcopus alium Pontificem ad hunc aut iſtum retractationis modum potuit adſtringere. Abſit à Flaviano iſtud contra Canones exegiſſe. Et hinc ejus, Domni Antiocheni, Euſebii Dorylæenſis & Cyrenſis Theodoreti cauſas ſolus in ſuæ Provinciæ Synodo Magnus Leo retractavit: Læſæ autem ab Epheſino latrocinio fidei quæſtionem retractari ex rationibus voluit in generali Synodo. Et iſtius ſolius gratia hanc poſtulavit ab Imperatore Theodoſio, & tandem à ſucceſſore Martiano impetravit. Hæc omnia oportet maturè diſtincta.

Quam omnem doctrinam inſigniter confirmat in octava Synodo magnificentiſſimus Patritius Bahanes, dicens ad degradatum Photium: *Loquere, Domine Photi, quodcumque habes juſtitiæ opus. Totus mundus hic eſt, ne claudat viſcera ſua*
Act. 5. *ſancta & univerſalis Synodus: Quonamque vis confugere? Romam? Ecce à Roma in Orientem, en ab Oriente hic adſunt.* Adfirmat Photium à generali iſta Synodo, ſi quidem Romana Legatio non adfuiſſet, omninò potuiſſe Romam provocare. Quod ipſum fieri poſſit, ubi dicta Legatio mandati limites excederet, aut quovis modo prævaricaretur. Pro eadem theſi quidam adducunt etiam ſuperius laudata Valentiniani tertii ad Theodoſium verba: *Secundùm ſolemnitatem Conciliorum Conſtantinopolitanus Epiſcopus Romanæ Civitatis Epiſcopum per libellos appellavit.* Dominus Cardinalis Perronius laudari exiſtimat conſuetudinem, qua Romanas adversùm ſua Decreta appellationes etiam Œcumenicæ Synodi ſoleant admittere. Verum Dominus Petrus de Marca laudari mavult conſuetudinem, quæ damnatos à Synodis Epiſcopos jubeat non ſola voce inter Acta, ſed ſcripto per libellum appel-
L. 7. c. 7. lare: *Secundùm morem Conciliorum appellatio fieri debebat ſervatis ſcripturæ ſolemnibus, quemadmodum docet hic locus, qui prorſus ſingularis eſt.* Reſpondeo id iſto in ſenſu eſſe reverà ſingularem. Etenim iſtam per libellos appellandi neceſſitatem nulla firmant authentica teſtimonia. Et adversùs pronunciatam in ſe à Dioſcoro Epheſini latrocinii Præſide ſententiam dixit adſtans Sanctus Flavianus: *Appello à te.* Et Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus ac Legatus: *Contradicitur.* Sola voce inter Acta appellarunt. Nec deſunt alia huiuſmodi exempla. Fateor appellationes fuiſſe paſſim relatas poſteà in libellum; verùm legem aut conſuetudinem, quæ id faciat ſpectare ad ſubſtantiam, uſque huc ignoro. Quare laudata Valentiniani verba videntùr rectius exponi per Dominum Cardinalem, quàm per Dominum Pariſienſem Archiepiſcopum. Quidquid ſit, etiam Maximus Cynicus à Conſtantinopolitana Synodo provocavit ad Sanctum Damaſum: nec ullus contradixit.

An Græcorum Epiſcopi olim appellaverint ad ſolum Romanum Pontificem?

QUòd Græcorum olim degradati à ſuis Synodis Epiſcopi, non ad ſolum Romanum Pontificem, ſed ad totum Occidentis Concilium ſemper appellaverint, adeò conſtanter ſcribit in variis Epiſtolis Joannes Launoius, ut in Epiſtola ad Jacobum Boetium de Sancto Victore adjungat: *Gelaſius humani paſſus eſt aliquid, cùm ut Sedem Apoſtolicam ſine Synodo damnatos abſolviſſe Epiſcopos confirmaret, Athanaſium in exemplum adduxit.* Affirmat aut erraſſe tantùm Pontificem, aut impoſuiſſe. Et probat ex famoſa Sancti Julii Pontificis Epiſtola: *Tametſi ſolus ſim qui ſcripſi, non meam tamen ſolius ſententiam, ſed omnium Italorum, & omnium in his Regionibus Epiſcoporum ſcripſi. Ego autem nolui omnes ſcribere, ne à multis onerarentur. Certè ad conſtitutum tempus convenerant Epiſcopi, & ejus ſententiæ fuere, quam vobis iterùm ſignifico. Quapropter, Dilectiſſimi, etiamſi ſolus ſcribo, ſcribere tamen me communem omnium ſententiam vos ſcire volo. Hæc quidem à nobis adversùm non æquas veſtrorum hominum, ſed injuſtas & ſuſpectas cauſificationes dicta ſunto. Quod autem non temerè aut injuſtè ſuſcepe-rim in communionem Coepiſcopos noſtros Athanaſium & Marcellum, etiamſi priùs dicta ſufficiant, brevibus tamen ratio demonſtranda eſt.* Hanc Epiſtolam adducit & laudat in ſecunda ſua Apologia Magnus Athanaſius, & ſubdit: *Hæc Romæ Synodus per Julium Epiſcopum ſcripſit.* Quæ verba cum his ejuſdem Athanaſii, *Julius per Archidamum & Philoxenum Presbyteros ſcripſit*, Joannes Launoius comparat, & adjungit: *Locutio hæc à Bellarmino numquam adhibebitur, ut Julius ſupra Concilia aſſeratur.*

Reſpondeo locutionem iſtam potiori jure adduci poſſe, ut Pontifex ſuprà, quàm ut aſſeratur eſſe infra Concilium. Quare Dominus Cardinalis Bellarminus Joanne Launoio fuit longè perſpicacior. Etenim non Œcumenica totius Eccleſiæ, ſed dumtaxat Primatialis, cui & quidam advenæ aſſederunt Epiſcopi, ſolius Italiæ fuit iſta Synodus, de qua in litteris ad Conſtantinopolitanum

tanum

tanum Clerum rectè ſcripſit Felix tertius: *Quoties intra Italiam propter Eccleſiæ cauſas, præcipuè fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo retinetur, ut ſucceſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona totius Italiæ Sacerdotum, juxta ſollicitudinem ſibi Eccleſiarum omnium competentem, cuncta conſtituat, qui caput eſt omnium.* Quam conſuetudinem affirmat à Nicæna Synodo confirmatam Ejuſdem Synodi Magnus Aſſeſſor, utpotè Ravennatum Metropolita, Sanctus Petrus Chryſologus ſcripſit ad Hæreſiarcham Eutychetem: *In omnibus hortamur te, ut in his, quæ à Beatiſſimo Papa Romanæ Civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam Beatus Petrus, qui in propria Sede & vivit & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis & fidei, extra conſenſum Romanæ Civitatis Epiſcopi, cauſas fidei audire non poſſumus.* Hac ergò in Synodo ſolus Papa conſtituit omnia, & omnium ad ipſam ſpectantium Epiſcoporum perſonam ſuſtinet, & ſine ejus conſenſu totum Epiſcoporum corpus fidei cauſas nec poſſit audire: Solus iſtic deciſivum habet ſuffragium, reliqui Epiſcopi dumtaxat approbant & conſultant. Adeò pleno jure ſubeſt Pontifici iſta Synodus, ut etiam Nicolaus Cardinalis Cuſanus affirmet hoc à nemine dubitari. Hinc ergò ipſa ſcripſit per Julium Pontificem, quòd nempè Julius illic eſſet omnia, & omnia iſtius Acts in hujus nomen concipi deberent & edi. Quocirca quiſquis illi Romanum Epiſcopum ſtudet ſubjicere, ſe profitetur Eccleſiaſticæ Hierarchiæ ignarum. Porrò Dominus Cardinalis Bellarminus rectè in unum chaos non confudit omnia, ſed Provinciales, Primatiales, ac Patriarchales Synodos diſcrevit ab Œcumenicis, & novit ab una ad aliam non duci argumentum. Pergamus ad Athanaſii appellationem.

Conſtanter affirmo Sanctum Gelaſium eſſe omnibus Joannis Launoii exceptionibus majorem, ideoque vera eſſe hæc ejus ad Dardaniæ Epiſcopos verba: *Apoſtolica Sedes frequenter, more Majorum, etiam ſine ulla Synodo præcedente, & abſolvendi quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi nulla exiſtente Synodo quos oportuit, habet facultatem. Sanctæ memoriæ quippè Athanaſium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apoſtolica, quia damnationi Græcorum non conſenſit, abſolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Conſtantinopolitanam Synodus etiam Catholicorum Præſulum certè damnarat, quem ſimili modo Sedes Apoſtolica, etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit. Itemque ſanctæ memoriæ Flavianum, Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit.* Nobiſcum profitetur Sanctum Flavianum non à Chalcedonenſi Synodo, ſed à ſolo Sancto Leone fuiſſe abſolutum. De Athanaſio iſtud ipſum affirmat in litteris ad Alexandrinam Eccleſiam Sardicenſis Synodus. Euſebianæ, quæ ipſum damnaverat, factionis coram ſe tergiverſationes & clandeſtinam fugam exponit, ac pergit de ejuſdem Athanaſii facta per Julium reparatione: *Qua ex re æquitas judicii Fratris & Coepiſcopi noſtri Julii liquidiſſimè apparuit, qui non temerario conſilio, ſed cum matura deliberatione ſententiam tulit, adeò ut nihil relinquatur dubii de communione Fratris noſtri Athanaſii.* Et in litteris ad virginem Principiam Sanctus Hieronymus: *Alexandrini Sacerdotes, Papa Athanaſius, & poſteà Petrus, perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes, quaſi ad tutiſſimum communionis ſuæ portum, Romam confugerunt.* [Epiſt. 16.] Utique ad portum recipiendæ communionis. Et in litteris ad Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ afflictum à ſuo Epiſcopo Neſtorio Clerum Sanctus Pontifex Cæleſtinus: *Habetis vos, quicumque Eccleſia eſtis ejecti, pene noſtrorum temporum Beatæ recordationis Athanaſii Alexandrinæ Eccleſiæ prudentiſſimi Sacerdotis exemplum. Fugatus illic, & in noſtris partibus roboratus eſt. Denique hic ei redintegratus eſt ſtatus, & in hac Sede quietem communionis invenit, à qua ſemper Catholicis ſubvenitur.* Exſtat Epiſtola in prima parte Epheſini Concilii. Et in Edicto, quo Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum citavit Romam, Sanctus Felix tertius: *Coepiſcopus noſter Joannes, fugatus ab hæreticis pervaſoribus Sedis Alexandrinæ,* appellationis *libellum nobis ingeſſit, quem morem Majoris ſui beatæ memoriæ Athanaſii exemplo, & Priorum noſtrorum, non potuimus refutare.* Agit de Joanne Thalaia Alexandrino Epiſcopo, [Epiſt. 4. 13.] quem ad ſolam Apoſtolicam Sedem provocaſſe [C. 16. 17. 18.] teſtantur etiam Sanctus Gelaſius, in ejus vita liber Pontificalis, ac in Breviario Liberatus Diaconus [L. 2. c. 8.] Carthaginenſis. Et in Eccleſiaſtica hiſtoria [C. 11.] Socrates: *Athanaſius*, perſequentium manibus elapſus, *Romam properè contendit.* Et infrà: *Eodem tempore Paulus Conſtantinopolis Epiſcopus, Aſclepas Gazæ, Marcellus Ancyræ, & Lucius Adrianopolis, alius ob aliam cauſam accuſati, & Eccleſiis ſuis ejecti, Romæ omnium Civitatum facilè Principis verſantes, Julium Romanum Epiſcopum de ſuo ipſorum ſtatu certiorem faciunt. Ille verò, quoniam Eccleſia Romana privilegium præter cæteras obtinebat, litteris ſuis ad Epiſcopos Orientis liberiùs perſcriptis illorum partes tueri ſtudet: In Orientem litteras mittit, quò & ſuus cuique locus reſtitueretur, & illos qui eos temerè abdicaverant, graviter reprehenderet. Illi decedunt Roma, litteriſque Julii Epiſcopi confiſi ad ſuas ipſorum Eccleſias redeunt.* Et Hermias Zozomenus: *Athanaſius fugiens Alexandria Romam adventavit. Eodem tempore Paulus etiam Conſtantinopolitanus Epiſcopus fortè illò acceſſit, & Marcellus quoque Epiſcopus* [L. 3. c. 7.] *Ancyræ, & Aſclepas Gazæ Epiſcopus, itemque Lucius Adrianopolitanus. Quorum* factas ab Euſebiana Arianorum factione *criminationes cùm Epiſcopus Romanus intellexiſſet, & omnes fidei Concilii Nicæni conſentientes reperiſſet, in communionem recepit. Et cùm propter Sedis dignitatem cura omnium ad ipſum ſpectaret, ſingulis ſuam Eccleſiam reſtituit, ſcripſitque ad Epiſcopos Orientis, & ipſos incuſavit, quod ſe inconſulto de his viris judicaſſent, Eccleſiaſque perturbaſſent, cùm Decretis Nicæni Concilii ſtare nollent. Deditque mandatum, ut illorum quidam omnium nomine ad diem conſtitutum accederent, perſpicuè declaraturi ſententiam, quam de his tulerant, æquam eſſe & juſtam.* Papalis, ex qua mutuatus hæc eſt Zozomenus, Epiſtola latet aut periit, ejus tamen ſubſtantiam repetit laudatus Julius in Reſcripto ad dentatas Antio-

tio-

Digitized by Google

tiochenæ Synodi litteras: *Quòd non temerè aut injuſtè in communionem ſuſceperim Coepiſcopos noſtros Athanaſium ac Marcellum, brevibus ratio vobis demonſtranda eſt*. Rationes inſigniter demonſtrat, & proſequitur: *Cùm iſtiuſmodi allegarentur, & tot teſtes pro Athanaſio ſtarent, & ipſe tam juſtè pro ſe adferret, quid quæſo nos oportuit facere? An quod Eccleſiaſtici Canonis eſt, hominemque proindè non condemnaremus, ſed potiùs reciperemus, eumque pro Epiſcopo, quemadmodum eſt, haberemus?* Etiam Marcelli cauſam exponit, & pergit: *De viro, quem rectæ opinionis & ſinceræ religionis eſſe teſtimoniis approbatum eſt, quid quæſo nos facere oportuit? Anne ut eum pro Epiſcopo haberemus, quemadmodum habemus, an potiùs à communione repelleremus? Hæc quidem ego, non tanquam eorum cauſam agens ſcribo, ſed ut & vobis fidem facerem viros iſtos juſtè & canonicè à nobis receptos eſſe, & vos minimè habere cauſam litigandi*. Aſſiduè inculcat laudatos Epiſcopos non à totius Occidentis Synodo, ſed à ſe receptos in ſui ordinis communionem, & à perperam injecto degradationis vinculo abſolutos. Quod nempè non ad iſtam Synodum, ſed ad ſola Sancti Petri Apoſtoli privilegia appellaſſent. Et adjun-
I, 2. c. 4. git: *Omnia ſecundum Canonem fecimus*. Quod ipſum aſſeverat in Eccleſiaſtica hiſtoria etiam Theodoretus. Et Philippopolitanum Euſebianæ factionis conventiculum ſcribit: *Julium Urbis Romæ damnavit omne Concilium ſecundùm antiquiſſimam legem, ut auctorem communionis Marcelli & Athanaſii, cæterorumque ſceleratorum*: Et iterùm: *Julium Urbis Romæ, ut Principem & Ducem malorùm, qui primus januam communionis ſceleratis atque damnatis aperuit, cæteriſque aditum fecit ad ſolvenda jura Divina, defendebatque Athanaſium præſumenter atque audacter, hominem cujus nec teſtes noverat, nec accuſatores*. Non ab aliqua Synodo, ſed à ſolo Julio affirmat Athanaſium & Marcellum receptos in gradum, ideoque & iſtum ſolum damnat, tamquam veteris per quintum Nicænum confirmati Canonis prævaricatorem. Quæ omnia altè clamant Athanaſium & alios cum ipſo damnatos Epiſcopos ad ſolum Julium provocaſſe.

Hæc Zozomeni verba, *Quod ſe inconſulto de his viris judicaſſent*, exponit in laudato ad Antiochenam Synodum Reſcripto laudatus Pontifex: *Si, ut dicitis, omninò in culpa fuerunt, oportuit ſecundùm Canonem, & non iſto modo judicium fieri. Oportuit ſcribere omnibus nobis, ut ita ab omnibus quod juſtum eſſet decerneretur. Epiſcopi enim erant, & non vulgaris Eccleſiæ, qui iſta patiebantur, ſed quam ipſi Apoſtoli ſuamet opera ad fidem inſtruxerant. Cur igitur, & inprimis de Alexandrina Civitate, nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc conſuetudinem eſſe, ut primùm nobis ſcribatur, ut hinc quòd juſtum eſt definiri poſſet? Quapropter ſi iſtic hujuſmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccleſiam referri oportuit. Nunc autem nos, quos certiores minimè fecerunt, poſtquàm jam egerunt quod libuit, ſuffragatores ſuæ damnationis, cui nos non interfuimus, eſſe volunt. Non ita ſe habent Pauli ordinationes, non ità Patres docuerunt, ſed faſtus iſte & novum ſtudium eſt*. Primam de Alexandrino Patriarcha inſtantiam affirmat ex Apoſtolico Canone ſpectare ad Romanum Epiſcopum, Athanaſium ſine prævia ad ſe relatione neque per Tyriam, neque per Antiochenam Synodum damnari potuiſſe, ideoque omnia utriuſque Conventus in ipſum Acta eſſe non ſynodalia judicia, ſed irregularia Attenrata. Etiam Marcelli, Pauli, Lucii, & Aſclepiadis damnationem poſt Epiſcopale judicium debuerant retuliſſe. Hunc enim eſſe veterem Eccleſiæ morem & Canonem ſcripſit ad Sanctum Victricium Rothomagenſem Epiſcopum Sanctus Innocentius primus. Et quod non ſola prioris, ſed etiam poſterioris relationis omiſſio judicium vacuet & exſufflet, ſuo loco oſtenſum eſt, & adhuc oſtendetur.

Hæc ergò eſt facti ſpecies: Athanaſius, Marcellus, Paulus, Lucius, & Aſclepas, ab Ariana Euſebii Nicomedienſis Epiſcopi factione damnati & dura paſſi, appellarunt ad Sedem Apoſtolicam, Romam acceſſerunt, ex ipſis damnantium Synodorum Actis demonſtrarunt cuncta violenter attentata contra Canones, firma à ſuæ Synodi aut Diœceſeos Collegis contulerunt innocentiæ teſtimonia, & adjuvari poſtularunt poteſtate illa, quam Sancto Petro dedit Dominus: *Confirma Fratres tuos*. Et Julius omninò confirmavit, præſertim Athanaſium: Quod Tyria Synodus de tanto, & quidem alienæ Diœceſis, Patriarcha ſine prævia relatione judicaſſet. Tanti judicii dixit ſe debere eſſe non dumtaxat Suffragatorem, ſed etiam Auctorem. Et hinc Philippopolitana factio ipſum arguit, quòd reparaſſet hominem, cujus nec teſtes audiverat nec accuſatores. Verùm ſine fundamento. Etenim non plenè repararat. Laudatorum Epiſcoporum appellationibus ſuſpenſivum effectum dumtaxat detulerat juxta Apoſtolicum Canonem, atque ita ipſos ſalvo ulteriori examine retinuerat & firmaverat in priſtino gradu & ſua communione. Et ad ulterius examen & cauſæ retractationem priores Judices evocavit Romam, futuros iſtic reos aut accuſatores, & daturos actuum ſuorum rationem: Præſertim quòd factionis Princeps Euſebius ita poſtulaſſet. Quòd non omnes Otientales Epiſcopos, ſed ſolos Euſebianos evocaverit, diſertè affirmat in Reſcripto ad Antiochenam Synodum, atque adjungit: *Hæc potiſſima mihi ſcribendi ratio fuit, ut huc veniretis, quo vobis præſentibus omnia corrigi & ſanari poſſent, ac propterea alacriùs à vobis & ſine recuſatione occurrendum fuit, ne qui hactenus infamia iſtorum ſcelerum laborant, contumacia non comparendi in judicio libellos contra ſe datos videantur refellere non potuiſſe*. Lucidè aſſerit ipſos, non tamquam Judices ad Synodum, ſed tamquam reos ad Tribunal fuiſſe evocatos. Et evocationem fuiſſe juxta Canones diſertè affirmat Theodoretus. Verùm quòd non compsrerent, & moras ex moris necterent, pergit Pontifex: *Præter hæc omnia annum totum, & integros ſex menſes apud nos hæſit Athanaſius, veſtram præſentiam exſpectans, aut quotquot comparere auderent, ſuaque præſentia pudefecit omnes. Non enim judicio ſtetiſſet, niſi ſui fiduciam habuiſſet. Neque ſponte, ſed litteris no-*

ſtris vocatus ad judicium comparuiſſet, quemadmodum vos per litteras citavimus. Et tamen poſt tanta argumenta nos veluti inſolitum quiddam agentes reprebendis. Tunc ergo & Tyrium de Athanaſio, & quodvis aliud de aliis laudatis Epiſcopis judicium planè exuſlavit, firmavit ipſos in Epiſcopali gradu, & cum Apoſtolicis litteris ad ſuas Eccleſias remiſit. Schiſmaticas atque hæreticas, quas adversùm Decreta hæc & io Antiocheoo & in Philippopolitano Conventu cievit ſactio, turbas exponere non eſt hujus loci.

Apud Philippopolim edita Epiſtola exſtat, ac de ſemetipſa loquitur. Apud Antiochiam edita latet aut periit. Fuiſſe contumaciæ & contumeliæ pleniſſimam teſtantur Julius Pontifex & Hermias Zozomenus. Fuit adeò fæda, ut ipſam ad ſuam Syoodum legere Julius erubuerit. Omnia ioterim laudata Decreta per expreſſos Canones firmavit Sardicenſis Synodus: Sanxit à cunctis per quamvis Synodum damnatis Epiſcopis honorari poſſe Saocti Petri Apoſtoli memoriam, & ad ejus Sedem appellari, appellaiiooi etiam ſuſpenſivum deberi effectum, & retractatorium judicium præſcribendo per Romanum Epiſcopum modo eſſe peragendum. Etiam Antiochenos adversùm Romanam appellationem editos Canones circumduxit & damnavit. Inſigniter hoc tradit in Dialogo cum Theodoro Romanæ Eccleſiæ Diacono Palladius Helenopolitanus Epiſcopus. Adducit duodecimum Antiochiæ Canonem, & adjungit: *Et iſta quidem Regula, ut nequam, & à nequiſſimis edita, in Sardicenſi*
C. 9. *Concilio à Romanis, & Italis, Illyricisque, & Macedonibus, & Græcis eliminata eſt, quando Liberius aut Julius ſub Conſtantis Imperio Athaaaſium, & Marcellum Galatam admiſit ad Communionem, quorum gratia etiam Canon ille fuerat editus.* Sardicenſis Synodus confirmavit aotiquum Eccleſiæ morem, & Apoſtolicum Canonem, quem in Eccleſiaſtica hiſtoria laudat, de Paulo Samoſatenſi adversùs ſuam degradationem appellante ad Aurelianum Imperatorem agens, Euſebius Cæſareenſis: *Cùm Paulus ex Epiſcopi domo, ejus Eccleſiæ propria, exire nollet, Imperator Aurelianus de ea re rogatus ſententiam, ſanctiſſimè quid eſſet agendam decrevit. Præcepit enim, ut domus Eccleſiæ illis tribueretur, quibus Chriſtiani Italiæ & Urbis Romæ Epiſcopi per litteras tribuendam reſcriberent.* A Chriſtianæ Hierarchiæ perito Aſſeſſore inſtructus Princeps reſcripſit hujuſmodi cauſas non ad ſe, ſed appellandas ad Romanum Epiſcopum, & ejus judicio per omnia ſtaodum. Quæ omoia altiſſimè clamaot Athanaſium & alios cum ipſo damnatos Epiſcopos, non ad totius Occideotis Synodum, ſed ad ſolum Juliom provocaſſe. Interim omnioò vera eſt hæc per Dominum Petrum de Marca tradita Re-
L. 7. c. 6. gula: *Appellationes factas ad Patriarchas cenſeri etiam factas ad eorum Synodos, ut conſtat ex formula appellationis Eutychetis.* Quod intellige ooo de plena Diœceſana, ſed de ſola ipſorum Provinciali Synodo. Hæc enim eſt ipſorum conſilium & conſiſtorium. Et in hac etiam Julius retractavit Athanaſii atque Collegarum Epiſcoporum cauſam. Sic enim Romani Pontifices ſemper conſueverunt. Verùm in iſta Synodo Romanus Epiſcopus erat omoia, & ſolus decidebat. Hinc ad iſtam Synodum factæ appellationes palàm fiebant ad ſolam Sedem Apoſtolicam. Ea quippè Synodus eſt ipſa Apoſtolica Sedes.

Exponitur appellatio Maximi Cynici, Epiſcopi Conſtantinopolitani.

ALiud pro ſuis cogitationibus exemplum adducit io Epiſtola ad Joannem Moleodinum Joaones Launojus appellationem Maximi Cyoici, de qua ad Imperatorem Theodoſium ſcripſit Romana Sancti Damaſi Synodus: *Quia reverà advertebamus Gregorium* Naziaozenum *nequaquam ſecundùm traditionem Patrum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſibi Sacerdotium viadicare. Nos igitur in Synodo ea, quæ totius orbis Epiſcopis videbatur eſſe præſcripta, nibil temerè ſtatuendum eſſe cenſuimus: Adeò ipſo tempore, qui generale Concilium declaaverunt, Conſtantinopolique geſſiſſe dicuntur. Nam cùm cognoviſſent ad boc partium veniſſe Maximum, ut cauſam in Synodo ageret ſuam, quod etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum, ſicut & ſanctæ memoriæ Athanaſius, & dudum Petrus, Alexandrinæ Civitatis Epiſcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugiſſe judicium viderentur. Cùm enim experiri vellet adversùm eos, qui Epiſcopatum ejus abnuerant, comperiſſent, præſtolari utique etiam noſtram ſuper eo ſententiam debueraat. Non prærogativam vindicamus examinis, ſed conſortium tamen eſſe debuit communis arbitrii. Poſtremò priùs conſtare debuit, utrùm huic abrogandum, quam alii conferendum Sacerdotium videretur. Ab his præſertim, à quibus ſe Maximus vel deſtitutum, vel appetitum injuria querebatur. Itaque cùm Maximum in communionem receperint noſtra conſortia, quoniam cum à Catholicis conſtat Epiſcopis ordinatum, nec ab Epiſcopatus Conſtantinopolitani putavimus petitione removendum. Cujus allegationem præſentibus partibus putavimus pendendam. Nectarium autem cùm nuper noſtra Mediocritas Conſtantinopoli cognoverit ordinatum, cohærere communionem noſtram cum Orientalibus partibus non videmus. Præſertim cum ab eiſdem Nectarius dicitur illico ſine communionis conſortio deſtitutus, à quibus fuerat ordinatus. Non mediocris igitur hic ſcrupulus. Nec quædam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio, ſed communio ſoluta & diſſociata perturbat. Nec videmus eam poſſe aliter convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli qui prior ordinatus eſt, aut certè ſuper duorum ordiaatione ſit in Urbe Roma noſtrum Orientaliumque Concilium. Neque enim indignum videtur, Auguſte, ut Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumque & Italorum Epiſcoporum debeat ſubire tractatum, qui unius Acholii Epiſcopi ita exſpe-*

ſtandum

Digitized by Google

ſtandum putaverunt eſſe judicium, ut de Occidentalibus partibus, Conſtantinopolim evocandum putarent. Si quid uni huic reſervatum, quanto magis pluribus reſervandum eſt? Nos autem à beatiſſimo Principe fratre tuæ Pietatis admoniti, ut tuæ Clementiæ ſcriberemus Imperio, poſtulamus ut ubi una communio eſt, commune velit eſſe judicium, concordantemque conſenſum.

Joannes Launojus urget varia. Primò hæc verba de Maximo: *Ad hoc partium venit, ut cauſam in Synodo ageret ſuam.* Urget quòd Maximus non coram Apoſtolica Sede, ſed coram Synodo voluerit cauſam agere, & adjungit: *At Synodus eſt plurium Epiſcoporum.* Reſpondeo urgenda eſſe & hæc verba: *Quod etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum* utique facere potuiſſet. Œcumenica, utpotè *totius orbis Epiſcopis præſcripta*, debebat eſſe iſta Synodus, ideoque ad ipſam devolvere ſuam cauſam ſperaverat Maximus: Nam & hic eſt mos Majorum. Verùm non comparuere Orientales Epiſcopi, ideoque cum ſolis ferè Italis Synodum egit Sanctus Damaſus, & ita ad illam ſolam, adeoque & ad ſolam Apoſtolicam Sedem coactus fuit Maximus ſuam cauſam appellare. Et rectè. Nam hæc appellatio eſt omninò Majorum jus & mos, firmatus & innovatus per Canones Sardicenſes, & Orientalium Epiſcoporum appellationes ad generalem Synodum non fuiſſe conſtrictas profitetur etiam Joannes Launojus: Eas conſtringit ad ſolam Synodum Occidentis.

Probat ex hiſce verbis: *Athanaſius & Petrus Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugerunt judicium.* Urget eos non ad ſolius Romanæ Eccleſiæ aut Apoſtolicæ Sedis, ſed confugiſſe ad judicium totius Occidentis. Reſpondeo verba iſta explicanda per hæc ſequentia: *Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumque & Italorum Epiſcoporum debent ſubire judicium.* Uterque contextus alludit ad Sardicenſem Canonem, qui appellatas Epiſcoporum cauſas juxta ſapientiſſimum Romani Epiſcopi arbitrium retractari ſanxit, & quas laudatus Epiſcopus quandoque in ſola finitimorum, quandoque in omnium Italorum, quandoque in plena ſui Patriarchatus, quandoque in alia Synodo cenſuit retractandas. Disjunctivum ſenſum habet adductus uterque contextus, neuter Romanum Epiſcopum ad hunc vel iſtum retractandi modum reſtringit. Nec ullus unquam appellans Epiſcopus præſumpſit aut valuit reſtringere. Et totius Occidentis, Italorum, aut ſolorum finitimorum Epiſcoporum Synodus non ſunt aliud quam Patriarchalis, Primatialis, aut Metropolitana Romani Epiſcopi Cathedra, adeoque omnes ad iſtas Synodos factæ appellationes omninò fiunt ad Sedem Apoſtolicam, ac ejus Antiſtitem.

Joannes Launojus urget & hæc verba: *Non prærogativam vindicamus examinis, ſed conſortium tamen debuit eſſe communis arbitrii.* Urget non dici: *Prærogativam examinis apud Apoſtolicam Sedem dumtaxat vindicamus.* Nec item dici: *Apud Sedem Apoſtolicam dumtaxat arbitrium eſſe debuit.* Reſpondeo Epiſtolam loqui ex ſexto Nicæno Canone, ex quo & ad Sanctum Joannem Chryſoſtomum Epiſcopum Conſtantinopolitanum reſcripſit accuſatus per fratres longos Theophilus Alexandriæ Patriarcha: *Arbitror te non ignorare, quid præcipiant Nicæni Concilii Canones, ſancientes Epiſcopum non judicare cauſam extra terminos ſuos. Si autem ignoras, diſce. Et libellos contra me ſuſcipere deſine. Nam etſi judicari me opus ſit, ab Ægyptiis magis, quàm à te id fieri oportet, qui ſeptuaginta quinque dierum itinere à nobis ſeparatus es.* Et congregatæ, cui dictus præſidebat Theophilus, ac laudatum Joannem evocanti ad Quercum Synodo reſcripſit huic favens Synodus Conſtantinopolitana: *Noli Eccleſiæ negotia ſolvere, noli confundere ordinem, & ne ſcindas Eccleſiam, propter quam Chriſtus deſcendit ad terras. Quòd ſi impatiens ſolvis Nicæni Concilii Canones, cauſaſque extra terminos tuos cognoſcere vis, ipſe ad nos tranſi in bene inſtitutam Civitatem, neque inſtar Cain Abel in campum provoces, ut nos te primùm audiamus.* Exſtant hæc apud Palladium Helenopolitanum Epiſcopum in Dialogo cum (Cap. 7. 8.) Theodoro Romanæ Eccleſiæ Diacono de Actis laudati Joannis. Nicæni Concilii tempore in tres Patriarchas ac tres autocephalos Primates erat diſtributa Eccleſiæ Hierarchia, & de ipſis ac per ipſos faciendis conſecrationibus atque judiciis edicit ſextus Canon: *Suis Privilegia ſerventur Eccleſiis.* Unicuique ſancit ſervari judicii prærogativam, ideoque nec Alexandrinum ab Antiocheno, nec Ponticum ab Aſiatico, nec Thracem ab hoc vel illo, aut vice verſa, in prima inſtantia judicari. Pluribus hæc oſtendi in laudati Canonis Scholio. Et formam hanc Canon non induxit. Lucet ex Sancti Cypriani ad Sanctum Papam Cornelium contra Feliciſſimi Diaconi factionem litteris: *Statutum eſt omnibus nobis, & æquum eſt pariter ac juſtum, ut uniuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi crimen admiſſum eſt, & ſingulis Paſtoribus portio gregis eſt adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus.* Hunc Apoſtolicum Canonem, & ex ipſo natam conſuetudinem Nicæna Synodus dumtaxat confirmavit. Sub Damaſi Pontificatu Cōſtantinopolitana Eccleſia necdum erat Patriarchalis, immò nec Metropolitana: Erat in Europæ Provincia ac Thracica Diœceſi ſimplex ſub Heracleenſi Metropoli Parochia, atque ita ejus Epiſcopus non à Romano Pontifice, ſed ab Heracleenſis Metropolitæ atque Primatis Provinciali aut Diœceſana, vel alia majori Orientis Synodo debebat in prima inſtantia judicari. An primam ubique inſtantiam potuerit ex cauſis aſſumere Pontifex, eſt alia quæſtio: Quidquid ſit, paſſim non ſolebat. Et hinc de degradato per Conſtantinopolitanam Synodum Maximo Cynico dixit Romana Damaſi Synodus: *Non prærogativam vindicamus examinis.* Et addidit: *Sed conſortium tamen debuit eſſe communis arbitrii.* Utique per relationem. Maximi degradationem, quod Romam relata non fuiſſet, affirmat irritam & nullam, ideoque ipſum in accepto per Catholicos Antiſtites Epiſcopatu uſque ad maturius examen eſſe firmandum. Quod enim

ſolus Romanæ relationis defectus quævis, alloquin legitima, generalium etiam Synodorum Acta ſuſpendat ac vacnet, & ſuo loco oſtenſum eſt, & adbuc oſtendetur.

Joannes Launojus urget & hæc verba: *Priùs conſtare oportuit, utrum huic quam alii conferendum Sacerdotium videretur. Ab his præſertim, à quibus ſe Maximus vel deſtitutum, vel appetitum injuria querebatur.* Urget non dici: *Priùs conſtare apud Apoſtolicam Sedem dumtaxat oportuit, utrum huic quam alii conferendum Sacerdotium videretur.* Reſpondeo laudatorum verborum hunc omninò eſſe ſenſum. Agunt de Nectarii ordinatione, affirmantque ante finitam Maximi cauſam non potuiſſe fieri. Præſertim quod cauſam ſuam Maximus appellaſſet ad Romanum Epiſcopum. In degradati enim ac Romam appellantis Epiſcopi ſedem ante plenum quæſtionis & retractantis judicii finem non imponi novum Epiſcopum, diſertè mandant Canones Sardicenſes. Laudata igitur verba affirmant ante Nectarii ordinationem conſtare debuiſſe & apud & per Apoſtolicam Sedem de concluſa Maximi cauſa, ideoque ipſum, non Nectarium eſſe adhuc Epiſcopum Conſtantinopolitanum.

Joannes Launojus urget & hæc verba: *Super duorum ordinatione ſit in urbe Roma noſtrum Orientaliumque Concilium.* Urget non dici: *Super duorum ordinatione apud Apoſtolicam dumtaxat Sedem judicium eſſe debet.* Reſpondeo ſic omninò potuiſſe dici. Etenim Epiſtola loquitur ex Sardicenſi Canone, qui retractatorium de Romam appellantibus Epiſcopis judicium plenè credit ſapientiſſimo Romani Pontificis arbitrio, atque ita hanc Maximi appellationem Damaſus omninò potuiſſet apud ſolam ſuam Apoſtolicam Sedem, ſeu in ſola finitimorum Epiſcoporum Synodo retractare. Verùm erat graviſſima ac nodoſiſſima quæſtio, nec ſolùm Maximum atque Nectarium tangebat, ſed etiam Sanctum Gregorium Nazianzenum, Petrum Alexandriæ Patriarcham, omnem Orientalem Eccleſiam, immò & pacem totius Chriſtianitatis. Hinc non in ſola ſuæ Provinciæ, ſed in pleniori Synodo retractare Damaſus voluit atque finire. Notanda ſunt hæc verba: *Neque enim indignum videtur, ut Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumque & Italorum Epiſcoporum debeant ſubire Tractatum.* Edicunt Orientales Epiſcopos huic retractatorio judicio adſuturos, non ut Judices, ſed uti reos vel accuſatores, qui coram Romano Epiſcopo ac ejus Provinciali aut certè Primatiali Synodo dent ſuorum Actorum rationes. Proinde eodem modo Damaſus proceſſit in cauſa Maximi, quo Julius in cauſa Sancti Athanaſii: Maximi appellationem admiſit, ei detulit ſuſpenſivum effectum, factam Nectarii ſuperordinationem caſſavit, partes evocavit Romam, priores Judices transmutavit in reos aut accuſatores, & ſanxit cauſam in plena Italiæ Synodo retractandam. Ipſam tamen poſteà ob rationes retractavit cum ſolis finitimis Epiſcopis. Ulteriorem rei ſeriem edicere non eſt hujus loci. Interim lucet etiam Maximum Cynicum non ad totius Occidentis Synodum, ſed provocaſſe ad ſolam Sedem Apoſtolicam, & ab ipſa ſola fuiſſe judicatum.

Exponitur appellatio Sancti Joannis Chryſoſtomi.

TErtium, quod pro ſuis cogitationibus adducit in Epiſtola ad Paulum Ratuynum Joannes Launojus, exemplum eſt appellatio Sancti Joannis Chryſoſtomi. In hujus ad Innocentium primum Pontificem litteris urget hæc verba: *Licet abſentes eſſemus, & ad Synodum appellaremus, & judicium requireremus, Theophilus accuſatores ſuſcepit, & excommunicatos à nobis abſolvit, & ab illis, qui netdum ſe de ſuis criminibus purgaverant, libellos collegit, & Acta perſcribi juſſit. Quæ omnia legibus & Canonibus prohibita erant.* Et hæc verba: *Tractus & abductus à Magiſtratu civitatis in media civitate, & in navem conjectus per noctem navigavi, eo quod ad Synodum & juſtum judicium provocaverim.* Se Thraciæ Epiſcopum à Theophilo Ægyptio contra Nicænos Canones damnatum queritur Joannes, & pergit: *Si mos hic invaluerit, & fas unicuique fuerit in alienam Parochiam irrumpere, idque ex tantis intervallis, & ejicere quos voluerit, & auctoritate propria quæque pro libidine ſua facere, ſcitote quod brevi tranſierit omnia, & totus mundus premetur bello non indicto, omnibus ejectis & omnibus ejicientibus. Quapropter ne confuſio hæc omnem, quæ ſub cœlo eſt, nationem invadat, obſecro ut ſcribas, ut hæc tam iniquè facta, & abſentibus nobis & declinantibus judicium, non habeant robur, ſicut neque natura ſua habent. Illi autem, qui adeò iniquè egiſſe deprehenſi ſunt, pœnæ Eccleſiaſticarum legum ſubjaceant; nobis verò, qui nec convicti, nec redarguti, nec habiti ut rei ſumus, litteris veſtris & charitate veſtra, aliorumque omnium, quorum ſcilicet & antea ſocietate fruebamur, frui concedite.* Etiam hæc verba urget Joannes Launojus, & ex ipſis prætendit Sanctum Joannem Chryſoſtomum non ad Romanum Epiſcopum, aut ejus Sedem, ſed ad generalem Synodum provocaſſe.

Reſpondeo diſtinguenda tempora, & omnia concordare. Joannes enim fuit bis damnatus. Primo in Conventu ad Quercum ſeu hortos Ruffinianos. Damnatus fuit abſens. Ejus enim Synodus excepit Theophilum eſſe Ægyptium, ideoque à Nicænis Canonibus non permitti judicare in Thracia, ipſe autem Joannes & illum, & alium Conventiculi Principem Acacium Berrhæenſem in Syria Epiſcopum aſſeruit ſuos hoſtes, comparere noluit, aliam & meliorem & majorem, licet centum ac mille Epiſcoporum, poſtulavit Synodum, de qua Hermias Zozomenus: *Notarius ex aula feſtinabundus adveniens, Joannem juſſit ut ad Epiſcopos exiret, illos* L. 3. c. 17.
autem ut in ferenda ſententia non cunctarentur. Cum igitur quater vocatus, ad Œcumenicam Synodum provocaſſet, illi nihil aliud cauſati, quam quod vocatus non obtemperaſſet, eum depoſuerunt. Damnaverunt in contumaciam. Verùm quod adversùs patenter iniquam tanti ſui Epiſcopi ejectionem Conſtantinopolitanus populus tumultuaretur, & Theophilum minaretur in pontum demergere completa non fuit executio. Joannes manſit

ſit Epiſcopus, atque ita quievit ejus appellatio. Secunda damnatio facta fuit Conſtantinopoli, ipſe Theophilus non interfuit, ac de illo ſcribit in laudato Dialogo Palladius Helenopolitanus: *Theophilus venire noluit, miſit autem tres Epiſcopos, & unà Canones quoſdam, ab Arianis contra Beatiſſimum Athanaſium factos, quibus utentes Joanni calumnias ſtruerent, quod poſt depoſitionem ſuam ſine Epiſcopali Decreto redire auſus eſſet.* Erant Antiocheni Canones, de quibus pergit Palladius: *Leontius Ancyræ Galatiæ Epiſcopus, Ammonio Laodicææ adjunctus, nduſtam fece-*
Cap. 8. *runt Eccleſiam, non modo victi Principum minis, ſed contrà ſpe munerum ſeducti Regalium, in Sancta Synodo iniquiſſimam unà cum Acacio & Antiocho tulerunt ſententiam, obtinere ſancientes indiſcretum Theophili judicium, ut locus purgandi ſe Joanni nullus omninò daretur, vigore ſcilicet Canonum eorum, quos Theophilus miſerat, à quadraginta complicibus Arii editos, atque ita continentes:* Si quis Epiſcopus aut Presbyter, injuſtè ſive juſtè depoſitus, ex ſeipſo abſque Synodo in Eccleſiam redierit, hic jam excuſationis non habeat locum, ſed omninò expellatur. *Et iſta quidem Regula, ut nequam & à nequiſſimis edita, in Sardicenſi Concilio à Romanis, & Italis, Illyricisque, & Macedonibus, & Græcis eliminata eſt, quando Liberius aut Julius ſub Conſtantis Imperio Athanaſium & Marcellum Galatam admiſit ad communionem, quorum gratia etiam Canon iſte fuerat editus.* Quod ipſum de iſto Antiocheno Canone cenſuit, & pluribus ad Conſtantinopolitanum Clerum ac populum ſcripſit in hac cauſa Pontifex Innocentius.

Magni Athanaſii & ejus in damnatione Collegarum factam à Julio Pontifice reparationem exſufflatura, aut ſaltem moratura in Antiocheno Encœniorum Conventu Euſebiana Arianorum factio, Divina Apoſtolicæ Sedis privilegia directè non præſumpſit tangere: Noverat montem iſtum, ſi tangeretur, fumigaturum. Sanxit degradatum à quavis Synodo Epiſcopum non niſi à majori Synodo reparari poſſe, & omnem aliter ad Eccleſiam ſuam & Cathedram redire auſum excidere omni reparationis ſpe, ac deinceps nec audiendum. Ita Romanas appellationes & reparationes conati ſunt per doloſos gyros evertere: Antiochiæ tentarunt clancularie ac indirectè, quod revelata poſtmodum facie compleverunt in Conventu Philippopolitano. Porrò inflicta Sancto Joanni apud Quercum damnatio non per majorem Synodum, ſed dumtaxat per Conſtantinopolitani populi tumultum exſufflata fuerat, ac ita ille revocatus ac repoſitus in Sedem. Hinc memorato Euſebianæ factionis Canone ipſum aggreſſa eſt Theophili factio, & tunc denuo Joannes appellavit. Omninò fateor non ad Apoſtolicam Sedem, ſed ad majorem Synodum provocaſſe. Cedendum iniquo tempori, & adductos Canones non jam impugnandos, ſed diſpenſatoriè admittendos duxit, & ex ipſorum Præſcripto majorem Synodum invocandam. Verùm apud hoſce Canones fera erat iſta invocatio. Admiſſa non fuit, nec auditus Joannes, ſed tamquam turbidus Antiochenæ Synodi prævaricator conjectus in navim, & in exilium deportatus. Et tunc primum appellavit Innocentium Pontificem, ac non per Synodum, ſed per ipſum ſupplicavit, injecta ſibi per factionem vincula ſolvi, ac reponi in Epiſcopatum.

Quæ omnia tradit etiam Hermias Zozomenus: Lib. 8. c. 19.
Porrò Joannes Conſtantinopolim reverſus magis etiamnum populo gratus apparuit. Et cum eo tempore Conſtantinopolim conveniſſent circiter ſexaginta Epiſcopi, decretum per eos eſt, ut & irrita haberentur ea quæ ad Quercum habita fuerant, & ut Joannes Epiſcopatum retineret. Itaque ille in officio Sacerdotali perſeveravit, & Sacerdotes ordinavit, ac cætera, ut in Eccleſiis Antiſtites oportet, adminiſtravit. Facta hæc ſunt ſtatim poſt primam damnationem. Latiùs ac lucidius exponit Socrates. Exponit populi pro Joanne tumultum, ac pergit: *Quapropter Joannes neceſſitate adductus in urbem revertitur. Multitudo prodit illi obviam, eum ſumma reverentia ad Eccleſiam rectà deducit, orat ut ſedem Epiſcopalem capeſſat, moreque conſueto pacem populo precetur. Cum ille recuſaret, diceretque hoc non ante faciendum eſſe, quàm tam cauſa ejus judicio eſ-* Lib. 6. c. 14.
ſet diſceptata, tum hi ipſi qui ipſum condemnaverant mutata ſententia abſolverent, magis incendi cœpit. Tanta enim cupiditas eum & in ſede collocatum videndi, & de integro concionantem audiendi, illam inceſſerat. Itaque populi impulſu res ſic confecta eſt. Cum Joannes eſſet in ſede Epiſcopali locatus, & de more pacem populo precatus fuiſſet, coactus neceſſitate etiam concionatus eſt. Quæ res adverſariis alterius criminationis materiam ſuppeditavit. Joannis adversùs Eudoxiæ ſtatuam Acta exponit, ac proſequitur de memorata novæ criminationis materia: *Paulò poſt Epiſcopi adventarant, Leontius Epiſcopus Ancyræ quæ eſt in parva Galatia, Ammonius Laodicææ quæ eſt in Piſidia, Briſo Philippi quæ eſt in Thracia, Acacius Berrhœæ quæ eſt in Syria, & alii nonnulli. Coram iſtis accuſatores, qui dudum Joannem in judicium vocaverant, de integro producuntur. Joannes iſtorum Epiſcoporum æquitate fretus, poſtulat ut de criminibus quæratur. Cum jam Natalis dies Servatoris celebraretur, Imperator ad Eccleſiam, ut aſſolet, non acceſſit, ſed Joanni ſigni-* Cap. 16.
ficavit, ſe non prius cum eo communicaturum, quàm crimina ei illata diluiſſet. Cumque accuſatores propter Joannis confidentiam animis cadere viderentur; Epiſcopi qui aderant non de alio crimine quæri, ſed hoc ſolum in judicium adduci oportere dixerunt, nimirum quod poſt abdicationem abſque Concilii ſententia ſe ipſe in ſede Epiſcopali collocaverat. Ubi Joannes reſpondit quinquaginta Epiſcopos, qui cum ipſo communicaverant, ei in hac re ſuffragatos fuiſſe, Leontius contra: At plures, inquit, tibi in Concilio refragati ſunt. Rurſus cum Joannes diceret hunc Canonem non ad illorum Eccleſiam, ſed ad Eccleſiam Arianorum pertinere, rejecto illius Reſponſo, contra eum ſententiam pronuntiarunt, illud neutiquam animis complexi, quod qui hoc Canone uſi fuiſſent, etiam Athanaſium abdicaverunt. Imperator igitur Joanni ſignificat ei non eſſe jam poteſtatem in Eccleſiam ingrediendi, quod duobus Conciliis erat condemnatus. Proinde Joannes ab Eccleſiaſtico munere deinceps vacavit, neque Eccleſiam adiit. Ad ſpatium duorum menſium nunquam pro-

prodiit in publicum, donec Imperatoris mandato eſſet in exilium abductus. Quæ omnia firmat & Zozomenus, errans tamen dictam adverſùs Antiochenos Canones exceptionem non à Joanne, ſed ab adverſariis Epiſcopis fuiſſe interjectam. Nam quomodo factio adverſùs palmare iniquitatis ſuæ fundamentum interceſſiſſet? Quod ipſum confirmat oculatus teſtis Palladius: *Et quidem Ammonius ac Leontius, conjuncti Acacio & Antiocho, ingreſſi ad Regem dicebant decem Epiſcopos ex parte Joannis evocandos pro Canonum auctoritate ſtatuenda, aliis aſſerentibus eos à Catholicis editos, aliis è contra dicentibus ab Arianis fuiſſe compoſitos. Ingreſſus autem Elpidius Laodicææ Syriæ Epiſcopus, vir vitæ merito & canitie ipſa venerandus, unà cum Tranquillo, ſuadebant Regi non oportere Joannem irrationabiliter ejici. Neque enim prius depoſitus, ſed pulſus à Comite fuerat, neque à ſeipſe remearat, ſed ex Præcepto Pietatis ſuæ, Notario ad hoc miſſo. Præterè, quos proferrent Canones Hæreticorum eſſe, quod apertis indiciis oſtendi poſſet. Cum verò perſiſterent Joannis adverſarii indiſciplinatè contendere, & alii quidem clamoſa voce perſtreperent, alii verò improbis geſtibus, præſente Imperatore, tumido pectore & ſpiritu turgido inſanire viderentur, modeſtè Canonum ſcientiſſimus Elpidius, modico impetrato ſilentio, ſic Regem alloquitur: Non diutius Manſuetudinem tuam vexemus Imperator, ſed iſtud fiat. Subſcribant Fratres noſtri Acacius & Antiochus, & ceteri ſe eſſe illorum fidei, qui illos expoſuerunt Canones, quos ipſi obtendunt, & ſoluta eſt controverſia*. Multis oſtendit ab ipſo Joanne, nequaquam ab ejus adverſariis adverſum iſtos Canones fuiſſe interceſſum. Per iſtos, inquam, Canones Joannes ab utraque damnatione primùm conatus eſt ſe evolvere & extricare, & non niſi poſt ſibi inflictam per ipſos damnationem appellavit, jam deportatus, ad Sedem Apoſtolicam.

Ad Epiſtolæ, quam Innocentio Pontifici appellans ſcripſit, calcem Joannes addidit: *Scripſimus iſta & ad Venerium Mediolanenſem, & ad Chromatium Aquilejenſem Epiſcopum*. Ad quæ verba Joannes Launojus: *Sic ſcribitur cum ad plures ſcribitur, & à pari vel à paribus ſcribi dicitur. Hinc ut chartæ, ita & Epiſtolæ paricula cur non dicerentur? Bellarminus id notare oblitus eſt, ubi pro Romani Epiſcopi Primatu laudat hanc Chryſoſtomi Epiſtolam. Oblivio hæc Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ non parum importat detrimenti. Quibus enim Epiſtolæ verbis Romani Epiſcopi Primatum erigit, eiſdem & Venerii Mediolanenſis & Chromatii Aquilejenſis Epiſcopi Primatum erexiſſet ſingulari in tractando religione, accuratione magna, æquali judicio. Pura puta eſt diſſimulatio*. Hæc verba: *Obſecro ut ſcribas, ut hæc tam iniquè facta, & abſentibus nobis & declinantibus judicium, non habeant robur, ſicut neque natura ſua habent. Illi autem, qui adeò iniquè egiſſe deprehenſi ſunt, pœnæ Eccleſiaſticarum legum ſubjaceant; nobis verò, qui nec convicti, nec redarguti, nec habiti ut rei ſumus, litteris veſtris & caritate veſtra, aliorumque omnium, quorum ſcilicet & anteà ſocietate fruebamur, frui concedite*. Exſtans apud Palladium Epiſtola addit: *Eccleſiis noſtris jubete reſtitui*. Hæc inquam, verba Joannes Launojus affirmat à Sancto Joanne Chryſoſtomo ſcripta etiam ad Venerium & Chromatium, ac pergit: *Innocentius non dicit Chryſoſtomum dignitatem Sedis Primæ læſiſſe, quod ad Venerium Mediolanenſem & Chromatium Aquilejenſem non aliter quam ad ſe ſcripſerit, quod litteras in eamdem ſententiam exaraverit*.

Reſpondeo nullo authentico teſtimonio probari, qnod omnes tres laudatæ Sancti Joannis Epiſtolæ fuerint à paribus, & landata continuerint verba. Nullo modo id ipſe affirmat. Et ſanè quomodo à Mediolanenſi aut Aquilejenſi Epiſcopo poſtulaſſet reſcindi iniquum Theophili judicium, ipſum ſubdi Eccleſiaſticis pœnis, & ſe reddi ſuæ Eccleſiæ? Quæ iſtis Epiſcopis auctoritas in Patriarcham Alexandrinum, aut Epiſcopatum Conſtantinopolitanum? Quocircà certum eſt alio verborum tenore & ſenſu iſtas litteras conſtitiſſe. Habebant eadem exordia, exponebant eadem Theophili facinora, verùm aliter concludebant. Nempè ſcripſit ad Venerium & Chromatium afflictus Joannes, quomodo Clericorum inopiam patiens Africana Eccleſia Epiſcopum legavit *ad tranſmarinas Italiæ partes, ut Sanctis Fratribus & Conſacerdotibus, tam Venerabili Sancto Fratri Anaſtaſio, Sedis Apoſtolicæ Epiſcopo, quam etiam Sancto Fratri Venerio, Sacerdoti Mediolanenſis Eccleſiæ, neceſſitatem ipſam, ac dolorem, atque inopiam intimaret*. Ex alia ibidem Synodus ſtatuit: *De Donatiſtis placuit, ut conſulamus Fratres & Conſacerdotes noſtros Syricium & Simplicianum de ſolis infantibus qui baptizantur apud ipſos*. Qnod Romano Epiſcopo Mediolanenſem non æquaverint, lucet ex hocce Decreto: *Placuit ut litteræ mittantur ad Fratres & Coepiſcopos noſtros, & maximè ad Sedem Apoſtolicam, in qua præſidet Venerabilis Frater noſter Anaſtaſius*. Tres dumtaxat Metropolitas habebat tunc Italia: Romanum, Mediolanenſem, ac Aqnilejenſem. Et hi duo Italicis in Synodis ſolebant adſedere Pontifici, & graviores cum illo cauſas tractate. Nam & ita nuper Damaſo in Romana, & Syricio in Capuana Synodo aſſederant Sanctus Ambroſius Venetii, & Auguſtinus (a) Chromatii Anteceſſor, & cum ipſis retractaverant appellationem Maximi Cynici, Evagrii & Flaviani de Antiochena Cathedra quæſtionem, aliſque cauſis graviſſimas. Laudatarum Metropoleon Epiſcopi in Provinciali Italiæ Synodo erant bina Romani Pontificis latera: Hinc illis ſuam cauſam, huic commendandam, commendavit etiam Sanctus Joannes Chryſoſtomus.

(a) Valerianus. *Adm. Not.*

Pergit Joannes Lannojus: *Innocentius non conqueritur, quod Chryſoſtomus ad Synodum potius quam ad Sedem Apoſtolicam provocaverit. Quod ita Pontifex Eccleſiaſticarum rerum peritus noverat Chryſoſtomum nihil feciſſe, quod à Majorum Inſtitutis abhorreret; id verò feciſſe, quod æquitati & rationi conſentiret. Immò tantùm abeſt, ut ea de re conqueſtus ſit, ut iis quæ à Theophilo contra Joannem acta fuerant, & à ſe & Venerio & Chromatio reſciſſis, neceſſariam adhuc Synodum, eamque eſſe ſolam judicaverit, quæ excitatæ inter Chryſoſtomum & Theophilum, inter Thraces atque Ægyptios, controverſiæ finem imponeret, ſed exſpectandum eſſe*

uſque

uſque monet, dum illa congregari poſſit. Scilicet compertum atque exploratum erat, auctoritatem Synodi quàm Sedis Apoſtolicæ majorem eſſe Utique auctoritatem generalis Synodi, *in qua Chriſtiani nominis repræſentatio celebratur*. Reſpondeo Sanctum Joannem Chryſoſtomum nullatenùs appellaſſe ad generalem totius Eccleſiæ Synodum, ſed dumtaxat ad quamvis, & apud Quercum & apud Conſtantinopolim factis in ſuam innocentiam conventibus majorem. Appellavit enim juxta duodecimum Antiochenum Canonem, ita inimicam factionem ſperans circumducere atque evadere. Qua in re omninò aliquid egit alienum à Majorum inſtitutis. Etenim ad Apoſtolicam Sedem ſtatim provocare debuerat juxta Sardicenſes Canones, à quibus damnari iſtum Antiochenum, & Apoſtolicam ad Romanum Epiſcopum appellandi traditionem firmari, ſuprà nobis dixit Palladius Helenopolitanus Epiſcopus, & ſuo loco eſt pluribus demonſtratum. Et hunc Joannis lapſum lucidè notat in litteris ad Conſtantinopolitanum Clerum & Populum Innocentius: Lucidè affirmat hoc in negotio non ſecundùm proſcriptos Antiochenos, ſed ſecundùm authenticos Sardicenſes Canones fuiſſe procedendum. Rectè tamen Joannem non arguit. Etenim veniа digniſſimum lapſum rabida Theophili factio abundè caſtigarat, virum juſtum damnans non ſolum ob alia prætenſa crimina, ſed etiam quòd contra Antiochenum Canonem appellare præſumpſiſſet. Et hinc etiam lucet appellationem hanc non niſi adversùs ſecundam damnationem à reſtituto in Epiſcopatum Joanne fuiſſe interjectam. Et non tam à Joanne erat iſte lapſus, quam ab ipſo Theophilo, qui adductis Antiochenis Canonibus ad ita appellandum compulerat.

Et quis unquam dixit vel audivit temeraria Theophili in Sanctum Joannem judicia fuiſſe non à ſolo Innocentio, ſed etiam à Venerio & Chromatio circumducta atque caſſata? Longè
Cap. 3. aliter ſcribit in laudato Dialogo Palladius: *Ad hæc*, utique ad laudatas appellantis Joannis litteras, *reſcripſit beatiſſimus Papa Innocentius, communioneque utriuſque partis admiſſa, Theophili judicium caſſum atque irritum eſſe decrevit, dicens oportere conflari aliam irreprehenſibilem Synodum Occidentalium ac Orientalium Sacerdotum, cedentibus Concilio amicis primùm, deinde inimicis. Neutrarum quippè partium, ut plurimùm, rectum eſſe judicium*. Quod ad lectam Theophili de bis Actis relationem exhorruerit, lacrymatus fuerit, ac temeritatem graviter increpuerit Pontifex, addit Palladius, & ſubnectit ejus Reſcriptum: *Frater Theophile, nos & te & Fratrem noſtrum Joannem communionis noſtræ eſſe decrevimus, ſicut & in prioribus litteris ſatis expreſſimus. Et nunc in ſententia noſtra & voluntate perdurantes, rurſus eadem ſcribimus. Et quotieſcumque ſcripſeris, niſi debitum ſequatur convenienſque judicium, propter ea quæ magno cum dedecore geſta ſunt, poſſibile non eſt nos à Joannis communione decedere. Itaque ſi conſcientiæ confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxta Nicæni Concilii Canones & Decreta contende. Alios quippè Canones Romana non admittit Eccleſia. Quod ſi obtinueris, evidens & irrefragabilis erit ratio tua*. Ex quibus liquet Theophilum adversùs impartitam Joanni communionem, & pro Antiochenis Canonibus frequenter ac potenter intercesſiſſe apud Pontificem, hunc firmum conſtitiſſe in ſua ſententia, & ſemper voluiſſe retractatorium cauſæ judicium fieri non ſecundùm Antiochenos, ſed ſecundùm Nicænos Canones, id eſt, Sardicenſes. Etiam Arſatii ſuperordinationem exſufflavit, ipſum Chriſtiano nomine, ſeu laica etiam communione, tanquam alienæ ſedis pervaſorem privavit Pontifex, & addidit de futura generali Synodo: *Non oportere Joannem judicium ingredi, niſi illi priùs Eccleſia communioque redderetur*. Voluit ſpoliatum ante omnia reſtitui, atque ita non nudum, ſed veſtitum cum veſtitis Synodaliter luctari.

Et hæc omnia non Chromatius aut Venerius, ſed ſolus decrevit cum finitimorum Epiſcoporum Synodali conſilio Innocentius. Nec obſunt hæc Palladii de laudati Pontificis ac Imperatoris Honorii ad Imperatorem Arcadium & Orientalem Eccleſiam Legatis verba: *Acceptis Sancti viri, Æmilius & Cythegius, & Gaudentius Epiſcopi, unà cum Valentiano Bonifacioque Presbyteris, Imperatoris Honorii & Papæ Innocentii, & Italiæ Epiſcoporum, Chromatii Aquilejenſis & Venerii Mediolanenſis, ac reliquorum Epiſtolis, unà cum Commonitorio Concilii totius Occidentis, cum evectionibus publicis Conſtantinopolim conceſſerunt*. Hæc enim eſt illa Synodus, quam ad laudati Pontificis de variis in deportato Joanni faventes & communicantes Epiſcopos atque Clericos violentiis graviſſimas querimonias fieri juſſit laudatus Honorius, & de qua ſcribit laudatus Palladius: *Non tulit ultra Innocentius Pontifex indignitate ſumma permotus, ſcripſitque ad Honorium Imperatorem. Litteræ deſunt. Motus his litteris Princeps præcepit Synodum Occidentalium Epiſcoporum congregari, & cum in unam ſententiam concurriſſet, ad ſe referre. Congregati Italiæ Epiſcopi Imperatorem orant, ut ſcriberet Arcadio Fratri ſuo, ut juberet Theſſalonicæ Concilium fieri, quo faciliùs poſſent utræque partes Orientis Occidentiſque concurrere. Addentes perfectam Synodum non numeri quantitate, ſed qualitate ſententiæ, certam & irrefragabilem tuliſſe ſententiam. His inflammatus Imperator Epiſcopo quidem Romano ſcribit, ut mittat Epiſcopos quinque, Presbyteros duos Romanæ Eccleſiæ, Diaconum unum, qui ipſius ad Fratrem Epiſtolas ferrent*. Dati in Joannem à Theophilo judicii Apoſtolica caſſatione dudum poſterior fuit hæc Synodus, & in ipſa Chromatius & Venerius nihil præ aliis Italiæ Epiſcopis ſingulare fecerunt.

Quòd caſſationem iſtam ſolus Innocentius fecerit, aſſiduè clamat Palladius. Cyriaci Emeſeni in Syria Epiſcopi è perſequentium manibus fugam & Romanum acceſſum laudat, atque pergit: *Poſt Cyriacum advenit Eulogius Apameæ Bythiniæ Epiſcopus, afferens litteras à quindecim Epiſcopis de Joannis Concilio, & à præclaro ſene Anyſio, in quibus illi quidem & præcedentem, & quæ tunc erat, Conſtantinopoleos totius deprædationem, vaſtitatemque ſignabant. Anyſius verò Romanæ ſe Eccleſiæ judicium ſequi fatebatur*. Anyſius erat Ar-

chie-

chiepiſcopus Theſſalonicenſis. Et infrà: *Poſt illos venit Demetrius Epiſcopus Peſſinuntis, qui peragraſu Oriente prædicaverat communionem Eccleſiæ Romanæ cum Epiſcopo Joanne, teſtibus Papæ Innocentii litteris, afferens Epiſtolas ab Epiſcopis Cariæ, in quibus Joannis amplectebantur communionem. Ab Antiochenæ item Eccleſiæ Presbyteris, ubi Romanorum ſequuntur diſciplinam, laudantes integritatem judicii, & ordinationem apud ſe factam de Porphyrio ut illicitam & nefariam execrantes.* Pergit Palladius de Theodoro Thyanenſi Epiſcopo, Metropolita ſecundæ Cappadociæ: *Theodorus Thyanenus Epiſcopus, vir ſummæ gravitatis, ubi ex his quæ venerant ad aures ejus, quid ageretur advertit, ne Theophili temeritatem ſequeretur, relictis omnibus ad ſuam remeavit Eccleſiam, valefaciens Comitatui, ſuamque Provinciam vallans pietatis muro, & ad finem uſque in communione perſiſtens fidelium Romanorum, de quibus Paulus teſtatur & dicit; Fides veſtra annunciatur in univerſo mundo.* Et in Dialogi fine Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus dicit ad Palladium: *Det tibi Dominus miſericordiam in die illa invenire, quia ab hujuſmodi* rebellium Sedi Apoſtolicæ Epiſcoporum *communione deceſſiſti. Eſt autem hæc Romanæ Eccleſiæ ſententia, non communicare in finem uſque Orientalibus Epiſcopis, maximèque Theophilo, donec Dominus univerſalis Synodi tribuat locum, ac per eum curet putrida membra eorum, qui iſta geſſere.* Nullus à Chromatio aut Venerio, ſed omnes à Romana Eccleſia affirmant Joanni redditam communionem, & circumducta Theophili Geſta. Quid enim auctoritatis habeat Mediolanenſis aut Aquilejenſis Epiſcopus in Synodos Orientis? Et nullus ex cunctis Joannis communionem tenentibus, ac ejus cauſa perſecutionem paſſis Epiſcopis aut Clericis acceſſit Mediolanum aut Aquilejam, ſed omnes Romam acceſſerunt, atque Romanum Epiſcopum: Norant ab hoc unico ſe poſſe reparari.

Joannes Launojus laudat hæc Sancti Gelaſii Pontificis ad Fauſtum Magiſtrum verba: *Euphemium miror, ſi ipſe ignorantiam ſuam non perſpicit, qui dicit Acacium ab uno non potuiſſe damnari. Itaque non perſpicit ſecundùm formam Chalcedonenſis Concilii Acacium fuiſſe damnatum? Nec novit eam, aut ſe noſſe diſſimulat, in qua utique per numeroſam ſententiam Sacerdotum erroris hujus auctores fuiſſe damnatos, ſicut in unaquaque hæreſi à principio Chriſtianæ Religionis & factum fuiſſe, & fieri manifeſta rerum ratione monſtratur, Deceſſoremque meum fuiſſe executorem veteris Conſtituti, non novæ Conſtitutionis auctorem? Quod non ſolum Præſuli Apoſtolico facere licet, ſed cuicumque Pontifici, ut quoslibet & quemlibet horum ſecundum Regulam hæreſeos ipſius ante damnatæ à Catholica communione diſcernant. Acacius quippè non fuit vel proprii inventor erroris, ut in eum nova Scita prodirent, ſed alieno facinori ſua communione ſe miſcuit. Itaque neceſſe eſt ut in illam recideret juſta Lance ſententiam, quam cum ſuis ſucceſſoribus per convenientiam Synodalem ſuſceperat auctor erroris.* Ad hæc, inquam, verba Joannes Launojus commentatur: *Cur Chryſoſtomus, ut ad Innocentium Romanum Epiſcopum, ſic & ad Venerium Mediolanenſem & Chromatium Aquilejenſem eiſdem litteris confugerit, ne mireris. Non unus tantum Julius, ſed & alii Italiæ & vicinarum Regionum Epiſcopi Athanaſium abſolverunt, & in communionem ſuſceperunt, quod & Julium ad Orientales ſcripſiſſe jam vidimus. Gelaſius tradit Acacium Conſtantinopolitanum, ut à ſe, ſic & ab aliis Epiſcopis ſeorſim à Synodo rectè potuiſſe damnari. Quemadmodum igitur Gelaſii judicio quilibet Epiſcopus poterat Acacium damnare, quem ipſe Gelaſius damnaverat, ſic & Chryſoſtomi judicio Venerius Mediolanenſis & Chromatius Aquilejenſis, perindè ac Innocentius Romanus poterant latam in Chryſoſtomum ſententiam abrogare. Quippè quæ contra leges & Canones penitùs lata fuerat. Gelaſius in Acacii cauſa unumquemque Epiſcopum pro Chalcedonenſis Synodi executore, Chryſoſtomus in cauſa ſua Venerium & Chromatium pro juſtitiæ & æquitatis Vindicibus, pro legum & Canonum, qui violati fuerant, aſſertoribus habuit. In diſpari negotio par agendi ratio conſpicitur: Eadem convenientiſſimè diſciplinæ propugnatio utrobique eſt.*

Reſpondeo plures hic contineri errores. Primò enim falſum eſt, quod injecta Magno Athanaſio per Euſebianam factionem vincula non ſolus ſolverit Papa Julius, ſed etiam Italiæ ac Vicinarum Regionum Epiſcopi. Fecit enim Julius, quod ab ipſo fuiſſe, & ab ejus Succeſſoribus fore faciendum probavit & ſanxit Sardicenſis Canon, qui à perperam damnatis per ſuas Synodos Epiſcopis disertè tradit invocandum ſolum Romanum Epiſcopum, & ipſos ab hocce ſolo ſolvendos ac reparandos. Italiæ Epiſcopi ſuo dumtaxat conſilio ſunt cooperati, non deciſivo ſuffragio. Et fuit Julio voluntaria cooperatio, non neceſſaria. Ita jam ſtatim audivimus à Palladio Helenopolitano, & ſuprà eſt pluribus demonſtratum. Quod Acacius Conſtantinopolitanus Epiſcopus ob Petri Mogi & aliorum Eutychianiſtarum ſuſceptam communionem potuerit non dumtaxat à Romano, ſed à quovis damnari Epiſcopo, & verum eſt & manifeſtum. Etenim Eutycheti per Chalcedonenſem Synodum inflicta damnatio erat contagioſa, & quaſi in naturam verſa ſcabies, in omnes & erroris & Erronis ſequaces atque communicatores ſerpens ipſo ſtatim facto, atque ita per quemvis Epiſcopum non infligi, ſed per Canonem inflicta poterat declarari. Etiam quivis hodie Epiſcopus iſtud ipſum valet in quemvis ſequacem & communicatorem Lutherani dogmatis aut Calviniani. Quivis Hæreticus juxta Apoſtolum à ſemetipſo damnatus eſt, atque ita damnatio iſta per omnem, in cujus Parochia apparuerit, Epiſcopum firmari poteſt ac declarari. Verùm quod quilibet damnatus per quemlibet poſſit ſolvi ac reparari Epiſcopum, abſit ut ſenſerit Magnus Joannes Chryſoſtomus. Eſt ſecundus Joannis Launoij error, adversùs quem olim ſcripſit ad Hermogenem Epiſcopum, averſam diſciplinam deplorans & cautam edicens, Iſidorus Peluſiota: *Eccleſia ejicere promptum ac facile eſt, ſed emendationem non habet. Nam ſi ei, qui optimo jure ab aliquo condemnatus eſt, ad omnes etiam alias Eccleſias aditus clauderetur, cunctique unà cùm eo, qui ſententiam tuliſſet, indignationem conciperent,* Lib. 3. Ep. 259.

fortaſ-

fortaſſis ille caſtigatus meliorem mentem indueret. Nunc autem ſimul atque quiſquam ab aliquo condemnatus eſt, ab alio perſæpè colitur & obſervatur, aliaque ei Eccleſia patet, & ſatellitium, & munera: Eique qui ejectus eſt, in quæſtum cedit loci commutatio. Ac deinde quod criminis convictus ſit ejectus, non commemorat. Quod autem ſua ſponte deceſſerit, hoc effingit. Et ſi quis cauſam percunctetur, multa & gravia narrat, quæque Eccleſiæ, à qua exceptus eſt, allubeſcant. Hæc porrò quidam improbæ vitæ homines accipientes, ac velut culparum ſuarum patrocinium hinc ſe habere exiſtimantes, amplificant, omniaque verbis ejuſmodi complent, quæ iis congruant, à quibus fabricata ſunt. Ex quibus rebus efficitur, ut qui deliquit, nihilo melior reddatur; qui autem in eum animadvertit, impuri ac ſcelerati hominis opinionem referat. Ob eam cauſam probi etiam atque excellentes Magiſtri, quorum exiguus eſt numerus, à flagitioſis caſtigandis velut torpore quodam prohibentur. Quod videlicet ii, qui non ut convenit ad hujuſmodi imperium irruperunt, multi autem hi ſunt, aliorum gloriam & nominis claritatem eſſe ſuam calamitatem ducentes, eorum qui juſta iracundia inflammantur, ſententias evertere connituntur: Quo non modo improbitas non extinguatur, ſed etiam ingraveſcat. Et revera ſi ab uno Epiſcopo damnatus poſſit reparari per quemlibet, nullus eſt damnationis nervus, & chaos atque confuſionem Chriſtus Dominus in Eccleſia ſua poſuit, non Hierarchiam. Ejuſmodi ſolutionem eſſe prævaricatoriam, magis alligare, ac Apoſtolicis atque Nicænis adverſari Canonibus, rectè dixit Romana Adriani ſecundi adversùs Photium Synodus, probata per generalem octa-
Act. 7. vam. Alienum enim damnatum ſolvi vetat Apoſtolicus Canon, & ipſum adversùs Arianorum Epiſcoporum audaciam ad Sancti Alexandri Patriarchæ Alexandrini Nicæna, & ad aliorum Epiſcoporum preces adversùs aliorum temeritatem plures aliæ Synodi confirmarunt. Plurimas in Eccleſia lites ſemper ſeminavit iſta quorundam Epiſcoporum transgreſſio.

Quod omninò verum eſt, non dumtaxat de valida atque legitima, ſed etiam de inflicta adversùm Canones & juſtitiam damnatione, ideoque irrita & nulla. Iniquam damnationem eſſe Martyrii ſpeciem rectè affirmat, & Sancti Athanaſii exemplo confirmat in litteris ad damnatum à ſuo Hæreſiarcha Epiſcopo Neſtorio Conſtantinopolitanum Clerum Sanctus Pontifex
Epiſt. 19. Cæleſtinus. Exſtat Epiſtola in prima parte E-
Epiſt. 9. pheſini Concilii. Quod ipſum in litteris ad neſcio quem Anonymum Theodoretus, & vario in loco docet Sanctus Auguſtinus. An authentica ſolutione indigeat talis damnatio, in utramque partem diſputat, & variorum ſententias adducit in trigeſimi ſecundi Carthaginenſis Canonis Commentario Theodorus Balſamon, atque concludit: *Ac ipſi quidem hæc. Ego autem non habeo quemnam eorum ſequar. Nam & à pietate trahor, ſed ab eo quod ſit contra Canones retrahor. Cupio ergò diſcere quid agendum, ut qui tota vita velim eſſe puer ac diſcipulus.* Et in ſecunda iſtius operis parte refert hoc fragmentum ex Sancti Niconis Epiſtola ad Encliſtium de injuſta excommunicatione: *Scias quod Divinæ Scripturæ cum Divinis Canonibus definiunt, quod injuſtè quæ imponuntur punitiones apud Deum non ligent, etiamſi Pontifex eas impoſuerit. Quanto magis ſi inferior? Sicut dicit Sanctus Dionyſius. Qui itaque inconſiderata ſententia, & intemperante animo aliquem à fidelibus ſeparavit, eum non ſolum non attingit, ſed in ejus etiam caput recurrit, ſicut ſanctæ quoque Synodi pronuntiant; ſed illæ pœnæ ligant, quæ ſecundùm Divinos Canones & leges ſunt impoſitæ, non autem quæ ſecundùm propriam voluntatem.* Quocircà ejuſmodi vincula non ſunt vincula, videntur ſolutionem non requirere, ideòque per quemvis Epiſcopum poſſe declarari vacua & nulla. Ejuſdem ſententiæ fuit Acacius Melitinenſis Epiſcopus, Metropolita ſecundæ Armeniæ. Etenim de Sancto Cyrillo Alexandriæ Patriarcha, & Memnone Epheſiorum Epiſcopo, ſibi contra Canones injectam à Joannis Patriarchæ Antiocheni factione degradationem ſolvi ſupplicantibus à nova Cæleſtini Pontificis Legatione, interlocutus eſt ad Epheſinum Concilium: *Supervacanea de accuſatis* Act. 4.
eſt ſuſpicio, etiamſi ea vera ſit, ac ſupervacaneum eſt poſtulatum Cyrilli Alexandrini & Memnonis Epheſini, ſanctiſſimorum ac pientiſſimorum Epiſcoporum. Fieri enim non poteſt, ut hi qui à ſancta Synodo deſciverunt, & pravæ Neſtorii opinioni ſe adjunxerunt, talique ac tanto crimine obſtricti tenentur, quidquam contra Œcumenicæ Synodi Præſides audeant efficere, cum nullam omninò habeant auctoritatem. Et revera Joannis in Cyrillum, Apoſtolicæ Sedis Legatum ac ſupremum Synodi Præſidem, attentata audacia erat non Synodale judicium, ſed contumelioſum convitium. Et hinc in miſſa per Irenæum Comitem ad Theodoſium Imperatorem relatione ſcripſit univerſa Joannis factio: *Si Cyrilli & Memnonis depoſitio à nobis facta non fuiſſet valida, nec libellos exhiberi, nec depoſitos abſolvi, quod ipſi putant, oportebat.* Cyrillum & Memnonem, quod datam in ſe ſententiam aſſererent fuiſſe nullam, & tamen abſolutionem petiiſſent, arguit inconſequentiæ: Nulliter inflictæ damnationi affirmat reparationem non eſſe neceſſariam, ideoque per quemvis Epiſcopum excuti poſſe, aut nullam declarari. Et ex hoc principio vult Joannes Launojus Sanctum Joannem Chryſoſtomum poſtulaſſe ſimilem declarationem à Mediolanenſi Venerio, ac Chromatio Epiſcopo Aquilejenſi.

Reſpondeo laudatum cum Memnone Cyrillum longè aliter ſenſiſſe. Etenim nec hic Epheſinæ Synodi Præſidentiam reſumere, nec ille præſumpſit tamquam Canonicus Epiſcopus aſſidere, niſi poſt ſolemniter obtentam ab Apoſtolicis Legatis abſolutionem. Adeò neuter Acacii Melitinenſis judicio acquievit. Et de memorato Imperatore Theodoſio ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus: *Vir quidam vitam excolens Monaſticam, animo paulò audaciore præditus, Imperatorem rei cujuſdam petendæ gratia acceſſit. Quod cum ſæpius fruſtra feciſſet, Imperatori Eccleſiaſtica* Lib. 5.
interdicit communione, vinculoque Eccleſiæ ei injecto cap. 36.
decedit. Imperator autem, fide cum primis excellens, ad palatium. Cum tempus inſtaret convivii, & omnes convivæ adeſſent, dixit non ſe priùs

capturum

capturam cibum, quam Eccleſiæ vinculo ſolveretur.
Proindè unum ex familiariſſimis ad Epiſcopum mittit,
oratum ut poteſtatem faciat ei, qui ipſum ligaverat,
vinculo ſolvendi. Cum autem Epiſcopus reſpondiſſet
non debere cujuſque vinculum admittere, & ſigni-
ficaſſet eum ſolutum eſſe, non tamen ſolutione illa
contentus eſt, donec ille, qui eum ligaverat, magno
cum labore conquiſitus, communioni illum reſtitueret.
Ejuſmodi erat Imperatoris erga leges divinas fides.
Adeò tunc etiam manifeſtè nulla excommunica-
tio timebatur. Et de Jonatha per patrem Sau-
lem iniquè anathematizato ſcribit in quæſtioni-
bus ad primum Regum librum idem Theodore-
Qu. 30. tus: *Jonathas docet ne ejuſmodi quidem anathemata*
eſſe contemnenda. Et nobilem virum Claſſicia-
num, ab Auxilio Epiſcopo nulliter excommuni-
catum, ab eodem ipſo ſolvendum omninò cenſuit
Epiſt. 75. Sanctus Auguſtinus, nec anteà poſſe communica-
re. Injuſtam enim Prælati cenſuram eſſe & timen-
Hom. 26. dam & reverendam, eſt famoſa Magni Gregorii
ſententia, quam in libris de Laicali inſtitutione
laudat Jonas Aurelianenſis Epiſcopus: *Utrum*
juſtè vel injuſtè obliget Paſtor, Paſtoris tamen
ſententia gregi timenda eſt, ne is qui ſubeſt, &
cum injuſtè forſan ligatur, ipſam ſuæ obligationis
ſententiam ex alia culpa mereatur. Paſtor ergo vel
abſolvere indiſcretè timeat, vel ligare. Is autem qui
ſub manu Paſtoris eſt, ligari timeat vel juſtè vel in-
juſtè, nec Paſtoris ſui judicium temerè reprehendat:
Ne etſi injuſtè ligatus eſt, ex ipſius tumidæ repre-
henſionis ſuperbia, culpa quæ non erat fiat. Et
in litteris, quas octava probavit Synodus, ad
Act. 7. omnes Conſtantinopolitanæ Sedi ſubjectos Epi-
ſcopos ſcripſit Nicolaus primus Pontifex: *Præla-*
ti judicium ſemper inferioribus formidandum eſt, ne
ſi ei non obedierint, licet ab eo fortaſſis injuſtè ligen-
tur, ipſam ſuæ obligationis ſententiam ex alia culpa,
id eſt, ex inobedientia mereantur. Agit in Grego-
rium Aſbeſtam, Syracuſæ Archiepiſcopum, qui
ſibi à Sancto Ignatio, ſuo tunc Conſtantinopo-
litano Patriarcha, inflictam damnationem uti
nullam ſine abſolutione ſpernebat. Quæ omnia
præſertim vera ſunt, dum damnationis valor eſt
dubius. Ejuſmodi cenſuram ſine obtenta ad cau-
telam ſaltem abſolutione poſſe ſperni nullus un-
quam cogitavit Orthodoxus Porrò injectum San-
cto Joanni Chryſoſtomo vinculum erat omninò
dubium, nec ejus dumtaxat ſolutionem, ſed &
Epiſcopatus redditionem ille poſtulabat: Quæ
omnia à Chromatio aut Venerio poſtulari non
potuiſſe eſt nimis manifeſtum.

Quòd ejus vinculum fuerit dubii valoris, lu-
cet ex laudati Pontificis ad Theophili relationem
Reſcripto: *Frater Theophile, nos & te & fratrem*
noſtrum Joannem communionis noſtræ eſſe decrevi-
mus. Loquitur juxta decimum tertiæ Carthagi-
nenſis Synodi Canonem. *Placuit ut ſi à quibuſ-*
cumque Judicibus Eccleſiaſticis ad alios Judices Ec-
cleſiaſticos, ubi eſt major auctoritas, fuerit provoca-
tum, non ei obſit, quorum fuerit ſoluta ſententia,
ſi convinci non potuerint vel inimico animo judicaſſe,
vel aliqua cupiditate vel gratia depravati. Uti
Joannem abſolvit, ita Theophilum non dam-
navit Pontifex: Utriuſque cauſam in Œcume-
nica Synodo retractandam cenſuit, atque ita
de utriuſque juſtitia omninò hæſitavit. Hinc
addidit ad Theophilum: *Si conſcientiæ confidis,*
tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè ce-
lebrandam. Et reverà Sanctus Joannes, utpotè
mortalis homo, omni nævo non caruit. Quod
enim primus & Thraciæ, & Aſiæ, & Ponti
autocephalas Diœceſes invadere, ac Sedi Con-
ſtantinopolitanæ cœperit ſubjicere, atque ita ſex-
tum Nicænum Canonem fuerit prævaricatus, eſt
alibi oſtenſum. Et de ipſo ſcribit in Eccleſiaſtica Lib. 6.
Hiſtoria Socrates: *Joannes erat homo, ut fertur,* cap. 3.
propter incredibile temperantiæ ſtudium moribus ali-
quanto ſeverior, & ut quidam dixit qui illo ab in-
eunte adoleſcentia familiariſſimè uſus fuerat, ira-
cundiæ potius quam obſervantiæ indulgens. At pro-
pter exquiſitam vitæ inſtitutionem, rerum futura-
rum non ſatis providus, ſed ex ſimplici & ſincero
animo facilis ad decipiendum. Quin etiam libertate
loquendi adverſum eos, qui cum eo in colloquium
veniebant, extra modum uſus eſt. Atque ut in do-
cendo multum operæ poſuit, ut audientium mores
emendaret, ſic in colloquiis illis, qui ejus mores
ignorabant, paulò habebatur inſolentior. Et certè
ejus in Imperatricem Eudoxiam, Eutropium eu-
nuchum, alioſque dicta & geſta Socrati adſti-
pulantur. Et cauſam, cujus evidens foret juſti-
tia, Innocentius Pontifex non judicaſſet in ge-
nerali Synodo retractandam.

Quod ipſum patet ex graviſſimis oppoſitioni-
bus, quas ab omni Theophili factione dudum
ſuſtinuit Joannis per Innocentium facta reſtitutio.
Etenim illi parere, aut Joannem pro Epiſcopo
agnoſcere nec Theophilus, nec in Joannis Sedem
intruſus Arſacius, nec Porphyrius Antiochiæ
Patriarcha voluit, atque ita malum profecit in
apertum & lamentabile ſchiſma, de quo ſtatuit
Africana Eccleſia: *Placuit ut de diſſenſione Roma-*
næ atque Alexandrinæ Eccleſiæ ad Sanctum Papam
Innocentium ſcribatur, quò utraque Eccleſia inter
ſe pacem, quam præcepit Dominus, teneat. Eſt
in Africano codice Canon centeſimus primus.
Nec Joannem pro Epiſcopo agnoſcere dumtaxat
noluit factio, ſed etiam Sedis Apoſtolicæ Legatis
Epiſcopis & Presbyteris, quos ad generalem
Synodum ab Arcadio Auguſto poſtulandam ſua
auctoritate & Divalibus litteris comitabatur Im-
perator Honorius, fecit quod ſcribit Hermias Lib. 8.
Zozomenus: *Innocentius Romæ Epiſcopus, cum* cap. 28.
reverti Joannem cuperet, unà cum Orientalibus Epi-
ſcopis, qui pro eo ſupplicabant, miſit Romanæ Ec-
cleſiæ Epiſcopos quinque & Presbyteros duos ad Ho-
norium & Arcadium Imperatorem, ut & Synodum &
ejus definitum locum ac tempus impetrarent. At Jo-
annis hoſtes apud Conſtantinopolim hanc rem, quaſi
in contumeliam ejus Imperii fieret, calumniati ſunt, &
ut illi tanquam tranſmarini Imperii turbatores able-
garentur, effecerunt. Etiam ut ipſe Joannes alterius
exulatum transferretur, procurarunt. Quapropter
offenſus Pontifex ſuum pro Theophilo Decretum
circumduxit, ac ipſum uti rebellem & ſcabioſo
damnati Arſacii conſortio pollutum, proſcripſit
à ſua communione, atque ita inter Orientales
Epiſcopos & populos alii Romanæ Eccleſiæ, alii
ſuis Patriarchis communicare noluerunt tanta
conſtantia aut pertinacia, ut Imperator Arcadius
hanc

hanc ad Eutychian nm Prætorio Præfectum emiſerit legem : *Rectores Provinciarum moneantur, ut Conventus rerum arctantur illiciti, qui Orthodoxorum religione ſuffulti, ſpretis ſacro-ſanctis Eccleſiis, alio convenire conantur, his qui ab Arſacii, Theophili, Porphyrii, reverendiſſimorum ſacræ legis Antiſtitum, communione diſſentiunt, ab Eccleſia procul dubio repellendis.* Exſtat lex in ſexto deci- T.14.c.3. mo Theodoſiani codicis libro, ipſamque elucidat apud Palladium Helenopolitanum Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Paucis poſt diebus* Romam *advenit* Sancto Joanni Chryſoſtomo favens *Cyriacus*, Emeſenus *Epiſcopus, nullas quidem habens litteras, ſed is planè cui fides habenda videbatur, eadem proſequens quæ ab Epiſcopis de* Cap. 3. *Synodo Joannis fuerant ſcripta. Ajebat enim ſe fugiſſe propter comminationem Regalis Edicti, ita continentem : Si quis non comunicat Theophilo, Arſacio, & Porphyrio, hic ab Epiſcopatu quidem arceatur, amittat verò, ſi quam videtur habere, ſubſtantiam pecuniarum ſive prædiorum.* Et ipſe Palladius: *Subſtituitur Arſacio Atticus Presbyter, totius contra Joannem machinationis architectus. Qui cum animadverteret Orientalium ſibi Epiſcoporum communicare neminem, neque ipſius Civitatis populum, propter ea quæ adeò injuſtè ac nefariè admiſſa fuerant, agit Divinarum Scripturarum imperitus, ut qui non communicarent, Reſcriptis Conventi cogerentur. Habebat autem reſcriptum adversùs Epiſcopos hujuſmodi minas :* Si qnis Epiſcopo Theophilo, & Porpbyrio, & Attico non communicat, Eccleſia pellatur, & à ſuis facultatibus projiciatur. *Hinc jam alii plus rerum gravati pondere, inviti quoque communicant. At verò pauperiores quique & in fide ſua imbecilliores, muneribu: quibuſdam ad communicandum attrahuntur. Qui verò genus & patriam, & corruptibilem gloriam, corporumque preſſuram contempſerunt, fuga ingenuitatem animi ſer-* Lib. 8. c. 25. *vavere.* Et Hermias Zozomenus: *Defunctus eſt Flavianus, qui in Joannis depoſitionem non conſenſerat. Hinc in Antiochenum Epiſcopatum ſuccedit Porphyrius. Et quoniam ille ſuffragatus iis erat, quæ adversùs Joannem Decreta fuerant, multi per Syriam ab hac Eccleſia ſeceſſerunt. Qui quoniam ſeorſim Conventus agebant, multis difficultatibus ac moleſtiis exercitati ſunt. Si quidem propter communionem tum Arſacii, tum hujus Porphyrii, tum Theophili Alexandriæ Epiſcopi, ſtudio Magnatum in Aula lex eſt propoſita, ne extra Eccleſiam Orthodoxi convenirent, & qui in horum Epiſcoporum communionem non venirent, ut expellerentur.* Romanæ Eccleſiæ Decreta reveriti per omnem Orientem plurimi cum ſuo Clero & populo Epiſcopi nec damnato per Innocentium Pontificem Arſacio, nec ejus Succeſſori Attico, nec ipſorum communione maculatis Theophilo aut Porphyrio voluerunt communicare, averſati ſunt eorum ſacrificia atque Baſilicas, in privatis ædibus egerunt ſynaxes, atque ita illi crimina criminibus cumnlantes, ſibi adverſantem Clerum & popnlnm in Romanam Eccleſiam ſecum rebellare, & ſibi excommunicatis communicare, per Regia Edicta compulerunt. Alia adversùs populum, alia erat lex adversùs Clerum, præſertim Epiſcopos, Regiam manum mittens in omnia ipſorum temporalia, & perſonas proſcribens de ſua ſede. Hanc fœdam legem erubuit Arcadii ſncceſſor & filius Theodoſins, ideoque ſolam primam, de qua etiam debuerat erubeſcere, inſeruit ſuo codici. Nempe Joannis cauſam tunc adhuc pendebat. Ita & contentionibus, & mutuis perſecutionibus, & mulio Chriſtianæ communionis contagio ardebat univerſa Orientalis Eccleſia. Interim Atticus, licet non eminenter doctus, inſigniter tamen Orthodoxus, Theophilus inſuper fuit ſplendidè eruditus, magniſque encomiis utrumque efferunt Sanctus Cæleſtinus Pontifex, ejus Succeſſor Magnus Leo, & alii graviſſimi Scriptores; ideoqne quod ſine probabilibus fundamentis tot turbas concitaverint, ac tantis periculis & ſuas & ſnorum ſubditorum animas expoſuerint, nec credibile, eſt nec credendum. Proindè Sancti Joannis cauſa omninò habebat aliquid dubii, atque ita omninò ille egebat Apoſtolica injectorum vinculorum abſolutione.

Reſtat quæſtio, Cur Innocentius Pontifex cauſam hanc voluerit in generali totius Eccleſiæ Synodo retractandam? Joannes Launojus exiſtimat Pontifici ſuiſſe iſtam neceſſitatem per Canones, ac inde concludit Synodum eſſe ipſo majorem. Et multa conglomerat. Verùm ſine fundamento. Etenim Pontifex aſſiduè profitetur ſe agere in hac cauſa, & ab aliis agi velle juxta Sardicenſes Canones, qui damnatorum à ſuis Synodis Epiſcoporum Romam appellatas cauſas retractari ſanciunt eo modo & ordine, quem Sapientiſſimo ſuo arbitrio Romanus Epiſcopus præfixerit. Quòd porrò hæc cauſa omnem Orientalem Eccleſiam peſſimè turbarit, & ipſam ſchiſmate à Romana diviſerit, eſt jam oſtenſum. Etiam inter ſe commiſit Auguſtos Fratres Arcadium & Honorium. Hinc ipſam nec in ſolius ſuæ Provinciæ, nec in ſolius Italiæ, ſed in totius Eccleſiæ Synodo Pontifex meritò duxit retractandam. Joannis appellationi dedit ſuſpenſivum effectum, ipſum ſalvo maturiori examine ſolvit à male injectis vinculis, Theophilum trajecit ad accuſatoris locum, & cauſam retractari volnit in Œcumenica Synodo: Non compulſus per ullum Canonem, ſed ex propria electione & avita poteſtate, facta ſibi per Apoſtolicum Canonem, & adversùm ſchiſmaticas Euſebianæ factionis nugas firmata atque innovata per Synodum Sardicenſem. Qua ſerie hæc omnia tandem fuerint compoſita, non ſpectat ad noſtram quæſtionem, aut præſentem ſeptimi Gregorii Dictatum.

Adſerta hæc confirmantur.

HUc uſqne Adſerta confirmantur inſigniter ex Eutychianæ Hæreſeos, ſeu potiùs Acaciani ſchiſmatis indiculo, quem Theodoſiani Codicis Appendici ſubnexuit Jacobus Sirmondus: *Euſebius ille Dorylitanus Epiſcopus, qui ante annum de exilio fugiens Roma venerat, etiam Chalcedonenſi Concilio intereſſe properavit.* Ab Epheſino latrocinio degradatus ac relegatus, adeoque ab omni Synodali Conventu excluſus erat Euſebius:

bius : Quo igitur fundamento properabat ad Chalcedonenſem Synodum ? Fundamento Romanæ appellationis & reparationis. Appellantem ſolus Magnus Leo repararat. Pergit indiculus : *Defuncto Timotheo* Salophaciolo, Alexandrino *Epiſcopo, Joannes Œconomus Catholicus à Catholicis ordinatur Epiſcopus. Qui cum de conſuetudine Majorum ad Apoſtolicam Sedem Synodica per Iſidorum Presbyterum & Petrum Diaconum Scripta miſiſſet, ſuperveniente Uranio Sub-Adjuva, ab Epiſcopatus illius confirmatione Papa ſuſpenſus eſt. Et quia in eiſdem Sacris de reſtituenda* Petra Mogo, *quem ipſe damnavit, fecerat mentionem, hæc pars omninò eſt abnegata. Unde videtur clementiſſimus Imperator offenſus. Cum ergo ſanctæ memoriæ Papæ Simplicii nihil toties ad Acacium* Conſtantinopolitanum Epiſcopum *directa propter Alexandrinæ Eccleſiæ quietem, & Catholicæ fidei integritatem Scripta proficerent, ſupervenit idem Sanctus Joannes Epiſcopus, qui, ſicut decebat, ab Apoſtolica Sede ſuſceptus eſt. Nam & Priores ejus ſimiliter Romanæ Eccleſiæ, tempore perſecutionis, ſuffugium popoſcerunt.* Adversùm iniquas, quæ Simplicium Pontificem ab ejus confirmatione ſuerant moratæ, Auguſti Zenonis Divales litteras, aliaſque ejuſdem Principis & totius Acacianæ factionis violentias Joannes Romam appellavit, impetravitque confirmationem. Eandem appellationem laudat Felix tertius in Edicto, quo Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum citavit Romam ad ſuum tribunal : *Superveniens Coepiſcopus noſter Joannes, fugatus ab hæreticis pervaſoribus Sedis Alexandrinæ, libellum nobis, quem ſanctæ memoriæ Deceſſori meo* Simplicio *paraverat porrigendum, ingeſſit. Quem morem, Majoris ſui beatæ memoriæ Athanaſii exemplo, & Priorum meorum, non potuimus refutare.* Etiam in Synodali ad Imperatorem Zenonem tranſmiſſo Libello : *Adversùs Acacium in Conventu mihi* à Joanne Alexandrino Epiſcopo *Libellus oblatus eſt, quem deplorationibus Humilitatis meæ adnexui, ut frater & Coepiſcopus meus Acacius, ſicut Eccleſiaſticis neceſſe eſt, & veſtris legibus fieri decet, ad hæc, quæ de ſe pervidet intimari, apud beatiſſimum Petrum Apoſtolum diluere obedienter procuret, nec ullo modo exiſtimet differendum.* Et in Sancti Gelaſii vita liber Pontificalis : *Eodem tempore fugiens Joannes Alexandrinus Epiſcopus venit Romam ad Sedem Apoſtolicam, quem beatus Gelaſius ſuſcepit cum gloria, cui & ſecundam Sedem tribuit.* Quæ omnia latè ſcribunt in litte-
Epiſt. 4. ris ad Paulum Magiſtrum, & in litteris ad Darda-
Ep. 13. niæ Epiſcopos ipſe laudatus Papa Gelaſius, ac
C. 17.18. in Neſtorianæ & Eutychianæ hæreſis Breviario Liberatus Eccleſiæ Carthaginenſis Archidiaconus, lucidè adſerentes Joannem non ad generalem Synodum appellaſſe, ſed ad ſolam Sedem Apoſtolicam. *Joannes*, inquit Liberatus, *ingreſſus eſt ad Calendionem Patriarcham* Antiochenum, *& ſumptis ab eo interceſſionis Synodicis litteris, Romanum Pontificem appellavit, ſicut fecit & beatus Athanaſius. Et ſuaſit ſcribere pro ſe Acacio Conſtantinopolitano.* Omnes una voce adversùs Joannem Launojum clamant non ſolum hunc Joannem, ſed etiam Magnum Athanaſium provocaſſe ad ſolum Epiſcopum Romanum. Et hunc eſſe Majorum morem adfirmat Felix tertius. Et addidit in libello ad Auguſtum Zenonem : *Sicut Eccleſiaſticis neceſſe eſt, & veſtris legibus fieri decet.* Adfirmat hiſce appellationibus per ſacros Canones deberi omnem reverentiam, & Regia violentia non poſſe impediri. Verùm ab hæreticis Epiſcopis circumſciptus verſatilis Zeno non obedivit, ideoque pergit Liberatus : *Joannes, habens Epiſcopi dignitatem, remanſit Romæ, cui Papa Nolanam dedit Eccleſiam, quæ eſt in Campaniæ regione, in qua plurimos reſidens annos, in pace defunctus eſt.* Ex his intellige librum Pontificalem, qui adſerit Joannem acceſſiſſe ad Gelaſium, fuiſſe ſuſceptum honorifice, & ſecunda ſede donatum. Non ad Gelaſium, ſed ad Simplicium acceſſit appellans Joannes, & appellationem ſuam coram tertio Felice introduxit. Proinde Nola acceſſit Gelaſium, & ab illo tractatus fuit, non ut Provincialis Epiſcopus, ſed ut Patriarcha Alexandrinus. A Felice factam Canonicè, licèt à Zenone violenter fruſtratam, Joannis reſtitutionem Gelaſius firmavit & honoravit.

In laudata Theodoſiani Codicis Appendice ſcribit ad Conſtantinopolitanum Clerum ac populum Felix tertius Pontifex : *Filio noſtro Salomoni Presbytero, quem Acacius* Conſtantinopolita- Epiſt. 2.
nus Epiſcopus, *ut placeret hæreticis, ſuo privare putavit gradu, gradum proprium ſententia veſtra conſervet, vel omnes, qui fortè à memorata propulſi, in locis ſuis & in noſtra communione manere pronunciet.* Ab inflicta ſibi per Acacium degradatione Romam provocarat Salomon Presbyter, ipſumque ſua citra Synodum auctoritate Felix repoſuit in gradum & communionem. Ejoſdem Eccleſiæ ex Archi-Diacono Presbyter Ætius, ab Anatolio Epiſcopo paſſus injuriam, Romam appellarat, ipſumque plenè reſtituerat Magnus Leo. Et Anatolium obediiſſe docet ipſius ad Magnum Papam reſcripta Epiſtola, nuper publicata per Leonem Allatium ac D. Lucam Holſtenium. Etiam à Neſtorio Epiſcopo degradatos, & ad ſe appellantes ejuſdem Eccleſiæ Clericos Sanctus Cœleſtinus Pontifex, non ad Epheſinum Concilium tunc inſtans remiſit, ſed ſua ipſe auctoritate abſolvit ac reparavit.

Etiam Sanctus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcha Ignatius adversùm intruſi Photii & Imperatoris Michaelis tertii in ſe violentias, non ad generale Concilium appellavit, ſed ad ſolum Pontificem Nicolaum primum. Appellationis libellus exſtat in tertia actione octavi Concilii, lucidè adfirmans perpetuum & commune omnium iniqua paſſorum Epiſcoporum datum à Chriſto Domino aſylum eſſe Sanctum Petrum Apoſtolum, ac ipſius in Romana Cathedra Succeſſores. Et hujus appellationis ineluctabilem virtutem Bardæ Cæſari fuiſſe terribili ſomnio divinitùs demonſtratam ſcribit in laudati Ignatii vita Nicetas Paphlago. Et Ignatium non octava Synodus, ſed ſolus reparavit Nicolaus Pontifex. Quin & Ignatium & cunctos ejus adverſarios Romam evocavit ad ſuum Apoſtolicum tribunal, adfirmans ſe agere ad ſui Anteceſſoris pro Magno Athanaſio exemplum, & juxta avitum morem & Canonem, quos in

Eccle-

L. 2. c. 4 Eccleſiaſtica Hiſtoria laudat Theodoretus. Latè hæc habes in ejus litteris ad Auguſtum Michaelem. Et omnia ejus Acta & Scripta confirmavit octavum Concilium, convocatum ad illa exſequenda potiùs, quàm retractanda. Quin & de Gregorio Asbeſta Archiepiſcopo Syracuſano, Eulampio apud Bithynos Apameenſi Epiſcopo, & Petro Sardenſium apud Lydos Metropolita, per laudatum Patriarcham Ignatium damnatis, ad Stephanum ſextum Pontificem ſcripſit Stylianus Mappa, in Euſrateſia Provincia Metropolita Neo-Cæſareenſis: *Gregorius, Eulampius, & Petrus Legatos ſuos cum litteris ad ſanctiſſimum Papam Romanum Leonem* quartum *miſerunt, illum ſibi, ac ſi eſſent læſi, ultorem petentes. Papa ergò datis ad Ignatium litteris voluit, ut Patriarcha ſuo nomine Legatum Romam deſtinaret, per quem de Schiſmaticorum cauſa cognoſceret. Nec diu moratus Patriarcha, Lazarum Monachum, & fidei confeſſione clarum, qui omnia, quæ ad Gregorium pertinebant, optimè noverat, cum litteris miſit, qui Papæ cauſam diligenter expoſuit.* Addit Sancti Ignatii de ipſis judicium fuiſſe firmatum à Leone, ideoque ipſo defuncto iſtos iterùm appellaſſe ad ſucceſſorem Benedictum tertium, petiiſſe ac impetraſſe ſuæ cauſæ retractationem, iterumque fuiſſe damnatos. Exſtat Epiſtola poſt octavum Synodum. Demonſtrat Romanas appellationes liberrimis pedibus tunc ambulaſſe apud Græcos, ipſaſque non ad generalia Concilia, ſed ſemper fuiſſe interjectas ad ſolum Romanum Epiſcopum. Et ſanè miſeranda ac turbida foret Eccleſiæ Hierarchia, ſi cujuſvis Epiſcopi Romana appellatio cogeret ad generale Concilium. Etiam Sanctum Nicephorum Patriarcham Conſtantinopolitanum, ab Imperatore Leone Armenio ejectum, appellaſſe ad Papam, ipſiuſque in proſequenda appellatione Legatum fuiſſe ſanctum, tunc adhuc Monachum, poſteà Patriarcham, Methodium adfirmat Georgius Cedrenus. Plurima ſunt exempla.

Etiam de ipſo ſchiſmatis auctore Photio, Romanam Sancti Ignatii appellationem fore tragicam metuente, ſcribit Nicetas Paphlago: *Legationem & ille Romam veterem deſtinat, & à Nicolao Pontifice Legatos petit, qui in ſpeciem quidem collapſam Eccleſiæ diſciplinam emendent, reverà autem ut Romanæ Eccleſiæ auctoritate Ignatii exauctorationem firmaret, teſtatioremque redderet.* Sancti Ignatii appellationem fruſtrare, & ſuam intruſionem purgare aut fucare ſtuduit apud Nicolaum Pontificem, ſciens in ipſum ſucceſſiſſe, & in ipſo reſidere poteſtatem, quam Petro dedit Dominus: *Confirma fratres tuos.* Quin & de eodem per Imperatorem Leonem Philoſophum ejecto ſcribit Auctor incognitus & Schiſmaticus de origine Hæreſis apud Latinos: *Sub Imperio Leonis ſapientis à ſolio Patriarchali Conſtantinopolitano motus eſt Dominus Photius Patriarcha, & Romam advolans, cum ad illa uſque tempora appellatio ad Papam ſpectaret, poſtulabat ut ope illius in ſedem reſtitueretur.* Et adfirmat fuiſſe reſtitutum. Scio ſchiſmaticum Græculum nugari: Ejectum enim Photium Leo Auguſtus firmè clauſit in Monaſterio. Et ipſum uſque ad mortem Romana Eccleſia conſtanter damnavit. Hinc interim lucet, quod etiam ſchiſmatici profiteantur Patriarcharum & quorumvis Epiſcoporum appellationes uſque tunc, non ad generale Concilium, ſed ad Domnum Apoſtolicum fuiſſe interjectas. Etenim etiam poſt Photii mortem à Patriarcha Nicolao Myſtico ob quartas nuptias excommunicatus idem Imperator Leo appellavit ad Papam, fuitque ab illo abſolutus. Et de Imperatore Michaele Palæologo, quem excommunicatum reparare pertinaciter recuſabat Patriarcha Arſenius, ſcribit Georgius Pachymeres: *Michael poſt hæc,* Lib 3. c. 19.
utique longa & multa querimoniarum lamenta, *declamata addebat, ſæpiùs iterans, quoniam Patriarcha palam contemneret Canones, dari lapſis pœnitentiam jubentes, tempus eſſe recurrendi ad Papam Romæ ſedentem, & ab eo ſuppliciter petendi ſalutare peccati remedium.* Lamenta ſua Princeps copioſa oratione exaggeravit apud omnes Imperii Epiſcopos, atque adjunxit: *Aliæ aliis in locis* L. 4. c. 1.
Eccleſiæ ſunt, eas adibo, ab eis pœnitentiam petam, & conſequar. Minatur ad Papam appellare, & per ſchiſma ſuſpenſas appellationes reducere, atque ita ſchiſmatici Arſenii duritiem conatus eſt emollire.

Papale admittendarum à toto orbe appellationum jus eſt adeò lucidum, ut in libris de Papæ primatu ſcribat Nilus Cabaſilas Archiepiſcopus Theſſalonicenſis: *Si quòd provocationem in rebus* Lib. 2.
Eccleſiaſticis habeat, idcirco Papam cenſes etiam Dominum, hanc cùm etiam Conſtantinopolitanus habeat, ſiat ergò eadem ratione aliæ Sedes Metropolitanæ ei ſubjectæ. Sed neque Conſtantinopolitanus eam ob cauſam uſurpat juriſdictionem in illas, neque Papa ob eam Prærogativam juſtè aliorum Patriarcharum Eccleſias turbare poteſt. Lege Canonem nonum quartæ univerſalis Synodi, ut videas Sedem etiam Conſtantinopolitanam provocationem habere. Idem decernit etiam decimus ſeptimus ejuſdem Synodi Canon. Vigeſimus verò octavus ejuſdem Synodi, & ſextæ trigeſimus ſextus, eiſdem Prærogativis dignatus utramque Sedem, manifeſtè etiam provocationem Conſtantinopolitanæ Sedi tribuit. Et quoad tempora & quoad loca univerſalis ad ſolum Papam appellandi mos eſt adeò lucidus, ut hic magnus & pertinax ſchiſmatis Doctor ipſum non præſumat devocare in dubium, ſed ſemetipſum præcipitare cogatur in ridiculum errorem. Univerſale admittendæ appellationis jus non ſoli Papæ, ſed etiam Conſtantinopolitano Epiſcopo competere adfirmat, atque ita ipſum non eſſe univerſalis Primatus characterem. Urget præſertim nonum ac decimum ſeptimum Chalcedonenſis Synodi Canones, qui damnatum à Metropolita Epiſcopum aut Clericum appellare mandant aut ad Primatem Diœceſeos, aut ad Sedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ. Exponit Macarius Metropolita Ancyranus: *Subſecutis temporibus in quinque Diœceſes univerſus terrarum orbis* C. 40.
diviſus, ſingulis quatuor thronis, utique Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, *necnon & Romano in ſortem datus eſt. Et ex his unuſquiſque traditam ſibi Diœceſim tamquam Dominus ex Imperio ſolus regebat. Ad hæc ſola Conſtantinopolitana*

*Sedes poſtmodò reliquarum quatuor Sedium appella-
tionem obtinuit, quemadmodum & Œcumenicus
Patriarcha illius Epiſcopus adclamatur.* Per Diœ-
ceſeos Primatem vult à dictis Canonibus intelligi
non unicum, ſed omnes Patriarchas, ad ipſo-
rum cunctis, ſeu ad ipſos ſpectantium Synodo-
rum judiciis poſſe provocari ad Conſtantinopoli-
tanum Epiſcopum, & hocce jus per iſtos Cano-
nes aut induci, aut ſtabiliti. Et hunc commen-
tarium Nilus ex parte probat.

Dico, *Ex parte*. Etenim plures Schiſmatici
Græci garriunt Papalia privilegia eſſe à dictis
Canonibus translata Conſtantinopolim, ideo-
que & cunctas Chriſtianitatis appellationes ad
ejus Epiſcopum migraſſe. Eo tempore Occiden-
tale Imperium dependebat ab Orientali, & Oriens
Occidenti dabat Imperatorem. Quinimmò jam
dudum Conſtantinus Imperii Sedem fixerat
Conſtantinopoli. Hinc laudata Synodus garri-
tur tranſtuliſſe, vel potiùs translata declaraſſe
Papalia item privilegia, ſeu univerſalem Chri-
ſtianitatis Epiſcopatum. Et reverà, ſi à cujuſcum-
que Patriarchalis Diœceſeos Provincialibus Sy-
nodis ac judiciis non niſi ad proprium Patriar-
cham, aut certè ad Conſtantinopolitanum Epi-
ſcopum provocari permittant ac jubeant iſti Ca-
nones, univerſalem Chriſtianitatis Præfecturam
omnino tranſtulerunt in hunc, ejus declarant
translatum. At verò Nilus eſt moderatior ac ſa-
pientior, Romanum & Conſtantinopolitanum
Epiſcopos adfirmat ſolummodò æquari, & utrum-
que appellari poſſe ab omni Eccleſia, nec exindè
hunc aut iſtum conſtitui aut declarari œcumeni-
cum totius mundi Epiſcopum. Quòd nempè ad-
mittendarum appellationum poteſtas non ſit cha-
racter Superiotitatis. Et hanc ſententiam in lit-
teris ad Carolum Calvum Fraocorum Regem
probare videtur, agens de Romana Rothaldi
Epiſt. 48. Sveſſionenſis Epiſcopi appellatione, Nicolaus
primus Pontifex: *Si adversùs Provinciæ Metropo-
litanum Epiſcopus vel Clericus habeat querelam,
juxta Chalcedonenſes Regulas jubetur, ut petat Pri-
matem Diœceſeos, aut Sedem Regiæ urbis Conſtanti-
nopolitanæ, & apud ipſam judicetur. Quod tamen
nulli dubium eſt multò magis apud Romuleam urbem,
quàm apud Conſtantinopolitanam eſſe penitùs ob-
ſervandum.* Eodem modo loquitur in litteris
ad omnes Galliæ Antiſtites. Per Diœceſeos
Epiſt. 41. Primatem videtur intelligere Papam. Palàm ſe
exponit in litteris ad Imperatorem Michaelem:
Cùm Chalcedonenſis Canon *dixiſſet, Petat Pri-
matem Diœceſeos, Præceptum poſuit, regulamque
conſtituit; cùm verò disjunctiva conjunctione addi-
diſſet, Aut Sedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ,
liquet profectò, quia hoc ſecundùm permiſſionem in-
dulſit. Quem autem Primatem Diœceſeos ſancta Sy-
nodus dixerit, præter Apoſtoli primi Vicarium, nul-
lus penitus intelligitur. Ipſe eſt enim Primas, qui
& primus habetur & ſummus. Ne verò moveat,
quia ſingulari numero, Diœceſeos, dictum eſt, ſcien-
dum eſt, quia tantumdem valet dixiſſe Primatem
Diœceſeos, quantùm ſi perhibuiſſet, Diœceſeon.*
Vult à totius mundi Provincialibus judiciis vel
ad Papam vel ad Conſtantinopolitanum Epiſco-
pum appellari poſſe, & hanc alternativam firma-
ri ab iſto Caoone. Et ita etiam Canonem expo-
ſuit Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus. Teſta-
tur hoc in famoſa adversùs ipſum Epiſtola Hinc-
marus Metropolita Remenſis, atque adjungit: C. 23.
*Lege Geſta Chalcedonenſis Synodi, & invenies hoc
ipſius nonum Capitulum, in cujus fine dicitur,* Pe-
tat Primatem Diœceſeos, aut Sedem Regiæ ur-
bis Conſtantinopolitanæ, & apud ipſam judice-
tur, *ab Apoſtolica Sede non fuiſſe receptum*. Nepo-
tis commentarium fatetur eſſe legitimum, fate-
tur totius mundi appellationes aut ad Romaoom,
aut ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum devol-
vi à Canone: Verùm adjungit Canonem non
eſſe legitimum, ideoque à Magno Papa Leone
rejectum & circumductum.

Reſpondeo hæc omnia eſſe à Canone alieniſſi-
ma. Etenim Canon per Diœceſeos Primatem
nullo modo intelligit Papam aut alios Patriar-
chas, ſed trium autocephalarum Diœceſeon Exar-
chos, & ipſis ſubditos Epiſcopos & Clericos vult
à ſuarum Provinciarum judiciis appellare vel ad
ipſos vel ad Regiæ civitatis Epiſcopum. A
Conſtantinopolitano Epiſcopo attentatam in
iſtas Diœceſes rapinam firmat, verùm cum mo-
deramine: Omnem iſtorum Primatum auctori-
tatem noluit plenè circumſcriptam, ſed dictam
alternativam voluit illis integram. Hunc eſſe
legitimum Canonis ſenſum oſtendi pluribus in
ejus Scholio. Et iſta etiam de cauſa ipſum Ma-
gnus Leo circumduxit. Iſtos Primates, quos
Nicæni Canones omninò firmarunt, exſtingui
aut penitùs ſupprimi noluit, nec ex ipſorum
ſpoliis erigi novum in Regia urbe Patriarchatum.
An Nicolaus Pontifex per Diœceſeos Primatem
conſtanter intellexerit ſolum Romanum Pon-
tificem, ideoque hìc de totius mundi appellatio-
nibus ſanciri crediderit, eſt alia quæſtio, nec
ſpectat ad hunc locum. Eum ceſpitare fece-
runt antiquorum Romanorum Antiſtitum apud
Iſidorum Mercatorem Epiſtolæ, in quibus ad
Theophilum Alexandriæ Patriarcham ſcribit
Victor Pontifex: *Si quis putaverit ſe à proprio Me-
tropolitano gravari, apud Patriarcham vel Prima-
tem Diœceſeos, aut apud univerſalis Apoſtolicæ Ec-
cleſiæ judicetur Sedem.* Quod ipſum ibidem ſcribit
Pontifex Anicetus. Apocryphus iſtarum Epiſto-
larum conditor omninò reſpexit ad nonum Chal-
cedonenſem Canonem. Credidit ab ipſo ſanciri
de totius mundi appellationibus, ideoque in
Conſtantinopolitani Aotiſtitis locum intruſit
Romanum. Nicolaus Pontifex in Canonem ita
graſſari noluit: Solùm dixit & variè demonſtra-
vit adſcriptam illic Conſtantinopolitano Epiſco-
po auctoritatem longè potiori jure competere Ro-
mano. Et ſic patet Macarii Ancyrani pro tranſ-
lato Papatu deſumpta ex hoc Canone fundamen-
ta eſſe ſchiſmatica nugamenta.

Delirat & Nilus Cabaſilas. Quis enim un-
quam audivit ſuſcipiendæ appellationis auctori-
tatem non eſſe characterem Superioritatis? Aliud
una voce conſtanter clamant Leges, Canones,
omnium gentium conſenſus. Hinc quoties de
uniendis Eccleſiis tractatum eſt, Romana Ec-
cleſia primo ſemper loco poſtulavit ſuum Prima-
tum, deinde appellationes, utpotè primum
ejus

ejus characterem. Poſt Michaelis Cerularii
ſchiſma primus unionem tentaſſe videtur Impe-
rator Michael Ducas, cognomento Parapina-
cius: Verùm Acta latent aut perierunt. Ean-
dem apud Alexandrum tertium Pontificem ten-
tavit Imperator Manuel Comnenus, & de ejus
articulis Patriarcha Michael Anchialus ſcripſit
Dialogum, cujus hoc eſt compendium: *En
Dialogo ſanctiſſimi ac ſapientiſſimi Patriarchæ Con-
ſtantinopolitani, Domini Michaelis Anchiali, ad
Porphyrogenitum Imperatorem, Dominum Manue-
lem Comnenum, cum multi Antiſtites, qui Papæ
ſuberant, Conſtantinopolim pervenerunt, Eccle-
ſiarum unionem procurantes, nihil aliud à Græ-
cis expoſcentes, quam ceſſionem Primatus ipſi Pa-
pæ, appellationem, & illius commemorationem
fieri*. Ita habes apud Leonem Allatium in opere
L. 1. c. 12. de conſenſu Eccleſiæ Occidentalis & Orienta-
lis. Etiam de Imperatore Michaele Palæologo,
unionem petente ab Alexandro quarto, ſcribit
L. 1. c. 6. Georgius Phranzes: *Concordia tribus capitibus
circumſcripta ac definita eſt. Primum fuit, ut in
ſacris hymnodiis Papa cum quatuor Patriarchis no-
minaretur. Alterum, ut integram eſſet Romanum,
tamquam majus, tribunal appellare. Poſtremum,
ut Papæ in omnibus concederetur Principatus*. Eoſ-
dem articulos in Lugdunenſi Gregorii decimi,
duos dumtaxat poſteriores in Florentina Synodo
poſtulavit Eugenius quartus. Ita habes apud
Georgium Pachymerem, Nicephorum Grego-
ram, & Sylveſtrum Sguropulum. Quocircà
clarum eſt ſuſcipiendæ appellationis auctoritatem
eſſe propriiſſimum Superioritatis characterem,
ipſam ſemper reſediſſe etiam in ſolo Romano
Pontifice, & ipſos quoque ſchiſmaticos Græcos
ita crediddiſſe. Et quia non tantùm à Metropoli-
tis, Primatibus, Patriarchis, ac ipſorum Sy-
nodis, ſed inſuper à generalium Synodorum ju-
diciis provocari ſemper licuit ad Papam, etiam
manifeſtum eſt Papam iſtis cunctis eſſe ſuperio-
rem. Joannes Launojus nos compellit in lucidas
res tempus expendere.

C A N O N XIX.

Quòd Papa à nemine judicari debeat.

S C H O L I O N.

Wormatienſem, quæ noſtrum ſeptimum
Gregorium de variis calumnioſè confi-
ctis criminibus damnare & degradare attenta-
rat, Pſeudo-ſynodum imperit & circumſcribit
etiam hic Dictatus. Ipſum in manuſcripto Hi-
ſtoriarum memoriali elucidat, qui ſub Philippo
Pulchro Francorum Rege ſcripſit Pariſiis, Jo-
annes Victorinus: *Roma facta eſt diſſenſio magna,
his qui pro Imperatore erant dicentibus Hildebrandi
depoſitionem juſtam eſſe, quia reus erat Majeſtatis,
ob hoc quod contra Imperatorem ordinaverat alium,
rebellandique contra ipſum audaciam aſſumpſerat;
Aliis dicto Papæ faventibus, quod licet dictum cri-
A. 1081. men commiſiſſet, non tamen poterat de jure deponi,
niſi in Concilio generali*. Alii non niſi à generali,
alii etiam à ſolorum Germanorum Wormatienſi
Synodo dixerunt judicari potuiſſe ac degradari.
Priorem ſententiam non ſoli Germani tutati ſunt,
A. 1077. ſed etiam Itali Epiſcopi, ut videre poſſis apud
Lambertum Schafnaburgenſem. De Herimanno
Metenſi ac Adelberone Herbipolenſi Epiſcopis,
poſteriorem ſententiam in Wormatienſi Conven-
ticulo defendentibus, pergit idem Lambertus:
Adelbero & Herimannus Pontificis damnationi
*aliquamdiu reſtiterunt, incongruum valde & contra
Canonum Scita eſſe dicentes, ut Epiſcopus aliquis
abſens, abſque generali Concilio, ſine legitimis &
A. 1076. idoneis accuſatoribus & teſtibus, necdum probatis
criminibus quæ objicerentur, condemnaretur, ne-
dum Romanus Pontifex, adversùs quem nec Epiſco-
pi nec Archiepiſcopi cujuſquam recipienda ſit accuſa-
tio*. Pontificem à generali Synodo poſſe deponi
nequaquam admiſerunt, effrœnis iſtius Conven-
ticuli audaciam ſiſtere conati dumtaxat ſuaſerunt
ad minus eſſe opus auctoritate Synodi generalis.
Adversùs quæ omnia Gregorius à penitus nullo
id fieri poſſe edixit.

Othonem primum Imperatorem, & ab ipſo
indictam, quæ Joannem duodecimum extruſit,
Romanam Synodum laudat in libris de Clemen-
tino adversùs Urbanum ſextum ſchiſmate Theo-
doricus à Niem, & adjungit: *Utinam talis Impe-
rator ſurgeret temporibus noſtris, qui nunc caſſaret
ſcripturarum multitudinem in hoc labyrintho, quæ
adeò creverunt propter multitudinem ſcribentium
in hoc paſſu, quod vix eos centum cameli porta-
rent*. Nimium longa dicti ſchiſmatis calamitas, L.3.c.11.
& manifeſta utriuſque Pontificis colluſio exci-
tarunt multorum pro utraque parte ingenia. In-
valuit quæſtio de univerſalis Synodi ſuprà Papam
judiciali poteſtate, & utriuſque partis conten-
tioſis atque dentatis libris latinum orbem imple-
vit. Partem affirmantem plurimùm animavit
Conſtantienſis Synodus, definiens generalis Sy-
nodi poteſtatem eſſe immediatè à Deo, ipſique
ſubeſſe omnem Eccleſiæ gradum, etiam Papa-
lem. Eandem adeò adjuvit Pariſienſis Univerſi-
tatis Cancellarius Joannes Gerſon, ut magni hoc
ſæculo viri affirment illum fuiſſe primum iſtius
ſen-

ſententiæ auctorem. Quibuſdam tamen videntur falli: Videtur ſententia eſſe longè antiquior. Etenim Philippopolitana Euſebianæ factionis Pſeudo-ſynodus degradare attentavit Julium Pontificem: Aſſerebat ſe Œcumenicam, ideoque tantam ſibi arrogabat poteſtatem. Eodem fuco Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus in neſcio quo Nicæno conventiculo ſimile damnationis convitium latravit in Sanctum Leonem. Et de Africanis Epiſcopis, ob tria Chalcedonenſis Concilii Capitula cum Vigilio Pontifice decertantibus, ſcribit in Chronico Victor Epiſcopus Tonnonenſis: *Africani Antiſtites Vigilium Romanum Epiſcopum, damnatorem trium Capitulorum, Synodalitèr à Catholica communione, reſervato ei pœnitentiæ loco, recludant*. Honorium primum, licet defunctum, damnavit ſexta Synodus, ſeptimaque & octava confirmarunt. Et Francorum in Gallia ac Germania Epiſcopis, antiquorum Canonum violationem improperantibus, ideoque comminantibus excommunicationem ac degradationem, reſpondit Gregorius quartus: *Illud, quod minari vos cognoſcimus, periculum gradus, quis explicare poterit quantum ſit abſurdum, quantumque inconveniens & ſtultum, cum veſtra comminatio non ſit propter crimen, homicidium ſcillicet, ſacrilegium, vel aliquid hujuſmodi?* Et adversùs improperatum ſibi perjurium adjungit: *Perjuri pejeratum degradare non poſſunt*. Ob capitale crimen fatetur ſe ab integris Epiſcopis omninò poſſe degradari. Etiam Nicolaum primum Pontificem degradavit Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus. Et Paſchalem ſecundum ob Henrico quinto Imperatori redditas Antiſtitum inveſtituras degradandum cenſuit Jonnes Primas Eccleſiæ Lugdunenſis. Eandem pœnam Adriano ſecundo ob falsò illi impactam quorumdam Canonum violationem minatus eſt Hincmari Remenſis Epiſcopi ſtylo Rex Francorum Carolus Calvus. Nec ſolum Joannem duodecimum, ſed etiam Benedictum quintum degradari per Synodum curavit memoratus Imperator Otho. Et Philippo Auguſto Francorum Regi, ſuum cum Anſeberta conſummatum matrimonium ſolvi expoſtulanti, reſpondit Innocentius tertius tangi hic Articulum Chriſtianæ Fidei, atque adjun-

Lib. 3. Ep. 104. xit: *Si ſuper hoc abſque generali deliberatione Concilii determinare aliquid tentaremus, præter Divinam offenſam & mundanam infamiam, quam ex eo poſſemus incurrere, forſan ordinis & officii nobis periculum immineret, cum contra* Evangelicam *veritatis ſententiam noſtra non poſſit auctoritas diſpenſare*. Lucidè fatetur ſe à Synodo poſſe deponi. Philippi Pulchri Francorum Regis adversùs Bonifacium octavum Pontificem acer defenſor, ac in Prædicatorum Ordine inſignis Theologus, Joannes de Pariſiis eandem theſim in libro de Regia ac Papali poteſtate conſtanter defendit,

Cap. 23. & adjungit: *Contra Papam poteſt quatrapliciter eſſe diſcuſſio atque judicium. De ſtatu*, ſeu legitima electione, *de poteſtate, de poteſtatis abuſu, & perſonali defectu*. Quoad omnia quatuor docet Pontificem, quin & ipſam Apoſtolicam Sedem ſubeſſe Concilio, & poſſe judicari. Eandem ſententiam ferè ſequitur Venericus Vercellenſis Epiſcopus. Diſtinguit juriſdictionis & rationis judicium: Priori in fidei rebus, poſteriori in aliis cauſis aſſerit Pontificem ſubeſſe Synodis, ac poſſe exauctorari. Etiam in pœnitentiæ ſuæ Bulla Pius ſecundus Pontifex ſuum cum Cardinali Juliano Cæſarino Viennenſe colloquium laudans, hæc ſcribit: *Tuebamur antiquam ſententiam, ille novam defendebat; Excellentiam generalis Concilii extollebamus, ille Apoſtolicæ Sedis poteſtatem magnopere collaudabat*. Olim à ſe in Ænea Sylvio defenſam pro Baſileenſi Synodo ſententiam lucidè confitetur eſſe antiquam.

Reſpondeo varia Eccleſiæ tempora, variamque in ipſis diſciplinæ formam eſſe diſtinguenda. Epiſcopum atque Diaconum eſſe ſine crimine, id eſt, ſine quovis gravi peccato, mandat Canon Apoſtolicus: Et per plura ſæcula fuit is rigidiſſimè cuſtoditus. Quiſquis quovis crimine acceptum baptiſmum violaſſet, fiebat irreparabiliter atque perpetuò irregularis, quiſquis fœdaſſet ſacrum Ordinem, ipſo facto erat citra reſtitutionis ſpem abjectus ad Laicos, ac degradatus. Obligabatur occultum etiam crimen propalare, & ordinis ſui executionem ad ſui Epiſcopi vel Synodi manus deponere. Qui Canon omninò adſtrinxit etiam Pontificem Romanum. Ipſum namque non ſolis Apoſtolicis, aut generalium Synodorum, ſed etiam ſuis adſtringi Canonibus, nemo olim dubitavit: Quivis enim legiſlator ligatur ſua lege. Hinc ut Sanctum Cornelium Pontificem non ſolum perperam ac irritè electum, ſed etiam omni priori gradu exutum evinceret factio Novatianenſis, garrivit illum Trophymi Thurificati Epiſcopi communione fuiſſe pollutum. Erat firmum argumentum, ideoque ejus non conſequentiam, ſed calumnioſum antecedens evertit in litteris ad Antonianum Epiſcopum Sanctus Cyprianus. Eodem fine Sanctum Marcellinum ac Sanctum Melchiadem, Romanos Pontifices, de thurificationis aut traditionis crimine, aut certè de iſtiuſmodi criminoſorum communione calumniati ſunt Donatiſtæ. Ex lapſu iſto dixerunt Romæ non ampliùs eſſe legitimum Pontificem, ideoque ſuis iſtic Montenſibus alium ex Africa ſubmiſerunt. Ex eodem Canone in Apocryphis Sinueſſanæ Synodi Actis laudatus Marcellinus lapſum ſuum publicè confitetur, ac deponit Papatum. Vera Synodus in tanto crimine tunc non diſpenſaſſet. Et adversùs Liberium Pontificem, ad Arianis quibuſdam Epiſcopis communicandum, & Syrmienſis fidei Decreta profitenda ſeductum, exclamavit in publicatis nuper fragmentis Sanctus Hilarius Epiſcopus Pictavienſis: *Anathema tibi à me dictum, Liberi, & Sociis tuis. Iterum tibi anathema, & tertiò, prævaricator Liberi*. Eum habuit pro degradato, immò pro lapſo atque ejecto extra omnem communionem Chriſtianitatis. Et ipſum inter & Collegas patenter non diſtinguit: Quòd nempè Canon Romanum Pontificem cum aliis Epiſcopis æqualiter obligaret. Nequaquam Arianus, ſed Ariana dumtaxat communione pollutus fuit Liberius, ideoque per factam cunctis apud Ariminum lapſis Epiſcopis novam clementiam reparari meruit, alioquin numquam reparandus.

Et ex

Et ex hoc Canone adverſùs Julium, Sanctum Leonem, Vigilium, atque Honorium Pontifices factio Philippopolitana, Dioſcorus, Africani Epiſcopi, & ſexta Synodus proceſſerunt, aut crediderunt ſe procedere. Hoc item modo in ſe perjurii vel homicidii reum potuiſſe procedi, ſuprà confeſſus fuit Gregorius quartus. In Pontificem, qui ſe ipſum non degradarat, nullus umquam potuit judicialem dare ſententiam, generalis tamen Synodus ſemper potuit incurſam à Canone pœnam declarare. Hoc enim non eſt aliud, quam extruſio degradati.

Dico, *Generalis Synodus*: Ea namque declaratio, licet non ſit actus juriſdictionis, fieri tamen debet à legitima poteſtate, qualis reſpectu Pontificis eſt ſola generalis Synodus. Et hinc Philippopolitanam factionem, & Nicænum Dioſcori Conventiculum, non ſolum quòd viros innoxios, ſed præſertim quòd totius Dominicæ vineæ Præſides degradare, aut degradatos declarare attentaſſent, damnarunt Sardicenſis Synodus & Chalcedonenſis. Eadem de cauſa Sanctos Pontifices Sylveſtrum & Damaſum de neſcio quibus gravibus criminibus calumniatores non ad Patriarchalem Synodum, ſed ad publica Conſtantini & Gratiani Tribunalia detulerunt. Norant iſti Synodo nec declaratricem aut executricem in ſuos Pontifices competere poteſtatem. Verùm ad generalem Synodum fatigari Epiſcopos & Laico judicio ſubdi detrectantes laudati Pontifices, *ſeverioribus ſe ipſi dedere judiciis Sacerdotum*. Patriarchali ſuæ Synodo ſe ſponte ſubmiſerunt. Ita in Theodoſiani Codicis apud Jacobum Sirmondum Appendice ſcribit ad Imperatorem Gratianum poſterior Romana Synodus. Eadem de cauſa accuſatos apud Theodoricum Italiæ Regem Symmachus Pontifex ſuæ ſe Synodo dedit examinandum. Hinc item ab Epiſcopi, Metropolitæ, Patriarchæ, atque etiam Romani Pontificis, de incurſa ob crimen degradatione famoſi, communione quidem ſe ſecernebat olim populus aut Clerus, nemo tamen ſub-
Can. 10. ditus poterat ipſos è throno deturbare. Quinimmò ut ante legitimæ Synodi declaratoriam ſententiam nullus omninò adverſùs ſuum Patriarcham attentet iſtam ſecretionem, ex cauſis ſanxit octava Synodus. Et adjungit de Romano Pontifice: *Si Synodus univerſalis fuerit congregata,*
Cap. 21. *& facta fuerit etiam de ſancta Romanorum Eccleſia quævis ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter & cum convenienti reverentia de propoſita quæſtione ſciſcitari, & ſolutionem accipere.* Quemvis Romani Epiſcopi lapſum non niſi à generali Synodo permittit duci in examen. Et hinc de animæ per hæreſim morte non penitus rectè ſcripſit ad Paſchalem ſecundum Pontificem Goffre-
Lib. 1. Epiſt. 7. dus Abbas Vindocinenſis: *Hujus mortis auctorem vel noviſſimum Eccleſiæ membrum credere, etiamſi Paſtor videatur, errare eſt. Huic errori quicumque inhæſerit, merebitur ab ipſa vitæ radice præſcindi. Tolerandus quidem eſt Paſtor, ut Canones dicunt, pro reprobis moribus, ſi verò exorbitaverit à fide, jam non eſt Paſtor, ſed adverſarius, à quolibet peccatore, tantùm Catholico, deteſtandus. Licet enim, ſecundùm ſanctorum Decreta Romanorum Pontificum, etiam meretrici communem Eccleſiæ fidem defendere.* Niſi Romani Epiſcopi hæreſis ſit toti mundo manifeſta, iſta Regula non habet locum.

Antiqua interim, quæ Epiſcopos ob varia crimina dejecit ad Laicos, ſeu ipſo facto degradavit, diſciplina jam pridem laxata eſt, & ad ſolam ferè hæreſim contracta. Hinc legitimè promotus Pontifex ob ſolum iſtum lapſum jam pridem poſſit extrudi. Quod ipſum & illi, quicumque jam à pluribus ſæculis Pontifices degradare tentarunt, ſunt palàm profeſſi: Hæreſim ſemper poſuerunt ſui Attentati & conatus fundamentum. Etenim Nicolaum primum, antequam degradaret, de varia hæreſi accuſavit etiam præſumptor Photius. Et inter crimina, ob quæ Joannem duodecimum extruſit Romana Synodus, fuerunt & hi articuli: *Quòd Diaboli in honorem vinum bibiſſet. Quòd in ludo aleæ, Jovis, Veneris, cæterorumque Dæmonum auxilium popoſciſſet.* Et Gregorio ſeptimo non ſolummodò Necromantiam, & alia adverſùs fidem horrenda facinora, ſed etiam Berengarianam hæreſim, ac doloſum ejus patrocinium impegit Synodus Wormatienſis. Ita habes in criminatorio libello Cardinalis Bennonis, ac in Chronico Abbatis Uſpergenſis. Et ut Paſchalem ſecundum degradandum perſuaderet, Laicam Antiſtitum inveſtituram eſſe hæreſim docuit Joannes Archiepiſcopus Lugdunenſis: Quam opinionem falſam credens Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus conſtanter etiam docuit de iſta degradatione ne vel cogitandum. Ex ſola item hæreſi ſe degradari poſſe, ſupra ad Philippum Auguſtum ſcripſit Innocentius tertius. Etiam in Bonifacium octavum, Joannem vigeſimum ſecundum, ac Eugenium quartum, quos aut degradare attentarunt aut poſtularunt degradandos, variam hæreſim objecerunt Philippus Pulcher Francorum Rex, Ludovicus quartus Imperator, & Synodus Baſileenſis. Dixi, *Legitimè promotus Pontifex*: Quòd enim manifeſta intruſio, dubiaque item & ſchiſmatica electio judicari poſſint ab Eccleſia, ſuo loco exponetur.

De judiciali ſententia agit præſens Dictatus, ipſumque confirmant quæ adverſùm Euſebianæ in Philippopolitano Conventu factionis, Dioſcori Patriarchæ Alexandrini, & Photii Conſtantinopolitani audaciam, & de ſextæ Synodi in Honorium Decreto dixi ſuis locis. Se in judicium vocari non poſſe, nec ſolam ſuam perſonam, ſed nec ſuum judicium poſſe à quoquam judicari, uti rem toti orbi manifeſtam, conſtanter in litteris ad Fauſtum Magiſtrum, & ad Dardaniæ Epiſcopos affirmat Sanctus Gelaſius. Nempè lapſum ſe in crimen, cui Canon ipſo facto non infligit degradationem. De ejuſmodi lapſu accuſatus poſteà fuit etiam Symmachus Pontifex, ideoque in Apologetico ejus libello ſcribit Ennodius tunc Diaconus Ticinenſis: *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluit homines terminare, ſed ſedis Romanæ Præſules ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit Beati Petri Apoſtoli Succeſſores Cœlo tantùm debere innocentiam, & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam.*

Inſigniter id & amplè confirmat. Confirmat & Sanctus Avitus Archiepiſcopus Viennenſis. Et hinc judicialis in laudatum Pontificem ſententiæ attentatores quinta ejus Romana Synodus damnavit.

Quid opus multis? Dictatum hunc lucidè firmavit & in Canonem redegit Synodus octava. Primò ſancit, ut nulla laica Poteſtas ullum Patriarcham ſede ſua extrudat, aut quovis modo inhonoret, ſed omnem illis reverentiam impendat, Romano præſertim, itemque Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, ac Hieroſolymitano. Agit in defunctum Michaelem Auguſtum, à quo pulſus atque ejectus
Cap. 21. fuerat Sanctus Ignatius Conſtantinopolitanus, necnon in Ludovicum ſecundum, eadem meditatum de Sancto Pontifice Nicolao. Deinde in Photium, fœdiſſimos in laudatum Pontificem libellos tamquam generalem Synodum ſpargere auſum, pergit Canon, ſimilemque audaciam rigidiſſimè damnat, ac tandem de vera generali Synodo concludit: *Si Synodus univerſalis fuerit congeegata, & facta fuerit etiam de ſancta Romanorum Eccleſia quævis ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter & cum convenienti eeverentia de peopoſita quæſtione ſciſcitari, & ſolutionem accipere, aut proficere aut profectum facere, non tamen audactee ſententiam dicere contra Summos ſenioris Romæ Pontifices*. Voces, *Ambiguitas*, *Controverſia*, *Sententiam dicere*, palàm oſtendunt agi de criminibus, quibus ipſo facto non eſt adnexa pœna degradationis. Voces, *Audacter ſententiam dicere*, ſunt deſumptæ ex Sancti Bonifacii primi ad Ruſum Theſſalonicenſem, ac alios Illyrici Epiſcopos litteris, exſtantibus apud
Epiſt. 10. illuſtriſſimum Lucam Holſtenium: *Nemo umquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit, niſi qui de ſe voluit judicari*. Criminalem de Romano Pontifice quæſtionem laudatus Canon permittit examinari, reumque Pontificem cum reverentia poſtulari ad ſolutionem ac ſatisfactionem, verùm rigidiſſimè damnat prorumpi in audaciam, qua judicetur Pontifex aut damnetur.

Eandem veritatem tradit, de Benedicto quinto dubiæ electionis Pontifice, ad Othonis primi Imperatoris juſſum degradato, agens Ditmarus Epiſcopos Merſeburgenſis: *Imperator valentio-*
L. 2. *rem ſibi in Chriſto Dominum Apoſtolicum, nomine Benedictum, quem nullus abſque Deo judicare potuit, injuſtè, ut ſpero, accuſatum deponi conſenſit, & quod utinam numquam feciſſet, exilio apud Hammaburgh relegari præcepit*. Et Joanni Lugdunenſium Primati, evocanti ad Anſanam Synodum, & Paſchalem ſecundum iſtic degradare paranti, reſcripſit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Non videtur nobis utile conſilium ad illa*
Epiſt. 236. *Concilia convenire, in quibus non poſſumus eas perſonas, contra quas agitur, condemnare vel judicare, quia nec noſteo, nec ullius hominum probantur ſubjacere judicio*. Variè id confirmat, & concludit: *Hæc dicentes non inſtruimus Prudentiam veſtram, ſed excuſamus innocentiam noſtram, quia principales Eccleſiæ claves nolumus poteſtate ſua privare, quæcumque perſona Petri vices habeat, niſi manifeſtè ab Evangelica veritate decedat*. Non ſolùm à Gallicana Synodo, ſed à nullo hominum, id eſt, nec à generali Concilio affirmat Papam poſſe judicari. Ipſum, licet Apoſtolicam Cathedram Phariſaicis moribus, dummodò non falſo dogmate, maculet, affirmat tolerandum, Divino reſervandum judicio, & ab hominibus non damnandum. Nec ipſe ſolus hæc ſcripſit, ſed ejus etiam Metropolita Daimbertus, omniſque Provincia Senonenſis. Et hunc ſemper fuiſſe perpetuum Gallicanæ Eccleſiæ ſenſum profitetur ac variè demonſtrat in opere de Sacer- Lib. 1. cap. 11.
dotii ac Imperii concordia illuſtriſſimus Dominus Petrus de Marca. Et hinc Rex Carolus ſeptimus, cuncta Baſileenſis Synodi Decreta admittens, Eugenii quarti degradationem ac Felicis quinti intruſionem admittere numquam voluit: In Eugenii communione ac obedientia conſtans permanſit.

Verùm jampridem ceſſare hanc omnem quæſtionem audivimus ſuprà à Nicolao Cardinale Cuſano. Peccata enim noſtra per Schiſma aut Paganiſmum exſtinxerunt quatuor Patriarchatus, & præter ipſorum paucas reliquias manſit nobis ſolus Romanus. Ita Œcnmenica Eccleſiæ Synodus contracta eſt ad Patriarchalem, quam certum ac manifeſtum eſt pleno jure ſubeſſe Pontifici, ac non poſſe de ipſo judicare. Certè de Sylveſtro, Damaſo, ac Symmacho, niſi ſe ſponte ſubmiſiſſent, numquam judicare attentaſſet. Similiter ſe ſubmittenti Leoni tertio acclamavit omnis iſta Synodus: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Dei Eccleſiarum, judicare non audemus. Nam ab ipſa nos omnes & Vicario ejus judicamur, ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodum & antiquitùs mos fuit*. Quòd iſta in Synodo ſupremam atque irrefragabilem auctoritatem ſemper habuerit Pontifex, ſupra audivimus à laudato Cardinale Cuſano, & ſuo loco eſt abundè oſtenſum. Et hinc Baſileenſis, Eugenium degradare auſa, & totam Eccleſiam à ſe repræſentari jactitans, Synodus graviter exceſſit. Nullus enim illi adſuit Orientalis Patriarcha, nullus ipſorum Legatus. Et plurimi defuerunt Latini Epiſcopi. Egregiè id intellexit, qui Caroli ſeptimi Francorum Regis, Eugenii degradationem damnantis, litteras ſcripſit ad dictam Synodum: *Apud viros graves dubitatur, num Eugenii depoſitio, & ſubſequens electio ſunt ritè, juſtè, Canonicè, & legitimè celebratæ, & an congregatio Baſileenſis tunc ſufficienter repræſentaverit Eccleſiam univerſalem ad tam arduos actus exſequendos. Ideò Rex, quia non eſt ſufficienter informatus ſuper prædictis, perſeverat & manet in obedientia Eugenii, in qua nunc ſtat*. Poſt Græcorum Apoſtaſiam factas è ſolis Romani Patriarchatus Epiſcopis Synodus non nego eſſe per omnia Œcumenicas, addo tamen idcircò Pontificem avito in ipſas Primatu non excidiſſe. Proindè quouſque perſeveraverit iſta miſeria, nullam ad judicandum Pontificem eſſe in mundo poteſtatem, ipſi etiam Apoſtolicæ Sedis Adverſarii coguntur fateri. Et hinc cunctus da iſta quæſtione ſcriptos libros Theodoricus à Niem rectè ſuaſit exurendos. Ea item, quæ Pontificem

ob

ob ſolos diſciplinæ aut morum lapſus vult poſſe extrudi & judicari, ſententia omninò duxit originem à Joanne Gerſone: Anteà nullus vel primum credidit poſſibile niſi ob Hæreſim, aut certè ob crimen cui degradatio erat ipſo jure adnexa. Nec aliud in pœnitentiæ Bulla dixit Pius ſecundus: Errorem enim iſtum vocat antiquam ſententiam, non quod ipſam alii ante Gerſonem, ſed quod ante Papatum ipſe docuiſſet. Lucida ſunt verba, nec opus eſt Commentariis.

Exponitur noviſſimum cujuſdam Dogma.

HÆc omnia improbat & damnat Joannes Launojus. Conſtantiſſimè tuetur Commonitorium, quod pro Tridentinæ Synodi inſtructione ad Romæ degentem ſuum Secretarium Joannem Britonem miſit Carolus Cardinalis Lotharingius: *Ego negare non poſſim, quin Gallus ſim, & Pariſienſis Academiæ alumnus, in qua Romanum Pontificem ſubeſſe Concilio tenetur, & qui dicunt ibi contrarium, tamquam Hæretici notantur.* Conſtantienſem ac Baſileenſem extollit, Florentinam autem Synodum indignè deprimit, ac proſequitur: *Privilegia ſeu libertates Regni in hac veritate poſitæ ſunt univerſæ. Et eam ob cauſam diſputatio hujuſmodi ſi fiat, tota ad ſubverſionem audientium convertetur, Regnum ſeparabitur ac diſtrahetur: Quod erit commune ac ſummum illius exitium. Nam credere vel unum eſſe Antiſtitem, qui his conſentiat, inſanum eſſet.* Loquitur ex articulis, quos olim ad Baſileenſis Synodi poſtulationem probarunt quædam generalium ſtudiorum univerſitates, & quorum hic fuit primus: *Véritas eſt Catholicæ Fidei, ſacrum generale Concilium ſuprà Papam poteſtatem habere.* Et Eugenium quartum, quòd prætenſis fidei veritatibus conſtanter obſiſteret, tamquam Hæreticum dicta Synodus degradavit. Exiſtimabat ſic definitum à Concilio Conſtantienſi. Iſtud Commonitorium laudat in variis Epiſtolis Joannes Launojus, & exclamat in Epiſtola ad Antonium Taurum: *Romanam & melioris ævi conſtantiam.*

Nempè dolet Lotharingam iſtam fidem jam flacceſcere in Gallia, & damnatam ab ipſa Hæreſim prævalere. Etenim in opere de Sacerdotii ac Imperii concordia longè aliter credit illuſtriſſimus Pariſienſium Archiepiſcopus Petrus de Marca: *Solet à pleriſque Pragmaticis hoc ferè præcipuum conſtitui libertatis Gallicanæ Theorema, Concilium Œcumenicum ſuperius eſſe Summo Pontifice.* Eruditè hoc refutat, ejuſque prolixiorem diſcurſum Stephanus Baluzius redegit in hoc compendium: *Confutatur communis opinio, quæ docet præcipuam libertatum Regulam hanc eſſe, ut Concilium Œcumenicum ſuperius Romano Pontifice dicatur. Quamvis hæc ſit Scholæ Gallicanæ ſententia, non eſt una ex libertatibus Gallicanis.* Invenimus unum Antiſtitem, qui Cardinali Lotharingo non conſentit. Et quis tantum Epiſcopum vel cogitet de Hæreſi accuſare? Et quidem Gallicani Pragmatici ſolum generale Concilium Romano ſuperponunt Epiſcopo, at verò Joannes Launojus eandem Præfecturam impertit etiam Capuanæ Synodo, de qua ſcribit in Epiſtola ad Ludovicum Mareſium: *Syricius Pontifex Capuenſi Synodo, quæ non habetur Œcumenica, ſe ſubjectum eſſe recipit.* Labitur utroque pede. Nam quod univerſalis fuerit iſta Synodus, lucidè ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham ſcribit Sanctus Ambroſius. Epiſt. 9. Et quòd ipſi ſe ſubjectum admiſerit Syricius, nulla littera ſuadet in ejus Epiſtola ad Anyſium Epiſcopum Theſſalonicenſem.

Ex eodem principio perſuadet ſibi Joannes Launojus Romanum Epiſcopum à generali Concilio poſſe etiam deponi. Verùm illi iterùm adverſatur laudatus Pariſienſium Archiepiſcopus, cujus inſignem doctrinam Stephanus Baluzius redegit in hæc compendia: *Perſona Pontificis à nemine judicatur, ex Synodo Romana* Lib. 1. cap. 11. *ſub Symmacho, & ex Ennodio. Eadem Eccleſiæ Gallicanæ ſententia. Romanum Pontificem à nemine judicandum profeſſus eſt Carolus Magnus, & cæteri Galli in Synodo Romana.* Gaudeat Magnus Carolus Joannem Launojum à Divina providentia ſervatum in noſtra tempora. Etenim ab ipſo fuiſſet damnatus de Hæreſi, aut certè ad Curiales Theologos proſcriptus. Addit laudatus Archiepiſcopus: *Sanè in cauſa Hæreſeos publicè profeſſæ & Schiſmatis, quin de Romano Pontifice fieri poſſit judicium, nullus umquam Scriptor dubitavit. Quamvis ſententiam malint declaratoriam dici, quàm condemnatoriam.* Nobiſcum per omnia conſentit, nec credit ſe Hæreticum, aut Romanæ Curiæ adulatorem.

Hanc vetuſtam Regulam, *Prima ſedes à nemine judicatur*, ad Apocrypha figmenta proſcribit in Epiſtola ad Claudium Santeulium Joannes Launojus, fictam occaſione Sancti Sylveſtri, qui calumniam paſſus coram Conſtantino Magno Imperatore ſe purgavit. Reſpondeo & Sinueſſanam adversùs Sanctum Marcellinum, & Romanam Sancti Sylveſtri Synodos, à quibus laudatur iſta Regula, eſſe fictas & ſpurias, attamen non carere fundamento. Etenim ipſarum confictor fuit omninò Catholicus, & vixit octavo ſæculo, ideoque juxta communem ſui temporis ſententiam eſt locutus. Et Regulæ ſubſtantia eſt longè antiquior. Etenim de Sancto Petro Apoſtolo ac ejus Succeſſore Romano Epiſcopo ſcripſit olim Sanctus Bonifacius primus: Epiſt. 9. *Nicæna Synodus aliquid ſuper eum non eſt auſa conſtituere, cum videret nihil ſuprà meritum ſuum poſſe conferri. Omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* Quod quid eſt aliud, quàm primæ ſedis Epiſcopum à generali Synodo non poſſe judicari? Nicænum paucorum Epiſcoporum Conventiculum, in quo Sanctum Leonem Pontificem damnavit, Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha prætendebat eſſe generalem Synodum: Ad Epheſini latrocinii retractanda Acta indictam Nicææ Synodum prætendebat à laudato Pontifice non potuiſſe transferri Chalcedonem, ideoque omnem Synodi auctoritatem eſſe ad paucos Nicææ perſeverantes Epiſcopos devolutam. Hinc ſe iterum intruſit in Præſidem, & ſententiam, quam Epheſi

in Sanctum Flavianum dederat, hic extendit in ejus fautorem ac defenſorem Sanctum Leonem. Hinc ipſum degradavit Chalcedonenſis Synodus, & cauſam expreſſit in relatione ad laudatum Pontificem: *Dioſcorus poſt hæc inſuper & contra ipſum, cui vineæ cuſtodia à Salvatore commiſſa eſt, extendit inſaniam, id eſt, contra tuam quoque Apoſtolicam Sanctitatem, & excommunicationem meditatus eſt contra te, qui corpus Eccleſiæ unire feſtinas*. Et in relatione ad Valentinianum ac Martianum Imperatores: *Dioſcorus ſuper alias ſuas nequitias & adversùs ipſam Apoſtolicam Sedem latravit, & excommunicationis litteras adversùs ſanctiſſimum ac beatiſſimum Papam Leonem facere conatus eſt*. Ipſum non damnavit quod ſine legitima cauſa, ſed quod in ipſam Apoſtolicam Sedem, ac ipſum totius vineæ Præfectum latrare, & excommunicationem meditari præſumpſiſſet. Et quidem in illum vineæ Præfectum, *qui Eccleſiæ corpus unire feſtinabat*. Hoc eſt, qui ad abrumpendas varias moras Synodum Nicæa tranſtulerat Chalcedonem. Damnavit Dioſcorum, quod tractaſſet primum Leonem, ſicut quartum Eugenium poſteà tractavit Synodus Baſileenſis. Voces, *Contra ipſum*, *Adversùs ipſam*, *Latravit*, *Meditatus eſt*, *Conatus eſt*, altiſſimè clamant primam cum ſuo Epiſcopo Sedem à nemine judicari poſſe: Ejuſmodi judicium non poſſe effici, ſed dumtaxat cogitari, & eſſe ſimile rabidi canis latratui adversùs lunam.

Ejuſdem mentis fuit Romana Adriani ſecundi adversùs Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ invaſorem Photium Synodus. Photii in Sanctum Patriarcham Ignatium facinora adducit in prima allocutione Pontifex, & de ejus imaginaria ac maledica in Sanctum Nicolaum Pontificem Synodo pergit: *Poſt hæc poſuit in cælum os ſuum, & lingua ejus tranſiit ſuper terram, dum videlicet contra Divinam ordinationem, cælitus in Beati Petri Apoſtolorum Principis Primatu diſpoſitam, & præcipuam ac ſummam dignitatem ac poteſtatem, linguam ſuam more ſerpentis exacuit, vitam ſcilicet Deceſſoris mei Papæ Nicolai laceſſere nullo modo metuens, &c.* Non dumtaxat quod Sanctum Pontificem calumniis denigrare, ſed præſertim quòd primæ Sedi Epiſcopum contra datum illi à Divino jure privilegium damnare præſumpſiſſet. Hinc adjungit Adrianus Pontifex: *Ego pro lege Dei, pro paternis conſervandis Canonibus, pro veneratione Apoſtolorum, pro privilegiis defendendis Sedis ipſorum, proque ſanctæ mentionis Deceſſoris mei Papæ Nicolai prædicanda memoria, & ſequentibus actibus, atque celebrandis definitionibus, non ſolùm varia incommoda perpeti, verùm etiam more Sanctorum Prædeceſſorum meorum Pontificum, in promptu habeo, ſi neceſſe ſit, mortis ſubire diſcrimen.* Primò pro lege Dei & Divinis Cathedræ privilegiis, deindè pro memoria innocentis Nicolai.
L. 7. Epiſt. 1. Loquitur ex Magni Gregorii Epiſtola ad Sabinianum Diaconum, ſuum in Regia civitate Apocriſarium: *Ante paratior ſum mori, quàm Beati Petri Apoſtoli Eccleſiam in meis diebus degenerare*. Pergit in tertia allocutione: *Intolerabilis eſt iſta præſumptio, & hanc aures præcordiorum ſuſtinere non poſſunt. Quis unquam veſtrum tale quid audivit, aut quis hujuſmodi temeritatis immenſitatem ſaltem lectione invenit? Siquidem Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicaſſe legimus, de eo verò quemquam judicaſſe non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolam licitum eſt minoribus Majorum ſuorum motibus reſiſtendi, vel pravos ſenſus liberè reſpuendi. Quamvis & ibi nec Patriarcharum nec cæterorum Antiſtitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit proferendi ſententiam, niſi ejuſdem primæ Sedis præceſſiſſet auctoritas*. Imaginaria Photii Synodus erat generaliſſima: Et tamen nec à tali Romanum Pontificem judicari potuiſſe Adrianus conſtanter adfirmat. Addit Honorium, licet defunctum, & in cauſa hæreſis, etiam à ſexta Synodo ſine ſpeciali Sancti Agathonis indulto non potuiſſe damnari. Quia nempè primæ Sedis Epiſcopus à nemine judicatur. Et generaliſſima etiam Synodus nihil tractare poteſt niſi ad mandatum & relationem Epiſcopi Romani. Quæ omnia Adrianus confirmat auctoritate Epheſinæ Synodi. Lacerata hæc fuit in duas partes. Joannes Antiochenus Sanctum Cyrillum Alexandrinum Patriarcham arguit violati Canonis, cenſuit excidiſſe jure præſidendi, omnem auctoritatem Synodi ad ſe devolutam, atque ita ipſum degradavit. Quo in facinore cum nova Cæleſtini Pontificis legatione omnis Synodus, licet jactatas in innoxium Cyrillum calumnias, præſertim tamen damnavit uſurpatam à Joanne poteſtatem: Quòd tertiæ Sedis Epiſcopus contra ſecundæ Sedis Epiſcopum inſurrexiſſet. Hinc rectè Adrianus infert primæ Sedis Epiſcopum à nullo judicandum.

Quæ omnia probavit laudata Romana Synodus, aſſeverans Photii temeritatem eſſe extrema damnatione digniſſimam, non quia innocentem Nicolaum Papam calumniatus, ſed quia eſſet prævaricatus Evangelicum atque Apoſtolicum Canonem: *Non eſt diſcipulus ſuprà Magiſtrum*. Lucidè ſupponit Romanum Epiſcopum eſſe Magiſtrum etiam generalium Synodorum, & has ipſi ſubjici tamquam diſcipulos. Et hunc eſſe fundamentalem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ ordinem. Et pergit: *Quarta magna & univerſalis Synodus adeò hanc temeritatem execrata eſt, ut Dioſcorum Alexandrinum ſine reſtitutione damnaverit. Præſumpſerat enim & ipſe contra primæ Sedis privilegium, contraque jam memoratam Regulam agens, cùm eſſet poſterior, ſe anteriori præferre, & ordinem ſibi à Deo decretum non recognoſcens, de Sedis præfatæ Pontifice, magno videlicet Papa Leone, temerè judicare, cùm videlicet nec perſonam Synodum convocandi habuerit, ut Apoſtolicæ Sedis Vicarii in eadem Synodo proteſtantur. Quippè qui ſecundùm præfatum Canonem, cùm eſſet poſterior, inconſulto anteriori agere aliquid præſumere non debuerit, quantò minus ſine ipſo generalem Synodum convocare, aut, quod deteſtabilius eſt, adversùs eumdem ſententiam quamlibet promulgare*. Quidam volunt reſpici Lucentii Eſculani Epiſcopi ac Apoſtolici Legati adversùs Dioſcorum in Chalcedonenſis Synodi ingreſſu interceſſionem: *Judicii*

dicit

dicit ſui neceſſe eſt Dioſcorum dare rationem. Quia cum judicandi perſonam non habuerit, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, numquam factum eſt. Verùm Epheſina illic Acta damnavit Lucentius, in quibus judicandi qnidem & præſidendi, non tamen convocandæ Synodi perſonam uſurpavit Dioſcorus: Et iſtic dumtaxat Sanctum Flavianum Conſtantinopolitanum, ac Euſebium Dorilæi Epiſcopum invaſit, nequaquam Sanctum Pontificem Leonem. Quapropter laudata Romana Synodus reſpicit & laudat hæc totius Apoſtolicæ Legationis verba in Synodali adversùs Dioſcorum ſententia: *Secundis exceſſibus*
Act. 3. *priorem iniquitatem valdè tranſcendit Dioſcorus. Præſumpſit enim & excommunicationem dictare adversùs ſanctiſſimum ac beatiſſimum Archiepiſcopum Magnæ Romæ Leonem.* Agunt verba in ejus Nicænum Conventiculum, de quo in ſuis Chalcedonenſi Concilio exhibitis adversùs Dioſcorum libellis ſcripſit Theodorus Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus: *Oſtendam quid ab eo in Nicæa Metropoli temerariè geſtum ſit.* Oſtendit quod illic cum decem ſuæ Diœceſeos Epiſcopis Conventiculum fecerit, & ad ſuo in Sanctum Leooem latratui ſubſcribendum invitos ac reclamantes coegerit. Quomodo celebrandæ Synodi locum à laudato Pontifice deſignari, & ante factam ab ipſo deſignationem ſacras Tractoriss concipere voluerit Imperator Martianus, omnes periti rerum Chalcedonenſium. Et Pontifex deſignaverat civitatem Nicænam. Verùm mutanda illa fuit ob rationes, & tunc denuò per Pontificem Synodus tranſlata eſt Chalcedonem. Dioſcoro id diſplicuit, ſolus ibi cum paucis Ægyptiis fecit Conventiculum, cenſuit Synodum non poſſe transferri, omne ejus jus ad ſe devolutum voluit, & tractavit Magnum Leonem, quomodo Eugenium quartum Synodus Baſileenſis. Iſti nefando Conventiculo imaginariam Photii Synodum comparant, ideoque & ipſum Dioſcoro in pœna comparandum cenſent Romani Patres: Non quòd in innoxium, ſed quòd in Pontificem contra Divina Apoſtolicæ Sedis privilegia uterque latraſſet. Et probant privilegium ex Sancti Bonifacii primi ad Ruſum Theſſalonicenſem ac alios Illyrici Epiſcopos litteris: *Apud Sanctum Petrum Apoſtolum Chriſtus noſter Sacerdotii ſummam locavit. In cujus contumeliam quiſquis inſurgit, habitator Cæleſtium non poterit eſſe regnorum. Tibi, inquit, dabo claves regni cœlorum. Nemo unquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licèt retractari, manus obvias audacter intulit, nemo in hoc rebellis exſtitit, niſi qui de ſe voluit judicari.* Integram Epiſtolam nuper publicavit Dominus Lucas Holſtenius. Et in ipſa vides laudatam ſuperius ſententiam, ex qua diſcimus quid ſit de Romano Epiſcopo audacter judicare. Romanæ huic Synodo aderat ad octavam Synodum deſtinata, & jam parata legatio, & ipſi Apoſtolicam circa dictam Photii audaciam inſtructiones rogatus Adrianus Pontifex hanc dedit: *Photium, qui licet ſit à Deceſſore meo, & à nobis pro criminibus ante patratis jure damnatus & anathematizatus, nunc tamen quia recentioribus exceſſibus priores iniquitates valdè tranſcendit, & ponens in cœlum os ſuum, adversùs veneranda Sedis Apoſtolicæ privilegia nova temeritate prorupit, dum ſcilicet ordinationi ſupernæ in Beati Petri Principatu diſpoſitæ reſiſtere minimè dubitavit, & in Cathedra non ſanitatis, ſed peſtilentiæ ſedens congregavit conventicula de ſanguinibus, cum ſcilicet ſibi faventium ſimpliciorum animas interfecit, & utpotè mendacii inventor, & fabricator perverſorum dogmatum, non niſi falſitatis præſtigias, & omnis mendacii figmenta, ſolito more congeſſit, atque tam contra Deceſſorem meum ſanctæ recordationis Papam Nicolaum, quàm etiam contra nos, ac per illum in Apoſtolicum culmen nec iniqua garrire fauce trepidavit, nec manus obvias, quod nemo unquam præſumpſit, audacter extendere formidavit, Apoſtolicæ auctoritatis cenſura iteratò damnamus, & pro his ſpecialiter Anathematis nexibus innodamus, hunc ſcilicet cum Dioſcoro, cujus in hoc imitator exſtitit, meritò ſociantes, & ſanctæ magnæ Chalcedonenſi Synodo in tam pernicioſo præſumptore puniendo per omnia concordantes.* Uti Dioſcorum, non ſolùm quòd in innoxium, ſed præſertim quòd in Pontificem latraſſet, damnavit Chalcedonenſis Synodus, & hos dixit ſecundos exceſſus, quibus omnem priorem iniquitatem ille tranſcendit; ita hæc Romana Synodus damnavit Photium, non ſolummodò quòd innoxium Nicolaum Pontificem tentaſſet maculare, ſed præſertim quòd os ſuum poſuiſſet in Cœlum, ſeu in Cæleſtia Sancti Petri privilegia, quòd in Apoſtolicum culmen garriviſſet iniqua, & quòd audacter intuliſſet manus obvias: Hoc eſt, quòd Dioſcorum imitatus, generalis Synodi prætextu Pontificem damnaſſet. Et ex hac inſtructione ſeu regula lucidè formatus eſt vigeſimus primus Canon octavæ Synodi. Quare Jacobi Almaini, quæ adversùs Cardinalem Cajetanum in Epiſtola ad Raymondum Formentinum prædicat Joannes Launojus, commenta ad rem non faciunt. Nequaquam enim judicandi Pontificis modum præſcribit, ſed ipſum nullo modo judicandum decidit Canon: Decidit à vera etiam generali Synodo non poſſe attentari, quod attentavit Photius in imaginaria. Decidit à vera etiam generali Synodo Romanum Epiſcopum, ſi deliquerit, cum reverentia admonendum, verùm nullo modo prorumpi poſſe in audaciam, qua damnetur. Quia nempè Divina ſunt iſtius Sedis privilegia, ideoque ejus Epiſcopus ab homine non judicatur. Eodem modo Canonem expo- L. 3. c. 11
ſuit Illuſtriſſimus Petrus de Marca, addens præſentem noſtri Gregorii Dictatum eſſe per omnia legitimum.

Hæc omnia eodem ſenſu intellexit etiam Anaſtaſius Bibliothecarius. Etenim in octavæ Synodi ad Adrianum ſecundum Pontificem præfatione mille Epiſcoporum confictam à Photio Synodum exponit, atque de veris, qui fabulæ adfuerant, Epiſcopis proſequitur: *Cuncti qui aderant, exceptis perpaucis, & his fautoribus impietatis, clamarunt non eſſe juſtum in ſummum & primum Pontificem, & præcipuè ab inferiori, quemodolibet ſententiam proferendi, cùm id nec Canon quiſquam admittat, nec aliqua Eccleſiæ conſuetu-*

do

do ſieri doceat. Etiam de Romana laudati Adriani Synodo pergit: *Synodo mox apud Beatum Petrum collecta, profanum codicem illum cremari cenſuiſti, & ita fieri apud Conſtantinopolim, ſi qua exemplaria ejus ibidem invenirentur, jure mandaſti, quod & factum eſt, & auctorem ejus pro tanta temeritate denuò damnans, hujus paria occultantes cenſura ſimili ſequeſtraſti. Miſſiſque cum auctoritate Apoſtolica Vicariis & Epiſtolis Decretalibus juſſiſti fieri Conſtantinopoli Synodum pro multis quidem neceſſitatibus Eccleſiæ, ſed pro his præcipuè, quæ huc uſque breviter adnotatæ ſunt: Quæque in hujus Synodi Geſtis inveniuntur, in qua ſcilicet Photius ob id etiam ſpecialiter condemnatur, quoniam depoſitionem vel anathema præſumpſit in ſanctæ memoriæ Papam Nicolaum nominare*. Adrianum laudat, non tam quòd Nicolai Pontificis perſonam, ſed præſertim quòd Apoſtolicam Sedem defenderit adversùs ſchiſmaticam atque hæreticam Photii audaciam, & Romana ſua pro Divinis ejus privilegiis Decreta curaverit per octavam Synodum firmari. Nam & ad Sanctum Patriarcham Ignatium de reparandis per Synodum ſchiſmaticis Photii ſectatoribus ſcripſit laudatus Pontifex: *Sanè hos, qui in nefando conciliabulo, quod in injuriam & derogationem Sedis Apoſtolicæ Conſtantinopoli factum eſt, voluntariè ſubſcripſiſſe probantur, cujuſcumque ſint ordinis vel profeſſionis, nulla venia dignos eſſe, niſi multa miſeratio ejuſdem, quam lædere auſi ſunt, Apoſtolicæ Sedis occurrat, evidentiſſima ratio docet, & multifaria Majorum ſanctio manifeſtè demonſtrat. Quin & univerſalis Chalcedone habita Synodus adeò hujuſmodi temeritatem deteſtata eſt, ut in ſententia, quam in Dioſcorum protulit, hoc maximè memorare videatur, cum de ipſo dicit:* Secundis exceſſibus priorem iniquitatem valdè tranſcendit. Præſumpſit enim & excommunicationem dictare adversùs ſanctiſſimum & beatiſſimum Archiepiſcopum magnæ Romæ Leonem. *Priorem autem iniquitatem, pravitatem atque dicit hæreticam. Undè nota, quòd Dioſcorus ſecundis exceſſibus, quos in excommunicatione Romani Papæ dictata patravit, etiam hæreſim Eutychianam valdè tranſcendiſſe refertur.* Et per Photium ficti, & per Dioſcorum coacti conciliabuli temeritatem adfirmat omni hæreſi majorem ac priorem, non quòd in innoxias perſonas, ſed quòd in Apoſtolicæ Sedis injuriam ac derogationem latrare contra evidentiſſimam rationem & multifariam Majorum ſanctionem præſumpſiſſent. Et ex hoc Reſcripto Theodorus Stauropolitanus Epiſcopus & Cariæ Metropolita paſſus fuit quod in tertiæ actionis marginali Scholio ſcribit laudatus Anaſtaſius: *Quamvis Theodorus poſt ſcriptum Romanum libellum, indulta culpa, quam contra Patriarcham Ignatium, ab illo recedendo, & contra ſubſcriptionem ſuam agendo commiſerat, per libellum pœnitentiæ receptus ſit, poſteà tamen deprehenſus, quòd in depoſitione ac anathemate Papæ Nicolai ſcripſerit, ab univerſa Synodo, ſola pro hac cauſa dejectus eſt, dumtaxat Beati Petri judicio reſervatus*. Quòd igitur Romanum Epiſcopum nec à ficta nec à vera generali Synodo judicari poſſe ſanxerit octavum Concilium, eſt meridiana luce manifeſtiùs. Sanxit ex regula, quam ad omnes Orientis Patriarchas atque Epiſcopos ſcripſit de hac ipſa quæſtione laudatus Pontifex Nicolaus: *Sedes Petri à nemine judicatur, niſi ab eo qui illi claves Regni dedit*. Exſtat Epiſtolæ compendium in Actis laudati Concilii, & eſt ab ipſo probatum.

Examinatur Romana Synodus Symmachi Pontificis.

QUæſtio eſt, An noſtra pro Romano Pontifice aſſertio rectè probetur ex Synodis Symmachi Pontificis, & ſcripta pro ipſis Apologia ad Ennodium tunc Diaconum, poſtea Epiſcopum Ticinenſem? Adfirmat laudatus Pariſienſis Archiepiſcopus. Item in laudata Romana Synodo Adrianus ſecundus. Verùm in litteris ad Claudium Sarteulium conſtanter negat Joannes Launojus. Synodorum iſtarum Regulam, quæ Romanos Epiſcopos adfirmat *minorum numquam ſubjacuiſſe judicio*, laudat atque pergit: *Certum eſt ante omnia, minores appellari non poſſe Antiſtites, quos & Symmachus & Symmachi Deceſſores appellant Collegas, Fratres, Comminiſtros, Conſacerdotes, & Coepiſcopos*. Veritati huic intelligendæ ait opus eſſe ſolis oculis, nullo commentario. Et infrà: *Ad Epiſcoporum Concilium illa non pertinent, ſed ad Romanos plures Clericos, ad Senatum & populum, qui ſe in Symmachi cauſa, ferventiori quam par fuit ſtudio interpoſuerunt*. In eundem ſenſum trahit auream, quàm ad Symmachum & Fauſtum Romanos Senatores ex totius Gallicanæ Eccleſiæ placito ſcripſit Sanctus Avitus Archiepiſcopus Viennenſis, Epiſtolam. Adfirmat ipſam in Regem Theodoricum, in Senatum ac populum, & in Romanum Clerum, nullo modo ſcribi in Synodum, atque adjungit: *Facilè apparet Gallicanos Antiſtites in ea fuiſſe ſententia, ut crederent Romanum Concilium potuiſſe de Symmacho judicare legitimè, ſi legitimè & de publicis flagitiis accuſatus fuiſſet*. Exiſtimat ab Avito, dum pro Symmacho ſcripſit, actam fuiſſe communem omnium Epiſcoporum cauſam, & Romano Epiſcopo nihil ſingulare adſcribi.

Verùm apologeticus Ennodii liber aliud lucidiſſimè docet: *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluerit per homines terminare, ſedis iſtius Præſulem ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit beati Petri Succeſſorem Cœlo tantùm debere innocentiam, & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam*. Et addit cauſam: *Sanctorum voce patet Pontificum dignitatem factam toto orbe venerabilem, dum illi, quidquid fidelium eſt, ubique ſubditur, dum totius corporis caput eſſe deſignatur*. Subdita enim membra nequeunt de præpoſito capite judicare. Et de iſto libro ſanxit quinta Symmachi Synodus: *Hic libellus integerrimè Synodaliter ab omnibus teneatur, atque inter quartæ & quintæ Synodorum noſtrarum actiones interponatur, & ita ſicut harum Synodorum Decreta habeatur. Quia Synodali auctoritate conſcriptus eſt & roboratus.*

Quod

Quod ipſum Symmachus confirmavit. Quæ omnia Joannis Launoii oculos adeò dure ferierunt, ut ipſum compulerint ad hæc ſcribenda: *Qui ſcribit pro Synodo & Papa, ſuprà Synodum & Papam ſapere non debet. Ennodius ſuprà Synodum & Papam ſaperet, ſi prout illius poſtrema verba ſonant, intelligeretur. Quæ de Papa dicit Ennodius, de ſe Papa non dicit.* Ennodium, dum iſta ſcripſit, addit fuiſſe juvenem, & proſequitur: *Quinta Romana Synodus, cum hoc proſpiceret, Ennodii honori conſulere voluit, atque ut conſuleret, Ennodii libellum probando ſuum fecit. Et ita voluit, ut Ennodii libello plus fidei quàm ſibi tribueretur.* Ut ſuæ cogitationes adversùs Romanum Epiſcopum valeant, adfirmat & Ennodium à vero, & pro Ennodii bonore Synodum ab æquo & recto deviaſſe.

Reſpondeo hæc Commentaria patenter extravagari. Revera enim nullis Commentariis, ſed ſolis oculis eget Synodi adversùs ſui factam à Rege convocationem interceſſio. *Pontifices, quibus allegandi imminebat occaſio, ſuggeſſerunt ipſum, qui dicebatur impetitus, debuiſſe Synodum convocare, ſcientes quia ejus Sedi primùm Petri Apoſtoli meritum vel Principatus, deinde ſecuta juſſionem Domini Conciliorum venerandorum auctoritas ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem, nec antedictæ ſedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio in propoſitione ſimili, facilè forma aliqua teſtaretur. Sed potentiſſimus Princeps ipſum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem ſuam litteris demonſtraſſe ſignificavit.* Et à Clero & à populo de vario crimine accuſatus Symmachus eſt imitatus ſuos Anteceſſores, Sanctum Sylveſtrum & Damaſum. De quorum priori Romana poſterior Synodus ſcripſit ad Imperatores Gratianum ac Valentinianum ſecundum: *Frater noſter Damaſus, quoniam in ſua cauſa veſtri tenet inſigne judicii, non fiat inferior his, quibus etſi æqualis eſt munere, prærogativa tamen Sedis Apoſtolicæ excellit, ut publicis judiciis videantur eſſe ſubjecti, quibus Sacerdotale caput lex veſtra ſubmovit. In quo poſt ſententiam non videtur declinare judicium, ſed delatam à vobis honorificentiam flagitare. Nam quod ad leges publicas pertinet, quæ poteſt eſſe vita munitior, quàm veſtra Clementia, qua munitur, judicata? Quod verò ad prædicandam Epiſcopi conſcientiam ſeverioribus ſe dedit ipſe judiciis Sacerdotum, à quibus non nominis, ſed etiam morum vita penſatur, ne quis iterùm calumniator exiſtens, dum memoratum conatur appetere, virum quidem ipſum non queat lædere, quem innocentia ſua munit, Religioni tamen fiat injuria in venationibus Miniſtrorum; accipite aliud quoque, quòd vir ſanctus magis veſtræ conferre Pietati, quàm ſibi præſtare deſiderat, nec derogare cuiquam, ſed Principibus adrogare. Quoniam non novum aliquid petit, ſed ſequitur exempla Majorum. Ut Epiſcopus Romanus, ſi Concilio ejus cauſa non creditur, apud Concilium ſe Imperiale defendat. Nam & Sylveſter Papa à ſacrilegis accuſatus, apud parentem veſtrum Conſtantinum cauſam propriam proſecutus eſt.* An Clericorum à laico Tribunali exemptio ſit Divini juris, eſt longa quæſtio: Interim in ipſa Nicæna Synodo adverſarii Epiſcopi non apud ipſam, ſed apud Conſtantinum Imperatorem ſeſe mutuò datis libellis accuſaverunt. Utique non de Eccleſiaſticis, ſed de civilibus criminibus. Hinc enim dum libellos exureret Princeps repoſuit ſe malle adulterum Epiſcopum tegere propria chlamyde, quàm judicare. Et certè de Eccleſiaſticis adversùs Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum criminibus interpellantes Donatiſtas eſt deteſtatus, nec niſi in tertia inſtantia compulſus & invitus audivit. Quin & Chriſtianorum perſecutor Aurelianus Auguſtus de ſimilibus adversùs Antiochenam Synodum criminibus interpellantem Paulum Samoſatenum Antiochiæ Patriarcham remiſit ad Epiſcopum Romanum. Etiam Judæis Sancti Pauli Apoſtoli prædicationem de turbulentia accuſantibus reſpondit Gallio Achaiæ Proconſul: *Si quidem eſſet iniquum aliquid, aut facinus peſſimum, rectè vos ſuſtinerem, ſi verò quæſtiones ſint de verbo & nominibus legis veſtræ, vos ipſi videritis. Judex ego horum nolo eſſe.* Hiſce ergò cauſis nec Chriſtiani nec Gentiles Romanorum Principes aut Judices umquam ſe miſcuerunt. Noſtra quoad publica crimina exemptio à Conſtantini tempore habuit variam formam, & in Theodoſiano codice exſtat famoſa lex Gratiani & Valentiniani ſecundi: *Qui mos eſt cauſarum civilium, idem in negotiis Eccleſiaſticis obtinendus eſt, ut ſi quæ ſunt ex quibuſdam diſſenſionibus, levibuſque delictis ad Religionis obſervantiam pertinentia, locis ſuis & à ſuæ Diœceſeos Synodis audiantur. Exceptis quæ actio criminalis ab ordinariis, extraordinariiſque Judicibus, aut illuſtribus Poteſtatibus audienda conſtituit.* Eccleſiaſtica omnia ac leviora civilia per Provinciarum aut Diœceſium Synodos, publica crimina per publicos, ordinarios aut delegatos Judices audiri mandat atque puniri. Schiſmatica Urſicini factio Sancti Damaſi electionem publica ſeditione ac variis in Eccleſia cædibus maculaverat, & illa in ipſum accuſando tranſcripſerat, addens & adulterii calumniam: *Ita qui in omnes Judex erat conſtitutus, compulſus fuit cauſam dicere.* Verùm quòd ſupremum Chriſtianitatis caput ſub Romani Imperii Miniſtris humiliari non deceret, dixit illam coram ipſo Auguſto Principe Valentiniano ſeniori, & demonſtrata innocentia fuit abſolutus. Eandem enim reverentiam paſſo calumnias Sancto Sylveſtro detulerat Magnus Conſtantinus. Quòd à nulla Synodo judicari poſſent, nec de publicis criminibus ſtetere nomen ſuum vellent Romani Epiſcopi, Auguſtæ cognitioni Divina ſui Primatus privilegia libenter ſuppoſuerunt. Auguſtæ conferre pietati, quàm ſibi præſtare, & quàm derogare cuiquam maluerunt Principi adrogare. Quare iteratas à ſchiſmaticis calumnias paſſus, & ad publica judicia poſtulatus laudatus Damaſus, totius Italiæ contraxit Synodum, per ipſam Gratiano ac Valentiniano ſupplicavit Apoſtolicam Sedem non humiliari ad publica judicia, ſed ſuam rurſum in Imperiali Concilio demonſtrare innocentiam, quam & olim adversùm eoſdem calumniatores demonſtraſſet apud parentem ipſorum, & quam modo ſeverioribus Sacerdotum judiciis diſcutiendam ipſe dediſſet. Hoc eſt, qui ſe ab omni Eccleſiaſtico judicio exemptum

ſubmi-

[Margin notes: Epiſt. 3. — Act. 18. — Lib. 16. tit. 2. cap. 23.]

ſubmiſiſſet propriæ Synodo. Quam Regulam placuiſſe etiam Regi Theodorico, lucet ex hoc ejus Reſcripto: *Si mihi viſum fuiſſet, aut juſtitia habuiſſet, ut ego debuiſſem audire cum Proceribus Palatii mei, potueram tractare quomodo & Deo placuiſſet, & poſteritati ingratum non fuiſſet. Sed quia cauſa eſt Dei & Clericorum, ideò modò ad petitionem Senatus vel Cleri ex diverſis civitatibus juſſi convenire Antiſtites*. Nempè Hæretico Regi cedere ſe noluit Pontifex, Innocentiæ ſuæ judicem poſtulavit Synodum, & Rex indixit. Verùm adversùs hæc ſua exordia interceſſit ipſa Synodus, proteſtata ſe non à Rege, ſed à Pontifice fuiſſe indicendam, & ipſum minorum judicio numquam ſubjacuiſſe. Lucidè excipit adversùs ſemetipſam: Proteſtatur ſe minorem, adeoque ſibi non eſſe perſonam Pontificis judicandi. Etenim non œcumenica, immò nec plena Patriarchalia, ſed ſolius Italiæ erat hæc Synodus, de qua ad ſecundam ſuam Romanam Synodum dixit Fœlix tertius: *Quoties intra Italiam propter Eccleſiaſticas cauſas, præcipuè fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo retinetur, ut ſucceſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona cunctorum totius Italiæ Sacerdotum, juxta ſollicitudinem ſibi Eccleſiarum omnium competentem, cuncta conſtituat, qui eſt caput omnium. Domino ad Beatum Petrum Apoſtolum dicente, Tu es Petrus & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Quam vocem ſequentes trecenti decem & octo ſancti Patres apud Nicæam congregati, confirmationem rerum atque auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ detulerunt*. Utique confitmationem atque auctoritatem omnium agendorum in Patriarchali Synodo. Etenim in bac Rnmanus eam ipſam babuit poteſtatem, quam in ſua Alexandtinus Epiſcopus, ſine cujus aſſenſu nec diviſim nec collectim ſumpti Epiſcopi adeò nihil potuerunt definire, ut nec Chalcedonenſi Synodo potuerint ſubſcribete. Et hanc à Meletio læſam dignitatem reparans Nicæna Synodus, in exemplar dedit Romanum Pattiarcham: *Quia & urbis Romæ paſtlis mos eſt*. Et hinc ad Eutychetem Hæreſiarcham, de Sancti Flaviani Conſtantinopolitani Epiſcopi dato in ſe Synodali damnationis judicio queritantem, & auxilia ſupplicantem, reſcripſit Sanctus Petrus Chryſologus Ravennæ Archiepiſcopus: *Nos pro ſtudio pacis & fidei, extra conſenſum Romanæ civitatis Epiſcopi, fidei cauſas audire non poſſumus*. Quòd nempè in ejus Synodo conſilium dumtaxat haberent Epiſcopi, non deciſivum ſuffragium. Quin hæc Synodus pleno jure ſubſit Pontifici, nullus umquam dubitavit: Ità ſuprà audivimus à Nicolao Cardinali Cuſano. Hinc ergò in Symmachi Pontificis cauſa meritò excepit adversùs ſemetipſum Romana, non totius Diœceſeos, ſed ſolius Italiæ Synodus: Hinc illi Pontifex *dedit corrigendi ordinis auctoritatem, ceſſit Canonibus, purgationis affectu humiliavit ſuum culmen, privilegia ſua voluntati Regiæ ſubmiſit, & dedit auctoritati Synodi*. Per hanc ceſſionem Acta ſua etiam Rex excuſavit, [illegible] de Pontifice, dum ante judicii ingreſſum re[illegible] ſpoliatus, & intruſum Romanæ Eccleſiæ [illegible]atorem auferri poſtulavit, Synodus ad Regem retulit: *Nobis quid poſſimus facere, non remanſit. Nec invitum ad diſceptationem noſtram adducere poſſumùs. Ipſi per Canones appellationes omnium Epiſcoporum commiſſæ ſunt: Et cùm ipſe appellat, eoquid faciendum? Nec in abſentem valemus ferre ſententiam, nec in contumacis locum deputare, qui ſe Judicibus occurriſſe proclamat. Maximè quia nova res Pontificem Sedis iſtius apud nos audiri. Nullum conſtat exemplum*. Quòd judicium, licet ſpontè à Pontifice delatum, excutere ſit omnibus modis conata Synodus, demonſtrant hæc ſæpius iterata Regalium ad ipſam Reſcriptorum verba: *Si vobis viſum fuerit ſine diſcuſſione cauſam finire, aut diſcuſſam aut indiſcuſſam, quemadmodum viſum fuerit, judicate. Meam perſonam nolite metuere: Reddite rationem ante conſpectum Dei. Tantùm eſt ut Senatum, Clerum, & populum pacificum dimittatis, & quod judicaveritis, ſcribatis. Nos autem hoc probabimus vos bene ordinare, ſi populo, Senatui, Clero pacem integram reddatis*. Ficta in Symmachum criminatio Romanam urbem turbis complevetat, his componendis Rex coegerat Synodum, exemptum perſonæ ſuæ culmen Pontifex ei ſubmiſetat, & ipſa reſarciendæ pacis mediationem aſſumere erat parata, verùm de Apoſtolico capite ſententiam dicere penitus detrectabat, clamans nullum conſtare exemplum. Et quidem Rex ex cauſis malebat ſententiam, ſe tamen timeti aut ſibi deſerri noluit, paratus ad omne Synodi placitum, dummodo alma civitas pacificaretur. Et hinc Pontificis innocentiam ſummariè audivit Synodus, & ejus definitionem Laurentius Mediolanenſis & omnes cum illo Epiſcopi expreſſerunt hocce ſuffragio: *Huic Statuto noſtro, in quo totam cauſam Dei judicio commiſimus, ſubſcripſi*. Quòd nempè Romanus Epiſcopus à ſolo Deo ſit judicandus. Omnia enim huc ſpectantia non in Romanum Clerum aut populum, ſed manifeſtè in ſemetipſam jam ſuprà dixit Synodus: Item & Sanctus Avitus. Verborum ſulgor excedit lucem meridianam. Et cujuſcumque ætatis, tunc fuerit Ennodius, ejus libellum Synodus lucidè recepit in Canonem. Verùm hæc omnia non faciunt ad præſentem quæſtionem. Nec enim totius Eccleſiæ, ſed ſolius Italiæ ſuit hæc Synodus, qua certum eſt Pontificem eſſe ſuperiorem, ideoque ab ipſa non poſſe judicari. Hac unica exceptione Joannes Launojus potuerat tot frivola evadere ſomnia.

Eadem eſt ratio illius Romanæ Synodi, quæ per Othonem primum Imperatorem extruſit Joannem duodecimum. Eam in litteris ad Ludovicum Mareſium eruditè diſcutit Joannes Launojus, oſtendit extruſionem placuiſſe Eccleſiæ, & Joannem numquam Papatui fuiſſe reſtitutum. Eſt res longi examinis. Quidquid ſit, longè aliter de iſta extruſione ſcribit Illuſtriſſimus Dominus Petrus de Marca: *Non ſine ratione inter* Lib. 1. c. 11.
Dictata Gregorii ſeptimi hoc etiam caput circumfertur, quòd Papa à nemine judicari debeat. Adeò ut omninò cum Illuſtriſſimo Baronio conſentiam Joannis duodecimi exautborationem ab Othone Imperatore & Synodo Romana tentatam, cujus Acta exſtant apud Luitprandum, nullius fuiſſe momenti. Aliter in libro de Imperii translatione reſpondit Marſilius

lius Patavinus, Joannis Pontificis cum Berengario Italiæ Tyranno lites memorans, & pergens: Cap. 10. *Cœpit Berengarius in Italia dominari, & Romana Eccleſia perſecutionibus urgentibus vacillare, cum quia dictus Tyrannus eandem moleſtabat, tum quia Eccleſiæ non verus Paſtor, ſed mercenarius præerat, Joannes videlicet Alberici filius, ut tradit Robertus Cremonenſis Epiſcopus, magnus Hiſtoriarum Scriptor: Unde Cardinales ex communi concordia ſcripſerunt Othoni Duci Saxoniæ, qui vir magnæ potentiæ dominabatur ſuper univerſam Alemanniam. Qui religioſus erat, & ad Dei Eccleſiam devotus. Hujus ergò Principis Cardinales auxilium imploraruni, ut Eccleſiam Romanam protegeret atque juvaret. Qui magnum parans exercitum, in Italiam tranſmiſit, & cum Berengario pugnavit, ipſumque cum ejus exercitu in exilium miſit. Poſtmodum verò Romam pergens, Concilium Cardinalium congregavit, & de ipſorum conſilio noſcens Papam incorrigibilem, monuit ut Papatui renuntiaret. Quem induratum in caſtro Sancti Angeli violenter incluſit, & Papatui ipſum renunciare coegit. Et tunc factus eſt Romanæ Eccleſiæ Paſtor Leo octavus.* Quis ignoret Marſilium Patavinum fuiſſe juratum Apoſtolicæ dignitatis hoſtem? Et tamen Joannem Pontificem adfirmat, non degradatum, ſed renunciare violenter compulſum: Quòd nempè omnia elementa clament Romanum Epiſcopum eſſe Italica Synodo per omnia ſuperiorem. Et certè Eccleſiam peſſimis moribus non ſolummodò ſcandalizabat, ſed omninò devaſtabat Joannes: Erat inſuper intruſus violentia Laica, & non tantùm ex Laico, ſed etiam ex puero contra fundamentales paternæ diſciplinæ Canones in Epiſcopum conſecratus. Hinc non degradari ipſum oportuit, ſed intruſum dumtaxat extrudi, uti olim factum fuerat Laico Conſtantino. Eandem ſententiam in opere de Papali & Regia poteſtate tuetur pertinax Philippi Pulchri Francorum Regis adversùm Bonifacium octavum Pontificem defenſor Joannes de Pariſiis. Et ut ſibi ipſi cohæreat, addit ſimilem extruſionem fieri poſſe non ſolùm ab Italica Synodo, ſed etiam à Collegio Cardinalium. Eodem Cap. 14. 15. 24. jure affirmat Gregorium ſextum fuiſſe extruſum à coacta per Henricum tertium Imperatorem Synodo. Et certè dum intruſio eſt manifeſta, vera eſſe poſſit iſta opinio. Ita enim Simoniacè intru- Seſſ. 5. ſum Pontificem tractari juſſit Julii ſecundi Synodus Lateranenſis.

Dico, *Dum intruſio eſt manifeſta.* Etenim de laudato ſexto Gregorio, quem ob non plenè lucidum Simoniaci ingreſſus vitium extruſerat dictus Imperator Henricus, dum defuncto Clementi ſecundo novum Pontificem promovere pararet idem Princeps, ſcripſit Wazo Leodienſis Epiſcopus: *Recogitet Serenitas veſtra, ne fortè Sedes Summi Pontificis, injuſtè à quibus non debuit depoſiti, ipſi Divinitùs ſit reſervata, cum is, quem vice ejus inthronizaſtis, vita decedens priori adhuc ſuperſtiti reſtituendam reliquerit. Et quoniam vobis complacuit noſtram ſuper his efflagitare ſententiam, liceat, quæſo, pace veſtra, omnium Eccleſiaſticorum Doctorum ſententiis inſtructo, proferre quod juſtius eſſe perſpexero. Cum enim Judæ traditoris loco legamus Apoſtolos abſque ulla ſæculari potentia Matthiam Apoſtolum ordinaſſe, credimus hoc exemplo, per Eccleſiaſticos Miniſtros, abſque ſæculari potentia, electiones & promotiones Apoſtolicorum fieri debere. Sed & hoc liceat audacter proteſtari, electionem Apoſtolicam, ſeu promotionem Eccleſiaſtico ritu legitimè celebratam, ordinatione Divina conſtare muniri. Quapropter ut veſtræ ſaluti pariter & honeſtati congruum vobis præbeamus conſilium, deſinat Sublimitas veſtra huic, qui ſuperſtes eſt, alium ſuperordinare Pontificem, ne repugnare videamini ordinationi Divinæ: Quia conteſtantibus tam Divinis Legibus quam Eccleſiaſticis Decretis, à nemine, niſi à ſolo Deo judicari debet Petri Vicarius.* Exſtat Epiſtola apud Anſelmum C. 106. ejuſdem Eccleſiæ Canonicum. Hic eſt ille magnus Epiſcopus Wazo, cui fuit meritò ſcriptum hoc Epitaphium: *Ante ruet mundus, quàm ſurgat Wazo ſecundus.* Lucidè profitetur Romanum Epiſcopum nec ab Italica, nec ab Œcumenica Synodo judicari poſſe, ſed à ſolo Deo: Et ita conteſtari tam Divinas Leges, quàm Eccleſiaſtica Decreta. Nec fuit Romanæ Curiæ adulator.

Exponitur palmare fundamentum, ex quo aliqui Romanum Pontificem credunt generali Concilio ſubjectum.

FUndamentum hoc exponit in data Eugenii quarti Legatis Reſponſione Baſileenſis Synodus: *Qualecumque nomen dignitatis aut po-* Epiſt. 3. *teſtatis de Papa ſcriptum invenitur, ad particulares quoſcumque homines & ſingulares Eccleſiaſticos referendum eſt, non ſupra univerſalem Eccleſiam, ita ut potiùs Papa Eccleſiæ, quàm Eccleſia tota Papæ obedire cogatur. Nam etſi Papa major ſit in Eccleſia, non tamen major eſt tota Eccleſia. Uni autem quare dictum ſit, Tibi dabo Claves Regni Cœlorum, ſancti Doctores exponunt, ut unitatem deſignaret Eccleſiæ. Et ideò ab unitate exordium proficiſcitur, ut Eccleſia Chriſti una eſſe demonſtraretur. Et Petrus, quando claves accepit, ut dicit Auguſtinus, Eccleſiam ſignificavit.* Loquitur cum Joannis Gerſonis opuſculo de poteſtate Eccleſiaſtica, qui Eccleſiaſticam poteſtatem non immediatè Petro aut ejus in Romano Epiſcopatu Succeſſoribus datam affirmat à Chriſto Domino, ſed univerſali Eccleſiæ, & probat ex hoc ejuſdem Domini verbo: *Si peccans in te frater te non audierit, dic Eccleſiæ.* Papam affirmat inter fratres numerandum, nec intelligendum in nomine Eccleſiæ. *Quoniam Chriſtus Petro loquebatur, qui non dixiſſet ſibi ipſi.* Et proſequitur: *Con-* Conſid. 4. *cluditur ex præmiſſis, quòd ſi poteſtas prædicta ſit data Eccleſiæ, Concilium generale repræſentans Eccleſiam habet illam. Immò videtur quòd Eccleſia ut ſparſim conſiderata non habet illam poteſtatem, niſi in quodam materiali ſuo potentiali, ſed congregatio ſua & unitio, quæ fit in Concilio generali, dat ei formam,*

ſicut in aliis communitatibus exemplum dari poteſt. Et fundatur prædicta poteſtas Eccleſiaſtica juriſdictionis in unitate vel unione tali, quemadmodum notaſſe videtur elevatus Auguſtinus, quòd claves Eccleſiæ datæ ſunt unitati. Verumtamen hoc non impedit, quin datæ ſint Petro tamquam Monarchæ, legitimiſque ſucceſſoribus ſuis: principaliter tamen Eccleſiæ. Primò, ratione indeviabilitatis: Quia portæ Inferi non prævalebunt adverſùs eam, nec deficiet fides ejus, Non ſic de Papa. Secundò, ratione regulabilitatis. Quoniam habet regularem uſum poteſtatis Papalis. Non ſic converſo. Adducit & alias rationes. Et huic fundamento inniti adfirmat Decreta, quibus Papam ſubeſſe Concilio definivit Synodus Conſtantienſis. Si tamen definivit.

Eandem ſententiam probat, & multis Patrum teſtimoniis firmare ſtudet in Epiſtola ad Chriſtophorum Fauvæum, ac præſertim in Epiſtola ad Adrianum Vallantium Joannes Launojus. Verùm an toti ſparſim Eccleſiæ, an potiùs ipſam repræſentanti generali Concilio velit proximè datas Regni cæleſtis claves, non poſſim certus affirmare. Sententiam ſuum lucidè non exponit. Ne ſit Cadmæus frater, conſonare debet ſuo Cancellario. Et certè adductum ejus à nobis locum etiam ipſe laudat & adducit. Verba tamen, quæ claves non toti ſparſim Eccleſiæ, ſed ſoli generali Synodo volunt immediatè datas, prætermiſit. Quidquid ſit, proximum Eccleſiaſticæ poteſtatis ſubjectum vult Eccleſiam, Petrum Apoſtolum & ejus ſucceſſores eſſe dumtaxat ſubjectum mediatum, qui ipſam exerceant nomine Eccleſiæ tamquam vicarii Miniſtri, ideoque & huic pleno jure ſubjiciantur. Conglomeratis ſanctorum Patrum, Deum Patrem & Eccleſiam Matrem laudantium, teſtimoniis fatigat Lectorem: Pleraque enim ad rem non faciunt. Dumtaxat quædam Tertulliani, Sancti Optati, & Sancti Auguſtini loca elucidabo.

Et quidem Tertulliani loca ipſi palàm adverCap. 10. ſantur. Primus eſt in libro Scorpiaces. *Nam etſi adhuc clauſum putas Cælum, memento claves hic Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe. Quas hic unuſquiſque interrogatus atque confeſſus feret ſecum.* Quis non videat claves immediatè Petro, Eccleſiæ dumtaxat mediatè adſcribi? Adducit & locum ex libro de Pudicitia, ubi generalem quorumvis peccatorum remittendorum poteſtatem impugnat lapſus ad Montanum Tertul-
Cap. 11. lianus, ac proſequitur adverſùm Catholicos: *De tua nunc ſententia quæro, undè hoc jus Eccleſiæ uſurpes? Si quia dixit Petro Dominus, Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, Tibi dedi claves Regni cæleſtis, vel Quæcumque alligaveris vel ſolveris in terra, erunt alligata & ſoluta in cælis, idcircò præſumis, & ad te derivaſſe ſolvendi & alligandi poteſtatem, id eſt, ad omnem Eccleſiam Petri propinquam; qualis es evertens atque commutans manifeſtam Domini intentionem perſonaliter hoc Petro conferentem? Super te, inquit, ædificabo Eccleſiam meam. Et tibi dabo claves, non Eccleſiæ. Et Quæcumque ſolveris vel alligaveris, non Quæcumque ſolverint vel alligaverint. Sic enim & exitus docuit. In ipſo Eccleſia exſtructa eſt, id eſt, per ipſum: Ipſe clavem imbuit.* Audi Joannis Launoii Commentarium: *Tertullianus ſententiam priorem revocat, ut incommodet Romano Epiſcopo, qui mœchis veniam eſſe concedendam edixerat.* Reſpondeo omninò revocari priorem ſententiam: Verùm non illam, quæ claves aſſerit immediatè datas Eccleſiæ. Quòd ipſas Petrus immediatè accepiſſet, & Catholica Eccleſia palàm profitebatur, ac etiam Montani factio: Omnis quæſtio erat de traduce. Catholica communio aſſerebat datas cum jure traducis in omnem Petro propinquam Eccleſiam, ſeu in omnes Orthodoxos ſub cœlo Epiſcopos; Montani factio, Joanni Calvino conſentiens, ipſas ligabat ad ſolam Petri perſonam: Hinc blaterabat ipſi ſoli datas, non Eccleſiæ. Quin ergo Petrus foret proximum clavium ſubjectum, nemo tunc dubitabat Hæreticus aut Orthodoxus.

Joannes Launojus adducit & hunc locum ex exhortatorio ad caſtitatem libro: *Sed Chriſto ſervabatur, ſicut in cæteris, ita in iſto quoque legis plenitudo. Indè igitur apud nos pleniùs atque inſtructiùs præſcribitur, unius matrimonii eſſe oportere qui allegantur in ordinem Sacerdotalem. Uſque adeò* C. 7.
quoſdam memini Bigamos loco dejectos. Sed dices, ergò cæteris licet, quos excipit. Vani erimus, ſi putaverimus quod Sacerdotibus non liceat Laicis licere. Nonne & Laici Sacerdotes ſumus? Scriptum eſt: Regnum quoque nos & Sacerdotes Deo & Patri fecit. Differentiam inter Ordinem & plebem conſtituit Eccleſiæ auctoritas, & honor per Ordinis conſeſſum ſanctificatus. Adeò ubi Eccleſiaſtici Ordinis non eſt conſeſſus, & offers, & tingis, & Sacerdos es tibi ſolus. Sed ubi tres, Eccleſia eſt, licet Laici: Unuſquiſque enim ſua fide vivit, nec eſt perſonarum acceptio apud Deum. Igitur ſi habes jus Sacerdotis in temetipſo ubi neceſſe eſt, habeas oportet diſciplinam Sacerdotis, ubi neceſſe ſit habere jus Sacerdotis. Reſpondeo teſtimonium iſtud eſſe inſigniter infirmum ac heterodoxum. Etenim lapſus ad Montanum Tertullianus iſtic dogmatizat peſſimum errorem, adverſùs quem anteà ſcripſerat in libro Præſcriptionum: *Hæreticorum ordinationes temerariæ, leves, inconſtantes. Alius hodiè Epiſcopus, cras alius. Hodiè Diaconus, qui cras Lector. Hodie Presbyter, qui cras Laicus. Nam & Laicis* C. 45.
Sacerdotalia munera injungunt. Apoſtolico Canone, mandante Epiſcopum ac Diaconum eſſe unius uxoris virum, adfirmat non hoſce ſolos, ſed omnes adſtringi fideles, atque ita ſecundas nuptias eſſe omnibus æqualiter interdictas. Etiam ad alias omnes, quas in Epiſcopo requirit Apoſtolus, virtutes cunctum æqualiter adſtringi Chriſtianum cenſet in libro de Monogamia. Omnibus enim Chriſtianis, licet non exercitium, C. 52.
tamen vult eſſe jus Sacerdotii, eò quòd Chriſtus Dominus omnes nos & Reges & Sacerdotes fecerit, & Cleri à plebe diſcrimen ſit dumtaxat per Eccleſiæ auctoritatem, & altiorem in publica Synaxi conſeſſum. Epiſcopos & omnem Clerum docet non eſſe aliud, quàm illos quibus ad ſcandalum & confuſionem vitandam quævis Eccleſia demandarit ſacrificii & omnis alterius ſacri Miniſterii functionem, & ejus cauſa honorariorem in Eccleſia locum. Et hinc fidelem omnem, dum ſolus in deſerto aut inter infideles

degit,

degit, exiſtimat ſibi ipſi eſſe Sacerdotem, poſſe-
que tingere, immò & ſactificare. Addit tres
ſufficere ad Eccleſiam, ideoque illic omnes nou
poſſe miniſtrare, ſed nnum ad id eligendum.
De Doctore hoc ſcribit in Hæreticorum Catalogo
Sanctus Auguſtinus: *Tertullianus tranſiens ad Ca-
taphryges, quos ante deſtruxerat, cœpit etiam ſecun-
das nuptias damnare, & poſtmodum etiam ab ipſis
diviſus ſua conventicula propagavit.* Et hinc cun-
ctos errores iſtos an ipſe ſibi finxerit, an à Mon-
taniſtis hanſerit, non plenè conſtat. Sanctus
Epiphanius, Philaſtrius, Hieronymus, ac Au-
guſtinus affirmant quidem à Montaniſtis etiam
fœminas fuiſſe donatas Sacerdotio, quòd autem
omnem Chriſtianum aſſeveraverint Sacerdo-
tem, uſque huc non legi. Quidquid ſit, fuerunt
tunc neſcio qui tales Errones. Et ipſos ſecurus
eſt etiam Pſeudomonachus Zachæus, de quo
in Catholicæ fidei expoſitione laudatus Epipha-
nius: *Zachæus nuper in Montana regione ad Hiero-
ſolymam mortuus eſt, quicum nemine unquam pre-
candi communione conjungi ſe paſſus eſt. Immò verò*
C. 13. *en eodem Inſtituto Divina Myſteria, cum Laicus eſſet,
attingere ac ſacrificia celebrare nefario ac temerario
auſu eſt aggreſſus,* Et alios ejuſmodi commemo-
rat. Cujus farinæ videntur fuiſſe etiam Meſſa-
liani ſeu Enthuſiaſtæ: Quòd enim ſacros ordi-
nes, licet ſuſciperent, contemnerent tamen,
& ſine ipſis Sacerdotalia exercerent, teſtantur
laudatus Epiphanius, Sanctus Joannes Chryſo-
ſtomus, Theodoretus, ac præſertim Sanctus
Joannes Damaſcenus. Et ex hiſce Magiſtris
Martinus Lutherus ac Joannes Calvinus didice-
runt omnes Eccleſiaſticæ ordinationis Sacramen-
tum blaſphemare, & Chriſtiani Sacerdotii jus
non ſolùm viris, ſed etiam fœminis adſcribere.
Quod tamen ſemper exhorruit etiam Montaniſta
Tertullianus. Et hæc forſan fuit una ex cauſis,
cur ſuum ab illis Altare & Conventiculum ſepa-
raverit. Quidquid ſit, lucet præſentem locum
eſſe indignum, qui à Catholico Doctore addu-
catur.

Ipſum tamen adjuvare videtur Hiſtoria illa,
quam in Prato ſpirituali refert Sanctus Sophro-
nius Patriarcha Hieroſolymitanus. Laicus qui-
dam Monachus Euchariſticas benedictiones, ſeu
in Euchariſtiam conſecrandos panes transferens
de Monaſterio ad Eccleſiam, *Sanctæ oblationis
verba* ſuper ipſis *quaſi verſus aliquos* in via decan-
tavit. At ecce poſtmodum conſecrari non potue-
runt per Sacerdotem, conſultaque Divina cle-
C. 23. mentia reſpondit per Angelum: *Quoniam frater
ille, qui oblationes attulit, verba ſanctæ oblationis
in via dixit, ſanctificatæ jam ac perfectæ ſunt:*
Pergit Sophronius: *Ex tunc ſtatuit Monachorum
Senior, ut nullus deinceps addiſceret ſanctæ oblatio-
nis verba, niſi qui ordinatus ad hoc eſſet, neque
paſſim ea quiſquam diceret quocumque tempore abſque
loco conſecrato.* Et in animæ Gemma ſcribit Hono-
rius Auguſtodunenſis: *Fertur, dum Canon pri-
mitùs quotidie publicè recitaretur, quòd ab omnibus
per uſum ſciretur, & cum eum Paſtores in agro ſuper
panem & vinum dicerent, repentè carnem & ſangui-
nem ante ſe invenirent, atque inde Divinitus per-
cuſſi interirent. Unde Synodali Decreto ſub anathe-
mate præceptum eſt,* ut Canon deinceps diceretur
ſecretò, atque ita myſtica illa verba à populo
non audirentur. Quod ipſum adfirmat apud
Alcuinum Flaccum liber de Divinis Officiis, ad-
dens ſacroſancta illa verba, dum Canon olim alta C. 40.
voce diceretur, paſſim per vicos & plateas fuiſſe L. 3. c. 1.
cantata à populis, atque ita non parum viluiſſe. C. 7.
Refert & Innocentius tertius in libris de ſacrifi-
cio Miſſæ, ac item in Eccleſiæ Speculo Hugo
de Sancto Victore, adjungens in opere de Sacra-
mentis: *Quidam exiſtimant verba illa, quæ ad
conficiendam Euchariſtiam inſtituta ſunt, à quacum-
que perſona, ſive in quocumque loco, & qualicumque
intentione ſuper panem & vinum prolata, effectum
conſecrationis & ſanctificationis habere.* Etiam de Part. 6.
neſcio quibus ſui ſæculi Doctoribus ſcribit ad c. 13.
Leudonem Presbyterum Sanctus Ivo Carnutenſis
Epiſcopus: *Dicunt quaſcumque perſonas, etiam
ſacrum Ordinem non habentes, verba Dominica pro-
ferentes, Sacramenta Altaris & cætera Eccleſiaſtica
Sacramenta poſſe conficere, & ſalubriter accipienti-
bus miniſtrare.* Ergo quòd quivis fidelis, licet Epiſt. 63.
non exercitio & functione, jure tamen & radi-
cali conſecratione, cui quævis ſacra Miniſteria poſ-
ſint injungi, ſit Sacerdos, eſt antiqua Catholi-
corum Doctorum ſententia, adeoque ex iſta ad-
versùm Hæreticos non poteſt præſcribi.

Reſpondeo Doctores iſtos ab Hugone Victo-
rino imperitos, à Sancto Ivone vocari ſimplices,
immò forſan & duplices, & qui neſciant de qui-
bus negent vel adfirment. Videntur fuiſſe Petri
Bruſſii, & totius Sacramentariæ hæreſis Præcur-
ſores: Unde & Sacerdotii Sacramentum ac ne-
ceſſitatem adversùm illos laudatus Ivo inſigniter
& acriter confirmat. Factam ad ruſticorum ver-
ba conſecrationem, non verborum virtuti, ſed
Divino temeritatem vindicanti miraculo aſſignant
Alcuinus, Honorius Auguſtodunenſis, Victo-
rinus Hugo, ac Pontifex Innocentius: Et om-
nes addunt, *Fertur*, aut *Dicitur*, quòd non ſit
res authentica. Sancti Sophronii relatio videtur
authentica: Fuiſſe extraordinariam ipſe etiam
affirmat. Quidquid ſit, exinde lucet etiam à
Græca olim Eccleſia Euchariſtiam, non per ne-
ſcio quas hodie à Photianis Schiſmaticis laudatas
preces, ſed per ſolemnia Chriſti Domini verba
fuiſſe conſecratam. Quod ipſum lucidè demon-
ſtrari poſſit ex Sancto Joanne Chryſoſtomo. Cur
autem & quando eadem verba & omnem Miſſæ
Canonem, quæ altè dudum dixit, ſecretò dice-
re cœperit Latina Eccleſia, non eſt hujus loci.

Pergamus ad Sancti Optati per Joannem Lau-
nojum adducta teſtimonia: *Certa membra ſua ha-
bet Eccleſia, Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos,
Miniſtros, & turbam fidelium.* En Commenta-
rium: *Si Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Mini-
ſtri, certa quædam ſunt membra Eccleſiæ, profectò
Eccleſia corpus eſt quod per illa membra ſuos actus
exercet.* Reſpondeo hoc eſſe manifeſtum. Verùm
uti viſus vel auditus non toti corpori, ſed pro-
pter totum corpus ſolis oculis & auribus, ita
claves non toti Eccleſiæ, ſed propter totam Ec-
cleſiam datæ ſunt ſoli cum ſuis Succeſſoribus Apo-
ſtolo Petro. Lucidè hoc tradit in alio per Joan-
nem Launojum adducto loco idem Optatus. Do-

natiſtæ habuerunt hanc Regulam: *Si traditores ſumus, quare nos quæritis & recipitis?* Errarunt Eccleſiam in præſenti etiam ſæculo eſſe ſine macula & ruga, ideoque traditores non poſſe ſine totius Communionis contagio & Eccleſiæ interitu intromitti. Nec de ſola traditione, ſed de quovis graviori crimine videntur idem ſenſiſſe. Etenim ipſorum univerſalis apud Cavernas Suſis celebrata Synodus damnavit proprium Primatem Primianum, *quod inceſtos contra legem, Decretaque omnium Sacerdotum Sanctæ Communioni adjunxiſſet*. Nempè contra hanc Donati Regulam: *Quales fuerint cum quibus fuerit communicatum, tales ſunt omnes, & univerſa maſſa*. Damnarunt Primianum, *quòd totam Donati partem feciſſet inceſtam*. Ità habes apud Sanctum Auguſtinum in ſecunda Concione ſuper Pſalmum trigeſimum ſextum. Eſt Montaniſtarum ac Novatianenſium error. Et ipſum ex facto ipſius Domini, qui non ſacrorum codicum aut vaſorum traditori, ſed ſui Magiſtri Dei negatori Petro non ſolùm communionem credidit ac Apoſtolatum, ſed inſuper cæleſtis Regni claves tradidit, revincit Sanctus Optatus: *Gravius eſt negare eum qui locutus ſit, quàm tradidiſſe verba quæ locutus ſit. Et cùm hæc ita ſcripta ſint, tamen bono unitatis beatus Petrus, cui ſatis erat, ſi poſtquam negavit, ſolam veniam conſequeretur, & preferri cęteris Apoſtolis meruit, & claves Regni Cælorum communicandas cęteris ſolus accepit*. Et infrà: *Cęteris Apoſtolis nec ſemel negantibus Petrus ter ſolus negavit. Et tamen bono unitatis de numero Apoſtolorum ſeparari non meruit. Unde intelligi-*
L. 7. *tur omnia ordinata eſſe providentia Salvatoris, ut ipſe acciperet claves. Stant toti innocentes, & peccator accipit claves*. De Donatiſtis, etiam ad Sanctum Optatum in Carthaginenſi collatione provocantibus, ſcribit in libro poſt eandem collationem Sanctus Auguſtinus: *Quæ lectio cum magis contra eos recitaretur, nemo*
C. 31. *riſum potuit continere*. Quod ipſum eveniſſe video Joanni Launojo. Etenim ſacras Cæleſtis Regni claves non toti Eccleſiæ, ſed ſoli Petro datas adeò profitetur Sanctus Optatus, ut lucidè pronunciet: *Communicandas cęteris ſolus accepit*. Adfirmat nequidem aliis, licet fundamentalibus Eccleſiæ membris, Apoſtolis, ſed ſoli Petro datas, & iſtis, & ipſorum uſque ad ſæculi finem Succeſſoribus per illum communicandas. In anniverſariis de ſua conſecratione ſer-
Serm. 3. monibus inſigniter id firmat Magnus Leo: *Magnum & mirabile huic viro*, utique Petro Apoſtolo, *conſortium potentię ſuæ tribuit Divina dignatio. Et ſi quid cum eo commune cęteris voluit eſſe Principibus, numquam niſi per ipſum dedit, quidquid aliis non negavit*. Et infrà: *In Petro omnium fortitudo munitur, & Divinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrum Apoſtolis conferatur*. Quocircà claves non Petrus per Eccleſiam aut generalem Synodum, ſed Eccleſia & Synodi acceperunt uſque huc, ac ſemper accipient per Petrum. Quod ipſum Optatus tradit in primo libro: *Hæretici non habent claves, quas ſolus Petrus accepit*. Et in ſecundo libro laudat Romanam Petri Cathedram, & proſequitur: *In qua una Cathedra unitas ab omnibus ſervaretur, ne cęteri Apoſtoli ſingulas ſibi quiſque defenderent, ut jam ſchiſmaticus & peccator eſſet, qui contra ſingularem Cathedram, alteram collocaret*. Eſt ſingularis & una, non quòd unica ſit, ſed quòd ab ipſa omnes pendeant, & in ipſa uniantur, uti rami in radice, in fonte rivi, & radii in ſole: Quòd ipſa ſit per Chriſtum in Petro plantata radix totius Eccleſiaſticæ poteſtatis.

Et hinc Baſileenſe Concilium ac Joannes Gerſon pro errore ſuo non Tertullianum, Sanctum Optatum, aut alium Eccleſiæ Patrem, ſed Sanctum dumtaxat Auguſtinum meritò adduxerunt. Ex hoc enim ſolo extrahi poſſit quis iſtius erroris fucus. Et non niſi fucus. Auguſtinus ergo
ad Generoſum hæc ſcribit: *Petro totius Eccleſiæ* Ep. 165.
figuram gerenti Dominus ait, Super hanc Petram
ædificabo Eccleſiam meam. Et in libro de Agone Cap. 30.
Chriſtiano: *Non ſine cauſa inter omnes Apoſtolos Eccleſiæ Catholicæ perſonam ſuſtinet Petrus. Huic enim Eccleſię claves Regni Cælorum datæ ſunt, cum Petro datę ſunt. Et cum ei dicitur, ad omnes dicitur. Amas me, paſce oves meas*. Et in libris de Baptiſmo laudat Domini ad Apoſtolos verba,
Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis pec- Lib. 3. c.
cata, remittuntur eis, atque exponit. *Ergo ſi per-* 18.
ſonam Apoſtoli gerebant Eccleſię, & ſic eis hoc dictum eſt, tamquam ipſi Eccleſię diceretur, pax Eccleſię dimittit peccata. In trigeſimi Pſalmi Commentario laudat Divina ad Petrum verba, *Macta & manduca*, & proſequitur: *Hoc agit Eccleſia per Sanctos. Eſurit quos lucrari vult, & quos lucrata fuerit aliquo modo, manducat quodammodo. Cujus perſonam gerebat Petrus, quando ei de Cælo ſubmiſſus eſt diſcus plenus omnibus animalibus, quadrupedibus, reptilibus, & volatilibus. Quibus generibus omnes gentes ſignificantur. Præfigurabat Dominus Eccleſiam, quòd omnes gentes erat tranſvocatura, & in corpus ſuum converſura, & ait Petro: Macta & manduca. O Eccleſia, hoc eſt, ò Petre, quia ſuper hanc Petram ędificabo Eccleſiam meam, Macta & manduca*. Et ad Pſalmum centeſimum octavum: *Sicut quędam dicuntur, quę ad Apoſtolum Petrum propriè pertinere videantur, nec tamen habent illuſtrem intellectum, niſi cum referuntur ad Eccleſiam, cujus ille agnoſcitur in figura geſtaſſe perſonam, propter Primatum quem in Diſcipulis habuit, ſicuti eſt, Tibi dabo claves Regni Cælorum, & ſi quæ hujuſmodi; ita Judas perſonam quodammodo ſuſtinet inimicorum Chriſti Judæorum, &c.* Etiam in quinquageſimo Tractatu ſuper Sancti Joannis Evangelium pergit de Juda: *Unus malus corpus malorum ſignificat, quomodo Petrus corpus bonorum, immò corpus Eccleſiæ, ſed in bonis. Nam ſi in Petro non eſſet Eccleſiæ Sacramentum, non ei diceret Dominus, Tibi dabo claves Regni Cælorum, Quæcumque ſolveris in terra, erunt ſoluta in Cælo. Si hoc Petro tantùm dictum eſt, non facit hoc Eccleſia: Si autem & in Eccleſia fit, Petrus quando claves accepit, Eccleſiam Sanctam ſignificavit. Si in Petri perſona ſignificati ſunt in Eccleſia boni, in Judæ perſona ſignificati ſunt in Eccleſia mali. Ipſis dictum eſt: Me autem non ſemper habebitis*. Et in Tractatu centeſimo vigeſimo

gesimo

geſimo quarto : *Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatus ſui Primatum gerebat figurata generalitate perſonam. Quod enim ad ipſum propriè pertinet, natura unus homo erat, gratia unus Chriſtianus, abundantiore gratia unus idemque primus Apoſtolus, ſed quando ei dictum eſt, Tibi dabo claves Regni Cœlorum, & Quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis, univerſam ſignificabat Eccleſiam, quæ in hoc ſæculo diverſis tentationibus velut tempeſtatibus quatitur, & non cadit, quoniam fundata eſt ſuper Petram, unde Petrus nomen accepit. Eccleſia ergò, quæ fundatur in Chriſto, claves ab eo Regni Cœlorum accepit in Petro, id eſt, poteſtatem ſolvendi ligandique peccata.* Et in ſermone centeſimo octavo de diverſis: *Inter Apoſtolos penè ubique ſolus Petrus totius Eccleſiæ meruit geſtare perſonam. Propter ipſam perſonam, quam totius Eccleſiæ ſolus geſtabat, audire meruit, Tibi dabo claves Regni Cœlorum. Has enim claves, non homo unus, ſed unitas accepit Eccleſiæ. Hinc ergo Petri excellentia prædicatur, quia ipſius univerſitatis & unitatis Eccleſiæ figuram geſſit, quando ei dictum eſt, Tibi trado quod omnibus traditum eſt. Nam* (Cap. 2.) *ut noveritis Eccleſiam accepiſſe claves Regni Cœlorum, audite in alio loco quid Dominus dicat omnibus Apoſtolis ſuis: Accipite Spiritum ſanctum. Et continuò: Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur ei, ſi cujus tenueritis, tenebuntur. Hoc ad claves pertinet, de quibus dictum eſt: Quæ ſolveritis in terra, ſoluta erunt & in Cœlo, & quæ ligaveritis in terra, ligata erunt & in Cœlo ... Sed hoc Petro dixit. Ut ſcias quia Petrus univerſæ Eccleſiæ perſonam tunc gerebat. Columba ligat, columba ſolvit, ædificium ſuprà Petram ligat & ſolvit.* Eadem Auguſtinus tradit ac repetit in plurimis locis. Tradere videtur ſacras Cœleſtis Regni claves non immediatè Petro, ſed toti Eccleſiæ datas, & illum hujus eſſe duntaxat Vicarium & executorem.

Reſpondeo notanda eſſe hæc Auguſtini verba: *Columba ligat, columba ſolvit, ædificium ſuprà Petram ligat & ſolvit.* Etiam hæc: *Eccleſia quæ fundatur in Chriſto, claves Regni Cœlorum, accepit in Petro.* Et hæc: *In Petri perſona ſignificantur boni in Eccleſia.* Supponunt ac laudant varia unius Eccleſiæ membra, quæ latiùs exponit in libris de Baptiſmo contra Donatiſtas: *Puto me non temerè dicere alios ita eſſe in domo Dei, ut ipſi etiam ſint eadem domus Dei, quæ dicitur ædificari ſuprà Petram, quæ unica columba appellatur, quæ ſponſa pulchra ſine macula & ruga, & hortus concluſus, fons ſignatus, puteus aquæ vivæ, paradiſus cum fructu pomorum. Quæ domus etiam claves accepit, ac poteſtatem ſolvendi atque ligandi. Hanc domum ſi quis corripientem corrigentemque contempſerit, ſit tibi tamquam Ethnicus & Publicanus. Hæc domus etiam triticum dicitur, ſive tricenum, ſive ſexagenum, ſive centenum fructum adferens cum tolerantia.* (Lib. 7. cap. 51.) *Hæc domus eſt in vaſis aureis atque argenteis, & lapidibus pretioſis & lignis imputribilibus. Hæc quippè in bonis fidelibus eſt, & ſanctis Dei ſervis ubique diſperſis, & ſpiritali unitate devinctis in eadem communione Sacramentorum, ſive ſe facie noverint, ſive non noverint. Alios autem ità dici eſſe in domo, ut non pertineant ad compagem domus, nec ad ſocietatem fructiferæ pacificæque juſtitiæ, ſed ſicut eſſe palea dicitur in frumentis. Nam & iſtos eſſe in domo negare non poſſumus, Paulo Apoſtolo dicente: In magna domo non ſolùm aurea vaſa ſunt vel argentea, ſed & lignea & fictilia, & alia quidem in honorem, alia in contumeliam.* Hæc (Cap. 52.) contumeliæ vaſa adfirmat *ſic eſſe in domo per communionem Sacramentorum, ut extra domum ſint per diverſitatem morum.* Et in libro de unitate Eccleſiæ ſcribit: *Cum boni & mali dent & accipiant Baptiſmi Sacramentum, nec regenerati ſpiritaliter in corpus & membra Chriſti coædificentur niſi boni,* (Cap. 21.) *profectò in bonis eſt illa Eccleſia, cui dicitur, Sicut lilium in medio ſpinarum, ſic proxima mea in medio filiarum. In his enim eſt qui ædificant ſuprà petram.* Quam diſtinctionem laudat in pluribus locis, præſertim adversùm Donatiſtas ac Pelagianos. Eccleſia ergo, quæ claves accepit, non eſt univerſa fidelium in legitimis Sacramentis communio, ſed ſola congregatio Juſtorum ſeu Sanctorum communio. Hæc ſola eſt Dei domus & templum, unica columba, lilium inter ſpinas, verum triticum, hortus concluſus, fons ſignatus, Chriſti Domini ſponſa & corpus. Magnum iſtud corpus, ſparſum per quatuor ventos, implens omnem mundum à mari uſque ad mare, & fines univerſæ terræ. Quare corpus hoc non eſt in ſolo generali Concilio. Et in generali Concilio frequenter ſedent, & præſidere poſſunt accipitres ſeu criminoſi Epiſcopi, quos certum eſt non ſpectare ad jam laudatam columbam & ſponſam, ideoque etiam laudatis clavibus in nullo participare. Et hinc Joannes Gerſon, dum ipſas non per mundum diſperſæ, ſed ad generalem Synodum contractæ ſponſæ datas aſſeruit, non habuit clavem Auguſtinianæ ſcientiæ, nec Sancti Auguſtini mentem intellexit. Claves iſtas nec ſoli generalium Synodorum Epiſcopi habent, nec cuncti. Iſtis, inquam, carent multi Epiſcopi, & multi ipſas habent Laici.

Chriſtiana per baptiſmum Regeneratio, & quodvis Divinum per omnia ſeptem Sacramenta donum habet tres eſſentiales cauſas: Operati in Sacramento operis virtutem, Initiandi fidem & cum ſpe charitatem, ac influxum communionis Sanctorum. Etiam hunc aſſevero eſſentialem. Etenim adversùs Vincentium Rogatiſtarum in Mauritania Cartennanſem Epiſcopum, volentem ex malorum communione contaminari ac perire Eccleſiam, cujuſmodi communionem fuiſſe toleratam à Sancto etiam Cypriano demonſtrat Sanctus Auguſtinus, atque adjungit: *Si Sacramenta cum peccatoribus communicando periit Eccleſia* (Ep. 48.) *quæ fuerat in orbe terrarum, jam priùs tota perierat, cum in eam, ſicut dicit Cyprianus, ſine baptiſmo admittebantur, ac ſic nec ipſe Cyprianus habebat in qua Eccleſia naſceretur, quantò magis multò poſterior veſter auctor paterque Donatus?* Et infrà: *Prorſus ſecundùm Scripta Cypriani, ſi peccatis alienis in unitate quis maculatur, jam ante Cyprianum periit Eccleſia, nec erat unde exiſteret ipſe Cyprianus.* Et in libris adversùs Parmenianum: *Quid ſe Donatiſtæ jactant quòd habeant aliquam Eccleſiam, ſi jam illis temporibus eſſe deſtitit? Dicant* (L. 3. c. 2.)

unde natus eſt Majorinus aut Donatus, ut per eos naſcerentur Parmenianus atque Primianus. Et in libris de Baptiſmo: L. 2. c. 6. *Si tali communione malorum pereunt juſti, jam Eccleſia temporibus Cypriani perierat. Unde ergo exſtitit origo Donati, ubi catechizatus eſt, ubi baptizatus, ubi ordinatus, quando jam Eccleſiam contagio communionis exſtinxerat?* Et io alio libro: *Si tunc non erat Eccleſia, qui ſacrilegi* L. 3. c. 2. *Hæretici ſine baptiſmo recipiebantur, unde Donatus apparuit? De qua terra germinavit? De quo mari emerſit? De quo cælo cecidit?* Et rursùm: *Si tunc* L. 5. c. 1. *periit Eccleſia, quoniam pluſquam quadraginta anni ſunt inter Cypriani paſſionem & Divinorum codicum exuſtionem, unde iſti calumniarum ſuarum fumos jactantes, occaſionem faciendi ſchiſmatis invenerunt, ſicut Conſulum ordo declarat, reſtat ut fateantur nulla malorum etiam cognitorum tali communione maculari unitatem Chriſti.* Quia nempè tunc originem ſuam oon poſſint oſtendere. Et in libris adverſùm Julianum Pelagianiſtam: *Si Eccleſiam conſtu-* Lib. 3. c. 17. *praverint Manichæi, dic mihi Juliane, quæ te peperit? Utrùmne caſta, an verò meretrix in lutem, quam deſeruiſti, per uterum gratiæ ſpiritalis enixa eſt? An ut dogmata Pelagiana defendas, conjugis Chriſti & matris tuæ viſcera inſtinctu nefarii, non erroris, ſed furoris infamas?* Quod ipſum repetit in ſexto libro de baptiſmo cootra Donatiſtas, in libro de unico baptiſmo contra Petilianum, io libro poſt collationem, in ſecundo libro cootra Creſconium, in ſecundo libro cootra Gaudentium, ac in aliis locis. Conſtanter docet in eaſum, quo periret Sancta Eccleſia ſeu Sanctorum communio, omnem Sacramentorum virtutem fore ſuſpenſam, & neminem deinceps poſſe etiam informiter baptizari, confirmari, ungi, aut ordinari. Adeò oeceſſarius eſt Symbolo articulus, qoo profitemur Eccleſiam eſſe ſanctam. Et vel ex hoc unico fundamento Lutherani & Calviniſtæ diſcant Eccleſiæ ſanctitatem ſeu Saoctorum communionem exſtingui non poſſe aot interpolari. Nam & in laudato libro de unico baptiſmo ſcribit laudatus Auguſtinus de Donatiſtis: *Hoc dicere nullo modo audent.* Dicendo enim ſuos Sanctos Patriarchas Majorinum ac Donatum non ſola ſanctitate, ſed ipſo etiam Baptiſmo ac Epiſcopatu denudaſſent.

Etenim Sanctorum commonio eſt illa Virgo Mater, ex cujus per Sacro-ſancta JESU Chriſti Sacramenta fœcundato utero Deus Pater ſibi generat novi Teſtamenti filios, ſui naturalis Unigeniti io regno adoptivos cohæredes. Eſt mater uoiverſalis atque immortalis, de qua in lau- Lib. 1. c. 16. datis de baptiſmo libris idem Auguſtinus: *Quæ peperit Abel & Enoch, & Noe & Abraham, ipſa peperit & Moyſen & Prophetas tempore poſteriori ante adventum Domini. Et quæ iſtos, ipſa & Apoſtolos, & Martyres noſtros, & omnes bonos Chriſtianos.* Eſt per omnes locorum & temporum fines diffuſa Mater Virgo, habens Virginis Sponſi *jura conjugalia*, per quæ omnem ejus tenet ac poſſidet poteſtatem. Quòd omnium ex aqua & ſpiritu plenam Regenerationem, id eſt, & ipſam Sacramenti ſubſtantiam, & omnes ejus effectus operetur, aſſiduè clamat Auguſtinus. Quod ipſum aſſiduè clamat de informiter ſeu intra ſeu extra Eccleſiam ſuſcepti Sacramenti per veram cordis cooverſionem reviviſcentia. Et de peccatorum retentione ſcribit in iiſdem de baptiſmo libris: *Dum alicujus peccata tenentur,* L. 6. c. 4. *ab eis utique tenentur, à quibus ille, cui tenentur, vitæ ſimilitudine & pravi cordis averſione disjungitur.* Non à ſolo Sacerdote teneotur, ſed à tota Matre Catholica, & caſta illa columba, per cujus pios gemitus perficiuntur omnia Sacramenta. Nec enim ſolam ſolvendorum, ſed etiam ligandorum peccatorum poteſtatem & claves accepit. Pergit Auguſtinus in Tractatibus ſuper Sancti Joannis Evangelium: *Eccleſiæ charitas participum ſuorum peccata dimittit, eorum autem, qui non ſunt* Tr. 121. *ejus participes, tenet.* Et in libro de Sancta Virginitate: *Si ſacrarum virginum quæritur mater, Eccleſia eſt. Non parit virgines ſacras niſi Virgo ſacra: Virgo illa, quæ deſponſata eſt uni viro caſta* Cap. 12. *exhiberi Chriſto.* Ad ſacrarum virginum & profeſſionem & conſecrationem adfirmat eandem matrem cooperari. Quod ipſum de quavis Sacramentalium elementorum benedictione, ac item de Pœnitentium ſatisfactoriis operibus adfirmat io libro de Initiandis, ac in utroque de Pœnitentia libro Sanctus Ambroſius. Divinis Cap. 5. Lib. 1. c. Sacramentis, ritualibus ipſorum veſtimentis, ſo- 15. 16. lemnibus precibus, ac omni generatim Divino 17. miniſterio, mater iſta debet neceſſariæ cooperationis auxilium, ſine quo infructuoſa atque irrita ſint omnia, omoium virtus ligata & ſuſpenſa.

Parvulorum, quam quandoque in parentum, quandoque in geſtantium ſeu ad Baptiſma offerentium fide fieri dicimus, juſtificationi debet ſingulare auxilium. Quòd enim illi proprio corde neqoeant converti ad Deum, ipſorum juſtificatio eſt hetroclita ac irregularis, egetque vicario alieni cordis ſupplemento. Et hinc oeſcio cujus in Africa civitatis Epiſcopus Bonifacius Sancto Auguſtino propoſuit varias quæſtiones. Prima erat: An parvuli per ipſos parentes eſſent Baptiſmo offerendi? Et ſtabat ipſe pro parte affirmativa propter hanc rationem: Ep. 23. *Ut ſicut parentes fuerunt auctores ad eorum pœnam, per fidem parentum itidem juſtificentur.* Altera quæſtio erat: *Quomodo parvulis, cum baptizantur, proſit parentum fides?* Inter rationes dubitandi erat hæc: *Quòd quidam non ea fide ad Baptiſmum percipiendum parvulos ferant, ut gratia ſpiritali ad vitam regenerentur æternam, ſed quòd eos putent hoc remedio temporalem retinere vel recipere ſanitatem.* Hinc nata eſt tertia quæſtio: Ao iſta perverſa parentum voluntas impediret parvulorum Regenerationem? Et quidem ad primam negativè reſpondet Sanctus Auguſtinus, & pergit de ſecunda quęſtione & tertia: *Non propterà illi non regenerantur, quia non ab iſtis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos neceſſaria miniſteria. Non rectè his dicitur: Nolite verba Sacramentorum, ſine quibus conſecrari parvulus non poteſt, recitare. Spiritus autem ille ſanctus, qui habitat in Sanctis, ex quibus una illa columba deargentata charitatis igne conflatur, agit quod agit etiam per ſervitutem aliquando non ſolùm ſimpliciter ignorantium, ve-*

rùm

rium etiam damnabiliter indignorum. Offeruntur quippè parvuli ad percipiendam ſpiritalem gratiam non tam ab eis quorum geſtantur manibus, quamvis & ab ipſis, ſi & ipſi boni fideles ſunt, quàm ab univerſa ſocietate Sanctorum atque fidelium. Ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet quòd offeruntur, & quorum ſancta atque individua charitate ad communicationem ſancti Spiritus adjuvantur. Tota hoc ergo Mater Eccleſia, quæ in ſanctis eſt, facit: Quia tota omnes, tota ſingulos parit. Parentes per quorum fidem juſtificantur parvuli, non ſunt caro & ſanguis, ſed ex ſolis Sanctis conflata Mater Eccleſia, quam idem Auguſtinus laudat in libris de peccatorum meri-
Lib. 1. c. 25. tis: *Mater Eccleſia cor maternum parvulis præſtat, ut ſacris myſteriis imbuantur, quia nondum poſſunt corde proprio credere ad juſtitiam, nec proprio ore confiteri.* Et in ſequenti capite: *Offeruntur per Sacramentum, charitatemque fidelium.* Et in decimo ſermone de verbis Apoſtoli: *Et ipſi par-*
Cap. 2. *vuli portantur ad Eccleſiam. Etſi pedibus illuc currere non poſſint, alienis pedibus currunt ut ſanentur. Accommodat illis Mater Eccleſia aliorum pedes ut veniant, aliorum cor ut credant, aliorum linguam ut fateantur.* Uti enim peccarunt per alium ac alienam voluntatem, ita per alienam fidem & charitatem ſalvantur. Et hanc maternam oblationem laudans Auguſtinus rectè addidit de ipſius miniſtris ſeu proximis executoribus: *Quamvis & ab ipſis, ſi & ipſi boni fideles ſint.* Tunc enim & ipſi ſpectant ad Sanctam Matrem, & cum ipſa tamquam pars operantur. Carnales autem non habent ejus ſpiritum & virtutem, ideoque recitant ſola Sacramenti verba, ſeu ſola celebrant neceſſaria Matris miniſteria, ad ipſorum effectus non cooperantur. Et in hunc ſenſum varia hinc indè Sancti Auguſtini ſimilia loca ſunt intelligenda.

Et hæc Sanctæ Matris pietas & efficax virtus à ſingulorum filiorum notitia ac voluntate non pendet. Nec mutuas, quæ tamen adjuvant plurimùm, habet neceſſarias omnium & ſingulorum orationes. Dum quis in extrema etiam India catechumenus baptizatur, reconciliatur pœnitens, infirmus ungitur, conſecratur Epiſcopus aut clericus, vel etiam fideles in matrimonium ſanctificantur, nos omnes cooperamur, & ſine noſtra, aut aliorum certè fidelium concurſu nullus ſequeretur effectus. Eandem ab aliorum fidelium ſanctitate dependentiam atque influxum habet omnis noſtra conſecratio. Hinc enim in libris de baptiſmo ſcribit Sanctus Auguſtinus:
Idem ſpiritus ſanctus peccata dimittit, qui datus eſt
L. 6. c. 4. *omnibus Sanctis ſibi charitate cohærentibus, ſive ſe noverint corporaliter, ſive non noverint. Similiter cum alicujus peccata tenentur, ab eis utique tenentur, à quibus ille, cui tenentur, pravi cordis averſione disjungitur, ſive illum corporaliter noverint, ſive*
Cap. 51. *non noverint.* Et in ſeptimo ejuſdem operis libro: *Domus Dei in bonis fidelibus eſt, ſpiritali unitate devinctis in eadem communione Sacramentorum, ſive ſe facie noverint, ſive non noverint.* Quod ipſum ſcribit in aliis locis, præſertim in ſexto Tractatu ſuper Sancti Joannis Epiſtolam. Omnes enim toto terrarum orbe diffuſi juſti & unum in cœlis habent caput ad Dei Patris dexteram, & unum ejuſdem capitis diffuſum in ſuis cordibus Spiritum, quo compaginantur in admirabilem unius corporis harmoniam, ac unam virginem Matrem, quæ aſſiduis tamquam columba gemitibus Deum Patrem interpellat novos ſibi regenerari filios, novos milites confirmari, conſecrari novos Duces, lapſos erigi, reconciliari reos, cum extremis periculis luctaturos ungi, & hæc omnia non interpolari uſque ad ſæculi finem. Et ad omnia iſta ſuo Virgini Sponſo ac ejus Cæleſti Patri per ipſorum communem in ſe habitantem Spiritum ſimul influit & cooperatur. Habet varios gemendi atque interpellandi modos, quorum inſignem unum laudat in Epiſtola ad Magnum Sanctus Cypria-
nus: *Quando Dominus corpus ſuum panem vocat* Ep. 76.
de multorum granorum adunatione congeſtum, populum noſtrum, quem portabat, indicat adunatum. Et quando Sanguinem ſuum vinum appellat, de botris atque acinis plurimis expreſſum, atque in unum coactum, gregem item noſtrum ſignificat, commixtione adunatæ multitudinis copulatum. Si Novatianus huic pani Dominico adunatus eſt, ſi Chriſti poculo & ipſe commixtus eſt, poterit videri & unici Eccleſiaſtici Baptiſmi gratiam habere poſſe. Quod ipſum pluribus tradit etiam in Epiſtola ad Cæcilium. Qui ſolum Chriſti Domini verum corpus in Euchariſtia contineri, conſecrari, ac Deo Patri in ſacrificium offerri exiſtimant, inſigniter hallucinantur: Continetur atque offertur Chriſtus cum omni ſuo περιουσία ſeu circumſubſtantiali populo, caput cum toto corpore, ſponſus cum ſponſa, cum vero corpore etiam totum myſticum, ſeu tota, in qua nec Novatianus, nec ullus Hæreticus aut Schiſmaticus, immò nullus iniquus habet partem, Chriſto adhærens Sanctorum ſocietas. Verum corpus in propria ſubſtantia, myſticum offertur in ſolo Sacramento. Utrumque ſimul ex ſingulis & omnibus ſub cœlo altaribus quotidiè aſcendit ad Patrem, ac ipſius Majeſtatem, ut ſuis Sacramentis, ac ſuæ ſponſæ in illis ac aliis precibus miniſterio aſſiſtat uſque ad ſæculi finem, junctis viribus orat atque exorat.

Quòd nullus hæreticus, nulluſque iniquus hic partem habeat, ſeu quòd non tota omnium fidelium, ſed ſola Sanctorum communio Regni Cæleſtis claves, ac peccata ſolvendi ac ligandi poteſtatem à Chriſto Domino acceperit, lucidè jam audivimus à Sancto Auguſtino, & eſt adhuc demonſtrandum. Ex tertio libro de Baptiſmo contra Donatiſtas *Sola illa columba, id eſt,*
illa unitas, quæ niſi in bonis intelligi non poteſt, ſim- Cap. 17.
plex & caſta baptizat. Adjungit *per orationes Sanctorum Spiritalium, qui ſunt in Eccleſia, tamquam per columbæ creberrimum gemitum, magnum geri Sacramentum, & occultam diſpenſationem miſericordiæ Dei, ut eorum etiam peccata ſolvantur, qui non per columbam, ſed per accipitrem baptizantur, ſi ad illud Sacramentum cum pace Catholicæ unitatis accedant.* An quis recto corde accedens per juſtum, an per injuſtum Sacerdotem in Eccleſia baptizetur, adfirmat non referre: Quòd nempè non miniſtro, ſed toti & ſoli columbæ ſit data clavium poteſtas. Per ejuſdem orationes addit

etiam ſuſcepta extra Eccleſiam Sacramenta in pacificè ad ipſam redenntibus reviviſcere. Domini ad Apoſtolos verba, *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, laudat in ſequenti ejuſdem libri capite, & proſequitur: *Ergo ſi Apoſtoli perſonam gerebant Eccleſiæ, & ſic eis hoc dictum eſt, tamquam ipſi Eccleſiæ diceretur, pax Eccleſiæ dimittit peccata, & ab Eccleſiæ pace alienatio tenet peccata, non ſecundùm arbitrium hominum, ſed ſecundùm arbitrium Dei & orationes Sanctorum ſpiritalium, qui omnia dijudicant, & à nemine judicantur. Petra enim tenet, petra dimittit; columba tenet, columba dimittit; unitas tenet, unitas dimittit. Pax autem hujus unitatis in ſolis bonis eſt, vel jam ſpiritalibus, vel ad ſpiritalia concordi obedientia proficientibus. In malis autem non eſt, ſive foris tumultuentur, ſive intus cum gemitu tolerentur, & baptizent & baptizentur.* Intus toleratos malos demonſtrat fuiſſe etiam Sancti Cypriani temporibus, & pergit: *Remiſſam tamen peccatorum non dabant, quæ per orationes Sanctorum, id eſt, per columbæ gemitus datur, quicumque baptizet, ſi ad ejus pacem illi pertinent quibus datur. Non enim raptoribus & fœneratoribus diceret Dominus: Si cui dimiſeritis peccata, dimit-*
Cap. 11. *tentur illi, ſi cui tenueritis, tenebuntur.* Et in quinto libro: *Sacramentum gratiæ dat Deus enim per malos, ipſam verò gratiam non niſi per ſe ipſum, vel per Sanctos ſuos, & ideò remiſſionem peccatorum vel per ſeipſum facit, vel per illius columbæ membra, quibus ait, Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur.* Peccatorum remiſſionem dari non poſſe per Hæreticos, cum Sancto Cypriano profitetur etiam in ſequenti capite, & ſubjungit: *Etiam maligni & invidi, quos & intus eſſe Cyprianus teſtatur, remiſſionem peccatorum dare non poſſunt.* Quòd nempe ipſis non ſint datæ claves. Internam Eccleſiæ paleam hæreſibus quoad hoc punctum æquiparat etiam in ſexto libro, & pergit:
Cap. 1. *Remiſſionem dare non poſſunt. Quia non malignis, ſed bonis filiis dictum eſt: Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur eis.* Longè plura habet iſtiuſmodi loca. Et ex ipſis circumſcriptus Joannes Wicleff erravit malis Sacerdotibus non eſſe poteſtatem ordinis, nec Eccleſiæ claves, nec data per ipſos Sacramenta eſſe fructuoſa aut valere. Auguſtinum, ſed non ſecundùm ſcientiam, diligens Joannes Hus, apud Conſtantiam vivus exuri maluit, quàm peſſimis iſtis erroribus renunciare.

Etenim non ad ſolos effectus, ſed etiam ad omnium Sacramentorum ſubſtantiam ac valorem neceſſaria eſt Sanctorum communio, & Sanctus ipſius influxus. Unde quòd data per Hæreticos aut malos in Catholica Eccleſia Sacerdotes Sacramenta valeant, non ab ipſis dumtaxat provenit, ſed præſertim ab iſta ſancta Matre, de qua idem Auguſtinus in iiſdem de baptiſmo li-
Lib. 1. cap. 10. bris: *Ergo ipſa generat & per uterum ſuum, & per uteros ancillarum ex eiſdem Sacramentis, tamquam ex viri ſui ſemine.* Sara non ſolum Iſaac ex proprio, ſed etiam Iſmaelem ex alieno genuit ancillæ Agar utero: Per conjugalia jura fœcundato de ejuſdem viri ſemine. Etiam Lia & Rachel ita ancillis fuerunt uſæ. Erant Sacramenta prænuntia futurorum. Ita enim nunc Mater Eccleſia, dum boni, ex proprio, dum pravi Sacerdotes baptizant aut ordinant, gignit ex alieno utero, attamen ex eodem ſemper ejuſdem viri legitimo ſemine, quia ex eiſdem JESU Chriſti Sacramentis. Quam doctrinam Auguſtinus inſigniter illuſtrat in locis variis laudati operis de baptiſmo, in ſermone ad Emeritum Cæſareenſem in Mauritania Epiſcopum, in vigeſimo ſecundo libro contra Fauſtum, in Tractatibus ſuper Sancti Joannis Epiſtolam, ac in variis hinc inde ad populum ſermonibus. Proinde ſi tollas Sanctorum communionem, ſiſtis atque ſuſpendis omnem virtutem omnium Sacramentorum.

Et hinc lucet Sanctum Auguſtinum, dum Cœleſtis Regni claves & remittendorum peccatorum poteſtatem, non ſoli Petro, ſed toti, cujus ille perſonam gerebat, Eccleſiæ datas adfirmat, non agere de clavibus Hierarchicis, nec de poteſtate Sacerdotii, aut Sacerdotalis juriſdictionis. Quiſquis id credit, firmat Donati hæreſim, & Sanctum Auguſtinum demutat in Wicleffiſtam. Duplex eſt clavium poteſtas, quam inſigniter diſtinguit idem Auguſtinus in quarto libro de baptiſmo: *Sicut urgeri videor, cum* C. 4.
mihi dicitur, Ergo Hæreticus dimittit peccata, ſic & ego urgeo, cum dico, Ergo raptor dimittit peccata? Si per vim Sacramenti, ſicut ille, ita & ille; ſi per meritum ſuum, nec ille, nec ille. Hoc eſt, uterque per ſacri ſui Ordinis poteſtatem & applicatam operati in Sacramento operis virtutem remittit, neuter per ſuum meritum, ſeu ſanctitatem, quæ ſpectet ad peccata remittentem communionem Sanctorum. Alia igitur eſt poteſtas clavium geſtatrix & adminiſtratrix, alia cooperatrix. Eaſdem poteſtates laudat in Epiſtola ad Epiſt. 165.
omnes Donatiſtas: *Semper Dei eſt illa gratia & Dei Sacramentum, hominis autem ſolum miniſterium. Quia ſi bonus eſt, adhæret Deo & operatur cum Deo; ſi autem malus eſt, operatur per illum Deus viſibilem Sacramenti formam, ipſe autem donat inviſibilem gratiam.* Et in libris adversùs Petilianum: *Si caſtè annuntiatur quod caſtum eſt, etiam ipſe annunciator, quia verbo conſociatur, credentem congenerat; ſi tamen ipſe non regeneretur, caſtum tamen ſit quod annuntiat, naſcitur credens non ex Miniſtri ſterilitate, ſed ex veritatis fœcunditate.* At Lib. 2. cap. 5.
verò in tertio ejuſdem operis libro ſcribit longè aliter: *Dicite quod dicit veritas & Catholica Eccleſia, quia non ſolùm cum malus eſt Miniſter baptiſmi, verùm etiam cum ſanctus & bonus eſt, non eſt in homine ſpes ponenda, ſed in illo qui juſtificat impium, in quem credentibus fides deputatur ad juſtitiam. Cùm enim dicimus, Chriſtus baptizat, non viſibili miniſterio dicimus, ſed occulta gratia, occulta potentia in Spiritu Sancto, ſicut dictum eſt de illo: Hic eſt qui baptizat.* Nempè per phyſicum juſtitiæ & gratiæ traducem, quem certum eſt competere ſoli capiti noſtro & Deo. Frequenter Auguſtinus ſcribit quòd gratia remiſſionis peccatorum neque à malo Miniſtro detur neque à bono, ſed à ſolo Deo; frequenter quòd & à malo & à bono; frequenter quòd à ſolo bono. Nempè juxta jam expoſitos dandi & accipiendi varios modos. Et in ſpeciem contra-

rietas

Digitized by Google

rietas Wicleffum circumſcripſit & Huſſum. Circumſcribit & illos, qui Auguſtinum ubique loqui exiſtimant de clavibus Hierarchicis, aut Eccleſiæ Præpoſitura. In pleriſque huc uſque adductis locis loquitur de clavibus, quibus carent quandoque Epiſcopi, & carere poſſit etiam ipſe Romanus Rontifex, & quas frequenter habent aut certè participant Laici, etiam pueri ac fœminæ. Loquitur de fraterna clave, quæ ad dandam & accipiendam in Sacramentis juſtitiam operatur in ſingulis per communionem Sanctorum, & per cujus operationem ſingulos juſtos eſſe Chriſti Domini non tantùm fratres aut ſo-
C. 6. 7. rores, ſed etiam matres, oſtendit in libro de ſancta Virginitate. Quia nempè ex Sacramentis ſibi in fratres ac ſorores pariunt ejus membra. Et in hac accipienda benedictione Petrus Apoſtolus geſſit perſonam omnium in Eccleſia juſtorum, uti Judas in accipiendis quibuſdam maledictionibus tenuit vices omnium impiorum Judæorum. Et ſic hæc omnia nihil faciunt ad præſentem quæſtionem.

Et quidem an Regni Cœleſtis claves, & ſolvendorum ac remittendorum peccatorum poteſtatem omnibus juſtis ſeu toti Sanctorum communioni Sanctus Auguſtinus rectè adſcripſerit, eſt alia quæſtio. Quòd Sanctorum communio operato Sacramentorum operi ac Initiandorum fidei & charitati cooperetur, & jam expoſita præſtet auxilia, certum eſt; verùm an iſta cooperandi virtus ſit illa poteſtas, quam per claves Dominus dedit Petro, & an Sanctus Auguſtinus, conſueto Afris Doctoribus more, non abutatur Sacræ Scripturæ littera, eſt locus diſſertationi. Certè per claves ac tenendorum & ſolvendorum peccatorum poteſtatem Dominus intellexit Sacerdotium ac Eccleſiæ Hierarchiam. Quòd eis Sanctorum communio cooperetur, etiam huic datas Auguſtinus cenſuit. Nempè alio & alio modo. Tunc adversùs Eccleſiaſticæ Ordinationis Sacramentum needum litigabant Sacramentarii Hæretici, hinc ille loquebatur liberiùs, & varios iſtos, utpotè tunc omnibus notos, modos lucidè non diſcrevit. Data extra Eccleſiam Sacramenta eſſe firma & valida, & in converſis ad Deum cordibus poſſe in omnes gratiæ effectus reviviſcere, & hos extra Eccleſiam ſperari non poſſe, demonſtratum voluit Donatiſtis, ideoque Sanctorum communionem ac ejus admirandam virtutem ampliſſimè elucidavit. Quòd Hierarchicas claves non toti Sanctorum communioni, ſed ſoli Petro datas cenſuerit, lucet ex vigeſimo ſexto ſermone de diverſis: *Petrus multis locis Scripturarum apparet quòd perſonam geſtet Eccleſiæ. Maximè illo in loco, ubi dictum eſt: Tibi dabo claves Regni Cœlorum. Numquid* C. 6.
iſtas claves Petrus accepit, & Paulus non accepit, & cæteri Apoſtoli? Aut non ſunt iſtæ in Eccleſia claves, ubi peccata quotidiè dimittuntur? Sed quoniam in ſignificatione perſonam Petrus geſtabat Eccleſiæ, quod illi uni datum eſt, Eccleſiæ datum eſt. Non dicit, *Quod Eccleſiæ datum eſt, illi datum eſt*, ſed cum emphaſi, *Quod illi uni datum eſt, Eccleſiæ datum eſt.* Hoc eſt, ab illo uno fonte, in omnes Apoſtolatus & Epiſcopatus Collegas & Succeſſores traductum eſt, & uſque ad finem ſæculi traducendum. Loquitur cum Sancto Optato adversùs Parmenianum, & cum Catholica Eccleſia adversùs Tertullianum: Affirmat claves moriente Petro non fuiſſe ſublatas Eccleſiæ aut ſuſpenſas. Itaque in ipſis accipiendis Petrus repræſentabat Eccleſiam, quomodo Pater poſteros, fons rivos, radix ramos. Hinc in Petro Apoſtolorum Primatum excellenti gratia, & omni Epiſcopatui præferendum Apoſtolatus Principatum præeminuiſſe, ſcribit in libris de Baptiſmo idem Auguſtinus. Et in libris Retractationum: *In hoc contra Donati Epiſtolam libro* Lib. 1.
dixi in quodam loco de Apoſtolo Petro, quòd in illo cap. 21.
tamquam in Petra fundata ſit Eccleſia. Qui ſenſus etiam cantatur ore multorum in verſibus Beatiſſimi Ambroſii, ubi de gallo gallinacio ait: Hoc ipſa Petra Eccleſiæ canente culpam diluit. Sed ſcio me poſteà ſæpiſſimè ſic expoſuiſſe, quod à Domino dictum eſt, Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, ut ſuper hunc intelligeretur quem confeſſus eſt Petrus, dicens, Tu es Chriſtus filius Dei vivi: Ac ſi Petrus ab hac petra appellatus perſonam Eccleſiæ figuraret, quæ ſuper hanc petram ædificatur, & accepit claves Regni Cœlorum. Non Lib. 1.
enim dictum eſt illi, Tu es Petra, ſed, Tu es Pe- cap. 21.
trus, Petra autem erat Chriſtus, quem confeſſus Simon, ſicut eum tota Eccleſia confitetur, dictus eſt Petrus. Harum autem duarum ſententiarum quæ ſit probabilior, eligat Lector. Firmat non Petrum ſupra Eccleſiam, ſed Eccleſiam ſupra Petrum eſſe ædificatam, ideoque ipſum in accipiendis clavibus geſtaſſe ejus perſonam: Nempè uti origo gerit perſonam ex ipſa pullulantium. Et talia Auguſtini pro Sancto Petro teſtimonia poſſint multa adduci. Quocirca fundamentum, ex quo Joannes Gerſon ac Baſileenſium Doctores educere conati ſunt Romanum Epiſcopum ſubeſſe Synodis, & caducum eſt & falſum.

CANON

CANON XX.

QUòd nullus audeat condemnare Apoſtolicam Sedem appellantem.

Scholion.

ROmanarum appellationnm prima hoſtis fuit Euſebiana ſactio, docens Eccleſiæ Hierarchiam eſſe non Monarchicam, ſed Ariſtocraticam, diviſam in tres Primatu ac dignitate æquales Patriarchas, ideoque ab uno ad alium non poſſe appellari. Evangelicæ atque Apoſtolicæ Regulæ adverſum, & ab Acacio ac præſertim Photio Conſtantinopolitania Epiſcopis poſteà reſumptum, errorem damnarunt Sardicenſe Concilium, Felix tertius Pontifex, Gelaſius primus, ac Synodus octava. Juſtinus ſecundus Imperator, quò graſſantes in Italia Longobardos cohiberet, Exarchum ſuum, novum Romanæ Reipublicæ Magiſtratum, Ravennæ poſuit, atque ita iſtam civitatem plurimùm exaltavit. Et hinc Romanis appellationibus emerſit novus hoſtis. Etenim ab Exarchis inflati & circumſcripti Ravennatum Epiſcopi ſomniare cœperunt Autocephaliam, atque à Patriarchico Apoſtolicæ Sedis jure, adeoque & à Romana appellatione exemptionem. Erat non adversùs Papalem, ſed dumtaxar adversùs Patriarchalem poteſtatem rebellio, ipſamque in Joanne Epiſcopo Magnus Gregorius, & hujus Succeſſores in illius Succeſſoribus vario tempore ac modo damnaverunt. Eadem ſuperbia laboraſſe Gallicanæ Eccleſiæ Metropolitas, lucet ax Gregorii quarti ad ipſos Epiſtola de cauſa Aldrici Epiſcopi Cenomanenſis. Dixerunt ſe ſuarum Diœceſium, ſeu Provinciarum Primates, utique Autocephalos, ideoque à ſuis Synodalibus etiam in Epiſcopos judiciis non poſſe provocari. A laudato Gregorio ſuppreſſam audaciam reſuſcitavit Hincmarus Remenſium Metropolita, docens & ſe & ſuos in Gallia Collegas ſine alterius Primatis interrogatione, ſeu prævia confirmatione promoveri & conſecrari, ideoque ab omni Primatiali ſeu Patriarchali jure eſſe exemptos. Docuit id præſertim in famoſa Epiſtola, quam ex Caroli Calvi Regis nomine adversùs inferioris maximè Cleri Romanas appellationes ſcripſit ad Pontificem Joannem octavum.

Attamen in hoſce tunc in Latina Eccleſia ſepultos errores non dictavit noſter ſeptimus Gregorius. Sed in Henrici quarti Imperatoris violentiam, de qua Lambertus Schafnaburgenſis: *Jam in eo res verbatur*, ut adversùs Sigifridum Moguntinum Archiepiſcopum de ſua à præſtandis Decimis exemptione diſputantes, & ab Erfurtenſi Synodo damnati, *Thuringi Sedem Apoſtolicam appellarent. Sed Rex ſub atteſtatione Divini* A. 1073. *nominis affirmabat ſe in eum, ſiquis id præſumpſiſſet, capitali ſententia animadverſurum. Et omnia quæ ejus eſſent uſque ad internecionem diſſipaturum, clademque ejus diei multis poſteà ſæculis non abolendam*. Et in Saxonici belli Hiſtoria Bruno Merſeburgenſis: *Omnes ſemitas, quæ per montes ducant in Italiam, Rex claudi præcepit, nec ulli homini viam patere permiſit, ne vel veritas ad Apoſtolicum priùs veniret, quàm ipſe per Legatos in ſuum favorem traduceret ipſum Apoſtolicum.* Quod ipſum in ſuis, apud eundem Brunonem exſtantibus, ad noſtrum Gregorium litteris fideles Saxones graviſſimè conqueruntur. Etiam nullum, licet à Papa evocatum, idem Rex permiſit Romam accedere. Quin nec Sanctorum Principum Apoſtolorum limina quis orationis cauſa viſitare poterat, niſi de Papa non accedendo juratus. Quis aliter accedens, ad clauſas vel alibi in via capiebatur carcerandus. Ita in ſuo Chronico teſtatur Betholdus Presbyter Conſtantienſis. Et de Poppone Tullenſi Epiſcopo, Romam evocato, ad ejus Metropolitam Udonem ſcripſit ipſe Gregorius: *Decuerat ut de objectis ſibi debuiſſet* Lib. 3. Ep. 12. *reſpondere magis, quàm contra auctoritatem Principis Apoſtolorum, ad defenſionem iniquitatum ſuarum, arma corripere, atque Regem ſollicitare id contra nos præſumere, quod numquam licuit, neque licebit in aliquem Clericorum fieri*. Et Eccleſiæ ſuæ & Regis Henrici violentis armis ſtiterat Romanam evocationem.

Eadem iniquitas vigebat tunc in noſtra Flandria. Etenim pro Morinenſis Eccleſiæ Clericis, Apoſtolicam Sedem adversùs intruſum ſuum Epiſcopum Lambertum appellantibus, ſcripſit ad Robertum noſtrum Comitem Gregorius: *Volumus atque monemus, ut Clericis qui propter hoc* Lib. 9. Ep. 13. *negotium Sedem Apoſtolicam petiverunt, nullam exinde læſionem faciatis, vel fieri permittatis*. Vigebat in omni Francia. Lucet ex Sveſſionenſis ad Sanctum Medardum Monaſterii Chronico: *Reynoldus Abbas Eccleſiæ Beati Medardi, quia abſque voluntate & licentia Regis Henrici* primi *Romam vocatus abjit, Abbas eſſe deſiit*. Eſt antiqua Francorum quæſtio, etiam à Carolo Calvo Rege, & Hincmaro Remenſium Metropolita in Rothaldi Sveſſionenſis Epiſcopi cauſa adversùs Nicolaum primum Pontificem, & in cauſa Hincmari Laudunenſis Epiſcopi adversùs Adrianum ſecundum acerrimè diſceptata. A Merovingiis Regibus inducta fuit iſta violentia, exſtincta per noſtrum Apoſtolum Sanctum Bonifacium, à Caroli Magni nepotibus reſumpta, traductaque etiam ad Reges Capitinos. Hinc & Angliæ à Guilielmo Rege Conquæſtore fuiſſe invectam teſtantur antiqui Anglicarum rerum Scriptores. Francicos enim, in quibus educatus, mores ſecum ille du-

xit

xit ad novum Regnum. Exſtant Apoſtolicæ ad Sanctum Lanfrancum Cantuarienſem Archiepiſcopum & ad Hubertum Romanæ Eccleſiæ Legatum litteræ, quibus noſter Gregorius dictum
Lib 6. Epiſt. 30. Regem admoneri juſſit de tanta io Apoſtolicam Sedem injuria, & ab ipſa ceſſare. Etiam apud Burgundos Gothos, Hungaros, alioſque Romani in Occidente Imperii Barbaros laceratores viguit iſta conſuetndo, ideoque in ipſam à primo, ac præſertim ſecundo Anglorum Rege Henrico reſuſcitatam depugnans glorioſus Martyr Thomas Cantuarienſis rectè dixit eſſe non Chriſti Domini Legem, ſed conſuetudinem Barbarorum. Eam omnem hoc Dictatu Gregorius ſeptimus, ac poſteà etiam Alexander tertius damnavi.

Examinantur quædam recentiora Dogmata.

ILluſtriſſimus Dominus Petrus de Matca, Pariſienſium Atchiepiſcopus, in erudito opere de Sacerdotii & Imperii Concordia tradie varia circa Romanas Appellariones, quæ præſens Dictatus jubet examinari. In ſexto libro ſcribit de antiquis Provincialinm Synodorum judiciis:
C. 14. *Judicia in Synodis reddita quoad diſciplinam, ſummæ erant auctoritatis, ut conſtat ex Concilio Nicæno, non ſolùm quoad correctionem & depoſitionem Presbyterorum, aliorumque inferioris ordinis Clericorum, ſed etiam quoad depoſitionem Epiſcoporum. Itaque appellationi locus non erat, nullaque alia antiquitùs ratio ſuppetebat damnatis, quàm ut Reſcripto Principis negotium retractaretur in majori Synodo, quando agebatur videlicet alicujus Epiſcopi cauſa, aut aliquod negotium magni momenti. Et auctoritati temperamentum in Occidente adhibuit Sardicenſis Synodus in gratiam Epiſcoporum ſuo gradu dejectorum, data nimirùm licentia appellandi Apoſtolicam Sedem, ut judicium renovaretur in Provincia, ſi Romanus Epiſcopus exiſtimaret renovandum eſſe. Quoad verò Presbyteros & laicos excommunicatos nihil innovatum fuit, quoniam eorum cauſæ non erant iſtius momenti, ut Romanus Pontifex appellari poſſet: Sicut nec in Oriente conceſſa eis erat appellatio ad Patriarchas, ut patet ex Canonibus Nicænis, Antiocheno ſexto, & nono Chalcedonenſi. Concilium, inquam, Sardicenſe nihil prorſus detraxit de ſuprema Provincialium Conciliorum auctoritate quoad Presbyteros.* Et in ſeptimo libro:
C. 1. *Ut meliùs intelligere poſſimus ordinem juriſdictionis Epiſcopalis, neceſſum eſt ut in anteceſſum ſtatuamus Eccleſiam ſe in initio ad civilem Romani Imperii diſpoſitionem accommodaſſe, Epiſcopoſque præterea conſtituiſſe in principalibus urbibus uniuſcujuſque regionis, primum verò locum & rerum omnium confirmationem tribuiſſe Epiſcopo Metropoleos Provinciæ cum conſilio Collegarum ſuorum. Ordinationes itaque Epiſcoporum & judicia Eccleſiaſtica fiebant à Synodo cujuſque Provinciæ cum auctoritate Metropolitani, adeò ut non liceret provocare à judicio lato in Synodo Provinciæ.*

Primò itaque adſerit Provincialium Synodorum judicia eſſe per Apoſtolicum Canonem ſuprema atque inappellabilia. Et quidem quòd Eccleſiaſtica Hierarchia ad Romanæ Monarchiæ normam formata ſit, quòd ſolæ civitates habeant Epiſcopum, quòd cunctis unius Provinciæ Epiſcopis præſit unus Metropolitanus, aliaque id genus varia ſunt omninò ex Inſtituto Apoſtolorum. Verùm quòd Provincialium Synodorum judicia ſint ex eodem Inſtituto inappellabilia, eſt fabuloſum inſigniter, Romanæ Reipublicæ adverſum, ac Sanctis Apoſtolis injurioſum figmentum. Quis enim neſciat data per Romanos Romanarum Provinciarum Rectores judicia fuiſſe appellabilia? Quis neſciat ab iſtis Rectoribus potuiſſe appellari ad Præfectum Prætorii, & ab hoc ad Auguſtum recurri Principem? Eodem modo Apoſtoli ſanxerunt à Metropolitæ Provinciali Synodo ac Synodali judicio ad Diœceſeos Exarchum aut Patriarcham, & ab hoc poſſe provocari ad Papam. Nec deſunt antiquiſſima ac lucidiſſima ſimilium provocationum exempla. Et certè ſi Apoſtoli iſta judicia ſanxerint eſſe inappellabilia, inductæ poſtmodum appellationes adverſantur Apoſtolicis Canonibus, quos cuncti profitemur eſſe Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia uſque ad ſæculi finem conſecrandos. Cur igitur nec Acacius, nec Photius, nec Cerularius Michael, nec ullus unquam Romanæ appellationis ſchiſmaticus oſor memoravit iſtos Canones, clamans Romanam Eccleſiam eſſe ipſorum prævaricatricem? Cur interjectas à Provincialium Synodorum judiciis appellationes cuncti ſemper Patriarchæ admiſerunt, ſibi conſtanter adſeruerunt, datas iſtic ſententias retractarunt, ac frequenter reformarunt? An iſtum Apoſtolicum Canonem univerſa ſemper Eccleſia violavit, aut ignoravit? Omninò ignoravit. Nec enim eſt Apoſtolicus Canon, ſed Philippopolitanum Euſebianæ factionis ſomnium. Quò illa Romanam Magni Athanaſii appellationem, & pro ipſo datum à Sancto Pontifice Julio judicium circumduceret atque evacuaret, blaterare cœpit Orientalis Eccleſiæ Synodales ſententias eſſe inappellabiles ad Occidentalem Eccleſiam, nec reformari aut retractari poſſe à Romana Cathedra, ita ſanciri ab Apoſtolicis ac Evangelicis Regulis, ideoque Julium tamquam ipſarum prævaricatorem privavit gradu & communione. Nec quarumvis Provinciarum, ſed ſolas totius Orientalis, aut certè cujuſque Patriarchalis Synodi judicia garrivit inappellabilia: Adversùm Provinciarum judicia provocari ad Patriarcham aut Exarchum ſemper permiſit, immò & exegit. Alioqnin omnem Patriarchicam poteſtatem proſtraviſſet. Nec ſe fundavit in quinto Nicœno Canone, ſed io ſexto. Et quid de iſta petulantia ſemper cenſuerit orthodoxa ſub cœlo Chriſtianitas, eſt cunctis Eruditis exploratum.

Figmentum iſtud Chriſtianæ Eccleſiæ unitatem evertit, ejuſque Hierarchiam ex Monarchica

ca

ea tranſmutat in Ariſtocraticam, ſecatque in tot ſuprema capita, quot ſunt Metropolitæ. Etenim judicare per Arreſtum, & à nullo ſuperiori judice timere ſui judicii concuſſionem, eſt lucidus character ſupremæ poteſtatis: Hanc Euſebiana factio adſcripſit ſolis tribus Patriarchis: Michaelis Cerularii ſchiſma addidit Archiepiſcopos Bulgarorum, Triballorum, Cypriorum, Iberorum. Et exinde Eccleſiæ unitatem lacerari, ſuprà nobis demonſtravit Barlaamus Epiſcopus Gyracenſis, ſeu Locrenſis. Certè pergit D. Petrus de Marca: *Suprema illa Conciliorum Provincialium auctoritas non impediebat communicationem Epiſcoporum diverſarum Provinciarum, qui ſe mutuò juvabunt adverſùm hoſtes Eccleſiæ Romanæ in decernendis cum conſilio aliarum Synodorum Provincialium remediis adverſùm ſchiſmata & hæreſes.* Lucidè profitetur omnes iſtas Synodus eſſe ſupremæ auctoritatis, & Romanæ Eccleſiæ nihil adſcribit ſingulare, niſi primas partes in Ariſtocratia.

Et iſtam ſupremam atque inappellabilem auctoritatem firmari adſeverat etiam à Concilio Nicæno: Nec tantùm quoad inferiorem Clerum, ſed etiam quoad Epiſcopos. Laudat quintum Nicænum Cannnem, qui damnatos à ſuo Epiſcopo Clericos aut Laicos permittit appellare ad Provinciæ Synodum, ejus retractatorium judicium firmat, nec meminit ulterioris provocationis. Eruditus vir labitur in varium errorem. Supergreditur errorem Euſebianum. Hic enim non quaſvis Provinciales, ſed ſolas Patriarchales, aut alias autocephalas Synodos voluit eſſe ſupremas atque inappellabiles. Labitur in errorem Africanæ Synodi, de Romana appellatione diſceptantis cum Pontificibus, Zozymo, Bonifacio, Cæleſtino. Etenim quæ uſque huc adverſùm ſolas inferioris Cleri appellationes diſceptarat, ipſaſque à quinto Nicæno Canone reprobari adfirmarat, tandem in litteris ad Cæleſtinum Pontificem erupit in has voces: *Etſi de inferioribus Clericis vel laicis videntur in Nicæno Concilio præcaveri, quantò magis hoc de Epiſcopis voluit obſervari, ne in ſua Provincia communione ſuſpenſi, à tua Sanctitate vel feſtinatò vel præproperè videantur communioni reſtitui.* Adfirmat Nicænum Canonem, licèt de ſolis ſtatuat Clericis ac laicis, ad Epiſcopos ob rationis paritatem eſſe omninò extendendum. Et quidem quòd Canon de ſolis Clericis & laicis ſtatuat, eſt manifeſtum. Statuit enim de ſolis à ſuo Epiſcopo damnatis: Et nullus unquam Epiſcopus Epiſcopum, ſed ſolos Clericos & Laicos ſemper potuit damnare. Et quidem Africana Eccleſia non quaſvis ſuas Provinciales, ſed ſuas dumtaxat Diœceſanas Synodos voluit ſeu ſolis Clericis, ſeu etiam Epiſcopis eſſe ſupremas, ac Romam inappellabiles: Atque ita D. Petrus de Marca tranſgreditur etiam illius errorem.

Quin & de Nicæna Synodo ad Euſebiana factionem ſcripſit Sanctus Julius Pontifex: *Epiſcopi in magna Synodo Nicææ congregati non ſine Dei conſilio permiſerunt prioris Synodi Acta in alia Synodo examinari, ut & illi qui judices erant, præ oculis habentes ſecundum de ea ipſa re judicium futurum, cum omni diligentia cauſam expenderent, & illi qui ſententiam acceperant, certò cognoſcerent ſe non per ſimultatem priorum Judicum, ſed jure & meritò condemnatos eſſe. Quòd ſi iſtiuſmodi conſuetudo olim fuit, ejuſque memoria renovata eſt, ſcriptoque prodita in magna Synodo, eamque apud vos valere non ſinitis, rem profectò indecoram facitis. Morem enim, qui ſemel in Eccleſia obtinuit, & à Synodo confirmatus eſt, iniquum eſt à paucis abrogari.* Palam adfirmat non ſolùm unius Epiſcopi, ſed etiam alteriùs Synodi judicium poſſe retractari ab alia Synodo, ac reformari, ideoque & ab una ad aliam poſſe appellari. Adfirmat hunc eſſe perpetuum Eccleſiæ morem, laudatum à Nicæno Concilio, confirmatum, & ſcripto Canone ſigillatum. Et damnati Athanaſii appellationem, & appellantis factam à ſe reparationem ita demonſtrat nec à Nicænis, nec ab Apoſtolicis Canonibus deviaſſe. Addit ipſos etiam Euſebianorum Presbyteros ab inflicta ſibi per Alexandrinos Patriarchas damnatione provocaſſe Romam, & proſequendæ appellationi omnem factionem fuiſſe cooperatam. Et firmat neſcio cujus Piſti, quem à Secundo, Ptolomaidis Ariano Epiſcopo, conſecratum Presbyterum damnavit ipſe Athanaſius. Quidquid ſit de Romana appellatione, cunctas Provinciales Synodos eſſe ſupremas atque inappellabiles, nec ipſa Euſebiana factio adſeruit, utpotè pertinaciſſima pro jure Patriarcharum. Spectat hoc ad quorumdam ſchiſmaticorum Græcorum abominabile dogma, de quo in Meditato de Patriarcharum privilegiis Theodorus Balſamon: *Quidam perhibent nihil eſſe impedimento, quo minùs ubivis conſtituti Pontifices eodem cum Patriarchis honore & amplitudine fruantur.* Omnes Epiſcopos, præſertim Metropolitas, cenſuit eſſe ex Divino jure æquales. Quod figmentum etiam cuncti ſchiſmaticorum meliores deteſtantur. Ipſum noſtro ſæculo per Latinam Eccleſiam ſeminare vano item molimine tentavit Marcus Antonius de Dominis, Archiepiſcopus Spalathenſis.

Errorem continent hæc etiam verba: *Quoad Presbyteros & Laicos excommunicatos nihil innovatum fuit à Sardicenſi Synodo, quoniam eorum cauſæ non erant ejus momenti, ut Romanus Pontifex appellari poſſet. Sicut nec in Oriente conceſſa eis erat appellatio ad Patriarchas, ut patet ex Canonibus Nicænis, ſexto Antiocheno, & nono Chalcedonenſi.* Etenim Chalcedonenſis nonus Canon alta voce clamat oppoſitum. Clerici enim cum Clerico cauſam coram proprio Epiſcopo, Clerici cum proprio aut alieno Epiſcopo negotium mandat judicari apud Provinciæ Synodum, & ſubnectit: *Quòd ſi adverſùs Provinciæ Metropolitanum Epiſcopus vel Clericus habet querelam, petat aut Primatem Diœceſeos, aut ſedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ, & apud ipſum judicetur.* Agit de cauſis appellatis, ac appellationum ordine. Ab Epiſcopo ad Metropolitam, ſeu ipſius Synodum, ab hac vult appellari ad Primatem Diœceſeos, aut ad Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Non de totius mundi, ſed de ſolis trium autocephalarum Diœceſium agit judiciis & appellationibus. Iſtas contra ſextum Nicænum Canonem ſubdit

Regiæ

Digitized by Google

Regiæ civitatis Epiſcopo, & ex eis conflat ejuſdem Patriarchatum. Attamen ipſarum Primates non plenè nudat, nec omninò dejicit in commonem Metropolitarum ordinem, ſed ad ipſos à Provinciarum ſuarum Synodalibus judiciis vult adhuc alternativè appellari. Damnatos Clericos appellare permittit etiam ad novum Regiæ urbis Patriarcham: Quòd nempè iſtud jus eſſet unos è characteribus Patriarchalis auctoritatis, ipſoque etiam Alexandrinus & Antiochenus ex Apoſtolico Canone uterentur. Quòd iſtius juris originem D. Petrus de Marca malè refundat in ſextum Conſtantinopolitanum Canonem, infrà oſtendetur.

Antiochenorum Canonum nulla olim fuit auctoritas. Doloſa iſta Euſebianæ factionis Synodus primo poſuit lapides, quibus poſteà Philippopolitanum Conventiculum ſua adversùm Romanas appellationes & Monarchicam Eccleſiæ Hierarchiam ſchiſmatica figmenta ſuper-ædificavit. Sextus interim ipſius Canon D. Archiepiſcopi cogitationibus non favet. Damnatum à ſuo Epiſcopo Clericum aut Laicum ſolummodò mandat appellare, non ad Diœceſeos, ſed ad Provinciæ Synodum: An & ab hac damnatus poſſit provocare ulteriùs, tacet. Abſit ut ulteriorem appellationem excludat: Ea etenim factio fuit Patriarchici juris zeloſiſſima. Et iſte Canon loquitur ex quinto Nicæno, à quo avitam, quæ etiam Clericis ac Laicis & ad Patriarcham & ad Papam appellandi facultatem dabat, conſuetudinem fuiſſe confirmatam ac ſigillatam, audivimus ſuprà à Sancto Pontifice Julio. Et hinc Africanæ, quæ Romanam appellationem inferiori Clero non permiſit, Eccleſiæ morem fuiſſe heteroclytum & valdè ſingularem, quis ignoret? Ipſum Nicæno Canoni repugnare adfirmarunt conſtanter Pontifices Zozymus, Bonifacius, Cæleſtinus, ac Magnus Gregorius. Quòd ipſum, hoc inſtante, tandem reliquerit, communem totius Eccleſiæ normam amplexa, Africana Diœceſis, ſuo loco demonſtrabitur. Et quod è Pontica Diœceſi Marcion, licèt dumtaxat Clericus aut Laicus, à proprii Patris atque Epiſcopi in ſe judicio Romam provocarit, lucidè adfirmat Sanctus Epiphanius. Nec deſunt alia exempla. Et circa hanc diſciplinam Sardicenſis Synodus nihil alteravit.

Errorem continent & hæc verba: *Appellationi locus non erat, nullaque alia antiquitùs ratio ſuppetebat damnatis, quàm ut Reſcripto Principis negotium retractaretur in majori Synodo, quando agebatur videlicet alicujus Epiſcopi cauſa, aut aliquod negotium magni momenti. Et auctoritati temperamentum in Occidente adhibuit Sardicenſis Synodus in gratiam Epiſcoporum gradu ſuo dejectorum, data nimirùm licentia, ut judicium renovaretur in Provincia, ſi Romanus Epiſcopus judicaret renovandum eſſe.* In paucis verbis errores varii. Primus eſt in his verbis: *Data licentia, ut judicium renovaretur in Provincia.* Etenim Sardicenſis Synodus nequaquam prævaricata eſt Nicænam, de cujus in Apoſtolicam Sedem reverentia ſcribit ad Theſſaliæ Epiſcopos Bonifacius primus Pontifex: *Nicæna Synodus aliquid ſuprà eum*, utique Sanctum Petrum Apoſtolum ac ipſius Apoſtolicam Cathedram, *auſa non eſt conſtituere, cum videret nihil ſuprà meritum ſuum poſſe conferri. Omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* Abſit ut Sardicenſis Synodus conſtrinxerit ad renovandum judicium intra Provinciam. Permiſit ut partes evocaret ad ſuum tribunal, ut è ſuo latere legaret Presbyteros in Provinciam, vel ut ejuſdem vel vicinæ Provinciæ Synodo appellationem delegaret retractandam. Omnia permiſit ejus ſapientiſſimo arbitrio. Et hinc nimiùm excedit D. Archiepiſcopus, ſcribens de Gregorio quarto, ac quarto Leone: *Gregorius quartus infringere conatus eſt auctoritatem Canonum Sardicen-* Lib. 7.
ſium, & judiciorum ordinem præſcribere. Eam cap. 21.
conſtitutionem imitatus eſt Leo quartus. Hæ duæ conſtitutiones contrariæ erant Canonibus. Eò quòd arbitrio ſuo reſervant, an Epiſcopus in urbe Roma judicandus ſit, an verò dimittendus in Provinciam, illic judicandus coram Legatis Sedis Apoſtolicæ. Quod ſumptum eſt ex more uſurpato à Gregorio Magno: Qui tamen Gallias & Africam diſtinguebat ab aliis Provinciis, & cum eis diverſo prorſus modo ſe gerebat, quàm cum aliis.

Reſpondeo Gregorii morem non fuiſſe uſurpationem, ſed legitimum, paternum, atque lucidum Sardicenſis Canonis intellectum. Nec diverſo modo ille egit cum Gallia aut Afris. Quin & Afros induxit ad cedendam antiquiſſimam ſuam conſuetudinem: Et inferiori etiam Clero Romanas appellationes permittendas. Etiam Gregorius quartus & quartus Leo non ſunt infimæ notæ Pontifices. Verùm Romanas evocationes & Romanorum Legatorum juriſdictionem Gallia excludere voluit D. Pariſienſis Epiſcopus: Nec potuit, niſi tres tantos Pontifices de infractis Sardicenſibus regulis accuſando.

Alter error eſt in his verbis: *Temperamentum in Occidente adhibuit Sardicenſis Synodus.* Senſum Cap. 3.
ſuum Illuſtriſſimus D. Scriptor exponit in alio ejuſdem libri capite, multis conatus oſtendere Sardicenſem Synodum non fuiſſe Œcumenicam, ſeu dumtaxat Occidentalem, ſeu Patriarchalem ſolius Occidentis. Ejus Canones adfirmat nec à Conſtantinopolitana, nec à Chalcedonenſi Synodo, nec ab Imperatore Juſtiniano fuiſſe admiſſos, & proſequitur; *Attamen Synodus in Trullo congregata Conſtantinopoli, in ſua collectione deſcribi juſſit Canones Sardicenſes, & inter hos etiam illos tres, qui ad Epiſcopi Romani auctoritatem pertinent. Verùm non ea fuit hujus Synodi mens, ut propterea juriſdictioni Romani Epiſcopi ſubmittere voluerit appellationes Epiſcoporum, cum in eadem collectione exiſtant Canones ſecundæ Synodi Œcumenicæ, atque item quartæ, quæ unicuique Patriarchæ ſupremum harum cauſarum judicium commiſerunt. Nihil ergo aliud voluit Trullana Synodus, quàm oſtendere, quænam auctoritas Romano Pontifici competat in ſuo Patriarchatu, cujus limitibus circumſcribunt poteſtatem ei quæſitam in Canonibus Sardicenſibus. Tum etiam ut oſtendant eam auctoritatem illi tributam eſſe, non à Concilio Nicæno, ſed à Sardicenſi.* Et probat hæc ex Joannis Zonaræ ad iſtum Canonem ſcholio: *Neque hic Canon à Nicæna Synodo editus fuit, neque ad ipſum,*

utique Romanorum Epiſcoporum, *provocationes ab omnibus Epiſcopis, ſed ab iis tantummodò, qui eidem ſubjecti erant, duci oportere decernit*.

Reſpondeo Canones iſtos non tantùm à Joanne Zonara, ſed etiam à Theodoro Balſamone, & pleriſque Photii aut Michaelis Cerularii congerronibus ſic intelligi. Tantus pro Romano Primatu fulgor ferit ipſorum oculos, ideoq; aliud neſciunt quàm garrire, quòd ſtatuat de ſolo Romano Patriarchatu. Ecce è quibus fontibus bibat, & nobis propinet D. Archiepiſcopus. Quis enim orthodoxus unquam audivit Patriarchalia in Epiſcopos judicia eſſe ſuprema, ac Romam inappellabilia? Quis unquam audivit ita ſanciri per Synodos Conſtantinopolitanam, Chalcedonenſem, & Trullanam? Nulla unquam id ſomniavit Synodus: Eſt ſchiſmaticum figmentum Euſebianæ factionis in Philippopolitano Conventu. Et hinc non pro ſolis Occidentalibus, ſed præſertim pro Orientalibus Epiſcopis dixit Hoſius: *Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus*. Euſebiana factio de nocte Philippopolim fugerat, fremebat, illic adversùs Sanctum Petrum & in ejus Apoſtolicam Sedem meditabatur inania, damnabat Romanas appellationes, ſanciebat Divino juri adverſas, Patriarchalia judicia ſanciebat ſuprema ac inappellabilia, & ob borum in Athanaſio ac aliis Orientalibus Epiſcopis patratam prævaricationem in Julium Pontificem latrabat convitium excommunicationis ac degradationis. Adversùm has, quas ſol uſque tunc non viderat, inſolentias clamavit omnis Sardicenſis Synodus: *Sancti Petri memoriam honoremus*. Hoc eſt, non Occidentalibus, de quibus nulla quæſtio, ſed Orientalibus Epiſcopis Apoſtolicum ac Evangelicum Romanæ Cathedræ invocandæ ac appellandæ jus & morem novo Canone confirmemus. Et hinc in Proſphonetico ad Imperatorem Martianum ſermone dixit univerſa Chalcedonenſis Synodus: *Qui apud Sardicam contra Arii reliquias convenerunt, Orientalibus direxerunt ſui Conſtituta judicii*. Quod non tam pro Occidentalibus, quàm pro Orientalibus conſtituiſſent. Et ita plenè corruunt etiam hæc D. Archiepiſcopi ad Sardicenſem Canonem verba: *Hujus juris novam eſſe inſtitutionem probant verba Canonis*, Si placet vobis, Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus. *Non ait confirmandam eſſe antiquam traditionem, quemadmodum fieri conſuevit in negotiis, quæ renovatione tantùm aut explicatione antiqui juris indigent*. Exinde cenſet Romanas appellationes uſque tunc fuiſſe ignotas. Reſpondeo fuiſſe notiſſimas. Etenim non ſolius Athanaſii, ſed & plurimorum inſuper Orientalium Epiſcoporum & Clericorum appellationes ſuſceperat ac retractarat Julius Pontifex: Et omne ipſius in his factum Synodus probavit ac firmavit. Videatur hujus Epiſtola ad Alexandrinam Eccleſiam. Iterùm dico: Adversùs iſtas, quas ſol uſque tunc non viderat, & Euſebiana factio Antiochiæ conceptas tunc enitebatur apud Philippopolim, violentas inſolentias, Hoſius iſto emphatico exordio fuit uſus. Et ipſius Canones dudum ante Trullanam Synodum admiſerunt & dilexerunt Græci. Etenim Joannes Scholaſticus, quem in ejecti Sancti Eutychis Conſtantinopolitanam ſedem intruſit Imperator Juſtinianus, ipſos impoſuit ſuo Nomo-Canoni, laudato per Nicolaum primum Pontificem. Quin & ipſe in prolixo pro Catholica fide Edicto Imperator Juſtinianus ex Magni Athanaſii auctoritate adfirmat Sardicenſem Synodum fuiſſe univerſalem, & ex ipſius exemplo probat occultos in Catholica pace defunctos hæreticos poſſe poſt mortem, ſi tunc detegantur, ab Eccleſia damnari. Quòd Trullana Synodus Romanas Orientalium appellationes non mutilarit, eſt æquè certum. Hanc ſchiſmaticam inſolentiam primus poſt Philippopolitanum Conventiculum attentavit Photius.

Tertium ac peſſimum errorem continent hæc verba: *Appellationi locus non erat, nullaque alia antiquitùs ratio ſuppetebat damnatis, quàm ut Reſcripto Principis negotium retractaretur in majori Synodo*. Auctor exponit ſuum ſenſum: *Canone Nicæno firmata eſt ſuprema Synodorum Provincialium auctoritas in ferendis judiciis. Quæ temperata fuit Reſcriptis Principum, qui reviſiones cauſarum fieri præcipiebant. Hinc novæ regulæ data occaſio, quam Sardicenſe Concilium condidit. Qua transfuſa eſt in Romanum Epiſcopum poteſtas illa, quæ Imperatoribus competebat, concedendi reviſiones hujuſmodi. Eo tamen addito temperamento, quod infrà adnotabitur in explicatione Canonum hujus Concilii*. Audi temperamentum: *Septimus Canon præſcribit ordinem judiciorum, poſtquam ab Epiſcopo Romano conceſſa fuerit reviſio, atque ita agendum eſſe eo caſu, ut ſummus Pontifex donet Judices ex vicina Provincia, qui cauſam retractent cum prioribus Judicibus, tum ut Pontifex Legatum quoque mittere poſſit Concilio præfuturum, ſi ipſi viſum fuerit aliquem mittendum. Reviſio hæc omninò ſimilis eſt propoſitioni quam vocant erroris adversùs Decretum Parlamenti, quæ Reſcripto Principis inſtituitur, cui definiendæ intereſſe debent priores Judices, itemque par novorum Judicum numerus, ac præterea duo*. Multis adfirmat quintum Nicænum Canonem, & ab ipſo ſtabilitam Provincialium Synodorum ſupremam auctoritatem non lædi à Sardicenſi Synodo, Romano Pontifici non admittendæ appellationis, ſed ſolùm delegandæ reviſionis jus adſcribi, *appellandi & provocandi* vocabulis abuti Hoſium, & proſequitur: *In Sardicenſi Synodo quæſitum Romano Epiſcopo jus eſt diverſum prorsùs à judicio appellationis, cùm nihil aliud ei conceſſum ſit, quàm ut decernere poſſit cauſæ retractationem*. Invocatus per appellationem Judex non tantùm prioris judicii partes, ſed & ipſum Judicem evocare poteſt ad ſuum Tribunal, & ipſe cauſam retractare. Hoc Papale jus è Gallia proſcribere ſtudet Dominus Archiepiſcopus, ideoque à Sardicenſi Synodo induci cenſet ſolam reviſionem, non veram appellationem. Chriſtiani Romanorum Imperatores, licèt criminales Epiſcoporum & Clericorum, aliaſque Eccleſiaſticas cauſas numquam retractare aut judicare potuerint, aut citra ſacrilegam tyrannidem præſumpſerint, ipſarum tamen retractatoria judicia, à damnatis Epiſcopis aut Clericis interpellati, frequenter delegarunt aliis Synodis,

L. 7. c 3.

præſertim

præſertim Conſtantinopolitanæ Synodo ex Epiſcopis advenis. Hoc ipſum, & nihil aliud, Romaoo Epiſcopo per Sardicenſes Canones adſcribi vult D. Archiepiſcopus: Vult Synodalia Proviociarum judicia ab ipſo Pontifice, præſertim in Romano Tribunali, non poſſe retractari. Cenſet aliud non poſſe Pontificem io iſto judicio, quam quod Galliarum Rex in Pariſienſis, aut Brabantiæ Dux poteſt io judicia ſupremi ſui Senatus Bruxelleoſis. Dominus Archiepiſcopus vidit à ſe tradi paradoxa & nova, ideoque adjuoxit: *Hæc interpretatio mea eſt, quam cum aliquot viris doctis aperuiſſem, eam illi ſuffragio comprobarunt.*

Nihilominùs hæc omnia inſigniter ac variè deviant. Etenim Eccleſiaſticotum judiciorum retractationem delegare, nullius umquam Imperatoris fuit jus: Nec in omnibus iſtam uſurpatam licentiam toleravit Eccleſia, ſed in ſolis Chriſtianis. Quis umquam à ſua Synodo Epiſcopus, aut à ſuo Epiſcopo damoatus Clericus iſtam retractatinnem poſtulavit à pagano Imperatore? Quis paganus Imperator ipſam conceſſit, aut præſcripſit? Ab Antiochena Synodo damnatus Paulus Samoſatenſis quidem conſugium fecit ad Imperatorem Aurelianum: Verùm non ad impetraodam judicii retractationem, ſed dumtaxat ad impediendam ſenteatiæ exenutiooem. Et Chriſtianorum Canonum peritus Prioceps inſolentem hominem remiſit ad Romanum Epiſcopum & alios Italiæ Antiſtites, id eſt, ad Provincialem Papæ Syoodum, ex Apoſtolico ac Evangelico Canone Judicem omnium Epiſcopalium, præſertim Patriarchalium, appellationum. Etiam Donatiſtæ ab Imperatore Juliano non cauſæ ſuæ retractationem, ſed ſolam ereptarum Baſilicarum teſtitutionem poſtularunt. Et quid de iſta andacia ſentiaot Saoctus Optatus, Sanctus Auguſtinus, & omnis antiqua Eccleſia, eſt omnibus probè notum. Primi igitur qui cauſæ ſuæ retractationem poſtularunt à Catechumeno, adeoque à Chriſtiano Imperatore Conſtantioo, fuerunt eidem Donatiſtæ. Et noſtros Canones etiam ille edoctus ipſos remiſit Romam ad Sanctum Papam Melchiadem, tandemque ad Synodum Arelatenſem. Qno exemplo etiam ipſius filii, & horum ſucceſſores fuere uſi. Et hinc ad quintum ſuæ hiſtoriæ librum rectè præſatur Socrates: *Paſſim in hiſtoria Imperatorum memoriam proptereà fecimus, quòd ex illo tempore, quo Chriſtiani eſſe cœperunt, Eccleſiæ negotia ex ipſorum nutu pendere viſa ſunt, atque adeò maxima Concilia de eorumdem ſententia & convocata fuerunt, & adhuc convocatur.* Non dicit, *Pependerunt*, ſed *Pendere viſa ſunt*: Quòd nempè eſſent uſurpatæ violentiæ, ideoque ipſas non probaret Eccleſia, ſed diſpeoſatoriè toleraret. Adversùm Sacra de Eccleſiaſticis cauſis Reſcripta, juſſiones ac delegationes quanta & qualia declament ſaocti Patres, eſt in ſuperioribus hinc indè demonſtratum Paternam de hac re formam exponit in litteris ad Maximum Salonitanum in Dalmatia Archiepiſcopum Magnus Gregorius: *Si forſan*
Lib 8. Ep. 28. *pro Reipublicæ ſuæ utilitate multa cogitantibus, & diverſis ſollicitudinibus occupatis ſuggeſtum eſt, & eorum juſſio per obreptionem elicita, poſtquam & nobis & omnibus notum eſt, piiſſimos Dominos diſciplinam diligere, ordinem ſervare, Canones venerari, & ſe cauſis Sacerdotalibus non miſcere, inſtanter exſequimur, quod & illorum juvat animam atque Rempublicam, & ad quod nos terribilis tremendi judicii reſpectus impellit.* Adfirmat à Principe diligendos Canones, ideoque ipſum non poſſe miſceri Sacerdoralibus cauſis: Quòd nempè Canones id vetent. Addit Sacrarum juſſionum alias eſſe cooformes Canonibus, alias ab ipſis difformes: Illas tolerandas adfirmat ab Epiſcopis, has conſtantiſſimè reſutandas. Sacra appellatæ cauſæ delegatio eſt Sacræ juſſiooìs ſpecies, adeoque & ipſa fieri debet juxta Canones, & item tunc noo probatur ab Eccleſia, ſed dumtaxat diſpenſatoriè toleratur. Quocirca ſi Romano Epiſcopo ſolam Auguſti juris communionem hic dedit Sardiceoſe Concilium, oullum jus dedit, nullam Canonicam poteſtatem, ſed dumtaxat diſpenſatoriam uſurpandi & attentandi licentiam.

Dogma inſigniter paradoxum; quin & ſemetipſum evertit. Etenim ſacra delegatio, ut ſit vel tolerabilis, debet fieri ſecundùm Canones. Hinc enim adversùs delegationem, qua ſuam cauſam Theophilo Patriarchæ Alexandrino commiſit Imperator Arcadius, conſtanter interceſſit Sanctus Joannes Chryſoſtomus, adſeverans contrariam Nicænis Canonibus: Nicæni enim Canones Thraciciæ Diœceſeos Epiſcopum non permittunt ab Ægyptiorum Patriarcha judicari. Unde & appellatioois via ſuam cauſam deduxit idem Joannes ad Romanum tribunal: Quòd nempè eidem Canones ita jubeant. Plura hujus formæ exempla adduxi ſuis locis. Quapropter aut Synodalia Provinciarum judicia non ſunt ſuprema, ſed retractari permittuntur à Canonibus, aut Auguſtus Princeps, quoties ipſorum tetractationem delegat alteri Synodo, Caoooes & iſtornm ſupremam auctoritatem concutit atque prævaricatut. Et cujuſcumqoe Provinciæ Synodale judicium à quacumque alia Provincia aut Synodo retractari non permittunt Canones Retractans Synodus debet eſſe ſuperiot, ſeu per propriam ſeu per delegatam poteſtatem. At verò Romanus Epiſcopus, qui eſt Epiſcoporum Epiſcopus & totius Chriſtianitatis Monarcha, omnem appellatam cauſam vel ad ſe evocare poteſt, vel ſuis in Provincias Legatis Presbyteris, vel alteri cuicumque Provinciæ delegare. Et hanc à Chtiſto Domino datam poteſtatem illi confirmavit Synodus Satdicenſis.

Et quis ferat appellatæ ad Papam cauſæ retractatorio judicio priores judices debere adeſſe? Longè aliud cenſuit Chalcedonenſis Synodus: Secuodum totius Eccleſiæ Patriarcham Dioſcorum, quòd ab ipſo ac ejus Epheſino latrocinio Romam appellaſſet Sanctus Flavianus Conſtantinopolitaous Epiſcopus, Apoſtolica Legatio excluſit à Syoodali conſenſu, tedegit inter accuſatores & reos, & uti reum juſſit ſtantem dicere cauſam, & ſui de Flaviano judicii teddere rationes. Chalcedonenſem enim Synodum ſola indixit atque coegit Apoſtolica Sedes: Ex ſibi firmata per Sardicenſem Synodum poteſtate voluit appellatam Flaviani cauſam tali loco & modo retractari. Re-

tractando judicio adeſſe eſt Majeſtas ſolius Apoſtolicæ Sedis. Hinc eoim idem ille Dioſcorus Epheſinum Concilium demutavit in latrocinium: Quòd oempè Magni Leonis, tamquam per Eutychetis appellationem excuſſi & ſuſpenſi judicis, Legatos à Synodali præſidentia excluſiſſet. Etiam priorum ac oovorum judicum par numerus ad rem hic non facit. Præſertim dum adfuerit à Pontificis latere Legatus Presbyter. Hujus enim auctoritatem exponit in litteris ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum io Illyrico Vicarium, Magnus Leo:
Ep. 84. cap. 11. *Si in eo, quod cum fratribus tractaudum definiendumvè credideris, diverſa eorum fuerit à tua voluntate ſeutentia, ad nos omuia ſub Geſtorum teſtificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decernatur.* Suo ad Synodum Legato adfirmat eſſe æqualem cum tota Synodo poteſtatem, ac æquè potens ſuffragium.

Examinantur horum dogmatum fundamenta.

DOmini Petri de Marca primum pro ſuprema atque inappellabili Provincialium Synodorum auctoritate argumentum eſt hoc:
L.7.c.1. *Illuſtre hujus Inſtituti exemplum exiſtit apud Sanctum Cyprianum. Cyprianus, eam ex ſeutentia Concilii ſui à ſua communione rejeciſſet quoſdam Clericos & quemdam Pſeudo-Epiſcopum Hæreticorum, iraſcitur adversùs Cornelium Epiſcopum Romanum, quòd cam illi Romam acceſſiſſent, hæſitaſſet aliquantùm Pontifex, an eos in communionem ſuam reciperet. Hanc ob rem Cyprianus apud Cornelium apertè ediſſerit jura Epiſcoporum uniuſcujuſque Provinciæ, qaæ in eo verſantur, at ad eos pertineat diſcuſſio, judiciamq; cauſarum, & regimen gregis, rationem adminiſtrationis ſuæ Deo reddituros, neque licere Romam, aliovè appellare. Neque enim minorem eſſe auctoritatem Epiſcoporum Africanorum, quàm reliquoram.* Urget hæc Sancti Cypriani verba:
Ep. 58. *Nam cum ſtatutum ſit omnibus nobis, & æquum ſit pariter ac juſtum, ut uniuſcujuſque cauſam illic audiatar, ubi eſt crimen admiſſum, & ſingulis Paſtoribus portio gregis ſit adſcripta quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus, oportet utique eos, quibus præſumus non circumcurſare, nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſua ſubdola & fallaci temeritate collidere, ſed agere illic cauſam ſuam, ubi & accuſatores habere & teſtes ſui criminis poſſint, niſi ſi paucis deſperatis & perditis minor videtur eſſe auctoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum, qui jam de illis judicarunt.* Et hæc verba: *Jam cauſa eorum cognita eſt, jam de eis dicta ſententia eſt.*

Hæc eſt facti ſpecies. Apoſtolicus Canon eligendum Epiſcopum mandat eſſe *Non neophytum.* At verò Sanctus Cyprianus non tantùm è neophyto, ſed etiam è Catechumeno fuit electus in Epiſcopum & conſecratus. Antcà nullum in Africana Eccleſia præceſſiſſe ſimile exemplum teſtatur in ejus vita Pontius Diaconus. Hinc quinque Carthaginenſis Eccleſiæ Presbyteri recalcitrarunt, proteſtati ſunt adversùs promotionem, dixerunt attentatam contra Apoſtolicos Canones, & ſeſe à Cypriani communione ſegregarunt. Quod item turpia, nefanda, ac ipſis gentilibus execranda ſparſerint de Sancto Cypriano, & multis perſuaſerint, docet hujus Epiſtola ad Florentinum Puppianum. Quatuor annis Cyprianus ſedet, celebrat Synodos, pleno jure regit Eccleſiam, ab omnibus ſalutatur Epiſcopus: etiam à Paganis. Nam ſub Epiſcopi elogio proſcribitur, relegatur, & tam in Amphitheatro, quam in Circo frequenter proclamatur ad leones. Interim Feliciſſimum, intruſum Eccleſiæ ſuæ Archi-Diaconum, ob facinora & flagitia damnat ac degradat. Hinc ſchiſma reſuſcitatur. Etenim quinque factioſos Presbyteros Feliciſſimus denuò inflat, quinque jam pridem ob hæreſim & crimina Ex-Epiſcopos advocat Carthaginem, hæc malignantium Synagoga damnat Cyprianum, è dictis Presbyteris Fortunatum eligit in Epiſcopum, ipſumque conſecrat Privatus, vetus hæreticus, arque ob hæreſim Ex-Epiſcopus Lambeſitanus. Omnem factionem iterùm Cyprianus damnavit Synodaliter, ideoque illa deſperata Romam appellavit, ſperans evectum è Cathecumeno Epiſcopum nullatenùs iſtic probandum. Et unà cnm Fortunati Legatis Feliciſſimus acceſſit Romam, Cornelio Pontifici ſuadens Fortunatum evectum à legitima Synodo viginti quinque Epiſcoporum. Et Cyprianum, niſi de ipſo vindicta fieret, minati ſunt à plebe trucidandum. Hæſit Pontifex: Nam horum ſeriem necdum Cyprianus ex officio retulerat, aut certè relatio necdum advenerat. Et quidem Epiſcopali vigore plenus Cornelius nuperam Feliciſſimi, proprio tunc nomine agentis, appellationem ſpreverat, Cypriani judicium retractare noluerat, ac ipſi remiſerat ſuum Ex-Diaconum. At verò nunc eumdem, quòd Fortunati Epiſcopi Legatione fungeretur cum aliis, duxit audiendum. Et hoc Cyprianus improbavit. Adſeruit Fortunatum tractandum Clericali jure, proteſtatus eſt Synodalia Africanæ Eccleſiæ de Clericis judicia eſſe inappellabilia, etiam Fortunati Legatos voluit remitti Carthaginem, & illic cum ſuo Pſeudo-Epiſcopo judicari. Addidit omnes jampridem judicatos, ideoque non audiendos denuò ſed cogendos ad pœnitentiam. Hæc eſt germana facti ſpecies.

Reſpondeo ex ipſa palàm lucere, quod Romanæ appellationes tunc omninò vigerent in Africa. Etenim quo alioquin fundamento omnis hæc factio appellaſſet Romam, & acceſſiſſet? Et in hac ipſa per D. Petrum de Marca laudata Epiſtola ſcribit Sanctus Cyprianus præfatum Ex-Epiſcopum Privatum eſſe *veterem hæreticum in Lambeſitana Colonia, antè multos ferè annos, ob multa & gravia delicta, nonaginta Epiſcoporum ſententia condemnatum, anteceſſorum etiam noſtrorum Fabiani & Donati litteris notatum, qui cum cauſam ſuam apud nos in Concilio, quod habuimus idibus Maii, quæ proximè fuerunt, agere velle ſe diceret, nec admiſſus eſt.* Lambeſitana

Colo-

Colonia eſt in Provincia Numidiæ, atque ita Privatus à Numidica nonaginta Epiſcoporum Synodo fuerat damnatus. Quomodò igitur & à Donato Carthaginenſi Primate & à Fabiano Pontifice fuerat ſeveriſſimè notatus? Quòd nempè à ſuæ Provinciæ Synodo ad Primatialem totius Diœceſeos Synodum, & ab hac iterum provocaſſet ad Apoſtolicam Sedem, & quòd ejus damnatio fuiſſet ubique confirmata. Et hinc poſt Donati & Fabiani mortem denuò acceſſit & Romam & Primatialem Cypriani Synodum, tentavit reparari. Verùm Romanæ Eccleſiæ judicium ſciens ille à ſe non poſſe retractari, hominem nec ad audientiam admiſit. Et hinc iſte turbo actus in rabiem patravit nova ſacinora, & cum aliis factioſis Ex-Epiſcopis intruſit Fortunatum.

Et hinc vides Romanas Epiſcoporum appellationes tunc apud Afros omninò viguiſſe. Dico, *Epiſcoporum*. Quòd enim inferior Clerus appellare non poſſet Apoſtolicam Sedem, ſed Primatialis Synodi judicio deberet acquieſcere, eſt antiquiſſimus gentis Canon, aut conſuetudo. Et hine appellantem Feliciſſimum conſtanter abjecit, Fortunati autem appellationem ac Legationem admittere diſpoſuit Papa Cornelius: Quòd nempè hic eſſet Epiſcopus. Verùm Cyprianus interceſſit: *Nam & Novatiani pars Maximum Presbyterum nuper ad nos à Novatiano Legatum miſſum, atque à noſtra communicatione rejectum, nunc iſtic ſibi feciſſe Pſeudo Epiſcopum dicitur*, Non Maximum, ſed ipſum Novatianum. Erat inſigne argumentum ad hominem. Cyprianus Cornelium rogat, an ſibi ſuperordinatum Novatianum tractari velit ut Epiſcopum, an ut Preſbyterum? Etenim pro Epiſcopo numquam, ſed pro turbido & ſcabioſo dumtaxat Presbytero ſemper agnoverat Romana Eccleſia. Eodem igitur modo Fortunatum tractari vult Cyprianus, ideoque ipſius appellationem, utpotè permiſſam ſolis Epiſcopis, Romæ non admitti. Etiam ſuprà ab ipſo laudatum Statutum loquitur de ſolis Clericis. Hæc iſtius verba, *Cum ſtatutum ſit omnibus nobis*, videntur adſerere Statutum emanaſſe de conſenſu Romanæ Eccleſiæ, ideoque & à Cornelio non fuiſſe infringendum. Hic eſt omninò legitimus, & in ſingulari de Romanis Afrorum appellationibus Tractatu latè exponendus, Sancti Cypriani ſenſus, qui manifeſtè in nullo adjuvat cogitationes D. Petri de Marca. Et quidquid ſit de Romanis appellationibus, quòd Afrorum & Epiſcopi & Clerici ſemper potuerint à ſuarum Provinciarum Synodis provocare ad Primatialem totius Diœceſeos Synodum, ideoque iſtarum judicia numquam fuerint ſuprema, eſt nimis manifeſtum.

Audiamus aliud argumentum: *Ei fundamento nixus idem Cyprianus, ab Hiſpaniæ Epiſcopis conſultus, in cauſa Baſilidis & Martialis Epiſcoporum, qui depoſiti fuerant ob crimen Idololatriæ ab Epiſcopis Provinciæ Bœticæ, quique Stephanum Papam fallentes geſtæ rei ac tacitæ veritatis ignaram, ab eo ſe in communionem recipi obtinuerant. Conſultus, inquam, Cyprianus reſpondit debere Epiſcopos Hiſpanos primo judicio firmiter adhærere, quandoquidem depoſitio facta erat ob juſtam cauſam, aliique Epiſcopi ordinati erant ab Epiſcopis Provinciæ in loco depoſitorum*. Reſpondeo audienda Sancti Cypriani verba: *Nec reſcindere Sabini ordinationem jure perfectam poteſt, quod Baſilides poſt crimina ſua detecta, & conſcientiam etiam propria confeſſione nudatam, Romam pergens, Stephanum Collegam noſtrum longè poſitum, & geſtæ rei ac tacitæ veritatis ignarum fefellit, ut exambiret ſe injuſtè reponi in Epiſcopatum, de quo fuerat juſtè depoſitus. Hæc eò pertinent, ut Baſilidis non tam abolita ſint, quàm cumulata delicta: Ut ad ſuperiora ejus peccata etiam fallaciæ & circumventionis crimen acceſſerit. Neque enim tam culpandus eſt ille, cui negligenter obreptum eſt, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit. Obrepere hominibus Baſilides potuit, Deo non poteſt*. Similia adjungit adversùs Martialem. Lucidè profitetur Romanas appellationes tunc in Hiſpania omnino viguiſſe. Quomodò alioquin Baſilides & Martialis invocaſſent Stephanum & Romam acceſſiſſent, quomodo ablatum ſibi Synodaliter Epiſcopatum ambiiſſent reſtitui per Sedem Apoſtolicam, quomodo Pontifex reddidiſſet? Nec hunc nec illos de concuſſa aut excuſſa Provincialis Synodi ſuprema auctoritate, nec de violato Eccleſiarum more Cyprianus arguit, ſed dumtaxat de negligantia & obreptionis aſtutia: Illos, quòd mendaciis circumſcripſiſſent; illum, quòd ſe circumſcribi permiſiſſet. Hine & appellationem & abſolutionem meritò cenſuit eſſe nullius fructus aut effectus. Nec mireris in appellantiom Epiſcoporum ſedes fuiſſe conſecratos alios: Etenim lucida erant appellantium crimina, datæ in ipſos damnationis lucida erat juſtitia, lucidè frivola appellatio, & necdum emanarant, qui talem conſecrationem ſuſpendi mandant, Canones Sardicenſes.

Quintum Nicænum Canonem denuò urget D. Archiepiſcopus, & proſequitur: *Canon ille confirmat auctoritatem cujuſque Provinciæ in judicandis definitivo judicio cauſis Eccleſiaſticis, quæ ad Clericos aut Laicos ſpectant, & per conſequentiam idem jus ſtatuitur quoad correctionem & depoſitionem Epiſcoporum, tametſi caſus ille diſertis verbis non exiſtat in Canone. Sanè dubitari non poteſt, quin hic Canonis ſenſus ſit, & ea mens, ut in generali hac lege comprehendantur judicia adverſùm Epiſcopos, cum eorum mentionem aliàs nullibi faciat Synodus Nicæna*. Confidenter loquitur, ſuamque fiduciam fundat in Africanæ Synodi litteris ad Cœleſtinum Pontificem: *Decreta Nicæna ſive inferioris gradus Clericos, ſive ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt. Prudentiſſimè enim, juſtiſſimeque viderunt quæcumque negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finienda: Nec unicuique Provinciæ gratiam Sancti Spiritus defuturam*. Reſpondeo turbida hæc Africanæ Synodi ſenſa eſſe jam dudum proſcripta atque damnata ab omni Eccleſia, ideoque nimis indigna, ut vocentur in veritatis teſtimonium. Quiſquis ipſa advocat, profitetur ſe à recto Nicænæ Synodi intellectu abhorrere. Nec de Epiſcoporum aut Clericorum à Provincialibus judiciis ad Primatialem Synodum, ſed de ſolis ad Romanam Cathedram tranſmarinis provocationibus agit,

haſque ſolas impugnat iſta infelix Epiſtola. Et profectò circa Romanam appellationem amplius longè & firmius jus habent Epiſcopi, quàm inferior Clerus. Etenim iſta appellatione uti ſemper potuerunt Afrorum Epiſcopi, Clerici numquam: Niſi poſt tempora Magni Gregorii. Et Adrianus quartus Pontifex, dum à Guilielmo ſecundo Siculorum Rege captus ceſſit Romanis non tantùm Clericorum, ſed & Siculorum Epiſcoporum appellationibus, Sancti Petri Apoſtoli Majeſtatem eſt inſigniter prævaricatus. Unde & iſta pacta circumduxit atque exſufflavit Innocentius tertius: Excepta tamen Clericalium appellationum ceſſione. Unde etiamnum hodie inferior Siciliæ Clerus tenetur ſuæ Provinciæ Synodali judicio adquieſcere, nec poteſt Romam provocare. Quod ipſum in Gallia obtinere prætendit D. Petrus de Marca. Qua igitur fiducia nunc quintum Nicænum, qui de ſolis Clericis ſancit & Laicis, Canonem extendit ad Epiſcopos? Et quòd iſte Canon nec Clericos interdicat Romana appellatione, eſt ſuprà abundè oſtenſum. Oſtendit & Magnus Gregorius, dum Afros ab iſta conſuetudine perſuaſit recedere. Et profectò Romana Eccleſia eſt non dumtaxat oppreſſorum Epiſcoporum mater & protectrix, ſed etiam Clericorum, immò omnium ſub cœlo Chriſtianorum. De hiſce omnibus dictum eſt Sancto Petro Apoſtolo: *Confirma fratres tuos*.

D. Archiepiſcopus etiam Antiochenos Canones advocat ſuis cogitationibus in auxilium. Eos verſat ac reverſat, videt ſe non ſtare in firmo fundo, ideoque adjungit: *Attamen diſſimulandum non eſt ſibi in ſpeciem repugnare Concilium Antiochenum*. Debuerat addere hoc item Concilium eſſe prodromum & fundamentum Philippopolitani Conventiculi, ideoque longè pejus olere ac deviare, quàm turbidas litteras Africani Concilii. Hinc meritò ſe convertit ad Conſtantinopolitanam Synodum: *Canon ſecundus Concilii Conſtantinopolitani Œcumenici apertè teſtatur adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Canone Nicæno mandatam eſſe unicuique Provinciæ. Adminiſtrationis verò vocabulo Patres Conſtantinopolitani comprehendunt judicia adverſùm Epiſcopos, æquè ac alia politiæ & regiminis Eccleſiaſtici capita, quemadmodùm accuratè explicabo in capite quinto hujus libri*. Audiamus caput quintum: *Hactenùs manifeſtè probavimus in ea ſententia fuiſſe Occidentales Epiſcopos, ut exiſtimarent communibus Occidentis & Orientis ſuffragiis definiendas eſſe querelas ab Epiſcopis illuſtriſſimarum Orientis Eccleſiarum delatas in Occidentem. At iſti ſemper obſtinatis animis contenderunt nihil Occidentalibus Epiſcopis permittendum eſſe circa adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Orientalium. Quæ auctoritas ut valentior eſſet, eam Canone ſcripto firmarunt in ſecunda Synodo Œcumenica, quæ eſt prima Conſtantinopolitana. Primùm enim Orientales Romam accedere noluerunt, tametſi per Imperatoris Theodoſii litteras accerſiti eſſent, poſtquàm Conſtantinopoli in unum eſſet conventum. Cur autem ita ipſis placitum fuerit, nulla alia probabilis ratio occurrit, quàm quòd ſupremam eſſe contenderent Conciliorum Orientalium auctoritatem. Unde in Epiſtola Synodica ad Damaſum & ad Synodum Occidentalem non dubitant ſcribere ſe anno ſuperiore Concilium generale celebraſſe, tametſi illud conſtaret ex ſolis Epiſcopis Orientalibus. Quapropter in Concilio Aquilejenſi rectè dicebat Ambroſius eſſe* conſuetudinem hujuſmodi, ut in Oriente Orientalium eſſet Concilium, intra Occidentem Occidentalium. *Robuſtiùs urget Canon ſecundus Concilii Conſtantinopolitani, cujus auctoritas eſt recepta ab univerſa Eccleſia. Decrevit itaque quonammodo peragenda ſint judicia Canonica apud Orientales, ſive pro depoſitione Epiſcoporum, ſive etiam pro reliquis cauſis, quæ incidant. Ordo autem, quem in his rebus præſcribit, plenus prudentiæ eſt, ac mirabili temperamento conditus. Nam primùm jura Provinciarum, & privilegia illuſtriſſimarum Eccleſiarum eo Canone conſervantur, juxtà Canones Nicænos. Tum Epiſcopis damnatis nova remedia tribuuntur, multò commodiora & faciliora, quàm ea, quæ Antiochenum Concilium invenerat, cum ſe vota judicum diviſerant, ſine accedendo Imperatorem ad obtinendum novum Concilium. Nam in eo Concilio juriſdictionum limites conſtituuntur juxtà diviſionem Diœceſeon imperii, & ſuprema decernitur auctoritas uniuſcujuſque Diœceſeos in univerſis judiciis de diſciplina latis. Diœceſes itaque Eccleſiaſticæ ordinatæ ſunt ad exemplum diſpoſitionis civilis Diœceſeon, ita ut prima criminum Epiſcoporum cognitio pertineret ad Synodum Provinciæ, ſi verò de injuſto judicio querela moveretur, deferri illa debebat ad Synodum Diœceſanam, quam Exarchus convocabat abſque ſpeciali permiſſu Imperatoris*.

Errores varii. Primus eſt: *Concilii Conſtantinopolitani auctoritas eſt recepta ab univerſa Eccleſia*. Reſpondeo D. Archiepiſcopum longè aliter loqui in tertio ſui operis libro: *Diſſimulandum non eſt Canones ſecundæ Synodi ad Romanam Ec-* Cap. 3.
cleſiam nunquam fuiſſe relatos, neque ab ea receptos, ut teſtatur Leo in Epiſtola ad Anatolium. Et adducit Magni Leonis verba: *Perſuaſioni tuæ in nullo penitùs ſuffragatur quorumdam Epiſcoporum ante ſexaginta annos facta ſubſcriptio, nunquamque à Prædeceſſoribus tuis ad Apoſtolicæ Sedis tranſmiſſa notitiam*. Et pergit: *Immò & poſt Dionyſii Exigui collectionem, licèt ille juxta fidem Græcorum codicum tres Canones Conſtantinopolitanæ Synodi ſuo loco recenſeat, Eccleſia Romana, quæ cæteros*, ſeu aliarum Synodorum *Canones complexa eſt, iſtos tamen in auctoritatem admittere noluit, teſte Gre-*
gorio magno. Hæc ſunt Gregorii verba: *Roma-* Lib. 6.
na Eccleſia Canones Conſtantinopolitanos, *vel* Ep. 31.
Geſta Synodi illius hactenùs non habet, nec accipit. In hoc autem eandem Synodum accepit, quod eſt per eam contra Macedonium definitum. Nempe ſola ad Nicænum Symbolum facta additamenta, ſeu ſolum fidei Decretum confirmavit & rata habuit Sanctus Papa Damaſus, non Canones aut reliqua Acta. Quod tamen de non facta Romam relatione ſcribit Magnus Leo eſt cum temperamento accipiendum. Accipiendum eſt de tertio præſertim Canone. Duplex fuit hæc Conſtantinopolitana Synodus: Quòd ſecunda ſecundum, quem hic verſamus, Canonem omninò retulerit, lucet ex litteris Syno-

noda-

nodalibus. Hic enim ſextum Nicænum innovat ſolammodò ac exponit, ideoque de ipſo Orientales Epiſcopi non erubuerunt. Unde & ipſum poſſit Damaſus confirmaſſe. Tandem confirmavit etiam Maximi Cynici degradationem: Et hi ſunt tres Canones, quos ſuæ collectioni inſeruit Dionyſius Exiguus. Quapropter fateor ſecundi Canonis auctoritatem viguiſſe ſemper apud omnem Chriſtianitatem. Tertii Canonis pro Conſtantinopolitano Epiſcopo appendicem graviſſimè damnavit Magnus Leo. Et hujus ſenſum conſtanter & dudum etiam adversùs Imperatoris Juſtiniani leges tutata eſt omnis Latina Eccleſia.

Secundus error eſt in his verbis: *In ea ſententia fuerunt Occidentales Epiſcopi, ut exiſtimarent communibus Orientis & Occidentis ſuffragiis definiendas eſſe querelas ab Epiſcopis illuſtriſſimarum Orientis Eccleſiarum delatas in Occidentem*. Etenim Occidentales Epiſcopi conſtantiſſimè ſemper ſenſerunt cum Julio Pontifice, qui damnatum ab Orientali Synodo Athanaſium ſolus audivit in ſuæ Provinciæ Synodo, judicavit, abſolvit. Senſerunt cum Sardicenſi Synodo, quæ probavit & Julii & Athanaſii Acta, & Sancti Petri memoriam ſanxit à cunctis Orientalibus Epiſcopis ſemper fuiſſe, ac deinceps eſſe honorandam. Quin & ita ſemper ſenſerunt omnes orthodoxi Orientales Epiſcopi. Quòd enim Julius circa Athanaſium fuerit *ſecutus Eccleſiæ Canonem*, di- [L. 2. c. 4.] ſertè ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus. Et Maximum Cynicum, qui ab hac ipſa Conſtantinopolitana Synodo damnatus Romam appellavit, ſolus cum ſibi adſidente Italica Synodo Damaſus audivit, retractavit ejus cauſam, ac definivit. Et Synodalis, quæ ſcripta videtur à Magno Ambroſio, Epiſtola addidit: *Cum cognoviſſent* Orientales apud Conſtantinopolim congregati Epiſcopi Maximum *ad hoc partium veniſſe, quòd etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum, ſicut & ſanctæ memoriæ Athanaſius, & dudum Petrus, Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Eccleſiæ Romanę, Italiæ, & totius Occidentis confugiſſe judicium viderentur. Cum enim experiri velle adversùm eos, qui Epiſcopatum ejus abnuerant, comperiſſent, præſtolari utique noſtram ſuper eo ſententiam debuerunt*. Locus eſt mendoſus. Poſt verba, *Jure & more Majorum*, addi debet: *Poterat*. Epiſtola adfirmat Maximum Cynicum, non dumtaxat ad totius Eccleſiæ, Occidentis, aut Italiæ Synodum, ſed & ad ſolam Apoſtolicam Sedem potuiſſe appellare, hunc eſſe morem & jus Majorum, & tali appellationi fuiſſe à Conſtantinopolitana Synodo deferendam ſuſpenſivi effectus reverentiam. Utique juxta Canones Sardicenſes. Occidentales Epiſcopi erant tunc adeò remoti à cogitationibus D. Petri de Marca.

Tertius error eſt in his verbis: *Orientales Epiſcopi ſemper obſtinatis animis contenderunt nihil Occidentalibus Epiſcopis permittendum eſſe circa adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Orientalium*. Reſpondeo aliquos fuiſſe in iſta obſtinatione. Rationem adduxerunt in litteris, quas pro celebranda apud Romam Œcumenica Synodo ſcripſerunt ad Imperatorem Theodoſium Sanctus Ambroſius & cæteri. Italiæ Epiſcopi *Fidei tuæ toto orbe diffuſa cognitio intimum noſtræ mentis demulſit adfectum, eoque ut hæc quoque gloria imperio tuo crearetur, quòd unitatem reddidiſſe Occidentalium Eccleſiis videreris, Clementiam tuam obſecrandam pariter & ſuper Eccleſiaſticis negotiis inſtruendam noſtris litteris æſtimavimus. Dolori enim erat inter Orientales & Occidentales interrupta Sacræ communionis eſſe conſortia. Silemus jam quorum errore, quorumve delicto, ne ſerere fabulas & alloquia caſſa videamur. Nec nos tentaſſe pœnitet, quod intentatum caderet in culpam. Iſto enim ſæpè arguebamur, quòd poſthabere Orientalium ſocietatem, & refutare gratiam videremur*. Erroris & delicti, ſeu interciſæ communionis, quos rememorare Ambroſius noluit, auctores edicit Hermias Zozomenus: *Poſt Sardicenſe Concilium* [L. 3. c. 12.] *Epiſcopi Occidentis & Orientis neque conſuetudine deinceps mutua uti, ut hi ſolent qui ſunt ejuſdem communionis, neque communicare inter ſe voluerunt, ſed Epiſcopi Occidentis ad Thraciam uſque ſe ab alteris ſejunxerunt, Orientis autem uſque Illyricum*. Illyricum enim & Thracia erant tunc limites utriuſque Imperii. *Eccleſiarum verò ſtatus diſſenſionibus magnoperè conturbatus fuit, & obtrectantium aculeis objectus. Nam tametſi ante de doctrina fidei diſſidebant, tamen mutuò inter ipſos communicantibus non tantum mali indè accidit, quandoquidem ſimilem de fide ſententiam tenere putabantur*. Et Occidentales & Orientales Epiſcopi ſimul convenerunt Sardicam, verùm omnis Euſebiana Orientalium factio, quòd à Julio Pontifice reparatum Athanaſium agnoſcere in Epiſcopum, & ad Synodalem conſeſſum admittere obſtinatiſſimè recuſaret, de nocte aufugit Philippopolim Thraciæ, atque iſtic conflavit primum, & omnium ſequentium originem ac fundamentum, Orientale Schiſma, quod paſſim titulamus Euſebianum. Eccleſiæ regimen negavit Monarchicum, & Romanum Epiſcopum eſſe caput totius Chriſtianitatis. Sanxit Eccleſiæ Præfecturam eſſe Ariſtocraticam, ex æquo diviſam in tres Patriarchas, hos eſſe ſupremos ac plenè autocephalos in ſuis Diœceſibus, ideoque nec Occidentalem Orientali, nec Orientalem Eccleſiam præeſſe Occidentali, nec ex illa ad hanc poſſe appellari. Ad exſufflandum Athanaſii Epiſcopatum nequiit excogitare aliam viam: Quòd pro illo Occidentalis Eccleſia ſtaret immobilis. Ita inter Occidentem & Orientem fuit interciſa communio. Nam cunctos, qui in Oriente Romanam Eccleſiam avito more venerabantur, Epiſcopos ejecit Philippopolitani Conventiculi protector Conſtantius, & ipſorum in ſedes intruſit homines flocci, ſectatores hæreſis & ſchiſmatis, quos hinc inde vivis coloribus depingit Magnus Athanaſius. Conſtantio ſucceſſit Julianus Apoſtata, Juliano orthodoxus Jovinianus ad paucos menſes, Joviniano Valens nequiſſimus ſectator Arii. Hinc perſeveravit & ſchiſma. Et quales Epiſcopos tunc habuerit Oriens, videri poſſit apud Magnum Baſilium. Plerique erant Arianæ fa-

rinæ.

rinæ. Imperii auctoritas tandem devenit ad Magnum Theodoſium, non ſolius Romanæ fidei, ſed & reparandæ Chriſtianæ unitatis ſtudioſiſſimum. Hinc omnia reparaturus Damaſus Pontifex, ab ipſo poſtulavit Œcumenicam Synodum, celebrandam in urbe Romana. Et Princeps conſenſit, & Orientales Epiſcopos ad parendum Pontifici compulit. Verùm illi abhorruerunt Romam, & Conſtantinopoli Synodum egerunt. Rationes mox edicam. Interim quàm viles, quàm nullius frugis Epiſcopi iſtic fuerint, videre poſſis apud Sanctum Gregorium Nazianzenum. Erant ſucceſſio Euſebiana. Et hi *obſtinatis animis* etiam in hac Synodo *contenderunt nihil Occidentalibus Epiſcopis permittendum eſſe circa adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Orientalium*. Euſebianum ſchiſma ſtabilire ſunt conati. At quòd nihil obtinuerint, docet hoc ſymboli additamentum: *Unam Eccleſiam*. Hoc eſt omninò adjectum contra Philippopolitanum Conventiculum, & ſchiſma Euſebianum. Profitetur Eccleſiæ Hierarchiam eſſe Monarchicam, & Romanum Epiſcopum ex Divino Chriſti Domini Inſtituto eſſe ipſius Monarcham. Unde & ſtatim poſt hanc Synodum laudatus Imperator Theodoſius Flavianum Antiochiæ Patriarcham comparere compulit ad tribunal Sedis Apoſtolicæ. Quin & ab hac ipſa Synodo damnatus Maximus Cynicus appellavit ad Sanctum Damaſum. Quocircà quorumdam Orientalium Epiſcoporum Euſebiana ac damnata ſenſa D. Petrus de Marca malè conatur traducere in totum Orientis Epiſcopale collegium.

Quartus error eſt in his verbis: *Quæ auctoritas ut valentior eſſet, eam Canone ſcripto firmarunt in ſecunda Synodo Œcumenica*. Etenim falſum eſt, quòd ſecundus, quem omninò reſpicit D. Archiepiſcopus, Canon ſtatuat adversùs Occidentalem Eccleſiam, aut Romanum Primatum. Durante jam dicto poſt Sardicenſem Synodum ſchiſmate, non ſola Euſebiana factio, ſed etiam Sanctus Euſebius Samoſatenſis, Sanctus Euſebius Vercellenſis, Lucifer Calaritanus, aliique orthodoxi Epiſcopi in alienis Diœceſibus egerant Ordinationes atque adminiſtrationes: uti conſuevit turbatis temporibus. Hæc omnia deinceps fieri interdixit iſte Canon: Nullus illi intuitus in Romanam Eccleſiam. Etenim de Imperatore Theodoſio ſcripſit ad Rufum Theſſalo-
Ep. 10. nicenſem & reliquos Illyrici Epiſcopos Sanctus Pontifex Bonifacius primus: *Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Nectarii* Conſtantinopolitani Epiſcopi à Conſtantinopolitana Synodo factam *ordinationem, propterea quia in noſtra notione non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis, firmitatem huic à Sede Romana dirigi depoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret*. Pluribus vitiis obnoxia fuit, & varia diſpenſatione indiguit Nectarii Ordinatio: Deindè Conſtantinopolitana Eccleſia per iſtam Synodum erecta erat in ſecundum totius Eccleſiæ thronum, ſeu Patriarchatum. Hinc Nectarium confirmari, & à ſuæ provectionis vitiis expurgari per Romanum Pontificem voluit juxta avitum Patriarcharum morem Theodoſius, atque ita etiam Conſtantinopolitanam Eccleſiam in ſua Ordinatione & adminiſtratione pendere à Romana. De eodem Principe, eadamque Synodo ſcribit apud Photii Bibliothe- Lib. 257.
cam vita Sancti Pauli Conſtantinopolitani Epiſcopi: *Hæc Synodus fidem in Nicæna publicatam confirmat. Probat omnia Imperator. Et proferri curat magna cum reverentia Reliquias Sancti Pauli Confeſſoris. Et Epiſcopi, quotquot aderant, unà cum Nectario longè extra Chalcedonem procedunt obviam, multoque cantu & comitatu ſuſcipiunt, & corpus per mediam urbem ferentes collocarunt in Eccleſia Sanctæ Irenes, cui Paulus aliquamdiu præfuerat*. Sanctus Paulus fuerat Sancti Athanaſii in inflicta per Euſebianam factionem damnatione, in Romana appellatione, in accepta per Julium Pontificem ac Sardicenſem Synodum reparatione, ac in repetita per Philippopolitanum Conventiculum degradatione ſocius, ac tandem per dictæ factionis Satellites apud Armeniæ Cucuſum ſtrangulatus in balneo, & Martyr effectus. Hinc ut Julii Pontificis & Sardicenſis Concilii ratum & firmum, Philippopolitanæ autem factionis de Paulo judicium demonſtraret attentatum, atque ab omni Eccleſia damnatum Theodoſius, illius Reliquias à tota Conſtantinopolitana Synodo voluit affici tantis honoribus. Ita toti Orienti prædicandum cenſuit, quod de Eccleſiaſtica Hierarchia & variis Orientalium Epiſcoporum Romanis appellationibus Sardicenſis Synodus orthodoxè, Philippopolitanum Conventiculum hæreticè judicaſſet. Quapropter abſit, ut ſecundus Conſtantinopolitanæ Synodi Canon aliquid ſancita tentarit adversùs ſupremam ordinationem aut adminiſtrationem Romanæ Eccleſiæ. De hac Synodo ad Sanctum Acholium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in Illyrico Vicarium, ſcripſit etiam Sanctus Damaſus. Maximi Cynici ordinationem damnat & exſufflat, ac proſequitur: *Commoneo Sanctitatem veſtram, ut quia cognovi diſpoſitum eſſe Conſtantinopoli Concilium fieri debere, Sinceritas veſtra det operam, quemadmodum prædictæ civitati Epiſcopus eligatur, qui nullam habeat reprehenſionem, ut Deo propitio cum integra pax Catholicorum Sacerdotum fuerit confirmata, nullæ deinceps diſſenſiones in Eccleſia oriantur; ut præſtante Domino, cum Catholicis Sacerdotibus poſſit pax perpetua perdurare*. Duplex fuit hæc Conſtantinopolitana Synodus. Prima damnavit Maximum Cynicum, Gregorium Nazianzenum neglexit, & promovit Nectarium. Maximus appellavit Romam, fuitque auditus. Auditum damnavit Sanctus Damaſus, itamque & Gregorium & Nectarium judicavit malè promotos, juſſit eligi alium, iſtamque electionem voluit dirigi per Acholium. Proindè iſtius Eccleſiæ ordinationi atque adminiſtrationi potenter ſe miſcuit. Nec fuit repulſus. Etenim tunc & Aulicos & Epiſcopos ad Damaſum legavit Theodoſius, & nutantem Nectarii promotionem ſupplicavit atque impetravit purgari ab Apoſtolica Sede, & confirmari. Adeò Conſtantinopolitana Synodus agnovit adminiſtrationem & gubernationem Romanæ Eccleſiæ. Iſtas Damaſi atque Innocentii litteras cum Romana Boni-

facii

facii ſecundi Synodo ouper vulgavit D. Lucas Holſtenius.

Quiotus error eſt io his verbis: *Orientales Romam accedere noluerunt, tametſi per Imperatoris Theodoſii litteras accerſiti eſſent, poſtquam Conſtantinopoli in unum eſſet conventum. Cur autem ita ipſis placitum fuerit, nulla alia probabilis ratio occurrit, quàm quòd ſupremam eſſe contenderent Conciliorum Orientalium auctoritatem.* Reſpnndeo & occurrere & eſſe rationes longè alias. Eas babes io Synndali ad Sanctum Damaſum relatiooe. Prima eſt diuturous Arianorum per omoem Orientem dnminatus, multaque ex ipſo calamitas: *Heri propè dixerim, aut nudiustertiùs, nonnulli Epiſcopi exilii vinculis liberati, & infinita ferè adflictionum genera perpeſſi, ad Eccleſias ſuas redierunt; aliorum autem exilii cruciatibus exſtinctorum Reliquiæ dumtaxat in patriam ſunt reportatæ. Quidam poſt reditum ab exilio in furorem hæreticorum adhuc ſævientem incidentes, graviora tormenta in ſua ipſorum, quàm in aliena regione tolerarunt, & ſicut Beatus Stephanus, lapidibus obruti occubuerunt.* Adflictas & deſormatas ex iſtis cauſis Eccleſias adfirmaruot à ſe oon poſſe deſeri, ideoque nec io Occidantem navigari. Altera ratio fuit nimia ex iſtis adflictionibus paupertas: *Pecuniæ jacturam, mulctas civitatum, proſcriptiones ſingulorum, inſidias, contumelias, carceres quis poterit enumerare?* Tertia ratio fuit imminens adhuc ab expulſis hæreticis Epiſcopis periculum: *Etſi videamur perſecutionis aſperitate liberati, & Eccleſias diu ab hæreticis occupatas modò recuperare, tamen lupi nobis permultum faceſſunt moleſtiæ. Ac licèt ab ovibus abacti ſint, in ſylvis tamen greges diripere, conventus contrarios nobis audacter opponere, populorum ſeditiones concitare non ceſſant.* Propter hæc pericula adfirmarunt ſe à ſuis Eccleſiis oon poſſe abire. Hæc eſt quarta ratio: *Conſtantinopolim convenimus, propterea quòd mandato litterarum ſuperiori anno à veſtra Reverentia poſt Concilium Aquilejenſe ad ſanctiſſimum Imperatorem Theodoſium miſſarum, ad iter dumtaxat Conſtantinopolim uſque faciendum nos præparavimus, atque de hoc uno Concilio celebrando conſenſum Epiſcoporum, qui in Provinciis manſerant, unà nobiſcum attulimus. Idcircò neque longiori itinere opus eſſe exſpectabamus, neque de ulla alio omninò ante acceperamus, quàm Conſtantinopoli in unum eſſet conventum. Huc accedit, quòd præſtituti temporis anguſtia neque ad longius iter parandum, neque ad Epiſcopos in ſingulis Provinciis, qui ſunt ejuſdem nobiſcum communionis, de hac re commonefaciendos, neque ad eorum conſenſus obtinendos ſatis ſpatii dedit.* Orientales Epiſcopos Damaſus bis vocavit ad Synodum: Primò ad Conſtantinopolitaoam, deinde ad Romanam. Conſtantioopolitaoa damnavit Maximum Cynicum, Romam hic ab illa provocavit, & accuſavit ipſam de multis. Et hæc omnia retractanda judicaos Pootifex omnem Synodum evocavit Romam, volens illic pleniſſimum ex Occidente & Orieote agitare conveotum, & omnem Chriſtianitatem pacificare. Hinc de non factis ad tantum iter & tantam Synodum præparameotis, de oon petito ac obteoto abſentium Collegarum adſenſu, & de nimis anguſto ad iſta nuoc ſuppleoda tempore Epiſcopi illi ſe excuſarunt. Aliam rationem addncit in ſuprà laudatis ad Imperatorem Theodnſium litteris Saoctus Ambroſius: *Sanè allegata texuimus, non definiendi, ſed inſtruendi gratia. Et qui judicium petivimus, non deferimus præjudicium. Neque ullum eorum æſtimandum convitium fuit, quando in commune conſuluit.* Orieotales Epiſcopi videntur Damaſi Synodum accuſaſſe de duobus. Primò, quòd Maximi Cyoici cauſam jam judicaſſet in ſua mente, ideoque ſe Romam voeari, non ad Synodaliter judicandum, ſed dumtaxat ad præjudicata audienda. Secundò, quòd iſtius Maximi, hominis neophyti, & de hæretico errore ootati, ex vario capite irregularem promotionem probaſſet cum ſua ignominia atqun coovitio. Nempè iſtorum Epiſcoporum quidam adhuc retinebant aliquid Euſebiani fœtoris, qui ſcripſerat de Athanaſii cauſa ad Julium Papam: *Contumelioſè agitur cum judice, cujus judicium ab aliis examinatur.* Hæc purgat Ambroſius, mooſtratque vacua fundamenti. Et Orientales iſta non apud Damaſum, ſed dumtaxat apud Theodoſium allegaruot. Omois revereotiæ pleoiſſima eſt Syoodalis ad Damaſum relatio, ideoque ipſe ad illam reſcripſit: *Quòd debitam Sedi Apoſtolicæ reverentiam exhibet Charitas veſtra, vobis ipſis plurimum præſtatis, filii honoratiſſimi.* Adooatos Syoodaliter ex omni Orieote Epiſcopos, oon fratres, ſed filios vocat, quòd nempè & illi ipſum titolaſſent Patrem. Adeò vetuſta eſt hæc Epiſcoporum in Romæ veteris Antiſtitem revereotia. Et pergit ille: *Timothei abdicationem quid à me denuò requiritis, qui & hic judicio ſedis Apoſtolicæ, præſente Petro Sedis Alexandrinæ Epiſcopo, abdicatus eſt unà cum Magiſtro ſuo Apollinari?* Iſta Syoodos fuit adeò reverita Apoſtolicam Sedem, ut etiam jam per ipſam damnati Timothei damoationem retulerit, & ſupplicarit confirmari. Quòd oempè ſciret ſioe Apoſtolica Sede noo poſſe de fide judicari. Exſtat Epiſtola apud Theodoretum. Et ex his vides rationem, ex qua Romam accedere derrectavit Conſtantinopnlitaoa Syoodus, non fuiſſe errorem de ſuprema atque ioappellabili ſuorum judiciorum auctoritate.

Lib. 5. cap. 10.

Sextus error eſt in his verbis: *In Epiſtola Synodica ad Damaſum & ad Synodum Occidentalem non dubitant ſcribere, ſe anno ſuperiori Concilium generale celebraviſſe, tametſi illud conſtaret ex ſolis Epiſcopis Orientalibus. Quapropter in Concilio Aquilejenſi rectè dicebat Ambroſius eſſe conſuetudinem hujuſmodi, ut in Oriente Orientalium eſſet Concilium, intra Occidentem Occidentalium.* Reſpondeo ſine Romaoo Epiſcopo noo poſſe eſſe geoeralem Synodum. Et huoc eſſe perpetuum atque unanimem Orientalis Eccleſiæ ſeoſum, eſt ſuprà demooſtratum. Et hinc de hac Conſtantioopolitana Synodo ſcribit Nilus Doxopatrius: *Cum quinque eſſe Patriarchatus eſſet neceſſarium, propterea Spiritus Sanctus movit ſanctam & œcumenicam ſecundam Synodum, quæ contra Macedonium Conſtantinopoli eſt coacta, præſentibus omnibus Præſulibus & maximis ſedibus præſidentibus, Damaſo ſcilicet Romano, Alexandrino, Hieroſolymitano & Antiocheno.*

Et

Et in jure Græco-Romano neſcio cujus Conſtantinopolitani Patriarchæ de Epiſcoporum tranſlationibus Decretum habet: *In ſecunda Synodo, in præſentia Pontificum, Damaſi Papæ Ro-* L. 2. c. 293. *mani, Timothei Alexandrini, Meletii Antiocheni, & Cyrilli Hieroſolymitani, Sancto Gregorio Theologo confirmatus eſt Epiſcopatus Conſtantinopolitanus.* Quod ipſum ſcribunt & alii Græci. Fingunt Damaſi præſentiam, ut Synodum faciant œcumenicam, atque ità ſtabiliant tertium ipſius Canonem. Rei veritatem ſcribit apud Leonem Al- L. 1. c. 13. latium Nicetas Nicænus Scevophylax: *Sub Theodoſio magno Imperatore, cùm thronus Conſtantinopolitanus evectus eſſet in ſecunda Synodo à centum quinquaginta Epiſcopis, cui locum tenentes Romani Pontificis non adfuere, diviſio & turbæ exortæ ſunt.* Nullus è Romano Patriarchatu Epiſcopus adfuit, niſi ſolus Acholius Theſſalonicenſis: Verùm ſine mandato. Ut in ſecundam iſtic Synodum, & ab ipſa celebrandam novi Epiſcopi electionem invigilaret mandatum habuit à Damaſo, at ſine præſidentia ac legatione. Et videtur non adfuiſſe.

Eadem de Synodo ſcribit in proſphonetico ad Imperatorem Conſtantinum quartum ſermone ſextum Concilium: *Macedonius denegabat Spiritus Deitatem, & dominantem conſervam prædicabat, ſed Maximus Imperator Theodoſius & Damaſus fidei adamas, protinus obſtiterunt.* Unique per indictum Conſtantinopolitanum Concilium. Et antiqua, per Conſtantinum Cajetanum è Vaticani Collegii Archivo deſcripta, ac per Martium Mileſium publicata, Sancti Damaſi vita exponit Apollinarii errores & Damaſi adversùm illos Decreta, atque ſubnectit: *Et hanc ſententiam Damaſus confirmari præcepit in ſancta ſecunda Synodo, quæ Præcepto & auctoritate ejus apud Conſtantinopolim celebrata eſt. Cui præfuerant Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hieroſolymitanus, & Divinus Gregorius Conſtantinopolitanus.* Et quid opus teſtimoniis? Lucidè ad Damaſum ſcribit ſecundus hujus Synodi conventus: *Mandato litterarum anno ſuperiori à veſtra Reverentia poſt Concilium Aquilejenſe ad ſanctiſſimum Imperatorem Theodoſium miſſarum, ad iter dumtaxat Conſtantinopolim uſque faciendum nos præparavimus, atque de uno concilio celebrando conſenſum Epiſcoporum, qui in Provinciis manſerant, nobiſcum attulimus.* Palàm profitentur primam iſtam Synodum fuiſſe indictam à Damaſo, ac ejus Præcepto celebratam. Hinc cenſuerunt unà cum Timotheo Alexandrino & Antiocheno Patriarcha Meletio adfuiſſe ſibi etiam Damaſum, atque ita iſtam Synodum fuiſſe omnino œcumenicam ac plenè generalem. Abſit ut crediderint poſſe ſine Romano Epiſcopo fieri aut conſiſtere ejuſmodi Synodum.

Et quòd Occidentales in Occidente, Orientales in Oriente quandoque celebrarint generale Concilium, rectè dixit in Aquilejenſi Synodo Sanctus Ambroſius. Etenim adversùs Arium Latini cum Sancto Sylveſtro Epiſcopi Romanum, Græci cum ejuſdem Pontificis Legatione Antiſtites egerunt Concilium Nicænum. Adversùs eumdem Arium Papa Liberius ac Imperator Conſtantius ab Occidentalibus Ariminenſe, ab Orientalibus Epiſcopis juſſerunt fieri Seleucienſe Concilium. Et ad Arium plenè eradicandum Sanctus Damaſus ſimul indixit Romanum Concilium atque Conſtantinopolitanum. Fiebant quandoque ſimul, Occidentale aliquando præcedebat: Ut nempè hujus judicium Apoſtolica Legatio deferret ad Orientale Concilium, ipſo muniret ſuum ſuffragium, atque ita ejus prærogativam redderet irrefragabilem. Quod ita factum ſit in ſexta Synodo, habemus lucida documenta. Et quin factum ſit etiam in aliis, non permittimur dubitare. Etenim quod ad Theſ- C. 4. ſalonicenſem, quæ Sancti Joannis Chryſoſtomi cauſam debebat retractare, totius Occidentis ac Orientis Synodum Innocentius primus non tantùm ſuas litteras, ac ſuum in ipſis ſuffragium, ſed etiam *totius Occidentalis Concilii Commonitorium* miſerit, in Palladii Helenopolitani Epiſcopi Dialogo teſtatur Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus. Etiam Gallicanæ Eccleſiæ judicium tranſmittere ad Chalcedonenſem Synodum optavit Leo Magnus. Uterque iſte Occidentis & Orientis conventus erat unicum Concilium: Alteri enim propria Pontificis perſona, alteri præſidebat ipſius Legatio. Et omnia ſua Acta debebat hic referre Pontifici, & ſuſpendere ad ejus arbitrium; Pontifex autem illa revidere, retractare, confirmare. Et hinc de Conſtantinopolitana Synodo dixit in proſphonetico ad Imperatorem Martianum ſermone Chalcedonenſe Concilium: *Qui in hac Urbe Apollinaris detexerant peſtilentiam, Occidentalibus proprium innotuere Decretum.* Omnino loquitur de primo conventu. Lucet ex verbis ſequentibus: *Horum Nectarius cum Gregorio tenuit Principatum.* Etenim certum eſt Nazianzenum Gregorium ſecundo conventui non adfuiſſe. Periit aut latet iſta relatio. Reperta poterat nos plura docere. Et hæc eſt ſecunda ratio, cur ſecundi conventus relatio dicat primum conventum fuiſſe generalem Synodum. Et iſta ejuſdem Synodi in diſtantiſſima loca diſtributio non caruit rationibus. Palmaris ratio fuit evitatio moleſtiarum, quibus plenus & Orientis & Occidentis conventus non potuit non eſſe obnoxius.

Attamen iſta diviſio non fuit univerſalis. Etenim Imperatores Conſtantius & Conſtans, ac etiam Julius Pontifex Sardicenſe Concilium voluerunt ex utriuſque Imperii Epiſcopis adunarà in eundem locum. Et adversùs Ariminenſis ac Seleucienſis Synodi diviſionem ſcripſit in ſingulari de ipſis libro Magnus Athanaſius: *Primùm quidem ego admiror idemque arbitror quemlibet prudentem facere, quod cum univerſale Concilium eſſet indictum, idq; omnes expectarent, de repentè diviſio facta ſit, adeò ut illi illuc, iſti iſtuc convenirent.* Apertè improbat diviſionem, videturque neutram Synodum pro Œcumenica agnoſcere. Nempè Euſebiana factio ab adunata Synodo metuebat ſibi ſucceſſum Sardicenſis Synodi, ideoque ſibi obnoxium, & ſolum jam totius mundi Principem Conſtantium induxerat ad jubendam diviſionem. Cum Athanaſio ſenſit in quinto Concilio Vigilius Pontifex: Et Occidentales

&

Digitized by Google

& Orientales Epiſcopos voluit adeſſe in pari numero. Quod ipſum propter appellatam Maximi Cynici cauſam Damaſus faciendum cenſuit in ſua Romana Synodo. Summi ponderis erat iſta appellatio. De ipſa quippè Timotheus Alexandriæ Patriarcha & cuncta ipſius Diœceſis adversùm alios Orientales digladiabantur. Prætereà Nectarius ex neopbyto erat contra Canones evectus in Regiæ ciuitatis Epiſcopum, ſcribitque de ipſa ad Imperatorem Theodoſium laudata Damaſi Synodus: *Nectarium cum nuper noſtra Mediocritas Conſtantinopoli cognoverit ordinatum, cohærere communionem noſtram cum Orientalibus partibus non videmus. Præſertim cum ab eiſdem Nectarius dicitur illicò ſine communionis conſortio deſtitutus, à quibus fuerat ordinatus. Non mediocris igitur hic ſcrupulus.* Et adjungit: *Quanta nuper confuſio facta ſit, explicari non poteſt. Scripſeramus dudum, ut quoniam Antiochena civitas duos haberet Epiſcopos, Meletium atque Paulinum, quos fide convenire putabamus, aut inter ipſos pax & concordia ſalvo ordine Eccleſiaſtico conveniret, aut certè ſi quis eorum altero ſuperſtite deceſſiſſet, nulla ſubrogatio in defuncti locum ſuperſtite altero gigneretur. At nunc Meletio defuncto, Paulino ſuperſtite, quem in communione noſtra manſiſſe conſortia, quæ à Majoribus inoffensè ducta, teſtantur, contra fas atque Eccleſiaſticum ordinem, in locum Meletii non tam ſubrogatus, quàm ſuperpoſitus adſeritur. Atque hoc factum allegatur conſenſione & conſilio Nectarii, cujus ordinatio quem ordinem habuerit, non videmus.* In primo Conſtantinopolitanæ Synodi conventu eſt promotus Nectarius, Meletius fuit vita defunctus. Et tertii Canonis vigore ſtatim Patriarcham ille cœpit agere, licèt malè promotus. Hinc adversùs Paulinum perſuaſit in Meletii locum ordinari Flavianum, atque ita irregulari ſuæ promotioni addidit inſigne crimen, quo turbavit omnem Antiochenum Patriarchatum. Hæc ſumma ſummarum rerum momenta definiri ſine Orientalium pariter atque Occidentalium Epiſcoporum præſentia non poſſe judicavit Damaſus, ideoque omnes ſimul juſſit Romam advenire. Verùm Orientales, quòd ſe exceſſiſſe noſſent, timuerunt Damaſi præſentiam: Suſpicati ſunt jam præjudicatum de ſuis exceſſibus, ideoque detrectarunt accedere, & variis rationibus ſtuduerunt Pontificem placare. Abſit ut ſua judicia voluerint eſſe ſuprema, inconcuſſa, atque inappellabilia. Etenim ab ipſis non tantùm Maximus Cynicus, cui favebat cum omni ſua Diœceſi Timotheus Alexandrinus, Romam appellavit, ſed & omnis iſta Synodus ſua circa Nectarium & Flavianum Acta ſubmiſit judicio Damaſi, purgari ſupplicans atque firmari. De rationibus, per quas illa ſe à Romano acceſſu excuſavit, ſcribit [l. 5. c. 8.] in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus: *Verùm hi,* Orientales in iſta Synodo Epiſcopi, *longinquam profectionem, velut inutilem futuram, deprecati ſunt. Epiſtolam autem miſerunt, in qua procellam contra Eccleſias excitatam ſignificantes, illorum,* utique Occidentalium, *negligentiam denotabant.* Pertinaciſſimus Flaviani defenſor fuit ſemper Theodoretus, ideoque pro iſta Synodo loquitur duriùs adversùm Latinos Epiſcopos: Profitetur tamen Orientales ad ſe excuſandum fuiſſe deprecatos, nequaquam uſos interceſſione pro ſuprema auctoritate ſuorum Synodalium judiciorum. Nam Flaviani cauſam poſteà retractarunt Pontifices Damaſus ac Syricius, necnon & Capuana Synodus: Et ad iſtam auctoritatem nemo unquam Græcus provocavit.

Fateor tamen iſtos Epiſcopos proclamaſſe ad memoratam à Sancto Ambroſio conſuetudinem de Occidentalium in Occidente, & Orientalium Synodo celebranda apud Orientem. Lucet hoc ex ejuſdem Ambroſii ad Imperatorem Theodoſium litteris: *Neque ullum eorum,* utiquè Orientaliom Epiſcoporum, *æſtimandum convitium fuit, cum rogarentur ad Concilium Sacerdotes, quorum frequenter præſentior abſentia fuit, quando in commune conſulunt. Neque enim vel nos æſtimavimus eſſe convitium, cùm unus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyter, Paulus nomine, intra Achaiam Synodum Orientalium juxtà atque Occidentalium poſtulaverit. Advertat Clementia veſtra non fuiſſe irrationabile poſtulatum, quod etiam ab Orientalibus eſt petitum. Neque planè nos tamquam ex forma aliquid innovamus, ſed ſanctæ memoriæ Athanaſii, qui quaſi columna fidei fuit, & veteris ſanctitatis Patrum noſtrorum in Conciliis definita ſervantes, non evellimus terminos, quos poſuerunt Patres noſtri, nec hæreditariæ communionis jura violamus, ſed debitam veſtro Imperio honorificentiam reſervantes, ſtudioſos nos pacis & quietis oſtendimus.* Totius Eccleſiæ in uno loco adunandum conventum de novitate palàm hic arguunt Orientales, & proclamant ad antiquam conſuetudinem, & ad ipſam ſervandam ſupplicant Damaſum compelli ſacra juſſione Principis. Addiderunt totam Orientalem Synodum evocari non poſſe ſine convitio atque ignominia. Porrò apud Principem potens ſermone & opere erat Ambroſius, ideoque reſpondendi Provincia fuit ipſi impoſita. Et reſpondit ad ſingula. Primò adfirmat iſtiuſmodi Synodalem adunationem adeò non eſſe inſuetam, ut nuper petita atque impetrata fuerit ab appellatione unius Pauli Presbyteri Conſtantinopolitani. Hujus perſonam & cauſam ignoro. Secundò adducit longè potentius exemplum atque auctoritatem magni Athanaſii, qui iſtam diviſionem improbarat in Ariminenſi ac Seleucienſi Synodo, & ad cujus retractandam cauſam indicta fuerat plena utriuſque Eccleſiæ Synodus apud Sardicam. Tertiò adſerit hujus Sardicenſis Synodi Canones à Damaſo ſervari. Hi quippè appellatas cauſas retractandi modum plenè permittunt arbitrio Romani Epiſcopi, titulantes illud ſapientiſſimum. Quartò ait diviſas Occidentalium & Orientalium Synodos eſſe utiles, quando utrique in commune conſulunt: Profitetur Epiſcoporum abſentiam tunc præſentiorem eſſe, ſive utiliorem. Verùm adjungit hanc præſentiam non fuiſſe in Conſtantinopolitana Synodo, ideoque neceſſum eſſe, ut naviget Romam. Et hoc à Damaſo exquiri, non convitiandi aut confundendi libidine, ſed amore pacificandæ & quietandæ totius Chriſtianitatis. Et propter *jura hæreditariæ com-*

communionis. Hoc eſt, propter Antiochenum Patriarcham, cujus communionem ſemper fuverat Occidentalis Eccleſia, Paulinum: Nam & hic adverſus Flaviani ſuperordinationem appellaverat Romam. Haſce graviſſimas cauſas adſeveravit Ambroſius ſine totius Chriſtianitatis intra eandem civitatem Synodo non poſſe definiri. Et hinc liquet Joannem Launojum, qui ex laudatis Damaſi & Ambroſii litteris tradit Orientales Epiſcopos non ad ſolum Romanum Pontificem, ſed ſemper appellaſſe ad generale Concilium, inſigniter hallucinari. Ex eiſdem litteris videtur D. Petrus de Marca ſcripſiſſe: *In ea ſemper ſententia fuerunt Occidentales Epiſcopi, ut exiſtimarent communibus Orientis & Occidentis ſuffragiis definiendas eſſe querelas illuſtriſſimarum Orientis Eccleſiarum, delatas in Occidentem*. Verùm uti una hirundo ver non facit, ita unicus actus non ſancit regulam.

Septimus error eſt in his verbis: *Diœceſes Eccleſiaſticæ ordinatæ ſunt ad exemplum civilis diſpoſitionis Diœceſeon, ita ut prima criminum Epiſcoporum cognitio pertineret ad Synodum Provinciæ, ſi verò de injuſto judicio querela moveretur, deferri illa debebat ad Synodum Diœceſanam, quam Exarchus convocabat abſque ſpeciali permiſſu Imperatoris*. Exponit ſe in tertio ejuſdem operis libro. Laudat Valentis, Gratiani, ac Valentiniani in ſexto decimo Theodoſiani codicis libro exſtan- Tit. 1. cap. 23. tem legem: *Qui mos eſt cauſarum civilium, iidem in negotiis Eccleſiaſticis obtinendi ſunt, ut ſi quæ ſunt ex quibuſdam diſſenſionibus levibuſque delictis ad religionis obſervantiam pertinentia, locis ſuis, & à ſuæ Diœceſeos Synodis audiantur*. Et commentatur: *Primi omnium Valens, Gratianus, & Valentinianus Imperatores Epiſcopis unius Diœceſeos, ad exemplum Judicum & Honoratorum, conceſſerunt ut non ſolùm in ſingularum Provinciarum Synodis, ſed etiam in generali totius Diœceſeos Synodo in unum corpus, jure ordinario, ſine mandato ſpeciali, coire poſſent*. Et ſtatim infrà: *Has Diœceſeon & Regionum Synodos Concilium Conſtantinopolitanum aliquot annis poſteà ſuo Canone confirmavit. Ex ea Diœceſeon diviſione manavit mos ille, ut Epiſcopi non ampliùs Provinciis tantùm diſtinguerentur, ſed Diœceſibus & Conciliis Diœceſeon. Inde frequens mentio Epiſcoporum Illyrici, Italiæ, Hiſpaniæ, & Africæ*.

Reſpondeo ad iſtam legem longè aliter ſcribi à Jacobo Gothofredo Diœceſes & Diœceſanas Synodos oſtendit eſſe antiquiſſimas, & adjungit: *Hinc jam patet, quantoperè erret Marca, cum ait hac lege primos omnium Valentem, Gratianum, & Valentinianum Imperatores Epiſcopis unius Diœceſios conceſſiſſe, ad exemplum Judicum & Honoratorum, ut non ſolùm in ſingularum Provinciarum Synodis, ſed etiam in generali totius Diœceſios Synodo in unum convenire, jure ordinario, ſine ſpeciali mandato poſſint. Immò enim Imperator Gratianus hac lege de Synodis Diœceſios agit tamquam uſitatis, quaſque jungit* LOCIS SUIS, *id eſt, Provincialibus Synodis. Tantùm audientiam earum quà amplificat, quà reſtringit*. Etenim Sanctus Cyprianus Africæ totius, Polycrates Epheſinus totius Aſiæ, Sanctus Petrus Alexandrinus totius Ægypti, Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia Antiſtes totius Ponticæ Diœceſios egit Synodum. Etiam Antiochena, quæ proprium Patriarcham Paulum Samoſatenſem dejecit, Synodus erat Diœceſana. Et plura ſunt ſimilium Synodorum antiquiſſima exempla. An *Diœceſios* vocabulum ſit adeò antiquum in Romana Republica, eſt alia quæſtio: Certum eſt rem eſſe antiquiſſimam. Etiam Ægyptiorum, Orientalium, Aſiaticorum, Ponticorum, Italorum, Gallorum, Hiſpanorum, atque Afrorum Epiſcoporum mentio eſt omninò antiquiſſima. Ducit originem ab Apoſtolis. Et quomodo D. Archiepiſcopus, qui Provincialium Synodorum judicia ſcripſit per Nicænos atque Apoſtolicos Canones eſſe ſuprema atque inappellabilia, jam ſupponit eadem appellationibus ad totius Diœceſeos Synodum? Certè adfirmat & Gratianum Imperatorem, & Conſtantinopolitanam Synodum ſanxiſſe atque edixiſſe adversùm Apoſtolicos atque Nicænos Canones, quos hæc proteſtatur à ſe innovari atque confirmari.

Octavus error eſt in his verbis: *Ex Diœceſeon diviſione manavit mos ille, ut Epiſcopi non ampliùs Provinciis tantùm diſtinguerentur, ſed Diœceſibus & Conciliis Diœceſeon*. Reſpondeo eſſe errorem iſtius nebulonis, qui dum Paulus quintus Pontifex diſceptaret adversùs ſereniſſimam Venetorum Rempublicam, edidit nequiſſimum Tractatum de libertate Eccleſiaſtica. Ipſum vulgavit Melchior Goldaſtus, & ad finem poſita eſt hæc ſubnotatio: *Cætera deſiderantur, per Papam Paulum quintum effecta, ut prohiberentur*. Nempè in Gallia cuſum fuit infame & incompletum opus. Cap. 4. Et habet inter cætera: *Ante Concilium Sardicenſe nihil quidquam penitùs de hac re*, utique de Romanis appellationibus, *cautum nominatim legitur, ſed ex jure uſam eſſe Eccleſiam Catholicam patet, ut appellationum extra Provinciam uſus omninò ignoraretur. Hanc vim habebat obſervatio Formatarum. Non enim ſolvi poterat, qui cenſuræ vinculo fuiſſet innodatus, niſi ab ille ipſo, qui nodum adſtrinxerat. Cui bono igitur appellare? Niſi fortaſſe à Presbytero unius Eccleſiæ ad plurium Epiſcoporum conſeſſum provocaretur: Inde ad Comprovincialium Synodum, cui etiam ille intererat, à quo appellabatur Patriarchalium ſedium jura primis ſæculis ſunt ignorata. Romana quoque Eccleſia nullum hac in parte jus eximium fuiſſe, Marcionis exemplum lucidè demonſtrat. Non tamen negamus jam illis temporibus exſtitiſſe, qui in Provinciis ſuis ſententiam paſſi vicinas Provincias penetrarent, Romam etiam interdum venirent, quò pacem impetrarent. Nam ita factitatum aliquando, vel illud arguit, quòd in Canone trigeſimo tertio Apoſtolico, ut vocant, certè antiquiſſimo, cauſa cur tam expreſsè caveatur, ne ſine commendatitiis ſui Præſulis quiſquam peregrinus ſuſcipiatur, adfertur hæc:* Πολλὰ γὰρ κατὰ συναρπαγὴν γίνεται. *Quorum verborum ſenſus eſt: Eos Epiſcopos, qui ſine Formatis Errones iſtos admittunt, & de ipſorum cauſis cognitionem ſibi vindicant, furtiva obreptione ſæpè decipi. Quare etiam Cyprianus nobiliſſima illa ad Cornelium Papam Epiſtola adversùm iſtos circumcurſatores deſperatos & perditos homines, ut ipſe loquitur*,

Digitized by Google

quitur, qui Romam ex Africa petebant, Statutum hoc adfert veteris Eccleſiæ æquum & juſtum, ut inquit ipſe: Uniuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt crimen admiſſum. *Quo Statuto ita appellationes omnes, & Romam & aliò extra Provinciæ fines, prohibentur, ut multùm ſubtilitati ingenii confidere illos oporteat, qui adversùs tam manifeſtam veritatem congredi non verentur.* Adfirmat ſolùm viginti eſſe Nicænos Canones, & nec verbum iſtic reperiri de appellationum jure, & ſtatui in tertio Canone: *Auctoritas & confirmatio omnium, quæ in quaque Provincia geruntur, ad Metropolitanum ſpectat.* Et commentatur: *Unde intelligimus Patriarchalium ſedium jura, de quibus tam multa poſteriorum ætatum Synodi ſanciverunt, nondum fuiſſe ſatis cognita, etſi Canon ſextus eorumdem Patrum illas ſedes jam uſu quodam comprobatas firmet. Secuta eſt non multò pòſt Antiochena Synodus, cujus Canon quartus docet depoſitis Epiſcopis unicam ſupereſſe ſpem reſtitutionis in alia Synodo. Porrò hanc Synodum jubent cogi ſequentes Canones è ſolis Comprovincialibus, aut è vicina Provincia.*

Hic Tenebrio cœpit in Gallia omninò primus Romanas appellationes arietare. Et libet audire ejus putidum dogma. Hæc eſt fudamentalis adſertio: *A ſententiis Synodalibus appellabatur illis temporibus ad majorem Synodum, vel ad Principem.* Docet & Romanas ſeu Papales, & Patriarchales appellationes olim ſuiſſe ignotas: Appellari non potuiſſe, niſi ad Provinciæ Synodum, vicinam Provinciam, vel ad Auguſtum Principem. Addit quoſdam damnatos Epiſcopos aut Clericos quandoque giraſſe ad remotas Provincias, atque ita etiam ad Romanam Eccleſiam: At per abuſum. Probat ex famoſa Sancti Cypriani ad Sanctum Cornelium Papam adversùs Feliciſſimi Diaconi factionem Epiſtola, ex Nicænis Canonibus, & ex Antiochenis. Inſuper docet ita fuiſſe uſque ad Sardicenſem Synodum, addit ipſam non fuiſſe Œcumenicam, hoc notum eſſe etiam pueris, inductas ab ipſa Romanas appellationes fuiſſe jus novum, & probat ex Hoſii Præſidis ad Collegas Epiſcopos præfatione: *Sancti Petri memoriam honoremus.* Et proſequitur: *Si jure Divino, ut hodie declamatur, appellationes omnes fuiſſent ad Sedem Apoſtolicam relatæ, aut Canonibus Nicænis hoc ei jus eſſet attributum, quid opus erat hoc Canone, & aliquot ſequentibus? Aut quis non intelligat rem introduci ab Hoſio, de qua nihil ad eum diem eſſet ſancitum? Nam hoc evidentiſſimè ſignificatum Hoſius voluit, cum diceret: Si placet vobis, Sancti Petri memoriam honoremus.* Et pergit: *Zonaras, aliique juris Canonici Interpretes Græcorum, quoties de appellationum jure diſputant, Sardicenſes Canones interpretantur, de Romanis & eorum pravis interpretationibus graviſſimè conqueruntur. Eidem Sardicenſi Concilio duo Œcumenica opponunt, Conſtantinopolitanum & Chalcedonenſe, quibus eadem jura novæ Romæ Epiſcopis tribuuntur, ac veteris. Canone autem nono hujus appellationes omnes ad Regiam urbem Conſtantinopolim rejiciuntur: Quod utique intelligendum eſt de Provinciis Orientalis Imperii.* Joannes Zonaras & alii ſchiſmatici Græci, quò Romanum Primatum lædant atque evadant, adſerunt Sardicenſes Canones ſancire de Romano dumtaxat Patriarchatu: Uti ex toto Occidente ad Romanum Epiſcopum, ita ex toto Oriente volunt appellandum ad Antiſtitem Conſtantinopolitanum. Ita utramque Romam credunt eſſe in omnibus æquales. Firmare hæc nituntur ex tertio Conſtantinopolitano, itemque ex nono & vigeſimo octavo Canone Chalcedonenſi. Et hæc omnia probat iſte Tenebrio.

Etiam hæc ſunt ejus verba: *Sciendum antiquos Patres ità attendiſſe gubernationi commiſſarum ſibi peculiariter ovium, ut curam gregis univerſi alienam à ſe non ducerent.* Demonſtrare id molitur multis exemplis atque teſtimoniis, & concludit: *Oſtendimus veteres Epiſcopos tanti feciſſe unitatem Eccleſiæ, ut ſinguli eorum univerſalis Eccleſiæ curam putarent pertinere ad ſe ratione quadam, ex quo fiebat, ut unius injuria omnes adverteret.* Ex hoc principio infert: *Adeò tunc temporis pulcherrimæ cuidam Ariſtocratiæ proprior erat adminiſtratio Eccleſiæ quàm illi, quæ poſteà invehi cœpit, abſolutæ & crudæ Monarchiæ.* Euſebiana factio ſolos tres Patriarchas, hic autem Tenebrio omnes & ſingulos Epiſcopos, præſertim Metropolitas, vult eſſe invicem æquales Ariſtocratores, atque ex ipſis conflari monſtroſam & multicipitem Hierarchiam. Romano Epiſcopo dat primum locum, iſtoque ex fonte cenſet natum, ut Marcion Ponticus, Feliciſſimus & Fortunatus Carthaginenſes, Privatus Lambeſitanus, Sanctus Athanaſius Alexandrinus, Sanctus Paulus, Sanctus Joannes Chryſoſtomus, & Sanctus Flavianus, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Antiſtites, ac alii plures per ſuas Synodos damnati Epiſcopi & Clerici accurrerunt Romam, ac ab ejus Papa opem popoſcerunt. Et adjungit: *Qui hujuſmodi exempla volunt eſſe appellationum ad Romanum Papam teſtimonia, ſi quæ de univerſalis Eccleſiæ cura diximus, omnium Epiſcoporum olim communi, attenderint, & dare locum veritati curaverint, aliter ſentient. Nam etſi Prærogativa quadam honoris eminebat Romana Sedes, atque adeò gratia & auctoritate plus aliquantò poterat, quàm cæterarum ſingulæ, quæ vel plurimùm valebant, ſi tamen jus ſpectetur, non magis Romam primis temporibus appellari ſolitum, quam vel Alexandriam, vel Antiochiam, vel Carthaginem, vel Mediolanum, vel aliò.* A cunctis olim Romam confugientibus vult imploratum atque impetratum fuiſſe fraternum dumtaxat ſolatium, non Hierarchicum Patris aut Principis auxilium. Quæ omnia ut firmet, vult olim nullos fuiſſe Patriarchas, nullos Primates, nullas Diœceſes, nullos Eccleſiaſticos Tractus, ſed ſolas Provincias: Vult Eccleſiam tunc ſolis Provinciis & ipſarum Synodis, non Diœceſibus, aut harum conventibus fuiſſe diſtinctam ac gubernatam. Et hanc Præmiſſam cum non paucis ejus concluſionibus adſumit ac vendit etiam Dominus Petrus de Marca.

Reſpondeo notam hic vocabuli, *Diœceſis*, ſignificationem inſignitet exponi à Theodoro Balſamone in commentario noni Canonis Chalce-

cedonenſis : *Diœceſis eſt quæ multas ſub ſe habet Provincias* . Loquitur cum Innocentio primo Pontifice , qui de Antiochena Cathedra ſcri-
Epiſt. 18. cap. 1. bit ad ejus Patriarcham Alexandrum : *Super Diœceſin , non ſuper aliquam Provinciam recognoſcimus conſtitutam* . Id eſt , non unicæ Provinciæ Metropolitana ſeu Præfecta eſt , ſed conflatæ ex pluribus Provinciis Diœceſi . Scio voci eſſe & alias ſignificationes : Etenim quandoque pro Provincia , quandoque pro Epiſcopali Territorio , quandoque accipitur etiam pro Pagenſi unius Presbyteri Parochia . Verùm hìc tractamus vocem in prima per Theodorum Balſamonem laudata ſignificatione . Et ipſa eſt antiquiſſima . Etenim in relatione ad Sanctum Sylveſtrum Pontificem ſcribit prima Arelatenſis Synodus : *Majores Diœceſes tenes* . Videlicet Italicam , Gallicanam , Hiſpanicam , Africanam , Illyricianam . Et in Euſebii Cæſareenſis de ſua vita libris Magnus Conſtantinus in habito ad Nicænam Synodum ſermone memorat Diœceſin *Ponticum &
Lib. 3. cap. 18. Aſiaticam* . Eaſdem memorat apud Eccleſiaſticam Theodoreti hiſtoriam Imperator Theodoſius, additque *Thracicam* . Eſt vox frequens in antiqua
Lib. 5. cap. 23. Romani Imperii notitia , ac in legibus Conſtantino poſterioribus . Etenim Conſtantinus ad antiquas & ſuas novas Imperii partitiones meliùs exponendas putatur primus fuiſſe uſus iſta voce . Quidquid ſit , ipſius ſignificatum eſt omnino antiquiſſimum . Etiam apud Eccleſiam . Quòd enim Sanctus Petrus Apoſtolus tres Apoſtolicas Cathedras , & tres ipſarum Patriarchales Tractus aut Diœceſes inſtituerit , conſtanter docent & Latini & Græci . Quin & disertè id profitetur ſextus Nicænus Canon : *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum , Libyam , ac Pentapolim , ita ut Alexandrinus Epiſcopus omnium horum poteſtatem habeat . Quia & urbis Romæ Epiſcopo parilis mos eſt . Similiter & apud Antiochiam , cæteraſque Provincias ſuis privilegia ſerventur Eccleſiis* . Per cæteras Provincias intelligit tres autocephalas Diœceſes : Thracicam , Ponticam , Aſianam . Qui has à ſecundo primi Conſtantinopolitani Concilii Canone erectas exiſtimant , infeliciter deviant . Nam quòd Neo-Cæſareenſis in
Epiſt. 75. Ponto Eccleſia à Thaumaturgi Gregorii tempore ſemper reſpexerit Cæſareenſem in Cappadocia Cathedram , disertè ſcribit in litteris ad Neo-Cæſareenſes Magnus Baſilius . Quòd Sanctus Armeniorum Apoſtolus Gregorius à Sancto Leontio , ejuſdem Cæſareenſis Cathedræ Epiſcopo , & ſe & ſuos ſemper ſucceſſores conſecrari voluerit , teſtantur ipſius authentica vita , Sanctus Nicon Monachus , Iſaac Catholicus , & alii Armeniarum rerum Scriptores . Quòd idem Leontius Nicænæ Synodi Acta per Cappadociam, Paphlagoniam , Galatiam , Pontum , atque Armeniam publicarit , ut totius Diœceſeos Exarchus , teſtatur Gelaſius Cyzicenus . Quod tamen vacillat . Etenim non Leontium , ſed ipſius ſucceſſorem Hermogenem Nicæno Concilio adfuiſſe , atque ab ipſo compoſitum Symbolum , disertè adfirmat in litteris ad Patrophilum Epiſcopum , & in litteris ad neſcio quem Innocentium Magnus Baſilius . Poſſit memoria lapſus Gelaſius pro Hermogene ſcripſiſſe Leontium . Etiam toti Aſiæ , & plurimis in ipſa Epiſcopis ſe præſidere teſtatur in litteris ad Victorem Papam , exſtantibus apud Euſebium Cæſareenſem , Polycrates Epiſcopus Epheſinus . Aſiatica Diœceſis in antiqua Imperii notitia habet decem Provincias . Et ad tertium Sancti Eſaiæ caput ſcribit Sanctus Joannes Chryſoſtomus , quod Sanctus Apoſtolus Paulus Timotheum , licèt juvenem , evexerit ad ſummam *amplitudinem* , ad altum *faſtigium dignitatis Eccleſiaſticæ , ad onera ampliſſimarum Eccleſiarum* . Quod ipſum repetit in prima Homilia ad populum Antiochenum . Exponit in commentario primæ Apoſtolicæ ad Timotheum Epiſtolæ : *Timotheo credita fuit Eccleſia , immò gens ferè tota Aſiatica* . Et in commentario ſecundæ Epiſtolæ : *Timotheo Paulus Eccleſiæ , gentiſque totius credidit gubernacula* . Quia nempè illum creavit Epheſinum Epiſcopum , quæ civitas erat Metropolis totius Aſiæ , Sedes Romani Proconſulis . Quod ipſum demonſtrari poſſit de Thracica Diœceſi , cujus Exarchus fuit Heracleenſis Antiſtes , Metropolita Europæ . Et quis neſciat Sanctum Cyprianum , & omnes ejus in Carthaginenſi Cathedra Anteceſſores toti Africæ præſediſſe ? Quòd quiſque , majoris præſertim civitatis , Epiſcopus olim potuerit alienis Eccleſiis ſe miſcere , alienoſve damnatos reparare , eſt inſignis ignorantia , inſignis impoſtura . Ex iſtiuſmodi hinc indè exceſſibus natæ ſunt plurimæ ac duriſſimæ Epiſcoporum contentiones , plurimis omni ævo Canonibus proſcriptæ . Et poſteriores , qui Patriarcharum ac Primatum jura ſtabilierunt , Canones dumtaxat ſtabilierunt avitam conſuetudinem , datamque ab Apoſtolis regulam . Quocirca longè certiſſimum eſt Chriſtianitatis non tantùm in Metropoliticas Provincias , ſed etiam in Patriarchales ac Primatiales Tractus aut Diœceſes diviſionem eſſe omninò antiquiſſimam : Eſſe Apoſtolicum Inſtitutum.

Epiſt. 81. Epiſt. 319. Lib. 5. Cap. 23. Hom. 15.

Ro-

Romana Sancti Athanaſii Appellatio denuò examinatur.

ETiam circà hanc appellationem graviter errat D. Petrus de Marca. Audiamus ejus
Lib. 1. cap. 6. verba: *Adnotandum eſt, iniquum omninò viſum eſſe Orientalibus, ſi Occidentales Epiſcopi etiam in plenario Concilio tentarent retractare judicia in Orientalibus Synodis facta, quod eo pacto harum Synodorum auctoritatem violari manifeſtum eſſet. Itaque vix credi poteſt, ita comparatos fuiſſe, ut ſolius Romani Pontificis auctoritatem ſua ſuperiorem eſſe conſiterentur, præſertim cum ſchiſma recenter adversùs illum feciſſent, eumque ob hoc excommunicaſſent, quod caput eſſet eorum, qui leges Eccleſiaſticas peſſumdederant*. Et adducit Philippopolitani Conventiculi in Julium Pontificem verba: *Ut Ducem & Principem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis atque damnatis aperuit, cæteriſque aditum fecit ad ſolvenda jura Divina*.

Reſpondeo omninò hunc fuiſſe quorumdam Orientalium ſenſum. Nempè totius Euſebianæ factionis. Hæc enim eſt, quæ à Julio Pontifice reparatum Athanaſium, ac ipſi redditum Epiſcopatum noluit agnoſcere; quæ garrivit Eccleſiaſticam Hierarchiam eſſe non Monarchicam, ſed Ariſtocraticam, ex æquo diviſam in tres Patriarchas; quæ Orientalis Eccleſiæ Patriarchalia judicia voluit eſſe ſuprema, ideoque per Romanam Eccleſiam non poſſe retractari; quæ iſtorum judiciorum ſupremam auctoritatem cenſuit eſſe Divinum atque Evangelicum jus; quæ hoc jus garrivit in reparato Athanaſio violatum à Julio; quæ in Julium, tamquam Evangelii prævaricatorem, latravit excommunicationis convitium; quæ Sardica fugit Philippopolim, atque illic omnia hæc ſcelerata facinora & dogmata ſtabiliit per ſceleratas litteras, in quarum capite ſtatim poſt Georgium Alexandrinum, & Amphionem Nicomedienſem, ſcelerati Euſebii ſucceſſorem, laudatur Donatus Carthaginenſis Epiſcopus: Utique Donatus magnus, à quo Hæretici Donatiſtæ. Nempè uti nunc Lutherani & Calviniſtæ, quo ſuam paucitatem conſolentur, & Romano Pontifici incommodent, conantur ſibi adunare ſchiſmaticos Græcos; ita tunc Euſebiana Arianorum factio eundem in finem ſtuduit ſibi adunare turbidos & Occidentales Donatiſtas. Et ex iſta Epiſtola Donatiſtæ poſteà conati ſunt evincere ſuam communionem non concludi intra Africam, ſed extendi in Orientem. Et ad ejus lectæ exordium Sanctus Auguſtinus, qui Sardicenſia Acta diſtinctè non callebat, primùm obſtupuit, & Julium Pontificem ob reparatum Athanaſium damnari ab ipſa audiens, ſtatim clamavit eſſe Arianam. Et ex iſta ſcelerata Epiſtola D. Archiepiſcopus probat ſuas adſertiones, creditque ſe adſerere cum tota Orientali Eccleſia. Verùm non ſentit cum Sancto Athanaſio, nec cum Sancto Paulo Conſtantinopolitano, nec cum Marcello Ancyrano, nec cum Lucio Adrianopolitano, nec cum Aſclepa Gazenſi, nec cum plurimis aliis orthodoxis per omnem Orientem Epiſcopis & Clericis, qui cuncti à ſuis hæreticorum Patriarcharum aut Metropolitarum Synodis damnati Romam appellaverunt. Nec ſentit cum Sardicenſi Synodo, quæ adversùm iſtas ſceleratas litteras edixit: *Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus*.

Pergit D. Archiepiſcopus: *Orientales per illas tempeſtates regulam hanc certam & indubitatam Eccleſiaſticæ diſciplinæ eſſe contendebant, res in Oriente judicatas retractari non poſſe in Occidente, nec è contrà. Ita namque adfirmavit Concilium Antiochenum in Epiſtola ad Julium Papam, in qua Epiſcopi adferunt exemplum damnationis Pauli Samoſateni ab Orientalibus Epiſcopis decretæ, quam Occidens recepit, conſenſuque ſuo firmavit abſque novo examine. Sicut etiam Oriens recepit, & approbatione ſua confirmavit damnationem à Synodo Occidentali decretam adversùs Novatianum*. Reſpondeo Euſebianæ factionis ſchiſmatica & hæretica commenta hic denuò venum exponi pro certa ac indubitata Orientalis Eccleſiæ regula. Nam & Antiochena Synodus fuit iſtius factionis ſceleratum conventiculum, deditque fundamenta & fomenta, ex quibus Philippopolitanum conventiculum firmavit ſuas ſceleratas litteras. Audiamus quid de iſtius ad Julium litteris cenſeat Hermius Zozomenus: *Quibus*, utique per Julium L. 3. c. 7.
facta Athanaſii reparatione, & Apoſtolicis eadem de re litteris, *illi*, Euſebiani Epiſcopi, *graviter commoti, conveniunt Antiochiæ in unum, & Epiſtolam verbis elegantibus ornatam, & diſertè, ut Rhetorum mos eſt, compoſitam, ad Julium ſcribunt, eamque plenam ironiæ, & minarum non expertem graviſſimarum. Nam quamquam litteris ſuis fatebantur Eccleſiam Romanam primas apud omnes ferre, utpotè quæ Apoſtolorum ſchola & pietatis Metropolis, licèt auctores Religionis Chriſtianæ primùm ex Oriente veniſſent, jam ab initio fuiſſet; tamen indignati ſunt ſe poſteriores ideò ferre, quod magnitudine Eccleſiæ ſuperarentur. Idque cum virtute & pio vivendi ſtudio longè ſuperiores eſſent. Quin etiam criminis loco Julio objiciebant, quòd cum Athanaſio & reliquis cum eo Epiſcopis communicaverat. Et ægrè admodùm ferebant, perindè ac ſi tum Concilium* Nicænum, *tum ipſorum ſententia fuiſſent abrogata. Quod factum, ut iniquum, & à lege Eccleſiaſtica diſcrepans, inſimularunt. His de cauſis cùm eum ad hunc modum criminati eſſent, & ſibi factam injuriam teſtati, Julio pacem & communionem pollicebantur, ſi modò abdicationem eorum, qui ad ipſum profugerant, approbaret. Sin autem reſiſteret ipſorum Decretis, con-*

traria ſe facturos prædicabant. Nam Epiſcopos & Sacerdotes Orientis, qui ipſos antegreſſi fuerant, minimè refragatos eſſe Epiſcopo Romano, cùm Novatianus erat Eccleſia ab eo ejectus. Primò dicunt, quòd Romanus Epiſcopus primas teneat: verùm ſolius loci, noo poteſtatis. Omnestres Patriarchas volunt eſſe æquales & ſupremos, diſtinctos ſolo loci ordine. Hioc inferunt Patriarchales Orientalis Eccleſiæ ſententias eſſe ſupremas atque inappellabiles, ideoque per Romanam Eccleſiam reformari noo poſſe, aut retractari. Tertiò adfirmant ſic ſtatutum à Nicæna Synodo, utique à quinto ejus Cannne. Quartò aiunt & iſtum Canonem & antiquam Eccleſiæ legem per receptum ac reparatum Athanaſium eſſe violata à Julio, ipſum communicaſſe alienis damnatis, ideoque eſſe ab eodem Canone damnatum. Quintò ei reparationem promittunt, dummodo ab iſta ſua ſcabioſa communicatione ceſſet, & deinceps interponendis ad ipſum appellationibus renunciet. Sextò ipſum, niſi obediat, minantur irreparabiliter degradandum. Et hinc ad haſce litteras Julius reſcripſit: *Non ſcio, cur vobis ita rem agere placuit, & nos in banc opinionem redigatis, ut arbitremur nos ſub ſpecie reverentiæ pro ludibrio eſſe babitos, dictaque veſtra irridentiam fuiſſe, cum & Presbyteros noſtros ad vos miſſos, quos cum gaudio remiſſos oportuit, cum luctu remiſeritis ob ea, quæ iſtic geri conſpiciebant. Ego certè, cùm litteras veſtras evolverem, poſt varias altrò citroque cogitationes, eas ſupprimendas cogitavi in ſpe, quòd crederem ſaltem aliquos ex veſtris adventuros, nec opus fore ejuſmodi Epiſtolis, ne ſi illæ in publicum promerentur, multos hic dolore adſicerent. Cæterùm ubi nullus veſtram ſupervenerat, neceſſum fuit at eas proferrem. Credite mihi, omnes admiratione pleni vix induci poterant, ut crederent iſtiuſmodi litteras à vobis profectas eſſe, in quibus rixandi potiùs, quàm charitatis adfectus eminebat. Quod ſi ambitione eloquentiæ oſtentandæ ita exceptæ ſunt à Dictatore, id certè ſtudium ad alios ſpectavit. In rebus enim Eccleſiaſticis non ſpecimen eloquentiæ, ſed Canones Apoſtolici requiruntur, operaque dari ſolet, ne quis ex parvis in Eccleſia ſcandalizetur. Expedit enim, ſecundùm Eccleſiaſticum verbum, molem aſinariam ſuſpendi è collo, atque ita demergi, quam unum è puſillis ſcandalizare.* Ejuſmodi commenta ſol uſque tunc ooo viderat: Hioc omnis Romana Synodus fuit meritò admirata & ſcandalizata. Et ex iſtis ſceleratis litteris D. Archiepiſcopus firmat ſuas cogitationes, profiteturque ſe cum ipſis ſentire.

Et Pauli Samoſatenſis exemplum nihil omninò facit ad ipſorum rem, ſed plurimùm ad noſtram. Etenim Paulus oon appellavit Romam: Sciens illic pertinacibus hæreticis noo ſubveniri. Appellavit ad Imperatorem Aurelianum. Et hic homioem remiſit ad Romanum Pontificem ac Italiæ Epiſcopos. Chriſtianorum Canonum peritus Prioceps norat iſtuc à damnatis Patriarchis appellandum. Et Pauli damnatrix Antiochena Synodus ſuum judicium retulit Dionyſio Pontifici, ideoque & ad ejus arbitrium ſuſpendit. Quòd enim relatio ad ſolum Superiorem fiat, & oon minùs quàm appellatio ſuſpendat omnia, cunctis Legum & Canonum peritis eſt exploratum. Etiam quòd ſine prævia ad Apoſtolicam Sedem relatione, & dato ad ipſam Reſcripto damnare Paulum Patriarcham noo potuerit, profitetur eadem Synodus, allegat iotermiſſæ hujus formæ graviſſimas cauſas, adeoque ſuorum judiciorum omoimodam à Romano throno dependentiam pleniſſimè agnoſcit. Et io ſuis litteris Iulius addidit: *Non omnium talem mentem fuiſſe arbitror.* Etenim Antiochena Synodus, licèt Euſebiani prævaluerint, habuit & orthodoxos Epiſcopos, qui non minùs has ſchiſmaticas inſolentias, quàm Arianos errores fuerunt conſtanter deteſtati.

Pergit D. Archiepiſcopus: *At Julius Papa reſpondens huic Epiſtolæ, non contradicit abſolutè ſupremam orientalium Conciliorum auctoritatem, ſed Athanaſii tantùm facto inbæſit, explicandoque judicio, quod adversùs eum fuerat latum in Synodo Tyria. Ait enim illud eſſe irritum, quod adversùs Athanaſium, Presbyterumque ejus Macarium, teſtimonia illic abſentibus recepta fuerint à Judicibus delegatis, apertiſſimis Athanaſii hoſtibus, & ab eo ejuratis, ideoque judicium illud integrum non fuiſſe, ſed tantùm ἐν παρέργῳ, ex quo ſequeretur illud executioni non eſſe mandandum. Cùm itaque Athanaſium in ſuam communionem ſuſceperat, nihil ſe Canonibus adverſum egiſſe, quoniam ſententia excommunicationis nulla erat.* Reſpondeo nec Athanaſium provocare potuiſſe à juſta ſententia, nec juſtam ſententiam à Julio reſcindi. Quis enim neſciat interjectas adversùm juſta judicia appellationes eſſe frivolas, refutandas, puniendas? Hinc ergo & ſuum & Athanaſii factum purgaturus Julius, meritò demonſtrat Tyrium judicium & in ſubſtantia, & io modo exceſſiſſe; per leges & Canones fuiſſe irritum, ideoque ab Athanaſio rectè appellatum ad Apoſtolicæ Sedis tribunal, juſtè à ſe retractatum, reformatum, exſufflatum. Et quibus verbis agoovit Orientalium judiciorum ſupremam auctoritatem? Immò huic auctoritati patentiſſimè & conſtantiſſimè contradixit: *Jam ubi iidem, qui à vobis pro gravibus viris & fide digni babiti fuerant, auctores mihi fuerunt, ut vos convenirem, certè id à vobis ægrè ferri non debuit, ſed potiùs alacriter ad citationem occurrere. Quapropter indignatio eorum, qui hac citatione offenduntur, temeraria, & tergiverſatio ſiſtendi ſe in judicio, inhoneſta, & ſuſpicioſa videtur. An quiſquam ſtomachari debet, ſi quæ ipſe fecit, ab aliis fieri videat? Si enim, ut ſcribitis, inconcuſſam habet auctoritatem quælibet Synodus, & contumelioſè agitur cum Judice, cujus judicium ab aliis examinatur, conſiderate quæſo, Dilectiſſimi, quinam ſint qui Synodum improbant, & qui aliorum judicata reſcindant, ac ſingula excutienda, certos homines gravem.* Palmaris iſtarum litterarum ſcopus eſt demonſtrare, quòd Orientalium Synodorum Patriarchalia etiam judicia non ſint inconcuſſa, aut Romam inappellabilia, ideoque & Athanaſius, & Paulus Conſtantinopolitanus, & Marcellus Ancyranus, aliique plures ab iſtis Synodis damnati Epiſcopi & Cleri-

Digitized by Google

Clerici potuerint Romam appellare: Quod iſtas appellatioues ſuſcipere poſſit Pontifex, quòd poſſit partes citare ad ſuum Tribunal, quòd citati comparere debeant, & illic ex Judicibus demutari in reos aut accuſatores. In lucidas res non eſt tempus expendendum.

Errorem continent & hæc D. Archiepiſcopi verba: *Poſtremò ait Julius nihil adversùs Statuta Nicæni Concilii tentari, ſi quæ Synodus quæpiam ſtatuat, in poſteriori retractentur. Alludit autem ad Synodum Alexandrinam, cui centum Epiſcopi interfuerant, in qua damnatus fuit Arius, cujus cauſa de integro diſcuſſa eſt in Concilio Nicæno.* Reſpondeo nequaquam alludere ad iſtud dumtaxat exemplum. Alludit & ad plures Romanas ex Oriente appellationes, ad quas in Eccleſiaſti- L. 2. c. 4. ca hiſtoria alludit etiam Theodoretus: *Julius Eccleſiæ Canonem ſecutus, & eos,* utique Euſebianæ factionis Epiſcopos, *qui Athanaſium damnarant, juſſit Romam venire, & Divinum Athanaſium, quò pro ſe in judicio ipſe reſponderet, vocavit.* Notanda ſunt hæc Julii verba: *Si igitur verè parem, eumdemque honorem in omnibus Epiſcopatibus cenſetis eſſe, neque ex magnitudine civitatum, ut vos ſentitis, honorem ejus rei creſcere arbitramini, &c.* Adfirmat omnes Patriarchales Sedes nequaquam eſſe pares, ſed ſuam Romanam, uti loco, ita & poteſtate eſſe primam atque majorem, ideoque ad ipſam à cunctis poſſe provocari. Et quidem aliarum Synodorum judicata reſcindere erat factioni familiariſſima audacia: Etiam Synodorum ad ipſam non ſpectantium: Etiam ipſius Nicænæ Synodi. Hinc Pontifex miratur inter ejus Acta & Dicta tantam diſſonantiam.

Pergit D. Archiepiſcopus: *Adnotandum eſt, non dicere Julium redditas à ſe fuiſſe Eccleſias Athanaſio & aliis Epiſcopis. Nam ea erat quæſtio principalis, quæ reſervata erat cognitioni Synodi quam Julius convocaverat rogantibus Orientalium Legatis, tametſi negarent dein Orientales id ſe Legatis ſuis dediſſe in mandatis. Sanè iidem Orientales in ſua Epiſtola Synodica, ſub nomine Concilii Sardicenſis edita, illud tantùm conqueruntur, receptos à Julio in communionem Athanaſium, & reliquos Epiſcopos damnatos.* Et probat ex Epiſtolæ verbis de Athanaſio: *Ad Julium Romam perrexit, ſed & ad Italiæ quoſdam ipſius partis Epiſcopos, quos ſeducens per Epiſtolarum falſitatem ab eiſdem præfractè in communionem receptus eſt.* Reſpondeo, illic per communionem omninò intelligi Alexandrinam Eccleſiam, ac ejus Epiſcopatum. Etenim aliud eſt Laica, aliud Clericalis, aliud Epiſcopalis communio: Et non ſolam Laicam, aut Clericalem, ſed omninò Epiſcopalem communionem reddidit Athanaſio Julius, id eſt, Eccleſiam ac Epiſcopatum. Et nota, hic Athanaſium non ad generalem Synodum, ſed acceſſiſſe ad ſolum Julium, ac ejus Provincialem Synodum: Item ab hac ſola, in qua Julius ex Apoſtolico Canone erat omnia, illi redditam Epiſcopalem communionem. Etiam Sardicenſi Synodo tamquam Canonicus Alexandriæ Epiſcopus interfuit, & adſedit Athanaſius. Hæc fuit palmaris inter Orthodoxos, ac Euſebianos Epiſcopos contentio. Hi ipſum uti reum & degradatum, illi uti à Julio reparatum Epiſcopum voluerunt adeſſe. Et hi obtinuerunt. Hinc enim Euſebiani, Julii judicium nolentes revereri, fugerunt Philippopolim. Et cuncta Julii Geſta Synodus confirmavit. Etenim unicus, aut certè palmaris ſcopus hujus Synodi erat Julii pro Athanaſio Geſta retractare.

Aliquid tamen veri habent hæc D. Archiepiſcopi verba. *Ea erat quæſtio principalis, quæ reſervata erat cognitioni Synodi, quam Julius convocaverat.* Appellatæ cauſæ retractatio fieri non poterat inaudito primo Judice, ideoque appellantes Epiſcopos ità gradui reſtituit Julius, ut tamen definitiva non eſſet reſtitutio, ſed ſola appellationibus facta ſuſpenſivi effectus impartitio, in contradictorio totius Eccleſiæ judicio maturiùs retractanda. Hinc omnem Athanaſii damnatricem factionem citavit ad ſuum tribunal, ſynodaliter daturam rationes ſui facinoris. Verùm quòd illa moras necteret, fucos allegaret, palàm detrectaret ſe ſiſtere, aliundè ſe inſtruxit de cauſa Pontifex, ac pergit in ſuis litteris: *Cùm igitur iſtiuſmodi allegarentur, & tot teſtes pro Athanaſio ſtarent, & ipſe tam juſta pro ſe adferret, quid quæſo nos oportuit facere? An non quod Eccleſiaſtici Canonis eſt, hominemque proindè non condemnaremus, ſed potiùs reciperemus, eumque pro Epiſcopo, quemadmodum eſt, haberemus? Præter hæc omnia annum totum & integros ſex menſes apud nos hæſit, veſtram præſentiam exſpectans, aut quotquot comparere auderent, ſuaque præſentia pudefecit omnes. Non enim judicio ſtetiſſet, niſi ſui fiduciam habuiſſet. Neque ſponte, ſed litteris noſtris ad judicium vocatus comparuiſſet, quemadmodum vos per litteras citavimus, & tamen poſt tanta argumenta nos, veluti inſolitum quid agentes, reprehenditis. Qui igitur ſunt, qui contra Canones agunt? Noſne, qui cum tantis rerum documentis virum recepimus?* Ad retractandas haſce appellationes generalem Synodum indicere nullus Pontificem obligavit Canon, ſed ſola cauſæ gravitas, & facilioris exſecutionis ſpes induxerunt. Verùm quoniam adeſſe tergiverſaretur, & palàm recuſaret appellata & citata factio, jure ſuo uſus eſt, & in ſuæ Provinciæ Synodo ſolus momentoſiſſima negotia explevit. Lucidè adſerit Athanaſium eſſe à ſe redditum Epiſcopatui, & omnem hunc à ſe ſolo peractum in appellatæ cauſæ retractatione judicialem ordinem eſſe vetuſtum Eccleſiaſticæ Hierarchiæ Canonem ac morem. Quæ omnia inſigniter illuſtrat Hermias Zozomenus: *Athanaſius fugiens Alexandria Romam adventavit. Eodem tempore Paulus etiam Conſtantinopolitanus Epiſcopus fortè illò acceſſit. Et Marcellus quoque Ancyræ, & Aſclepas Gazæ Epiſcopus, qui cum doctrinæ Arianæ adverſaretur, in crimen vocatus eſt ab Arianis, quòd Altare everterit, & fuerit propter eà abdicatus. Cujus locum in Eccleſia Gazæ adminiſtranda obtinuit Quintianus. Item Lucius Epiſcopus Adrianopolitanus, ab aliis accuſatus, ſua, quam regebat, Eccleſia ſpoliatus, Romæ ætatem degit. Quorum criminationes cùm Romanus Epiſcopus intellexiſſet, & omnes fidei Concilii Nicæni conſentientes reperiſ-*

periſſet, in communionem recepit. Et cùm propter Sedis dignitatem cura omnium ad ipſum ſpectaret, ſingulis ſuam Eccleſiam reſtituit, ſcripſitque ad Epiſcopos Orientis, eoſque incuſavit, quòd inconſultò de hiſce viris judicaſſent.

D. Archiepiſcnpus dat hunc Commentatium:
L. 3. c. 7. *Cùm apud Zozomenum legis Julium recepiſſe in ſuam communionem Athanaſium ac reliquos Epiſcopos, & unicuique eorum ſuam Eccleſiam reddidiſſe, ob curam videlicet univerſalis Eccleſiæ, quæ ei incumbit propter dignitatem Sedis ſuæ, exiſtimare debes reſtitutionem illam Eccleſiarum non fuiſſe factam directè, ſed per conſequentiam, eò quod Epiſcopi illi à Julio in communionem recepti fuerint, velut Epiſcopi hujus aut illius Sedis.* Et ſtatim infrà: *Neceſſariam eſſe arbitratus ſum diſcuſſionem præcipuorum capitum hujus* Julianæ *Epiſtolæ, quod ea, æquè ac verbu Zozomeni, perperam hactenùs acceptu ſint ab iis, qui eu laudavere. Contendunt quippè factum Julii, quod nihil aliud eſt, quàm quoddam velut obſequii genus ad retinendam communionem Orientalium, à ſuprema ejus juriſdictione profectum eſſe, atque ex auctoritate caſſaſſe judicia Conciliorum Orientalium.* Reſpondeo Zozomeno conſnnare etiam Socratem. Athanaſii, Pauli, Marcelli, Lucii, & Aſclepæ Romanam appellationem refert, ac ſubdit de Papa Julin: *Ille verò, quoniam Romana Eccleſia privilegium præ cæteris obtinebat, litteris ſuis ad Epiſcopos Orienti liberiùs perſcriptis illorum partes tueri ſtudet. In Orientem litteras mittit, quò & ſuus cuique locus reſtitueretur, & eos, qui illos temerè damnaverant, graviter reprehenderet. Illi diſcedunt Roma, & Julii litteris confiſi ad ſuas ipſorum Eccleſias redeunt. Litteras, nd quos ſcriptæ erant, mittunt.* Palàm adfirmat Epiſcopis iſtis nnn tantùm Epiſcopalem titulum, ſed inſuper Eccleſias à Julin fuiſſe redditas. Et hoc non ex amici officio, ſed ex Epiſcopali ſuper nmnes auctoritate. Et hinc litteris confiſi Epiſcopi cum omni fiducia ad ſuas Eccleſias redierunt. Et hæc omnia à ſe fuiſſe facta ſecundùm Canones, adſiduè clamavit Julius, & Theodnretus confirmavit. Et aliam evaſionis viam neſciens Euſebiana factin, impudenter negavit Eccleſiæ Monarchiam, Cathnlicamque unitatem laceravit in tria capita. Quin & in ſecunda ſua Apolngia ſcribit ipſe Magnns Athanaſins: *Quod ad nos attinet, judicio nullo opus eſt. Judicatum eſt enim non ſemel ſecundùm nos, ſed ſæpiùs. Primùm quidem in noſtrn Provincia, cùm ad id cojiſſent propemodum centum Epiſcopi. Secundò Romæ, nobis & cæteris Euſebii adverſariis ad ejus criminoſas litteras in judicio comparentibus. Fuerunt autem in eo conſeſſu plures quàm quinquaginta Epiſcopi. Tertiò iterum in magno Sardico Concilio.* Diſertè adfirmat ſe Romæ non per aliquod obſequii genus, ſed per Synodalem auctoritatem eſſe abſolutum. Et in fragmentis ad Euſebianam factionem ſcribit Sanctus Hilarius: *Ignoraſſe vos negabitis Athanaſio, cujus damnationem à vobis Valens, Urſacius, Saturninus exigunt, ab Hoſio, Maximino, Julio redditam communionem.* Nempè Sardicenſi Synodo Hoſius præſederat, & Romano Jnlii Concilio Maximinus Treverenſis adfuerat, & Athanaſii reparatianem ſingulariter adjuverat. Quin & ipſa Sardicenſis Synodus ſcripſit ad Alexandrinam Eccleſiam: *Qua ex re*, utique ex Euſebianæ factionis fuga, *æquitas judicii fratris & Co-Epiſcopi noſtri Julii liquidiſſimè apparuit, qui non temerario conſilio, ſed cum maturn deliberatione ſententiam tulit, adeò ut nihil relinquatur dubii de communione fratris noſtri Athanaſii.* Non qualemcumque, ſed Epiſcopalem communionem appellantibus Epiſcopis reddiderat Julius: Et Epiſcopalis communio neqnit eſſe ſine Eccleſia. Nec enim ex realibus titulares dumtax ſeu annnlares Epiſcopos creavit Julins, qnales ſolius hnnotis gratia fuiſſe in quibuſdam Mnnaſteriis ſcribit Hermias Zozomenus. Non ſnlam dignitatem reddidit, ſed inſuper Cathedram atque Eccleſiam.

Quid ſibi volunt hæc verba, *Exiſtimari debes reſtitutionem illam Eccleſiarum non fuiſſe factam directè, ſed per conſequentiam*? Quodnam hoc ſophiſma? Quæ ceſpitantis mentis anguſtia? Nempè in mala cauſa deficit omne bonum ingenium. Hinc aliud neſcit, quàm devias cogitationes denuò firmare ex Synodali Philippopolitani Conventiculi Epiſtola, & ex ipſa concludere: *Orientales Sardicæ congregati pertinaciter adhærent ſententiæ Concilii Antiocheni, cauſaſque ſeceſſionis ſuæ rejiciunt in Occidentales, qui adverſùs veterem Eccleſiæ conſuetudinem cognoſcere vellent de cauſis Orientalium.* Raſpondeo hæc non apud Sardicam fuiſſe acta, ſed apud Philippopolim. Scelerata eſt iſta Epiſtnla, damnatiſſima ab omnibus ſub cœlo Eccleſiis: Et ecce orthodoxus Archiepiſcopus profitetur ſe ex ipſa & cum ipſa ſentire. Et ipſius temeritates atque errores, qnos conſtat eſſe ſolius Euſebianæ factionis, adſcribit toti Orientali Eccleſiæ. Fateor Julii de Athanaſin judicium non fuiſſe miſſum in exſecutionem. Rationem dat in librn adversùs Imperatorem Conſtantium Sanctus Hilarius: *Mutati Præfecti, electi Judices, corrupti populi, commotæ plebes, ne nb Athanaſio Chriſtus prædicaretur.* Utique apud Alexandriam. Ab Athanaſin reparato per Julinm.

Ad Ariminenſem Synodum ſcripſit idem Auguſtus Conſtantius: *Non enim de Orientalibus Epiſcopis in Concilio veſtro patitur ratio aliquid definiri. Proindè ſuper his tantùm, quæ ad vos pertinere cognoſcit Gravitas veſtra, tractare debetis.* Et infrà: *Quæ cùm ita ſint, adversùm Orientales nihil ſtatuere vos oportet. Aut ſi aliquid contra eoſdem, prædictis abſentibus, volueritis definire, id quod fuerit uſurpatum, irrito evaneſcet effectu. Non enim illu vires habere poterit definitio, cui noſtra teſtatur jam nunc robur & copiam denegari.* Hæc verba laudat D. Archiepiſcopus, & adjungit: *Quænam fuerit Orientalium mens, manifeſtè docet Epiſtola Imperatoris Conſtantii, datn nd Concilium Ariminenſe, quod conſtabat ex Epiſcopis Occidentis.* Reſpondeo Imperatorem Conſtantium fuiſſe Euſebiana lepta plenum, & Philippopolitani Conventiculi pertinacem patronum. Lucet ex Liberii Pontificis ad ipſnm Reſcripto, in quo ſe ab omni Romanæ Cathedræ ambitu fuiſſe

ſemper

ſemper immunem proteſtatur, atque adjungit: *Secutus morem, ordinemque Majorum, nihil addi Epiſcopatui urbis Romæ, nihil minui paſſus ſum.* Nempè de ampliata Romani Epiſcopatus ſupra Orientales Patriarchas & Synodos auctoritate arguerat ex ſchiſmaticis Philippopolitani Conventiculi commentis Conſtantius: Et Pontifex ſe purgat per morem & ordinem Majorum, proteſtaturque Romano Epiſcopatui, uti nihil addendum, ita nec minuendum. Attamen Conſtantius videtur non ex hac radice ſcripſiſſe ad Ariminenſem Synodum. Ita ſuadent hæc ejus verba: *Si aliquid volueritis contra eoſdem, prædictis abſentibus, definire.* Laudant antiquam Eccleſiaſticorum judiciorum normam, ex qua ad eundem Principem, dum in Mediolanenſi Concilio ſe offerret in Athanaſii abſentis accuſatorem, repoſuerunt orthodoxi Epiſcopi: *Quonam modo accuſator eſſe poſſis, non præſtate reo? Eſto ut accuſator ſis, abſentia tamen ejus facit, ut in cauſa judicare non liceat. Non enim de re Romana judicium eſt, ut tibi ut Imperatori fides habeatur, ſed de Epiſcopo agitur. Et oportet in hoc judicio pari jure cum reo & accuſatore agi. Quomodo autem accuſabis eum, qui ob longinquitatem loco adeſſe non potuit?* Ita habes apud Athanaſium in Epiſtola ad Solitarios. Ex iſta igitur regula Conſtantius voluit Arimini non judicari de exiſtentibus apud Seleuciam Orientalibus, prædixitque irritum fore iſtiuſmodi judicium. Reſcriptum iſtud palàm agnoſcit Ariminenſes potuiſſe judicare de Seleucienſibus: At eos monet, ne quid attentent contra judicialem ordinem. Et hinc ſimiles litteras Conſtantius non miſit ad Seleucienſes: Quòd nempè exploratum eſſet ipſos non poſſe judicare de Ariminenſibus. Hinc item Ariminenſis Synodus non duntaxat Auxentium Mediolanenſem, Valentem Murſienſem, ac Urſacium Singidunenſem, Occidentales Epiſcopos; ſed etiam damnavit Germinium, hominem Syrum, Cyzici Epiſcopum ac Helleſponti Metropolitam, nec non & Cajum, Epiſcopum item Orientalem. Quòd nempè eſſent præſentes Synodo. Ita quidam exiſtimant. Verùm quod Cajus, licèt forſan homo Orientalis, fuerit Panno, adeoque Occidentalis Epiſcopus, Athanaſius disertè teſtatur in Epiſtola ad Epictetum Epiſcopum Corinthiorum. Et Germinium fuiſſe Cyzico translatum in Syrmienſem Eccleſiam adfirmat in litteris ad Solitarios. Quapropter iſta adſertio probanda eſt ex litteris ad Epiſcopos Africanos: *Vos dilectiſſimi compertum habetis ex iis, qui ex veſtro numero ad Concilium Ariminenſe ſe contulerunt, quomodo Urſacius & Valens illic præſtò fuere, & unà cum illis Demophilus, eoſque ideò depoſitos & exauctoratos eſſe, quod alia, quàm quæ in Nicæno Concilio decreta ſunt, conſcribere vellent.* Porrò Demophilum, qui poſteà Conſtantinopolim tranſiit, fuiſſe Berrhææ in Thracia Epiſcopum, ideoque ſpectaſſe ad Orientalem Eccleſiam, habet antiquus Byzantinorum Epiſcoporum catalogus, exſtans in jure

Lib. 2. f. 29. Græco-Romano. Etiam quoſdam Ægypti Epiſcopos adfuiſſe Ariminenſi Concilio, teſtantur in exhibitis Magno Theodoſio precibus Romani Presbyteri Fauſtinus ac Marcellinus. Etiam ipſos poterat Synodus judicare. Quocircà quod apud Seleuciam exiſtentes judicare non potuerit, abſentia & neceſſarius judiciorum ordo fuerunt cauſa, non defectus poteſtatis.

D. Archiepiſcopus proſequitur: *Negari certè non poteſt, quin aliter ea tempeſtate viſum ſit Occidentalibus. Verùm longè aberant ab opinione eorum, qui noſtra ætate tractarunt de controverſiis fidei, qui pronunciant appellationes Epiſcoporum Orientalium judicandas eſſe apud urbem Romam à Summo Pontifice. Nituntur hi, ut ipſi exiſtimant, præjudicio Epiſtolæ Julii Papæ, quæ exſtat apud Athanaſium, cujus ſenſum detorquent ad mentem ſuam, cùm tamen ex ea conſtet jura Sedis Apoſtolicæ temperamento quodam prudenter adhibito per eas tempeſtates explicari ſolita. Nihil enim aliud ab Orientalibus exigebant Julius & Romana Synodus, quàm ut cauſæ Eccleſiarum Apoſtolicarum, in primis verò Alexandrinæ, quoties de depoſitione Epiſcoporum iſtarum Sedium ageretur, cum Papa & Synodo Romana communicarentur, antequam Synodi Orientales cognitionem de iis inſtituerent, ut communi conſenſu componi poſſent magnæ Eccleſiæ. Quod ſi poſt judicium Orientalium querela manifeſtæ oppreſſionis deferretur ad Synodum Occidentalem, tum retractandum eſſe negotium in Concilio Occidentalium & Orientalium. Unde conſtat in ea Epiſtola non agi de appellatione, ſed de prima tantùm cauſæ cognitione, aut reviſione, neque excitatam controverſiam de omnibus Epiſcopis, ſed de iis tantùm qui Apoſtolicis Sedibus præſiderent, in primis autem de Alexandrino, ac tamen judicium reddi non debere à ſolo Epiſcopo Romano cum Epiſcopis Occidentalibus, ſed ab Epiſcopis Occidentis & Orientis in unam ſententiam conſpirantibus. Iſta enim colliguntur ex Epiſtola Julii, qua Orientales objurgat in cauſa Athanaſii Alexandrini, & Marcelli Ancyrani, quos Orientis Concilia damnaverant inconſulto Romano Epiſcopo.*

Errores varii. Primus eſt, quòd ſoli Occidentales fuerint in iſta ſententia. Etenim iſte ſchiſmaticus, quem toti Orientali Eccleſiæ perperam adſcribit D. Archiepiſcopus, error fuit ſolius Euſebianæ factionis. Nec ſolus Athanaſius, & cuncti alii in Julii Epiſtola memorati Epiſcopi & Clerici, ſed etiam Euſtatius Sebaſtenſis Epiſcopus, primæ Armeniæ Metropolita, ac omnis ejus factio ſenſerunt cum Julio & Occidente. Nam & hi à ſuis Synodis damnati appellarunt ad Liberium Pontificem, fuerunt per ipſum reparati, cum ipſius litteris redierunt ad Tbyanenſem in Cappadocia Synodum ac ſuas Eccleſias, & fuerunt recepti. Et gratis demus alium tunc totius Orientalis, alium fuiſſe ſenſum totius Occidentalis Eccleſiæ. Certè cum hac nos omnes Occidentales oportet ſentire: Sentire debemus cum matre Catholica, in qua nati ſumus, atque renati. Ita Pelagianorum Goliath Juliano, ad Orientalem Eccleſiam provocanti pro ſuis erroribus, olim reſpondit Sanctus Auguſtinus.

Secundus error eſt, quòd Julii Epiſtola non ſtatuat de cunctis Orientalibus, ſed de ſolis illic

ſic Apoſtolicarum Eccleſiarum Epiſcopis. Etenim agit non de ſolo Athanaſio ac Marcello, ſed etiam de Lucio Adrianopolitano Epiſcopo. Portò hic, licèt io Tbracica Diœceſi fuerit Hæmi montis Metropolita, attamen nec Apoſtolicam Sedem habuit, nec Eccleſiam. Epiſtola agit de Paulo Conſtantinopolitano Epiſcopo, quem cettum eſt nec Patriarcbam tunc fuiſſe, nec Metropolitam, ſed dumtaxat Provincialem Epiſcopum in Europæ Provincia ſub Metropolita Heracleenſi. Agit de Aſclepa Gazæ Epiſcopo, apud Palæſtinos Suffraganeo Mettopolitæ Cæſareenſis. Agit de plurimis aliis Epiſcopis & Clericis: *Nec ſolùm Athanaſius & Marcellus Epiſcopi cum querimoniis de illatis injuriis, ſed & plurimi alii Epiſcopi ex Thracia, Cœleſyria, Phœnicia, Palæſtina huc convenere. Presbyteri item non pauci, partim ex Alexandria, partim aliundè ad hoc Concilium occurrerunt, & coram omnibus Epiſcopis ibi congregatis inter reliqua dicta conqueſti ſunt vim & injuriam Eccleſiis illatas eſſe, ſuaſque Eccleſias eadem, quæ Alexandrina, paſſas eſſe, & in aliis Eccleſiis ſimilia deſignata.*

Rectè tamen D. Archiepiſcopus adſerit Epiſtolam præſ t.im agere de Sancto Athanaſio Alexandriæ Patriarcha, & de Marcello Ancyræ Epiſcopo, Metropolita primæ Galatiæ. At tertius error eſt in his verbis: *Nihil aliud ab Orientalibus exigebat Julius, quàm ut cauſæ Eccleſiarum Apoſtolicarum, inprimis verò Alexandrinæ, quoties de depoſitione Epiſcoporum earum Sedium ageretur, cum Papa & Romana Synodo communicarentur, antequam Synodi Orientales cognitionem de eis inſtituerent, ut communi conſenſu compons poſſent magnæ Eccleſiæ.* Hæc ſunt Julii verba: *Oportuit ſcribere omnibus nobis, ut ita ab omnibus, quod juſtum eſſet, decerneretur. Epiſcopi enim erant, & non vulgares Eccleſiæ, qui iſta patiebantur, ſed quas ipſi Apoſtoli ſuamet opera ad fidem inſtruxerant. Cur igitur, & in primis de Alexandsina civitate, nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc eſſe conſuetudinem, ut primùm nobis ſcribatur, ut poſtà, quod juſtum eſt, definiri poſſit? Quapropter ſi hujuſmodi iſtic ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccleſiam referri oportuit.* Affirmat Alexandrinum Patriarcham ſine prævia ad Apoſtolicam Sedem telationa, & accepto ad ipſam Reſcripto judicari non potuiſſe aut damnari. Quod ipſum habet locum etiam in Antiochebeno Patriarcha, & cunctis autocephalis Primatibus. Quód prima de his damnandis inſtantia ſpectet ad Apoſtolicam Sedem ex Apoſtolico Canone, eſt ſuprà demonſtratum. Vetum quod omnes Apoſtolicarum Eccleſiaeum Epiſcopi ſint olim iſto jure gaviſi, nullo nititur fundamento. Nam & Coloſſenſis apud Phryges Eccleſia fuit Apoſtolica: Et tamen ejus Antiſtes, quòd dumtaxat Provincialis eſſet, non ſolùm ab Epheſino Aſiaticæ Diœceſeos Exarcho, ſed etiam à proprio Metropolita potuit degradari. Eſt res extra dubium.

Hinc quæſtio eſt, Cur ergo Julius iſtud jus adſcribat etiam Marcello Ancyrano? D. Archiepiſcopus reſpondet: *Magna erat per iſtas tempeſtates dignitas Eccleſiarum Apoſtolicarum, id eſt, earum Eccleſiarum, quas Apoſtoli fundaverant, Alexandrinæ nimirùm, Antiochenæ, Epheſinæ, Ancyranæ, quæ erat Metropolis Galatiæ, Corinthienſis in Achaja, Theſſalonicenſis in Macedonia, in primis verò Romanæ, quam Principes Apoſtolorum ſuo ſanguine conſecraverant. Quamobrem cùm ageretur de cauſa Athanaſii Epiſcopi Alexandrini, & Marcelli Ancyrani in Galatia, quorum Eccleſiæ erant Apoſtolicæ, æquum prorsùs videbatur, ut accuſatio adversùm eos inſtituta judicaretur ab Epiſcopis Occidentis & Orientis.* Reſpondeo aliud eſſe Apoſtolicam Eccleſiam, aliud Apoſtolicam Sedem. Hæ ſunt dumtaxat tres: Romana, Alexandrina, Antiochena. Et harum dumtaxat duarum Epiſcopi, dum ad criminale judicium poſtulatentur, gaudebant iſto prævio relationia jure. Etiam Heracleenſis, Epheſinus, & Cæſareenſis apud Cappadoces: propter autocephalam Exarchiam. Ancyranum conſtat Cæſareenſi ſemper ſubſuiſſe, ideoque & ab illo ſine prævia ad Papam relatione potuiſſe damnari. Et lucidè Julius aliter de Athanaſio, aliter loquitur de Marcello. Et ſui pro ipſo Reſcripti dat aliam cauſam: *Marcelli fides confeſſioque Nicææ ſpectata eſt, cum Arianis contradiceret.* Exponit in factæ ad Julium Lib. 72.
appellationis, apud Sanctum Epiphanium ex- c. 2.
ſtante, libello ipſe Marcellus *Cùm nonnulli ex iis, qui quod parùm integrè de fide ſentirent, antè condemnati ſunt, quique à me in Nicæna Synodo convicti ſunt, contra me ad Pietatem tuam ſcribere non dubitaverint, me non rectè nec cum Eccleſiæ doctrina conſentaneè de fide ſtatuere, ut crimen ſuum in me transferrent, propterea neceſſariò Romam mihi veniendum putavi.* Et in litteris ad ſuos Monachos Magnus Athanaſius: *Nulli non conſtat Euſebianos à Marcello de hæreſi reprehenſos, hæreſeos recriminationem pro talione illi viciſſim impegiſſe, ſenemque hominem in exilium ejeciſſe.* Marcellum ergò, ejuſque zelum & rectam fidem ſingulari elogio probarat Nicæna Synodus: Hinc hujus de illo judicium cenſuit Julius ſine prævio Apoſtolicæ Sedis adſenſu non potuiſſe retractari.

Quartus error eſt in his verbis: *Quod ſi poſt judicium Orientalium querela manifeſtæ oppreſſionis deferretur ad Synodum Occidentalium, tum retractandum eſſe negotium in Concilio Occidentalium & Orientalium. Undè conſtat in ea Epiſtola non agi de appellatione, ſed de prima tantùm cauſæ cognitione, ſeu reviſione.* Et in his: *Verùm longè aberant ab opinione eorum, qui noſtra ætate tractarant de controverſiis fidei, qui pronuntiant appellationes Epiſcoporum Orientalium judicandas eſſe apud urbem Romam à Summo Pontifice.* Reſpondeo hunc ipſum ſenſum tunc omninò fuiſſe Julii Pontificia, Epiſcoporum Occidentalium, & omnium ubivis orthodoxorum. Etenim ſe non ad generalem Synodum, ſed ad Julium Pontificem provocaſſe teſtatur aſſiduè ac disertè Magnus Athanaſius. Et de Marcello ſcribit ad ſuos Monachos: *Ille autem Romam profectus ſe innocentem docuit, & ut juſſus ab illis fuerat, ſcripto ſuam fidem reddidit.* Et ejus apud Sanctum Epiphanium appellatorius libellus dirigitur ad ſolum Julium; *Beatiſ-*

Beatiſſimo Collegæ Julio Marcellus in Chriſto ſalutem. Et poſt edictas Euſebianorum in ſe injurias proſequitur: *Propterea neceſſariò Romam mihi veniendum, & te commonendum putavi, ut eos, qui contra me ſcripſerunt, accerſeres, & cùm advenissent, à me convincerentur*. Non plenam Eccleſiæ totius Synodum, ſed ſolos ſuos damnatores rogat citari Romam, è Judicibus demutari in accuſatores, & ſic cum ipſis confligere coram ſolo Pontifice, & ab ipſo ſolo judicari. Quod ipſum pluribus teſtimoniis eſt ſuprà demonſtratum, ac infrà demonſtrandum. Julius quidem ad dirimendas haſce cauſas convocavit generalem Synodum: Quòd nempè tanta cunctæ Orientalis Eccleſiæ turba conſeretur aliter vix componenda. Aſt quia Euſebiana factio adeſſe noluit, ſuo jure & antiquo more perrexit ille, & omnes appellantes Epiſcopos in ſuæ Provinciæ Synodo ſolus reparavit. Nec dumtaxat reviſio fuit, ſed Canonica appellatio. Etenim priores Judices demutavit in accuſatores, & peperit effectum plenè ſuſpenſivum. Pergit enim in Epiſtola Pontifex: *Qui ſunt qui contra Canones agunt, noſnè qui cum tantis rerum documentis Athanaſium recepimus, an qui ſolùm ad triginta ſex ſuffragia eorum, qui Antiochiæ fuerunt, externum hominem Epiſcopum ſalutarunt, eumque militari manu Alexandriam deduxerunt? Quod ne tunc quidem factum eſt, cùm Athanaſius in Galliam ablegaretur. Quod tum haud dubiè factum fuiſſet, ſi pro verè damnato habitus fuiſſet*. Euſebianam factionem arguit, quòd appellantem Athanaſium habuiſſet pro degradato, atque ita in ejus locum intruſiſſet Georgium Cappadocem: Hoc eſt, quòd ſuum de Athanaſio judicium ob interjectæ appellationis reverentiam ab executione non ſuſpendiſſet. Etenim degradatoria Orientalium Synodorum præſertim de Patriarchis judicia uſque ad Romanam confirmationem ſemper fuerunt ſuſpenſa, nec ad novam creationem potuerunt procedere, licèt iſti non appellaſſent. Judicium referri debuit, relatio ſuſpendit ipſum, & ſola Apoſtolica ad iſtam reſcriptio hoc firmavit. Inſigniter hoc docet Antiochenæ, quæ Paulum Samoſatenſem degradavit, Synodi ad Dionyſium Papam relatio: *Illum igitur tam Deo adverſarium, tamque contumacem, eramus coacti Eccleſia & fidelium congregatione interdicere, excludereque, & alium Epiſcopum in ejus locum ſubſtituere*. Utique Domnum. Adfirmant ſeſe ad utrumque fuiſſe coactos: Quòd nempè ſine coactivis rationibus neutrum potuiſſent. Ex quo vides Sardicenſem Canonem, qui in appellantis Epiſcopi thronum vetat imponi alium, non eſſe novum jus, ſed antiquum Eccleſiæ morem. Item vides convinci errorem, quo D. Archiepiſcopus adfirmat Synodalium judiciorum reviſionem non à Romano Epiſcopo, ſed ab Auguſto Principe uſque ad Sardicenſe Concilium fuiſſe petendam atque petitam. Quæ de Maximi Cynici Romana appellatione movet D. Archiepiſcopus, ſunt alibi explanata.

Eluci-

Elucidantur alia Exempla.

DE Cyrillo Hieroſolymæ Epiſcopo, per Aeacium Luſcum ſuum Metropolitam Cæſareenſem damnato, ſcribit Socrates: *Cyrillus ſimul atque de gradu eſſet dejectus, appellationis libello ad eos, qui ipſum dejecerant, miſſo ad majores Judices provocavit. Cui quidem appellationi Conſtantius Imperator eſt ſuffragatus. Atque à Cyrillo ſolo & primo, perinde ac ſi res apud Laicos Judices ageretur, contra Canonis Eccleſiaſtici conſuetudinem eſt provocatum.* D. Archiepiſcopus commentatur: *Undè colligere poſſumus nondum receptum ea ætate fuiſſe appellationem à minori Synodo ad majorem, neque à Provinciali ad Patriarchalem. Nam Concilium Antiochenum, quod novemdecim antè annis collectum fuerat, quam Seleucienſe haberetur, non tribuebat facultatem appellandi ab una Synodo ad aliam. Unica ei mens fuit præſcribere, quandonam depoſito Epiſcopo liceret Principis Reſcriptum ad majus Concilium impetrare ad obtinendam reviſionem, quæ primos Judices non vetabat ſecundo judicio intereſſe. Nihilominùs Cyrillus ſimpliciter appellavit ad majus Concilium, appellationemque ſuam primis Judicibus denunciavit, cùm mos poſtulare videretur, ut Reſcriptum Principis impetraret. Expoſtulatio itaque adversùs eum facta et prorſus ſimilis eſt, quæ adversùs eum fieret, quem Parlamenti Conſultum damnaſſet, ſi is ſcripto provocaret, Judicibuſque appellationem ſuam denunciaret, qui potiùs ſibi pro indicio deberet impetrare litteras Cancellariæ quas vocant, & propoſita erroris exceptione. At Cyrillus ultrà progreſſus eſt. Nam præter innovationem ab eo introductam Reſcriptum quoque Conſtantii obtinuit, ſecundùm morem, quo cauſis eadem retractari juſſa in Concilio Seleucienſi, cujus auctoritate reſtitutus eſt Cyrillus. Hunc autem Socratis locum explicare placuit, quòd vir eruditiſſimus ejus ſenſum non benè ceperit, ut neque Canonis Antiocheni.* Notat D. Cardinalem Perronium.

Lib. 2. cap. 32.

Lib. 70. cap. 2.

Reſpondeo hæc ſibi mutuò non cohærere. Etenim ſi Patriarchalis aut alia quævis major Synodus minoris judicium tunc retractare non poterat, quomodo Princeps retractandum delegabat? Sacras enim delegationes ſacris Canonibus deſervire debuiſſe, & non potuiſſe adverſari, eſt nimis exploratum. Sacri igitur Canones omninò permittebant, immò & jubebant iſtam, dum à damnatis Epiſcopis poſtularetur, retractationem. Et quia ipſam Metropolitæ, ac præſertim Patriarchæ potentia & iniquitas quandoque morabantur, quandoque etiam opus fuit refugio ad Principem, ac ſacro ipſius Reſcripto. Inſigniter hoc lucet ex longorum fratrum, quos confictis calumniis oppreſſerat Alexandriæ Patriarcha Theophilus, ad Sanctum Joannem Chryſoſtomum precibus: *Pater, nos non utcumque vulneratos Theophili Papæ veſania curare ſtude, ſi tamen valueris noſtrorum tumoribus vulnerum adducere cicatrices. Nam ſi ipſe quoque nos deſpicis, juxta Epiſcopos reliquos, nihil jam ſupereſt nobis, niſi ut profecti ad Imperatorem, ipſius opera peſſima ad injuriam Eccleſiæ publicemur. Itaque ſi opinionis Eccleſiaſticæ tibi cura eſt, perſuade illi, ut nobis permittat in Ægypto remorari.* Habes hæc in Dialogo Palladii Helenopolitani Epiſcopi cum Theodoro Diacono Romanæ Eccleſiæ. Non tantùm à ſuo Patriarcha Theophilo damnati, ſed inſuper à cunctis ubique Epiſcopis, illius potentiam & conſuetas violentias metuentibus, deſerti erant optimi Monachi: Et tamen antequam ad ſacra Reſcripta perfugiant, Regiæ civitatis Epiſcopum, qui Theophilum timere non debebat, Joannem cenſuere tentandum, & invocandum ut mediatorem. Quoniam iſtud perfugium erat Eccleſiæ injuria ac ignominia. Et hinc in Apologia ad Imperatorem Conſtantium, de occultis cum fratre ſuo Conſtante machinationibus accuſantem, ſcribit Magnus Athanaſius: *Profectus ſum Alexandria, non ad caſtra fratris tui, aut alium quempiam, ſed Romam dumtaxat, me meaque Eccleſiæ commendaturus.* Adfirmat ſe ſua Sede denuò ejectum, non ad ſacra Reſcripta, ſed ad ſolam Apoſtolicam Sedem provocaſſe & acceſſiſſe. Purgat ſe adversùs duodecimum Canonem Antiochenum, quem certum eſt prodiiſſe in odium Athanaſii. Adfirmat ſe non Conſtantis Auguſti auribus fuiſſe moleſtum, ſed converſum ad majorem Synodum, utique Synodum Romanæ Eccleſiæ. Et reverà Sardicenſem Synodum non Athanaſius à Conſtante Auguſto flagitavit, ſed Papa Julius. Quare inſignem lapſum continent hæc D. Archiepiſcopi verba: *Concilium Antiochenum non tribuebat facultatem appellandi ab una Synodo ad aliam.* Etenim lucidus eſt Concilii textus: *Si quis à Synodo fuerit damnatus Epiſcopus, & Imperatoris auribus moleſtus exſtiterit, oporteat ad majus Epiſcoporum converti Concilium.* Euſebiana factio fuit zeloſiſſima Patriarchicæ auctoritatis. Et iſtum Canonem firmavit Conſtantinopolitana Synodus, mandans damnatum à ſuæ Provinciæ Synodo Epiſcopum appellare ad Patriarchalem, & non niſi poſt hujus judicium recurri ad Sacra Reſcripta, & generalem Synodum poſtulari. Generalem Synodum cenſuit ſine Principis adſenſu non cogendam. Et hoc eſt unum è capitibus, ob quæ iſtos Canones non admiſit Romana Eccleſia. Etenim generalem, ad quam Euſebianos citavit, Romanam Synodum ſine facta ad Principem relatione indixerat Julius. Et licèt hanc libertatem obtinere vix potuerit Apoſtolica Sedes, illi tamen adverſos Græcorum Canones numquam admiſit. Cenſuit Canonis nomine indignos. Adversùm iſtas Principum delegationes plurimæ ſunt, non tantùm Ro-

C. 7.

manorum

Digitized by Google

manorum Pontificum, ſed & quorumvis Epiſcoporum querimoniæ & contradictiones. Et binc patet, quòd D. Archiepiſcopus peſſimè adſerat ipſarum olim jus competiiſſe Auguſtis Principibus: Quòd peſſimè adſerat ſolam iſtius Auguſti jutis communionem fuiſſe Romano Epiſcopo à Sardicenſi Concilio impartitam.

Portò Socrates plura frequenter & vatia compendio concludir: Et quàm ejus compendia ſint quandoqoe inconcinna, docent ea quæ ſctibit de ſecundo Canone Conſtantinopolitano. Canonem cum penitus diſpatata magni Theodoſi lege confundit. Eodem hic modo tractat Cyrilli delictum. Videtut Cytillus à ſuæ Provinciæ Synodo damnatus confugiſſe ad Auguſtum Conſtantium, atque ita impegiſſe in duodecimum Canonem Antiochenum: Et quidem omnium primus. Videtur intra Orientem primus feciſſe, quod primi in Occidente fecerunt Donatiſtæ, de quibus ad ſe appellantibus ſcripſir Magnus Conſtantinus: *Perquirunt ſæcularia judicia, relinquentes cœleſtia. O rabida furoris audacia. Sicut in cauſis gentium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt. Etenim gentos minora interdum judicia refugientee, ubi juſtitia deprebendi poteſt, magis ad majora judicia, auctoritate interpoſita, ſe conferre ſunt ſolitæ. Quid bi detractores legis, qui renueates cæleſte judicium, meum putaverxnt poſtulandum, ſic ſeatire de Chriſto Salvatore?* Eos arguir, non quod majorem Synodum, ſed quod majorem Judicem, ipſum nempè Principem, gentili more poſtulaſſent. Nam quòd non ad Principem, ſed ad generalem Synodum debuiſſent provocare, ſcribit etiam Sanctus Auguſtinus. Eoſdem, quod non more Eccleſiaſtico tamquam Epiſcopi, ſed forenſi ritu tamquam Cauſſidici agerent in Catthaginenſi Collatione, in hujus Breviculo arguit. Hoc forenſi more non ad majotem Synodum, ſed ad ipſum Principem videtur appellaſſe etiam Cyrillus, & Imperaror Conſtantius, omnia Divina conſuetus tractare in Palatio, profanam appellationem admiſiſſe. Nam & ad Thraciæ Epiſcopos dudum

Ep. 96. poſteà ſcripſit Magnus Leo: *Tanta ſæculi Poteſtates circu Sacerdotalem Ordinem revereatia prævaluere. Etiam bi, quos ſab Imperiali nomine terrie Divina Potentia præcepit, ut jus diſtinguendorum negotiorum Epiſcopis Sanctis juxta Divalia Conſtituta permiſeriat. Quod cum & juris antiqui formulis, & illibatis frequentiùs ſit legibus confirmatum, præſenti tamen tempore à pleriſque inveaimus fuiſſe calcatum. Nam prætermiſſo Sacerdotali judicio, paſſim ad examen ſæcalare tranſiere. Quocircà nobis viſum eſt, ut banc & ſacræ Legis, & noſtri Ordinis contumeliam & ad præſeus abſcideretur plena diſtrictio, & obſervandam formulam conſtitueret in faturxm. Ceaſemus itaque, ut quicumque prætermiſſo Sacerdote Eccleſiæ ſuæ, ad diſceptationem venerit ſæcularium, ſacris liminibus repulſus, à cœleſti arceatur Altari.* Adeò Cyrillus intra Orientem, licèt fuerit primus in hac audacia, non fuit ultimus. Quidquid ſit, & Romanas & Patriatchales appellationes lucidè agnoſcit ac profitetur Socrates: Singularis hic ipſius locus non debet nos morari.

Pergit D. Archiepiſcopus ad Occidentalem Eccleſiam. *Necdum etiam recepti erant Canones Sardicenſee ætate Innocentii primi. Jas enim, quod* Lib. 7. c. 12. *ille vindicat ſedi ſaæ, prorſus petit à Canonibus Synodi Nicænæ, quorum ſenſum quoad jura Romani Pontificis in Occidente primus ille aperuit in Epiſtola ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum.* Et infrà: *Concilia Provincialia, quorum ſuprema erat auctori-* Cap. 14. *tas quoad depoſitionem Epiſcoporum, adeò ut nondum ea tempeſtate eſſet in Occidente permiſſu provocatio, relationes tamen interdum ſuas mittebant ad Sedem Apoſtolicam, quibus continebantur ea, quæ adversùs Epiſcopum dejectum decreta fuerant. At Innocentius primus, audaciæ ſubſidium à dignitate ſedis ſaæ petens, utrox vulnus inflixit auctoritati Synodi Macedoniæ, cujus judicium retractavit in cauſa Bubalii & Tauriani, ab ea Synodo damnatorum. Id ægrè talerunt Epiſcopi per Macedoniam conſtituti, qui de ea novitate apud Innocentium queſti ſunt. Quid faceret Summus Pontifex? Erat bic ſanè locus proferendi auctoritatem Canonum Sardicenſium, ſi tunc illi in uſu fuiſſent: Nec ſanè eos omiſiſſet Pontifex. Sed neque Concilium Nicænum laudavit: Quod tamen non omiſiſſet, ſi Canone aliquo Synodus illa Romanæ Sedi jus tribuiſſet retractandi judicia Provinciarum. At fortaſſe attulit conſuetudinem Anteceſſorum ſuorum, quemadmodum ab eo uſurpatum videmus in plurimis occaſionibus? Non ità ſanè. Solam ergò æquitatem prætendit, aiens veritatem magis ſplendeſcere cùm exagitatur, fructumque Divinum eſſe, cùm veritas ſæpè examinatur.* Adducit bæc Innocentii verba: *Grave non oportet videri piiſſimis mentibus veſtris, cujuſcumque retractari judicium. Quia veritas exagitata ſæpiùs, magis ſplendeſcit in luce, & periclee revocata in judicium, & graviùs & fine illius, qui primus judicavit, pœnitentia condemnatur. Nam fructus Divinus eſt juſtitiam ſæpiùs recenſere.* Pergit in ſequenti capite: *Primus omnium Zozimus Papa Canones Sardicenſes protulit, contenditque ut in Occidente vim legis obtinerent. Arbitror autem id eum conſilii cepiſſe, quòd Honorius & Arcadius Imperatores paulò ante objeciſſent jus concedendi Reſcripta pro retractando judicio Epiſcoporum depoſitorum. Exiſtimavit itaque Zozimus gratum Epiſcopis futurum, ſi reviſiones non omninò abolerentur, ſed contra decernerentur auctoritate Sedis Apoſtolicæ.*

Errores varii. Primus eſt, quòd Romani Imperatores unquam habuerint jus Sacrarum delegationum, ſeu concedendorum Reſctiptorum pro retractandis damnatotum Epiſcoporum Synodalibus judiciis. Quis enim Evangeliſta, quis Apoſtolus, quis Apoſtoli Diſcipulus, quæ Synodus iſtud jus impartivit, probavit, aut laudavit? Certè inter crimina, quæ Sancto Hieronymo improperavit Ruffinus Presbyter, fuit & boc: *Quando Papæ Theophili ſententiam ſequi cœpiſti, eique fidei communione ſociatus es? Tunc credo, quando Paulum, quem ille damnaverat, ſummo niſu & omnibus ſtudiis defendebas, quando eum per Imperiale Reſcriptum recipere Sacerdotium, quod Epiſcopali judicio amiſerat, inſtigabas.*

L. 2. c. 5. *bas*. Et vocalis Hieronymus hoc unum ſcivit reponere: *Non priùs pro me reſpondebo, quàm de aliorum injuriis loquar. Cujus eſt humanitatis, cujuſve clementiæ, inſultare aliorum miſeriis, & vulnera cunctis aliena monſtrare? Si Papæ Theophili ſententiis delectaris, & nefas putas Pontificum Decreta convelli, quid de cæteris dicis, quos ipſe damnavit? Nec hoc dico, quòd de Epiſcoporum ſententiis judicem, aut eorum cupiam Statuta reſcindi, ſed quòd unuſquiſque ſuo periculo faciat, quod ſibi videtur*. Hæc altè clamant nullum Auguſtis Principibus fuiſſe jus: Fuiſſe uſurpatam, & ab omni Eccleſia damnatam violentiam, cujus impetrandæ conſilium nemo niſi clandeſtinè, & ſuo periculo poterat agitare. Nota hic Dominum Marianum Victorium, Epiſcopum Reatinum, qui per Paulum exiſtimat à Sancto Hieronymo intelligi Paulinum Antiochiæ Patriarcham, palàm deviare. Etenim Alexandrinus Patriarcha nequiit degradare Antiochenum. Et quòd Theophilus Paulino numquam adverſatus fuerit, lucet ex Actis Synodi Capuanæ. Et Paulinus, quòd Romana Eccleſia ipſius communionem ſoveret, à nulla unquam Orientali Synodo fuit damnatus. Iſte igitur Paulus fuit neſcio quis Ægypti Epiſcopus.

Secundus error eſt, quòd iſtam Reſcriptorum ſeu Sacrarum delegationum violentiam primi depoſuerint Arcadius & Honorius. Etenim Jacobus Sirmondus vulgavit Gratiani ac Valentiniani ſecundi ad Aquilinum Vicarium Divale Reſcriptum, quod Urſicinum Sancti Damaſi Anti-Papam in Agrippinam Coloniam, & ejus congerrones Epiſcopos relegat in alias civitates, omnem deinceps degradatum Epiſcopum mandat exulare ad centum millia paſſuum à ſua amiſſa Cathedra, & adjungit: *Volumus ut quicumque judicio Damaſi, quòd ille cum conſilio quinque vel ſeptem habuerit Epiſcoporum, vel eorum qui Catholici ſunt judicio vel concilio condemnatus fuerit, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale Judicium per contumaciam non iviſſet, aut ab Illuſtribus viris Præfectis Prætorio Galliæ atque Italiæ, ſive à Proconſulibus, vel Vicariis, auctoritate adhibita, ad Epiſcopale judicium remittatur, ut ad urbem Romam ſub proſecutione perveniat, aut ſi in longinquioribus partibus alicujus ferocitas talis emerſerit, omnis ejus cauſæ dictio ad Metropolitæ in eadem Provincia Epiſcopi deducatur examen, vel ſi ipſe Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos, quos Romanus Epiſcopus Judices dederit, ſine dilatione contendat*. Criminales Epiſcoporum cauſas deinceps non per Divalia Reſcripta delegari mandat, ſed cogi ad ordinarios Judices: Sancit ut Prætoriorum Præfecti, Proconſules, & ipſorum Vicarii hæc ſtrenuè exſequantur. Deſumpſit verba ex factis ad ſe à Romana Damaſi Synodo precibus, ipſa inſeruit ſuo Reſcripto, & impartivit auctoritate legis. Verùm nec Arcadius, nec Honorius ſunt pietatem profecuti. Quis enim neſciat, quòd Theophili Alexandrini Patriarchæ cauſam Sancto Joanni Chryſoſtomo, & hujus cauſam illi delegarit Arcadius, manifeſtè contra Nicænos Canones? Et ad Quintianum Presbyterum ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Plebs Vegeſilitana, ſi Epiſcopum in plenario totius Africæ Concilio degradatum ſuſcipere noluerit, ſano capite faciet, & nec cogi poteſt, nec debet. Et quiſquis eam violenter coegerit, oſtendet qualis ſit, & qualis antè fuerit, quando de ſe nihil mali credi volebat, faciet intelligi. Nullus enim ſic proditur, qualem cauſam habuerit, quàm ille, qui per ſæculares Poteſtates, vel qualibet violentias, cum perturbatione & querela conatur recipere honorem, quem perdidit. Non vult enim volenti Chriſto ſervire, ſed Chriſtianis nolentibus dominari*. Nempè degradatus ille Epiſcopus ab Honorio Auguſto Sacrum Reſcriptum, & à delegatis per ipſum Judicibus victoriam obtinuerat, atque ita volebat violenter redire in ſuam Eccleſiam. Sacræ delegationes ſunt violentia ſemper damnata per Eccleſias, & ſemper graſſata. Ep. 235.

Tertius error eſt, quòd Zozymus Papa Sardicenſes Canones protulerit propter ſacrarum delegationum factam à quovis Principe ceſſionem, & ad gratificandum damnatis Epiſcopis per aliquod reſiduæ reviſionis remedium. Eſt inſignis fabula. Iſtos namque Canones Zozymus protulit ex occaſione Apiarii, Siccenſis in Mauritania Presbyteri, qui à ſuo Epiſcopo damnatus Romam appellarat, atque à Zozymo fuerat reparatus. Hinc enim tamquam cicadæ alis correptæ ebullierunt omnes Afrorum Epiſcopi, proteſtantes violari antiquiſſimam & probatiſſimam Africanæ Diœceſeos conſuetudinem, quæ inferiorem Clerum ſemper excluſit à Romana appellatione, & Primatialis Synodi judicio juſſit eſſe contentum. Hinc factum ſuum purgaturus ac firmaturus Zozymus protulit Canones Sardicenſes, adfirmans eſſe Nicænos: Adfirmans hos eſſe Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos, ideoque ipſis adverſam conſuetudinem eſſe corruptelam. Nec ipſos ex latebris produxit, ſed ex Romanæ Eccleſiæ archivis. Etiam ex conſueto Anteceſſorum more titulavit Nicænos. Quod à Principibus ceſſum delegandæ reviſionis remedium non penitùs extingui, ejus poteſtatem transferre in Sedem Apoſtolicam, atque ita degradatos Epiſcopos ſolari voluerit Pontifex, credat Judæus Apella.

Quartus error eſt, quòd Innocentius primus non agnoverit, aut in ſuis judiciis non uſitarit Sardicenſes Canones. Etenim quòd ipſe Sancti Joannis Chryſoſtomi appellationem direxerit per iſtos Canones ac judicarit, ſuprà oſtenſum eſt, ac res ipſa clamat. Appellationi ſuſpenſivum effectum dedit, ipſum admiſit ut Epiſcopum, novum ipſi Epiſcopum ſuperordinari noluit, ſuperordinatum Arſacium damnavit ut intruſum, Laicaque etiam communione privavit, & ſapientiſſimo ſuo arbitrio voluit cauſam in generali Synodo retractari. Et Actorum ſuorum rationes daturum Theophilum eò citavit. Et ad eundem Theophilum, qui ex Antiochenis Canonibus damnarat Joannem, reſcripſit: *Si conſcientiæ confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxtà Ni-*

cæni Concilii Canones & Decreta contende. Alios quippè Canones Romana non admittit Eccleſia. Exſtat Epiſtola in Dialogo Palladii Epiſcopi Helenopolitani. Et per Nicænos Canones omninò intelliguntur Sardicenſes. Quis enim Nicænus Canon appellatos Romam Patriarchas aut alios Epiſcopos demutat ex judicibus in reos, & mandat ad indictam à Pontifice Synodum accedere? Antiqua quidem Eccleſiæ conſuetudo id habet, at ipſam nullus Nicænus Canon confirmavit, confirmans autem Sardicenſis eſt manifeſtus. Et quid opus multis? Adversùs Antiochenum, quo uſus in Joannem Theophilus, Canonem dicit ibidem Palladius: *Et iſta quidem regula, ut nequam & à nequiſſimis edita, in Sardicen-*
Cap. 7. *ſi Concilio à Romanis & Italis, Illyricisque & Macedonibus, & Græcis, ut ipſe meliùs noſti, optime Theodore, eliminata eſt.* Utique per tertium, quartum, & quintum Canones Concilii Sardicenſis. Optimus ille Theodorus erat Romanæ Eccleſiæ Diaconus, ideoque ad ipſum dicit Ponticæ Diœceſios Epiſcopus Palladius: *Ut ipſe meliùs noſti.* Quòd nempe iſti Canones Occidentalibus, quàm Orientalibus Eccleſiis eſſent notiores & chariores. Apud Nicephorum Calixtum exſtat alia ejuſdem Sancti Innocentii ad Clerum & populum Conſtantinopolitanum Epiſtola, de Arſacii in Joannis thronum Intruſione hæc ſcri-
Lib. 13, c. 132. bens: *Numquam ſanè Patres noſtros talia auſos fuiſſe, ſed potiùs vetuiſſe cognovimus, ne cui in locum viventis per conſecrationem aliud conſtituendi ſit poteſtas. Minimè enim conſecratio ſeu electio reproba honorem adimere Epiſcopo poteſt: Quandoquidem neque Epiſcopus ille eſſe poteſt, qui iniquè ſubſtituitur. Quoniam hæc contra Canonum obſervantiam ſunt. Canonibus porrò obſequendum eſſe ſcribimus, qui Nicææ ſunt decreti, quos ſolos conſiteri decet Eccleſiam Catholicam, & juxtà illos judicare.* Quis Nicænus Canon vetat appellanti Epiſcopo ſuperordinari alium? Omninò nullus. Manifeſtè autem id vetat ex vetuſta Eccleſiæ conſuetudine quartus Sardicenſis. Hinc Antiochenos non ſequendos, ſed damnandos adſerit denuò Pontifex, & adjungit: *Quemadmodum anteà in Sardicenſi Concilio ab Epiſcopis, qui nos præceſſerunt, factum eſt.* Quin & ad Damaſum Pontificem ſcripſit univerſa Conſtantinopolitana Synodus: *De adminiſtrationibus, quæ cujuſque Eccleſiæ ſunt propriæ, cùm vetus, uti noſtis, lex obtinuit, tum ſanctorum Patrum in Nicæno Concilio Deciſio, ut videlicet ſingularum Provinciarum Antiſtites unà cum finitimis, modò ipſis ita viſum fuerit, Epiſcopis Miniſtros ad Eccleſiarum commodum in ſuis ipſorum Provinciis ordinent.* Quis Nicænus Canon ſuadet aut permittit, ut ad peragendam Epiſcopi conſecrationem, dum in propria Provincia defuerint, invitentur Epiſcopi finitimæ Provinciæ? Profectò nullus. Id verò ſuadet atque permittit ſextus Sardicenſis. Apud quoſdam eſt quintus. Nec deſunt alia teſtimonia, quæ altè clamant Sardicenſes Canones non ſolùm Romanæ & omni Occidentali, ſed & toti Orientali Eccleſiæ fuiſſe tunc notiſſimos, uſitatos, & comprehenſos ſub Nicænis. Hinc enim ſuum ſecundum partim ex iſtorum ſexto, partim ex ſexto Nicæno formavit, atque exinde Sancto Damaſo commendavit Synodus Conſtantinopolitana.

Quintus error eſt, quod uſque ad primi Innocentii Pontificatum Synodalia Occidentalium Provinciarum judicia fuerint ſuprema atque inappellabilia. Plura enim jam adducta exempla contrarium demonſtrarunt. Et hinc in ſua Romana Synodo ſtatuit Sanctus Damaſus Pontifex: *Certè ſi vel Metropolitani, vel cujuſque alterius Sacerdotis ſuſpecta gratia vel iniquitas fuerit, vel ad Romanum Epiſcopum, vel certè ad Concilium quindecim Epiſcoporum finitimorum liceat provocare.* Quem Canonem per datas ad Aquilinum Vicarium Divales litteras confirmarunt Gratianus & Valentinianus Auguſti, & addiderunt: *Modò ne poſt examen habitum, quod definitum fuerit, integretur.* Non nova ſibi donari, ſed avita, per Anti-Papæ Urſicini ſchiſmaticas violentias læſa jura Apoſtolicæ Sedi dumtaxat reparari poſtularat Damaſus, Romanaque Synodus & laudati Principes confirmarunt. Apoſtolicæ Sedi adversùs Urſicinum fecerunt iſtud ipſum, quod Alexandrinæ Cathedræ adversùs Meletianam factionem olim fecerat ſextus Canon Nicænus.

Adducta per Gratianum ac Valentinianum appendix ſancit deductis in rem judicatam, præſertim ſi per Apoſtolicam Sedem retractata & confirmata fuerint, Provinciarum judiciis ſervari reverentiam: Sancit retractatoria judicia eſſe maturiſſima, & non iterari. Et ex hoc principio Macedones Epiſcopi reclamarunt adversùm Innocentii primi Acta pro Bubalio ac Tauriano. Lucet ex Epiſtolæ verbis jam laudata ſubſequentibus: *Verùm illud video moviſſe animos veſtros, quòd in multis Bubalius ſæpè fallaciis deprehenſus, objecerit exemplaria factarum quaſi à nobis litterarum, cum pro conſuetudine hominis nihil, quod proferret, jam fide digniſſimum videretur. Sed ſileatur omne jam de tali negotio murmur, & convicti diaboli ipſi anhelitus comprimantur. Subjunximus autem his priores, quas per Epiſcopos miſeramus, quibus ita plenaria ſenſuum noſtrorum ſententia deſignata eſt, ut dum relegeritis, nihil requirendum in hac cauſa de cætero reperiatis.* Et in ſuæ Provinciæ Synodo, & in retractatorio appellatæ apud Apoſtolicam Sedem cauſæ judicio damnati Bubalius ac Taurianus finxerunt, aut per obreptionem obtinuerunt contrarias litteras, quibus Pontifex ipſorum cauſam adhuc retractandam aut ſibi reſervabat, aut aliis delegabat. Et ita illi ſuam Provinciam acriter vexarunt, & compulerunt ad graves de Pontifice querimonias. Nec enim Theſſalonicenſium Metropolita, & Innocentii per Illyricum Vicarius Rufus de admiſſa appellatione, ſed de ſæpiùs retractata cauſa, & ſæpiùs auditis frivolè appellantium fallaciis fuit queſtus. Hinc ſe purgans Pontifex nec Nicænos, nec Sardicenſes adduxit Canones, ſed ſolam æquitatem. Quòd nempè iterata retractatio ad gratiam, non ad juſtitiam ſpectet, ideoque nullo Canone, ſed ſola nitatur æquitate.

Sextus error eſt in his verbis: *Relationes tamen interdum ſuas mittebant ad Sedem Apoſtolicam, quibus continebantur ea, quæ adverſùs Epiſcopum dejectum decreta fuerant.* Eſt atrox in Occidentales Epiſcopos injuria. Præſertim in Gallicanos. Etenim ad Viennenſis Provinciæ Antiſtites ſcribit Magnus Leo: *Nobiſcum veſtra Fra-*
Ep. 89. cap. 2. *ternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem pro ſui reverentia à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus eſſe innumeris relationibus conſultam, & pro diverſarum, quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat, appellatione cauſarum aut retractata aut confirmata fuiſſe judicia.* Ampliat hæc, & adverſùs Hilarium Arelatenſem Metropolitam adjungit: *Hanc tramitem ſemper inter Majores noſtros bene tentum, & ſalubriter conſtitutum Hilarius, Eccleſiarum ſtatum & concordiam Sacerdotum turbaturus novis præſumptionibus, exceſſit.* Magnus hic Pontifex adfirmat ex unica Galliæ Provincia innumeras ad Apoſtolicam Sedem fuiſſe factas relationes & appellationes, iſtius Provinciæ de appellatis cauſis judicia fuiſſe Romæ aliquando reſnrmata, aliquando confirmata, hanc eſſe veterem conſuetudinem, & ſalubriter conſtitutum Majorum tramitem, Chelidonii Veſontionenſis & Projecti in neſcio qua civitate Epiſcopi appellationes ſuſcepit ex hac regula, Hilarii de utroque judicium caſſavit, & utrumque plenè reparavit. Et ecce D. Pariſienſium Archiepiſcopus ſcribit Romanas Occidentalium Epiſcoporum relationes dumtaxat interdum miſſas, & appellationes uſque ad primum Innocentium non fuiſſe permiſſas. Imitatur Hilarium: *Majorum ſalubriter conſtitutam tramitem, Eccleſiarum ſtatam, & Sacerdotum concordiam novis præſumptionibus turbat.* Ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem
Ep. 261. ſcribit etiam Sanctus Auguſtinus: *Exiſtat exemplo, ipſa Sede Apoſtolica judicante, vel aliorum judicata firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos. Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo.* Adfirmat ac variis exemplis demonſtrat Africanos è quavis Provincia Epiſcopos ſemper appellaſſe Romam, & Africana de ipſis judicia fuiſſe per Apoſtolicam Sedem liberrimè retractata, confirmata, mitigata, exſufflata. Qund ipſum de Hiſpanis, Illyricianis, ac aliis Occidentalibus Provinciis poſſit demonſtrari.

Hæc Magni Leonis adverſùm Hilarii Arelatenſis inſolentias & in ipſis contumaciam Acta memorat D. Archiepiſcopus etiam in alio loco,
Lib. 7. c. 17. & commentatur: *Intellexit Leo difficilem in Gallia fore exſecutionem judicii adverſùs Hilarium facti, tum ob magnam viri dignationem, ex ſanctitatis ejus opinione profectam, tum etiam ob infractos Canones in cauſa Chelidonii, quæ Romæ fuerat definita. Itaque conſtitutionem à Valentiniano Auguſto impetravit, quæ præcipit ut judicium illud mandetur executioni. Verùm additio, quæ ſequitur, magni momenti eſt. Edicto enim perpetuo inter alia decernitur, quòd ſi aliquis Epiſcopus Galliarum, aut aliarum Provinciarum, Romam citatus, Summi Pontificis judicio ſe ſiſtere recuſet, adeſſe cogatur per Gubernatorem Provinciæ Reſcriptum illud non ſolum ratum eſſe decernit Decretum in cauſa Chelidonii factum, ſed etiam novum jus introducit adverſùs Canones Sardicenſes; Epiſcopo enim Romano tribuit poteſtatem Epiſcopos Romam evocandi. Sed Galli exiſtimarunt ſic obſequendum eſſe Pontifici, ut interim nihil detrahatur de auctoritate Canonum Sardicenſium.*

Rursùm errores varii. Primus eſt in his verbis: *Intellexit Leo difficilem in Gallia fore executionem.* Etenim longè aliud in laudata lege ſcribit ipſe Imperator: *Et erat quidem ipſa ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Eccleſias non liceat?* Quouſque viguit Romanum Imperium, Gallia fuit Apoſtolicæ Sedi obedientiſſima: Epiſcoporum, qui ejus iſtic mandatis recalcitrarunt, Hilarius eſt omninò primus. Quòd Romanarum evocationum prima apud Gallos remora provenerit à Romani Imperii laceratoribus Barbaris, disertè teſtatur, atque ut miſerandam ſervitutem lamentatur Sanctus Avitus Archiepiſcopus Viennenſis. Ejuſmodi remoras eſſe non Chriſti legem, ſed Barbarorum conſuetudines rectè adſeveravit, & ſuo glorioſo ſanguine ſigillavit etiam Sanctus Thomas Primas Cantuarienſis. Et ex iſta ſervitute, uti prima radice, manavit omnis deformatio, quam à Merovingiis Regibus paſſa fuit Gallicana Chriſtianitas. Undè & hujus apud nos reparator Sanctus Bonifacius ante omnia reparavit Romanam obedientiam: Romanas appellationes ac evocationes liberrimo pede fecit ambulare. Omnis reformationis voluit hoc eſſe fundamentum. Et illæ ambularunt uſque ad verſatile Caroli Calvi Regis & Hincmari Remenſis Metropolitæ ingenium: De quibus quid ſenſerint habitantes in Germania Franci, edicunt ipſorum Fuldenſes Annales. Et omnem illam contumaciam Hincmarus tandem ejeravit. Quàm libero pede Romana appellatio ac evocatio ambularint ſub tertia Francorum Dynaſtia, abundè teſtantur Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus, Gnffredus Abbas Vindocinenſis, Sancti Dionyſii Abbas Sugerius, ac Sanctus Bernardus. Ita ambularunt uſque ad Bonifacii octavi adverſùs Philippum Pulchrum Regem quæſtiones: Immò uſque ad Schiſma Clementinum. Ex iſtis fontibus manarunt famoſæ, utinam Superis placeant, Gallicanæ Eccleſiæ libertates. Divina miſeratio nos Belgas præſervet ab ejuſmodi ſervitutibus.

Secundus error eſt in his verbis: *Ob infractos Canones in cauſa Chelidonii.* Et in his: *Reſcriptum illud introducit jus novum, adverſùs Canones Sardicenſes. Epiſcopo enim Romano tribuit poteſtatem Epiſcopos Romam evocandi.* Reſpondeo Reſcriptum illud non ſancire aliud, quàm quod ad Aquilinum Vicarium reſcripſerunt Gratianus & Valentinianus ſecundus: *Volumus ut quicumque judicio Damaſi, quod ille cum conſilio quinque vel ſeptem habuerit Epiſcoporum, condemnatus fuerit, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non iviſſet, aut ab Illuſtribus viris Præfectis Prætorio Galliæ*

atque

atque Italiæ , ſive à Proconſulibus vel Vicariis , auctoritate adhibita , ad Epiſcopale judicium remittatur , ut ad urbem Romam ſub proſecutione perveniat , aut ſi in longinquioribus partibus alicujus ferocitas talis emerſerit , omnis ejus cauſæ dictio ad Metropolitæ in eadem Provincia deducatur examen , vel ſi Metropolitanus eſt , Romam neceſſariò , vel ad eos , quos Romanus Epiſcopus Judices dederit , ſine dilatione contendat. Sunt Sancti Damaſi, & ipſi adſidentis, cui adſuit & Magnus Ambroſius, Romanæ Synodi verba, adversùs rebellem Anti-Papę Urſicini factionem poſtulata confirmari, & per laudatos Imperatores repetita & confirmata. Hiſce vocibus, *Si in longinquioribus partibus*, incluſum temperamentum non ligat manus Pontificis, ſed eſt indulta per ipſum gratia, ejus ſapientiſſimo, per Sardicenſes Canones laudato, beneplacito diſpenſanda. Abſit, ut tanta Synodus Sardicenſes, quos non minùs quàm Nicænos ſemper venerati ſunt Romani Epiſcopi, Canones prævaricata ſit, & juvenes Principes induxerit ad ipſos prævaricandos. Ipſos adversùm factioſos Urſicini congerrones eſt exſecuta. Quòd enim quoſvis etiam ex extremo Oriente Epiſcopos ad Apoſtolicum tribunal evocandi poteſtatem Apoſtolicus Canon impartiat Papæ Romano, ac ipſam omninò firmarit Sardicenſe Concilium, multis exemplis ac teſtimoniis eſt jam demonſtratum.

Et hanc veritatem ipſa etiam, Romanarum appellationum atque evocationum inimiciſſima, Euſebiana factio eſt profeſſa. Conſtantem Liberii Pontificis animum infregit tandem, & ad damnandum Athanaſium circumſcripſit. Adversùs Athanaſii à Julio Pontifice & Sardicenſi Synodo factam reparationem appellavit ad lapſum Liberium, & impetravit has, in Sancti Hilarii fragmentis cuſtoditas, infelices litteras: *Studens paci & concordiæ Eccleſiarum, poſteaquam litteras Charitatis veſtræ de nomine Athanaſii & cæterorum factas ad nomen Julii beatæ memoriæ Epiſcopi accepi, ſecutus traditionem Majorum, Presbyteros urbis Romæ è latere meo Alexandriam ad Athanaſium direxi, ut ad urbem Romam veniret, & in præſenti id, quod Eccleſiæ diſciplina exigit, in eum ſtatueretur. Litteras etiam ad eundem dedi, quibus continebatur, quòd ſi non veniret, ſciret ſe alienum eſſe ab Eccleſiæ Romanæ communione*. Hæ litteræ non quempiam Galliæ aut Hiſpaniæ Provincialem Epiſcopum, ſed ipſum totius Ægypti Patriarcham evocabant ad Romanum tribunal: Et non ad quempiam Italum aut Occidentalem Antiſtitem, ſed ad Romanarum appellationum ac evocationum conjuratam hoſtem Euſebianam in Oriente factionem conſtanter ſcribit Liberius hanc eſſe *traditionem Majorum*. Nempè lucidiſſima erat iſta traditio, non niſi ad excutiendam Athanaſii reparationem negata per factionem iſtam, ideoque nec lapſus Pontifex duxit tacendam. Et factio, dummodò damnaretur Athanaſius, libenter admiſit. Proinde abſit, ut Leo Pontifex aut tertius Imperator Valentinianus induxerint jus novum. Non infregerunt Sardicenſes Canones, ſed ſtabilierunt. Etenim Valentinianus disertè teſtatur ſe ſtatuere juxtà *conſuetudinem veterem*, & ſe velle ſervari omnia, quæ *Divi Parentes ſui Romanæ Eccleſiæ detulerunt*.

Tertius error eſt in his verbis: *Leo conſtitutionem à Valentiniano Auguſto impetravit, quæ præcipit ut judicium illud mandetur executioni*. Et in his: *Reſcriptum illud eſſe ratum decernit Decretum in cauſa Chelidonii*. Reſpondeo ipſum Reſcriptum longè aliter loqui: *Hilarius Arelatenſis contumaci auſu illicita quædam præſumenda temptavit, & ideò tranſalpinas Eccleſias abominabilis tumultus invaſit, quod recens maximè teſtatur exemplum. Hilarius enim, qui Arelatenſis civitatis Epiſcopus vocatur, Eccleſiæ Romanæ urbis inconſulto Pontifice indebitas ſibi ordinationes Epiſcoporum ſola temeritate uſurpans invaſit. Nam alios incompetenter removit, indecenter alios invitis & repugnantibus civibus ordinavit. Qui quidem quoniam non facilè ab his, qui non elegerunt, recipiebantur, manum ſibi contrahebant armatam, & clauſtra murorum hoſtilem in morem vel obſidione cingebant, vel adgreſſione reſerabant, & ad ſedem quietis pacem prædicaturos per bella ducebant. His talibus & contra Imperii Majeſtatem, & contra reverentiam Sedis Apoſtolicæ admiſſis, per ordinem religioſi viri urbis Papæ cognitione diſcuſſis, certa in eum ex his, quos malè ordinaverat, lata ſententia eſt. Et erat quidem ipſa ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Eccleſias non liceret? Sed noſtra quoque præceptio & ratio probavit, ne ulteriùs vel Hilario, quem adhuc Epiſcopum nuncupari ſola manſueti Præſulis permittit humanitas, nec cuiquam alteri, Eccleſiaſticis rebus arma miſcere, aut Præceptis Romani Pontificis liceat obviare. Auſibus enim talibus fides & noſtri reverentia violatur Imperii. Nec hoc ſolum, quod eſt maximi criminis, ſubmovemus; verùm ne levis ſaltem inter Eccleſias turba naſcatur, vel in aliquo minui religionis diſciplina videatur, hoc perenni ſanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quàm aliarum Provinciarum, contra conſuetudinem veterem liceat ſine viri venerabilis Papæ urbis æternæ auctoritate temptare. Sed illis, omnibuſque pro lege ſit, quidquid ſanxerit Apoſtolicæ Sedis auctoritas, ita ut quiſque Epiſcoporum ad judicium Romani Antiſtitis evocatus venire neglexerit, per Moderatorem ejuſdem Provinciæ adeſſe cogatur, per omnia ſervatis, quæ Divi Parentes noſtri Romanæ Eccleſiæ detulerunt*. Exponit hæc in laudata ad Viennenſis Provinciæ Antiſtites Epiſtola ipſe Magnus Leo: *Non nobis ordinationes veſtrarum Provinciarum defendimus, quod poterit forſan ad depravandos veſtræ Sanctitatis animos Hilarius pro ſuo more mentiri, ſed vobis per noſtram ſolicitudinem vendicamus, ne quid ulteriùs liceat novitati, nec Præſumptori locus jam ultra pateat privilegia veſtra caſſandi. Noſtræ enim gratulationi hoc ſolum creſcere profitemur, ſi Apoſtolicæ Sedis diligentia apud vos illibata ſervetur, & per Sacerdotalis diſciplinæ cuſtodiam honori veſtro perire, quod ſuum eſt, pro novis uſurpationibus non ſinamus*. Apoſtolicis vicibus, quas Patroclo Arelatenſi

tenſi Epiſcopo per Gallias olim dederat Papa Zozymus, nec oon Sancti Tropbymi, à quo Arelatenſium primo Epiſcopo adfirmabat Evangelii gratism illatam Galliæ, metitis fretus Hilarius ſibi adrogabat Primatum per plures Provincias, & ipſarum Epiſcopos prætendebat tamquam Primas & confirmare & conſecrare. A civitatum Clero ac populo electos, ac ab ipſarum Metropolitis confirmatos & conſecratos ejiciebat armata manu, & ſuos eadem violentia intrudebat, Ita non ſolas conſecrationes, ſed & Canonicas Antiſtitum electiones violabat ac invadebat. Et hane ejus inſolentiam præventura ac evaſura Ebredunenſis, Alpium maritimarum Metropolitana, Ecelefia præcipitanter ſibi elegit Armentarium, & per duos dumtaxat Epiſcopos fecit conſeerari contra Caoones, atque ita fecit obnoxium degradationi, inflictæ per Syoodum Rejenſem. Hinc item Chelidonium, maximæ Sequanorum Provinciæ Metropolitam, quòd ſine ſuo interventu promotus eſſet, excuſſurus Hilarius fuit calumniatus de bigamia. Et hiſce facinoribus laſſatus Leo Pontifex Hilarium citavit Romam: Et Hilatius omninò obedivit atque acceſſit. Quòd pedes cum omni humilitate acceſſerit, teſtatur ejus vita. Verùm dum Pontifiei ſuas non poteſt perſuadere inſolentias, & caſtigari timet, ipſo infalutato redivit in Galliam, atque ita crimina crimioibus adcumulavit. Quin & redux plura de optimo Leone mentitus eſt, garriens quod ipſe Gallicanorum Antiſtitum eonſecrationes, & alia Metropolitarum jura vellet invadere; Gallicanos Epiſcopos, quos tanquam ſuburbicarios ſperavit nolle Romam accedere conſecrationis gratia, tentavit in ſuas cupiditates circumſcribere. Hinc Viennenſem Provineiam ioſtruxit Pontifex, adfirmans ſe non pro amplianda Romanæ Cathedræ poteſtate, ſed pro reparandis & cuſtodiendis Gallicanorum Metropolitarum privilegiis agere, ac demonſtrans Gallicanas ad Apoſtolicam Sedem relationes, appellationes, ae evocationes eſſe antiquiſſimas, & ſemper fuiſſe frequentiſſimas, Et hæc omnia Auguſta lege impetravit confirmari. Hic eſt ſcopus iſtius legis. An etiam adverſùm Chelidonii ac Projecti reparationem Hilarius recaleitrarit, adeoqne & hæc ejus contumacia neceſſitatem Pontifici injecerit invocandi auxilium Imperialis braehii, certus non ſejo, nec in rem dubiam volo tempus expendere. Certum eſt hane noo fuiſſe cauſam principalem. Quare inſignem errorem continent hæc D. Archiepiſcopi verba: *Galli exiſtimarunt ſic eſſe obſequendum Pontifici, ut interim nihil detraheretur de auctoritate Canonum Sardicenſium*. Hæc enim exceptio, quæ & in Papalibns & in Imperialibus litteris nibil ſundamenti habet, Gallicanis Epiſcopis nec in mentem cadere potuit. Ambæ litteræ veterem Eccleſiæ conſnetudinem, adeoque & Sardieenſes Canones exſequebantur, & innovabant. Et quòd ipſe Hilarius offenſum Pontificem humillimis tandem obſequiis placarit, exceſſum & Canonum prævarieationem pœnitens agnoverit, atqne ita in virum ſanctum evaſerit, eſt omnibus notum.

Expo-

Exponitur quoddam horum errorum temperamentum.

DOminus Archiepiſcopus vidit hæc omnia inſigniter deviare, ideoque addidit hoc temperamentum: *Auctoritas Conciliorum Orientalium his limitibus circumſcribi debet, ut decernere tantùm potuerit de adminiſtrationibus & gubernationibus Provinciarum, ut loquuntur Canones, id eſt, de controverſiis quæ incidunt in executione Canonum de diſciplina Eccleſiaſtica latorum. Nam quoad cauſas quæ fidem ſpectant, aut regulas generales Eccleſiæ univerſæ, certum eſt eas definiri non potuiſſe abſque interventu auctoritatis Epiſcopi Romani.* Audi rationes temperamenti: *Neceſſarium viſum eſt hæc per tranſennam adnotare, ut ſi qua fortè ſuſpicio in quorumdam animis ſuborta eſſet adverſùs ea quæ ſuperiùs dicta ſunt, quaſi illa convellerent reverentiam, quæ Sedi Apoſtolicæ debetur, iis ſcrupulus omnis eximatur, tum etiam ut hinc occaſionem peteremus hic agendi de quorumdam Orientalium Epiſcoporum in ſuis Synodis depoſitorum appellationibus ad Sedem Romanam. Conſtat enim Epiſcopis illis irrogatas eſſe injurias ob cauſam fidei.* Adfirmat & multis probare ſtudet in ſola fidei cauſa potuiſſe ab Orientalibus Epiſcopis degradatis invocari Apoſtolicam Sedem ac appellari: Et hoc ſufficere ad Romanum Primatum. Eſt aliquid. Etenim ſi nec in fidei cauſa liceat Romana appellatio, Apoſtolica Sedes reverà nullum habet Primatum. Eſt ſolo loco prima, non poteſtate.

Lib. 7. c. 6.

Nihilominùs eſt frivolum ac erroribus obnoxium temperamentum. Orientalem Eccleſiam cum Euſebiana factione, & utriuſque diverſiſſimum ac adverſiſſimum ſenſum miſcet denuò, & confundit. Etenim Euſebiana factio, uti in diſciplina, ita & in fidei judiciis garrivit Patriarchales in Oriente Synodos eſſe ſupremas atque inappellabiles, orthodoxa autem Orientis Eccleſia de utriſque judiciis conſtanter ſenſit oppoſitum. Primum lucet ex contumaci dictæ factionis ad Julium Pontificem Epiſtola, cujus compendium habemus apud Hermiam Zozomenum: *Dicebant Epiſcopos Orientis, qui ipſos antegreſſi fuerant, minimè refragatos eſſe Romano Epiſcopo, cùm Novatianus ab eo erat Eccleſia ejectus.* Et in Julii Reſcripto: *Quòd ſi, quemadmodum ſcribitis, pro exemplis in Novatianum & Paulum Samoſatenſem editis Decreta Synodorum obſervari oportet, &c.* Adſerebat factio, uti Romanam, quæ Novatianum damnarat, ab Orientali, ita & Antiochenam, quæ Paulum Samoſatenſem damnarat, Synodum ab Occidentali Eccleſia non fuiſſe retractatam, nec potuiſſe retractari: Et ex hiſce exemplis prætendebat Patriarchalia utriuſque Eccleſiæ judicia eſſe ſuprema, & nullis obnoxia provocationibus. Porrò prior de ſchiſmate, poſterior Synodus manifeſtè fuit de hæreſi, adeoque iſta factio non ſola circa diſciplinam, ſed etiam circa fidem Patriarchalia judicia nemini voluit ſubeſſe.

At verò orthodoxa Orientalis Eccleſia ſemper credidit utraque ſubeſſe Romanis appellationibus. Lucet ex appellationibus Magni Athanaſii, Pauli Conſtantinopolitani, Aſclepæ Gazenſis, Lucii Adrianopolitani, & plurium tunc Orientalium Epiſcoporum, de quibus D. Archiepiſcopus: *Quoniam conſervatio veræ religionis adverſùm hæreſes præcipuè ſpectabat ad Sedem Apoſtolicam urbis Romæ, hinc factum, ut quoties Epiſcopi illi litteras Epiſcopi Romani in Orientem deferrent, in quibus contineretur eos in communionem ejus fuiſſe receptos, ſedibus ſuis reſtituerentur ab Epiſcopis Catholicis. Cujus rei exſtant illuſtria exempla. Non loquor de Athanaſio, aliiſque Orientis Epiſcopis, quorum ſuprà mentionem feci: Quoniam cauſa eorum examinata fuit, tanquam ad diſciplinam pertineret. Tametſi fatendum eſt habitam quoque fuiſſe ab Occidentalibus rationem oppreſſionis, quam Epiſcopi illi patiebantur ob cauſam fidei.* Profitetur hos Epiſcopos, non ob fidei, ſed ob prætextas diſciplinæ prævaricationes fuiſſe degradatos ab Orientalibus Synodis. Et tamen data in ipſos judicia retractavit & exſufflavit Julius Pontifex, ejuſque omnia Acta confirmavit & rata habuit Sardicenſe Concilium, probatum & admiſſum ab omni orthodoxo etiam Oriente. Proindè alia circa hanc rem fuit Orientalis Eccleſiæ, alia ſententia Euſebianæ factionis. Ipſas truncat, & truncatas commiſcet Dominus Archiepiſcopus, atque ita conflat monſtrum, quod neque orthodoxum ſit, neque Euſebianum.

Quòd ſua & circa fidem & circa diſciplinam Synodalia judicia ad Romanam Eccleſiam deferri, per ipſam retractari, ac etiam reformari permiſerint omnes Orthodoxi Orientales Epiſcopi, inſigniter demonſtrat Magni item Baſilii ad Occidentales Antiſtites Epiſtola. Euſtatium Sebaſtenſem Epiſcopum, primæ Armeniæ Metropolitam, adfirmat & ipſius Hæreſiarchæ Arii, & Euſebii, à quo Arianorum ſignifero Euſebiana factio traxit originem & nomen, Nicomedienſis per Bithyniam Metropolitæ Epiſcopi fuiſſe diſcipulum, in Ancyrana, Seleucienſi, & Conſtantinopolitana Synodo actitaſſe hæretica, ac proſequitur: *Atque ita Epiſcopatu ejectus, proptereà quòd jam Melitinæ depoſitus eſſet, viam ſibi ipſi, per quam reſtitueretur, excogitavit. Eam videlicet, ut ad vos proficiſceretur. Quæ verò ſint illi à beatiſſimo Liberio propoſita, & ad quæ conſenſerit, nobis clam eſt: Niſi quòd Epiſtolam attulit, per quam reſtitueretur. Eam ubi Synodo* Ep. 74.

Thyanenſi exhibuit, in ſuum locum reſtitutus eſt. Ipſe itaque jam fidem illam, in quam receptus eſt, depopulatur, & cum illis facit, qui Homouſion anathemate percellunt. Deinde & hæreſi patrocinatur eorum, qui Spiritum Sanctum ſpoliant Divinitate. Quoniam igitur iſtinc vires accepit lædendi Eccleſias, & publicandæ ſuæ impietatis fiducia, quam vos dediſtis, ad ſubverſionem multorum uſus eſt, neceſſe eſt ut iſtinc quoque veniat malorum iſtorum correctio, ſcribaturque Eccleſiis, quibus quidem conditionibus ad communionem ſuſceptus ſit: Simul verò adjiciatur, quomodò jam immutata ſententia gratiam à Patribus, qui tunc erant, acceptam reddat irritam. Eadem de re ſcribit ad ſuos Monachos:

Ep. 73. *Eſt autem Nicæna fides, quam Occidentales attulerunt, ac Thyanenſi Synodo tradiderunt, à qua & ſuſcepti ſunt*, utique Euſtatius & reliqui per Orientales Synodos damnati Epiſcopi, qui appellarant ad Papam Liberium. *Sed habent aſtutum dogma, ad ejuſmodi ſuas mutationes paratum. Nam fidei verbis Medicorum more utuntur, pro temporis occaſione aliter ſeſe ad affectionum rationem & varietatem attemperantes.* Raſiones, ob quas Euſtatium damnavit Seleucienſis Synodus, edicit

Dib. 4. c. 23. Hermias Zozomenus: *Euſtatius accuſabatur primùm, quòd cum eſſet Presbyter, à Patre Eulalio Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopo condemnatus fuiſſet; & à precum communione ſegregatus. Deinde, quòd Neo-Cæſareæ, quod eſt Ponti oppidum, à Concilio communione Eccleſiæ interdictus, & ab Euſebio Conſtantinopolitano Epiſcopo, propterea quòd quarumdam rerum malè adminiſtratarum, quas habebat ſibi commiſſas, condemnatus, fuerit abdicatus. Tum quod à Concilio Gangrenſi propterea Epiſcopatus gradu dejectus erat, quòd aliter quam debuerat docuiſſet, ſenſiſſet, ſcripſiſſet. Quòd etiam in Concilio Antiocheno eſſet perjurii convictus. Et quòd Decreta Concilii apud Melitinam coacti evertere adgreſſus fuiſſet. Et cum multis criminibus teneretur implicatus, judicis partes ſuſcipere, & eos, qui alterius erant opinionis, incuſare non dubitaſſet.* Addit Socrates de Seleucienſi Synodo:

Lib. 2. c. 33. *Euſtatio Sebaſtiæ Epiſcopo ne ſui quidem purgandi dabatur poteſtas, quòd ab Eulalio, ſuo ipſius Patre, & Epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, jampridem propterea abdicatus fuerat, quòd ſe habitu Sacerdotii dignitati parum decoro & congruente veſtiverat.* Proinde partim propter dogmatis, partim propter diſciplinæ delicta Euſtatius erat damnatus. Et licèt tot incruſtratus elogiis, tamen appellavit Romanam Eccleſiam, atque acceſſit. Nec ipſe ſolus, ſed etiam Sylvanus Tarſenſis Epiſcopus, primæ Ciliciæ Metropolita, ac Theophilus Caſtabalorum in ſecunda Cilicia Antiſtes, Lampſaceni in Helleſponto, Smyrnenſis in Aſia, ac aliorum iſtic Conciliorum Legati. Cuncti iſtarum Synodorum Epiſcopi erant Macedonianæ factionis: Quòd illos Eudoxianæ factionis, ſeu puri Arianiſmi fautor Auguſtus Valens pararet relegare, à Romana Eccleſia ſupplicarunt auxilium, præſertim adverſùm data in ſe judicia per Synodum Seleucienſem. Hæc enim fuerat non unius Patriarchæ, ſed plena totius Orientis. Nec ipſi deerat Romana auctoritas. Et illos omnes, quod Nicænam fidem deinceps ſervare profiterentur, à cunctis tot Synodorum vinculis exſolvit, ſuiſque ſedibus reddidit, aut certè in ipſis ſtabilivit Liberius Pontifex, ejuſque judicium & reverita & ampliſſimè exſecuta eſt orthodoxa ac numeroſa Thyanenſis in Cappadocia Synodus, cui præſidebat Euſebius Cæſareenſis ibidem Archiepiſcopus, Exarchus Ponticæ Diœceſeos, proximus Anteceſſor Magni Baſilii. Et appellationis & reſtitutionis litteræ exſtant apud Socratem. Euſtatius erat doloſiſſimus vertumnus. Hinc & Liberium confutis æquivocationibus circumſcripſerat, & è Thyanenſi Synodo in Armeniam redux fecit, quod ad Theodotum Nicopolitanum iſtic Epiſcopum ſcribit Magnus Baſilius: *Ubi de profunditate hypocriſeos cogitamus, qua ſe nobis blandiuſculè toto tempore inſinuavit Euſtatius, ſtupore quodam præ conſternatione corripimur*: Ep. 196. Ita Primatem ſuum, ſine quo norat ſe non poſſe ſtabiliri in reddito per Romanam Eccleſiam Epiſcopatu, ſcivit circumducere. At verò apud alios adeò effutivit ſeu Arium, ſeu Macedonium, ut dictus Theodotus eidem Primati ſuo Baſilio communicare noluerit; ipſumque non duntaxat ab Eccleſiaſticis precibus, ſed etiam à ſua, cui ille debebat præſidere, Synodo excluſerit, tamquam hæretica Euſtatii communione pollutum. Latè hæc refert in Epiſtola ad Comitem Terentium ipſe Baſilius, & adjungit: *Hujus* Ep. 109. *autem* diſſociatæ communionis *cauſam nobis adſignavit ipſe Theodotus, quòd veneradiſſimum Epiſcopum Euſtatium in communionem recepimus.* Ejus à ſe recepti cauſam edixit idem Baſilius in litteris ad Occidentales Epiſcopos: *Quoniam Eu-* Epiſt. 74. *ſtatius iſtinc vires accepit lædendi Eccleſias, ac publicandæ ſuæ impietatis fiducia, quam vos dediſtis, ad ſubverſionem multorum uſus eſt, neceſſe eſt ut iſtinc quoque veniat iſtorum malorum correctio, ſcribaturque Eccleſiis, quibus quidem conditionibus ad communionem ſuſceptus ſit, ſimul verò adjiciatur, quomodo jam immutata ſententia gratiam à Patribus, qui tunc erant, acceptam reddat irritam.* Apoſtolicum de Euſtatio judicium nec retractare, nec exſufflare, tamquam obreptione extortum, non præſumpſit, ſed ab ipſa Apoſtolica Sede retractandum & circumducendum poſtulavit Magnus Baſilius, noſcens Apoſtolicum, à noſtri ſeptimi Gregorii Dictatu hic innovatum, Canonem: *Sententia Papæ à nullo debet retractari, & ipſe ſolus omnium retractare poteſt.*

Et Romana Eccleſia, quòd inauditos damnare nollet ad qualiacumque teſtimonia, traxit moras. Interim Theophilo Caſtabalorum Epiſcopo adjunctus Euſtatius palà cœpit Arium prædicare, in variis Synodis damnare & ſcriptis libris impetere Baſilium, ac hæretico more ſemetipſum ſegregare atque damnare. Quin & conſecratos intra Catholicam Matrem Epiſcopos & Clericos reſacrare præſumpſit, atque adeò inaudita uſque tunc audacia turbare Eccleſias. Tunc quòd nec Æthiops atram pellem, nec pardalis maculas, nec errores unquam deponere poſſit vetuſtus hæreticus, agnovit Baſilius, atque

que

quo ita hominem tamquam omni Apoſtolica Liberii gratia exutum eſt deteſtatus. Habes hæc in laudatis litteris ad Theodotum. Et tunc ſcriptas exiſtimo acres illas ad Gregorium Nazianzenum adversùs Romanam Eccleſiam & omnes Occidentales Antiſtites litteras, quibus nihil auxilii ab ipſorum ſupercilio & faſtu exſpectan-
Epiſt. 10. dum lamentatur Baſilius, & adjungit: *Occidentales veritatem neque norunt, neque diſcere ſuſtinent, verùm falſis opinionibus præpediti illa nunc faciunt, quæ priùs in Marcello patrarunt, nempè cum iis, qui veritatem ipſi adnunciant, contendentes, hæreſim autem per ſemetipſos ſtabilientes*. Queritur quòd uti in Sardicenſi Synodo Julius Pontifex Marcellum Ancyræ Epiſcopum, doloſum hæreticum reparavit; ita nunc à Liberio reparatum fuiſſe cum ſuis congerronibus veſſutum Euſtatium; & adversùs ipſum relapſum nullas rationes à Damaſo fuiſſe admiſſas. Quidquid ſit de hoc puncto, lucet Orientalium Synodorum tam in diſciplinæ quàm in dogmatis prævaricatores judicia ſemper potuiſſe provocari ad Apoſtolicam Sedem, & cunctos orthodoxos Orientis Epiſcopos hiſce provocationibus cum omni reverentia obediiſſe.

Quod ipſum clariſſimè lucet ex appellatione Sancti Joannis Chryſoſtomi, quem conſtat non ob fidem, ſed ob læſam dumtaxat diſciplinam fuiſſe accuſatum atque damnatum. Hæret hic
L. 7. c. 3. D. Archiepiſcopus, & ſcribit: *Vulgò ſcribitur appellatum à Joanne Chryſoſtomo fuiſſe Innocentium primum Pontificem Romanum, hunc verò caſſaſſe judicium à Synodo Orientali latum adversùs Chryſoſtomum. Sed ſi negotium iſtud penitiùs introſpiciatur, conſtabit eam in hac cauſa fuiſſe Romani Pontificis auctoritatem, ut egreſſa non fuerit modum, qui per illas tempeſtates illi præſcriptus erat, ſed auctoritatem illum ſuam totam integram retinuiſſe, non ita tamen ut appellationem judicaverit, tamquam devolutam ad Sedem Apoſtolicam, ut vulgò exiſtimant*. Exponit rei ſeriem, atque proſequitur: *Ex hac narratione colligitur, non quidem Chryſoſtomum provocaſſe ad Summum Pontificem, aut appellationem ejus à Papa judicatam fuiſſe, ſed appellationem ab eo interpoſitam ad Concilium Œcumenicum eſſe ſuſceptam ab Imperatore, pro more illius ſæculi, et porrò appellationi conſenſiſſe Papam & Epiſcopos Italos, qui cura ſua id dein egerunt apud Imperatores, ut Concilium convocaretur. Sed non eo loci ſubſtitit Innocentius. Cenſuit enim cum Epiſcopis Italis appellationem interpoſitam ante depoſitionem, ac poſteà renovatam, & manifeſtam judicii hujus nullitatem judicii effectum ſuſpendiſſe, communionemque ſuam ſubtraxit Orientalibus, donec illi ſententiæ ſuæ accederent*.

Errores varii. Primus eſt, quòd Sanctus Joannes Chryſoſtomus appellarit, non ad Innocentium Pontificem, ſed ad generale Concilium. Licèt enim à Theophilo citatus interjecerit proteſtationem de irregulari ipſius Synodo, legitimamque poſtularit, adferens *paratum ſe præſentibus & centum & mille Epiſcopis objecta crimina refellere*, omninò tamen intellexit de vera Synodo, quæ juxta Apoſtolicos, Nicænos, ac Sardicenſes Canones judicaret, & quam ſua præſidentia ac ſapientiſſimo judicio regeret Romanorum Epiſcopus. Hinc enim quatuor Epiſcopos & duos Diaconos legavit ad Innocentium Pontificem cum hiſce mandatis: *Ut ad veſtram currerent Sanctitatem, omnibuſque lucidè expoſitis maturè tantæ cladi remedium dari ſalubre poſtularent*. Similes ad Venerium Mediolanenſem & Chromatium Aquilejenſem Metropolitas adjunxit litteras: Ut nempè illi Papalem animum ad feſtina remedia inclinarent. Si Synodalia Orientalium Patriarcharum in degradatos ob læſam diſciplinam Epiſcopos judicia fuerunt tunc ſuprema atque inappellabilia ad Romanum Epiſcopum, qua fronte Joannes invocavit Innocentium, quomodò quatuor diverſarum gentium Epiſcopi ſuſceperunt ipſius Legationem, quomodò illum Theophilus de hoc novo crimine non incuſavit? Quin immò de Theophilo dicit in Palladii Helenopolitani Epiſcopi Dialogo Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Primus omnium profectus eſt ad nos Alexandrinæ Eccleſiæ Lector cum Papæ Theophili litteris, quibus indicabat Joannem à ſe depoſitum*. Factam à ſe Joannis degradationem Theophilus ſtatim retulit Apoſtolicæ Sedi, utpotè ſciens ſine hujus examine & confirmatorio judicio non eſſe ratam, ſed per appellationem poſſe elidi. Norat Sardicenſes Canones: Hos enim, utique in Sancti Athanaſii gratiam editos, nulla poſt Romanam Eccleſiam fuit magis venerata, quàm Alexandrina.

Secundus error eſt, quòd Joannis cauſam Innocentius non judicaverit. Etenim Theophili relationem fuiſſe variè vitioſam, ideoque rejectam à Pontifice, ac exinde adveniſſe Joannis appellantis Legatos & litteras addit laudatus Theodorus, atque proſequitur: *Ad hæc reſcripſit beatiſſimus Papa Innocentius, communioneque utriuſque partis admiſſa, Theophili judicium caſſum atque irritum eſſe decrevit, dicens oportere conſtari altam irreprehenſibilem Synodum Occidentalium & Orientalium Sacerdotum, cedentibus Concilio amicis primùm, deinde inimicis. Neutrarum quippe partium, ut plurimùm, rectum eſſe judicium*. Et in hac ſententia Innocentius etiam poſt pleniorem Theophili relationem & tranſmiſſa Synodalia Acta permanſit immobilis, reſcribens: *Itaque ſi conſcientiæ confidis; tu quoque judicio occurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxtà Nicæni Concilii Canones & Decreta contende. Alios quippe Canones Romana non admittit Eccleſia*. Theophili Synodale de Joanne judicium decernere irritum & caſſum, nonnè erat Joannis cauſam judicare? Iſtud Orientale judicium non ſolummodò concuſſit, ſed etiam excuſſit Pontifex, & pleno jure ſibi ſubeſſe monſtravit. Etiam Patriarcham Theophilum è judice demutavit in reum aut accuſatorem: Qui eſt propriiſſimus character ſuſceptæ propriiſſimæ appellationis. Theophili judicium excuſſit, quòd ex Antiochenis, per Romanam Eccleſiam circumductis, Canonibus contra Nicænos, qui Thraciæ Diœceſis Epiſcopum ab Ægyptiorum Patriarcha vetant judicari, emanaſſet. Non fuit præcipi-

tatum aut violentum judicium: Utpotè latum ex tranſmiſſis Actis, & probatiſſimis multorum Epiſcoporum & Clericorum teſtimoniis, laudatis in eodem Palladii ac Theodori Dialogo. Nec dumtaxat interlocutorium fuit, ſed omninò definitivum, ac independens ab omni generali Synodo. Nec in ſolam Epiſcopalem communionem, ſed inſuper in Conſtantinopolitanam Cathedram juſſit Joannem reponi. Palàm hoc lucet ex Innocentii Pontificis, Imperatoris Honorii, Chromatii Aquilejenſis, Venerii Mediolanenſis, plurium aliorum Antiſtitum, ac totius Occidentalis Concilii ad Theſſalonicenſem Synodum litteris atque mandatis: *Non oportere Joannem judicium ingredi, niſi illi priùs Eccleſia, communioque redderetur, ut omni dilatione occaſionis ſublata, ſua ſponte Concilium ingredi poſſit.*

Et cunctus rectæ mentis Oriens hocce judicium promptiſſimè atque fortiſſimè admiſit. Etenim Cyriacum Emeſenum in ſecunda Phœnicia Epiſcopum adfirmat Romam veniſſe Theodorus Diaconus, atque proſequitur: *Poſt Cyriacum advenit Eulyſius, Apameæ Bithyniæ Epiſcopus, adferens litteras à quindecim Epiſcopis de Joannis Concilio, & à præclaro Sene Anyſio Theſſalonicenſi Epiſcopo, in quibus illi quidem & præcedentem, & quæ tunc erat, Conſtantinopoleos totius deprædationem, vaſtitatemque ſignabant. Anyſius verò Romanæ Eccleſiæ judicium ſe ſequi fatebatur. Porrò Eulyſius ipſe conſona Cyriaco per omnia dixit. Vix menſis fluxerat, cum Palladius quoque Helenopolitanus Epiſcopus abſque litteris venit, qui & ipſe ſe fugiſſe dicebat veſaniam Principum. Poſt Palladium Germanus Presbyter, Caſſianuſque Diaconus Joannis, viri magnæ religionis, litteras ab omni Clero Joannis attulerunt, continentes Eccleſiam ſuam eſſe paſſam tyrannidem, Epiſcopo per vim militum ejecto, & in exilium miſſo. Oſtenderunt & Breviculum, ubi ornamenta ſub judicibus teſtibus tradunt, ſubſcriptum manu Studii, Prefecti urbis, & Eutychiani Prætoris, Joannis Comitis Theſaurorum, & Euſtachii Quæſtoris & Tabularii, in auro & argento, & vaſis, ut Joannis Epiſcopi calumniam diluerent. Poſt iſtos venit ſecundò Demetrius Epiſcopus Peſſinuntis,* ſecundæ Galatiæ Metropolita, *qui pervagato Oriente prædicaverat communionem Romanæ Eccleſiæ cum Epiſcopo Joanne, teſtibus Papæ Innocentii litteris, adferens Epiſtolas ab Epiſcopis Cariæ, in quibus Joannis amplectebantur communionem. Ab Antiochenæ itidem Eccleſiæ Presbyteris, ubi Romanorum ſequuntur diſciplinam, laudantes integritatem judicii. Poſt hos omnes venit Domitianus Sacerdos, Conſtantinopolitanæ Diſpenſator Eccleſiæ, & Vallagas quidam Niſibis Presbyter, exponens Monaſteriorum Meſopotamiæ gemitum & ejulatum.* Urbis Præfectus Studius eſt ille nobiliſſimus vir, cujus poſteà ſucceſſor & hæres ſub Leonis Imperio fundavit à ſuo nomine Studianum Monaſterium mille Monàchorum. Caſſianus Diaconus eſt toti Occidenti, & Gallicanæ præſertim Eccleſiæ, optimè notus. Et cum ipſis fuerunt alii plurimi Epiſcopi, Clerici, Monachi, Laici. Hi omnes profitebantur Innocentium judicaſſe de Joanne, & bene judicaſſe. Ipſius circumferebant, & per omnem Orientem vulgabant Apoſtolicas litteras, atque ex ipſis demonſtrabant Joannem non eſſe degradatum, ſed verum ac legitimum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopum, utpotè Apoſtolica Innocentii auctoritate ſolutum ab ingeſtis per Theophilum vinculis, & ſedi reſtitutum. Et pro hoc Evangelio plurimi Epiſcopi vincula, exilia, carceres, flagella, extremam paupertatem tolerarunt: Deportati etiam in Oaſin. Omninò, omninò pro hoc Evangelio. Quòd enim Romanus Epiſcopus quorumvis Epiſcoporum appellationes admittere, quarumvis Orientalium Eccleſiarum Synodalia judicia retractare ac reformare, nec non damnatos per ipſa Epiſcopos reparare valeat, non ab hominibus habet, ſed ab ipſo JESU Chriſti Evangelio. Nec ſolummodò quoad dogma, ſed etiam quoad diſciplinam. Nemo rectæ mentis apud Orientem, immò nec ullus è Theophili factione Epiſcopus tantos viros unquam calumniatus eſt de violata Orientalis Eccleſiæ aut Orientalium Synodorum auctoritate. Nam & ipſe ſub Syricii Papatu Theophilus in Capuana Synodo retractavit appellatam cauſam Flaviani Patriarchæ Antiocheni.

Porrò Apoſtolicæ Sedis Decreta per imploratam Auguſti brachii violentiam morari atque ſuſpendere eſt antiqua iniquitas, præſertim Græcorum. Hanc adversùs Sancti Joannis Chryſoſtomi Romanam reparationem imploravit etiam Theophili factio, & impetravit tria Edicta, adducta in laudato Palladii ac Theodori Dialogo. Primum fuit hoc: *Si quis non communicat Theophilo, Arſacio, & Porphyrio, Epiſcopatu arceatur. Amittat verò, ſi quam videtur habere, ſubſtantiam pecuniarum, ſive prædiorum.* Alterum eſt hoc: *Quicumque occultaverit Epiſcopum aut Clericum, ſive in domum ſuam ſuſceperit, qui Joanni communicat, ejus domus publicetur.* Hoc eſt tertium: *Rectores Provinciarum moneantur, ut conventus eorum arceantur illiciti, qui orthodoxorum Religione ſuffulti, ſpretis Sacroſanctis Eccleſiis, aliò convenire conantur, his qui ab Arſacii, Theophili, Porphyrii, reverendiſſimorum Sacræ Legis Antiſtitum communione diſſentiunt, ab Eccleſia procul dubio repellendis.* Hæc eſt Theodoſiani Codicis ſexta lex ad titulum de his qui ſuper Religione contendunt. Quarta ibidem & quinta ſunt ejuſdem farinæ. Arſacius eſt ille profanus atque inutilis ſenex, quem in degradati Joannis locum intruſit Theophilus. Porphyrius eſt ejuſdem generis Patriarcha Antiochenus. Poſt modicum tempus exſtincto Arſacio ſucceſſit per ſimilem intruſionem Atticus, qui ut Conſtantinopolitanum Clerum ac populum cogeret ad ſuam communionem, eguit eiſdem Legibus atque Edictis. Utriuſque intruſionem adeò deteſtatus fuit Innocentius Pontifex, ut etiam defuncti Arſacii nomen radi juſſerit è Sacris Eccleſiæ tabulis, ipſumque Chriſtiano etiam nomine, ſeu Laica communione privarit. Quòd nempè non tantùm in Romam appellantis, ſed etiam in jam reſtituti Joannis thronum eſſet contra Sardicenſes Canones ac perpetuam Eccleſiæ conſuetudinem ſu-

per-

perordinatus atque intruſus. Et hoc Papale judicium tanto zelo veneratus eſt cunctos ſanæ mentis Oriens, ut paganss à Chriſtiano Principe perſecutiones ſuſtinere maluerit, quàm ab iſto deviare. Et nota, quòd non dumtaxat Arſacii aut Attici, ſed etiam Theophili communionem omnes ſanæ mentis Orientales fuerint deteſtati. Nempè Pontifex receſſerat ab hoc ſuo priori ad Theophilum Reſcripto: *Frater Theophile, nos & te & fratrem noſtrum Joannem communionis noſtræ decernimus*. Theophilum, quòd Apoſtolico judicio parere, & Joannis reparationem nollet admittere, ab Eccleſiæ communione ſecreverat. Et huic etiam judicio ſanus Oriens conſtantiſſimè adhærebat.

Aſt hanc obedientiam perſeqnebatur violentia offenſi Principis. Et hinc Pontifex fecit, quod in laudato Dialogo habet Theodorus Disconus: *Non tulit ultrà Innocentius Pontifex, indignitate ſumma permotus, ſcripſitque ad Honorium Imperatorem, litterarum hujuſmodi ſenſum diſtinctè ſubjiciens. Deſunt litteræ.* Grandi Eccleſiaſticæ eruditionis damno. *Motus his litteris Princeps præcepit Synodum Occidentalium Epiſcoporum congregari, & cùm in unam ſententiam conveniſſet, ad ſe referre. Congregati Italiæ Epiſcopi Imperatorem orant, ut ſcriberet Arcadio fratri ſuo, ut juberet Theſſalonicæ Synodum fieri, quò facilius poſſent utræque partes Orientis & Occidentis concurrere. Addentes perfectam Synodum non numeri quantitate, ſed qualitate ſententiæ, certam & irrefragabilem tuliſſe ſententiam. His inflammatus Imperator Epiſcopo quidem Romano ſcribit, ut mittat Epiſcopos quinque, Presbyteros duos Romanæ Eccleſiæ, Diaconum unum, qui ipſius ad fratrem Epiſtolas ferrent.* Quapropter ad retractandam degradati Joannis appellationem nec totins Eccleſiæ, nec totins Occidentis, nec totius Italiæ Synodum Pontifex convocsvit, aut judicavit neceſſariam: Solus in ſuæ Provinciæ Synodo explevit hoc judicium. Verùm enim verò quòd à Theophili factione circumſcriptus Arcadius obedire nollet, totum turbaret Orientem, & Chriſtiana illic tempora fædaret Paganis perſecutionibus, Acta ſua ſubjecit generali, voluitque iſtic retrsctari.

Proceſſit in reparati à ſe Joannis cauſa, uti in reparati à ſe Athanaſii cauſa proceſſerat Anteceſſor Julius. Uti ob Euſebianæ factionis turbulentias hic Sardicenſi, ita ob Theophili factioſam rebellionem ille ſuum judicium retractandum ſubmiſit Synodo Theſſalonicenſi. Et cum hac pari condicione: *Non oportet Joannem judicium ingredi, niſi illi priùs Eccleſia, communioque reddatur, ut omni dilatione occaſionis ſublata, ſua ſponte Concilium ingredi poſſit.* Suum de Josnne judicium voluit ante omnia mitti in plenam exſecutionem, nec ex ullo fuco ſuſpendi. Nam & Athanſium in Sardicenſi Concilio ita tractari juſſerat Julius. Ex Pontificis motu Honorius adjunxit & hanc condicionem: *Hoc autem ante omnia à tua Manſuetudine poſtulo, ut Theophilum Alexandrinum, invitum etiam, adeſſe præcipias. Per hunc enim mala omnia emerſiſſe memorantur. Ut advenientium Epiſcoporum Synodus, in nullo impedita, congruam temporibus noſtris adferat pacem.* Theophilum vult non adſidere ut Epiſcopum, ſed ſtare ut reum, & compelli ad reddendas rationes ſui per Apoſtolicam Sedem damnati judicii, ſuæque adverſùs iſtam damnationem rebellionis. Et in hoc puncto fuit Innocentius Julio rigidior. Hic enim Euſebianæ factionis Epiſcopos permiſit adſidere Sardicenſi Concilio, & aviti circa Romanas appellationes Canonis rigorem diſpenſatoria in illos gratia mitigavit.

At quodlibet agere vel pati, quàm Athsnaſii reparationem atque Epiſcopatum agnoſcere maluit Euſebiana factio. Hunc adeò averſata fuit, ut de nocte fugerit Sardica Philippopolim, & horrenda, quæ ſol uſque tunc non viderat, ſchiſmatis facinora iſtic patrarit in Apoſtolicam Sedem. Pari odio Sancti Josnnis reparationem averſata fuit Theophili factio. Etenim de miſſis ab Innocentio Pontifice ad Theſſalonicenſem Synodum Legatis pergit Theodorus Diaconus: *Profecti Conſtantinopolim poſt quatuor menſes redierunt,* [C. 4.] *narrantes nobis Babylonias res.* Hoc eſt, res non Chriſtianæ Eccleſiæ, ſed Babylonicæ confuſioni congruas & dignas. Demonſtrat & Legatos & adhærentes illis Orientsles Epiſcopos fuiſſe ejectos, carceratos, percuſſos, & adnectit hæc ipſorum, dum ad Pontificem redierunt, verba: *Poſtridie miſerunt ad nos, ſive Regis Aulici, ſive Atticus, neſcimus, ipſe enim ferebatur Eccleſiæ invaſiſſe thronum, qui tria millia numiſmatum darent, ut communicaremus Attico, & de Joannis judicio omninò taceremus. Quibus minimè obtemperare voluimus.* Proinde mortuus tunc erat Arſacius. Hæc omnia compendio refert etiam Hermias Zozomenus, & adjungit: *Joannis hoſtes apud Conſtantinopolim hanc rem quaſi in contume-* [L. 7. c. 19.] *liam* Atcadiani *Imperii fieret, calumniati ſunt, & ut* Romani Legari *tamquam tranſmarini Imperii turbatores ablegarentur, effecerunt.* Euſebianum ſchiſma reſumere noluit, utpotè orthodoxa, Theophili factio, ſed ignavi & circumventi Principis violenta potentia Apoſtolicæ Sedis judicium & conatum morata eſt, atque ſuſpendit. Et tunc iratus Pontifex excommunicavit Atcadium, Atticum, Theophilum, & omnem factionem ipſis appendicem. Et ſic conflatum eſt iſtud ſchiſma, ſeu iſta Eccleſiaſticæ communionis intercîſio, cujus calamitates exponit in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus: *Quot Epiſcopi illius,* utique Sancti Joannis, *cauſſa fuerint exturbati* [Lib. 5.] *ſuis Eccleſiis, & ad extremas orbis partes relegati,* [c. 34.] *quot etiam Monachi ſimili ſupplicii genere multati, hoc loco percenſere ſupervacaneum exiſtimo, eoque pacto hiſtoriam longiùs provehere, præſertim cum mea quidem ſententia, ea quæ triſtitiam adferant, contrahenda ſunt in anguſtum, & errata eorum, qui ſunt fidei ſocietate nobiſcum conjuncti, ſilentio tegenda. Atqui complures eorum, qui erant injuriarum auctores, pœnas perſolverunt, quorum ſupplicia aliis attulerunt non parùm commodi. Iſtud iniquum facinus contra Joannem admiſſum Epiſcopi Europæ ſuprà cæteros deteſtati ſunt, & ſe ab auctorum communione ſejunxerunt. Ad quos Illyrici etiam Epiſcopi acceſſere. Orientalium verò ci-*

vita-

Digitized by Google

vitatum plurimi communionem quidem facinoris vitarunt, Eccleſiæ tamen corpus non diſtraxerunt. Sed & defuncto orbis terrarum Magiſtro, Epiſcopi Occidentales non priùs Epiſcoporum Ægypti, & Orientis, & Boſphori, & Thraciæ communionem admiſerunt, quàm Divini viri nomen inter defunctos Epiſcopos retuliſſent. Et Arſacium quidem, qui ei ſuffectus fuerat, nec ſalutatione dignati ſunt. Atticum verò Arſacii ſucceſſorem poſt multas Legationes & pacis petitiones tandem recipiunt, cum tabulis nomen inſcripſiſſet. Infelix & portentoſa Imperatricis, & omnium malorum auctricis Eudoxiæ mors & Arcadio & Attico aperuit oculos, atque ita per multas preces tandem Romanæ Eccleſiæ pacem recuperarunt. Ea lege ut Joannem Sacris Eccleſiæ tabulis redderent. Non Laicorum tabulis, ſed defunctorum Epiſcoporum. Et ut Arſacii nomen perpetuò raderent. Hoc eſt, ut Joannem perpetuis futuris temporibus profiterentur fuiſſe legitimum Epiſcopum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, Arſacium autem fuiſſe adulterum invaſorem, contra Canones intruſum. Ut profiterentur Joannem legitimè appellaſſe ad Romanam Eccleſiam, à Papa Innocentio fuiſſe legitimè reparatum, hujus de illo judicium extitiſſe Canonicum, & per Theophili factionem iniquè ab exſecutione ſuſpenſum. Quare apud Photii Bibliothecam errorem continent hæc Georgii Patriarchæ Alexandrini verba: *Tandem Arſacius Joannis nomen in Diptycha retulit.* Certum eſt fuiſſe factum ab Attico. Etiam de Alexandro Antiochiæ Patriarcha ſcribit Theo-
Lib. 8. c. 31. doretus: *Hic Magni Joannis nomen primus Eccleſiaſticis Dyptichis adſcripſit.* Quòd ipſe etiam in ſuæ mortis lecto Theophilus Joannis imaginem ſibi juſſerit adferri, & pœnitens ab ipſo veniam ſupplicarit, ex authenticis documentis adfirmat Sanctus Joannes Damaſcenus. Ipſius tamen ſucceſſor & nepos Cyrillus nomen necdum ſtatim reddidit Eccleſiaſticis tabulis. Et tunc prodiit hic Carthaginenſis Canon: *De diſſenſione Romanæ atque Alexandrinæ Eccleſiæ ad ſanctum Papam Innocentium ſcribatur, quo utraque Eccleſia pacem, quam præcepit Dominus, teneat.* Agit de ſola Alexandrina Eccleſia: Quòd nempè & Antiochena, & Conſtantinopolitana, & omnis alia Orientalis Diœceſis atque Parochia nomen iſtud jam in tabulas admiſiſſet. Et tandem etiam Cyrillus admiſit. Ipſius & Attici mutuas hac de re litteras integras habes apud Nicephorum Calixtum, ipſarum fragmenta apud Facundum Epiſcopum Hermianenſem. Quin & Sanctus Proclus Conſtantinopolitanus Epiſcopus Joannis corpus retulit in Regiam civitatem, magnis adfecit honoribus, & Pontificaliter ornatum poſuit in Patriarchali Cathedra: Quo ſolemniter profiteretur ipſum à Romanâ Eccleſia fuiſſe legitimè reparatum. Quòd populo Epiſcopalem benedictionem dederit, atque ita Divina Majeſtas hæc omnia miraculo confirmarit, teſtantur graviſſimi Scriptores. Græci Epiſcopos ſuos in Epiſcopali Cathedra ſedentes, & Epiſcopaliter ornatos ſepeliunt: Exemplum iſtud demonſtrat morem eſſe antiquum. Et ex omnibus his lucidiſſimè patet Sanctum Joannem non ad œcumenicam Synodum, ſed appellaſſe ad ſolam Romanam Eccleſiam, ab ipſa ſola fuiſſe reparatum, ita tandem cenſuiſſe omnem Orientalem Eccleſiam, & ſolemniter fuiſſe profeſſam. Quin & hæc ſemper ita cenſuit & credidit. Etenim Theophili factio non ex Euſebiano errore, ſed ex Caino odio Joannis reparationem impugnavit, & per Regiæ auctoritatis violentiam ab exſecutione ſuſpendit.

Et hinc tertius. D. Archiepiſcopi error eſt, quòd Joannis ad generalem Synodum appellatio fuerit pro iſtius temporis more ſuſcepta ab Imperatore,* & quòd ipſi Papa ac Italiæ Epiſcopi conſenſerint, qui cura ſua id dein egerint apud Imperatores, ut Concilium convocaretur. Etenim longè aliud adſerit in laudato Dialogo Theodorus Diaconus: *Non tulit ultrà Innocentius Pontifex, indignitate ſumma permotus, ſcripſitque ad Honorium Imperatorem. Motus litteris Princeps præcepit Synodum Occidentalium Epiſcoporum congregari, & cum in unam ſententiam conveniſſet, ad ſe referre. Congregati Italiæ Epiſcopi Imperatorem orant, ut ſcriberet Arcadio fratri ſuo, ut juberet Theſſalonicæ Concilium fieri.* Non itaque Joannes, ſed Innocentius Pontifex à Principe poſtulavit Synodum. Et circa hanc non Italiæ Antiſtites Imperatori conſenſerunt, ſed Imperator iſtis Epiſcopis. Et Joannes non ab Honorio, ſed ab Arcadio debebat ſupplicare Synodum: Quomodò ipſam à ſuæ damnationis auctore, aut certè patrono impetraſſet? Et quis Canon, aut quis Canonicus mos damnatorum à ſuis Synodis Epiſcoporum appellationes tunc ſanxit aut permiſit excipi à Laico Principe, & circa ipſas aliud non fieri à Romano Epiſcopo, quàm conſentiri? Figmenta hæc ſunt jam abundè deſtructa. Similibus antiquorum Canonum & morum depravationibus ſcatet iſtud opus. Præſertim odit Romanas inferioris Cleri appellationes. Hinc ſcribit: *Adriani ſecundi & Joannis octavi Succeſſores, ruptis Canonum cancellis, appellationes Preſbyterorum admiſerunt, adeò ut Gregorius ſeptimus in Decretis ſuis, quæ vulgò Dictatus Papæ dicuntur, hoc quoque præcipiat;* Ut nemo audeat condemnare Sedem Apoſtolicam appellantem. *Quod in jus nunc verſum eſt in Decreto Gratiani, & Libris Decretalium.* Adfirmat antiquos Eccleſiæ Canones à Dictatus ſubverſos. Quæ omnia horrendè deviare, ſuo loco demonſtrabitur. In Apoſtolici Dictatu gratiam fuerunt hic pauca dicenda, atque ita demonſtranda libri iſtius auctoritas.

CANON

CANON XXI.

Quòd majores cauſæ cujuſcumque Eccleſiæ ad Apoſtolicam Sedem referri debeant.

SCHOLION.

DUplex eſt in Romano jure relatio: Alia Principis ad Senatum, alia inferiorum Magiſtratuum ad ſcientiam vel auctoritatem Principis. Prior erat propoſitio rei tractandæ cum ſuffragii prærogativa. Poſterior erat Principis à ſubdito Magiſtratu conſultatio de rebus actis vel agendis. Hujuſmodi relationibus ſuarum Epiſtolarum libros impleverunt Plinius ſecundus Bithyniæ Præfectus, & Symmachus Præfectus Almæ urbis. Eaſdem frequenter laudant Ammianus Marcellinus, & alii Romanarum rerum Scriptores. Et tam in Juſtinianæo, quam in Theodoſiano codice exſtant tituli de relationibus & conſultationibus. *Vetus*, inquit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Euſebius Cæſareenſis, L. 2. c. 2. *apud gentium Magiſtratus & Præfectos invaluerat conſuetudo, ut ſi quæ nova & inaudita apud illos fortè contingerent, ei qui Regium in eos Imperium obtinebat ſignificarent*. Hinc etiam Domini noſtri JESU Chriſti admirabilem mortem, & admirabiliorem Reſurrectionem ſcribit à Pontio Pilato Syriæ Præſide ad Tiberium Imperatorem fuiſſe relata. Quod ipſum in libro Apologetico adfirmat Tertullianus. Et in Apoſtolicis Actis Feſtus Palæſtinæ Præſes de Pauli Apoſtoli, qui Romam ad Principem appellarat, legali cauſa inſtrui rogat ab Agrippa Judæorum Rege. Quòd omnis appellatio referri, & omnis relatio deberet eſſe lucida ac diſtincta. Addit in lege ad Claudium Photianum Lucaniæ & Brutiorum Correctorem Imperator Conſtantinus: *Super paucis*, Tit. 19. cap. 1. *quæ juridica ſententia decidi non poſſunt, noſtram debes conſulere Majeſtatem, ne occupationes noſtras interrumpas*. Exſtat lex in undecimo libro codicis Theodoſiani. Præter appellationes ad Principem referri poterant ſolæ cauſæ dubiæ & majores. Hinc & Plinius laudat *majorum rerum cauſas*. Referre debebat omnis Magiſtratus: Non ſoli Provinciarum, ſed etiam Præfecti Almæ urbis, atque Prætoriorum. Longa & erudita eſt hæc materia, verùm non noſtri fori.

De Meletio Lycopolitano Epiſcopo, apud Ægyptios Thebaidos Metropolita, rectè ſcribit Sanctus Epiphanius: *Meletius ſecundum à Petro* Alexandriæ Patriarcha *locum obtinebat, utpotè illius adjutor, ſed eidem tamen ſubjectus, & ad ipſum de cauſis Eccleſiaſticis referens*. Relationis obligationem adfirmat eſſe partem & characterem ſubjectionis. Relatio eſt ſupremus, non minùs quàm appellatio, Apoſtolici Primatus & Majeſtatis character, ideoque nullum umquam Patriarcham, nullum ſuum Legatum, nullum Vicarium, nullam generalem etiam Synodum Apoſtolica Sedes ab ipſo abſolvit. Hinc enim Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in omni Illyrico Vicarium, qui Atticum Nicopolitanum Epiſcopum, veteris Epiri Metropolitam, ſine Romana relatione & prævio Reſcripto judicare præſumpſerat, graviter arguit Sanctus Leo Magnus, & adjungit cauſam: Epiſt. 84. cap. 1. *Vices noſtras ita tuæ credidimus Charitati, ut in partem ſis vocatus ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis*. Cunctorum Metropolitarum cauſæ ſemper fuerunt majores, & privativè ſpectarunt ad Patriarchæ tribunal, ideoque ipſas in Occidente ſine prævia ad Pontificem relatione ac ſpeciali delegatione judicare erat invaſio incommunicabilis Apoſtolicæ auctoritatis. Etiam graviores Provincialium Synodorum cauſas idem Vicarius debebat referre. Quod onus Arelatenſi item Vicario, ac poſteà Senonenſi Apoſtolica Sedes impoſuit. Etiam Arii cauſam Sanctus Alexander Patriarcha Alexandrinus Sancto Sylveſtro, & ejus Succeſſor Sanctus Cyrillus Neſtorii lapſum retulit Sancto Cæleſtino. Et Sanctum Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quòd Eutychetis Acta tempeſtivè non retuliſſet, graviter arguit Sanctus Leo Magnus. Et ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham, cui Flaviani Antiocheni Patriarchæ cauſam delegarat Capuana Synodus, ſcripſit Sanctus Ambroſius: Epiſt. 9. *Sanè referendum arbitramur ad ſanctum Fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant*. Addit ipſum nihil poſſe judicare, niſi quod *comprobet Romana Eccleſia*. Laudata Synodus, ut ipſa ad Pontificem referre debuerat, ita Theophilum ab iſto onere non potuit liberare. Retulit enim etiam Synodus Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina, Chalcedonenſis, cunctæ generales. Omnia ipſarum Acta, quibus relatio defuit, fuerunt caduca & infirma. Exſtat Bonifacii primi ad Rufum Theſſalonicenſem Antiſtitem Epiſtola, quæ lucidè demonſtrat omnes Patriarchales ſedes ſemper retuliſſe. Et hinc Romanas non tantum appellationes, ſed omnem Romanum ſuper Patriarchas & ipſorum Diœceſes Primatum everſura Euſebiana factio malè ex Antiochenæ olim

adversùs

adverſùs Paulum Samoſatenſem Synodi exemplo admiſit ſe obligari ad relationem: Sibi ipſi contradixit. Nec enim æqualis ad æqualem, ſed ſolus ſubditus obligatur ad Principem referre.

Etenim uti Evangelium ſuum atque Eccleſiam in Romano præſertim Imperio prædicari atque vigere voluit Divina providentia, ita utriuſque regimen voluit eſſe Monarchicum, & fermè ejuſdem per omnia formæ. Hinc conſultativa relatio, uti ad Auguſti Principis, ita ad Romani Epiſcopi ſemper ſpectavit Majeſtatem. *A ſanctis Patribus*, adverſùs Conſtantinopolitanam, quæ ſine relatione Sanctum Patriarcham Ignatium degradaverat, Synodum ſcribit ad Michaelem Imperatorem Nicolaus primus Pontifex, *& deliberatum & obſervatum exiſtit, qualiter abſque Romanæ Sedis, Romanique Pontificis conſenſu nullius inſurgentis deliberationis terminus daretur*. Exſtat Epiſtola in Actis Synodi octavæ.
Act. 4. Adfirmat ſemper fuiſſe ita obſervatum, quod nempè ſit Apoſtolicum atque Evangelicum Statutum. Et hinc ad Sanctum Victricium Rothomagenſem Epiſcopum reſcripſit Sanctus Innocentius primus: *Si majores cauſæ in* Provincialis Synodi *medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit, poſt judicium Epiſcopale referatur*. Non ſolùm Nicænam aut Sardicenſem Synodum, ſed & avitam laudat conſuetudinem, nequaquam inductam ab iſtis Synodis, ſed probatam duntaxat & confirmatam. Quòd enim Antiochena olim in Paulum Samoſatenſem Patriarchalis Synodus Acta ſua retulerit ad Sanctum Dionyſium Pontificem, jam ſuprà eſt dictum, exſtatque relatio apud Eccleſiaſticam Euſebii Cæſareenſis Hiſtoriam. Exſtant & aliæ plures. Etiam Sancti Cypriani Epiſtolæ abundant Romanis relationibus, & ad Julium Pontificem ſcripſit lau-
Epiſt. n. data Sardicenſis Synodus: *Hoc optimum, & valdè congruentiſſimum eſſe videbitur, ſi ad caput, id eſt, ad Petri Apoſtoli Sedem de ſingulis quibuſque Provinciis Domini referunt Sacerdotes*. Ipſam Innocentius primus, aliique paſſim Pontifices appellant Nicænam, quòd nempè illius appendix atque interpres ſit, obſcuriora ipſius Decreta lucidiùs & largiùs exponens. Et de lapſo in hæreſim ac apertam ejus prædicationem Neſtorio Epiſcopo Conſtantinopolitano ſcripſit ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem Sanctus Cy-
Lib. 1. Ep. 14. rillus Patriarcha Alexandrinus: *Longa Eccleſiarum conſuetudo ſuadet, ut ejuſmodi res Sanctitati tuæ communicentur*. Exſtat Epiſtola in Actis Epheſinis. Et ad Agenichiam viduam Sanctus
Epiſt. 11. Hieronymus: *Cum in chartis Eccleſiaſticis juvarem Damaſum Romanæ Urbis Epiſcopum, & Orientis atque Occidentis Synodicis conſultationibus reſponderem*. De Prudentum, ſeu Romani juris Conſultorum, ex ſola proprii ſtudii fiducia reſpondere olim conſuetorum, nova Diſciplina
Lib. 1. tit. 2. c. 2. habent Digeſta de Origine juris: *Primus Divus Auguſtus, ut major juris auctoritas haberetur, conſtituit ut ex auctoritate ejus reſponderent. Et ex illo tempore peti hoc pro beneficio cœpit*. Ejuſmodi Divini atque Eccleſiaſtici juris Conſultos ad latus ſuum ſemper habuerunt etiam Romani Pontifices, ac inter ipſos fuit apud Damaſum Sanctus Hieronymus, & Latinæ & Græcæ linguæ inſigniter peritus, ideoque & ad Occidentalia & Orientalis Eccleſiæ conſultationes reſpondens. Quapropter errant, qui exiſtimant fuiſſe ſimplicem Secretarium.

Notanda ſunt ejus verba, *Synodicis Conſultationibus*: Evincunt quaſvis non ſolùm Occidentis, ſed & Orientis Synodos ad Papam ſemper retuliſſe. Etiam Synodos Provinciales. Ita enim & à Nicæna Synodo & beata conſuetudine juberi, ſupra nobis dixit Innocentius primus. Et de Provincialibus in Illyrico Synodis ſcripſit ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum iſtic Vicarium, Sanctus Leo Magnus: *Si fortè* Ep. 84. cap. 7.
de majoribus peccatis cauſa naſcatur, quæ Provinciali nequeat examine definiri, Fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit inſtruere. Et ad Illuſtrem virum Senarium Sanctus Avitus Metropolita Viennenſis: *Scitis Synodalem legem eſſe, ut in rebus quæ ad Eccleſiæ* Ep. 36.
ſtatum pertinent, ſi quid fuerit dubitationis exortum, ad Romanæ Eccleſiæ Maximum Sacerdotem, quaſi ad caput noſtrum membra ſequentia, recurramus. Eandem legem laudat in litteris ad Fauſtum & Symmachum Romanos Senatores, dolens jam in Gallia ob Francorum & Burgundionum diverſa Regna vix fieri Synodos, ideoque non per ipſas, ſed per Epiſcopos fieri ſingulares relationes. Antiquam de ipſis Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudinem demonſtrat in litteris ad Viennenſis & Narbonenſis Eccleſiæ Epiſcopos Magnus Leo. Earumdem neceſſitatem in litteris ad Michaelem Auguſtum extollit etiam Nicolaus primus, affirmans ex ipſarum à Græcis neglectu omnia paſſim ipſorum ſchiſmata pullulaſſe. Futuro item Bulgarorum Archiepiſcopo, ac ejus Synodo injungit quamvis dubiarum rerum & majorum negotiorum relationem, addens hunc eſſe morem univerſalis Eccleſiæ.

Notanda ſunt Sancti Leonis verba: *Metropolitanus curabit inſtruere*. Etiam verba ibidem ſequentia: *Si eorum poſitis fratribus, nec tuo fuerit res ſopita judicio, ad noſtram cognitionem, quidquid illud eſt, transferatur*. Apoſtolica omnium Eccleſiarum ſollicitudo non erat ſuperfluis relationibus obtundenda. Hinc Clericus ad Epiſcopum, Epiſcopus ad Metropolitanum, Metropolita ad Primatem, Patriarcham, aut Apoſtolicum Vicarium; hi demum ad Papam poterant referre. Hinc Theodoro Forojulienſi Epiſcopo, per ſemetipſum referre auſo, laudatus Leo Pontifex reſcripſit: *Sollicitudinis tuæ hic ordo eſſe de-* Ep. 91. cap. 1.
buerat, ut cum Metropolitano tuo primitùs de eo, quod quærendum videbatur, conferres, & ſi id, quod ignorabat Dilectio tua, etiam ipſe neſciret, inſtrui vos pariter poſceretis, quia in cauſis quæ ad generalem obſervantiam pertinent omnium Domini Sacerdotum, ſine Primatibus nihil oportet inquiri. Et infrà: *Hæc, Frater chariſſime, quæ ad interrogationem Dilectionis tuæ reſpondi, ne aliquid contrarium ſub ignorantiæ excuſatione geratur, in Metropolitani tui notitiam facies pervenire*. Et de

facta

facta ad ſe per Perigenem Corinthiorum Metropolitam relatione ſcripſit ad Ruſum Theſſalonicenſem ſuum Vicarium Sanctus Bonifacius primus: *Nolumus Coepiſcopo Perigeni noſtram paginam deſtinare, priuſquam tuas accipiamus epiſtolas*. (Epiſt. 7.) Per nullum Jllyrici Metropolitam, ſed per ſolum ſuum iſtic Vicarium ſibi voluit referri. Ipſi à cunctis illic Epiſcopis obediri, ſine ejus prævia confirmatione nullum conſecrari Epiſcopum, nullam fieri Provincialem Synodum ſine ejus facultate, ad ipſum referri à cunctis juſſit etiam Cæleſtinus primus, atque adjunxit: *Per eum etiam ad nos, ſi quid eſt, referatur*. (Ep. 13.) Quod ipſum in litteris ad ejuſdem Diœceſis Epiſcopos, nuper poblicatis per Illuſtriſſimum Lucam Holſtenium, Sixtus tertius confirmavit. Eandem poteſtatem varii Pontifices dederunt ſuo Vicario Arelatenſi. Et quidem etiam Theodoro Forojulienſi Epiſcopo reſpondere non debuerat magnus Leo: Fuit quæpiam in Metropolitam injuria. Quæſtionis gravitas extorſit Reſponſum, & debita Metropolitæ reverentia juſſit ipſum illi communicari.

Licet ergò non omnes, plures tamen per Occidentem Metropolitæ ad Papam immediatè potuerunt referre. Dico, *Per Occidentem*: Orientales enim Metropolitæ omnes aut Patriarcham habuerunt, aut autocephalum Primatem, ideoque non niſi ad ipſos immediatè potuerunt. Occidentalis Eccleſia nullum olim Primatem habuit niſi Carthaginenſem, nullumque Apoſtolicum Vicarium niſi Theſſalonicenſem ac Arelatenſem, ideoque cuncti extra has Diœceſes Metropolitæ ad Papam olim proximè referre & poterant & debebant. Nec tantum è ſuis Synodis, ſed quoties cauſa exigebat. Plurima ſunt iſtiuſmodi exempla. Et hinc intellige Sancti Leonis Magni litteras ad Epiſcopos Viennenſis Provinciæ: *Nobiſcum veſtra Fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam*. Apoſtolicæ Sedis Papalem Primatum adversùs Hilarii Arelatenſis Epiſcopi præſumptiones quidam exiſtimant prædicari. Malè. Eum quippè nec Hilarius, nec ullus eo uſque Gallicanus Epiſcopus impugnaverat. Arelatenſis Eccleſiæ in aliquot Provincias Primatum non Zozimi Pontificis in ſuum Anteceſſorem Patroclum beneficio, ſed Sancti Trophymi meritis ac Epiſcopatui ille adſcripſit: Huic Primatum illum dixit datum à Sancto Paulo Apoſtolo, à Zozimo dumtaxat reparatum, ideoque Apoſtoli inſtitutionem à Sancto Leone non poſſe caſſari. Repoſuit verò Pontifex Viennenſis & vicinarum Provinciarum ad Apoſtolicam Sedem Relationes, non per Arelatenſem Archiepiſcopum, ſed per proprios Metropolitas fuiſſe anteà ſemper factas, ideoque Primatum iſtum fuiſſe ignotum. Fatetur Relationes privativè ad Primatem ſpectare, atque ita Hilarii prætenſionem ab anteriori Eccleſiarum praxi ſubverti. Quiſque referre debuit ad ſuum immediatum Prælatum. Quæ Regula docet exemptos ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectos Epiſcopos, non ad ſuæ Provinciæ Metropolitas, ſed referre potuiſſe ad Papam. In litteris adversùs nepotem ſuum Hincmarus Metropolita Remenſis rectè addit in cauſis, quas adversùs Metropolitam movet, quemvis Provincialem in Occidente Epiſcopum poſſe ad Pontificem, utpotè ſuum Patriarcham, proximè referre. (Ep. 33. c. 6.)

Quædam opponi poſſint. Etenim ad Sanctum Exuperium Tholoſæ Epiſcopum ſcribit Sanctus Innocentius primus: *Dilectio tua, Inſtitutum ſecuta prudentum, ad Sedem Apoſtolicam referre maluit, quid de rebus dubiis cuſtodire deberet, potius quàm uſurpatione præſumpta, quæ ſibi viderentur de ſingulis obtinere*. Exuperius, licèt Provincialis dumtaxat Epiſcopus, laudatur ad Papam retuliſſe, adeoque hiſce etiam Epiſcopis videtur id licuiſſe. Ad eundem item Pontificem Decentius Eugubinus, Felix Nucerianus, & quidam Apoliæ Epiſcopi retulerunt. Septimius quoque (Ep. 85.) Altinas in Venetiarum Provincia Epiſcopus à Sancto Leone Magno de facta ad ipſum relatione laudatur. Et ad Theodoretum Cyrenſem in Euphrateſia Provincia Epiſcopum de Neſtorii & Eutychetis per omnem Antiochenum Patriarchatum graſſantibus reliquiis ſcripſit idem Pontifex: *Unde in hoc quoque tuæ Vigilantiæ ſollicitudine volumus adjuvari, ut tua relatione currente, quid apud illos religionis doctrina Dominica proficiat, Apoſtolicam Sedem feſtines inſtruere, quatenùs illius regionis Sacerdotes adjuvemus*. Nec deſunt alia hujuſmodi exempla. Reſpondeo tamen Regulam noſtram eſſe certam, ac in litteris ad nobilem virum Senarium laudari etiam à Sancto Avito Archiepiſcopo Viennenſi: *Cum à Provincialibus meis conſulor, reſpondere etiam ego, ut Priorem*, Romanum utique Pontificem, (Ep. 36.) *conſulam, non præſumo*. Etiam in quæſtionibus, quas ipſe non intelligit, ait à Provincialibus Epiſcopis, non Pontificem, ſed ſe Metropolitam eſſe conſulendum. Et hinc Septimium Altinatem Epiſcopum, quoniam periculoſiſſimos Pelagianæ hæreſis dolos referebat, laudavit quidem Magnus Leo, attamen non ipſi, ſed ejus Metropolitæ Nicetæ Aquilejenſi Epiſcopo reſcripſit ſuum Decretum. Præterea, non tantùm dolos iſtos, ſed & dicti Metropolitæ ſui de ipſis negligentiam Septimius retulerat. Porrò & Neſtoriana, & Eutychiana hæreſi, ac exinde multis Epiſcoporum diſcordiis laborabat tunc Antiochenus Patriarchatus, varii Metropolitæ erant ſuſpicionibus obnoxii, Theodoretus autem in Chalcedonenſi Concilio ſuam pro Romana fide, & Apoſtolicæ Sedis auctoritate conſtantiam inſigniter oſtenderat, pleneque purgaverat ſuum in Epheſina Synodo lapſum. Hinc hæreſios illius ſtatum & motum referendi poteſtatem laudatus Pontifex illi fecit. Pro ſingulari iſta materia erat facultas diſpenſatoria ac ſingularis. Eugubium, Nuceria, Apulia, Calabria, & omnis iſta Italia nullum tunc habebat Metropolitam, niſi Romanum: Hinc præfati Epiſcopi ad Innocentium primum, non uti ad Papam, sed uti ad Metropolitam retulerunt ac referre debuerunt. Sancti Exuperii ad eundem

Pontificem relatio ſuit ſingularis: Summis ejus
in omnem Eccleſiam meritis indulta. Etiam
tunc Barbaris calamitatibus plena erat omnis
Naibonenſis Provincia, atque ita ejus forſan
Metropolita non potuerat referre.

Referri non potuerunt cauſæ quælibet, ſed
majores dumtaxat, ac difficiles, ſeu dubiæ, quas
Metropolita, Primas, Patriarcba, aut ipſorum
Synodi ex Canonicis Scripturis, Sacris Canonibus,
aut aliis Eccleſiaſticis fontibus non poterant
lucidè & plenè definire. Pro lucida quæſtione
recurſum eſſe non relationem, ſed ſuperfluam
Cap. 34. Pontificia inquietationem rectè adfirmat in litteris
adversùs nepotem ſuum Hincmarus Remenſis.
Loquitur ex Sancti Leonis Epiſtola ad Anaſtaſium
Theſſalonicenſem Epiſcopum, Apoſtolicæ
Sedis in Illyrico Vicarium: *Si fortè* in Provinciali
Synodo *de majoribus peccatis cauſa naſcatur,
quæ Provinciali nequeat examine definiri,
Fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus
curabit inſtruere, & ſi coram poſitis
partibus, nec tuo fuerit res ſopita judicio, ad noſtram
cognitionem, quidquid illud eſt, transferatur*.
Transferri vult non quaſvis cauſas, ſed
ſolas iſtas, quas Vicarius non potuerit ſopire.
Sola *majora negotia, & difficiles cauſarum exitus*
mandat referri, & ſub ſuæ ſententiæ exſpectatione
ſuſpendi. Et Sanctum Exuperium laudavit
Innocentius primus, quòd *referret ad Sedem
Apoſtolicam, quid de rebus dubiis cuſtodire deberet*,
& depoſita verecundia mallet diſcere, quàm
omninò neſcire. Et adjunxit: *Mihi quoque ipſi
de collatione docilitas accedit, dum perſcrutatis rationibus
ad propoſita reſpondere compellor. Eoque
fit ut aliquid ſemper addiſcat, qui poſtulatur ut
doceat*. Eas ſolas, quibus decidendis & ipſe cogatur
ſtudere, quæſtiones adfirmat ſibi referendas.
Et ad diverſarum in Gallia Provinciarum
Epiſcopos ſcripſit Hilarus Papa: *In dirimendis*
Ep. 4. c. 2. *gravioribus cauſis, & quæ illic non potuerunt terminari,
Apoſtolicæ Sedis ſententia conſulatur*. Et
ad Sanctum Bonifacium, ſuum in Francia Vicarium
Pontifex Zacharias: *Si novi aliquid acciderit
quod tua Fraternitas minimè per Canonum*
Ep. 1. c. 7. *Inſtituta diſcernere poſſit, hoc nobis non te pigeat
inſinuare*. Plurima ſunt ejuſmodi teſtimonia. Et
hinc ad Paſchalem ſecundum non malè olim ſcripſit
Clerus Leodienſis: *Provincialem Synodorum ex
antiqua traditione tenemus, & quidquid ibi de Scripturis
ſanctis definitum fuerit, Romam non refertur,
uſque ad graviora negotia, de quibus non reperitur
in Scripturis ſanctis auctoritas*. Per graviora
negotia nequaquam majora intelligunt, ſed
dubia ſeu difficilia, *quæ magnam*, ſcribit ad
Nicetam Aquilejæ Epiſcopum Sanctus Leo,
Ep. 79. c. 1. *difficultatem dijudicationis videntur adferre*. Hæc
igitur omnia licèt non majora, omnino fuerunt
referenda. Nec tantùm poſt, ſed omninò
ante quamvis deciſionem. Ante Papale Reſponſum
nullus Metropolita, nullus Primas,
nullus Patriarcha, nullus Apoſtolicus Vicarius
aut Legatus, nulla ipſorum Synodus potuit ſe
relatæ cauſæ miſcere. Relatio ipſam Apoſtolicæ
Sedi devolvebat & reſervabat. Ita palàm lucet
ex adductis teſtimoniis. Et ad Ægypti Orthodoxos
in Palæſtina exulantes Epiſcopos, de
Marcelli Ancyrani olim Epiſcopi dubia cauſa
auſos ſtatuere, rectè ſcripſit Magnus Baſilius:
Vobis ipſis rem tanti momenti permiſiſſe non debueratis, Ep. 193.
*ſed quotquot ſunt veſtræ communionis, ſeu
per Occidentem, ſeu per Orientem, eorum exſpectaſſe
calculos & ſententiam*. Eos arguit, quòd ſermones
ſuos in judicio non diſpenſaſſent. E Romana
Republica deſumptam eſſe hanc Regulam
dixit ſuo olim Clero & populo Sanctus Auguſtinus:
*Etiam in negotiis ſæcularibus, quando cauſæ
dubitatio ad majorem Poteſtatem refertur, pendente* Ep. 137.
relatione, nihil audent Judices commutare. Quod
ipſum repetit in litteris ad Felicem & Hilarinum
Epiſcopos, additque cauſam: *Ne ſuperiori* Ep. 136.
Cognitori fiat injuria. Chriſtianam Eccleſiam non
tantùm in dogmate & fide, ſed etiam in moribus
& diſciplina oportet eſſe concordem & unam,
ideoque cuncta de illis dubia per ſupremam ipſius
unitatis Cathedram ſunt decidenda.

Majores cauſæ ſunt variæ. Primum locum habet
dogma & fides, ideoque cuncta de illis nova
quæſtio, omniſque adversùs illam, aut ipſius,
licet dumtaxat Clericos aut Laicos, auctores vel
Sectarios Synodalis deciſio fuit ſemper Romam
referenda. Ita Arii Presbyteri ſui cauſam, ſuum
de ipſo judicium & Acta varia, Alexander Patriarcha
Alexandrinus retulit Sancto Sylveſtro
Pontifici, & hic ad iſta componenda in Ægyptum
legavit Hoſium Epiſcopum Cordubenſem.
Etiam Origenis Presbyteri novitates fuiſſe Fabiano
Pontifici relatas, lucet ex Sancti Hieronymi Ep. 65. c. 4.
Epiſtola ad Pammachium. Pelagii item
& Cæleſtii, dumtaxat Monachorum, cauſas Innocentio
primo retulerunt Epiſcopi Africani.
Sine negligentiæ culpa non potuiſſe id à ſe omitti
profeſſa fuit Milevitana Synodus, repoſuit verò
Pontifex hanc eſſe antiquam traditionem, atque
Eccleſiaſticam diſciplinam, & in Reſcripto ad Ep. 91.
Carthaginenſem Synodum adjunxit: *Quòd Inſtituta
Patrum Sacerdotali cuſtodientes officio non cenſetis
eſſe calcanda, quòd illi non humana, ſed Divina
decrevere ſententia, ut quidquid de disjunctis remotiſque
Provinciis ageretur, non priùs ducerent finiendum,
niſi ad hujus Sedis notitiam perveniret, ubi
tota hujus auctoritate, juſta quæ fuerit pronunciatio,
firmaretur*. Cujuſcumque Synodi de quavis hæreſi
aut Hæretico judicium adfirmat non dumtaxat referendum
Pontifici, ſed & ab ipſo confirmandum:
Et hanc non humanam eſſe legem, ſed
Divinam. Et pluribus confirmat. Omnino omnem
de fide novitatem ex antiqua Eccleſiarum
conſuetudine eſſe referendam ſcripſit ad Cæleſtinum
Pontificem etiam Sanctus Cyrillus Patriarcha
Alexandrinus. Quòd & Atticus Conſtantinopolitanus
Epiſcopus ſuam de Cæleſtii dogmate
& tentata ad generalem Synodum appellatione
ſententiam retuliſſet, in litteris ad ejus Succeſſorem
Neſtorium teſtatur & laudat laudatus Pontifex
Cæleſtinus. Exſtant Epiſtolæ in Actis Epheſini L. 1. Ep. 1420.
Concilii. Et hinc inter cætera vitia, ob quæ
Dioſpolitanam Synodum Innocentius primus
dixit aut ſuppoſititiam aut caducam, fuit
omi-

Digitized by Google

omiſſio relationis. Vide ejus litteras ad Aurelium & alios quatuor Epiſcopos Africanos. Et Sanctum Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quòd ſuum de Eutychetis Presbyteri lapſu ac damnatione Synodale judicium non ſtatim retuliſſet, meritò Sanctus Leo Magnus increpavit, indignatus iſtud ſibi ex damnati appellatione priùs innotuiſſe. Ejus item Succeſſorem Anatolium, quòd Atticum Presbyterum ſuum, de Ep. 8. Eutychiana lepra ſuſpectum, tempeſtivè non Ep. 77. retuliſſet, idem Pontifex increpavit. Ex quibus vides non ſolùm Hæreſiarchas, & novos ac nondum damnatos Errones, ſed etiam jam damnatorum ſequaces Clericos fuiſſe Romam referendos. Et hinc adversùs Petrum Abaelardum, à Senonenſi Synodo appellantem ad Romanum Pontificem, non rectè ſcripſit Sanctus Ep. 189. Bernardus: *Appellavit ab Electis Judicibus, quod putamus non licere*. Ab Electorum enim Judicum inappellabili auctoritate eximuntur fidei quæſtiones, quæ non ſolùm per appellationem, ſed & per relationem ad Sedem Apoſtolicam debent ſemper devolvi ac ſuſpendi. Et hinc lau- Ep. 190. data Synodus dictam appellationem *reverentiæ cauſa* tandem admiſit. Attamen cauſa hæc, dum quidem liquida eſt, non niſi poſt Epiſcopale judicium debet referri. Ita enim de cunctis majoribus ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum Innocentius primus ex Nicæno Canone & beata Eccleſiarum conſuetudine reſcripſit. Quod intelligo de damnationis, non de abſolutionis judicio. Cujuſcumque enim Hæretici abſolutio ſemper fuit Apoſtolicæ Sedi reſervata. Nec tantùm in Occidentali Eccleſia, ſed etiam in Orientali. Hinc enim ex Aſiatica Praxeam, & ex Pontica Diœceſi Marcionem fuiſſe pro abſolutionis gratia Romam profectos teſtantur Tertullianus & Sanctus Epiphanius. Eam nulla Synodus ſine prævia relatione attentare poterat. Quod eſt alibi elucidandum.

Secunda gravior cauſa ſunt negotia ſpectantia ad generalem Eccleſiæ diſciplinam, ſtatum, aut Ep. 193. pacem. Hinc enim quoſdam Ægypti apud Palæſtinæ Diocæſaream exulantes Confeſſores Epiſcopos, quòd ſermones ſuos in judicio non diſpoſuiſſent, ſuprà arguit Magnus Baſilius. Nempè de Marcelli Ancyrani Epiſcopi, quæ omnem tunc movebat Eccleſiam, cauſa neſcio quid ſtatuerant, nec retulerant ad Romanam Sedem. Et Nectarii Conſtantinopolitani Epiſcopi factam à prima ibidem Synodo ordinationem ex Romanæ relationis defectu fuiſſe caducam atque infirmam, ſtatim audiemus à Sancto Bonifacio primo Pontifice, & Magno Imperatore Theodoſio. Nempè & ex ipſa pendebat pax Eccleſiaſticæ inter Orientem & Occidentem communionis. Et Carthaginenſem Proconſularis Provinciæ Synodum, quòd ſuum de Pelagiano errore judicium retuliſſet, laudans Innocentius primus addidit: *Per cunctas terrarum orbis Eccleſias omnibus unà quod proſit, decernendum eſſe depoſcitis*. Et ad (a) Numidiæ. Milevitanam Byzacenæ (a) Provinciæ Synodum: *Retulit Dilectio veſtra, quod per totum mundum* A. in. Noris. *poſſit omnibus Eccleſiis in commune prodeſſe*. Ad-

firmat quaſvis generale Eccleſiæ bonum tangentes cauſas eſſe ad Apoſtolicam Sedem à quavis Synodo referendas. Adjungit eſſe perpetuam Eccleſiarum conſuetudinem. Ex eodem fonte non dumtaxat fidei Decretum, ſed & diſciplinæ Canones referre ſemper debuerunt etiam Œcumenica Concilia. Hinc enim adverſus tertium, cui ſuum vigeſimum octavum ſuperædificarat Chalcedonenſis Synodus, Conſtantinopolitanæ Synodi Canonem ſcripſit ad Anatolium ejuſdem civitatis Epiſcopum Magnus Leo: *Perſuaſioni tuæ in nullo penitus ſuffragatur quorumdam Epiſcoporum ante ſexaginta annos facta ſubſcriptio, numquamque à Prædeceſſoribus tuis ad Apoſtolicæ Sedis tranſmiſſa notitia, cui ab initio ſui caducæ, dudumque collapſæ, ſera nunc & inutilia ſubjicere fomenta voluiſti*. Eum dicit etiam dudum plenè collapſum, & à ſui exordio fuiſſe caducum, quòd ſui ipſum auctores ad Apoſtolicam Sedem numquam retuliſſent. Et ad Clerum ac populum Conſtantinopolitanum ſcribit Sanctus Innocentius primus: *Canonibus obſequendum eſſe ſcribimus, qui Nicææ ſunt decreti, quos ſolos conſectari decet Eccleſiam Catholicam, & juxta eos judicare. Si alii à quopiam proferuntur, à Nicænis Canonibus diſſonantes, & hæreticos auctores referentes, ii à Catholicis Epiſcopis rejiciuntur. Hæreticorum namque Inventa Catholicis Canonibus non ſunt adnectenda*. Agit in Antiochenos Canones, quibus ſua in Sanctum Joannem Chryſoſtomum judicia firmare conabatur profana ad Quercum Synodus, & quorum caducitatem non ex auctorum hæreſi, ſed ex alio principio deſumunt Socrates & Hermias Zozomenus: *Julius* Pontifex ad Antiochenam *Synodum ſcripſit, atque increpuit, quòd contra Eccleſiæ leges ipſum ad Concilium non vocaſſent. Nam legem eſſe ſpectantem ad Sacerdotii dignitatem, quæ pronunciat Acta illa irrita eſſe, quæ præter ſententiam Romani Epiſcopi* L. 3. c. 9. *conſtituuntur*. Ipſorum Decreta Julius culpat de duplici vitio: Quòd ſine ſuo mandato prodiiſſent, & quòd ad ipſum non fuiſſent relata. Et certè in nervoſo ſuo ad dictam Synodum Reſcripto nullam facit Canonum mentionem: Quòd nempè etiam iſtius relatio nullam feciſſet. Quotquot habemus à generalibus Synodis authenticos Canones, relati fuerunt & approbati: Aut ſanè quis ſucceſſor Pontifex, aut longus Eccleſiarum conſenſus ſupplevit vitia, & ex caducis fecit firmos. Cuncta iſtarum etiam Synodorum, licèt ad Apoſtolicæ Sedis mandatum ac ſuffragium facta, Decreta ſemper habuerunt onus & relationis faciendæ & accipiendæ confirmationis.

Tertia major cauſa eſt degradatio cujuſcumque Epiſcopi. At quæſtio eſt, An ita ſit ex jure antiquo? Rationem dubitandi faciunt Gallicani Epiſcopi, qui Rothaldum Sueſſionenſem Epiſcopum degradarant in Sylvanectenſi Synodo, atque adversùs Romanam ejus appellationem ſcripſerunt ad Nicolaum primum Pontificem: *Judicia Epiſcoporum non ſunt majora negotia*, Ep. 47. *nec difficiles quæſtionum exitus*. Quod ipſum in ſuis ad eumdem Pontificem litteris variè confirmavit iſtius Synodi Præſes Hincmarus Remenſis.

ſis. Reſpondeo dictam Synodum longè aliter cenſuiſſe & egiſſe. *De Rothaldi damnatione*, inquit in ſuo ad ipſam Reſcripto laudatus Pontifex, Ep. 21. *Apoſtolicæ Sedi jure referre ſtudentes, petiſtis ut noſtra etiam auctoritate rata eſſe probarentur, quæ de eo apud vos in Concilio acta eſſe perhibuiſtis*. Rothaldi damnationem non ab illo appellante, ſed ab ipſa ſtatim Synodo laudat fuiſſe relatam. De majoribus cauſis referendis notanda ſunt verba Innocentii primi: *Poſt Epiſcopale judicium referantur*. Talem Epiſcopalium degradationum relationem ſemper admiſit Gallicana Eccleſia, neque de ipſa adversùs Apoſtolicam Sedem umquam diſceptavit. Diſceptavit de ſola facienda ante Epiſcopale judicium. A ſuppoſititiis, per Iſidorum Mercatorem deportatis in Galliam, antiquorum Pontificum Decretalibus Epiſtolis perſuaſus Nicolaus primus nullum ſine prævia ad ſe relatione & prævia ſua venia voluit degradari poſſe Epiſcopum, ideoque Rothaldi, licèt non appellaſſet, damnationem eſſe irritam & nullam. Conſtantet id cum dicta Synodo negavit Hincmarus, aſſeverans tanta paratura ad ſolos Metropolitas, nequaquam ad Provinciales Epiſcopos, ſuis Synodis permiſſos à quinto Nicæno Canone, damnandos eſſe opus. Firmo fundamento nitebatur, cauſam tamen obtinuit Romana Eccleſia, atque ita ex illo tempore nullus etiam Provincialis Epiſcopus ſine prævia relatione poteſt degradari. Quòd autem Provincialium Epiſcoporum damnatio poſt Epiſcopale judicium fuerit ſemper relata, lucet ex Vigilii Pontificis ad Eutherium Epiſcopum Reſcripto; *Ad Romanam Eccleſiam ſumma Epiſcoporum negotia, & judicia, atque querelæ, quaſi ad caput, ſemper referenda ſunt*. Ipſorum degradatione nullum eſt majus negotium aut judicium. Hic enim *non tam de humanis Conſtitutis, quàm de Divinæ quodammodo Benedictionis refragatione tractari*, ad Natalem Salonitanum Epiſcopum, Dalmatiæ Metropolitam, rectè ſcripſit Magnus Gregorius. Et Contumelioſi Rejenſis Epiſcopi degradatio- L. 2. Ind. 11. Ep. 8. nem Joanni ſecundo retulit Sanctus Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus, Apoſtolicæ Sedis in Gallia Vicarius. Omnes item à ſe degradatos Epiſcopos Julio primo retulit Synodus Sardicenſis. Et de quarumdam cauſarum omiſſa relatione redargutus Sanctus Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus, Africanæ Diœceſeos Primas, reſpondit Sancto Cornelio: *De hoc tibi non ſcripſeram, quando hæc omnia contemnantur à nobis, & miſerim tibi proximè nomina Epiſcoporum iſtic conſtitutorum, qui integri & ſani in Eccleſia Catholica fratribus præſunt. Quod utique ideò de omnium noſtrorum conſilio placuit ſcribere, ut erroris diluendi ac percipiendæ veritatis compendium fieret, & ſcires tu & Collegæ noſtri, quibus ſcribere, & litteras mutuò à quibus vos accipere oporteret. Si quis autem præter* Epiſt. 55 *hos, quos Epiſtola noſtra complexi ſumus, ſcribere vobis auderet, ſciretis eum vel ſacrificio, vel libello maculatum, vel unum de Hæreticis perverſum & profanum*. Quocirca cujuſcumque Epiſcopi de iſto catalogo per degradationem raſio erat Pontifici omnimodo referenda. Hinc Privatum Lambeſitanum Exepiſcopum addit & Donati Anteceſſoris ſui & Fabiani Pontificis litteris fuiſſe ſeveriſſimè notatum: Quòd nempè ejus degradationem Donatus Fabiano retuliſſet. Eundem Africanæ Eccleſiæ morem laudat Sanctus Auguſtinus, de Secundi Tigiſitani Epiſcopi, tunc per Numidiam Primatis, Carthaginenſi Cæciliani & ejus Ordinatorum Epiſcoporum Damnatrice Synodo ſcribens ad Donatiſtas: *Quia non erant quæ in Cæcilianum & Ordinatores ejus tranſmarino judicio probarentur, proptereà nec priuſquam in eum ſententias dicerent, differre voluerunt, nec poſteaquam dixerunt, perſeverantes id agere, ut Eccleſiæ Tranſmarinæ in notitiam perferretur, quorum* Ep. 162. *Traditorum in Africa damnatorum communionem vitare deberet*. In dicta Synodo culpat duo. Primo, quòd à Cæciliano ob legitimas rationes recuſatus Secundus cauſam non remiſerit ad Sedem Apoſtolicam, à qua ille, utpotè totius Africæ Primas, erat etiam in prima inſtantia judicandus. Secundò, quòd damnatorum Epiſcoporum nomina etiam poſt ſuum Epiſcopale judicium non retulerit Romam, utpotè ſciens ipſum fuiſſe temerarium ac perverſum. Referendum fuiſſe dicit, ut Roma ſciret, quorum Traditorum in Africa damnatorum communionem vitare deberet. Ob ejus relationis & confirmationis defectum addit judicium iſtud à Cæciliano & ejus Collegis non fuiſſe curatum, quòd nempè ambæ illæ eſſent de hujus ſubſtantia, ideoque ipſarum omiſſio hoc redderet nullum penitus & vanum.

Quarta cauſa major ſunt conjugalia Regum divortia. Etenim Lotharii Francorum Regis à Theutberga Regina divortium Nicolao primo Pontifici retulit, & ſe ad referendum obligari profeſſa olim fuit Synodus Aquiſgranenſis. Et quòd cauſa iſta non ſolum major, ſed inſuper dubia eſſet atque difficilis, non dumtaxat poſt, ſed omninò ante judicium debuiſſe referri laudatus Pontifex aſſeveravit. Etiam apud Radulphum de Diceto exſtat Cæleſtini tertii ad Michaelem Senonenſem Metropolitam Epiſtola, & ipſum & alios Galliæ Epiſcopos graviter arguens, quòd Philippi Auguſti Regis cum Regis Daniæ ſorore matrimonium ſine prævia ad Apoſtolicam Sedem relatione diſſolviſſent. Egiſſe adfirmat contra avitum Gallicanæ Eccleſiæ, immò & totius Chriſtianitatis morem, caſſatque omnia. Unde ad ejus Succeſſorem Innocentium tertium eadem cauſa fuit rurſum devoluta. Hodie omnes ferè Reges ſunt ab Epiſcoporum poteſtate exempti, & ab ipſis nec excommunicari, nec interdici, nec puniri poſſunt: Hinc in illos ſine prævia relatione nihil poſſit ab Epiſcopis attentari. Omnes majores cauſas compendio edicit Baſilenſis Synodus; *Romanus Pontifex Conſiſtoria publica teneat, in quibus negotia Eccleſiarum Cathedralium, Monaſteriorum, Principum, ac Univerſitatum, aliaque magni ponderis audiat*. Eadem omnia, dum ab Epiſcopis aut Synodis tractantur, Pontifici eſſe referenda noſter Gregorius dictavit.

Nec ſolum majores, ſed etiam quaſvis dubias

Digitized by Google

bias aut difficiles cauſas omnis ſemper Metropolita, Patriarcha, atque Synodus debuerunt referre. Etenim ad Milevitanam Byzacenæ Provinciæ Synodum ſcripſit primus Innocentius: *Diligenter & congruè Apoſtolico conſulitis honori, ſuper rebus anxiis quæ ſit tenenda ſententia. Antiquæ ſcilicet Regulæ formam ſecuti, quam toto ſemper ab orbe* Epiſt. 36. *mecum noſtis eſſe ſervatam*. Et dubiam cauſam quærenti viro illuſtri Senario reſpondit Sanctus Avitus Viennenſis Archiepiſcopus: *Dum à Provincialibus meis conſulor, reſpondere etiam ego, ut Priorem*, utique Apoſtolicam Sedem, *conſultam, non præſumo*. Apoſtolicus Canon omnes, non ſolum Metropolitanos, ſed etiam Provinciales Epiſcopos accipiendæ conſecrationis gratia mandat accedere ad Patriarchæ manus, aut certè non niſi ad prævium ejus examen & litteras conſecrari. Euſtatiani ſchiſmatis diuturnitas hocce Antiocheni Patriarchæ jus graviter læſerat per omnem Orientalem Diœceſim. Metropolitæ ſuos Suffraganeos ſuo paſſim nutu conſecrabant. Poſt exſtinctum ſchiſma Alexander Patriarcha laudatum Apoſtolicum Canonem reparare conatus eſt, verùm Metropolitis favebat vetuſta conſuetudo. Hinc anxium & difficilem caſum ille Ep. 18. retulit Innocentio primo, & exſtat hujus Reſcriptum. Quævis olim Baſilica habere non poterat niſi unicum Altare: Et antiqua Græcorum conſuetudo in eodem iterari eodem die ſacrificium non permiſit. Plures & vaſtas Baſilicas habebat Alexandrina civitas, nihilominùs numeroſiſſimo populo quandoque non ſufficiebant. Magnis in feſtis aut iterari in eodem Altari ſacrificium, aut magnam populi partem oportebat illo Ep. 81. privari. Hunc etiam arduum caſum Magno Leoni retulit Patriarcha Dioſcorus, & exſtat illius Reſcriptum. Arianum Valentis Imperium, ac ejus in Nicænam fidem violentia Catholicam Orientalis Eccleſiæ communionem multis nævis ac perplexitatibus intricaverat, ideoque ad Damaſum Pontificem ſcripſit Magnus Baſilius: Ep. 220. *Horum certè malorum remedium eſſe unicum arbitramur miſerationis tuæ viſitationem, & ſollicitudinem*. Non Reſcripta, ſed Legatos adfirmat neceſſarios, atque concludit: *Prorſus nihil intempeſtivum cupimus, ſed quod beatis olim viris & Deo cariſſimis in more poſitum fuit, & omnium imprimis familiare vobis ipſis. Novimus enim partim beneficio memoriæ per ſucceſſionem rerum à Patribus ad nos deductarum, partim per litteras edocti intelligimus, quæ ſunt etiamnum apud nos cuſtoditæ, Dionyſium illum beatiſſimum Epiſcopum, qui olim apud vos celeberrimus erat, per litteras ſuas Eccleſiam noſtram Cæſarienſem curaſſe, & miſiſſe huc de ſuis qui fratres liberaret à captivitate. At verò præſens noſtrarum rerum ſtatus multò eſt, quàm ille fuit, difficilior, multo depreſſior & calamitoſior, & multò majorem flagitat ſollicitudinem*. Ex quibus lucet non ſolum à ſpectantibus ad Romanum Patriarchatum Metropolitis, ſed etiam ab autocephalis per Orientem Primatibus, ac ipſis Patriarchis dubias & difficiles cauſas fuiſſe ſemper relatas ad Apoſtolicam Sedem, & hanc eſſe perpetuam conſuetudinem. Et hinc ad Ruſum Theſſalonicenſem Epiſcopum rectè ſcripſit Bonifacius primus: *Quia res poſtulat, approbandum eſt documentis, maximas Orientalium Eccleſias in magnis negotiis, in quibus opus eſſet diſceptatione majori, ſedem ſemper conſuluiſſe Ro-* Ep. 10. *manam, & quoties uſus exegit, ejus auxilium poſtulaſſe*. Probat exemplis variis, quorum adduco unicum: *Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Nectarii* Conſtantinopolitani Epiſcopi à Conſtantinopolitana Synodo factam *ordinationem propterea quia in noſtra notitia non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis, Formatam huic à Sede Romana dirigi regulariter depopoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret*. Nectarii igitur Epiſcopatum, quouſque & relatus ad Apoſtolicam Sedem, & ejus Reſcripto firmatus eſſet, Theodoſius noverat eſſe infirmum atque caducum. Erat enim cauſa difficilis, & ad univerſalis Eccleſiæ pacem ſpectabat.

Quidam Romanum Primatum truncare aut contrahere ſtudentes, Romanas ex alienis præſertim Patriarchatibus appellationes affirmant introductas à Sardicenſi primum Synodo, & anteà viguiſſe ſolas graviorum & dubiarum cauſarum relationes. Graviter labuntur. Attamen laudatum Primatum, licèt decurtent, non evertunt. Etenim relatio habet omnes appellationis effectus, devolvit atque etiam ſuſpendit omnia, & ita referentium Synodorum & Patriarcharum judicia Romano Epiſcopo plenè ſubjicit, atque ad ejus uſque confirmationem profitetur nutare, & non eſſe rata. Quare Sanctus Pontifex Nicolaus primus, dum Epiſcoporum degradationes non amplius poſt, ſed deinceps ante datam ſententiam voluit referri ad ſuam ſedem à Provinciarum Synodis, fecit aliquam Antiqui moris & Canonis mutationem, ſed valde modicam: Nam etiam poſterior relatio ſuſpendebat ſententiam, & non niſi per Papalem confirmationem permittebat tranſire in rem judicatam. Et hinc eruditus, & aſtutus Remenſium Metropolita Hincmarus dixit Provincialium Epiſcoporum degradationes non eſſe cauſas majores, ideoque nec referendas. Evincere ſic ſperavit Nicolai Decretum eſſe penitùs novum, ac Provinciarum Synodis nimis injurioſum, ideoque circumducendum. Verùm ædificabat in arena: Provincialium enim Epiſcoporum degradatio ſemper fuit inter majores Eccleſiæ cauſas.

Exponitur quoddam Corollarium.

EX hiſce ſubvertuntur, ac ſurſum deorſum cadunt omnia, quæ ad Joannem Mulendinum ſcripſit Joannes Launujus. Exhibeamus illi charitatem ac reverentiam, quam humanum ſuum errorem zelanti Sanctu Cyprianu exhibuit in libris de Baptiſmo adversùm Donatiſtas Sanctus Anguſtinus. Dicteria, quibus Sanctum Stephanum Pontificem irata pacifici Epiſcopi lingua percuſſerat, nec memoranda ille duxit nec refutanda, ſed ſepelienda ſempiternu ſilentio. Etiam à dicto Doctore præcipitata in Eminentiſſimus Sancti Officii Præfectos Dominus Cardinales verba conemur nos circumducere, & radere de omnium Lectorum memuria. Errorem breviter revincamus. Hæc laudati Sancti Officii verba, *Ad Sedem Apoſtolicam dumtaxat pertinet controverſias fidei, & morum univerſalis Eccleſiæ definire*, durè inſectatur memoratus Launujus: Ab illis ſubverti exiſtimat omnem & Provincialium & generalium Synodurum utilitatem atque auctoritatem, immò omnem Eccleſiæ Hierarchiam. Verùm ſine fundamentu.

Etenim ad Eutychetem Archimaudritam & & Hæreſiarcham, de Sancti Flaviani Conſtantinopolitani Epiſcopi Synodico in ſe judicio conquerentem, reſcripſit Sanctus Petrus Chryſologus Ravennæ Archiepiſcopus: *In omnibus hortamur te frater honorabilis, ut his quæ à beatiſſimo Papa Romanæ civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam Beatus Petrus, qui in propria ſede vivit & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis & fidei, extra conſenſum Romanæ civitatis Epiſcopi, cauſas fidei audire non poſſumus.* Petrus Chryſologus nequaquam erat Curialis Theologus, ſed Metropulitanus numeruſæ Synodi Epiſcopus, & tamen profitetur fidei cauſas à ſe nec audiri poſſe, ſed privativè id ad Romanum Epiſcupum pertinere. Eademque videtur fuiſſe ratio umnium ad Romanum Patriarchatum ſpectantium Metropulitarum.

Quæ diſciplinæ forma viguit etiam in Alexandrino Patriarchatu. Etenim poſt damnatum ejus à Chalcedonenſi Synodu Patriarcham Dioſcorum, & pronunciatum atque à cunctis Epiſcopis ſubſcriptum fidei contra Eutychianam perfidiam Decretum, ad ſubſcriptionem poſtulati & Ægyptii Epiſcopi interceſſerunt per libellum, quo in Sancti Marci & Succeſſorum Epiſcoporum fide ſe firmos perſiſtere ſunt proteſtati, atque omnes uſque ad Neſtorium priores hæreſes anathematizarunt, verùm de Eutychiana penitùs tacuerunt. Libellus Synodo diſplicuit, & in ipſum omnes Epiſcopi exclamarunt: *Dogma Eutychis quare non anathematizarunt? Cum impoſtura petitiones porrexerunt. Epiſtolæ Leonis ſubſcribant, anathematizantes Eutychem & dogmata ejus. Conſentiant Epiſtolæ Leonis. Illudere nos volunt, & decipere.* Et Diogenes Cyzici Epiſcopus ac Helleſponti Metrupolita adjunxit: *Synodus propter Eutychen facta eſt, & non propter aliquid aliud.* Quales interlocutiones fecerunt & alii plures Epiſcopi. Et Ægyptii per Hierachum Aphnaitarum Epiſcopum repoſuerunt: *Si quis præter iſta, quæ à nobis in petitionibus porrecta ſunt, ſapit, ſive Eutyches, ſive alter aliquis, anathema ſit. De Epiſtola autem Sanctiſſimi Archiepiſcopi Romani Leonis ſciant omnes ſanctiſſimi Patres noſtri, quia in omnibus exſpectamus ſententiam Beatiſſimi noſtri Archiepiſcopi, & petimus veſtram Clementiam exſpectare Præſidis noſtri ſententiam, quia eum in omnibus ſequemur. Quia & ſanctiſſimi Patres, qui in Nicæa congregati ſunt trecenti decem & octo, hanc Regulam dederunt, ut ſequatur omnis Ægyptiaca Regio Archiepiſcopum magni nominis civitatis Alexandrinæ, & nihil abſque ipſo agatur ab aliquo ei ſubjacente Epiſcopo.* Erat peremptoria exceptio. Et hinc Euſebius Dorylæi in Phrygia Epiſcopus, ac primus Eutychetis accuſator reddidit cum impetu: *Mentiuntur.* Moderatiùs reſpondit Florentius Sardenſis Epiſcopus ac Metropolita Lydiæ: *Oſtendant quod dicunt.* Poſt multos etiam Apoſtolici Legati per ſuum Principem Sanctum Paſchaſinum ſunt interlocuti: *Tot annorum Epiſcopi in Eccleſia ſeneſcentes, uſque ad hoc tempus fidem rectam & Catholicam ignorant, & exſpectant alienam ſententiam?* Ad quod Oraculum omnes Epiſcopi exclamarunt: *Qui non ſubſcribit Epiſtolæ Sanctiſſimi Archiepiſcopi Leonis, hæreticus eſt.* Et Acacius Ariarathiæ in Armenia Epiſcopus: *Incongruum eſt univerſalem Synodum prætermittere, & in unam perſonam attendere, quæ ſuſceptura eſt Epiſcopatum Alexandriæ magnæ civitatis. Intentio enim his eſt, ſicut in Epheſo perturbaverant omnia, & ſcandalis compleverunt univerſum mundum, & nunc iſtam ſanctam & magnam Synodum perturbare. Petimus ut eis non concedatur, ſed aut conſentiant epiſtolæ, aut Regularem damnationem ſuſcipiant, & cognoſcant quia excommunicati ſunt.* Et Photius Tyri Epiſcopus ac maritimæ Phœniciæ Metropolita: *Quomodo conantur ordinationem facere non eadem ſapientes huic ſanctæ & univerſali Synodo? Si enim recta ſapiunt, oſtendant propriam intentionem, qualis eſt circa fidem, & ſuſcipiant epiſtolam Sanctiſſimi Archiepiſcopi Leonis. Si autem nolunt, excommunicati ſunt.* Et omnes Epiſcopi acclamarunt: *Omnes hæc dicimus, omnes ſic ſapimus.* Per plures iſtiuſmodi interlocutiones facta eſt dura concertatio. Quòd ſine ſui Patriarchæ auctoritate & conſenſu aliquid de fide ſynodaliter judicare non poſſent Ægyptii Epiſcopi, viſum

ſum

ſum eſt rationabile, verùm quòd defioiiivo generalis Synodi judicio non poſſent aſſentire & ſubſcribere, multi Epiſcopi non comprehenderunt: judicarunt eſſe dolum, quo hanc venerabilem & pacificam Synodum vellent denuò demutare in Epheſinum Latrocinium, & novis turbis totum Romanum Imperium arietare. Hinc illos oixerunt Hæreticos, & indignos qui ad novi Patriarchæ electionem redire in Ægyptum permitterentur. Voluerunt degradatos, & juxta Gratiani Imperatoris legem deportatos. Et Cecropius Sebaſtopolitanus in Armenia Epiſcopus addidit: *Univerſalis hæc Synodus Ægyptiaca Regione major eſt, & fide dignior. Et non eſt juſtum decem hæreticos audiri, & prætermitti mille ducentos Epiſcopos. Non enim nos nunc exigimus, ut pro aliis fidem ſuam oſtendant, ſed dicimus ut ipſi pro ſua perſona rectæ fidei conſentiant.* Et Euſebius Dorylæi Epiſcopus: *Procuratores ſunt iſti omnium Ægyptiorum, & debent univerſalem Synodum ſequi.* Et ad Magnificentiſſimos Judices Lucentius Eſculanus Epiſcopus ac Sedis Apoſtolicæ Legatus: *Hi errant. Doceantur per veſtram Magnificentiam. Quia non poſſunt decem homines præjudicium facere Synodo ſexcentorum Epiſcoporum, nec Catholicæ fidei.* Nihilominus poſt ejuſmodi plura iſti decem Epiſcopi perſtiterunt: *Extra voluntatem Archiepiſcopi noſtri non poſſumus ſcribere. Occidimur: Miſeremini noſtri. Morimur: Per veſtigia veſtra miſeremini noſtri. Moriamur à vobis, & non illic. Fiat hic Archiepiſcopus, & ſubſcribimus, & conſentimus. Miſeremini Canonum noſtrorum. Detur hic Archiepiſcopus. Novit Dei amantiſſimus Archiepiſcopus Anatolius, quia talis conſuetudo in Ægyptiaca Regione obtinuit, ut omnes Epiſcopi obediant Archiepiſcopo Alexandriæ. Non quia non obtemperamus Synodo, ſed occidemur in patria. Miſeremini noſtri, poteſtatem habetis, ſubditi ſumus, non recuſamus. Meliùs eſt nos mori à Domino mundi, & à veſtra Magnificentia, & ab hac Sancta Synodo, quàm illic. Propter Deum miſeremini iſtorum Canonum: Parcite decem hominibus, parcite. Meliùs eſt hic mori. Miſericordes ſunt Domini. Novit conſuetudinem Anatolius Archiepiſcopus. Hic ſumus uſque dum fiat Archiepiſcopus. Sedes noſtras volunt, tollant: Nolumus eſſe Epiſcopi. Solummodò non moriamur. Date Archiepiſcopum, & ſi contradixerimus, punite nos. Conſentimus his quæ decretat veſtra Poteſtas. Non contradicimus, ſed eligite Archiepiſcopum. Hic exſpectamus uſque dum ordinetur.* Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus anteà fuerat Alexandrinæ Eccleſiæ Archidiaconus: Hinc ad ejus conſcientiam conſtanter appellaverunt. Et ad hæc omnia audita atque conſiderata Glorioſiſſimi Judices, licet multis Epiſcopis reclamantibus, mutarunt mentem, atque edixerunt: *Quoniam Reverendiſſimi Epiſcopi Ægyptiorum, non ut repugnantes Catholicæ fidei, ſubſcribere in præſenti diſtulerunt Epiſtolæ Sancti Archiepiſcopi Leonis, ſed dicentes conſuetudinem eſſe in Ægyptiaca Regione extra ſententiam & juſſionem Archiepiſcopi nihil tale ſe poſſe, poſſunt autem ſuſtinere, donec conſecretur Epiſcopus qui ordinandus eſt magnæ civitatis Alexandriæ, rationabile nobis & clemens eſſe apparuit, ut in eodem habitu exſpectent in Regia civitate, & dilationem habeant uſque ad ordinationem Archiepiſcopi magnæ civitatis Alexandriæ.* Quæ ſententia Sancto Paſchaſino perplacuit, ideoque Glorioſiſſimi Judices perrexerunt: *Sanctiſſimi Paſchaſini ſit firmum judicium. Undè permanentes in proprio habitu Reverendiſſimi Epiſcopi Ægyptiorum aut dent fidejuſſores, ſi hoc illis eſt poſſibile, aut per Sacramentum eis credatur, quia exſpectant ordinationem futuri Epiſcopi magnæ civitatis Alexandriæ.* Quod Edictum eſt tantæ auctoritatis, ut plures antiqui Codices ipſum referant inter hujus Synodi Canones.

Ægyptiaca Diœceſis fuit vaſtiſſima. Etenim in Tractoriis ad ſecundam Epheſinam Synodum litteris Patriarchæ Dioſcoro ſcripſit Imperator Theodoſius: *Sanctitas tua, ſumptis ſecum decem Reverendiſſimis Metropolitis Epiſcopis, qui ſub tua degunt Diœceſi, Epheſum convenire feſtinet.* Totidem Provincias iſti Diœceſi adſcribit Epiſcopalium Sedium notitis, edita per Leonem Sapientem. Et quin quævis Provincia habuerit ſuam Synodum, non eſt quod dubitemus. Et ipſarum quævis fidei controverſias ad:o definirn non potuit ſine auctoritate Patriarchæ, ut nec generalis Synodi de fide Decretum potuerit habere ratum, aut ſubſcribere. Omnes iſtic Metropolitas atque ipſorum Synodos conſtrinxit laudata per Sanctum Petrum Chryſologum regula: *Nos extra conſenſum Alexandrini Epiſcopi cauſas fidei audire non poſſumus.* Et ad Patriarchalem Sancti Athanaſii obedientiam è Meletiano ſchiſmate rediens cum ſuo Clero Arſenius Hypſelitarum Epiſcopus fecit hanc profeſſionem. *Nos diligentes pacem & unanimitatem cum Eccleſia Catholica, cui tu per Dei gratiam præfectus es, volenteſque Eccleſiaſtico Canoni pro veteri inſtituto ſubjici, ſcribimus tibi Pontifex Dilecte, promittimuſque in nomine Domini, nos deinceps citra tuam Metropolitani Epiſcopi ſententiam nullum de Epiſcopis aut alio dogmate communi & Eccleſiaſtico Decretum edituros, ſed ceſſuros Canonibus antea ſuſceptis.* Exſtat profeſſio in ſecunda Apologia laudati Athanaſii. Et in Meletiano ſchiſmate ſcribit Sanctus Epiphanius (Lib. 68. c. 1.): *Mos eſt Alexandrinorum Archiepiſcoporum, ut per totam Ægyptum, Thebaidem, Mareotidem, Lybiam, Ammoniacam, & Pentapolim, Eccleſiaſtica negotia adminiſtrent.* Et de primo poſt ipſos Metropolita Meletio ſubjungit: *Cæteris quidem Ægypti Epiſcopis antecellit,* Patriarchæ *tamen ſubjectus, & ad ipſum de cauſis Eccleſiaſticis referens.* Quòd nempè ſine prævia ad Patriarcham relatione, & ante acceptum ejus oraculum nihil definire poſſet aut judicare. Et ad Auguſtalem Ægypti Præfectum Optatum reſcripſit Magnus Imperator Theodoſius: *Quibuſcumque mota fuerit quæſtio, quæ ad Chriſtianam pertineat ſanctitatem, eos decebit ſub eo Judice litigare, qui Præſul eſt in ſuis partibus omnium Sacerdotum, id eſt, per Ægypti Diœceſim.* Non coram Metropolita, ſed coram Patriarcha. Eſt in Theodoſiano Codice tertia Extravagans de judicio Epiſcopali. Et Ægyptii Epiſcopi in

in Chalcedonenſi Synodo rectè provocarunt ad Nicænos Canones. Hoece enim Patriarchæ jus eſt vetus illud, in laudata Arſenii Epiſcopi profeſſione laudatum, Alexandrinæ Eccleſiæ Inſtitutum, de quo adversùs laceratorem ejus Meletium edixit ſextus Nicææ Canon: *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim, ita ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem*.

Et adjungit: *Quia & urbis Romæ parilis mos eſt*. Et certè Alexandrinam Eccleſiam ac Patriarchatum Sancti Petri Apoſtoli Diſcipulus Evangeliſta Marcus fundavit. Quin Romanam Hierarchiæ formam illic plantarit, non eſt dubitandum. Et quòd parilis iſte mos plenè viguerit in omnibus ſuburbicariis, id eſt, ad Almæ urbis Metropoliticam poteſtatem ſpectantibus Eccleſiis, audivimus ſuprà à Sancto Petro Chryſologo, firmatque Presbyter Ruffinus. Etenim laudatus Petrus tunc adhuc erat ſuburbicarius Epiſcopus, aut certè retinuerat talis Epiſcopi naturam. Nempè ad Valentiniani tertii preces Sanctus Leo Ravennatem Eccleſiam erigi in Metropoliticam permiſerat ſalvis Romanæ Cathedræ juribus: Undè & Ravennas etiam Archiepiſcopus fuit, ſuburbicario more, ſemper Romæ conſecratus. Quin & in cunctis ad Romanum Patriarchatum ſpectantibus Metropolitis ac Provincialibus Synodis viguiſſe iſtum parilem morem, docet Romana Melchiadis, non ex ſolis Italis, ſed etiam ex Gallis Epiſcopis adversùm Donatiſtas collecta, & in ſolum Papale nomen concepta Synodus, in qua ſolus Pontifex dicit: *Cenſeo*. Ita teſtatur Sanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus. Quòd nempè in omnem ſuam Patriarchalem Synodum, & cunctos ad ipſam ſpectantes Epiſcopos Papa haberet pleniſſimam poteſtatem, ideoque nullus vel intra vel extra ipſam haberet ſuffragium niſi conſultativum. Et hinc Joannes Launojus in Epiſtola ad Ludovicum Mareſium affirmans Capuanam Synodum non fuiſſe generalem, & ipſi tamen ſubfuiſſe Siricium Pontificem, errat toto cœlo. Eandem ſupremam Romani Patriarchæ in ſuos ubique Epiſcopos poteſtatem agnoverunt plures olim Gallicani Epiſcopi, de quibus in libro de Eccleſiaſticarum rerum diſpenſatione Sanctus Agobardus Lugdunenſis Archiepiſcopus: *Sunt qui Gallicanos Canones aut alteram Regionum putent non recipiendos, eò quòd Legati Romani in eorum conſtitutione non interfuerint*. Et in libro contra barbaras Burgundionum leges: [C. 10.] *Canones Gallicani quaſi ſuperflui aut inutiles à quibuſdam reſpuuntur, eò quòd Neoterici Romani eos non commendaverint, cùm antiqui religiosè eos venerati ſint, quoniam venerandi & ſancti viri eos ediderunt*. [C. 12.] Per Neotericos Romanos intelligit ſui ſæculi Pontifices, qui lapſam in Gallia Chriſtianitatem per Sanctum Bonifacium repararant. Et hi & ipſis conſentientes Epiſcopi non juxta Gallicanos, ſed juxta ſolos univerſales Eccleſiæ Canones volebant progredi & perfici reparationem, aſſerentes iſtos eſſe nullius ponderis, quòd ipſorum auctricibus Provincialibus Syoodis oon præſediſſet Apoſtolica legatio: Hoc eſt, quòd nulla Provincialis Synodus, juxta Sancti Petri Chryſologi profeſſionem, ſine Romani Epiſcopi conſenſu poſſit Catholicæ fidei aut generalis diſciplinæ cauſis ſe miſcere. Quòd Francorum & Burgundionum in Gallia regnantium adversùs Romanum Imperium æmulatio nec referri permitteret ad Apoſtolicam Sedem, queritur in litteris ad Fauſtum ac Symmachum Romanos Senatores Sanctus Avitus Viennenſis Epiſcopus: Hinc ſervandæ illic Chriſtianitatis zelo majorem Provinciarum Synodis cum ſui Patriarchici juris decremento auctoritatem Apoſtolica Sedes diſſimulando indulſit. Nec enim ſingulare fuit iſtud Alexandrini jus, ſed commune omnibus Patriarchis. Hinc meliores in Gallia ex Magni Caroli ſtirpe Reges nacti Pontifices conati ſunt ipſum ſibi reparare. Quod per præſentem Canonem denuò fecit Gregorius ſeptimus. Quid ſi quis dicat Eminentiſſimos Dominos ex his principiis locutos? Certè iſta reſponſio ſubvertit omnes contumelias Joannis Launoii.

Attamen exiſtimo ipſos non de Patriarchali, ſed de Papali ac univerſalis Apoſtolicæ Sedis poteſtate locutos. Provinciales in Occidente Synodos fateor ex avito more poſſe ſtatuere etiam de fide & generali Eccleſiæ diſciplina. Verùm cum moderamine laudato per Sanctum Auguſtinum in libris de Baptiſmo adversùm Donatiſtas: *Quomodo potuit iſta* de non iterando Baptiſmo *res tantis altercationum nebulis involuta ad plenarii Concilii luculentam illuſtrationem confirmationemque perduci, niſi primò diutiùs per orbis terrarum Regiones multis hinc atque inde diſputationibus & collationibus Epiſcoporum pertractata conſtaret?* [L. 2. c. 4.] Et in alio ejuſdem operis libro ſcribit de alia circa hanc rem quæſtione: *Nobis tutum eſt in ea non progredi aliqua temeritate ſententię, quę nullo in Catholico Regionali Concilio cœpta, nullo plenario Concilio terminata ſunt*. Non tantùm à Provinciarum, ſed etiam à [L. 7. c. 53.] Regionum ſeu Diœceſium Synodis adfirmat dogmaticas quæſtiones incipi, diſputari, conferri, tractari, præparari, verùm à ſolis generalibus plenè illuſtrari, confirmari, ac terminari. Nempè & Provinciales & Diœceſanæ Synodi poterant de iſtis quæſtionibus conferre, diſputare, interloqui, verùm non definire. Judicabant enim cum onere faciendæ, quæ devolvebat ac ſuſpendebat omnia, ad Romanum Epiſcopum relationis, ideoque duntaxat interlocutorium erat ipſarum judicium, non definitivum. Quod ipſum valuiſſe in univerſalem Eccleſiæ diſciplinam aut etiam pacem concernentibus quæſtionibus, oſtendi poſſit lucidis documentis, atque abundè patet ex ſuperiùs laudata Magni Baſilii Epiſtola ad Ægypti Confeſſores Epiſcopos, exulantes apud Palęſtinæ Diœcęſaream. Duæ tunc graviſſimæ quæſtiones vexabant Eccleſiam. Prima erant nova Apollinarii Laodicenſis in prima Syria Epiſcopi dogmata, altera erat inter Occidentalem & Orientalem Eccleſiam de Marcelli Ancyrani Epiſcopi dogmate, quem adversùs Euſebianæ factionis accuſationes Orthodoxum declaraverat Synodus Sardicenſis. De hi-

ſce

Digitized by Google

ſce quæſtionibus neſcio quid deciderant laudati Epiſcopi. Zelum probavit Baſilius, at improbavit præcipitantiam, qua ſermones ſuos in judicio non diſpoſuiſſent. Aſſeruit ab iſtis quæſtionibus pendere univerſalem Eccleſiæ pacem, ideoque ipſorum poteſtate eſſe ſuperiores, ac ad Occidentalem Eccleſiam, & Romanum Epiſcopum fuiſſe referendas. Et quid dico de Provinciarum aut Diœceſium Synodis? Etiam Œcumenicæ habuerunt idem referendi debitum: Etiam ipſarum relatio devolvebat omnia atque ſuſpendebat. Verùm non de his, ſed de ſolis Provincialibus aut Regionalibus dixerunt Eminentiſſimi Patres: *Ad Sedem Apoſtolicam dumtaxat pertinet controverſias fidei, & morum univerſalis Eccleſiæ definire*. Et benè dixerunt.

Examinatur alia circa hæc quæſtio.

DE generalibus Synodis novam quæſtionem nobis movet Joannes Launojus. Adversùs Domini Roberti Cardinalis Bellarmini, qui etiam docet omnibus generalibus Synodis ſemper fuiſſe iſtud faciendæ relationis & accipiendæ confirmationis onus, doctrinam ſcribit in Epiſtola ad Jacobum Bevilaquam: *Gratis & ſine auctorum æqualium vel ſupparum teſtimonio dicitur Nicænam Synodum Actorum ſuorum confirmationem à Sylveſtro petiiſſe, & Sylveſtrum confirmationem dediſſe, quomodo Bellarminus & petitam & datam eſſe contendit*. Multis conatur oſtendere à laudata Synodo nihil fuiſſe poſtulatum, nihil ipſi à Sylveſtro datum. Multa antiquorum Patrum, Synodum iſtam laudantium atque exponentium, verùm Apoſtolicæ confirmationis nullam facientium memoriam, conglomerat teſtimonia, atque indè concludit confirmationem nec petitam fuiſſe nec datam. Videtur cum alio hujus ſæculi eruditiſſimo viro relationem à confirmationis poſtulatione diſtinguere, admittere iſtam, & ab hujus dumtaxat debito generales Synodos abſolvere. Et certè hæc ſententia non caret fundamentis.

Etenim prima Arelatenſis Synodus, licèt Œcumenica non fuerit, fuit tamen ampliſſima, ipſique adfuit atque præſedit Apoſtolica Legatio. Hæc, inquam, Synodus ſua circa appellatam Donatiſtarum cauſam Acta refert Sylveſtro Pontifici, & proſequitur: *Non tamen hæc ſola nobis viſa ſunt tractanda, ad quæ fueramus invitati, ſed & conſulendum nobiſmetipſis cenſuimus, & cùm diverſæ ſint Provinciæ, ex quibus advenimus, ita & varia contingunt, quæ nos cenſemus obſervare debere*. Relatio eſt mutila: Interim Acta, quorum ergo fuerat indicta Synodus, dumtaxat refert; aliorum verò, quæ ſuo motu addidit, omninò videtur poſtulaſſe confirmationem. Et fuit neceſſe. Etenim priora Pontifex jam probaverat, ipſa per Legatos Synodo retulerat, ſeu tractanda propoſuerat, habuerat ſuffragii prærogativam, hoc probaverat Synodus, & unanimi calculo confirmaverat, atque ita videtur bis aliud non fuiſſe neceſſarium, quàm ſola ad Pontificem relatio. At verò de poſterioribus nec mandatum dederat Pontifex, nec ipſa tractanda retulerat, nec de ipſis ſententiam dixerat, atque ita caduca erat ipſarum conſtitutio, & ſupplenda per Pontificem, ratificanda & confirmanda. Quare quin illis confirmationem poſtulaverit Synodus, non eſt dubitandum. Eandem quippè Regulam lucidè ſecuta videtur Synodus Chalcedonenſis. Circa fidei Decretum & Dioſcori Alexandrini Patriarchæ degradationem Apoſtolica & relationis & ſuffragii jura Sanctus Leo Magnus partim per litteras, partim per Legatos plenè expleverat, nequaquam verò circa Canones, præſertim circa vigeſimum octavum, quo cum aliorum Patriarcharum ac Primatum injuria ampliabatur dignitas Cathedræ Conſtantinopolitanæ. Hinc igitur laudatum cum iſta degradatione Decretum Synodus dumtaxat retulit, verùm de Canonibus adjunxit: *Indicamus quia & alia quædam pro rerum ipſarum ordinata quiete, & propter Eccleſiaſticorum Statutorum definivimus firmitatem, ſcientes quia & veſtra Sanctitas addiſcens, & probatura & confirmatura eſt eadem*. Lucidè incedit per vias ac Regulas Arelatenſis Synodi. Conſtantinopolitano Epiſcopo à ſe delatam dignitatem adfirmat vetuſtam, addit & à Principe & à Senatu deſiderari Synodalem ipſius firmitatem, conatur demonſtrare non adverſam Canonibus, multis ſtudet demulcere Pontificem, atque concludit: *Rogamus igitur, & tuis Decretis noſtrum honora judicium, & ſicuti nos capiti in bonis adjecimus conſonantiam, ſic & Summitas tua filiis quod decet adimpleat. Sic enim & pii Principes complacebunt, qui tamquam legem tuæ Sanctitatis judicium firmaverunt*.

Notanda ſunt verba: *Summitas tua filiis adimpleat*. Lucidioribus vocibus non potuerat profiteri Synodus ſe Pontifice inferiorem. Notanda ſunt & hæc: *Tamquam legem tuæ Sanctitatis judicium firmaverunt*. Edicunt quòd Martianus,

non

non Juſtinianus, Apoſtolicæ Sedis Decretis, & Eccleſiaſticis Canonibus vim legis primus dederit. Et quidem Juſtinianus dolo malo: Uti vigeſimum octavum, de quo hic agimus, à Sancto Leone circumductum Canonem vivificaret. Voluit ipſum, ſi non ut Canonem, certè ut legem vivere ac vigere. Breviter ac eleganter
C. 13. hoc notat in Breviario Liberatus Diaconus: *Licet Sedes Apoſtolica nunc uſque contradicat, quod à Synodo firmatum eſt Imperatoris patrocinio permanet quodammodo.* Ad noſtram præſentem rem notanda ſunt hæc verba: *Sicut nos capiti in bonis adjecimus conſonantiam.* Et ſuperiora de Fidei Decreto ac degradato Dioſcoro: *Hæc ſunt quæ tecum effecimus.* Aſſerunt hæc duo non per Synodum, ſed per Sanctum Pontificem facta, & à ſeſe dumtaxat comprobata, ideoque referunt ſolummodò, nec poſtulant confirmari. Quòd ſuum ſuffragium Papa non poſſit recantare. Verùm Canones ſine Papali ſententia emanarant, ideoque hanc ſuppleri rogant, & ita iſtos confirmari. Eadem de cauſa Imperator Juſtinianus nullas ſibi fecit cogitandi ferias, quouſque quintam Synodum Vigilius confirmaſſet. Definiverat enim dicta Synodus citra Papalem relationem, ſine Apoſtolici ſuffragii prærogativa, imò adversùs Papalem de hiſce juribus proteſtationem. Hinc etiam Conſtantinopolitana Synodus Apoſtolica confirmatione eguit, & ipſam omninò poſtulavit. Etiam ejus relatio ſua ad Nicænum ſymbolum additamenta conatur demonſtrare neceſſaria, reliqua ſua Decreta multis rationum coloribus exornat, & concludit: *Quibus rebus tamquam legitimè, & ſecundùm Eccleſiæ Canones à nobis conſtitutis, obſecramus veſtram Reverentiam, ut congratuletur, ſpirituali charitate nos mutuò devinciente, & timore Divino omnem humanam affectionem reprimente, Eccleſiarumque ædificationem amori illi & benevolentiæ, qua ſinguli ſingulos complectuntur, longè anteponente. Quòd ſi doctrina fidei in hunc modum communi conſenſu ſtabilita ſit, & charitas Chriſtiana in nobis confirmata, poſthac deſinemus dicere: Ego quidem Pauli, ego autem Apollo.* Quis inficietur per lucida adeò verba poſtulari Decretorum confirmationem? Et omninò oportebat. Etenim etiam hæc Synodus laboravit illo Ariminenſis Synodi vitio, de quo in litteris ad Illyricianæ Diœceſis Epiſcopos Romana Sancti Damaſi Synodus: *Romani Epiſcopi ſententia erat præ cæteris exſpectanda.*

Eiſdem veſtigiis ambulavit Epheſina Synodus. Tres ad Cæleſtinum Pontificem fecit relationes. Primam poſt formatum fidei Decretum, degradatum Neſtorium, ac Joannis Patriarchæ Antiocheni in hæc Acta turbas. Periit aut latet hæc relatio, ipſam tamen laudat in exſtantibus poſt Synodum litteris ad Clerum & populum Conſtantinopolitanum laudatus Cæleſtinus: *Nec nos geſtarum rerum patitis ignaros, quarum nobis ordinem fratris noſtri Cyrilli relatio patefecit.* Agit de laudatæ degradationis relatione. Et exſtat ejus ad ipſam Reſcriptum, tranſmiſſum cum novis Legatis, Arcadio & Projecto Epiſcopis, ac Philippo Presbytero, habetque hæc verba: *Direximus pro noſtra ſollicitudine Sanctos fratres & Conſacerdotes noſtros Arcadium & Projectum, & Philippum Presbyterum, qui iis quæ aguntur interſint, & quæ à nobis anteà ſtatuta ſunt exſequantur. Quibus præſtandum à veſtra Sanctitate non dubitamus aſſenſum, quando id quod agitur videatur pro univerſalis Eccleſiæ ſecuritate decretum.* Quibus verbis Synodi Decreta & Acta lucidè confirmat. Et hinc ad lectas litteras unanimi voce Synodus acclamavit: *Hoc juſtum judicium. Novo Paulo Cæleſtino, Cæleſtino cum Synodo concordi, Cæleſtino univerſa Synodus agit gratias.* Quod nempè Synodi judicium confirmaſſet, & illius legaſſet exſecutores. Hinc item Theodotus Ancyræ Epiſcopus ac primæ Galatiæ Metropolita poſt varia eſt ad Legatos interlocutus: *Juſtam eſſe ſanctæ Synodi ſententiam demonſtravit univerſorum Deus per litteras Cæleſtini reverendiſſimi Epiſcopi huc allatas, & veſtræ Pietatis adventum.* Quibus verbis quis non videat laudari Apoſtolicam confirmationem? Et quin ipſam relatio poſtulaverit, non eſt quod dubitemus. Peti omninò debuit. Etenim licèt ad Apoſtolicum mandatum, propoſitionem, ac ſuffragii prærogativam Synodus egiſſet omnia, Joannes tamen Antiochiæ Patriarcha cum ſuæ Diœceſios & factionis Epiſcopis potentiſſimè interceſſerat, fecerat cauſam eſſe dubiam ac difficilem, ideoque non referendam ſolummodò, ſed inſuper ab Apoſtolica confirmatione ſuſpendendam.

Alteram Relationem fecit hæc Synodus poſt reſtitutum à novis jam laudatis Legatis Cyrillum, & datam ſententiam in factionem ac perſonam memorati Patriarchæ Antiocheni. De hac expreſſum mandatum aut ſuffragium non dederat Pontifex, ſed videtur Legatorum prudentiæ permiſiſſe, ideoque habet Relatio: *Indignitate rei meritò commoti, ejuſmodi in Joannem & alios ſententiam legitimè proferre deliberavimus, cujuſmodi ipſe tulerat illegitimè contra eos, qui de nullo crimine condemnati fuerant. Verùm quò illius temeritatem longanimitate vinceremus, etiamſi illam juſtiſſimè legitimèque ſubiiſſet, Pietatis tuæ judicio hoc reſervavimus. Interim illos excommunicationi ſubjicientes, omnique Sacerdotali poteſtate exuentes, ita ut nullum ſuis ſententiis lædere queat.* Quòd plenum mandatum non haberet, ideoque non niſi ſub futuro Pontificis beneplacito Joannem degradare poſſet Synodus, rem tantam illi reſervare maluit, quàm à confirmationis incerto pendere. Joannem dumtaxat excommunicavit. At verò de Juliano & aliis, qui à Cæleſtini in ſe judicio appellaverant, Pelagianis Epiſcopis longè aliter ſcribit Relatio: *Quæ à tua Pietate de ipſis decreta & conſtituta ſunt, judicavimus & nos ea ſolida firmaque permanere debere. Et idem omnes tecum ſtatuimus, eos pro depoſitis habentes.* Quòd juxta Apoſtolicum ſuffragium judicaſſet Synodus, ſolummodò retulit, non poſtulavit firmitatem. Ex omni enim parte firmum fuiſſe videtur iſtiuſmodi judicium.

Tertia hujus Synodi Relatio fuit de electo & conſecrato in degradati Neſtorii Sedem Maximiano.

miano. Latet aut periit. Exſtant tamen plura Sancti Cæleſtini ad ipſam Reſcripta, quæ Naximiani perſonam & electionem lucidè confirmant. Nec enim eligendi perſonam Pontifex deſignaverat, & electum aliqui de ambitu accuſaverant: Hinc confirmativo Pontificia ſuffragio ſuit omninò opus. Etiam Sardicenſis Synodus tria ſua Decreta Julio Pontifici dumtaxat retulit, ipſorum nulli petiit firmitatem. Quòd nempè omnia tria ex Julii mandato, ad ejus per Legatos factam relationem, & juxta ejus per litteras ſuffragium emanaſſent. Et hæc quidem omnia ſuadent cunctis ſimilibus generalium Synodorum Decretis nullam Apoſtolicæ ſedis confirmationem eſſe neceſſariam.

Reſpondeo tamen eſſe neceſſariam. An neceſſitatem hanc Dominus Cardinalis Bellarminus authenticè demonſtraverit, eſt alia quæſtio: Interim ipſa omninò poteſt authenticè demonſtrari. Exordiamur à Synodo Nicæna. Fuiſſe à Sancto Sylveſtro confirmatam quidam probant ex Sancti Athanaſii litteris ad Epiſcopos Africanos: *Nicæno Concilio univerſus orbis aſſenſum præbuit. Et quamquam multæ habitæ ſunt Synodi, omnes tamen hujus ſunt memores, tam per Dalmatiam, Dardaniam, Macedoniam, Epiros, Græciam, Cretam, aliaſque Inſulas, Siciliam & Cyprum, tum per Iſauriam, Pamphiliam, Lyciam, & univerſam Ægyptum, & Lybias. Et plerique in Arabia hanc noverant, & admirati ſunt, & ſubſcriptione approbarunt.* Ita habet verſio Petri Nannii. At verò Dominus Lucas Holſtenius poſteriora verba correxit in hunc modum: *Et admirati ſunt eos qui ſubſcripſerunt.* Et reverà ſic fuerat vertendum. Vult Athanaſius Nicæna Decreta ab omnium ubique Provinciarum Synodis fuiſſe examinata & probata. De iſtis enim fecerat Sanctus Sylveſter, quod de ſexta Synodo poſtea fecit Leo ſecundus, ejus Acta mittens ad Hiſpaniæ Eccleſias, & ipſa mandans à cunctis Provinciis ſynodaliter probari. Lucent hæc ex quarta decima, quæ ſolius Carthaginenſis Provinciæ fuit, Synodo Toletana. Sancti autem Sylveſtri factum docet nos in litteris ad Illyrici Epiſcopos Romana Sancti Damaſi apud Theodo-
L. 2. c. 22. retum Synodus: *Veſtra Integritas manifeſtè videt hanc fidem ſolam, quæ auctoritate Apoſtolica Nicææ ſtabilita eſt, firmè perpetuò tenendam eſſe.* Videtur aſſerere Nicænam fidem Apoſtolicæ Sedis auctoritate confirmatam eſſe, ideoque ab omnibus tenendam. Ita quidam laudata verba exponunt.

Verùm præpoſterè. Etenim per Apoſtolicam auctoritatem non Apoſtolicam Sedem, ſed Sanctorum Apoſtolorum doctrinam Damaſus lucidè intelligit. Undè & ita in nova ſua Theodoreti translatione vertit Jacobus Sirmondus. Athanaſii locus aliquid innuit, ſed nihil evincit. Et Nicæna Acta non per ſolum Sylveſtrum, ſed per varios Primates gentium Epiſcopos fuerunt tranſmiſſa ad Provincias. Hinc pro mea aſſertione alii adducunt teſtimonium ſecundæ Romanæ ſub Felice tertio Synodi in litteris ad Regiæ Civitatis atque Bythiniæ Clerum. Ex hac Domini ad Petrum Apoſtolum voce, *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*, laudat Romanæ Eccleſiæ Primatum & proſequitur: *Quam vocem ſequentes trecenti decem & octo ſancti Patres apud Nicæam congregati, confirmationem rerum atque auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ detulerunt. Quam utramque uſque ad ætatem noſtram Succeſſores omnes cuſtodiunt.* Septuaginta ſeptem Epiſcopos habuit hæc Romana Synodus, ideoque Nicæna Acta non poteſt ignoraſſe. Videtur adfirmare illa & relata fuiſſe ad Romanam Eccleſiam, & petitam atque datam ipſorum confirtionem. Et hæc verba adeò percutiunt oculos Joannis Launoii, ut aliud neſciat quàm ipſa de ſpuriis natalibus accuſare: *Poſtrema clauſula ſuppoſitionem aut certè interpolationem objicit. Nam ſi quod Nicænæ Synodo tribuitur, Succeſſores omnes uſque ad Felicis tempus cuſtodierunt, cur Euſebius, cur Julius, cur Athanaſius, cur Liberius, cur Hilarius, cur Syricius, cur Leo, cur Socrates, cur Theodoretus ante Felicem tertium monimentis illud non conſignarunt ſuis? Cur ſuos in uſus non derivarunt? Cur Vigilius poſt Felicem tacuit in Sedis Apoſtolicæ diminutionem? Profectò ſi qua in clauſula veritatis umbra reperiretur, hanc Pontifices illi omnes, & laudati auctores ſecuti eſſent.*

Reſpondeo eſſe ſecutos. Verùm ut rem tunc omnibus notam conſignarent litteris, nulla exigebat neceſſitas. Quòd Apoſtolicam generalium Synodorum regulam ſervaſſent Nicæni Patres, omni Eccleſiæ erat manifeſtum. Et laudatam Romanæ Synodi Epiſtolam quis interpolavit, quis illi intruſit ſpuriam clauſulam? Producamus ab iſto additamento libera Epiſtolæ authentica exemplaria, aut deſinamus in veneranda Chriſtianæ antiquitatis documenta tam horrendè pro vanis noſtris cogitationibus graſſari. Et quidem graſſatio hæc, uti nullum fundamentum habet, ita & nullam neceſſitatem. Nec enim Felicis tertii laudata Synodus factam Sylveſtro Nicænam relationem laudat, aut huic ab illo datam confirmationem. Ad hunc ſcopum non direxit oculos. Adfirmat Italicam Synodum Romano Epiſcopo ſubeſſe per omnia, hujus ſolius ſuffragium eſſe iſtic deciſivum, omnium ibidem Actorum confirmationem & auctoritatem eſſe ab illo uno, & ita fuiſſe agnitum & firmatum à ſexto Nicæno Canone. Proindè fateor, pro Nicænæ Synodi ad Romanam Sedem relatione, aut illius per hanc confirmatione nullum huc uſque lucidum & authenticum inveni antiquitatis teſtimonium: Verùm Apoſtolica generalium Synodorum lex non ſinit me de ipſa dubitare.

Quòd generales Synodi & faciendæ ad Romanum Epiſcopum relationis, & ab ipſo exſpectandæ confirmationis onus & debitum habeant ex Apoſtolico Canone, demonſtrat magna Synodus Chalcedonenſis. Etenim hæc non ſolùm ſuos Canones, ſed etiam fidei Decretum ac Dioſcori degradationem, licet ex Sancti Leonis mandato, & ad ejus propoſitionem, & juxta ejus ſuffragium judicaſſet, omninò retulit eidem Pontifici, & ſupplicavit ab ipſo confirmari.

Lucidè

Lncidè id in litteris ad Leonem Aoguſtum teſtatur ac profitetur Agapetus Rhodiorum Epiſcopus ac Provinciæ Inſularum Metropolita : *Patres Chalcedonenſes non alind quidquam præter immobilem & fundatam rectæ fidei expoſitionem decreviſſe cognovimus. Ob quam rem & pene omnes Occidentalium partium Deo amabiles Epiſcopi conſentientes ſibimet, & pariter decernente Sanctiſſimo atque Beatiſſimo Leone Romanę urbis Archiepiſcopo, litteris propriis & oris ſui confeſſione, ea quę ab ipſis ſanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata ſeu enpla-* Epiſt. 47. *nata ſunt de Domini noſtri* JESU *Chriſti Incarnatione, confirmaverunt atque conſignaverunt.* Et his Agapeti litteris Comprovincialea Epiſcopi, licèt non ſynodaliter ob hibernæ navigationis pericula, tamen ſinguli in ſuis Sedibns ſunt adſtipulati. Quod ipſum teſtatos eſſe cunctos, quos laudatus Imperator Leo conſuluit, Orientalium Provinclarum Synodos, adfirmat ac demonſtrat in famoſa, qoam Magnns Gregorius Romanæ Eccleſiæ tunc Diaconus creditur compoſuiſſe, ad Eliam Aquilejæ Metropolitam Epiſtola Pelagius ſecondus. Et quid opus teſtibus? Ipſe Magnus Leo Pontifex ad Imperatorem Martianum, omnes Eutychiani veneni reliquias evellere conan- Epiſt. 59. tem, ſcribit : *Quod faciliùs Clementia veſtra arbitratur implendum, ſi per univerſas Eccleſias definitiones ſanctę Synodi Chalcedonenſis Apoſtolicę Sedi placuiſſe doceantur.* Ad iſtas evellendas reliquias cenſebat piiſſimus Princeps & Acta ſynodalia & Apoſtolicam ipſorum confirmationem per omnes ſub cælo Eccleſias ab ipſo Pontifice publicanda. Et Leo proſequitur : *De quo quidem ratio non fuit ambigendi, cum ei fidei omnium ſubſcribendo conſenſus acceſſerit, quę ad me ſecundùm formam Apoſtolicę doctrinę & paternę traditionis miſſa eſt. Et per fratrem meum Lucianum Epiſcopum talia & ad Gloriam veſtram & ad Conſtantinopolitanum Antiſtitem Scripta direxerim, quę evidenter oſtenderent me ea, quę de fide Catholica in prędicta Synodo definita ſunt, approbare.* Synodalium Actorum relationem ad Romanum Epiſcopum, & illis ab ipſo dandam confirmationem lucidè adfirmat eſſe traditionem paternam & Apoſtolicam doctrinam. Item docet in litteris ad Juvenalem Hieroſolymæ, ac omnes Palæſtinæ Epiſcopos : *Omnem Fraternitatem veſtram noſſe non ambigo definitionem ſanctę Synodi, quę ob confirmationem fidei in Chalcedonenſi civitate celebrata eſt, toto corde me fuiſſe complexum. Quia nulla ſinebat ratio, ut qui unitatem Catholicę fidei dolebam ob Hęreticis fuiſſe turbatam, non exultanter in integrum rediiſſe gauderem. Hoc autem non ſolùm ab ipſo beatiſſimę conſenſionis effectu, ſed etiam ex epiſtolis meis, quas poſt reditum meorum ad Conſtantinopolitanæ urbis Antiſtitem dedi, potuiſſetis agnoſcere, ſi vobis reſponſionem Sedis Apoſtolicæ manifeſtare voluiſſet. Ne ergò per malignos Interpretes dubitabile videatur, utrùm quæ in Synodo Chalcedonenſi per unanimitatem veſtram de fide ſta-* Ep. 61. *tuta ſunt approbem, hęc ad omnes fratres & Coepiſcopos noſtros, qui prędicto Concilio interfuerunt, Scripta direxi, quæ Glorioſiſſimus & Clementiſſimus Princeps, ſicut popoſcit, in notitiam veſtram mittere pro Catholicæ fidei amore dignabitur, ut & Fraterna univerſitas & omnium fidelium corda cognoſcant, me non ſolùm per fratres, qui vicem meam exſecuti ſunt, ſed etiam per approbationem Geſtorum Synodalium, propriam vobiſcum iniiſſe ſententiam: In ſola videlicet fidei cauſa, propter quam generale Concilium placuit congregari. Damnatis Hæreticis, qui ſi corrigi voluiſſent, nulla penitus reſideret de Domini noſtri* JESU *Chriſti Incarnatione dubitatio.* In eodem Reſcripto fidei Decretum cum Dioſcori degradatione confirmaverat, reliqua autem Acta omnia, præſertim Anatolii ambitum, rejecerat Sanctus Leo, ideoque Anatolius Epiſtolam ſuppreſſerat. Et ex hoc fonte videntur horrendi illi apod Palæſtinos in Synodum motua ſumpſiſſe originem. Pſeudomonachi Theodoſii factio videtur blateraſſe Synodnm Romæ non fuiſſe confirmatam. Hinc Reſcripti ſni ſubſtantiam repetere per præſentem ad Palæſtinæ Antiſtites Epiſtolam & innovare compulſus fuit Pontifex, ac Marciani Auguſti auctoritas per omne Imperium publicare. Et quidem Reſcriptum iſtud, ſeu Apoſtolica Synodi confirmatio huc uſque latet cum grandi Eccleſiæ damno : Adeò malè de ipſa meritus eſt Anatolins. De Attico Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbytero pergit in alia epiſtola ad eomdem laudatum Anatolium Pontifex : *Atticus Chalcedonenſis Synodi definitionem de fide, cui etiam Dilectio tua ſubſcribendo conſenſit, & quam Apoſtolicę Sedis firmavit auctoritas, profiteatur ſe per omnia ſervaturum.* Eandem confirmationem laudant Gelaſius Pontifex, Facundus Hermianenſis Epiſcopus, & laudata Epiſtola ſecundi Pelagii. Circa eamdem hæſit tota trium Capitulorum famoſa atque infelix quæſtio. Etenim cum ſuis ſequacibua memoratus Facundus omnia præter Anatolii ambitum Chalcedonenſia Acta, quinta Synodus volebat ſolum fidei Decretum, & Dioſcori degradationem fuiſſe confirmata à Magno Leone: Utraque interim pars Apoſtolicam confirmationem & interveniſſe, & fuiſſe neceſſariam, unanimiter profitebatnr. Ex qoibus lucet, quàm infeliciter aſſeratur Apoſtolica confirmatio etiam Chalcedonenſis Synodi laudatis Decretis fuiſſe ſuperabondans. Et quidem quinti Concilii judiciom tandem probavit Romana, ac omnis præter Hiſpanos Latina Eccleſia. Et ſic lucet infeliciter etiam à quibnſdam dici ſolus Anatolii ambitns fuiſſe à Sancto Leone improbatus.

Apoſtolicam confirmationem poſtulavit ſextum Concilinm in relatione ad Sanctnm Pontificem Agathonem : *Extinximus hęreſim, orthodoxæ autem fidei ſplendidam lucem vobiſcum prædicavimus, quam ut iterum per honorabilia veſtra Reſcripta confirmetis, veſtram oramus Paternam Sanctitatem.* Et hiſce ſupplicibus precibus univerſa Synodns ſubſcripſit. Adfirmat ac multis prædicat ſe ex Papali mandato, ad factam ab ejus Legatis propoſitionem, & juxta Apoſtolicarum litterarum ſuffragium de omnibus judicaſſe, tamen ſnpplicat ſna Acta per nova Apoſtolica Reſcripta iterùm confirmari. Verum relatio invenit

nit defunctum Pontificem, ideoque Succeſſor Sanctus Leo ſecundus, iterſta Principis Relatione & ſupplicatione pulſatus, reſpondit: *Sancta univerſalis & magna ſenta Synodus Apoſtolicam in omnibus Regulam, & probabilium Patrum doctrinam ſecuta eſt. Et quia definitionem rectæ fidei pleniſſimè prædicavit, quam & Apoſtolica ſedes Sancti Petri Apoſtoli veneranter ſuſcepit, idcircò & nos, & per noſtrum officium hæc veneranda Sedes Apoſtolica concorditer ac unanimiter his, quæ definita ſunt ab ea, conſentit, & Beati Petri auctoritate confirmat, ſicut ſuprà ſolidam Petram, quæ Chriſtus eſt, ab ipſo Domino adeptis firmitatem.* Quæ omnia à ſeptima etiam & octava Synodo, nec non ab Adriano primo ac Adriano ſecundo fuiſſe facta, poſſit facilè demonſtrari.

Epiſt. 13.
Et hinc de omni generali Synodo ſcribit ad Dardaniæ Epiſcopos Sanctus Gelaſius: *Prima Sedes unamquamque Synodum ſua auctoritate confirmat, & continuata moderatione cuſtodit.* Confirmat non ſola obſervantia, ſed etiam auctoritate. Pergit Pontifex in opuſculo de Vinculo anathematis: *Ne fortè, quod ſolent* Eutychianiſtæ, *dicant, quod ſi Synodus Chalcedonenſis admittitur, omnia conſtare debeant, quæ illic videntur eſſe deprompta. Aut enim ex toto eam admitti oportere, aut ſi ex parte repudiabilis eſt, firmam ex toto conſtare non poſſe. Cognoſcant igitur illud ſecundùm Scripturas ſanctas, traditionemque Majorum, ſecundùm Canones Regulaſque Eccleſiæ, pro fide communi & veritate Catholica & Apoſtolica, pro qua hanc fieri Sedes Apoſtolica delegavit, factamque firmavit, à tota Eccleſia indubitanter admitti; alia autem quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt vel potius ventilata, quæ Sedes Apoſtolica gerenda nullatenùs delegavit, mox à Vicariis Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt, quæ Sedes Apoſtolica, etiam Peſente Principe, nullatenùs approbavit, nulla ratione ſuſtinet.* Et infrà: *Totum in Apoſtolicæ Sedis poſitum eſt poteſtate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit. Quod refutavit, habere non potuit firmitatem. Et ſola reſcindit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Lucidè adfirmat generales Synodos non ſolùm prævio mandato, agendorum propoſitione, ac ſuffragii prærogativa, ſed inſuper Actorum examine & ipſis impertita auctoritate eſſe à Romano Epiſcopo confirmandas. Adfirmat hanc eſſe in ſacris litteris fundatam Majorum traditionem ac Eccleſiæ Regulam, ideoque Romanum Epiſcopum poſſe ex ejuſdem Synodi Actis firmare unum, aliud vacuare. Quæ omnia etiam Facundus Hermianenſis Epiſcopus, Pelagius ſecundus in laudata Epiſtola, ac in litteris ad Michaelem Imperatorem clamant & ſupponunt Pontifex Nicolaus.

Hoc ipſum clamat & ſupponit per Synodos facienda, quam à Joanne Launojo admitti crediderim, ad Romanum Epiſcopum Relatio. Ejus etiam quoad illa, quæ ad Apoſtolicum mandatum, propoſitionem atque ſuffragium ſunt acta, neceſſitatem edicit Conſtantini Auguſti ad Sanctum Leonem ſecundum Relatio: *Cur in hac narratione longiores fumus, cum ea in Actis ſubtilius & accuratiùs explicentur? Quæ cum ad vos miſſa ſint, omnium quæ mota & tractata ſunt cognitionem inveſtigate.* Et in ſuo ad ipſam Reſcripto laudatus Leo: *Geſtorum Synodalium ſeriem recenſentes, curioſaque diligentia ſingula quæ geſta ſunt flagitantes, eadem quæ Apoſtolicæ Sedis Legati narraverint, ſcriptis conſonantibus convenire reperimus.* Apoſtolici mandati, propoſitionis, aut ſuffragii limites aut modos excedere, & variis modis prævaricari poterant & ipſi Legati & Synodales Epiſcopi: Hinc omnem Actorum ſeriem Pontifici referre & inſpiciendam mittere per redeuntes Legatos debebat Synodus, & ipſa Pontifex diſcutere per omnia, & tunc novo ſuæ auctoritatis ſuffragio firmare. Facta ad examinaturum Principem Relatio devolvit ac ſuſpandit omnia, & uſque ad ipſius Reſcriptum nulla eſt Actorum firmitas. Synodalis igitur relatio confirmationis accipiendæ preces, licet non exprimat, omninò comprehendit atque ſupponit. Sunt relationi conditio intrinſeca.

Porrò Chalcedonenſis Synodus aliter fidei Decretum ac Dioſcori degradationem, aliter ſuos, præſertim vigeſimum octavum, Canones meritò retulit, & iſtius dumtaxat confirmationem expreſſis verbis ſupplicavit. Quod nempè is citra Apoſtolicæ Sedis mandatum, relationem, atque ſuffragium, & citra Legatorum ſcientiam decretus eſſet, atque ita non tamquam ſanus & integer confirmari, ſed tamquam caducus & clandus per Pontificem deberet ſanari & ſuppleri. Eademque fuit ratio primæ & ſecundæ Conſtantinopolitanæ Synodi. Provinciarum aut Diœceſium Synodis, dum de turbata apud ſe fide judicant, paſſim non adſunt Apoſtolica Legatio, aut Apoſtolicum cum mandato ſuffragium. Etiam ipſarum de tanta ad univerſam Eccleſiam ſpectante cauſa judicium eſt infirmum ac debile. Eſt dumtaxat interlocutorium, ſolaque ad Romanum Epiſcopum facta relatione, & accepto per ipſum confirmationis complemento proficit in definitivum. Hinc Eminentiſſimi Domini Cardinales rectè ſcripſerunt fidei Chriſtianæ aut aliarum ad univerſalem Eccleſiæ Diſciplinam ſpectantium cauſarum definitionem ad ſolum Romanum Pontificem ſpectare. Ante datam ab ipſo firmitatem nec generalis Synodi judicium eſt definitivum, aut certè non tranſit in rem judicatam.

Exponitur alia Quæſtio.

AT ecce hinc Joannes Launojus in Epiſtola ad Joannem Gerbaſium movet aliam quæſtionem: An generalis Synodus ſine Pontifice non valeat de fide deſinite? Et adfirmat valere. Ptobat ex Conſtantienſi Synodo, quæ Tyrannum privata auctoritate occidi non poſſe ſola definivit. Et definitionem, licet confirmationis Bullæ non indiderit Martinus quintus, admiſit omnis Eccleſia. Deinde ſamoſa Eugenii quarti ad Pattes Baſileenſes ſetipta Regula ſancit citca quæſtionem, de qua ſolus Pontiſex ab unanimi Concilio diſcordat, prævalere Pa-

Seſſ. 16. pale ſuffragium, *niſi fortè quæ ſtatuenda forent, Catbolicam fidem reſpicerent, vel ſi non fierent, univerſalis Eccleſiæ ſtatum principaliter perturbarent. Quia tunc Concilii ſententia eſſet potiùs attendenda.* Addit Joannes Launojus, & primam Conſtantinopolitanam Synodum, quæ ſola ſine Damaſi Pontificis aſſiſtentia ſecit larga ad Nicænum Symbolum additamenta, atque ita ſola adversùs Macedonium & Apollinarium de fide definivit. Ejuſdem ſententiæ ſuiſſe videtur in ſua Summa Auguſtinus Triumphus: *Licet in quæſtionibus terminandis auctoritas Papæ, dum eſt Papa, ſit neceſſaria, dum tamen deſinit eſſe Papa per crimen bæreſis, auctoritas illa remanet in Eccleſia, ſicut ipſo mortuo.*

Reſpondeo hæc adverſari primis ac fundamentalibus Eccleſiaſticæ Hierarchiæ principiis. Etenim quòd non per Imperatorem, ſed per Pontificem convocanda atque indicenda ſit legitima Synodus, eſt adeò certum, ut oppoſitum errorem Græci in Florentino Concilio recantaverint. Etenim ad ipſos in plena Synodi congregatione dixit Andreas Latinus Rhodiorum Archiepiſcopus: *Papæ eſt convocare Synodos,*

Seſſ. 7. *ut per veſtros teſtes oſtenditur. Nam Doctor veſter Stepbanus, quem & novum Martyrem vocatis, Patres Conſtantinopoli congregatos incuſavit, cumque vellent bæretici Synodum celebrare, prodiit in medium ille dicens: Quomodo vos Synodum convocare audetis, & illegitimum veſtrum babere Conventum, non præſente ſummo Romanorum Pontifice, aut alio quopiam illius vicem agente?* Hic eſt Magnus ille Stephanus, apud Bythinos in Sancti Auxentii monte ſanctiſſimus Monachus, quem flagitioſis ac facinoroſis ſuis erroribus conſtantiſſimè obſiſtentem Conſtantinus Caballinus crudeliſſimè trucidavit. Et laudato Andreæ nemo Græcus contradixit. Et generales Synodos non tantum indicere debet Romanorum Epiſcopus, ſed etiam per ſemetipſum aut ſuos Vicarios adeſſe ac præſidere. Omnium item tractandorum relationem ſeu propoſitionem habet, & primum cum ſumma prærogativa ſuffragium. Et hinc præter ejus Vicarios nullus referre aliquid aut proponere poſſit, nec ipſi Vicarii ſine ſpeciali ejus mandato. Singulorum defectus facit Synodalia Decreta eſſe caduca ſubſtantialiter ac nulla. Quòd enim ſine Romani Epiſcopi auctoritate nec Synodus fieri, nec ipſa Regulas aut Decreta poſſit ſacere, ideoque Antiochena Encæniorum Synodus fuerit ſrivola, ſuprà audivimus ab Innocentio primo, cui atteſtantur Socrates & Hermias Zozomenus. Ariminenſem, quòd Romani Epiſcopi ſententiam, ſeu relationem ac primum ſuffragium non exſpectaſſet, Synodum fuiſſe ejuſdem ſarinæ, audivimus à Romana Sancti Damaſi Synodo, cui adfuit Magnus Ambroſius. Et in degradatoria Neſtorii Conſtantinopolitani Epiſcopi ſententia dixit univerſa Epheſina Synodus: *Coacti per ſacros Canones, & Epiſtolam Sanctiſſimi Patris noſtri & Comminiſtri Cæleſtini Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi, ad lugubrem banc ſententiam neceſſariò venimus.* De eadem Synodo ſcripſit ad Illyrici Epiſcopos Sixtus tertius: *His conſtitutis, quæ præter noſtra Præcepta Orientalis Synodus decernere voluit, credatis vos non teneri, præter id quod de fide nobis conſentientibus judicavit.* Exſtat Epiſtola in Boniſacii ſecundi Epiſt. 17.
Romana Synodo, pubblicata per Dominum Lucam Holſtenium. Et dum Euſebius Dotylei in Phrygia Epiſcopus ſuos adversùm Epheſini latrocinii Acta libellos præſentaret, Sanctus Paſchaſiaus Legatus dixit ad univerſam Chalcedonenſem Synodum: *Notum eſt huic Deo amabili Concilio, & ad Beatum, & Apoſtolicum, & Catbolicum Papam Leonem ſacras eſſe litteras deſtinatas, quatenùs buic ſancto Concilio ſe præſentare dignaretur. Sed quia neque antiqua boc tenuit conſuetudo, neque generalis temporis neceſſitas permittere videbatur, noſtram Parvitatem buic ſancto Concilio pro ſe præſidere præcepit. Ideoque neceſſarium eſt bæc, quæ in medium proferantur, per noſtram interlocutionem diſceptari. Propter boc igitur porrectus libellus à religioſiſſimo fratre & Coepiſcopo Euſebio ſuſceptus recitetur.* Lucidè aſſeverat ſine ſua interlocutione ſeu propoſitione nullum poſſe admitti libellum, nullam quæſtionem ventilari. Et hinc Chalcedonenſes Canones, & varia præter fidei Decretum & Dioſcori degradationem de perſonis Statuta Magnus Leo affirmavit caduca, quandoque ex ſui mandati, quandoque ex ſactæ per Legatos ſuos Relationis, quandoque ex defectu dati per ipſos ſuffragii. Quivis enim è ſingulis defectus plenè ſufficiebat. Hinc item, dum Epheſini latrocinii Geſta retractari & novam Synodum permitti ſuaſit, ad Theodoſium ſecundum Imperatorem ſcripſit Valentinianus tertius: *Quare beatiſſimus Romanæ civitatis Epiſcopus, cui principatum Sacerdotii ſuper omnes antiquitas contulit, locum babeat ac facultatem de fide ac Sacerdotibus judicare.* Notanda ſunt plena ponderis verba. Non dicunt, *Ut nova Synodus, ſed*

ut

ut Romanus Epiſcopus facultatem habeat de fide ac Sacerdotibus judicare . Qnidam exiſtimant omnem judicii deciſionem ſoli Pontifici , Synodo adſeribi ſolam conſultationem . Verùm errant. Landata enim verba dumtaxat aſſerunt Romani Epiſcopi ſuffragium eſſe totius Synodi fundamentum, ſine quo omnia per Ipſam Acta ſint infirma & caduca. Et hinc vides non eſſe novum , ut generalium Synodorum Decreta in ſolum Romani Epiſcopi nomen concipiantur atque edantur. Pro Papalis ſuffiagii fundamentali neceſſitate ſuperiùs adduxi plura teſtimonia, nec vacat repetere. Repeto unicum Vigilii Pontificis in famoſo de tribus capitulis Conſtituto pronunciatum , quo quintam Synodum rogat, *ut antiquum & regularem cuſtodiens ordinem, ante ſuæ, id eſt, Apoſtolicæ promulgationem ſententiæ quidquam proferre tentaret.*

Et addncta in oppoſitum argumenta ſunt nullius ponderis. Etenim Macedonii hæreſim jam dudum damnaverat Nicæna Synodus , addens ſuo Symbolo: *Et in Spiritum ſanctum*. Etiam Apollinarinm, ac ejus diſcipulum Timotbeum damnarat Romana Sancti Damaſi Synodus, atque ita hæc omnia in memoratos Errones exſequi ſine ſpeciali Romani Epiſcopi mandato poterat Conſtantinopolitana Synodus . Quapropter quæſtio eſt de ſolis ad Nicænum Symbolum additamentis. Licet enim necdum exſtaret Ephеſinus Canon, exſtabat tamen Sardicenſe Concilium , qnod adversùs Euſebianam mutandi ac novandi Symboli libidinem edidit ſimile Decretum. Quidquid ſit , licentiam iſtam Eccleſia damnabat. Et quidem an hæc additamenta ſint Conſtantinopolitanæ Synodi opus, videtur non conſtare. Etenim ante Synodum defunctus Magnus Baſilius ſcribit ad Epiphanium Epiſcopum : *Nihil nos poſumus, ne vel ſyllabam unam ad Nicæ-*
Ep. 325. *nam illam fidem adjicere, encepta de Spiritu ſancto Doxologia, cujus rei Majores illi noſtri velut in tranſcurſu meminerunt, necdum mota de Spiritu ſancto quæſtione. Attexta autem illi confeſſioni dogmata de Domini noſtri Incarnatione, quippe quæ noſtrum tranſcenderent intellectum, neque velut rejectitia vel recepta habuimus, illud utique ſcientes, quòd cum fidei ſemel ſimplicitatem loco motam admittimus, diſputandi nullos limites circumſcribemus, ulteriùs abrepti contradictionis æſtu, atque animas inſuper ſimpliciorum conturbabimus novorum dogmatum ſuperinducta inventione.* Et in litteris ad Eupate-
Ep. 387. rium: *Quoniam illa quæſtio, quæ nuper emerſit in diſquiſitionem apud eos, qui ſemper innovare aliquid contendunt, ſilentio præterita apud ſæculum prius, eò quod non erat à quoquam contractum, indiſcuſſa prorſus relicta eſt, intelligo illam de Spiritu ſancto, addenda eſt & hujus explicatio, ad mentem & ſententiam Scripturæ ſacræ. Videlicet nos credere, quemadmodum baptizamur: Quemadmodum credimus, ita glorificamus.* Facta de Spiritu ſancto additamenta lucidè laudat atque probat. Præſertim hanc avitam Eccleſiæ Doxologiam , aut potiùs hocce immobile ex ipſa deſumptum fundamentum: *Qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur*. Lucidè memorat & facta de Divina Incarnatione adversùs Apollinarium additamenta: Et licet etiam circa ipſa unumquemque in ſuo ſenſu abundare permittat, ipſe tamen improbat ob duas rationes. Primò, quòd iſta addendi licentia nullis ſe patietur circumſcribi finibus . Deinde quòd hæc additio fœdam Apollinarii hæreſim deducet ad ſimplicis vulgi notitiam; & ita fieri poterit ut quoſdam ſcandalizet . Lucet ergò hæc additamenta eſſe Conſtantinopolitano Concilio antiquiora .

Laudatum ergò Concilinm hæc, quòd apud Eccleſias controverterentur, addiramenta dumtaxat probavit & confirmavit. Quod certum eſt ſine Romani Epiſcopi mandato & ſuffragio non potuiſſe fieri . Et certum eſt utrumque à ratificante Romana Eccleſia fuiſſe ſuppletum . Quando & qualiter, res longa eſt ſuo loco utcumque elucidata , & adhuc elucidanda . Et qnoniam aliud eſt rata, alind ratificata Synodus , Hæreſiarcha Eutyches ſprevit iſta adversùs Magiſtrum ſuum Apollinarium facta additamenta, & duxit eſſe parvi ponderis . Et in Synodalibus ad Leonem Imperatorem litteris Eutychiana Timothei Æluri factio magno faſtu profitetur Nicænum Symbolum, atque adjungit . *Ea quæ à Sancto Spiritu dicta atque conſcripta ſunt, fas non* Ep. 24. *eſt aliquo modo retractari, nec augmentum aliquod, nec imminutionem eis inferre.* Et infrà: *Synodum centum quinquaginta neſcimus* . Loquitur cum Magiſtro ac Patriarcha Dioſcoro, qui etiam in Epheſino latrocinio laudavit ſolam Nicænam fidem, & nullius penſi duxit Conſtantinopolitanam. Et adversùs iſtam Epiſtolam Synodaliter ad eumdem Imperatorem ſcripſit Evoptius Cyzici Epiſcopus ac Helleſponti Metropolita: *Si Concilium factum contra hæreſes reſpuunt, quale eſt & ſub Nectario in maxima civitate Regia* Ep. 47. *ex diverſis Provinciis congregatum, palàm eſt quòd illas hæreſes prohibere nolint, ſed ipſas potiùs amplectantur, quas Sanctiſſimi Patres hæc piè conſtituentes anathemati ſubdiderunt. Qui ergò hanc Synodum refutant ita Sanctam & reverendam, quam præ cunctis quidem veritas confirmavit, deinde & tanto tempore robur accepit, certum eſt quia non in uno capitulo ſuſtinent ſcandalum, ſed in multis hæreſibus languere noſcuntur. Nam qui legem veritatis adjutricem refugiunt, aperti ſunt veritatis ipſius inimici. Quando hanc Synodum, quam ſe ignorare confingunt, & Proterius Deo amabilis tunc Alexandrinæ civitatis Epiſcopus, vir anima venerandus, unà cum eis præſens & ipſe firmavit.* Eutychetem in Chalcedonenſi Concilio primus de ſpretis hiſce additamentis accuſavit Diogenes Cyzicenus Epiſcopus, ideoque ipſa conſtantiſſimè defendit Succeſſor Evoptius. Eorum auctricem Synodum omni argumento conatur ſtabilire: Confirmatam aſſerit ab ipſa veritate, longo temporis tractu, ſeu diuturno Eccleſiarum conſenſu, nec non & nupera Sancti Proterii Alexandrini Patriarchæ profeſſione. Quòd nempe non ſolus Eutyches , ſed etiam cum Epheſino latrocinio Dioſcorus iſta ſpreviſſet additamenta, ejus Succeſſor Proterius ante inthronizationem com-

pulſus fuit eadem cum ipſorum auctrice Synodo ſolemniter profiteri. Verùm Apoſtolicæ Sedis confirmationem non laudat Evoptius. Hinc aliqui exiſtimant ipſam uſque tunc non interveniſſe. Et certè nullum antiquum atque authenticum habemus pro data per Damaſum confirmatione teſtimonium. Et quomodo non ſolùm Eutyches atque Dioſcorus, ſed etiam tot in Epheſino latrocinio Epiſcopi præſumpſiſſent firmatam à Romana Eccleſia Synodum perfricta fronte contemnere? Etiam Epheſina Synodus recitari ſibi fecit ſolum Nicænum Symbolum, non Conſtantinopolitanum. Quidquid ſit, utrumqne ſibi recitari fecit, Actis inſeruit, & ad Sanctum Leonem retulit Chalcedonenſe Concilium, atque exinde utrumque habuit irrefragabilem ac parem firmitatem. Interim hinc lucet Conſtantinopolitanam Synodum, qno uſque Apoſtolieæ Sedis deſuit ſuffragium, fuiſſe caducam ac infirmæ auctoritatis.

Etiam adversùm hæc in Epiſtola ad Joannem Molendinum intercedit Joannes Launojus. Laudat Conſtantinopolitanam Synodum, & proſequitur; *Hæc omnia, in quibus inſcio Romano Pontifice & damnantur hæreſes, & fidei ſymbolum editur, Inquiſitores noſtri*, utique Eminentiſſimi Domini Cardinales, *penitus ignorant, cùm aiunt; Ad Sedem Apoſtolicam dumtaxat pertinet controverſias fidei, & morum univerſalis Eccleſiæ definire. Et niſi fateantur omnia hæc ignorare ſe penitus, ab intolerando errore numquam eximentur, ſi tamen eximi poſſint. Craſſa & pinguis eſt ignorantia, quæ in ipſis pueris non verbis tantùm, ſed etiam verberibus caſtigaretur. Hoc unum metuendum eſt, ne quæ ex Synodica Conſtantinopolitani Concilii Epiſtola retulimus, fabuloſis narrationibus adſcribant, quo minùs videantur ignorare quod ignorant. Si audent illa fabuloſis narrationibus adſcribere, continuò damnabuntur ab Epheſina Synodo, quæ Conſtantinopolitani Concilii ſymbola refert & confirmat.*

Hæc in ſupremos Eccleſiæ Antiſtites dicteria malo erubeſcere, quàm refutare. Utinam ſupprimere potuiſſem, & radere de Joannis Launoii Epiſtola. Dumtaxat dico Conſtantinopolitanum ſymbolùm ab Epheſina Synodo nec relatum fuiſſe nec confirmatom. Neſtorii cauſam diſcuſſura prima actio recitari juſſit Nicænum ſymbolum, deindè Sancti Cyrilli quaſdam Epiſtolas, & ex hiſce Regulis de controverſis erroribus judicavit. In ſuo ſuffragio plerique Epiſcopi laudant Nicænum ſymbolnm, nullatenus Conſtantinopolitanum. Symbolum, quo fidem ſuam profeſſus eſt Presbyter Chariſius, habet quidem aliqua additamenta, verùm longè diverſa à Conſtantinopolitanis. Exiſtimo illa per Lydiam fuiſſe uſitata, atque ita Conſtantinopolitana nequidem per omnem Orientalem Eccleſiam tunc fuiſſe admiſſa. Apud varias Eccleſias videntur fuiſſe varia. Et Epheſinus Canon, qni deinceps vetat addi ad ſymbolum, palàm loquitur de ſolo Nicæno. Quapropter prima Conſtantinopolitanorum additamentorum confirmatio videtur eſſe à Sancto Leone Pontifice, confirmante plenum Decretum fidei Chalcedonenſis.

Dico, *Videtur*: Quoniam illi, qui laudata additamenta volunt probata & firmata à Sancto Damaſo, non deſtituuntur fundamento. Etenim Maximus Cynicus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, contra tertium Conſtantinopolitanæ Synodi Canonem, ab illo firmatam ſuam degradationem, ac promotionem Nectarii appellavit ad Sedem Apoſtolicam, appellationem admiſit Sanctus Damaſus, atque ex ſua Romana Synodo ad iſtorum Actorum defenſorem Theodoſium Auguſtum reſcripſit: *Cùm Maximum Epiſcopum receperint in communionem noſtra conſortia, quoniam eum à Catholicis conſtitit Epiſcopis ordinatum, nec ab Epiſcopatus Conſtantinopolitani putavimus petitione removendum. Cujus allegationem præſentibus partibus æſtimavimus eſſe pendendam. Nectarium autem cùm nuper noſtra Mediocritas Conſtantinopoli cognoverit ordinatum, cohærere communionem noſtram cum Orientalibus partibus non videmus, præſertim cum ab eiſdem Nectarius dicatur illicò ſine communionis conſortio deſtitutus, à quibus fuerat ordinatus. Non mediocris igitur hic ſcrupulus, nec quædam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio, ſed communio ſoluta & diſſociata perturbat. Nec videmus eam aliter poſſe convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli qui prior ordinatus eſt, aut certè ſuper duorum ordinatione ſit in urbe Roma noſtrum Orientaliumque Concilium.* Exſtat Epiſtola apud Jacobum Sirmondum in appendice Codicis Theodoſiani. Verùm in poſtea datis ad Sanctum Acholium Theſſalonicenſem Epiſcopum litteris idem Damaſus ejuſdem Maximi ordinationem ampliſſimè exſufflat & damnat ex variis cauſis, præſertim quòd impenſa fuiſſet homini geſtanti *habitum idoli*, ideoque indigno habere communionem non tantùm Epiſcopi, ſed & Laici Chriſtiani. Has litteras nuper cum Bonifacii ſecundi Romana Synodo publicavit Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius. Et in aliis ibidem ad Ruſum Theſſalonicenſem Epiſcopum litteris ſcribit de laudato Damaſo Bo- Ep. 10.
niſacius primus: *Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Nectarii ordinationem, propterea quia in noſtra notione non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis, Formatam huic à Sede Romana dirigi regulariter depopoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret.* Et omnino impetravit. Hinc enim de ſua è Neophyto in Epiſcopum conſecratione ſcribit ad Vercellenſem Eccleſiam Sanctus Ambroſius: *Ordinationem meam Occidentales Epiſcopi judicio,* Ep. 35.
Orientales etiam exemplo probarunt. Exemplo ordinati Nectarii. Hujus ergò ordinationem tunc omninò probaverat Romana Eccleſia: Alioquin tantum ei teſtimonium Sanctus Ambroſius non perhibuiſſet. Proindè plura hujus Synodi Acta omnino probavit atque firmavit Damaſus. Et qnoniam omnia Synodorum Acta præcellit ac præcedit fidei Decretum, videtur ipſum ante omnia etiam prædicaſſe Theodoſius apud Damaſum, ac ejus confirmationem obtinuiſſe. Pluribus hæc ſuprà deduxi. Quidquid ſit, Decretum iſtud, hoc eſt, Conſtantinopolitanum cum

ſuis

ſuis additamentis ſymbolum S. Leo firmavit.

Alia eſt ratio Conſtantienſis Concilii. Erat
legitimè indictum & congregatum. An porrò le-
gitimè congregata Synodus, ac ipſi præfecta Ro-
mani Epiſcopi legatio, per ejuſdem Epiſcopi
naturalem aut civilem mortem incurrat ſuæ po-
teſtatis interpolationem aut ſuſpenſionem, non
eſt præſentis temporis quæſtio, nec ſpectat ad no-
ſtrum Propoſitum. Certè per Sancti Fabiani Mar-
tyrium vacante Apoſtolica Cathedra, Romanæ
Eccleſiæ Clerus cenſuit nullam ſibi eſſe poteſta-
tem, qua deductia ad ſe Eccleſiarum gravioribus
cauſis, ac nova Diſciplinæ Decreta exigentibus
relationibus reſponderet. Et Romanam *vice*
Paſtoris cuſtodivit atque rexit Eccleſiam, & ſu-
Ep. 3. per totius Eccleſiæ corpore excubavit, avitos
Ep. 30. Canones ac diſciplinam ſtrenuè exſecutus eſt, ve-
rùm à Sancto Cypriano & aliis hinc indè Prima-
tibus Gentium Epiſcopis de pœnitentia functis
idololatris danda contra priorem Canonem pace
rogatus reſpondit: *Nobis differendæ hujus rei ne-*
ceſſitas major incumbit, quibus poſt exceſſum nobiliſſi-
mæ memoriæ viri Fabiani nondum eſt Epiſcopus pro-
pter rerum & temporum difficultates conſtitutus, qui
omnia iſta moderetur, & eorum qui lapſi ſunt, poſſit
cum conſilio & auctoritate habere rationem. Et infrà:
Ep. 31. *Cujus temperamenti moderamen nos hic tenere quæ-*
rentes, diu & quidem multi, & quidem cum qui-
buſdam Epiſcopis vicinis nobis & appropinquanti-
bus, & quos ex aliis Provinciis longè poſitis perſe-
cutionis iſtius ardor ejecerat, ante conſtitutionem E-
piſcopi nihil innovandum putavimus, ſed lapſorum
curam mediocriter temperandam eſſe credimus, ut in-
terim dum Epiſcopum dari à Deo nobis ſuſtinetur, in
ſuſpenſo eorum, qui moras poſſunt dilationis ſuſti-
nere, cauſa teneatur. Aliquid interloquuntur,
nihil audent definire. Cur generalis Synodi non
ſit eadem ratio? Nam & ipſa tunc eſt ſine capi-
te. Etiam Apoſtolici per Illyricum Vicarii pote-
ſtas deſinebat per Pontificis mortem: Certè ſy-
nodalis Legatus habet pariformes vices. Du-
rare poſſint uſque ad revocationem: Certum eſt
debere per novum Pontificem ratificari. Quod
ipſum creditum fuiſſe à Joanne Gerſone, eſt ſu-
prà oſtenſum. Quocirca Conſtantienſe contra
Sicarios Decretum, niſi à Martino quinto pro-
batum ſit & firmatum, poteſt eſſe verum, ſed
non habet ſynodalem auctoritatem. Nam ſexta
Synodus, licèt juxta Apoſtolicum mandatum
& ſuffragium peracta, firmitatem, quam morte
præventus non dederat Sanctus Agatho, peti-
vit ac impetravit à Sancto Leone ſecundo: Nec
antea ſe credidit firmam. Auguſtinus Trium-
phus non de Concilio, ſed de univerſa Eccleſia
loquitur. Et ipſum ſequuntur Alvarus Pelagius,
& Cardinalis Panormitanus. Falli ipſos exiſti-
mo. Romanæ per Sancti Fabiani mortem vacan-
tis Eccleſiæ Clerus eſt potiùs audiendus. Vidua-
ta Eccleſia à Spiritu ſancto regitur & cuſtoditur,
errare non poteſt, ideoque novas definire quæ-
ſtiones, aut novos condere Canones numquam
attentabit.

Quæſtionem, de qua ad Baſileenſe Concilium
reſcripſit Eugenius quartus, proponit in Ad-
ventuali ad Conſtantienſem Synodum Sermone
Petrus Cardinalis de Aliaco: *Auctoritas decernen-*
di & definiendi non eſt attribuenda ſoli Pontifici, ſed
toti Concilio generali. Undè manifeſtè reprobatur er-
ror quorumdam pernicioſiſſimus, qui adulando pote-
ſtati Papali ità detrahunt auctoritati ſacri Concilii,
ut dicere præſumant quòd Papa non poteſt neceſ-
ſariò ſequi deliberationem Concilii, immò ſtandum
eſſet ſententiæ Papæ, ſi Eccleſiæ vel generali Con-
cilio contradicat. Exiſtimo Conſtantinopolita-
nam, Chalcedonenſem, Quintam, Trullanam,
ac Septimam Synodus non fuiſſe Papalis pote-
ſtatis adulatrices: Et tamen ſuos Canones &
alia quædam Acta, quòd ſolus Papa contradi-
ceret, confeſſæ ſunt eſſe infirma & caduca. Adu-
lari eſt minus crimen, quàm detrahere aut fu-
rari. Undè & Petro Aliacenſi adverſam Euge-
nii quarti Regulam admiſit Synodus Baſileen-
ſis. Eandem quæſtionem in Synodalium rerum
libris proponit etiam Fredericus Nauſea Epiſco-
pus Viennenſis: *Patribus in Concilio à Papa vel*
ejus Legato diſſentientibus, cujus judicio ſit ſtan-
dum? Et reſpondet: *Prima fronte non videtur ac-*
cedendum uni ſolique Papæ, præſertim in cauſa fi- L. 5. c. 3.
dei, cùm ſatis periculoſum videatur fidem noſtram
unius hominis arbitrio committi. Nec uſque adeò ſu-
perbum eſſe Papam credimus, quòd ipſe ſolus & unus
homo toti congregationi ſuum judicium præferat, pe-
rinde atque ſi ipſe Spiritum ſanctum habeat, maximè
quòd major urbe ſit orbis. Ne itaque navigandum ſit
inter ſcyllam & charibdim, plerique omnes Doctores
arbitrantur, ſententiæ Papæ prorsùs eſſe ſtandum in
negotio fidei priùs per Apoſtolicam Sedem definito,
quod ipſi Patres vellent aut refutare, aut immu-
tare. In ipſo verò fidei negotio necdum definito, ſed
per Concilium definiendo, ſtandum potiùs eſſet ju-
dicio Patrum totius Concilii. Quod ipſum cum
Cardinali à Turre-cremata ſequitur eruditus ex
Fratrum Minorum Ordine Cardinalis Clemens
Monilianus, atque adjungit: *Si talis controverſia* C. 33.
orta eſſet, licèt Univerſitati Patrum adhærendum
eſſet ratione prædicta, nihilominus nihil videretur
convenienter concludendum, quouſque Papa & Pa-
tres concorditer in unam convenirent ſententiam.
Eſt caſus fictus atque imaginarius: Per Dei
gratiam non evenit uſque huc, & uſque ad
ſæculi finem ſperamus non eventurum. Etenim
omnes Joannis duodecimi exceſſus fuerunt con-
verſationis vitia, non prædicationis. Et Evan-
gelicum dogma aut fundamentalem Eccleſiæ Di-
ſciplinam pertinaciter impugnanti Pontifici eſ-
ſet non tantùm à generali Synodo, ſed à quo-
vis ſingulari Chriſtiano contradicendum. Et
hinc præſentem Regulam libenter admiſit atque
obtulit quartus Eugenius.

At quid ſi circa dubium fidei articulum eve-
niat iſta Pontificis & Synodi diſcordia? Reſpon-
deo tunc ſequendum Cardinalis Moniliani conſi-
lium, & factum Sancti Leonis noni, qui diffici-
lem de Simoniacorum ordinationibus quæſtio-
nem retulit ad Divinam Majeſtatem, & om-
ni Eccleſiæ generales preces indixit. Et Sancti
Auguſtini conſilium, qui in libris de Baptiſmo
adversùs Donatiſtas ſcripſit de ſimiliter difficili

Lib. 7. c. 53. quæſtione : *Si quis fortè me* in univerſalis Eccleſiæ *Concilio conſtitutum, ubi talium rerum quæſtio verſaretur, non præcedentibus talibus, quorum ſententias ſequi mallem, urgeret ut dicerem quid ſentirem, Divinum judicium per alicujus revelationis oraculum, concordi oratione, & impenſis ſupplici devotione gemitibus, implorandum eſſe cenſerem, ità ſanè ut poſt me dicturos ſententias, ne quid jam exploratum & cognitum adferrent, humiliter exſpectarem.* Talis interim Synodus ſine Papali mandato ac ſuffragio non judicaret. In omnes ſine hocce ſuffragio judicantes aut tractantes Synodos dici omninò poteſt ſupra laudatum Sancti Gelaſii elogium : *Alia quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt, vel potius ventilata, quæ Sedes Apoſtolica nullatenus delegavit, mox à Vicariis Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt. Quæ Sedes Apoſtolica, etiam petente Principe, nullatenus approbavit, nulla ratione ſuſtinet.* Et infrà : *Totum in Apoſtolicæ Sedis poſitum eſt poteſtate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit, quod refutavit, habere non potuit firmitatem. Et ſola reſcidit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Lucidè adfirmat ſolius Pontificis ſuffragium unanimi totius Synodi ſuffragio eſſe potentius ac prævalere. Adfirmat iſto ſuffragio ac mandato deſtitutas Synodos nihil judicare poſſe, immò nec ventilare. Hinc Orientalibus Patriarchis atque Epiſcopis, quos ad talem Synodum convocare minabatur Imperator Michael tertius, ſcripſit Nicolaus primus : *Vos, ut antiquum morem ſervetis, neque judicetis, neque approbetis quidquam ſine noſtra auctoritate.*

Exponitur antiquus Gallicanæ Eccleſiæ ſenſus.

Quòd nullus Epiſcopus, nullus Patriarcha, nulla Diœceſis, nulla etiam œcumenica Synodus ſine Romani Epiſcopi atque Romanæ Eccleſiæ auctoritate definire poſſit de dogmaticis quæſtionibus, Gallicana olim Eccleſia conſtantiſſimè tenuit, atque ita certum eſt nobis rem novam à Joanne Launojo prædicari. Evidenter hoc lucet ex cauſa Gilberti Porretani, Pictavienſis Epiſcopi. Quatuor circa Divinæ Majeſtatis ſubſtantiam errores ille docuerat, atque ità à ſuis Archidiaconis, quòd publicè in Eccleſia monitus noluiſſet acquieſcere, erat appellatus ad Apoſtolicum Tribunal Eugenii tertii. Regios Romanæ evocationis obices tunc ignorabat Gallia, atque ita utraque pars ſtatim acceſſit. Verùm à turbulenta Arnaldi Brixienſis Monachi factione vexatus Eugenius deſcendebat in Gallias, & cum accuſatoribus Archidiaconis Epiſcopum excepit apud Senas, remiſit domum, ipſe ſecuturus, & iſtic cauſam cogniturus. Gilbertus erat Doctor Scholaſticus, Artium & Sacræ Theologiæ in variis Galliæ Gymnaſiis veteranus Profeſſor, Paleſtricæ acrimoniæ magnus amator, atque ità ex malè intellectis Sanctorum præſertim Hilarii & Auguſtini libris lapſus in voces potiùs novas & ſcandaloſas, quàm in mentis errores. At verò iſtas, tunc graſſari incipientes in Eccleſia, ſcholæ ſubtilitates peſſimè, nec ſine fundamentis, oderat Sanctus Bernardus: Hinc Archidiaconi illum obtinuerunt ſibi patronum, ſuo Epiſcopo durum & conſtantem adverſarium. Omnibus enim Gallicanis Epiſcopis Bernardus erat mens & lingua. Porrò Gilbertus erat, ac ſemper fuerat immaculatæ vitæ & famæ: Hinc ejus, licèt non erroribus, tamen perſonæ Lib. 1. c. 46. 47.
favebant quidam Domini Cardinales, aut potiùs de favore hoc erant apud Bernardum ſuſpecti. Rationem dat in libris de Geſtis Frederici primi Imperatoris Otho Epiſcopus Friſingenſis: *Bernardus tam ex Chriſtianæ Religionis fervore erat zelotypus, quàm ex habitudinali conſuetudine credulus, ut & Magiſtros, qui humanis rationibus, ſæculari ſapientia confiſi, nimiùm inhærebant, abhorreret, & ſi quidquam ei Chriſtianæ fidei abſonum de talibus diceretur, facilè aurem præberet.*

Etiam ipſe Eugenius æſtimabat Gilbertum. Hinc ipſum invitavit ad ſuum Remenſe Concilium: Non ut reum, ſed ut integrum & Canonicum Epiſcopum. Et ut talem fecit adſidere. Ejus cauſam diſcuſſit poſt dimiſſam Synodum. Et accuſatos articulos, & ipſorum apologetica fundamenta curavit ſibi redigi in Scriptum. Et ipſum cum Sancto Bernardo diſputantem, non tantùm patienter, ſed etiam delectabiliter audivit atque attendit. Audiamus laudatum Othonem : *Finita Synodo*, prudentiores & viciniores *Epiſcopi ad cauſam Gilberti terminandam* à Papa Eugenio *reſervantur*. Et infrà: *Quam auctoritatem cum determinare vellet Clarevallenſis Abbas, aliqua verba, quæ Cardinalibus diſplicerent, protulit, Epiſcopo Pictavino dicente*; Et hoc ſcribatur. *Ad quod ille reſpondit :* Scribatur ſtylo ferreo in ungue adamantino. Moxque *ad publicum progreſſus, omnes quos poterat convocavit. Ibi cum Archiepiſcopis, viriſque religioſis & eruditis contra quatuor, quæ Pictavino Epiſcopo imponebantur,*

Digitized by Google

tur, Capitula fidem in hunc modum ipſe cum aliis, & alii cum ipſo expoſuerunt. Exponit in Sancti Bernardi vita Goffredus Monachus Clarevallenſis: *Conſiderans Bernardus nonnullos ex his, qui præſidebant, jam quidem animadvertentes blaſphemiam in doctrina, adhuc tamen avertentes injuriam à perſona, accenſus eſt zelo, & domeſticam ſibi Eccleſiam ſeorſim convocat Gallicanam. Communi denique conſilio, à Patribus decem Provinciarum, aliis autem Epiſcopis & Abbatibus plurimis, dictante viro Dei, novis dogmatibus opponitur ſymbolum novum*. Hoc eſt, novum fidei Decretum. *Cui etiam ſubſcribuntur nomina ſingulorum. Ut eorum ſcilicet omnium, ſicut irreprehenſibilis fides, ſic irreprehenſibilis zelus cæteris innoteſceret*. (L. 3. c. 5.) Et in litteris ad Albanenſem Epiſcopum Gaufredus Ciſtercienſis Monachus refert Bernardi & Gilberti coram Dominis Cardinalibus diſputationem, atque proſequitur: *Sub eo tenore diſceſſum eſt, ut dicerent Domini Cardinales*, Quia ecce audivimus quæ propoſita ſunt, deinceps judicabimus qualiter debeant definiri. *Quod verbum eatenus movit corda multorum, ut ſequenti die apud Sanctum Bernardum convenirent Archiepiſcopi decem, Epiſcoporum quoque & Abbatum, ac Magiſtrorum plurima multitudo. Et quia judicium ſibi videbantur reſervaſſe, quos noverant ferè omnes errantis potiùs, quàm erroris fautores, providerunt oportere cum Capitulis illis Gilberti Epiſcopi, ſuæ & fidei ſymbolum mitti, ut ſcirent meliùs, undè judicarent. Scripſerunt ergo Capitula totidem, quàm expreſsiùs potuerunt, illius verbis ſuam confeſſionem contrariam in omnibus, & per omnia proponentes, quam de communi omnium convenientia, non ſine multa deliberatione dictatam judicaturis facerent exhiberi. Nec tamen verebantur, ne contrarium aliquid judicarent, ſed credebant nonnullos eorum ad hoc tendere, ut ſine aliqua definitione Concilium ſolveretur. Propter quod eidem ſcripturæ, quam noviſſimam vobis mittimus, ſubſcripta ſunt ſingulorum nomina, qui aderant, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, & Magiſtrorum, de conſenſu & convenientia univerſorum. Et electæ ſunt tres perſonæ, Epiſcopi duo reverendiſſimi, Hugo Antiſiodorenſis*, primus è Ciſtercienſi ordine evectus ad Pontificalem thronum, & ex Præmonſtratenſi ordine *Milo Morinenſis, & Sugerius Abbas Sancti Dionyſii, qui eamdem ſcripturam Domino Papæ & Cardinalibus præſentarent, & dicerent eis: Pro veſtra reverentia ſuſtinuimus minùs dignos acceptione ſermones, donec tandem audivimus, quòd de eis judicare velletis. Offerimus ergò & nos noſtram confeſſionem, ut non de parte, ſed de partibus judicetis. Tenetis confeſſionem hominis illius ſcriptam: Convenit ut teneatis & noſtram. Veruntamen ille vobis ſub hoc tenore tradidit ſuam, ut paratus eſſet corrigere, ſi quid vobis aliud videretur; nos hujuſmodi conditionem penitùs excludentes, ſic vobis noſtram offerimus, ut noveritis quòd in hoc ſumus, in hoc perſeverabimus, nihil penitùs immutaturi*.

Hæc poſteriorum verborum fiducia Dominos Cardinales offendit: Viſa eſt anterioribus non cohærere. Viſa eſt non inſtructionem continere, ſed definitionem. Nam & oblata charta titulabatur Symbolum, ſeu fidei Decretum. Et in ſimilis Decreti formam erat ſubſcripta ab omnibus. Hinc pergit Otto Epiſcopus Friſingenſis: *Quod Gallicanæ Eccleſiæ factum tam graviter ſacer Cardinalium Senatus accepit, ut in magna mentis indignatione Curiam intraret, & tamquam unum corpus effecti, una omnes voce Pontifici ſuo dicerent; Scire debes, quòd à nobis, per quos tamquam per cardines univerſalis Eccleſiæ vertitur axis, ad regimen totius Eccleſiæ promotus, è privato univerſalis Pater effectus, jam deinceps te non tuum, ſed noſtrum potiùs eſſe oportere, nec privatas & modernas amicitias antiquis & communibus præponere, ſed omnium utilitati conſulere, Romanæque Curiæ culmen ex officii tui neceſſitudine curare & obſervare debere. Sed quid fecit Abbas tuus, & cum eo Gallicana Eccleſia? Qua fronte, quo auſa cervicem contra Romanæ Sedis Primatum & apicem erexit? Hæc eſt enim ſola, quæ claudit, & nemo aperit; aperit, & nemo claudit. Ipſa ſola de fide Catholica diſcutere habens, à nullo, etiam abſens, in hoc ſingulari honore præjudicium pati poteſt. Sed ecce Gallici iſti etiam faciem noſtram contemnentes, ſuper Capitulis, quæ his diebus, nobis adſidentibus, agitata ſunt, tamquam finitivæ ſententiæ ultimam manum apponendo, nobis inconſultis, fidem ſuam ſcribere præſumpſerunt. Certè ſi in Oriente, utpotè Alexandriæ aut Antiochiæ, coram omnibus Patriarchis hujuſmodi tractaretur negotium, nihil firma ſtabilitate ſolidum ſine noſtra definiri valeret auctoritate. Quinimmò juxta antiquorum Patrum Inſtituta vel exempla, Romano ſervaretur examini terminandum. Quomodo ergo iſti in noſtra præſentia uſurpare audent, quod etiam remotioribus, & Majoribus nobis non licet? Volumus igitur huic tam temerariæ novitati celeriter adſurgas, ipſorumque contumaciam punire non differas*.

Per remotiores & ſe majores intelligunt Orientales Patriarchas, atque ita lucet Cardinales Epiſcopos tunc his aduc ceſſiſſe. Quare Sanctus Petrus Damiani, (L. 1. Ep. 29.) ad Cadalonm Anti-Papam ſcribens ab illis *non modò quorumlibet Epiſcoporum, ſed etiam Patriarcharum atque Primatum jura tranſcendi*, non de Orientalibus & veris, ſed de Occidentalibus & adſcititiis Patriarchis eſt intelligendus. Domini Cardinales lucidè adſeverant nullos Epiſcopos, nullum Patriarcham, nullam Synodum poſſe definire de fide, ſed hunc eſſe privativum honorem Romanæ Eccleſiæ. Et hanc eſſe paternam atque avitam regulam & conſuetudinem. Oppoſitum Attentatum eſſe temeritatem ſine exemplo, & contumaciam exemplariter caſtigandam. Nec ſolos Gallicanos Epiſcopos arguunt, ſed & ipſum Eugenium. Cauſam edicit Ganfredus Monachus: *Quibus*, Gallorum Epiſcoporum Legatis, *Dominus Papa reſpondit, & univerſis, qui eos miſerant, renuntiare præcepit, quò ab eadem confeſſione eorum in nullo prorſùs Romana Eccleſia diſſentiret. Et ſi ſtare viſi fuerant aliqui pro perſona, ſed non ſtabant aliquatenùs pro doctrina*. Domini Cardinales exiſtimabant peſſimam Gallorum audaciam fuiſſe admiſſam & probatam ab Engenio, ideoque & ipſum de Romanæ Cathedræ & Apoſtolici privilegii prævarica-

ricatione arguerunt. Deo gratias, quòd inter ſapientiſſimos iſtius Conventiculi Magiſtros noſtros non fuerit Joannes Lannojus: Quantis elogiorum plauſtris optimos Cardinales non oneraſſet?

Pergit Epiſcopus Otto: *Romanus Pontifex Cardinales blando mitigans eloquio, Abbate ad ſe vocato, de hoc facto, qualitateve facti ſolerter inquirit. Cui ille humiliter, & cum reverentia reſpondit ſe vel Dominos Epiſcopos nihil de præfatis Capitulis definiiſſe, ſed quia ab Epiſcopo Pictavino audierat, ut fides ſua ſcriberetur, idcircò quia ſolus nollet, illorum auctoritate & teſtimonio ſimpliciter ſe, quod ſentiret expoſuiſſe. Hocque tam humili, quàm modeſto ipſius Reſponſo prædicta Cardinalium indignatio conquievit, ita tamen ut præfatum Scriptum, tamquam inconſulta Curia prolatum, velut auctoritatis pondere carens, pro ſymbolo in Eccleſia, quod in Conciliis contra hæreſes congregatis fieri ſolet, non haberetur.* Ex omnium Gallicanorum Epiſcoporum atque Doctorum mente loquebatur Bernardus, atque hinc addit Otto Epiſcopus: *Benedictus per omnia Deus, qui ſic Eccleſiæ ſuæ ſponſæ providit, ut nec vel ſumma membra à capite ſuo diſſiderent, vel tantus religioſarum & diſcretarum perſonarum Gallicanæ Eccleſiæ, aliquod judicii pondus exſpectans à Sede Romana, ſchiſmatis non parvi occaſio eſſet.*

Notanda ſunt hæc verba: *Ita tamen ut præfatum Scriptum, tamquam inconſulta Curia prolatum, velut auctoritatis pondere carens, pro ſymbolo in Eccleſia, quod in Conciliis contra hæreſes congregatis fieri ſolet, non haberetur.* Orthodoxum, & Gilberti erroribus retundendis aptiſſimum erat iſtud ſymbolum: Nam & ut tale prædicari ſtatim audivimus ab ipſo Papa Eugenio. Ipſum tamen circumduci, ab omni auctoritate circumſcribi, ac penitùs aboleri Cardinales voluerunt: Ex iſta dumtaxat cauſa, quòd ſine Romanæ Cathedræ interventu eſſet, vel potiùs putaretur attentatum. Etenim non ex definiendi, ſed ex ſolo inſtruendi animo proceſſerat. Et poſtulationi omnis Gallicana conſenſit Eccleſia. Hinc pergit Friſingenſis Otto: *De primo tantùm* Gilberti articulo *Romanus Pontifex definivit, utpotè majoris momenti, in quo totius quæſtionis cardo verteretur.* Adducit Papalem definitionem, atque concludit: *Epiſcopus* Gilbertus *ſummi Pontificis ſententiam reverenter excipiens, ad propriam Diœceſim remeavit.* Conditum igitur à Gallicana Eccleſia ſymbolum circumduxit atque abolevit Pontifex, & ipſe uſque hodiè altiſſima voce clamat ad omnes ubique fideles: *Non Gallicana Eccleſia, ſed ſolus Romanorum Epiſcopus poteſt dogmaticas quæſtiones definire.* Nam & alio edito ſymbolo Eugenius quæſtionem iſtam definivit. Et omnia hæc Acta non ſolus Gilbertus, nec ſola tunc Gallicana Synodus, ſed omnis ſub cælo Eccleſia uſque huc probat & veneratur. Etenim ſcribit Goffredus Monachus: *Demùm Apoſtolico judicio, & auctoritate univerſalis Eccleſiæ, error ille damnatur.* Quin & Gallicana Eccleſia fuit proteſtata ſe malè intellectam à Dominis Cardinalibus: Iſtud ſymbolum non definiendi, ſed ſolo Pontificis inſtruendi animo fuiſſe emiſſum. Quòd igitur ſola Apoſtolica Sedes de fide aut generali totius Eccleſiæ diſciplina definire poſſit, rectiſſimè ex avito Gallicanæ etiam Eccleſiæ ſenſu dixerunt nuper Domini Cardinales, & Joannes Launojus ſine fundamento impugnat.

Quomodo Gallicana Eccleſia poſſet recedere à perpetuo, quem ipſi etiam ſervarunt Apoſtoli, & ſuo exemplo fixerunt in immobilem Canonem, totius Chriſtianitatis more? Etenim nullus Apoſtolus, nequidem ipſe Paulus, licèt ad ineffabilia Arcana raptus in tertium cælum, & iſtic ab ipſa ſacroſancta Trinitate creatus Gentium Doctor, potuit ſine Sancto Petro dogmaticas fidei quæſtiones definire. Hujuſmodi primam in Eccleſia quæſtionem exponit in Actis
Sanctus Lucas: *Et quidam deſcendentes de Judæa* C. 15.
docebant fratres, quia niſi circumcidamini ſecundùm morem Moyſi, non poteſtis ſalvari. Factâ ergò ſeditione non minima Paulo & Barnabæ adversùs illos, ſtatuerunt ut adſcenderent Paulus & Barnabas, & quidam alii ex aliis, ad Apoſtolos & Presbyteros in Hieruſalem ſuper hac quæſtione. Paulus pro veritate multam ſeditionem, ſeu diſceptationem fecit, verùm adverſarii non detulerunt, ſed provocarunt ad Apoſtolos, & alios Epiſcopos, qui erant Hieroſolymis: Erat enim iſtic Petrus, Et Paulus de ſua Apoſtolica auctoritate atque infal-
libilitate non excepit, & obedivit provocationi, C. 2.
& uſque ad Synodale Petri judicium permiſit iſtos in ſuo ſenſu abundare. Eadem de re ſcribit ad Galatas: *Deindè poſt annos quatuordecim,* utique ab accepta per Apoſtolorum manus Epiſcopalis conſecratione, & per ipſum Dominum Deum Apoſtolica poteſtate, *iterum adſcendi Hieroſolymam cum Barnaba, adſumpto & Tito. Adſcendi autem ſecundùm revelationem. Et contuli cum illis Evangelium, quod prædico in gentibus. Seorſim autem iis, qui videbantur aliquid eſſe. Ne forsè in vacuum currerem, aut cucurriſſem.* Quæ poſtrema verba altè clamant, quòd Paulus omnem ſuam, à Deo firmatam tot miraculis, apud gentes prædicationem, & adversùs ipſam motas quæſtiones retulerit, ſubmiſerit, ac ſuſpenderit ad futurum Petri judicium, ipſe non auſus decidere. Et hoc *ſecundùm revelationem,* Quia nempè Sanctus JESU-Chriſti ſpiritus ipſum, non ſuo, ſed Sancti Petri Synodali judicio ſtare juſſerat, & ſine ipſo non definire. Quinimmò in ſuis ſuper Epiſtolam ad Galatas commentariis Theodoretus ſcribit, non judaizantes Pauli
adverſarios, ſed ipſum Paulum ad Hieroſoly- C. 2.
mitanam ſub Petro Synodum provocaſſe. Exponit judaizantium dogma, & pergit: *Sed magni veritatis Præcones Barnabas & Paulus prolatam ab eis doctrinam repulerunt. Volentes autem fidelium cætui perſuadere, id quoque magnis videri Apoſtolis, in Judæam contenderunt, & quæ ab illis facta fuerunt, Apoſtolos docuerunt, litteraſque attulerunt, quæ apertè præciperent jugum legis non imponere gentibus.* Quod ipſum ſcribit in Præfatione commentariorum ſuper Epiſtolam ad Epheſios.

Non nego Apoſtolos omnes, præſertim Sanctum

Digitized by Google

ctum Paulum, fuiſſe circa fidem infallibiles: Dumtaxat adſero ipſos, licèt infallibiles, ſine Petro non potuiſſe dogmaticas quæſtiones definire. Adſero ex definitivo Decreto quinti Concilii. Quinto Concilio adeſſe, aut adſenſum præbere conſtanter ooluit Vigilius Pontifex, proteſtatus ſuæ ſedi competere Synodi auctoritatem, ſeu omnium tractandorum relationem, & de ipſis primum cum Prærogativa ſuffragium: Proteſtatus ſine his non fieri Synodum, ſed acephalum conventiculum. Hæc veritate niti norant Græcorum Epiſcopi, ideoque ad ſua Atteotata firmanda appoſuerunt ſuo Decreto hanc medicinalem præfationem: *Licèt Sancti*
Act. 8. *Spiritus gratia & circa ſingulos Apoſtolos abundaret, & non indigerent alieno conſilio ad ea quæ agenda erant, non tamen aliter voluerunt de eo quod movebatur*, Si oporteret gentes circumcidi, *definire, priuſquam communiter jam congregati, Divinarum Scripturarum teſtimoniis unuſquiſque ſua dicta confirmaverunt*. Disertè profitentur & ſingulos Apoſtolos fuiſſe circa fidem infallibiles, & tamen ipſorum nullum ſine Synodali per Petrum directo Conventu potuiſſe de motis adverſùs ipſam quæſtiooibus decidere. Ex his principiis Vigilium conantur in ſuas partes deducere. Profitentur infallibilitatem etiam ipſi competere, & cuivis Romano Epiſcopo: Addunt hac de cauſa Synodalem Cooventum ab ipſo non debuiſſe refutari. Et hinc vides illos, qui Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem & generalium Synodorum oeceſſitatem exiſtimant oon cohærere, inſigniter hallucinari. Et quidem adducta verba non ſunt hujus aut iſtius Epiſcopi ſuffragium, ſed ſunt totius Coocilii Decretum. Quòd iſta Apoſtolorum congregatio non mereatur Sy-
Lib. 6. cap. 6. nodi nomen, apud Sylveſtrum Sguropulum in Florentini Concilii Hiſtoria malè dixit Marcus Antiſtes Epheſiorum. Et quòd Cardinalis Julianus Cæſarinus iſti Paradoxo oihil repoſuerit, idem Sylveſter meritò admirator.

Hac porrò in Synodo Sanctus Petrus Apoſtolus lucidè functus eſt officio Romani Epiſcopi. Et tractanda propoſuit, & de ipſis dixit primum cum Prærogativa ſuffragium. Et de Synodali ad iſta quæſtione turbatam Antiochenam Eccleſiam tranſmiſſo Decreto pergit Sanctus Lu-
C. 15. cas: *Illi*, Syoodales Legati, *dimiſſi deſcenderunt Antiochiam, & congregata multitudine tradiderunt Epiſtolam. Quam cum legiſſent, gaviſi ſunt ſuper conſolatione*. Et infrà: *Paulus perambulabat Syriam & Ciliciam, confirmans Eccleſias, præcipiens cuſtodire Præcepta Apoſtolorum & Seniorum*. Et in ſequenti capite: *Cum pertranſiret ci-*
C. 16. *vitates, tradebat eis cuſtodire dogmata, quæ erant Decreta ab Apoſtolis & Senioribus, qui erant Hieroſolymis*. Laudat Apoſtolum, quòd non ſibi, ſed Apoſtolicæ Synodo hanc dogmaticam definitionem adſcriberet, ipſam ubique publicaret & exſequeretur, ac ſuam tam præteritam, judaizantium dura interceſſione turbatam, quàm præſentem prædicationem ex ipſa confirmaret. Quod ipſum disertè & variè profitetur & ipſe Paulus in Epiſtola ad Galatas. Palmaris illi ſcopus eſt, ut demonſtret ſuam in Galatia prædicationem eſſe nunc Synodaliter firmatam à Petro & aliis Apoſtolis, ideoque perperam fuiſſe culpatam à judaizantibus, & hos ſtultè à Galatis auditos. Non ampliùs contendit aut diſputat, ſed pleno imperio jubet & cogit. Quin & invectivis abundat Epiſtola: Galatas titulat ſtultos, inſenſatos, faſcinatos. De prædicationis ſuæ firmitate non minùs antè quàm poſt Synodum erat certus: Unde igitur dumtaxat nunc utitur tanto impetu? Cur uſque ad Synodum non damnavit Galatas, ſed judaizandi libertatem illis quaſi indulſit? Quòd tunc cenſeret ſolus, ideoque nec definire poſſet motas quæſtiones, nec ipſarum duros tutatores pleno judicio compeſcere. Et adjunxit: *Licet nos, aut* C. 1.
Angelus de cœlo evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus, anathema ſit. Adfirmat Synodale Petri judicium nec à ſe, nec ab ullo Apoſtolo, immo nec à Sanctis Angelis poſſe retractari. Adeo antiqua atque fundata eſt Synodorum auctoritas.

De Sancti Petri in Judaicam ſimulationem lapſu ſcribit in litteris ad Sanctum Hieronymum Sanctus Auguſtinus: *Magis arbitror hoc Petrum feciſſe ante illud Hieroſolymitanum Concilium*. At Epiſt. 19. cap. 2.
longè rectiùs in laudatis ſuper Epiſtolam ad Galatas commentariis Theodoretus adfirmat contigiſſe poſt Concilium. Hæc Pauli ad Petrum verba, *Quomodò gentes cogis judaizare*, com- C. 4.
mentatur: *Tuum eſt Decretum, ne hi ex lege vivant*. Petrum Paulus arguit, quòd ſuum ipſe Decretum prævaricaretur. Et hinc videtur ſcripſiſſe: *Si nos, aut non ſolùm Petrus, ſed etiam quis de cœlo Angelus aliud evangelizet, anathema ſit*. Petri lapſus videtur firmaſſe Galatas in errore, ideoque tam acrem medicinam expoſtulaſſe. Et ſanè ſi profanum Cherintum, quem hujus contentionis fuiſſe judaizantem auctorem ſcribit in Panario Sanctus Epiphanius, & ſeductos ab ipſo Galatas, in ſuo ſenſu abundare, & ad Syno- Lib. 28. c. 2. 3. 4.
dum provocare permiſit ante laudatum Decretum Sanctus Paolus, quomodo Primatem ſuum Petrum præſumpſiſſet damnare? Interim lucet nec Paulum, nec quemlibet Apoſtolum potuiſſe ſine Petro de motis in dogma quæſtionibus definire. Hoc etiam tunc privativè ſpectabat ad Petri è Synodali Cathedra judicium. Et hanc prærogativam omninò ille firmavit in ſua Romana Cathedra. Et ita ſemper profeſſa fuit omnis vera Chriſtianitas. Oppoſitum eſt damnanda novitas.

CANON XXII.

QUòd Romana Eccleſia numquam erravit, nec in perpetuum, Scriptura teſtante, errabit.

Scholion.

ALiud eſſe Eccleſiam quampiam, aliud ejus Epiſcopum, eſt manifeſtum. Hinc inter Romanam Eccleſiam & Romanum Pontificem hic etiam Dictatus lucidè diſtingnit. Quin & aliud eſt Epiſcopns, aliud ejus Cathedra: Aliud Apoſtolica Sedes, aliud Pontifex Romanus. Hinc & in Evangelio dixit Dominus: *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi*. Cathedram immaculatam ſedentes affirmavit variè maculoſos. Et in libris adversùs Julianum Pelagianæ perfidiæ reſtauratorem ſcri-
L. 1. c. 4. bit Sanctus Auguſtinus: *Quid Innocentius Pontifex potuit Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitas Apoſtolica Sedes, & Romana perſeveranter tenet Eccleſia?* Innocentium Pontificem, Apoſtolicam Sedem, & Romanam Eccleſiam lucidè ab invicem diſcernit. Et adversùs Græcorum quorumdam Epiſcoporum, quaſi ob Dioſcori Alexandrini, & Domni Antiocheni Patriarchæ lapſus, ipſorum etiam Sedes humiliare, & Conſtantinopolitanam exaltare conantium, in Chalcedonenſi Synodo Decretum ſcripſit ad Maximum Antiochiæ Patriarcham Sanctus Leo Magnus: *Et ſi diverſa nonnumquam*
Epiſt. 62. cap. 3. *ſint merita Præſulum, tamen jura permanent Sedium*. Et in litteris ad Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum: *Aliud ſunt Sedes, aliud Præſidentes*. Et in libro contra Collatorem
Epiſt. 53. cap. 5. C. 10. Sanctus Proſper: *Sacroſancta Beati Petri Sedes ad univerſum orbem Papæ Zozymi ſic ore loquitur*. Et in litteris ad Honorium Salonitanum Epiſcopum ac Dalmatiæ Metropolitam Sanctus Papa Gelaſius: *An neſcitis Pelagianam hæreſim ab Apoſtolica Sede per Innocentium, Zozymum, Bonifacium fuiſſe proſtratam?* Pontificis perſonam ab Apoſtolica Sede, tamquam à toto corpore os, lucidè diſcernunt. Conſonat in ſextæ Synodi confirmatorio ad Conſtantinum quartum Imperantem Reſcripto Sanctus Leo ſecundus: *Per noſtrum officium hæc veneranda Sedes Apoſtolica concorditer his, quæ definita ſunt, conſentit, & Beati Petri auctoritate confirmat*. Et in litteris ad Francorum Epiſcopos Gregorius quartus: *Honoranda eſt Cathedra Pontificalis, & propter Cathedram ſedens in illa. Vos autem fidelem Pontificem dehoneſtandum prædicatis abſque injuria Sedis: Quod omninò falſum eſt*. Hinc frequenter legimus Cathedram vario ſui Epiſcopi merito honorari aut maculari. Hinc Henricus quartus Imperator, ejus ſucceſſores Henricus quintus & Ludovicus quartus, Philippus Pulcher Francorum Rex, aliique plures adversùm Eccleſiaſtica jura digladiantes, nequaquam ſeſe Sedi Apoſtolicæ, ſed huic dumtaxat aut iſti Pontifici adverſari fuerunt proteſtati: Hinc item aliud eſt Romanum Pontificem ex proprio privati Doctoris ſenſu, aliud ex Sancti Petri Apoſtoli Cathedra & privilegio loqui aut definire. Proindè diſtinctio hæc fundata eſt, antiquiſſima, & multis elucidandis neceſſaria.

Verùm quæſtio eſt, Quidnam hic intelligatur per Apoſtolicam Cathedram, quid per Eccleſiam Romanam? Reſpondeo Romanam Eccleſiam accipi quatuor modis. Primò, pro omni Romana communione, ſeu pro omni ſub cœlo Eccleſia, Romanam ut caput & rectæ fidei radicem venerante. Et ſic Romana Eccleſia eſt idem, quod Eccleſia Catholica ſeu univerſalis. Hinc in primo de Apoſtolorum Principibus ſermone Sanctus Leo ſcribit Romam eſſe urbem Sacerdotalem & Regiam, quæ per ſacram Petri Sedem caput orbis effecta, latiùs præſideat Religione Divina, quàm dominatione terrena. Per laudatam enim Sedem non ſolis Romani Imperii, ſed cunctis etiam Barbararum Gentium Eccleſiis præſidet. Ita non eſt Barbarus aut Schyta, ſed omnis Barbarus, dummodo verè Chriſtianus, eſt Romanus. Secundò accipitur pro ſolo Romano Patriarchatu. Uti Alexandrina aut Antiochena Eccleſia idem quandoque eſt quod hic aut ille Patriarchatus; ſic eſt & de Romana. Hoc ſenſu, ob Sancti Cyrilli Alexandrini & Joannis Patriarchæ Antiocheni natas in Epheſina Synodo lites dicuntur Alexandrina & Antiochena Eccleſia dudum diſcordaſſe: Et ob Sancti Joannis Chryſoſtomi iniquam degradationem etiam Romana & Conſtantinopolitana. Eccleſia eſt iſtic idem quod tota Patriarchatus communio. Tertiò accipitur pro ſola Romanæ Metropolios Provincia, latiſſima olim, utpotè quæ comprehenderet omnem Campaniam, Thuſciam, Picenum, Brutios, Apuliam, Calabriam, atque Siciliam. Quartò accipitur ſtrictiſſimè pro ſola Eccleſia Almæ urbis. Et quoniam non pro Romano Pontifice, nec pro Apoſtolica Sede, ſed pro ſola Romana Eccleſia hic dictavit ſeptimus Gregorius, quæſtio eſt, in quanam iſtarum quatuor acceptionum ſpecie ſumpſerit Eccleſiam Romanam?

Quo-

Quomodo Eccleſia quævis ac ejus Epiſcopalis Cathedra diſtinguantur, edicit in exhortatorio ad caſtitatem libro Tertullianus: *Differentiam inter Ordinem & Plebem conſtituit Eccleſiæ auctoritas, & honor per Ordinis conſeſſum ſanctificatus.* Epiſcopalis, inquam, Cathedra non eſt ſolus Epiſcopus, ſed quotquot ipſi in publico Eccleſiæ Conventu aſſident, & in illa adminiſtranda eidem ſuo conſilii aut judicii ſuffragio cooperantur. Quocirca Provincialis Epiſcopus ſuum Presbyterium, Metropolita, Patriarcha, Papa pro Sede ſua habent ſuas Synodos, quarum ſunt præſides, os & lingua. Et dum ex eorum communi judicio ac ſuffragio agunt, ſtatuunt, decidunt, loquuntur, dicuntur ex Cathedra agere, decidere, ſtatuere, loqui. Epiſcopus, Cathedra, & Eccleſia habent ſe ut pars & totum: Epiſcopus eſt pars Cathedræ, Cathedra pars Eccleſiæ, ſed quæ totam ſuam Eccleſiam repræſentet. Et hinc uti quadruplex eſt Romana Eccleſia, ita & Apoſtolica ejus Cathedra. Et Generalis, & Patriarchalis, & Provincialis, & ſola Urbica Synodus, ſeu ſolum Dominorum Cardinalium cum Domino Papa conſiſtorium ſunt Apoſtolica Sedes.

Verùm Eccleſia & ejus Cathedra ob dictam illius ab hac repræſentationem frequentiſſimè confunduntur. Et ità hic Romanam Eccleſiam cum Apoſtolica Sede omninò confudit noſter Gregorius. Dictavit enim propter Wigbertini ſchiſmatis defenſores, quos inter Venericus Vercellenſis Epiſcopus in libro de conſervanda Eccleſiæ unitate docuit veram Romanam Eccleſiam in fide nec erraſſe umquam, nec errare poſſe, ejus autem invaſorem & adulterum Hildebrandum in multis erraſſe. Eundem, quòd de Berengariano dogmate dubitaverit, ideoque fuerit Hæreticus, accuſat Cardinalis Benno, & proſequitur: *Ut Liberii feſtum celebraretur juſſit. Hoc Præcepto ejus hæreſim firmavit.* De pluribus ipſum erroribus infamat, & edicit cauſam: *Poſtquam aliundè adſcendit* in Papatum, *à conſilio removit Cardinales ſacræ Sedis. Cum quibus perſonis conſilia ſua diebus ac noctibus habuit, Roma vidit & audivit. Ejectis à conſilio & cuſtodia ejus Cardinalibus, vita ejus, & fides, & doctrina fuit ſine teſtibus.* Gregorium non ex Cathedra, ſed ex proprio arbitrio affirmat judicaſſe, ideoque lapſum à Sancti Petri privilegio, atque erraſſe. An Romani Pontificis perſona fuerit aliquando lapſa in hæreſim, eſt ſcabroſa quæſtio. Quin labi poſſit, antiquitas non dubitavit. Haſce ambages ingredi noluit noſter Gregorius, ideoque de ſola, cui ipſe præſidebat, Romana Eccleſia, ſeu ejus Apoſtolica Cathedra, ac ſe loquente ex ipſa Pontifice dictavit.

Quæſtio eſt, Quam Cathedram intellexerit? An ſolam generalem, an Patriarchalem, an etiam Provincialem Synodum? Et an etiam Conſiſtorium ſolorum Dominorum Cardinalium? Cardinalis Nicolaus Cuſanus in opere de Catholica concordantia vult olim intelligendam fuiſſe ſolam generalem Synodum, nunc autem intelligi poſſe & Patriarchalem, quòd ad eam generalis jam contracta ſit, ideoque & ſuam dignitatem ac privilegia omnia in ipſam transfuderit. Romanum Pontificem extra generalem Synodum vult etiam circa fidem poſſe falli. Verùm à Gregorio noſtro ſolum etiam Dominorum Cardinalium Conſiſtorium, adeoque & Provincialem Synodum fuiſſe intellecta, abundè nobis dixerunt ſchiſmatici Benno & Venericus. Et jure merito. Etenim iſtam Romanam Eccleſiam, ſeu Apoſtolicam Sedem non poſſe in fide labi, conſtanter admiſerunt octo generalia apud Græcos celebrata Concilia, uti in ipſorum Notis eſt abundè oſtenſum. Adeò Sanctus Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia Archiepiſcopus, ejus Succeſſor Sanctus Baſilius, & alii quidam Romanis offenſi Græcorum Patres oppoſitam ſuam ſententiam non potuerunt ſuis Collegis perſuadere. Eam tamen in Florentina Synodo tenuerunt Græci, & longa ac intricata quæſtione differri unionem nolens Eugenius quartus duxit diſſimulandum. Præſentem interim Dictatum omnis olim Latina Eccleſia conſtantiſſimè defendit, quod oſtendere hìc velim de ſola Africana & Gallicana.

Incipiamus ab Afrorum Carthaginenſi ac Milevitana Synodis, Pelagii atque Cæleſtii errores damnantibus. De ipſarum enim per Innocentium primum Pontificem data confirmatione declamavit ad populum in ſermonibus de Apoſtoli verbis Sanctus Auguſtinus: *Jam de hac cauſa duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam,* Serm. 2, c. 10.
inde etiam Reſcripta venerunt. Cauſa finita eſt. Quia nempe Sedis iſtius de fide judicium credebat infallibile, quod non poſſet exſufflari. Errones graviſſimè id pupugit, neuter tamen adverſùs ipſum excipere vel provocare præſumpſit: Ipſum à ſe per omnia admitti & probari ſunt profeſſi, & à ſolis memoratis Synodis quaſi ad meliùs informandum Pontificem appellarunt. Nempe in Britannia, ad Gallicanam Diœceſim tunc ſpectante, natus atque renatus Pelagius ſemper crediderat Romanam Cathedram in dogmatico judicio non poſſe falli. Verùm ubi Zozymus Pontifex non ſolùm ſui Anteceſſoris, ſed etiam laudatarum Synodorum diſertiſſimè firmavit judicium, & encyclicis ad univerſos ſub Cœlo Epiſcopos litteris rigidiſſimè ac lucidiſſimè damnavit errores ſingulos, Erronum crevit audacia. Eorum Ravennam ad Honorii Imperatoris Comitatum profecta Legatio poſtulavit retractari cauſam, aſſerens ipſam ſine legitimo examine, adeoque non juxta Apoſtolici Privilegii Regulam ex Petri Cathedra, ſed ex privato Zozymi affectu definitam. Accuſavit ſolam Pontificis perſonam. Verùm Princeps ipſos adeò non audivit, ut tamquam turbulentos Hæreticos ab Alma urbe & cunctis ſuburbicariis Regionibus juſſerit expelli. Et ipſe cauſam habuit pro legitimè finita.

Ejuſdem mentis fuit Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ac ejus ſucceſſor Siſinnius. Quòd enim ejuſdem factionis Legatos, ab Honorio Auguſto denegatam cauſæ retractationem poſtulantes ab ejus nepote & Collega Theodoſio,

Con-

Conſtantinopoli expulerit, & ipſorum errores denuò damnaverit ſynodaliter uterque Epiſcopus, teſtantur in Carmine de Ingratis Sanctus Proſper, & in litteris ad Siſinnii Succeſſorem
Ep. 10. Neſtorium, exſtantibus in prima Epheſini Concilii parte, Sanctus Pontifex Cæleſtinus. Tunc in rabiem actus factionis Goliath Julianus Epiſcopus, omnes facundæ ſuæ in Africanam ac Romanam Eccleſiam maledicentiæ laxavit habenas, ab utriuſque judicio appellavit ad generale Concilium, & Ruſum Theſſalonicenſem Epiſcopum, Apoſtolicæ Sedis in Illyrico Vicarium, omneſque illi ſubjectas Eccleſias ad Romanæ Cathedræ communionem deſerendam concitavit. Ipſam non erroris tantummodò accuſavit, ſed & tyrannidis: *Utpotè quæ toto penitùs Occidente non minùs ſtultum, quam impium dogma ſuſcepiſſet, à ſimplicibus Epiſcopis, ſine congregatione Synodi in locis ſuis ſedentibus, extorſiſſet ſubſcriptionem*, & tam juſtæ cauſæ *examen & Epiſcopale judicium denegaret*. Neque hæc ſolus, ſed cum octodecim blateravit Epiſcopis. Verùm in libris ad Bonifacium Pontificem repoſuit Sanctus Au-
Lib. 1. c. 34. guſtinus: *Adhuc flagitant audientiam, cum damnati debeant agere pœnitentiam*. Et in alio ejuſdem operis libro: *Aut verò congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit, cum potiùs rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas talis neceſſitas exſtiterit, multoque ſint atque incomparabiliter plures, quæ ubi exſtiterunt, illic improbari damnarique meruerunt, atque inde per cæteras terras devitandæ innoteſcere potuerunt. Verùm iſtorum ſuperbia, quæ tantum ſe extollit adversùs Deum, ut non in illo velit, ſed in libero arbitrio gloriari, hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis & Occidentis Syno-*
Lib. 2. c. 12. *dus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur, cum potiùs vigilantia & diligentia Paſtorali poſt factum illis competens ſufficienſque judicium, ubicumque iſti lupi apparuerint, conterendi ſint, ſive ut ſanentur atque mutentur, ſive ut ab aliorum ſalute atque integritate vitentur.* Et in priori adversùs Julianum opere: *Veſtra apud competens judicium communium Epiſcoporum*
L. 3. c. 1. *cauſa finita eſt. Nec amplius vobiſcum agendum eſt, quantum ad jus examinis pertinet, niſi ut prolatam de hac re ſententiam cum pace ſequamini. Quòd ſi nolueritis, à turbulenta vel inſidioſa inquietudine cohibeamini. Similes eſtis Maximianiſtis, qui cupientes exiguitatem ſuam nomine ſaltem certaminis conſolari, & ideò videri aliquid apud eos quibus contemptibiles erant, quia inire nobiſcum finerentur examen, interpellantes eos, & libellum dantes, provocanteſque contempſimus. Magis enim de certamine nominari deſiderabant, quàm formidabant in certamine ſuperari, nec ſperabant victoriæ gloriam, ſed famam requirebant collationis, quia multitudinis non habebant.* Per Errores mota quæſtio quandoque intricata eſt & multæ indaginis, ideò ut ejus abyſſus videatur per ſolam Romanam Eccleſiam non poſſe penetrari, aut nimias per Regiones diffuſa lues timeatur ejus ſolius judicio non eſſe acquietura: Hiſce ſolis eſt indulgenda generalis Synodus, cæteræ controverſiæ per ſolam Petri Cathedram ſunt citra appellationis aut retractationis periculum finiendæ.

Dices Auguſtinum non de Apoſtolica Romanorum Cathedra loqui, ſed de Provinciarum natas apud ſe hæreſes damnantium Synodis, adeoque hæc omnia ad rem non pertinere. Reſpondeo illum omninò loqui de ejuſmodi Synodis, verùm non de ipſis ſolis & nudis, ſed de referentibus ad Petri Cathedram, ac per ipſam confirmatis. Quòd enim nulla Synodus ſine ejuſmodi relatione potuerit de fide definire, quòd nullius item definitio ſine obtenta laudatæ Sedis confirmatione robur habuerit, eſt ſuprà abundè oſtenſum. Et hinc Pelagianam cauſam finitam dixit jam ſtatim idem Auguſtinus, non quòd jam dicta duo de ipſa eſſent habita Concilia, nec quòd miſſa ſeu relata eſſent ad Sedem Apoſtolicam, ſed quòd eorum confirmatoria Reſcripta ab Innocentio Pontifice veniſſent. Idem cenſet Epiſtola illa, quam uti totius Africanæ Eccleſiæ confeſſionem ac ſuffragium ad Epheſinam Synodum miſit per Beſſulam Diaconum Capreolus Carthaginenſis Archiepiſcopus: *Veſtram Sanctitatem iterùm atque iterùm rogatam cupio, ut novas doctrinas & ante hac Eccleſiaſticis auribus inuſitatas, priſcæ auctoritatis robore inſtructi, è medio profligetis, tantaque conſtantia ac virtute, quibuſcumque novis erroribus reſiſtatis, ne hos, quos pridem impugnavit Eccleſia, hiſque temporibus repullulantes Apoſtolicæ Sedis auctoritas, Sacerdotumque in unum conſonans ſententia oppreſſit, ſecundæ diſputationis prætextu vox jam dudum oblata renovare videatur.* Et poſt quædam: *Quis ea, quæ jam olim dijudicata ſunt, denuò in diſputationem vocari ſinat? Is ſanè aliud nihil facere cenſebitur, quam de fide ipſamet dubitare.* Loquitur adversùm Pelagianos, de quibus ad Epheſinam hanc Synodum ſcripſit etiam Sanctus Pontifex Cæleſtinus: *Spem de Synodo hucuſque geſſerunt.* Licèt Par. 3. Ep. 10.
variis Romanorum Auguſtorum legibus proſcripti ad Hæreticos ac perpetuum ſilentium dicti Hæretici, numquam tamen ceſſarunt clamare ad Synodum, ideoque & amico ſibi Neſtorio adversùs Apoſtolicam ſuæ hæreſeos damnationem ſuaſerunt clamorem eundem, & perſuaſerunt. Tunc in tres ſe diviſerunt turmas. Alii Neſtorio, alii Joanni Patriarchæ Antiocheno, alii etiam Sancto Cyrillo, Primatibus hujus Synodi Epiſcopis, ſeſe adjunxerunt, ubique venantes novum ſuæ cauſæ examen. Et adversùm haſce artes proteſtatur Capreolus, aſſeverans litem iſtam jam finitam à Sede Apoſtolica, ideoque illis ſine lucida, non ſolùm iſtius Sedis, ſed & ipſius Chriſtianæ fidei injuria, examen novum non poſſe concedi. Et ita omninò egiſſe Synodum, liquet ex ejus ad laudatum Pontificem relatione: *Perlectis à ſancta Synodo Commentariis Actorum in depoſitione impiorum Pelagianorum & Cæleſtianorum, Cæleſtii, Pelagii, Juliani, Perſidii, Flori, Marcellini, Orontii, & eadem cum illis ſentientium, quæ à Pietate tua de ipſis decreta & conſtituta ſunt, judicavimus & nos ea ſoli-*

da,

*da, firmaque permanere debere, & idem omnes te-
cum ſtatuimus, eos pro depoſitis habeatis*. Quin
etiam Innocentii ac Zozymi Pontificum in ip-
ſos Decreta ac Acta perlegerit atque confirma-
verit Synodus, non eſt dubitandum.

Ejuſdem tunc ſententiæ fuiſſe Gallicanam Ec-
Cap. 41. cleſiam, lucet ex Sancti Proſperi libro contra
Collatorem: *Cæleſtinus Pontifex, ſciens damnatis
non examen judicii, ſed ſolùm pœnitentiæ remedium
eſſe præſtandum, Cæleſtium, quaſi non diſcuſſo ne-
gotio audientiam poſtulantem, totius Italiæ finibus
juſſit extrudi. Adeò & Præceſſorum ſuorum Statuta
& Decreta Synodalia inviolabiliter ſervanda cen-
ſebat, ut quod ſemel meruerat abſcindi, nequa-
quam admitteret retractari*. Sancti Auguſtini de
Divinæ gratiæ ac prædeſtinationis efficacia do-
ctrinam Sulpitius Severus, Lerinenſis Vincen-
tius, aliique olim Gallorum Clerici & Mona-
chi oderant peſſimè, adeoque infamabant, ut
maledicendi ſtudio ſemetipſos apud omnem po-
ſteritatem reddiderint famoſos. Apoſtolicam,
quà doctrinam iſtam declaravit authenticam
laudatus Cæleſtinus, Epiſtolam non minùs ode-
rant. Verùm quid? Sedis illius dogmaticum ju-
dicium impugnare, aut devocare in dubium
Gallia tunc ignorabat. Aureum illud Vincentii
pro fidei Catholicæ antiquitate Commonito-
rium, ad inſtar Canonum Antiochenorum, eſt
malæ radicis non malus per omnia fructus. O-
ſtendere conatur, non Auguſtini, ſed ſuorum
dogmata eſſe avita, ideoque hæc, non iſta per
Cæleſtinum fuiſſe comprobata. Epiſtolam, quòd
impugnari non poſſet, ita placuit detorqueri. In
poſtremo Commonitorii capite hæc exſequitur,
verùm ſtylo adeò pavido, ut ſe Vincentium
ſcribere auſus non fuerit, ſed vendere quaſi
neſcio quem Peregrinum. Hac interim arte non
ſolùm ſuos ſolari, & optimam Galliæ plebem
deludere, ſed & Sixtum tertium Pontificem,
de Pelagiani dogmatis amicitia olim ſuſpe-
ctum, tentavit ad Anteceſſoris ſui Decretum
ita interpretandum circumſcribere. Et hinc tria
poſteriora ſui contra Collatorem libri capita
non adversùs Collatorem, ſed adversùs hunc
Peregrinum omninò ſcripſit Sanctus Proſper, &
concluſit: *Confidimus Domini protectione præſtan-
dum, ut quod operatus eſt in Innocentio, Zozymo,
Bonifacio, Cæleſtino, operetur & in Sixto, & in
cuſtodia Dominici gregis hæc ſit pars gloriæ huic reſer-
vata Paſtori, ut ſicut illi lupos abegere manifeſtos,
ita hic depellat occultos*. In Apoſtolo Petro, dum
ejus fidem ab omni lapſu ſtabilivit Dominus, af-
firmat fuiſſe non hunc aut iſtum, ſed omnes
omninò Romanos Pontifices, ideoque poſt om-
nium dogmaticum è Cathedra judicium aſſeverat
damnatis nunquam novum examen, ſed ſolùm
ſemper pœnitentiæ remedium fuiſſe & fore præ-
ſtandum.

Beatum Cæſarium, Arelatenſem Archiepiſco-
pum, & Apoſtolicæ Sedis in Gallia Vicarium,
ad celebrandam ſecundam Arauſicanam Syno-
dum compulerunt novi Semipelagianorum ani-
mi, quos ipſis fecerant libri Fauſti Epiſcopi Re-
jenſis. Adversùm illos edidit Cæſarius iſta

Capitula, quæ in virorum illuſtrium Catalogo
laudat Gennadius Maſſilienſis: *Cæſarius edidit
de gratia & libero arbitrio teſtimonia, Divinarum
Scripturarum & ſanctorum Patrum judiciis munita,
ubi docuit hominem de proprio nihil agere boni poſ-
ſe, niſi eum Divina gratia prævenerit*. Et hæc
Capitula per Felicem quartum Pontificem im-
petravit probari. Ex Hormiſdæ item Pontificis
ad Poſſeſſorem neſcio cujus in Africa civita-
tis Epiſcopum litteris didicerat authentica de
iiſdem quæſtionibus Capitula ſervari in Ro-
manæ Eccleſiæ ſcriniis: Ex ipſis viginti quinque
ſcopo ſuo conducentia obtinuit, & per laudatam
tredecim Epiſcoporum Synodum fecit accepta-
ri. At necdum fuit finis. Etenim probatus,
apud Antonium Barales in Lerinenſis Monaſte-
rii Chronico exſtans, auctor ſcribit in vita lau-
dati Cæſarii: *Æmuli multi ſurrexerunt, qui Cæ-
ſarii & hujus Synodi reſiſterent doctrinæ de gra-
tia. Suſurris & mala interpretatione quorumdam
oboritur in Galliarum partibus contra prædicatio-
nem hominis Dei ſiniſtra ſuſpicio*. Hinc ille accepta
à Felice quarto Capitula, ſuamque de ipſis Sy-
nodum retulit ad Sedem Apoſtolicam, meruit-
que eam à Bonifacio ſecundo confirmari. Con-
firmatricem, quæ magno Eccleſiaſticæ eruditio-
nis damno dudum latuerat, Epiſtolam publicavit
Jacobus Sirmondus. Et ex Laudunenſis ac Foſ-
ſatenſis Cœnobiorum antiquis codicibus adjunxit
hanc annotationem: *In hoc codice continetur Syno-
dus Arauſicana, quam per auctoritatem Sanctus Pa-
pa Bonifacius confirmavit. Et ideò quicumque aliter
de gratia & libero arbitrio crediderit, quàm vel
iſta auctoritas continet, vel in iſta Synodo conſtitu-
tum eſt, contrarium ſe Apoſtolicæ Sedi, & univerſæ
per totum mundum Eccleſiæ eſſe cognoſcat*. Notanda
ſunt verba, *Per auctoritatem confirmavit*: Edi-
cunt non in communi, ſed omninò in ſingu-
lari, quæ Apoſtolicæ Sedis irretractabili infal-
libilitate donet, forma fuiſſe confirmatam hanc
Synodum, ideoque receptam ab univerſali Ec-
cleſia, & à nullo Catholico poſſe refutari. Fa-
teor laudatam annotationem eſſe alicujus Scripto-
ris Monachi, ideoque non ſummi ponderis: In-
terim ille ex ſemetipſo non fuit locutus. Lo-
cutus fuit ex Valentina Synodo, quæ Apoſtolicæ
confirmationis ignara convenerat adversùs lau-
datam Arauſicenſem, & ad quam lecto affixus
Cæſarius miſit doctiores Epiſcopos & Clericos,
præſertim Sanctum Cyprianum Tholonenſem
Epiſcopum, de quo laudata vita apud Annales
Lerinenſes: *Valentinæ Synodi intentionibus homo
Dei dedit veram & evidentem ex traditione Apo-
ſtolica rationem. Nam bonæ memoriæ Bonifacius,
Romanæ Eccleſiæ Papa, eadem colluctatione cogni-
ta, calcata intentione jurgantium, proſecutionem
Sancti Cæſarii Apoſtolica auctoritate firmavit. Ita,
donante Chriſto, Eccleſiarum Antiſtites receperunt,
quod optaverat Diabolus repentina animoſitate ceſ-
ſare*. Factam à Bonifacio ex auctoritate, ſeu ex
Cathedra confirmationem labi non potuiſſe agno-
vit etiam hæc erratica Synodus, atque ita rediit
ad mentem.

Gallicanam Rempublicam fortiſſimis, Gallica-

nam autem Eccleſiam doctiſſimis ſemper abundaſſe viris, ideoque ſummæ ſemper & ubique fuiſſe auctoritatis, rectè in libro adverſùs Vigilantinm ſcripſir Sanctus Hieronymus. Hinc dogmaticam ſuam, qua datam à Sancto Flaviano Conſtantinopolitano Epiſcopo in Eutychetis errores ſententiam confirmarar, Epiſtolam roborare volens Sanctus Leo Magnus, diſcutiendam & probandam ſubmiſir Synodo Ravennii Archiepiſcopi Arelatenſis, ſui per Galliam Vicarii. Laudata Epiſtola eſſe debebat Papale in Chalcedonenſi Synodo ſuffragium, Synodi Regula atque Directrix. Quòd ipſam ſuo corpori ſuperpoſitam miraculo confirmaſſet Sanctns Petrus Apoſtolus, affirmat in Prato ſpirituali Sanctus Sophronins Patriarcha Hieroſolymitanus. Laudatus Pontifex inſuper conſulendam cenſuit Gallicanam Eccleſiam, nec niſi ab ipſa probatam epiſtolam mittere Chalcedonem, ſciens tunc à Græcorum Epiſcoporum nemine reſpuendam. Verùm Gallicanæ Diœceſeos latitudo, & hiberna cœli inclementia Ravennium impedierunt à cogenda Synodo: Eam cogere non potuit, niſi poſt peractam Chalcedonenſem. Tunç tamen voluit cogere, ſuumque & illius de laudata Epiſtola judicium Pontifici referre. Ipſam mirè laudar, atque adjungit: *Quæ Apoſtolatus veſtri Scripta, ita ut Symbolum fidei, quiſquis redemptionis Sacramenta non negligit, tabulis cordis adſcripſit, & tenaci, quo ad confundendos Hæreticorum errores paratior ſit, memoriæ commendavit.* Loquitur de Apoſtolorum ſymbolo, quo poſt Canonicas litteras Eccleſia nihil babuit ſanctius: Et huic Papalem Epiſtolam æquiparavit. Ab ipſa, non à Chalcedonenſi Synodo affirmat exſtinctam Eutycbetis hæreſim; Quòd nempè hæc per iſtam exſtinxiſſet. Er hæc omnia fundat in *authoritate Apoſtolicæ Sedis, undè religionis fons & origa manavit.* Ita olim ſenſit Gallicana Eccleſia.

Verùm hiſce omnibus graviter obſtare videtur Sancti Cypriani Carthaginenſis Archiepiſcopi Synodus, & controverſia adverſùs Sanctum Papam Stephanum. Africana olim, uti & Romana, ac omnis ferè ſub cœlo Eccleſia foris baptizatos hæreticos atque ſchiſmaticos ſemper ſine novo baptiſmate admiſir per ſolam impoſitinnem manus pœnitentialis. Cypriani Anteceſſor Agrippinus, quem aliqui à ſuo Presbytero Septimio Tertulliano volunt ſeductum, primus mutavit morem, exſufflavit iſtiuſmodi Baptiſma, atque iteravit. Quid runc cenſuerit aut egerit, an ignoraverir novitatem, an diſſimulaverir Romana Eccleſia, neſcitur. Quidquid ſit, à multis Afrorum Epiſcopis numquam admiſſum, à multis rejectum errorem reſumpſir Sanctus Cyprianus, & per multas multorum Collegarum Synodos confirmavir. At ſeriò & graviter interceſſit Sanctus
[Ep. 74.] Stephanus Pontifex, reſcribens: *Si quis à quacumque hæreſi venerit ad nos, nihil innovetur, niſi quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in pœnitentiam.* Quòd obedire recuſantes Epiſcopos *abſtinendos putaverit*, teſtatur in litteris ad Pom-
[C. 14.] peium Epiſcopum ipſe Cypriann s, & in libro de unico Baptiſmo confirmat Sanctus Auguſtinus: Quòd Firmilianum Cæſareenſem in Cappadocia Metropolitam ac Ponticæ Diœceſis Primatem, itemque Helenum Tharſenſem Ciliciæ Metropolitam, & omnes illis adhærentes Epiſcopos, omninò excommunicaverit, affirmat in [L. 7. c. 4.]
Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebins Cæſareenſis. Et eis non ſoli Cappadoces & Cilices, ſed inſuper Galatæ, Lycaones, & Phryges adhæſerant; ſecerantque varias adverſùs Stephanum Synodos, præſertim Iconienſem ac Synnadenſem. Et hinc quòd plurimos cum ſuis gregibus Epiſcopos Stephanus abſciderit, ſcribit ad Cyprianum Firmilianus. Et pergit de Cypriani ad Stephanum Legatis: *Legatos Epiſcopos patienter ſatis ac leniter ſuſcepit, ut eos nec ad ſermonem ſaltem colloquii communis admitteret, adbuc inſuper communionis & charitatis memor, præciperet fraternitati univerſæ, ne quis eos in domum ſuam reciperet, ut venientibus non ſolùm pax & communio, ſed & tectum & hoſpitium negaretur.* Addit quòd propter aſſerendos Hæreticos ſcinderet fraternitatem, & *Cyprianum diceret Pſeudo Chriſtum, Pſeudo-Apoſtolum, Operarium doloſum.* Quæ omnia ſuadent etiam cum adhærentibus Epiſcopis Cyprianum fuiſſe excommunicatum.

Fæda & periculoſa fuit iſta diſcordia. Hinc Sanctus Dionyſius Alexandriæ Patriarcha gravibus ad Stephanum ac ejus Cardinales Presbyteros Dionyſium & Philemonem litteris componere ſtuduit, ſolvi ſuadens injectum vinculum, & permitti circa rem dubiam ab unoquoque in ſuo ſenſu abundari. Verùm quòd nihil obtinuerit à conſtante Stephano, laudatus teſtatur Euſebius. Etiam in ſua ſententia perſtitit Cyprianus, aſſeverans aſſertam à Romanis conſuetudinem non eſſe traditionem Apoſtolicam, & Stephanum uti Hæreticorum fautorem oneravit multis læſi animi elogiis, de quibus in libris de Baptiſmo rectè Sanctus Auguſtinus: *Quæ in Stephanum Cyprianus irritatus effudit, retractare nolo.* Admodum laudat hanc ejus Synodalem præfationem: *De hac re ſin-* [L. 5. c. 15.]
guli quid ſentiamus, proferamus, neminem judicantes, aut à jure communionis aliquem, ſi diverſum ſenſerit, amoventes. Neque enim quiſquam noſtrum Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit, aut tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem Collegas ſuos adigit, quando babeat omnis Epiſcopus pro licentia libertatis & poteſtatis ſuæ arbitrium proprium, tamque judicari ab alio non poſſit, quàm nec ipſe poteſt alium judicare. Sed exſpectamus univerſi judicium Domini noſtri JESU *Chriſti, qui unus & ſolus babet poteſtatem & præponendi nos in Eccleſiæ ſuæ gubernatione, & de actu noſtro judicandi.* Manifeſtè agit in Stephanum Papam, qui quoſdam Decreto ſuo adverſantes Epiſcopos à communione ſemoverat, & omnes ſemovere minabatur, qui ſe aſſeverabat Epiſcoporum Epiſcopum, ac in definiendo infallilem, ideoque immobili imperio omnes Collegas ad obſequendi neceſſitatem poſtulabat. Loquitur ex Magiſtro ſuo Tertulliano, qui ad Montanum delapſus deriſit Zephyrinum Pontificem, quòd ſe in ſimili Edicto ſcriberet Pontificem Maximum, ac Epiſcopum Epiſcoporum. Epiſcopos omnes in fidei cauſa aſſerit eſſe æquales, nul-

lum

ſum poſſe judicari ab altero, omnium Judicem unicum eſſe Chriſtum Dominum, ideoque à Romanæ Eccleſiæ non tantùm infallibilitate, ſed etiam à Primatu videtur fuiſſe omnino alienus.

Longè firmior in eadem ſententia fuit Firmilianus: *Eos, qui Romæ ſunt, non ea in omnibus obſervare quæ ſunt ab origine tradita, & fruſtra Apoſtolorum auctoritatem prætendere, ſcire quis etiam inde poteſt, quòd circa celebrandos dies Paſchæ, & circa multa alia Divinæ rei Sacramenta videat apud illos eſſe aliquas diverſitates, nec obſervari illic omnia æqualiter, quæ Hieroſolymis obſervantur. Secundùm quod in cæteris quoque plurimis Provinciis multa pro locorum & nominum diverſitate variantur, nec tamen propter hoc ab Eccleſiæ Catholicæ pace atque unitate aliquando diſceſſum eſt. Quod nunc Stephanus auſus eſt facere, rumpens adversùs vos pacem, quam ſemper Anteceſſores ejus vobiſcum amore & honore mutuo cuſtodierunt. Adhuc etiam infamans Petrum & Paulum beatos Apoſtolos, quaſi hoc ipſi tradiderint, qui in Epiſtolis ſuis hæreticos execrati ſunt, & ut eos evitemus monuerunt. Unde apparet traditionem hanc eſſe humanam, quæ hæreticos aſſerit, & baptiſma, quod non niſi ſolius Eccleſiæ eſt, vos habere defendit.* Hieroſolymitana Eccleſia tunc Paſcha agebat eadem die cum Judæis, ipſamque omninò ita docuerat Petrus Apoſtolus. Hinc adverſam Romanorum conſuetudinem, non ab ipſo Apoſtolo, ſed ab ejus in Romano Epiſcopatu Succeſſoribus mutatam vult Firmilianus, eandemque eſſe rationem conſuetudinis de non exſufflando extra Eccleſiam accepto baptiſmo. Iſtiuſmodi mutationes, ac inde natos Eccleſiarum varios mores non damnat: Eſſe affirmat adiaphora, ideoque Stephanum, hac de cauſa ſcindentem Eccleſias, admodum exceſſiſſe. Non ſolùm Romanos Epiſcopos, ſed & ipſam Romanam taxat Eccleſiam, quòd ſuos ritus, uti Apoſtolicas traditiones, velit omni genti potenter imponere, & pergit de hoc rebaptiſmo: *Nos veritati & conſuetudinem jungimus, & Romanorum conſuetudini conſuetudinem, ſed veritatis opponimus, ab initio hoc tenentes quod à Chriſto & ab Apoſtolo traditum eſt. Nec meminimus hoc apud nos aliquando cœpiſſe, cum ſemper iſtic obſervatum ſit, ut non niſi unam Dei Eccleſiam noſceremus, & Sanctum Baptiſma non niſi Sanctæ Eccleſiæ computaremus.* Ab omni Ponticæ Diœceſeos Eccleſia acceptum vel datum in hæreſi baptiſma affirmat ſemper fuiſſe exſufflatum, ita iſtic traditum à Sancto Paulo Apoſtolo, ideoque errare Stephanum, & iſtum morem ab ipſo non poſſe mutari. Eundem onerat multis elogiis, & quòd non Eccleſias à ſe, ſed ſe ab Eccleſiis dividat, pomposè declamat. Aliam ſuæ, aliam Africanæ, à qua Romanum morem uſque ad Agrippini Epiſcopatum Cyprianus fatebatur obſervatum, Eccleſiæ aſſeverat cauſam, ideoque à ſe, licet ille deficeret, nunquam deſerendam. Agit verum Cappadocem. Ei adſtipulatos fuiſſe quinquaginta Epiſcopos, ſcribit apud Sanctum Auguſtinum Creſconius Donatiſta.

Et ab ejus ſenſu ſuprà laudatus mediator Dionyſius Alexandrinus non multum abfuit. Lucet ex ejus apud Euſebium litteris ad Philemonem Presbyterum Romanæ Eccleſiæ: *Iſtum Canonem,* L. 7. c. 6.
iſtudque exemplum à Beato Papa noſtro Heracla accepi. Ille enim eos, qui ab Eccleſia abſceſſiſſent, immò verò non ita abſceſſiſſent, quin ob corporis præſentiam congregationis fidelium viderentur eſſe participes. Eos, inquam, cum eſſent accuſati, quòd conſuetudine cujuſdam eorum, qui alienam & diverſam à fide doctrinam tuebantur, multum uſi fuiſſent, Eccleſia ejecit. Et quamvis verè & ex animo ab erroribus ſe averterent, & in Eccleſiam admitti demùm magnopere flagitarent, non uſque eò admiſit, quoad omnia, quæ à veritatis adverſariis audiſſent, palàm apud omnes eſſent eloquti. Atque tum in Eccleſiam & Conventum recepit, non aliud baptiſma omninò in illis deſiderans: Quippe anteà ab illo fuerant Spiritum ſanctum conſecuti. Diſtinguit triplex Hæreticorum genus: Apoſtatas, ob nimiam cum Hæreticis communionem excommunicatos, ac in hæreſi natos ac baptizatus. Duos priores quòd acceptum in Eccleſia baptiſmum non amiſiſſent, affirmat à ſuo Anteceſſore Heracla non fuiſſe rebaptizatos. Quod ipſum omninò profeſſus eſt Sanctus Cyprianus, immò & omnes Donatiſtæ. Quid de tertio genere ſcripſerit Dionyſius, Euſebius prætermiſit, abundè tamen claret ex conſequentibus Epiſtolæ verbis: *Hoc tamen didici, quòd non Epiſcopi in Africa ſolùm iſtam conſuetudinem de rebaptizandis Hæreticis jam invexerunt, verùm etiam longo tempore antè, Epiſcoporum memoria qui antegreſſi ſunt, in Eccleſiis maxima hominum frequentia celebratis, & Synodis Fratrum, tum Iconii, tum Synnadis, tum aliis multis in locis convocatis, iſtud Decretum fuit, quorum judicia & ſententias condemnare, irritaque facere non audeo, ſicque illos in odium & invidiam conjicere. Terminos, ut eſt apud Salomonem, ac fines proximi tui non commutabis, quos Patres tui præſtituerunt.* Palam innuit tertium genus non ſolum ab Afris, Ponticis, Cilicibus, & quibuſdam aliis, ſed etiam ab Heracla jam olim fuiſſe rebaptizatum. Aſſerit rem hanc eſſe indifferentem, ideoque Stephanum nimio Decreti ſui rigore deviaſſe. Quòd Heraclas rebaptiſmum iſtum induxerit, lucet ex alia Cap. 8.
ejuſdem Dionyſii Epiſtola ad Sixtum ſecundum Pontificem. Iſtic enim affirmat neſcio quem ſuum civem, in neſcio qua fœda, ac in Divinitatem blaſphema hæreſi baptizatum, ante Heraclæ Epiſcopatum acceſſiſſe ad Eccleſiam, & ſine novo baptiſmo admiſſum. Eundem rebaptizari poſtulantem exaudire ipſe non præſumpſit, quæſtionem retulit ad laudatum Pontificem, atque ita Stephani Decretis videtur tandem acquieviſſe. Et quidem ultra modum. Iſtum quippè ejus civem fuiſſe Montaniſtam, ideoque Evangelicis Eccleſiæ verbis non conſecratum, ac proindè omninò rebaptizandum, affirmat in prima ad Sanctum Amphilochium Canonica Epiſtola Magnus Baſilius. Aliam Dionyſii ex ſua & totius ſuæ Eccleſiæ perſona ad eundem Pontificem & omnem Romanam

Eccleſiam Euſebius laudat Epiſtolam, *in qua multis argumentis, & prolixo ſermone de quæſtione propoſita diſputat*. Grandi Eccleſiaſticæ eruditionis damno ipſam ſuæ Hiſtoriæ non inſeruit Euſebius: Hinc finalem Dionyſii mentem ignoramus.

Quibus omnibus lucidè videtur conſentire Sanctus Auguſtinus. Etenim in libris adversùs Parmenianum quærit, An datum à non baptizato baptiſma ſit validum, & reſpondet: *Aliquid te-* Lib. 2. c. 13. *merè inde affirmandum non eſt ſine auctoritate tanti Concilii, quantum tantæ rei ſufficit*. Procedendum hìc dicit, quomodo proceſſum fuit in Sancti Cypriani quæſtione, *Diſcuſſa, conſiderata, perfecta, atque firmata* per Synodum Nicænam. Vox, *Perfecta*, edicit Stephani judicium non fuiſſe perfectum, ſeu infallibile. Eadem de re ſcribit in libris de Baptiſmo: *Si aliud alii, &* Lib. 1. c. 18. *aliud alii adhuc de iſta quæſtione, ſalva pace, ſentirent, donec univerſali Concilio unum aliquid eliquatum, ſincerumque placuiſſet, humanæ infirmitatis errorem cooperuit charitas unitatis*. Uſque ad Nicænam Synodum profitetur nihil fuiſſe eliquatum, ſincerum, infallibiliter definitum, ſed unumquemque in ſuo innoxiè ſenſu abundaſſe. In alio ejuſdem operis libro verba illa, quibus nolle ſe Epiſcoporum Epiſcopum tyrannico terrore agere, & nullum hìc à ſuo Collega Epiſcopum judicari poſſe, ſed unicuique eſſe plenam judicandi & agendi libertatem, ad Synodum ſuam præfatus fuerat Cyprianus. Hæc, inquam, verba adducit Sanctus Auguſtinus, & reponit: *Opinor utique in his quæſtionibus, quæ nondum eliquatiſſima perſpectione diſcuſſæ ſunt*. Eas diſcutiendas & eliquandas vult à ſola generali Synodo, & unicuique Epiſcopo eſſe eouſque judicii & actionis libertatem. Eodem in opere movet quæſtionem; An mimicè in theatro datum & acceptum baptiſma teneat, ac Lib. 7. c. 53. reſpondet: *Nobis tutum eſt in ea non progredi aliqua temeritate ſententiæ, quæ nullo in Catholico Regionali Concilio cœpta, nullo plenario Concilio terminata ſunt*. Ea aſſerit aliter terminari non poſſe, & à terminatura Synodo Divinæ aſſiſtentiæ ac revelationis lumen fore inſtanter atque humiliter implorandum. Et de Sancti Cypriani quæſtione adjungit: *Quomodo potuit iſta res, tantis* L. 2. c. 4 *altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii luculentam illuſtrationem confirmationemque perduci, niſi primò diutiùs per orbis terrarum Regiones multis hinc inde diſputationibus & collationibus Epiſcoporum pertractata conſtaret?* Erraticas Cypriani Synodos de nulla in Romanam Eccleſiam contumacia notat, quin laudat de diligentia: Ipſarum errorem conſtanter affirmat fuiſſe venialem. Idem cenſuit de dato à Melchiade Papa in Donatum apud Caſas Nigras Epiſcopum Synodali judicio: *Ecce putemus illos Epiſco-* Ep. 162. *pos, qui Romæ judicarunt, non bonos Judices fuiſſe. Reſtabat adhuc plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur*. Quòd de Epiſcopali judicio apud Laicum & adhuc Catechumenum Principem queſti eſſent, Donatiſtas arguit: Appellandum fuiſſe vult ad generalem Synodum, adeoque profitetur Papale judicium non fuiſſe infallibile.

Reſpondeo argumenta hæc non carere nodis. Præter jam adducta Sancti Auguſtini pro Romanæ Cathedræ infallibilitate loca quidam inſuper hæc ejus adversùs Julianum Pelagianiſtam, pertinaciſſimè provocantem ad generale Concilium, verba conſiderant: *Non ampliùs vobiſcum agendum* L. 3. c. 1. *eſt, quantùm ad jus examinis pertinet, niſi ut prolatam de hac re ſententiam ſequamini*. Et verba in L. 4. c. 12. libris ad Bonifacium Pontificem: *Aut verò congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit*. Diſtinguunt dubias hæreſes, & apertas. Nullam errantium quæſtionem affirmant ſine competenti examine poſſe definiri, & ipſam quandoque eſſe adeò involutam, ut ſolus cum ſua Romana Eccleſia, aut Italica Synodo Pontifex non ſufficiat, ac proindè tunc generali Synodo ſit omninò opus. Et talem fuiſſe S. Cypriani quæſtionem aliqui volunt. Et firmant ſe auctoritate Sancti Leonis Magni, qui Imperatori Theodoſio, pro Eutychetis quæſtionibus poſtulanti generalem Synodum, aſſiduè repoſuit rem eſſe lucidam ac manifeſtam, ideoque tantum motum non neceſſarium. Hinc obſcuris quæſtionibus videtur neceſſarium confeſſus. Quam doctrinam, licet illuſtrari oporteat, nolim hìc improbare. Interim plenè non facit ad rem præſentem.

Sancti Stephani Pontificis Edictum jubebat ſervari antiquam conſuetudinem, affirmans eſſe Apoſtolicam traditionem. Porrò in Apoſtolicis litteris de dato apud ſchiſmata aut hæreſes baptiſmate nulla eſt mentio, nullum exemplum, ideoque traditionem iſtam non in hiſce litteris, ſed ex omnium ſub cœlo Eccleſiarum moribus fuiſſe quærendam, rectè in libro de unico Baptiſmo, in libro de Unitate Eccleſiæ, in libris contra Creſconium Donatiſtam, ac aliis C. 31. in locis affirmat Sanctus Auguſtinus. Quod ip- C. 22. ſum anteà profeſſus fuerat Sanctus Cyprianus, 24. inſuper faſſus uſque ad Agrippini tempora viguiſ- L. 3. c. ſe in omni Africa conſuetudinem Romanam. 31. 33. Quin & jam lapſam Agrippini novitatem à ſe dumtaxat reſtitui eſt confeſſus. At verò Sanctus Firmilianus in Cappadocia, Helenus Tharſenſis in Cilicia, & alii cum ipſis in Iconienſi & Synnadenſi Synodis quinquaginta Epiſcopi conſtanter aſſeverarunt à ſuis Eccleſiis & Anteceſſoribus fuiſſe poſt Hæreticos & Schiſmaticos ſemper rebaptizatum, etiam ſeſe in ſuis Majoribus fuiſſe doctos ab Apoſtolis, & quidem ab utroque Apoſtolorum Principe, ideoque non Romanam, ſed ſuam conſuetudinem eſſe Apoſtolicam traditionem. Apoſtolicam hac de re, uti & de Paſchalis feſtivitatis die traditionem dixerunt à Romanis Epiſcopis transmutatam. Ægyptiorum, utpotè per Sancti Petri Apoſtoli Diſcipulum Marcum edocta, Eccleſia Romanæ non tantùm communionis, ſed etiam diſciplinæ atque ritus fuit ſemper tenaciſſima: Ea tamen quòd Patriarcha Heraclas etiam rebaptizare poſt Hæreticos cœperit, ſuprà nobis dixit ejus ſucceſſor Dionyſius,

ſius, Apoſtolicam traditionem affirmans incer-
tam, hærens num mutata illa fuerit per Hera-
Ep. 118. çlam, an reſtituta. Apoſtolicam traditionem in
litteris ad Januarium, & in libris de Baptiſmo
L. 2. c. 7. definit eleganter Sanctus Auguſtinus: *Quæ non
inveniuntur in Apoſtolorum litteris, neque in Conci-
liis Poſteriorum, & tamen per univerſam cuſtodiun-
tur Eccleſiam, non niſi ab ipſis tradita & commen-
data creduntur.* Alind eſt adiaphori ritus, aliud
Evangelici dogmatis aut Præcepti Apoſtnli-
ca traditio: Prior non debet, poſterior, qualis
omninò noſtra, apud omnes ſub cœlo Eccleſias
debet eſſe penitns univerſalis. Quare ejus in du-
binm vocata exiſtentia eſt facti quæſtio. Immò
eſt dogma: At quòd à varin Apnſtolorum facto,
& mnlto Eccleſiarum uſu dependeat, ideoqne
per ſolum Romanum Pnntificem non poſſit defi-
niri, opus eſt omnium ſub cœlo Epiſcoporum
ac Eccleſiarum examine, ſeu Synodo generali.
Sola enim Eccleſiæ communia jura ac dogmata
gerit in pectoris ſui ſcrinio Pontifex, non om-
ninm gentium privatas conſuetndines & facta.
Hoe ſibi voluerunt Cyprianus, Firmilianus,
Helenus, Dionyſius, Auguſtinus: Affirmant
Stephanum non de dogmate, ſed de aliarum
gentium moribus & factis judicsſſe, potuiſſe
iſtic labi, ideoque ejus uſque ad Nicænam Sy-
nodum judicio impunè atque innoxiè non fuiſſe
obeditum. Omnium Eccleſiarum & gentium
avitam conſuetudinem, ipſiſque datos ab Apo-
ſtolis aut Apoſtnlorum Diſcipulis mores & tradi-
tiones laudata Synodus diſcuſſit, reperit vera
judicaſſe Siepbanum, firmavit ejus judicium.
Hinc ipſi exinde ab omnibus fuiſſe obediendum,
frequentiſſimè adversùm Donatiſtas declamat
Sanctus Auguſtinus. Plura, quibus Cypriani
& Firmiliani *error diſplicuit, Epiſcoporum millia*
L. 3. c. 3. laudat in libris adversùs Creſconium: Quòd
nempe totus mundus Nicæni Concilii, adeoque
& Stephani Pontificis Decretum tandem com-
probaſſet. Eadem eſt ratio de Melchiadis Papæ
ſententia in Donatum Caſenſem: Non de dog-
mate fuit, ſed de perſona.

Et boc eſt fundamentum, ex quo in Canoni-
cis ad Sanctum Amphilocbium litteris Magnus
Baſilius conſtanter perſiſtit in ſui Anteceſſoris
Firmiliani ſenteutia, foris accepti baptiſmatis
exſufflationem docens etiam tunc fuiſſe rem
adiaphoram, circa quam quiſque abundare poſſit
in ſuo ſenſu, & ſuæ Eccleſiæ aut Regionis con-
ſnetndinem manu tenere. Ita cenſet etiam de
Novatianenſibus, quorum non ſolum baptiſ-
ma, ſed etiam ordinationes bonoravit, & ſu-
ſcipi juſſit Octavus Canon Nicænus. Divinæ
conſubſtautialitatis ac totius Nicæni ſymboli
conſtantiſſimus defenſor fuit Baſilius: Quomodo
igitur laudatum ejus Canonem non fuit venera-
tus? Quia nempe rem illam credidit eſſe facti &
adiaphoram, ideoque & generalem Synodum
hic potuiſſe labi. Ponticam Eccleſiam fuiſſe aliud
ab Apoſtolis doctam pertexit credere cum Firmi-
liano. Nicænum de Paſchalis feſtivitatis die De-
cretum à multis per Orientalem Diœceſim Eccle-
ſiis ac Monaſteriis dudum fuiſſe ex eodem funda-
mento non admiſſum, ſcribunt Sanctus Joannes
Chryſoſtomus ac Theodoretus. Etiam illæ tra-
ditum ſibi ab Apoſtolis morem credebant à gene-
rali Synodo aut non poſſe, aut certè non debere
damnari. Etiam tertium decimum, qui cunctis
in quævis crimina lapſis extremum Sacramenta-
lis reconciliationis Viaticum deinceps donari
mandat in exitu, Canonem quædam dudum Ec-
cleſiæ non admiſerunt. Baſilii ſenſus lucet ex
hiſce ejus de Encratitarum, Saccophororum,
& Apotactitarum, in legitimo verbo omninò
baptizantium, rebaptiſmo verbis: *Nos una ratio-* C. 47.
*ne eos rebaptizamus, ſi autem probibita eſt apud
vos hæc rebaptizatio, ſicut & à Romanis, alicujus
œconomiæ gratia, noſtra tamen oratio vires obti-
neat.* Rem hanc non ad dogma, ſed dumtaxat ad
ad œconomiam affirmat pertinere. Verumtamen
concludit: *Si boc placuerit, oportet plures conve-
nire Epiſcopos, & ſic Canonem exponere, ut & is,
qui fecit, ſit extra periculum, & qui reſpondet,
in reſponſione de bis fide dignus babeatur.* Hæc ſua
Reſponſa non Romanis tantum, ſed cunctis
Nicænæ Synodi Dilectoribus noverat graviter
diſplicere. Et hinc ipſa ad incudem atque exa-
men devocavit Conſtantinopolitana Synodus,
& adversùm illa poſuit in ſymbolo: *Confiteor
unum baptiſma in remiſſionem peccatorum.* Nempe
ne quis deinceps crederet aut diceret rem hanc
dumtaxat ad œconomiam, non ad dogma perti-
nere. Et huc omninò reſpexit in libris de baptiſ-
mo Sanctus Auguſtiuus, affirmans aſſertam à
Sancto Papa Stephano conſuetudinem jam eſſe *à
generalibus Conciliis roboratam.* Nicæno utique & L. 6. c. 7.
Conſtantinopolitano. Omnes ejus impugnatores
affirmat jam eſſe maniſeſtos & damnatos Hæreti-
cos: Utpotè Conſtantinopolitani ſymboli præ-
varicatores. Quapropter Trullana Synodus, im-
mobilem hanc veritatem denuò tentare auſa,
graviſſimè exceſſit.

Hine item errorem continent hæc Creſconii
Donatiſtæ apud Sanctum Auguſtiuum verba: L. 3. c. 2.
*Majores noſtri ab Orientalium propterea communione
diſcreti ſunt, quia illi ſuum judicium reſciderunt,
quo eis placuerat de iſta baptiſmi quæſtione Cypriano
atque illi Africano Concilio conſentire oportere.* Pa-
làm agit de Sancto Firmiliano, & quinquagin-
ta ejus in Iconienſi Synodo Epiſcopis. Repouit
verò Sanctus Auguſtiuus: *Cur non potiùs ipſos* L. 3. c. 3.
*ſuum judicium correxiſſe dicamus, non, ut tu loque-
ris, reſcidiſſe? Sicut enim laudabile eſt à vera ſen-
tentia non amoveri, ita culpabile perſiſtere in falſa.
Neque nunc ad noſtram pertinet quæſtionem, quale
ſit, quòd pars Chriſtiani orbis, maximè cum Orien-
talibus ſenſit.* Et in alio ejuſdem operis libro:
Quod dicis Orientales ideò veſtrorum communione L. 4. c. 17.
*diſcretos, quia poſteà nobis conſentiendo judicium
ſuum, quod babebant de Baptiſmo, reſcindere ma-
luerunt, ſi boc ab aliquibus paucis Orientalibus
factum eſt, quod quidem intereſt utrùm poſſit oſtendi,
profectò ſuum judicium correxerunt.* Eccleſiaſticam
alienarum gentium hiſtoriam Auguſtinus pleuè
non calluit, ideoque hic nihil definitè reſpon-
dit. Nntanda ſunt ejus verba, *Maximè cum
Orientalibus*: Ab Afris, in Occidente natis ac re-

ſpatis, vult ſolam Occidentalem, Romanam præſertim, non Orientalem Eccleſiam oportere attendi. Nam & Juliano Pelagianiſtæ, ad Orientalem Eccleſiam provocanti, eodem modo reſpondit. Quòd ergò Firmilianus mentem non mutaverit, abundè docent jam memorata Acta & Senſa Sancti Baſilii. Neque enim ille rebaptiſmum reduxit, ſed à ſuis Anteceſſoribus ad ſe ſine interpolatione, ſi quidem credi poſſit, traductum dumtaxat confirmavit, cenſuitque non deſerendum. Egit cum Firmiliano Stephanus Pontifex, aut quis ejus Succeſſor, quomodo cum Polycrate Epheſiorum Epiſcopo, Primate Diœceſis Aſiaticæ, egerat Sanctus Victor. Ad Sancti Dionyſii Patriarchæ Alexandrini preces revocavit excommunicationis vinculum, à jactatis & jactandis in Romanam Eccleſiam contumeliis virum compeſcuit, & in ſuo ſenſu permiſit abundare. Verùm hæc ſunt alterius loci.

Prætermittere nolim aliud argumentum, ex quo lucet Sanctum Auguſtinum de Romani Pontificis in decidendis fidei quæſtionibus plena infallibilitate non dubitaſſe. Adversùs Juliani Pelagianiſtæ, à Romanæ Eccleſiæ judicio ad generalem Synodum provocare non ceſſantis, turbidos ubique clamores unanimem ſanctorum Patrum conſenſum mirè extollit, affirmans eſſe æqualis cum generali Concilio firmitatis. Irenæi, Cypriani, Reticii, Olympii, Hilarii, Ambroſii, Baſilii, Gregorii Nazianzeni, Joannis Chryſoſtomi, aliorumque Latinorum & Græcorum adducit teſtimonia, & concludit: *Iſti Epiſcopi ſunt docti, graves, ſancti, veritatis acerrimi defenſores adversùs garrulas vanitates, in quorum ratione, eruditione, libertate, quæ tria bona Judici tribuiſti, non potes invenire quod ſpernas.* Juliani, dogma ſuum ſine ratione, eruditione, libertate, ab imperitis, aut Romani Pontificis judicium ſerviliter ſequentibus, ac apud ſuas Sedes manentibus Epiſcopis damnatum blaterantis, nugas ita retundit, & pergit: *Si Epiſcopalis Synodus ex toto orbe congregaretur, mirum ſi tales poſſent illic facilè tot ſedere, quia nec iſti uno tempore fuerunt. Sed fideles, & multis excellentiores paucos diſpenſatores ſuos Deus per diverſas ætates temporum, locorumque diſtantias, ſicut ei placet atque expedire judicat, ipſe diſpenſat. Hos itaque de aliis atque aliis temporibus atque Regionibus, ab Oriente & Occidente congregatos vides, non in locum quo navigare poſſint homines, ſed in libro qui navigare poſſit ad homines.* Eos eſſe aſſerit Judices omni Synodo optabiliores. Et in noviſſimo adversùs eumdem Julianum opere: *Quaſi verò in Concilio Epiſcoporum, quod non ſalubriter, ſed jactanter propter veſtras quæſtiones debere dicitis congregari, ſi ſederent Epiſcopi, quos ſuprà memoravi, facilè invenires quos eis in doctrina Eccleſiaſtica antiquitus tradita æquare, nedum præferre poſſetis.* Et in alio ejuſdem operis L. 1. c. 60. libro: *Si in Concilio, cujus videris deſiderare judicium, ſederent Cyprianus, Hilarius, Gregorius, Baſilius, Joannes Conſtantinopolitanus, ut taceam alios, numquid doctiores, prudentiores, veraciores Judices quærere auderes? Ipſi contra dogmata veſtra clamant, ipſi Scriptis ſuis veſtra Scripta condemnant. Quid quæris amplius?* L. 2. c. 37. Hujus doctrinæ ſcopum edicit in priori opere. Eccleſiam Occidentalem, ipſique à Sancto Petro Apoſtolorum Principe traditam doctrinam laudat, ac pergit: *Cui Eccleſiæ* Patriarchico jure ſingulariter *præſidentem Beatum Innocentium ſi audire voluiſſes, jam tunc periculoſam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Quid enim potuit vir ille ſanctus Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitus Apoſtolica Sedes, & Romana cum cæteris perſeveranter tenet Eccleſia?* Divinum Evangelici dogmatis Depoſitum in ſanctorum Patrum libris, tamquam firmiſſimis univerſalis Eccleſiæ ſcriniis cuſtodiri, ipſos omnium generalium etiam Synodorum poſt Canonicas litteras eſſe duces ac regulas, & laudatas Synodos non niſi ex ipſis poſſe definire, jam frequenter eſt oſtenſum. Ex iiſdem, dum Carthaginenſem ac Milevitanam adversùs Pelagii dogmata Synodos confirmavit, definiviſſe Innocentium Pontificem, aliter definire non potuiſſe, hinc nec potuiſſe labi, ideoque ejus judicium eſſe infallibile & irretractabile aſſeverat Auguſtinus, atque ita concludit à Juliano peti non poſſe novam audientiam, ſed ſolam illi reſtare pœnitentiam. Concludit & Apoſtolicæ Sedis, & generalis Synodi judicia eſſe æquè firma.

Lib. 2. cap. 10.

Orien-

Digitized by Google

Orientalis Eccleſiæ ſenſus exponitur.

ROmanam Eccleſiam eſſe in dogmate infallibilem, inſigniter profitetur iu priori adversùs ſuam varia hæreſi ſcabioſam gentem Invectiva Iſaac Armeniorum Catholicus. Solenni Hæreticorum maledicentia blaterabat illi Romanam Eccleſiam deviaſſe, & ipſe repoſuit: *Quæſo vos, ò Armenii, qui reverà Dæmonum turrus eſtis, impiorum Acephalorum diſcipuli, Chriſtus Dei filius mendaxnè videtur, nec nè? Quòd ſi dicant non eſſe mendacem, atqui Chriſtus ipſe dixit Petro*: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. *Id eſt, hæreſes. Qua itaque blaſphemia dicitis Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam lapſam in hæreſim, periiſſe, & Chriſtum mendacem facitis, dicentes Romanos omnes in interitum ire, voſque ſolos couſequi ſalutem?* Et infrà: *Qui verò magnæ urbis Romæ Antiſtites, ſanctorum Apoſtolorum Confeſſores, ac fidei hæredes, qui duas naturas, duaſque operationes iu Chriſto prædicant, uti Dominus ipſe in Evangelio docet, blaſphemant, eorumque pietatem nuncupant impietatem, & confeſſionem dicunt negationem, rectamque fidem adſerunt alienam à fide doctrinam, nec horrent, quin impiè illos anathemati ſubjiciant? Si quidem Apoſtolica Eccleſia, ejuſque Poutifices in hæreſin prolapſi ſint, ut Chriſto adverſarii Armeuli blaſphemant, palàm eſt mendacem eſſe Chriſtum*. Profitetur non Romanam dumtaxat Eccleſiam, aut Apoſtolicam Cathedram, ſed & ipſam Romani Epiſcopi perſonam eſſe in dogmate infallibilem; adſertionem hanc vult eſſe Evangelii articulum, & pergit adversùm Armenios: *Si quis etiam libros & Scripta legat, quæ Armenii adversùs Chriſti Incarnationem, Evangelium, atque in primis adversùm à Deo adflatos Patres, ac Pontifices magnæ urbis Romæ conſcripſerunt, planè ut Judæos, ac Saracenos, Manichæoſque exſecratus averſabitur*. Etiam Romanorum Pontificum perſonas adfirmat adflatas à Deo, ipſorum in fide firmitatem ęquiparat Evangelio & Dominicæ Incarnationis veritati, omnemquè illi adverſum adſeverat Judæum, Saracenum, Manichæum; Nempè perſonas Pontificum adhærentium ſuæ Apoſtolicæ Cathedræ, & ex ipſa loquentium.

Et reverà nullus in Oriente, niſi in errorem aut Romanæ Eccleſiæ odium lapſus, Apoſtolicæ Cathedræ infallibilitatem unquam impugnavit. Inter Sancti Auguſtini laudes Sanctus Hie-
Ep. 25. ronymus ponit & hunc articulum: *Quod ſiguum majoris gloriæ eſt, te omnes hæretici deteſtantur*. Eadem eſt laus Romanæ Eccleſiæ. Etenim de Artemonis factione ſcribit in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſareenſis: *Ajunt illi cunctos Majo-* L. 5. c. 27.
res noſtros, & ipſos Apoſtolos, ea quæ ipſi jam adfirmant, non modò à Domino accepiſſe, verùm etiam alios eadem docuiſſe, & veram prædicationis rationem uſque ad Victoris, qui decimus tertius à Petro fuit Romæ Epiſcopus, tempora fuiſſe integrè ſervatam, ſed à Zephyrino illius ſucceſſore penitùs corruptam ac depravatam. Zephyrinus damnavit Artemonem. Ne ergò hic à Sancti Petri Cathedra, ideoque & à doctrina deviaſſe crederetur apud omnes ubique Chriſtianos, blateravit ipſam in Zephyrino deviaſſe. Etiam profanus cum ſuis Pythoniſſis Montanus, quouſque recta ſapuit, Infallibilem credidit iſtam Cathedram. Hinc enim & lapſus ſolennem ipſi miſit Legationem è Phrygia: Et quòd idem à doloſiſſimis hypocritis circumſcriptus Pontifex *Prophetias agnoverit, &* Cap. 1.
ex iſta agnitione pacem dederit Phrygiæ & Aſiæ Eccleſiis, atque ita fictum chariſma probarit, teſtatur in libro adversùs Praxeam Tertullianus. Nempè Montanus norat Romanam Eccleſiam eſſe immobilem Evangelicæ doctrinæ Sedem, ideoque ſnam iſtic probatam prædicationem à nullo ſub cælis Chriſtiano poſſe citra hæreſim refutari. Verùm ubi per Praxeam meliora edoctus de iſta Secta, & *ad ſuorum Anteceſſorum auctoritates defendendas reductus Pontifex revocavit jam emiſſas litteras, & à propoſito recipiendorum chariſmatum conceſſavit*, laudatam Cathedram blaſphemare cœpit factio, & omnes illius ſequaces appellare Pſychicos, ſeu animales. Et ex iſto tempore omnis orthodoxa Chriſtianitas fuit deteſtata Pſeudo-Prophetiam: Quòd Romanæ Cathedræ de fide judicium cenſeret infallibile. Ex eodem ſpiritu orthodoxus adhuc Latinus noſter Tertullianus in Præſcriptionum libro laudat omnes Apoſtolicas Eccleſias, & adjungit de Romana: *Si Italiæ adjaces, habes Romam, undè nobis* Cap. 36.
quoque auctoritas præſtò eſt. Iſta quàm felix Eccleſia! Cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt. Quis non videat Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem prædicari? Quòd nempè illic Apoſtolorum Principes totam Chriſti Domini doctrinam ſuo effuſo ſanguine ſigillaſſent. Hinc adfirmat etiam Afrorum Eccleſiam recta ſapere: Quòd nempè ex immaculabili ſonte auctoritatem ſeu originem duceret, ideoque non poſſe non habere recti dogmatis legitimam conſanguinitatem. At verò in Montani lutum lapſus idem Doctor blaterat in libro de Pudicicia: *Audio Edictum eſſe propoſitum, & quidem* Cap. 1.
peremptorium; Pontifex ſcilicet maximus, quod

eſt,

eſt, Epiſcopus Epiſcoporum, edicit, Ego & mœchiæ & fornicationis delicta pœnitentia functis dimitto. Quid eſt Edictum peremptorium? Certè non aliud, quàm quod Romana Eccleſia & omnis vera Chriſtianitas ceoſeret infallibile, & quod nulla exceptione aut provocatione poſſet elidi. A priori ſua pietate devius Septimius blaſphemat ipſum *adversùs principalem Chriſtiani nominis diſciplinam* eſſe prævaricatorium, & Romanam Eccleſiam per ipſum, oon quidem in latronum, ſed tamen in Mœchorum & Fornicatorum ſpeluncam eſſe demutatam.

Euſebiana Arianorum factio, ejuſque Antiochena Synodus quibus non modis ſtuduit Julium Pontificem ſibi devincire? Ejus judicio ſe & ſua ſubmiſit omnia. Norat ab iſto ſolo omnia vel firmari vel infirmari. At poſtquam ipſum ſenſit conſtantiſſimè adverſantem, arguit de Divinarum Legum prævaricatione, uti prævaricatorem damnavit in Philippopolitano Conventiculo, & ipſius etiam Romanæ Eccleſię communionem abjecit. Et Seleucienſem & Ariminenſem Synodum, fermeque cunctos & Occidentis & Orientis Epiſcopos in Arii blaſphemias aut ſeduxit aut circumſcripſit Imperator Conſtantius: Tunc enim ingemiſcens terrarum orbis eſt miratus ſe Arianum. Quia tamen ipſi adverſabatur adhuc Romana Eccleſia, nihil ſe habere eſt arbitratus, oec ſuis machinationibus dedit ferias, quouſque Liberium Pontificem dejeciſſet. A ſolo ipſius arbitrio ſciebat pendere omnem firmitatem dogmatis. At dejecit ſolam perſonam, oon Sancti Petri Cathedram, aut Romanam Eccleſiam. Lucet ex martyrio Sancti Euſebii Cardinalis Presbyteri: Cui adhæſit omne Collegium. Et Liberii perſonam non in errorem, ſed in ſolam errantium communionem dejecit. Quam diſtinctionem omninò novit atque uſitavit etiam Sanctus Cyprianus. Etenim nullibi Romanam arguit Eccleſiam, ſed ſemper ſolam Stephani perſonam. Africanum rebaptizandi morem & Lucius, & Cornelius, & Fabianus, & ipſorum in Papatu uſque ad Carthagienſem Agrippini Epiſcopatum Anteceſſores noverant, neque damnarant. Hinc ſolum Stephanum contra commune Romanæ Eccleſiæ judicium cenſebat Cyprianus ſibi adverſari. Romanæ Eccleſiæ, quæ non baptizabat poſt hæreticos, morem non damnavit; Dumtaxat voluit etiam ſuum non damnari. Cenſuit rem hanc non ad dogma, ſed pertinere ad diſciplinam. Et hinc eſt fœdiſſimus Firmiliani lapſus: Cenſuit errari ab ipſa etiam Romana Eccleſia, violari Apoſtolicos Canones, amplectendum Ponticæ Eccleſiæ morem, & omnes generatim hæreticos ubique rebaptizandos. Et hinc ipſum, oon verò Cyprianum Stephanus excommunicavit. Attamen & Firmilianus omninò cenſuit has quæſtiones eſſe dumtaxat de diſciplina. Lucet ex ejus adductis verbis: *Eos, qui Romæ ſunt, non ea in omnibus obſervare, quæ ſunt ab origine tradita, & fruſtrà Apoſtolorum auctoritatem prætendere, ſcire quis etiam inde poteſt, quòd circa celebrandos dies Paſchæ, & circa multa alia Divinæ rei Sacramenta videat apud illos eſſe aliquas adverſitates, nec obſervari illic omnia æqualiter, quæ Hieroſolymis obſervantur. Secundùm quod in cæteris quoque Provinciis plurimis multa pro locorum & nominum diverſitate variantur, nec tamen propter hoc ab Eccleſiæ Catholicæ pace atque unitate aliquando diſceſſum eſt. Quod nunc Stephanus auſus eſt facere, rumpens adversùm vos pacem, quam ſemper Anteceſſores ejus vobiſcum amore & honore mutuo cuſtodierunt.* Adfirmat Africanum morem à Romana uſque ad Stephanum Eccleſia non fuiſſe damnatum, ideoque nec ab illo potuiſſe damnari. Et cuncta, quibus id firmat, exempla lucidè ſpectant ad ſolam diſciplinam. Ejus capitale crimen fuit, quòd dixerit Romanæ Eccleſiæ morem eſſe, non Apoſtolicam, ſed humanam traditionem, ac prævaricatoriam. Et hinc ſucceſſor in ſedem, & erroris in parte defenſor Baſilius fuit ejuſdem ſententiæ; Adſeruit ſuam conſuetudinem ſervandam à quavis Eccleſia. Et ne Firmilianum per omnia ſequens offenderet Romanam Eccleſiam, dixit non generatim cunctos, ſed quarumdam ſolummodò Sectarum hæreticos rebaptizandos. Quòd nempè etiam Romana Eccleſia quoſdam, utique circa ſubſtantiale verbum aut elementum deviantes, hæreticos rebaptizaret. Et quoniam ſe cum ipſa non plenè congruere norat, adjunxit: *Si hoc placuerit, oportet plures convenire Epiſcopos, & ſic Canonem exponere, ut & is, qui fecit, ſit extra periculum, & qui reſpondet, in reſponſione de his fide dignus habeatur.* Profitetur hanc quæſtionem eſſe majorem ſuis viribus, & ſumma cum maturitate, utique ob Romanæ Eccleſiæ metum, debere tractari. Omninò maturo examine indigebat hæc omnia. Quidquid ſit, non niſi iratus & lapſus Firmilianus dixit Romanam Eccleſiam, & quidem non circa fidem, ſed circa ſolam diſciplinam erraſſe.

Etiam Hæreſiarcha Neſtorius, quouſque rectus in fide ſtetit, Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem firmus & conſtans agnovit. Etenim à Sancto Cæleſtino Pontifice degradatos, & Italia ejectos Pelagianos Epiſcopos, licèt ad generalem Synodum & pleniorem ſuæ cauſæ diſcuſſionem provocarent, nec ad Principem introducere, nec in communionem admittere præſumpſit, ſed ipſorum querimonias ad ipſum Cæleſtinum retulit, ſupplicans doceri in tanto negotio, & dirigi. Nempè norat ac profitebatur Romanæ Cathedræ judicium nulla ad generalem etiam Synodum appellatione evacuari aut ſuſpendi. Aſt ubi palàm inſaniens fuit ad publicam ſuæ inſaniæ palinodiam ſub degradationis reatu intra decem dies faciendam compulſus ab eodem Cæleſtino, mutavit mentem: Pelagianos imitatus blateravit & Pontificem & ejus Synodum, ſeu Romanam Cathedram erraſſe, provocavit ad generalem Synodum, & ad ipſam à Principe extorquendam fuit uſus arte varia, ac etiam ſubſidio damnatorum Pelagianorum. Malignæ vulpes caudas conjunxerunt. Quanto conatu ipſum à ſcabioſa appellatione revocare, & ad cantandam palinodiam inducere ſtuduerint

rint

rint Joannes Antiochiæ Patriarcha & ejus numeroſiſſima Orientalis Synodus, demonſtrant Synodales litteræ. Nempè norant Romanæ Eccleſiæ fidem eſſe immobilem, & adversùs ipſam non niſi frivolè appellari.

Antiquas Valentini ac Apollinarii ſordes reſumpturus Archi-Mandrita Eutyches, pro ſuis per Sanctum ſuum Epiſcopum Flavianum ac ejus Conſtantinopolitanam Synodum damnatis erroribus etiam omni arte ſtuduit Magnum Papam Leonem circumſcribere. Etenim in facienda ad ipſum relationa prævenit Flavianum, illum accuſavit de Anteceſſoris nuperrimè per Epheſinam Synodum damnati Neſtorii contagio, appellavit ad Apoſtolicum tribunal, & de iſto apud Conſtantinopolitanam præſertim civitatem errore anxium Pontificem ita novit circumducere, ut hic & Flavianum de nimia circa faciendam relationem mora acriter increparet, & reſcriberet ad Hæreſiarcham calumniatorem: *Solicitudinem tuam ex hac parte nobis placuiſſe reſcribimus, quoniam index animi tui eſt ſermo, quem ſumpſimus. Undè non ambigimus auctorem Catholicæ fidei Dominum tibi in omnibus adfuturum.* Etiam poſt Sancti Flaviani in ſe judicium ab eodem Pontifice confirmatum non ceſſavit doloſus ſenex ipſum tentare: Utique ad iſtud judicium circumducendum. Et hunc in finem obtinere ſtuduit auxilium Sancti Petri Chryſologi, Metropolitæ Ravennatis, ſermone & opere potentis & gratiſſimi apud Magnum Leonem. Nempè norat Romanæ Eccleſiæ judicium eſſe ſui dogmatis aut vitam aut mortem. At à laudato Petro obtinuit hoc unicum: *In omnibus hortamur te, Frater honorabilis, ut his, quæ à beatiſſimo Papa Romanæ civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas.* Et exhinc cœpit in Apoſtolicam Cathedram inſanire. Etenim proſcidit ejus judicium, appellavit ad generale Concilium, Apoſtolicos iſtuc Legatos curavit excludi à præſidentia, ac tandem ejus cauſa Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha in Magnum Papam Leonem præſumpſit excommunicationis convicium latrare. Et quòd hæc omnia Magnum Chalcedonenſe Concilium non dumtaxat damnaverit, ſed etiam *Leonis Tomum*, id eſt, ejus de Eutychiana hæreſi judicium ſuſceperit uti immobilem fidei regulam, eſt alibi demonſtratum. Eumdem Tomum Gallicana Eccleſia ſuſcepit uti *fidei ſymbolum*, cenſuitque omnium fidelium cordibus memoriter inſcribendum.

Eadem via ambularunt Monothelitæ. Quot enim litteris, quot legationibus, quot doloſis machinis conati ſunt circumſcribere Honorium Pontificem? Et tandem, licèt non in ipſum ſuum errorem, tamen in aliquam illius ſpeciem circumſcripſerunt. Ejus tunc nomen, tamquam incomparabile ſpolium, ubique circumtulerunt, & arietarunt totum Orientem. Et hæc aſt cauſa, ex qua ipſum damnari à ſexta Synodo permiſit Sanctus Papa Agathon: Ut nempè Monothelitis Papalis nominis fulcrum auferret. Damnari permiſit, non Romanam Eccleſiam, aut Romanæ Eccleſiæ lapſum, ſed lapſum iſtius dumtaxat perſonæ. Et hinc in dogmatica, qua ſextam Synodum inſtruxit, Epiſtola adfirmat, non Romanos Epiſcopos, ſed Romanam Eccleſiam ab Apoſtolica traditione in hæreticas novitates numquam declinaſſe, & juxta Divinam, quæ Petri fidem edixit non defecturam, & ab ipſa ſemper ſtabili fratres omni tempore confirmandos, pollicitationem declinare non poſſe. Supponit aliud eſſe Romanum Epiſcopum, aliud Romanam Eccleſiam, & iſtius lapſu hanc non labi. Supponit in Honorio, non Cathedram fuiſſe lapſam, ſed ſolam perſonam. Si tamen lapſam. Nam quòd Romanus Epiſcopus ſine ſeſe, qui ſunt ipſius Synodus & Cathedra, dogmaticas quæſtiones definire non poſſit, Domini Cardinales Eugenio tertio Pontifici, Gilberti Porretani Pictavienſis Epiſcopi cauſam tractanti poſt Remenſem Synodum, dixerunt conſtanter in faciem, adſerentes hunc eſſe avitum atque perpetuum morem. Exſtant hæc apud Ottonem Friſingenſem Epiſcopum in opere de Geſtis Imperatoris Frederici primi. Etiam de Imperatore Philippico, dum Monotheliſmum ille reparabat, damnabat ſextam Synodum, ac ejus ſolennem in Palatio imaginem radebat, ad Conſtantinum Papam ſcripſit Joannes ſextus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Mitto dicere, quot nobis moleſtias intulerit, velut pro veritate ſollicitans, quo noſtras ad veſtram Beatitudinem pro ſuæ inſaniæ ſcopo litteras extorqueret.* Nempè vanus etiam Philippicus norat omnia circa dogmaticas quæſtiones per Romanam Sedem definita eſſe definita etiam in cœlo. Exſtat Epiſtola apud Franciſcum Combefis.

Intellige Rom. Pontif. tamquam privatos Doctores.

Intellige Rom. Epiſc. ut antea.

Eodem itinere inceſſit Imperator Leo Iſaurus. Ejus primus atque palmaris inſultus fuit in Gregorium ſecundum Pontificem, ac Romanam Eccleſiam. Etiam horrendi ſchiſmatis auctor Photius ſuæ cauſæ, licèt à dogmate non cœperit, omnibus ſuæ ſcientiæ ac eloquentiæ viribus tentavit Romanam Eccleſiam facere confirmatricem. Et hac ſpe fruſtratus, plena calumniarum plauſtra in ipſam evomuit, ſciens ſuas nugas aliter non poſſe ſtabiliri. Et hinc octava Synodus non ſolum Primatum iſtius Cathedræ, ſed & infallibilitatem inſigniter firmavit. Oſtendi hoc in ejus ſcholiis. Eamdem infallibilitatem profeſſi ſunt Photii ſucceſſores, Stephanus, Antonius, & Nicolaus. Verùm uſque ad litem de quartis nuptiis. Etenim ob has à dicto Nicolao damnatus Imperator Leo ſapiens provocavit ad Sergium tertium Papam, obtinuit Apoſtolicos Legatos & quarti conjugii diſpenſatoriam licentiam, data in ipſum Patriarchalis ſententia fuit reformata, & huic judicio parere nolens Nicolaus fuit degradatus, aut certè relegatus. Tunc porrò hic dicere cœpit quartas nuptias eſſe damnatam ab Evangelio fornicationem, diſpenſari non poſſe, ideoque Romanam Eccleſiam circa iſtud dogma errare. Reſumpſit ſchiſma, & Papale nomen raſit è ſacris Eccleſiarum Tabulis. Quindecim annorum exilium aperuit viro oculos: Tunc ille recipiendi Epiſcopatus amore admiſit recta judicaſſe Sergium, utriuſque Romæ Eccle-

ſiam

ſium recta ſentire. Exſtant Epiſtolæ apud Aloyſium Lolinum, Epiſcopum Bellunenſem. Fecit Nicolaus apud tertium Sergium, quod ejus poſteà ſucceſſor Joannes Veccus ad uniendas Eccleſias fecit apud Nicolaum tertium: *Confitemur & recipimus matrimonium, de quo tenet Romana Eccleſia, ſoluta lege per mortem alterius conjugum, ſecundas, & tertias, & deinceps nuptias licitas eſſe*. Quod ipſum poſteà apud Urbani quinti Legatos profeſſus fuit Imperator Joannes primus Palæologus. Gentis ſuæ, quæ quartas nuptias ex nulla umquam cauſa admiſit, morem nullo modo damnant? Dumtaxat profitentur Romanæ Eccleſiæ morem eſſe etiam legitimum, adeoque ipſum circa dogma non poſſe errare. Exſtant hæc apud Leonem Allatium in opere
L. 2. c. 15. 17. de concordia Occidentalis atque Orientalis Eccleſiæ.

Romanæ Eccleſiæ & Primatum, & infallibitatem hoſtiliſſimè perſequi cœpit poſt Photium Patriarcha Michael Cerularius. Norat ſuas inſanias aliter non poſſe firmari. Et ipſius veſtigia uſque hodiè ſequuntur Symmiſtæ iſtius ſchiſmatis. Etenim in opere de Romani Papæ Primatu Nilus Cabaſilas Archiepiſcopus Theſſalonicenſis fatetur hunc Primatum eſſe antiquiſſimum, proteſtatur Græcos de ejus impugnatione falsò accuſari, adfirmat hunc non eſſe ſchiſmatis cauſam, & adjungit: *Quænam igitur tandem eſt*
L. 2. *hujus diſſidii cauſa? Quod ſcilicet quæſtio controverſa communi œcumenicæ Synodi Decreto non ſit confirmata; quòd ejus ſolutio ac explicatio non fiat ex veteri Patrum in ejuſmodi negotiis conſuetudine. Sed quòd Romani Magiſtrorum partes in hac quæſtione ſibi ſumant, alios verò inſtar diſcipulorum dicto audientes habere velint*. Vult dogmaticas controverſias non à ſolo Papa aut ſola Romanorum Eccleſia, ſed à plena quinque Patriarcharum Synodo definiendas: Et hunc eſſe perpetuum atque immobilem Eccleſiæ Canonem & morem conatur exemplis ac teſtimoniis evincere. Et adjungit: *Si Papæ tribunal his*, fidei quæſtionibus, *decernendis ſufficit, ſuperfluus ac ſupervacaneus omninò fuerit Sanctorum Patrum conventus*. Romani Epiſcopi infallibilitatem cenſet cum generalium Synodorum neceſſitate atque utilitate non cohærere: Hanc ab iſtis penitùs everti. Et proſequitur: *Quin etiam ſacri iſtius duodenarii cœtus Præſul, ille, inquam, Apoſtolorum Coryphæus Divinus Petrus, etiam ſe corrigi à Paulo patitur, & reprehenſus ſilet. Et cùm juſtiùs quàm Papa dicere poſſet*, Quæ à me facta ſunt ſacri cœtus Coryphæo declarato, lex ſunt aliis, *hæc nequaquam dixit. Immò verò reprehenſionem æquo animo amplexus eſt. Et iis, quæ Paulo viſa ſunt, non contradixit*. Cenſet Apoſtolorum Principem non fuiſſe infallibilem, ideoque iſtud chariſma longè minùs eſſe datum Romano Epiſcopo. Adducit Domini ad Petrum verba: *Confirma Fratres tuos*. Et Sancti Agathonis de Romana Eccleſia ad ſextam Synodum verba: *Apoſtolica Petri Eccleſia numquam à via veritatis in qualicumque erroris parte deflexit*. Adfirmat hæc eſſe Latina Romanæ infallibilitatis fundamenta, addit Romanum Epiſcopum non in omnem Petri poteſtatem ac dignitatem ſuccedere, & proſequitus: *Quòd verò impoſſibile ſit, Papam à rectitudine dogmatum aberrare, id ipſius etiam Petri ſucceſſionem excedit. Ille enim etiam impegit, ac lapſus eſt, quamtumvis vehementer adſeveraret ſe hoc non admiſſurum*. Adfirmat Papam poſſe labi in mendacium, avaritiam, aliaque peccata, & concludit: *Manifeſtum profectò eſt, quod cùm in his peccet, etiam circa fidem poſſit naufragium facere*. Probat ſequelam ex Apoſtolicis ad Timotheum verbis de bona conſcientia, ſeu juſtitia operum: *Quam quidam repellentes circa fidem* Epiſt. 1.
naufragaverunt. Verba ſic commentatur: *Videſne* c. 1.
eum, qui ſana ac integra conſcientia non ſit, etiam circa fidem poſſe eſſe malè adfectum? Et infrà: *Atqui Honorius Romæ Epiſcopus à rectitudine dogmatum aberravit. Et quidem à ſancta & univerſali Synodo publicè damnatus eſt*.

Nec ſolùm Romanum Epiſcopum, ſed & Romanam Eccleſiam vult eſſe fallibilem. Petram, ſuprà quam Dominus fundavit Chriſtianitatem, adfirmat non eſſe Romanæ urbis Eccleſiam, & proſequitur: *Si verò beatus Agathon adfirmat Eccleſiam ſuam numquam à veritatis via aberraſſe, nihil miri eſt. Velimus eum, qui talia dicit, non res ad verba trahere, ſed potiùs verba rebus accommodare, & cum animo ſuo reputare tropos œconomiæ, quibus ſancti utuntur, cùm de re aliqua utili & neceſſaria quæſtio inſtituitur. Et quia rarò hæc Eccleſia à veritate in fidei rebus aberrat, beatum Agathonem, ut talia ſcriberet, fuiſſe inductum. Alioquin quomodo interpreteris illud*: Omnes declinaverunt, non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum? *Præterea, cùm dixit Romanam Eccleſiam à via veritatis non deflexiſſe, de præterito tempore locutus eſt, futurum non incluſit. Quod verò maximum eſt, ante ſextam Synodum hæc ab Agathone dicta ſunt. Mirum autem videri non debet, ſi Synodus è multis Patribus collecta intellexit, quæ unum ignorare contigit. Quòd verò hæc ità ſe habeant, lege Epiſtolam Leonis Papæ, qui proximè Agathoni ſucceſſit, ſextamque Synodum eſt amplexus*. Poſt varias argumentationes adfirmat Agathonem erraſſe circa Romanæ Eccleſiæ laudes, probat ex ſexta Synodo, & ex huic per Leonem ſecundum data confirmatione: Utraque enim damnat Papam Honorium, aut uti hæreticum, aut certè ut illum qui hæreſi dederit fomenta. Profitetur hanc regulam: *Eccleſiaſtici Canones non poſſunt conſtitui abſque Papa*. Profitetur eſſe rectam, atque ſubnectit: *Sed neque Papa id licet abſque aliis, quamdiu certè Apoſtolicis legibus paret*. Et firmat ex trigeſimo quarto Apoſtolorum vulgari Canone, qui mandat primum cujuſque gentis Epiſcopum à cunctis ſubditis Epiſcopis haberi pro capite, & nihil agi abſque ejus auctoritativa ſententia, atque ſubjungit: *Sed neque ille citra omnium ſententiam aliquid agat*. Hæc obtinere vult etiam in Papa, & quatuor aliis Patriarchis: Hos ſine illo, illum ſine his nihil poſſe definire.

In pluribus labitur. Primò iſtum, qui Metropoliticæ poteſtati circumſcribit limites,

qualem-

qualemcumque Canonem malè applicat ad Papam. Etenim alia ſunt Metropolitæ, alia Patriarchæ, alia Papæ privilegia: Et inter ipſa non eſt locus mutuæ conſequentiæ. Secundò, malè adfirmat Sanctum Apoſtolum Petrum Antiochiæ, ubi ob ſimulationis lapſum fuit reprehenſus à Paulo, circa fidem erraſſe. Etenim ad ſimilem Gnoſticorum calumniam jam pridem reſpondit in Præſcriptionum libro Tertullianus:
C. 23. *Converſationis fuit vitium, non prædicationis.* Nec ſolus Petrus, ſed omnes Apoſtoli circa dogma fuerunt infallibiles. Quòd Apoſtolatus gratia etiam iſtud chariſma includat, eſt certa ac perpetua ſententia totius Eccleſiæ. Et hinc Nili tertius error eſt, quòd & in Petro Apoſtolo & in Romanis Epiſcopis concludat à converſationis vitio ad vitium prædicationis. Hæc enim ſunt diſparatiſſima: Rectæ converſationis firmitas eſt gratia gratum faciens, prædicationis infallibilitas eſt gratia gratis data. Quartus error eſt, quòd ad Honorii, vel cujuſcumque alterius Pontificis qualicumque lapſu procedat ad lapſum Romanæ Eccleſiæ. Nam & hæc differre toto cœlo, eſt omnibus manifeſtum.

Eamdem cum ſuis erroribus ſententiam tuentur in libro de Papæ Principatu Barlaamus Monachus, & in opere adversùs hunc Barlaamum Macarius Ancyræ Metropolita, ac alii paſſim Græci ſchiſmatici. Hinc & Clementi ſexto Pontifici, Eccleſiarum unionem ſuadenti, reſcripſit Imperator Joannes Cantacuzenus: *Si qui*
L. 4. c. 9. *primi doctrinam, quæ nunc apud Romanam Eccleſiam viget, intulerunt, non ſibi tantùm adrogaſſent, neque alios vilipendiſſent, ſed in medium ab aliarum Eccleſiarum Rectoribus diſcutiendam propoſuiſſent, tantum mali non vidiſſemus, neque diſtracta Chriſti membra ſibi bellum inteſtinum intuliſſent.* Adfirmat Romanam Eccleſiam errare in dogmate, cenſet prætenſam infallibilitatem eſſe cauſam, ideoque non à ſola iſta Eccleſia, ſed à plena totius Chriſtianitatis Synodo vult hanc litem terminari. Et Benedicto duodecimo, ad Lugdunenſe Gregorii decimi Concilium provocanti, reſpondit Imperatoris Andronici ſecundi Palæologi Lega-
Apud Leon. Allat. lib. 2. cap. 16. tio: *Sciat, quòd nemo poterit humiliare populum Græcorum, ut recipiat illud concilium ſine alio concilio. Quare? Quia illi Græci, qui interfuerunt iſti concilio, non fuerunt miſſi à quatuor Patriarchis, qui gubernant Orientalem Eccleſiam, neque à populo, ſed à ſolo Imperatore* Michaele Palæologo, *qui conatus fuit facere unionem vobiſcum, ex vi, & non voluntariè.* Et in Spiritus Sancti Proceſſione ſcribit de Florentina Synodo Georgius Gemiſtus: *Synodum Florentiæ celebratam nemo œcumenicam dixerit. Neque enim Byzantinus Patriarcha ſubſcripſit, cùm antequam finiretur, hac vita ceſſiſſet. Neque Patriarchæ ſuorum Procuratorum ſubſcriptiones, tamquam vi extortas, confirmaverunt. Imperator quippè, ut ſubſcriberent, vim fecerat.* Adfirmant Græcorum Patriarchas & ad Lugdunenſem & ad Florentinam Synodum non fuiſſe cooperatos, fuiſſe opus ſolius Romani Pontificis, ideoque ipſarum Decreta non eſſe authentica atque infallibilia.

Romanæ igitur Eccleſiæ infallibilitatem ſemper oderunt Græcorum Hæretici atque Schiſmatici, voluerunt iſtam poſſe falli, immò & actu fuiſſe lapſam, & ſuæ hæreſi aut ſchiſmati poſuerunt hoc palmare fundamentum. Et hinc dum ipſos ſibi reconciliavit Apoſtolica Sedes, ſemper exegit contrariam profeſſionem. Ita dum ad unitatem rediit Imperator Michael Palæologus, ejuſque nepos Joannes primus, non dumtaxat Romanam quarti matrimonii licentiam, ſed inſuper cunctos, à Græcis damnari conſuetos, dogmaticos articulos ſunt profeſſi eſſe legitimos, id eſt, Romanam Eccleſiam non errare. Iſtud ipſum in litteris ad Adrianum quartum Pontificem Baſilius fecit Archiepiſcopus Theſſalonicenſis. Reſpondit nullum dogma, ſed ſolam quorumdam rituum diſciplinam Romæ & Conſtantinopoli eſſe diverſam. Exſtat Epiſtola apud D. A. 1155.
Cardinalem Cæſarem Baronium. Et è ſchiſmatico Monacho in orthodoxum Gyracenſem Epiſcopum tranſmutatus Barlaamus ſcriptis ad ſchiſmaticos Græcorum Antiſtites inſignibus litteris nervosè profitetur Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem, cum ipſa cohærere generalium Synodorum utilitatem atque neceſſitatem demonſtrat, & adjungit:
Non eò quòd ſit majoris auctoritatis, & magis poſſit Epiſt. 1.
generale Concilium, quàm Apoſtolica Sedes, generalia adgregantur Concilia, ſed quia incidentes quæſtiones difficiliores ſint, & majori indigeant diſcuſſione. Etiam aliæ rationes iſtam neceſſitatem perſuadent ac exigunt, Quòd Romanæ Eccleſiæ infallibilitas iſtam neceſſitatem non proſcribat, demonſtrant Apoſtolorum Concilia: Hæc enim à Petro Apoſtolo, licet infallibili, citra neceſſitatem non fuerunt coacta. Et ex hoc uſque dictis lucet, quòd orthodoxus Oriens Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem ſemper fuerit unanimiter profeſſus. Pauca, quæ opponi poſſint, quorumdam Græcorum Patrum teſtimonia aut Acta, queunt facilè expediri.

CANON XXIII.

Quòd Romanus Pontifex, ſi Canonicè fuerit ordinatus, meritis Beati Petri indubitanter efficitur Sanctus, teſtante Sancto Ennodio Papienſi Epiſcopo, multis ei ſanctis Patribus faventibus, ſicut in Decretis Beati Symmachi Papæ continetur.

Scholion.

In Apologetico, quem quarta Symmachi Pnntificis Synodus conſcribi juſſit, quinta autem prnbavit, & dnnavit ſua Synndali auctnritate, libello Ennodius, tunc Diaconus, poſteà Epiſcopus Ticinenſis, hæc habet: *Non nos Beatum Petrum, ſicut dicitis, à Domino cum Sedis privilegiis, vel Succeſſores ejus, peccandi judicamus licentiam ſuſcepiſſe. Ille perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ miſit ad poſteros: Quod illi conceſſum eſt pro actuum luce, ad illos pertinet quos par converſationis ſplendor illuminat. Quis enim ſanctum eſſe dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit? In quo ſi deſunt bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ à loci Deceſſore præſtantur. Aut enim claros in hæc faſtigia erigit, aut qui eriguntur illuſtrat. Prænoſcit enim, quid Eccleſiarum fundamento ſit habile, ſuper quod ipſa moles innititur.* De variis accuſatum Symmacbum Rnmana Synodus, judicare nnn auſa, Divino reſervavit judicin, edicens inter cætera primæ ſedis privilegia eſſe & hnc, quòd inſetiorum judicio non poſſit ſubjacere. Diſplicuit hoc accuſatnribus, mnvitque ad ironicè quærendum: Num inter ſua privilegia Rnmani Pnntifices etiam libertinam ac impunem peccandi licentiam accepiſſent? Et ad hanc ironiam Enoodius reſpoodit. Reſpondit à Papali conſecratione adeò noo tribui malè agendi licentiam, ut per ipſam potius tribuatur pleoa ſanctitas, & Chriſtiana bonnrum nperum libertas. Quòd enim Epiſcnpalis ennſecratioois Sacramentum det oobis ex opere nperato Spiritus Sancti plenitudinem, eſt unum ex immnbilibus fidei Chriſtianæ fundamentis. Quin immò etiam de Presbyteratu dicit Synodus Neocæſareenſis: *Reliqua* præter fornicatinnem *peccata plerique dixerunt per manus impoſitionem poſſe dimitti*. Ex hioc ſnlns illos, qui ante ordinationem ſe fuiſſe caroaliter lapſos fuerint poſteà confeſſi, Presbyteros à quadam ſui officii parte ſnſpendit. Longa eſt hæc quæſtin, nec hujus loci. Omnem interim Epiſcopalis cnnſecrationis virtutem Papali ineſſe ſingulariter, ideoque bnminem per ipſam ſingolariter ſanctificari, affirmavit Ennodius, & hìc nnſter Gregorius confirmat. Magnus Felix Ennndius fuit vir Gallus, Romani Pontificis in dogmaticis deſioitinnibus infallibilitatem, ac ſupremam ſuper omnes Synodos auctoritatem lucidè aſſerit, adeoque & ex ipſn patet avitus ſenſus Gallicanæ Eccleſiæ. Per faventes ei Patres intellign habitarum ſnb Symmacho Synodorum Epiſcopos, & cunctns etiam antiquos Eccleſiæ Doctores, qui Epiſcopalis nrdinatioois ex opere operato virtutem oobis tradiderunt. Cap. 9.

CA-

CANON XXIV.

QUòd Romani Pontificis Præcepto & licentia Subjectis liceat accuſare.

SCHOLION.

A Clero & populo ſuo criminaliter accuſatus Symmachus Pontifex hæc dixit in ſua quinta Synodo: *De cætero ne unquam talia, non ſolummodò in Apoſtolicæ Sedis Præſule à quoquam præſumantur, ſed nec in ullo Chriſtianorum Epiſcopo uſurpentur. Non neceſſe eſt ſuper his nova cudere, ſed vetera recitare atque firmare. Eſt enim à multis Anteceſſoribus noſtris Synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ Paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi à recta fide exorbitaverit, præſumant, nec ullatenus pro quacumque re alia, niſi pro ſua injuſtitia, accuſare audeant, quoniam Paſtorum actus gladio oris non ſunt feriendi, quamquam ritè reprehendi æſtimentur.* Quod ejus Edictum univerſa Synodus probavit. Ejuſdem priorem partem ſuis ad Zachariam Archiepiſcopum litteris inſeruit Joannes primus. Verùm in Epiſtola ad Amblardum Abbatem Lemovicenſem Goffredus Abbas Vindocinenſis Gelaſio primo, in ſuo autem Decreto Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus adſcribit Pontifici Euſebio. Nempe ex Iſidori Mercatoris codice eſt iſta Euſebii Epiſtola, pluresque eandem Regulam confirmantes ex eodem fonte laudatus Ivo ibidem adducit. Ex eodem loquitur in Capitulis Angilramno Metenſium Epiſcopo datis Adrianus primus: *Accuſationes adversùs Doctorem nemo ſuſcipiat*. Ex adſcriptis Sancto Sylveſtro Decretis addit Epiſcopum à Presbytero, hunc à Diacono, hunc à Subdiacono, & ſic ulterius, adeoque Lectorem ab Oſtiario non poſſe accuſari: Nec Clericum à Laico.

Lib. 4. Ep. 12.

Part. 5. c. 253.

Et quidem non ſolùm Epiſcopum, ſed etiam Metropolitam poſſe & à Clerico & à Laico ſubdito accuſari civiliter pro propria injuria, palàm permittunt nonus ac decimus ſeptimus Canones Chalcedonenſes. Quod ipſum etiam Hæretico permittit ſextus Conſtantinopolitanus. Ob nullum enim crimen Chriſtiana lex hominem cuivis Epiſcoporum injuriæ exponit. Verùm quiſnam olim Romanus Pontifex ſubditos ad Præpoſitorum criminalem accuſationem reddiderit inhabiles, etiamnum ignoto. Et in codice Theodoſiano exſtat Honorii Imperatoris lex ad Melitium Galliæ Prætorio Præfectum, Epiſcopos & omnem inferiorem Clerum permittens etiam à Laicis, apud Epiſcopos tamen, criminaliter accuſari. Et Ibam Edeſſæ Epiſcopum, Oſrhoenæ Provinciæ Metropolitam, non dumtaxat de hæreſi, ſed & de aliis variis criminibus accuſarunt in Tyria Synodo proprii Clerici, nec ulla ſubjectionis exceptione fuerunt unquam repulſi. Etiam adversùs accuſatorem Iſchyram hinc numquam excepit Sanctus Athanaſius. Et Paulum Diaconum, Clericoſque Thomam ac Euphemium, ad deferendam Anaſtaſii Epiſcopi ſui accuſationem præmio ſeductos, de gravi crimine notat ac damnat in litteris ad Joannem Corinthiorum Epiſcopum Magnus Gregorius. Et Baſilium Ancyræ Epiſcopum, primæ Galatiæ Metropolitam, quòd Clericorum ſuorum de ſeſe mutuo, adeoque & ipſo ſuo Epiſcopo non accuſandis pacta & conjurationes admiſiſſet, fuiſſe damnatum à Seleucienſi Synodo, teſtatur Hermias Zozomenus. Et hinc ſuo Sancti Sylveſtri nomine adducta, aliiſque antiquis Pontificibus per Iſidorum Mercatorem adſcripta de Epiſcopis ac Presbyteris per ſubditos non accuſandis Decreta inſectatur acriter, & cunctis Canonibus adverſari aſſeverat atque demonſtrat Hincmarus Metropolita Remenſis. Quin & ad Alexandrum ſecundum dilectus noſtri ſeptimi Gregorii amicus Sanctus Petrus Damiani ſcripſit duas in Romana Eccleſia eſſe conſuetudines, quarum hæc ſit altera: *Quia cujuſlibet Eccleſiæ filius, ſive Clericus ſit, ſive Laicus, exponere proprii exceſſus Antiſtitis prohibetur.* Aſſirmat eſſe morem abſonum, & *Eccleſiaſticæ diſciplinæ prorsùs adverſum*, multis id firmat exemplis, atque concludit: *Excludatur ab Eccleſiaſtica diſciplina perniciosæ conſuetudinis Regula, tollatur hæc ſubterfugii verſuta calliditas, ut is qui tam perverſis audacis ſuperbiæ allegationibus utitur, immunitatem commiſſi piaculi non lucretur. Juſtis ergò querelis liber pateat aditus, liceat apud Primatem Eccleſiam conqueri, quæ ſe à ſuo Pontifice viderit prægravari, ne de ſublimis prærogativæ ſingularitate ſuperbiat, qui ſe per arrogantiæ faſtum fratribus non coæquat. Et qui cenſoriam ſuper alios concutit virgam, ipſe quoque ſuper ſe vigoris Eccleſiaſtici ſentiat diſciplinam. Quique non humanum ſonat, ſed ſuper alios quaſi fulgur terribiliter tonat, aliquando ſe hominem recognoſcens, humana verba formare per humilitatem diſcat: Quatenus dum Prælatus quilibet arrogans à tumore elatio-*

Lib. 4. Ep. 51.

Lib. 4. cap. 23.

Epiſt. 15.

Lib. 1. Epiſt. 12.

nis deprimitur , ſubjectis autem per auctoritatem ſuperioris Eccleſiæ ſubvenitur , ſopitis undique jurgiis , & Synodalis examinis concepta formidine , omnia ſimul Eccleſiæ membra confœderentur in pace . Corruptiſſima tempora vidit laudatus Petrus : Epiſcopos variè criminoſos , impotenter in Clero & populo dominantes , ob ſubditis ereptam accuſandi facultatem duratos in ſuis delictis , ideoque iſtam regulam ille cenſuit pravam & proſcribendam . Regulæ tamen in litteris ad Timotheum Lectorem
Lib. 1. Ep. 454. plurimùm favet Iſidorus Peluſiota : *Non falſa dumtaxat accuſatio , verùm etiam veriſſima , ſi adversùs Patrem ſolùm fiat , parricidæ exitum parturit , velut Chamo accuſatio Noe .* Similem ex Magni Gregorii moralibus libris locum adducit in memorata ad Amblardum Epiſtola Goffredus Vindocinenſis , exinde probans Abbatem à ſuo Monacho non poſſe accuſari. Conſonant & Apoſtolicæ conſtitutiones . Et has forſitan , quæ longè ſe poſteriorem Iſidori Mercatoris codicem non potuit reſpicere, *Symmachi* Pontificis Synodus reſpexit .

Quidquid ſit , iſtam hujus Synodi undecumque deſumptam Regulam dudum obſervavit Romana Eccleſia , nec ob adductas à Sancto Petro Damiani rationes cenſuit deſerendam . Etenim uti libertinis Epiſcopis ac aliis Præpoſitis , ita quoque calumnioſis Clericis & Laicis tunc abundabat Eccleſia , ideoque horum malevolentiæ non poterat iſtorum accuſatio permitti . Sed neque illis anſa plenæ libertatis . Hinc ipſos apud Apoſtolicam Sedem , ac de ejus venia etiam apud alienos Judices accuſari à ſuis ſubditis permiſit noſter Gregorius . Regula jam pridem abjit in diſuetudinem , obtinetque conſilium Petri Damiani .

CA-

Digitized by Google

CANON XXV.

QUòd abſque Synodali Conventu Papa poſſit Epiſcopos deponere, & reconciliare.

SCHOLION.

ADverſùs Natalem Salonitanum Epiſcopum, Dalmatiæ Metropolitam, qui Florentium Epidſurienſem Epiſcopum ſolus degradaverat, L.2.Epiſt. 47.48. ſcripſit Sanctus Gregotius Magnus: *Non poteſt quemquam Epiſcopatus gradu, niſi concordi Sacerdotum ſubmovere ſententia*. Epiſcopi degradationem affirmat non eſſe *humani Conſtituti, ſed Divinæ Benedictionis* excuſſionem, ideoque non L.7.Epiſt. 12. niſi Synodaliter peragendam. Et hinc exſufflat iſtam degradationem, mandans reſtitui Florentium, ac in plena Provinciæ Synodo ejus cauſam ab exordio retractari. Etenim Nicæni, Conſtantinopolitani, Chalcedonenſes, & alii paſſim Canones, nec non perpetua omnium Eccleſiarum conſuetudo Epiſcopos neqnaquam à ſolo Metropolita, ſed à ſola Provinciæ Synodo damnari, ac præſertim degradari permiſerunt. Et ad Nomenoium minoris Britanniæ Ducem ſcripſit Leo Papa quartus: *Nullam damnationem Epiſcoporum eſſe umquam cenſemus, niſi aut ante legitimum numerum Epiſcoporum, qui fit per duodecim Epiſcopos, aut certè probata ſententia per ſeptuaginta duos idoneos teſtes, ſicut nobis Beatus Sylveſter tradidit, & Romana ſancta tenere videtur Eccleſia*. Quod ipſum in litteris ad Nomenoii ſucceſſorem Salomonem fuiſſe à Benedicto tertio confirmatum affirmat Nicolaus primus, atque adjungit: *Deceſſor meus Benedictus, quia contra Deceſſoris ſui Decretum, non ab Epiſcopis, ſed à Laicis Epiſcopos in Regione tua cognoverat eſſe dejectos, multa mœſtitia & indignatione repletus ſcripſit, quòd nulla ratio ſineret Epiſcopos à ſuis Sedibus pelli, quos duodenarius numerus non ejeciſſet. Quorum veſtigia & ego quoque ſecutus, eadem cenſui, immò & cenſeo. Nec ullam poſſe Epiſcopos ſui honoris ſuſtinere jacturam, quos non conſtat à duodecim Epiſcopis, præſente & primam* Epiſt. 56. *ſententiam Metropolitano Epiſcopo obtinente, cùm examinarentur, auditos*. Regulæ hujus fontem quidam exiſtimant eſſe Iſidori Mercatoris codicem, in quo ita ſtatuunt Pontifices Clemens, Anacletus, ac Zephyrinus. Verùm illa eſt longè antiquior. Etenim Africani codicis duodecimus Canon diſertè ſtatuit extra Synodi tempus accuſatum Diaconum à tribus, Presbyterum à ſex, Epiſcopum à duodecim audiendum eſſe Epiſcopis ac judicandum. Quam Regulam etiam in Oriente ſervari affirmat in ſuis ad laudatum Canonem Scholiis Theodorus Balſamon, atque adjungit: *Cùm Joannes Amathuntis Epiſcopus à Cypri Archiepiſcopo Joanne fuiſſet depoſitus, & depoſitionis Edictum in Tribunali Imperatorio lectum eſſet, quoniam inventi ſunt undecim Epiſcopi & Archiepiſcopus depoſitionem feciſſe, ſtatuit ſanctiſſimus Patriarcha Dominus Lucas eſſe infirmam & nullius momenti depoſitionem, eò quòd non accerſita fuerit univerſa Synodus Cypriorum Eccleſiæ etiamſi magna eſſet ejus cogendæ facultas, & quòd Archiepiſcopus non ultra duodecim, ſed unà cum illis eſſet connumeratus*. Afrorum Provinciæ habebant numeroſiſſimos Epiſcopos, ipſoſque criminaliter accuſatos non ſolus Provinciæ Primas, ſed juxta communem totius Eccleſiæ Canonem plena Synodus debebat judicare. Attamen dum extra Synodi tempus facta accuſatio non pateretur moras, noluerunt totam moveri Provinciam, ſed iſtud judicium duodecim Epiſcopis crediderunt. An Primas ex illis duodecim, an ſupra illos deberet eſſe decimus tertius, non conſtat. Poſtremum apparet verius. Nam vigeſimus tertius Canon criminali in Presbyterum aut Diaconum judicio præter ſex aut tres alios Epiſcopos mandat etiam proprium, utpotè ordinarium primæ inſtantiæ Judicem, adeſſe.

Quocirca hocce extra-ſynodale judicium nequaquam omni olim commune, ſed proprium fuit ſoli Eccleſiæ Africanæ. Paucæ enim Provinciæ habuerunt olim duodecim Epiſcopos, à quibus tamen certum eſt Provinciales Collegas potuiſſe degradari. Quinimmò ad Agrippinenſem, quæ Euphratæ ejuſdem civitatis lapſos in hæreſim Epiſcopo degradando convenerat, Synodum dixit Valerianus Epiſcopus Antiſiodorenſis: *Etſi non omnes hic conveniſſemus, ſuffecerat à quinque Epiſcopis Euphratam blaſphemum ſententiari*. Non Provincialis, ſed omnino Metropolitanus ſecundæ Germaniæ, & quidem ſummotum in Eccleſia meritorum Epiſcopus erat Euphratas, unicumque tunc habebat Suffraganeum Tongrenſem, Sanctum Servatium. Nequibat hic ſolus Synodum facere, longè minùs ſuum damnare Metropolitam. Hinc ex Sancti Athanaſii, in Belgio noſtro tunc exulantis, conſilio numeroſam convocavit Galliæ Synodum, ipſaque Valerianus dixit non fuiſſe opus, ſed quinque Epiſcopos ſuffeciſſe. Africanos Canones neſcio ex quibus fundamentis ſuſcepit

in Trullana Synodo Orientalis Eccleſia, & duodecim Epiſcoporum extra-Synodali judicio exindè cœpit uti. Notanda ſunt hæc Balſamonis verba: *Etiamſi magna eſſet ejus cogendæ facultas*. Edicunt huic extra-ſynodali judicio extra ſolum Synodi tempus eſſe locum ac poteſtatem. Quod ipſum ex Africano Canone eſt etiam deſumptum.

Quæſtio eſt, Quando, unde, & qualiter morem hunc aſſumpſerit Latina Eccleſia? Quidam exiſtimant ex Iſidori Mercatoris codice aſſumptum, At certum eſt labi. Etenim codice illo longè antiquior Magnus Gregorius Virgilio Arelatenſi Archiepiſcopo, ſuo in Galliis Vicario, hanc fixit regulam: L. 4. Epiſt. 51. *Si qua inquiſitio de fide, vel fortaſſe aliarum rerum inter Epiſcopos cauſa emerſerit, quæ diſcerni difficiliùs poſſit, collectis duodecim Epiſcopis ventiletur atque decidatur. Si autem decidi nequiverit, diſcuſſa veritate ad noſtrum judicium referatur*. Agit de cunctis majoribus cauſis, quas inter ſemper fuit degradatio Epiſcopi, Et Triburienſis Synodus, ſtatuens nullum deponi Epiſcopum niſi à duodecim Epiſcopis, disertè profitetur ſe ſtatuere ex Africano Canone. Can. 10. Hic ergo etiam apud Latinos eſt præſentis moris origo. At credo ipſum non ubique admiſſum. Etenim neque laudatus Gregorius, neque ullus Romanus Pontifex avitæ Provincialium Synodorum poteſtati legitur uſpiam derogaſſe. Soli ſuo in Galliis Vicario legem poſuit Gregorius, atque ita ad ſolos alienæ, non ad propriæ Provinciæ Epiſcopum degradandum debebat Virgilius duodecim Collegas adhibere. Apoſtolici Vicarii ſententias oportebat eſſe maturas, ac reformationis periculo immunes: Hinc à tot ferri Collegis prudentiſſimus Pontifex ſanxit.

Altera quæſtio eſt, An hæc omnia ligent etiam Romanum Pontificem? An & ipſe non niſi cum ſuæ Provinciæ Synodo, aut certè cum duodecim Epiſcopis poſſit Epiſcopos degradare? Partem affirmativam tutati ſunt Thetgaudus Trevirenſis, & Guntharius Colonienſis Archiepiſcopus, de quibus per Nicolaum primum Pontificem ſynodaliter degradatis, & ad Ludovicum II. Imperatorem confugientibus, ſcribit Abbas A. 865. Regino: *Vociferati ſunt ſe injuſtè depoſitos, ipſi Imperatori & omni ſanctæ Eccleſiæ injuriam factam, cùm nunquam auditum ſit vel uſpiam lectum, quòd ullus Metropolitanus ſine conſcientia Principis, vel præſentia aliorum Metropolitanorum fuerit degradatus*. Uti Provinciales Epiſcopos ſine conſueta Synodo, ita ſine aliorum Metropolitarum præſentia aſſeverarunt Metropolitas nec ab ipſo Papa poſſe damnari. Quam ipſorum querimoniam adducunt & alii vetuſti Francorum Scriptores. Et cum Theodoſiani codicis appendice Jacchus Sirmondus publicavit Romanæ ſub Damaſo Pontifice Synodi epiſtolam, & Gratiani Imperatoris ad ipſam Reſcriptum, in quo hæc habes: *Volumus ut quicumque Damaſi judicio, quòd ille cum conſilio quinque vel ſeptem Epiſcoporum habuerit, fuerit condemnatus, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non iviſſet, ab illuſtribus viris Præfectis Prætorio ad Epiſcopale judicium remittatur*. Iſti ſoli, quod cum quinque aut ſeptem Epiſcoporum Synodo fuerit datum, Romani Pontificis judicio vult deferendum.

Reſpondeo tamen Romanum Pontificem ſolum ſemper potuiſſe degradare Epiſcopos, ideoque præſentem Dictatum eſſe omninò authenticum, ac in antiqua diſciplina fundatum. Etenim de Martiano, in Novatiani hæreſim & ſchiſma lapſo, Arelatenſi Epiſcopo ſcripſit olim ad Sanctum Stephanum Pontificem Sanctus Cyprianus: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelate* Ep. 67. *conſiſtentem, à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in locum ejus ſubſtituatur*. Ad quæ verba rectè ſcribit Nicolaus Rigaltius: *Licuiſſe jam olim Pontificibus Romanis Epiſcopos juſtis de cauſis excommunicare, immò deponere, & novos in eorum locum ſubſtituere, perſpicuum facit hoc loco Cyprianus de Gallis. Quod mirum in modum auctoritatem commendat & Primatum*. Et de appellatorio degradatorum Epiſcoporum judicio ſtatuit Sardicenſis Synodus: *Romanorum Epiſcopus Cognitores præbeat*. C. 5. Retractandi judicii modum ejus ſapientiſſimo arbitrio plenè permittit, etiam faciendum per Legatos in Provinciam Presbyteros: Quòd nempè plena hìc ſit ejus auctoritas. Nec refert quòd iſti Presbyteri jubeantur cum Epiſcopis judicare. In aviti enim, Epiſcopum à ſolis Presbyteris damnari non permittentis, Canonis reverentiam id ſancitur, quo certum eſt ipſum Romanum Epiſcopum non adſtringi. Adversùm Acaciani ſchiſmatis ſectatores, Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ab uno & ſolo Felice tertio damnari non potuiſſe blaterantes, in litteris ad Fauſtum Magiſtrum, in litteris ad Imperatorem Anaſtaſium, & in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos inſigniter id oſtendit Sanctus Gelaſius. Oſtendit plures etiam Patriarchas à ſola Romana Cathedra fuiſſe damnatos: Nempè Timotheum Ælurum Alexandrinum, ejus ſucceſſorem Petrum Mogum, Petrum Fullonem Antiochenum, & Neſtorium Conſtantinopolitanum. Affirmat eſſe antiquum morem, ut ſine Synodo Romanus Pontifex & damnet Epiſcopos, & abſolvat damnatos. Scio Acacianos egiſſe de generali ſolùm, non de Patriarchali aut Provinciali Synodo: Verùm Pontificis deciſio ad ſingulas ſe extendit. Hinc Joanni Syracuſæ Epiſcopo, ſuo apud Siculos Vicario, ut ad damnandum Lucillùm Melitenſem Epiſcopum, non duodecim, ſed dumtaxat quatuor Collegas ſibi aſſociet, mandat Gregorius Magnus, Quòd nempè hæc res Papali arbitrio ſubeſſet. Epiſcopum non niſi à tribus conſecrari rigidiſſimè ſanxit Nicæna Synodus, & tamen in ſua collectione Fulgentius Ferrandus, Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconus, habet hunc Canonem: *Ut unus Epiſcopus Epiſcopum non ordinet, excepta* C. 6. *Eccleſia Romana.* Eodem jure unus Epiſcopus Epiſcopum degradare non poteſt, niſi ſolus Romanus; atque ita noſtri Gregorii Dictatus eſt omninò antiquus & firmus. Porrò non quid leges ſancirent, ſed quem morem ſuo tempore paſſim haberet in damnandis

Digitized by Google

nandis Epiſcopis Romanus Pontifex, Imperatoris Gratiani Reſcriptum edicit. Ille ſemper adhibere conſueverat conſilium omnium ſeptem, aut certè quinque Cardinalium Epiſcoporum.

CANON XXVI.

QUòd Catholicus non habeatur, qui non concordat Romanæ Eccleſiæ.

SCHOLION.

DIctatum hunc lucidè tradit in libris adver-
sùs Parmenianum Donatiſtarum Cartha-
ginenſem Epiſcopum Sanctus Optatus Epiſco-
Lib. 2. pus Milevitanus: *Negare non potes ſcire te in urbe*
Roma Petro primo Cathedram Epiſcopalem eſſe col-
latam, in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput
Petrus, in qua una Cathedra unitas ab omnibus
ſervaretur, ne cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quiſque
defenderent, at jam ſchiſmaticus & peccator eſſet,
qui contra ſingularem Cathedram, alteram colloca-
ret. Id eſt, qui ſingulari iſti Cathedræ non
communicaret. Pergit adversùm omnes Dona-
tiſtas: *Unitatem cum toto orbe terrarum, & cum*
Lib. 3. *memoriis Apoſtolorum, quæ Deo placita eſt, habere*
noluiſtis. Scripturarum littera abuti eſt antiquum
Afrorum vitium: Hinc pro, *Sanctorum neceſſita-*
tibus communicantes, Optatus paſſim legit, *San-*
ctorum, utique Principum Apoſtolorum, *me-*
moriis, id eſt, Apoſtolicæ Sedi, *communican-*
tes, atque ex hujus communionis privatione
adversùm Donatiſtas de ſchiſmate præſcribit.
Suam communionem, quòd ſeptem in Apoca-
lypſi laudatis Eccleſiis, & Apoſtolorum memo-
riis adhæreat, aſſeverat ab hac ſcabie ſecuram.
Lib. 4. Et rurſus in alio ejuſdem operis libro: *Numquid*
poteris approbare mendaciam Cathedram Petri, &
claves Regni Cœlorum à Chriſto conceſſas, ubi eſt
Lib. 7. *noſtra ſocietas?* Hanc irrefragabilem ſchiſmatis
notam ut à ſe amoverent Donatiſtæ, etiam Ro-
mam ad ſuos paucos miſerunt & ordinarunt
Epiſcopum, qui quòd in neſcio qua rupe aut
monte latitaret, & ſua ibidem ſchiſmatica Sacra
peragerent, dictus fuit Rupitanus Epiſcopus,
aut Montenſis. Hinc ipſos Optatus dicit non
communicare Sanctorum Apoſtolorum memoriis,
id eſt, vero Romanorum Epiſcopo, qui dictas
memorias ſeu Baſilicas tamquam legitimus Pe-
tri Succeſſor, & Canonicus Apoſtolicæ Cathe-
dræ Sponſus, haberet in poteſtate. Et de Euſe-
biana ſactione, Liberium Pontificem ad ſuam
communionem compellere tentante, ſcribit ad
ſuos Monachos Sanctus Athanaſius: *Iſta ſecum*
impii cogitarunt, ſi Liberium in noſtram ſententiam
traxerimus, omnes brevi ſuperabimus. Quod
nempe nemo orthodoxus à Romana communio-
ne poſſit eſſe alienus. Et in codice Theodoſiano
exſtat Gratiani ac Theodoſii Edictum ad popu-
lum Conſtantinopolitanum: *Cunctos populos*, Lib. 16.
quos Clementiæ noſtræ regit temperamentum, in tit. 1.
tali volumus Religione verſari, quam Divinum Pe- cap. 2.
trum Apoſtolum Romanis tradidiſſe Religio uſque
nunc ab ipſo inſinuata declarat, quamque Pontifi-
cem Damaſum ſequi claret, & Petrum Alexandriæ
Epiſcopum, virum Apoſtolicæ ſanctitatis. Poſt
Sardicenſe Concilium Euſebiana factio palàm ſe
ſegregarat à Romana Eccleſia, & omnem
Orientem ſchiſmatibus & adverſis altaribus im-
pleverat: præſertim ſub Imperio Valentis.
Hanc calamitatem ſanaturus Magnus Theodo-
ſius laudato Edicto Romanam communionem
reſtituit, omnes illos, qui ad ipſam non redi-
rent, tamquam profeſſos Hæreticos, & damna-
torum Conventiculorum ſequaces pronuntians
eſſe tractandos. Papam Damaſum, ſeu potius
ejus Cathedram affirmat eſſe ſupremam & imma-
culatam radicem totius Catholicæ unitatis. Ad-
dit & Petrum Alexandriæ Patriarcham, quòd is
Sancti Athanaſii eſſet Succeſſor, & firmiſſimus
ſemper adhæſiſſet laudatæ Cathedræ, atque ita
omnis ipſi communicans etiam Damaſo commu-
nicaret. Et hinc ad Sanctum Acholium Theſſa-
lonicenſem Archiepiſcopum ſcribit de Sancto
Athanaſio Magnus Baſilius: *Studium illud tuum*
in Beatiſſimum Athanaſium erat evidentiſſimum ar-
gumentum, te in maximis fidei capitibus rectè
ſentire. Et in aliis ad Sanctum Epiphanium
litteris Meletii, dubii & contentioſi Patriar-

chæ Antiocheni, communionem commendat, eò quòd *Papa Athanaſius in vetis eandem cum ipſo*
Ep. 325. *inire habuiſſet*. Athanaſii communionem adſerit eſſe firmum rectę fidei ac diſciplinæ ſignum, quòd ipſa eſſet indivulſa à communione Romana.

Porrò laudatum Theodoſii Edictum laudat in præfatione librorum de Spiritu Sancto Sanctus Ambroſius, affirmans Conſtantinopoli ac in reliquo Oriente plurimos Arianos rediiſſe ad mentem, & concludens ad Dominum JESUM Chriſtum: *Non mundavit Damaſus, non mundavit Petrus, non mundavit Ambroſius, non mundavit Gregorius. Noſtra enim ſervitia, ſed tua ſunt Sacramenta*. Errantes Arianos, nec à Damaſo, nec à Petro, ſed à ſolo JESU Chriſto, ac nobis per ipſum impartito reconciliationis Sacramento adſirmat mundatos, & Damaſi ac Petri præceptam à Principe commmunionem fuiſſe mera illius mundationis ſigna. Præfatur enim ad Gratianum Auguſtum, Edicti auctorem. Et in Antiocheno Patriarchatu exiſtens, & ob non admiſſam trium in Deo hypoſtaſium contentioſam vocem de Sabelliana hæreſi accuſatus Sanctus Hieronymus, ſcripſit ad Marcum Presbyterum
Ep. 87. Celedenſem: *Hæreticum me cum Occidente, Hæreticum cum Ægypto, hoc eſt, cum Damaſo Petroque condemnent*. Affirmat ſe & Damaſo & Petro communicare, ideoque ex Theodoſii Edicto eſſe ab omni hæreſeos ſuſpicione ſecurum. Et in lit-
Ep. 57. teris ad ipſum Damaſum: *Ego nullum primum, niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ, id eſt, Cathedræ Petri, communione conſocior. Supra illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt*. Et ſtatim infrà: *Collegas tuos Ægyptios Confeſſores ſequor, & ſub onerariis navibus parva navicula delitеſco*. Affirmat ſe in Romanæ & Alexandrinæ Cathedræ communione perſiſtere, ideoque à nullo maledico dente poſſe lædi. Et pergit: *Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, ſpargit. Quamobrem obteſtor Beatitudinem tuam, ut cui apud Antiochiam debeam communicare, ſignifices*. In tres tunc Epiſcopos, Paulinum, Meletium, atque Vitalem dilacerata erat Antiochena Eccleſia: Hinc omnem à Romana diſcretam communionem Hieronymus ſciens ſcabioſam atque damnatam, doceri ſupplicat cuinam iſtorum trium Sedes Apoſtolica communicet, adeoque & ipſe valeat ac debeat communicare.

Memoratum Theodoſii Edictum laudat in
L. 5. c. 2. Eccleſiaſtica Hiſtoria etiam Theodoretus: *Gratianus, univerſo Romano Imperio potitus, Regni ſui Primitias omnium Regi obtulit, lege lata, qua jubebat ſacras ædes iis tradi, qui Damaſi communionem amplecterentur*. Legem hanc affirmat à Sapore Militum Magiſtro etiam Antiochiæ publicatam, atque iſtius Eccleſiæ ſchiſma ex ipſa compoſitum: Afferit Paulinum & cum Vitale Apollinarem ſimulaſſe quidem communionem Damaſi, verùm de alieno dogmate fuiſſe convictos, ideoque Meletio traditas omnes Baſilicas, & ipſum tunc ibi factum Canonicum Patriarcham. Nempe Paulino ſemper adverſatus fuit Theodoretus, ac inſigniter Orthodoxum & in Romana communione conſtantiſſimum Epiſcopum iniquè traducit. Paulini & Damaſi communionem conetus eſt ſuſcare. David Blondellus in opere de Primatu Romano, & in eruditis ad Theodoſianom codicem Notis Jacobus Gothofredus taxant Theodoretum etiam de aliis. Primò, quòd laudatam legem adſcribet ſoli Gratiano. Secundò, quòd ſolius Damaſi communionem ſcribat ab ipſa injungi. Tertiò, quòd afferat ab ipſa juſſum iſti communioni tradi Baſilicas. Lex enim de Baſilicis non facit mentionem. Verùm reſpondeo hæc eſſe modica. Etenim Gratianus erat tunc caput Imperii, ideoque trium Imperatorum communis lex illi ſoli non malè adſcribitur, ex conſueto tunc more. Petrus Alexandrinus non in ſupremam, ſed dumtaxat in ſubordinatam communionis radicem fuit datus, ad quem rectè diceret Damaſus, quod ſcripſit ad Paulinum Antiochenum: *Nobis per te ſocientur*. Hinc legitimè potuit omitti. Etiam Baſilicarum traditio in lege palam innuitur: Omnes enim Damaſo non communicantia Conciliabula affirmat Eccleſiæ nomine indigna, ideoque Baſilicas juxta priores leges eſſe ipſis auferendas. Quidquid ſit, Romanam communionem Theodoretus inſigniter exaltat.

Eandem exaltat antiquus Lugdunenſium Epiſcopus Sanctus Irenęus: *Ad Romanam Eccleſiam*, L. 3. c. 3.
propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, eos qui ſunt undique fideles, in qua ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio. Verbum, *Convenire*, nequaquam corporalem acceſſum importat, ſed communionis conteſſerationem. Et in Præſcriptionum libro Septimius Tertullianus: *Habes Romam, undè nobis* Cap. 36.
quoque auctoritas præſtò eſt. Iſta quàm felix Eccleſia! Cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt. Videamus quid didicerit, quid docuerit, quid cum Africanis quoque Eccleſiis conteſſerarit. Vocem, *Auctoritas*, exponit in litteris ad Sanctum Papam Cornelium Martyr Cyprianus: *Navigare Schiſmatici audent ad Petri Cathedram* Ep. 55.
atque Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta eſt. Hoc eſt, quæ eſt origo & radix totius Epiſcopalis communionis. Vocem, *Auctoritas*, pro origine & radice, à qua nemo ſeparatus poſſit in Chriſto vivere, accepit Tertullianus. Et ad Antonianum Epiſcopum ſcribit idem Cyprianus de eodem Pontifice: *Sciat te ſe-* Ep. 52.
cum, id eſt, cum Catholica Eccleſia communicare. Et in alia ad Cornelium Epiſtola: *Hortati ſumus* omnes Coepiſcopos noſtros, *ut Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem*, ſeu Apoſtolicæ tuæ Sedis communionem, *agnoſcerent ac tenerent*. Et Ep. 45.
infrà: *Ut communicationem tuam, id eſt, Catholicæ Eccleſiæ unitatem probarent firmiter ac tenerent*. In libro de Eccleſiæ unitate docet Eccleſiam ac ejus Epiſcopatum eſſe & unum & multiplicem: Eſſe quaſi ſolem, fontem, aut truncum diviſum in plurimos radios, rivos, ramos. Quòd nempè omnium origo & radix ſit Romana Cathedra, adeoque ab ejus communione ſuccisa ſiat

ſint ramus ſine trunco, rivus ſine fonte, radius ſine ſole. Et in Epiſtola ad Jubajanum Epiſcopum: *Eccleſia eſt una, & ſuper unum, qui & claves accepit, Domini voce fundata.* Hinc quiſquis cum iſto uno non communicat, non eſt in Eccleſia. Et de fratre ſuo Satyro, apud Sardos baptizari cogitante, ſcribit in ejus funebri Encomio Sanctus Ambroſius: *Advocavit ad ſe Epiſcopum, nec ullam veram putavit niſi veræ fidei gratiam, percunctatuſque ex eo eſt, utrùmnam eum Catholicis Epiſcopis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conveniret. Et fortè ad id locorum in Schiſmate regionis illius Eccleſia erat. Lucifer enim ſe à noſtra tunc temporis communione diviſerat. Et quamquam pro fide exulaſſet, & fidei ſuæ reliquiſſet hæredes, non putavit tamen fidem eſſe in Schiſmate.* Omnem à Romana communione averſum Satyrus duxit non eſſe Catholicum, & Sanctus Ambroſius confirmat. Confirmat & in litteris ad Imperatores Gratianum, Valentinianum ſecundum, ac Magnum Theodoſium:
Epiſt. 4. *Totius orbis Romani caput Romanam Eccleſiam, atque illam ſacroſanctam Apoſtolorum fidem, ne turbari ſinat, obſecranda eſt veſtra Clementia. Inde enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant.* Ipſam eſſe dicit radicem, fontem, ac centrum totius Catholicæ communionis.

Quod ipſum conſtantiſſimè tradit Sanctus Au-
Ep. 42. guſtinus in litteris ad Madaurenſes: *Videtis multos præciſos à radice Chriſtianæ ſocietatis, quæ per Sedes Apoſtolorum & ſucceſſiones Epiſcoporum certa per orbem propagatione diffunditur, de ſola figura originis ſub Chriſtiano nomine quaſi areſcentia ſarmenta gloriari, quas hæreſes & ſchiſmata*
Ep. 56. *nominamus.* Et in litteris ad Dioſcorum: *Fidei Imperator Clementiſſimus & per Conventus celeberrimos populorum atque gentium, Sedeſque Apoſtolorum, arce auctoritatis munivit Eccleſiam.* In litteris ad neſcio quem Donatiſtam Epiſcopum Honoratum laudat omnes, quibus Apoſtoli ſcri-
Ep. 161. pſerunt, Eccleſias, ac pergit: *Quibus omnibus Eccleſiis nos hodie communicare manifeſtum eſt, ſicut manifeſtum eſt vos illis non communicare.* In ſequenti ad plures Donatiſtarum Antiſtites Epiſtola ſcribit Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum *potuiſſe non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cùm ſe videret & Romanæ Eccleſiæ, in qua ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit Principatus, & cæteris terris, unde Evangelium ad ipſam Africam venit, per communicatorias litteras eſſe conjunctum.* In Epiſtola ad Generoſum texit plenum Romanum Epiſcoporum Catalogum, & ſubjungit:
Ep. 165. *In hoc ordine ſucceſſionis nullus Donatiſta Epiſcopus invenitur, ſed ex tranſverſo ex Africa ordinatum miſerunt, qui paucis præſidens Afris in urbe Roma, Montenſium vel Rupitarum vocabulum propagavit.* Et in litteris ad Conſanguineum ſuum Severi-
Ep. 170. num: *Cùm illi*, Cæciliani fautores, *inveniantur intùs communicare Eccleſiis Apoſtolicis, illi autem foris poſiti, & ab illa communione ſeparati ſint, quis non intelligat eos habuiſſe cauſam bonam, qui eam apud medios Judices obtinere potuerunt?* Et in libris de Baptiſmo ſcribit ad om-
L. 2. c. 6. nes Donatiſtas: *Quare non communicatis Eccleſiis, quibus Epiſtolas Apoſtolicas miſſas tenetis & legitis, & ſecundùm ipſas vos vivere dicitis?* Et in libris
adversùs Petilianum: *Si à me quæras, quibus* Lib. 2. c. 16.
fructibus vos lupos rapaces eſſe cognoſcamus, objicio ſchiſmatis crimen, quod tu negabis, ego ſtatim probabo. Neque enim communicas omnibus gentibus & Eccleſiis Apoſtolico labore fundatis. Et infrà in eo-
dem libro: *Cathedra tibi quid fecit Romanæ Eccleſiæ* Cap. 51.
vel Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, quibus nos in Catholica unitate connectimur, & à quibus vos nefario furore ſeparaſtis? Quare appellas Cathedram peſtilentiæ, Cathedram Apoſtolicam? Et in libris adversùs
Creſconium: *Ego in Eccleſia ſum, cujus membra* Lib. 3. c.
ſunt omnes Eccleſiæ, quas ex laboribus Apoſtolo- 35.
rum natas atque firmatas ſimul in litteris Canonicis novimus. Aſſiduè probat ſe cum ſuis Collegis Catholicum, Donatiſtas autem eſſe Errones atque Schiſmaticos, quòd ipſe communicaret, hi non communicarent Apoſtolicis Eccleſiis & Sedibus, præſertim Romanæ Eccleſiæ, in qua Apoſtolicæ Cathedræ ſit Principatus. Hinc enim ipſam maledicus Petilianus blaterabat eſſe Cathedram peſtilentiæ. Quod ipſum adversùs plures Europæ Epiſcopos, qui ob admiſſam à Romana Eccleſia damnatricem trium Capitulorum quintam Synodum ab ejus communione ſe ſuſpenderant, acriter urgent in ſuis litteris Pelagius primus ac Pelagius ſecundus, adeoque & Magnus Gregorius. Secundi enim Pelagii Epiſtola eſt ejus opus.

Et hinc lucet Romanam Eccleſiam à recta fide eſſe immobilem atque indeclinabilem. Et ità omninò oportet. Eſt Petra, ſupra quam Dominus fundavit omnem Eccleſiam, & cujus cauſa nec inferorum portæ poſſint adversùs hanc prævalere. Ubi mobile fundamentum, quomodo ſit immobile ædificium? Nec tantùm immobilis in fide, ſed etiam in ſua communione debet eſſe immaculata atque immaculabilis. Ita in litteris ad Anaſtaſium Imperatorem, maculoſi Conſtantinopolitani Epiſcopi Acacii nomen recipi volentem, omninò affirmat atque oſtendit Sanctus
Pontifex Gelaſius: *Una eſt columba mea, una eſt* Epiſt. 8.
perfecta mea, una eſt Chriſtiana fides, quæ eſt Catholica. Catholica autem veraciter illa eſt, quæ ab omnium perfidorum, atque ab eorum ſucceſſoribus atque conſortibus pura, ſincera, immaculata communione diviſa eſt. Alioquin non erit Divinitus mandata diſcretio, ſed miſeranda confuſio. Nec ulla cauſa jam ſupereſt, ſi hoc in quolibet contagio voluerimus admittere, ut cunctis hæreſibus aditum januamque pandamus. Qui enim in uno offenderit, omnium reus eſt. Et qui minima ſpernit, paulatim decidit. Hoc eſt quod Sedes Apoſtolica magnoperè cavet, ut quia mundo radix eſt Apoſtoli glorioſa confeſſio, nulla rima pravitatis, nulla prorsùs contagione maculetur. Nam ſi, quod Deus avertat, quod fieri non poſſe confidimus, tale quid proveniret, undè cuiquam reſiſtere auderemus errori? Vel undè correctionem errantibus poſceremus? Quò longum Græcæ & Latinæ Eccleſiæ extingueretur ſchiſma, & illa ad hujus rediret pacem atque obedientiam, unicam conditionem expoſcebat Imperator Anaſtaſius: Ut Acacii defuncti nomen
in

in ſacris maneret Eccleſiarum tabulis, & ad ſacra Miſſarum ſolemnia ſuo loco & tempore reciraretur. Exiſtimabat rem peti levioris ponderis. Verùm eſſe ſummi ponderis, immò rem impoſſibilem, repoſuit Pontifex, utpotè à qua penderet ſanctitas, immò & ſubſiſtentia totius Chriſtianitatis. Etenim Hæreticæ aut Schiſmaticæ communionis contagio polluta Romana Eccleſia pollueret omnes ei communicantes Eccleſias, atque ita univerſalis Eccleſia deſineret eſſe ſancta, & omnis vera Chriſtianitas interiret. Hinc Gelaſius ſperat atque aſſeverat eſſe impoſſibile, ut Romana Eccleſia ullum damnatum Hæreticum aut Schiſmaticum admittat in ſuam communionem, & talis confuſionis contagio maculetur.

Objici poſſit Felix ſecundus Pontifex, de quo in Virorum Illuſtrium catalogo, agens de Acacio Luſco Cæſareenſi apud Palæſtinos Epiſcopo, ſcribit Sanctus Hieronymus: *Acacius in tantum ſub Conſtantio Imperatore claruit, ut in Liberii locum Romæ Felicem Arianum Epiſcopum conſtitueret.* Marianus Victorius vult vocem, *Arianum*, in variis exemplaribus non haberi. Quidquid ſit, quin Ariana communione ſcabioſus fuerit Felix, à nullo dubitatur. Fuit palàm intruſus. Et hinc neque à Sancto Optato Milevitano Epiſcopo, neque à Sancto Auguſtino, neque ab ullo antiquo numeratur inter Pontifices Romanos. Omnes Liberio conſtanter ſubſtituunt Damaſum. Etiam de Liberio ſcribit laudatus Hieronymus: *Fortunatianus Aquilejenſis Epiſcopus in hoc habetur deteſtabilis, quod Liberium Romanæ urbis Epiſcopum, pro fide ad exilium pergentem, primus ſollicitavit ac fregit, & ad ſubſcriptionem hæreſeos compulit.* Liberium fuiſſe Hæreticum nemo Eruditus credidit; quin tamen Arianæ communionis contagio ſe fœdaverit, nemo poſſit dubitare. Et de Anaſtaſio ſecundo ſcribit liber Pontificalis: *Multi Clerici & Presbyteri ſe à communione Anaſtaſii erexerunt, eò quòd communicaſſet ſine conſilio Epiſcoporum, vel Presbyterorum, vel Cleri cunctæ Eccleſiæ Catholicæ, Diacono Theſſalonicenſi, nomine Photino, qui communis erat Acacio, & quia occultè voluit revocare Acacium, & non potuit.* Quod Gelaſius impoſſibile dixit, Anaſtaſius monſtravit poſſibile: Damnatum enim Acacii nomen admittere voluit in ſacras tabulas, & Dorothæi Theſſalonicenſis Epiſcopi, hominis quàm maximè Acaciani, Diaconum Photinum permiſit ſecum procedere ad ſacrum Altaris Miniſterium, atque ita ejus contagio ſe maculavit.

Donatiſtis, Marcellinum ac Melchiadem Romanos Pontifices de traditione & thurificatione accuſantibus, ideoque Romanam Eccleſiam ipſorum contagioſa communione maculatam atque exſtinctam blaterantibus, in litteris ad Generoſum reſpondit Sanctus
Epiſt. 165. Auguſtinus: *In illum ordinem Romanorum Epiſcoporum, qui ducitur ab ipſo Petro uſque ad Anaſtaſium, qui nunc eandem Cathedram ſedet, etiamſi quiſquam traditor per illa tempora ſubrepſiſſet, nihil præjudicaret Eccleſiæ & innocentibus Chriſtianis, quibus Dominus providens ait de Præpoſitis malis, Quæ dicunt facite, quæ faciunt facere nolite.* Hoc ipſum ego dico de Liberio, Felice, atque ſecundo Anaſtaſio. Eorum perſonas purgare non eſt præſentis loci. Aliud dico eſſe Romanos Pontifices, aliud Romanam Eccleſiam ac ejus Apoſtolicam Cathedram, & nequaquam illis, ſed huic ſoli donatum à Domino, ut nullo ſcabioſæ aut damnatæ communionis contagio poſſint maculari. Et hinc de Anaſtaſio disertè dicit liber Pontificalis, quòd ſine Cardinalium Epiſcoporum & cæteri ſui Cleri conſilio, id eſt, ſine ſuæ Cathedræ aſſenſu admiſerit Photinum. Eadem eſt ratio Liberii ac Felicis. Sola in ipſis perſona propria, nequaquam Cathedra deliquit. Neque hujus delicti, ſed intruſionis cauſa Felix ab antiquis Patribus non numeratur inter Pontifices.

Intellige Rom. Pontif. ut privatos Doctores.

Rem omnem inſigniter exponunt Fauſtinus ac Marcellinus, Romanæ Eccleſiæ Presbyteri, in præfatione precum, quas exhibuerunt Theodoſio Imperatori: *Liberius Romanus Epiſcopus, & Euſebius Vercellenſis, & Lucifer Calaritanus, & Hilarius Pictavienſis* ab Imperatore Conſtantio *mittuntur in exilium pro fide ſervanda. Cum Liberio Damaſus Diaconus ejus ſe ſimulat proficiſci. Undè fugiens de itinere Romam redit, ambitione corruptus. Sed eo die, quo Liberius ad exilium proficiſcebatur, Clerus omnis, id eſt, Presbyteri, & Archidiaconus Felix, & ipſe Damaſus Diaconus, & cuncta Eccleſiæ officia, omnes pariter, præſente populo Romano, ſub jurejurando firmaverunt ſe vivente Liberio Pontificem alterum nullatenus habituros. Sed Clerus contra fas, quod minimè decebat, cum ſummo perjurii ſcelere, Felicem Archidiaconum ordinatum in locum Liberii ſuſceperunt. Quod factum univerſo populo diſplicuit, & ſe ab ejus proceſſione ſuſpendit. Poſt annos duos venit Romam Conſtantius, pro Liberio rogatur à populo, qui mox annuens ait: Habetis Liberium, qui qualis à vobis profectus eſt melior revertetur. Hoc autem de conſenſu ejus, quo manus perfidiæ dederat, indicabat. Tertio anno redit Liberius, cui obvians cum gaudio populus Romanus exivit, Felix notatus à Senatu vel populo, de urbe propellitur, & poſt parum temporis, impulſu Clericorum qui perjuraverant, irrumpit in urbem, & ſtationem in Julii Baſilica trans Tyberim dare præſumit. Quem omnis multitudo fidelium & Proceres de urbe iterum cum magno dedecore projecerunt. Poſt annos octo, Valentiniano & Valente Conſulibus, decimo Kalendarum Decembrium die, defunctus eſt Felix. Liberius miſericordiam fecit in Clericos qui perjuraverant, eoſque in locis propriis ſuſcepit.* Scio memoratos Presbyteros fuiſſe Schiſmaticos, & plura mentiri? verùm Felicis & ejectionem & mortem omnis Roma ſuis oculis viderat. Sepultus fuit Felix in Eccleſia Sanctorum Coſmæ & Damiani, ac ejus Sarcophagus ſub lapſi ſæculi finem fuit repertus cum hac Epigraphe: *Hic jacet corpus Sancti Felicis Papæ & Martyris, qui Conſtantium Hæreticum damnavit.* Jul. 29. Et conſonat Romanum Martyrologium: *Romæ via Aurelia, Sancti Felicis ſecundi Papæ & Martyris; qui à Conſtantio Imperatore*

Digitized by Google

Ariano ob Catholicæ fidei defenſionem è Sede ſua dejectus, & Coræ in Latio occultè gladio necatus, glorioſè occubuit. De radendis hiſce, quæ cum oculato dictorum Presbyterorum teſtimonio nullatenùs conveniunt, è Martyrologio verbis ſeſiò actum fuit ſub Gregorii decimi tertii Pontificatu. Et adducta memorati, qui tunc inventus fuit, Sarcophagi inſcriptio perſuaſit firmanda & cuſtodienda. Et contra tanti Pontificis judicium ego nolim ſentire, longè minùs ſcribere. Interim eſt nodoſa quæſtio. Nam & Juliano Epiſcopo Celianenſi, ob defenſam pertinaciſſimè Pelagianam hæreſim, & per Romanam Eccleſiam, & per Epheſinam Synodum degradato, Diſcipuli & fautores poſuerunt hocce Epitaphium: *Hic in pace quieſcit Julianus Epiſcopus Catholicus.* Et ex ipſo quidam conati ſunt, lavare iſtum Æthiopem. Quidquid ſit, certum eſt Felicem non fuiſſe legitimum Pontificem. Liberius enim nec à Deo, nec ab homine fuit degradatus.

Ex eodem fundamento noſter ſeptimus Gregorius, non pro Romani Pontificis perſona, ſed pro ſola Romana Eccleſia dictavit. Et Dictatum hunc Patres poſteriores inſigniter ac frequenter laudant. In libro adversùs Berengarium Sanctus Lanfrancus: *Incurris illud, quod Beati Doctores, ſi non eiſdem verbis, eiſdem tamen ſententiis, in multis locis concorditer adſtruxerunt, Hæreticum eſſe omnem hominem, qui à Romana & univerſali Eccleſia in fidei doctrina diſcordat.* Richerius Senonenſis Epiſcopus, quartæ Lugdunenſis Provinciæ Metropolita, Gaufredum Carnutenſem Epiſcopum, ab Urbano ſecundo degradatum violenter conabatur reparare, ideoque ad iſtum ſcripſit hujus Succeſſor Sanctus Ivo: *Contra Apoſtolicam Sedem caput erigitis, dum quod illa ædificat, vos quantum in vobis eſt deſtruitis, & quod illa deſtruxit, vos ædificare contenditis. Cujus judiciis & conſtitutionibus obviare eſt Hæreticæ pravitatis notam incurrere, cùm Scriptura dicat: Hæreticum eſſe conſtat, qui Romanæ Eccleſiæ non concordat.* Et ad Herbipolenſem Eccle- Epiſt. 8.
ſiam, Gebehardo Epiſcopo ſuo per Honorium ſecundum degradato pertinaciter adhærentem, ſcripſit Adelbertus Archiepiſcopus Moguntinus: *Noverit pro certo Dilectio veſtra, nos in ratum tenere, quod Romana ſanxit & denuntiavit auctoritas, cujus terminos nec debemus nec volumus tranſire. Quia Hæreticum eſſe conſtat, quiſquis Romanæ Eccleſiæ etiam in eam juſto judicio non concordat.* Epiſtolam unà cum aliis nuper publicavit Jaco- Epiſt. 23.
bus Gretzerus. Nec deſunt alia ejuſmodi teſtimonia.

CA-

CANON XXVII.

Quòd Pontifex à fidelitate iniquorum ſubjectos poteſt abſolvere.

Scholion.

Henrici quarti Imperatoris, dum ipſum excommunicavit, ſubditos à profeſſæ fidelitatis Sacramento etiam abſolvit noſter Gregorius, atque ita quibuſdam viſus eſt naturalem & Evangelicam de non prævaricando juramento legem violaſſe. Iſtorum Princeps fuit Venericus Vercellenſis Epiſcopus, necnon & illi, qui optimum Pontificem in Wormatienſi Conventiculo ſunt conati etiam ob iſtam cauſam degradare. Quos poſtmodum in ſua ad Paſchalem ſecundum famoſa Epiſtola ſecutus eſt Clerus Eccleſiæ Leodienſis. Eſt antiquus quorundam Græcorum Epiſcoporum error, qui ſuam Photio Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ invaſori factam profeſſionem crediderunt non poſſe ſolvi, ideoque ſe ad Sancti Patriarchæ Ignatii communionem non poſſe reverti, & ad quos in octava Synodo dixit Elias Presbyter, Theodoſii Patriarchæ Hieroſolymitani Syncellus ac Vicarius: Act. 6. *Sanctiſſimi Vicarii ſenioris Romæ, & nos qui reliquarum ſedium Vicarii ſumus, hæc omnia diſſolvimus hodie gratia* JESU *Chriſti, qui dedit nobis ſummi Sacerdotis poteſtatem juſtè & congruè ligandi atque ſolvendi, quoniam violenter & coactè omnia facta ſunt.* Quod ipſum poſteà firmavit Canon nonus. Omnes Photio factas profeſſiones ſolvit ac exſufflavit. Et de Romana legione, quæ Philippicum ſibi ab Imperatore Mauritio jurarat nunquam in Ducem recipere, ac de Gregorio Antiochiæ Patriarcha ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Evagrius Epiphanienſis: *Cum Gregorius Philippicum illis nominaret, quem voluit ut ſibi in Ducem peterent, tam ſe tum reliquum univerſum exercitum ſanctè juraſſe reſpondent nunquam ſe illud facturos. Tum ille ſine mora, aut ulla omninò cunctatione inquit: Epiſcopo conceſſum eſt, & poteſtas data ſolvendi atque ligandi in Cœlo & terra.* Et L. 6. c. 11. ejus judicio omnis exercitus acquievit. Hujuſmodi Sacramentorum per Eccleſiam ex cauſis ſolutio eſt adeò antiqua. Et ſanè ſi Reges ac Imperatores degradare valeat Eccleſia, valet & ſolvere facta illis Sacramenta. Unde & iſtud ipſum in Ludovicum Pium, Regem ac Imperatorem, fecit Eccleſia Gallicana.

Quæſtio eſt, An ſolutas à ſe profeſſiones Papa poſſit etiam reparare? Gregorius noſter, dum Henricum Imperatorem ab excommunicatione ad tempus abſolvit, videtur ſuſtinuiſſe partem affirmativam. Verùm Saxonum Epiſcopi & Proceres repoſuerunt: *Cum illa anathematis abſolutio per Epiſtolam veſtram nobis innoteſceret, de ſententia Regni, quæ in Henricum proceſſit, nihil mutatum eſſe intelleximus. Sed ne nunc quidem, ſi mutari poſſit, intelligimus. Abſolutio enim illa juramentorum qualiter caſſari poſſit, nullo modo percipere valemus. Sine Sacramentorum autem obſervatione Regiæ dignitatis officium nequaquam adminiſtrari poteſt.* Quod ipſum etiam in aliis apud Brunonem Merſeburgenſem exſtantibus Epiſtolis conſtanter adfirmant. Adfirmant ſoluta per Pontificem Sacramenta non poſſe per ipſum reſuſcitari, ſed opus eſſe, ut denuò præſtentur à populo. Quæ aſſertio non caret fundamentis.

Gre-

Gregoriani Dictatus hoſtes refutantur.

GRegoriani Dictatus hoſtes ſunt præſertim duo. Primus eſt Joannes Calvinus. In quarto Inſtitutionum libro adfirmat Romano Epiſcopo nihil à Chriſto Domino, ſed à ſolis Chriſtianis Imperatoribus fuiſſe aliquid Primatus
Cap. 6. 7. datum, & adjungit: *Jam verò ut Romano Pontifici concedamus hodie eminentiam illam & juriſdictionis amplitudinem, quam mediis temporibus, ut Leonis & Gregorii, habuit hæc Sedes, quid hoc ad præſentem Papatum? Nondum loquor de terreno Dominio, nec de civili poteſtate, de quibus poſtea ſuo loco videbimus; ſed ipſum ſpirituale regimen quod jactant, quid ſimile cùm illorum temporum conſuetudine habet? Papam enim non aliter definiunt, quam ſummum in terris Eccleſiæ caput, & univerſalem totius orbis Epiſcopum. Ipſi verò Pontifices, cum de ſua auctoritate loquuntur, magno ſupercilio pronuntiant penes ſe eſſe imperandi poteſtatem, aliis manere obediendi neceſſitatem. Sic ſanctiones omnes ſuas habendas eſſe, quaſi Divina Petri voce firmatas. Provinciales Synodos, quia Papæ non habeant præſentiam, vigore carere. Se poſſe de qualibet Eccleſia Clericos ordinare: Et qui alibi fuerint ordinati, eos poſſe ad Sedem ſuam vocare. Innumera ejus generis habentur in Farragine Gratiani, quæ non recenſeo, ne nimis moleſtus ſim Lectoribus, Summa tamen huc redit, penes unum Pontificem Romanum eſſe ſupremam Eccleſiaſticarum omnium cauſarum cognitionem, ſive in dijudicandis definiendiſque doctrinis, ſive in ferendis legibus, ſive in conſtituenda diſciplina, ſive in exercendis judiciis.*

Quis non videat ab impuro homine invadi noſtri Gregorii Dictatum? Non ipſum, ſed Gratiani Decretum nominat: Quod iſtum forſan numquam vidiſſet. Quin & iſtud Decretum videtur non niſi alienis oculis, aut certè dormitando legiſſe. Lucet ex hiſce ejus verbis: *Quin etiam eò impudentiæ venerunt* Papiſtæ, *ut Reſcriptum ediderint ſub nomine Anaſtaſii Patriarchæ Conſtantinopolitani, in quo teſtatur antiquis regulis eſſe ſancitum, ne quid vel in remotiſſimis Provinciis ageretur, quod non ad Romanam Sedem priùs relatum foret. Prætorquam, quod vaniſſimum id eſſe conſtat, cui hominum credibile erit, tale Romanæ Sedis elogium ab adverſario, & honoris dignitatiſque æmulo profectum eſſe? Sed oportuit ſcilicet eò dementiæ ac cæcitatis provolvi iſtos Anti-Chriſtos, ut omnibus ſanæ mentis hominibus, qui modò oculos aperire volunt, conſpicua eſſet ipſorum nequitia.* Anaſtaſium iſtum delirat fuiſſe unum è Conſtantinopolitanis Patriarchis, qui cum Romanis Pontificibus de *Univerſalis Epiſcopi* nomine contenderunt.

De omnibus generatim hæreticis ſcripſit ad Diſcipulum Timotheum Sanctus Paulus Apoſtolus: Ep. 1. cap. 1.
Converſi ſunt in vaniloquium, volentes eſſe legis Doctores, non intelligentes neq; quæ loquuntur, neq; de quibus adfirmant. Hoc in ſe verificari Calvinus hìc inſigniter demonſtrat. Patrat horrendos errores. Primus eſt, quod ille Anaſtaſius fuerit Patriarcha Conſtantinopolitanus; etenim Conſtantinopolitana Eccleſia nullum Anaſtaſium habuit Patriarcham, niſi Anaſtaſium Sancti Germani Syncellum, intruſum ab Imperatore Leone Iſauro, Hæreticum Iconoclaſtam, Calvini Præcurſorem imperitum, vario crimine maculoſum. Abſit ut ejus auctoritate fulciamus Romanum Primatum. Secundus error eſt, quod Gratianus iſtud Decretum adſcribat huic Anaſtaſio, aut ulli Conſtantinopolitano Patriarchæ. Etenim ipſum adſcribit Magno Athanaſio, Alexandrino Patriarchæ, Romani Primatus veraciſſimo & conſtantiſſimo adſertori. Tertius error eſt, quod Athanaſius, aut etiam Anaſtaſius iſtud Decretum ſibi adſcribat, aut nos adſcribamus huic, aut iſti. Ille enim, quicumque ſit, perſonatus Scriptor adfirmat eſſe antiquam Eccleſiæ regulam. Quartus error eſt, quod ab iſto Decreto credamus Romani Primatus pendere ſortunas. Ipſum enim habemus in famoſa Magni Athanaſii ad Felicem ſecundum Pontificem Epiſtola, quam ſcimus & profitemur eſſe inter ſpurios Canones Iſidori Mercatoris, ideoque parvi ponderis. Et ecce hæc ſunt fundamenta, ex quibus ſumus vaniſſimi, conſpicuè nequam, cæci, dementes, Anti-Chriſti. Seducti & circumſcripti à Calvino populi aperiant oculos, & videant ipſum eſſe maledicum ac imperitum impoſtorem.

Nam & alia ejus impoſtura eſt in hiſce verbis: *Provinciales Synodos, quia Papæ non habeant præſentiam, vigore carere.* Etenim ad Provincialis Synodi vigorem requiri Papalem præſentiam nemo Chriſtianæ Hierarchiæ peritus unquam ſomniavit. Verùm ſuperbus & contumax Hæreticorum ſpiritus ſemper calumniatur Eccleſiam. Dumtaxat profitemur omnem Provincialem Synodum obligari ad ſua de majoribus aut difficilibus negotiis Decreta aut judicia referenda Pontifici, & ipſa ante hujus confirmatorium Reſcriptum non eſſe firma ac rata. Quantam olim Gallicana, in qua natus Calvinus, Eccleſia reverentiam detulerit Apoſtolicis Decretis, inſigniter profitetur ejuſdem Apoſtolus Sanctus Bonifacius: *Reverà tanta reverentia apicem Apoſtolicæ Sedis omnes ſuſpiciunt, ut non nullam Sacrorum di-*

ſcipli-

ſciplinam, & antiquam Chriſtianæ religionis inſtitutionem magis ab ore Præceſſoris ejus, quam à ſacris paginis & Paternis traditionibus expetant. Illius velle, illius nolle tantùm explorant, ut ad ejus arbitrium ſuam converſationem ipſi & remittant & intendant. Profitetur ex antiquo Evangelici ac Apoſtolici dogmatis Depoſito. Adeò ſeptimus noſter Gregorius non dictavit novum Evangelium. Et quod Apoſtolicæ Sedis Decreta habeant ipſiſſimam Sancti Petri auctoritatem, unanimiter clamant omnes Eccleſiæ Patres. Quare & Marcus Antonius de Dominis noſtri Gregorii L. 4. c. 9.
Dictata impudenter ac imperitè appellat *Dicteria*. Ex errore, quo Apoſtolicæ Cathedræ privilegia garrit eſſe humana, ideoque & per Gregorium violenter ampliata. Ejus calumnioſa Dicteria ſuo loco exponentur. Et ipſe eſt ſecundus Gregorii hoſtis.

FINIS TOMI QUINTI.

INDEX PRIMUS,

Qui quidquid in Canonibus ac Decretis Pontificum continetur, comprehendit.

A

ABbates Monachis de victu & veſtitu provideant; nec eis proprium habere ullatenùs permittant. Pag. 25

Adulteri, inceſtuoſi, ac perjuri reſipiſcant. 58

Alleluia in Sabbatho ante Septuageſimam dimittatur. 159

Apoſtatæ à Regno Dei & Chriſtianorum conſortio excludantur. Quique eos pœnitentes recipere detrectaverint, à Communione ſuſpendantur. 138

Appellans Apoſtolicam Sedem à nemine poteſt condemnari. 298

B

BEneficia plura nemo accipiat. 136

Berengarii Catholica Profeſſio. 136

C

CAnonici juxta Eccleſias ſimul manducent & dormiant, bonaque Eccleſiaſtica communiter habeant. 145

Clerici ab uxoribus abſtineant. 37

Clerici per Laicos beneficia ne accipiant. 94

Clerici Regulares juxta Eccleſiam in communi vivant. 88

Clericus Ordine ſacro initiatus, qui conjugium attentaverit, in miniſterio & beneficio Altaris ceſſabit. 136

Clericus qui militaverit, beneficium amittat. 137

Concubinarii Sacerdotis Miſſam nemo audiat. 85. 144

Concubinarius Sacerdos Miſſam ne cantet, nec hujuſmodi Diaconus Evangelium aut Epiſtolam ad Miſſam legat. 144

Conſanguineam ſuam qui cognovit aut in uxorem accepit, & non dimiſerit, uti & qui alienam cepit, vel ſuam ſine Epiſcopi conſenſu dimiſit, anathematis vinculo innodetur. 138

Conſanguinitas uſque ad ſeptimum gradum, vel quouſque parentela cognoſci poteſt, eſt matrimonii impedimentum. 97

D

DEcimæ, Primitiæ, ac oblationes fideliter Eccleſiis reddantur, atque in Epiſcoporum ſint diſpoſitione. 89

Decimarum tertia pars in Eccleſiis à Laicis fandatis, ſub Epiſcopi vel Clericorum ditione permaneat. 57

Diaconus palam concubinarius ne Evangelium nec Epiſtolam ad Miſſam legat. 144

E

ECcleſia Romana à ſolo Domino eſt fundata. 164

Eccleſia Romana nunquam erravit, nec unquam errabit. 358

Eccleſiarum dedicationes per pecunias ne fiant. 21

Eccleſiæ Romanæ qui non concordat, Catholicus non habeatur. 377

Eccleſiæ ſolvant Epiſcopis vel Clericis tertium, vel Parata, &c. 43

Electio Pontificis Romani qui inſtituenda. 69

Epiſcopatum, vel Abbatiam, vel Presbyteratum nemo emat aut vendat. 24

Excommunicati à Papa ita vitandi, ut non liceat cum iis in eadem domo manere. 183

H

HÆreticos aut excommunicatos adjuvantes aut defendentes excommunicantur: Uti & qui cum illis participant. 60

L

LAici ne Clericos judicent, nec de Eccleſiis ejiciant. 97

Laici nec res nec officia Eccleſiaſtica ſibi retineant. 38

Laici nihil de ſubſtantiis defunctorum ſuſcipiant, niſi hi id antè ordinaverint. Si inteſtati obierint, ad libitum hæredum dividantur. 38

Laicus ad ſacros Ordines repentè ne promoveatur. 103

Laicus conjugatus habens concubinam, excommunicetur. 102

Laicus qui oblationes vel eleemoſynas Eccleſiæ vel tertiam Decimarum partem poſſidet aut vendit, anathemate feriatur. 137

M

MIſſam unicam in die uno celebrare Sacerdoti ſufficit. 147

Monachi abſque Abbatis voluntate Præpoſituram ne teneant. 25

Monachis Abbates de victu & veſtitu provideant. Nec eis proprium habere ullatenùs permittant. 25

Monachus adipiſcendæ Abbatiæ cauſa effectus, ad honorem illum nullatenùs accedat. ibid.

Monachus nemo fiat cum ſpe aut promiſſione, ut Abbas fiat. 95

O

OFficium de Sanctiſſima Trinitate in octava Pentecoſtes ab Apoſtolica Sede reſpuitur. 156

Ordinatio Epiſcopi, Abbatis, vel Presbyteri ante annum trigeſimum ne fiat. 13

Ordinatio ſtatutis fiat temporibus. ibid.

Ordinatus à Papa alteri Eccleſiæ præeſſe poteſt, non militare. Non tamen poteſt ab alio Epiſcopo ſuperiorem gradum accipere. 232

P

PApa à nemine poteſt judicari. 279

Papæ licet, cogente neceſſitate, Epiſcopos de Sede ad Sedem tranſmutare. 228

Papæ licet Imperatores deponere. 215

Papa poteſt abſque Synodo Epiſcopos deponere ac reconciliare. 375

Papa poteſt Clericum cujuſvis Eccleſiæ ordinare. 231

Papæ ſententia à nullo alio poteſt retractari. 251

Papa unicum eſt in mundo nomen. 213

Parochus ne duas obtineat Eccleſias. 96

Pontifex Romanus in ordinatione ſanctificatur. 372

Pontifex Romanus poteſt abſentes deponere. 182

Pontifex Romanus poteſt ex cauſa à juramento fidelitatis abſolvere. 382

Pontifex Romanus ſolus jure dicitur Univerſalis. 167

Pontifex Romanus ſolus poteſt Epiſcopos deponere vel

Digitized by Google

vel reconciliare. 172
Pontifex Romanus ſolus uti poteſt Imperialibus inſignits. 191
Pontifici Romano ſoli licet novas leges condere; de Canonica Abbatiam facere; Epiſcopatus dividere ac unire. 184
Pontificis Romani electio qui inſtituenda. 69
Pontificis Romani electio ſit in poteſtate Cardinalium Epiſcoporum: Accedatque Clericorum & Laicorum conſenſus. 68
Pontificis Romani Legatus, etiam inferioris gradus, in Conciliis omnibus præſit Epiſcopis. 176
Pontificis Romani ſolius nomen in Eccleſiis recitatur. 202.
Pontificis Romani ſolius pedes, omnes Principes exoſculantur. 195

R

Referri debent cauſæ majores cujuſcumque Eccleſiæ ad Apoſtolicam Sedem. Et dubiæ. 335

S

Sacerdos palam concubitiarius ne Miſſam cantet 144.
Sacerdotis concubinarii Miſſam nemo audiat. 85
Sacerdotis palam concubinarii nemo Miſſam audiat. 144.
Scripturæ ſacræ nullus liber babeatur Canonicus abſque Papæ auctoritate. 248
Simonia damnatur in Conciliis, ſub Nicolao II. 104. 130. 134. 135. *Item ſub Alexandro II.* 143
Simoniacè nemo ordinetur, nec ad Eccleſiaſticum officium promoveatur. 97
Simoniacè ordinans degradetur. 12
Simoniacè ordinatus nullum babeat fructum dignitatis & ordinis. ibid.
Subditis licet, licentia Romani Pontificis, Superiores accuſare. 373
Synodus nulla abſque Papæ Præcepto eſt generalis. 234.

INDEX SECUNDUS,

Qui res atque Doctrinas memorabiles, in Notis ac Scholiis hoc Tomo pertractatas, complectitur.

A

ABbates ex ambitione promoti, vitam vivunt ſæculari deteriorem. *Pag.* 26. 1
Abbatis electio, qui Monachum indoit, ut Abbas fieret, eſt irrita. Eligi debet in eodem ordioe profeſſus. 96. 1
Abbates olim fuere Laici. Cœperunt ordinari ſub ioitium quarti ſæculi. 13. 1. Sunt Presbyteris digniores. In antiquis Synodis Græcorum babuere ſuffragiom. 14. 2. Potuerunt ex Decreto ſeptimæ Synodi Lectores ordinare. 13. 1. Eugenius III. ſanxit, ne quis oiſi Presbyter aut Diacoous io Abbatem eligatur. 14. 1. Subdiaconum poſſe in Abbatem aſſumi permiſit Ionocentius III. ibid. Concilium Viennenſe ſub Clemeote V. ſtatuit neminem poſſe, niſi Preſbyterum, in Priorem promoveri, adeoque nec in Abbatem. 14. 2.
Abbatiæ à Clericis frequenter iovaſæ: Immo & Laicis datæ in Commendam. 95. 2
Abbatis nomen ſemper magnum fuit io Eccleſia. Eſt Syriacum, ſigoificans Patrem. 14. 2. In Abbate ætas virilis, ſenectuti proxima, requiſita. 15. 1
Accuſare ſe digniorem ſeu Superiorem io Clero olim vetitum. 373. 1. jam abiit in deſuetudioem. 374. 1. 2
Adolterium etiam hæreticis horrori fuit. 58. 1 Idololatriæ comparatur. Eſt etiam quædam avaritia: A principibus quondam gladio puoitum. 59. 1. Eſt Sacrilegium ac parricidium. ibid. 2 Adulteris olim denegata abſolutio. 58. 1
Albedo vera eſt in Euchariſtia: Album tamen nec videtur, nec tangitur, oec frangitur. 109. 2
Alcuious non eſt auctor libri de Officiis Eccleſiaſticis. 211. 1
Alexander II. fuit Nicolai II. ſucceſſor. Schiſmaticus Cadalous poſtmodo electus. 140. 1. Epiſcopi Longobardi Pootificem prætendebant, qui illis uxores permitteret & Simoniam. 140. 2 Factio Romana & Loogobardica electionem Alexandri criminati. Exiſtimabant conſenſum Regium eſſe neceſſarium. 141. 1. Cadalous vi & pecuniis in Thronum S. Petri intruſus ibid. Alexander io Sede Apoſtolica coofirmatus. ibid. Cadalous ſe numquam Papatu abdicavit. Miſerè exſtinctus. 141. 2. Alexander ſedit aonis undecim. Synodi ab eo coactæ latent aut perierunt. 146. 2
Alleluja Hymnus habet auctorem Aggæum Prophetam. A Synagoga acceptum Apoſtoli in Eccleſiam derivarunt. 159. 2. Significat *Laudate Dominum.* 160. 1. Eſt vox hebraica, nec vel ab hæreticis in aliam linguam translata. ibid. Nec licet transferre, ob varias rationes. 162. 2. & ſeqq. Quadrageſimæ noo convenit 162. 1. Poſt Graduale cur canatur. 163. 2. Græci Latioos reprehendunt, quod à Septuageſima oſque ad Paſcha Alleluja prætermittant. ibid. Angelus Pſalmos & Alleluja Ægypti Monachos cantare docuit. 159. 2. Angelus auditus eſt, immo turbæ multæ canentes *Alleluja*. ibid. Eſt cantus Mooachis admodum familiaris. 160. 1
Altare unicum apud Græcos exſtat io quavis Eccleſia. 147. 2. Io quo onicum quotide oblatum Sacrificium. 151. 1. 2. Etiam olim in Eccleſia Latina. 153. 1. Altarium multitudo in una Eccleſia eſt quatuor ſæcolis anterior. 153.
Amalphitanum Concilium ſub Nicolao II. coactum, ut Apulia & Calabria à Græcorum ſchiſmate expurgaretur, & Epiſcopus Amalphitanus reſtitueretur. 119. 1
Ambroſiaſter eſt Hilarus, ad ſchiſma delapſus. 171. 2
Amen & Alleloja in aliam lioguam transferre non licet: Plures afferuotur rationes. 160. 2

Aode-

Andegavenſe Concilium ſub Nicolao II. coactum anno 1060. Præfuit Stephanus Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis. Finis Decretorum Nicolai II. per Galliam executio. 129. 1
Anglia feudali jure Pontifici ſubjicitur. 221. 1
Apoſtatæ pœnitentes recipiendi. 138. 1. 2. Non tamen priſtino Officio debent reſtitui. 138. 1. Etiam impœnitentes quærendi, & ad pœnitentiam excitandi. 139. 1
Appellantes varii Sanctam Sedem, reſtituti. 275. 2. & ſeqq.
Appellari poteſt à Synodis Provincialibus ad Romanum Pontificem. Petrus de Marca ſentiens oppoſitum fusè refutatur. 299. 1. & ſeqq. Varii hac de re ejuſdem errores aperiuntur, ac refelluntur. 302. 1. & ſeqq. Appellationes Romanas Synodus Sardicenſis non inſtituit, ſed conſuetas confirmavit. ibid. appellationum Romanarum hoſtes vetuſtiores. 298. 1. Fundamenta Petri de Marca pro inappellabili Provincialium Synodorum auctoritate afferuntur & convelluntur. 304. 1. & ſeqq.
Appellarunt Græcorum Epiſcopi Romanum Pontificem: A quo ſolo per Synodum damnati, ſunt abſoluti. 264. 1. & ſeqq. S. Athanaſii damnatio, appellatio, & abſolutio exponitur. 265. 2. Epiſcopis per Synodum damnatis licet Pontificem appellare: Atque appellatio illa effectum ſententiæ ſuſpendit. 266. 1. appellatio ad Romanam Synodum eſt ad Sedem Apoſtolicam. 266. 2
Appellatio à Pontifice ad generale Concilium frequenter facta. 253. 1. & ſeqq. Hæc appellatio in Eccleſia ſemper malè oluit. 255. 2. & ſeqq. Illi non ineſt ſuſpenſivus effectus 256. 2. Hujuſmodi appellatio Pontificem non ſtatuit reſi, ſed Judicem relinquit. Nec eſt vera appellatio 258. 1. Nec juris eſt remedium, ſed gratiæ beneficium. ibid. poteſt ab Acephala Synodo univerſali ad Pontificem appellari: Adversùs Launojum. 259. 1. & ſeqq. appellavit Pontificem Theodoretus. 260. 1. Uti & Euſebius Dorylenſis 260. 2. Domnus Patriarcha Antiochenus 261. 1. Flavianus, Euſebius, ac Theodoretus per ſolum Leonem, non per generalem Synodum reſtituti. 262. 1. Appellatio in Synodis non tantum ſcripto, ſed etiam voce peracta. 263. 1
Appellatio Maximi Cynici Epiſcopi CP. exponitur. 266. 2. Quæ Launojo minimè favet. 267. 1. Eſtque à S. Damaſo acceptata, & cauſa cum finitimis Epiſcopis retractata. 268. 1
Appellationis ſuſcipiendæ auctoritas eſt character ſuperioritatis. Reſidet in Romano Pontifice: Ad quem etiam à Concilio generali licet appellare. 278. 2. Papale jus admittendi appellationes eſt perſpicuum. 277. 2. Græci nonnulli autumãt jus Papale Conſtantinopolim migraſſe. 278. 1. Alii cenſent vel Romanum vel Conſtantinopolitanum Epiſcopum poſſe appellari. ibid. Canon 9. & 17. Synodi Chalcedonenſis exponitur. 278. 2.
Appellatio Romana S. Athanaſii denuo examinatur; atque in ea errores Petri de Marca obſervantur. 314. 2. & ſeqq. Alia pro eo adducta exempla nihil probant. 322. 1. & ſeqq. Cyrillus Hieroſolymitanus Conſtantinum Imperatorem omnium primus, at perperam, appellavit. 323. 1. Appellatio Romana non tantum licet in materia fidei, ſed etiam quoad Canones de Eccleſiaſtica diſciplina: Adversùs Petrũ de Marca. 329. 1. & ſeqq.
Appellatio S. Chryſoſtomi fuit in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ. 331. 1. Qui ab Innocentio I. reſtitutus. 332. 1. Fuitq; hoc judicium à toto Oriente admiſſum. ibid. Nomen S. Joannis in Dypticha relatum. 334. 1. Eumque Conſtantinopolitani agnovere legitimè reparatum. ibid. 2.
Appellatio S. Joannis Chryſoſtomi exponitur: Quæ Launojo nil patrocinatur. 268. 2. & ſeqq. S. Chryſoſtomus non recto modo appellavit, ſed ab aliis compulſus. 271. 1. Iniqua in S. Joannem ſententia à ſolo Innocentio Papa caſſata. ibid. & ſeqq. Innocentius I. hanc Chryſoſtomi cauſam voluit, at non debuit, in œcumenica Synodo retractari, cur. 275. 2. Injectum S. Chryſoſtomo vinculum erat dubium. 274. 1. & ſeqq. Adeoque nec Mediolanenſis nec Aquilejenſis potuit diſſolvere. ibid.
Aquiſgranenſis Synodi fragmentum apocryphum eſt. 89. 2
Aranea in calicem illapſa ſumi non debet. 3. 2
Archidiaconum Archipresbytero anteponi eſt vetuſtum. 130. 1. 131. 2. Archidiaconus eſt Diaconorum Primas. 131. 1. Erat primus ab Epiſcopo, poteratque etiam Presbyteros excommunicare. 131. 2. Adversùs Archidiaconorum faſtum varia ab Epiſcopis excogitata antidota. 132. 1. Sex Diaconi crucigeri Conſtantinopoli etiam Presbyteris prælati. 133. 1. Archidiaconi quibuſdam in locis ſunt extincti. 134. 1. 2
Archonticon officium non pendet à nudo Epiſcopi placito. 133. 2
Auctor in Conciliis præſidem cum ſuffragii prærogativa deſignat. 177. 2
S. Auguſtinus cum Baptiſmo Monachatum ſuſcepit. 34. 1. S. Antonii Inſtitutum in Italiam portavit. ibid. fuit S. Benedicto exemplum. ibid. Vide *Regula S. Auguſtini*.
Auſtriaci Reges coronæ clauſuram retinuerunt, & cruce inſignitum globum aſſumpſerunt. Cur? 9. 2

B

Bella horrida inter Godefridum II. Lotharingiæ Ducem & Henricum III. Imperatorem. 65. 1.
S. Benedicti regula. 32. 2
Vide *Regula*.
Beneficia Eccleſiaſtica à Toparchis in ſuam utilitatem redacta, ſibi aut ſuis filiis tradendo in Commendam. 38. 1
Beneficiorum, etiam Epiſcopatuum, Simoniacè collatorum ad Sedem Apoſtolicam devolutio eſt antiquiſſima. 135. 1. Beneficiorum pluralitas, peſtis eſt ſæpius reſurgens. 136. 1. 2
Beneventanum Concilium ſub Nicolao II. anno 1059. coactum; in quo finita cauſa eſt inter Abbatem S. Vincentii & Albertum Monachum. 120. 1.
Berengarius Catholicam fidem profeſſus, Scotum, à quo fuerat ſeductus, ac libros proprios igni exuſſit. 107. 1. 2. In Concilio Romano nil diſputavit; ſed relapſus Humbertum inſectatur. 108. 2. Primus inter hæreticos in Eccleſiam Romanam calumnias evomuit. 109. 1. Negavit

vit panem & vinum tranſubſtantiari. Item Corpus Chriſti frangi ac dentibus atteri. ibid.

Berengarius in Synodo Florentina ſub Victore II. condemnatus. 4.1. Uti & in Synodo Turonenſi. 6.1. Et haud dubiè in Colonienſi. 65.2

Bona defunctorum Epiſcoporum à Clericis direpta. 82.2. Etiam apud Latinos 83. 1. Hæc rapacitas apud Gallos eſt pervetuſta. 83.2. In Hiſpaniis excluſa. 83.1. Etiam Italos invaſit. 84.1. A Nicolao II. damnata, non extincta. ibid. Defuncto Pontifice Romana plebs olim palatium expilabat. 82.1.2. Quod rigidè vetatur. 82.2

Bona Eccleſiaſtica per Epiſcopum adminiſtrata. 44. 1. formam adminiſtrandi ac diſpenſandi Apoſtoli, eorumque ſucceſſores è Romano Imperio mutuati. 44.2. Pleræque Eccleſiæ omnem proventum in quatuor diviſerunt portiones 48.2. 49.2. 51.1. ejus diviſionis auctor ignoratur. 49.1. Eccleſia Hiſpanica in tres dumtaxat partes diviſit. ibid. & 51.1 quidquid Epiſcopo, Clero ac fabricæ ſupereſt, debetur pauperibus. 49.2. omnium Presbyterorum non fuit æqualis portio. 50. 1.2. Clerici in communi viventes ſolo victu & amictu debebant eſſe contenti: Reſiduum pauperibus erogatum. 50.2. Nonnulli Epiſcopi totam pagenſium Eccleſiarum ſubſtantiam ſibi arrogabant. 51.1. Tertia pars Fabricæ, etiam in Hiſpaniis ceſſit Clero, ſed cum onere reparandi Baſilicas. 52. 2. Quamvis illic pauperes ſpecialem non habuerint partem, minimè tamen neglecti. 52.2. Eccleſia Gallicana nullam Eccleſiaſticę ſubſtantię diviſionem admiſit. 52.2. & ſeq. Germani in quadripartitionem conſenſerunt. 55.1. Eccleſia Africana hanc diviſionem ſemper ignoravit. 55.2. Quadripartitio in Occidentali Imperio variè læſa. 56.1. Alia in Eccleſia Veronenſi diviſio. ibid. Tertia pars per Canonem decimum Concilii Tholoſani, Epiſcopis tribuitur. 56. 2

Bona fœneratorum poſt mortem ad fiſcum pertinent. 43.2. Bona eorum qui inteſtati ſine conſanguineis moriuntur, ad Principem ſolent devolvi. 43. 1

Bona Romanę Eccleſię Nortmanni Nicolao II. reſtituerunt, quibus Apulia & Calabria conceſſa, & Sicilia in feudum data. 118. 1. & ſeqq.

Bonis Chriſtianorum gentile Principes inhiarunt, ideoque in illos non raro excitata perſecutio. 40.1. Chriſtiani Principes nonnulli etiam rapinis pluſnimio addicti. 42. 2. & ſeqq.

Bruxellis à Lamberto Comite Bruxellenſi anno 1047. Baſilica Divæ Gudilæ ſacra extruitur, ejus corpus eodem transfertur, ac Capitulum inſtituitur. 65. 1

C

CAdalous Schiſmaticus, vide *Alexander* II.

Calvini errores ac impoſturæ circa Primatum Romanum deteguntur. 383. 1

Canones Antiocheni nulla pollent auctoritate. 301. 1. 349. 1.

Canones Arabici non ſunt Nicæni, tamen antiqui. 130. 1

Canones non poſſe à Pontifice novos condi nonnulli ſenſiſſe videntur. 86. 2. Canon decimus tertius Concilii Romani ſub Nicolao II. quamvis occaſio multi mali, eſt ſanctiſſimus, atque ex antiquis excerptus. 85. 2. & ſeqq.

Canon octavus Dictatus, licet ſpuriam Conſtantini donationem reſpiciat, nihil tamen devii aſſeverat. 194. 2

Canonici ſæculares ſeu ſingulares poſt Carolum Calvum, ejuſq; filium Ludovicū cęperunt. 89.1.2

Canonicorum ſæcularium vita culpanda non eſt. 146. 1.

Cantiones impuræ, peſſima eſt populi peſtis. Ab iis etiam elementa corrumpuntur. 160. 1

Cantus Gregorianus & officium ab Eccleſia Romana commendatur. 67.2

Capuanæ Synodi præfuit Syricius Papa, non Ambroſius. 241.2. & ſeqq.

Caſtimonia Iſaaci Comneni Imperatoris, ac Ludovici VII. Regis Galliæ. 59. 2

Cathedra differt ab Epiſcopo, uti & Eccleſia. 358.1. Cathedra Romana quatuor modis accipitur. 358.2. Cathedra Romana in Dictatu eſt Pontifex Romanus cum conſiſtorio Cardinalium, vel cum Provinciali Synodo. 359.1. hæc cathedra eſt infallibilis, eamq; infallibilitatem tuetur Eccleſia Africana. 359.2. & ſeqq. Atque etiam Gallicana. 361. 1. & ſeqq. Objectiones ſolvuntur. 362. 1. & ſeqq.

Cathedram Romanam in dogmate eſſe infallibilem agnovit Orientalis Eccleſia. 367.1. & ſeqq. Etiam ipſi Eccleſiæ adverſarii. 368.1.2. & ſeqq. Infallibilitatem ac Primatum ejus Michael Cerularius impugnavit. 370.1. Nec admiſit Nicolaus Cabaſilas. 370.1.2. Qui in multis labitur. 371.1. Quam ſententiam Græci ſchiſmatici amplectuntur. ibid. Contrariam Catholici. 371.2. Cathedra ſeu Eccleſia Romana nullo communionis contagio fuit maculata. 380.2

Cella quid ſignificet. 121. 1. & ſeqq. Dicitur à celando. A cella Syncellus. 121.2. Vulgatius hic ſignificat Præpoſituram ſeu Priorarum, qui ſit Monaſterio appendix. 122. 1. Cellarum origo eſt S. Benedicto vetuſtior. 123.1. Cellæ & Abbatiæ bona erant diſtincta. 124.1. Non poterat Abbas Cellarum proventus in Abbatiam tranſcribere 124.2. & ſeqq. Prima cellarum origo. 127. 1. Cellæ in Abbatias excreverunt. ibid. Unio cellarum cum Abbatiis ad Epiſcopum pertinet. 128.1. Cellas immo & Abbatias Reges perperam invaſerunt. ibid.

Cerei divinitus accenſi, vide *Ignis*.

Cerei Paſchalis benedictio à Zozymo introducta. 116.2

Clavium poteſtas duplex, Hierarchica & cooperatrix. 296.2. Claves Hierarchicas ſenſu S. Auguſtinus ſoli Petro collatas. 297.1. Clavem cooperatricem cœtui juſtorum adſcribit. 293.2 295.1

Clericalis incontinentiæ cauſa eſt cum mulieribus habitatio, quamobrem Clerici ad vitam cōmunem per varios Pontifices adducti. 145.1. Quæ vita commendatur. 145 2. 146. 1. Et in Orientē tranſivit. 146. 1. Et in Hyberniam. ibid.

Clerici publici concubinarii officia divina vitanda. 144. 2

Clericis tertia pars Decimarum in Eccleſiis pagenſibus permittitur in ſervitium Eccleſiæ, id eſt, ad fabricam. 58.1

Digitized by Google

Clericis uſum uxoris Eccleſia Latina numquam permiſit. 86.2

Clericorum avaritia anſam præbuit hæreticis Purgatorium ac ſuffragia pro defunctis calumniandi. 91.2

Clericorum connubia, poſt aliorum Pontificum decreta, Gregorius VII. extirpavit. 136.2

Clericos militares Michael Cerularius objecit: Quam fœditatem Canon 7. Concilii Andegavenſis conatur eradicare. 137.1

Clericum alieni Cardinis non poteſt Epiſcopus ordinare. 232.2. Clerici Romani non poterant inviti ad alias Eccleſias tranſmitti. Poterant aliis præeſſe, non militare. 233.1. Poterant à Papa ordinati, non in Eccleſiæ Romanæ Cardinem, ab eadem dimitti: Non tamen ab alio ad altiorem ordinem promoveri. ibid.2

Clerus omnis & Epiſcopi à Ludovico Pio ad clauſtralem vitam compulſi. 89.2. Avitam illam ſanctimoniam in Italia S. Romualdus reparavit, proſecutus Leo IX. ac Victor II. complere ſtuduit Nicolaus II. ibid.

Cœna recta quid? 45.1

Comites olim erant civitatum Præfecti; Duces, Provinciarum. 65.1

Communio Sanctorum in Sacramentis cooperatur. 294.1. Eſt fœcunda mater quæ generat juſtos, ac Chriſti cohæredes. ibid. Omnes juſti in Sacramentorum collatione cooperantur. 295.1. Nullus iniquus ſic tribuit remiſſionem peccatorum. Ex quo Joannes Hus in errorem prolapſus. 296.1 Communio Sanctorum non tãtum ad effectum, ſed etiam ad valorem Sacramenti requiritur. 296.2. De hac cooperatione S. Auguſtinus pro ſuo tempore liberius eſt locutus. 297.1

Communionis perfectio eſt jus percipiendæ Euchariſtiæ. 202.1

Compagi, id eſt, calcei ornati. 200.1. Compagos geſtant Pontifex Romanus & Epiſcopi in Miſſa ſolemni. 200.2

Concilium, Vide *Synodus*.

Concubinæ & ſubintroductæ mulieres ſunt diverſæ. 87.2

Concubinarius Presbyter ab omni Officio ac beneficio ſuſpenditur. ibid.

Concubinatus eſt adulterio gravior. In Regibus abominabile flagitium. À Deo acriter punitur. 103.1

Confirmatio per Põtificem eſt Synodis œcumenicis neceſſaria. 347.1 Eandem Synodi illæ poſtularunt & impetrarunt. 346.1 & ſeqq. Synodus Nicæna per S. Sylveſtrum confirmata. 347.1. Quod alii Pontifices imitati. ibid.2. Confirmationem poſtulavit VI. VII. VIII. Synodus. 349.1. Canones citra Apoſtolicã Legationem, aut Relationem, aut confirmationem, de re ad universã ſpectante Eccleſiam, infirmi ſunt ac caduci. ibid.2. Joannes Launojus exiſtimat Synodos generales non debere à Pontifice confirmationem expectare. 345.1

Conjugia inceſtuoſa per Normanniam & Franciã graſſata. 58.1. In meritum ſalutaris obedientiæ Canone 12. Tholoſano vetantur. 60.2

Conſanguinitas eſt impedimentum Matrimonii dirimens, olim ad ſeptimum, hodie ad quartum gradum extenſa. 97.2. & ſeqq.

Conſanguinitatis gradus non uno modo conſtituitur. 158.2

Conſecratio panis olim per laicum facta, ſed via extraordinaria. 291.2

Conſtantinianæ donationis inſtrumentum ſpurium ac fictitium. & ſeqq.

Conſulibus Romanis jus erat relationis ſeu propoſitionis. 71.2. Iiſdem itidem jus erat ſuper negotio principale ferre ſuffragium. 72.1

Continentia ante Gregorium VII. Clericis ultramontanis impoſita. 37.1

Convocatio Synodi Romano Pontifici convenit. 246.2. & ſeqq.

Coronandi poteſtatem in Pontifice, ipſi Auguſti agnoverunt. 220.1

Coronam Regiã primus Hormiſda accepit. 191.2. Secundã Bonifacius VIII. tertiã Urbanus V. 193.1

Corpus Chriſti propriè dicitur ſumi: Accidentia verò propriè frangi vel tangi. 109.2

D

Decimæ olim erant voluntariæ. 92.2. Conſtantinus Magnus jus Decimarum Eccleſię impertitus. 93.1. Cujus lex ubique non obtinuit, ſed tandẽ ab universa penè recepta eſt Eccleſia. ibid.

Decretales Epiſtolæ ex Iſiodori Mercatoris collectione, non ſunt germanæ, ab Eccleſia Romana nihilominus receptæ. 175.2

Decreta Sedis Apoſtolicæ per brachium ſæculare ſuſpendi, novum non eſt, ſed iniquum. 332.2. & ſeqq. Decretis Apoſtolicis Martianus vim legis dedit. 345.2

Dedicatio Eccleſiarum ab ipſo Chriſto facta exiſtimatur. Eſt certò antiquiſſima. 22.1. Ejus effectus ibid. Summa cũ celebritate peracta. 22.2. Ac largę in ea eleemoſynę pauperibus erogatę. ib.

Defenſoris Eccleſiaſtici Officium olim Clericis, dein laicis etiam permiſſum: Ejus nundinatio crimen eſt, non tamen Simonia. 130.1

Definire, Vide *Synodum œcumenicam*.

Degradandi Imperatores & Reges poteſtas in Romano Pontifice reſidet, quam non pauci denegarunt. 215.1. & ſeqq. Hanc poteſtatem Eccleſia Romana agnovit. 219.2. Item Otto IV. & Germanicum Imperium. 220.1. Uti & Fredericus II. aliique Reges. ibid. Obſtitere hæretici quidã. 220.2. Quibus Innocentius IV. fratres Mendicantes oppoſuit. ibid.

Degradare Romanum Pontificem ſola jam hæreſis poteſt. 281.2. Concilium Wormatienſe Gregorium VII. degradare attentavit: quod Canone 19. dictatus percellitur. 279.1. Quiſquis olim ſacros Ordines fœdaſſet, ipſo facto erat degradatus. 280.2. Synodus Baſileenſis auſa Eugenium IV. degradare, patenter exceſſit. 282.2

Degradari in Africa Epiſcopus non potuit ſine duodecim Epiſcoporum conventu. 375.1. Alibi potuit per pauciores. 375.2. Poteſt Romanus Pontifex ſine Synodo, ac ſine hujuſmodi Epiſcoporũ conventu Epiſcopos degradare. 376.1.

Degradati Imperatores à Pontificibus. Henricus IV. à Gregorio VII. 215.1. Fredericus I. ab Alexandro III. 219.1. Fredericus II. ab Innocentio IV. 220.1. Ludovicus IV. à Joanne XXII. 220.2

Degradatio Epiſcoporum eſt in manu Pontificis,

etiam abſque Synodi aſſiſtentia. 172. 1. Synodus Provincialis olim potuit Epiſcopos deponere ac reconciliare. ibid. Potuit & proprium degradare Metropolitam. ibid. & ſeqq. Patriarchæ & Aotocephali Primates ſine Romani Pontificis cõſenſu nequeunt degradari 174. 1. & ſeqq. Synodi Provinciales Epiſcopos degradarunt uſque ad VIII. ſæculum. 175. 2. A tempore Hincmari Remenſis nequit in Galliis ſine Pontificis conſenſu fieri Epiſcoporum degradatio. ibid. Epiſcoporum degradationem Metropolitis diu permiſerunt Romani Pontifices: Patriarchis Nicolaus I. 176. 2

Degradatio indirecta in Epiſcopis per impoſitionem manus pœnitentialis. 224. 1. in Regibus per publicam pœnitentiam. ibid. 2. & per tonſuram. 227. 1. 2.

Degradati Reges à Pontificibus. Philippus Pulcher Galliæ Rex à Bonifacio VIII. 221. 1. Joannes Angliæ Rex ab Innocentio III. 222. 2

Degradato Lodovico IV. fratres Auguſtiniani maſculè reſtiterunt. 220. 2

Diaconi Presbyteris ſe prætulerunt. 131. 1. in Eccleſia CP. Presbyteros anteceſſere. ibid.

Dictatus Gregorii VII. à Patribus poſterioribus egregiè commendatur. 381. 1. Ejus inſenſi hoſtes præcipui ſunt Calvinus & Marcus Antonius de Dominis. 383. 1. & ſeqq.

Diſpenſatio prima matrimonialis impedimenti facta à Nicolao II. 110. 2. In ſecundo ſanguinis gradu diſpenſavit Martinus V. ibid. Eccleſia hac in re fuit admodum moroſa. ibid. In ſecundo gradu hodie non diſpenſatur niſi inter Magnates & ex publica cauſa. ibid. Heraclius Imperator, primus inter Chriſtianos, at infeliciter, neptem ſuam duxit uxorem. 111. 1. Græci in diſpenſando difficillimi. ibid. 2. Occaſio diſpenſandi inter Guilielmi Normandiæ Ducem & Mathildim Flandrenſem enarratur. ibid. Ex quo matrimonio infelices liberi ac nepotes. 112. 1

Duces olim erant Provinciarum Præfecti; Comites, civitatum. 65. 1

Duellantes excommunicantur, ac omni Dominio ab Eccleſia exuunt, etiam Reges. 237. 2

Dypticha erant pugillares tabulæ, promoti Officialis nomen continentes. 45. 1

Dypticha ſunt tabulæ, quarum una vivorum altera continebat nomina mortuorum. 202. 2

E

ECcleſia differt ab Epiſcopo, uti & cathedra. 358. 1. Eccleſia Romana quatuor modis accipitur. 358. 2. atque etiam cathedra. 359. 1. vide *cathedra*.

Eccleſiæ in duas olim diviſæ partes: interior dicta ſacrarium, Chorus, Presbyterium, ſacrum tribunal, &c. 88. 1. 2. in ea ſoli ſedebant cum Epiſcopo Presbyteri. Græci juſtè queruntur non ſolum Laicos ſed & fœminas ſub divino officio ad Chorum admitti. ibid.

Eccleſia latina ex tribus dumtaxat linguis officia divina vult conflari: quamvis in aliis divinæ laudes decantentur. 161. 1

Eccleſia Romana in fide eſt immobilis. 379. 2. & ſeqq. nullus Orthodoxus eſt à Romanæ Eccleſiæ communione alienus. 377. 1. & ſeqq.

Eccleſiaſticæ rei proprietas ad Laicos non pertinet: 135. 1. Adeoq; per ipſos fieri nequit alienatio. Res ſacroſanctæ vendi non poſſunt. 136. 1

Eccleſiarum conſecratio. 21. 1. 2

Vide *dedicatio Eccleſiarum*.

Electio Epiſcoporum populo non permittitur, ſed penes Epiſcopos eſt judicium, id eſt deciſivus calculus, penes populum & clerum, ſuffragium. 71. 1. Auctoritas eligendi Epiſcopum ad clerum & populum aliquando traducta: quam Epiſcopis reſtituere ſtuduerunt variæ Synodi. ibid. Primæva eligendorum Epiſcoporum forma à Deo tradita & per Apoſtolos in Eccleſiam traducta. 70. 2. In electione Pontificis Epiſcopis Cardinalibus tribuitur principale judicium, Clero aſſenſus, populo applauſus. 71. 2. Cardinales Clerici calculo deciſivo non privantur. 72. 1. alia referuntur quæ ad Pontificis electionem pertinent. 73. 1. 2. Tempore Innocentii II. populus à Pontificis electione omnino excluſus. 74. 1. Epiſcopus ex gremio Eccleſiæ eligatur, oportet. 74. 1. 2. Pontifex verò ex Cardinalibus Presbyteris aut Diaconis, non ex Epiſcopis. 75. 1

Electio Nicolai II. fuit Canonica, ſed plus æquo laicæ poteſtati ſubjecta. 106. 2. Electio Joannis Wincii, qui appellatus Benedictus, nulla & irrita. 105. 2. & ſeqq.

Electione Pontificis primus Imperator ſe immiſcuit Conſtantius. 75. 1. Alii ſecuti. ibid. 2. Alii referuntur Imperatores, qui ſe quoquo modo in Electionem aut confirmationem Pontificis ingeſſerunt. 76. 1. & ſeqq. Alii nil ſibi juris agnovere. ibid. & ſeqq.

Electores in Imperio à Gregorio V. inſtituti. 222. 1.

Electus Eccleſiæ Romanæ ante conſecrationem ſeu inthronizationem olim non gubernavit: quod poſtmodo mutatum. 81. 2

Electus Imperii Romani dicitur Rex Romanorũ: poſt Pontificis unctionem & coronationem Auguſtus ac Imperator. 80. 2. Cæſar idem quod Rex Romanorum. ibid.

Emptio ac venditio Epiſcopatuum, quæ aliquando frequens fuit, ut Simoniaca damnata. 24. 2

Epiſcopalis dignitas divinam inter & humanam naturam media. 194. 2

Epiſcopatus à Principibus empti: Ideoque & ordinationes & Officia Eccleſiaſtica ab Epiſcopis vendita. 97. 1

Epiſcopi in conſecratione Eccleſiarum exactiones attentarunt, quæ à Conciliis & Pontificibus interdictæ. 23. 1. Poteſt Epiſcopus alienã conſecrãs Eccleſiã, moderatas exigere procurationes. ib. 2.

Epiſcopi ſuos, ſi quos habent, alant ſuffraganeos. 23. 2.

Epiſcoporum translatio Vide *Translatio*.

Epiſcopum è Subdiaconis eligi permiſit Urbanus II. 14. 1

Epiſcopus ante trigeſimum ætatis annum non poteſt conſecrari. 15. 1

Epiſcopus univerſalis jure appellatur Romanus Pontifex. 169. 1. SS. Leo & Gregorius hoc nomen recuſarunt. ibid. Pontifices dixerunt ſe Epiſcopos Eccleſiæ Catholicæ. 169. 2. Item Epiſcopos ſine addito. 170. 1. Idem eſt Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ Urbis Romæ, & Epiſcopus

Catholicæ

Catholicæ Eccleſiæ.170.2.Joannes II.Epiſcopus CP. ejuſque immediati ſucceſſores hunc titulum aſſumpſerunt. 167. 1. Ex vanitate non ex ſchiſmate.168.1. Epiſcopi CP.dicti univerſales reſpectu ſuæ diœceſeos.168.2.Photius Schiſmaticus ſe univerſalem nuncupavit reſpectu totius mundi. Ejus ſucceſſores errorem, non titulum depoſuere.ibid. Michael Cerularius errorem reſorbuit. Canone II. Dictatus caſtigatur. 169.1
Epiſtolæ Felicis ad Gregorium & contra, ſunt ſpuriæ. 99.2
Erectio Epiſcopatuum ad Principes non ſpectat. 188.1.Reges quidam Barbari unà cum Epiſcopis cœperunt Epiſcopatus erigere; quod tamen ab Eccleſia minimè toleratum. ibid. 2. Regius conſenſus ab Epiſcopis paſſim admiſſus: Eo tamen Pontifici non eſt opus. 189.1. & ſeqq.
Evangelia quo tempore & ordine à Græcis in Miſſa legantur. 158. 1
Euchariſtia Vide *Albedo*. Item *Corpus Chriſti*.
Evocandi Epiſcopos, etiam ex Oriente Romam, Canones Sardicenſes Pontifici Romano tribuunt poteſtatem.326.2.quod idem fatetur Euſebiana factio. 327.1
Euſebiana factio Synodos Patriarchales ſenſit inappellabiles. 329. 1. Contrarium exiſtimavit Orientalis Eccleſia.ibid.& ſeqq. S.Athanaſii reparationem Euſebiana factio recuſavit. 333.2
Excommunicati in eadem domo non recipiantur, oportet.183.2 Peregrini tamen excommunicati videntur poſſe hoſpitio recipi. ibid. Poterant Galli Venetorum excommunicatorum navibus in terram ſanctam avehi. 184 1
Excommunicatus olim etiam ab Eccleſiæ limitibus excluſus. 138. 2

F

FElix non fuit legitimus Pontifex. 381. 1
Fœminæ, immò Laici ſub divino Officio perperam ad Chorum admittuntur. 88. 2
Florentina Synodus ſub Victore II.coacta fuit plenaria. Finis eſt extirpatio Simoniæ & fornicationis. 3. 2
Funeralia jura olim dicta oblationes quia abſque exactione offerebantur. 94. 1

G

GAlliæ Regnum olim Romano ſubfuit Imperio.7.2. & ſeqq.Gallia vigente Imperio Romano,fuit Sedi Apoſtolicæ obedientiſſima.326.2 Romanæ appellationes ac evocationes, quando in Gallia fuerint uſitatæ.326.2. Gallicanæ relationes ad Apoſtolicam Sedem ac evocationes fuerunt frequentiſſimæ. 328.2
Guido Aretinus eſt auctor Micrologi. 211.2. Qui mirum in modum muſicam docuit. ibid. Alterum ſub eadem inſcriptione edidit. ibid.

H

HÆretici, etiam ab inferioribus, poſſunt judicari. 175. 2
Hæretici vitandi.60.1.& ſeqq. ab Eccleſia ſunt ſeluſi.62.1. Cum iis communicantes (etiam Romanus Pōtifex)maculantur.62.2. Hæretici plerique cum omnibus paſſim communicant. ibid. & ſeqq. In Communione cum hæreticis datur Locus diſpenſationi ac Epikyæ. 64. 1. Canone 13.Tholoſano præcipitur ut Berengariani tamquam Hæretici devitentur. 64. 1
Hæreditates nonnulli Reges invaſerunt. 41.1. & ſeqq.Leodii Patre familias defuncto, Epiſcopus optimum ſibi pignus arrogavit. Idem factitarunt Epiſcopi Conſtantienſes, aliique. 42. 2
Hilarii Arelatenſis violentia exponitur: 328. 1. Quem tandem pœnituit exceſſus ac prævaricationis Canonum. ibid.
Hildebrandi Concilium Lugdunenſe. 10. 1
Hildebrandus Leoni IX. à Conſiliis, dein Gregorius VII.dictus.2.1.Sub Victore II. Subdiaconus à Nicolao II.promotus in Cardinalem.6.2. Per Hildebrandum Legatum Apoſtolicum coacta Turonenſis Synodus. cur? 7. 1
Hiſpaniam juſſit Victor II. Concilio Tholoſano obtemperare. 12. 1
Hiſpaniarum Reges nonnumquam Imperatores appellati. 7. 1. 2. 9. 1
Eorumdem plena ab Imperio libertas. 10. 2

I

JEjunium eſt ex traditione Apoſtolica, determinatio dierum ex Lege Patrum. 5. 1
Jejunii quatuor temporum perantiquum eſt. 4.1.2. Veriſimiliter per S.Sylveſtrū lege præceptum.5.1
Ignis olim in Eccleſia Hieroſolymitana circa Sepulcrum Domini cœlitus immiſſus: Ex quo lampades & cerei divinitus accenſi.64.1.&ſeqq. Complura hac de re miracula recenſentur.115.2. &ſeqq.Prioribus ſæculis miraculum hoc non eſt patratum. 116. 1. Miraculum ceſſavit ejectis è terra Sancta Latinis. 116. 2. Schiſmatici hodie ignem è ſilice eliciunt, eundemque populo pro cœleſti venditant.117.1. Ex dicto miraculo,novi ignis excitatio ac benedictio in vigilia Paſchæ emanavit. 116.2
Impedimenta Matrimonii etiam à Principibus Laicis ſtatuta. 98. 2
Impedimentum Matrimonii dirimens eſt conſanguinitas, olim ad ſeptimum gradum, hodie ad quartum extenſa. 97. 1. & ſeqq. 158. 1
Imperatores degradati. Vide *Degradati Imperatores*.
Imperator & Rex ſubinde pro eodem accipiuntur. 10. 1
Imperator Hiſpaniæ, Sancius voluit appellari.7.2. Hic titulus fuit Ferdinando ſuſpenſus, ſed ab Alphonſo VII. iterum aſſumptus. 9. 2. In quo Paſchalis II. diſſimulavit. ibid.
Imperatoris titulus non ſemper fuit Auguſtus. 10 1
Imperium Carolus Magnus accepit à Leone III. quam ob rem plus Pontifex poteſt in Imperium, quàm in alia ſuprema Regna. 222. 1
Judicii Eccleſiaſtici formula. 182. 2. Epiſcopus abſens condemnari non poteſt. Ad quod tamen Pontifex non adſtringitur, quippe qui abſentes poteſt condemnare. 274.2
Judicium primum de novo dogmate ad Sedem ſpectat Apoſtolicam. 6. 2
Judicium Sedis Apoſtolicæ à nemine poteſt retractari. 241. 2. 252. 1. & ſeqq.
Jus patronatus antiquis ignotum. Prima rudimenta S. Athanaſius agnoviſſe videtur. 94. 1 Dein Concilia quædam, ac S. Gregorius. 94.2 ApudHiſpanos aliquando ad hæredes non tranſiit. ibid. Patroni Laici Clericos ſubinde invito Epiſcopo perperam intruſerunt. 95. 2
Lai-

L

Laicorum non eſt de oblationibus, decimis &c. diſponere. 137. 1

Lateranenſe Palatium unde dictum? 192. 1. Etiam Appellatur ædes Fauſtæ, ibid. 2

Launojus ſentit Pontificem Romanum Eccleſiæ ſubeſſe. 173. 1. Refutatur. 172. 1. Ejuſdem de jure præſidendi & convocandi Synodos doctrina enervatur. 240.2. & ſeqq. Conatur exemplis à Bellarmino adductis de appellatione, facere ſatis, ſed irrito conatu. 259. 2. Nonnulli ejuſdem errores deteguntur. 262.1. Complures alii errores refutantur. 263.1. Synodum Baſileenſem extollit, Florentinam deprimit. 283.1. Pontificem Concilio, etiam non œcumenico perperam ſubjicit. ibid. Refellitur. 286 2. & ſeqq. exponitur palmare ejus fundamentum, ex quo exiſtimat Pontificem generali Concilio ſubjectum. 289.2 & ſeqq. S. Officium contumelioſe inſectatur. 342.1. Exiſtimat Synodos generales non debere à Pontifice confirmationem expectare. 345. 1 Contrarium adſtruitur. 347. 1. & ſeqq. Cenſet itidem generalem Synodum ſine Pontifice poſſe de fide definire. 350. 1. Contraria veritas adſtruitur, ibid. & ſeqq. Ejuſdem dicteria in S. R. E. Cardinales. 352. 1

Legatus Papæ in omni generali Concilio omnibus præfuit Epiſcopis. 177.1. Etiam in Conciliis Provincialibus. 178.1. Nonnulli perperam contradixere. ibid. Etiam Petrus de Marca, qui ſentit Legatos non poſſe à Papa in Provincias mitti, niſi Principes conſentiant. Verum oppoſitum meritò dictavit Gregorius VII. 179.1. Afri Legatis Romanis præſidentiam in Synodis non recuſarunt. ibid. Legati Romani in Concilio Arelatenſi ex connivencia S. Sylveſtri non præſederunt. 180.2. illis tamen præſidentia debebatur. ibid. Hoſius Concilio Sardicenſi præfuit. 181.1. Præſides Concilii Epheſini declarantur. Item VI. Synodi. 181.2. Legati aliqui ad Synodos non fuere Præſides. ibid Legati ſuffragium, potius Synodi ſuffragio equivalebat. ibid. Legati Romani frequēter Epiſcopos degradarunt 182.1

Leo IX. obiit Anno 1054. die 19. Aprilis. Ejus decreta in Synodo Turonenſi innovata ac firmata. 10.2. Atque etiam ejuſdem adversùs Berengarium ſtatuta. ibid. Uti ſimiliter in Concilio Lugdunenſi. 11. 1

Liberius Papa non fuit hæreticus. 160. 1

Liber nullus Canonicus eſt ſine Papæ auctoritate. 248.1. & ſeqq. Epiſtola ad Hebręos non ſemper fuit Canonica. 249. 1. hodie non licet id abnegare. ibid. 2. Liber Apocalypſis ſimiliter non ſemper fuit, ſed modò eſt Canonicus. 249.2. Solus Canon Librorum Sacrę Scripturę Romanus univerſalem obtinet auctoritatem. 250. 1

Lorum in Pontificis ornatu, quid? 192.2. & ſeqq.

M

Manſiones erant hoſpitia unius diei itinere diſtantia. 57.1.2. Manſio etiam metatum appellata. 57. 2

Marca Vide *Petrus de Marca*.

Matrimonium extra legitimum tempus contractū, fuit aliquando ſubſtantialiter nullum. 21.2

Miraculum illuſtre adversùs Simoniacam labem. 1 . 1 Aliaque adverſus Arianos. 11. 2

Miſſæ à Sacerdotibus olim quotidie celebratæ, quod poſtea apud Græcos deſiit. 147.1. Unicam in eadem domo celebrari S. Franciſcus præcepit. ibid. 2. S. Leo II. eodem die ſepties aut novies celebravit. 148. 1. in Anglia circa annum 838. Presbyteri duas dixerunt Miſſas. ibid. In Natali Domini hodie tres dicuntur Miſſæ: Quid ſignificent. ibid. Olim in Reſurrectione Domini dicebantur duæ quarum prima jam Sabbatho ſancto legitur: uti & ante Pentecoſten. 148. 2. Dictæ item tres Miſſæ in Feſto S. Joannis Baptiſtæ, una in vigilia, duæ ipſo Feſto. 149.1 Duæ, concurrente duplici feſtivitate. ibid. 2. Ritum ſępius in die celebrandi contraxit Leo IV. Bis celebrare permittens præſente cadavere. 150.1. Sacrificium alibi ſemel, alibi bis, alibi ter, alibi quater ab eodem oblatum. 151.1. Unicum apud Græcos in unaquaque Eccleſia oblatum Sacrificium. ibid. & ſeqq. qui ritus in Eccleſia Latina etiam diu viguit. 152.2. Miſſæ privatæ à ſectariis impugnantur. Olim fuerunt uſitatæ, ſed rariores. 153.2. Alibi tamen fuerunt quotidianæ. 155.2. quotidiana Miſſæ celebratio eſt antiquiſſima, fuitque ſemper frequentiſſima. 156.1.2. Illico ab egreſſu animæ oblatum olim Sacrificium, etiam à meridie, & à non jejunis. 149.1. Quotidiana Miſſæ celebratio omnibus non convenit. 154.2.

Monachi ad Pontificatum evecti, habitum Monachalem retinuere. 2.1. Ad regimen animarum nequeunt aſſumi. 127.2. Clauſtrales, obedientiarii, qui? 36.2. Quidam cellas perpetuas à Romano Pontifice flagitarunt. 37.1.2. Quæ gratię ſubreptitiæ ſunt ac paupertati adverſæ. 37.1.2. Non poſſunt Monachis nec Regularibus bona ſtabilia concedi, nec in uſum fructum, nec in uſum &c. ibid. Monachi exempti tenentur Epiſcopi nomen recitare. 212.2. Monachi præſtantiſſimi ſæculo undecimo prodiere, ac novi exorti Ordines, Ciſtercienſis, Carthuſienſis, Præmonſtratenſis, &c. 31.1. nec licet Monachis nummos tradere, ut ex iis ſeu de victu, ſeu de veſtitu ſibi proſpiciant. 30.2. Ab omni ambitione ſint alieni oportet. 96.2

Monachus qui fit, adipiſcendæ Abbatiæ cauſa, eſt Simoniacus. 25.1. 96.1

Monaſteria in Gallia exſtant S. Benedicto antiquiora. 31.1. Uti pauperes, poſſunt de quarta parte Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ participare. 135.1

Monaſtica vita eſt Apoſtolica ad paucos contracta diſciplina, reſumpta à S. Antonio, dein à SS. Baſilio, Auguſtino ac Benedicto. 26.1. Hujus vitæ primum fundamentum eſt plena temporalium communio. ibid. 2. S. Antonii inſtitutum primus in Europam adduxit S. Athanaſius, in Galliam S. Martinus, In Belgium S. Victricius, In Africam S. Auguſtinus. 27.1. In Sardiniam S. Fulgentius, &c. ibid. Vide *Regula*.

N

Neophyti in ſtatu Clericali ab Arianis ad Epiſcopatum frequenter promoti, quod ab Eccleſia ſæpius damnatum. 103. 1

Neophytorum tres ſpecies. 16. 1. Neophytorum Hæreſis quæ. ibid. 2. 103.1

Nominatio Regia ac inveſtitura in Gallia emi ſolita.

Digitized by Google

ſolita. 99. 1

Notorium crimen deſcribitur. 144. 2

O

OBlationes fidelium jam pridem in Eccleſia uſitatæ. 90.1. Non rarò à Laicis ſunt direptæ. ibid. Etiam pro defunctis ſunt longè antiquiſſimæ. 91.1. Oblatio primitiarum ſimiliter eſt antiquiſſima. 91.2. & ſeqq.

Officium de Sanctiſſima Trinitate, ab Eccleſia Romana olim r[illegible]diatum, per Carolum Magnum in Gallias inv[illegible]tum. 156.2. Atque unà cœptum eſt Symbolum in Eccleſia decantari. 157.1. Feſtum verò ab Eccleſia Romana non admiſſum. ibid. 2. Etiam ad alias gentes profecit. 157. 1. Græcis eſt ignotum. 158.1. Illis in Octava Pentecoſtes eſt Feſtum omnium Sanctorum. 157.2

Orare pro Regibus pervetuſtum eſt. 202. 2

Ordinare poteſt Pontifex Clericos & Epiſcopos cujuſvis Eccleſiæ: uti & ordinavit. 232. 1

Ordinati olim ſunt pueri, etiam Epiſcopi. 16.1. & ſeqq. Ordinatio puerorum, neophytorum hæreſis appellata. ibid. 2. Super ætate ordinandorum crebrò eſt diſpenſatum. 18.2. & ſeqq. Ante ætatem & quidem abſens Phædimus eſt ordinatus, poterat olim quivis Epiſcopus ſuper ætate ordinandorum diſpenſare. 19.1. Canon II. Concilii Tholoſani permitrit ſuper ætate ordinandorum diſpenſari. Quo caſu? ibid. 2. Varia fuit ad ordinationem ætas requiſita. 20.2. Hodierna forma à Synodo Tridentina emanavit. 21.1. Ordinatio extra ſtatuta tempora, collata declaratur irrita, ſed quoad executionem duntaxat. 21.2

Ordinatio Epiſcopi ante trigeſimum ætatis annum nequit fieri: nec Presbyteri apud Græcos ante trigeſimum, nec Diaconi ante vigeſimum quintum, quod idem in Gallia obſervatum. 15.2. 20.1

Ordinatio per Simoniacos gratis facta à Nicolao II. & Alexandro II. habetur valida: non tamen ut fidei Canon definitur. 144.1

Oſcula pedum ſu[illegible] antiquiſſima. 195.2. Tum apud Ethnicos Imp[illegible]atores, tum apud Chriſtianos. 196.1. Oſcula [illegible]nuum ac pedum apud Turcas uſitata. 195.1. Hæretici moderni pedum oſcula Turcis non recuſant: Pontifici tamen Romano impenſa, idololatriæ inſimulant. 196.2. Epiſcopi Imperatorum manus exoſculati. 197.1. quam reverentiam poſteriores Græcorum Imperatores retinuerunt. ibid. 2. Proceres ad oſculum pedum Imperatoris obſtringebantur: ſolus junior Imperator exemptus. 198.2. Regiorum pedum oſculum eſt mos Perſicus. 199. 1. Quod etiam non pauci Latini & Græci exegerunt. ibid. 2. Imperatores pedes Pontificis deoſculati. 200.2. Fideles olim omni Epiſcopo pedem deoſculabantur, quod nunc ſoli Pontifici reſervatum. 201. 1. Græci Metropolitæ oſculum pedis Eugenio IV. recuſarunt. ibid. Cui juri Eugenius pacis ergò ceſſit. 201. 2. Quæ Græcorum tergiverſatio caruit omni fundamento. 202.1

P

PAllium variè accipitur. 194. 1. Pallii per Reges ab Im[illegible]atore poſtulatio, eſt evidens ſubjectionis character. 8. 1

Papa nomen eſt Nicæna Synodo vetuſtius. 213.2 Tribuitur multis, ſed peculiariter Pontifici Romano. 214.1. Per nomen Papa virtus & poteſtas intelligitur. 215. 1. Papa eſt totius Eccleſiæ Rector. 171. 2. Vide *Pontifex*.

Parata eſt debitum ac paratum Hoſpitium. Vox illa non eſt Barbara. 57.2

Parochiales Eccleſiæ ad Monaſteria tranſlatæ. 135.1. Parochiales Eccleſiæ quomodo ad Abbates devenerint. 126. 2

Parochus unicam dumtaxat obtineat Eccleſiam. 96.1. 2. Sæpe id violatum, ac ſæpe reparatũ. 96.2

Patronatus. Vide *Jus Patronatus*.

Patroni Laici, uti Clericos ſua auctoritate in Eccleſias Parochiales intrudebant, ita & ejiciebant. 97.2

Patriarchæ legitimi tantùm tres ſunt. 213.1. Balſamon circa hanc rem variè hallucinatur. ibid. Patriarchæ omnes dicti Papæ: quod nomen ſoli Pontifici Romano nunc debetur. 215.1. Patriarchæ ſoli poſſunt Epiſcopatus unire ac dividere.

Paupertas religioſa ab Apoſtolis traxit originem. 26.1. Eſt Monaſticæ vitæ fundamentum. 27.1 Eſt ardua virtus, à multis promiſſa, à paucis ſervata. 28. 1

Perjurium exhorruerunt Gentiles Romani: Secus Manichæi, Priſcillianiſtæ, atque etiam quondam Galli. 59. 2. Idem malum apud Anglos graſſatum. 60. 1. Perjuri divinitus percuſſi. ibid.

Petrus de Marca exiſtimat non poſſe à Papa Legatos in Provincias mitti, niſi Principes conſentiant, verum oppoſitum meritò dictavit Gregorius VII. 178. 2. Petrus de Marca contendit Synodos Provinciales eſſe inappellabiles. 299.1 & ſeqq. Plures ejuſdem errores hac de re aperiuntur ac refelluntur. 302. 1. & ſeqq. Alii quoque ejuſdem errores confutantur. 306.2. & ſeqq. item 322. 1. & ſeqq. Petrus de Marca docet à Synodis Provincialibus in materia fidei poſſe Pontificem appellari, ſecùs quoad Canones de Eccleſiaſtica diſciplina. 329. 1. Oppoſitum adſtruitur, & probatur. ibid. & ſeqq.

Phrygium id eſt mitra ſeu tiara Epiſcopalis, cui aureus circulus Phrygio opere eſt circumjectus. 192. 2.

Pittacium id eſt codicillus. 133. 2

Pontifex poteſt novos Canones generales condere. 186. 1. Poteſtque generalium Synodorum Canonibus alios addere. ibid. 2. Poteſt id Pontifex ſolus, id eſt ſine generali Concilio. 187. 1 Utitur quidem Cardinalium Conſilio. ibid. Eorum tamen conſenſu non eſt opus. 187.2

Pontifex poteſt ſine Regis ac Epiſcopi conſenſu Epiſcopatus erigere: Immò per Romani Patriarchatus Diœceſes id ſibi ſoli reſervavit. 190. 2

Pontificis ornatus enarratur. 191. 2. & ſeqq.

Pontifex Romanus peculiariter appellatur Papa: Epiſcopi Alexandrinus & Antiochenus; Patriarchæ: Conſtantinopolitanus & Hieroſolomitanus, Archiepiſcopi. 204. 1

Pontifex Romanus in Synodo generali jus habet relationis & ſuffragii prærogativam. 236.2. Et ſententiam auctoritativam. 237.1. Sine qua Synodus nulla eſt. ibid. & ſeqq.

Pontifex Romanus in Concilio generali jus habet præſidendi & convocandi, adversùs Joannem Launojum. 240. 2. & ſeqq. Pontificis Romani ſuffragium.

ſuffragium,totiua prævalet Synodi ſuffrsgiu. Illud ſi deeſt,omnes Canuuea ſuer caduci. 239.1

Pontifex non poteſt per Synodum invitus judicari ant degradarl. 258.2. Puutifice ſola Syuodus non eſt major. ibid. Sed Papa eſt Synodo generali ſuperior. 262.2

Pontiſex Romauns Coneilio Primitiali non ſubjicitur.263.2.264.1. Puntiſex à nemine judicatur.283.2. & ſeqq. item 281.2. & ſeqq. Joaunes Gerſou primus non docuit Papam eſſu Concilio inferiorem. 280. 1. Synodus œcumeuica ad Patrisrchaiem jam coutracta uſt; ac pioiude ſubeſt Pontifici: neque de ilio poteſt judicare. 282.2. Puntiſex eſt Coucilio ſuperior. 286.2. & ſeqq. item 345. 2. S. Damaſus Syuodo non ſe ſubjecit. 287. 1. Synodus Romanus Poutifici pleno jure ſubjacer. 288. 2. Mauifeſtè intruſus Puntiſex, à Synodu ſortè poteſt, immò verò à Collegio Cardinalium extrudi: ſecùs ſi dubia ſit intruſio. 289. 1. Expouitur palmare ſundamentum ex quo Launojus Romanum Pontificem credit generali Concilio ſubjectum. 289.2. & ſeqq.

Pontifex Romanns quod Epiſcoporum appellatioues poſſit admittere, Synodurum judicia reformare, ac damnatos Epiſcopos reparare, babet ab ipſu Chriſti Evaugelio. 332. 2. Puntificis Romani infallibilitas S. Auguſtiuo uon ſuit dubia. 366. 1

Pontiſex Romanus in couſecratione ſingulariter ſanctificatur. 372.1. Puutifex poteſt ex csuſa à jutamentu fidelitatis Principi præſtito, abſolvere. 382. 1. Veriſimiliùs jam abſolutos denuò ligare nequit. ibid. Vide *Catbedra*.

Prædia Eccleſiæ ad emendam prælaturam vendi probibetur. 4.1

Præpoſitus frequenter idem quòd Prior, ſubindè tameu idem quod Vicarins, ac etiam idem quud Procurator. 35.2. 36.1. Præpoſirus uun raro dicitur qui couveuticulo extra Abbatiam præeſt. 36. 2.

Presbyterinm id eſt jura ſtolæ. 58 2. Presbyteri ut quater iu auuo celebrent, Cauones præcipiunt. 154.1. Neomyſtæ ſeptem uou interpolstis diebus. Nec primitiæ diu differeudæ. ibid. Presbytero bis eudem die licet uſferre, nt duplici Parochiæ, cui præeſt, fiat ſatis. 149.1

Primatus Eccleſiæ Romanæ à Chriſtu eſt. 165.1.2 Quem quidam uegant hæretici. ibid. S. Petrus primus Epiſcupus Rumæ ſedir, ejuſque claves ex divina ordiuatione ad ſucceſſores transierunt. 165.2.166.1. Euſebisna Arianorum factio primùm banc veritatem arietavit ibid. Primatua Sedi Romanæ jure divino anuectitur. ibid. 2. Cardinalia Cuſanus coutrà ſentiens. ibid. Confutatur. ibid. Primatum Eccleſiæ Orieutales quidam Epiſcopi Schiſmatici, Romsnu Pontifici negavere. 169.1. Synodus II. nil ſtatuit Romanu primatui adverſum. 170.1. Primatus Puntificia ex delstiune dubiæ cauſæ Martisni ad Pontificem, mirum in modum commendatur. 176.2

Priores, nti Abbates, ſolemniter ab Epiſcopo benedicti. 35.2

Proprietas peſtis eſt ac ruins Monaſteriorum. 27.2.29.2. Proprietarius occultua eſt mauiſeſto apoſtata nequior. 27.2. In csreutia proprii ſummus Puutifex uon poteſt Raligioſo diſpeuſare. 27.1. Vel miuimum poſſidere ut proprinm, Monacho eſt admodum pernicioſum. 27.2.28.1. In proprietatis vitium diſciplina Mousſtica acriter auimadvertit. 28. 1.2. Proprietatis vitium ù Caſſiuenſi Monaſterio Stephanus X. penè extirpavit. 69.1

Proprietariurum tres ſunt elaſſes. Sunt in ſterquilinio ſepeliendi. 28.2. Vitalitia reſervata penſio paupertati Religiuſæ adverſatur. Exinde plurima oriuutur mala. 29.1

Pueri olim ordinati. 16.1. Per Simoniam in Eccleſiaſticum regimeu intruſi. 17.2. Quem abuſum varii teutarunt abolere. 18. 1. Quem tandem Concilium Tridentinum extinxit. ibid. Vide *Ordinatio*.

Punitio Laici ſi ſit excommunicatio: Clerici erit degradatio. Ratio. 37. 1.2. Crimeu horrendum utraque caſtigatur. ibid.

Purgatorinm in Hybernia auctorem habet Patritium Abbatem, nou autem Apoſtolum. 89.1

R

Recitatio nomiuis in Miſſa, præcipua eſt communioni ſpecies. 203.1. Quam pruindè Græci ſchimatici Pspæ recuſabanr. ibid. Hac de re Baluzii errores confutantur. 294. 1. & ſeqq. Recitatiu hæc numinis eſt Apoſtolicum Inſtitutum: cœpitque à Baptiſmu Conſtautini: nec ceſſavit lacerato per Barbarus Imperio. 205.1 Recitatio hæc eſt una ex Imperialibus dignitatibus: atque adeò nec Regibus competit. Hinc lapſus Petri de Marca. 205.2. Nomen Regis in ſolo Cauuue cœpit recitari. 206.1. Regii numiniarecitatiu eſt proſeſſiu obedieutię. 206.2. Quam ob rem Petrus de Marca ſuam poteſtatem exceſſit, dum recitationem Regis alibi quā in Cauone præcepit. 205. 2. Excommunicati numen, nti & pœuitentis nequit ad Altare recitari. 206. 1. Recitatiouis illius dignitas. ibid. 2. Nomina mortuorum mala fama laborantium è dypticbis eraſa. 207.1. Nomeu Patriarchæ, Metropolitæ, & Epiſcopi recitstum: etiam Papæ. 207.2. & ſeqq. Patriarcbales Eccleſiæ non ſolius pruprii ſed omuium quiuque Patriarcbarum uomina è dypticbis recitsbant. 209.1. Immò & Metropolitstum ae aliorum Epiſcoporum. 209.2. Patriarchæ Epiſcopos ſibi ſubjectos non recitaruut: nec Poutifex Patriarcbss. 210.1. Senſua Csuuuis decimi dictatus eſt, ſulius Papę nomeu nbique, præſertim in Patrisrchatu Romano recitatur: ibid. Ordu recitatiouis numiuum. 210. 2. Nominum recitstio in Eccleſia Latina ceſſsvit. 212. 1. Nomeu Papæ & Epiſcopi jam pridem in Canone recitari couſuevit, etiam Imperaturia. ibid.

Reges ab Epiſcopis correpti & excommunicati. 223.1. Nunc à ſolu Romano Poutifice poſſunt excommunicari. ibid. 2. Reges à temporali Jure Eccleſiæ Rumanæ indepeudentes, indirectè dumtaxat poſſunt degradari. 224. 1. Reges degradati. Vide *degradati Reges*.

Reges interdum, ſed perperam, appellati Auguſti. 10.2

Regula Sancti Auguſtiui primitus viris conſcripta.

pta.34.1. Fuit Sancto Benedicto exemplum: ib. Sanctus Gaudioſus Sancti Auguſtini Inſtitutum deduxit in Italiam. ibid. Quodvultdeus Epiſcopus Carthaginenſis Neapoli Monaſterium conſtruxit. 34. 2. Sanctus Donatus Regulam Sancti Auguſtini per Hiſpaniam propagavit. ibid.

Regula Sancti Benedicti Antonomaſticos dicta *Regula*, *ſancta Regula*. 32.2. Ac *Ordo*, *ſanctus Ordo*. 33.2. Sanctus Gregorius, qui ſub hac Regula militavit, omnes Monachos in Anglia, eandem juſſit amplecti. 31.1. Uti & in Italia. ibid. Fuit iisdem in Gallia multum extenſa, per Sanctum Bonifacium reſtaurata.ibid.2. Ac per Concilia. 32.2. Tandem in Gallia fuit univerſalis. 33.1. Uti & in Sardinia, Corſica, aliiſque adjacentibus Italiæ Inſulis. 34.1. Fuitque etiam à tota admiſſa Hiſpania. 35.1

Regula Sancti Columbani à Sancti Benedicti, additamento dumtaxat diſcernitur. 31.2. Uti & Cluniacenſis, Ciſtercienſis, ac Cæleſtina. 32.1

Regulares Canonici in Gallia Regulam Sancti Auguſtini non habuerunt, neque exactè fuerunt pauperes.146.1.2. Alexander II. Papa Regulam Sancti Auguſtini, inſtante Sancto Petro Damiani, invexit. 146.2

Regulares Clerici ex Gallia in Hiberniam tranſmiſſi à Patritio Abbate, qui Auctor eſt Purgatorii, vixitque ſub ſæculo nono. 89. 1. Auctor Regularis Clericorum vitæ fuit Sanctus Rigobertus. ibid. Regulares Clerici ad Regimen animarum aſſumi poſſunt, ſecùs Monachi. 127.2

Relatio in Jure Romano duplex. 335.1. Eſt character ſuperioritatis. Omnes ad Apoſtolicam Sedem tenentur referre. ibid.2. Synodi generales, & Patriarchales ſine relatione ſunt caducæ. ibid. Relatio illa perantiqua eſt. 336.1. Synodi Occidentales & Orientales ſemper ad Pontificem retulerunt. 336.2. In relatione ſervandus ordo. ibid. & ſeq. Referri debent cauſæ majores dumtaxat. 338.1. Cauſæ majores referendæ recenſentur. ibid. & ſeq. Etiam cauſæ dubiæ & difficiles ad Pontificem referendæ. 340.1. Relatio habet omnes appellationis effectus. 341. 2.

Religioſi pro obedientia erga ſanctam Sedem paſſi perſecutionem. 257. 1

Rex & Imperator pro eodem ſubinde accipiuntur. 10.1

Romanum Concilium ſub Alexandro II. anno 1063. coactum, pro Nicolai II. Canonum executione. 142. 2

S

SAcramenta ab Hæreticis collata, rata quidem ſunt, ſed illicitè ſuſcipiuntur. 85.2. Sacramenta neceſſitatis etiam ab Hæretico poſſunt ſuſcipi. 87.1. Sacramenta à palam Simoniacis collata non pauci cenſuerunt eſſe nulla. 144.1.2

Sacrificii è cœlo incenſio, ejuſdem eſt à Deo acceptatio. Gentiles id ſemper affectarunt. 112.1

Simonia tempore Victoris II. graſſata in Gallia, & Flandria. Simoniaci degradati. Simoniacè ordinati ad Laicos dejecti: Atque Ordo irritus quoad executionem. 13.1. 105.1. & ſeq.

Sportula erat diſt ibuius in populum nummus. 45.1. Item, infe tibus amicis è menſa ſubmiſſum ferculum. 45.1.2. Cœpit deinde eſſe nummus aureus vel argenteus. 45.2. Sportulæ ad pauperes miſſæ. Etiamnum non raró mittuntur. 46.1

Sportula Clericorum erat certa alimenti ab Epiſcopo accepta menſura. 45.2. Differt à ſalario. 46.1. Sportulæ ac menſurnæ Clericorum diviſiones in medio perſecutionum æſtu fuere modicæ. ibid.2. Etiam diviſio Epiſcopalis ac Sportula. 47.1. Vide *bona Eccleſiaſtica*.

Stephanus X. antè Monachus & Abbas Caſſinēſis, Succeſſor Victoris II.66.1. Aliquot coegit Concilia. ibid.2. Expleto ejus Decreto, ut nempe ante adventum Hildebrandi nemo eligeretur Papa, ſucceſſit Nicolaus II.67.1. Abbatiam Caſſinenſem cum Papatu retinuit. ibid.

Stephanus Proto-martyr fuit Archidiaconus Hieroſolymitanus. 131. 1

Superioris judicio, ſi ſit dubium, non parere, inobedientia eſt. 274. 1. Prælati ſententia, etiam injuſta, eſt timenda. 274.1

Symboli CP. additamenta, quomodo facta. 351.1 Videntur à Sancto Leone primùm confirmata. 352.2. Symbolum eſt & cum additamentis à Sancto Leone confirmatum. 353. 1

Synodus dicitur generalis, non ab objecto, ſed à conventu. 234.1. Congregatio quinque Patriarcharum cum ſubjectis Epiſcopis ad univerſalem Eccleſiæ cauſam, eſt generalis Synodus. In unico Romano Patriarchatu ſervari poteſt. 234.2. In pleriſque Synodis generalibus non adfuerunt omnes Patriarchæ, ſed eorum Legati. In Tridentino Concilio nullus Epiſcopus extra Patriarchatum Romanum adſuit. 235.1 Nec in Baſileenſi; adeoque hoc non eſt ſupra Patriarcham Romanum 235.2. Synodus generalis legitimè inchoata, interveniente Pontificis morte, à novo debet ratificari. 353.1. Conſtantienſis legitimè fuit inchoata. ibid. Concilii generalis Canones & acta, quibus Pontifex contradicit, caduca ſunt & nulla. 353.2. Concilium nil poteſt ſine Papæ ſuffragio judicare. 354. 1 Synodus Generalis ſine auctoritate Pontificis de fide non poteſt definire. 350.1. & ſeqq. Joannes Launojus confutatur, ejuſque argumenta in oppoſitum ſolvuntur. ibid. & ſeqq. Synodum œcumenicam ſine Romani Pontificis auctoritate de dogmaticis quæſtionibus nihil poſſe definire, eſt antiquus Gallicanæ Eccleſiæ ſenſus. 354.1. & ſeqq. Ne vel ipſe S. Paulus potuit ſine aſſenſu S. Petri dogmaticas fidei quæſtiones definire. 356. 2. Nec proinde alii Apoſtoli. 357.1 S. Petrus dixit primum cum prærogativa ſuffragium. ibid. & ſeqq.

Synodi Provinciales de cauſis fidei conferre, diſſerere poſſunt, at non definire. 344.2. nec habent de diſciplina Eccleſiæ univerſali, nec de pace Eccleſiæ ſtabilienda judicium definitivum. ibid. Metropolitæ cauſas fidei nec audire nec definire poſſunt, ſine Patriarchæ auctoritate. 342. 1. & ſeqq.

Synodus Patriarchalis generalis ſine Patriarchæ Præcepto nequit congregari: nec plenè univerſalis ſine Romani Pontificis. 235.2. & ſeqq. Ad Synodi indictionem ſolius Papæ conſenſu opus eſt:

Digitized by Google

eſt : Non autem aliorum Patriarcharum. 240.1 Si vocati Patriarchæ nec veniant, nec Legagatum nec litteras mittant, ex Patriarchatu Romano coacta Synodus, eſt œcumenica. ibid. 2. Synodum generalem poſſe ab alio quam à Pontifice cogi, nonnulli ſentiunt, ſed erroneum eſt. 238. 2. & ſeqq. Græci nonnulli jus convocandi Romano Pontifici attribuunt. 240. 1.

Synodus II. nihil ſtatuit Romano Primatui adverſum. 308. 1. Ex parte dumtaxat legitimè eſt confirmata. 307. 1. Græci ut hanc Synodum efficerent œcumenicam, finxerunt S. Damaſi Pontificis præſentiam. 309. 2. Fuit à S. Damaſo indicta. 310. 1. Ante Pontificis confirmationem infirmæ fuit auctoritatis. 352. 1

T

TEſtandi ac legandi variæ ſunt Principum leges. 38. 1. 2. Jus adeundæ hæreditatis nonnulli Principes ſibi arrogarunt. 39. 1. 2 Quod alii noluerunt. ibid. 2. Vide *hæreditas*.

Tholoſanum Concilium ſub Victore II. anno 1056. Ad exſtirpandam Simoniam coactum. Tres Archiepiſcopi Legati præfuerunt: Octodecim Epiſcopi interfuerunt. 13. 1.

Tonſura reddebat hominem regni incapacem. 227. 1. Cæſariem alere nobiles ac milites conſueverunt. 225. 2. Etiam inter gentiles. 226. 1 Promiſſi capilli Regibus Galliæ uſitati, non tamen ſolis. Tonſura illa, uti & pœnitentia publica, abiit in deſuetudinem: Poteſtas tamen in Epiſcopis non eſt exſtincta. 228. 1

Tonſura Clericalis ac Monachalis fiebat per Epiſcopos tamquam per Judices. 227. 2. S. Petrus attonſus fuit, ex quo origo Tonſuræ Clericalis. 226. 1

Tranſlatio ſeu tranſmigratio Epiſcopi ex una ad aliam ſedem ab Eccleſia Latina interdicta. Formoſus, primus fuit Pontifex, ab alio Epiſcopatu tranſlatus. 228. 1. Alii non pauci poſtea tranſlati: Quod tamen non niſi auctoritate Apoſtolicæ Sedis, atque ex neceſſitate fieri poteſt. 228. 2. Papalis conſenſus neceſſitatis eſt Innocentio III. antiquior. 229. 1. Poteſtatem transferendi pro ſuo Patriarchatu Gregorius VII. ſibi reſervat, aliis Patriarchis nil volens præjudicatum. ibid. 2. Transferri non poſſunt inviti. 230. 1. Tranſlationes vetari rogarunt in Concilio Tridentino S. Thomas à Villa-nova, & Cardinalis Seripandus. ibid. Græci etiam Schiſmatici Epiſcoporum tranſlationes averſati. 230. 2. & ſeq.

Trinitas. Vide *Officium de Sanctiſſima Trinitate*.

Tunica fuit olim varia. 194. 1. Chriſtus & Apoſtoli unica, ſcilicet linea, induti. 193. 2

V

VEneno hauſto è ſacro Calice, non pauci Catholici ſupervixerunt. 3. 1. Credere non omnes obligantur venenum ita ſumptum non nociturum. ibid. 2

Veſtes paragaudæ, quæ? 193. 1

Victor II. per Regium conſenſum in Pontificatu conſtitutus. 1. 1. Fuit eximiè ſanctus. 2. 1. Anno 1054. Electus, ſequenti coronatus. 3. 2 Plures coegit Synodos. ibid.

Vita communis Clericorum. Vide *Clericalis incontinentiæ cauſa*.

Univerſalis Epiſcopus. Vide *Epiſcopus univerſalis*.

Ulricus Curienſis Epiſcopus commendatur. 221. 1

FINIS INDICIS.

Digitized by Google